

ગુજરાતના સારસ્વતો

ગુજરાત સાહિત્ય સભાની

ષષ્ટિપૂર્તિ અંગે

એના આજ સુધીના

અહેવાલ

સાથે

લેખક

અધ્યા. કેશવરામ કાશીરામ શાસ્ત્રી (બાંભણિયા)

‘વિદ્યાવાયસ્પતિ’

અને

ધસુની વીસમી સદીની પોણી સદીનું ગુજરાતી સાહિત્ય – વિહંગાવલોકન

સમીક્ષક

પ્રો. ડૉ. મધુસૂદન હીરાલાલ પારેખ

GUJARAT NA SARASWATO : Who's who in Gujarati Literature, published by
Gujarat Sahitya Sabha, C/o Gujarat Research Society, Paldi-west, Ahmedabad-380 007 (1977)
Price Rs 20

પ્રકાશક : કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી, ધીરજલાલ ઘ. શાહ, મધુસૂદન હો. પારેખ
મંત્રીઓ : ગુજરાત સાહિત્ય સભા, ડૉ. ગુજરાત રીસર્ચ સોસાયટી, પાલડી-પશ્ચિમ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૭

પહેલી આવૃત્તિ * પ્રત ૧૧૦૦
વિ. સ. ૨૦૩૩ * ઈ. સ. ૧૯૭૭

કિં. વીસ રૂપિયા

R
868.008
શાસ્ત્રીક
(ગુજ)

૧૬૬૧૧

અનુક્રમણિકા

પ્રકાશકોનું નિવેદન	૩
ભૂમિકા	૪
ગુજરાત સાહિત્ય સભાનો ૬૦ વર્ષનો વિકાસ	૧
સ્વ. રણજિતરામ વાવાભાઈ મહેતા	૮
ગુજરાત સાહિત્ય સભા	૧૪
પરિશિષ્ટ ૧	૧૬
પરિશિષ્ટ ૨	૨૦
ગુજરાતના સારસ્વતો	૧-૧૪૪
” : પરિશિષ્ટ ૧-પુરવણી	૧૪૫-૧૫૫
ઈસુની વીસમી સદીની પોણી સદીનું ગુજરાતી સાહિત્ય :	
ચિહ્નગાવહોકન	૧૫૬-૧૭૧

પ્રકાશકોનું નિવેદન

ગુજરાત સાહિત્ય સભાની સ્થાપના સન ૧૯૦૪માં થઈ અને ૧૯૬૪માં સાઠ વર્ષ પૂરાં થતાં હોઈ એની ષષ્ટિપૂર્તિ ઊજવવાનો સભાની કારોબારી સમિતિએ નિર્ણય કર્યો; એના ઉપલક્ષમાં ગુજરાત સાહિત્ય સભાનો સાઠ વર્ષનો અહેવાલ તૈયાર કરી પ્રસિદ્ધ કરવો, ગુજરાતની ભૂમિમાં થયેલા તેમ બહારથી આવી વસેલા અને આ ભૂમિના થઈ ચૂકેલા (સંસ્કૃત-પ્રાકૃત-અપભ્રંશ-જૂની ગુજરાતી તેમ અન્ય ભાષાઓના) ગ્રંથકારોની માહિતી એકઠી કરી ‘ગુજરાતના સારસ્વતો’ એ મથાળે પ્રસિદ્ધ કરવી, ગુજરાતી સાહિત્યની સાઠ વર્ષોની વિકાસ-ક્રૂચનો (હકીકતે તો ૧૯૦૧ થી ગણી ૧૯૬૪ સુધીનો) પરિચય પણ પ્રસિદ્ધ કરવો, આવી આવી મહત્વની પ્રવૃત્તિઓ કરવી એવો ઠરાવ કરવામાં આવ્યો હતો. આ ઠરાવના અનુસંધાનમાં ‘ષષ્ટિપૂર્તિ’ એના સમય ઉપર ઊજવાઈ ગઈ. બાકીનાં સિદ્ધ કરવાનાં કાર્યોમાં અમારામાના કેશવરામ કા. શાસ્ત્રીને ‘ગુજરાતના સાર-સ્વતો’નો ગ્રંથ અને સભાની પ્રવૃત્તિઓનો અહેવાલ તૈયાર કરવાનું સોંપવામાં આવેલું હતું તે તૈયાર થતાં ‘કુમાર પ્રિન્ટરી’ને છાપવા સોંપવામાં આવેલું. લગભગ છ વર્ષોના લાંબા ગાળે એનું મુદ્રણ પૂરું થયું છે અને એ પ્રસિદ્ધ કરવાનો સુયોગ પ્રાપ્ત થયો છે. ગુ. સા. સભાનાં પ્રકાશનોમાં આનાથી એક મહત્વનું સોંપાન ચકાય છે એનો અમને સંતોષ તેમ આનંદ છે. અધ્યા. શાસ્ત્રી અમારામાના જ એક હોઈ આભાર માનવાનો રહે નહિ એ સમુચિત કહેવાય. આભાર અમારે માનવાનો છે તે ‘ગુજરાતના સારસ્વતો’ માટેની માહિતી—અર્વાચીન યુગના લેખકો વિશેની—મેળવી આપવામાં અધ્યાપક મિત્રો પ્રો. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ, ડૉ. ચિમનલાલ ત્રિવેદી, પ્રો. રતિ-લાલ સાં. નાયક, પ્રો. જયતલાઈ કાકારી અને અમારામાના ડૉ. મધુસૂદન પારેખનો. આમા આચાર્યશ્રી યશવત પ્રા. શુક્લની મળેલી દોરવાણી માટે એમનો અને એ સાથે ‘કુમાર પ્રિન્ટરી’ના સંચાલક અને ગુ. સા. સભાની કારોબારી સમિતિના વર્ષોથી એક જવાબદાર સભ્ય શ્રી બચુલાઈ પો. રાવતનો પણ જાત-દેખરેખથી આ ઐતિહાસિક ગ્રંથ મુદ્રિત કરી આપી આપેલા સહકાર માટે આભાર માનિયે છિયે. આવા સુંદર સ્વરૂપમાં કરકસરથી કરેલું મુદ્રણ આ ગ્રંથની વિશેષ શોભારૂપ બન્યું છે.

એક જ વાતનું અમારા હૈયામાં દુઃખ છે કે ગુજરાત સાહિત્ય સભાના પ્રાણરૂપ ભૂતપૂર્વ એક મત્રી સ્વ. ચૈતન્યપ્રસાદ મો. દીવાન અમારી વચ્ચે આ ગ્રંથ જોવા વિદ્યમાન નથી. એમની લાવનાનું આ પ્રતીક એમની આ સાતમી સંવત્સરીના દિવસે એમના સદ્ગત આત્માને સત્કૃષ્ટિ થાયો એવી શુભ લાવના.

સાઠ વર્ષોની સાહિત્યવિકાસની ક્રૂચ તૈયાર કરવાનું કામ અમારામાના મધુસૂદન પારેખને સોંપાયેલું, જેની સાકને સ્થાને ૧૯૦૧ થી ૧૯૭૫નાં ૭૫ વર્ષોની ક્રૂચ આ ગ્રંથના અત-ભાગમાં છાપવામાં આવી છે.

ગુજરાત રીસર્ચ સોસાયટી,
પાલડી-પશ્ચિમ, અમદાવાદ-૭
તા. ૩-૩-૧૯૭૭

કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી
ધીરજલાલ ધ. શાહ
મધુસૂદન હી. પારેખ
મંત્રીઓ

ભૂમિકા

ગુજરાત સાહિત્ય સભાનો એની સ્થાપનાથી સાઠ વર્ષો મુધીનો અહેવાલ—એની સમગ્ર પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓની વિકાસયાત્રા સાથેનો—તૈયાર કરવાનું અને એ સાથે ‘ગુજરાતના સારસ્વતો’ તૈયાર કરવાનું કાર્ય-વાહક સમિતિએ મારામાં વિશ્વાસ રાખીને મને સોંપ્યું, તે અગિયાર વર્ષ સંપૂર્ણ મૂર્ત સ્વરૂપે મૂકવા ભાગ્યશાળી થયો છું. પટ્ટિપૂર્તિ પછીના ખીજા બાર વર્ષ પસાર થઈ જવામાં હોઈ સભાના અહેવાલને અદ્યતનતા આપી શકાઈ છે, તો વર્તમાન લેખકોની માહિતી આપવામાં તે તે તળેલે માહિતીમાં ઉમેરો કરી શકાય તેવું મળ્યું તે ત્યાં ત્યાં ઉમેરી લેવા સભાનતા રાખી છે. બેશક, એમાં સર્વથા અદ્યતનતા ન જ કહી શકાય, કારણ કે છાપવા અપાયા પછી પ્રૂફ આપતી વેળા તે તે દર્મમાં આવતાં લેખકોમાંના પરિચિતો વિશે જ થોડી વિશેષ માહિતી ઉમેરી શકાઈ છે, છતાં ‘પરિશિષ્ટ’માં થોડા વધુ લેખકોને પણ આવરી લેવાનો પ્રયત્ન પણ કર્યો છે.

સભાનો અહેવાલ તો મુખ્યત્વે એના વાર્ષિક અહેવાલ છપાયેલા મળ્યા તેઓના ઉપરથી તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. એ અહેવાલોમાંથી સભાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ જાણવી સુલભ બની, તેમ પ્રમુખો, ઉપ-પ્રમુખો, મંત્રીઓ, કારોબારીના લિત્ર લિત્ર સમયના સભ્યો, વાર્ષિક સમીક્ષા કરનારા વિદ્વાનો, તેમ ‘રણ-ગિતરામ સુવર્ણચક્ર’ના વિજેતાઓ માટેની માહિતી પણ સુલભ બની. લગભગ બધા જ સાહિત્યકારો હોઈ ‘ગુજરાતના સારસ્વતો’માં એમના વિશે માહિતી આવી જતી હોઈ, માત્ર અનુસંધાનનો નિર્દેશ કરી એ બેઠવા દીધી નથી; એમાં સુલભ નથી તેટલી જ સ્વતંત્ર રીતે મેળવીને આપી છે.

‘ગુજરાતના સારસ્વતો’ તૈયાર કરવાનું કામ એકલે હાથે બને એમ નહોતું. સંસ્કૃત-પ્રાકૃત-અપભ્રંશ-જૂની ગુજરાતીમાં ખેડાણ કરનારા વિદ્વાનોની માહિતી છૂટક લેખોમાંથી તેમ સ્વ. મોહનલાલ દલીયદ દેસાઈના ‘જૈન સાહિત્યનો સક્ષિપ્ત ઇતિહાસ’ અને ‘જૈન ગુર્જર કવિઓ’ના ગ્રંથોમાંથી, મારા આત્મીય પ્રો. ડૉ. ભોગી-લાલ જ. સોંસરાના ‘વસ્તુપાલ અને એનું વિદ્યામંડળ’માંથી તેમજ મારા ‘આપણા કવિઓ—ભાગ ૧’ અને ‘કવિચરિત્ર’ના મુદ્રિત બે ખંડ અને અમુદ્રિત ખંડમાંથી તૈયાર કરી લીધા. એ સામગ્રી મને તદ્દન સુલભ હતી, પરંતુ અર્વાચીન યુગના સાહિત્યસ્વામીઓ વિશે આવી સરસતા નહોતી. આમાં મારા અતેવાસીઓ ભાઈશ્રી પ્રો. ચન્દ્રશંકર લંકે, ડૉ. ચિમનલાલ ત્રિવેદી, ડૉ. મધુસૂદન હી. પારેખ અને પ્રો. રતિલાલ સા. નાયક તથા મિત્ર પ્રો. જયત શંકારીએ જો પ્રાથમિક કાર્ય કરી ન આપ્યું હોત તો આ કાર્ય આ સ્વરૂપે સિદ્ધ થઈ શક્યું ન જ હોત. એ ગુરુદક્ષિણાનું ઋણ હું કદી ભૂલી શકું એમ નથી. આત્મીયોનો આભાર માનવો એટલે એ મારી જાતનો જ આભાર માન્યો લેખાય, માટે અનરમાં જ એ લાગણી સાંચવી રાખી ઉપચાર કરતો નથી.

સારસ્વતોમાં અનુશ્રુતિથી ગુજરાતની તળમૂમિ સાથે સંકળાયેલા કપિલમુનિ, યાત્રવલ્ક્યમુનિ, અને ઐતિહાસિક કાલના તો એમનાં કથનોથી જ સિદ્ધ થયેલા નિરુક્ત-ભાષ્યકાર જણસર-નિવાસી દુર્ગ તેમજ યજુર્વેદના ભાષ્યકાર વડનગરવાસી ઉવ્વટ જેવાને પણ સમાવી લઈ શકાયા છે; બાકીનાઓ માટે તો સાધનો સુલભ જ હોઈ ગુજરાતીપણા વિશે સંદેહને કારણ નથી.

આવો વિશાળ પ્રયત્ન કરતી વેળા જો ઉક્તિનું લાઘવ સાચવવામાં ન આવે તો ગ્રંથનું પૂરું મોટું થઈ જાય, એ માટે તે તે ગ્રંથકારની માહિતી આપતા ક્રિયાપદોનો ઓછામાં ઓછો ઉપયોગ કર્યો છે, છતાં સાવધાની રાખી જ છે કે ક્રિયાપદ-હીન વાક્યો અસદ્વિજ્ય બને.

ગુજરાત (સૌરાષ્ટ્ર-કચ્છ સહિતના, ‘માધ’ જેવા અને કેટલાક જૈન મુનિઓ નજીકના પડોશ દેશના)-ના જૂના નવા ગ્રંથકારોની માહિતી આ દેશનો સાચો સારસ્વત વારસો સમજવામાં અને નિરૂપવામાં પણ ઉપયોગી નીવડશે જ એ આત્મશ્રદ્ધાથી સભાએ મારામાં વિશ્વાસ મૂકવાથી મેં આ સત્પ્રયત્ન કર્યો છે તે એના અધિકારીઓને અર્પણ કરી વિરમું છું.

મધુવન, એલિસબ્રિજ,
અમદાવાદ-૬, તા. ૩-૩-૭૭

કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી
લેખક

ગુજરાત સાહિત્ય સભાનો ૬૦ વર્ષનો વિકાસ

પૂર્વ ભૂમિકા

ગુજરાત મુખ્યત્વે વેપારમાં મશગૂલ રહ્યું છે અને આ ખેતીપ્રધાન દેશમાં ઉદ્યોગોને રફને રફતે રથાન આપી કેવળ વેપારથી જ સમૃદ્ધિ પામ્યો હોય તો એ આ ગુજરાત દેશ જ. સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં પણ ગુજરાત જરા પણ પછાત રહ્યું નથી. યજુર્વેદના ભાષ્યકાર ઉવ્વટ અને યાસ્કના નિરુક્તનો ટીકાકાર દુર્ગ એ અનુક્રમે વડનગર અને જામનગરના. સોલકી યુગથી તો ગુજરાતે સાંસ્કૃતિક ક્ષેત્રે અસામાન્ય પ્રકારનો વિકાસ સ્થાપ્યો હતો. આચાર્ય હેમચંદ્રના પુરોગામી જૈન તેમજ જૈનેતર વિદ્વાનો અને સમકાલીન તેમજ પછીના, સેકડો વર્ષોના, આ ઉભય પ્રકારના વિદ્વાનોએ સંસ્કૃત પ્રાકૃત અપભ્રંશ અને જૂની ગુજરાતી ભાષાના અનેકવિધ સાહિત્યનો ભારે સમર્થ પ્રવાહ વહાવ્યો હતો. સંસ્કૃત પ્રાકૃતનું જ્ઞાન ન ધરાવનારા, ભક્તિ જ્ઞાન અને ધર્મકથાઓના સાહિત્યના પુરસ્કારકોએ પણ સેકડો વર્ષ સાહિત્યોપાસના કરવાનું અવિરત ચાલુ રાખ્યું હતું. ફારસી ભાષા અને ઉર્દૂ ભાષાના લેખકોએ પણ ગુજરાતને ગણ્ય કોટિની સેવા આપી જ હતી. આ પ્રવાહમાં પશ્ચિમની નવી શિક્ષણ-પ્રણાલીએ પણ સળગ પ્રકારની ઉમેરણી કરી. સંશોધન-ક્ષેત્રે યુરોપીય વિદ્વાનોએ ભારતવર્ષને સેવા આપવાનું ચાલુ કર્યું અને નવી જ દિશાઓમાં જ્ઞાનનાં ઝરણાંનાં પ્રવાહ સ્ફુરણ પામ્યો. ગુજરાતમાં એનો આરંભ ઈસુની ૧૯મી સદીની શરૂઆતમાં જ થયો. અને ઈ. સ. ૧૮૦૮માં કોઈ આર. હુમન્ડ નામના વિદ્વાને ગુજરાતી-મરાઠી-અંગ્રેજીનાં સમન્વય સાથે અંગ્રેજીમાં ગુજરાતી ભાષાનો નાનો સૂચક કોશ પ્રસિદ્ધ કર્યો. બીજા બાળ દેશીઓના પ્રયત્ન તો ચાલુ થયા જ હતા, પણ સૂચક પ્રકારનો પ્રયત્ન ઇતિહાસ-કથાઓના શોખીન સર એલેક્ઝાન્ડર કિન્લોક દ્વારે કરીશ્વર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈની સહાયથી 'રાસમાળા'ની સામગ્રી એકઠી કરવાનો શરૂ કર્યો. આ સાથે જ સસ્થા સ્થાપવાનો વિચાર પણ એમને ઉદ્ભવ્યો અને અમદાવાદમાં ૧૮૪૮ના ડિસેમ્બરની ૨૬મીએ 'ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી'ની સ્થાપના થઈ. શ્રી. દ્વાર્જસ મંત્રી હતા અને કવીશ્વર દલપતરામ સહાયક મંત્રી હતા. થોડા જ સમયમાં કવીશ્વર દલપતરામના તંત્રી-પદે ગુજરાતનું પહેલું માસિક પત્ર 'બુદ્ધિ-પ્રકાશ' શરૂ થયું. જ્ઞાન વિજ્ઞાનને લગતુ વિવિધ સાહિત્ય 'બુદ્ધિ-પ્રકાશ'માં પ્રસિદ્ધ થવા લાગ્યું. સાહિત્ય-વેખને પણ નવો વળાંક અનુભવ્યો. 'સિમાઈઓનો બળવા' નામથી બહુતા રવચન્દ્ર-

અંધામ પછી મુખર્ષમાં સ્થપાયેલી 'મુખર્ષ યુનિવર્સિટી'એ ઉચ્ચ શિક્ષણમાં અંગ્રેજી સાહિત્યનો પરિચય કરાવી આપ્યો અને સાહિત્યના વિવિધ પ્રકાર પણ યુરોપીય છાયા અને અનુકરણમાં ખેડાવા લાગ્યા. અમદાવાદમાં ટ્રેનિંગ કોલેજની સ્થાપનાની સાથે 'શાળાપત્ર' માસિક શરૂ થયું. આમાં શ્રી. મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠ, શ્રી. નવલરામ લક્ષ્મીરામ પડયા, કમળાશંકર પ્રા. ત્રિવેદી વગેરે વિદ્વાનોની અમદાવાદને સંપ્રાપ્તિ થઈ. સર્જન અને વિવેચનનું સાહિત્ય ઉત્તરોત્તર વિકસવા લાગ્યું. વડનગર નાગર દિવેટિયા કુટુંબના ભોગીદરાવ, કૃષ્ણરાવ, નરસિંહરાવ વગેરે, તો સાડોદરા નાગર ધ્રુવ કુટુંબના શ્રી હરિ હર્ષદ ધ્રુવ અને કેશવ હર્ષદ ધ્રુવ જેવા બહુશ્રુત વિદ્વાનોની સાહિત્યોપાસનાથી અમદાવાદ ધમધમવા લાગ્યું.

ગુજરાત સાહિત્ય સભાની સ્થાપના

શ. વર્ના. સો.ની પ્રવૃત્તિઓ શિક્ષણ-સંસ્થાઓનો આરંભ કરવામાં, વિવિધ પ્રકારના સાહિત્યનું પ્રકાશન કરવામાં, અને વિદ્યાની પ્રવૃત્તિઓને ઉત્તેજન આપવામાં કેન્દ્રિત થયેલી હતી. એની પયાસ વર્ષોની ચોક્કસ ઢાંચામાં સ્થિર થયેલી કાર્યપ્રણાલીને લઈ નવયુવકોને વ્યાખ્યાનો દ્વારા દેશના સરકાર-ધનની મુલવણી કરવાની જરૂર જણાઈ અને સને ૧૮૯૮માં 'સોશિયલ એન્ડ લિટરરી એસોશિયેશન'ની અમદાવાદમાં જ શ્રી. રણુજિતરામ વાવાભાઈ મહેતાના નેતૃત્વે સ્થાપના કરવામાં આવી. સામાજિક રાજકીય અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓના મૂળમાં વિદ્વાનો જે બીજાંરૂપણ કરે છે તે જ સામાન્ય રીતે ફૂલે-ફાલે-ફળે છે આ સિદ્ધાંતમાં માનનારો એક યુવક એ યુગમાં અમદાવાદને એતન પૂર્યે પણ જતો હતો. એ બીજને કોઈ નહિ પણ ઉપર કહ્યો તે શ્રી. રણુજિતરામ વાવાભાઈ મહેતા (વર્તમાન રાજ-પુરુષ શ્રી. અશોક મહેતાના પિતા). એમના મિત્રોનો સમૂહ પણ ખૂબ મોટો હતો. પ્રો. બળવંતરાય ક. કાકર તથા કવિવર્ય નાનાલાલ દલપતરામ, સર પ્રભાશંકર પટ્ટણી તથા પ્રો. ત્રિભુવનદાસ ક. ગજનર, શ્રી. અબ્બાલાલ સાકરલાલ દેસાઈ તથા શ્રી. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી એ એમના મિત્રમકળના મોવડી અને રણુજિતરામના ચાહક હતા. શ્રી. રણુજિતરામે ઉપર્યુક્ત એસોશિયેશનનું સને ૧૯૦૪ના એપ્રિલમાં 'ગુજરાત સાહિત્ય સભા' એવું નામ આપી એનું નવેસરથી બંધારણ તૈયાર કર્યું. આ નવી સસ્થાનો પ્રધાન ઉદ્દેશ 'ગુજરાતી સાહિત્યનો અને તેટલો બહોળો વિસ્તાર કરવો તેમજ બનતા

પ્રયાસે લોકપ્રિય કરવું' એ હતો. આની પાછળનું આ સલાનું લક્ષ્ય એ યુગમાં ખૂબ જ નોંધપાત્ર ગણાય; જેનું કે —(૧) ગુજરાતી ભાષા તથા સાહિત્યનો પદ્ધતિસર અભ્યાસ કરવો; (૨) ગુજરાતી ભાષા તથા સાહિત્યના અભ્યાસ અને વ્યવસ્થા સારુ ઉપાયો યોજવા; (૩) ગુર્જર સાક્ષરોની જન્યતી, ઊજવની અને એમના અપ્રસિદ્ધ ગ્રંથોનો સંગ્રહ કરી પ્રસિદ્ધ કરવો; (૪) દેશજ સાહિત્યની શોધ કરાવવી તેમજ ગ્રંથકરવો; (૫) સસ્તું સાહિત્ય પ્રસિદ્ધ કરી ફેલાવવા પ્રયત્ન કરવો; (૬) સ્વનત્ર ગ્રંથો રચાવી તેમજ પરભાષાના ગ્રંથોના ભાષાંતર અથવા અનુકરણ કરાવી છપાવવા; (૭) ગુજરાતી પુસ્તકોનો બને તેટલો સપૂર્ણ સંગ્રહ કરવો; (૮) ગુજરાતી સાહિત્યના અભ્યાસને આવશ્યક પરભાષાના ગ્રંથોનો પણ સંગ્રહ કરવો; અન્ય ભાષાઓના સાહિત્યનો અભ્યાસ સ્વભાષાના વિકાસ અને ઉન્નતિક્રમની સત્ય તુલના માટે કરાવવો અને એને માટે અન્ય ભાષાઓના સાહિત્યની સંસ્થાઓના અહેવાલ તથા સંગ્રહોની યાદીઓ મેળવવી; (૯) લેખો (અર્થાત્ શિલાલેખો અને હસ્ત-લેખો) તેમજ સાહિત્યના ઇતિહાસને ઉપયોગી વસ્તુઓનો સંગ્રહ કરવો; (૧૦) સાહિત્ય પરિષદો ભરવી અને જાહેર વ્યાખ્યાનો અપાવવા; (૧૧) ગામ પરગામ સભાની શાખાઓ ખોલવી; (૧૨) સાધનહીન ગ્રંથકારોને બનતી રીતે ઉત્તેજન આપવું; અને (૧૩) ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્યની અભિવૃદ્ધિના વાર્ષિક વૃત્તાંત મેળવવા.

સન ૧૯૦૪માં 'વસંત' માસિકમાં તાજી સ્થપાયેલી 'ગુજરાત સાહિત્ય સભા' વિશે સવિસ્તર હકીકત લખી મોકલના એના સ્થાપક સ્વ. રણજિતરામે લખેલું કે 'યુગ મેન્સ યુનિયનમાં, જે સંસ્થા કાઢવામાં ગુજરાત કોલેજના વિદ્યાર્થીઓનો મુખ્યત્વે હાથ હતો, મતભેદ જીભો થતા એમાંથી 'સોશિયલ અને લિટરરી એસોશિયેશન' ઉદ્ભવી અને એ સંસ્થાનું અસ્તિત્વ ખીજ કાઢી કારણથી નહિ, તો જે બે ચાર ભાષણો, ખસૂસ કરીને શ્રી ગોવર્ધનરામ પ્રાસે Higher Brahmanism ઉપર અને શ્રી નરસિંહરાવ પ્રાસે Social Dynamics ઉપર અપાવ્યાં હતા, તેટલા પૂરતી સદા યાદગાર રહેશે અને એ વ્યાખ્યાનોનું વાચન અદ્યપિ મનનીય માલૂમ પડશે.'

યુનિવર્સિટીની સ્થાપનાથી દેશમાં એવો અદ્ભુત જ્ઞાન-મૂર્ચ જાગ્યો કે એનાં ફિરજોએ જનતાને જાગૃત કરી એનામાં ચેતન વેડ્યુ અને એ ચેતન આત્મવિકાસ—આત્મસિદ્ધિઓ વિશે અનેક રીતે સાવધ બન્યું. એ મથનકાળમાં સ્વ. રણજિતરામે જોઈ લીધું હતું કે પ્રજાનું જીવન ધણમાં અને એનો વિકાસ સાધવામાં સાહિત્યે પછાત ન રહેના પ્રેરક અને પોષક થઈ રહેવું જોઈએ. ઉપર નિર્દિષ્ટ થયેલ ઉદ્દેશ અને લક્ષ્યમાં એનું નિર્ણય આપણને જોવા મળે છે. આખા ગ્રાંતમાં આ પ્રકારની

સાહિત્યવિષયક સંસ્થા આ પહેલી જ હતી. પ્રવૃત્તિઓને પોષણ આપવાના લક્ષ્યને સામે રાખીને જ એમણે સ્વ. નરસિંહરાવ હરિલાલ હુવને 'સાહિત્ય' નામનું માસિક પત્ર કાઢવા પ્રેરણા આપી હતી. એવી જ લાગણીથી શ્રી. હિંમતલાલ ગ. અમરિયાને પાંચેવની-ગોહન ટ્રેઝરીના ધોરણે નવી ગુજરાતી કવિતાના મંગ્રહ 'કાવ્ય માધુર્ય'ની યોજના કરવાનો, ગ્રીણવટથી વાંચી તપાસી ઉપયોગી સૂચનાઓ કરી એને પ્રસિદ્ધિમા લાવવાનો હ્રદયપૂર્વકનો પ્રયત્ન કર્યો હતો.

એમની સાહિત્યાકાક્ષા થોડેથી સંતોષાય એમ નહોતું, એમને તો જનતાને સાહિત્યનો રગ લગાડવો હતો, આસ્વાદ્યમાડવો હતો. એ આશયથી એમણે ગુજરાતમાં થયેલા જૂના નવા સાહિત્યકારોની જન્યતીઓ ઊજવવાનો કાર્યક્રમ અમલમાં મૂક્યો. 'ગુજરાત સાહિત્ય સભા'ની સ્થાપના પૂર્વે જ 'સોશિયલ એન્ડ લિટરરી એસોશિયેશન' દ્વારા 'કલાપી' 'અખો' અને 'મીરા'ની જન્યતીઓ 'જન્યતી વ્યાખ્યાનમાળા' નીચે ઊજવી હતી, અને સભાની સ્થાપના પછી પણ 'દયારામ' 'ધીરો' 'પ્રેમાનંદ' 'નર્મદાશંકર' 'મણિલાલ' 'બાલાશંકર' 'હરિલાલ દ્રુવ' 'કલાપી' 'ગોવર્ધનરામ' 'નરસિંહ મહેતા' વગેરેની જન્યતીઓની ઊજવણી સાથે સમર્થ વ્યાખ્યાનો અપાવડાવ્યાં હતા. આ વ્યાખ્યાનો ગ્રંથસ્થ થયાં અને એની ત્રણ આવૃત્તિ આજ દિવસ સુધીમાં થઈ ચૂકી છે. આ જન્યતીઓ ઊજવવા પાછળ બે હેતુ સ્પષ્ટ હતા: એક તો, પ્રજા સાહિત્યકારો પ્રત્યેના આદર અને પ્રેમભાવની લાગણીને જીવે અને ખીજું, એ નિમિત્તે એ સાહિત્યકારોનાં લખાણો—સર્જનોનો પદ્ધતિસર અને સમગ્ર રીતે અભ્યાસ સુલભ થાય, સાહિત્યને નવું પોષણ મળે, ઉત્તેજન મળે. આ પ્રણાલી અન્ય ક્ષેત્રોમાં પણ વ્યાપક બની અને પ્રજાકીય ગચેસરો—સ્વ. દાદાભાઈ, ગોખલે, કીરોડશાહ મહેતા વગેરેની જન્યતી—સંવત્સરીઓ પણ ઊજવાવા લાગી. આજે તો આ એક પ્રથા જ થઈ પડી છે અને નાનાં મોટા વિવિધ ક્ષેત્રોના આગેવાન કાર્યકરોના દેહાંતબાદ જન્યતીઓ ઊજવવાનું સામાન્ય બની ગયું છે.

શ્રી. રણજિતરામના વિચારો મૌલિક ક્રાંતિના જ રહ્યા છે, ગુજરાતમાં તો ખાસ જ. એમને વિચાર આવ્યો કે આપણા વિદ્વાનો લેખકો અને અભ્યાસીઓ એકઠા મળે, વિચારોની પરસ્પર આપ-લે કરે અને અંગત પરિચયમાં આવે તો સાહિત્યના કાર્યને વિશેષ ગતિ મળે—વિશેષ વેગ મળે. આ વિચાર દઢ થતાં એમણે થોડાક મિત્રોની મદદથી 'ગુજરાત સાહિત્યસભા'ના ઉપક્રમે 'ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ' મેળવવાનું ખીડું ઝડપ્યું અને ૧૯૦૫ માં—એટલે કે 'ગુજરાત સાહિત્ય સભા'ની સ્થાપનાના ખીજ જ વર્ષે—અમદાવાદમાં જ સ્વ. ગોવર્ધનરામ માધવરામ ત્રિપાઠીના પ્રમુખપદે 'ગુજરાતી

સાહિત્ય પરિષદ'નું પહેલું અધિવેશન ભર્યું. એમની ખોજ-
ખુદ્ધિ ખૂબ ઊંડી હતી : 'કોન્ફરન્સ' શબ્દનો પર્યાય એ શોધતા
હતા. એમને ખીજ સાહિત્યમાં વ્યાપક રીતે જાણીતો 'પરિષદ'
શબ્દ મળ્યો અને એમણે એ શબ્દને ગુજરાતીમાં સૌથી પ્રથમ
વહેતો મૂક્યો. બે વર્ષ બાદ સન ૧૯૦૭ માં સ્વ. કેશવ હ.
બ્રુવના પ્રમુખપદે ખીજું અધિવેશન સુરતમાં થયું. આ ખીજ
અધિવેશન પછી 'ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ' ગુજરાત સાહિત્ય
સભાથી સ્વતંત્ર બની. ગુજરાત સાહિત્ય સભાને માટે એ
સદા ગૌરવનો વિષય બન્યો છે કે 'ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ'-
ની એ જનની બની છે. સભા કેટલી માનપાત્ર બની હતી
એ ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી (ગુજરાત વિદ્યાસભા)ને
સન ૧૯૦૮માં ૬૦ વર્ષ પૂરાં થતાં જીજ્ઞાસેલા ઉત્સવમાં શ્રી. સા.
સભાએ 'સોસાયટી'ને માન આપ્યું ત્યારે પ્રમુખસ્થાનેથી
સ્વ. અબાલાલ સાકરલાલ દેસાઈએ 'સભા'ને 'સોસાયટી'ની
નાની બહેન કહીને ખિરદાવી એમાથી જાણવા મળે છે.

ગુજરાત સાહિત્ય સભાની આરભની પ્રવૃત્તિઓમાં સ્વ.
રણજિતરામને સ્વ. કાકરલાલ હરિલાલ દેસાઈ અને સ્વ.
હરિપ્રસાદ પીતાંબરદાસ મહેતાનો લાગણીભર્યો સાથ હતો.
વ્યાખ્યાનો સાથે સભ્યોમાં ભ્રાતૃભાવ અને પરિચય વધે એ
માટે આ મિત્રો નાનાં નાનાં સંમેલન પણ યોજવાના હતા.
વળી સાહિત્યની જેમ ગુજરાતના પ્રાચીન ઇતિહાસ માટે
સભ્યોમાં જિજ્ઞાસા અભ્યાસ અને સશોધન-વૃત્તિ ઉદ્દીપ્ત થાય
એ ઉદ્દેશે શ્રી. રણજિતરામે ઐતિહાસિક સાધનોની યાદી પ્રગટ
કરી. આ યાદી આ દિશાના એ પછીના અનેક પ્રયત્નોને
ઉપકારક નીવડી છે. એક રીતે કહીએ તો શ્રી. ક. મા. મુનશીએ
'પાટણની પ્રજુતા', 'ગુજરાતનો નાથ', 'રાખધિરાજ' વગેરે ઐતિહા-
સિક નવલકથાઓ લખવામાં આ યાદીનો ઉપયોગ કર્યો જ
છે, તો સ્વ. દુર્ગાશંકર શાસ્ત્રી, સ્વ. સ્તનમણિરાવ ભીમરાવ
વગેરે વિદ્વાનોએ લખેલા ઇતિહાસ-ગ્રંથો પાછળ આ યાદીનો
ફળો નાનોસૂનો નથી. શ્રી. રણજિતરામને પ્રામાણિક ઇતિ-
હાસનો સખળ આગ્રહ હતો. એવા જ ઉદ્દેશથી એમણે
ગુજરાતના ઇતિહાસમાં ઉપયોગી થવાના હેતુને લક્ષ્યમાં
રાખી સ્વ. ડૉ. કિલ્લોર્નની યાદી ઉપરથી ગુજરાત સૌરાષ્ટ્રના
ઉત્કર્ણ લેખોની સાલવારી ગુજરાતીમાં ઉતારી હતી અને
ખીજું પણ મહત્વનું કાર્ય ઉપાડી લીધું હતું.

વર્ષ દરમિયાન ગુજરાતી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ થયેલા પુસ્તકોનું
અવલોકન થાય એ જરૂરનું સમગ્રી સ્વ. રણજિતરામે 'ગુજરાત
વર્નાક્યુલર સોસાયટી (શ્રી. વિદ્યાસભા)'ને વાર્ષિક સમાલોચનાનું
કાર્ય હાથ ધરવા એના 'હિરક મહોત્સવ' પ્રસંગે સૂચના કરેલી
અને નમૂના તરીકે 'ઈસ્ટન વર્ષ ૧૯૦૭' એ નામનો એક લેખ
'શુદ્ધિપ્રકાશ'માં સુદ્રિત કરાવેલો. સોસાયટીએ એ સૂચના

સ્વીકારીને સન ૧૯૧૦, ૧૯૧૧ અને ૧૯૧૨ માટે સમીક્ષા
નીચા, પણ એનું કાઈ ફળ ન આવતાં ૧૯૧૬ના વર્ષનું સમીક્ષા
કાર્ય સ્વ. હીરાલાલ ત્રિભુવનદાસ પારેખને સોંપવામાં આવ્યું.
સ્વ. આનંદશંકર બા. બ્રુવના પ્રમુખપદે શ્રી. પારેખે સમીક્ષા-
વાચન કર્યું તે વખતે પ્રમુખશ્રી તરફથી પણ વિશિષ્ટ વ્યાખ્યાન
મળ્યું.

સન ૧૯૧૫ માં શ્રી. સાહિત્ય પરિષદ સુરતમાં ફરી મળી ત્યારે
આપણી પ્રાચીન વસ્તુઓ-ઐતિહાસિક અવશેષો, શિલ્પ અને
ભરતગૂથશુના નમૂના, ચિત્રો, હાથ-પ્રતો, સિક્કા વગેરેનો
સંગ્રહ કરવા એક દરાવ કરવામાં આવ્યો હતો; કેળવણીના
પ્રશ્નો ચર્ચવા પરિષદથી સ્વતંત્ર રીતનું સંમેલન ભરવા પણ
નિશ્ચય કરવામાં આવેલો હતો. આને અનુસરી ૧૯૧૬ માં
ગુજરાત સાહિત્ય સભાએ ચિત્રકળા, ભરતગૂથશુ અને હાથ-
પ્રતોનું એક નમૂનેદાર પ્રદર્શન અમદાવાદમાં ભર્યું હતું. પહેલી
કેળવણી પરિષદ મેળવવાનું કાર્ય તો શ્રી. ઇંદુલાલ ક. યાચિકિ
ઉપાડી લીધું હતું. આનંદની વાત એ હતી કે સાંસ્કારિક આ
બધી જ પ્રવૃત્તિઓની પાછળ, એ સમયે મુખ્યમાં રહેતા
હતા છતાં, હાથ તો શ્રી. રણજિતરામનો જ હતો. શ્રી. વ.
સોસાયટીને માનપત્ર આપતી વખતે ૧૯૦૮માં શ્રી. રણજિતરામે
સાહિત્યિક પરીક્ષાઓ સોસાયટી શરૂ કરે એવી વિનંતિ કરી
હતી, પણ સોસાયટી એ શરૂ કરી શકી નહોતી; એનો સભાએ
૧૯૧૭ માં આરંભ કર્યો. આ પરીક્ષાઓ છેક ૧૯૩૬ સુધી
ચાલુ રહેલી.

શ્રી. સાહિત્ય સભાનો એ પણ મનોભાવ હતો કે નામી
સાહિત્યકારોના નાના મોટા ગ્રંથોની સક્ષિપ્ત આવૃત્તિઓ
કરાવી એનો જનતામાં જહેજો પ્રચાર થવાની સુવિધા કરી
આપવી. આ યોજના પ્રમાણે સભાએ 'દલપતરામ' નામની
એક નાની પુસ્તિકા પ્રસિદ્ધ કરી હતી. આ પૂર્વે દેશોદ્યની
ઉપાનુ દર્શન થતાંની સાથે જ દેશભક્તિના કાવ્યોનો ગ્રંથ
સૌથી પ્રથમ સભાએ જ પ્રસિદ્ધ કરેલો, જેની ખીજ સંસ્થાએ
પછી સાતેક આવૃત્તિઓ પ્રસિદ્ધ કરી પચાસ ઉબરથીયે વધુ
નકલ જનતામાં વહેતી મૂકી હતી.

'જયંતી વ્યાખ્યાનમાળા'ની નવી આવૃત્તિથી સ્વતંત્ર રીતે
શ્રી. વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ દ્વારા તૈયાર કરાવી 'વીર નર્મદ'
એ જીવનચરિત્ર ૧૯૩૪ માં સભાએ પ્રસિદ્ધ કર્યું.

સક્ષિપ્ત આવૃત્તિઓની દિશામાં વચ્ચેનાં વર્ષ બાલી
ગયાં એ ખરું, પણ પછી 'નર્મદનું પદ્યમંદિર' (૧૯૩૬) અને
'નર્મદનું ગદ્યમંદિર' શ્રી. વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ પાસે તૈયાર
કરાવી સભાએ પ્રસિદ્ધ કર્યાં, તો 'કલાન્ત કવિ' એ મથાળે
શ્રી. ઉમાશંકર જ્ઞેશી પાસે સ્વ. બાલાશંકર ઉ. કથારિયા
'બાલ'નાં કાવ્યોનો સંગ્રહ તૈયાર કરાવી પ્રસિદ્ધ કર્યો.

૧૯૧૬ મા ચિત્રકલા ભરતગૃથણ અને હાથપ્રતોનું પ્રદર્શન ભરવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ સભાને ભારે ગૌરવ અપાવનાર ત્રીજો પ્રસંગ તો ‘ગુજરાત ઇતિહાસ સમેલન’નો થયો, જે સમગ્ર ગુજરાતને પણ ગૌરવપ્રદ બની રહ્યો હતો. ૧૯૪૪ના આ સંમેલન અંગે ત્રણ દિવસનો ભરતકર્મ કાર્યક્રમ યોજવામાં આવ્યો હતો. પહેલે દિવસે જાણીતા પુરાતત્ત્વવિદ શ્રી. ગિરિનથશંકર વલ્લભજી આચાર્યને હસ્તે ગુજરાતના ઇતિહાસના અનેક વિષય પ્રાચીન અવશેષોનું ભવ્ય પ્રદર્શન ‘પ્રેમાભાઈ હોલ’માં ખુલ્લું મૂકવામાં આવ્યું હતું, જે લાગલગાટ દસ દિવસ સુધી જનતા અને અભ્યાસીઓ માટે ખુલ્લું રહ્યું હતું. આમાં ગુજરાતી સાહિત્યનો વિકાસ તેમજ ગુજરાતનો સામાજિક વિકાસ કલા-મૂર્તિ શ્રી. રવિશંકર રાવળના હસ્તે સચિત્ર મૂર્તિ થયો હતો. આમાં ગુજરાતી શિલ્પના વિસ્તર નમૂના પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. બીજે દિવસે ‘ઇતિહાસ સમેલન’ની જાહેર બેઠક પુરાતત્ત્વવિદ આચાર્ય મુનિશ્રી જિનવિજયજીને પ્રમુખપદે ‘ગુજરાત કોલેજ’ના ‘જ્યોર્જ-ધ ફિક્થ હોલ’માં ભરતકર્મ હાજરી વચ્ચે મળી હતી, જે વખતે સ્વાગતાધ્યક્ષ મૌલાના પ્રો. અણ્ણકર નદવી, ઉપપ્રમુખ શ્રી. દુર્ગાશંકર કે. શાસ્ત્રી અને પ્રમુખશ્રીનાં મનનીય વ્યાખ્યાન થયા હતાં. મગલ પ્રવચન શ્રી. ક. મા. મુનશીએ કર્યું હતું. ત્રીજે દિવસે સવારે ‘ઇતિહાસ અને ઐતિહાસિક નવલકથા’ એ વિષય ઉપર ગુજરાતના લખ્ય-પ્રતિષ્ઠ નવલકથાકારો, ઇતિહાસવિદો અને વિવેચકોએ રસમય ચર્ચા કરી હતી. બપોરે શ્રી. રતિલાલ મોહનલાલ ત્રિવેદીની દોરવણીથી શિક્ષક સભા યોજવામાં આવી હતી, જે સમયે ગુજરાતભરના અગ્રણી કૃષ્ણવણીકારોએ ઇતિહાસના શિક્ષણના પ્રકાર વિશે વિચારણા કરી હતી. આ સંમેલન અંગે સંશોધન-મૂલક વીસ નિબંધ પણ મળ્યા હતા, જેનો સંગ્રહ ‘ઇતિહાસ સમેલન નિબંધસંગ્રહ’ના રૂપમાં સભાએ છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. ત્રીજે દિવસે અડાલજનો કાર્યક્રમ રાખવામાં આવ્યો હતો.

૧૯૪૫ માં (તા. ૨૧, ૨૨-૭-૪૫) બે દિવસને માટે વૈદ્યશાસ્ત્રી શ્રી. વલ્લભરામભાઈના સપૂર્ણ સહકારથી ભારત-વર્ષની લિલ્લિ ૪૦૦૦ ઓપધિઓનું વનસ્પતિ પ્રદર્શન ભરવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રસંગ પણ નાના સંમેલન જેવો બની ગયો હતો, જ્યાં ‘આપણી વનસ્પતિઓ ઉપર આર્થિક અને નૈસર્ગિક દષ્ટિ’ અને ‘વનસ્પતિઓના ઔષધીય ધરગથ્ય ઉપયોગો’ એ બે વિષય ઉપર એ વિદ્વાન વૈદ્યના મહત્વપૂર્ણ વ્યાખ્યાનોનો લાભ મળ્યો હતો.

૧૯૫૦-૫૧ ના વર્ષમાં ગુજરાત-મહાગુજરાતની ચર્ચા ઉચ્ચ કક્ષાએ જાગી હતી. એ ચર્ચાની ગભીરતાને લક્ષ્યમાં લઈને ગુજ. સા. સભાએ તા. ૨૧, ૨૨-૧૧-૫૧ ના બે દિવસોને માટે અમદાવાદમાં ગુજરાતની સીમા વિશે પ્રમાણભૂત નર્ણય કરવા ગુજરાતના ઇતિહાસવિદોની એક પરિષદ ભરી

હતી. પહેલે દિવસે આચાર્ય મુનિશ્રી જિનવિજયજીના પ્રમુખ-પદે અને ત્રીજે દિવસે શ્રી. દુર્ગાશંકર કે. શાસ્ત્રીના પ્રમુખપદે આ વિષયમાં મહત્વપૂર્ણ ચર્ચાઓ થઈ હતી. ત્રીજે દિવસે સાબરમતીના કિનારે કેમ્પ નજીક આવેલા હાસોલના મહાદેવના સ્થાનકમાં પ્રવાસ-સંમેલન યોજવામાં આવ્યું હતું. આ પરિષદે એક સમિતિ નીમી હતી. એના જ પરિણામે ડાંગ અને આણના પ્રદેશોમાં સભાએ સમિતિના સભ્યોને મોકલ્યા હતા. ડાંગના પ્રવાસનો અને ત્યાં ખેલાતી ખેલીનો અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો હતો અને એનો પ્રામાણિક હેવાલ સભાએ પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો. લાગલા વખતે ગુજરાતમાં ‘ડાંગ’નો પ્રદેશ આવી શક્યો એની પાછળ સભાનો આ શ્રમ લેખે લાગ્યો એ કહેવાની જરૂર નથી. ડાંગની સંસ્કૃતિનો સમગ્ર રીતે ખ્યાલ આવે એ માટે એક ફિલ્મ પણ ઉતારી લેવામાં આવી હતી. ડાંગ ગુજરાતને પાછું મળ્યું એમાં આ અહેવાલ અને પ્રવૃત્તિએ મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે.

પ્રકાશન-પ્રવૃત્તિ

‘વૈજ્ઞાનિક પારિભાષિક ગ્રંથ’ અને ‘વિજ્ઞાનને લગતાં બે પુસ્તકો ઉપરાંત શ્રી. રતનમણિરાવ ભામરાવના ઇતિહાસને લગતા સંશોધન-ગ્રંથો : ૧. ગુજરાતનું પાટનગર : અમદાવાદ, ૨. ખભાતનો ઇતિહાસ, અને ૩. સોમનાથ, તથા નિબંધો : ૪. ગુજરાતની સંસ્કૃતિનું વિડગાવલોકન, ૫. શાહેઆલમ, ૬. ગુજરાતનું વહાણવટુ, ૭. શાહીબાગ, ૮. જેતલપુર અને ૯. અમદાવાદનું સ્થાપત્ય વિશિષ્ટ પ્રકારના પ્રદાન નીવડ્યા છે. શ્રી. વિશ્વનાથ મ. ભટ્ટનાં સંપાદિત-લિખિત : ૧. વીર નર્મદ, અને ૨. નર્મદનું મંદિર (ગદ્યવિભાગ), પ્રો. ઉમાશંકર જ્ઞેશીનું સ્વ. બાલાશંકર કથારિયાની કૃતિઓનું સંપાદન : ‘કલાન્ત કવિ,’ અધ્યા. કેશવરામ કા. શાસ્ત્રીના ભાષા અને જોડણીને લગતા ૨૨ સંશોધનમૂલક લેખોનો સંગ્રહ : ‘અક્ષર અને શબ્દ,’ શ્રી. યશોધર ન. મહેતાનાં : ૧. રણછોડલાલ અને બીજાં નાટકો અને ૨. નદીઓ અને નગરો, સ્વ. ડો. હરિપ્રસાદ દેસાઈનું ‘ઉચ્ચ જીવન’ ઉપરાંત સ્વ. શ્રી. ભાતખંડેજીના મરાઠી ભાષણનો શ્રી. સુંદરલાલ હી. ગાંધીનો ગુજરાતી અનુવાદ : ‘ઉત્તર હિંદુ-સ્તાનના સંગીતની ઐતિહાસિક સમાલોચના.’ ઇતિહાસસંમેલનમાં રજૂ થયેલા નિબંધોનો સંગ્રહ અને ‘ડાંગ’ વિશેની પુસ્તિકા આ પ્રકાશનો સભાને ગૌરવ અપાવનારા થયાં છે. ગુજરાતી પુસ્તકોની વાર્ષિક સમીક્ષાઓ—એમાં સુવર્ણચક્રવિજેતાનાં વ્યાખ્યાનો અને અન્ય વિદ્વાનોનાં પ્રસંગે પ્રસંગે થયેલાં સંગૃહીત વ્યાખ્યાનો સાથે—એ તો આ બધાંથી વધી જાય તેવું નિયમિત પ્રદાન-પ્રકાશન એને આ ગૌરવરૂપ બન્યું છે. સભાએ વચ્ચે એક વિશિષ્ટ વસ્તુ પણ તૈયાર કરાવી પ્રસિદ્ધ કરી તે ‘શ્રી. કનૈયાલાલ માણેકલાલ મુનશીની પાત્રસૃષ્ટિ’—કલાસ્વામી શ્રી રવિશંકર રાવળ પાસે શ્રી. મુનશીની સાહિત્યકૃતિઓમાંથી તારવી કરાવેલાં

૨૫ નોટલાં ઉત્તમ શ્રોતિના ગિરગી ગિરોનો સપુટ. (પ્રકાશનોની યાદી પરિશિષ્ટ ૧-મા ૧)

સભા પોતાનાં પ્રકાશન સામાન્ય રીતે સભ્યોને ભેટ આપે છે; ક્વચિત્ મામૂલી કિંમતથી આપે છે; એનો આશય ગુજરાતી સંસ્કાર-ધન છૂટે હાથે પ્રગમમાં ફરતુ થાય એ જ હમેશાં રહ્યો છે.

આમ ગુજરાત સાહિત્ય સભા ગુજરાતી ભાષા, ગુજરાતી સંસ્કાર, ગુજરાતી અન્યેકવિધ સાહિત્ય-સભાર આદિના સર્વોત્તમ

૧. ૧૯૭૨ થી સભાએ ભક્તકવિ દયારામભાઈના હસ્તાક્ષરોમાં મળતી એમની રચનાઓ, જે એમના હસ્તાક્ષરમાં ન મળે તે એમના શિષ્યોના હસ્તાક્ષરોમાં હોય તે રચનાઓની પ્રમાણિત વાચના પ્રસિદ્ધ કરવાનું કામ શરૂ કર્યું છે, જેના અર્થ ‘દયારામ રસધારા’ મથાળે પ્રસિદ્ધ થયા છે અને બધા મળી એના વીસેક ખંડ થવા ધારણા છે. કે. કા. શાસ્ત્રી ના સાથથી ભક્તકવિ દયારામભાઈન મુખ્ય શિષ્ય શ્રી રણછોડ જોશીના પ્રપૌત્ર પ્રો. અવનલાલ છ. જોશીએ પોતા પાસેના પ્રતોનો પૂરો ઉપયોગ કરી આ સંપાદનની જવાબદારી લીધી છે.

મુખી વિકાસ તરફ શરૂ થી જ કાર્ય કરી રહી છે. એ પ્રકારની મજલ ખેડતી એ ૧૯૬૪ માં ૬૦ વર્ષ પૂરાં કરી ૧૯૭૪ માં ૭૦ મા વર્ષમાં પ્રવેશ કરવા સફળ થઈ છે. ‘ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ’ની એ જનતી છે, તો ‘ગુજરાત વિદ્યાસભા-અમદાવાદ’ની એ નાની બહેનનું ગૌરવ પામી છે. એ ઘ્રાઈ સંકુચિત વાડામાં પુરાયેલી નથી, અને તેથી જ જગતના મહાન સાહિત્યકારો અને સંસ્કાર-સ્વામીઓ વિશેના વ્યાખ્યાનો આદિ યોજવામાં, પરપ્રાંતોમાંથી તેમજ પરદેશોમાંથી આવતા એવા વિદ્વાજનોના સમાનમાં એ ઉદાર ચિત્તે ભીમી રહે છે, સમારત્નો પોળે છે. ડૉ. રોય, પોલ ગિર્ડ, શ્રી. કેલકર, ડૉ. કુએન્સ, શ્રીમતી નાયડુ વગેરેની સાથે ગોઠવાયેલી મુલાકાતો નોંધપાત્ર બની છે. અમદાવાદમાં મરાઠી સાહિત્ય પરિષદ થઈ કે બંગાળી સાહિત્ય પરિષદ થઈ ત્યારે પણ એના સભ્યોને નિમંત્રણ આપી સત્કારવામાં, એમની સાથે ચર્ચાવિચારણા ગોઠવવામાં એ મોખરે રહી છે. ગુજરાતનો સંસ્કાર-વિકાસ એ જ એને હૈયે છે.

સ્વ. રણજિતરામ વાવાભાઈ મહેતા

રણજિતરામનો જન્મ સ. ૧૯૩૮ ના કાર્તિક સુદિ ખીજ, તા. ૧૦-૬-૧૯૩૭ ના સવારના પાંચ વાગતાં એમના મોસાળના ઘરમાં ચુરતમાં થયો હતો. એમના પિતા મુખઈ યુનિવર્સિટીના એલ. સી. ઈ. હતા અને ઈ. સ. ૧૯૧૧ ના ડિસેમ્બરમાં એમનું મરણ થયું ત્યારે અમદાવાદમાં નિવૃત્ત થઈ રહેતા હતા. રણજિતરામ બધા ભાડુઓમાં સૌથી મોટા હતા. એમના વિધવા શાન્તાબહેન ૧૯૧૮ ના તાવમા સ્વર્ગવાસી થયાં. એમની સતતિમા બહેન અરુણકિશોરી (જન્મ ૧૯૦૭ ના નવેમ્બરમાં), ભાઈ અશોકકુમાર (જન્મ ઈ. સ. ૧૯૧૧ નો ઓક્ટોબર) તથા બહેન ઉર્વશી-રણજિતરામભાઈ સ્વર્ગવાસી થયા પછી ત્રણયાર માસે જન્મેલા છે

રણજિતરામની બાલ્યાવસ્થા અમદાવાદમાં તેમજ પાલિતાણામાં પોતાના મોસાળમાં વીતી હતી. એમનો સ્વભાવ નાનપણથી જ એકલશરો હતો. કોઈ એમના મિત્રો નહોતા. શ્રી જયસુખલાલ કૃષ્ણલાલ તથા હરિપ્રસાદ પીતાંબર મહેતા એ જ બે એમના બાલપણના સ્નેહી; અને આ બંને સાથે હંમેશા સ્નેહસંબંધ વધતો જ રહેલો. પોતાની કે પોતાનાની વાત કહેવાની રણજિતરામને ટેવ જ નહિ. એમના પિતાનો સ્વભાવ કડક હતો. બોલવાની ટેવ જ નહોતી. ઘરમાં હોય ત્યારે સામાન્ય રીતે વાચવામાં જ ગૂંથાઈ રહેતા અને રણજિતરામ સૌથી મોટા એટલે મર્યાદાથી એમને બોલાવતા પણ નહિ. આવી કડક પ્રકૃતિ છતાં પુત્રમાં કોઈ જાનની કુટેવ કે દોષ દાખલ ન થઈ જાય એ ઉપર ખાસ ધ્યાન રાખતા. અગ્રેજી જૂઠા ધોરણમાં રણજિતરામભાઈ હતા ત્યારે કુસંગતથી ખીડી-સિંગાર પીવા મોડેલી. એઓ જાતે કાયસ્થ હતા, ધાર્મિક બાધ ખીડી પીવામાં એમને કાઈ હતો નહિ, પરંતુ કુટુંબ વૈષ્ણવ પથ પાળતુ એટલે ખીડી ન પિવાતી. રણજિતરામને રૂબરૂમાં કાઈ કંઈ નહિ, પરંતુ એક વખત કોટના ખીસામાંથી સિંગાર હાથ લાગતાં ઘણી જ સખત સિક્કા કરી. રણજિતરામે જીવનમાં ફરી ખીડી પીધી નહિ; ફરી કોઈની કુસંગત લાગી નહિ; આખું જીવન સ્વચ્છ નિર્મલ પસાર થઈ ગયું. દુર્ગુણ અને અનીતિ તરફ એમનો એટલો બધો તિરસ્કાર હતો કે એવા લોકો સાથે એઓ લગ્ન તો ન શકતા, એમનો લેશ માત્ર પરિચય પણ સહન ન કરી શકતા. વ્યવહારમાં પડ્યા પછીથી એવા કોઈ માણસના સંગમાં આવવાનું થયું ત્યારે એ માણસના દુરાચારની વાત

જાણતાં આખો દિવસ એમનું માથું દુખવા આવ્યું હતું અને એ માણસનું મોઢું પણ ફરીથી જોવું ગમ્યું નહોતું. કોમળ મગજ ઉપર, સામાન્ય રીતે, આવી જ અસર શરૂઆતમાં થાય છે એવો ઘણાને અનુભવ હશે.

રણજિતરામનો અભ્યાસ સહજ રીતે પૂરો થઈ ગયો. સ્થળની અનુકૂળતા હતી, વ્યવહારનો બોબો માથે પડ્યો નહોતો અને ભણવામાં પણ હોશિયાર હતા એટલે કે વિદ્યનંદુ નહિ, જોકે મહેનત કરવાની એમને ટેવ નહોતી એટલે એમના જેવી શક્તિવાળો માણસ મહેનતથી તો કાયમ પ્રથમ વર્ગમાં જ આવે એમ એમના સંબંધમાં બન્યું નહિ. આવી મહેનત ન ઉઠાવી શકાય તેવી એમની શરીરસંપત્તિ પણ હતી. તદ્દન બાલ્યાવસ્થાથી જ એમનું શરીર નિર્બળ હતું. હાડ મોટા હતા, પરંતુ રુધિર અને માસ નહિ જ. ઈ. સ. ૧૯૦૮ માં ભાવનગરમાં નિવાસ કરી રહ્યા અને ત્યાં પાણી માફક આવ્યા પછીથી એમની પ્રકૃતિ સંપૂર્ણ સુધરી એમ કહી શકાય. તોપણ અસલથી જ શરીર નિર્બળ હતું એટલે એમનું શરીર પહેલવાન જેવું તો બન્યું નહિ જ.

અભ્યાસ પૂરો થયા પછીથી શું કરવું એની ચિંતા થવા માડી. એક વરસ તો ‘ફેલો’ તરીકે રહ્યા. ઉમરેક ખાનગી સ્કૂલમાં જગા ખાલી હતી ત્યાં અરજી કરી અને એ સ્ત્રીકારાઈ તેથી ઈ. સ. ૧૯૦૫ ના એપ્રિલથી માંડી લગભગ છ આઠ માસ ત્યાં હેડમાસ્ટર તરીકે કામ કર્યું. એમનો કડ ધીમે હતા તેમજ શીખવવાની શક્તિ ખામીવાળી હતી એવો એમનો પોતાનો અભિપ્રાય હતો તેથી આ સ્થળ છોડ્યા પછીથી શિક્ષક તરીકે રહેવા એમણે કયાંય ઇચ્છા કરી નહોતી. છેલ્લા વર્ષોમાં બ્યારે ભાવનગરના દક્ષિણમૂર્તિ વિદ્યાર્થી-લવનમાં રહેવાનો એમનો વિચાર થયો ત્યારે પણ પોતાની ઉપલી બે ખામી બાબત કહ્યા જ કરતા. એમના પિતાની મરણ ખી. એ. થયા પછીથી સરકારી નોકરીમાં એઓ જોડાય તેવી હતી, પરંતુ એવો યોગ આવ્યો નહિ અને સ્વ. મણિશંકર રત્નજી ભટ્ટ ‘કાત’ની ભલામણથી ઈ. સ. ૧૯૦૫ માં જ ડૉ. કે. ટી. ગબ્બરના મંત્રી તરીકે રહ્યા. ઈ. સ. ૧૯૦૫ ના જૂન માસમાં પ્રથમ ‘સાહિત્ય પરિષદ’ મળી એ અગાઉ રણજિતરામ ઘણા સાક્ષરોની સાથે પત્રવ્યવહાર રાખતા. સ્વ. મણિભાઈ નલુભાઈ સાથે પણ એમને પત્રવ્યવહાર હતો, જે ઉપરથી એમની પ્રીતિ સંપાદિત કરી હતી. પ્રથમ સાહિત્ય પરિષદની

યોગનાથી માંડી પૂર્ણાહુતિ સુધી એમની જ મહેનત હતી એ સૌને દેખાય તેવું હતું. એમને માટે જે સારો વિચાર સ્વ. મણિભાઈને હતો તેમાં આ પ્રત્યક્ષ અનુભવથી વધારો થયો અને ડૉ. ગજ્જરને ત્યાં એમને માટે ખાસ લલામણ કરી. ડૉ. ગજ્જર સાથેના પરિચયથી રણજિતરામના જીવનમાં ઘણા ફેરફાર થયા અને એની સારી અસર કાયમ સુધી રહી. ડૉ. ગજ્જરની વિક્રતા, લવ્ય કલ્પનાઓને મૂર્ત સ્વરૂપ આપવાની અસાધારણ ખેત અને સૌથી વિશેષ એમની ઉદારતા અને ત્યાગવૃત્તિ, એનાથી એમના જીવનમાં ઘણા નવા સંસ્કાર રોપાયા અને એઓ આમરણાત એમના ઋણી રહ્યાનું કહેતા. સાહેબરામની વાર્તામાં હૈરવનાથ શેકનુ-પાત્ર ડૉ. ગજ્જર ઉપરથી યોગ્યેષુ સહુ કાંઈ બાણી શકે એમ છે, જેકે એ સંપૂર્ણ તો નથી જ.

ડૉ. ગજ્જર સાથેના નિવાસ પ્રસંગે એમને સ્વ. ગોવર્ધનરામભાઈ સાથે પણ સંબંધ થયો. ૧૯૦૭ ના જન્યુઆરી-માં ગોવર્ધનરામ ડૉ. ગજ્જરના બગલામાં જ અવસાન પામ્યા તે વખતે રણજિતરામ પણ હાજર હતાં. ગોવર્ધનરામભાઈની હયાતીમાં અને અવસાન પછીથી એમનું જીવન ચરિત રણજિતરામભાઈને હાથે લખાવી તૈયાર કરાવવા ડૉ. ગજ્જરને આગ્રહ રહ્યા કરતો, પરંતુ એમ બની શક્યું નહિ. જીવનચરિત લખવા જેટલો નિકટ પરિચય ગોવર્ધનરામભાઈ સાથે એમના મરણને લીધે થઈ ન શક્યો એ એક કારણથી પણ રણજિતરામે એ કામ શરૂ કરેલ નહિ.

ડૉ. ગજ્જરને ત્યાં એક જ પ્રકારનું કામ નહોતું. રણજિતરામભાઈની હાજરીની એમને વારવાર જરૂર પડતી તેથી રહેવાનું પણ એમની સાથે જ રાખ્યું હતું. કેટલાક મહિના ગિરગામ બેકરોડ ઉપર એક જિયા માળામાં પાંચમે મળેલે એઓ રહેતા, પરંતુ વાલકેશ્વર જેટલે જવા-આવવાની મુશ્કેલી પડવાથી થોડા દિવસ પછી એ ઘર કાઢી નાખ્યું અને સહકુટુંબ ડૉ. ગજ્જર સાથે જઈ રહ્યા. એમના જેવી પ્રકૃતિના માણસની સેવા ઉઠાવવી અને એમાં સંતોષ આપવો એ કાંઈ સામાન્ય વાત નહોતી. રાત્રે બાર વાગ્યે કે બે વાગ્યે ગમે ત્યારે એમને નવો વિચાર સૂઝે એટલે જિંદગાંથી પણ રણજિતરામભાઈને ઉઠાડી નોંધ લેવરાવતા. આ સ્થિતિમાં બીજો માણસ, ઓછા અનુભવવાળો અથવા જલદ પ્રકૃતિવાળો, લાંબું ખેંચી શકે નહિ, પરંતુ રણજિતરામભાઈએ એ સ્થિતિ બે અઢી વરસ ચલાવી અને ડૉ. ગજ્જર સાથે એમને ત્યાંથી છૂટા થાય છતાં હમેશનો સંબંધ બળવી રાખ્યો. ડૉ. ગજ્જરની ઉદારતાની પણ હદ નહોતી. જીવાન રણજિતરામભાઈ ઉપર એમને ગાઢ પ્રીતિ હતી, પોતાના નોકર તરીકે એમના તરફ દૃષ્ટિ નહોતી. એમના અગત્યના કામકાજમાં રણજિતરામભાઈ લાવનગર હતા ત્યારે અને પછીથી મુબઈ હતા ત્યારે પણ એમની એક મિત્ર તરીકે સલાહ લેતા. એમના મિત્રો કે

સંબંધીઓમાં વિખવાદ ઊભો થતો તેમા રણજિતરામભાઈને પણ મધ્યસ્થ રાખતા. રણજિતરામભાઈએ ડૉ. ગજ્જરનો સંબંધ છોડ્યા પછીથી નવદસ વરસ બીજે સ્થળે ગાળ્યા, પરંતુ એમ કહેતા કે મે ત્યાં સરસ્વતીની જેવી ઉપાસના નિરતર થતી જેઈ હતી તેવી ફરીથી ક્યાંય જેઈ નથી.

ઈ. સ. ૧૯૦૭ ના સપ્ટેમ્બરમાં એઓ મુબઈ હતા ત્યારે બીજી સાહિત્ય પરિષદ ભરાઈ; એના મત્રી તરીકે સ્વ. હિંમતલાલ ગણેશજી અમરિયા તથા કાકેરલાલ હરિલાલ દેસાઈ સાથે એમણે પોતે જ કામ કર્યું હતું. યાદી ઘડવાથી માંડીને એમણે પોતે જ ઘણી મહેનત લીધી હતી, નિબંધ લખવાનો અવકાશ એમને નહોતો મળ્યો તેથી પ્રથમ પરિષદમાં જેમ લોકગીતનો લેખ વાંચેલો તેમ આ પરિષદમાં એઓ કે લખી શક્યા નહિ, પરંતુ એમના સ્થિતિ બદલાતી જતી હતી—પરિષદ સંબંધે એમને સતત ઉદ્યોગ કરવો પડતો. એ નવી સંસ્થામાં રસ ઉત્પન્ન કરવા માટે અનેક સાક્ષરો અને ગૃહસ્થો સાથે ખાનગી સંબંધે તેમજ મત્રી તરીકે એમને પત્રવ્યવહાર કરવો પડતો. લેખો માટે ઘણાઓ પાસે માગણી કરવી પડતી. પોતાને એમ લાગે કે અમુક વિષય ઉપર ગુજરાતી સાહિત્યમાં કાંઈ લખાણ નથી તો એ વિષયના અંગ્રેજી પુસ્તક ખાસ મેળવી લેખક પાસે લેખ તૈયાર કરાવતા. સાહિત્ય પરિષદની સંસ્થાને એમના જીવનથી જુદી પાડી નથી શકાતી. એ સંસ્થાને ઊભી કરીને જ અટક્યા નહિ, પરંતુ એ ચાલુ રહે, દેશના અનેક સાક્ષરો અને પ્રસિદ્ધ પુરુષો તેમજ સામાન્ય વર્ગ એમાં લાગ લે, એ બળવાન સંસ્થા બને, ગુજરાતની ભાવી પ્રજાને દોરનાર નીવડે, ગુજરાતનું ગૌરવ વધારે, તેવા બધા પ્રયત્ન એમણે આખી જિંદગી સુધી કર્યા જ. સાહિત્ય પરિષદને એમના વિચારોમા હમેશ અગ્રસ્થાન હતું. એ સંસ્થાને માટે કંડવ વાકચ બોલનાર ગમે તે હોય તોપણ સહન ન કરી શકતા. ટૂંકમાં, પરિષદ ઉપર એમને ગાઢ મમતા હતી.

રણજિતરામભાઈ ઈ. સ. ૧૯૦૮ ના એપ્રિલ માસમાં મુબઈ છોડી લાવનગરના એ સમયના દીવાન અને પીઠ મુત્સદ્દી સ્વ. પ્રભાશકર દલપતરામ પટ્ટણી પાસે રહ્યા. મુબઈમાં ભરાયેલી બીજી સાહિત્ય પરિષદને પ્રસંગે સ્વ. વિશ્વનાથ પ્રજુરામ વૈદ્ય, જેઓ વ્યવસ્થાપક મહાનના પ્રમુખ હતા, તેમનો પરિચય થયો. એમણે શ્રી પટ્ટણીને સારા માણસની જરૂર છે એમ બાણતાં રણજિતરામભાઈની લલામણ કરી. રણજિતરામભાઈ રહ્યા તે વખતે લાવનગર રાજ્યના કેળવણી ખાતામાં એક જગા ખાલી હતી અને એ ઉપર જ એમની નિમણૂક થશે એમ લાગતું હતું, પરંતુ શ્રી પટ્ટણીએ બહુ થોડી મુદતમાં રણજિતરામભાઈની યોગ્યતા જેઈ લીધેલી હોવી જોઈએ, જેથી પોતાનું બધું ખાનગી કામકાજ એમને સોંપી પોતા પાસે જ રાખ્યા.

રણજિતરામભાઈના જીવનમાં ભાવનગરના નિવાસને ઘણું મહત્વનું સ્થાન મળે છે. એઓ પોતે ભાવનગરથી થયેલા કાયદાઓનું અનેક વખત વર્ણન કરતા. પ્રથમ એમની પ્રકૃતિ હંમેશા શિથિલ રહેતી તે ત્યાના નિવાસથી ઘણી સુધરી. હાડકાંના માળખા જેવા શરીરમાં બહુ માંસ તો ન ભરાયું, પણ દૃઢતા તો લોહાની આવી હતી. માઇલોના માઇલો સુધી લેશ વિસામો ખાધા સિવાય રખડવાની-ફરવાની એમનામાં સ્ફૂર્તિ હશે એમ ઉપરથી જોનાર કોઈ કહી શકે એમ નહોતું, પરંતુ એઓ એમ ફરી શકતા અને એ ભાવનગર રહ્યા પછીથી જ.

ભાવનગર આવ્યા અગાઉ એમનું માનસિક બંધારણ અમુક રીતે દૃઢ બધાયેલું નહોતું તાજ કોલેજ-જીવનમાંથી છૂટી વ્યવહારમાં પડ્યા અને પ્રવૃત્તિને બોલે માથે એટલો રહેવા લાગ્યો કે ગંભીર વિષયોનો અભ્યાસ કે ચિંતન કરવા અવકાશ નહિ મળેલો. સુધારાના પવનની સામાન્ય છાપ જેવી પડે છે તેવી ભાવનગર આવ્યા અગાઉ એમના ઉપર હતી, જે સંસ્કારી લેવા અભ્યાસ અને અવકાશ ભાવનગરમાં મળ્યાં. અહીં ભાવનગરમાં એમણે પોતાને યોગ્ય વાતાવરણ જમાવ્યું હતું. સાહિત્યમાં સહેજ પણ ગસ લેનાર માણસો સાથે પરિચયમાં આવતા અને એમના વિદ્વાત કે અનુભવ બીજાઓને ઉપયોગી થાય એવો પ્રયાસ કરતા. મહુવાનિવાસી સ્વ કવિ ત્રિભુવન પ્રેમશંકર તથા હરગોવિંદ પ્રેમશંકરનો સંબંધ અહીં જ બધાયો. સ્વ. દેવશંકર વૈકુંઠજી ભટ્ટ, જેમને ઇતિહાસની જૂની વાર્તાઓનો તથા ગીતો વગેરેનો શોખ, તેમનો પણ પરિચય થયો. સ્વ. માનશંકર પીતાંબરદાસ મહેતા, જેઓ એક સારા લેખક તથા અભ્યાસી, તેમનું પણ ઓળખાણ કર્યું. આ ઉપરાંત સ્વ પ્રોફેસર વિદ્યારાય મહેતા તથા સ્વ. નરભેશંકર દવે, જેઓ એમની નજીકમાં જ રહેતા, તેમની સાથે પણ એઓ ભેળાતા. એમણે પોતે સાહિત્યની અનેક પ્રકારે સેવા આદરી હતી અને એમાં સૌની સહાય ઘણા જ ભાવપૂર્વક સ્વીકારતા. બીજાઓ જે જે વિષયમાં નિપજાત હોય તે તે વિષય ઉપર લખે એવી યોજનાઓ કરતા.

ભાવનગરની ખાઈન લાઇબ્રેરી સમૃદ્ધ છે, એનો જૂનાં પુસ્તકોનો તથા સંસ્કૃત પુસ્તકોનો સંગ્રહ જેવા એમણે અવકાશ મેળવ્યો હતો. શામળદાસ કોલેજની લાઇબ્રેરીમાંથી પણ પુસ્તકો મગાવતા. આ ઉપરાંત શ્રી પટ્ટણીની પોતાની લાઇબ્રેરી એમણે આખી તપાસી હતી. એમાં અનેક નવીન પુસ્તક એમણે પોતે જ મગાવ્યા હતાં. આ બાબતમાં શ્રી પટ્ટણીની એમને એટલી બંધી અનુકૂળતા હતી કે કોઈ પણ નવીન પુસ્તક એમને યોગ્ય લાગે તે ખુશીથી મગાવતા. અગ્રેજી માસિક સાહિત્યનાં, કલાનાં, ચિત્રનાં, બાલકાપયોગી-અનેક જનના પુસ્તકો અને માસિકો એઓ અહીં મેળવી શકતા અને એઓનો અભ્યાસ કરતા.

ભાવનગરમાં એઓ રહ્યા ત્યાર પછી લગભગ બેએક વરસ પછી એમણે એક ગૃહસ્થની ઓળખાણ કરી અને સંબંધ

જમાવ્યો. સ્વ. પ્રો. નૃસિંહપ્રસાદ કાળિદાસ એ વખતમાં કોલેજના પ્રોફેસર હતા, પરંતુ એઓ ચુસ્ત સનાતન-ધર્મી અને નથુરામ શર્માના શિષ્ય હોવાથી એમના સમાગમમાં આવતાં રણજિતરામ-ભાઈને સંકેત થતો. ઈ. સ. ૧૯૧૦ ના વરસમાં દક્ષિણમૂર્તિ વિદ્યાર્થી-ભવન નામની મંસ્થાની સ્થાપના થયા અગાઉ એ મંસ્થા વિશે શ્રી પટ્ટણી સાથે અનેક વખત ચર્ચા ચાલતી, શરૂઆતમાં કયા ધોરણ ઉપર મંસ્થા શરૂ કરવી એ પણ એમની સાથે જ ચોક્કસ થયું હતું. આ ભવન સંબંધે જ ચર્ચા ચલાવવા એક પ્રસંગે શ્રી. નૃસિંહપ્રસાદ રણજિતરામભાઈને ઘેર આવી ચડ્યા અને ત્યાં કલાકો સુધી કેળવણીવિષયક મંસ્થા કેવી હોવી જોઈએ એ બાબત વાતચીત ચાલી. સાંજે લાઈ નૃસિંહપ્રસાદ ગયા પછીથી રણજિતરામભાઈએ કહ્યું કે આ ગૃહસ્થમાં આટલી બધી વિચારની ઉદારતા હશે એમ હું માનતો નહોતો.

ઈ. સ. ૧૯૧૦ ના ડિસેમ્બરમાં ભવન સ્થપાયું અને એમાં રણજિતરામભાઈએ ઇતિહાસ શીખવવાનું માથે લીધું. આ શિક્ષણ લાખી મુદત આખી ન શકાયું, કારણ કે ૧૯૧૨ ના ડિસેમ્બરમાં શ્રી પટ્ટણી મુબઈ ગયા અને એમની સાથે એમણે પણ ભાવનગર હંમેશ માટે છોડ્યું.

ભાવનગર છોડ્યા પછીથી શ્રી નૃસિંહપ્રસાદ સાથે એમણે ભવન સંબંધે પત્રવ્યવહાર ચાલુ રાખ્યો. ભવનને એમના વિચારોમાં હંમેશ પ્રથમ સ્થાન હતું અને એક સામાન્ય બોર્ડિંગમાંથી વધીને એ મોટી મંસ્થા થાય એવાં એમના સ્વપ્ન સાચાં પડ્યાં એ જોવા એઓ પછી હયાત ન રહ્યા.

ભાવનગરમાં એમનો સંસાર બહુ સુખરૂપ હતો. કોલેજ પાસેના એક એકાંત વિશાળ ઘરમાં એઓ રહેતા. એમનું મકાન સાહિત્યની સેવા કરનાર કે રાજકીય અથવા શિક્ષણ-શાસ્ત્રમાં રસ લેનાર ગૃહસ્થોનું વિશ્રામસ્થાન હતું. જે બધા વરસ એઓ ભાવનગરમાં રહ્યા તેમાં એક બે વખત જ, મહિનો પદ્મ દિવસ, એઓ ભાવનગરથી અમદાવાદ ગયા હતા. રાત્રે ચાંદનીમાં મનોહર સરોવરના કિનારા તરફ, વિશાળ બાગમાં કે મિલની પાછળના મેદાનમાં એઓ એકબે મિત્રો સાથે ફરતા. મંડળ જમ્યું હોય ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે વાત તો એ જ કરતા. વિષય સામાજિક સુધારણાનો હોય, સાહિત્યપ્રવૃત્તિનો હોય, ચાલુ શિક્ષણપદ્ધતિનો અથવા દેશી રાજ્યોનો હોય, પણ એઓ જ મુખ્ય વક્તા હોય. અમદાવાદ આવે ત્યારે આ એમની દિનચર્યા.

સ્વ. કવિ નાનાલાલ રણજિતરામભાઈના ગાઢ સ્નેહી હતા. એમની કવિતા નવીન કવિતા તરીકે આદર પામી એની શરૂઆત રણજિતરામભાઈના જમાનાથી થયેલી. અમદાવાદમાં એઓ હતા તે વખતે એક દિવસ ફરવા જતા પ્રાર્થનાસમાજનો પટ્ટાવાળો ‘જ્ઞાનસુધા’ વેચતો હતો. રણજિતરામભાઈએ એ

જોયું અને વેચાતું લીધું. એ એક ૧૮૯૮ ના ડિસેમ્બર માસથી ૧૮૯૯ના માર્ચમા લગભગ બહાર પડેલો હતો. એમાં 'વસંતોત્સવ' છપાયું હતું. રણજિતરામભાઈએ એ આખું જોયું અને પટ્ટા-ચાળા પાસેથી મળ્યા તેટલા બીજા એક પણ ખરીદ્યા. વેર જઈ એ કાવ્ય ધ્યાનપૂર્વક વાંચ્યું અને એની અદર એમને આકર્ષક અશો જણાયા. 'વસંતોત્સવ' ઉપર એમણે સૌ પહેલી ટીકા લખેલી, જોકે એ અધૂરી જ રહેલી. એ 'સાહિત્ય' માસિકમાં કટકે કટકે છપાયેલી છે. મૂળ નિબંધ સુરત કાયસ્થ મડળ સમક્ષ લાખણરૂપે વાંચ્યો હતો.

આ વખતથી જ એમને ગુજરાતી વાંચવા તરફ વિશેષ આકર્ષણ થયું. નાનપણથી જ પોતાના ઘરમાં 'પ્રાચીન કાવ્ય-માલા'ના પુસ્તક હતાં તે વાંચવાનો તો એમને શોખ હતો, પરંતુ આધુનિક ગુજરાતી સાહિત્ય તો એમણે કોલેજમાં દાખલ થઈને જ વાંચવા માંડ્યું. એમનો ઉદ્યોગ ઘણો હતો. સારાં સારાં કાવ્ય નોંધી લેતા. સ્વ. હિં. ગ. અન્નરિયા 'કાવ્ય-માધુર્ય' જેવો સંગ્રહ પ્રકટ કરે છે એ વાત એમના જાણવામાં આવી ત્યારે પોતે એકઠી કરેલ કવિતાનો સંગ્રહ એમને આપ્યો હતો.

સ્વ. નાનાલાલ કવિ ભાવનગરમાં વારંવાર આવતા, કારણ કે સ્વ. મણિલાઈ નણુભાઈ સાથે એમને ઘણો સ્નેહ હતો. ઉતારો મણિલાઈને ત્યાં હોય, પણ આખો દિવસ હરવાફરવાનું રણજિતરામભાઈ સાથે. એ બે જણનો મેળ કે અદ્ભુત હતો. કવિના જેવા પ્રતિભાશાળી પુરુષની રણજિતરામભાઈને પૂરી કદર હતી અને એમના લેખો માટે પક્ષપાત હતો કવિ પણ ખરા મિત્રલાવથી દરેક લેખ એમને જેવા અને સુધારવા મોકલી આપતા. રણજિતરામભાઈના હાથથી જાલી થયેલી સાહિત્ય પરિષદનું અધિવેશન રાજકોટમાં ઈ. સ. ૧૯૦૯ માં અગાઉના કોઈ પણ અધિવેશન કરતાં વધારે વિશાળ ધોરણ ઉપર થયું હતું. એના એક મંત્રી સ્વ. પ્રો. બળવંતરાય ઠાકોર હતા. એમણે પરિષદ માટે થોડા દિવસની રજા લીધી હતી અને પરિષદને ફોલોઅપ કરવા એમણે સ્થળે સ્થળે લાખણો કર્યા હતા. ભાવનગરમાં પરિષદની એક પેટાસમિતિ નીમી હતી અને એના મંત્રી તરીકે રણજિતરામભાઈ હતા. એમને તો પરિષદ કોઈ રીતે વિજ્યની નીવડે એવો જ આગ્રહ રહેતો અને તેથી એમણે જાહેર સૂચનાઓ છાપા દ્વારા કરવા માંડી હતી. સહેજ અસાવધપણાથી, ત્રીજી પરિષદના પ્રમુખ તરીકે નરસિંહરાવભાઈની પસંદગી થતી જોઈએ એમ, એમનાથી લખાયું અને એ લખાણ ઉપર અનેક જાતના પ્રહાર થવા લાગ્યા. વાતાવરણ તદ્દન બદલાઈ ગયું. ભાવનગરની સભાએ દરખાસ્ત પસાર કરી તે પણ જુદી દૃષ્ટિથી જોવાઈ અને બે પક્ષ પડી ગયા. રણજિતરામભાઈ કયા પક્ષમાં રહેશે એની કોઈને શકા નહોતી જ. પરિષદથી અલગ થવાય એમ નહોતું. પરિષદના હરકોઈ કાર્યવાહક-ગમે તેટલા શાણા અને દીર્ઘદર્શી હોય-તેમને

પણ રણજિતરામભાઈની ઉપયોગિતા જણાઈ હતી. રાજકોટમાં કોઈક ન સમજાય તેવા મતભેદથી કવિ નાનાલાલ પરિષદથી જુદા પડ્યા હતા અને એની વિષમ સ્થિતિમાં રણજિતરામભાઈએ પોતાનો ધર્મ બરાબર બજાવ્યો. કવિ સાથે એવો જ સંબંધ રહ્યો અને પરિષદથી પણ પોતે જુદા ન પડ્યા. એ વખતે ઘણી કડવી ચર્ચાઓ ચાલી હતી અને એ જ કલહના પરિણામરૂપે કવિ જેવા સાક્ષર પરિષદથી દૂર રહ્યા હતા. રણજિતરામભાઈને આ કલહઘણો જ સાલતો હતો, પરંતુ લાંબી મુદતે 'સરલ કાર્કિયા-વાડીઓએ' પરિષદના સુકાનને જે રીતે ચલાવ્યું તે વાજબી હતું એમ લાગેલું, પણ એ માન્યતા થતા વરસો વીત્યા હતા.

કવિનો સ્વભાવ મોજા અને તડકડ કહી દેવાનો એમ છતાં રણજિતરામભાઈ તરફની ચાહતા એમને ઘણી જ, એઓ રણજિતરામભાઈની ઉન્નતિ થાય એમ હંમેશા ઇચ્છતા અને એવા યત્ન પણ વારંવાર કરતા. પરિણામ કોઈ ન આવ્યું એ ખેદની વાત છે. કવિ ભાવનગરમાં હોય ત્યારે વાતોના બહાર ચાલે. રાત્રે સૂવાની વાત કેવી! બપોળે વાગ્યા મુઠી એકકા બેસી અનેક પ્રકારની વાતો થાય, અનેક ચર્ચાઓ થાય. એમાં કવિની પોતાની કવિતાઓ માટે પણ બધું જ સારું કહેનાર સૌ ન બેઠા હોય. એમની જોડ બતાવતા એઓ હસે અને એમ જ કહે 'ત્યારે એમ માનો.' રણજિતરામભાઈ કાવ્યની ખૂબી બહુ સારી રીતે સમજતા. ધ્વનિ અને વ્યંગ ઉપર ઉપર એઓ બહુ પ્રસન્ન થતા, પરંતુ પિંગળ ન જાણતા એટલે એમને મન તો કવિની અપદ્ધ કવિતા, અક્ષરમેળ કે માત્રામેળ હજી, બધું સરખું હતું. કવિની કવિતા શાસ્ત્રીય નથી એ વાતથી એમને ક્ષોભ નહોતો થતો એનું કારણ એમને પિંગળનું અજ્ઞાન જ હતું. ગમે તેવી મનોહર કલ્પનાઓ ભરી હોય, ઉચ્ચ ભાવનાઓ હોય, પરંતુ બધા છદોબદ્ધતા જ નહિ ત્યાં એ જમાનામાં કવિતા તરીકે એ કઈ રીતે સ્વીકારાય? રણજિતરામભાઈને કવિની કવિતા માટે એટલો પક્ષપાત હતો કે પ્રો. બળવંતરાય ઠાકોર એમને કવિના શિષ્ય ગણતા.

ભાવનગરના આ નિવાસનો ઈ. સ. ૧૯૧૨ના ડિસેમ્બરમાં અચાનક અંત આવ્યો. શ્રી પદ્મણી મુખર્જીના ગવર્નરની કારોબારી કાઉન્સિલમાં નિમાયા. શ્રી પદ્મણી ભાવનગરથી જાય ત્યાર પછી ત્યાં રહેવા રણજિતરામભાઈની ઇચ્છા નહોતી. આટલા વર્ષોનાં અનુભવ અને અવલોકનથી દેશી રાજ્યો માટે એમને તિરસ્કાર આવ્યો હતો. માત્ર ભાવનગરનો જ એમણે અભ્યાસ નહોતો કર્યો, દરેક રાજ્ય તરફથી પ્રકટ થતા વાર્ષિક અહેવાલ એઓ ધ્યાનપૂર્વક વાંચતા, એ બધા અહેવાલો ઉપર ખતો ટાંચણ પણ કરતા, અને એમને ખાતરી થઈ હતી કે દેશી રાજ્યો સુધાર્યાં સિવાય ટકી રહેવાને પાત્ર નથી.

શ્રી પદ્મણીએ તો રણજિતરામભાઈ સંબંધે શી વ્યવસ્થા કરવી એ વિચારી મૂકેલું હતું. રણજિતરામભાઈએ ચાલવાનું

હતુ એના આગલા દિવસ સુધી પોતે હવે શુ કરવા ધારે છે એ બાબતે શ્રી પદ્મણીને કે એમના ઘરના ખીજા કોઈને જણાવ્યું નહોતું, પરંતુ એ જ રાત્રે શ્રી પદ્મણીએ રણજિતરામભાઈને મુખર્ષી પણ સાથે આવવા કહ્યું. રણજિતરામભાઈને કાંઈ તૈયારી કરવાની નહોતી જ. ભાવનગર છોડ્યું જ હતું તથા ટ્રેનમાં ખીજે દિવસે સાથે જ બેઠા.

ઈ. સ. ૧૯૧૩ થી માંડી ૧૯૧૬ ના એપ્રિલ સુધી રણજિતરામભાઈ શ્રી પદ્મણી સાથે રહ્યા. મુખર્ષીના આવા ટૂંકા નિવાસમાં એમણે ઘણું કામ કર્યું. પરિપક્વ અભ્યાસ વિના કોઈ લેખ લખવા એઓ પ્રવૃત્ત ન થતા મુખર્ષીમાં રહ્યા પછી એમણે લેખો લખવા માંડ્યા, ગુર્જર સભામાં ભાષણો આપવા માંડ્યા, પૂના અને મહાબલેશ્વરમાં રહેવાનું થતું ત્યારે પણ ત્યાં સાહિત્યની ઉપાસના આદરતા. પૂનાની ડેક્કન કોલેજની લાઇબ્રેરીનો તેમજ ધારાસભાની લાઇબ્રેરીનો સારો લાભ લીધો હતો, ફર્થસન કોલેજમાં શીખતા ગુજરાતી વિદ્યાર્થીઓ સાથે એઓ ભેળાતા. ઐતિહાસિક નોંધ એમણે આ વખતે તૈયાર કરી, કારણ કે એઓ ભાવનગરમાં હતા ત્યારથી ઇતિહાસનું એક પ્રમાણભૂત પુસ્તક બહાર પાડવા ઇચ્છતા હતા, પરંતુ જોઈએ તેટલા સાધન ત્યાં મળ્યાં નહોતાં. તામ્ર-લેખો અને શિલાલેખોમાંની અગત્યની સામગ્રી એમણે ઘણી મહેનતથી નકલ કરી ઉતારી લીધી. એ સામગ્રીનો ઉપયોગ એમના હાથથી થવા વારો આવ્યો નહિ. કાર્પસ સભાએ ઉદારતાથી એ બધી નોંધો ખરીદી સાચવી રાખી છે.

ઇતિહાસ ઉપરાંત એમણે હિંદુસ્તાનની સ્ત્રી-કવિઓ ઉપર પુસ્તક લખવા ધાર્યું હતું. સંસ્કૃત ઉર્દૂ બંગાળી મરાઠી સ્ત્રી-કવિઓની માહિતી એમણે મેળવી હતી તે કટકે કટકે લેખરૂપે ‘વસન્ત’માં પ્રસિદ્ધ કરાવી હતી.

પરંતુ એમને ખરેખરો શોખ તો વાર્તા-નવલકથાનો હતો. એમણે જીવનનીથી એક સારી નવલકથા લખવા ધારેલું. એમની નોંધમાં અનેક વાર્તાઓનાં બોખાં તૈયાર કરેલા નોંધાયા હતા કોઈની લીટી, કોઈનું પાત્ર અને કોઈના ચાર પાના લખેલ. એ બધી વાર્તા અપૂર્ણ જ છે, માત્ર એમણે પૂનામાં હતા ત્યારે ‘સાહેબરામ’ સૌથી મોટી વાર્તા લખવા માંડી. અમુક ભાગ લખાયો, પણ પછીથી અધૂરો રહ્યો, અને કદી એ ભાગ પૂરો ન થયો. એ વાર્તામાં એમનો અભ્યાસ જણાઈ આવે છે. પાછળથી મિત્રોમાં એ વાર્તા સંબંધે ચર્ચા કરવા માંડી અને સ્વ. ચંદ્રશંકર પંડ્યાએ વસ્તુ ફેરવવા કહેલું. રણજિતરામભાઈને પોતાને પણ આખી લખાઈ છે તે રૂપમાં વાર્તા પસંદ નહોતી આવતી તોપણ એ સહજ રીતે જ લખાઈ ગઈ છે એટલે હવે કાંઈ ફેરવવું નહિ એવા અભિપ્રાયથી એમણે સુધારો કરવો માંડી વાળેલો. ‘સાહેબરામ’ તથા ‘સહિયરો’ના પાત્રા-

લેખનમાં એમના પરિચયમાં આવેલી વ્યક્તિઓની આછી છાપ જણાઈ આવે છે તોપણ ઉપર લખવા પ્રમાણે ભૈરવનાથ શેઠનું પાત્ર ડો ગજજર ઉપરથી અને ‘સહિયરો’માં પ્રો. નરનારાયણનું પાત્ર સ્વ. નૃસિંહપ્રસાદ ભટ્ટ ઉપરથી યોજેલું દેખાઈ આવે. વાર્તાના નાયક સાહેબરામની કલ્પના એક જ વ્યક્તિ ઉપરથી નથી બોલેલ, પણ બેચાર વ્યક્તિઓના ચાગ્રિયની મેળવણી છે. ‘સરસ્વતીચંદ’માં અલકકિશોરી અને નવીનચંદનો પ્રસંગ વર્ણવાયો છે તેને મળતો સેનાનો પ્રસંગ આવે છે તે વાર્તા એમને સાલતી. કેટલાકે એમ પણ ઠસાવવા યત્ન કરેલો કે આખું ભણેલા માણસો વિદ્યાની આવી હાસી કરીશું તો કન્યાઓને કેળવણી આપવા તરફ ભણેલા માણસોનું પણ વલણ રહેશે નહિ. એમણે પોતે આ પ્રસંગનું કદી સમર્થન તો કરેલું નહિ જ; માત્ર અનાયાસે લખાયું છે અને મનુષ્ય-સ્વભાવમાં એવી નિર્મલતા છે એવું અનુસંધાને છિયે માટે જ ફેરફાર નથી કર્યો. એઓ કહેતા કે હું બધા સાથે ભેળાઈ એવી પ્રકૃતિનો પહેલેથી જ નહિ એટલે જીવનમાં ઘરનાં માણસો સિવાય કોઈને જણાવવા કે મળવાનો પ્રસંગ સરખો આવ્યો નથી.

મુખર્ષીના એમના નિવાસ દરમ્યાન એઓ મોરારજી ગોકુલદાસની નવી ચાલીમાં રહેતા. ત્યાં સ્વ. ચંદ્રશંકર પંડ્યા, સ્વ. કનૈયાલાલ મુનશી, સ્વ. ઈંદુલાલ યાજ્ઞિક અને સ્વ. અખાલાલ જાની સાથે ઘણું પરિચયમાં આવ્યા હતા. સ્વ. ચંદ્રશંકરે તથા સ્વ. મુનશીએ પોતાના રણજિતરામભાઈ સંબંધેના અનુસંધાન જુદે જુદે સ્થળે આપ્યા છે. સ્વ. યાજ્ઞિકે પણ ધર્મજનના વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષના ભાષણ પ્રસંગે રણજિતરામભાઈ સંબંધે હાર્દિક ઉદ્ગારો કાઢ્યા હતા.

રણજિતરામભાઈએ લખવાનું ઈ. સ. ૧૯૦૨ થી શરૂ કરેલ. પ્રથમ ‘વસન્તોત્સવ’ ઉપરની ટીકા તથા વિક્રમ સવનના ૧૮ માં સૈકામાં ગુજરાતનું સાંસારિક અને ધાર્મિક દર્શન ‘M’ની સહીથી ‘બુદ્ધિપ્રકાશ’માં કટકે કટકે પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. એમનું શાળામાં નામ ‘રણજિતરામ’ હતું, પરંતુ કુટુંબમાં સૌ ‘મણિલાઈ’ કહીને બોલાવતા તેથી ‘M’ એવા એ નામથી પ્રથમાક્ષરથી એ નિબંધ છપાવેલ.

ઉમરેના ટૂંકા નિવાસ દરમ્યાન એમણે લોકગીતો ઘણાં એકાં કર્યા હતાં. એ વરસે દુકાળ હતો અને સૌરાષ્ટ્ર તથા ગુજરાતનાં અનેક નિર્ધન થયેલ કુટુંબ ગામડાંમાંથી નીકળી ઉદરનિર્વાહાર્થે શહેરમાં નીકળી પડતાં. રણજિતરામભાઈના વહુ આવાં સ્ત્રી પુરુષોને ખાવાનું આપી ગીત ગવરાવે અને ત્યારે જ લખી લે. આ રીતે આ સંગ્રહ પતિપત્ની બંનેએ એકઠો કરેલો. ઘણાં ગીતોની મૂળ નકલ સ્વ. શાતાબહેનની લખેલી.

ભાવનગરમાં એઓ હતા ત્યારે ‘ઈન્ડિયન વર્ક ૧૯૦૮’ એ નામનો લાખો લેખ એમણે ‘બુદ્ધિપ્રકાશ’ માટે લખ્યો. ગુજરાતની

ખધી હિલચાલોનું અવલોકન એમા કરેલું. એ પ્રથા ચાલુ રાખવા એમને અલિલાપા હતી, પણ પાછળથી અનેક વ્યવસાયોમાં રહેવાનું થવાથી એ નિયમસર લખી ન શકતા અને એવા નિયંધાની કિંમત અમુક કાલ સુધીની જ હોય છે એ વાત પણ એઓ માનતા. એમના દાખલાથી ગુજરાત વિદ્યાસભા- (એ સમયની ગુજરાત વનકિચુલર સોસાયટી)એ જે ગૃહસ્થોને જુદાં જુદાં વર્ષોનું અવલોકન લખવાનું કામ સોંપ્યું, પણ કૃષ્ણ કે આવ્યું નહિ. ગુજરાતની ખધી પ્રવૃત્તિઓનું ટૂંકામાં દ્વિગ્દર્શન કરાવનાર લેખ તરીકે એ જ લેખ માર્ગદર્શક રહ્યો છે.

રાજકોટમાં ઈ. સ. ૧૯૦૯ માં ત્રીજી પરિષદ મળી તે વખતે સામાન્ય મત્રીઓ તરીકે પહેલી જ વાર સ્વ. રમણભાઈની સાથે સ્વ. આનંદશંકર અને સ્વ. કાકોર નિમાયા હતા. ઈ. સ. ૧૯૧૨માં વડોદરામાં ચોથી પરિષદ મળી તે વખતે ભાવનગરથી રણજિતરામભાઈ મિત્રમગ્ન સાથે ત્યાં ગયા હતા. એ વખતે પરિષદના બંધારણનો ખરડો રચવામાં એમણે ઘણો અગત્યનો ભાગ લીધેલો. રાજકોટમાં જે વિસ્વાદ ઊભો થયો હતો તે અમુક અશે શમ્યો હતો; જોકે કવિ તો હાજર નહોતા રહ્યા અને પરિષદ ઘણી રીતે સફળ થઈ હતી.

પાંચમી પરિષદ ઈ. સ. ૧૯૧૫ ના મે માસમાં સુરતમાં ભરાઈ. આ પ્રસંગે રણજિતરામભાઈએ ઘણું કામ કર્યું. પરિષદના સ્થાનિક મંત્રીઓમાં મનહરરામ મહેતાનો ઉલ્લેખ ઘણો જ હતો અને તેથી પરિષદ વિજયી નીવડી, પરંતુ રણજિતરામભાઈએ પણ ખાસ એક માસની રજા પરિષદ માટે જ લીધી હતી અને પરિષદ સભ્યનો ઘણો ભાર પોતાને માથે લીધો હતો.

x x x x

૧૯૭૩ ના જેઠ સુદિ ૧૪, તા. ૫ મી જૂન ઈ. સ. ૧૯૧૭ ને સોમવારના રોજ ગુજરાતી ભાષાના એક પરમ ઉપાસક અને ગુજરાત તરફ અસાધારણ મમતા ધરાવનાર, ગુજરાત સાહિત્ય સભાના તેમ એમાંથી ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના જન્મદાતા સાક્ષર રણજિતરામ વાવાભાઈનું અકાળ મગ્ન થયું.

હકીકત એવી છે કે મહાત્મજીવર અથવા હવા ખાવાના કોઈ સ્થળમાં નરોત્તમ મોરારજીએ પોતાના પુત્ર અને પુત્રીને નહિ મોકલતાં અધેરી પાસે જૂહુમાં જ્યાં બંધાયો હતો ત્યાં જ ઉનાળામાં એમને રહેવાનું કરાવ્યું અને ભાઈ રણજિતરામની દેખરેખ નીચે એમને રાખ્યા. રણજિતરામભાઈમાં નવું શીખવાનો અને ભણેલું ખીજને શીખવવાનો ધણો શોખ હતો. એના પરિણામે તરતાં શીખવા માટે એમણે પ્રયત્ન આરંભ્યો અને એ આરંભમાં જ પોતાની જાત ખોઈ. એમના જેવા ધીર માણસને પણ આ સાહસ થાય છે એટલું ધ્યાન રહ્યું નહિ એ વિધિની કૂરતા, જૂહુ જેવું એકાંત સ્થળ, ટેલિફોનની પણ સગવડ નહિ, માણસો પણ થોડા, શહેરમાં આવતા જતાં ઘણો વખત લાગી જાય તેથી સગાસમીઓમાં સમાચાર પહોંચાડાવવાની મુશ્કેલી અને પાણીમાં તણાઈ ગયેલ શબ ત્રણચાર કલાકે પણ હાથ ન આવ્યું તેથી થયેલ વિઘ્નલતા—આ બધું ભાઈ રણજિતભાઈના વિધવાએ અત્યૂર્ણ નયને સહન કર્યું. મોડી રાત્રે શખને અગ્નિદાહ થયો. ગુજરાતના એક જ્યોતિર્ધરની —અનેક જ્યોતિઓને પ્રકાશ આપનારની પોતાની— જ્યોતિ હમેશાને માટે યુગાર્ધ ગઈ, છતાં ગુજરાત સાહિત્ય સભાના ઇતિહાસમાં તો એ જ્યોતિ સદાને માટે પ્રકાશ આપતી રહેશે.

[અંધ અને અંધકાર, પુ. ૬ માંથી સ્વદેશ સુધારાવધારા સાથે કૃદ્ધત]

ગુજરાત સાહિત્ય સભા

સભાના પ્રમુખો

૧. રમણભાઈ મહીપતરામ નીલકંઠ

(૧૮૬૮-૧૯૨૮)

૧૯૦૪ માં અમદાવાદમાં 'ગુજરાત સાહિત્ય સભા' સ્થાપવામા આવી ત્યારથી એમના મૃત્યુ સુધીના સમય (૧૯૨૮ ના માર્ચની ૬ થી તારીખ) સુધી એઓ પ્રમુખ હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૦૬.)

૨. કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ

(૧૮૫૯-૧૯૩૮)

૧૯૨૮ માં શ્રી. રમણભાઈ મ. નીલકંઠ વિદેહ થતાં ગુજરાત સાહિત્ય સભાના પ્રમુખપદે સ્વ. કે. હ. ધ્રુવની વરણી થઈ, જે સેવા એમણે ૧૯૩૮ (માર્ચની ૧૩ થી તારીખ)મા થયેલા એમના અવસાન સુધી આપી. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૨૦)

૩. આનંદશંકર ખાપુભાઈ ધ્રુવ

(૧૮૬૯-૧૯૪૨)

૧૯૩૮ માં શ્રી. કેશવ હર્ષદ ધ્રુવ વિદેહ થતાં ગુજરાત સાહિત્ય સભાના પ્રમુખપદે સ્વ. ડૉ. આ. ખા. ધ્રુવની વરણી થઈ, જે સેવા એમણે ૧૯૪૨ (એપ્રિલની ૪ થી તારીખ) સુધી મૃત્યુ પર્યંત ચાર વર્ષ માટે આપી. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૬.)

૪. રામનારાયણ વિશ્વનાથ પાઠક

(૧૮૮૭-૧૯૪૭)

૧૯૪૨ માં શ્રી. આનંદશંકર ધ્રુવ વિદેહ થતાં સ્વ. પ્રો. રામનારાયણ વિ. પાઠકની ગુ. સા. સભાના પ્રમુખ દરજ્જે વરણી થઈ. ૧૯૪૭ માં એઓએ મુંબઈમાં કાયમી નિવાસ કર્યો ત્યાં સુધી પ્રમુખ રહ્યા હતા. એ પછી એક વર્ષ માટે અમદાવાદમાં રહેવાનું થયેલું ત્યારે એમની ૧૯૫૦-૫૧ના વર્ષ માટે ઉપ-પ્રમુખ દરજ્જે વરણી થયેલી. એઓ છેક ૧૯૨૫ થી કારોબારીના સભ્ય હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૧૧.)

૫. વિદ્યાગૌરી રમણભાઈ નીલકંઠ

(૧૮૭૬-૧૯૫૯)

પ્રો. રામનારાયણ પાઠક ૧૯૪૭ માં મુંબઈ જઈ રહેતાં સ્વ. વિદ્યાબહેનની ગુજરાત સાહિત્ય સભાના પ્રમુખ દરજ્જે વરણી થઈ. આ પૂર્વે છેક ૧૯૨૬ થી એઓ સભાના સ્ત્રી વિભાગનાં પ્રમુખ અને સભાના ઉપપ્રમુખ તરીકે હતાં. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૨૧.)

૬. રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખ

(૧૮૯૭-વિદ્યમાન)

શ્રી. વિદ્યાગૌરી રમણભાઈ નીલકંઠના ૧૯૫૯ માં થયેલા દેહાંતથી પ્રો. રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખની ગુ. સા. સભાના પ્રમુખ દરજ્જે વરણી થઈ. આ પૂર્વે બે વર્ષ ઉપર એમની ઉપપ્રમુખ તરીકે વરણી તો થયેલી જ હતી. ૧૯૨૫ થી કારોબારીના સભ્ય તરીકે અવાર-નવાર એ આવ્યા કર્યા છે. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૦૯.)

સભાના ઉપપ્રમુખો

૧. જનુભાઈ અચરતલાલ સૈયદ

(૧૮૭૮-૧૯૪૬)

૧૯૨૨ માં એઓ ઉપપ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયેલા માલૂમ પડી આવ્યા છે. એ પહેલાં વર્ષોથી સભા સાથે એ જોડાયેલા હતા. ઉપપ્રમુખ દરજ્જે ૧૯૨૫ સુધી એ ચાલુ હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૩૪.)

૨. ડૉ. હરિપ્રસાદ વ્રજરાય દેસાઈ

(૧૮૭૯-૧૯૫૧)

શરૂથી જ ડૉ. હરિપ્રસાદ ગુજરાત સાહિત્ય સભાની કારોબારી સમિતિમાં હોવાનું માલૂમ પડી આવ્યું છે. સ્વ. ગદુલાલ ગો. ધ્રુવની અમદાવાદમાંથી બદલી થતાં ૧૯૦૬ માં શ્રી. ભોર્ગોઈરાવ રતનલાલ દિવેટિયા મંત્રી થયેલા. એઓ મુખર્ષી ૧૯૦૮ સેવા સદનમાં જોડાતાં ડૉ. હરિપ્રસાદ દેસાઈ અને શ્રી. હીરાલાલ ત્રિ. પારેખ મંત્રી થયેલા અને ૧૯૨૬ થી તો એઓ સભાના ઉપપ્રમુખ તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતા તે ૧૯૫૦ માં વિદેહ થયા ત્યાં સુધી ચાલુ હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૩૯.)

૩. સાકરલાલ અમૃતલાલ દવે

(૧૮૮૬-૧૯૫૫)

શ્રી. સાકરલાલ અ. દવે ૧૯૨૫-૨૬ ના એક વર્ષ માટે ગુ. સા. સભાના ઉપપ્રમુખ હતા. કારોબારીના સભ્ય તો એ પૂર્વેથી હતા અને અવારનવાર વર્ષો સુધી ચૂંટાઈ આવતા હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૩૧.)

૪. ગૌરીશંકર ગોવર્ધનરામ જોશી, 'ધૂમકેતુ'

(૧૮૯૨-૧૯૬૫)

શ્રી. 'ધૂમકેતુ' ૧૯૪૭ થી ૧૯૫૭ સુધી ગુ. સા. સભાના ઉપપ્રમુખ હતા. એ પૂર્વે સભ્ય તરીકે તો છેક ૧૯૨૬ થી હોવાનું માલૂમ પડી આવ્યું છે. ૧૯૨૭ માં એ કારોબારીના

સભ્ય હતા અને ૧૯૨૯-૩૨નાં ત્રણ વર્ષો માટે એક મંત્રી તરીકે પણ હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૨૭.)

૫. ચુનીલાલ વર્ધમાન શાહ (૧૮૮૭-૧૯૬૬)

૧૯૨૫ થી તો શ્રી. ચુનીલાલ ગુજ. સા. સભાની કારો-
બારીના સભ્ય તરીકે અવારનવાર ચૂંટાતા આવતા હતા. એઓ
૧૯૫૯માં સભાના ઉપપ્રમુખ દરજ્જે ચૂંટાયા; ૧૯૬૪ સુધી
એ સ્થાન ઉપર રહ્યા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના
સારસ્વતો' પૃ. ૩૧.)

૬. અનંતરાય મણિશંકર રાયળ (૧૯૧૨-વિદ્યમાન)

૧૯૩૭-૩૮ના વર્ષમાં પ્રો. અનંતરાય ગુજ. સા. સભાના
સભ્ય થયા અને ૧૯૩૯-૪૦ના વર્ષથી કારોબારી સમિતિના
સભ્ય તરીકે ચૂંટાતા આવ્યા છે. છેલ્લી ૧૯૬૪ની ચૂંટણીથી
એઓ ઉપપ્રમુખ દરજ્જે ચૂંટાઈ આવ્યા છે. (વિશેષ માટે
જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૨.)

સભાના મંત્રીઓ

૧. રણજિતરામ વાવાભાઈ મહેતા (જુઓ આરભમાં એમનું જીવનચરિત્ર પૃ. ૮-૧૩.)

૨. ગદુભાઈ ગોપીલાલ દુવ (૧૮૮૧-૧૯૬૮)

સ્વ. રણજિતરામ વાવાભાઈ મહેતાએ અમદાવાદ છોડ્યું
ત્યારે સ્વ. ગદુભાઈને મંત્રી-પદ સોંપ્યું હતું. ૧૯૩૪-૩૫ અને
૧૯૩૭-૩૮ એ બે વર્ષ માટે પણ એઓ ગુ. સા. સભાના
એક મંત્રી હતા. કારોબારી સમિતિના સભ્ય તરીકે તો એઓ
છેક ૧૯૨૨-૨૩ ના વર્ષથી ૧૯૪૮-૪૯ સુધી માલૂમ પડી
આવ્યા છે. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૨૨.)

૩. ભોર્ગીદ્રાવ રતનલાલ દિવેટિયા (૧૮૭૫-૧૯૧૭)

સ્વ. ગદુલાલ ગો દુવ નોકરી અગે બહાર જતા ગુજરાત
સાહિત્ય સભાના મંત્રી-પદે આવ્યા હતા. (વિશેષ માટે જુઓ
'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૮૩.)

૪. હીરાલાલ ત્રિભુવનદાસ પારેખ (૧૮૮૨-૧૯૩૮)

૧૯૦૮ માં સ્વ. ભોર્ગીદ્રાવ ર. દિવેટિયા મુળ્યઈ જતાં
સ્વ. ડૉ. હરિપ્રસાદની સાથે સ્વ. હીરાલાલ ગુ. સા. સભાના
મંત્રી થયેલા. એઓ દેહાંત ૧૯૩૭ સુધી કારોબારીના સભ્ય
હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૪૩.)

૫. પ્રીતમરાય વ્રજરાય દેસાઈ (૧૮૯૧-૧૯૪૮)

૧૯૨૦ થી ૧૯૨૫નાં પાંચ વર્ષ શ્રી પ્રીતમરાય ગુ. સા. સભાના
મંત્રી હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૭૪.)

૬. મહારાજકર પોપટભાઈ આચાર્ય ()

૧૯૨૦ લગભગથી ૧૯૨૫ સુધી એઓ ગુ. સા. સભાના
મંત્રી હતા. વિશેષ માહિતી મળી નથી.

૭. ડાહ્યાભાઈ લક્ષ્મણભાઈ પટેલ (૧૮૭૪-૧૯૨૬)

૧૯૨૫-૨૬ના એક વર્ષ માટે સ્વ. ડાહ્યાભાઈ ગુ. સા.
સભાના મંત્રી હતા. એ પહેલાં અને પછી પણ વર્ષો સુધી
કારોબારીના સભ્ય હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'ગુજરાતના સાર-
સ્વતો' પૃ. ૪૫.)

૮. પ્રાણજીવન વિદ્યનાથ પાઠક (૧૮૯૮-વિદ્યમાન)

૧૯૩૨-૩૪ એ બે વર્ષ માટે સ્વ. પ્રાણજીવન ગુ. સા.
સભાના મંત્રી હતા. સભ્ય તરીકે તો ૧૯૨૪-૨૫ના વર્ષથી
માલૂમ પડી આવ્યા છે, અને કારોબારીના સભ્ય તરીકે ૧૯૨૯
થી અવારનવાર ચૂંટાતા આવ્યા હતા. (વિશેષ માટે જુઓ
'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૭૩.)

૯. નવલરામ જગન્નાથ ત્રિવેદી (૧૮૯૫-૧૯૪૪)

૧૯૨૬-૨૮નાં બે વર્ષ માટે સ્વ. પ્રો. નવલરામ ગુ. સા.
સભાના મંત્રી હતા. એ પહેલાં તેમ પછી એમના ૧૯૪૪માં
થયેલા અવસાન સુધી એઓ કારોબારી સમિતિના એક સભ્ય
તરીકે અવારનવાર ચૂંટાઈ આવતા હતા. (વિશેષ માટે જુઓ
'ગુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૬૨.)

૧૦. ચૈતન્યપ્રસાદ મોતીલાલ દીવાનજી (૧૮૯૮-૧૯૭૦)

૧૯૨૫-૨૬ના વર્ષમાં એઓ ગુ. સા. સભાના 'આશ્રય
દાતા' સભ્ય બન્યા ત્યારથી જ સભાને એમણે પોતાની સક્રિય
સેવાઓ આપવાનો આરભ કર્યો. ૧૯૨૬-૨૭ ના વર્ષમાં એ
કારોબારીના સભ્ય તરીકે ચૂંટાયા અને ૧૯૨૮-૨૯ ના વર્ષથી
મંત્રી થયા તે (માંદગીને કારણે વચ્ચે ૧૯૫૬-૫૭ના એક વર્ષના
અપવાદે) અવસાન થયું ત્યાં સુધી ચાલુ રહ્યા. એમનું વતન
અમદાવાદ. એમનો જન્મ ૧૮૯૮ના ડિસેમ્બરની ૨૦મી તારીખે.
પ્રાથમિક માધ્યમિક અમદાવાદમાં કરી ગુજરાત કોલેજમાં
અભ્યાસ કરવા નોડાયેલા. પછી રાષ્ટ્રિય ભાવનાથી ભરેલા
હોઈ ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં દાખલ થયા અને સ્નાતક બન્યા.
વિદ્યાના તેમ ફિક્કટના એ પરમ ઉપાસક હતા. એમનું વિશાળ
પુસ્તકાલય એની સાક્ષી પૂરે છે. સ્વ. રણજિતરામ પછી ગુ. સા.
સભાના પ્રાણરૂપ બન્યા હોય તો એઓ જ. પોતાના પદરના ખર્ચે
એમણે ગુ. સા. સભાને કાર્ય કરતી રાખવાનો લગીરથ પ્રયાસ
કર્યો હતો. છેવટનાં વર્ષોની માદગીમાં ગુ. સા. સભાની કારોબારી-
ની ખેડકા શાહીયાગના એમના 'પેરેડાઈઝ-ઝ' બંગલામાં ભરાતી.
ગુ. સા. સભાની રંગભૂમિપરિષદ, ઇતિહાસપરિષદ, ઐતિહા-
સિક પ્રદર્શન વગેરેને સફળ બનાવવામાં એમનો અસામાન્ય
ફાળો હતો. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના પણ લાખા સમય
સુધી એક મંત્રી હતા. ઘણું થોડું લખ્યું છે, પણ લખ્યું છે તે
ગણ્ય ક્રાંતિનું છે એમના લખાણોનો સંગ્રહ 'સ્મૃતિશેષ'
શીર્ષકથી ગુ. સા. સભાએ એમના સ્મારકમાં પ્રસિદ્ધ કર્યો
છે. એમનું તા. ૩-૩-૧૯૭૦ના દિવસે ગુ. સા. સભાની ૪૩

વર્ષ સેવા કરી અવસાન થયું ત્યાંસુધી એઓ મત્રી-પદે ચાલુ હતા. એમના અવસાને એમનાં ધર્મપત્ની શ્રી ઇંદુમતીબહેનને સલાએ મત્રી-પદે ચૂટી કાઢી સંમાન્યા. એઓ શુદ્ધ ખાદીધારી હતા. એમણે ભારતવર્ષ તેમજ યુરોપનો પણ પ્રવાસ ખેડેલો.

૧૧ ડૉ. માધવજી ભીમજીભાઈ મન્છર (૧૮૯૦-૧૯૫૧)

૧૮૨૨ થી ૧૮૨૯ અને ૧૮૩૫ થી ૧૮૩૮ સુધીનાં વર્ષો માટે સ્વ. ડૉ. માધવજી ગુ. સા. સલાના મત્રી હતા. ૧૮૫૦ માં એમનો દેહાંત થયો ત્યાંસુધી કારોબારીના સભ્ય પણ હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'શુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૯૪.)

૧૨. મધુસૂદન ચિમનલાલ મોદી (૧૯૦૫-૧૯૭૪)

૧૯૩૮-૪૪ના વર્ષો માટે ગુ. સા. સલાના સ્વ. મધુસૂદન એક મત્રી હતા. સભ્ય તરીકે ૧૯૫૩-૫૫ સુધી ચાલુ હતા. (વિશેષ માટે જુઓ 'શુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૮૯.)

૧૩. કેશવરામ કાશીરામ શાસ્ત્રી (ખાંભણિયા) (૧૯૦૫-વિદ્યમાન)

૧૯૪૧-૪૨ના વર્ષથી સલાના એ મત્રી તરીકે ચૂટાઈ આવેલ છે. (વિશેષ માટે જુઓ 'શુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૧૯.)

૧૪. ધીરજીલાલ ધનજીભાઈ શાહ (૧૯૧૨-વિદ્યમાન)

૧૯૪૪-૪૫ના વર્ષથી સલાના એ એક મત્રી તરીકે ચૂટાઈ આવે છે. (વિશેષ માટે જુઓ 'શુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૫૭.)

૧૫ ઇંદુમતીબહેન ચૈતન્યપ્રસાદ દીવાનજી (૧૯૦૦-વિદ્યમાન)

શ્રી. ચૈતન્યપ્રસાદ દીવાનજીના દેહાંત પછી એમનાં ધર્મ-પત્ની શ્રી. ઇંદુમતીબહેન ૧૯૭૦ થી મત્રી થયાં તે ૧૯૭૪ સુધી રહ્યાં. લાંબા સમયથી એઓ સલાની કારોબારીનાં સભ્ય રહ્યાં અને ચાલુ છે. એમનું લગ્નગીતો ઉપરનું પુસ્તક બાણીતું છે. એમને પિતૃપક્ષે એમના પિતા સ્વ. ચિતુભાઈ બેરોનેટનો મંસ્કાર-વારસો મળ્યો છે.

૧૬. ડૉ. મધુસૂદન હીરાલાલ પારેખ (૧૯૨૩-વિદ્યમાન)

૧૯૭૪-૭૫-૭૬નાં બે વર્ષો માટે ચૂટાઈ આવ્યા. કારો-બારીના સભ્ય તરીકે વર્ષોથી ચાલુ છે. (વિશેષ માટે જુઓ 'શુજરાતના સારસ્વતો' પૃ. ૮૯.)

કારોબારી સમિતિના સભ્યો

શંકરરાય અમૃતરાય સૈયદ (૧૮૭૦-૧૯૪૩)

૧૯૨૨ થી ૧૯૩૪-૩૫ સુધીનાં વર્ષોમાં અવારનવાર

હરિપ્રસાદ પીતાંબરદાસ મહેતા ()

૧૯૨૨ થી ૧૯૨૫-૨૬ સુધીનાં વર્ષોમાં

ભોગીલાલ કેશવલાલ પટવા (૧૮૮૬-૧૯૪૫)

૧૯૨૨થી ૧૯૩૮-૩૯ સુધીનાં વર્ષોમાં મોટે ભાગે (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૮૦.)

રણજિતભાઈ ડાહ્યાભાઈ દેરાસરી (૧૮૯૨-૧૯૫૪)

૧૯૨૪-૨૬ બે વર્ષો માટે. એઓ આજીવન કેળવણીકાર હતા. સરકારી કેળવણી-ખાતામાં એમણે ઉચ્ચ હોદ્દે સેવાઓ આપી છે. (અવસાન: ૨-૧૦-૧૯૫૪)

નંદલાલ મણિલાલ શાહ (૧૮૯૭-૧૯૫૨)

૧૯૨૬-૨૮ બે વર્ષો માટે અને પછી ૧૯૩૬-૩૭ના એક વર્ષ માટે. શુજરાત વિદ્યાપીઠની સ્થાપના થતાં ગણિતના અધ્યા-પક તરીકે એમણે સેવા આપેલી. એ સ્થપતિ હતા.

કપિલશંકર મોતીશંકર ઘોઘારી ()

૧૯૨૭-૨૮ના એક વર્ષ માટે

રવિશંકર મહાશંકર રાવળ (૧૮૯૨-વિદ્યમાન)

૧૯૨૯-૩૦ થી ૧૯૭૨ સુધી. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૧૦૯.)

કેશવ હરગોવિંદ શેઠ (૧૮૮૮-૧૯૪૭)

૧૯૨૯-૩૧નાં બે વર્ષ અને ૧૯૩૩-૩૫નાં બે વર્ષ. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૨૦.)

ગજનન વિદિનાથ પાઠક (૨૦-૧૧-૧૮૮૯-૨૫-૭-૧૯૫૧)

૧૯૨૯-૩૨નાં ત્રણ વર્ષ માટે સ્થપતિ તરીકે અમદાવાદમાં એમણે ઉચ્ચ ખ્યાતિ મેળવી હતી.

મનોરમા ચીતુભાઈ (૧૮૯૭-૧૯૬૧)

૧૯૩૧-૩૮ સુધીનાં વર્ષોમાં એઓ સ્વ. ચીતુભાઈ રણછોડ-લાલ-પહેલા બેરોનેટનાં બીજાં પુત્રી.

મૃદુલા અંબાલાલ સારાભાઈ (-૧૯૭૪)

૧૯૩૧-૩૨ ના એક વર્ષ માટે. કેલિફોર્નિયા મિલવાળા સ્વ. અંબાલાલ સારાભાઈનાં મોટાં પુત્રી. સ્વરાજ્યની ચળવળમાં તેમજ અમદાવાદની સ્ત્રીપ્રવૃત્તિઓના વિકાસમાં સેવાઓ.

મધુકર ગુલાબશંકર બક્ષી (૧૭-૬-૧૮૯૬-૫-૯-૧૯૬૯)

૧૯૩૨-૩૭ના વર્ષોમાં

બચુભાઈ પોપટભાઈ રાવત (૧૮૯૮-વિદ્યમાન)

૧૯૩૫-૩૬થી ચાલુ સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૭૬.)

રતિલાલ મોહનલાલ ત્રિવેદી (૧૮૯૪-૧૯૫૫)

૧૯૩૬-૩૭થી લઈ ૧૯૫૫માં દેહાંત સુધી. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૧૦૫.)

(ડૉ.) બાલકૃષ્ણ અમરજી પાઠક ()

૧૯૩૬-૩૭નું એક વર્ષ. વૈદ્યકને લગતા લેખો અને ગ્રંથો એમણે લખ્યા છે. 'માનસશાસ્ત્ર'ના પણ એક સારા વિદ્વાન અ-મદાવાદમાં ડૉક્ટરી પ્રેક્ટિસ કરતા. પછીથી ઉત્તરવયમાં બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટીમાં વૈદ્યકીય કોલેજના એ આચાર્યપદે હતા.

ત્રિભુવનદાસ પુરુષોત્તમદાસ હુહાર, 'સુદરમ'
(૧૯૦૮-વિદ્યમાન)
૧૯૩૭-૩૮થી ૧૯૪૩-૪૪નાં છ વર્ષો માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૪૭.)

નગીનદાસ નારણદાસ પારેખ (૧૯૦૩-વિદ્યમાન)
૧૯૪૦-૪૪ અને ૧૯૪૫-૪૬ એ પાંચ વર્ષો માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૫૮.)

(ડૉ.) ઉમાશંકર જેઠાલાલ જોશી (૧૯૧૧-વિદ્યમાન)
૧૯૪૦-૪૮નાં આઠ વર્ષો માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૧૦.) ગુજ. યુનિ.ના કુલપતિપદેથી નિવૃત્ત થયા પછી રાજસભાના ચૂંટાયેલા સભ્ય

હંદુમતી હસમતરામ મહેતા (૧૯૦૬-વિદ્યમાન)

૧૯૪૧-૫૬ સુધીનાં ૧૫ વર્ષો માટે. જ.: ૫-૧૦-૧૯૦૬. જન્મસ્થાન અને વતન સુરત. પ્રાથ. મુળ્યમાં, માધ્ય. સુરતમાં, કોલેજનું અમદાવાદમાં. લા. ઉ. મહિલા કોલેજમાં ૧૯૨૮માં જી. એ., ૧૯૩૦માં પી. એ. એજ કોલેજમાં અધ્યાપિકા, અને પછી આચાર્યા. ત્રણ વર્ષ ઉપર નિવૃત્ત. કવિ નાનાલાલના સાહિત્યનાં ઊંડાં અભ્યાસી. અનેક વ્યાખ્યાન આપ્યાં. અમદાવાદની થિયોસોફિકલ સોસાયટી-શાખાનાં અત્યારે પ્રમુખ

દામુભાઈ છગનલાલ શુક્લ (૧૯૦૩-વિદ્યમાન)
૧૯૪૪-૪૫ અને પછી ૧૯૫૭-૫૯નાં બે વર્ષો માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૫૦.)

ઝીણાભાઈ રતનજી દેસાઈ (૧૯૦૩-વિદ્યમાન)
૧૯૪૫-૪૬ના એક વર્ષ માટે. ૧૯૭૪-૭૫ના વર્ષ માટે ફરી ચૂંટાયા. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૪૪.)

રામપ્રસાદ મોહનલાલ શુક્લ (૧૯૦૭-વિદ્યમાન)
૧૯૪૬-૪૭થી ૧૯૫૩-૫૪નાં સાત વર્ષો માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૧૧૨.)

મનુભાઈ લલ્લુભાઈ જોષાણી (૧૯૦૨-વિદ્યમાન)
૧૯૪૮-૪૯થી ચાલુ સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૯૧.)

યશવંત પ્રાણશંકર શુક્લ (૧૯૧૫-વિદ્યમાન)
૧૯૪૯-૫૦થી ચાલુ સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૧૦૧.) અત્યારે ૧૯૭૪ ના તવા સત્રથી સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીના કુલપતિ

(ડૉ.) ધીરુભાઈ પ્રેમશંકર ઠાકર (૧૯૧૮-વિદ્યમાન)
૧૯૫૩-૫૪નું એક વર્ષ, પછી ૧૯૫૧-૫૨થી ૧૯૬૧ સુધી. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૫૭.)

અશોક રતનશી હર્ષ (૧૯૧૫-વિદ્યમાન)
૧૯૫૩-૫૪ના એક વર્ષ માટે. જન્મ: ૨૩-૯-૧૯૧૫.

કચ્છના પોકરણા બ્રાહ્મણ. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૫.)
કમળાખહેન રતનચંદ્ર સુતરિયા (૧૯૧૬-વિદ્યમાન)
૧૯૫૪-૫૫થી ચાલુ સભ્ય

જ.: ૨૧-૧૧-૧૯૧૬. વ. અમદાવાદ. પ્રાથ. માધ્ય. અમદાવાદમાં. ગુ. કો. માં ૧૯૪૨માં બી. એ., ૧૯૪૪માં ગુજ. મુખ્ય અને અર્ધમાગધી ગૌણ સાથે એમ. એ. ૧૯૫૦માં બી. એડ. ન્યૂ એન્જ્યુકેશન હાઈસ્કૂલમાં વર્ષોથી શિક્ષિકા. ગુજરાતી સ્ત્રી કેળવણી મંડળ સંચાલિત શિક્ષકતાલીમકોલેજના શરૂથી પાંચ વર્ષ સુધી નિયામિકાને અધ્યાપિકા, દસ વર્ષ માટે અમદા. યુનિ.ના સભ્ય. ગુ. યુનિ. સેનેટના પાણ પાંચ વર્ષ માટે સભ્ય. એસ. એન. ડી. ટી. યુનિ.નાં પાણ સોળ વર્ષથી સભ્ય. 'સ્ત્રીજીવન' માસિકના દર વર્ષે નીકળતા ગરબા-અકનાં સપાદિકા. સહકારી પ્રવૃત્તિમાં લાગ લે છે. વ્યાખ્યાનો આપે છે. 'ગુજરાતી ગરબા' અને 'સહકારી સોપાન' (૧૯૬૪) બે પ્રકાશન

પુષ્કર પ્રભાશંકર ચંદરવાકર (૧૯૨૦-વિદ્યમાન)
૧૯૫૫-૫૭નાં બે વર્ષ અને ૧૯૫૯-૬૨ના ત્રણ વર્ષ માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૭૦.)

પિનાકિન ઉદયલાલ ઠાકોર (૧૯૧૬-વિદ્યમાન)
૧૯૫૬-૫૭નું વર્ષ અને ૧૯૬૪થી ચાલુ સભ્ય (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૬૮.)

ડૉ. હરિપ્રસાદ ગંગાશંકર શાસ્ત્રી (૧૯૧૯-વિદ્યમાન)
૧૯૫૭-૫૮થી ચાલુ સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર., પૃ. ૧૩૮.)

તખ્તસિહ પરમાર (૧૯૧૯-વિદ્યમાન)
વચ્ચે ૧ વર્ષ માટે. (વિશેષ માટે જુઓ ગુ. સાર. પૃ. ૪૫.)

પુરુષોત્તમ ગણેશ માવળકર (૧૯૨૮-વિદ્યમાન)
જ.: ૩-૮-૧૯૨૮. વતન અમદાવાદ. ભારતની લોકસભાના પહેલા 'સ્પીકર' કે. વા. શ્રી ગણેશ વાસુદેવ માવળકરના ત્રીજા પુત્ર. પ્રાથ. માધ્ય. અમદાવાદમાં. ૧૯૪૫માં મેટ્રિક. ચાર વર્ષ અભ્યાસ કરી એલ.ડી.આર્ટ્સ કોલેજ-અમદાવાદથી બી.એ. (મુ. યુનિ.). ૧૯૫૧માં ગુજ. કો.થી એમ.એ. ૧૯૫૧-૫૩ લડન-સ્કૂલ એન્ડ ઇકોનોમિક્સ અને પોલિટિકલ સાયન્સમાં પાલમ્બેન્ટરી સંસ્થાઓનું અનુસ્નાતક અધ્યયન. ૧૯૪૯માં એલ.ડી.આર્ટ્સ કો. માં ફેલો, ૧૯૪૯-૫૧, ૧૯૫૩-૬૦ના વર્ષોમાં ત્યાં જ રાજ્ય-શાસ્ત્રના વ્યાખ્યાતા અને અધ્યાપક. ૧૯૬૦-૬૮ મુખ્ય અધ્યાપક અને ૧૯૬૦-૬૮ના આઠ વર્ષ ત્યાં જ આચાર્ય. ૧૯૫૪-૬૮ ગુ. યુનિ.માં મુલાકાતી અનુસ્નાતક અધ્યાપક. ગુ.યુનિ. સેનેટના અને એની જુદી જુદી સમિતિઓના ૧૯૫૭થી સભ્ય. નીકરતા અને સ્પષ્ટવક્તૃત્વ. અનેક સંસ્થાઓના સભ્ય. અનેક ગુજ. વર્તમાન પત્રોના રાજકીય વિષયોના કટાર-લેખક. હેરોલ્ડ લાસ્કી ઇન્સ્ટિટ્યૂટના સંસ્થાપક (૧૯૫૪), 'અભ્યાસ' (ગુ. માસિક)ના

૧૯૬૧ થી ૧૯૭૦ તંત્રી, 'સંનિષ્ઠ પ્રકાશન'ના પ્રકાશક, 'લામ્કી ઇન્સ્ટિટ્યૂટ બુકેટિન' (અગ્રેજી)ના ૧૯૬૧ થી સંપાદક. 'નિરીક્ષક' વગેરે અન્ય સામયિકોના પણ સંપાદક મહાન. ૧૯૫૪માં પશ્ચિમના બાર દેશોની અભ્યાસ-યાત્રા, ઉપરાંત ખ્રિસ્ત, યુ.એસ.એ., કેનેડા, ઇંગ્લેન્ડ, રોડ્ઝ આઇલેન્ડ, ગ્રીસ, પશ્ચિમ જર્મનીનો ૧૯-૫૮-૫૯માં પ્રવાસ. ૧૯૬૫માં ફરી પશ્ચિમ જર્મની અને ખ્રિસ્તનો. ૧૯૬૮માં સિંગાપુર-મલાયા-થાઇલેન્ડનો. ભારતીય લોકસભાના અપક્ષ યશસ્વી સભ્ય. ભારતીય રાજ્યશાસ્ત્ર અને સમાજવિદ્યાના ગણ્ય કોટિના વિદ્વાન. રચના : સાને ગુરુજી (અનુ., ૧૯૫૦), વિમર્શ ('અભ્યાસ'નાં સંપાદકીયોનો સંગ્રહ, ૧૯૬૮), વિવિધ વાયુ-પ્રવચનો ('આકાશવાણી' પરના વાર્તાલાપોનો સંગ્રહ, ૧૯૬૯), શૈક્ષણિક ક્ષેત્રનું સ્વાતંત્ર્ય (અનુ. ૧૯૬૯), રાજ્યશાસ્ત્રવિચાર (૧૯૭૦), વિચાર-વહેણ (લેખસંગ્રહ, ૧૯૭૧) અને લોકશાહીનું સ્વરૂપ ૧૯૭૪. વચ્ચે ૧ વર્ષ માટે સભ્ય.

બાલમુકુંદ મજિશ કર દવે (૧૯૧૬-વિદ્યમાન)
૧૯૬૧-૬૨થી ચાલુ સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ શુ. સાર. પૃ. ૭૮.)
દશરથભાઈ મોતીભાઈ પેટલીકર (૧૯૧૬-વિદ્યમાન)
૧૯૬૨-૬૩ના વર્ષથી ચાલુ સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ શુ. સાર., પૃ. ૮.)

(ડૉ.) કાંતિલાલ ફલચંદ સોમપુરા (૧૯૧૯-૧૯૭૪)
૧૯૭૩-૭૪ ના બે વર્ષ માટે સભ્ય.
જન્મ : ૯-૩-૧૯૧૯. વ. ખલાત. સોમપુરા સલાટ ૧૯૪૧ થી કૌટુંબિક શિક્ષણના વ્યવસાયમાં જોડાયા અને અભ્યાસ ચાલુ. અમદાવાદમાં ૧૯૪૪માં બી.એ., ૧૯૪૪માં ગુજરાત વિદ્યાસભાના અનુસ્નાતક લવનમાંથી મુળર્થ યુનિ.ના એમ.એ. ૧૯૫૩માં એલએલ.બી. ૧૯૫૪માં વકીલાત. ૧૯૬૩ થી ભો. જે. વિદ્યાલવનમાંથી પીએચ.ડી. શુ. યુનિ.ના 'ગુજરાતના મંદિર સ્થાપત્ય' વિષયથી. ૧૯૬૪માં હ. ડા. વિનયન મહાશાળામાં ભારતીય સંસ્કૃતિના અધ્યાપક. ૧૯૭૦ થી ભો. જે. વિદ્યાલવનમાં અધ્યાપક.

અવસાન : તા. ૨૩-૧૨-૧૯૭૪. રચના : Structural Temples of Gujarat (૧૯૬૮), Buddhist Monuments and Sculptures in Gujarat (૧૯૬૯), હિંદુ રાજ્યપદ્ધતિઓનો ઇતિહાસ (૧૯૭૩), ઉપરાંત ભિન્નભિન્ન સામયિકોમાં ગુજરાતના શિક્ષ્ય અને સ્થાપત્ય અને અન્ય મંચવિત અભ્યાસ-લેખો ૧૯૭૧ માં 'ત્રિમૂર્તિ' નિગદ્ય માટે ગુજરાત ઇતિહાસ પરિષદના દ્વારકા અધિવેશન (૧૯૭૧) માં 'સ્વ. કનૈયાલાલ ભાઈશંકર રૌપ્ય ચંદ્રક' મેળવ્યો હતો. ગુજરાત ઇતિહાસ પરિષદના કોશાધ્યક્ષ દરબજે રહી પરિષદની પ્રવૃત્તિમાં મહત્વનો ફાળો.

(ડૉ.) શિવલાલ તુલસીદાસ જેસલપુરા (૧૯૧૯-વિદ્યમાન)
૧૯૭૩-૭૪ બે વર્ષ માટે સભ્ય. (વિશેષ માટે જુઓ શુ. સાર., પૃ. ૧૨૮.)

ઉપેન્દ્ર જયચંદભાઈ સાંડેસરા (૧૯૨૧-વિદ્યમાન)
૧૯૭૪-૭૫થી ચાલુ થયા.

જન્મ : ૩૦-૭-૧૯૨૧, અમદાવાદ. વ. પાટણ (હિ. ગુજરાત). લેઉઆ પાટીદાર. પ્રાથ. પાટણમાં, માધ્ય. અમદાવાદમાં. ફદ્દા (આજના ૧૦માં) ધોરણમાં ટાઇફાઇડની ખીમારીને કારણે અભ્યાસ હુમેશાને માટે છેડ્યો. મોટા ભાઈ ભો. જે. સાંડેસરાના સર્પકે સરકૂત ભાષાનો ઉત્તરોત્તર ગાઢ પરિચય. ૧૯૪૪ માં અમદાવાદના શેર બજારમાં પ્રવેશ, ૧૯૫૦ માં શેર-દલાલ અને એધવામાં સારી પ્રતિષ્ઠા. માંદગી સળગ્ય ૪૯ માં વર્ષે એધવામાંથી નિવૃત્તિ (૧૯૭૦). સાથોસાથ અભ્યાસ મુખ્યત્વે વંદાદરાના પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિરના ગુજરાતી સામયિક 'સ્વાધ્યાય'માં 'શ્રીકૃષ્ણ' ઉપરની સુદૈર્ઘ્ય લેખમાળા એનો પરિપાક. એના પરિપાકરૂપે 'નવરૂપા ગીતા'ના આવિષ્કાર તરફ અલિનવ રીતે પ્રયાસ શરૂ કર્યો છે રચના : મહાભારત અને ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર (૧૯૫૩), ભારત-ચત્ર (૧૯૬૩; સુધારાવધારા સાથે), શીખધર્મદર્શન (૧૯૭૨), શ્રીકૃષ્ણ પુરુષોત્તમ અને અતર્થામી-પૂર્વાર્ધ (૧૯૭૩), શીખદર્શન હસ્તનકલ ગ્રંથમાં માટે તૈયાર.

(૧) વાર્ષિક સમીક્ષાકારો

૧ સ્વ. પ્રો. રામનારાયણ વિશ્વનાથ પાઠક	૧૯૨૯	૨૧ સ્વ. પ્રો. ગૌરીશંકર યુનીલાલ આલા	
૨ „ સુનીલાલ વર્ધમાન શાહ	૧૯૩૦	૨૨ પ્રો. ડૉ. ભદ્રમુખ કલ્યાણરાય વૈદ્ય	
૩ „ પ્રો. વિજયરાય કલ્યાણરાય વૈદ્ય	૧૯૩૨	૨૩ પ્રો. અનંતરાય મ. રાવળ	૧૯૪૫, ૧૯૪૬,
૪ „ પ્રો. વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ	૧૯૩૩	૨૪ સ્વ. પ્રો. ધનજીભાઈ ફકીરભાઈ	૧૯૪૭
૫ પ્રો. જ્યોતીન્દ્ર હરિહરશંકર દવે	૧૯૩૪	૨૫ પ્રો. રામપ્રસાદ મોહનલાલ શુક્લ	
૬ સ્વ. પ્રો. નવલરામ જગન્નાથ ત્રિવેદી	૧૯૩૫	૨૬ પ્રો. ડૉ. નરસિંહ મૂળજીભાઈ શાહ	૧૯૪૮, ૧૯૪૯
૭ „ પ્રો. ડોલરરાય રંગીલદાસ માંકડ	૧૯૩૬	૨૭ શ્રી. રામપ્રસાદ પ્રેમશંકર બક્ષી	૧૯૫૩
૮ પ્રો. અનંતરાય મણિશંકર રાવળ	૧૯૩૭	૨૮ સ્વ. પ્રો. વિજયરાય ક. વૈદ્ય	૧૯૫૫
૯ પ્રો. ડૉ. મણુલાલ રણછોડલાલ મજમૂદાર	૧૯૩૮	૨૯ પ્રો. ઉપેન્દ્ર છ. પડયા	૧૯૫૬
૧૦ પ્રો. વિષ્ણુપ્રસાદ રણછોડલાલ ત્રિવેદી	૧૯૩૯	૩૦ „ ડૉ. મધુસૂદન હી. પારેખ	૧૯૫૭, ૧૯૫૮
૧૧ પ્રો. વ્રજરાય મુકુદરાય દેસાઈ		૩૧ „ ડૉ. ઈશ્વરલાલ ર. દવે	૧૯૫૯
૧૨ સ્વ. પ્રો. રવિશંકર મહાશંકર જોશી	૧૯૪૦	૩૨ „ હસિતકાંત હ. ખૂચ	૧૯૬૧
૧૩ શ્રી ત્રિભુવનદાસ પ્ર. લુહાર, 'સુંદરમ'	૧૯૪૧	૩૩ „ ડૉ. રમણલાલ સી. શાહ	૧૯૬૨
૧૪ પ્રો. યશવંત પ્રાણશંકર શુક્લ		૩૪ „ ડૉ. ચિમનલાલ શિ. ત્રિવેદી	૧૯૬૪
૧૫ સ્વ. પ્રો. ધનજીભાઈ ફકીરભાઈ		૩૫ „ ડૉ. ચંદ્રકાંત મહેતા	૧૯૬૬
૧૬ પ્રો. મનસુખલાલ મગનલાલ ઝવેરી	૧૯૪૨	૩૬ „ સુરેશ રાલી	૧૯૬૮
૧૭ પ્રો. સુદરજી ગોકળદાસ બેટાઈ		૩૭ „ ડૉ. દિલાવરસિંહજી નડેજી	
૧૮ ડૉ. યશવંતરાય શુલાળરાય નાયક		૩૮ „ ડૉ. મધુસૂદન હી. પારેખ	૧૯૬૯
૧૯ પ્રો. હસમુખ મણિલાલ કાઝી	૧૯૪૩	૩૯ „ બહાદુરશાહ પડિત	
૨૦ સ્વ. મુનિકુમાર મણિશંકર ભટ્ટ	૧૯૪૪	૪૦ „ રમેશચંદ્ર ભટ્ટ	

(૨) અન્ય પ્રકાશનો

ઉપરની સમીક્ષાઓના પ્રકાશનો ઉપરાંત નીચે મુજબનાં પુસ્તક પણ સભાએ પ્રકાશિત કર્યા છે :

૧ ગુજરાતની સંસ્કૃતિનું વિહંગાવલોકન	(શ્રી રત્નમણિરાવ ભી. જોડે)
૨ શાહે આલમ	(„)
૩ ગુજરાતનું વહાણવટું	(„)
૪ શાહીબાગ	(„)
૫ ગુજરાતનું પાટનગર : અમદાવાદ	(„)
૬ જેતલપુર	(„)
૭ અમદાવાદનું સ્થાપત્ય	(શ્રી રત્નમણિરાવ ભી. જોડે)
૮ ખલાતનો ઇતિહાસ	(„)
૯ વીર નર્મદ	(પ્રો. વિશ્વનાથ મ. ભટ્ટ)
૧૦ નર્મદનું મંદિર (પદ્ય વિભાગ)	(„)
૧૧ નર્મદનું મંદિર (ગદ્ય વિભાગ)	(„)
૧૨ Return from Abroad (H. Chattopadhyay)	

૧૩ સાહિત્ય સભાનો રજત મહોત્સવ	
૧૪ ઉત્તર હિંદના સંગીતની ઐતિહાસિક સમાલોચના	(અનુ. સુદરલાલ હી. ગાંધી)
	(ડૉ. હરિપ્રસાદ વ્ર. દેસાઈ)
૧૫ ઉચ્ચ જીવન	(પ્રો. નવલરામ જ. ત્રિવેદી)
૧૬ જ્યન્તી વ્યાખ્યાનો	(ડૉ. ઉમાશંકર જોશી)
૧૭ કલાન્ત કવિ	(પ્રો. કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી)
૧૮ અક્ષર અને શબ્દ	(શ્રી યશોધર ન. મહેતા)
૧૯ રણછોડલાલ અને ખીજા નાટકો	(શ્રી રત્નમણિરાવ ભી. જોડે)
૨૦ સોમનાથ	
૨૧ ઇતિહાસ સમેલન : નિબંધસંગ્રહ	
૨૨ ડાંગ	
૨૩ નદીઓ અને નગરો	(શ્રી યશોધર ન. મહેતા)
૨૪ શ્રી. ક. મા. મુનશીની પાત્રસૃષ્ટિ	(શ્રી રવિશંકર મ. રાવળ)
૨૫ નરસિંહ મહેતાનાં પદ	(પ્રો. કેશવરામ કા. શાસ્ત્રી)
૨૬ વિમલપ્રબંધ : અધ્યયન	(ડૉ. ધીરજીલાલ ધનજીભાઈ શાહ)

૨૭ દયારામકૃત અનુભવ-મંજરી (પ્રો. જયજીલાલ છ. જોશી)
 ૨૮ દયારામ-રસધારા, ધારા ૧ (પ્રો. કે. કા. શાસ્ત્રી અને જી. છ. જોશી)
 ૨૯ " ધારા ૨ (")
 ૩૦ સ્મૃતિશિષ્ય (સ્વ. ચૈતન્યપ્રસાદ મો. દીવાનજી)

૩૧ દયારામ-રસધારા, ધારા ૩ (પ્રો. કે. કા. શાસ્ત્રી અને પ્રો. જી. છ. જોશી)
 ૩૨ " ધારા ૪ (")
 ૩૩ ગુજરાતના સારસ્વતો અને ગુજરાત સાહિત્ય સભાનો સ્થાપનાથી અહેવાલ (પ્રો. કે. કા. શાસ્ત્રી)

પરિશિષ્ટ ૨

રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક-વિજેતાઓ

૧ સ્વ. ઝવેરચંદ કાલિદાસ મેઘાણી
 ૨ શ્રી. ગિજુભાઈ ભગવાનજી બધેકા
 ૩ " રવિશંકર મહાશંકર રાવળ
 ૪ સ્વ. પ્રો. વિજયરાજ કલ્યાણરાય વૈદ્ય
 ૫ " રમણલાલ વસંતલાલ દેસાઈ
 ૬ " રત્નમણિરાવ ભીમરાવ જોટ
 ૭ શ્રી. ત્રિભુવનદાસ પુ. લુહાર, 'સુદર્મ'
 ૮ સ્વ. વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ
 ૯ શ્રી ચંદ્રવદન ચિમનલાલ મહેતા
 ૧૦ સ્વ. યુનીલાલ વર્ધમાન શાહ
 ૧૧ શ્રી. કનુભાઈ હકૂમતરાય દેસાઈ
 ૧૨ પ્રો. ડૉ. ઉમાશંકર જેઠાલાલ જોશી
 ૧૩ સ્વ. ધનસુખલાલ કૃષ્ણલાલ મહેતા
 ૧૪ પ્રો. ન્યોતીન્દ્ર હરિહરશંકર દવે
 ૧૫ શ્રી. રસિકલાલ નરસીદાસ પરીખ
 ૧૬ સ્વ. પડિત ઓંકારનાથ ગૌરીશંકર કાકુર
 ૧૭ પ્રો. વિષ્ણુપ્રસાદ રણછોડલાલ ત્રિવેદી
 ૧૮ સ્વ. ગુણવંતરાય પોપટભાઈ આચાર્ય
 ૧૯ " પ્રો. ડોલરરાય રંગીલદાસ માકડ
 ૨૦ શ્રી. હરિનારાયણ ગિરધરલાલ આચાર્ય
 ૨૧ શ્રી. બચુભાઈ પોપટભાઈ રાવત
 ૨૨ " સોમાલાલ યુનીલાલ શાહ
 ૨૩ " પનાલાલ નાનાલાલ પટેલ
 ૨૪ સ્વ. જયશંકર ભૂધરદાસ કોકોર, 'સુંદરી'
 ૨૫ અધ્યા. દેશવરામ કાશીરામ શાસ્ત્રી
 ૨૬ પ્રો. ડૉ. ભોગીલાલ જયચંદલાઈ સાહેસરા
 ૨૭ સ્વ. ચંદુલાલ બહેચરલાલ પટેલ
 ૨૮ પ્રો. અનંતરાય મણિશંકર રાવળ
 ૨૯ શ્રી. રાજેન્દ્ર દેશવલાલ શાહ
 ૩૦ સ્વ. યુનીલાલ કાળિદાસ મડિયા
 ૩૧ સ્વ. ડૉ. કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી

૧૯૨૮ ૩૨ સ્વ. જયંતી વેલાભાઈ દલાલ ૧૯૫૯
 ૧૯૨૯ ૩૩ પ્રો. ડૉ. હરિપ્રસાદ ગંગાશંકર શાસ્ત્રી ૧૯૬૦
 ૧૯૩૦ ૩૪ શ્રી. ઈશ્વરભાઈ મોતીભાઈ પેટલીકર ૧૯૬૧
 ૧૯૩૧ ૩૫ શ્રી. રામસિંહજી કાનજીભાઈ રાઠોડ ૧૯૬૨
 ૧૯૩૨ ૩૬ પ્રો. ડૉ. હરિવલ્લભ યુનીલાલ ભાયાણી ૧૯૬૩
 ૧૯૩૩ ૩૭ શ્રી. મનુભાઈ પચોળી 'દર્શક' ૧૯૬૪
 ૧૯૩૪ ૩૮ શ્રી. બાપાલાલ ગરબડદાસ શાહ, વૈદ્ય ૧૯૬૫
 ૧૯૩૫ ૩૯ પ્રો. ડૉ. હસમુખ ધીરજલાલ સાંકળિયા ૧૯૬૬
 ૧૯૩૬ ૪૦ શ્રી. ત્રીણાભાઈ રતનજી દેસાઈ 'સ્નેહરશ્મિ' ૧૯૬૭
 ૧૯૩૭ ૪૧ પ્રો. ડૉ. મંજુલાલ રણછોડલાલ મજમૂદાર ૧૯૬૮
 ૧૯૩૮ ૪૨ પ્રો. નિરંજન નરહરિભાઈ ભગન ૧૯૬૯
 ૧૯૩૯ ૪૩ શ્રી. શિવકુમાર ગિરિનશંકર જોશી ૧૯૭૦
 ૧૯૪૦ ૪૪ પ્રો. નટરલાલ કુબેરદાસ પંડ્યા 'ઉશનસ્' ૧૯૭૧
 ૧૯૪૧ ૪૫ " ડૉ. સુરેશ હરિપ્રસાદ જોશી ૧૯૭૨
 ૧૯૪૨ ૪૬ " ડૉ. પ્રબોધ બહેચરદાસ દોશી ૧૯૭૩
 ૧૯૪૩
 ૧૯૪૪
 ૧૯૪૫
 ૧૯૪૬
 ૧૯૪૭
 ૧૯૪૮
 ૧૯૪૯
 ૧૯૫૦
 ૧૯૫૧
 ૧૯૫૨
 ૧૯૫૩
 ૧૯૫૪
 ૧૯૫૫
 ૧૯૫૬
 ૧૯૫૭
 ૧૯૫૮

૧૫. રસિકલાલ નરસીદાસ પરીખ (૧૯૧૦)

૧૯૪૨ના વર્ષનો 'રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક' ઉત્કૃષ્ટ ચિત્રકલા માટે શ્રી. રસિકલાલને અર્પણ થયો હતો. એમના પિતા રાજ-પીપળા રાજ્યના વાલિયા ગામમાં મામલતદાર હતા. ત્યાં ૧૯૧૦ માં એમનો જન્મ. માધ્યમિક કક્ષાના અભ્યાસ સાથે ડોઈગની તાલીમ લીધી. એની બે પરીક્ષામાં પાસ થયા. મોટા ભાઈ નગીન-દાસે એમને અમદાવાદ બોલાવી લીધા અને શ્રી રવિશંકર રાવળની ચિત્રશાળામાં દાખલ કર્યો. ૧૯૨૬ના ઓગસ્ટની ૭ મી તારીખે એમણે કુમાર કાર્યાલયમાં પ્રવેશ કર્યો અને ચિત્રની તાલીમ શરૂ કરી. પછી સાબરમતી આશ્રમમાં કલા-શિક્ષકની જરૂર પડતાં ત્યાં ગોઠવાયા. બંને ભાઈઓને સાથે રહેવાનો આમ યોગ મળ્યો. સર ચીનભાઈને શ્રી. રવિશંકર રાવળે કરેલ વિનંતિથી શ્રી. રસિકલાલને મદાસની આર્ટ-સ્કૂલમાં મોકલવામાં આવ્યા. ૧૯૩૨માં મુખર્દ આવી મુખર્દની આર્ટ-સ્કૂલમાં તાલીમ માટે નોકાયા. મુખર્દમાં જુદાં જુદાં ચિત્રોના સર્જનમાં સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી સુવર્ણચંદ્રક

મેળવ્યો. પછી અમદાવાદ આવ્યા અને શ્રી. રવિશંકર રાવળના 'ગુજરાત કલાસંઘ ચિત્રશાળા'માં સહકારી કલાકાર તરીકે જોડાયા. એ પછી થોડા સમયમાં ચિમનલાલ નગીનદાસ વિદ્યાવિહારમાં ચિત્રશિક્ષક તરીકે જોડાઈ ગયા, જ્યાં આજે એ સેવા આપી રહ્યા છે. 'ચિત્રસાધના'માં ૨૧ રંગીન, ૩૪ સાદાં મળી ૫૫ ચિત્ર પ્રસિદ્ધ થયાં છે.

૧૬. પં. ઓંકારનાથ ગૌરીશંકર ઠાકુર (૧૮૯૭-૧૯૬૭)

૧૯૪૩ના વર્ષનો 'રણુ-સુવર્ણચંદ્રક' ઉત્કૃષ્ટ સંગીતસાધના માટે પં. ઓંકારનાથજીને અર્પણ કરવામાં આવ્યો. એમનું વતન આણંદ તાલુકાનું ગામ જહાજ. ત્યાં ૧૮૯૭ના જૂનની ૨૪મી તારીખે જન્મ. પિતા વતન છોડી ભરૂચ આવી રહ્યા ત્યાં શ્રી. ઓંકારનાથજીએ માધ્યમિક શાળાનાં ચાર ધોરણ (આજનાં ૮)-નો અભ્યાસ સાધ્યો. કુટુંબના ભરણપોષણ માટે રસોઈનું અને કાપડની મિલમાં મજૂરીનું કામ શરૂ કર્યું. ૧૫મે વર્ષે પિતા ગુમાવ્યા. એમના સુમધુર કંઠને લઈ એક પારસી ગૃહસ્થે એમને મુખ્યર્થના ગાંધર્વ વિદ્યાલયમાં સગીતની તાલીમ લેવાની વ્યવસ્થા કરી આપી. પાંચ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ ત્રણ વર્ષમાં પૂરો. ૧૯૧૭માં શ્રી વિષ્ણુ દિગંબરે એમને લાહોરના ગાંધર્વ વિદ્યાલયના આચાર્ય સ્થાને મોકલ્યા. પોતાના ૨૬મા વર્ષે ભરૂચમાં શ્રી. ઓંકારનાથજીએ 'સંગીત નિકેતન'ની સ્થાપના કરી. એ પછી સંગીતના પ્રચારમાં એમણે ભારે મોટી સેવા આપી. પંડિતજી ખાસ કરીને ખ્યાલ ગાયકોના ગાયક હતા. સ્વ. માલવિયાજીએ એમને 'સંગીત-પ્રભાકર'નું બિરુદ અર્પણ કરેલું. એમની ઉચ્ચ પ્રતિભા ગાયક તરીકે સમગ્ર હિંદુસ્તાનમાં ખ્યાતિ છે. અનેક સંગીત પરિષદના એ પ્રમુખપદે બિરાજ ચૂક્યા છે. નેપાળ નરેશ એમને 'સંગીત મહોદય'ની પદવી આપી કાશી વિશ્વવિદ્યાલય તરફથી 'ગાન સમ્રાટ'ની ઉપાધિ મળી. 'સંગીતમાર્તંડ'ની પદવી પણ મળી. ઉત્તર જીવનમાં એઓ 'બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટી'માં સંગીત મહાવિદ્યાલયના આચાર્ય હતા. એઓ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના કરાંચીમાંના ૧૩મા અધિવેશનમાં સંગીત વિભાગના અધ્યક્ષ હતા. એમનો સંગીતશાસ્ત્ર ઉપરનો સમર્થ ગ્રંથ દસેક વર્ષ ઉપર પ્રસિદ્ધ થયો છે.

૨૨. સોમાલાલ યુનીલાલ શાહ (૧૯૦૫-વિદ્યમાન)

૧૯૪૯ના વર્ષનો 'રણુ-સુવર્ણચંદ્રક' ઉત્કૃષ્ટ ચિત્રકલા માટે શ્રી. સોમાલાલને એનાયત થયો હતો. એમનું વતન કપડવંજ. ત્યાં ૧૯૦૫ના ફેબ્રુઆરીની ૧૪મી તારીખે જન્મ. કપડવંજમાં મેટ્રિક થઈ અમદાવાદની ગુજરાત કોલેજમાં વધુ અભ્યાસ માટે આવ્યા. કપડવંજમાં જે કલાસાધનાનાં ખીજ રોપાયાં હતા તેમાં અહીં ઉત્તરોત્તર અકુરો ફૂટવા લાગ્યા: એ અવનવાં ચિત્ર જ ચીતર્યા કરતા. શ્રી રવિશંકર રાવળની ચિત્રશાળામાં દાખલ થયા. હિમરેડમાં ભરાયેલા ચિત્રપ્રદર્શનમાં એમના કલ્પિત ચિત્રોનો મોટો જથ્થો રજૂ કર્યો હતો, જેને માટે એમને સુવર્ણચંદ્રક મળ્યો. પછી મુખ્યર્થની 'જે. જે. સ્કૂલ ઓફ આર્ટ'માં તાલીમ માટે જોડાયા.

એ પછી ૧૯૨૭માં વડોદરાના કલાલવનમાં અભ્યાસ માટે દાખલ થયા. થોડા સમય માટે કલકત્તાની 'ઓરિએન્ટલ આર્ટ સોસાયટી'માં વધુ તાલીમ લઈ આવ્યા. એ અરસામાં ભાવનગરની 'દક્ષિણ-મૂર્તિ' વિદ્યાલયમાં સારા ચિત્ર-શિક્ષકની જરૂર હતી તેથી શ્રી. સોમાલાલને ત્યાં સ્થાન મળી ગયું. અત્યારે એઓ નિવૃત્ત થઈ અમદાવાદમાં આવીને પોતાની કલાની આરાધના કરી રહ્યા છે.

૨૪. જયશંકર ભૂધરદાસ હાકોર 'સુદરી' (૧૮૮૯-૧૯૭૫)

૧૯૫૧ના વર્ષનો 'રણુ-સુવર્ણચંદ્રક' ઉત્કૃષ્ટ અભિનયકલા માટે શ્રી. જયશંકરને અર્પણ થયો હતો. એમનું વતન વિસનગર. ત્યાં ૧૮૮૯માં (સ. ૧૯૪૫ના પોપ વદિ ૧૪ના દિવસે) એમનો જન્મ. નહિ જેવું પ્રાથમિક શિક્ષણ સાધી પિતામહના મરણ પછી પિતાની જેમતેમ મજૂરી મેળવી અને માતાની નારાજ વહોરી, અભિનયના અગત શોખને પોષવા, કલકત્તાની દાદાભાઈ રતનજી થૂયોની 'પારસી નાટક મંડળી'માં જોડાયા. દોઢેક વર્ષ એમાં ગાળી ત્રાસી ગયેલા શ્રી જયશંકર પાછા વિસનગર આવી રહ્યા અને બાર વર્ષની નાની વયે, થોડા સમય પછી, ૧૯૦૧માં 'મુખર્થ ગુજરાતી નાટક મંડળી'માં જોડાયા. પહેલા જ ખેલમાં 'સૌભાગ્ય-સુદરી'માં શ્રી જયશંકર 'સુદરી'ની ભૂમિકામાં ભિરેલા. એ ભૂમિકા એટલી કુશળતાથી એમનાથી ભજવાઈ ગઈ કે લોકોએ એમનું તખ્તલુસ જ 'સુદરી' સ્થાપી આપ્યું. એ પછી આઠેક નાટકોમાં સ્ત્રીપાત્રની ભૂમિકાઓ શ્રી જયશંકરે ભજવી. મુખર્થના સંસ્કારસ્વામીઓ જ નહિ, ગુજરાતના વિદ્વાનો સ્વ. ગોવર્ધનરામ, રણછોડભાઈ, છગનલાલ પડયા, કવિનાનાલાલ, હાજમહમ્મદ અલ્લારખિયા વગેરે પણ એમના અભિનયની પ્રશંસા કરતા હતા. ૧૯૨૨માં 'મુખર્થ ગુજરાતી નાટક મંડળી' બંધ થતાં એઓ 'લક્ષ્મીકાંત નાટક સમાજ'માં જોડાયા અને એક વર્ષ પછી 'આર્ય-સુબોધ નાટક મંડળી'માં દાખલ થયા. ૧૯૨૫માં સ્વ. બાપુલાલ નાયકે 'મુખર્થ ગુજરાતી નાટકમંડળી'ને સજીવન કરી એટલે પાછા સાથે આવી ગયા. ૧૯૩૨માં એમણે આ વ્યવસાયમાંથી સંપૂર્ણ નિવૃત્તિ લીધી. ગુજરાત વિદ્યાસભાએ 'નટમંડળ'ની સ્થાપના કરી ત્યારથી એઓ એના નિયામક તરીકે જવાબદારી લઈ માર્ગદર્શન આપતા રહ્યા. એમણે સખ્યાબંધ નાટકો સિદ્ધ કરાવી આપ્યા છે. ૮૬ વર્ષની વૃદ્ધ અવસ્થાએ તા. ૨૨-૧-૧૯૭૫ને દિવસે વિસનગરમાં અવસાન.

૨૭. ચંદુલાલ બહેચરલાલ પટેલ (૧૮૮૯-૧૯૬૪)

૧૯૫૪ના વર્ષનો 'રણુ-સુવર્ણચંદ્રક' ઉત્કૃષ્ટ કોશસપાદન માટે સ્વ. ચંદુલાલ પટેલને અર્પણ કરવામાં આવ્યો હતો. એમનું મૂળ વતન જમનગર. ત્યાં એમનો જન્મ ૧૮૮૯ના ઓગસ્ટની ૫ મી તારીખે. પ્રાથમિક શિક્ષણ ભાયાવદરમાં, માધ્યમિક શિક્ષણ ગોડાળની સંત્રામસિદ્ધજી હાઇસ્કૂલમાં, ૧૯૧૦માં મેટ્રિક થયા અને શામળદાસ કોલેજ-ભાવનગરમાંથી ૧૯૧૪માં ગણિત સાથે બી. એ. થયા. ત્યાંથી સુરતના પટેલ વિદ્યાર્થી આશ્રમમાં ગયા અને ત્યાં 'પટેલ

નધુ'ના સપાદનમાં મેં આપી. ત્યાં સ્વ. રણજિતગમ વાવા-
ભાઈ મહેતાના સંપર્કમાં આવ્યા અને ખીજી ગુજરાતી સાહિત્ય
પરિષદમાં એમણે સક્રિય ગણ્ય કાળો આપ્યો. ૧૯૧૬માં ગોંડળમાં
શાળા-નિરીક્ષક તરીકેની નોકરી મળી ત્યારથી ગોંડળને એમણે
પોતાનું વનન બનાવ્યું. શુદ્ધ સ્વદેશી આચાર-વિચારથી રંગાયેલા
હોઈ એ ભાવનાથી ભરેલી ગુજરાતી અંગ્રેજી અને સંસ્કૃત વાચન-
માળાઓ અને અન્ય પાઠ્યપુસ્તકો તૈયાર કર્યા. ગોંડળ-નરેશ સ્વ.

ભગવતસિંહજી એક સારા-વિદ્વાન હતા. એમના સુવર્ણતુલા
મહોત્સવના દ્રવ્યનો વિનિયોગ ગુજરાતી ભાષાનો મહાન
શબ્દકોશ રચવામાં થાય. એવો નિર્ણય થયો અને 'ભગવદ્-
ગોમંડળ'ના મહાભારત કાર્યનો આરંભ થયો. શ્રી ચંદુલાલે
એની પાછળ અથાક શ્રમ લીધો ને અઢી લાખથી પણ વધુ
શબ્દોનો વિશદ કોશ ૯ મોટા ગ્રંથોમાં પ્રસિદ્ધ કર્યો. એ
૧૯૬૪માં વિદેહ થયા.

ગુજરાતના સારસ્વતો

[અક્ષરાદિ ક્રમે]

પરિશિષ્ટ સાથે

ગુજરાતના સારસ્વતો

અંબહેવસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વોદ્ધે જ. શ્રે. આચાર્ય. નિવૃત્તિગચ્છના પાસડ-સૂરિના શિષ્ય. રચના: સમશરણુ (ઈ સ. ૧૩૧૫)-કત્તર અપભ્રંશનો એતિ. શરણુ(અલ્લા-હદીનના હાકેમ અલકખાનનો નિર્દેશ.)

અંબારામ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ રચના. સંદેશા અને ગરબીઓ (કૃષ્ણ-લીલાવિષયક—ધ્યારામની પૂર્વે)

અંબાલાલ નૃસિંહલાલ શાહ, 'અંતઃ-સ્થ', 'પ્રિયમ' ઈ. સ. ૧૮૬૮

જન્મ: ૨૬-૮-૧૮૬૮. હલધરવાસ. વીસા ખડાયતા વણિકે ઇન્ડર-આર્ટ્સ પછી ગુજ. વિદ્યાપીઠમાંથી ૧૯૨૫માં 'ભાષાવિશારદ.' ૧૯૪૪માં એલ. એસ. છ. ડી અને પછી 'રાષ્ટ્રભાષા-કેવિદ્' ૧૯૨૫થી જુદે જુદે સ્થળે શિક્ષણસ્થિતે તથા વેપારી પેઢીમાં કામ કરી ૧૯૫૪માં અમદાવાદ મ્યુનિસિપાલિટીમાંથી પ્રકાશન-અધિકારી-પદેથી; નિવૃત્ત. જ્ઞાતિ, રાજકીય તેમજ પત્રકારત્વસ્થિતે સેવાઓ. રચના, 'ગરીબાઈનો ગળળ'થી શરૂ કરી 'મણિકાન્તનુ જીવન-કવન' સુધીના સાતેક નવલકથાઓ, ત્રણેક વાર્તાસંગ્રહો, બેએક ચરિત્રો, નાટક વગેરે.

અંબાલાલ બાલકૃષ્ણ પુરાણી

ઈ. સ. ૧૮૯૪-૧૯૬૫
જન્મ. ૨૬-૫-૧૮૯૪. સુરત. વતન ભરૂચ, ભદ્રે મેવાડા બ્રા ૧૯૦૯માં વડોદરાથી મૅટ્રિક. ૧૯૧૩માં મુંબઈ એ. ડો. માથી બી.એ. ૧૯૨૩થી પોલિયરી આશ્રમમાં યોગસાધક મૃત્યુ. ૧૧-૧૨-૧૯૬૫ રચના: ભક્તિ-યોગ (અનુ. ૧૯૧૮), સ્વીન્ટ્રનાથ ટાગોરનાં જીવન-સંસ્મરણો (અનુ. ૧૯૧૮), પછી 'પથિક-ના પુષ્પો', 'તિલોત્તમા' અને 'ફરેજીના દુકાડા' થી શરૂ કરી ગીતાનિષ્કર્ષ (અનુ. ૧૯૨૨), પૃથ્વીયોગ ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૨૨), યોગિક સાધન (૧૯૨૪), ગીતામહે (૧૯૨૮) વગેરે તત્ત્વજ્ઞાનવિષયક પુસ્તકો ઉપરાંત શ્રી અરવિંદ-નું કવ્યર્ચન, કલામંદિર (૧૯૩૦), મણિલાલ નમુબાઈનું જીવનચરિત્ર (૧૯૫૧), સાહિત્યની પાખે (૧૯૫૬), ચિંતનના પુષ્પો ૧ થી ૩ (૧૯૬૪) સુધીની.

અંબાલાલ બુલાખીરામ જાની

ઈ. સ. ૧૮૮૦-૧૯૪૨
જન્મ: ૧૮-૧૦-૧૮૮૦. નડિયાદ, વડ-નગરા નાગર બ્રાહ્મણ પ્રાથમિક નડિયાદ,

માધ્ય. નડિયાદ-અમદાવાદ, મુંબઈ પછી જૂના-ગઢમાં કોલેજમાંથી ૧૯૦૭માં વિજ્ઞાનથી બી.એ., મુંબઈ પત્રાલાલ હા. સ્કૂલમાં શિક્ષક. ૧૯૦૯થી ત્યાં 'ગુજરાતી' સાપ્તાહિકના જીવન-પર્યંત સહતંત્રી. ૧૯૧૪-૧૯૧૫માં 'સમોલાચક'ના સહતંત્રી. મુંબઈ કાર્બસ ગુજ. સભાના જીવનપર્યંત સહમંત્રી અને કાર્બસ સભા ત્રે-માસિકના સંપાદક આરૂઢ પત્રકાર ગુજ. સા. પરિપદના ધણા વર્ષો સુધી એક મંત્રી. મૃત્યુ: ૨૮-૩-૧૯૪૨. રચનાઓ. અખો અને તેની કવિતા (૧૯૦૭)થી શરૂ કરીને કૃષ્ણકીડાકાવ્ય (સંપા. ૧૯૩૩) સુધીના દસેક અનુવાદો, સંપાદનો, વિવેચનો વગેરે.

અંબાલાલ સાકરલાલ દેસાઈ

ઈ સ. ૧૮૪૪-૧૯૧૪
જન્મ. ૨૫-૩-૧૮૪૪. નડિયાદ તાલુકાનું અલીણા ગામ. પહેલા ગ્રેજ્યુએ., એમ. એ., એલએલ., બી સુરતમાં માધ્યમિક શાળાના આચાર્યથી જીવન-રહ. પછી વધતા ગાયકવાડી-માં છેક વરિષ્ઠ ન્યાયાધીશપદે. નિવૃત્તિ બાદ અમદાવાદની ગુજરાત વિદ્યાસભાના પ્રમુખ. ત્રીજી ગુજ. સા પરિપદના પ્રમુખ. સાહિત્ય, ઇતિહાસ, અર્થશાસ્ત્ર આદિના બેંડા અભ્યાસી અને અસામાન્ય કોટિના ગુજરાતના પ્રથમ કક્ષાના નાગરિક. મૃત્યુ ૧૨-૬-૧૯૧૪. રચના. અગ્રેજ-ગુજરાતી શબ્દકોશ, (દી બ અંબાલાલ-ભઈના) ભાષણો અને લેખો, અર્થશાસ્ત્ર વગેરે.

અંબાશંકર મહાશંકર ભટ્ટ

પદ્યકાર. રચના વિવિધ વિષય કથ(૧૮૭૫)

અંબાશંકર શુક્લ, 'શ્યામલ'

પદ્યકાર. મારાસિક અને રોચક શિક્ષ રચના. હરિસેહસુધાસિંધુ (૧૯૧૧).

'અ'ખુજ'

રચના કાવ્યકલિકા ('બ્રમર' સાથે ૧૯૧૦)

અંબેલાલ કરશનજી વશી ઈ સ ૧૯૦૪

જન્મ ૨૩-૧૧-૧૯૦૪. તલગપુર (જિ. સુરત) અનાવળા બ્રાહ્મણ ૧૯૨૮માં બી. એલ. 'ખેતીવાડી' 'ખેતી, ખેડત અને સહકાર' માસિકના થોડા સમય માટે તંત્રી. પૂનાના 'બધુસમાજ'ના અગ્રણી કાર્યકર્તા શ્રી ખાડેકર-ની મરાઠી નવલોના પહેલા અનુવાદક. રચના: માલિકા (વાર્તાસંગ્રહ, પોતાની અને અન્યની કૃતિઓના અનુવાદ ૧૯૩૦) વગેરે.

અંબેલાલ ગોપાલજી દેસાઈ ઈ ૧૯૧૬

જન્મ: ૫-૧૨-૧૯૧૬. કતારગામ (જિ. સુરત) અનાવળા બ્રાહ્મણ પ્રાથમિક વતનમાં કરી, એમ ડી બી કોલેજ સુરતમાંથી એમ. એ. થઈ વડોદરામાંથી બી ડી. ૧૯૪૭થી વલાસાડની છ. વી. ડી. હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક. રચના નૂતન ભારતનાં તીર્થસ્થળો (૧૯૫૬) થી માહીને દક્ષિણ ગુજરાતના અનાવિલ બ્રાહ્મણો (૧૯૬૬) સુધીના પાંચેક પુસ્તકો.

અંબેલાલ નારણજી જોશી. ઈ. સ. ૧૯૦૬

જન્મ ૭-૬-૧૯૦૬ પલસાણા (તા પાર-ડી-સુરત) પ્રાથ. પલસાણા માધ્ય વલસાડ. કોલેજ એલ્ફિન્સ્ટન-મુંબઈ, ૧૯૧૧માં શરૂ કરી. ૧૯૩૩માં એલએલ બી મુંબઈ-હાઈકોર્ટ-ના વકીલ. બાહોશ દ્વારાશાસ્ત્રી અને ચરિત્ર-લેખક. રચના: એતિ કથામંજરી (નવલિ. ૧૯૩૧). અને ઇંગ્લેન્ડનો ઇતિહાસ (૧૯૩૨) થી શરૂ કરીને મહામાળ (૧૯૫૫), પરિત જવાહરલાલ (૧૯૫૬), શ્રી મોરારજી દેસાઈ (૧૯૬૦), સુધીના વીસેક અલગ ગુજરાતી ચરિત્રો વગેરે.

અકબરઅલી નૂરાની.

ઈ. સ. ૧૮૯૬-૧૯૨૦

વતન. ભાવનગર ઈશના આશરી ખોળ. મુંબઈમાં ફર્નિચરની દુકાન 'સાજ વર્તમાન' નૈનિકના સાપ્તાહિક વાર્તાલેખક મૃ ૩૯-૪-૧૯૨૦ રચના: બગદાદનો બાદશાહ (૧૯-૧૮), સુદરી કે રાયતાન (૧૯૧૯).

અંબેડાનદ ભિક્ષુ: લલ્લુભાઈ મોહન-

લાલ ઠક્કર: ઈ સ ૧૮૭૫-૧૯૪૨

જન્મ. ૧૮૭૪ બોરસદ. હુણાણ, ૧૮૮૭-માં પિતાના મૃત્યુ પછી ખલાત નજીક સારીદ ગામમાં કુટુંબ સાથે આવી વેપાર પુસ્તકવા-ચન સાધુસમાગમ લગ્ન છતાં વિરક્ત. ૧૯૦૪-માં અમદાવાદમાં સ્વામી શિવાનંદજી પાસે સન્યસત સ્વામી રામતીર્થના સમાગમનો લાભ. મુંબઈમાં રહી ધાર્મિક પુસ્તકો મોઘા જોઈ સોઘા પ્રકાશિત કરવાની ભાવનાથી ગીતા અને એકાદશ સ્કંધ (અનુ) થી શરૂ કરી મુંબઈમાં 'સરવ સાહિત્ય મિત્ર મંડળ'ની સ્થાપના બાદ અમદાવાદમાં 'સરવ સાહિત્ય વંદક કાયાલય'ની સ્થાપના કરી. ધાર્મિક ઉપરાંત 'વિવિધ ગ્રંથમાળા' અને 'ચરિત્રમાળા'માં વિવિધ લેખ-કો પાસે પુસ્તકો લખાવી વિશાળ પાયા પર

સપાદન-મકાશન પ્રવૃત્તિ મૃ. ૪-૧-૧૯૪૨.
રચના અખડાનદના પત્રો (૧૯૪૬), વગેરે

અખે. ઈ. સ ૧૭મીનો પૃથાક

અમદાવાદ નજીક જોતલપુરમાં જન્મ પિતા-
નું નામ રહિયો જ્ઞાતિએ સોની જન્મ અ-
દાજે ઈ સ ૧૫૬૪-૬૭માં. પિતા અમદાવાદમાં
આની સોનીનો ધંધો કરવા લાગ્યા. ખારિયા
દેસાઈની પોળમાં મકાન વીસમે વર્ષે ચાર વર્ષે
બાદ પિતાનું મૃત્યુ માતા પછી પત્ની અને
નાની બહેનનું પણ મૃત્યુ મનમાં વિગ્નિ,
દર્તા પ્રતિજ્ઞાને લઈ અમદાવાદની ટકશાળના
ઉપરી વયા સિક્કાઓમાં હલકી ધાતુના મિ-
શ્રણુનો આરોપ અને જોલનિવાસ નિર્દોષ
દૃષ્ટિ સહુગ્રસ્તી શોધમાં ગોઠુલ ગયા અને
ત્યાં શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના ચોથા પૌત્ર શ્રી ગોઠુલ-
નાથજી પાસે વેપારની દીકા. જ્ઞાન તરફ વધુ
આસક્તિ. કાશીમાં જ જ્ઞાની ગુરુનો સમાગમ.
દૃષ્ટ્ય દ્રષ્ટિના જ્ઞાની માર્મિક કવિ. રચના
અખેગીતા (૧૬૪૯), અનુભવભિદુ, કક્ષો,
કેવલચીત્તા, ગુરુશિષ્યસંવાદ (૧૬૪૫), ચિત્ત-
વિચાર સનાદ. સાખીઓ, છપ્પા, પચીસરણુ,
પદસંગ્રહ (હિંદી મધ્યે અને પદો પણ લખ્યા
છે બધું સાહિત્ય સુઠિત)

અચલ દ્વિવેદ ઈ. સ ૧૫મી સદી
વડનગરા શાલાણુ રચના. નિર્ણયદીપિકા
(સંસ્કૃત)

અજગમ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
વતન કાન્વણુ (મિયાગામ પાસે) જ્ઞાતનો
રાજપૂત, કલની તોરણાળાના કુળનો. કૃતિ.
મહાદેવજીનો દહ (૧૮૪૪ મુ)

અનિતચદ ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ
વતન રવાતટે હોરિયા. ધર્મ જૈ. શ્વ.
રચના અન મલયાગિરિ ગસ (૧૬૭૯)
અનિતદેવ (૧) ઈ ૧૩મી સદી
જ. શ્વે સાધુ. રચના યોગવિધિ (સ
૧૨૧૭).

અનિતદેવ (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ચંદ્રગંધ (પદ્મીવલ)ના મહેશ્વરસરિના
પદ ગિય ચચના પિરવિશુદ્ધિ-દીપિકા (સં,
૧૫૭૧), કનગાચચન-બાલાવખોધિની દીકા
(સં, ૧૫૭૩) આચારગા દીપિકા (સં.), આ-
ચવના (જ.).

અનિતદેવસૂરિ

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે જે સાધુ ચચના સમન્વિત ગીલ સં-
વાદ સસ (૧૫૫૪), ચંદનબાલાવેલિ, બેડ
" ગુજ ની પદરચના.

અનિતમલસૂરિ ઈ ૧૩મી સદી
પોર્ણિમા ગંધના ચંદ્રસરિની પરપરામાં
વીરમલસરિના શિષ્ય રચના ભાવનાસાર
(સં.), શાંતિનાથચરિત્ર (સં, ૧૨૫૧)

અનિતસાગર

જેન સાધુ રચના આનંદવનના પદો ૧૦૮
(અનુ).

(સૌ.) અતિલક્ષ્મી

રચના સુરત જિલ્લામાં ઔદીચ્ય ગ્રાહ-
ણોમાં ગવાતા ગીતોનો સંગ્રહ

અતિસુખશકર કમળાશકર ત્રિવેદી

ઈ. સ ૧૮૮૫-૧૯૬૩

જન્મ: ૧૫-૪-૧૮૮૫. સુરત. વડનગરા
નાગરાગ્રાહણ કમળાશકર મા ત્રિવેદીના પુત્ર.
૧૯૦૪માં બી એ ૧૯૦૬માં એમ એ ૧૯૦૭-
માં એલએલબી ૧૯૧૧થી વડોદરા કેલેજમાં
તત્ત્વજ્ઞાનના અધ્યા નિવૃત્તિ પછી નવસારી
ગાર્ડ કોલેજના આચાર્ય. કૃતિ નપાનની કે-
ળવણીપદ્ધતિ (અ નો અનુ. ૧૯૧૦) અને ગમે-
શ્વરની યાત્રા (પદ્યાત્મક 'સુદર્શન' માસિકમાં,
૧૯૧૦)થી શરૂ કરી, નિવૃત્તિવિનોદ (સવાદો.
૧૯૧૭) અને સાહિત્ય વિનોદ (સવાદો ૧૯૨૮)
સુધીની પાચેક ગુજરાતી ઉપરાત પાચઅ. ગ્રંથો.

અદ્વૈતાનંદ સ્વામી

કૃતિ: આત્મજ્ઞાન (૧૯૪૬)થી શરૂ કરી
ધર્મદર્શન (૧૯૬૨) સુધીની સાતેક રચનાઓ

અનંત આચાર્ય

નાટ્યકાર કૃતિ હુસ્મન (અનુ ન્યોત્તરના
શુકલ સાથે. ૧૯૫૪)થી શરૂ કરી મેવધનુપ
(૧૯૫૮) સુધીની દસેક રચનાઓ

અનંતકીર્તિ ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ
રથળ. સાગાનેર જૈ. શ્વે કૃતિ ભવિષ્ય-
દત્ત ચોપાઈ (૧૬૦૭)-મધ્યકાલીન ગુજરાતી
ની પદરચના.

અનંતગાય દક્ષર ઈ સ ૧૯૧૦-૧૯૫૫
જન્મ. ૧૫-૧૧-૧૯૧૦. ભાવનગર કૃતિ
પાલવ જિનારી (કાવ્યમુગ્ધ-વેગઝલો, ૧૯૬૦).

અનંતરાય મણિશકર ગવળ

ઈ. સ ૧૯૧૨
જન્મ ૧-૧-૧૯૧૨ અમરેલી વતન
વળા (વલ્લીપુર) પ્રાય માધ્ય અમરેલી.
૧૯૨૮માં મૅટ્રિક. ૧૯૩૨માં ભાવનગર-સામળ-
દાસ કોલેજમાંથી બી એ અને ૧૯૩૪માં
ત્યાથી એમ એ (ગુજ પહેલા વર્ષમાં પ્રથમ)
ત્યા બે વર્ષે દેલો ૧૯૩૮થીથી ગુજ. જો. અમ-
દાવાદમાં અન્ય પદ પછી ગુજ. રાજ્ય ભાષા-
તરના નિયામક. નિવૃત્તિ બાદ ગુજ. યુનિ-
-ભાષા સાહિ ચ ભવનમાં ગુજરાતીના અધ્યક્ષ.

આરંભ વિવેચક. કૃતિ: સાહિત્યવિચાર
(૧૯૪૬), ગદ્યાક્ષત (૧૯૪૯). સાહિત્યવિવે-
ચાદિ વિવેચનાત્મક લેખોના સંગ્રહ, નવાખ્યાન
(પ્રેમા નુ સપાદન), મધ્યકાલીન ગુજરાતી સા-
હિત્યનું રેખાદર્શન (સાહિત્ય ઇતિહાસ) વગેરે.

અનંતમસાદ ત્રીકમલાલ શ્રીવૈભવ

ઈ. સ ૧૮૬૧-૧૯૧૭

જન્મ. ૩-૭-૧૮૬૧ માગરોળ-સોરઠ
પ્રવૃત્તિરચના રાધનપુર. અ. ૩ ચોરણુ સુધી
ધરમાં હીડોળાના ઉત્સવોમાં હીડોળાનાં પદો-
ની રચનાથી શરૂઆત. રામાનુજ સંપ્રદાયના
અનુયાયી આદર્શ ભક્ત, સાહિત્યકાર, કવિ અને
હરદાસી પદ્ધતિના સ્વરચિત-આખ્યાનકાર.
રાધનપુરના દીવાનપદેથી ૧૯૦૧માં નિવૃત્ત.
સાત વર્ષે 'આનંદ' માસિક ચલાવ્યું. કૃતિ.
હિમતવિજય (ના. ૧૮૭૯)થી શરૂ કરીને, અ-
નંત પદસંગ્રહ (પદો કીતોનોનો મોટો સંગ્રહ),
અનંત આખ્યાનમાળા (ત્રણ ભાગમાં ગદ્ય-
પદ્યાત્મક હરદાસી પદ્ધતિનાં આખ્યાનોનો
સંગ્રહ) ઉપરાત હિંદીમાં પણ વેદાંત વગેરેના
મુખી સખ્યાબધ ગ્રંથ. 'શાશુકદેવી' નવલ ૧૮
વર્ષની ઉંમરે લખી હતી.

અનંતસુત

વાવ ગામ (પાલનપુર). પિતાનું નામ 'જય-
દેવ'. કૃતિ. ખારમાસ (અનુ)

અનંતકુંભગણિ ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ
જિનમાણિકચસરિના શિષ્ય. રચના દશ
દશાતચરિત્ર (સં., ૧૫૧૫)

અનંતઆચાર્ય ઈ ૧૨મી સદી
વડનગરના લક્ષ્મીધર પંડિતના પુત્ર રચના:
વેદાવેદીપિકા (સં), ભગવન્નામકોસુદી-દીકા
(સં)

અનંતવર આગેવાન ઈ સ. ૧૯૪૪
આકેલા વ.: મોહુવેલ. (દ સૌ) મુ-
સ્લિમ પ્રાય. માધ્ય શિવગજગટ-ગોડલ-૧૯-
પર મા મુખમ, મૅટ્રિક. મુખમમાં 'જયગુજરાત'
અને 'રૂપલેખા' સાપ્તાહિક કાર્યાલયમાં. લોક-
સાહિત્ય, કવિતા, તત્ત્વજ્ઞાન, સમાજદર્શનના
લેખક. હર્દે-બગાળી મરાઠી-રાજસ્થાની-મજ-
ચારણી-કન્ઝી-અગ્રેહના જ્ઞાતા. રચના: વેદ-
સાહિત્યનો પરિચય (૧૯૩૫) પછી રહીમ અને
જમાલનાં કાવ્યો (૧૯૫૧)થી શરૂ કરી આઠેક
રૂતો અને ભક્તોની કૃતિઓના સંગ્રહો

અનંતવરમિયાં આત્મમિયાં કાળ

ઈ. સ. ૧૮૪૩-૧૯૧૬

વતન વિસનગર પદદર્શન અને યોગ-
વિદ્યાના બાણકાર, ગિરકન, દેહાત પાલનપુરમાં.
ત્યા એમની કુળર ઉપર ગળે ધર્યો છે. મૃત્યુ

તેથીએ ઉરસ ભરાય છે. કૃતિ 'અનવરકાવ્ય'.
ભમકૃષ્ણની પણ સંખ્યાબધ સ્તુતિઓ.

અનિરુદ્ધલાલ ગોસ્વામી

ઈ. સ. ૧૮૯૧-૧૯૩૬

બ્રમનગર. ગો. મુરલીધરજીના પુત્ર. વલ્લભ-
સંપ્રદાયના આ યુગના એક સમર્થ પंडित.
અવસાન. સં. ૧૯૯૨ માગસરવદિ ૯. રચના :
શુદ્ધદ્વેતમજરી (સ), ગોપાલતાપનીપતિપદ-
દીકા (સં.), નારાયણોપનિષદ ભાષ્ય (સ), ઉપ-
રાત કેટલાયે ગુજ. અનુવાદો.

અનુભવાનંદ-નાથભવાન

ઈ. ૧૬૮૧-૧૮૦૦

સ્થ. જૂનાગઢ પાછળથી પડધરી. વડનગર
નાગર-જૂનાગઢથી ગિરનાર જતા જમણે હાથે
આવેલી ટેકરી પરનાં વાથેશ્વરીમાતાના પરમ
ઉપાસક આશ્રિત દેવીભક્ત. સંન્યાસી. કૃતિ.
બ્રહ્મગીતા (૧૭૩૩), ચાતુરીઓ (૧૭૩૩),
રામાયણ અને આનંદનો ગરબો વગેરે. અનેક
ગરબા, ચાતુરીઓ, વિષ્ણુપદો, વિષ્ણુવિચાર,
(સુમસિદ્ધ વેદ ભાષાતરકાર સ્વ મોતીલાલ
ઘોડાના પૂર્વજ).

અનોપમકુંવરબા

ઈ. ૧૯-૨૦મી સદીનો સધિકાળ

પાલીતાણાના રાજમાતા રચના. કીર્તન-
સંગ્રહ.

અણ્ણકર અણ્ણબીબ નદવી

ઈ. સ. ૧૮૮૯-૧૯૫૮

વતન. દસના (બિહાર). સૈયદ (સુત્રી
મુરિલમ). પ્રાથ. ઉર્દૂ વતનમાં. લખાનોની કો-
લેખમાથી 'નદવી'ની પદવી સુધીનો અભ્યાસ
કરી મુલતાન, અમદાવાદની ગુજ. વિદ્યાપીઠ,
શાંતિનિકેતન (ગંગાળ) વગેરે સ્થળોએ અરબી-
ક. રસીના અધ્યાપક. ૧૯૩૯થી અમદા. ગુજ
વિદ્યાસભાના ભો. જે વિદ્યાભવનમાં મૃત્યુ
પર્યંત સંશોધક અધ્યાપક. ઇતિહાસના આઠ
વિકાન. આઠેક ગ્રંથો બધા ઉર્દૂમાં એમાથી
ગુજ. અનુવાદો, ડો. છાટુભાઈ ૨. નાયકને
હાથે, શુ. વિ. સભા દ્વારા મુદ્રિત થયા. મૃત્યુ :
૨૮-૫-૧૯૫૮ વતનમાં. કૃતિ ગુજરાતનો
ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨ (૧૯૪૯), રણમદલ છદ-
ની એતિ. સમાલોચના (૧૯૪૨), મુઝફ્ફરશાહી
(મૂળ અને અભ્યાસ. ૧૯૪૨) વગેરે.

'અમરદ' કવિ

ઈ. સ. ૧૯૨૭

વતન કાંઈ જન્મ સ. ૧૯૭૩ વે. વર્ષ ૧૩.
રચના. પ્રકીર્ણ ગણી.

અમરદ ૨શીદ અમરદુલમજીદ 'હાંસોટી'

ઈ. સ. ૧૯૪૨

જન્મ : ૩૧-૩-૧૯૪૨. હાંસોટ. પ્રવૃત્તિ
કોસળા. કોસળામાંથી ૧૯૩૦માં એસ. એસ.

સી તથા ડોઈંગ. ૧૯૩૧માં સુરત બિદલામાં
જુદેજુદે સ્થળે શિક્ષક. ૧૯૩૫માં 'વિશ્વપ્રકાશ
ન્યેત' ગાલ્પજ્ઞાનપત્રિકાનું પ્રકાશન. કૃતિ :
ઇસ્લામ ધર્મેની વાતો (૧૯૩૫).

અમરદુર રહેમાન મીર ઈ. સ. ૧૪મી સદી
સ્થળ. પશ્ચિમ હિંદ. મુરિલમ કૃતિ. સર્વે-
શક રાસ (ઉત્તર અપભ્રંશનું 'દ્વેતકાવ્ય'
નમૂનેદાર. મુ)

અમરદુલકરીમ આંદલાઈ કુરેશી,

'મુકબિલ'

ઈ. સ. ૧૯૨૫

જન્મ ૨૪-૬-૧૯૨૫ રાણપુર (સો).

સૈયદ. અભ્યાસ મૅટ્રિક સુધી-ભાવનગરમાં.
રચના. પમરાટ (ગઝલ-સંપાદન, ૧૯૫૮)

અમરદુલગની અમરદુલકરીમ (ગની)

દર્હીવાલા

ઈ. સ. ૧૯૦૮

જન્મ ૧૭-૮-૧૯૦૮. સુરત. ગઝલ અને
ગીતોના ગુજરાતી શાયર કૃતિ ગાતા ઝરણા
(૧૯૫૩), જશને શહાદત (ગીત-નૃત્યનાટિકા.
૧૯૫૭), મહેક (૧૯૬૧) વગેરે.

અમરદુલસત્તારખાન પઠાણ

ઈ. સ. ૧૮૯૨

સ્થળ નાંદોદ. 'ભક્ત સત્તારશાહ' તરીકે
બણીતા યુરુક્કુઈ પઠાણ. માત્ર ગુજ. ઉર્દૂનો
અભ્યાસ ૧૯૧૮માં ૧૬ વર્ષની વયે મુળઈ-
દેશી નાટક સમાજમાં 'વીણુવેલી' નાટકમાં
કઠિયારનો ભાગ ભજવેલો. છ માસમાં નોકરી
છોડી ભજનો તરફ વળ્યા. કૃતિ. સત્તાર-ભજ-
નામૃત (સ્વરચિત ભજનોનો સંગ્રહ. ૧૯૨૩).

અભયતિલક ઈ. ૧૩મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ. પાટણ. જૈ. શ્વે સાધુ. આચાર્ય
હેમચંદ્રના 'દ્વયાશ્રય' (સ.) કાવ્યના સ. દીકા-
કાર. કૃતિ. મહાવીરરાસ (૧૨૫૧)-ઉત્તર
અપભ્રંશની પદ્યરચના, દ્વયાશ્રય કાવ્ય (સ
દીકા, ૧૨૫૬), ન્યાયાલકાર-ટિપ્પન-પચમસ્થ-
ન્યાયતર્ક વ્યાખ્યા (સ.)

અભયદેવસૂરિ

ઈ ૧૧મી સદી

સ્થળ ઉત્તરગુજરાત. પ્રધુરનસૂરિના શિષ્ય.
રચના. સન્મતિતર્કની દીકા- તત્ત્વબોધ-
વિધાયિની (સ.)

અભયદેવસૂરિ ઈ ૧૧મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ ઉત્તર ગુજરાત. જૈ શ્વે સાધુ પચાગી
વ્યાકરણકાર બુદ્ધિસાગરના શિષ્ય. નવાગી
વૃત્તિકાર મૃત્યુ : કપડવજમાં ૧૦૭૭-૭૯માં
અદાજે કૃતિ જયતિહુણ્ણ (અપભ્રંશ સ્તોત્ર-
ગ્રંથ), જ્ઞાતાધર્મકથા-વૃત્તિ (સ., પાટણમાં
૧૦૬૪), સ્થાનાંગ-વૃત્તિ (સ., ૧૦૬૪) સમ-
વાચાંગ-વૃત્તિ (સ., ૧૦૬૪), ભગવતી વૃત્તિ
(સ., ૧૦૭૨), ઉપાસકદેશી "તદ્દેશી અનુ-

તરોપપાતિક - પ્રશ્નવ્યાકરણ - વિપાક-ઓપપા-
તિક-પ્રજ્ઞાપનાની સંગ્રહણીઓ (સં), બિને-
શ્વરકૃત પદ્ધત્યાનકનું ભાષ્ય (સ.), હરિભદ્રકૃત
પચાશક ઉપર વૃત્તિ (સ., અજમેરમાં, ૧૦૫૧)
આશધનાકુલક (સ)

અભયસોમ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થ. શિરોહી જે શ્વે-સાધુ. કૃતિ. વેદર્ભી
ચોપાઈ (૧૬૫૬), વિક્રમચરિત્ર આપસ ચો-
પાઈ (૧૬૬૭), વિક્રમચરિત્ર હીલાવતી ચોપઈ
(૧૬૬૭). માનતુગ માનવતી ચોપાઈ (૧૬૭૦)-
અર્વાચીન ગુજરાતીની આદ્યભની પદ્યરચનાઓ.

અભરામ

ઈ. ૧૬મી સદી

પીર કાયમદીનના શિષ્યમડળના કૃતિ પદો.

અલોક્ષિહ હરિભાઈ પરમાર

ઈ સ. ૧૯૨૮

જન્મ ૧-૬-૧૯૨૮ કુકેરી (તા આપલી,
સુરત) ૧૯૫૬માં બી એ., ૧૯૫૯માં એમ
એ., ૧૯૬૨માં ડી એડ. ૧૯૫૬થી સહાયક
શાળા-અધિકારી કૃતિ પચાસેક દૃષ્ટી વાર્તા-
ઓ અનેક સામયિકમાં છપાયેલી.

અમથાલાલ, 'અમૃત'

કૃતિ અમૃતચિતામણિ (ભાઈ મણિલાલ
'ચિતામણિ' સાથે. ૧૯૦૭)

અમરકીર્તિ

૧૩મી સદી

મૂળ ગોધરાનો નાગર. પછી દિગંધર જૈન.
મુજ-લેખના સમયના પ. અમિતગિરિના
શિષ્ય શાંતિસેનના શિષ્ય પ શ્રીયોગ્યુરિનો
શિષ્ય સાહિત્યિક અપભ્રંશનો કવિ કૃતિ :
છક્રમુવચેસો (૧૨૧૮), નેમિનાથચરિત્ર, મહા-
વીરચરિત્ર, યશોધરચરિત્ર, ધર્મચરિત્ર-ટિપ્પન,
સુભાષિતરત્નનિધિચૂડામણિ અને ધ્યાનો-
પદેશ

અમરચંદ ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ રાધનપુર. જૈ શ્વે. કૃતિ. વિદ્યાવિ-
લાસચરિત્ર પવાડો-રાસ (૧૬૮૩)-અર્વા. ગુજ.

અમરચંદ પી. પરમાર ઈ. ૧૯મી સદીનો
મધ્યભાગ

કવિ નમૈદાશકર-નવલરામ પંડ્યા વગેરે એ-
મની પાસેથી હિંદી કવિતા સાભળવા મેલાવડા
કરતા હિંદી કવિતાના પરિચાયક. કૃતિ કાવ્ય-
વિનોદ-ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૭)

અમરચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
મહાહરિગચ્છના કમલપ્રભના શિષ્ય કૃતિ.
કલ્પસૂત્ર-ખાલાવબોધ (૧૪૬૧).

અમરચંદ્ર (૨) ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
જૈ. શ્વે. સાધુ રાના : મહાવીર-ચરિત્ર
વૃત્તિ - ચારિત્રપચકવૃત્તિ - નંદીશ્વરસ્તવવૃત્તિ
(ગ્રંથે સ., ૧૪૬૨)

અમરચંદ્ર (૩) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધે રથ સાતલપુર ને. ર્વે કૃતિ. કુલધ્વજ-કુમાર રાસ (૧૬૨૨), સીતાવિરહ (૧૬૨૨)

અમરચંદ્રસૂરિ (૧) ઈ ૧૨મી સદી રથ ક ગુજરાત. નાગેન્દ્રગચ્છના મહેન્દ્ર-સૂરિના શિષ્ય રચના. શિક્ષાતાલેખ (ન્યાય-અથ, સ)

અમરચંદ્રસૂરિ (૨) ઈ ૧૩મી સદી રથ. આણંદલેલપુર પાટણ. વસ્તુપાલના સમકાલીન, વાયડગચ્છના આચાર્ય રચના. ખાલભારત (સ), કાવ્યકલ્પલતા (સ. 'કવિ-ગિતા' 'કાવ્યકલ્પલતા-પરિમલ' 'કાવ્યકલ્પ-લતામળી' એવી ત્રણ ટીકાઓ સાથે), અલં-કારપ્રબોધ (સ), હૃદયસ્તાવકી (સ), કલા-કલાપ (સ)

અમરચંદ્રસૂરિશિષ્ય ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે રથ હનર ગુજરાત ને. ર્વે કૃતિ. અમર-ચંદ્રસૂરિશિષ્ય (એતિ શ્રીગુ કાવ્યકૃતિ, મધ્ય ગુજરાતીની-મુ)

અમીચંદ્ર પગમાણું કાણુકિયા ઈ સ. ૧૬૦૬

જન્મ ૧૭-૭-૧૬૦૬ સિહોર. કથોળવણિક. પિતાની કળવણી ખાતા (ભાવનગર)ની નોક-રીને કારણે પ્રાથ રાત્રીલાલ-તળામ-ભાવનગર. માધ્ય ભાવનગર. ગોલેજ-મુખર્જીની વિલ્લસન અને એલિનરટન ૧૬૨૨માં મૅટ્રિક. ૧૬૨૭માં બી એ ૧૬૨૬માં એમ.એ. ૧૬૩૫માં બી ટી. ૧૬૩૦-૫૧ શિક્ષણકાર્ય. ૧૬૫૧થી લેખન-પ્રવૃત્તિ નીપશિખા (કા સ., ૧૬૩૭), દીપ-ન્યોતિ (કા સ., ૧૬૬૧) અને ઇતિહાસના પાઠ્યપુસ્તકો (૧૬૪૫), કિશોરગચ્છનમાળા (અન્ય મિત્રો સાથે), પ્રાચીન સમયની રસિક-કથાઓ (૧૬૪૬), વગેરે

અમીચંદ્ર ભગવાનદાસ ઈ ૧૬મી સદી વલ્લભી વેપલુવ રચના નિચકીલાના ૩૧ યોગ, જન્મદિવસની વધાર્દના ૧૧ શોખન, વિવાહના યોગ વગેરે.

અમીન આગાદ ઉદ્ધ પદ્ધતિના ગુજરાતી ગઝલકાર. કૃતિ. રંગરસ (કા સ., ૧૯૦૭)

અમીપાલ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધે ને. ર્વે મહીપાલનો રાસ (૧૫૧૫)-મધ્ય. ગુજરાતી પદ્યરચના.

અમીવિજય ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધે મ્ય ગજનગર (અમદાવાદ). ને ર્વે કૃતિ. નવસો (૧૮૩૩, સુ), નેમરાજીલ ખારમાસ)—નવા ગુજ.

અમૃત કેશવ નાયક ઈ સ ૧૮૭૭ ૧૯૦૭ અમદાવાદ ત્રાગાળા આશ્રણ ફલપત શેલી-ના તેમજ શ્રેષ્ઠ ગઝલકાર, કવિ અને નાટ્ય-કાર. કૃતિ. ભારતકુંડળા નાટક (૧૯૦૬), એમ એ બનાકે કચુ મેરી મિટ્ટી ખગળ શ્રી ('ગુજ-રાતી' સાપ્તાહિકની આલુ વાર્તા), વગેરે નવલ-કથાઓ બનતા સુધી 'મુસાફર' તખ્તલુસથી 'વેલસુ' (કાવ્યરચના, ૧૯૦૮)

અમૃતલાલ નાનકેશ્વર ભટ્ટ ઈ સ ૧૮૭૬

જન્મ: ૩-૧૦-૧૮૭૬. કપડવજ મોઢ ચા-તુવેદી આશ્રણ ૧૮૯૫માં મૅટ્રિક ૧૯૦૨માં વકીલાત. ૧૯૩૪માં ડાકરના મદિરના રિસીવર ચિતનપ્રધાન કવિ કૃતિ પુલોમાં અને બીજા કાવ્યો (૧૯૨૮) વગેરે

અમૃતલાલ મોતીલાલ શાહ ઈ સ ૧૮૬૩

જન્મ ૧૫-૬-૧૮૬૩ ઘોડાસર 'પ્રવાસી' 'ન્યોત' 'રસહીન' 'હૃદયન્યોતિ' વગેરે તખ્ત-લ્લોસોથી કાવ્યલેખન કૃતિ ગજલમાં ગાથા (૧૯૨૫)

અમૃતલાલ રતનજી ત્રિવેદી 'દિગ્-કુમાર' ઈ સ ૧૯૦૩

જન્મ. ૩૦-૩-૧૯૦૩. લીંબડી. વ હળવદ કોલેજના પહેલા વર્ષનો અભ્યાસ. રિનેમા કુ ઓમાં સીનરી-લેખક, સારા નવલકથાકાર. ચલચિત્રોની પ્રવૃત્તિ પણ કૃતિ. હસા યાને મહનો ભેદ (૧૯૨૬), મહારાષ્ટ્રેસરી (૧૯૨૭) વગેરે નવલકથાઓ (૧૯૩૨ સુધી)

અમૃતલાલ રાજરામ ત્રિવેદી, 'રફીક' ઈ સ ૧૯૦૩

જન્મ: ૨૫-૬-૩૦. ખેરાલી (ઝાલા સો) ૧૯૩૨માં સીનિયર પી ટી સી, ૧૯૩૧માં એસ એસ સી. ૧૯૫૭માં 'રાષ્ટ્રભાષા-કોવિદ'. સામયિકમાં કાવ્ય-વાર્તા લેખો લખ્યા છે

અમૃતલાલ લાલજીભાઈ ભટ્ટ, 'ધાયલ' ઈ સ ૧૯૮-૧૯૧૬ સુવાગ (રાજકોટ),

આશ્રણ પ્રાથ માધ્ય સરધાર્યા. ૧૯૩૮માં મૅટ્રિક કર્કે પદ્ધતિના ગુજરાતી શાયર કૃતિ: ગુજ અને રામણ (કા સ., ૧૯૫૮), રંગ (કા. સ., ૧૯૬૦)

અમૃતલાલ મુંદરજી પઠિયા ઈ સ ૧૮૭૦-૧૯૧૬

જન્મ ૩-૮-૧૮૭૦ ચોરવાડ (સો) ગિરનાર આશ્રણ. ગુજ પાંચ-છ-ચોરણ ૧૭-૧૮વર્ષની વયે દેદેદેખા પાસે મુંબઈ જઈ રહ્યા, પણ માફક ન આવતા ચોરવાડમાં જ નિવાસ 'સ્વર્ગ' શીર્ષકનાં સામ્યાખવ પુસ્તકો, હપર્ગત બી-૧ પણ કૃતિ આપે વિધવા (૧૮૯૧),

અમૃત વચનો (૧૯૦૦), સ્વર્ગનું વિમાન (૧૯૦૨), સ્વર્ગની કૃત્તી (૧૯૦૩), સ્વર્ગનો ખળનો (૧૯૦૬), સાચું સ્વર્ગ (૧૯૦૭), સ્વર્ગની સીડી (૧૯૦૬), સ્વર્ગની સુદરીઓ (૧૯૧૨), સ્વર્ગનાં રત્નો (૧૯૧૨), સ્વર્ગની સરક (૧૯૧૪) વગેરે ૨૬

અમૃતસાગર (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે

ને ર્વે. સાધુ. કૃતિ. રાત્રિભોજન પરિહાર રાસ (૧૬૭૪)-અર્વા ગુજ., સર્વેશ્વ-ગતક-ખાલાવબોધ (૧૬૬૦)-મધ્ય. ગુજ. ગદ્ય.

અમૃતસાગર (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ.

રથ. પાલણપુર કૃતિ: પુણ્યસાર (૧૬૬૧) -અર્વા ગુજ.

અરબજી ભગત ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે રથ ધડખોલ (તા. અકલેશ્વર, ભરૂચ). ભાવનાની ગહનતાવાળા ભક્તકવિ કૃતિ. અ-ભૂતવાણી (સુ) -અર્વા. ગુજ.

અરબજી હરિ કુમર ઈ ૧૬-૨૦ની સદી કપજ-વાગડના હુહાણા શિક્ષક. સારા ભક્તકવિ. રચના: અભૂતવિલાસ (ગુજ, ૧૯૦૮)

અરદેશર કરામજી ખખરદાર, 'અદલ' ઈ સ. ૧૮૮૧-૧૯૫૩

જન્મ: ૬-૧૧-૧૮૮૧ દમણ. અગ્રેજીનો અભ્યાસ મુંબઈમાં દમણના 'માસિક મન્દ' માસિકમાં દાર્પાં તિકે દોહરાઓથી લેખનવ્યવ-સાયનો આરભ. ૧૯૦૮માં ગુજરાત છેડી મદાસ જઈ વસ્યા. વેપારી. પ્રથમ કક્ષાના શુદ્ધ ગુજરાતી ભાષાના કવિ કલાકકવિ અઘેરીમાં ભરાયેલી ગુજ. સાહિત્ય પરિપક્વા પ્રમુખ. મુકાબલરચનાના પુરસ્કારક. મૃત્યુ. ૩૦-૭-૧૯૫૩. કૃતિ કાવ્યસિકા (૧૯૦૧), વિલા-સિકા (૧૯૦૫), પ્રકાશિકા (૧૯૦૮), મલ-ખારીનાં કાવ્યો (સપા ૧૯૧૭), ભારતનો ટકાર (૧૯૧૬), પ્રભાતનો તખ્તની (૧૯૨૦), કુકટ-લીશા (૧૯૨૦), સંદેશિકા (૧૯૨૫), કલિકા (૧૯૨૬), ભજનિકા (૧૯૨૮), રાસચક્રિકા (૧૯૨૮), દર્શનિકા (૧૯૩૧), કલ્યાણિકા (૧૯૪૦), રાષ્ટ્રિકા (૧૯૪૦), શ્રીગ હયાન-શાહનો પત્રાકો (૧૯૪૨), નર્મનિકા (૧૯૪૪) ગુજરાતી કવિતાની રચનાકલા (૧૯૪૧), કીર્તનિકા વગેરે.

અરવિંદ નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી ઈ. સ ૧૯૦૬

જન્મ. ૨૬-૧-૧૯૦૬. વલસાર. પ્રવૃત્તિ મુંબઈમાં. કૃતિ. પ્રણયગત્રિ (વાર્તા. અહ

૬૩૩), ઈશ્વરી ઈન્સાફ (વાર્તા. અનુ. ૧૯૩૪),
જાદુહારી (નવલ. અનુ. ૧૯૪૧). અને કેટ-
લીક નવલકથાઓ.

અરિસિહ ઈ. ૧૩મી સદી
સ્થળ : આણહિલવાડ પાટણ. જૈ. શ્વે.
શિષ્ટ. વસ્તુપાલનો સમકાલીન. રચના : સુ-
તસંકીર્તન કાવ્ય (સં.).

અરિસિહ નાયાભાઈ વાળા

ઈ. સ. ૧૮૮૦

જન્મ : ૧૭-૫-૧૮૮૦. સરખડી (તા.
ડીનાર, અમરેલી) કારડિયા રાજપૂત. ખેડૂત.
શુજ. ધોરણનો અભ્યાસ કૃતિ. જગદબા-
ઈલ અને રા'નવધણ (૧૯૬૧), વાળાની
||ણી-ભાગ ૧ (કા. સ., ૧૯૬૨).

મળુન ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
પાદરપુર (તા. લીંબરી, સૌ.) કોળી. ૧૮૩૮
૧૮૫૪માં હયાત. કૃતિ : દશાવ્યવતાર, પદો.

મલખુલાખી

ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થ. : અમદાવાદ સાંઠાદરો નાગર બ્રાહ્મણ.
હાંતી ભક્ત. ૧૮૪૬માં હયાત. કૃતિ : ગુરુ-
ભનગ્રન્થ (૧૮૭૪), પદસંગ્રહ (સુ), અર્વા. ગુ.

**મહારખાભાઈ ઉસમાનભાઈ ચોપ-
ટેયા, 'સાલિક'** ઈ. સ. ૧૯૨૭-૧૯૬૨

જન્મ : ૨૧-૮-૧૯૨૭ ભાવનગર. મેસાણ.
મળ્યાસ ઇન્ટર આર્ટસ સુધી. ૧૯૪૬માં પાકિ-
સ્તાન જઈ રહ્યા. તમાકુનો વેપાર સારા ગઝલી
વિ. પાકિસ્તાનમાં ગુ. પાઠ્ય પુસ્તકોના લેખક.
મૃત્યુ : ૨૪-૪-૧૯૬૨ કૃતિ : તાલેરી રૂબાઈ-
પો (કિસ્મત કુરેશી સાથે. ૧૯૪૬), નયનધારા
મૌલિક તેમજ અનુ. ગઝલો નજમો સુકતકો,
દયરે, વગેરે.

મલી ગામધણી શાહ ઈ. ૧૬મી સદી
અમદાવાદનો મુસ્લિમ સૂફી સંત. અવસાન :
૧૫૭ : દીવાન (હિંદી કુટકર કવિતા, પદો.)

**મલીખાન ઉસમાનખાન ખલુઅ,
શૂન્ય પાલનપુરી** ઈ. સ. ૧૯૨૨
જન્મ : ૧૯-૧૨-૧૯૨૨. પાલનપુર. સારા
ખલકાર. અત્યારે મુળઈ, 'મુળઈ સમાચાર'-
ની તસ્વી-વિભાગમાં. કૃતિ : ગુન્યનુ સર્જન
ગઝલો, ૧૯૫૨) વગેરે ગઝલસંગ્રહો.

મવલરામ ભૂધરજી શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૭૪-૧૯૩૩

નિવાસ મુખ્યત્વે મુંબઈ. વલ્લભ સંપ્રદાયના
ગણ્ય કેટિના વિદ્વાન. અવસાન. સ. ૧૯૮૯ના
માગસર વદિ ૪. રચના. સ્વરૂપધ્યાન (સં.),
માર્ગ સ્વરૂપ નિર્ણય, સ્વામિની પ્રાર્થનાદ્વં (સ.).

અવિનાશ બ્યાસ

અમદાવાદ. વિસનગરા નાગર બ્રાહ્મણ.
લોકભોગ્ય ગેય પદ્યરચનાઓના પુરસ્કાર.
કૃતિ : અર્વાચીના (ના. ૧૯૪૬), મેદીના પાન
(ના ૧૯૪૭).

અવિચલ ઈ. ૧૯મી સદીનો આરભ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. ડુંઢકરાસ (૧૮૧૩ પહેલાં)-
અર્વા. ગુજ.

અવિચલદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ નડિયાદ. આબ્યતર સાંઠાદરો નાગર
બ્રાહ્મણ. પિતા વિષ્ણુજી કૃતિ. ભાગવત પદ્ય
સ્કંધ (૧૫૨૮, અનુ.), આરણ્યકપર્વ (૧૬૪૩,
મુ.)-અર્વા. ગુજ. મા. સ. ના આખ્યાન સ્વરૂપ-
ના અનુવાદ.

અવિનાશાનંદ ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્વામિનારાયણ સમ્પ્રદાયના સાધુ. સારી હ-
થોડીના કવિ. કૃતિ : અવિનાશનંદ કાવ્ય (૧૯૨૧).

અશોક હર્ષ

સ્થળ : કચ્છ મુદ્રા-પિતાનું નામ રત્નસિંહ-
ભાઈ ચોકરણા બ્રાહ્મણ અભ્યાસ મુદ્રા અને
અમદાવાદ. 'કુમાર' માસિકના સંચાલન વિ-
ભાગમાં અને પછી 'જનસત્તા'ના 'આંદની'
માસિકના સંપાદક. કૃતિ વિભૂતિમહિર (ચ-
રિત્રો, ૧૯૪૧), માનવજીવનનો ઉપક્રાંત (વિ-
જ્ઞાન, ૧૯૪૧), સુપમા (નવલ, ૧૯૪૭), કુમા-
રીનું (નવલ અનુ, ૧૯૫૬)

અસાઈત ઈ. ૧૪મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ : સિદ્ધપુર. ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ. નાયક
ત્રાગાળા બ્રાહ્મણોના આદિપુરુષ. ભવાઈના અ-
નેક વેશોના પહેલા લેખક. કૃતિ. હસાહલિ
(૧૩૬૧. સુ. મધ્ય. ગુજરાતીની પદ્યાત્મક લી-
કિક કથા), દોહાસંગ્રહ (અમુ)

આહમદ જરાજ ધાલા

ઈ. ૧૯મી-૨૦મી સદીની સંધિ
ગોળ કૃતિ : ઇસ્લામ અને હુનિયા (સંયત્ત
ધર્માહિમ 'મુહિમ' સાથે હાલીની રચના.
અસલ હદમાં ગુજ. અનુ, ૧૯૦૮)

આગસમાણિકચ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. જિનહસગુરુ નવરંગ કાગ
(મુ.)-મધ્ય. ગુજ ની ઐતિ કાગ કાવ્યકૃતિ.

આગા હકી કાશ્મીરી

વ્યવસાયી રંગભૂમિના સુપ્રસિદ્ધ મુસ્લિમ
નાટ્યલેખક. કૃતિ ખૂણસુરત ખાગ (૧૯૧૦),
સકેદ ખૂન (૧૯૧૧), બિલ્વમગલ (૧૯૩૨,
વગેરે નવલકથાઓ

આણુદ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. શ્વે. કૃતિ શિવજી આચાર્યનો શલોકો
(ઐતિ. પદ્ય. ૧૯૩૬ પછી)-મધ્ય ગુજ. (મુ).

આણુદજી વેલજી પરમાર

ઈ. સ. ૧૮૫૯-૧૯૧૪

સ્થળ. રાજકોટ. જ્ઞાતિએ મોચી ગુસ્ત
વલ્લભી વેંખણુ. 'વેંખણુ' મારિક આગ વર્ષો
સુધી ચલાવેલું. સાંપ્રદાયિક ગ્રંથસાહિત્યના
મકાશક.

આણુદ મુનિ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ : લાલપુર (દિલ્હી), રાધનપુર. જૈ.
લોકાગચ્છી. કૃતિ ગણિતસાર (૧૯૭૪), હરિ-
વંશચરિત્ર (રાધનપુરમાં ૧૯૮૩)-અર્વા. ગુજ.

આણુદ પ્રમોદ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. શાંતિજિનવિવાહ પ્રબધ
(૧૫૩૫), જિનપાલરક્ષિત રાસ (૧૫૭૦ પૂર્વ)
મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ.

આણુદલાલ મજદાર

ઈ. ૧૯મી સદી ઉત્તરાર્ધ
'કાવ્ય-સુધાકર' (૧૮૮૮)માં ન્યુરાકર ધોળ-
કિયાએ સારાં કાવ્યો આમના લીધાં છે.

આણુદ વર્ધનસૂરિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. પવનાભ્યાસ ચોપઈ (૧૬૨૧)
-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના.

આણુદ વિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો અતભાગ
જૈ. શ્વે. કૃતિ : ઉદાથી રાજર્ષિ ચોપઈ (૧૭૬૬
પૂર્વે)-અર્વા. ગુજ.

આણુદ સોમ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ. નડુરખાર વગેરે. જૈ. શ્વે. કૃતિ :
સોમવિભલસૂરિ રાસ (નડુરખારમાં, ૧૫૬૩.
મુ) સ્થૂલભદ્ર સ્વાધ્યાય (ડુગરપુર-વાગડમાં
વેરાટનગર-સોડેશ્વર અને જામરી પાસે, ૧૫-
૬૫)-મધ્ય ગુજ ની રચનાઓ.

આત્મારામ મોતીરામ દીવાનજી

ઈ. સ. ૧૮૭૩-૧૯૩૬

જન્મ : ૭-૮-૧૮૭૩ સુરત. વલ્લભીક કા-
ચસ્થ. ૧૮૯૧માં સુરતથી મેટ્રિક. ૧૮૯૬માં વિ-
જ્ઞાનથી મુળાઈમાં ખી એ. કેળવણીખાતામાં
ડે શિક્ષણ અધિકારી. નિવૃત્તિ પાદ સુરતમાં
સેવા. મૃત્યુ : ૨૪-૨-૧૯૫૬. કૃતિ : યજુના
ઔપધનુ શાસ્ત્ર (અનુ ૧૯૩૫), શરીર અને
ઇદ્રિયવિજ્ઞાનશાસ્ત્ર (અનુ ૧૯૦૫), વગેરે
પાઠ્ય પુસ્તકો મિરાતે સિકદરી (અનુ. ૧૯૧૪),
ભૂગોળવિદ્યા વગેરેના પાઠ્ય પુસ્તકો.

આદીતરામ જોધીતારામ

પદ્યકાર કૃતિ. સ્વદેશ સુખવર્ધક (૧૮૭૬)

આધાર ભટ્ટ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
ભટ્ટચનો ખેડાવાળ બ્રાહ્મણ હરિદાસ પ્રેમા-
નંદ વગેરેની આખ્યાનકૃતિઓ પોતાનું નામ
દાખલ કરી ગાઈ સભળાવતા

આનંદધન (લાભાનંદ)

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
વેદાંતી વિચારના જે. સાધુ કૃતિ: ચૈત્યીસી,
અધ્યાત્મ બહોતેરી (મિશ્ર ભાષામાં, મારવાડી-
ની છાંટ), આનંદધનના પદો ૧૦૮ (અજિત-
સાગરે અનુવાદ કર્યો છે.)

આનંદ યુનિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
રચણ: હ. ગુજરાત જે. એ. કૃતિ: ધર્મ-
લક્ષ્મીમહાત્મગણાસ (૧૪૫૧)-મંચ. ગુજ
પદરચના (સુ.)

આનંદવિજય ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ
તપાગચ્છના આનંદવિમલસૂરિના વિજય-
વિમલગણિના રાષ્ટ્ર રચના: ત્રિલંગીસૂત્ર-
દીક્ષા (સ, ૧૯૦૬).

આનંદશંકર બાપુભાઈ દુવ

ઈ. સ ૧૮૬૯-૧૯૪૨
જન્મ: ૨૫-૨-૧૮૬૯ અમદાવાદ વડ-
નગર નાગરશૃંગર. ૧૮૯૧ સુધીમાં બી. એ.,
એમ. એ., એલ. એલ. બી. અને ગુજરાત કોલેજ-
માં સ. ના વ્યાખ્યાતા, ૧૮૯૩માં અધ્યાપક
પછી ૧૯૨૦ સુધીમાં થોડા સમય માટે આચાર્ય
નવી સરકારી ગુજ. વાચનમાળાના મુખ્યાધ્ય-
પાડોના લેખક. ૧૯૨૦માં બનારસ હિંદુ યુનિ-
વર્સિટીના ટી-નાઈસ-આન્સેલર ૧૯૩૭માં
નિવૃત્ત થઈ અમદાવાદમાં. 'સુદર્શન' માસિકના
એક પ્રોફ લેખક 'વસંત' માસિકના સ્પાદક
હવ્ય પ્રકારના સાર્વજનિક વિદ્વાન. સંસ્કૃતના
હવ્ય કે ટિના પરિત ૧૯૨૮માં નવમી ગુજ
સા. પરિપત્તા પ્રમુખ ૧૯૨૮માં જ મદ્રાસમાં
મળેલી ચૈત્યી તત્ત્વજ્ઞાન પરિપત્તા પ્રમુખ
ગુજ ના પ્રથમ કક્ષાના વિવેચક ગુજ. વિદ્યા-
સાધના છેલ્લા વર્ષોમાં પ્રમુખ મૃ.યુ. ૭-૪-
૧૯૪૨, કૃતિ: શ્રીભાષ્ય (ગુજ અનુ ૧૯૧૩),
આપણા ધર્મ (લેખસંગ્રહ ૧૯૧૬ એ આદિતિ),
હિંદુ ધર્મની બાળગોથી (૧૯૧૮), હિંદુ વેદ-
ધર્મ (૧૯૧૯)—એમના મૃ.યુ પછી 'સુદર્શન'
અને 'વસંત' માની એમની નોવો-અવલોકનો-
વિવેચનામક લેખોના સંગ્રહ. કવ્યતત્ત્વ-
વિચાર (૧૯૩૯), સાહિત્યવિચાર (૧૯૪૧),
સ્પિર્મન (૧૯૪૨), વિચાર માતૃગી (૧૯૪૬)
હવ્ય વંદ્ય મહત્ત્વના લેખો કેવાકારે દાખવા
બાકી છે.

આનંદસાગરસૂરીચરણ ઈ ૨૦મી
જે. એ. સાધુ કૃતિ નવપદ્માહાન્ય
(૧૯૪૪) પ્રભાસરિત અને રાજવકારિત (૧૯-
૫), આનંદ મોહન (અનુ ૧૯૫૦), આનંદ-
ગેય (૧૯૫૦), આનંદનામર્ગ (૧૯૫૦),

પૂર્વવ્યાખ્યાન સંગ્રહ (૧૯૫૭), જ્ઞાનનાં ઝરાણાં
(૧૯૫૮), સિદ્ધચંદ્રમાહાત્મ્ય (૧૯૬૩).

આનંદસૂરિ ઈ. ૧૭મીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. એ. કૃતિ સુરસુદરીરાસ (૧૯૮૪)—
અર્વા. ગુજ પદરચના.

આનંદોદય ઈ ૧૮મીનો આરંભ
રચણ. બાલોત્તરા (મારવાડ) જે. એ. કૃતિ.
વિદ્યાવિલાસ ચોપાઈ (૧૯૦૫)—મધ્ય ગુજ.ની
લૌકિક પદ્યાત્મક કથા.

આશારામ દલીચંદ શાહ

ઈ ૧૮૪૨-૧૯૨૧
જન્મ: ૭-૨-૧૮૪૨ રાજકોટ દશાશ્રીમાળી
વણિક. ૧૮૫૪માં મુ. યુનિ ૧લી એન્ટ્રન્સ
પરીક્ષા. લીબરીમાં શાળાના શિક્ષકપદથી છવ-
નારબ મોરબીમાં આગળ વધતા અલાવાડ
એજન્સીના ડે. શાળાધિકારી કૃતિ ગુજરાતી
કહેવત સંગ્રહ (૧૯૧૧).

આશ્વદેવસૂરિ ઈ. ૧૨મી સદી
રચ. ધોળકા બૃહદ્ગચ્છનાજિનચંદ્રસૂરિના
રાષ્ટ્ર રચના: આખ્યાનક-મણિકાશવૃત્તિ
(ધોળકામાં સં, ૧૧૩૪).

આસજી ઈ. ૧૨મીનો અત્તભાગ
જે. એ. કૃતિ: જવદ્યારાસુ (૧૨૦૦)—કૃત્તર
અપભ્રંશની પદરચના.

આસડ ઈ ૧૧મી સદી
શ્રીમાળ વરના જૈન કટકરાજનો પુત્ર.
રચના: નિસંભાગૃંગાર (સ), મૈત્રફલ-ટીકા
(સ), ઉપદેશકલી-પ્રકરણ (સ), વિવેક-
મેજરી પ્રકરણ (સ)

આસિમ રાંદેરી ઈ ૨૦મી
ગજલી ગાયર. નામ મેહમૂદમિયાં. વતન
રાંદેર હોવાથી 'રાંદેરી'. અભ્યાસ મૈટ્રિક સુ-
ધીનો. ગજલસંગ્રહ-લીલા (૧૯૬૩), રગધારા
(મુદ્રણમાં)

હદિરાનંદ લલિતાનંદ કવિ-પંડિત

ઈ સ. ૧૮૫૧-૧૯૩૩
૧૮૫૧ મુગત વડનગરાનાગરબ્રાહ્મણ. સુરતી
કેન્દ્રકાશ્યમે નર્મદની ટેટાઈના કવિનો આભાસ
મૃ.યુ ૨૪-૧૨-૧૯૩૩ કૃતિ: શ્રીકાવ્યાનંદ-
નિમિ ભાગ ૧-૨-૩ (૧૯૧૪-૨૬-૨૮), પા-
તળલયોગસૂત્રનો આગય (૧૯૨૩), મંત્રરહસ્ય
સ્પટીકરણ (૧૯૨૭), ગ્રન્થસૂત્ર વેદાત્મકોન
(૧૯૨૫) અગ્રેષ્ઠમાં 'મેન્યુઅલ એક-ગ્રીક-
એમન-ધર્મજ્ઞ એન્ટ ઇન્ટરન હિસ્ટરી'

હંદુકુમાર મજલાલ ત્રિવેદી, 'આલોક'

ઈ સ ૧૯૨૫
જન્મ. ૨૫-૩-૧૯૨૫ પાટણ વ. ધોળકા
શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ. માવ માન્ય ન્દત્તા પાટણ

અમદાવાદ વગેરેમાં; પછી. ગુજ. યુનિ ના
બી. એ. કાવ્યો નિબંધો-વાર્તા વગેરે લેખન
પ્રવૃત્તિ. અત્યારે ગુજ યુનિ મા નોકરી રચના.
સ્વચિત (કા. સ, ૧૯૬૫).

હંદુમતી હ. દેસાઈ

પદોમાં પ્રસાદ અને હળવાશ કૃતિ શ્રીકૃષ્ણ-
મંજરી (કા. સ, ૧૯૩૫)

હંદુલાલ કનૈયાલાલ યાજ્ઞિક

ઈ સ ૧૮૬૦
જન્મ ૨૨-૨-૧૮૬૨ નડિયાદ. વડનગર
નાગરબ્રાહ્મણ. ૧૯૧૦માં મુખ્ય સેન્ટ ડેવિસ
કોલેજમાંથી બી. એ. ૧૯૧૨માં એલ. એલ. બી.
૧૯૧૩માં વકીલાત. પછી રાજકીય જીવનમાં
૧૯૧૬માં પહેલી કેળવણી પરિપદ, સર્વેન્દ્રસ
ઓક ઇરિયા સોસાયટીમાં જોડાઈ. 'નવજીવન
અને સત્ય' માસિકના તંત્રી, પાછળથી ગાંધી-
ની અસહકારની ચળવળના મુખપત્ર તરીકે
'નવજીવન' સાપ્તાહિક થતા થોડો સમય સહ-
તંત્રી, નવજીવનમાંથી છૂટા થઈ ૧૯૨૩માં
'ધર્મયુગ' માસિક, ૧૯૨૪માં મુખર્જીમાં 'હિંદુ-
રથાન' દૈનિકના તંત્રી. ૧૯૩૦-૩૫માં ઇંગ્લેન્ડ-
માં હવ્ય ડોટિના પત્રકાર, વક્તા અને સર્જક.
અલગગુજરાતની લડતમાં અગ્રણી. લોકસભા-
ના સભ્ય કૃતિ. રાષ્ટ્રગીત (ભારતની વિસિત
ભાષાઓનાં ઉત્તમ સંપૂર્ણીતોતુ ચયન (૧૯૨૨),
કુમારનાં સ્ત્રીરત્નો (૧૯૨૫), વરંથોડો (ના),
અક્ષલના દરમન (ના ૧૯૫૨), આત્મકથા
ભાગ ૧-૨-૩-૪ (૧૯૫૪-૫૬), માયા (નવલ.
૧૯૬૩) વગેરે.

હંદુલાલ કૂલચંદ ગાંધી ઈ સ. ૧૯૦૫

જન્મ. ૮-૧૧-૧૯૦૫ મહેનસર (તા.
મોરબી) દસા શ્રીમાળી વણિક અ. પાવ્ય યોગણ
સુધી અલ્યાસ. કરાચીમાં પાનખીરીની દુકાન
ચલાવતા કાવ્યલેખન સંગ્રહ દેશના ભાગલા
પંડીરાજકોર આકાશવાણીમાં. આગલી હરે-
ળના તેજસ્વી કવિ કૃતિ: કવિતા: તેજસ્વી
(૧૯૩૧)થી શરૂ કરી, ઉત્તરીય (૧૯૬૨) સુધી
૧૧ સંગ્રહો, નાટક વાર્તા. નારાયણી (૧૯૩૨)
થી પથ્થરના પાદેવાં (૧૯૪૧) સુધી પાવ્ય
વાર્તા નાટક. અપખ માનવતા (૧૯૩૨) થી
વિક્રમોર્વશી (ના. અનુ. ૧૯૬૨) સુધી સ્વાત

હંદવદત ઉમિયાશંકર વસાવડા

ઈ સ. ૧૯૧૨
જન્મ. ૨૩-૧૧-૧૯૧૨ જૂનાગઢ વડ-
નગર નાગરશૃંગર. ૧૯૨૮માં મૈટ્રિક ૧૯૩૨
માં જૂનાગઢ બકાઈદીન ડે. માથી બી. એ.,
૧૯૩૫માં મુગદીની એલિન્ડરન કોલેજમાંથી
એમ. એ. સરકારી શિક્ષણ બાતામાં શિક્ષકથી

ગગળ વધતા શિક્ષણ નિયામક ગુજરાત ન્ય. 'ઈદ્ર વસાવડા' થી હિંદીમાં લખ-
સા. શિક્ષણશાસ્ત્રી. કૃતિ ધરભણી (૧૯૩૬)
। શરૂ કરી, સમપેણ (૧૯૫૬) સુધીની આઠ
વલો. હિંદીને શ્રેષ્ઠ વાર્તાસંગ્રહ (અનુ.
૯૪૨), નખુની ડાળે (ખાલવાર્તા, ૧૯૫૪),
ખાપયોગી નાટકો (૧૯૫૬), આપણો દેશ
નેખધ ૧૬૫૭), વગેરે.

દ્રવદન કાશીનાથ દવે ઈ. સ. ૧૯૨૨
જન્મ ૮-૧૦-૧૯૨૨. શહેરા (તા. ગાધરા).
ખા. ગૌડખા. પ્રાથ. માધ્ય શહેરા અને અમદા-
દામાં. ૧૯૩૯માં મૅટ્રિક. ૧૯૪૫માં ગુજ.
૧. માંથી બી.એ. (પહેલો વર્ગ), ૧૯૪૭માં
મેમ. એ. ૧૯૫૮માં 'કલાપી' પર પીએચ.
૧. ગુજ. કો. માં વ્યાખ્યાતા; પોરબંદર મહિ-
રા કો. વ્યાખ્યાતા. કપડવજની કો. માં અ-
યાપક. અત્યારે જખુસર કો. ના આચાર્ય.
તિ 'કલાપી'નો કેકારવ (સંપા., ૧૯૬૩), ગ્રથ
મને ગ્રથકાર-અ ૧૦ મો (કો. ધીરુભાઈ કાકર
પ્રાથે), કલાપી. એક અધ્યયન (૧૯૬૬),
પુદામાચરિત (સંપા., ૧૯૬૭), અભિમન્યુ
આખ્યાન (સંપા., ૧૯૬૭).

દ્રવંસગણિ ઈ. ૧૫મી-૧૬મી સદી સધિ
તપગચ્છના લક્ષ્મીસાગરસુરિ-સોમદેવ-
રાનમડન-સોમજય-ધંદનદી-ધર્મહસ પરપ-
રામાં ધર્મહસના શિષ્ય. રચના: સુવનભાનુ-
ચરિત્ર (સં. ગદ્ય, ૧૪૯૮), મણ્ડ-જિજ્ઞાણુ-
ઉપદેશકલ્પ વલ્લી-દીકા (સં., ૧૪૯૯), ખલિ-
નરેંદ્રકથા (સં., ૧૫૦૧)

ધંદ્રાવતી ઉર્ધ્વ પ્રાણનાથ

ઈ. ૧૭મીનો ઉત્તરાધે
સ્થળ: નમનગર. 'પરણામી' સમદાયના
સંસ્થાપક પ્રાણનાથ સ્વામીએ 'ધંદ્રાવતી' ત-
ખલ્લસથી સુદર ભક્તિભાવપૂર્ણ રચનાઓ
કરી છે. કૃતિ. આરમાસી, વેરાટવર્ણન (મુ.),
શ્રી સાથજીને શણગાર, પદ્મસુત્રવર્ણન, પદો-
અર્વા. ગુજ.; હિંદીમાં પણ રચનાઓ કરી છે

ધંદ્રાનામ સૂર્યનામ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૮૫૩-૧૯૧૨
જન્મ ૧૦-૮-૫૩. સુરત. દશાશ્રીમાળી કં-
ડી બધા વણિક. ૧૮૭૬માં મુખર્જિનિવાસ. પાછા
સુરતમાં આવી 'સ્વતંત્રતા' માસિકનું સંપાદન.
પછી મુખર્જિ જઈ તા. ૬-૬-૧૮૮૦થી 'ગુજ-
રાતી' સાપ્તાહિકને આરંભ. પ્રથમ કક્ષાના
ગુજરાતી પત્રકાર. 'ગુજરાતી' પત્રમાં સાપ્તા-
હિક સામાજિક નવલો છપાવવાનો અને દર
વર્ષે ઐતિ. નવલો લેટ આપવાનો આરંભ કર-
નાર. 'દીપોત્સવાદો' ના પણ પુરસ્કારક. મૃત્યુ:

૫-૧૨-૧૯૧૨. કૃતિ: હિંદ અને ઐટાનિયા
(૧૮૭૬ થી ૧૮૮૬), બહુભાવ્યદોહનના આઠ
ભાગ (૧૮૮૬ થી ૧૯૧૩), ગગા-એક ગુજર વા-
ર્તા (૧૮૮૮), અરેખિયન નાઇટ્સ-ભાગ ૧-૨
(અનુ. ૧૮૮૯), કથાસરિત્સાગર-ભાગ ૧-૨
(અનુ. ૧૮૯૧), ચંદ્રકાંત-ભાગ ૧-૨-૩
(૧૮૯૧ થી ૧૯૦૭), નરસિંહ મહેતા-કૃત
કાવ્યસંગ્રહ (૧૯૧૩), વગેરે ૪૨ જેટલા
મહત્વના ગ્રંથો, જૂનાં કાવ્યો, સ્વતંત્ર તેમજ
અનુદિત નવલકથાઓ વગેરે.

ધંદ્રાશંકર અમથારામ વ્યાસ

અમદાવાદ કૃતિ. નામદાર સંખાવતે બહા-
દુર શેઠાણી હરકુવરખાઈ શ્રીસમેતશિખરની
નત્રાએ સુધ કાઢી ગયાં (વર્ણન ૧૮૬૪),
ચોત્રીશાના દુકાળની દશા (૧૮૭૭)

ધંદ્રાહીમ સૈયદ, 'સુહિબ'

કૃતિ. ઇસ્લામ અને દુનિયા ('હાલી'ની
કૃતિનો મૂળના છદોમાં અનુવાદ, અહમદ
જેરાજ ધાલાની સાથે ૧૯૦૮).

ધંદ્રાહીમ અહારખ્યા પટેલ

ઈ. ૨૦મી-પૂર્વાર્ધ
કચ્છ-માંડવીના અનાજના એક વેપારી.
રચના: કચ્છની સમસ્યાઓ, કચ્છકીર્તન,
કચ્છી કૈયલ-ત્રણે કચ્છી ભાષામાં.

ધંદ્રાહીમ દાદાભાઈ પટેલ, 'એકાર'

જન્મ ૨૪-૧૨-૧૮૯૬. ખાનપુર (તા. જં-
ખુસર, જિ. ભરૂચ) સુન્ની વહોરા પટેલ. ૧૯-
૧૮માં પ્રે. રા. ટ્રે. કોલેજ, અમદાવાદથી સીનિ-
યર ટ્રેઈન્ટ થઈ રાદેરમાં પ્રાથમિક શિક્ષકપદેથી
છેવટે કેળવણી ખાતામાં નિરીક્ષકપદેથી નિ-
વૃત્ત ગુજરાતીમાં ઉર્ધ્વ પદ્ધતિની શાયરીના
પુરસ્કારક અને હંડલ (હારથરસિક કટાક્ષમય
ગંડલ)ના રચનાર. ૧૯૩૧માં રાદેરમાં 'સુ-
રિલમ સાહિત્ય મંડળ' સ્થાપી ગંડલ-કવિ-
ઓના મુશાયરાઓનો આરંભ તથા વ્યાપક
પ્રચાર કરનાર તથા વિદેશોમાં ૧૦૦ ઉપરાંત
કાવ્યવાચનો કરી આવનાર. ૧૯૨૫માં 'સા-
દિક' માસિકના તંત્રીપદથી શરૂ કરી, 'કારવા'
અને ૧૯૫૩ થી 'ઈન્સાન'ના તંત્રી. તથા હા-
ર્ય લેખક કૃતિ ધરતીના ધનકાર (હંડલ-
સંગ્રહ) તથા પ્રેમખીજણ (ના. રજી આશ્રિતિ
'પ્રેમકન્યા')થી શરૂ કરી રસના ચટકા (૧૯૨૯)
હાર્યમંજિલ સુધી ડાંગેક નિર્લેખ હાર્યના
પુસ્તકો.

ધંદ્રાહીમ વલીમોહમદ લાખાણી

ઈ. સ. ૧૮૭૫-૧૯૪૧
૧૮૭૫ લાવનગર. મુરિલમ મેમણ શા-
મળદાસ કો. લાવનગરમાંથી બી.એ. જૂનાગઢ

રાજ્યમાં શિક્ષક. ૧૯૧૩માં આચાર્ય. ૧૯૩૦
માં શાળા-નિરીક્ષક. ૧૯૩૨માં જૂનાગઢ રા-
જ્યના રાજકોટ એજન્સી ખાતે વડીલ. મૃત્યુ.
૨૪-૧૨-૧૯૪૧. કૃતિ: કન્યાભૂષણ (૧૯૧૪),
દંક ઇસ્લામી તવારીખ (૧૯૩૬), હુ અને મારો
વહુ (૧૯૩૬), બોધક કિસ્સાઓ (૧૯૩૮),
કુરાને મહદમાંથી નિબંધો (૧૯૪૧).

ધંદ્રામખાન કંચસરખાન ઈ. સ. ૧૮૮૮
જન્મ. ૪-૩-૧૮૮૮. વઢવાણ કેમ્પ (આજ-
નું સુરેન્દ્રનગર). સુન્ની મુસ્લિમ. રાજકોટ ટ્રે-
નિંગ કોલેજમાં પ્રાથમિક અને નમનગર હાઈ-
સ્કૂલમાં મૅટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ. માંગરોળ
(સોરઠ)ની કોરેનેશન હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક. ને
૧૯૧૨માં મૅટ્રિક થયા પછી ઉપલેટા (સૌ)
મદ્રેસાના આચાર્ય. ઉર્દૂના અનુવાદક. કૃતિ:
શાહી ગુપ્ત લડાર (નવલ. અનુ. ૧૯૨૧),
ઇસ્લામની અમૃતવાણી (અનુ. ૧૯૨૪), કા-
તીલ કટાર (નવલ અનુ. ૧૯૨૫), દેશાભિમાની
બહાદુરખાન (અનુ. ૧૯૨૫), ઇસ્લામનું ગો-
સ્વ (અનુ. ૧૯૩૧), જીવનમાર્ગ (અનુ.
૧૯૩૨) વગેરે

ધંદ્રામશાહ ખાલશાહ ખાનવા

ઈ. સ. ૧૮૯૬
જન્મ. ૨૦-૭-૧૮૯૬. કપડવજ. ખાનવા
મુસ્લિમ ક્ષત્રી. ૧૯૧૨માં પ્રે.રા. ટ્રે. કોલેજ અ-
મદાવાદમાં સીનિયર ટ્રેઈન્ટ. પત્રકારના ધંધામાં
અને શિક્ષણક્ષેત્રે. કૃતિ. ખાતુને જન્મત
(૧૯૨૧), તરુણીના તરંગ કિવા ચિતોડનું
સૌંદર્ય (૧૯૩૦), અશ્વધારા (૧૯૩૦)

ધંદ્રામુદીન સદરુદ્દીન સૈયદ

દરગાહવાળા ઈ. સ. ૧૯૧૧
જન્મ ૧-૭-૧૯૧૧. નવસારી શરીરે ન-
ખળા તેથી કેવળ વાચનખળથી અભ્યાસ. ઇ-
તિહાસના જ્ઞાતા. 'હઝીર'ના તખલ્લુસથી સ-
શોધનાત્મક અનેક લેખો.

ધંધરદાસ ઈ. ૧૭-૧૮મીના ઉત્તરાર્ધ-પૂર્વાર્ધ
નાગર શૃલ્કસ્થ. ઈ. ૧૯૪૪માં ઔરંગઝેબની
દુર્ગાદાસ રોડોડ સાથે સધિ કરાવી મીરઠની
નગીર મેળવેલી જોધપુર ખાલસા થતાં ત્યાંના
શાહી મુલ્કી અધિકારી રચના: કુતુહાલે
આલમગીરી (કા. ૧૭૩૧) - ૭૬ વર્ષની ઉંમરે
આ પૂરો કર્યો હતો.

ધંધરમસાહ છોટાલાલ જોશી

ઈ. સ. ૧૯૦૫
જન્મ ૧૧-૧૧-૧૯૦૫ વળાદ (જિ. અમ-
દાવાદ). પ્રાથ. માધ્ય. સુરતમાં, પછી ગુજ. વિદ્યા-
પીઠ વગેરેમાં શિક્ષણ અનારસના 'ન્યાતિર્મ-
નીધી', 'અંદિશ એરોલોજિકલ સોસાયટીના'

પહેલા હિંદી સમાનિત સભ્ય ૧૯૩૩-૩૪માં જ્ઞાતિના 'આસોફ' પત્રનું સંપાદન 'લવિ-એફ' પત્રાગના લેખક. 'હિંદુ' સાપ્તાહિક અને દૈનિકના સહકારી, અનેક પત્રોમાં ચો-તાના વિષયના લેખો કૃતિ ભવિષ્યે દ્ય (૧૯૨૪), 'ગ્રામ્પેક્ટ' નામનું અંગ્રેજી પુસ્તક

ઈશ્વરભાઈ મોતીભાઈ પટેલ 'પેટલીકર'

ઈ.સ. ૧૯૧૭

૨૨-૧-૧૯૧૯. પેટલી (તા પેટલાઈ) પે-ટલી અને મલાતજમાં અભ્યાસ ૧૯૩૫માં મેટ્રિક. ૧૯૩૮માં વડોદરાથી સીનિયર ટ્રેઈનિંગ. પાઠશાળા અને કરજણ તાલુકાઓમાં પ્રાથમિક શિક્ષક ૧૯૪૪માં શિક્ષણશ્રેણી નિવૃત્તિ લઈ 'આર્ય પ્રકાશ' સાપ્તાહિકમાં આર્થિક આઘ્યા પદ્ધતી નરસિંહભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ સાથે 'પાટીદાર' માસિકના સંપાદક તથા વચ્ચે શ્રી જયતી દલ લના 'રેખા' માસિકમાં લેખન-વૃત્તિ વિકસી દેકી વાર્તાઓમાંથી વધી સામા-જિક નવલકથાઓના માન્ય કલાના લેખક તથા સમાજ અને રાજકારણના અભ્યાસી પત્રકાર થયું કૃતિઓ : ગ્રામચિત્રો રેખાચિત્ર ૧૯૪૪) અને પ્રથમ નવલકથા હતા એમની કાર્તિકા બની ગઢેલી જન્મકીર્તિ (૧૯૪૪) થી માડી લાક્ષણિક (૧૯૬૫) સુધીમાં ૨૬ નવલ-કથાઓ ૪ નવલકથાસંગ્રહો, ૮ લેખસંગ્રહો, ૨ રેખાચિત્રોના સંગ્રહ તથા એક જીવનચરિત્ર (વિધાનગૃહના વિશ્વકર્મા) મળી ૪૧ પ્રકાશનો નું વિપુલ સંગ્રહ કર્યું છે અને હજી એમની કલમ ચાલુ જ છે.

ઈશ્વરભાઈ ઈ.સ. ૧૭૮૯-૧૮૬૭

૨૫ ફેબ્રુઆરી વાંદરાગામ. કચ્છના નાવરા ગામના બહુસાલી કદારમલાના કુળમાં હંસ-રાજના પુત્ર. જન્મ સ. ૧૮૪૫ના આશ્વિન સુદિ ૨ સોમવાર. અવસાન સ. ૧૯૫૩ના આષાઢ વદિ ૨ બિહારીદાસના શિષ્ય શ્રેમ-સાગરના શિષ્ય. રચના પદો (ગુજ. અને કચ્છી).

ઈશ્વરલાલ ત્રીકમલાલ કૃષિકાર

કૃતિ કૃષિજગત (૧૯૫૫), ષષ્ઠપક્ષન (૧૯૫૬), ખાગાયત (૧૯૫૭), મૂળા જીવનો મુક્ત (૧૯૬૧)

ઈશ્વરલાલ પ્રાણુલાલ ખાનસાહેબ

ઈ.સ. ૧૮૬૬-૧૯૩૬

જન્મ : ૨૬-૧૧-૧૮૬૬, સુરત વડોદરા કાયદા, ૧૮૮૬માં મેટ્રિક, મુંબઈ એલિનરેન્ટ ગ્રેજુએટમાંથી ૧૮૮૮માં ફર્સ્ટી લઈ બી.એ. ૧૮૯૦માં સુનમ શિક્ષક. ૧૯૩૧માં નિવૃત્ત કલાના કેળવણીકર મૃત્યુ. ૨૯-૩-

૧૯૩૬ કૃતિ : સાહિત્યરત્ન (નરહરિચં. વકીલ સાથે ૧૯૦૮, જૂનાનવા સાહિત્યકારોની કૃતિ-ઓમાંથી પદ્ય-ગદ્યનું ચયન, જેની પ્રસ્તાવનામાં ગુજ. સાહિત્યનો દેકો પણ માર્મિક ઇતિહાસ મળે છે). આ બેક લેખકોનું 'હિન્દુસ દુધ રટી ઓવ ગુજરાતી' વ્યાકરણ-ભાષાલેખનનું પુસ્તક પણ પ્રસિદ્ધ થયેલું (૧૯૦૪).

ઈશ્વરલાલ મગનલાલ શાહ

ઈ. ૨૦મી-પૂર્વાર્ધ

૨૫ સુરત વેપલુવ વણિક. રચના. ગ્રહ-વાદ અને માયાવાદ.

ઈશ્વરલાલ મણિલાલ મહેતા ઈ. ૧૯૦૨

જન્મ. ૨૫-૮-૧૯૦૨ ગોધરા વ અમ-દાવાદ. દસા નાગર વણિક. ૧૯૧૬માં મેટ્રિક અમદાવાદ ઇલેક્ટ્રિસિટી માં નોકરી નિ-વૃત્તિ અમદાવાદમાં. કૃતિ : શ્રી અમદાવાદ દસનાગરવણિક જ્ઞાતિ વર્ણન (૧૯૨૦), લગ્ન-વિચાર અને જન્યુતિની જરૂર (૧૯૨૦), વી-રોની વાર્તા યાને સ્વદેશાભિમાન (હિં નો અનુ ૧૯૨૧), દસા નાગર વણિક જ્ઞાતિ-વારી-શતાબ્દી ગ્રંથ (૧૯૬૯)

ઈશ્વરલાલ મૂળચંદ વીમાવાળા

૧૮૬૭ મુંબઈ. વ : સુરત. પ્રાથમિક મુંબઈ-સુરતમાં. ઇન્ટર મુંબઈમાં. નરિયાદ અને મુંબઈની પેઢીઓમાં ગુમાસ્તા. ૧૯૨૦ માં અમદાવાદના 'નવજીવન' કાર્યાલયમાં. ૧૯૨૧માં સુરતમાં 'ગાડીવ રેટિયા'ની સ્થાપના ૧૯૨૧માં 'ગાડીવ રેટિયા'ની સ્થાપના. ૧૯૩૧માં 'સ્રીશક્તિ' માસિક અને 'દેશજી' સાપ્તાહિક. બાલસાહિત્યના લેખક શ્રી નટવરલાલ માળવીના મોટા ભાઈ સગયાળધ નાની નાની પુરિતકાઓ લખી છે. મૃત્યુ. ૧૬-૧૧-૫૦. કૃતિ પાટલ ગુપ્ત નિ-વાસ (ભાસના 'મધ્યમ' નાટકનો અનુ, ૧૯૨૦)

ઈશ્વરલાલ ગિલાલ દવે ઈ.સ. ૧૯૨૧

જન્મ. ૨૧-૯-૧૯૨૧. પાળિયદ (સૌ). એમ એ, પીએચ ડી, લા. દ. ગ્રેજુએ-અ-મદાવાદથી રાષ્ટ્ર કરી ભાવનગરની શામળદાસ ગ્રેજુએ, અને હાલ સૌગંધ યુનિવર્સિટીમાં ગુજરાતી ભાષાના અધ્યાપક કૃતિ : સુભા-ચરિત્ર (રૂપા. ૧૯૫૧, ૧૯૬૩), કુંવરબાઈનું મામેરું(સંખા ૧૯૬૪), કવિ નાનાલાલનાં ભાવ-પ્રધાન નાટકો (વિવે. અર્થ ૧૯૬૪), દલિલુ બ નના સૌરાષ્ટ્રીઓ (ઇતિ. સંશો ૧૯૫૫), ભારતીય સાહિત્ય મીમાસા (વિવે સંખા. ૧૯૫૩), ગાંધીદગ્ધ (ચિત્રન ૧૯૫૬), ગુજ-રાતી સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨

(૧૯૫૨), ચંદ્રહાસ આગ્યાન (સહ-સંખા ૧૯૬૧)

ઈશ્વરભાઈ ઈ. ૧૯મી સદીનો આરંભ

સ્થળ : દશપુર (મહસોર-માળવા) જે. કે કૃતિ : લલિતાગવચરિત્ર (૧૫૦૫), શ્રીપા-ચોપાઈ-સિદ્ધચંદ ચોપાઈ (૧૫૦૮)

ઈસર બારેડ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યમાં

સ્થળ : મારવાડ લીબડી-નમનગર કૃતિ હરિસ (ચારણી કાવ્ય, મુ.)

ઈસ્માઈલ બૌલવી

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરમાં

સુરિલમ ખત્રી. બૌલવી હાઈસ્કૂલમાં ૨-૨મી-કારસીના શિક્ષક રચના ખેતરુઆ (કચ્છી ભાષામાં), સૂકીમતનું સાહિત્ય

ઈસ્માઈલ ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરમાં

અમદાવાદ. કૃતિ : સાબરમતીની રેલને કિરસો (ભાષા ઉર્દૂમિશ્ર અમદાવાદની ૧૮૩-ની રેલનું વર્ણન, અમદાવાદની જુદી જુદી પ્રજાઓની ભાષામાં, અમુ)

ઉછરગરાય કેશવગાય ઓઝા ઈ. ૧૮૯૦

જન્મ : ૫-૬-૧૮૯૦. ભૂનાગઢ. વડનગર નાગર ગૃહસ્થ. ૧૯૧૩માં ભૂનાગઢ બહાઉદી ગ્રેજુએમાંથી બી. એ. પછી ડીનિયા (પૂર્વ આફ્રિકા)માં નિવાસ વચ્ચે ૧૯૨૦-૨૬માં મુંબઈ સપ્તિય શાળામાં આચાર્ય. મુંબઈ સમાચાર પ્રભામિત્ર-પારસી, વોદસ ઓવરનિયા વગેરેનું અંગ્રેજી વિકાગના લેખક ૧૯૨૬-૨૭માં 'દાગા નિકા ઓપીનિયન' અને ૧૯૨૮-૨૯માં 'ડિમે કહે'ના તંત્રી બાહોશ પત્રકાર. નાનાલાલ કવિ ના 'જયજયત'ના અંગ્રેજી અનુવાદક. સફળત કૃતિ : ખળવાન બાળકી-જીવનશાલિન (૧૯૨૦), અન્તેજ હાકોર ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૪-૨૮), વગેરે ૪ નવલકથાઓ. 'સોણી અને વિ બહુદ' તથા 'મેહુ બીજળી' (બને ડોલન શૈલી નાં કાવ્ય ૧૯૩૫), ભૂનાં ભૂના કાગળિયા (કાવ્ય ૧૯૫૨)

ઉજલ ઈ. ૧૯મી સદીનો આરંભ

જે. કે કૃતિ : રાજસિંહ કથારાસ (૧૫૯૬, -મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચના.

ઉત્તમચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

જે. કે કૃતિ : સુનંદ રાસ (૧૯૩૮)-મધ્ય.

ગુજ ની પદ્યરચના

ઉત્તમચંદ મંગળજી દોશી ઈ ૧૮૯૦-૧૯૫૦

જન્મ ૧૮૯૦. જેતપુર. દસા શ્રીમાળી વણિક ૧૯૧૦માં મેટ્રિક એજ વર્ષે ગ્રહદેશ-ચોખાની મિલમાં નોકરી ગયા રંગુનમાં 'મહા-જન'પત્રનું પ્રકાશન શરૂ કર્યું. ૧૯૧૫માં દેશમાં આવી, ૧૯૨૨માં 'સૌગંધ' સાપ્તાહિકના તંત્રી

ખાતામા. ૧૯૨૪ 'હિંદુસ્તાન' નૈનિકના મુંબઈ-મા સહતત્રી. ૧૯૩૦માં મુંબઈ છોડ્યું. મૃત્યુ: ઈ.સ. ૧૯૫૦ ની લાલપાયમ. કૃતિ: બરમા અને ગુજરાતી સમાજ, મહાજનપ્રધાની જગ-સ્થિત, મળતો રાજ, સુધરાઈનો વરદાડો (૧૯૫૦), સેનાપતિ (નવલ.), એક પ્રેતની કથા, મુંબઈ રહસ્ય, કાઠિયાવાડી રજવાડા, વારસદાર-આ નવલકથાઓ; નાટક- મૂળ મા-ણેક, જોગીદાસ ખુમાણ, સમવાળો, મળતો રાજ, કાદુ મકરાણી, દીવાન અમરજી, વાલો નામેરી, મોર સંધવાણી, દીપુ સુલતાન, ભા' કુમાણ, ગુજરાતનો નાથ, હિંદુ કુટુંબ, મકરાણ-નો મહારથી, સ્વામી દયાનંદ વગેરે.

ઉત્તમરામ ઈ. ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: ડાકોર. વૈષ્ણવ બ્રાહ્મણ. કૃતિ: ડક-પુરમાહાત્મ્ય (૧૮૪૪. મુ.) રેવાળના છંદ (અમુ.)—અર્વા. ગુજ.

ઉત્તમરામ પુરુષોત્તમ કવેશ્વર
ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ. અમદાવાદ ખાડિયા કવેશ્વરની યોળના વિસનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. રાજકવિ. કૃતિ: ખંડેરાવ મહારાજનો ગરબો (૧૮૫૮), વિવાહવણેન (રાધનપુરના ભૂતપૂર્વ નવાળ જો-રાવરખાનના દીવાન કાચરજ હરિલાલની દીકરી ડોસીબાઈના લગ્નનું વર્ણન ૧૮૭૧)

ઉત્તમલાલ કેશવલાલ ત્રિવેદી
ઈ. સ. ૧૮૭૨-૧૯૨૩
જન્મ: ૧૯-૨-૧૮૭૨ અમદાવાદ. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. ૧૮૮૭મા મેટ્રિક. ૧૮૯૧મા બી. એ ૧૮૯૩મા એલ. એલ. બી. ૧૮૯૬મા રાજકોટમા વકીલાત-૧૯૦૩ સુધી. ૧૯૦૪થી મુંબઈવાસ અને વકીલાત થોડો સમય મુંબઈની ક્લબેસ ગુ. સભાના મત્રી. ઉત્તમ પ્રકારના ચિત્રક અને લેખક. હિંદુ કાયદાના સાસ જ્ઞાતા. મૃત્યુ: ૨૬-૧૨-૧૯૨૩. કૃતિ: મિટિશ હિંદુ-સ્તાનનો આર્થિક ઇતિહાસ (૧૯૦૯-૧૨), અક-બર (૧૯૨૩), દીળકની ગીતારહસ્ય-લગવદ્-ગીતાનો ગુજ અનુવાદ (૧૯૧૩)

ઉત્તમવિજય (૧) ઈ. ૧૮મી સદીનો
મધ્યભાગ
જ. અમદાવાદ. જૈ. શ્વે. સુરતમાં પણ રહેલા. કૃતિ: જિનવિજય નિર્વાણુ રાસ (ઐતિ. કા. ૧૭૪૩ પછી મુ.) વગેરે

ઉત્તમવિજય (૨) ઈ. ૧૯મી સદીનો આરભ
સ્થળ: પેથાપુર. જૈ. શ્વે. કૃતિ: ધનપાલ શીલવતીનો રાસ (૧૮૨૧), કુકક રાસ (રાધન-પુરમાં ૧૮૨૨), સિદ્ધાચલસિદ્ધવેલી (૧૮૨૮),

નેમિનાથ-રસવેલી (૧૮૩૩), નેમિનાથ રાજિ-મતી રનેહવેલી—ખધી. અર્વા. ગુજ. પદ-રચનાઓ

ઉત્તમસાગર ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: પોરબંદર. જૈ. શ્વે. કૃતિ: ત્રિભુવન-કુમાર રાસ (૧૬૫૬)—અર્વા. ગુજ.ની આ-રંભની પદરચના

ઉત્તમલાલ રામકૃષ્ણ પડયા
ઈ. સ. ૧૮૯૩-૧૯૪૬

ખાજ ખેડાવાળ બ્રાહ્મણ ઉમરેકના. રચના: મહામંગલપત્ર, શ્રીનવનીતપ્રિયાષ્ટક (અનુ.), શ્રીવલ્લભશરણાષ્ટક (અનુ.), શ્રી વલ્લભ પચા-ક્ષર (અનુ.)

ઉદયકમલ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: કમાલપુર જૈ. શ્વે. કૃતિ: વિજય શેઠ વિજયા શેઠાણી ચોપઈ (૧૭૬૪)—અર્વા. ગુજ પદરચના

ઉદયકર્ણ-ઉદો ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. શ્વે. કૃતિ: હરિકેસીબલ ચરિત્ર (૧૫૫૪ લગભગ), સનતકુમારરાસ (૧૫૬૦)—મધ્ય ગુજ. રચનાઓ.

ઉદયકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સાધુકીર્તિના સાધુસુદરના શિષ્ય. રચના: પદ્યવચસ્યા-ટીકા (સ., ૧૬૨૫)

ઉદયચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. સાધુ રચના: પાડિત્યહરેણુ (સ., ૧૬૭૫)

ઉદયધર્મ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. તપાગચ્છના રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય. કૃતિ: ઉપદેશમાલા કથાનક છપ્પય (મુ.)—ઉત્તર અપભ્રંશની પદરચના વિનયચંદ્ર સૂરિની નહિ, પણ ઉદયધર્મની છે. 'વાક્ય પ્રકાશ'—ઓક્તિક (૧૪૫૧, મુ.) સનમત્ ત્રિદશસ્તોત્ર (સ.)

ઉદયધર્મગણિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
તપાગચ્છના લાવણ્યધર્મના શિષ્ય. રચના. ઉપદેશમાલા-૫૧મી ગાથાની શતાર્થવૃત્તિ (સ., ૧૫૪૯)

ઉદયલાલ ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
સ્થળ. ઉ. ગુજરાત. જૈ. શ્વે. કૃતિ: વિક્રમ-સેનરાસ (૧૫૦૯)— મધ્ય ગુજ ની પદ્યાત્મક લૌકિક કથા

ઉદયમલસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
જૈ. શ્વે. આચાર્ય રચના: પ્રવચન સારોદ્ધાર-વિષમપદ વ્યાખ્યા (સ.), શતક અને કર્મસ્તવ-ની ટીકા (સ.)

ઉદયમલસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
સ્થ. આણંદલપુર પાટણ. જૈ. શ્વે. આચાર્ય.

વસ્તુપાલના સમકાલીન. રચના: ધર્માલ્યુદય મહાકાવ્ય (સ., ૧૨૨૧ પછી), સુકૃતકીર્તિ-કલ્યાણિની (સ.), વસ્તુપાલરતુતિ (સ.), ઉપ-દેશમાલાવ્યાકરણની કલ્પિકાટીકા (સ.), આરં-ભસિદ્ધિ (સં, જ્યોતિષ), ખલાત-પોપદશાલા-પ્રશસ્તિ (સ.)

ઉદયમદિર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
સ્થળ: સેરવાટપુર. જૈ. શ્વે. કૃતિ: ધ્વજ-ભુજગ આખ્યાન (૧૬૧૮)—અર્વા. ગુજ.ની આરંભની પદરચના

ઉદયરતન ઈ. ૧૭-૧૮મી સદીનો સધિ
સ્થળ: ખેડા, હરિયાળા, મલાસ પાટણ, બિના વગેરે. જૈ. શ્વે. કૃતિ: જયુસ્વામિ રાસ (૧૬૬૨), અષ્ટપ્રકારીપૂનરાસ (પાટણમા ૧૬૯૯), રથલિભિદ્ર રાસ (બિનામાં ૧૭૦૨), મુનિપતિરાસ (પાટણમા ૧૭૦૫), રાજસિંહ-રાસ-નવકાર રાસ (અમદાવાદમાં ૧૭૦૫), મલયસુદરીમહાખલરાસ (ખેડા-હરિયાળામા ૧૭૦૬), યશોધર રાસ (બિના. ૧, ૭, ૧૧), લીલા-વતી સુમતિવિલાસ રાસ (પાટણ અને બિના. ૧૭૧૦) વગેરે—અર્વા. ગુજ ની પદરચનાઓ

ઉદયરાજ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ. ખખેશ જૈ. શ્વે. કૃતિ: ગુણબાવની (૧૬૨૦)—મિથલાધાની પદરચના

ઉદયવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ કિસનગઢ (મારવાડ) જૈ. શ્વે. કૃતિ. શ્રીપાલરાસ (૧૬૭૧), રોહિણીરાસ, મંગલ-કલશરાસ, પાશ્વેનાથ રાગગીતા (મુ.)—ખધી અર્વા ગુજ.ની પદરચનાઓ

ઉદયસસુદ્ર (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. કૃતિ: કુલધ્વજકુમારરાસ (૧૬૭૨ લગભગ)—અર્વા. ગુજ ની પદરચના

ઉદયસસુદ્ર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. રસલહરી-કુલધ્વજ કેવલિ ચરિત્ર (૧૭૩૦)—અર્વા. ગુજ.ની

ઉદયસાગર (૧)
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના: ઉત્તરાધ્યયન દીપિકા ટીકા (સ., ૧૪૯૦)

ઉદયસાગર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: માંડવી જૈ. શ્વે. કૃતિ: કલ્યાણ-સાગરસૂરિનો રાસ (ઐતિ ૧૭૪૫ મુ.)—અર્વા. ગુજ. ની

ઉદયસાગર (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્ય.
આંચલિક ગચ્છના જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના: સ્નાનપચાશિકા (સ., ૧૭૪૮)

પહેલા હિંદી સમાનિત સભ્ય. ૧૯૩૩-૩૪માં સાતિના 'આસોધ' પત્રનું સંપાદન 'ભવિ-
ષ્યોધ' પત્રાગના લેખક 'હિંદુ' સાપ્તાહિક
અને દેનિકના સહકારી, અનેક પત્રોમાં પો-
તાના વિષયના લેખો કૃતિ ભવિષ્યોધ
(૧૯૨૪), 'પ્રાર્થના' નામનું અંગ્રેજી પુસ્તક
ઈશ્વરભાઈ મોતીભાઈ પંડેલ 'પેટલીકર'

ઈ સ. ૧૯૧૭

૨૨-૧-૧૯૧૯. પેટલી (તા પેટલાદ) પે-
ટલી અને મલાતજમાં અભ્યાસ ૧૯૩૫માં
મેટ્રિક. ૧૯૩૮માં વડોદરાથી સીનિયર ટ્રેઈનિંગ.
પાદશ અને કરજણ તાલુકાઓમાં પ્રાથમિક
શિક્ષક. ૧૯૪૪માં શિક્ષણકેન્દ્રથી નિવૃત્તિ
લઈ 'આર્ય પ્રકાશ' સાપ્તાહિકમાં આણંદ
આગ્યા પછીથી નરસિંહભાઈ ઈશ્વરભાઈ પંડેલ
સાથે 'પાટીદાર' માસિકના સંપાદક તથા વચ્ચે
શ્રી જયંતી દલાલના 'રેખા' માસિકમાં લેખન-
વૃત્તિ વિકસી દક્ષી વાર્તાઓમાંથી વધી સામા-
જિક નવલકથાઓના માન્ય કલાના લેખક
તથા સમાજ અને રાજકારણના અભ્યાસી
પત્રકાર થયા કૃતિઓ. આમચિત્રો (રેખાચિત્ર
૧૯૪૪) અને પ્રથમ નવલકથા છતાં એમની
કીર્તિદા બની ગઈ હતી જન્મથી (૧૯૪૪) થી
મારી સાક્ષાત્કૃતિ (૧૯૬૫) સુધીમાં ૨૬ નવલ-
કથાઓ ૪ નવલિકાસંગ્રહો, ૮ લેખસંગ્રહો,
૨ રેખાચિત્રોના સંગ્રહ તથા એક જીવનચરિત્ર
(વિદ્યાનગરના વિશ્વકર્મા) મળી ૪૧ પ્રકારોનો
તુ વિપુલ સંગ્રહ કર્યું છે અને હજી એમની
કલમ આડું જ છે.

ઈશ્વરભાઈ રામજી ઈ સ. ૧૯૮૯-૧૯૯૭

અથ કચ્છનું વાંઠાય ગામ કચ્છના નાવરા
ગામના ભણુસાલી કટાગમલના કુળમાં હંસ-
રાજના પુત્ર જન્મ. સ. ૧૮૪૫ના આશ્વિન
સુદિ ૨ સોમવાર. અવસાન સ. ૧૯૫૬ના
આષાઢ વદિ ૨ બિહારીદાસના શિષ્ય ક્રેમ-
સાગરના શિષ્ય. રચના પદો (ગુજ. અને
કચ્છી).

ઈશ્વરભાઈ ત્રીકમલાલ કૃષિકાર

કૃતિ. કૃષિજગત (૧૯૫૫), યજુષલન
(૧૯૫૬), બાગાયત (૧૯૫૭), મૂળા જીવના
મૂલ (૧૯૬૧)

ઈશ્વરભાઈ પ્રાણુલાલ ખાનસાહેબ

ઈ સ. ૧૮૬૬-૧૯૩૬

જન્મ. ૨૬-૧૧-૧૮૬૬. સુરત વલ્લીક
કાચર, ૧૮૮૬માં મેટ્રિક, મુળે એલિનરેન
કેલેજમાંથી ૧૮૮૯માં ફર્સ્ટ લઈ બી એ
૧૮૯૪માં સુરતમાં શિક્ષક ૧૯૩૧માં નિવૃત્ત.
કચ્છ કક્ષાના કેળવણીકાર મૃત્યુ: ૨૬-૩-

૧૯૩૬ કૃતિ. સાહિત્યરત્ન (નરહરિઅં વક્રીલ
સાથે ૧૯૦૮, રૂનાનવા સાહિત્યકારોની કૃતિ-
ઓમાંથી પદ્ય-ગદ્યનું ચયન, જેની પ્રસ્તાવનામાં
ગુજ સાહિત્યનો દુકા પણુ માર્મિક ઇતિહાસ
મળે છે) આ બેઠ લેખકોનું 'હિન્દુસ દુ ધ
રૂઠી ઓવ ગુજરાતી' આકરણ-ભાષાલેખનનું
પુસ્તક પણ પ્રસિદ્ધ થયેલું (૧૯૦૪).

ઈશ્વરભાઈ મગનલાલ શાહ

ઈ ૨૦મી-પૂર્વાર્ધ

અ. સુરત. વૈષ્ણવ વણિક. રચના. અલ-
વાદ અને માયાવાદ.

ઈશ્વરભાઈ મણિલાલ મહેતા ઈ ૧૯૦૨
જન્મ ૨૫-૮-૧૯૦૨ ગોધરા વ અમ-
દાવાદ દસા નાગર વણિક. ૧૯૧૬માં મેટ્રિક.
અમદાવાદ ઇલેક્ટ્રિસિટી ડ. માં નોકરી. નિ-
વૃત્તિ અમદાવાદમાં કૃતિ. શ્રી અમદાવાદ
દસાનાગર વણિક જ્ઞાતિ વર્ણન (૧૯૨૦), લક્ષ-
વિચાર અને નજીતની જરૂર (૧૯૨૦), વી-
રોની વાર્તા અને સ્વદેશભિમાન (હિં. નો
અનુ ૧૯૨૧), દસા નાગર વણિક જ્ઞાતિ-
વારી-રાતાબ્દી અંબ (૧૯૬૬)

ઈશ્વરભાઈ મૂળચંદ વીમાવાળા

૧૮૯૭ મુખર્ષિ વ. સુરત. પ્રાથમિક
મુખર્ષિ-સુરતમાં ઇન્ટર મુખર્ષિમાં. નરિયદ
અને દુબઈની પેઢીઓમાં ગુમાસ્તા. ૧૯૨૦
માં અમદાવાદના 'નવજીવન' કાર્યાલયમાં.
૧૯૨૧માં સુરતમાં 'ગાડીવ સાહિત્ય મહિર'-
ની સ્થાપના ૧૯૨૧માં 'ગાડીવ દેશિયા'ની
શોધ આપી ૧૯૩૬માં 'સ્રીરાજી' માસિક
અને 'દેશગંધુ' સાપ્તાહિક બાલસાહિત્યના
લેખક શ્રી નટવરલાલ માળવીના મોટા ભાઈ.
સંગ્રહાળય નાની નાની પુસ્તિકાઓ લખી છે.
મૃત્યુ ૧૯-૧૧-૫૦. કૃતિ. પાડવ ગુપ્ત નિ-
વાસ (ભાગના 'મધ્યમ' નાટકનો અનુ, ૧૯૨૦)

ઈશ્વરભાઈ ગતિલાલ દવે ઈ. સ. ૧૯૨૧

જન્મ. ૨૧-૬-૧૯૨૧. પાળિયદ (સો.).
એમ એ, પીએચ. ડી., લા દ કેલેજ-અ-
મદાવાદથી શરૂ કરી ભાવનગરની શામળાસ
કેલેજ, અને હાલ રોજકૃત યુનિવર્સિટીમાં
ગુજરાતી ભાષાના અધ્યાપક. કૃતિ: સુનામા-
ચગિ (સંપા ૧૯૫૧, ૧૯૬૩), કુવરબાઈનું
મામેરુ(સંપા ૧૯૬૬), કવિનાનાલાલનાં ભાવ-
પ્રધાન નાટકો (વિવે અવ્ય. ૧૯૬૬), દક્ષિણ
ભારતના સૌરાષ્ટ્રીઓ (ઇતિ સુશો. ૧૯૫૫),
ભારતીય સાહિત્ય ભીમાસા (વિવે. સંપા.
૧૯૫૩) ગાંધીદર્શન (ચિત્રન ૧૯૫૬), ગુજ-
રાતી સાહિત્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨

(૧૯૫૨), ચંદ્રહાસ આગ્યાન (સહ-સંપા.
૧૯૬૧)

ઈશ્વરસૂરિ ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ
સ્થળ: દશપુર (મહસોર-માળવા) જે. શ્રે
કૃતિ: લલિતાગચરિત્ર (૧૫૦૫), શ્રીપાલ
ઓપાઈ-સિદ્ધચંદ ઓપાઈ (૧૫૦૮)

ઈશ્વરભાઈ રાઈ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ મારવાડ. લાંબી-જીવનમગર. કૃતિ.
હરિસ (આરણી કાવ્ય, સુ)

ઈશ્વરભાઈ ભૌલવી

ઈ. ૧૬મી સદીનો કિત્તરાર્ધ

સુરિભ મત્રી. ભૂજની હાઈસ્કૂલમાં અ-
રખી-કારસીના ગ્રામિક. રચના બેતસંગ્રહ
(કચ્છી ભાષામાં), સૂકીમતનું સાહિત્ય

ઈશ્વરભાઈ ઈ ૧૮મી સદીનો કિત્તરાર્ધ
અમદાવાદ કૃતિ: સાખરમતીની રેલનો
કિરસો (ભાષા ઉદ્દેશિત્ર. અમદાવાદની ૧૮૩૮
ની રેલનું વર્ણન, અમદાવાદની જુદી જુદી
મનઘોની ભાષામાં, અમુ)

ઉછરંગરાય કેશવરાય ઓઝા ઈ. ૧૮૯૦

જન્મ. ૫-૬-૧૮૯૦ જૂનાગઢ વડનગર
નાગર શૃંગસ્થ. ૧૯૧૩માં જૂનાગઢ બહાઉદીન
કેલેજમાંથી બી એ પછી કાનિયા (પૂર્વ આ-
ફ્રિકા)માં નિવાસ. વચ્ચે ૧૯૨૦-૨૬માં મુખર્ષિ
સંપ્રિય શાળામાં અધ્યાપક મુખર્ષિ સમાચાર,
મન્નમિત્ર-પત્રસી, વોર્લ્ડસ ઓવરકન્ટ્રિયા વગેરેના
અંગ્રેજી વિભાગના લેખક. ૧૯૨૬-૨૭માં ટાગા-
નિકા ઓપીનિયન અને ૧૯૨૮-૨૯માં ડિઓ-
ટોના તત્ત્વો. બાહોરા પત્રકાર નાનાલાલ કવિ-
ના 'જયાજયત'ના અંગ્રેજી અનુવાદક સદ્ગત
કૃતિ: બળવાન બાળકી-જીવનશાસિની
(૧૯૨૦), અન્નેજ હાટોર ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૪-
૨૮), વગેરે ૪ નવલકથાઓ 'સેણી અને વિ-
નાશ' તથા 'મેહુ જીવણી' (બંને ડોલન શૈલી-
ના કાવ્ય ૧૯૩૫), જૂનાં જૂનાં કાગળિયાં
(કાવ્ય ૧૯૫૨).

ઉગલ

ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ

જે. શ્રે કૃતિ. રાજસિંહ કથાસ (૧૫૬૬)
-મધ્ય ગુજ.ની પદ્યરચના

ઉત્તમચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

જે. શ્રે કૃતિ: સુનંદ રાસ (૧૬૩૮)-મધ્ય.
ગુજ.ની પદ્યરચના

ઉત્તમચંદ મંગળજી દોશી ઈ. ૧૮૯૦-૧૯૫૦

જન્મ. ૧૮૯૦. નેતપુર. દસા શ્રીમાળી
વણિક ૧૯૧૦માં મેટ્રિક એ જ વર્ષે પ્રજાદેશ-
ઓખાની મિલમાં નોકરી ગયા. રંજનમાં 'મહા-
જન'પત્રનું પ્રકાશન શરૂ કર્યું. ૧૯૧૫માં દેશમાં
આવી, ૧૯૨૨માં 'સૌરાષ્ટ્ર' સાપ્તાહિકના તંત્રી

ખાતામાં. ૧૯૨૪ 'હિંદુસ્તાન' ફિનિક્સના મુળદ્વારમાં સહતત્રી. ૧૯૩૦માં મુળદ્વાર છોડ્યું. મૃત્યુ: ઈ. સ. ૧૯૫૦ ની લાલપાચમ. કૃતિ: ખરમા અને ગુજરાતી સમાજ, મહાજનપ્રધાની જરૂરિયાત, મન્નનો રાજ, સુધરાઈનો વરંચોડો (૧૯૫૦), સેનાપતિ (નવલ.), એક પ્રેતની કથા, મુળદ્વાર રહસ્ય, કાઠિયાવાડી રજવાડા, વારસદાર-આ નવલકથાઓ; નાટક: મૂળ માણેક, જોગીદાસ ખુમાણ, રામવાળો, મન્નનો રાજ, કાઠુ મકરાણી, દીવાન અમરજી, વાલો નામોરી, મોર સંઘવાણી, દીપુ સુલતાન, ભા' કુભાજી, ગુજરાતનો નાથ, હિંદુ કુટુંબ, મકરાણનો મહારથી, સ્વામી દયાનંદ વગેરે.

ઉત્તમરામ ઈ ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: ડાકોર. વૈષ્ણવ બ્રાહ્મણ. કૃતિ: ડંક-પુરમાહાત્મ્ય (૧૮૪૪. સુ) રેવાળના છંદ (અનુ.)—અર્વા. ગુજ.

ઉત્તમરામ પુરુષોત્તમ કવેશ્વર
ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ. અમદાવાદ. ખાડિયા કવેશ્વરની પોળના વિસનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. રાજકવિ. કૃતિ. ખડેરાવ મહારાજનો ગરબો (૧૮૫૮), વિવાહવણેન (રાધનપુરના ભૂતપૂર્વ નવાળ જો-રાવરખાનના દીવાન કાયસ્થ હરિલાલની દીકરી ડોસીબાઈના લગ્નનું વર્ણન ૧૮૭૧)

ઉત્તમલાલ કેશવલાલ ત્રિવેદી
ઈ. સ. ૧૮૭૨-૧૯૨૩
જન્મ: ૧૯-૨-૧૮૭૨ અમદાવાદ. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. ૧૮૮૭માં મેટ્રિક. ૧૮૯૧માં બી. એ. ૧૮૯૩માં એલ એલ. બી. ૧૮૯૬માં રાજકોટમાં વકીલાત-૧૯૦૩ સુધી. ૧૯૦૪થી મુંબઈવાસ અને વકીલાત. થોડો સમય મુળદ્વારની કાર્યસ ગુ. સભાના મંત્રી. ઉત્તમ પ્રકારના ચિત્રક અને લેખક. હિંદુ કાયદાના સારા જ્ઞાતા. મૃત્યુ: ૨૬-૧૨-૧૯૨૩. કૃતિ. બ્રિટિશ હિંદુસ્તાનનો આર્થિક ઇતિહાસ (૧૯૦૬-૧૨), અકબર (૧૯૨૩), દીનકની ગીતારહસ્ય-ભગવદ્-ગીતાનો ગુજ. અનુવાદ (૧૯૧૩)

ઉત્તમવિજય (૧) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
જ. અમદાવાદ. જૈ. શ્વે. સુરતમાં પણ રહેલા. કૃતિ. જિનવિજય નિર્વાણરાસ (એતિ. કા. ૧૭૪૩ પછી સુ) વગેરે

ઉત્તમવિજય (૨) ઈ. ૧૯મી સદીનો આરભ
સ્થળ: પેથાપુર. જૈ. શ્વે. કૃતિ. ધનપાલ શીલવતીનો રાસ (૧૮૨૧), દુકક રાસ (રાધન-પુરમાં ૧૮૨૨), સિદ્ધાચલસિદ્ધવેલી (૧૮૨૮),

નેમિનાથ-રસવેલી (૧૮૩૩), નેમિનાથ રાજિ-મતી રનેહવેલી—ખધી. અર્વા. ગુજ. પદ્ય-રચનાઓ

ઉત્તમસાગર ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: ચોરખંદર: જૈ. શ્વે. કૃતિ. ત્રિભુવન-કુમાર રાસ (૧૬૫૬)—અર્વા. ગુજ.ની આ-રંભની પદ્યરચના

ઉત્તમલાલ રામકૃષ્ણ પડયા
ઈ. સ. ૧૮૬૩-૧૯૪૬

ખાજ ખેડાવાળ બ્રાહ્મણ ઉમરેઠના રચના: મહામગલપત્ર, શ્રીનવનીતપ્રિયાષ્ટક (અનુ.), શ્રીવલ્લભશરણાષ્ટક (અનુ.), શ્રી વલ્લભ પંચા-ક્ષર (અનુ)

ઉદયકમલ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: કમાલપુર જૈ. શ્વે. કૃતિ: વિજય શેઠ વિજયા શેઠાણી ચોપઈ (૧૭૬૪)—અર્વા. ગુજ. પદ્યરચના

ઉદયકર્ણુ-ઉદો ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. શ્વે. કૃતિ: હરિકેસીબલ ચરિત્ર (૧૫૫૪ લગભગ), સનતકુમારરાસ (૧૫૬૦)—મધ્ય. ગુજ. રચનાઓ.

ઉદયકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સાંયુક્તીર્તના સાંયુક્તરના શિષ્ય. રચના. પદ્યવ્યવસ્થા-દીકા (સ., ૧૬૨૫)

ઉદયચંદ્ર ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. સાંયુ. રચના: પાડિત્યદર્પણ (સ., ૧૬૭૫)

ઉદયધર્મ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. તપાગચ્છના રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય. કૃતિ: ઉપદેશમાલા કથાનક છપ્પય (સુ)—ઉત્તર અપભ્રંશની પદ્યરચનાવિનયયદ સરિની નહિ, પણ ઉદયધર્મની છે. 'વાક્ય પ્રકાશ'—ઓક્ટિક (૧૪૫૧, સુ.) સનમત્ત ત્રિદશસ્તોત્ર (સ.)

ઉદયધર્મગણિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય તપાગચ્છના લાવણ્યધર્મના શિષ્ય. રચના: ઉપદેશમાલા-૫૧મી ગાથાની શતાર્થવૃત્તિ (સ., ૧૫૪૯)

ઉદયલાલ ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
સ્થળ ઉ. ગુજરાત. જૈ. શ્વે. કૃતિ. વિક્રમ-સેનરાસ (૧૫૦૯)—મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યાત્મક લૌકિક કથા

ઉદયપ્રભસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
જૈ. શ્વે. આચાર્ય. રચના: પ્રવચનસારોદ્ધાર-વિષમપદ વ્યાખ્યા (સ.), શતક અને કર્મરતવ-ની દીકા (સ)

ઉદયપ્રભસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
સ્થ. આગુહિલ્લપુર પાટણ. જૈ. શ્વે. આચાર્ય.

વસ્તુપાલના સમકાલીન. રચના: ધર્માભિયુષ્ મહાકાવ્ય (સ., ૧૨૨૧ પછી), સુકૃતકીર્તિ કલ્યાણિની (સ.), વસ્તુપાલસ્તુતિ (સ.), ઉપદેશમાલાવ્યાકરણની ઈણિકાદીકા (સ.), આરભસિક્કિ (સ., નૈપૌતિપ), ખખાત-પોપધરાલા પ્રશસ્તિ (સ.)

ઉદયમદિર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
સ્થળ સેરવાઠપુર. જૈ. શ્વે. કૃતિ. ધ્વજ ભુજગ આખ્યાન (૧૬૧૮)—અર્વા. ગુજ.ની આરભની પદ્યરચના

ઉદયરત્ન ઈ. ૧૭-૧૮મી સદીનો સધિ
સ્થળો. ખેડા, હરિયાળા, પ્રભાસ પાટણ, બિના વગેરે જૈ. શ્વે. કૃતિ. જળસુવામિ રાસ (૧૬૬૨), અષ્ટપ્રકારીપૂનરાસ (પાટણમાં ૧૬૯૯), રથલિલિપ્ત રાસ (બિનામાં ૧૭૦૨), મુનિપતિરાસ (પાટણમાં ૧૭૦૫), રાજસિંહ રાસ-નવધાર રાસ (અમદાવાદમાં ૧૭૦૫), મલયસુદરીમહાબલરાસ (ખેડા-હરિયાળામાં ૧૭૦૬), ચરોધર રાસ (બિના. ૧, ૭, ૧૧), લીલા વતી સુમતિવિલાસ રાસ (પાટણ અને બિના. ૧૭૧૦) વગેરે—અર્વા ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

ઉદયરાજ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ. ખખેરા. જૈ. શ્વે. કૃતિ: ગુણુખાવની (૧૬૨૦)—મિશ્રભાષાની પદ્યરચના

ઉદયવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. કિસનગઢ (મારવાડ) જૈ. શ્વે. કૃતિ: શ્રીપાલરાસ (૧૬૭૧), રાહિણીરાસ, મગલ-ક્લશરાસ, પાશ્વેનાથ રાગગીતા (સુ)—ખધી અર્વા ગુજ ની પદ્યરચનાઓ

ઉદયસમુદ્ર (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. કલધ્વજકુમારરાસ (૧૬૭૨ લગભગ)—અર્વા. ગુજ.ની પદ્યરચના

ઉદયસમુદ્ર (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈ. શ્વે. કૃતિ. રસલહરી-કલધ્વજ કેવલ ચરિત્ર (૧૭૩૦)—અર્વા ગુજ.ની

ઉદયસાગર (૧)
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. શ્વે. સાંયુ. રચના ઉત્તરાર્ધયન દીપિકા દીકા (સ., ૧૪૯૦)

ઉદયસાગર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: માડવી જૈ. શ્વે. કૃતિ: કલ્યાણ-સાગરસૂરિનો રાસ (એતિ. ૧૭૪૫ સુ)—અર્વા. ગુજ. ની

ઉદયસાગર (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્ય. આંચલિક ગચ્છના જૈ. શ્વે. સાંયુ. રચના: સ્નાનપંચાશિકા (સ., ૧૭૪૮)

દિવ્યસિંહ (૧)

ઈ ૧૨મી સદી
શ્રીમદ્ભરણિના શિષ્ય રચના ધર્મવિધિ-
ટીકા (સ., ૧૧૬૭)

દિવ્યસિંહ (૨)

ઈ. ૧૬મી સદીનો અત
જે શ્વે સાધુ રચના. શ્રાદ્ધપ્રતિક્રમણુવૃત્તિ
(સ., ૧૫૮૯)

દિવ્યસૂરિ

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે શ્વે કૃતિ સુરસુંદરી અમરકુમાર રાસ
(૧૬૬૨)—અર્વા ગુજ ની

દિવ્યમોમસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચણ પઠેલા જે શ્વે કૃતિ શ્રીધાલરાસ
(૧૮૮૨)—અર્વા. ગુજ

ઉદેશમ

ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કૃતિ તારણીમાતાનો ગરબો, પદસંગ્રહ,
ખાળલીલા, રાધિકાજનો ગરબો—ચારે અ-
મસિદ્ધ

ઉદ્ધોતનસૂરિ 'દાક્ષિણ્યચિહ્ન'

ઈ. ૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
રચણ ભિન્નભાગ (માગવાડ). પિતાનું નામ
વડેસર વડેસરના શિષ્ય તત્ત્વાચાર્ય પાસે ઉદ્ધો-
તનસૂરિએ ટીકા મેળવેલી આચાર્ય વીરભદ્ર
અને અમરગદચ્ચક્રહાકાર આચાર્ય હરિભદ્ર-
સૂરિ પાસે વિદ્યાધ્યયન કરેલું એણે એના
'કુવલયમાલા' નામના પ્રાકૃતગ્રંથની રચના
ભલોર-નખાલિપુર)માં વીરભદ્રે બધાવેલા
'જનમહિરમા શાક ૭૦૦ (વિ સ ૮૩૫-ઈ
સ ૭૭૬)માં કરેલી આ ગ્રંથમા 'અપવ્ર'શના
નમૂના કોઈકઈ મળે છે, તેમ એણે જુદા જુદા
દેશની મૂળની ધોલીના પાણી નિર્દેશ કરી લીધેલા
છે (સુ)

ઉદ્ભવ

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
રચણ. પાટણ ત્રિવેદી મોઢા ગ્રાહણ સુ-
પ્રસિદ્ધ કવિ ભાલાણુનો પુત્ર કૃતિ બજ્રવાહન
આગમ્યન (મધ્ય ગુજ.)-(સુ) આને નામે
'રામાયણ' રવ કાંટાવાળાએ છપાવ્યું છે, પણ
પણ એ નવી બનાવટી રચના છે

ઉદ્ભવદાસ

ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ
વેંણુવ કૃતિ. વિષ્ણુસહજનામ (૧૫૬૩-
સુ)

ઉત્તરકણ

ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કવિના નંડેન કવિ વીસાજનો પુત્ર. અ-
ભ્યાસ જનમગરમા રચના. ખુશબ હમારી
(પ્રજ ૧૮૦૧), મહાભારત-અઢીપર્વ (પ્રજ.),
હડલિયા કક્કા (પ્રજ.), કમ્બાવની (પ્રજ.)

'ઉપવાસી' (ભોગીલાલ ગાધી)

કવિ કૃતિ. સાધના (૧૬૪૪)

ઉપેદ્ર છગનલાલ પડયા ઈ સ ૧૬૧૬
જન્મ. ૨૫-૧૨-૧૬૧૬. નડિયાદ વડ-
નગરા નાગર ગ્રાહણ કાન્ધારીનાપાતાગ્રાર
રવ છગનલાલ હ પડયાના પુત્ર. ભો જે
વિદ્યાભવન, અમદાવાદમાંથી-૧૬૪૩માં એમ.
એ (પ્રથમ વર્ગ) રાજકોટની ધર્મેશ્વરસિંહજી
કોલેજમાં અધ્યાપક સારા વિવેચક કૃતિ:
કાન્ધારીકથા (૧૬૫૩), સરસ્વતીચંદ્ર (સંસ્કૃત
૧૬૬૦), ગોવર્ધનરામસમૃતિમહિર (સપા ૧૬-
૩૦), સભારણુ (ગુ સા. પરિપદના ૧૬ સ-
મેલનોની એતિ ઉપરેખા. ૧૬૪૬), સંક્ષિપ્ત
સરસ્વતીચંદ્ર (૧૬૫૧), ગુજરાતની કીર્તિગાથા
(અનુ ૧૬૫૨), ગોવર્ધન શતાબ્દી સ્મારક ગ્રંથ
(સપા. ૧૬૫૫) સરલ અલકાર વિવેચન (૧૬-
૫૬), વગેરે

ઉપેદ્ર રવિશંકર ભટ્ટ

ઈ. સ ૧૬૧૬
જન્મ ૧૫-૧૦-૧૬૧૬ અમદાવાદ વ.
આમોદ રાયકવાળ ગ્રાહણ પ્રાથ મા'ય. અમ-
દાવાદમાં ૧૬૪૦માં અગ્રેજ સાથે ખી એ.
૧૬૫૧માં એમ. એ ૧૬૫૮માં પી એચ. ડી.
લાલભાઈ દલપતભાઈ વિનયન વિદ્યાલયમાં
ગુજરાતીના વ્યાખ્યાતા. કૃતિ: નાનો કેશ
(રતિલાલ સાં નાયક સાથે, ૧૬૫૪), ચરિત્ર-
સાહિત્ય. રવગ્રંથ અને વિકાસ (૧૬૬૬)
સાહિત્યપરિભાષા (૧૬૬૬) વગેરે

ઉપેદ્રાચાર્ય નૃસિંહાચાર્ય

એચ. સાધક અધિકારી વર્ગના સરચાપક શ્રી.
નૃસિંહાચાર્યજીના મોટા પુત્ર આધ્યાત્મિક
વૃત્તિના તત્ત્વચિંતક-લક્ષ્મી કલાદેહિના કવિ.
કૃતિ. ઉપેદ્રગિરામૃત (૧૬૧૦), કીર્તનો (૧૬-
૨૧), સુગમાખ્યાન (૧૬૨૮), માતૃહૃદયવેદના
(૧૬૩૨), ગૌરવવતા ગરબા (૧૬૩૬), નિલ-
સદેગ (૧૬૪૮), ઉપેદ્રતત્ત્વપ્રભા (૧૬૫૪) વગેરે

ઉમાકાંત

વર્તમાન
કૃતિ: નૂતન સૌરભ અને ગુજરાત-ભાગ
૧-૨ (૧૬૩૭), નર્તકી (૧૬૪૪), ખેલા (૧૬-
૫૫), સુધુમણી (૧૬૫૮), ઠોકર (૧૬૫૯),
ભણુકાર (૧૬૬૬), મંગળત્યોતિ (૧૬૫૯) વગેરે
નવલકથાઓ

ઉમાશંકર જેઠાલાલ જોશી

ઈ. સ. ૧૬૧૧
જન્મ. ૨૧-૭-૧૬૧૧ બામણ (તા ઈડર)
મેવાડા ગ્રાહણ પ્રાથ ઈડર વગેરેમાં, માધ્ય-
મિક અમદાવાદ-પ્રેમાચેટરી હા. રફ. મા
૧૬૨૮માં મેટ્રિક-અમદાવાદમાં પહેલે નખરે
કોલેજશિક્ષણ અમદાવાદ-ગુજ. કોલેજમાં,
૧૬૩૦માં લડતમાં કોલેજ છોડી સત્યાગ્રહમાંજોડાયા-જેલનિવાસ પાછળથી ૧૬૩૬માં ખી
એ મુખ્ય વિષય અર્વશાસ્ત્રથી ૧૬૩૮માં
એમ. એ ગુજરાતીમાં પહેલા વર્ગમાં. મુખર્ષ,
સિડનહામ કોલેજમાં ગુજ ના વ્યાખ્યાતા.
૧૬૩૯થી ગુજ. વિદ્યાસભા-અમદાવાદના અનુ-
રનાતક વર્ગમાં ગુજરાતીના અધ્યાપક. ૧૬૪૭-
નિવૃત્ત. 'સરકૃતિ' માસિક શરૂ કર્યું. ૧૬૩૮ના
વર્ષમાં રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક ૧૬૫૬માં
મુખર્ષ યુનિ.ના ઠા. વસનજી માધવજી ભા-
પણો. ૧૬૫૬-૭૦ ગુજ. યુનિ. ભાષાભવનના
અધ્યક્ષ. ૧૬૬૬ના અતમાં ગુજ. યુનિ કૃપ-
કુલપતિ પણ ૧૬૩૮માં ગુજ. સા પરિપદના
દિલ્હી અધિવેશનના પ્રમુખ. ૧૬૩૧માં 'વિશ્વ-
શાંતિ' નામનું બહુકાવ્ય અને પછી કવિતા
અને દૃષ્ટી વાર્તાના ક્ષેત્રે પ્રધાન નાટિકા અને
વિવેચનક્ષેત્રે પણ કવ્ય કક્ષા કૃતિ. વિશ્વશાંતિ
(કા. ૧૬૩૧), અખો એક અધ્યયન (૧૬૪૧),
ક્લાન્ત કવિ (સપા ૧૬૪૨), આતિથ્ય (૧૬-
૮૬), ગંગોત્રી (કા સ), અંતરાય (કા સ,
૧૬૪૭), માતૃનીતા (કા. સ), પુરાણોમાં ગુજ-
રાત (ભૌગોલિક ખડ-૧૬૮૬), અખાના છપ્પા
(સપા.), નિર્ગીય (કા સ), વસતવર્ષા (કા સ),
સાપના ભારા (નાટિકાસંગ્રહ), અભિક્ષિ (કા
સં.), નિરીક્ષા (લે સ) ૧૬૩૦) શૈલી અને
સ્વરૂપ (વિવે) ગોખી (વિવે. ૧૬૫૧), ઉધારી
બારી, સમસંવેદન, પ્રેમાનંદકૃત દશમસ્કંધ
(૨૮ અધ્યાય ડૉ ભાયાણી સાથે સંપાદન,
૧૬૬૬) વગેરે

ઉમિયાશંકર ખુશાલદાસ જોશી

પદ્યકાર. કૃતિ. મિટિશ રાજની બલિહારી.
(૧૮૬૭, ખી આ. ૧૬૦૦)

ઉમિયાશંકર હરિશંકર પંડ્યા

નડિયાદ પદ્યકાર. કૃતિ. આર્યદુ પદશિક (કા.
૧૮૮૨), ગુજરાતી વીર (કા —જયશિખરીનો
પ્રસંગ)ઉમેદચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
ક્ષમાદેહ્યાણના શિષ્ય. રચના: પ્રક્ષોત્તર-
શતક (સ., ૧૮૨૫)ઉમેદચંદ્ર (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
રચણ. લાવનગર. જે. શ્વે. કૃતિ. આર્ટ-
કુમારનો રાસ (૧૮૬૫ સુ), ગજસુકુમારની
ઢાળ (૧૮૬૫ સુ), અર્જુનમાલી સુનિની ઢાળ
(૧૮૬૫ સુ.), અયમેતા સુનિની ઢાળ (૧૮૬૫
સુ.), અમરકુમારની ઢાળ (૧૬૬૮. બેરસદમા.
સુ.), હરેશી સુનિનો રાસ (૧૮૬૬. ગઢડામાં
સુ) વગેરે અનેક રચનાઓ

ઉમેદલાઈ અવરાણી

કૃતિ: કીટકપરિચય (૧૬૫૧), કીટક મિત્રો

(૧૯૫૧), ઘરનાં છવડા (૧૯૫૧), વગડાનાં વારી (૧૯૫૧)

ઉમેદભાઈ મોતીચંદ મણિયાર

ઈ. સ. ૧૯૦૯

જન્મ ૨૩-૪-૧૯૦૯. નમનગર. મુળ-ની સેન્ટ ડેવિયસ કોલેજમાંથી બી. એ. થઈ ૧૯૩૬માં એમ. એ. થયા. મુળની શ્રીનાથી-બાઈ મહિલા યુનિવર્સિટીમાં અગ્રેજના વાચક અને હોપાર્ય. નવલિકાલેખક. કૃતિ: પાંખ વિનાના (મૌલિક નવલિકાસંગ્રહ ૧૯૪૫; બી. આ. ૧૯૫૪)

ઉમેશ કવિ

વર્તમાન

કૃતિ: ધરકુકડી (ના. ૧૯૪૨), વારસ (નવલ. ૧૯૪૬), માતૃવૈભવ (કા. સં., ૧૯૬૩)

ઉત્તમર શાયર

વર્તમાન

કચ્છ-માડવી તાલુકાના બાયઠના (વતની. રચના: કચ્છી કાફીઓ અને પિરોલીઓ)

ઉવવટ

ઈ ૧૧મી સદી

આનંદપુર-વડનગરના નાગર બ્રાહ્મણ. રચના: ચતુર્દશ-ભાષ્ય (સં.), ઋક્પ્રાતિશાખ્ય-ચન્દ્ર પ્રાતિશાખ્ય-અદ્યત્વસર્વાનુક્રમનાં ભાષ્યો (સં.) ધારાનગરીના ભોળદેવ પરમારના દર-બારમાં હતા.

ઉજમશી બાપુલાલ કાપડિયા

રચ. ધનુકા. મોઢ વણિક. બી. એ ૧૯૧૯થી ધંધુકા હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક. રચના. શ્રીવલ્લભ-ચરિત્ર, શ્રીવિક્ષમપ્રભુનું જીવનચરિત્ર, પુષ્ટિ-માર્ગનું રહસ્ય વગેરે લેખો. 'પ્રુષ્ઠિસુધા'ના તંત્રી હતા.

ઋણુછોડદાસ માધવદાસ

નવયુગના વાઘા ધારણ કરનાર કવિ. કૃતિ: ઋણુછોડવાણી-ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૪-૨૬)

ઋદ્ધિવિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો આરભ રચળ. 'ઓરંગાબાદ વગેરે. જ. થે. કૃતિ: રોહિણીરાસ (૧૭૧૫) વગેરે અર્વા. ગુજ.

ઋદ્ધિસાગર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્ય જે. થે. સાધુ. રચના: નિર્ણયપ્રભાકર (સ, બાલચંદ્ર પાઠક સાથે, ૧૮૭૮)

ઋષભદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચળ: જાંબાત. જે. થે. શ્રાવક. પ્રતિષ્ઠિત રાસકાર. કૃતિ: વ્રતવિચારસાસ (૧૬૦૬), સુ-મિત્રરાજર્પિ રાસ (૧૬૧૧), રથૂલિભટ્ટરાસ (૧૬૧૧), નેમિનાથ નવ રસો (૧૬૧૦), કુમાર-પાલરાસ (૧૬૧૩), જીવવિચારસાસ (૧૬૧૬), અનુપુત્રરાસ (૧૬૨૧), ભરતબાહુળિરાસ

(૧૬૨૧ સુ), સમકિતસાર રાસ (૧૬૨૨), શ્રેણિકરાસ (૧૬૨૫), હિતશિક્ષારાસ (૧૬૨૬. સુ.), રોહિણિયા સુનિ રાસ (૧૬૨૭), હીર-વિજયસુરિના બાર બોલનો રાસ (૧૬૨૭), મલ્લિનાથ રાસ (૧૬૨૮), હીરવિજયસુરિરાસ (૧૬૨૮ સુ) વગેરે-પચાસથી વધુ કૃતિઓ-અર્વા. ગુજ.ના આરભની

ઋષભવિજય ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચળ: બારેભ. જે. થે. કૃતિ. રથૂલિભટ્ટ સંગ્રહ (સુ.), વત્સરાજરાસ (૧૮૨૫), નેમિ-નાથ વિવાહલો (૧૮૨૬), રામસીતાનાં ઢાલિ-યાં (૧૮૪૬) વગેરે અર્વા. ગુજ ની રચનાઓ

ઋષભસાગર (૧)

ઈ ૧૭મી સદીનો અંતભાગ રચળ: આગરા. જે. થે. કૃતિ: વિદ્યાવિલાસ-રાસ, ગુણભંજરી વરહત, ચોપઈ (આગરામાં ૧૬૬૧)-અર્વા. ગુજ.

ઋષભસાગર (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રચળ: પોરબંદર વગેરે. જે. થે. કૃતિ. વિ-નયચરસાસ (૧૭૮૩), રાત્રીજયરાસ (૧૭૮૬), પ્રેમચંદ્રસંઘવાણું રાસ (સુ), સિદ્ધાચલરાસ (અંતિ, સુરતમાં ૧૭૮૭)-અર્વા. ગુજ.

ઋષિવર્ધનસૂરિ

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ રચળ: ચિત્તોડ આંચલિક જયકીર્તિના શિષ્ય જે. થે. કૃતિ. દર્શનરાસ (૧૪૫૬. -મધ્ય ગુજ., જિનેદ્રાતિશયપચાશિકા સુ) (સં., ૧૪૫૬)

એની ચંદ્રકાંત સરૈયા ઈ. સ ૧૬૧૭ જન્મ: ૬-૧૦-૧૬૧૭ મુળઈ. દેવીદાસ જે. દેસાઈ સોલિસિટરનાં પુત્રી વણિક. ૧૯૩૬માં મુળઈ-એલ્ફિન્સ્ટન કો.માંથી બી. એ સામાજિકકાર્યકર રચના: નૂપુર (કા. સં.), તારલિયા (બાલગીતો ૧૯૫૮)-આ છેલ્લા અંથનો અ. અનુવાદ

એમ. એ. સુરૈયા, ડૉ.

સરળ-પ્રાસાદિક-પદ્યનુવાદક કૃતિ. જતિ ('હમિદ') કાવ્યનો અનુ. ૧૯૩૯)

એરય જહાંગીર તારાપોરવાળા

ઈ સ ૧૮૮૪-૧૯૫૬ ૧૮૮૪. હૈદરાબાદ (દક્ષિણ). વ તારાપોર (જિ. સુરત). ૧૮૯૮માં મુળઈ-ભરડા હાઈ-સ્કૂલમાંથી મેટ્રિક. ૧૯૦૩ અગ્રેજ-સરકૃતથી બી.એ. ૧૯૦૬માં ઇંગ્લેન્ડ જઈ બેરિસ્ટર ૧૯૧૧માં કેરિબ્રજના બી. એ. ચુર્લેંગ (જમની)ની યુનિ.ના પીએચ.ડી. ૧૯૦૯-૧૦-એ વપેળનારસ સેન્ટ્રલ હિંદુ કોલેજમાં અગ્રેજ

ના અધ્યાપક. ૧૯૧૪માં મુળઈ યુનિ.માં 'તુલનાત્મક ભાષાશાસ્ત્ર' ઉપર વ્યાખ્યાનો. સરકૃત-આકૃત-ફેશભાષાઓના પ્રથમ કક્ષાના ભારતીય ભાષાશાસ્ત્રી. ૧૯૧૭-૨૬ કલકત્તા યુનિ. અધ્યાપક. મૃત્યુ. ૧૫-૧-૧૯૫૬. કૃતિ. અપો જરથુસ્ત્ર, સિલેક્શન ફ્રોમ કલાસિકલ ગુજરાતી લિટરેચર બે ભાગમાં (જૂની ગુજ.નાં કાવ્યોના સંગ્રહ) બાકીના અગ્રેજમાં અંગ્રેજો: સિલેક્શન-ફ્રોમ અવેરતા એન્ડ આલ્ડ પર્સિ-યન, ધ રિલિજિયન ઓફ જરથુસ્ત્ર, સમ આ-સ્પેક્ટ્સ ઓફ હિસ્ટરી ઓફ બેરોસ્ટ્રિનિઝમ, એલિમેન્ટ્સ ઓફ સાયન્સ ઓફ લેંગ્વેજ વગેરે સમ્યાખંધ ગ્રંથો

એસ્તેરબાઈ ખીમચંદ

કૃતિ: સદ્બોધ કાવ્ય (૧૮૬૫)-ખ્રિસ્તી ગુજરાતી તરફથી મળેલું પહેલું સારુ કાવ્ય. સ્ત્રી કવિ તરીકે ગણ્ય કોટિ

એાધવદાસજી

ઈ. સ ૧૮૮૬-૧૯૫૬ કચ્છ-અખડાસાના જખોના ભણસાલી હેમરાજના પુત્ર. જન્મ સં. ૧૯૪૫ના ચૈત્ર સુદિ ૯ કોઈ શકરાનંદજીની ગાદીના પૂર્ણ-કામળ પછી સચાલક. ઈશ્વરનગર ગુરુકુલના સ્થાપક અવસાન. સ ૨૦૧૩ના પૌષ સુદિ ૧૩ રવિ. રચના પદો (હિંદી અને ગુજ.)

અંચનપ્રસાદ દેશવલાલ છાયા

ઈ. સ. ૧૯૦૮ જન્મ. ૧૩-૧૧-૧૯૦૮. રચ કચ્છ-ભૂજ. અમદાવાદ-ગુજરાત કોલેજમાંથી બી એ, પછી એલએલ બી, અમદાવાદમાં વકીલાત. પછી ભૂજમાં વકીલાત કચ્છના ગણ્ય કોટિના સરોધક વિદ્વાન રચના કાવ્યસંગ્રહ.

કંડલભાઈ રવજીભાઈ કોડારી

ઈ. સ. ૧૯૦૪-૧૯૬૬ જન્મ ૧૨-૧૦-૧૯૦૪ ગોડળ. જૈન વણિક પ્રાથ માધ્ય ગોડળમાં, ઉચ્ચ અભ્યાસ મુળઈ અને પછી ગુજ. વિદ્યાપીઠ-અમદાવાદ. ૧૯૨૧માં ત્યાંથી સ્નાતક ૧૮૨૧-૨૩ અધ્યા-પન. પછી ૧૯૨૩થી 'સૌરાષ્ટ્ર' કાર્યાલય, રાણુ-પુરમાં તંત્રીખાતામાં. ૧૯૩૩માં છટ્ટા થયા અને ૧૯૩૦થી 'નવ સૌરાષ્ટ્ર' સાપ્તાહિક અમદાવાદમાં, ૧૯૪૨થી 'મલાત' દૈનિક પણ. અવસાન ૩૧-૫-૬૬. કૃતિ છત્રપતિ શિવાજી મહારાજ (૧૯૨૭), જડાવારી મહર્ષિ દયાનંદ (૧૯૨૬), નરધીરલાલાજી (૧૯૨૯), ત્રિલોચના (નવલ. ૧૯૩૫), પુષ્પતો દીપક (ન. ૧૯૨૬), સુભાષચંદ્ર (૧૯૩૭) વગેરે

કક્કસૂરિ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. થે. કૃતિ: લીલાવતી ચોપાઈ (૧૫૪૦) -મધ્ય. ગુજ.ની પધરચના

૧૨]

કંકુઓ ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ

સ્થળ ઈ. ગુજરાત જે. શ્રે. શ્રાવક. કૃતિ.

લીલાવતી રાસ-મધ્ય. ગુજ. ની પદ્યરચના

કનકકંવિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ: ઈ ગુજરાત જે. શ્રે. સાધુ. કૃતિ

મેઘકુમાર રાસ (૧૫૨૬-૫૬ વચ્ચે)-મધ્ય

ગુજ થી પદ્યરચના

કનકકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ. મિત્રાનેર જેસલમેર વગેરે. જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ. નેમનાથરાસ (૧૬૩૬) દ્રીપદી

રાસ (૧૬૩૭)-મધ્ય ગુજ. ની પદ્યરચનાઓ

કનકકુશલ (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો અંતભાગ

જે. શ્રે. સાધુ આ હીરવિજયસુરિના વિજય-સેનસુરિના શિષ્ય કૃતિ. વરદત ગુણમજરી-

કથા, સૌભાગ્યપચમી કથા, જ્ઞાનપચમી કથા-ત્રણે બાલાવબોધ (૧૫૬૬) -મધ્ય ગુજ ગદ્ય,

જિનસ્તુતિ (સ., ૧૫૮૫), સાધારણ જિનસ્ત-

વન-અવચૂરિ (સ), રતનાકરપચવિશતિકા-

દીકા (સ), સુરમિયકવાનક (સ, ૧૬૦૦),

રોહિણેયકથાનક (સ., ૧૬૦૧) વગેરે

કનકકુશલ (૨) કે **કનકકુંદર**

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ. સોજત શહેર (માગવાડ) જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ: હરિચંદ્ર રાગનો રાસ (૧૬૪૦,

સુ)-અર્વા ગુજ ની આરંભની પદ્યરચના

કનકકુશલજી ઈ. ૧૮મી સદી

કન્હના જેનયતિ ગ' લખપતે ભૂલમા રથા-

પેલી પ્રજભાપા-પાઠશાળાના પહેલા આચાર્ય

રચના લખપતમેજરીનામમાળા (મજ, ૧૭-

૩૮), સુદેશ્વ ગારની દીકા (મજ)

કનકચંદ્ર ઈ ૧૨મી સદી

જે. શ્રે. સાધુ રચના: પૃથ્વીચંદ્રદિપાણુ

(સ, ૧૧૭૦)

કનકનિધાન ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ રનચૂડ વ્યવહારી

રાસ (૧૬૭૧, મુ)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કનકપ્રભ ઈ. ૧૨મી સદી

સ્થ આણહિલ્લપુર પાટણ જે. શ્રે. સાધુ

ચંદ્રગચ્છના દેવેન્દ્રસુરિના શિષ્ય રચના:

હેમન્યાયસારનો સમુદ્ધાર (સ)

કનકવિલાસ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ. જેસલમેર જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ:

દેવરાજ વચ્છરાજ ચોપાઈ (૧૬૮૨) અર્વા

ગુજ. પદ્ય.

કનકકુંદર (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ

સ્થળ. સાચોર (મારવાડ) જે. શ્રે. સાધુ.

કૃતિ. ગુણધર્મે કનકવતી પ્રબધ (૧૬૦૬),

કર્પૂરમજરી (૧૬૦૬), સગાલસાહસાસ

(૧૬૧૦)-મધ્ય ગુજ. ની પદ્યરચનાઓ

કનકકુંદર (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

જે. શ્રે. સાધુ. કૃતિ જ્ઞાતાધર્મેકથાગનો

બાલાવબોધ (૧૬૬૫)-મધ્ય. ગુજ. ગદ્ય.

કનકસોમવાચક ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ મુલતાન, ખંભાત, અમરસર, આગરા

વગેરે જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ મગલકલશકાગ

(મુલતાનમાં. ૧૫૬૨), જ્યોતપદ્ધેલિ (૧૫૬૬),

આપાઠભૂતિરાસ (૧૫૮૧), આર્દ્રકુમાર ચોપઈ

(જેસલમેર-મારવાડના અમરસરમાં. ૧૫૮૭)

-મધ્ય ગુજ. પદ્યરચના

કનકામર ઈ ૧૧મી સદી

દિગખર જેન રચના. કર્નડુચરિત (અપ.)

કનુભાઈ હક્કમતરાય દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૬૦૭

જન્મ ૧૨-૩-૧૬૦૭ અમદાવાદ મલ-

ક્ષત્રિય ગુજ વિદ્યાપીઠ-અમદાવાદમાં વિદ્યા-

લ્યાસ શ્રી. રવિગરુ મ. રાવળના શિષ્યવર્ગ-

માંના એક શાતિનિકેતન-બગાળનો ડિપ્લોમા.

શ્રી નદલાલ બસુ પાસે પણ તાલીમ. ૧૯૩૮

ના વર્ષનો ચિત્રકલાસિક માટે ગુજ. સા.

સભા-અમદાવાદનો રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક

મળ્યો ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારની ચિત્રકલામાં

નિષ્ણાત તેથી અનેક પારિતોષિકોના વિજેતા.

સિનેમાસુદિના ચિત્રકલાવિદ. સંખ્યાબંધ

સિને ચિત્રોમાં ચિત્રનિયામક. પ્રસિદ્ધ ચિત્ર-

સપુટો. ગીતગોવિંદ, મહાત્મા ગાંધી, મંદિર,

શિલ્પી, ઋતુઓ, રાગિણી, પ્રેરણા, ગાયત્રી

વગેરે

કનૈયાલાલ ચંદુલાલ

કૃતિ: રસો વૈ સ: (૧૬૫૮), રહસ્યપદ-

દર્શન (૧૬૬૧)

કનૈયાલાલ ભાઈશંકર દવે:

ઈ. સ. ૧૬૦૭-૧૬૬૬

જન્મ: ૨૫-૧-૧૬૦૭ રણજી (તા.

પાટણ) વ.. પાટણ મોઢ ધાણણ છ (આજ-

ના ૧૦) વોરણ સુધીનો અભ્યાસ. સ. પરીક્ષા-

ઓ ઉપરાંત વડોદરાની 'રમાતે યાજ્ઞિક' પદવી.

શ્રીરાંકચાર્ય (દ્વારકા) તરફથી 'કર્મ-કાંડવિરા-

હ્દ.' પુરાતત્ત્વ અને ઇતિહાસનો સમર્થ

અભ્યાસ. સામયિકોમાં આ વિષયના અનેક

લેખો. અવસાન. ૧૫-૭-૧૬૬૬. કૃતિ. સિદ્ધ-

સર સાહઅલિગનો ઇતિહાસ (૧૬૩૫), વડન-

ગર (૧૬૩૭), સરસ્વતીપુરાણ (સાનુ ૧૬-

૪૦), ગુજરાતનું મૂર્તિવિધાન.

કનૈયાલાલ માણેકલાલ સુતરી

ઈ સ. ૧૮૮૭-૧૯૭૧

જન્મ: ૨૬-૧૨-૧૮૮૭. ભરૂચ ભાર્ગવ

આણણ. ૧૯૦૨માં મેટ્રિક ૧૯૦૬માં વડોદરા

કૉલેજમાંથી બી.એ ૧૯૧૦માં મુખ્યથી એલ-

એલ.બી ૧૯૧૩માં મુખ્યમાં વજીલાત શરૂ

કરી સ્વ રણજિતરામ વાવાભાઈ મહેતાની

મંત્રી ૧૯૨૨માં મુખ્યમાં 'સાહિત્ય સસદ'

સ્થાપી એને આશરે ૧૯૨૬માં ૮મી ગુજ.

સા. પરિષદ મુખ્યમાં ભરી ત્યારથી બંને સ-

સ્થાઓ એકાત્મક થઈ નવલકથાકાર તરીકે

૧૯૧૩ લગભગથી વિકાસ 'ગુજરાતી' સાપ્તા-

હિકની દૃકથી એક બાળ સાહિત્યલેખનનો

ભારે વિકાસ, 'વીસમી સદી' માસિકમાં અને

પછી 'ગુજરાત' માસિકમાં એક પછી નવલકથા-

ઓના પ્રકાશનોની અને ખીછ બાળ રાજ-

ગરણમાં પણ ઉત્તરોત્તર ભારે પ્રગતિ ખારડોલી

સત્યાગ્રહમાં અણીને વળતે જોડાઈ સારો વેગ

આણે. સત્યાગ્રહની લડતમાં ગાંધીના

નિકટના સુગી. જેલનિવાસ ૧૯૩૮માં મુખ્ય-

પ્રાંતમાં ગોચેસ સત્તા ઉપર આવતા ગૃહમંત્રી

બન્યા. ૧૩મી ગુજ. સા. પરિષદના કરાચીમાં

પ્રમુખ ૧૯૩૮માં. ૧૯૩૯માં પાટણ હેમ

સારસ્વત સત્રનું આયોજન આ પછી

નડિયાદ ૧૯૫૫માં પણ ગુજ. સા. પરિ-

ષદના પ્રમુખ થયા. ૧૭મા હિંદી સાહિત્ય

સંમેલનના હેપુર અધિવેશનના પ્રમુખ થયા.

૧૯૪૨થી કરી સ્વરાજ્યની ચળવળમાં ગાંધી-

ના સાથમાં. ૧૯૪૭માં સ્વરાજ્ય મળતાં

દેશીરાન્યોના વિકીનીકરણ વખતે એમને સ્વ.

વલ્લભભાઈ પટેલે હૈદરાબાદ ખાતે મૂક્યા. ત્યાં

મુત્સદીગીરીએ રત્નકારને નિષ્ફળ બનાવ્યા,

હૈદરાબાદના નવાબે ભારત સરકારનું શરણ

સ્વીકાર્યું. એ પછી કેન્દ્ર સરકારમાં મહેસૂલ

મંત્રી. નિવૃત્ત થતાં ઉત્તર પ્રદેશના રાજ્યપાલ

ત્યાથી નિવૃત્ત થયા પછી શ્રી રાજગોપાલચારી.

ના 'સ્વતંત્રપક્ષ'ના હિમાયતી, છતાં ગુજરાત-

ની સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિના સૂત્રધાર ૧૯૩૮માં

મુખ્યમાં ચોપાટીઉપર 'ભારતીય વિદ્યાભવન'

સ્થાપ્યું અંધેરી તેમજ ચોપાટી ઉપર કોલેજ

સ્થાપી સ્વદેશની સાચી ભાવના છવનમાં

અને સાહિત્યમાં અસ્મિતાને કરવામાં, 'ભારતીય

અસ્મિતા'ને મૂર્ત કરવામાં, ગુજરાતી સાહિત્ય-

ને અને ભારતના ઇતિહાસને વિશુદ્ધ સ્વ-

રૂપમાં રજૂ કરવામાં એમનો અપ્રતિમ ફાળો.

આગ્રહ નવલકથાકાર, નાટ્યકાર, વિવેચક અને

સંશોધક, દિશાદર્શક, પ્રેરક. અવસાન:

૮-૨-૧૯૭૧. કૃતિ: નવલિકા. મારી કમલા

અને ખીછ વાતો (૧૯૧૨); નવલકથાઓ-

સામાજિક : વેરની વસુલાત (૧૯૧૩), કોનો વાક (૧૯૧૫), સ્વપ્નદ્રષ્ટા (૧૯૨૪), તપસ્વિની-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૫૭-૫૮), ઐતિહાસિક : પાટણની પ્રભુતા (૧૯૧૬), ગુજરાતનો નાથ (૧૯૧૭), પૃથ્વીવલ્લભ (૧૯૨૦-૨૧), રાજધિરાજ (૧૯૨૨), ભગવાન કૌટિલ્ય (૧૯૨૩), જયસેનાનાથ (૧૯૪૦), ભગ્નપાદુકા (૧૯૫૬), પૌરાણિક : લોપામુદ્રા (૧૯૨૨), લોમહર્ષિણી (૧૯૪૫), ભગવાન પરશુરામ (૧૯૪૬) કૃષ્ણાવતાર (૧૯૬૩થી ૭ ખંડોમાં), નારકો : સામાજિક : વાવા શેઠનું સ્વાતંત્ર્ય (૧૯૨૧), બે ખરાબ જાણુ (૧૯૨૪), આજ્ઞાંકિત (૧૯૨૭), કાકાની શશી (૧૯૨૮), સ્નેહસભ્રમ (૧૯૩૧), અહમ્યાશ્રમ (૧૯૩૧), પીડણુ સ્ત્રી પ્રોફેસર (૧૯૩૩), ડૉ. મધુરિકા (૧૯૩૬), છીએ તે જ ઠીક (૧૯૪૮), વાહ રે મેં વાહ (૧૯૫૩); પૌરાણિક : લોપામુદ્રા ભાગ ૨ થી ૪ (૧૯૩૩-૩૪), પૌરાણિક નારકો (૧૯૩૦); ઐતિ. : કુવસ્વામિની દેવી (૧૯૨૬); જીવનકથા : નરસૈયા ભક્ત હરિનો (૧૯૩૩), શિશુ અને સખી (૧૯૩૨), નર્મદ (૧૯૩૬); આત્મકથા : અડધે રસ્તે (૧૯૪૩), મારી બિનજવાબદાર કહાણી (૧૯૪૨), સીંધા ચઢાણુ (૧૯૪૩), સ્વપ્નસિદ્ધિની શોધમા (૧૯૫૩), વિવેચન-નિબંધો : કેટલાક લેખો (૧૯૨૬); થોડાક રસ-દર્શનો (૧૯૩૩), આદિ વચનો (૧૯૩૩), નરસિંહયુગના કવિઓ (૧૯૬૨); 'ગુજરાત ઍન્ડ ઇટ્સ લિટરેચર (અંગ્રેજીમાં. ૧૯૩૫), 'ધ ગ્લોરી ઓફ ગુર્જર દેશ' (અ., ૧૯૪૩), 'ધી અર્લી આધુનિક ઇન ગુજરાત (અ., ૧૯૪૧) અંગ્રેજીમાં ૨૪-૨૫ જેટલા અંગ્રેજી-ગુજરાતીમાં અનેક લેખો

કપિલ મુનિ ઈ. પૂ. ૬ઠ્ઠી સદી
સિદ્ધપુર પાસે વટેશ્વર નામના સ્થાનમાં વાસ. કહેમ ગોત્રના આદ્યજાણુ (પૌરાણિક માન્યતા પ્રમાણે) સેશ્વર સાંખ્યદંડનના પુરસ્કારક

કપિલરામ નરસેરામ અધ્વર્યુ
કૃતિ : જગીને જોઈ તો-ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૮)

કમલપ્રભ ઈ. ૧૪મી સદીનો આરભ
પૂર્ણિમાગચ્છના ચક્રેશ્વરચૂરિ-ત્રિદશપ્રભ-તિલક ધર્મપ્રભ-અભયપ્રભ-રતનપ્રભસૂરિની પરંપરામાં રતનપ્રભસૂરિના શિષ્ય રચના : પુંડરીકચરિત્ર (સા., ૧૩૧૬)

કમળાશંકર જેઠાલાલ મહેતા
ઈ. સ. ૧૯૨૦;
જન્મ : ૨૬-૧૨-૧૯૨૦. વડવાળી (મહેતાવાદ, જિ. ખેડા). વાલમ આદ્યજાણુ. ૧૯૩૭માં મેટ્રિક. ૧૯૪૩માં એલએલ. બી. ૧૯૪૪માં

બી. એ. ૧૯૪૬માં એડવોકેટ. ૧૯૫૫માં હિન્દી વિનીત. ૧૯૪૫માં અમદાવાદમાં વકીલાત. ૧૯૪૯માં પોરબંદરથી ન્યાયખાતમાં. કૃતિ સમપેણુ (૧૯૬૦), મૃત્યુબંધ (નવલિ ૧૯૬૫)
કમલકર્તી ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ : હાજીખાનદેશ, જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : મહિપાલ ચોપઈ (૧૯૧૬)-મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચના

કમલમેરુ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ : કવિદા. જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : કલાવતી ચોપાઈ (૧૫૩૮)-મધ્ય.ગુજ.ની પદ્યરચના
કમલવિજય (૧) સ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્વળ : જલોર જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ. હડક-સ્તવન (૧૬૨૫), સીમધર સ્વામિવિજ્ઞાપિત્રપ-સ્તવન (જલોરમાં. ૧૬૨૬)

કમલવિજય (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ : સિવાણુ જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : જંબુ ચોપઈ (૧૬૩૬)-અર્વા. ગુજ.ની આરભની પદ્યરચના

કમલવિજય (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ : વિસનગર. જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : ચદ્ર-લેખારાસ (૧૭૬૩) અર્વા. ગુજ.ની પદ્યરચના.

કમલશેખર ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ : સુરત, માંડળ, ખંભાત વગેરે. જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ. નવતત્ત્વ ચોપાઈ (સુરત, ૧૫૫૨), પ્રધુન્નકુમાર મુખઈ (માંડળ, ૧૫૬૬), ધર્મમૂર્તિગુરુકૃગ-ત્રણે મધ્ય.ગુજ.ની પદ્યરચના

કમલસંયમ ઉપાધ્યાય
ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ખ. ખરતગચ્છના જિનસાગરસૂરિના શિષ્ય. રચના : ઉત્તરાધ્યયન-સર્વાર્થસિદ્ધિવૃત્તિ. (સા., ૧૪૮૮), કમસ્તવ વિવરણુ (સા., ૧૪૬૩), સિદ્ધાંતસારોદ્ધાર-સમ્યક્ત્વોલ્લાસ ટિપ્પણુ (ગુજ. ગદ્ય)

કમલહર્ષ ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : અમરસેન વચરસેન રાસ (૧૫૮૪), નમેદાસુદરી પ્રબંધ (૧૫૮૬) મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી
ઈ. સ. ૧૮૫૭-૧૯૨૫
જન્મ : ૧૧-૧૦-૧૮૫૭ સુરત. વડનગરા નાગરઆદ્યજાણુ. ૧૮૭૮માં બી. એ. સુરત, ભરૂચ, અમદાવાદ વગેરે સ્થળે શિક્ષક, પછી ભાવનગર શામળદાસ કોલેજમાં સ.ના અધ્યાપક. ખાદ્ય મુળઈ એલિફન્ટન કોલેજમાં. છેલ્લે અમદાવાદની પ્રે. રા. ટ્રેનિંગ કોલેજના આચાર્ય અને

'ગુજરાત શાળાપત્ર'ના સંપાદક. ૧૯૨૪ની ૭મી ગુજ. સ્વા. પરિપક્ષના ભાવનગરમાં પ્રમુખ. સંસ્કૃત અને ગુજરાતી ભાષા અને વ્યાકરણના ઉચ્ચ કોટિના જ્ઞાતા. વ્યાકરણકાર ગુજરાતી નવી વાચનમાલા સમિતિના એક સભ્ય હતા અને સમ્યાગંધ પાઠો લખેલા. કૃતિ : ઈંગ્લેન્ડનો દૂકો ઇતિહાસ (૧૮૮૭), શાંકરભાષ્ય (અનુ. ૧૯૦૭), શિક્ષણશાસ્ત્રના મૂળ તત્ત્વ (૧૯૧૩), લઘુ વ્યાકરણ (૧૯૧૬), મધ્ય વ્યાકરણ (૧૯૧૭), ખુલ્લું વ્યાકરણ (૧૯૧૮), કાવ્યસાહિત્ય-મીમાંસા (૧૯૩૦) વગેરે સંસ્કૃત ભાષાનાં ઉચ્ચ કોટિના સંપાદન : ભટ્ટકાવ્ય (૧૮૯૮), રેખાગણિત (૧૯૦૧-૨), એકાવલી (૧૯૦૮), પ્રતાપગુરુદીય (૧૯૭૬), પડભાષાવૈદિકા (૧૯૧૬), પ્રક્રિયાક્રીમુદી.

કમળાશંકર વિશ્વનાથ રાજગુરુ
ઈ. સ. ૧૮૯૬
રાજપીપળા આદ્યજાણુ. મેટ્રિક્યુલેટ કૃતિ : વાસતી અથવા વારાગના કે વીરાગના (નવલ.), સમરાગણુની સુદરી અથવા મોગલ સમ્રાટની હિંદુ ધર્મભગિની (ઐતિ. નવલ)

કરમચલી રહીમભાઈ નાનનિયાણી
ગુજ. ઉર્દૂ. કચ્છીના કવિ. ખોખ. હલપત-શૈલીના. કૃતિ : કરમ કાવ્ય (કા.સા., ૧૯૨૧)

કરણસિંહ લાલસિંહ ઠાકોર ઈ. ૧૮૯૫
જન્મ : ૩૦-૮-૧૮૯૫. રાજપૂત. પ્રાચ. માધ્ય. ખાટવા-કૃતિયાણુ-રાજકોટ-ભાવનગર. ૧૯૧૩માં મેટ્રિક. ૧૯૧૮માં જૂનાગઢથી બી. એ. ૧૯૨૦-૨૫ ભારતના સ્વયંભાષા વેપાર અંગે-૧૯૨૬-૫૫ જૂનાગઢ હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક. ખીલખાના સ્વ શ્રીનથરામ શર્માના શિષ્યત્વે લેખનપ્રવૃત્તિ કૃતિ પ્રજાવિહાર યાને મધુરાની તીર્થયાત્રા (૧૯૨૫), માનવ કર્તવ્ય. (૧૯૫૩), વગેરે ૩૬ રચનાઓ. શ્રી નથુરામ શર્મા વિશે આમાં સમ્યાગંધ પુસ્તકો છે; થોડા અંગ્રેજીમાં પણ.

કરમચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ : કાલધરી જૈ. શ્વે. આવક. કૃતિ : ચંદરાજનો રાસ (૧૬૩૦)-અર્વા. ગુજ.ની આરભની પદ્યરચના

કરસનદાસ નરસિંહ માણેક
ઈ. સ. ૧૯૦૧
જ. ૨૭-૧૧-૧૯૦૧ કરાચી. વ. હડિયાણુ (જામનગર) હુડાણુ. સમગ્ર શિક્ષણ કરાચીમાં. ૧૯૨૧માં બે વર્ષ માટે અમદાવાદ ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં અધ્યાપક એ પછી કરાચી. ડી. જે. કોલેજમાંથી બી. એ. ત્યાં બે માધ્ય શા-

ળાઓના આચાર્ય. ૧૯૩૦-૩૧માં સત્યાગ્રહ-ચળવળમાં બે વાર જેલનિવાસ. ખજીથી મુખર્ષી જન્મભૂમિના તત્ત્વી ખાતામાં અત્યારે નિવૃત્ત. હવે કક્ષાતા અર્વાચીન કવિ વ્યંગ-કવિ પણ આખ્યાનકાર વ્યાખ્યાતા. કૃતિ મુક્તધાગ (રાગોરના કા અનુ. ૧૯૨૪), ખાખના ચોથાણા (ખડ કાવ્ય ૧૯૩૬), આલબેલ (કા સં. ૧૯૩૬), વગાપાયનનીવાણી (૧૯૪૩), દિવ્ય વાર્તાઓ (૧૯૫૫), મધ્યાહન (કા. સ. ૧૯૫૮), પ્રતિજ્ઞાપુરુષોત્તમ વગેરે

કરસનદાસ મૂળજી ઈ. સ. ૧૮૩૨-૧૮૭૧ જ. મુખર્ષી વ : વડાળ (સૌ. મહુવા પાસે) ક્યોળ વાણિયા. પહેલા વેપલુવ સુધારક. વર્તમાનપત્રકાર સૌરાષ્ટ્રમાં સરકારી અમલદાર પણ થયેલા પુનર્દીગતના સળળ હિમાયતી મોટા ભાગની પ્રવૃત્તિ મુખર્ષીમાં. મૃત્યુ : ૨૮-૬-૧૮૭૧ કૃતિ. ઇંગ્લેંડનો પ્રવાસ (૧૮૬૬), પ્રવાસપ્રવેશક, નીતિવચન, સસારસુખ (૧૮-૬૬), કુટુંબ મિત્ર (૧૮૬૬), ગુજ. અગ્રેજી કોશ, મહારાજ સાવ્યખલ કેસનો હેવાલ, વેદધર્મ (૧૮૬૬) વગેરે અને અનેક પત્રિકાઓ

કરીમ મહમદ માસ્તર

ઈ. સ. ૧૮૮૪-૧૯૬૨ જન્મ-૨૦ ૭ ૧૮૮૪. હમરેઠ મુત્રી વહોરા. એમ એ., એલએલ. બી લંડન જઈ 'રેફ્રેલ એક ઇન્ડોનોમિસ્ટ'ના બી એસ સી, બેરિસ્ટર. ૧૯૨૮માં રાજનપુરના દીવાનના સહાયક પછી જૂનાગઢ રાજ્યની સદર અદાલતના જજ નિવૃત્તિ પાદનડિયદમાં શિષ્ટ ગુજરાતી ભાષાના આગ્રહી લેખક કૃતિ કવિતાપ્રવેશ (કાવ્યસચ્ચ, હિ ગ અનરિયાસાથે ૧૯૦૬), મુસલમાન વક્ક એક્ટ-૧૯૨૫નો (૧૯૨૭), ઇસ્લામની એળખ (૧૯૨૮), કરીમ મહમદનાં કાવ્યો અને લેખો (૧૯૩૬), ઉપરાંત એક અગ્રેજી ગ્રંથ પણ

કપૂરવિજયજી ઈ ૨૦મી સદીનો સુધિકાલ જે. થે સાલુ કૃતિ જેનહિત બોધ (૧૯-૦૬) જેન તત્ત્વપ્રવેશિકા (૧૯૦૬), પ્રશમરતિ (૧૯૦૬), શુદ્ધાશુદ્ધિ કપાય (૧૯૦૬), રાજ્ય મહાતીર્થાદિ યાત્રા-વિચાર (૧૯૧૩), આવક રૂપતરુ (૧૯૧૩), કામધર ક્યા પ્રબધ (૧૯૧૫), ગદ્દલી સંગ્રહ (૧૯૨૫)

કર્મણુ મત્રી ઈ ૧૫મી સદીના મધ્યભાગ સ્થળ. સંભવત નલેર (રાજસ્થાન) વણિ. કવિ પદ્યના ભની કૃતિનો પરિચય રાક્ય કૃતિ : સીતાહરણ ત્રિવા રામાયણ (૧૪૭૦. મુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

કર્મસિંહ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સ્થળ દસાડા. જે. થે. આવક. કૃતિ : નર્મદાસુદરી ચોપઈ (૧૬૨૨)-મધ્ય ગુજ. ની પદ્ય-રચના

કર્મસિંહ (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ : નલેર (રાજસ્થાન) જે. થે. આવક. કૃતિ રોહિણી ચક્રપઈ (૧૬૭૪)-અર્વા ગુજ. પદ્યરચના

કર્મસિંહ ટાંક ઈ. સ. ૧૯૧૩ કચ્છના સિનગુરામાં સં. ૧૯૬૬ના આ-પાઠ વદિ ૧૪નો જન્મ પિતા માધવજી. પ્ર-વૃત્તિ-નૂતન ગેળવણી મડળ. રચના. વિશ્વોધર-વર્ણન (કાવ્ય)

કલ્યાણુ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સ્થળ. થરાદ, અમદાવાદ વગેરે જે. થે. સાલુ કૃતિ. ધન્યવિલાસ રાસ (૧૬૨૬), વાસુપૂજ્ય મનોરમ કાગ (૧૬૪૦), અમર ગુપ્ત-ચરિત્ર (અમદાવાદ નજીક હેળતપુર. ૧૬૪૧) -મધ્ય. ગુજ. ની પદ્યરચનાઓ

કલ્યાણુચંદ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે. થે સાલુ-કૃતિ. ચિત્રસેન પદ્માવતીરાસ (૧૬૫૩)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય.

કલ્યાણુજય ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ સ્થળ. ગધાર જે. થે. સાલુ કૃતિ. કૃત-કર્મરાજવિદ્યારાસ (૧૫૩૮)-મધ્ય ગુજ પદ્ય.

કલ્યાણુજી કાનજી શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૭૨-૧૯૪૩ સ્થ ગોંડળ ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણુ. વલ્લભસપ્રદાયના સાચા વિકાન અવસાન : ૧૬-૬-૧૯૪૩ રચના : ભાગવત-ભાષાંતર, રા-જસપ્રમેય પ્રકરણ (ભાગ રૂં ૧૦) અને તા-મસકલ પ્રકરણ ભાગ. રૂં. ૧૦)-સુબોધિની-ના અનુવાદ, શ્રુતિરહસ્ય (અનુ.)

કલ્યાણુજી પૂંજગમ યાગ્નિક

પદ્યકાર કૃતિ. કલ્યાણુકાવ્ય (૧૮૭૧) 'ગોપી-વિલાપ'

કલ્યાણુજી વિહલભાઈ મહેતા

ઈ સ ૧૮૬૦ જન્મ. ૭-૧૧-૧૮૬૦. વાઝ (જિ. સુરત). લેહ્યાપાદીદાર, 'પટેલ બંધુ'ના તત્ત્વી. રાષ્ટ્રીય ચળવળમાં ગાંધીજીના સાથી. કૃતિ. મહંત (કા ૧૯૧૧), ગોપકાવ્યો (૧૯૧૪), દક્ષી વાર્તાઓ (૧૯૧૫), દેશીતર્તન (સત્યાગ્રહ ગીતો ૧૯૧૬), હૃદયમથન (કા. ૧૯૧૬), સ્વરાજ્ય-તર્તન (પરદગીનાં કાવ્યો ૧૯૨૧), ગુજરાતનું નૂર (દરબાર ગોપાળદાસનું જ. ય.) (૧૯૨૨), વગેરે, ઉપરાંત હિંદીબંગાળીના કેટલાક અનુવાદો

કલ્યાણુદેવ ઈ. ૧૬મીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ. બિકાનેર. જે. થે. કૃતિ. દેવરાજ વચ્ચરાજ ચક્રપઈ (૧૫૮૭)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય.

કલ્યાણુ ભટ્ટ ઈ. ૧૬-૧૭ સદીનો સૌધિ સૌરાષ્ટ્રના બમખંભાળિયાના ગિરનારા બ્રાહ્મણુ. વલ્લભી વેપલુવ. શ્રી વલ્લભાચાર્યજી-ના પૌત્ર શ્રી ગોકુલનાથજીના સાથમાં પડિત : રચના ગીતા રસિકગ્વની ટીકા (સ.)

કલ્યાણુસુનિ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ સ્થળ : સિદ્ધપુર જે. થે. સાલુ. કૃતિ : નેમિનાથસ્તવ (૧૬૧૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

કલ્યાણુરાય નથુભાઈ જોશી ઈ. ૧૮૮૫ જન્મ ૧૨-૭-૧૮૮૫ ખેટ રાંખોદ્ધાર (તા. દારકા) ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણુ. માધ્ય. અને હવે શિક્ષણ મુખર્ષીમાં ૧૯૦૪માં મેટ્રિક. ૧૯૦૮માં એલિકેસન કોલેજમાંથી બી. એ. વડોદરા રાજ્યની શાળાઓમાં શિક્ષક. પછી રાજ્યની અનેક શાળાઓમાં આચાર્ય. નિવૃત્તિ પાદ દ્વારકાનિવાસ. સંશોધકવૃત્તિના વિકાન. કૃતિ : દેશદેશની રસમય વાતો (૧૯૧૪), વિજ્ઞાનની વાતો (૧૯૧૬), સુધિની કૃત્તિ (૧૯૧૭), આરોગ્યવિજ્ઞાનની વાતો (૧૯૧૭), ભૂપૃષ્ઠ-વિચાર (૧૯૧૭), રાષ્ટ્રીય પ્રકાશ (૧૯૧૭), સમાજસાસપ્રવેશિકા (૧૯૨૦), ઇંગ્લાંડનું વ-હાણુવટું (૧૯૨૬), સુધિની બાધ્યાવસ્થા (૧૯-૨૮), આર્યોની એળખાણુ (૧૯૨૬) વગેરે, ઉપ-રાંત સખ્યાબધ પાક્યપુસ્તકો અને સામા-યિકામાં લેખો

કલ્યાણુસાગર ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ સ્થળ : હ. ગુજરાત. જે. થે સાલુ કૃતિ. અગડહતરાસ (૧૪૫૮ લગભગ), ચૌદ-જિન સ્તુતિ-મધ્ય. ગુજ. ની પદ્યરચનાઓ

કલ્યાણુસાગરસૂરિ ઈ. સ. ૧૬૨૪-૧૬૬૨ આચારિક ગચ્છના જે. થે આચાર્ય રચ-ના : મિશ્રલિંગકોશ લિંગનિર્ણય (સ. વ્યાક.)

કવિચણુ (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. થે. કૃતિ. અમરકુમાર રાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

કવિચણુ (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે. થે. કૃતિ. દેવ(ચંદ) વિલાસ (એતિ. પદ્ય ૧૭૬૮) સુ.)-અર્વા. ગુજ.

કસ્તૂરચંદ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્ય જયપુર ખજરગચ્છના સમયસુદરગણિના સંતાનીય કીર્તિવંધન-અમરવિમલ-અમલચંદ્ર-સક્રિવિલાસ-જયજીતની પરપરામાં જય-રત્નના શિષ્ય રચના : ગીતાધર્મકથા સૂત્ર-ટીકા (સં., ૧૮૪૩)

કહાન અકુ ગાંધી

પદ્યકારકૃતિ : શ્રીકૃષ્ણ (૧૯૦૮), આર્યપંચા-
મૃત (૧૯૦૯), સેવિકા (૧૯૧૪), સ્નેહમળરી
વગેરે

કહાનજી ધર્મસિંહ કવિ

દલપતશૈલીના પદ્યકાર. કૃતિ : સુખોદસંગ્રહ
(૧૮૮૮), ગૌરકા પ્રકાશ (૧૮૯૧), સુદરીતલક
અથવા સુખોદ ગરખાવલી (૧૮૯૨), હોલા-
મારુ (ના., ૧૮૯૩), સંતોપરાતક (કા ૧૮૯૬),
કહાન કાવ્ય (૧૮૯૭), કાઠિયાવાડી સાહિત્ય
(૧૯૧૩) વગેરે

કહાન હરજીસુત ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
લીલિયા (સૌ)નો વતની. કૃતિ : અશ્વમેધ
(૧૯૩૯. મુ.), નંદજીની ગાય (અમુ.), હોલા-
હોલીનું આખ્યાન વગેરે બીજી નાની કૃતિઓ
પણ સભવે છે.

કહાન હીરાસુત ઈ. ૧૭-૧૮ સદીની સંધિ
સ્થળ. અમરાવતી (૧૬મી સદી અમરેલી)
ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ દાદાનું નામ કામરાજ. પિતા
હીરો અમદાવાદ પાસે 'શાણીપ' ગામમાં આવી
રહેલો. કૃતિ એખાહરણ, એકાદશી માહાત્મ્ય
-અર્વા. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

કાંતિલાલ ઉપાધ્યાય ઈ. સ. ૧૯૧૯
જન્મ : ૬-૧૧-૧૯૧૯ નાનાવાડા. ૧૯૪૫-
માં બી. એ. ધર્મો પુસ્તકવેચાણ કૃતિ : મહિર-
દારે (ખલિલ જિજ્ઞાસો અનુવાદ. ૧૯૪૯),
સુખનાં સ્વપ્ન (ખાજવાર્તા. ૧૯૫૧), વેણ અને
કીણ (ખલીલ જિજ્ઞાસો અનુ. ૧૯૬૬. લક્ષ્મી-
નારાયણ પડયા સાથે). વીરચંદ્રભાઈ ગાંધીનું
જીવનચરિત્ર (૧૯૬૪)

કાંતિલાલ અમૂલખરાય

કૃતિ : સ્વદેશીગીતામૃત (સંગ્રહ. ૧૯૧૮)

કાંતિલાલ જગનલાલ પડયા

ઈ. સ. ૧૮૮૬-૧૯૫૮
જન્મ : ૨૪-૮-૧૮૮૬, નડિયાદ. વડનગર
નાગર બ્રાહ્મણ. કાદંબરી ભાપાંતરકાર સ્વ. જ.
હ. પડયાના મોટા પુત્ર અને ગો. મા. ત્રિપાઠી-
ના ભાણેજ. ૧૯૦૭માં બી. એ. ૧૯૧૦માં એમ.
એ. (વિજ્ઞાનથી). પછી પીએચ. ડી. જુદી જુદી
સંસ્થાઓમાં કામ કર્યા પછી આગરાની સેન્ટ
લેન્સ કોલેજમાં રસાયણશાસ્ત્રના અધ્યાપક.
નિવૃત્ત થયા પછી નડિયાદમાં સંશોધનક્ષેત્રે
પ્રવૃત્તિ. મૃત્યુ ૧૪-૧૦-૧૯૫૮. કૃતિ ગોવર્ધન-
રામનું જીવનચરિત્ર (૧૯૧૦)

કાંતિલાલ બળદેવરામ વ્યાસ

ઈ. સ. ૧૯૧૦
જન્મ : ૨૧-૧૧-૧૯૧૦. હામપુર. વ. વિરમ-

ગામ. ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ. પ્રાથ માધ્ય. ડાકેર-
કપડવંજ-નડિયાદ-વિરમગામમાં. ૧૯૨૬માં
મેટ્રિક. બે વર્ષ અમદાવાદની ગુજ કો. પછી
મુખર્દિ-એલ્ફિન્સ્ટન કો. માંથી બી એ. ૧૯૩૩-
માં સુરતની એમ. ટી બી કોલેજમાંથી એમ.
એ. (ગુજરાતી). ૧૯૩૮માં સમાજશાસ્ત્ર ક્ષેત્ર
મહાનિબંધ લખી એમ એ. ૧૯૪૮માં લડન-
ની રૉયલ એશિયાટિક સોસાયટીના પહેલા
ગુજરાતી કેલો. ગુજ. યુનિ. તરફથી બે વર્ષ ક્ષેત્ર
પીએચ. ડી. ૧૯૩૭ સુધી અમદા. પ્રોપ્રાએ-
ટરી હા સ્કૂ માં શિક્ષક પછી મુખર્દિ-એલ્ફિન્-
સ્ટન કોલેજના ગુજ. અધ્યાપક. પછી વિસ-
નગર અને રાજકોટ-ધર્મે દ્રસિહજી કો. ના
આચાર્ય, હવે નિવૃત્ત. જૂની ગુજરાતી, ભાષા-
શાસ્ત્ર અને ઇતિહાસ વિષયોના સંશોધક
વિદ્વાન કૃતિ : નિબંધગુચ્છ (૧૯૩૬), ગુજ-
રાતી ભાષાનું વ્યાકરણ અને શુદ્ધ લેખન (૧૯-
૩૬), વસતવિલાસ કાવ્ય (અગ્રેજમાં ત્રણ
સંસ્કરણો ૧૯૪૨-૪૭, પછી ગુજરાતી સંસ્કરણ
પણ), ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્રના વિકાસની રૂપ-
રેખા (૧૯૪૬), ચાર ક્ષયુકાવ્યો (સપા. ૧૯-
૫૫), ભાષા વૃત્ત અને કાવ્યાલકાર (૧૯૪૫)
કાનહડદેવખંધ (સપા.), ભાષાવિજ્ઞાન-ખડ ૧
(૧૯૬૫) વગેરે. એમને 'વિક્રમાદિત્ય : એ હિ
સ્ટોરિકલ સ્ટડી' (અગ્રેજ) મહત્વનો નિબંધ છે.

કાંતિલાલ પરીખ

કૃતિ : માટીના ચૂલા (૧૯૪૬)

કાંતિલાલ શાહ

કૃતિ કવિવર સ્વીદ્રનાથ ઠાકુર (અ. ૧૯૪૧)

કાંતિલાલ રતિલાલ ઠક્કર ઈ. સ. ૧૯૨૪

જન્મ ૧૬-૧૧-૧૯૨૪. રાધનપુર ૧૯૪૪-
માં ત્યાંથી મેટ્રિક. ૧૯૫૬ મેડિકલ ડિપ્લોમા.
કચ્છમાં લખપત-ધડુલામાં પ્રેક્ટીસ. કૃતિ :
નારાયણસરોવર, ક્રેટશ્વર, રામદેવીર. આયુ-
ર્વેદનાં ભિન્ન ભિન્ન માસિકોમાં ધણ લેખો.

કાંતિવિજય (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ. પાટણ જે. શ્વે સાધુ. કૃતિ : સવેગ-
સ્થાયન બાવની, સુરજવેલી (૧૯૮૬, મુ.)
અર્વા. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

કાંતિવિજય (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ

સ્થળ : પાટણ વગેરે જે. શ્વે સાધુ કૃતિ :
મહાબલ મલયસુદર્શીનો રાસ (૧૭૧૯. મુ.)
-અર્વા ગુજ. પદ્ય.

કાંતિવિજય (૩) ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ : ભમલા જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : સુભદ્રા
ચોપઈ (૧૭૭૭) વગેરે-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

કાંતિવિમલ ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
સ્થળ રાધનપુર જે. શ્વે. સાધુ. વિક્રમ
કનકાવતી રાસ (૧૭૧૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કાત્યાયન ઈ. પૂ. ૪થી સદી

આન દંપુર-વડનગરના બ્રાહ્મણ. મસિદ્દ
ચાત્રવલ્ક્યના પુત્ર મનાય છે. રચના : કાત્યાયન
શ્રોતસૂત્ર (સં), પાણિનિની અષ્ટાધ્યાયી ક્ષેત્ર
વાર્તિક (સ)

કાનજી કાળિદાસ જોશી ઈ. સ ૧૮૮૪

સ્થ. દેવવાડા (ગીર-સૌરાષ્ટ્ર). ઔદીચ્ય
સહસ્ત્ર બ્રાહ્મણ. મેટ્રિક. મૃત્તિ મુખર્દિમાં.
રચના : વૈષ્ણવધર્મગીતા વગેરે

કાનહડ રાઉલ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

કૃતિ - કૃષ્ણકીડિત (શાઈલવિકીડિત વૃત્તમાં)
-મધ્ય. ગુજ. નુ સુદર કાવ્ય

કાવ્યમદીન પીર

કૃતિ ભક્તિસાગર (પોતાનાં અને બીજાં
ઓનાં પદોનો સંગ્રહ. ૧૯૨૬)

કાલિદાસ ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ વસાવડ વડનગરો નાગર ગૃહસ્થ.
કૃતિ પ્રહ્લાદાખ્યાન (૧૯૧૧. મુ.), સીતા-
સ્વયંવર (૧૭૭૬ મુ.), ક્રુવાખ્યાન (મુ.)
-અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કાલિદાસ નરસિંહ કવિ

કૃતિ એકલા એકલાં-ભાગ ૧ થી ૬, માતૃ-
ભાષાનું શિક્ષણ (૧૯૪૪), ભાષાદર્શન (૧૯૫૦)
અને કેટલાક શાળાકીય પાઠ્યપુસ્તકો

કાલિદાસ ભગવાનદાસ કવિ

ઈ. સ ૧૯૦૯
જન્મ : સ. ૧૯૬૫ ચૈત્ર શુક્લપક્ષ. પાટણ.
જેસલમીરી ભાટિયા ત્રિચિનોપલ્લીમાં ઝવેરી
વેપારી પેઢીમાં નોકરી હતી. કૃતિ : ભજનામૃત
-૧ (૧૯૨૭), મારા શુભ વિચારો (૧૯૩૧)

કાશીદાસ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ દયાહરા, કારેલા. હુહાર- પિતાનું
નામ મોરારજી ('સુરચંદ' પાઠાંતરથી). કૃતિ :
વૈતરણીનું આખ્યાન, થાળીનું પદ (મુ.) -અર્વા.
ગુજ નાં પદ્ય

કાશીબહેન બેચરદાસ જડિયા

ઈ. સ ૧૮૮૧- ?
પાટણ સોની પતિનું નામ વિઠ્ઠલદાસ
બેચરદાસ વૈધવ્યમાં કાવ્યરચના. સરલ લોક-
ભાષાનાં સ્ત્રીકવિ. કૃતિ : હૃદયકલ્પલ (૧૯૨૬)

કાશીરામકરશનજી શાસ્ત્રી (બાંભણિયા)

ઈ. સ ૧૮૮૨-૧૯૬૩
સ્થળ. પરાવાળી (તા. કુતિયાણા-સૌરાષ્ટ્ર).
જન્મ સં. ૧૯૩૮ના કાર્તિક વદિ ૩. બડાઈ

ગ્રાહણ સ. અભ્યાસ પોરબંદરની રાજકીય પાઠશાળામાં ૧૯૦૧ માંગળ-સોરઠમાં સ પાઠશાળાના અધ્યાપક. ૧૯૫૮માં નિવૃત્ત. વલ્લભસંપ્રદાયના ગણ્ય કોટિના વિદ્વાન હવેલી સંગીતના જ્ઞાતા-કીર્તનકાર અવસાન. ૨૧-૭-૬૩ અમદાવાદમાં રચના: સ. અને ગુજ. અનેક રચનાઓ, પ્રેમરસગીતા, વિદુર-નીતિ (સમશ્લોકી અનુવાદ), રાસપચાન્યાયી (ગ્રેય પદોમાં અનુવાદ) વગેરે

કાશીરામ ભાઈશંકર ઓઝા 'પ્રેમી'

ઈ. સ. ૧૮૮૬-૧૯૫૪

જ. ૬-૨-૧૮૮૬ પાલીતાણા. શ્રીમાળી ગ્રાહણ સંસ્કૃતના સારા જ્ઞાતા કાવ્યના ત્રિપય પરત્વે બાવુજી કૃતિ શ્રીકૃષ્ણજનસંગ્રહ, શ્રી રાયાળ યશભાવની (૧૯૧૫), હાતમતાઈ (૧૯૧૨), (૧૯૧૭), ત્રિવિધવિવાહ નિબંધ (૧૯૨૨), રાષ્ટ્રીયગરબાવળી (૧૯૨૨), નાનાલાલ જન્મ સુવર્ણ મહોત્સવ (૧૯૨૭), રાસ-મજરી (૧૯૨૮), ગંગાલહરી (અનુ. ૧૯૩૦), નર્મદા શતક, જગન્માતા (૧૯૩૨), સમશ્લોકી ગંગાલહરી (૧૯૪૦), સોમનાથ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ (૧૯૫૧) વગેરે

કાશીશંકર મૂળશંકર દવે

દલપતરામ કવિના શિષ્ય પદકાર કૃતિ: બાલોચિત્ર પ્રાત્ર પ્રાર્થના (૧૮૯૪), નર્મદવિરહ (૧૮૯૬), દલપતવિરહ (૧૮૯૮), બાળગીત-માળા (૧૯૧૦)

કાશિમઅલી રહીમ કરીમ નાથાણી, 'તુરાખ' ઈ. સ. ૧૯૧૩

જન્મ. ૪-૧-૧૯૧૩ મુખઈ. વ.: મુઢા (જ્ઞ) બોખ. પ્રાથ માધ્ય મુખઈમાં. મેટ્રિક અને કોનો ૨ વર્ષનો એલ્ફિન્સ્ટનમાં કરી, સિનહામમાંથી બી ડેમ 'વેસ્ટન ઇન્ડિયા મેગ ક્લ' માં નોડરી. રચના ચિનગારી (ગદ્ય-કાવ્ય ૧૯૩૮)

કિશનસિંહ ગોવિંદસિંહ ચાવડા

ઈ સ ૧૯૦૪

જન્મ ૨૭-૧૧-૧૯૦૪ વડોદરા. ગુજપૂત શિક્ષણ વડોદરામાં જ. પોડિયેરી આશ્રમના સપડેમાં ૧૯૨૭-૨૮માં ત્યાં જઈ રહેલા. 'ક્ષત્રિય' માસિક આઠવર્ષ યલાવેલું 'નવગુજરાત'ના સહવતરી હતા. પછી 'સાધના' મુઢાપ્રાસય. એ વડોદરા યુનિ ને આપી નહું કૃત્ય. કૃતિ-યોડો કેશવ કવેનુ આત્મચરિત્ર (અનુ ૧૯૨૭), ગરીબની હાથ (પ્રેમચંદની નવલિકાઓ. અનુ ૧૯૩૦), હિંદી સાહિત્યના ઇતિહાસ (૧૯૩૦), જીવનના દર્દ (પ્રેમચંદની નવલિકાઓ. અનુ

૧૯૩૦), સંસાર (નવલ ૧૯૩૧), કપીર-સંપ્રદાય (૧૯૩૭), કુમકુમ (નવલ ૧૯૪૨), સંત કપીર (૧૯૪૩) વગેરે

કિશોરચંદ ઈશ્વરલાલ મહેતા

ઈ. સ. ૧૯૨૫

જન્મ. ૭-૬-૧૯૨૫ હુમાણા (તા વિરમ-ગામ). ૧૯૪૧માં શાળાત પરીક્ષા ઉત્તીર્ણ કરી પ્રાથમિક શિક્ષક કૃતિ: વિનોદઝરણાં, માઈ-પ્રસાદી, માઈચમતકાર, માઈત્યાત વગેરે

કિશોરચંદ ગુલાબચંદ પાદશાહ,

'સ્નેહી' ઈ સ. ૧૯૩૩

જન્મ. ૮-૨-૧૯૩૩. ગોહળ. એલએલ. બી, કોવિદ (હિંદી). ૧૯૫૪થી લેખનપ્રવૃત્તિ. ૧૯૫૬થી રોજકોટમાં વસીલાત. કૃતિ: હસલું બર્મા (ના), અનોખી ગૃહખરીદી (મહસન), ઉપરાત સામયિકોમાં મધ્યમ વર્ગની લેખ માળા

કિશોરલાલ ઘનશ્યામલાલ મશરૂ-વાલા

ઈ. સ ૧૮૬૦-૧૯૫૨

જન્મ. ૫ ૧૦-૧૮૬૦. મુખઈ. વ : સુગત. વણિક બંધુ શિક્ષણ મુખઈમાં. ૧૯૦૯માં વિલ્સન કોલેજમાંથી બી એ ૧૯૫૩માં એલ-એલ બી ૧૯૧૭માં વસીલાત છોડી ગાધીજી સાથે જોડાયા સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયના અનુયાયી. પિતાનું નામ 'ધંધારામ રંગીલદાસ', પરંતુ સ્વામિનારાયણને જ પિતા ગણી ધાર્મિક ભાવનાથી એમના એક નામનો પિતાના નામને સ્થાને સ્વીકાર શોધક, સુમુકુળિકતા તત્વચિતક અને કેળવણીકાર યુસ્ત કોએસવાદી ધર્મપુરુષ મૃત્યુ. ૬-૬-૧૯૫૨. કૃતિ: રામ અને કૃષ્ણ (૧૯૨૩), યુક્ત અને મહાવીર (૧૯૨૩), ઈશુ ખ્રિસ્ત (૧૯૨૪), સહનનંદ સ્વામી (૧૯૨૪), કેળવણીના પાયા (૧૯૨૫), જીવનશોધન-ભાગ ૧૨ (૧૯૨૬-૩૦), ગંત્રીવિચાર-દર્શન (૧૯૩૨), ગીતામંથન (૧૯૩૩), ઊદ્યદનું જીવન (અનુ. ૧૯૩૪), સત્યમય જીવન અને સત્યાગ્રહવિચાર (૧૯૩૫), સ્ત્રીપુરુષમર્યાદા (૧૯૩૭), સમૂળી ક્રાંતિ (ચિતન. ૧૯૪૮), સંસાર અને ધર્મ-ભાગ ૧-૨ (૧૯૪૮), કેળવણી-વિવેક (ચિતન. ૧૯૪૯), અહિંસા વિવેચન (૧૯૫૨) વગેરે

કિસ્મત કુરેશી

કૃતિ: સલિલ (કાવ્ય)

કીકુ

ઈ. સ. ૧૯મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કૃતિ. સોદી અને દેવરાણી ગીત (એતિ. ૧૫૬૫)-મધ્ય ગુજ. પદ

કીકુ વસાહી ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
રચળ: ગણુદેવી. ઓદીચ્ય ગ્રાહણ જન્મ સ્થાન: અનાઉલું પૂવેનું નામ નરહરિ, પિતાનું નામ ગોદો. કૃતિ: કૃષ્ણચરિત્ર કિવા બાલચરિત્ર (૧૫૦૦ લગભગ), અગદવિષ્ટિ (છપ્પા)-મધ્ય ગુજ. પદ

કીર્તિમેરુ

ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચળ: અબિકા દંદ (૧૪૩૧) વગેરે મધ્ય. ગુજ. પદ.

કીર્તિરાજ ઉપાધ્યાય

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
જે જે સાધુ. રચના: નેમિનાથ મહાકાવ્ય (સં., ૧૪૩૬)

કીર્તિવર્ધન

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. જે. સાધુ કૃતિ: સુદયવન્સ (સદેવત) સાવલિગારાસ (૧૬૪૦)-મધ્ય. ગુજ. ની પદાત્મક લોકિક કથા.

કીર્તિવલ્લભગણિ ઈ ૧૫મી સદીનો અંત
આચલિક સિક્રાતસાગરસરિના શિષ્ય રચના ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રવૃત્તિ (સં., ૧૪૬૯ અમદાવાદમાં)

કીર્તિવિજય

જે જે. સાધુ. કૃતિ: અંતરનાં અજવાળાં (કા ૧૯૫૭), કર્મસ્વરૂપ (૧૯૬૦), ત્રણ મહા-પુરુષો, કથાપરિમલ (૧૯૬૩), આહેતધર્મ-પ્રકાશ (૧૯૬૩)

કીર્તિસાગરસૂરિશિષ્ય

ઈ. સ. ૧૭મી સદી
રચળ: પુંજપુર. જે. જે. સાધુ. કૃતિ: ભીમજી ચોપઈ (એતિ. ૧૬૮૭ સુ.)-અર્વા ગુજ. પદ.

કીલાભાઈ ઘનશ્યામ ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૮૬૮-૧૯૧૪
જન્મ: ૧૮૬૮-૬૯. ભુલાવડી (ગિ. અમદા-વાદ) રાયત્રાળ ગ્રાહણ અમદાવાદમાં મેટ્રિક. મુંબઈની પોલીસ-અદાલતમાં હુબાધિયા સંસ્કૃત અને અંગ્રેજીના સારા વિદ્વાન, ખ્યાતાનામ સમર્થ અનુવાદક કૃતિ. મેવદૂત (અનુ.), વિક્રમો-વંશીય (ના. અનુ ૧૮૯૮), પાર્વતીપરિણય (ના. અનુ ૧૮૯૧)

કુચરવિજય ઈ. ૧૬મી સદીનો અંતસાગ
જે. જે. સાધુ કૃતિ: હીરવિજયસૂરિ સંયોદો (૧૫૬૬ પછી); એતિ સુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ.

કુંબવિહારી ચુનીલાલ મહેતા

ઈ. સ ૧૯૨૩
જન્મ: ૧૪-૭-૧૯૨૩ નવસારી. ૧૯૩૮માં મેટ્રિક. ૧૯૪૨માં બી. એ. ૧૯૪૫માં એમ.

એ. સુરતની એમ. ડી. બી. કોલેજમાં ગુજરાતીના અધ્યાપક અને હવે આચાર્ય વિવેચક. કૃતિ: ગદ્યરંગ (સંપા. શ્રી. પ્રજાસય દેસાઈ સોથે, ૧૯૫૬), સાહિત્યરંગ (વિવે ૧૯૫૭), ઊંડા અંધારેથી (ના. અનુ. ૧૯૫૭), સાહિત્ય-સ્વરૂપો ગદ્ય (વિવે. ૧૯૬૦), અખાના છપ્પા (સંપા. ૧૯૬૩, શ્રી. રમેશ શુક્લ સાથે), ગુજરાતનું સારવૃત્તિક દર્શન (૧૯૬૪, શ્રી રમેશ શુક્લ સાથે)

કુંદનગૌરી

કૃતિ: સાહોદરા નાગરની નાતમાં ગવાતાં ગીતોનો સંગ્રહ (૧૯૭૨ આસપાસ)

કુંદનિકા કાપડિયા

કૃતિ: વસ્તુ આવશે (નવલ ૧૯૬૨)

કુંવરકુશલજી

જન્મ: ૧૮મી સદી
કન્નડ-ભૂજની પ્રજાભાષા પાઠશાળાના પહેલા આચાર્ય જૈન ચૈત્ર કનકકુશલના શિષ્ય અને બીજા આચાર્ય રચના લખપતિ પિંગળ-ગોડ-પિંગળ-લખપતિજશસિંધુ-ત્રણે પ્રજાભાષામાં

કુંવરજી

ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
જે. એ. આવક, કૃતિ: સનતકુમાર રાજપિં રાસ (૧૯૦૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય.

કુંવરજી આણંદજી-શાહ

ઈ સ ૧૮૬૪
જન્મ: ૧૫-૩-૧૮૬૪. થોડા. વીસા શ્રીમાળી જૈન વણિક-માધ્ય. ત્રણ ચોરણનો અભ્યાસ શરૂમાં કાપડના વેપારી, પછી પ્રજાદાર પ્રજાજી જૈનના સચાલક હતા. સ્વ પશ્ચાત્તર કાપડિયાના પિતા. જૈનધર્મપ્રકાશ માસિક પણ કાટેલ જૈનધર્મપ્રસારકસભા ભાવનગરના સુસાહક, જેમાંથી એમના દાસ ૩૫૦ થી એ વધુ પુસ્તકો પ્રકાશિત થયેલા, ૧૯૪૦થી શરૂ થયેલી પ્રવૃત્તિ સમાજી અધ્યાપિ ચાલુ.

કુંવરજી નથુ વૈદ્ય

ભજનોમાં પ્રસાદ અને ભક્તિની થોડી ઝલક.
કૃતિ: કુંવરજી કીર્તનસંગ્રહ (૧૯૦૮)

કુંવર 'રામજન'

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: અખાત વડનગર નાગર ગ્રામ્ય
મકર કુંવરનો. કૃતિ: મહીસમ કથા (૧૬-૫૫), તારકાસુરનું આખ્યાન (૧૬૫૭), રામાયણ ઉત્તરકાંડ (૧૬૫૮. સુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય
કુર્મચંદાસ ઈ. સ. ૧૭૭૨-૧૮૭૮

પેટા જિલ્લાના કાસોર નજીકના ઓડના શ્રીકૃષ્ણસ્વામીના શિષ્ય. હિંદી રચના: સુકૃત-ચિંતામણિ, સ્વાધ્યારપત્રિકો, જ્ઞાનગીતા, વિજ્ઞાન સુકૃતમંદિરોપ, વિશ્વભ્રમવિદ્યસ, અગાધગતિ વગેરે અને પદો

કુલમંડન ઈ. ૧૪મી-૧૫મી સદીનો સાધિ
તપાગચ્છના દેવેન્દ્રસુરિના શિષ્ય રચના.

વિચારામૃતસંગ્રહ (સ. ૧૩૮૭), સિદ્ધાતા-લાપરોક્ષાર-મજાપના સૂત્ર-મેતિકમણસૂત્રની અવચૂંચિઓ, કલ્પસૂત્રની અવચૂંચિ વગેરે

કુલીનચંદ્ર દેસાઈ

ઈ સ ૧૯૦૨
જન્મ ૧૩-૪-૧૯૦૨ પેટલાદ. તડનગરા નાગર ગૃહસ્થ બી.એ., એલ.એલ.બી વકીલાતથી આરભ; ધરમપુર રાજ્યમાં ન્યાય-મૂર્તિ પછી કચ્છ રાજ્યમાં પણ. નિવૃત્તિપાદ અમદાવાદ-લો કોલેજમાં અધ્યાપક અને પછી આચાર્ય. કૃતિ વહેમના વમળ, સમાજશત્રુ, ગામ જંગે તો (ના.), કાયદાના પુસ્તકો ભારતીય ભાગીદાર ધારો, ભારતીય માલના વેચાણનો ધારો, પરકામ્યલેખોનો ધારો

કુલમંડનગણિ

ઈ. સ ૧૪મી સદીનો અતભાગ
સ્થળ: ઉ. ગુજરાત. જે. એ. સાધુ. કૃતિ મુગ્ધાવખોધ ઔક્તિક (૧૯૩૪)-મધ્ય ગુજ. ભાષાના માધ્યમથી લખાયેલું સ. સંક્ષિપ્ત વ્યાકરણ (સુ)

કુલસુમ એ. સરૈયા

કૃતિ અમે છેથે સાત (અ.નો પદ્યાનુવાદ ૧૯૩૯).

કુશલધીર

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. સોજતપુર (મારવાડ). જે. એ. સાધુ. કૃતિ: લીલાવતી રાસ (૧૬૫૨), ભોજચરિત્ર ચોપાઈ (૧૭૭૩)-અર્વા. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

કુશલલાલ

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ. જેસલમેરે વીરમગામ ખાતે વગેરે. જે. એ. સાધુ. કૃતિ: માધવાનવલકથા પ્રબંધ-ચરિત (૧૫૬૦. સુ.), મારુ દોલાની ચોપાઈ (૧૫૬૧-સુ.), તેજસાર રાસ (વીરમગામમાં ૧૫૬૮), અગડત્તરાસ (૧૫૬૮) વગેરે મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

કુશલવર્ધન

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. વડલી જે. એ. સાધુ. કૃતિ. સિદ્ધ-પુરુજિન ચૈત્યપરિપાટી (૧૫૮૫), બધુ હેતુ-ગમિત વીર જિનવૃત્તવન (વડલીમાં રચના)-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

કુશલસંયમ

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: ઉ. ગુજરાત જે. એ. સાધુ. કૃતિ: હરિગલનો રાસ, સવેગદ્રમમજરી-જને મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

કુશલસાગર

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. મહુધા, જે. એ. સાધુ. કૃતિ કુલ-ધ્વજરાસ (૧૫૮૭)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય.

કુશલસાગર (કેશવ)

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ: નવાનગર. જે. એ. સાધુ. કૃતિ: વીરભાણુ ઉદયભાણુ રાસ (૧૬૮૮)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કૃપાશંકર ઝીણાભાઈ પડયા

કૃતિ હિંદીની હાલત (કા. ૧૯૦૪. સ્વદેશ-પ્રેમ તથા દેશની દુર્દશાનુ ચિત્રણ)

કૃપાસાગર

ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
સ્થળ. ઉત્તરચિની. જે. એ. સાધુ. કૃતિ: નેમિસાગર-નિર્વાણરાસ એતિ. ૧૬૧૫. સુ) મધ્ય. ગુજ. પદ્ય.

કૃષ્ણ જાદવસુત

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
કૃતિ રુકમાગદનુ આખ્યાન (૧૬૫૮)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કૃષ્ણદાસ (૧)

ઈ. ૧૬મી સદી
ચરાતરના પાટીદાર. પાઠબધી પ્રજા પ્રદેશ-માં જઈ શ્રીવલ્લભાચાર્યના શિષ્ય પ્રજાભાષાના અષ્ટછાપ કવિઓમાંના ચોથા સમયે કવિ રચના પ્રજાભાષાના કૃષ્ણલીલા વગેરેના ઉચ્ચ કોટિના અનેક પદો એ ગિરિ ગોવર્ધન ઉપરના શ્રીનાથજીના મંદિરના અધિકારી હતા.

કૃષ્ણદાસ (૨)

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
કૃતિ અંબરીષ આખ્યાન, ચંદ્રહાસ આખ્યાન (૧૫૨૮), મામેરુ (સુ), રુકમિણી વિવાહ (સુ), સુધન્વાખ્યાન, છૂંડી (સુ), એકાદશીમાહાત્મ્ય, વગેરે. કદાચ આ જુદા જુદા કૃષ્ણ પદ્ય હોય.

કૃષ્ણદાસ (૩)

ઈ. ૧૮મી સદી
સુરતના કબીરપંથી સાધુ રચના. જ્ઞાન-પ્રકાશ-ચંદનદત્ત-સ્ફુલ્લશિરોમણિ-ત્રણે સ-ધ્રુવડી હિંદીના કાવ્યો.

કૃષ્ણદાસ કવિ

ઈ. ૧૬મી સદી
કચ્છના કચ્છી ભાષાના એક કવિ રચના કૂડો નાતો વગેરે કુટકર કચ્છી કવિતા

કૃષ્ણદાસ પૂંજસુત

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
કૃતિ પાંડવીગીતા (૧૬૪૬)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

કૃષ્ણદાસ શિવદાસસુત

ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
સ્થળ. લાણુચાંપાનેર કૃતિ: સુદામાચરિત (૧૬૧૭)-અર્વા ગુજ. પદ્ય.

કૃષ્ણપ્રસાદ લલિતુમાર્ગ ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૯૧૧
જન્મ: ૧૨-૯-૧૯૧૧. દાહોદ. વ.: કપડ-

૧૮]

વંજ. વીસનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. અભ્યાસ દાહોમાં. ૧૯૨૫માં મૅટ્રિક ૧૯૨૬માં અલી-ગઢ યુનિ ના બી એ ૧૯૩૦માં 'દોહદ ગેઝેટ' ના સંપાદક. ત્યારપછી અમદાવાદમાં સારા અનુવાદક, મૌલિક નવલકથાઓ પણ લખી છે. કૃતિ - પ્રતિજ્ઞાની પૂર્ણાહુતિ (નવલ. ૧૯૨૭), બળવત પ્રભા (નવલ. ૧૯૨૮), ઝેરી નાગણ (નવલ ૧૯૩૦), કીર્તનમાલા (ભજનો ૧૦૩૧), અદ્ભુત યોગી (નવલ. ૧૯૩૫), સમાજનો રાત્રી (નવલ ૧૯૪૧), રાસપુષ્પ (કા સ ૧૯૪૧), સિંહસેનાપતિ (નવલ ૧૯૫૧), શિવપુરાણ (કા ૧૯૫૧), ગરુડપુરાણ (કા ૧૯૫૨), જગલ સમ્રાટ (નવલ ૧૯૫૨) વગેરે

કૃષ્ણરામ-કૃષ્ણરામ મહારાજ

અમદાવાદ. ભક્તકવિ દયારામના સમ-કાલીન. કૃતિ મહાકાવ્ય ભાગ ૧-૨ (૧૯૧૫), કપિલસ્વેદુતિસંવાદ, કલિયુગનો ગરબો, નારી-ગરબો, પદસંગ્રહ, વીનતી શિક્ષાવચન વગેરે

કૃષ્ણરાવ ભોળાનાથ દિવેદિયા

ઈ. સ ૧૮૩૬-૧૯૨૧
જન્મ. ૪-૧૨-૧૮૩૬. અમદાવાદ વડ-નગરા નાગર શૃંગરશૈલીમાં વિલાયત જનારા પહેલા સારા સંગીતજ્ઞ સ્વ. ન ભો દિવેદિયાના મોટા ભાઈ મૃત્યુ ૨૦-૮-૧૯૨૧. કૃતિ - સરદર રા. બ ભોળાનાથ સારાભાઈનું ચરિત્ર (૧૮૮૮), મુકલમર્મન (નવલ ૧૮૯૫), વિરાજ મોહન (બગાળી નવલનો અનુ), પ્રાતિ-સહાર (ના ૧૮૯૯)

કૃષ્ણલાલ નેહાલાલ શ્રીધરાણી

ઈ. સ ૧૮૧૧-૧૮૬૦
જન્મ: ૧૬-૮-૧૮૧૧. ભાવનગર. દસા શ્રીમાળી વણિક. દક્ષિણામૂર્તિ ભાવનગરમાં અભ્યાસ કરી અમદા. ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં. ગાંધીજીના ધરાસણાના મીઠાના સત્યાગ્રહના સાથી અને જ્વેલનિવાસ પછી અમેરિકા જઈ 'ડોક્ટરેટ' ઉપાધિ અમેરિકાથી આવ્યા પછી દિલ્હીમાં પત્રકાર માર્મિક કવિ અને વતેમાન-પત્રકાર રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રકસન ૧૯૫૮-નો એમના મૃત્યુ બાદ મળ્યો મૃત્યુ ૨૩-૭-૧૮૬૦. કૃતિ. વડલો (ના. ૧૮૩૧), કોરિયાં (કા સ ૧૮૩૪), પિયો ગોરી (ના. ૧૮૪૬), આપણી પરદેશનીતિ (૧૯૫૮), વગેરે. અંગ્રેજી-માં પણ અધ્યયન

કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ અગેરી

ઈ સ ૧૮૬૮-૧૯૫૭
જન્મ. ૩૦-૧૨-૧૮૬૮ ભરૂચ દસામોદ-વણિક. ભાવનગરથી ૧૮૮૮માં બી એ મુંબઈ-માં એમ એ. ૧૮૯૦-૯૧માં એલ્ફિન્સ્ટન

કૉલેજ-મુંબઈમાં કારસીના અધ્યાપક. ૧૮૯૩-માં એલ.એલ.બી. અને ૧૯૦૫ સુધી વકીલાત. ૧૯૦૫માં સ્કોલ કૉલ ડોલેના જજ. ૧૯૨૮માં નિવૃત્તિ પાલનપુર રાજ્યના સલાહકાર હતા મુંબઈ યુનિ ના એક સેનેટર. કારસી અંગ્રેજ હૈદ બગાળી અને મરાઠીના જ્ઞાતા. કાર્ગસ ગુજ. સભા મુંબઈના પ્રમુખ હતા. લાડીની ૧૧મી ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ (૧૯૩૩)ના પ્રમુખ ત્યારથી ગુજ. સા. પરિષદની પ્રવૃત્તિ-ઓમાં મૃત્યુપર્યંત શ્રી. ક. મા. મુનશીને સાથ આપ્યો મૃત્યુ ૧૫-૬-૧૯૫૭ કૃતિ. હેદર-અલી અને ટીપુ સુલતાન (નવલ ૧૮૯૪), દયારામ અને હાફેઝ (વિવે. ૧૮૯૫), ઔરંગ-ઝેબ અને રજપૂતો (નવલ ૧૮૯૬), ગુજ-રાતી સાહિત્યના માર્ગસૂચક સ્તભો (પોતાના અ. અથનો અનુ ૧૯૨૬), ગુ સા.ના વસ્તુ મા. સ્તભો (પોતાના અ. અથનો અનુ. ૧૯૩૦), ગુજરાતીએ લખેલા કારસી ગ્રંથો. સમ્યાબધ અંગ્રેજ ગ્રંથો પણ લખ્યા છે. ગુજ. સાહિત્યનો અભ્યાસ કરી 'માઈલસ્ટોન્સ' અને 'ફર્થર માઈલસ્ટોન્સ' અંગ્રેજી ઇતિહાસો છે. ઠા. વસ-નજી માધવજી ભાપણે પણ અ માં જ. શ્રીનાથ-જી (નાથદ્વારા)ના બાદશાહી કરમાનેની મૂળ વાચના ને અંગ્રેજી અનુવાદ પણ, 'ધમ્પીરિયલ ફર્માન્સ' મથાળે પ્રસિક્ક કર્યા છે (૧૯૨૬).

કૃષ્ણલાલ સૂરજરામ વકીલ

ઈ સ ૧૮૭૮-૬
જન્મ ૧૩-૧૦-૧૮૭૮ સુરત. વલ્મીકીકવ્યસ્થ પ્રાથ માધ્ય સુરતમાં ૧૮૯૬-માં એલ્ફિન્સ્ટન કૉલેજ-મુંબઈમાંથી બી.એ. સરકારી શિક્ષણખાતામાં શિક્ષક અને ગુજ-રાતમાં જુદા જુદા હોદ્દા ૧૯૩૩માં નિવૃત્ત. ૧૯૩૪થી કોલ્હાપુરની ટ્રેનિંગ કૉલેજમાં આ-ચાર્ય. ૧૯૨૪-૩૦ દરમિયાન મુંબઈ યુનિ ના ફેલો. સરકારથી ઈંગ્લેન્ડની બેચાર પરિપદોમાં હાજરી મૅટ્રિકમાં માનુસાધામાં ઉત્તરોત્તરખા-ની વ્યવસ્થા સમિતિના સભ્ય હતા. કૃતિ - ભીલોના ગીત (સંગ્રહ ૧૯૧૫), અંગ્રેજ સરકારને કેમ લડાઈમાં બિતરંબું પડયું (અનુ. ૧૯૧૫), જગત્સંગ્રામ (અનુ ૧૯૨૦) ઉપરાત કેળવણીને લગતા ૮ પુસ્તકો

કૃષ્ણવિજય ઈ. ૧૯મી સદીનો આરભ
જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: રાજ્યલના બારમાસ
—અર્વા ગુજ. પદ્ય

કૃષ્ણશંકર દલસુખરામ શાસ્ત્રી

ઈ સ ૧૮૧૬
સ્થ. સાધી (પાદરા) પેટલાદની સ ખાઠ-શાળામાં અભ્યાસ કરી 'વેદાંતાચાર્ય'. કાશીમાં

પણ અધ્યયન નિવાસ નડિયાદમાં. સારા ભાગવત-કથાકાર રચના. ભાગવત-વ્યાખ્યા-નો, ભાગવતના સ્તવોનો અન્વયાર્થ (અપૂર્ણ), ભાગવત એન્ડશસ્ત્રસ્થનો મહિમા અને એનુ ગદ્ય રહસ્ય, વગેરે

કૃષ્ણ શર્મા

શિષ્ટકોટિના કવિ. કૃતિ: સુખાધ્યટિકા કવિ રત્ન, શ્રીમધુપદ્મ (પહેલુ ગુજ. ફત-કાવ્ય ૧૮૮૮)

કૃષ્ણાનંદજી

કૃતિ. ઓપધિકલ્પલતા (૧૯૪૪), રસ-તત્ત્વસાર (૧૯૫૦). સિક્કમયોગસંગ્રહ (૧૯-૫૦), યોગાભ્યાસ ને આસન-ત્રિધિ (૧૯૬૦), આધીમા ઉપદેશ (૧૯૬૩)

કેપુશરુ નવરોજી કાપરાજી

ઈ. સ ૧૮૪૨-૧૯૦૪
જન્મ. ૨૧-૮-૧૮૪૨. મુંબઈ. 'પારસી મિત્ર'ના તત્ત્રી. પછી 'રાસ્ત ગોકતાર'ના સહાયક તત્ત્રી સસારસુધારક અને નાટ્યકાર. સ્ત્રીઓ માટેના 'સ્ત્રીબોધ' પહેલા માસિકના સ્થાપક. મૃત્યુ: ૨૫-૪-૧૯૦૪. કૃતિ. નવલકથાઓ. ચાળીસહજરનો ચાનજી, દુખિચારીબચુ, શુદ્ધી ગરીબ, મીઠીમીઠી, ભોલોહોલો, ભીમો ભર-ભરિયો, સામાજિક નાટકો: જમશેદ, નિદા-ખાનુ, લે લી જન, વિનાશકાળે વિપરીત બુદ્ધિ, બેજન અને મની-ગેહ, નહખતીસી

કેતન મુનશી

કૃતિ: અધારી રાતે (૧૯૫૨), રવખનો ભગાર (૧૯૫૩), રક્તહાન (૧૯૬૨)—વાર્તાઓ

કેદારનાથજી

સ્વ. કિશોરલાલ મરાઠવાળાના માર્ગદર્શક ગુરુ ઉચ્ચ કક્ષાના જ્ઞાની સંત કૃતિ: વિવેક અને સાધના (૧૯૫૧), સુસંવાદ (૧૯૫૫)

કેવળચંદ અમીચંદ ભાવસાર

પદ્યકાર. કૃતિ. દૃષ્ટિયાનો રાસડો (૧૮૭૨)

કેવળદાસ અમીચંદ

ઈ. ૧૯મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ. કાસીદરા. જે. શ્વે. શ્રાવક. કૃતિ: નેમવિવાહ (૧૮૭૩ સુ)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કેવળપુરી

ઈ સ ૧૭૫૬-૧૮૪૬ સ્થળ: હાદેપુર, પણ ઈડરમાં આવી વસેલો કૃતિ - પદસંગ્રહ (વેદાંતની હિ. શુ. કવિતા. સુ)

કેવળરામ કેશવસુત

ઈ ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સ્થળ: અમદાવાદ. વડનગરે નાગર શૃંગ-સ્થ રાયપુરમાં તુળસીપોળમાં રહેતો. નવાબી રજવાડાંનો કવિ. કૃતિ. બાબીવિલાસ (હિ. અસુ).

કેશરકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ: સાંતલપુર. જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ:
જગદુ પ્રબંધ ચોપાઈ (૧૬૪૯. સુ.)—અર્વા.
ગુજ.ની આરભની પદ્યરચના

કેશરાજ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: અંતપુર. જૈ. શ્વે. સાધુ. કૃતિ:
સમયશોરસાચન રાસ (૧૬૨૬. સુ.)—અર્વા.
ગુજ.ના આરભની પદ્યરચના

કેશવ ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
લોંકાગરના હરચંદ-ઉપના શિષ્ય રચના:
શ્રીપાલ ચરિત્ર (સં. ગદ્ય, બગાળના વાલચૂર
મા, ૧૮૨૧)

કેશવ અચારી કવિ ઈ. ૧૬મી સદી
કચ્છના ઉત્તમ કાંટિના કવિ રચના: રાખ્દ-
વિભૂષણ (વજ., ૧૮૮૯)

કેશવ કવિ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
કચ્છ-મિટારામાં જન્મ. રચના: પ્રજાભાષા-
મા પ્રકીર્ણ

કેશવ નાનાસુત પંડ્યા ઈ. ૧૮મી સદીનો
ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ: સુરત, આહાણુ. કૃતિ: પુરુષોત્તમ-
માહાત્મ્ય (૧૭૭૬)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

કેશવજી ઋષિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈ. લોંકાગરજી. કૃતિ: દશાશ્વત સ્કંધ
અને દશવૈકલિક સૂત્રના ખાલાવખોધ-મધ્ય.
ગુજ. ગદ્ય. (૧૬૫૫-૫૬ વચ્ચે)

કેશવજી વિશ્વનાથ ત્રિવેદી
ઈ. સ. ૧૮૫૯-૧૯૩૪
જન્મ: ૬-૫-૧૮૫૯. ધ્રોળ (સી.). શ્રીમાળી
આહાણુ. શિક્ષક. શ્રીમાળી શુભેચ્છક માસિકના
તત્રી. મૃત્યુ: ૭-૮-૧૯૩૪. કૃતિ. સતીમંડળ
અને સ્ત્રીપુરુષોના ધર્મ-ભાગ ૧-૨ (૫૮૯૨),
ચરિત્રચંદ્રિકા, શ્રીમાળપુરાણુ (અનુ.)

કેશવદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
કૃતિ: બ્રહ્મદેવ્યાખ્યાન (૧૬૨૬) અર્વા
ગુજ. પદ્ય.

કેશવદાસ કલ્યાણુ ઈ. ૧૭મી સદીનો
ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ: ડાહ્યમપુરી. પુષ્ટિ. વૈ. દાદાનું નામ
દેવજી. લાટ. વાણિયો. ભગ્વત જિલ્લાના આ-
મોદ તાલુકાની ડાહ્યમપુરીનો વતની. કૃતિ.
વલ્લભવેલ (સુ.), મથુરાલીલા (૧૬૭૬. સુ.)

કેશવદાસ ભગવાનદાસ ભાગનગરી
ઈ. ૧૬મીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: ઝાંઝરી (ભાવનગર). ધંધાર્થે ભાગ-
નગર આંતરગામી. પુષ્ટિ. વૈ. કૃતિ: તત્ત્વાર્થ
દોહન-ગદ્ય, પદો, વલ્લભ ચપેટરસ, વલ્લભ-

રસ, શુદ્ધ પુષ્ટિમાર્ગીય સિદ્ધાંત-ગદ્ય-અર્વા.
ગુજ.ની રચનાઓ

કેશવપ્રસાદ છોટાલાલ દેસાઈ ૧૮૮૮-૧
જન્મ: ૨૦-૧૧-૧૮૮૮. અમદાવાદ. વ.:
અલીણા (તા. નડિયાદ). બ્રહ્મક્ષત્રિય ૧૯૧૫
માં અમદા. મૅટ્રિક. ૧૯૧૦માં ગુજ. ક્રો. માથી
બી. એ. ૧૯૧૨માં એલએલ બી. અમદા.
માં રાંઠ કરી ૧૯૧૩થી મુંબઈમાં વકીલાત.
'બ્રહ્મક્ષત્રિય' માસિકના ૧૯૧૪થી તત્રી. 'સ્ત્રી-
ખોધ' માસિકના ૧૯૨૦થી તત્રી. નાથી-
ખોધ મહિલા યુનિ ના એક આગેવાન કાર્યકર.
કૃતિ: પુસ્તકલય (૧૯૧૬), મારી વીસ
વાતો (૧૯૧૯), રાજ્યનીતિનો સક્ષિપ્ત ઇતિ-
હાસ (અનુ. ૧૯૨૦), ગુહજીવનની સુધરતા
(અનુ. ૧૯૨૩), સિદ્ધાસનબત્રીસીની વાતો-
ભાગ ૧-૨ (ગદ્યમાં. ૧૯૨૬), સહકાર પ્રવેશિકા
(અનુ. ૧૯૨૮), ઉપરાંત કેટલીક નાની નાની
પુસ્તિકાઓ

કેશવરામ કાશીરામ શાસ્ત્રી ઈ. ૧૯૦૫
જન્મ: ૨૮-૭-૧૯૦૫. માંગરોળ સૌરાષ્ટ્ર
ખડાઈ બ્રાહ્મણ. અવટંક 'ખાંભણિયા'. પ્રાચ
માધ્ય માંગરોળમાં. ૧૯૨૨માં ત્યાંની હાઈ-
સ્કૂલમાંથી છેલ્લાં બે વોરણુ એક વર્ષમાં કરી
મેટ્રિક. ઉપરાંત પિતાજી પાસે સરકૃત વ્યાકરણુ
કાવ્ય વેદાંત વિશે અધ્યયન. ૧૯૨૫થી કોશિ-
નેશન હાઈસ્કૂલમાં ગુજ સં ના શિક્ષક પણ
૧૯૩૫ના અંતમાં માંગરોળ છોડી ૧૯૩૬ની
ઉત્તરાણુથી અમદાવાદમાં. ૧૯૩૭ થી ગુજ.
વિદ્યાસભામાં સંશોધક. ગુજરાત સંશોધનમંડળ
અમદાવાદ શાખાના મા. નિયામક. ૧૯૫૨માં
મું. યુનિ. ના ડા. વસનજી માધવજી ભાપણુ
૧૯૫૨નો રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક મેળવ્યો.
ગુજ. વિદ્યારાજના ભા. જે. વિદ્યાભવનમાં
૧૯૫૮થી નિવૃત્ત અધ્યાપક પણ. શુદ્ધિદેવ
સંસદના મત્રી અને 'અનુગ્રહ' માસિકના તત્રી.
ગુજરાત સાહિત્ય સભાના વર્ષોથી એક મત્રી.
'એક કાઠિયાવાડી' 'ગાગ્ય' 'સાહિત્યવલ્લભ'
'વિદુર' અને 'ગર્ગ જોશી' તખલ્લુસોથી
કેટલુંક લખ્યુ છે અ. ભા. સરકૃત પરિષદ
તરફથી ૧૯૬૬માં 'વિદ્યાવાચસ્પતિ' કૃતિઓ.
સપાદનો: મહાભારત પ્રબંધ ગ્રંથ ૧ થી ૭
(૧૯૩૩-૧૯૫૧), રત્નેશ્વરકૃત ભાગવત સ્કં.
૧-૨ (૧૯૩૬), હારમાળા (૧૯૩૮), રાસસાહ-
સપદી (૧૯૪૨), અસાધ્યતકૃત હસાહલિ (૧૯-
૪૫), ભાલણુકૃત કાંદળરી, ભાલણુકૃત નલા-
ખ્યાન (૧૯૫૭), દયારામકૃત રસિકવલ્લભ
(૧૯૬૧), વગેરે; મૌલિક સંશોધનાત્મક: ગુજ-
રાતી હાથમતોની સંકલિત યાદી (૧૯૩૮),

કવિચરિત, ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૯-૪૧), આપણા
કવિઓ (૧૯૪૨), ગુજરાતી ભાષાનો લઘુ-
શબ્દકોશ (૧૯૫૦), ગુજરાતી વાગ્વિકાસ (૧૯-
૫૧), ભરતનુ નાટ્યશાસ્ત્ર અને આચાર્ય અભિ-
નવ ગુપ્ત (આખ્યાનો. ૧૯૫૭), સક્ષિપ્ત ભરત-
નાટ્યશાસ્ત્ર (સમગ્રોક્ષી અને અભ્યાસ (૧૯-
૫૮), ગુજરાતી ઉપરચના (મુ. યુનિ નાં ડા.
વસનજી માધવજી ભાપણુ ૧૯૫૮), ભાલણુ:
એક અધ્યયન (૧૯૫૮), ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્ર,
ભાગ રજ્જો (૧૯૬૦), ભાણુ એક ઉપક્રમકાર
(૧૯૬૩) ગુજરાતી વ્યાકરણુશાસ્ત્ર (૧૯૬૩),
ગુજરાતીભાષાનો વિકાસ અને અર્વાચીન ગુજ-
રાતી ભાષાનુ સ્વરૂપ (૧૯૬૫), સરકૃત ભાષા
(૧૯૩૫), વંશજીવ સમ્રાટના સખ્યાખધ
પુસ્તક, જેમાં શ્રીવલ્લભાચાર્ય મહાપ્રભુજી
(૧૯૪૫) મહત્વનું. ઉપરાંત ગ્રિયસેન-ઠંનર-
તેરિસતોરિના અ. ગ્રંથોના અનુવાદ, સ. નાટકો-
માં કાલિદાસ ભાસ-વિશાખદત્તની કૃતિઓના
અનુવાદ, મૌલિક લલિત સાહિત્યમાં એકાંકી-
સંગ્રહો. કૌલપરાજય અને ખીજ પૌરાણિક
નાટિકાઓ (૧૯૬૩), અજેય ગૌરિશિખર અને
ખીજ ૧૧ ઐતિહાસિક નાટિકાઓ, વગેરે
કેશવરામ રિદેરામ

૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ પ્રભાસપાટણ. વાલભકાયસ્થ. કૃતિ
કૃષ્ણક્રીડાકાવ્ય (૧૯૩૫. સુ.)—સુદ્રિત વાચના-
મા અર્વા ગુજ નો સારો સ્પર્શ

કેશવરામ હરિરામ ભટ્ટ
ઈ. સ. ૧૮૫૧-૧૮૯૬
મોરબી નામી ભક્તકવિ કૃતિ: કેશવકૃતિ
(કા સ ૧૯૦૯)

કેશવલાલ જમનાદાસ પાલખીવાળા
કૃતિ. સંશોધિયને શિખામણુ (પદ્યાત્મક.
૧૯૧૨)

કેશવલાલ મોતીલાલ પરીખ
ઈ. સ. ૧૮૫૩-૧૯૦૭
જન્મ ૧૧-૧-૧૮૫૩. કલકાતા (તા. કપડ-
વજ) વીસા ખડાયતા વણિક. વકીલ. મૃત્યુ.
૨૬-૧૨-૧૯૦૭. કૃતિ. કોણકાસંગ્રહ (૧૮-
૭૦), દરિયુ (૧૮૭૨), કલ્પેડા હુખ 'દશોક નાટક
(૧૮૭૭), ખુદ્દિ અને ઉદ્દિની કથા (૧૮૮૩),
સ્થાનિક સ્વરાજ (નિબંધ ૧૮૮૩), ઉપરાંત
થોડાક કાવ્યોનાં-હૃત્તરકોધોગનાં પણ 'વામન
લોકમા પ્રવાસ' એ કલ્પિતવાર્તા 'ગુલિવરો
દ્રાવેલ્સ'ની પદ્ધતિએ માત્ર છપ્પરણુ છપાયેલાં.

કેશવલાલ વિજયરામ ધોળકિયા
ઈ. સ. ૧૮૮૪-૨
કચ્છ-અમરમાં વડનગર નાગર કુટુંબમાં

જન્મ. પ્રાથમિક-અનંતરમાં, માધ્યમિક બુજ-
માં રચના. સરકાર મુક્તાવલિ (કાવ્ય), પિતૃ-
વિગ્ન (કાવ્ય), ભગવદ્ગીતા (અનુ)

કેશવલાલ શિવરામ અધ્યાપક

પાટણના ત્રણાળા નાટ્ય લેખક કૃતિ: ખાલ-
જાનમુખો (૧૮૮૮), સંગીત લીલાવતી (તા.
૧૮૮૯) સીતાપાર્વતી નાટક (૧૮૯૫), પવિત્ર
લીલાવતી (તા. ૧૮૯૬), જેન ડેન્કન્સની
કવિતા (૧૯૦૩)

કેશવલાલ શામળ રાજકવિ

કૃતિ: કેશવકાવ્ય (૧૯૮૨)

કેશવલાલ હર્ષદગાય ધ્રુવ

ઈ સ. ૧૮૫૬-૧૯૩૮

જન્મ. ૧૭-૧૦-૧૮૫૬ ખડિયલ (જિ
સામરનાં) વ. અમદાવાદ સાકોદરા ૧૮૮૨-
ખી.એ સસ્ત્રી-પ્રાકૃતના કવ્ય કોટિના વિદ્વાન
અને ભાષાશાસ્ત્રી. અમદાવાદની મેકલેટરેન્જ
ટેલેગ્રાફ શિક્ષક થઈ જવનનો આરણ નિવૃત્ત
થતા ગુજ. કો અમદા મા માનાઈ અધ્યાપક
(ગુજરાતીવિષયે) ૧૬૦૭ની મુખર્દની રજુગુજ
સા. પરિપક્વ પ્રમુખ ૧૯૨૦ થી ૧૯૩૮ સુધી
ગુજરાત વિદ્યાસભાના પ્રમુખ કવ્ય પ્રતિના
સરોધક. વ્યાખ્યાતા-સુ યુનિ ના હા. વસન
માધવજી ભાપણો-પદરચનાની એનિહારિક
આલોચના (સુ ૧૯૩૧)-કેપર આપેલા. મૃત્યુ:
૧૩-૩-૧૯૩૮ કૃતિ. અનુવાદો-મેળની
મુદ્રિકા (૧૮૮૬), અમરુદાત (૧૮૯૨), ગીત-
ગોવિંદ (૧૮૯૫), મુદ્રાંગદાસ (૧૯૦૦), હાયા-
વટકર (૧૯૦૨) મહાનતી પ્રતિજ્ઞા (૧૯૧૫),
વિવ્યવનની કન્યા (૧૯૧૫), સ્વપ્નની મુદ્રી
(૧૯૧૬), મધ્યમ નાટક (૧૯૨૦), પ્રતિમા
(૧૯૨૮), પદ્મમની પ્રસાદી (૧૯૨૩), રૂપહ-
નો. મુદ્રાંગદાસ (સં.), બાલાલુની શુ. કાંઈમરી
પૂર્વ ભાગ (૧૯૧૬)-કેપર ભાગ (૧૯૫૪),
સનહાસદ્રુત હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન (૧૯૨૭), પદ્મ
રાતકનો પ્રાચીન ગુર્જર કાવ્યસંગ્રહ (૧૯૨૭),
અનુભવભંડુ; આ કૃષ્ણાત સસ્ત્રી, ગુજરાતી
ભારતીય ઇતિહાસ, પદરચના વગેરે વિષયો
કેપરના નિર્ણયોના બે સંગ્રહ 'સાહિત્ય અને
વિવેચન' મથાળે છપાયા છે (૧૯૪૨)

કેશવલાલ હિમતલાલ હામદા

ઈ સ. ૧૮૬૧

જન્મ: ૧૫-૬-૧૮૬૧ રાજકોટ. વ.
ગોરળ. દસા શ્રીમાળી વણિક સ્થાનકવાસી
જેન માત્ર ગોરળમાં કરી જનાગર-અમદા-
વાદની કોલેજમાં વઈ ૧૯૦૨માં કન્યુસન
કોલેજ-પૂનાથી બી.એ ૧૯૧૬માં એમ.એ
૧૯૧૮માં સુરત કોલેજમાં ઇતિ ના અધ્યાપક

૧૯૧૯થી વડોદરા કોલેજમાં નિવૃત્તિ સુધી.
કૃતિ. હિંદુસ્તાનનો સાળોપયોગી ઇતિહાસ,
હિંદની પ્રાચીન ઇતિહાસ (૧૯૨૭),
ક્રિસ્ટિયો કોલોનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬) ગુજરાત-
ની ઇતિહાસસમૃદ્ધિ (૧૯૪૮), સ્વાધ્યાય-
અવબોધિકા (૧૯૫૪) વગેરે. હપરાત છન્સાત
અગ્રેજી પુસ્તકો 'ઇતિહાસ' વગેરેને લગતા
અને સામગ્રિકોમાં સંખ્યાબળ લેખો

કેશવ હરગોવિંદ શેઠ

ઈ સ. ૧૮૬૮-૧૯૪૭

જન્મ: ૨૦-૧૧-૧૮૬૮. કેમરેક ખડાયતા
વણિક. અમદાવાદમાં નિવાસ ધરમેકે અગ્રેજી-
મરાઠી-હિંદીનો અધ્યાપક. ખડાયતા મુદ્રણકલી-
મેન્ડિરનું સંચાલન. કવ્ય કોટિના ગણકવિ.
ખડાયતા મિત્રના નંત્રી. મૃત્યુ ૧-૧૧-૧૯૪૭.
કૃતિ. લક્ષ્મી (૧૯૧૬), પ્રવાસીના પત્રો
(૧૯૧૬), સ્વદેશગીતાવલિ (કા. સ.
૧૯૧૬, સ્નેહસંગીત (૧૯૧૬), રાખાજીનું
ગન્યારોહણ (નવલ ૧૯૨૩), રાસ
(કાવ્યો. ૧૯૨૨), અંજલિ (કાવ્યો. ૧૯૨૬),
ગુજરાતનો મહાકવિ (૧૯૨૭), રાસમગરી
(કા. સ. ૧૯૨૬) કેસરિયા, રાહુના રાસ
(૧૯૩૦), રાસનલિની (૧૯૩૨), વીરખમરી
(૧૯૩૩), ખાળગીતાવલી (૧૯૩૮), શરદિની
(૧૯૪૫), વગેરે

કેસર

ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
સ્થળ. લાસ. જૈ. જે સાધુ. કૃતિ: ચંદન-
મલયાગિરિ ચોપાઈ (૧૭૨૦) અર્વા. ગુજ. પદ.

કેસરવિજયજી

કૃતિ. આત્મજ્ઞાનપ્રવેશિકા (૧૯૨૩),
શાંતિનો માર્ગ (૧૯૨૪), આનંદ અને પ્રભુ-
મહાવીર (૧૯૨૬), યોગશાસ્ત્ર

કેસરવિમલ ઈ. ૧૭મી સદીનો અંતભાગ
જે. જે સાધુ. કૃતિ. સૂક્તિમાલા (દુત્તપદ.
૧૯૬૮ મુ.), વંચ્યુલસાસ (૧૭૦૦)-અર્વા.
ગુજ. પદરચનાઓ

કેશરકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. જે સાધુ. કૃતિ. જગદુપખંધ (૧૬૫૬)
અર્વા ગુજ.ના આનંદની પદરચના

કૌશિકગમ વિદ્યહરરામ મહેતા

ઈ. સ. ૧૮૭૪-૧૯૫૧

જન્મ: ૩૦-૧૦-૧૮૭૪. સુરત વડનગરા
નાગર શૃદ્ધેશ ૧૮૮૬માં સુરતમાં મેટ્રિક.
૧૮૯૨માં વડોદરામાંથી બી.એ. ભિન્ન ભિન્ન
સ્થળોમાં શિક્ષક. ભૂનાગઢની હા. સફ. મા
લાખોસમય આચાર્ય પદી ભાવનગરરાજ્યમાં
વિદ્યાધિકારી નિવૃત્તિપાદ અમદાવાદમાં આવી
વનિતાવિશ્રામ કન્યા હા. સફ. ના આચાર્ય સં.

સાસા વિદ્યાન 'સ્વધર્મનવૃત્તિ' માસિકના
તંત્રી હતા. મૃત્યુ: ૧૯૫૧. કૃતિ. ગોરીવંદર
આજીનું જીવનચરિત્ર (૧૮૯૬), પુરુષ અને સ્ત્રી
ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૧-૨), સંસલ સંસ્કૃતનાથ
૧-૨ (૧૯૧૬-૧૭), સો ટેચનીયાતો (૧૯૨૫)
'મહાકાલ' વગેરે માસિકમાં અનેક લેખો.
ભક્તિપદ્યતંત્રિગી (શ્રીલેખક કવિઓનો
સંગ્રહ-સપ્તા. ૧૯૦૫)

કામાકુટ્યાણુ ઉપાધ્યાય

ઈ. ૧૮મી સદીનો ક્ષત્રસર્ધ
ખરતગચ્છના જિનલાલસુરિના શિષ્ય
અમૃતધર્મના શિષ્ય. રચના: ગૌતમીય કાવ્ય-
વ્યાખ્યા (સં.), ખરતગચ્છ-પદ્યભલિ (સં.
(૧૭૭૮), આનુર્માસિક હોલિકા આદિ દશપદ્ય-
કથા (સં., ૧૭૭૬), ચરોધરચરિત (સં.,
જેસલમેરમાં, (૧૭૮૩), સૂક્તિમુજાવલિ-વૃત્તિ
(સં., મકરુદાવાદમાં, ૧૭૮૧-૧૭૮૪), જન-
વિચારવૃત્તિ (સં., બિકાનેરમાં, પ્રશ્નોત્તરસાધે-
રાતક (સં., ૧૭૮૫), તત્સંગ્રહ કલિકા, (સં.,
૧૭૮૮) અક્ષયતૃતીયા-પદ્યપદ્ય અષ્ટાક્ષિપ્ત
વ્યાખ્યાન (સં., જેસલમેરમાં, ૧૮૦૪), મેરુ-
ત્રગૌહરી વ્યાખ્યા (સં., ૧૮૦૪), શ્રીપાલચરિત્ર-
વ્યાખ્યા (સં., ૧૮૧૩), પરમસમયસાર-વિ-
ચારસંગ્રહ (સં.), વિચારતરાક બીજક (સં.),
સમસાહિત્યગિતિ (સં.), સૂક્તિમુજાવલિ-વૃત્તિ
(સં.), આવનવિધિ (શુ. પદ.) વગેરે

કામાકુશલ ઈ. ૧૫મી સદીનો અંતભાગ
સ્થળ: ક ગુજરાત જે. જે સાધુ. કૃતિ:
મુદર રાન રાસ (૧૪૬૫), લલિતાગકુમાર રાસ
(૧૪૬૭)-મધ્ય ગુજ.ની પદરચનાઓ

કામાભાણિકુચ ઈ. ૧૮મી સદીનો હનગર્ધ
સ્થળ: રાજપુર. જે. જે સાધુ. કૃતિ. સમ્ય-
કવલેદ, ગણુધરવાદ અને કોતરસમાસના
ખાલાવખોધ-અર્વા ગદ્ય (૧૭૭૮-૮૨)

કેમંકરગણિ ઈ. ૧૪મી સદીનો અંત
તપાગચ્છના દેવસુંદરસુરિના શિષ્ય રચના:
સિદ્ધાસનદ્વાનિશિકા (સ. ગદ્ય, ૧૩૬૪ની
આસપાસ)

કેમકોતિ ઈ. ૧૩મી સદી
વૃક્ષતપાગચ્છના વિજયચંદ્રસુરિના શિષ્ય.
રચના: બૃહલ્લપસૂત્રભાષ્ય-વૃત્તિ (સ., ૧૨૭૬)

કેમકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
જે. જે સાધુ. કૃતિ. ઉપસેનકુમાર રાસ
(૧૯૨૬ પૂર્વે), લોકિક ગ્રંથોદાન ધર્માધર્મ વિચાર
(૧૯૦૧)-મધ્ય ગુજ. પદરચનાઓ

કેમવર્ધન ઈ. ૧૮-૧૯મી સદીની સંધિ
સ્થળ: પાટણ અમદાવાદ વગેરે જે. જે

સાધુ કૃતિ: સુરસુદરી અમરકુમારસાસ (૧૭-૬૬) શાંતિદાસ વખતવદશેનો રાસ (ઐતિ, અમદાવાદમાં. ૧૮૧૩. સુ.), શ્રી પાલરાસ (૧૮-૨૩), અર્વા, ગુજ. પદ્યરચનાઓ.

ક્ષેમવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: કલ્પસરણાલાવણી (૧૬૬૧).—મધ્ય. ગુજ. પ્રધ.

ક્ષેમહર્ષ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: અનનમલયાગિરિની ચોપાઈ (૧૭૬૪. સુ.).—અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ખીમજી વસનજી ભટ્ટ, કવિ પદ્યકાર: કૃતિ: પચામૃત (હિંદી કવિતાનો સંગ્રહ ૧૯૧૪).—

ખીમસાહેબ ઈ. ૧૮મી સદી બાણસાહેબના પુત્ર રચના: પદો (હિ. ગુજ.).

ખીમો ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ રચણ: હ. ગુજરાત. જે. શ્વે. આવક કૃતિ: શત્રુજય ચૈત્યપ્રવાહી (સુ) મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચના.

ખુરોદજી ખમનજી કરામરોજ કૃતિ: 'સુખને' રાહત'માં પારસી ધાટીની કવિતા. ગુજ્જી ગુજરાતી કવિતાની દેખે પૈણ લખાયું છે.

ખુશવદન ચંદુલાલ ઠાકોર ઈ. સ. ૧૮૯૯-૧૯૨૯ જન્મ ૮-૧૨-૧૮૯૯. ભરૂચ પ્રજાસંનિય પંડોદાર કો. માર્થી બી એ. ભરૂચમાં 'પાંચો-નિયર હાઈસ્કૂલ' સ્થાપી નાની વયે મૃત્યુ. ૧૯-૩-૧૯૨૯ કૃતિ સ્વતંત્રતાના સિંકાતો (અનુ. ૧૯૨૯), વિચારસ્વોત્થનો ઇતિહાસ (અનુ. ૧૯૨૯)

ખુશાલરાય સારાભાઈ ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ અમદાવાદ. સાહેબરા નાગર. કૃતિ: ડાકચણ વિશે નિબંધ (૧૮૫૪)

ખેતી ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રચણ: વેરાટ (ગુરુપુરબલ્લા. રાજસ્થાન-માં લોડેશ્વર-ગ્રામીની નજીક). જે. શ્વે. આવક. કૃતિ: ધનનાનો રાસ (૧૬૭૬)—અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ખોડીદાસ—ખોડાજી સ્વામી ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રચણ: જેતપુર જ. રાજકોટ. જેન. રચનાનક-વાસી. કૃતિ: અજના સતીનો રાસ (ગોડળમાં. ૧૮૬૬), પ્રભાત ચક્રવર્તી રાસ (૧૮૭૧. સુ.)—અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ગંગા ઈ. ૧૭મી-૧૮મીની સંધિ રેકવ પ્રાણી. કૃતિ: શુકદેવાપ્રયાન કે. શુક-સર્વાઈ (૧૬૪૧)—અર્વા. ગુજ. પ્રધ. એક 'સુદ-માયાન' કોઈ 'ગંગાદાસ' છે તે કદાચ આ જ 'ગંગા' હોય.

ગંગાદાસ ઈ. ૧૭મીનો પૂર્વાર્ધ રચણ: પાતિયાસ. જે. શ્વે. આવક. કૃતિ: વક્રચૂલરાસ (૧૬૧૪)—મધ્ય. ગુજ. પ્રધ.

ગંગા દિવેદી ઈ. ૧૭મી ગુજરાતના પ્રાણી રચના: 'બહદરસુક' ઉપની મુખ્યધર્મકારિકા-ટીકા (સં.)

ગંગુભુને ગાંગજી ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ રચણ: હાલાર દેરા. જે. લોકગૃહી. કૃતિ: રત્નસાર તેજસાર રાસ (૧૭૯૫), ધનનાનો રાસ—મિહ અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ગંગાવિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ રચણ: માતર. જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: ગજ-સિહકુસાર રાસ (૧૭૧૫), કુસુમશ્રીરાસ (૧૭-૨૫. સુ.)—અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ગંગાદાસ (૧) ઈ. ૧૫મી સદી 'આપાનેર' અને જાનાગદમાં વસેલો રચના: પ્રતાપવિલાસ (સ. ના.), માંડલિક કાવ્ય (સ.)

ગંગાદાસ (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ કૃતિ લક્ષ્મીગૌરીસર્વાઈ-છપા (૧૫૪૩)—મધ્ય. ગુજ. માં અર્વા. ગુજ. નો પારસી

ગંગાદાસ ભવાની ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કૃતિ. બાણસા રાસોકો (૧૭૦૭)—અર્વા. ગુજ. પ્રધ. કોઈ 'ગંગ'નો 'આધવમાધવ સર્વાઈ' (૧૭૨૨)નો મળે છે તે કદાચ આ 'ગંગાદાસ' હોય.

ગંગાધર ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કૃતિ પદસંગ્રહ, સામ્રામતી આપ્યાન-ખને અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ગંગાધર અધિકારી કૃતિ: પાકિસ્તાન અને આઝાદી (૧૯૪૪), સોવિયેટ ભૂમિની આઝાદી પ્રબંધો (૧૯૪૪), રાષ્ટ્રિય ક્રાંતિનો રાહ (૧૯૪૫), આગણીસરો છેતાળીસ ઇન્કિલાબી હિંદની તસવીર (૧૯૪૬)

ગંગારામ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ કચ્છ-માતામાં મદનાં કપડી મહત. રચના. ભંજનો (કચ્છીમાં)

ગંગાશંકર જેઠાશંકર કવિશ્વર અમદાવાદ. વિરતનગરા નાગર પ્રાણી. કૃતિ: વનિતા વિદ્યાલયસ (પદ. ૧૮૫૯-માધ પડિવની બે પુત્રીની વાર્તાના વસ્તુમાંથી)

ગંગાશંકર સુભિશંકર વેણુવ ઈ. સ. ૧૮૭૬-૧૯૧૭ જન્મ ૧૫-૮-૧૮૭૬. ધાંગધા. વન. રાજકોટ. વડનગરા નાગર જીવે. માધ. માધ્ય. રાજકોટ. જીવનભર શિક્ષણનો વ્યવસાય. મૃત્યુ. ૧૬-૬-૧૯૧૭. કૃતિ. બાલસ્વભાવ (૧૮૯૯), બાળ-પ્રાતી, પદો, પદો, જ્ઞાનપ્રદીપ, ગુજરાતી કવિ-કરણ, બાણસાજી અને જેસરી, ગુહ્યવસ્તુ

ગંગાનવિહારી હાલદુભાઈ મહેતા ઈ. સ. ૧૯૦૭ જન્મ: ૧૫-૪-૧૯૦૦. અમદાવાદ. વાંજ. ભાવ-નગર. વડનગરા નાગર જીવે. સ્વ. લક્ષ્મીભાઈ

રામજીદાસ મહેતાના એક પુત્ર. ભીમરાવે ભોળાનાથદેવિવિદ્યાના દોહિત્ર. સ્વ. રમણ-ભાઈ નીલકંઠના જમાઈ ૧૯૨૧માં મુખ્ય-એલિફન્ટ કો થી બી. એ. વક્ર ચક્રવર્તી

ઇંગ્લેન્ડમાં. પ્રો. લારકીજી શિષ્ય. ૧૯૨૩-૨૫ માં બોમ્બે કોનિલના ઉપતત્તી. પછીથી સિધ્ધિયા સ્ટીમ-નેવિગેશન કં.ના વ્યવસ્થાપક.

સ્વરાજ્ય સમયમાં મળી આમેલિકા (યુ એસ. એ.) માં ભારતના હાઈકમિસ્ટર થઈ આવેલા કૃતિ અંકાક્રંતના પુષ્પો (૧૯૩૨)

ગજકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ. ગુણવલી ગુણકરદર્શસ (૧૬૫૭)—અર્વા. ગુજ. ની અર્વા. રચના પદ્યરચના

ગજરાજ પંડિત ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ રચણ: હ. ગુજરાત. જે. શ્વે. કૃતિ: હીર-વિજયસૂરિના ખાર માસ (૧૫૩૯)—મધ્ય. ગુજ.ની ખારમાસી

ગજવિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ રચણ: કસોટી (મારજી), જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: જયસેનકુમાર, ચોપાઈ (૧૭૨૨)—અર્વા. ગુજ. પ્રધ.

ગજસાગરસૂરિ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: 'મેષ્વરિય' કુગ (૧૬૦૯)—મધ્ય. ગુજ.ની કાગુરચના

ગજસાર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ પાટણ. ખરતરાજના મેતિસાગર-ધવલ ચંદ્રના શિષ્ય. રચના: વિદ્યારપટનિરિકા-દંડક ચતુર્વિંશતિ-સોપાન શીકે સોથે (સ. ૧૫૨૩)

ગજેન્દ્રરાયે ગુલાબરાય ખુચી ઈ. સ. ૧૯૦૨-૧૯૨૭ જન્મ ૧૫-૯-૧૯૦૨ ગોડળ વડનગરા નાગર જીવે. ૧૯૧૯માં મૃત્યુ. ૧૯૨૩માં જુનાગઢ-થી બી. એ. સ માં રૂલ નખેર. ૧૯૨૫માં એમ. એ. સુજ ગોકુલજી કાલા વેદાત પારિતાપિક

જન્મ પ્રાથમિક-અનરમાં, માધ્યમિક બુજ-
મા રચના-સરકાર સુક્રાવલિ (કાવ્યો, પિતૃ-
ચિન્દ (કાવ્યો), ભગવદ્ગીતા (અનુ)

દેશવલાલ શિવરામ અધ્યાપક

પાટણના ગામળા નાટ્યલેખક કૃતિ. ખાલ-
જાનસુભાષી (૧૮૮૮), સંગીત લીલાવતી (ના
૧૮૮૬) સીતાવતી નાટક (૧૮૯૫). પવિત્ર
લીલાવતી (ના ૧૮૯૬), જેન ડેન્કસની
કવિતા (૧૯૦૩)

દેશવલાલ શામળ ગજકવિ

કૃતિ : દેશવલ્લભ (૧૯૪૨)

દેશવલાલ હર્ષદરાય દુય

ઈ સ ૧૮૫૬-૧૯૩૮

જન્મ ૧૭-૧૦-૧૮૫૬. બહિચલ (નિ.
સાબરકાંઠા) : અમદાવાદ સારોદર ૧૮૮૨-
ખી એ સરકાર-પ્રાકૃતના હૃદય કોટિના વિદ્વાન
અને ભાષાશાસ્ત્રી અમદાવાદની મેદલેટિનિંગ
કે હેન/મા શિક્ષક થઈ જવનનો આરંભ નિવૃત્ત
થતાં ગુજ. ડો અમદા મા માનાઈ અધ્યાપક
(ગુજરાતીવિષયે) ૧૯૦૭ની મુખર્દની રજીગુજ
સા પરિપક્વતા પ્રમુખ ૧૯૨૦ થી ૧૯૩૮ સુધી
ગુજરાત વિદ્યાસમાના પ્રમુખ હૃદય પ્રતિના
સરોધક વ્યાખ્યાતા-મુ યુનિ ના ઠા. વસનજી
માધવજી ભાષણો-પદરચનાની એતિહાસિક
આલોકના (સુ ૧૯૩૧)-કપરઆપેલા મૃત્યુ :
૧૩-૩-૧૯૩૮ કૃતિ - અનુવાદો—જેનની
મુદ્રિત (૧૮૮૬), અમરુશત્ત (૧૮૯૨) ગીત-
ગોવિંદ (૧૮૯૫), મુદ્રાસક્ષ (૧૯૦૦), હાયા-
વટકા (૧૯૦૨), મધાનની પ્રતિજ્ઞા (૧૯૧૫),
વિવ્યવનની કથન (૧૯૧૫) રત્નની મુગ્ધી
(૧૯૧૬), મધ્યમ નાટક (૧૯૨૦), પ્રતિમા
(૧૯૨૮), પરાહમની પ્રસાદી (૧૯૨૩), રૂપાદ-
નો : મુદ્રાસક્ષ (સ), ખાલુની ગુ જર્નરી
પૂર્વ ભાગ (૧૯૧૬)—હતરભાગ (૧૯૫૪),
રત્નદાસદૃત હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન (૧૯૨૭), પદ્મમા
રાત્નનો પ્રાચીન ગુર્જર નાવ્યસંગ્રહ (૧૯૨૭),
રત્નમુખમિદ આ કપરાંત સમૃદ્ધ, ગુજરાતી
ભાગવીય કવિહાસ, પદરચના વગેરે વિષયો
કપરના નિબંધોના બે સંગ્રહ 'સાહિત્ય અને
વિવેચન' મધાળે હયાથા છે (૧૯૮૨)

દેશવલાલ હિમતલાલ કામદા

ઈ સ. ૧૮૬૧

જન્મ : ૧૫-૮-૧૮૬૧ રાજકોટ વ. :
ગોાળ. દેના શ્રીમળી વણિક સ્થાનજગમી
જેન. માધ્ય. ગોાળમાં દરી જ્ઞાનાગટ-અમદા-
વાદની કોલેજમાં થઈ ૧૯૦૨માં ફરૂચેન
કોલેજ-પૂનાથી ખી એ ૧૯૧૬માં કેમ કે
૧૯૧૮માં સુવત કોલેજમાં ઇનિ.ના અધ્યાપક.

૧૯૧૬થી વડોદરા કોલેજમાં નિવૃત્તિ સુધી
કૃતિ. હિંદુસ્તાનનો શાળાપયોગી ઇતિહાસ,
હિંદની પ્રાચીનો દંડો ઇતિહાસ (૧૯૨૭),
બ્રિટિશ લોકોનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬) ગુજરાત-
ની ઇતિહાસસમૃદ્ધિ (૧૯૪૪) રવાવ્યાય-
અવભોધિકા (૧૯૬૪) વગેરે કપરાત છ-સાત
અગ્રેજી પુસ્તકો 'ઇતિહાસ' વગેરેને લગતા
અને સામયિકોમાં સામ્યાબધ લેખો

દેશવ હરગોવિંદ શેઠ

ઈ સ ૧૮૮૮-૧૯૪૭

જન્મ ૨૦-૧૧-૧૮૮૮. હમિરેડ બહાયતા
વણિક અમદાવાદમાં નિવાસ ધરમેઠ અગ્રેજી-
મરાઠી-હિંદીનો અભ્યાસ બહાયતા મુદ્રાલુક્ષી-
મંદિરુ સંગ્રાહન. હૃદય કોટિના રાસકવિ.
બહાયતા મિત્રના તંત્રી મૃત્યુ ૧-૧૧-૧૯૪૭.
કૃતિ : લગ્નગીત (૧૯૧૬), પ્રવાસીના પત્રો
(૧૯૧૬), રવદેશગીતાવલિ (કા. સ
૧૯૧૬, સ્નેહસંગીત (૧૯૧૬), રાસાજીતુ
રાન્યારોહણ (નવલ ૧૯૨૩), રાસ
(કાવ્યો. ૧૯૨૨), અંગલિ (કાવ્યો. ૧૯૨૬),
ગુજરાતનો મહાકવિ (૧૯૨૭), રાસમજરી
(કા. સં. ૧૯૨૬), કેસરિયાં, રાણના રાસ
(૧૯૩૦), રાસનલિની (૧૯૩૨), વીરખસી
(૧૯૩૩), બાળગીતાવલી (૧૯૩૮) શગિની
(૧૯૪૫), વગેરે

દેસર

રથળ. લાસ જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ : ચદન-
મલગગિરિચોખઈ (૧૭૨૦) અર્વા ગુજ. પથ.

દેસગવિજયજી

કૃતિ. આત્મજ્ઞાનપ્રવેશિકા (૧૯૨૩)
શાતિનો માર્ગ (૧૯૨૪), આનંદ અને મલુ-
મહાતીર (૧૯૨૬), યોગશાસ્ત્ર

દેસરવિમલ ઈ. ૧૭મી સદીનો અંતભાગ
જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ. સુત્રિમાલા (દત્તખંડ.
૧૬૯૮ મુ.), વંદ્યુલરાસ (૧૭૦૦)—અર્વા
ગુજ. પદરચનાઓ

દેશરકુશલ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ. જગદુપખંધ (૧૬૫૬)
—અર્વા. ગુજ ના આનંદની પદરચના

કૌશિકરામ વિદ્યહરરામ મહેતા

ઈ સ. ૧૮૭૮-૧૯૫૧

જન્મ ૩૦-૧૦-૧૮૭૪ સુરત. વરનગરા
નાગર ગૃહસ્થ ૧૮૮૬માં સુરતમાં મેટ્રિક.
૧૮૯૨માં વડોદરામાંથી ખી એ. લિલ્લ બિલ્લ
રથળોમાં શિક્ષક. વ્હનાગદની હા. રદ્દમા
લંબિસમય આચાર્ય. પછી ભાવનગરનાથમાં
વિદ્યાવિજરી નિવૃત્તિપાદ અમદાવાદમાં આવી
વનિતાવિદ્યામ કન્યા હા. રદ્દ ના આચાર્ય. સં.

સારા વિદ્વાન. 'સ્વધર્મનિવૃત્તિ' માસિકના
તંત્રી હતા. મૃત્યુ : ૧૯૫૧. કૃતિ : ગૌરીગંજ
ઓઝાનું જીવનચરિત્ર (૧૮૯૬), પુરુષ અર્ને સી
ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૧-૨), સદ્ગે સંસ્કૃત-ભ.ગી
૧-૨ (૧૯૧૬-૧૭), સે ટેચની વાતો (૧૯૨૫)
'મહાકાલ' વગેરે માસિકોમાં અને લેખો
લક્ષ્મીપદ્મતંગિણી (સ્ત્રીલેખક કવિઓનો
સંગ્રહ—સળ ૧૯૦૫)

કામાકુશાલુ ઉપાધ્યાય

ઈ. ૧૮મી સદીનો હતરાર્ધ

ખરતગચ્છના જિનલાખસૂરિના શિષ્ય
અમૃતધર્મના શિષ્ય. રચના : ગૌતમીય-કાવ્ય-
વ્યાખ્યા (સં), ખરતગચ્છ-પદ્ધતિવલિ (સં
(૧૭૭૪), ચાતુર્માસિક હોલિકા આદિ દશધર્મ-
કથા (સં, ૧૭૭૬), યશોધરચરિત (સ.,
જેસલમેરમાં, (૧૭૮૩), મુજાસુત્રાવલિ-વૃત્તિ
(સ, મકરહવાદમાં, ૧૭૬૧-૧૭૬૪), જીવ-
વિચારવૃત્તિ (સં, બિકાનેરમાં, પ્રજોતરસાથે-
શતક (સ, ૧૭૬૫), તરસંગ્રહ કલિકા (સં,
૧૭૬૮) અક્ષયગૃતીય-પર્યુપાણ અપ્રાક્ષિત્ત
વ્યાખ્યાન (સ, જેસલમેરમાં, ૧૮૦૪), મેરુ-
ત્રયોદશી વ્યાખ્યા (સં, ૧૮૦૬), શ્રીપદચરિત્ર-
વ્યાખ્યા (સ, ૧૮૧૩), પરમસમયસાર-વિ
ચારસંગ્રહ (સં), વિચારતશક બીજ (સ),
સમરાહિયચરિત (સં), સૂત્રાનનાવલિ-વૃત્તિ
(સ), આવનવિધિ (ગુ. પથ.) વગેરે

કામાકુશલ ઈ ૧૫મી સદીનો અંતભાગ
રથળ : ક. ગુજરાત. જે. શ્રે. સાધુ. કૃતિ :
સુદર રાન રાસ (૧૪૬૫) લલિતાગકુમાર રાસ
(૧૪૬૭)-મવ્ય-ગુજ.ની પદરચનાઓ

કામામાણિક્ય ઈ. ૧૮મી સદીનો હતરાર્ધ
રથળ : રાજપુર જે. શ્રે. સાધુ કૃતિ : સમ્ય-
કવલેહ, ગણધરવાદ અને હેતરસમાસના
ખાલાવભોધ-અર્વા. ગદ્ય (૧૭૭૮-૮૨)

કેસકરગણિ ઈ. ૧૪મી સદીનો અંત
તપાગચ્છના દેવસુંદરસૂરિના શિષ્ય રચના :
સિહાસનકાવિશિકા (સ. ગદ્ય, ૧૩૯૪ની
આસપાસ)

કેસશર્તિ ઈ. ૧૩મી સદી
વૃદ્ધતપાગચ્છના વિજયચંદસૂરિના શિષ્ય
રચના : બૃહલ્લખસૂત્રભાષ્ય-વૃત્તિ (સં, ૧૨૭૬)

કેમકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો આનંદ
જે. શ્રે. સાધુ. કૃતિ : રૂપસેનકુમાર રાસ
(૧૬૨૬ પૂર્વે), લોકિક-ત્રેયાન્ત ધર્માર્ગ-વિચાર
(૧૬૦૧)—મધ્ય ગુજ. પદરચનાઓ

કેમવર્ધન ઈ. ૧૮-૧૯મી સદીની સંધિ
રથળ : પાટલુ અમદાવાદ વગેરે. જે. શ્રે.

સાધુ. કૃતિ : સુરસુદરી અમરકુમારરાસ (૧૭-૬૬), શાંતિદાસવખતચદશેઠનો રાસ (એતિ., અમદાવાદમાં. ૧૮૧૩. મુ.), શ્રીપાલરાસ (૧૮-૨૬), અર્વા, ગુજ. પદ્યરચનાઓ.

સેમવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : કલ્પસૂત્રબાલાવખોધ (૧૬૬૧).—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય.

સેમહર્ષ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : અનનમલયાગિરિની શ્રોપાઈ (૧૭૬૪. મુ.).—અર્વા ગુજ. પદ્ય.

ખીમજી વસનજી ભટ્ટ, કવિ. પદ્યકાર : કૃતિ : પચામૃત (હિંદી કવિતાનો સંગ્રહ. ૧૯૧૪).

ખીમસાહેબ ઈ. ૧૮મી સદી. ભાણુસાહેબના પુત્ર રચના : પદો (હિં. ગુજ.).

ખીસો ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ. સ્થળ : ઉ. ગુજરાત. જે. શ્વે. આવક કૃતિ : શત્રુજય ચેલપ્રવાહી (મુ.) મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચના.

ખુરશેહજી ખમનજી ફરામરેઝ કૃતિ : 'સુખુને' રાહત'માં પારસી છાંટીની કવિતા ગુજ. ગુજરાતી કવિતાની દેખે પાંજુ લખ્યું છે.

ખુશવદન ચડલાલ ઠાકોર ઈ. સ. ૧૮૬૯-૧૯૨૬ જન્મ : ૮-૧૨-૧૮૬૯. ભંડચ. અક્ષરત્રિય પડોદશ કો. માંથી બી એ ભંડચેમા 'પાયો-નિયર હાઈસ્કૂલ' સ્થાપી. નાની વયે મૃત્યુ. ૧૯-૩-૧૯૨૬. કૃતિ : સ્વતંત્રતાના સિંકાતો (અનુ. ૧૯૨૪), વિચારસ્વાતંત્ર્યનો ઇતિહાસ (અનુ. ૧૯૨૬)

ખુશાલરાય સાગલાઈ ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ અમદાવાદ. સાહોદશ નાગર. કૃતિ : ડાકચાણ વિશે નિબંધ (૧૮૫૮)

ખેતો ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ : વેરાટ (ડુંગરપુર જિલ્લા. રાજસ્થાન-માં લોદશ્વર-ઝોળરી નજીક) જે. શ્વે. આવક. કૃતિ : ધનનાનો રાસ (૧૮૭૬)—અર્વા ગુજ. પદ્ય.

ખોડીદાસ—ખોડાજી સ્વામી ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ : જેતપુર જ. ગજકોટ જેના સ્થાનક-વાસી કૃતિ : અજના સતીનો રાસ (ગાડગમાં. ૧૮૬૬), અક્ષરત્રયકવર્તી રાસ (૧૮૭૧. મુ.)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

ગંજા ઈ. ૧૭મી-૧૮મીની સધિ રેકવ આહાણુ. કૃતિ : શુકદેવાપ્રયાન કેશુક-સવાહ (૧૬૪૧)—અર્વા ગુજ. પદ્ય. એક 'સુદ્ધ-માખ્યાન' કોઈ 'ગંગાદાસ'જી છે તે કદાચ આ જ 'ગંગ'જી હોય.

ગંગાદાસ ઈ. ૧૭મીનો પૂર્વાર્ધ સ્થળ : પાતિઆસ જે. શ્વે. આવક કૃતિ : વક્રચૂલરાસ (૧૬૩૪)—મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

ગંગા દિવેદી ઈ. ૧૪મી ગુજરાતના આદિભૂત રચના : બહુદરજીક ઉપની મુખ્યાધ્યેષિકારીકા-ટીકા (સં.)

ગંગામુનિ ગંગાજી ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ સ્થળ : હાલાર દેશ. જે. લોકગૃન્ધી. કૃતિ : સનસાર તેજસાર રાસ (૧૭૬૫), ધનાનો રાસ—ખેડ અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

ગંગાવિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ સ્થળ : મત્તર. જે. શ્વે. સાધુ કૃતિ : ગજ-સિહકુમારરાસ (૧૭૧૫), કુસુમશ્રીરાસ (૧૭-૨૦ મુ.).—અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

ગંગાદાસ (૧) ઈ. ૧૫મી સદી આપાનેર. અને જૂનાગઢમાં વસેલો રચના : પ્રતાપવિલાસ (સ. ના.), માહલિક કાવ્ય (સ.)

ગંગાદાસ (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ. કૃતિ : લકમીગૌરીસંવાહ-છંપા (૧૫૪૩)—મધ્ય. ગુજ. માં અર્વા. ગુજ. નો પાસ

ગંગાદાસ ભવંની ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ. કૃતિ : ભાણુનો શયોકો (૧૭૦૭)—અર્વા ગુજ. પદ્ય કોઈ 'ગંગ'નો આધવમાધવ સંવાહ (૧૭૨૨)નો મળે છે તે કદાચ આ 'ગંગાદાસ' હોય.

ગંગાધર ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કૃતિ : પદસંચહ, સાભ્રમતી આખ્યાન—ખને અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

ગંગાધર અધિકારી કૃતિ : પાકિસ્તાન અને આઝાદી (૧૯૪૪), સોવિયેટ ભૂમિની આઝાદી પ્રબંધો (૧૯૪૪), રાષ્ટ્રિય કાલિનો રાહ (૧૯૪૫), ઓગણીસસો છેતાળીસ ઇન્કિલાબી હિંદની વસંતીર (૧૯૪૬)

ગંગારામ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ કચ્છ-માતાના મઠનાં કાપરી મહત. રચના : ભજનો (કચ્છીમાં)

ગંગાશંકર જેઠાશંકર કેવેશ્વર અમદાવાદ. વિસંતેશ નાગર આહાણુ. કૃતિ : વનિતા વિદ્યાલ્યાસ (પદ્ય. ૧૮૫૬—માધ પડિવની બે પુત્રીવી વાર્તાના વસ્તુમાંથી)

ગંગાશંકર મણિશંકર વેંગણુવ ઈ. સ. ૧૮૭૬-૧૯૧૭ જ. ૧૫-૮-૧૮૭૬. ધાંગણી વ. રોજીનાર વડનગરા નાગર જીલ્લે. માધ. મધ્ય. રાજકોટ જીવનભર શિક્ષણનો અનુભવ. મૃત્યુ : ૧૯-૧-૧૯૧૭. કૃતિ : બાલસ્વભાવ (૧૮૯૬), બાળ-પ્રાત, પદ્યક્રમ, કૌતુહલ, ગુરુશ્રી આદિ-કરણ, બાણીલોચ અને કેમેસ્ટ્રી, ગુલબચુરયા

ગંગાવિહારી લલ્લુભાઈ ભટ્ટ ઈ. સ. ૧૯૦૭ જ. ૧૫-૪-૧૯૦૦. અમદાવાદ. વડ. ભાવ-નગર. વડનગરા નાગર જીલ્લે. સ્વ. લલ્લુભાઈ

શામળદાસ મહેલાના એક પુત્ર. ખીમરાવે ભાળાનાથ દિવેદિયાના હોદિત. સ્વ. રમણ-ભાઈ નીલકંઠના જમાઈ ૧૯૨૧માં મુળઈ એલ્કિસ્ટન કો થી બી. એ. વધુ અભ્યાસ ઇંગ્લેન્ડમાં મે. લાસ્ટીના શિષ્ય ૧૯૨૩-૨૫ માં બોમ્બે કોનકલના ઉપતત્તી. પછીથી સિધ્ધિય સ્ટ્રીમ-વેવિગેશન-કુ ન્યત્રસ્થાપક. સ્વસન્ન્ય અભ્યાસથી અમેરિકા (યુ. એસ.એ.) માં ભારતના હાઈકમિસ્ટર થઈ આવેલા. કૃતિ : આકાશના પુષ્પો (૧૯૩૨)

ગંગાકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ કૃતિ : ગુણવલી મુણકરસંસ (૧૬૫૭)—અર્વા. ગુજ. ની આરંભની પદ્યરચના

ગંગારાવ પંડિત ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ સ્થળ : ઉ. ગુજરાત જે. શ્વે. કૃતિ : હાર-વિજયસૂરિના પાર માસ (૧૫૬૬)—મધ્ય. ગુજ. ની પારમાસી

ગજવિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો પ્રારંભ સ્થળ : કલોટી (મારવાડ). જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : જયસેનકુમાર, ચોપઈ (૧૭૨૨)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

ગજસાગરસૂરિ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : ઉમેશ્વરિનઃ કુજ (૧૬૦૯)—મધ્ય. ગુજ.ની કાગુરચના

ગજસાર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ પાટણ. ખરતરગંધના મતિસાગરધવલ ચંદ્રના શિષ્ય. રચના : વિદ્યારપટ ત્રિશિકા-ફંકક ચતુર્વિંશતિ-સેતપદાં ટીકા સોથે (સં. ૧૫૨૩)

ગાંધીરાય ગુલાબરાય બૂચ ઈ. સ. ૧૯૦૨-૧૯૨૭ જ. ૧૫-૯-૧૯૦૨ ગોડળ. વડનગર નાગર જીલ્લે. ૧૯૧૬માં મેટ્રિક. ૧૯૨૩માં જૂનાગઢ-થી બી. એ. સ.માં ફોલ નગર. ૧૯૨૫માં એમ. એ. સુદ્ધ ગોકુલજી આંલા વેદાત પારિતોષિક

મળ્યું ૧૯૨૫-૨૭ એ વર્ષ સુરત કોલેજ/મા એગ્રેગેટના અધ્યાપક. નર્મ અને મર્મની મૌલિક ચિંતનશક્તિવાળા કવિ મૃત્યુ. ૧૩-૧૧-૧૯૨૭ ભરજીવાનીમા કૃતિ ગર્વેન્ડ મૌકિએ (મૃત્યુ-ખાદ પ્રસિદ્ધ ૧૯૨૭)

ગિરેશંકર લાલશંકર પંડ્યા

ઈ સ. ૧૮૯૫

જ. ૧૮-૪-૧૮૯૫ નરિયાદ વ. સુરત વડનગર નાગર ગ્રાહણ ૧૯૧૬મા ખી. એ ૧૯૨૦મા એમ એ ૧૯૨૬માં ખી ટી ૧૯૨૪થી મુખર્ધ વનિતા વિશ્રામ હા. રફ ના આચાર્ય કૃતિ: સક્ષિત સ અ ક્ષણ (૧૯૧૨), એ આખ્યાન (૧૯૨૮), વલ્લભનુ જીવન (૧૯-૨૬), નરસિંહનુ જીવન (૧૯૨૬), રઘુકાંતાખ્યાન (કા ૧૯૩૨), તરંગમાલા (કા સ, ૧૯૩૩), ત્રણ આખાહરણ (સપા ૧૯૩૯) વગેરે

ગદુલાલજી ધનશ્યામ પંડિત

ઈ. સ. ૧૮૪૫-૧૮૯૮

જ. ૧૮૪૫, જૂનાગઢ વ. કાટા (રાજસ્થાન) ગોકુલરથ તૈલગ ગ્રાહણ જૂનાગઢમાં ખચ-પણમાં શીતળાથી આખ ગુમાવી પિતા ખાસે સ ભાષા અને શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ સાહિત્યો-ખાસનાદિ સવે પ્રવૃત્તિ મુખર્ધમા વલ્લભસે પ્ર-દાયતા ધુરંધર આરુ-વેણુવ પડિત શ્રીશ્રીકવિ. શતાવધાની સ ગુજ. કાવ્યરચના શુદ્ધદેવ સિદ્ધાંત અને પુષ્ટિમાર્ગ દ્વર સમર્થ શાસ્ત્રીય ગ્રંથોનુ લેખન. 'ભારતમાર્તંડ'ની પદવી સં.ના વિકાનો તરફથી. વિદ્યારણ સ્વામીની 'પચ-દશી'ની હરોળનો વેદાંતચિંતામણિ-પચદશી' અથ સ ભાષામાં યમુનાહરી, રૂકમિણીચંપૂ, રસવંધ, કૃષ્ણભિસ્મર વગેરે ગદ્યપદ્યાત્મક સં. ગ્રંથો 'સસ્તિકાતમાર્તંડ' અને 'મારુતરાક્તિ પ્રાલંબન' નામના નૈયાયિક કૌટિના એ સ. ગ્રંથ ગુજરાતીમા 'સુભાષિતલહરી' (૩ સં.) મૃત્યુ ૧૮૯૮

ગદુલાલ ગોપીલાલ ધ્રુવ

ઈ સ. ૧૮૮૧-૧૯૬૮

જ. ૧૦-૫-૧૮૮૧ અમદાવાદ. વડનગર નાગર ગૃહસ્થ. સ્વ નરસિંહરાવ દિવેટિયાના ભાણેજ શ્રીમતી વિદ્યામહેન રમાણુભાઈનીલ-ડંકના નાના ભાઈ ૧૮૯૮માં મેટ્રિક ૧૯૦૪મા ખી એ. સરકારી કેળવણી ખાતામા નિરીક્ષક. નિવૃત્તિ પૂરેથી જ અમદાવાદની 'પ્રાર્થના સ-માજ'ના મુખ્ય કાર્યકર્તા. અમદાવાદની અનેક સામાજિક અને સાહિત્યિક સરચાઓમાં સેવા. વર્ણોથી 'ન્યૌતિયર' માસિકના વંચી. અવસાન. ૨૪-૫-૧૯૬૮, કૃતિ 'સંજ સમસાહનરાય (૧૯૦૫), ઈસુખ્રિસ્તનુ જીવન (૧૯૧૦), પ્રજા-પારમિતા સૂત્ર (૧૯૧૬), હિંદુ શ્રીઓની

હિતિમા ગાળેલા મારા વીસ વર્ષ (શ્રી કર્વેના મરાઠી લેખોનુ ભાષાતર ૧૯૩૧), ગ્રાહધર્મ (૧૯૩૧), Marriage Manualનો ગુજ. અનુવાદ ૨ ભાગમાં, વગેરે

ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી

ઈ સ. ૧૮૪૮-૧૯૧૬

જ. ૧૬-૧૧-૧૮૪૮. આમોદ (ગિ. ભરૂચ). અમદાવાદીસહસ્રી આ. શિક્ષકમાથી સખ્યા-બંધ સરકારી શાળાઓના આચાર્ય સારા શૈક્ષ-ણિક દાનો કથા ૭. મૃત્યુ. ૧૨-૬-૧૯. કૃતિ: મીઠીમીઠી વાતો (૧૮૮૫) ભત-મહેનત (૧૮-૮૯), સદ્વર્તન (૧૮૯૬), દરિયાપારના દેશોની વાતો અથવા યૂરપખડનુ વર્ણન (૧૮૯૨)

ગણપતરામ રાજરામ ભટ્ટ

ઈ સ. ૧૮૪૮-૧૯૨૦

જ. ૨૯-૫-૧૮૪૮ ગાહુ (ગિ. અમદા-વાદ) વ. આમોદ (ગિ. ભરૂચ). રાજવાળ ગ્રાહણ. ધર્મે શિક્ષક. લેખનથી શરૂઆત. કૃતિ 'લીલાવતીની કથા (૧૮૭૨), બાળલગ્નનો નિષેધ (૧૮૮૮), બાળલગ્નથી ચતી હાનિ (૧૮૮૯), લઘુભારત ભાગ ૧ થી ૫ (૧૮૯૬-૧૯૦૯), ભરૂચ જિલ્લાનો કેળવણી ખાતાનો ઇતિહાસ (૧૮૭૭), પ્રતાપનાટક (૧૮૮૩), માવેતીકુંવર ચરિત્ર, મનોવિકાર તથા આશા નિરાશા વિશે નિબંધ

ગણપતિ

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

સ્થળ. આમોદ (ગિ. ભરૂચ) કાચસ્થ. પિતાનું નામ નરસા. કૃતિ: માધવાનવલકામ-કંદલા (૧૫૧૮ મધ્ય. ગુજ ની પદ્યાત્મક લૌકિક-કથા સુ)

ગણેશજી જેઠાભાઈ દુબળ

ઈ. સ. ૧૮૫૩-?

જ. ૧૨-૧૧-૧૮૫૩ લીંબડી (સો.). મહા-સત્રિય શરૂમા શિક્ષક. પછી જિનિંગ કેક્ટરી અને હાપખાનુ પણ 'મહાસત્રિય શુભેચ્છક' માસિકના વંચી મૃત્યુનુ વર્ષ નથી મળ્યું કૃતિ: કૌતુકમાળા અને બોધવચન, હરમરખયામની રૂખાચત (અનુ.); કેટલીક નવલકથાઓ લખી છે. ગુજરાતીમાં કાથદાના 'લિમિટેગન 'લો' અને 'કાઠિયાવાડ લો રિપોર્ટ્સ'.

ગણેશરામ છગનરામ વરતિયા

હરિજન લેખક-કવિ. કૃતિ: હિત-રાક્ષા વળી (૧૯૧૪), ગીતા અમૃતસાગર (નવ અધ્યાયોનો પદ્યાનુવાદ. ૧૯૨૭)

ગમન બારોટ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ સીંહજીના રખીદાસ પટેલનો બારોટ અને શામળ કવિનો મિત્ર સીંહજીના જમીનદાર રખીદાસ વગેરેની પ્રશસ્તિઓનાં કવિત્ત ઓના

હસ્તાક્ષરમાં, એણે શામળના 'નંદખત્રીસી' 'હલકંઠાખ્યાન' (અપૂર્ણ), સિંહાસનખત્રીસીની ૧૭વાર્તાઓની નકલ સ. ૧૭૬૬-સંન ૧૭૪૦માં મા કરેલી તે ચોપડામાં બાણુવામાં આવેલ છે.

ગરીબદાસજી ઈ. સ. ૧૮૭૬-૧૯૫૬

કચ્છ-કૂકમામાં હરિદાસ ટાંકના પુત્ર. સં. ૧૯૩૨ના શ્રાવણમા જન્મ. નામ નાનજી. ઈશ્વરામજીના શિષ્ય. અવસાન. ૨૬-૩-૧૬, રચના: પદો. (હિં.)

ગવરીબાઈ ઈ. ૧૮મી સદીનો હિતરાધે

સ્થળ. ડુંગરપુર (વાગડ. રાજસ્થાન). વડ-નગ ગ નાગર ગૃહસ્થ. સુદીવંત્રી વેદાંતી ત્રી કવિ કૃતિ. પદસંગ્રહ (સ.)-અર્વા. ગુજ.

ગિળુભાઈ ભગવાનજી બપેકા

ઈ. સ. ૧૮૮૫-૧૯૩૯

જ. ૧૫-૧૧-૧૮૮૫. ભાવનગર. વ. વળા (વલ્લીપુર). ઓ. સહસ્ર આ. મા-મા'ય ભાવનગરમાં. ૧૯૦૫માં મેટ્રિક. ડિસ્ત્રિક્ટ-હાઇકોટે-વકીલ થયા, પરંતુ 'દક્ષિણામૂર્તિ વિદ્યાર્થી ભવન'માં શિક્ષક થઈ પસંદ ક્યું. બાળકોને લગતી સખ્યાબંધ પુસ્તિકાઓ લખી. ૧૯૨૬નો રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક અર્પણ થયેલો. આદર્શ શિક્ષક. મૃત્યુ ૨૩-૬-૧૯૩૯. કૃતિ: ધર્માભાઓના ચરિતો (૧૯૨૬), ભગ-વાન જુદ (૧૯૩૦), કિશોરકથાઓ (૧૯૨૬), રખડુ ટોળી (અનુ ૧૯૨૮-૨૯) વગેરે અનેક

ગિરંતરંકર મૂળજી ભટ્ટ

કૃતિ: બાળલગ્નથી બનતી ખીના (પદ્યાત્મક. ૧૮૭૭; બાળલગ્નને વિપય બતાવી ભોજરાત-નો સમય ચીતર્યો છે.)

ગિરંતરંકર વિન્ધનાથ પાંડક

ઈ. સ. ૧૬૧૯

જ. ૨૧-૫-૧૬. રાજકોટ. શ્રીગૌડ ગ્રાહણ ખા. મા'ય રાજકોટમાં ૧૬૪૨મા ધર્મેન્દ્ર કો. માથી ખી એ., ૧૬૫૩મા ખી. એફ... 'કાવિદ'. ધર્મે શિક્ષક. કૃતિ: પ્રતીક્ષા (૩ સં., ૧૬૬૫) ગિરધર (૧) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ કૃતિ: પ્રહલાદાખ્યાન (૧૭૩૦), એક ગિર-ધરનું આંખાનો મહિમા (અનુ.) ખીનએ અ-સાદતની 'હસાકલિ' પોતાને નામે 'હસાવતીનુ આખ્યાન' શીર્ષકથી આપી છે, સંભવ છે કે આ ત્રણે 'ગિરધર' એક હોય.

ગિરધર (૨)

ઈ. સ. ૧૭૩૧-૧૭૬૬

સ્થળ: માસર; પછીથી વડોદરા. દસા લાઇ વણિ-વેણુવ. ગો. શ્રી પુરુષોત્તમજીનો શિષ્ય. કૃતિ: રામાયણ (૧૮૩૭ સુ), કૃષ્ણલીલા (સુ), મુક્તાચરિત્ર-અર્વા. ગુજ. એને નામે 'રાજસૂચ-યજ્ઞ', 'દલસીવિવાહ' અને 'રાધિકાના ખાર

માસ' પાછળથી ૨૨ી કેઈએ ચડાવ્યા છે.

ગિરધરલાલ અમૃતલાલ ન્યાયા

ઈ. સ. ૧૮૩૬-૧૯૧૮

જ. : ૧૮૩૬-૪૦, મહેમદાવાદ. વ. : અમદાવાદ. દરમિયાન નાગર વણિક. મેટ્રિક સુધી અભ્યાસ. સંભળાતા. કૃતિ : શ્રીમદ્ભાગવત (અનુ.), શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા (અનુ.)

ગિરધરલાલ પંભળી ક્ષત્રી

સુરત. નમેદના અનુકરણી કવિ. કૃતિ : ગિરધરવિલાસ (૧૮૭૧), ભરતમંદીનાં ત્રાસદાયક પરિણામ-કથા (૧૮૮૨)

ગિરધરલાલ અતુરદાસ શેઠ ઈ.સ. ૧૯૦૧

જ. : ૧૩-૫-૧૯૦૧. ઉમરેઠ. વણિક. પ્રાથ. માધ્ય ઉમરેઠમાં. વડોદરામાં ઇન્ટર આર્ટ્સ. ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં ૧૯૨૩માં 'ગણિતશાસ્ત્ર-વિશારદ'. થોડો સમય ભરતમંદીમાં શિક્ષક. પછી પોડિયરી આશ્રમમાં સાવક. રચના : ઉપરામ (તત્ત્વચિંતન. ૧૯૫૯), Silence speaks (૧૯૬૩)

ગિરધરલાલ હરકિશનદાસ કવિ

કૃતિ : ડાકેરલીલા (૧૮૭૬), મોહિની (૧૮૮૪), નવરત્ન (૧૮૮૬), રસરંગના ખ્યાલ (ગરબા. ૧૮૯૬), ભરતમંદીના પ્રવાસ (૧૮૯૭)

ગિરિનાથકંઠ મયારામ ભટ્ટ, 'ગિરીશ'

ઈ. સ. ૧૮૬૧

જ. : ૧૨-૮-૧૮૬૧. કુતિયાણા (સૌ.). વ. : વળા (વલસીપુર) ઓ. સ. પ્રા. પ્રાથ. માધ્ય. કુતિયાણા-વળા-ભાવનગર. મેટ્રિક પર્યંત. ૧૯૧૧માં ભૂના. રેલવેમાં. ૧૯૨૦થી ભાવનગર-દક્ષિણમૂર્તિ વિ. ભવનમાં. પછી ધરશાળામાં. કૃતિ મહાન વિગ્રહ પછીની જર્મનીમાં કેળવણીની પ્રણાલી (અનુ. ૧૯૩૩), અખિલ ત્રિવેણી (૧૯૩૬), ગરુડ ગીતો (૧૯૩૭), ગિરીશભાઈની વાર્તાઓ ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૭-૩૮), પાખડીઓ (૧૯૩૮), વાર્તાલહરી (૧૯૩૯), રાત્રિની પત્ની વગેરે

ગિરિનાથકંઠ વલ્લભજી આચાર્ય

ઈ. સ. ૧૮૮૦-૧૯૬૪

જ. : ૧૦-૧૧-૧૮૮૦. જૂનાગઢ. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. જૂનાગઢમાં. માધ્ય રાજકોટમાં. કોલેજનો અમદાવાદ-ભૂનાગઢ-મુળઈ-માં. ૧૯૦૭માં બી. એ. ૧૯૦૯માં એમ. એ. નિવૃત્તિ પર્યંત મુળઈના 'મિન્સ ઓફ વેલ્સ સુબિયમ'ના કન્ટ્રીટર મૃત્યુ : ૮-૫-૧૯૬૪. કૃતિ : ગુજરાતના અંતિ લડાઈ લેખો, ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૩૩-૧૯૪૨)

ગિરિધર શર્મા ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૬૪

જ. : ૨૫-૫-૧૮૮૨. ઝાલરાપાટણ (રાજ-

સ્થાન) વ. : ભૂનાગઢ. પ્રમોરો બ્રાહ્મણ. સ.ના સમયે પડિત. પ્રાસાદિક અનુવાદક. સ. અને હિ. મા અનેક ગ્રંથ લખ્યા છે. ઝાલરાપાટણ રાજ્યના રાજગુરુ હતા. 'નવરત્ન', 'સાહિત્ય-શિરોમણિ'. કૃતિ : નીતિશતક (અનુ. ૧૯૨૮), બાલચંદ્ર (અનુ. ૧૯૨૬), અમરવચનસુધા (અં.નો અનુ. ૧૯૩૨) વગેરે

ગિરિનંદુરેરી ઈ. સ. ૧૯૨૩-૧૯૫૧

જ. : ૧૬-૩-૧૯૨૩. મોલગીત (ખર્મ). વ. : ઉમતા (જિ. મહેસાણા). એમ. એ., એલએલબી, સુરતની એમ. ટી બી. કોલેજમાં અગ્રેજના અધ્યાપક હતા. મૃત્યુ. ૧૪-૧-૧૯૫૧. કૃતિ : વિશ્રામ (કા. સં. ૧૯૫૬)

ગિરીશ હ. પરીખ ઈ. સ. ૧૯૩૪

જ. : ૧૪-૧૧-૧૯૩૪. વિરોચનનગર (તા. સાણુ, જિ. અમદાવાદ) વ. : કેરાળા (તા. ઘોળકા). કડવા પાટીદાર ૧૯૫૬માં બી. ઈ. (સિવિલ) કૃતિ : ટમટમતા તારલા (બાળગીત-સંગ્રહ. ૧૯૬૦)

ગુણચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૧મી સદી

ખરતરગઢના જિનચંદ્રસૂરિ-પ્રસન્નચંદ્ર-સૂરિ-સુમતિવાચકના શિષ્ય. રચના : વીરચરિત (સ)

ગુણચંદ્ર (૨) ઈ. ૧૨મી સદી

અણહિલપુર પાટણ. આચાર્ય હેમચંદ્રના બીજા શિષ્ય. એણે રામચંદ્રને 'નાટ્યદ્રષ્ટુ' અને 'દ્રવ્યાલોક' ગ્રંથોના લેખનમાં સાથ આપ્યો હતો.

ગુણચંદ્રસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : વસંતકાવ્ય (સ.) -મધ્ય ગુજ.ની પદ્યરચના

ગુણમતિ ઈ. ૪થી સદી પહેલાં

વલસીપુર. બૌદ્ધ ધર્મને લગતા ગ્રંથો લખ્યાનુ સુએનશ્વાંગ નામના ચીની યાત્રિકે જણાવ્યું છે.

ગુણરત્ન ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય

ખરતરગઢના સાધુનંદનના શિષ્ય રચના : પદ્મિશતક-ટીકા (સ.), ગુરુભાઈ તપોરત્ન સાથે, ૧૪૪૫)

ગુણરત્નસૂરિ (૧) ઈ. ૧૪મી-૧૫મી સદી

તપાગઢના દેવસુદંસૂરિના કેળ્યાનદંસૂરિના શિષ્ય રચના : કલ્પાતર્વાચ્ય (સ., ૧૪૦૧), સપ્તતિકા અવચૂરિ (સ., ૧૪૦૩), દેવેન્દ્રસૂરિના કર્મગ્રંથોની અવચૂરિઓ વગેરે. ક્રિયાતલ-સમુચ્ચય (સ., ૧૪૧૦), પદ્મદર્શનસમુચ્ચયની તર્કરહસ્યનીટીકા ટીકા (સ.).

ગુણરત્નસૂરિ (૨) ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

રચણ : ઉ. ગુજરાત. જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ :

મુખ્યભાસ, ભરતબાહુબલિ મળંધ-મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

ગુણવંતરાય પોપટભાઈ આચાર્ય

ઈ. સ. ૧૯૦૦-૧૯૬૫

જ. : ૯-૯-૧૯૦૦. જેતલસર, વ. : ભમનગર. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. નરિયાદથી મેટ્રિક. 'ફૂલછાપ'ના તત્ત્વી. 'સૌરાષ્ટ્ર' સાપ્તાહિકના ઉપતત્ત્વી. પછી 'જન્મભૂમિ'-મુળઈમાં ઘણો સમય સેવા આપી દરિયા-ખેડુઓની સામ્યાબંધ નવલકથાઓ આપી. વર્તમાન પત્રકાર ઉપરાંત આરૂઠ નવલકથાકાર તરીકે ખ્યાત થયા મૃત્યુ. ૨૫-૧૧-૧૯૬૫. કૃતિ : સોરઠી રામશીર ભાગ ૧-૨, પીરમનો પાદશાહ, કચ્છમાં કાંતિ (૧૯૩૧), ગોરખ આયા ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૪), કેરી કિતાબ (૧૯૩૫), હુ ખાવો ને મગળદાસ (૧૯૩૬), દેશદીવાન (૧૯૩૬), જળ-સમાધિ (૧૯૩૯), રામકહાણી (૧૯૪૫), દરિયામાં દોટ (૧૯૪૫), અદલાબેલી (૧૯૪૬), ગિરનારને ખોળે (૧૯૪૬), ગુર્જરલક્ષ્મી (૧૯૫૨), મીનાખંભર (૧૯૫૨), હંસારી (૧૯૫૩), હાજી કાસમ તારી વીજળી (૧૯૫૪), દરિયાપીર (૧૯૫૫), કાળો પહાડ (૧૯૫૬), દરિયા સારંગ (૧૯૫૭), કૃષ્ણજી નાયક (૧૯૫૭), અખોવન (૧૯૫૭), જગત શાહ (૧૯૫૯), વિરાળદેવ (૧૯૬૦), એકલિયો અલાદાદ (૧૯૬૦), અનંત ચાવડો (૧૯૬૧), અર્જુનદેવ (૧૯૬૧), ભૂત રહે ભેકાર (૧૯૬૧), કેરી અને કાટા (૧૯૬૨), ઇડરિયો ગઢ (૧૯૬૨), છેલ્લી સલામ (૧૯૬૨), સારંગદેવ ભાગ ૧-૨ (૧૯૬૨), જનમ જનમના જોગી (૧૯૬૪) વગેરે

ગુણવિજય (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ

તપાગઢના લક્ષ્મીભદ્રની શાખામાં શુભ-વિમલ-અમરવિજય-કમલવિજય-વિદ્યા-વિજયના શિષ્ય. રચના : વિજયપ્રસારિત કાવ્યની પૂર્તિ (સ., ૧૬૧૨)-એ કાવ્યની ટીકા (સં ઇડરમાં રાઠકરી જોધપુર શ્રીમાલમાં ચાલુ રાખી શિરોહીમાં પૂર્ણ), કલ્પકલ્પલતા (સ.) ગુણવિજય (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ જે. શ્વે. સાધુ. રચના : નેમિનાથચરિત્ર (સ., ૧૬૧૨)

ગુણવિજય (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

રચણ : નવલખા, મેડતા વગેરે જે શ્વે સાધુ કૃતિ : પ્રિયકરનૃપ ચોપાઈ (૧૬૨૨), વિજયસેનસૂરિ નિર્વાણ સ્વાધ્યાય (મેડતામાં)-મધ્ય ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

ગુણવિજય (૪) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

રચણ શિરોહી. જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ : નેમિજિન કાગ (૧૬૨૫), વિજયસિહસૂરિ વિ-

નય પ્રકારા રાસ (શિરોહીમાં ૧૬૨૬) - મધ્ય
ગુજ ની પદરચનાઓ

ગુણવિનય (૫) ઈ ૧૭મી સદીનો પ્રકાર
રચના : જોડે સાધુ કૃતિ નય-
ચંદ્રસેન (૧૬૬૬) શીસામાં કાચર વ્યવહારી
સંસ (૧૫૨૬ મુ) - મધ્ય ગુજ ની પદરચનાઓ
ગુણવિનય (૬) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય
તેજાજીના સુમતિ વિનયના શિષ્ય રચના
મિતલપણી નિવૃત્તિ (સ), હોરમંત્ર (સ),
ત્રિયાદિનાકર (સ), ૧૬૩૮

ગુણવિનય (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો અંત
ખેતર સંમતિ ખાના ક્રમસંજના જયસોમ-
ના શિષ્ય રચના હનુમાન કવિ કૃત બાંડ પ્ર-
શસ્તિ કાવ્ય-દીકા (સ, ૧૫૮૫), વ્યુત્કા-દીકા
(સ, ૧૫૮૦), નવચંપૂ વૃત્તિને આધારે દીકા
(સ, ૧૫૮૦), વૈરાગ્યરાત દીકા (સ, ૧૫૮૧),
સંમોધસંપત્તિકા-દીકા (સ, પાલીમાં ૧૫૮૫)
વગેરે

ગુણવિનય (૨) ઈ ૧૬મી સદીની સંધિ
સ્થળ : સંધરગર, ખાતા, મહિમપુર
વગેરે. જે શ્લોક કૃતિ. ક્યવત્રા ચોપાઈ
(મહિમપુર ૧૫૮૮), કમચંદ વેરાવળી પ્રબંધ
(૧૫૮૮, મુ), અનુભુદરી પ્રબંધ (૧૬૦૬),
કૃષિદત્તાચોપાઈ (ખાતામાં ૧૬૦૭), સ્વ-
સ્તક ચોપાઈ (ગજનગરમાં ૧૬૦૮), ગુણ-
સુદરી પુણ્યપાલ ચોપાઈ (જવાનગરમાં
૧૬૦૬), જંબુરાસ પ્રાહારમેરમાં ૧૬૧૩),
કલાવતી ચોપાઈ (સાગાનેરમાં ૧૬૧૬), મૂળ-
દેવકુમાર ચોપાઈ (સાગાનેરમાં ૧૬૧૭), ધના-
શાલિભટ્ટ ચોપાઈ (આગરામાં ૧૬૧૭),
અંચલમત સ્વંત્રપુવણ (૧૬૧૮), હુપકમત-
તમોદિનકર ચોપાઈ, અગડદતરાસ વગેરે મધ્ય
ગુજ ની પદરચનાઓ

ગુણસમૃદ્ધિ મહત્તમ

ઈ ૧૪મી સદીનો મધ્ય
જેસલમેર ખેતરગચ્છના જિનચંદ્રસુરિ-
ની શિષ્યા રચના, અનુભુસુદરીચરિત્ર
(મા, ૧૩૫૦)

ગુણસમૃદ્ધિ ઈ ૧૫મી સદીનો પ્રવાંધ
પૂર્ણિમાગચ્છના ગુણસાગરસિંહના શિષ્ય-
રચના : જિનચંદ્રકથા (સ, ૧૬૧૮)

ગુણકરમુદિ (૧) ઈ ૧૩મી સદી
જે આચાર્ય રચના, યોગરત્નમાલા
વૃત્તિ (સ, ૧૨૪૦)

ગુણકરમુદિ (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો પ્રવાંધ
સ્થળ : આવકવિધિરાસ (૧૩૧૭ દ. અપ-

બંધની પદરચના)

ગુણકરમુદિ (૩) સ ૧૬મી સદીનો મધ્ય
ચેત્રગચ્છના એક આચાર્ય રચના સુર-
કવ કોમુદી (સ, ૧૪૪૮), વિદ્યાસાગરકથા
(સ)

ગુણસાગરસુરિ, ઈ ૧૭મી સદીનો પ્રવાંધ
સ્થળ : કુરુચેર સિદ્ધપુર, આગરા વગેરે.
જે શ્લોક કૃતિ. દાલસાગર (૧૬૧૬),
કૃતપુણ્ય (ક્યવત્રા) રાસ (૧૬૨૦), નેમિ-
ચરિત્રમાળા (સિદ્ધપુરમાં ૧૬૨૫ પહેલાં),
સ્થલિભટ્ટગીત (આગરામાં)

ગુણાખચંદ્ર ઈ ૧૨મી સદી
કચ્છવાગડન નરવાડા, જનચરિત્ર સંહિ-
ગુજ ના સૂરા કવિ રચના. જયમહાકાલી
ભયહરણી વગેરે કાવ્યકૃતિઓ.

ગુણાખદાસ હરજીવનદાસ ઓકર
ઈ.સ. ૧૬૦૬

જ. ૨૦-૬-૧૬૦૬ પોરબંદર દસા શ્રી-
માળી જન વણિક પ્રાથ પોરબંદરમાં માધ્ય
મુખઈ ભરડાહી. રક માથી મેટ્રિક થઈ ૧૬૩૦-
માં એલ્ફિન્સ્ટન કો-માંથી બી.એ સંત્યાગ્રહની
હડતમાં જોડાવવાસ. પ્રથમ કોટિના ગુજ
નવલિકાકાર કૃતિ. લતા અને પ્રીત વાતા
(૧૬૩૮), વસુધરા અને પ્રીત વાતા (૧૬૬૧)
ધમસેન (તા. થનસુખલાવે મહેતા સાથે
(૧૬૪૮), વગેરે

ગુણાખગય ખાખુરાય ઈ સ ૧૬મી સદી
સુરતના વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ રચના
'રે' અને 'વાવ' (કા. કવિતા ૧૮૨૧)

ગુણાખભાઈ વશનજી
સ. ૧૭મી સદી, પશુચરિત્રસ્તોત્રી કૃતિ
ગુણાખગચ્છ અને ગોવિંદગીતા (૧૬૩૬)

ગુણાખવિનય ઈ ૧૮મી સદીનો હત્તરાઈ
સ્થળ : વિશાલા જે શ્લોક કૃતિ
સમેતશિખર ગિરિ રાસ (૧૭૮૬) - અર્વા ગુ
પદરચના

(હાજ) ગુણામચલી હાજઈસ્લામ,
'રહિમાની' ઈ.સ. ૧૬૨૬

જ. મુખઈ. વ : શિહોર. ઈસ્લા અશરી-
ખાને કેળવણી મુખઈ. પ્રવૃત્તિ ભાવનગરમાં.
અરબી ક્રસેલી કેદમાંથી અનુવાદકૃત્યો છે. 'રાહે
નનંત' ના ત્રી વચ્ચે 'નૂં હમાન' અને 'ખાંડો
નમ્મેત' મસિક પત્રો પાસુ ચલાવેલા કૃતિ નૂં
હિદાયત (૧૬૪૨), મુસલમાનો અને ગુજર-
સાહિલ, કુરોને શરીક (મૂળ સાથે ગુજર અમુ-
બને ગુજ. લિપિમાં)

ગુણામહસેન ચોહનમેદ, 'અગીર'
ઈ સ. ૧૬૦૧

જ. ૨૫-૬-૧૬૦૧ મુદરા (કચ્છ), ખાન
નાટ્યલેખક, ગઝલકાર કૃતિ. સગીરની ગઝલો,
એમના હસાયો સેવક અને 'વીર કારાયલ'
એતિ નાટકો ભજવાલયા છે.

ગુણાખ ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
સ્થળ : નોવા. જે શ્લોક કૃતિ : 'તેજસાર-
કુમાર ચોપાઈ (૧૭૮૮) - અર્વા. ગુજ પદ.

ગોકુલદાસ કુબેરદાસ મહેતા
ઈ.સ. ૧૮૬૨

ઉમરેડા દસા ખડોયતા-વણિક ૧૬૧૬માં
પ્રે સ ટ્રેડેલિંગ એમ્પ્રાવાદમાંથી સીનિયર
ટ્રેડિંગ રાશિક કૃતિ વાર્તાનો સંગ્રહ (૧૬૧૬),
રાષ્ટ્રીય કીર્તન (૧૬૨૧), અમદાવાદ શહેરની
ભૂગોળ, ગુજરાત પ્રાંત, પાલંગીત (૧૬૨૨),
પાલિકાગીત, મુખઈ ધલાકો (૧૬૨૬), સવાહ-
સંચય (૧૬૨૭), પંડિત જવાહરલાલ (૧૬૩૧)
વગેરે

ગોકુલદાસ ખીમજી ખાખડાઈ
કૃતિ. વનસ્પતિસુધિ-ખડ-૧ (૧૬૪૧
વિજ્ઞાન).

ગોકુલદાસ દારકાદાસ રાયચૂરા
ઈ સ. ૧૮૬૦-૧૬૫૧

જ. ખાલાગામ (સોરઠ) વ. કૃતિયાણા
(જિ. જુનાગઢ) લોહાણા મુખઈમાં શેરખનર-
નો ધ્યેયોરમે વર્ષે છોડી સાહિત્યસેવા ૧૬૨૮-
માં 'શાસ્ત્ર' માસિકનો આરભ સારા કવિ અને
વાર્તાકાર હત્તરજીવનમાં પ્રથમ ચોરવાડ અને
પછી વડોદરા લોકસાહિત્યના સારા સંશોધક-
સપાદક કૃતિ. રાસમેદિર (૧૬૧૫), નવનીત
(૧૬૨૧), રાયચૂરાની રસીલી વાર્તાઓ (૧૬-
૨૫), કાઠિવાવાડની લોકવાર્તાઓ (૧૬૨૫),
સ્નેહપ્રણી (નવલ ૧૬૨૭), વ્યાસની વાર્તા-
ઓ (૧૬૨૮), કાઠિયાવાડી દુહાસંગ્રહ (૧૬-
૨૮), રસિયાના રાસ (૧૬૨૮), સોગડી વીરાગ-
નાની વાર્તાઓ (૧૬૨૮), દાલચીવડાની દસ
વાર્તાઓ (૧૬૨૬), પ્રેમલીલા (૧૬૩૧),
ગાંધીગંગની વાર્તાઓ (૧૬૩૧), મહીપાલદેવ
(નવલ ૧૬૩૨), દાલચીવડાનો દાયરો (૧૬-
૩૨) વગેરે

ગોકુલદાસ નાગર ઈ. ૧૭મી સદી
વડોદરાના નાગર શ્રીવલ્લભાચાર્ય પોત્ર
શ્રીગોકુલનાથજીના શિષ્ય રચના. નિત્યચરિત્ર
સ અષ્ટકો

ગોકુલભાઈ નાગરજી ઈ ૧૭મી સદી
જન્મ : સ. ૧૬૬૫ વે.

સુ. ૧૧. શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર શ્રીગોકુલનાથજીના શિષ્ય. રચના. સ્વરૂપાનુભવોત્સવ, સ્નાનદોત્સવ, મંગલરસ, નિવ્યચરિત્ર વગેરે, ઉપરાંત ૧૪. ગુજ. ૫૬૧

ગોડીદાસ શ્રાવક ઈ. ૧૭મી સદીનો અત્યંત સ્થળ : વડોદરા. કૃતિ. નવકાર રાસ—રાજસિંહ રાજવતીરાસ (૧૬૯૮)—અર્વા. ગુજ. ૫૬

ગોપાલ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ સ્થળ. નંદાવતી (નાંદોદ). વ. સુરત પછી અમદાવાદ અડાલજી મોઢ પિતાનું નામ ખીમજી. અખાનો સમકાલીન જ્ઞાની ભક્તકવિ. ગુરુનું નામ સોમરાજ રાજહસ. કૃતિ જ્ઞાન-પ્રકાશ કે ગોપાલગીતા (૧૬૪૬ સુ.), પદસંગ્રહ (સુ.), ખોડાણ (સુ.) જ્ઞાનસાખીઓ (સુ.). —હજી 'ગોપાલ'ના ધણાં પદ અપ્રસિદ્ધ છે (દ્ર. ગુજ. સભાના સમઢની હાથપ્રતમાં).

ગોપાલદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ. રૂપાલ (કલોલની પુવે) પછી અસારવા—અમદાવાદ. વણિક. શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના ખીન્ન પુત્ર શ્રીવિકલનાથ ગુસાઈજીના શિષ્ય ભાઈલા કોકારીનો જમાઈ. અસારવામાં શ્રી આચાર્યજીની યેઠકવાળા સ્થાનમા સસરાને ત્યાં આવી રહેલો. વે. સામદાયિક ગાથા પ્રમાણે શ્રીગુસાઈજીનો કૃપાપાત્ર. કૃતિ. વલ્લભાખ્યાન (એતિ. રમણીય આખ્યાનકાવ્ય)—જેના ઉપર અમદાવાદ-દોસ્તીવાડાની પોળમાં ગોસાઈજીની પોળના શ્રીનટવરલાલ રયામલાલની હવેલીવાળા નિ. લી. ગો. શ્રી પ્રજાચર્ય મહારાજે. સ.માં વિસ્તૃત ટીકા લખી છે. (સુ.), વળી. શ્રી જીવજી (મુંબઈ) અને શ્રી પ્રજા-ભરણીએ પ્રજાભાષામાં વિસ્તૃત ટીકાઓ લખી છે. (ત્રણે સુદ્રિત)

ગોપાલદાસ વ્યારાવાળા

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ વ્યારા (જિ. સુરત). વણિક વંશજ. કૃતિ. પ્રાકટ્ય સિદ્ધાંત (થોડો ભાગ સુ.—શ્રી. વલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર શ્રીગોકુલનાથજીના ચરિત્રને લગતો વિસ્તૃત પદ્યગ્રંથ), દોહરા (અમુ.) આ કવિ ગોકુલનાથજીનો શિષ્ય હોતા.

ગોપાલજી કલ્યાણજી દેલવાડાકર

ઈ. સ. ૧૮૫૬-૧૯૩૫ જ. ૧-૬-૧૮૬૬. દેલવાડા (દ. સૌરાષ્ટ્ર), ઓ. ધા. કાર્યક્ષેત્ર ૧૬મા વપેથી મુળઈ. આલેકેડ નાટકમંડળી, સ્વદેશી નાટકમંડળી વગેરેના નાટ્યયેત્રક. સામાજિક નવલકથાકાર. મૃત્યુ : ૧૭-૨-૧૯૩૫. કૃતિ : નવલકથાઓ—નીલમ

અને માણેક-૮ ભાગમાં, નીલમમાણેકની સતતિ—૪ ભાગમાં, ચંદ્રકળા, નિરજની અથવા વરલેલી વનિતા, માધુરી અથવા પ્રેમલેલી પ્રમદા, મહારિકા, ખેરિસ્ટરની ઘેરી, શ્રીકૃષ્ણ ખેરિસ્ટર, શાંતિપ્રિયા, લાલન વણજારી વગેરે ઉપરાંત ખીજ ૬, નાટકો—રાત્રીશ્રીયળ, વસત માધવ, રમાજીસુધરી, મહનવસત, મનોહરી રક્ષા, નીલમમાણેક, તારાસુધરી અને ખીજ ૬, ચિત્રપટકથાઓ—પિત્રોદ્ધાર, ઇંદુકુમારી, દેવી ટોડી, લાલનવણજારી, જનકવિદેહી, કાશ્મીરા, દિલ્હીરોશ, નીલમ માણેક, કુસુમવલેલી; ખાલ-અથાવલી—કિડરગાઈનશિક્ષણપદ્ધતિનાં મૂળ-તત્ત્વો, કિડરગાઈન-૪ ભાગમાં, ખાલકસરત વગેરે સોળેક, ખાળશિક્ષણ ગરળાવળી, સંગીત સતીમંડળ (૧૯૦૦), ખાળ-ખાળ (૧૮૯૯) વગેરે

ગોપાલ ભટ્ટ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સ્થળ. બાલાપોર. કૃતિ. બાપાવિચત્ર (વૃતખન્દ-લૌકિકકથા—અર્વા. ગુજ મા)

ગોપાળદાસ જીવાભાઈ પટેલ

ઈ સ. ૧૯૦૫ અમદાવાદ. ગુજરાત વિદ્યાપીઠના સ્નાતક દ્વિત્ય કોટિના વિદ્વાન. પ્રાકૃત ભાષાઓના સારા વિદ્વાન ગુજરાત વિદ્યાપીઠને અવિરત સેવા. કૃતિ : મહાવીર સ્વામીનો આચાર-ધર્મ (૧૯૩૬), મ સ્વા નો સયમધર્મ (૧૯૩૭) મ. સ્વા. નો અતિમ ઉપદેશ (૧૯૩૭), બગવતી સાર (૧૯૩૮), પાષુપુણ્ય અને સયમ (૧૯૪૨) શ્રીમહાવીરકથા (૧૯૪૧), પ્રાચીન શીલકથાઓ (૧૯૪૫), શ્રીયોગવાસિષ્ઠ (૧૯૪૫), લમિત્ર-રેખાલ (આ.નો અનુ. નવલ. ૧૯૬૪) વગેરે

ગોપાળરાવ ગળતન વિદ્યાંસ

ઈ સ. ૧૮૬૬ જ. ૨૬-૧૧-૧૮૬૬. આંજલે (જિ. રત્ના-ગિરિ-મહારાષ્ટ્ર). ચિતપાવન બ્રાહ્મણ. પ્રાથ માધ્ય ૩ સુધી વળા(વલ્લભીપુર)માં પછી દક્ષિણામૂર્તિ-ભાવનગરમાં. ૧૯૧૭માં મેટ્રિક ૧૯૨૧માં પૂનાની ફર્ગ્યુસન કો.માંથી બી.એ. પછી ભાવનગરમાં દક્ષિણામૂર્તિ વિ. ભ માં શિક્ષક. નિવૃત્તિ પછી અમદાવાદમાં. ૧૯૨૧થી ગાધીજીના સરકારમાં રગાયેલા. વિ. સ ખાડેકરની મરાઠી નવલકથાઓના કુલ મુખલ્યાર ગુજ. અનુવાદક કૃતિ : પશ્ચિમના દેશોની કેળવણી-ખડ ૧-૨ (૧૯૩૮), કૌ અવધ (નવલ. ૧૯૪૪), હંદકા (૧૯૪૫), સુલભા (૧૯૪૭), હાંમેલા હેયા (૧૯૪૭), સૂનાં મદિર (૧૯૪૭) વગેરે અનુવાદો

ગોપાળરાવ હરિ દેજમુખ

ઈ સ ૧૮૨૩-૧૮૬૩ જ. ૧૮-૨-૧૮૨૩. પૂના. ચિતપાવન બ્રાહ્મણ. સરકારી નોકરીમાં આગળ વધતાં ૧૮૬૩માં મુળાઈના સ્માંલ કોંગ કોટેના જજ. ૧૮૬૭માં એ સ્થાન ઉપર અમદાવાદમાં. ૧૮-૭-૧૮૭૨માં વિદ્યાસલાના મત્રી. મૃત્યુ : ૬-૧૦-૧૮૬૨. કૃતિ અતિહાસિક ગોપ્તી (મરાઠી), મહારાષ્ટ્ર અને ગુજરાતના ઇતિહાસની રચના (ગુજ. ૧૯૦૦), આગમપ્રકાશ (૧૮૭૪), નિગમપ્રકાશ (૧૮૭૪), લોકહિત-વાદીજીત નિબંધસંગ્રહ (૧૮૮૬)

ગોમતીખડેન ઈ. ૧૭મી સદી ભારતના હરિદાસ નાથાભાઈનાં પુત્રી. શ્રી-વલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર શ્રીગોકુલનાથજીનાં શિષ્યા. રચના. કવનરસ (આ અથ અપૂર્ણ રહેતાં નાગરદાસ ગોકુલભાઈએ પૂર્ણ કર્યો. જુઓ 'નાગરદાસ ગોકુલભાઈ')

ગોરધનદાસ કહાનદાસ અમીન

ઈ સ ૧૮૬૧-૨ જ. : ૨૭-૮-૧૮૬૧. સિનેર, લેલિઆ પાટી-દાર વડોદરા રાજ્યના વતનદાર હતા અ. પાત્ર ઘો.નો અલ્યાસ. 'પટેલગણુ' માસિક થોડો સમય ચલાવેલ. કૃતિ. ખરૂર ટી વૌશિગન (૧૯૧૪), અદ્દલુત આગબોટ (૧૯૧૬), યુરોપનો રણુરંગ (૧૯૧૬), છત્રપતિ રાજરામ (૧૯૧૭), દાદાભાઈ નવરોજીનું દ્રુક જીવનચરિત્ર (૧૯૧૭), મહાત્મા ટોલ્સ્ટોય (૧૯૨૩), મુ-ખોધ પુષ્પવાટિકા (૧૯૨૩) પાટલીપુત્રની પડતી (૧૯૨૪), કટોપનિપદ (અનુ), જ્ઞાને-શ્વરીગીતા (અનુ) વગેરે

ગોરધનદાસ ગોરધરદાસ દેસાઈ

કૃતિ. દુનિયાદારીનું હડાપણ (પદ્યાત્મક ૧૮૭૨ દલપતશેલીનું), ભજનો ઉપરાંત હિંદી રચનાઓ પણ

ગોવર્ધન ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સ્થળ આમોદ (જિ. ભરૂચ). વૈષ્ણવ. બ્રાહ્મણ. કૃતિ. કપિલગીતા (૧૮૨૫) કોઈ ગોવર્ધનનું ગરુડપુરાણ (૧૭ અધ્યાયનુ ગુજ.) મળે છે તે અને આ કદાચ એક હોય

ગોરધનભાઈ ડાહ્યાભાઈ એન્જિનિયર

ઈ. સ ૧૮૯૦ જ. ૨૬-૧-૧૮૯૦ (જિ સુરત) વ : સુરત. લેલિવા પાટીદાર ૧૯૦૬માં સુરતથી મેટ્રિક. એલ્ફિન્સ્ટન અને વિલ્સનમાં ભણી ૧૯૧૭માં બી.એ ૧૯૨૧માં એલએલબી. ૧૯૨૬થી સોલિસિટર. વલ્લભી વે. સંપ્રદાયના

જ્ઞાતા દૃતિ. શ્રીરામચરિતામૃત (કા. ૧૬૧૭), પ્રભાતદેરી (૧૬૩૦) ઉત્તર ગયામની ગયા (અનુ. ૧૬૩૨-૩૩), ઉ.સંગે (રાગોદરો અનુ. ૧૬૩૩), લહરીયુગલ (કવિરાજ જગન્નાથની દૃતિઓનો અનુ. ૧૬૩૭), કરુણાલહરી (અનુ. ૧૬૩૮), શ્રુતિગીતા (અનુ. ૧૬૮૧), શ્રીકૃષ્ણ-લીલામૃત ભાગ ૧-૨ (૧૬૮૪-૫૧), મહિમ્ન સ્તોત્ર (સમ્પ્રલોકી અનુ. ૧૬૫૫), કંઠામરણ્ય ભાગ ૧-૨-૩ (૧૬૫૭-૬૬), વગેરે

ગિર્વર્ધનદાસ લક્ષ્મીદાસ ઠક્કર

પદ્યકાર દલપતરોલીના દૃતિ મહંદાર વિ-રહશતક (૧૮૭૫-કવીશ્વર દલપતરામે આ દૃતિ સુધારી આપેલી)

ગિર્વર્ધનદાસ દામોદર પમાણી,

‘કેશવકાંકા’

ઈ.સ. ૧૮૫૪
કચ્છના અનંતરનાવતની જન્મ સ. ૧૬૧૦-ના નેહ સુદિ ત્રીજી નાથદ્વારમાં. રચના ‘મંડાળે કચ્છી કવિતા’

ગિર્વર્ધનરામ માધવગમ ત્રિપાઠી

ઈ.સ. ૧૮૫૫-૧૯૦૭

જન્મ ૨૦-૧૦-૧૮૫૫ વ : નરિયાદ, વડનગરનાગર ગ્રાહણ બી એ એલએલબી કાયેસ્ત્ર મુખર્દી કચ્છ કોટિના વકીલ પ્રથમ ક્ષાના સાહિત્યકાર અને કવિ પહેલી ગાહિત્ય પુસ્તક-૧૬૦૫ અમદાવાદમાં થઈ તેના પ્રમુખ ‘એકપુસ્તક’ મદાળે અગ્રેજીમાં વ્યવસ્થિત રીતે રાજનીતી રાખનાર સમર્થ વિવેચક—નિરીક્ષક. મૃત્યુ : ૪-૧-૧૯૦૭. દૃતિ સરસ્વતીચંદ્ર ભાગ ૧ થી ૪ (૧૮૮૭-૧૯૦૬), સ્નેહસુઠા (કા. ૧૮૮૬), નવલરામ લક્ષ્મીગમની જ્વનકથા (૧૮૯૧), ક્ષાસિન્ધ પોએટ્સ ઓફ ગુજરાત (અગ્રેજીમાં ગુજ-રાતના કવિઓનો અભ્યાસગ્રંથ ૧૮૯૪), લીલાવતી જ્વનકથા (૧૯૦૫), દયારામનો અક્ષરદેહ (૧૯૦૮), સાક્ષરજ્વન (૧૯૧૬), સ્નેહપુસ્તક (અગ્રેજી રોશનીશી) વગેરે

ગિર્વર્ધનેશ વિઠ્ઠલદાસ જોશી

ઈ.સ. ૧૯૩૪

જ. ૧૮-૧૦-૧૯૩૪. રાણાવાવ (તા. ચોર-બદર) વ : વાંસ-નળિયા (ચોરબદર) ઓ સ આ પ્રાણ રાણાવાવ કોરનામાં સ મધ્યમાં મુની, પત્રી મુખર્દીમાં ભાગીય વિદ્યાભવનમાં ‘સાહિત્યકર્તાચાર્ય’-પરીક્ષાત્તીર્થ, કાચગુરાણ-તીર્થ સ પાદગાળાનવસારીના આચાર્ય પત્રી સુસ્તમાં શિક્ષણ-વ્યવસ્થા સામયિકોમાં ધાર્મિક વલ્લા લેખો લખ્યા છે દૃતિ સરસ્વત વ્યાકરણ-જરી, હિંદી રાષ્ટ્રમંજરી

ગોવિંદ

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
દૃતિ માધેરુ (મુ), એકાદશીમાહાત્મ્ય (૧૬૨૮)—અર્વા ગુજ પદ્ય.

ગોવિંદ ગીલાભાઈ કવિ

ઈ.સ. ૧૮૪૬-૧૯૨૬

જ. સ. ૧૬૦૫ આ મુ ૧૧ સોમ સિંહોર ચીહાણ વશના રાજપૂત. પ્રાથ માન્ય ત્રણેક સિંહોરમાં જૈન સાનુ પાસેથી પિંગળ અને જોગનુ જ્ઞાન. પરિશીલનથી હિંદી ભાષામાં કવિતા લખવાનો આરંભ. ૨૩ નેટલા નાના મોટા ગ્રંથ હિંદીમાં લખ્યા. ૧૭૮૨માં રાજકોટના ઠાકોર શ્રી મહેરામણજીએ ‘પ્રવીણસાગર’ ગ્રંથ સ્વી ૭૨ લહરીએ-એ અધરો મૂક્યો તેમાં પાકીની ૧૨ લહરી આ કવિએ પૂરું કરી આપી ૧૮૮૬માં ગુજરાતી કવિતા ઉપર નર્મદની અ-સર મૃત્યુ : ૮-૭-૧૯૨૬ દૃતિ. ગોવિંદ ગ્રંથ-માલા-ભાગ ૧ (૧૯૧૧-હિંદી કવિતા), શિવ-રાજ ગતક (મૂળ સાથે ગુજ ગદ્યાનુવાદ. ૧૯૧૬) ગુજ કવિતા-કુધારા ઉપર સુધારા-ની ચર્ચાઈ (૧૮૭૩), વ્યભિચારભાવની-છપ્પા વગેરે

ગોવિંદજી ભાણુભાઈ ચાંપાનેરી,

‘સૂર્યગંગેશ’

ઈ.સ. ૧૯૧૨

જ. ૧૮-૧૧-૧૯૧૨ દેહરી (તા. ઉપર-ગામ) વ : કિલ્લાપારડી (સુરત) મેટ્રિક ૧૯૩૧-માં પ્રે. રા. ટ્રે. કો. અમદાવાદથી ૧૯૩૬ સીનિયર ટ્રેઈન ૧૯૫૮માં ‘કોવિંદ’ શિક્ષકનો વ્યવસાય મુંબઈ મ્યુનિ કોર્પો મા ૧૯૩૬થી શાળાના આચાર્ય દૃતિ. કાવ્યરસકોમુદ્રી (કા. સં. ૧૯૬૬)

ગોવિંદભાઈ રામભાઈ અમીન

ઈ.સ. ૧૯૦૬

જ. ૭-૭-૧૯૦૬. વસો (જિ. ખેડા) લેકિવા પાટીદાર. ૧૯૨૮માં વસોથી મેટ્રિક ૧૯૩૬માં મુંબઈ-સિડનહામ કોથી બી ડોમ નાટ્ય-લેખક અને નવલકથાકાર દૃતિ. દેસિયમ (ના-રિકાઓ. ૧૯૩૮), કાળચક્ર (નારિકા ૧૯૪૦), વેણુનાદ (નારિકાઓ ૧૯૪૧), ગંગાં ચટકાં (નવલિગ્નઓ ૧૯૪૨), બે મિત્રો (નવલ, ૧૯૪૩) ત્રિપુટી (નવલિ ૧૯૪૬), હૃદયપથટો (ના ૧૯૪૭), માટી-નયો (નવલ ૧૯૪૭), નહનું અને નહું (૧૯૪૭), ત્રિવિધ તાપ (નવલ ૧૯૪૮) વગેરે

ગોવિંદભાઈ મુખાભાઈ પટેલ

ઈ.સ. ૧૯૨૧

જ. ૨૭-૮-૧૯૨૧ વડસાંગલ (તા. ગણુ-દેવી) પ્રાથ વડસાંગલ અને ગણુદેવી. માન્ય ગણુદેવીમાં કરી ૧૯૬૦માં મેટ્રિક ડોલેજનાં

બે વર્ષ વડોદરામાં-પત્રી ગૃહિય ગળવળમાં. ૧૯૪૬માં ખાલસા કોલેજ-મુંબઈથી બી.એ. ૧૯૪૮માં ભારતીય વિદ્યાભવનમાંથી એમ.એ. મુંબઈ-ખાલસા કોલેજમાં ગુજ.ના અધ્યાપક. દૃતિ સ્મૃતિમંગલ (કા. સ. ૧૯૫૮), આ-ભાની કલમ (કા. સં. ૧૯૫૫), પિતૃવહના (કા. ૧૯૬૦), પિપાસા (કા. સં. ૧૯૬૨). રણુગીત (યુ.કી.ગી. ૧૯૬૩), બચ જય ધરતી મારી કા. ૧૯૬૩), ત્રિલગ (વા. સ. ૧૯૬૩),

ગોવિંદભાઈ હગિલાઈ પટેલ

ઈ.સ. ૧૮૬૦

જ. ૨૮-૮-૧૮૬૦. ધરમજ (જિ. ખેડા) લેકિવા પાટીદાર માત્ર ગુજ. અભ્ય.સ. ધરમજ પુસ્તકલયના ગ્રંથપાલ હતા નિવૃત્ત. વિરક્ત સારા કવિ દૃતિ : સંવાદગુચ્છ-પુષ્પ ૧-૨ (૧૯૨૧-૨૩), હૃદયવનિ-નાદ ૧-૨ (૧૯૨૩), આત્મોદ્ધાર (૧૯૨૬), જ્વત પ્રકાશ (૧૯૩૬), તપોવન (૧૯૩૭), મદાલસા (૧૯૩૬), આપદ-ધર્મ (૧૯૬૦) વગેરે

ગોવિંદભાઈ હાથીભાઈ ટેસ ઈ

ઈ.સ. ૧૮૬૮-?

જ. ૯-૧૧-૧૮૬૪. આંકલાવ (તા. ખોર-સદ) વ : નરિયાદ. લેકિવા પાટીદાર. પ્રાથ આંકલાવ માધ્ય નરિયાદ. ૧૮૮૬માં મુંબઈ એલિન્મન ડો માથી બી એ ૧૮૮૮માં એલ-એલ બી ૧૮૮૬માં વડોદરા રાજમાં મુન્સફ. છેલ્લે નાયબ દીવાન. ૪૦ વર્ષની સેવા પછી નિવૃત્ત થયા. વડોદરા રાજ્યમાં અનેક હોદા ભોગવેલા દૃતિ : બેન્નમિન કેકલિનનુ જ્વન-ચરિત (૧૮૯૪), ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ (૧૮૯૬), ગુજરાતનો અર્વા. ઇતિહાસ (૧૮૯૭), જિહગીનુ સાક્ષ્ય (૧૮૯૮), નીતિશાસ્ત્રોનાં મૂળ વર્તનો-ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૧), ધરમાં રમ-વાની રમતો (૧૯૦૨), વડોદરા રાજ્ય સર્વ-સંગ્રહ-ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૧૭-૧૮) વગેરે એમણે અ. ગ્રંથો પણ લખ્યા છે

ગોવિંદ મોરાસુત

ઈ.સ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ. સુરત દૃતિ. સુધ-વાખ્યાન (૧૬૪૬) -અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

ગોવિંદ ગાંતરામ

ઈ.સ. ૧૮મી સદીનો અંતભાગ

સ્થળ નગીનાખાદ (જિ. ખેડા). દૃતિ : સતબામાનું ડસણ (મુ), હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન (૧૮૦૦ મુ.), પદો-અર્વા ગુ. પદ્યરચનાઓ

ગોવિંદરામ

ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

દૃતિ. રુકમિણીવિવાહ, સુમદ્રાહરણ-અર્વા ગુજ. પદ્યરચનાઓ

ગોવિંદરામ ઈ. ૧૮-૧૯મી સદીની સંધિ સ્થળ. આમોહ (જિ. ભરૂચ). ઔદીચ્ય આઘણ. કૃતિ: ચંદ્રાવળા (મુ.), કલિગુનો ધર્મ (મુ.)—બંને અર્વા ગુજ. પદ્ય

(ગો.) ગોવિંદરાયજી મહામ્ન

ઈ. સ. ૧૯૨૬

જ. સં. ૧૯૮૨ના માધ વહિ અમાસ સિદ્ધ-પુર. વ. . પોરબંદર. શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના વશજ વેલ્લનાડુ તેલંગ આઘણ. પિતાશ્રીનું નામ ગો. શ્રીરણજીડલાલજી શ્રીજીવણ-લાલજી મહારાજ. નિ. લી. ગો. શ્રી અનિ રુદ્રલાલજી નડિયાદના શિષ્ય-વે વિદ્યારભ. પોતાના પંડિત સ્વ. હરિદુષ્ણવીરજીભાઈશાસ્ત્રી પાસે સિદ્ધાંત કૌમુદી અને સાહિત્યત્રયો તેમજ સામદાયિક આકર ગ્રંથોનું શિક્ષણ. શાસ્ત્રીય સંગીત અને મૃદંગવાદનના નિષ્ણાત. વ્યાખ્યા-તા. આદર્શ ધર્માચાર્ય. કૃતિ: આપણી ધર્મ-ભાવના, ભક્તિમાર્ગનું હાઈ વગેરે

ગોવિંદ સ્વામી

કૃતિ: પ્રતિપદા (કા. સં. ૧૯૪૮)

ગોશ મહામ્ન પીર

ઈ. સ. ૧૯મી સદી પૂર્વાર્ધે

સં. ૧૮૫૫ પહેલાં અવસાન. લખપત. (એ વર્ષે એનો મકરખો લખપતના કિલ્લામાં પશ્ચિમ ભાગે ચણાવવો શરૂ થયેલો). રચના. કચ્છી કાકીઓ

ગૌતમ શર્મા

કચ્છના જીવાન કવિ. રચના 'નગ્નગો ગઝલો

ગૌરીપ્રસાદ યુનીલાલ જાલા

ઈ. સ. ૧૯૦૭

જ. ૨૬-૪-૧૯૦૭ નતમકલ્યાણપુર. વ. : નમનગર. વડનગરા નાગર ગૃ. આઘણ. ઓઝા કુટુંબના. ૧૯૨૪માં નમનગરથી મૅટ્રિક. મુખર્ષિ સેંટ ઝેવિયર્સ કો. માથી ૧૯૨૮માં બી.એ. ૧૯૩૦માં એમ.એ. એ જ કોલેજના શરૂથી સં. અધ્યાપક. સાહિત્યિક અનેક સરથાઓ સાથે જોડાયેલા છે. ગુજરાતી સાહિત્યના વિવેચન-ક્ષેત્રે એમણે અનેક મહત્વપૂર્ણ લેખો લખ્યા છે. કોલેજના વાર્ષિક 'રફિમ'ના સંપાદક. કૃતિ: 'કાલિદાસ: એ સ્ટડી' (અ. ૧૯૪૯), ભામિની-વિલાસ (અ. સાથે. સંપા. ૧૯૪૯), રઘુવશ-સર્ગ ૬-૧૦ (અ. સાથે સ પા ૧૯૫૫), વસંત-વિજય (કવિ 'કાત'ના કાવ્યનો સં. અનુવાદ, ૧૯૬૦ 'સંસ્કૃતિ' માસિકમાં)

ગૌરીશંકર ગોવર્ધનરામ જોશી

'ધૂમકેતુ'

ઈ. સ. ૧૮૯૨ ૧૯૬૫

જ. ૧૨-૧૨-૧૮૯૨. વીરપુર (તા. ગોડળ), ખાજ ખેડાવાળ આઘણ. ગોડળમાંથી ૧૯૨૫-

મા મૅટ્રિક. ન્હાનાગઢ કો માંથી ૧૯૨૦માં બી. એ. શિક્ષક તરીકે જીવનનો આરંભ. અમદા-વાદમા સર ચીનુભાઈ બેરોનેટને ત્યાં શિક્ષક. નિવૃત્ત થયા બાદ કેવળ લેખન-મત્તિ. વ્યાપક સામાજિક ફંકી વાર્તાઓ-નવલિકાઓના પુર-સ્કારક. સમર્થ નવલકથાકાર, ચિત્રક અને નિ-ગંધલેખક. સ્વાભિમાની સાહિત્યસ્વામી. મૃત્યુ ૧-૩-૧૯૩૫. નવલિકા શ્રેત્રે—તણખા-મંડળ ૧ થી ૪ (૧૯૨૬-૨૮), ત્રિલેટો (૧૯૩૯), પરિશેષ (૧૯૪૭), આકાશદીપ (૧૯૪૭), મેધ-ખિંડુ (૧૯૪૮), ચંદ્રેશ્વર (૧૯૫૬), નવલકથા-ઓ—રાજમુગટ (૧૯૨૪), પૃથ્વીશ (૧૯૨૫), અજિતા (૧૯૩૯), પરાજય (૧૯૩૯); ચોક્ક-કથ અને શુપ્તયુગની ગણ્યગોદિની નવલકથા-ઓ: કર્ણાવતી (૧૯૪૨), રાજસન્યાસિની (૧૯૪૨). ત્રિભુવનગંડ જયસિંહ સિદ્ધરાજ (૧૯૪૩), ગુર્જરેશ્વર (૧૯૪૯), આત્રપાલી (૧૯૫૪), ચાણક્ય (૧૯૫૫), ચંદ્રગુપ્ત (૧૯૫૬), રુદ્રરાજ (૧૯૫૭), અરોહ (૧૯૫૮), પુષ્પ-મિત્ર (૧૯૬૩-૬૪) વગેરે, નાટકો—પડધા (૧૯૪૮), ઠડી ફરતા (૧૯૪૨), ચરિત્રો—હેમ-ચંદ્રાચાર્ય, વીર વનરાજ (૧૯૪૨), ચિતન—સર્જનને ચિતન (૧૯૩૭), વાતાયન (૧૯૪૭), જ્ઞાનગોષ્ઠી, જીવનપથ, જીવનરંગ (૧૯૪૯-૫૬); ઉપરાંત ખાલવાતો, જીવનવડતરની વાતો ભાગ ૧ થી ૪ વગેરે વિશાળ સાહિત્યસેવા

ગૌરીશંકર ગોવિંદજી રાજકવિ

ઈ. સ. ૧૮૬૮-૧૯૨૬

કચ્છ. જન્મ: ૧૯૨૪ના ભાદરવા સુદિ ૧૩. કચ્છ-ભૂજની મજલાપા પાઠશાળામાં અભ્યાસ. અવસાન: સં. ૧૯૮૫ના પૌષ સુદિ ૪ પુષ. રચના: ખાલખોધ (૧૮૯૮), અમર આશા-વિવરણ (૧૯૦૦), ગાયન-તરંગ (૧૯૦૦), ચારણધર્મ (૧૯૧૦), ચાણક્યનીતિ-અનુવાદ (૧૯૨૫)

ગૌરીશંકર જયશંકર વોરા

ઈ. સ. ૨૦મી સદી

અંભરના નાગર ગૃહસ્થ. સારા ગુજ. કવિ. રચના: કાવ્યમુદ્રિકા, ચાર દરવેરા, લાખો કુ-લાણી, ચંદ્રકેશોર, રતિવસંત, જ્ઞાનચંદ્રિકા, ચંદ્રચરિત્ર, કચ્છ દેશની જૂની વાતો

અકિંકથ

ઈ. સ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

જે. શ્વે કૃતિ: આરામનદન ચોપાઈ (૧૫૨૧) —મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ચંકુ પંડિત

ઈ ૧૩મી સદી

ધોળકાનો નાગર આઘણ. વીસલદેવ વાઘેલા-ના રાજ્યકાળમાં શ્રીહર્ષના 'નૈષધીયચરિત'

મહાકાવ્યની સં. શીકા બે. જકામાં સ્થી ૧૨૯૭માં.

અદનખહેન મણિલાલ દિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૬૮

જ. ૨૬-૭-૧૮૬૮. વડોદરા. ઓ. ટોળકિયા આઘણ. શ્રી મણિલાલ જગજીવનભાઈ દિવેદી સાથે પુનર્લગ્નથી જોડાયેલાં ગુજ. છ વોરણનો અભ્યાસ. કૃતિ. ગણચિસ્તાન-પર્યટન (૧૯૨૯)

અંદુલાલ જેઠાલાલ વ્યાસ

વિરમગામ. ઓ. સ. આઘણ. 'ખાડુડી'ના તંત્રી હતા. સારા અનુવાદક. કૃતિ: મૌલિક—સોરઠનો મુલસદીવીર (૧૯૨૯); ખાડીની અનૂ-દિત નવલો—નિઝામશાહીનો વક્રફાર વીર (૧૯૧૪), ચમત્કારિક ગુફા-ભાગ ૧-૨ (૧૯-૧૮), પચાસરનો જયશિખરી-ભાગ ૧-૨ (૧૯૧૬-૨૦), અદ્ભુત લટારો (૧૯૨૦), વેર વસૂલ ભાગ-૧ થી ૪ (૧૯૨૦-૨૧), ચમ-ત્કારિક ખૂન (૧૯૨૨), આત્રાનો ખનન (૧૯-૨૨), શેરલોક હોમ્સના સાહસ કાર્યો (૧૯૨૨) વગેરે ૨૨ નવલકથાઓ

અંદુલાલ મણિલાલ દેસાઈ, 'વસંત-વિનોદી'

ઈ સ ૧૮૮૨-?

જ. ૨૬-૬-૧૮૮૨. આણંદ. વ. : ભરૂચ. પ્રલસત્રિય-મત્તિક્ષેત્ર મુખ્યત્વે અમદાવાદ. દાંતના કક્તર મુંબઈમાં જઈ એ ધણે કર્યો. પછી હોમરૂલની ચળવળમાં અસહકારની લડતથી ગાધીના અનુયાયી થઈ રહ્યા. સેવા-શ્રમ સ્થાપી ભરૂચમાં સ્થિર થયા છે. 'છાટિ-સરહાર' બિરુદથી નણીતા દેશભક્ત દેશ-ભક્તિના તેમજ કલાપી અને નરસિંહરાવની અસરના કવિ. કૃતિ વિધવા (કા. ૧૯૦૬), કુમારિકા (કા. ૧૯૧૬), ટહુકાર (કા. ૧૯૧૯) વગેરે

અન્દકાંત ક. બક્ષી

ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. ૨૦-૮-૧૯૩૨. પાલનપુર, હાલ કલકત્તા. કૃતિ: પડધા ડૂબી ગયા (નવલ. ૧૯૫૮), ચાર (નવલિકા. ૧૯૫૬), રોમા (નવલ. ૧૯૫૬), આકાર (નવલ. ૧૯૬૩), એકલતાના કિનારા (નવલ ૧૯૬૧), એક સાજની મુલાકાત (નવ-લિકા. ૧૯૬૧)

અન્દકાંત ચિમનભાઈ અમીન

ઈ. સ. ૧૯૪૧

જ. ૧૮-૬-૧૯૪૧. વીરસદ લેહવા પાટી-દાર ૧૯૬૧માં બી.એ., ૧૯૬૩માં એમ.એ. કૃતિ: સવાસોમણ સોનાનો ધટ (ન. ૧૯૬૩), અગ્રચરી (ન. ૧૯૬૬)

અન્દકાંત ખાપાલાલ પટેલ ઈ. સ. ૧૯૧૨

જ. ૧૮-૧૨-૧૯૧૨. સુલેલ (તા નડિયાદ).

૧ આરોહર (તા બેરસદ) સરોહરાનાગર
ગુરુત્ર પ્રાથ આસેદરમા, માંય વડોદરામા
કની ૧૯૩૩મા મેટ્રિક ગુજ હિનીની ધણી
પરીક્ષાઓ આપી છે ૧૯૩૪મા વાવરિયામા
આચાર્ય ૧૯૪૩ વડોદરામા બેંગિંગ ટ્રે કો માં
શિક્ષક પ્રેમાનંદ સાહિત્યસંજ્ઞાના મત્રી રચના.
ગુજરાતના હિંદી સાહિત્ય, દયરામડી કિંતી
સેવા એમણે 'આરમા સેકાનું કવિ શામળ
ભટ્ટની વાર્તાઓમાં પ્રતિબિંબિત ગુજરાતી
સમાજદર્શન' ઉપર મહાનિબંધ લખ્યો છે-
અમરક

ચંદ્રકાંત મગજી એઆ

ગજગટ. શ્રીમાળી સાક્ષિ રાસકવિ કૃતિ
કવિતા-રાસમણિ (૧૯૨૭), રાસેશ્વરી (૧૯-
૩૦), કથાકૃત (૧૯૩૦), પોદામણ (૧૯૩૧),
ગજરા (૧૯૩૨), ગીતકથાઓ (૧૯૩૮),
નાટક-સુંદર સવાદો (૧૯૪૩)

ચંદ્રકાંત મહત્તલાલ શાહ

ઈ સ ૧૯૧૪
ક્રોડ (મહા.), ૧ નેટાણા (ગુજ)
મેટ્રિક રચના. મૃદુલાલિની (૧૯૩૫), દેશની
માય (૧૯૩૬), રાસબત્રીસી (કો સં,
૧૯૩૯), ત્વત કોની (૧૯૪૩), આબડની
ભીતરમા (૧૯૪૪), મહામત્રી રાકથાલ
(૧૯૪૬), ડગમગણ સિંહાસન (૧૯-
૪૭), મોહવિજેતા ધણચીકુમાર (૧૯૪૭),
દાનેશ્વરી બગડુશાહ (૧૯૪૮), મયજુમુદરી
(૧૯૪૯), ત્વાણપ્રવાહ (૧૯૪૯), ક્યવન્તા
શેકનું સોભાગ્ય (૧૯૪૮), માનવપૂન (૧૯૫૦),
ભાગવતી શાંતિમદ્ર (૧૯૫૩), પુદ્યાભા અ-
મરકુમાર (૧૯૫૩), તેજવર્ષણ (૧૯૫૬),
ભાગ્ય નયેત ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૭), સમય બોલે
છે (ના સ ૧૯૫૯), સૌ સરખા (ના. સં,
૧૯૬૦), યગવતરાય ચઢાણ (ચ. ૧૯૬૦),
એ પુરતક અંગ્રેજીમાં પણ (૧૯૬૩)

ચંદ્રકાંત હરિમસાદ મહેતા

ઈ સ ૧૯૧૪
જ. ૩-૧૧-૧૯૧૪. એલપાડ. હાલ
રૂપનગર એમ. એ., પ્રમુખભારતીય વિદ્યાભાવન
મુખર્ષીમા અધ્યાપક-દરમ્યાન મુખર્ષી યુનિ.ના
પીએચ ડી., અગરદે દિલ્હી યુનિ મા ગુજરાતી
ભાષાના અધ્યક્ષ. કૃતિ: પ્રિયબાંધવી (નવલ
૧૯૪૭), ચમુના (નવલ ૧૯૪૮), સહનનદી
(ચ. ૧૯૪૯), મરજવા (નવલ. અતુ ૧૯૫૨),
અજવાળી વટ્ટે (નવલ અતુ ૧૯૫૩), અમે-
રિકાના પ્રમુખોની કહાની (ચ ૧૯૫૪),
બાબડો (નવલ. અતુ. ૧૯૬૧), આરકથક
(નવલ અતુ ૧૯૬૨), ગુરુદેવ રાજોશનાં ચાર

એનકી (અતુ. ૧૯૬૨) મધ્યકાલના રાહિત્ય-
મક રે (૧૯૫૮), બગડલની વાર્તાઓ (અતુ
૧૯૬૫) વગેરે

ચંદ્રકાંત ઈ સ ૧૯૫૧ સત્રીનો પૂર્વાર્ધ
રથળ બહુડમેર (માગવાર) જે. શ્વે સાધુ
કૃતિ ચામની બાનુ મુગાવતી ચોપાઈ (૧૯૩૨),
ધર્મભુક્તિ ચોપાઈ (મગલધડ સીપુરમાં ૧૯૨૫)
-મધ્ય ગુજ ની પદ્યરચનાઓ

ચંદ્રકાંતસુરિ ઈ સ ૧૯૫૧ સત્રીનો ઉત્તરાર્ધ
ક્રોડદી તપાગચળના રનશેખરસુરિ-
પૂર્ણચંદ્ર-હેમહંસ-હેમસમુદ્ર-સોમરત્ન
-સજ્જનસુરિના પદ્ય શિષ્ય રચના 'પ્રાકૃત
હંદકોરા દીકા (સ, ૧૫૭૪ આશરે), સિદ્ધચર-
ચક્રાકાન્ત-દીન (સ), સારસ્વતચારસંજ્ઞાની
સુભાવિકા-દીપિકા દીન (સ)

ચંદ્રકાંત ઈ ૧૩મી સત્રી
બહુડમેર ખસાત ખતરગચળા ગિનેશ્વર-
સુરિના શિષ્ય રચના 'અભયકુમારચરિત
(સ. ૧૨૫૬)

ચંદ્રમલ મહત્તર ઈ સ ૧૧મી સત્રી
નિયુધવશના અભયદેવસૂગિના શિષ્ય
રચના. વિજયચંદ્રચરિત (પ્રા, ૧૦૭૧-૮૧)

ચંદ્રમલસુરિ ઈ ૧૨મી સત્રીનો આરભ
૧૦૬૩માં પોણિમાગચ્છ રથપાથો રચના.
દર્શનશુદ્ધિ (સ), પ્રત્યેશરતકોરા (સ.)

ચંદ્રલાઈ કાલિદાસ ભટ્ટ
કૃતિ 'ખળો દાવાનળ (૧૯૪૬), જય
સોલિયેટ (કૃતિ ૧૯૪૬), જાતિનાં પરિબળો
-ભાગ ૨-૩ (નવલ. ૧૯૪૭), લોકકાલિ (કૃતિ
૧૯૪૮), નૂતન માનસવિજ્ઞાનમંદિર (૧૯૪૮),
ગૌતમભુક્ત (૧૯૫૫) વગેરે

ચંદ્રમુનિ ઈ. ૧૦મી સત્રી
રથળ હ. ગુજરાત જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ:
કથાકોશ (અપભ્રંશ ભાષાનો પથઘથ મુ)

ચંદ્રલાલ ઈ. ૧૯મી સત્રીનો પૂર્વાર્ધ
જે શ્વે સાધુ કૃતિ. ચતુ પૂર્વસસ
(૧૫૧૬)-મધ્ય. ગુજ. પથ

ચંદ્રવદન ચિમનલાલ મહેતા

ઈ ૧૯૦૧
જન્મ ૬-૪-૧૯૦૧. સુરત. વણિ-પ્રાથ.
વડોદરામાં માધ્ય સુરતમાં ૧૯૧૯માં મેટ્રિક.
૧૯૨૪માં મુખર્ષી એલિન્ટન ડો. માધી બી-
એ. બારડોચી સયાગ્રહમા ભાગ લીધો 'કો.
બુલેટીન'ના મુખર્ષીમાં તરી ૧૯૩૩-૩૬માં
મુખર્ષીની ન્યુ એસ હા સ્કૂ.માં શિક્ષક. હવે
પ્રજનના કવિ અને માર્મિક નાટ્યલેખક. સ્થા

અતેનિત અનિનેતા મુખર્ષી તેમજ અમદા-
વાદ 'આકાશવાણી'ના નિયામક હતા નિવૃત્તિ-
બાદ વડોદરા યુનિ.મા નાટ્ય વિભાગના અધ્યા-
પક. નાટ્યક્ષેત્રે વિદેશોના પ્રવાસી નામકિના
સુધાગના હિમાચની કૃતિ ધલાનાથો, આદ-
રણ, રતન (લાંતુ કાન્થ); નાટકો-આગચાલી,
અખો, -વરવલુ અને બીન નાટકો, પ્રેમનુ મોતી
-ધરમાળ અને બીન નાટકો, સતાદેહી, રમ-
કાની દુકાન, નર્મદ, ધરાગુરુદી (૧૯૮૫),
શિખરિણી (૧૯૪૬), પાંજરાગોળ (૧૯૪૭),
વગેરે ઉપરાંત આ મચરિત બાંધ ગદ્યરિયા,
વગેરે

ચંદ્રવદન યુનીલાલ શાહ

ઈ. સ ૧૯૦૫
૨૨-૭-૧૯૦૫ સુરત દરોપેગવાર વણિક
૧૯૨૬મા બી.એ. ૧૯૨૮મા એમ.એ. ૧૯૨૯-
મા એલએલબી સાવજનિક હાઈકોર્ટ સુરત-
માં શિક્ષક અને ધર્મી આચાર્ય, પછી સેક્રટરી
દીવસે રોલેજના આચાર્ય સુરતની નવી
દક્ષિણ ગુજરાત યુનિ ના પહેલા ઉપકુલપતિ.
કૃતિ: સાહિ ચમુદર ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૩૧-
૩૨), પથસંગ્રહ (૧૯૩૧) વગેરે

ચંદ્રવદન પ્રાણુજીવન શુક્લ

ઈ સ ૧૯૧૦
જ. ૨૬-૯-૧૯૧૦. હાણગાડા. પ્રાથ. વડો-
દરા અને પાદરા. માધ્ય વડોદરા, પેટલાદ અને
મુખર્ષીમાં. ૧૯૩૬માં અમદા. ગુજ. કો.માંથી
બી.એ. ૧૯૩૫-૩૬ થી ૧૯૫૬ સુધી કલ્દામ-
રાજકારણમાં ૧૯૪૭થી પત્રકારત્વના અવસાય-
૧૯૫૦મા 'જનશક્તિ'ના મહંદનીશ તત્રી અને
૧૯૬૨મા તત્રી. ૧૯૬૫થી વલુમા 'સાહિત્ય
સહકારી પ્રકાશન' સંસ્થા સ્થાપી પ્રકાશન-
પ્રવૃત્તિ પણ કૃતિ નવલકથાઓ-રેવા તારા
વહેતા વારિ (૧૯૬૦), બંધગેચન (૧૯૬૧),
અતર તારો તાગ (૧૯૬૨), બાંધવ મારીનયા
(૧૯૬૩), પરાગિતા (૧૯૬૪), ખેલો નયન
ભીતરના (૧૯૬૫), ત્રિભેદે (અડકાન્થ) અને
બીન કાન્થો (૧૯૬૬), અને બીન અનુવાદો

ચંદ્રવિજય (૧) ઈ ૧૭મી સત્રીનો ઉત્તરાર્ધ
રથળ. કોરાદે. જે. શ્વે સાધુ કૃતિ: નંજુ-
કુમારસ (૧૯૭૮)-અર્વા. ગુજ. પથ

ચંદ્રવિજય (૨) ઈ. ૧૭મીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. શ્વે સાધુ કૃતિ: ધનાશાસિમદ્ર ચોપાઈ
(૧૭૦૦ આસપાસ)-અર્વા ગુજ. પથ

ચંદ્રવિદ્યાનંદ શ્રીકૃષ્ણાનંદ પંડ્યા

ઈ. સ. ૧૮૬૭-
જ. ૨૪-૫-૧૮૬૭. સુરત વડનગરા નાગર

બ્રાહ્મણ પ્રાથ. માધ્ય. મુરતમાં કોલેજ બાવ-
નગરમાં બી.એ. ટુબલ સાચિવાલયમાં અધ્યાયક
સચિવ હતા. ૧૯૨૨માં નિવૃત્ત થયેલા. કૃતિ :
નૅન્ડેલીય સરકારિકા (૧૯૨૫), પચાસર મુક્તા-
બલિ (૧૯૩૧), પરમેશ્વરનું મહત્વ (૧૯૩૨),
વડનગરા નાગર ગરબાવળી (૧૯૩૩) વગેરે

અંદ્રશંકર અમૃતલાલ ધૂસ, 'સુકાની'
ઈ.સ. ૧૮૯૬-૧૯૫૮

જન્મ : ૨૫-૬-૧૮૯૬ મુળઈ વ મુરત
(કચ્છ). વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ. મુળઈથી
બી.એ. પછી સ્ટેટ ઝેવિયર કો માં સ.ના વ્યા-
ખ્યાતા. બાદ ભગવદ્ગીતા પાઠશાળામાં શાસ્ત્રી.
ત્યાથી છોડી શિધિયા સ્ટીમનેવિજેશન કા.ના
કરાથી ખાતે વ્યવસ્થાપક. 'ચેતન' માસિકના
સહતત્રી હતા. મૃત્યુ. ૨૨-૬-૧૯૫૮. કૃતિ :
રુદ્ર શિવ અને લિંગસંપ્રદાય (૧૯૨૬), દેવો
બાધલ (નવલ ૧૯૩૭)

અંદ્રશંકર નર્મદાશંકર પંડ્યા

ઈ.સ. ૧૮૮૪-૧૯૩૭
જ. : ૧૬-૬-૧૮૮૪. નડિયાદ. વડનગરા
નાગર બ્રાહ્મણ. સ્વ. ગો. મા. ત્રિપાડીની
ભાણેજના પુત્ર અને કા.બી.આપાંતરકાર
સ્વ. છ. હ. પંડ્યાના હૌદિત્ર ૧૯૦૬માં
મુળઈમાં બી.એ., ૧૯૧૩માં એલએલબી.
૧૯૦૫માં 'સમાલોચક'ના તત્રી. ઉચ્ચ કક્ષાના
લેખક અને વિવેચક. મૃત્યુ. ૨૩-૧૨-૧૯૩૭.
કૃતિ : સનેહાકુર (કા. ૧૯૧૫), પાંચ પ્રેમ-
કથાઓ (૧૯૧૬), પડિત ગુરુદત્ત વિદ્યાર્થીનું
જીવનચરિત્ર (૧૯૧૭), કાવ્યકુસુમાંગલિ
(કા. સં. ૧૯૩૦)

અંદ્રશંકર પુરુષોત્તમ ભટ્ટ,

'શશિશિવમ' ઈ.સ. ૧૯૦૧-૧૯૫૪
ગોધરા. શ્રીગૌડ બ્રાહ્મણ. ત્યાથી ૧૯૧૬માં
મેટ્રિક. ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં એક અધ્યાપક
હતા. નિવૃત્તિ લઈ અથલેખન-અનુવાદલેખન.
કૃતિ : સીતાહરણ, (૧૯૨૩), ચીનનો અવાજ
(અનુ ૧૯૨૭), પિરામીડની છાયામાં (૧૯-
૪૩), મદિરપ્રવેશ અને શાસ્ત્રો (૧૯૪૭)

અંદ્રશંકર મણિશંકર ભટ્ટ

ઈ.સ. ૧૯૦૧
જ. ૨૧-૮-૧૯૦૧. જામુગામ (રેવાકાંઠા).
વ : ઉમેરા (તા. જામુસર) રાચનાળા બ્રાહ્મણ
પ્રાથ માધ્ય. ગોધરા-આણંદ. ૧૯૨૫માં ભાવ-
નગર દક્ષિણમૂર્તિ વિ. ભ મા.બાલમદિરમાં
શિક્ષક, પછી ચરેતર એન્જ્યુ સો. આણંદના
'બાલમિત્ર' માસિકના તત્રી. 'ગુણસુદરી'ના
બાલવિભાગના પણ તત્રી. 'વાનરસેના' સાપ્તા-

હિકના પણ તત્રી હતા. મુખ્યત્રે બાલ-
સાહિત્યના લેખક. કૃતિ : ચાર બાલસવાદો
(૧૯૨૭) વગેરે

અંદ્રસેન

ઈ. ૧૨મી સદી
જે. રૂ. આચાર્ય. રચના : ઉત્પાદસિદ્ધિ
(વ્યાક., સં. ૧૧૫૧)

અંપકલાલ લાલભાઈ મહેતા

ઈ.સ ૧૮૭૬-
જ. : ૩-૬-૧૮૭૬. સુરત વલ્લીક કાયસ્થ.
પ્રાથ. મુળઈ, માધ્ય. સુરત-વડોદરામાં. ૧૮૯૫-
માં વડોદરા કો.માથી બી.એ. ૧૯૦૧માં એલ-
એલબી. ૧૯૦૪માં મુળઈમાં સરકારી ભાષાં-
તરખાતામાં હતા. સારા અનુવાદક કૃતિ :
હિંદુસ્તાનમાં ઇયેજી રાજ્યનો ઉદય (૧૯૦૬),
બ્રિટિશ રિયાસત-પૂર્વોચ્ચ (૧૯૧૧), નવીન
જાપાનની ઉત્કાંતિ (૧૯૨૧), માચીન હિંદુ-
સ્તાનમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્ય (૧૯૨૪)—બધા
અનુવાદો

અંપકલાલ હમિદહાસ નાયક

ઈ.સ. ૧૯૦૬
૧૯૬૫ના ચૈત્ર વદિ ૧૩: પાટણ. ત્રાગાળાબ્રા.
પ્રાથ માધ્ય. પાટણમાં હા. રફલનાં છ વર્ષ.
પિતા પાસે કીર્તન-દ્રુપદધમારની તાલીમ, અચ-
પણમાં પૃથ્વરામ ભોજક પાસેથી પખાવજ
વડોદરાની મૌલાળક્ષ્મીની પાટણ-શાખામાં સં-
ગીતનાં ત્રણ વર્ષ (૧૩મે વર્ષે જ પૂરું) પાછળથી
૧૯૩૮ થી સ્વ. પ. ભાતખંડેના શિષ્ય પ.
વાડીલાલ શિવરામ નાયક પાસે તાલીમ વડો-
દરા અને લખનૌની ભાતખંડે યુનિ.ની 'સંગીત-
વિશારદ'ની પરીક્ષા (૧૯૪૪) ૧૯૪૮માં અ-
મદાવાદમાં 'ભાતખંડે સંગીત મહાવિદ્યાલય'-
ના આચાર્ય. ૧૯૬૦થી લા. ૭ મહાવિદ્યાલયમાં
સંગીતના અધ્યાપક. ૧૯૬૪થી નિવૃત્ત. શ્રીવલ્લભ
સમ્રાટની દ્રુપદધમારની કીર્તનગાયકીના
નિષ્ણાત અને ભાતખંડે સંગીતપદ્ધતિના
ગુજરાતી જ્ઞાતા. ભાતખંડે-સ્વરલિપિ નોધવા-
ની સારી શક્તિ ધરાવે છે. કૃતિ : સંગીત કીર્તન-
પદ્ધતિ (૧૯૩૫), સંગીત કાવ્યસુધા (૧૯૩૭),
કીર્તનપદ્યાવલિ (સપા.), ગુજરાતી નાટકોનાં
ગીતોની સારંગમ (સ્વરલિપિ ૧૯૫૦)—
ઉપરાંત પ્રજાબાપના શાસ્ત્રીયકીર્તનશ્રેણી વગેરેનાં
સપાદન. 'સંગીતસુખોદિની' 'પ્રારંભિક સ-
ંગીત પાઠાવલી' વગેરે પણ સ્વરલિપિ સાથે
છપાયા છે.

અંપકલાલ ડાહ્યાભાઈ બ્યાસ

ઈ.સ. ૧૯૧૧
જ. : ૨-૬-૧૯૧૧. બ્યારા (જિ. સુરત).

બી. સ. આ પ્રાથ. માધ્ય. વ્યારમાં. મુરત
કોલેજમાંથી બી એ. પદ્ધે જમીનદારીના, પછી
ખેતીનો રાષ્ટ્રીય અળવળના કાર્યકર કૃતિ :
ઉપામાં બેગેલા (કા. સ., ૧૯૩૭), અતરને
ઓવારે (કા. સ., ૧૯૪૪), ત્રિદલ (કા. સં.,
૧૯૫૬), પદ્મવતી (ખટકાઓ. ૧૯૬૦)—અનેક
સામયિકમાં બિાત બિાત વિષયે લેખો

અંપકલાલ હીરાલાલ માંધી

ઈ.સ ૧૯૩૨
જ. ૨૭-૬-૧૯૩૨. એલપાડ (જિ. સુરત).
૧૯૬૪માં એમ.એ ૧૯૫૧થી ચેતન પ્રકાશન
ગૃહ લિ.'માં કાર્યકર હતા. ૧૯૬૨થી શૈક્ષણિક
પ્રવૃત્તિ. ૧૯૬૬થી જામુસર કો માં ગુજ.ના વ્યા-
ખ્યાતા. કૃતિ : નવલકથા-મેવલી રાતે (૧૯૫૫),
શ્રીનિંદેતન ૧૯૨૬), પ્રીત પત્ની કે પ્રેરણા (૧૯-
૬૬), ત્રિવિતા-મિલન (બી સં., ૧૯૫૩), સુહાસ
ગી. સ., ૧૯૫૮), નાટક—ભૂડીમીત-સગપણ
સાચુ (૧૯૬૦), ધરતી પોકારે છે (૧૯૬૫),
રાષ્ટ્રીય સરજણ (ચિકા. સ., ૧૯૬૦), ચરિત્ર
—આપણા રાજેન્દ્રબાણુ (૧૯૫૮), શરૂ સરદાર
(૧૯૫૮), ઉપરાંત કિશોરસાહિત્ય અને પ્રૌઢ
શિક્ષણનાં પુસ્તકો પણ લખ્યા છે

અંપ કવિ

ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે. કૃત્તિ : નલચરિત્ર—નલદેવવતી રાસ
—મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

અંકધર

ઈ.સ ૧૧૯૪-૧૨૭૪
ભગ્યનો ગુર્જર બ્રાહ્મણ વરાડ પ્રાંતમાં
મહાનુભાવ વૈ પંથનો પુરસ્કાર. રચના :
ચૌપદી (મરાઠીમિશ્ર. પ્રા. ગુજ.)

અતુર

ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
સ્થળ : રાખીનગર જે રૂ. લોકાગચ્છી.
કૃતિ : ચદનમલયાગિરિ ચોપઈ (૧૭૧૫)—
અર્વા ગુજ. પદ્ય

અનુરભાઈ ગોવિંદભાઈ પટેલ

રૈચક અનુવાદક નથી કૃતિ શ્વવશ (સમ-
શ્લોકી અનુ)

અનુરભાઈ શંકરભાઈ પટેલ

ઈ.સ ૧૯૦૧-૧૯૫૭
સ. ૧૯૫૭ની માણેકકારી પૂનમ બેડવા
(તા આણંદ) વ : વચાસી (તા. આણંદ),
લેડવા પાટીદાર. પ્રાથ બેડવામાં ૧૯૧૬માં
નડિયાદથી મેટ્રિક. અમદાવાદ ગુજ કા માથી
બી એ, ૧૯૩૦માં એમ એ. રાંડમાં વનિતા
વિશ્રામ-અમદાવાદમાં શિક્ષક. ત્યાંથી વડોદરા
કોલેજમાં ગુજ.ના અધ્યાપક. સારા કવિ અને
વિવેચક. ૧૯૫૭માં મૃત્યુ અચાનક. કૃતિ :
અર્ધ (કા. સ. ૧૯૨૭) વગેરે

ચતુર્ભુજ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
વૈષ્ણવ કૃતિ : ભ્રમરગીતા (૧૫૨૦ સુ.) -
મધ્ય ગુજ. કાવ્ય

ચતુર્ભુજ માણેકંદર ભટ્ટ

ઈ સ. ૧૮૭૨-૨

ખારડોલી ઓ બ્રા.માંડલિયા રાવળ ૧૮-
૯૯માં મુખર્દથી મેટ્રિક ૧૮૯૯માં હાઈગેટ
વકીલની પરીક્ષા. ઈ. ૧૨માં મુન્સફ, પંજી સેસન્સ
જજ. નિવૃત્તિ બાદ મહીકાકા એજન્સીમાં
વકીલાત ખજી માણસા દાંતા-ભગવાનગઢમાં
દીવાનપદે છેલ્લે અમદાવાદમાં નિવૃત્ત. કૃતિ :
શરનીર રાયસિહ (નવલ ૧૮૯૧), બાળગીત,
સ્રીગીતા અથવા ગામડિયણ (નવલ ૧૯૦૬),
રતનગ્રંથિ (૧૯૧૦), સુવર્ણકુમારી નવલ),
નિર્મળા (નવલ ૧૯૨૮) વગેરે

ચાંપશી વિહંગદાસ ઉદેશી

ઈ. સ. ૧૮૬૨

જ. : ૨૪-૪-૧૮૬૨ ટકરા. વ. : ગોરળ
બાઠિયા. મોટા સમય કલકત્તામાં નિવાસ
ત્યાંથી ૧૯૧૧માં 'નવચેતન' માસિકનું સંપાદન
થોડા વર્ષોથી અમદાવાદમાં નિવાસ અને સ-
ચાલન કૃતિ : કવિત્વલાપ (૧૯૧૮), કેટલાક
સંગદો (૧૯૧૯), સતીચિતા (૧૯૧૯), જંજર-
ને ઝલકારે (નવલ ૧૯૨૬), તાતી તલવાર
(નવલ ૧૯૨૯), આશાની ઇમારત (૧૯૩૧),
નસીબની બસિહારી (૧૯૩૪), ઘેલી ગુણિયલ
(૧૯૩૫), માનવ હયાં (૧૯૪૩), બંગાળ
જીવન અને સ્વાધિય (વિવે ૧૯૪૩), મધુબિદુ
(નવલિકાઓ ૧૯૪૫), રમુતિસંવેદન (આત્મ-
કથા. ૧૯૫૬) વગેરે

ચારિત્રગનગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ચિત્રાદ તપગચ્છના જિનમુદરસુરિના
શિષ્ય રચના. ચિત્રકૂટપદાસ્તિ (અંતિ, સં.,
૧૪૩૯), હાનમનીપ (સં., ૧૪૪૩)

ચારિત્રવર્ધન ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
ખગર ગચ્છના જિનમુદરસુરિ-જિનદેવ-
જિનમેરુ-જિનકિતસુરિ-કલ્યાણરાજની પર-
પરામાં દ્વય દ્વયના ગિય રચના સિદ્ધર
મન્ન-દીકા (સં., ૧૪૪૯), સુવર્ણ કાવ્યની
ગિયુદિર્ધિપિપ્પી દીકા (સં.)

ચારિત્રસિદ્ધિ (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો કિત્તરવ
ખંતગચ્છના મનિન્દ્રના ગિય રચના :
નત્રવિત્રમન્નસુરિ (સં., ૧૫૬૯)

ચારિત્રસિદ્ધિ (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો કિત્તરવ
રથ ૧ : રિપિયુર. ને. મ્વે. કૃતિ. મનમાલિકા
(૧૫૮૦) - મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

ચારિત્રસુંદરગણિ

ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ખૃદ્ધતપગચ્છના રત્નાકરસુરિની પરપરામાં
અભયસિદ્ધસુરિ-જયતિલક-રત્નસિદ્ધસુરિના
શિષ્ય રચના. શીલકૃત (સં., ૧૪૨૮), કુમાર-
પાલચરિત મહાકાવ્ય (સં.)

ચારુકીર્તિ

ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ

જ. મ્વે સાધુ કૃતિ. વચ્છરાજ ચોપઈ
(૧૬૧૬) - મધ્ય-ગુજ. પદ્ય

ચિનુભાઈ લોગીલાલ પટવા, 'ફિલસૂફ'

ઈ. સ. ૧૯૧૧-૧૯૬૯

જ. ૨૬-૧૦-૧૯૧૧. મુખર્દ વ. : અમદા-
વાદ. શ્રીમાળી વણિક. પ્રાથ માધ્ય અમદા-
વાદમાં કો નુ અમદા ૧૯૫૩માં એલિન્સ્ટન
ઝો. મુખર્દથી બી.એ. રવાતચ્યુક્રમાં ચાર
વાર જોડાનિવાસ. વીમાએને જીવનવીમા-સંસ્થા-
ના અધિકારી. 'ગુજરાત સમાચાર'માં ૨૫
વર્ષ સુધી 'પાનસોપારી' કથારના મર્માળા
લેખક અવસ્થાન ૧૯૬૯માં કૃતિ : નવોદા
(નવલ ૧૯૪૭), પાનસોપારી (નિ ૧૯૪૯),
કિલસુકિયાણી (નિ. ૧૯૫૩), રાત્રીલાલુ ભૂત
(એકાં. સં. ૧૯૫૬), ચાલો-સજોડેસુખી યથએ
(નિ. ૧૯૫૯), અમે અને તમે (નિ. ૧૯૬૦),
સાથે બેસીને વાંચીએ (નિ ૧૯૬૧), હંભુ
ગાંભીર્ય (નિ ૧૯૬૩), ગોરખ અને મચ્છિંદ
(૧૯૬૪), કિલસુકને પૂછો (૧૯૬૫), અવળે
ખૂણેથી (૧૯૬૬)

ચિમનલાલ ડાહ્યાભાઈ દલાલ

ઈ. સ. ૧૮૮૧-૨

૧૮૮૧. ખેડા પછી અમદાવાદ. જૈન વણિક.
૧૯૦૮માં ગુજ. ઝો. અમદાવાદથી બી એ પછી
એમ.એ લાયબ્રેરી-પદ્ધતિના સારા જ્ઞાતા પ્રા-
ચીન સાહિત્યના સંશોધક, 'લાયબ્રેરી' ત્રેમા-
સિક્કુ વડોદરામાં સપા. વડોદરા રાજ્ય તરફથી
પ્રાચીન ગ્રંથસંગ્રહોની મોજણીનું નર્થ-પાટણ
અને જેસલમેરનું સંખ્યાબધ ન બહેલા ગ્રંથો-
ની માહિતી મેળવી. વડોદરા ગત્યના પ્રાચ્ય
વિદ્યામંદિરના નિયામક થઈ 'ગાયકવાડ પ્રાચ્ય
વિદ્યામાળા'નું મકાન હાથ ધર્યું. જીવાન વયે
દેહાત સંપાદિત કૃતિ. હયાતીમાં પ્રગટ-કાવ્ય-
મીમાંસા (રાજગોખરની સં.), નરનારાયણાનંદ
કાવ્ય (સં.) પ્રાચ્યપરકમવ્યાયોગ (સં.), રાષ્ટ્રોદ-
પદ (સં. ૧; હયાતી બાદ લિંગાનુસારન (વા-
મનકૃત-સં.) વસતવિલાસ (બાલચંદ્રસુરિનું),
૩૫૬૫૬૬ (વચ્છરાજનું સં.), મોહરાજપરાજય
નાટક (યશ પાલનું સં., ૧૯૧૮), હમ્મીરમદ-
મર્ન (જયસિદ્ધકૃત સં., ૧૯૨૦), હૃદયસુદરી-
કથા (સોદ્ધકૃત સં.), પ્રાચીન ગુર્જર કાવ્ય-

સંગ્રહ, ગણકારિકા (ભાસ્વજની સં., ૧૯૨૧),
ભવિષ્યસંતકહા (ધનપાલની, ડો મુણેની
મસ્તાવના સાથે ૧૯૨૩), જેસલમેરના લડા-
રાની સૂચી (૫ લાલચંદ ભગવાનદાસની
ટિપ્પણીઓ સાથે ૧૯૨૪), લેખપદ્ધતિ (સં.
૧૯૨૫), પાટણ જન લડારાની સૂચિ (૫ લા.
લ ની ટિપ્પણીઓ સાથે) વગેરે

ચિમનલાલ દામોદરદાસ ત્રિપાઠી,
'કુલ'

ઈ સ. ૧૮૮૭-૧૯૬૨

જ. ૨૬-૧૧-૧૮૮૭. ઘોડેરા વ. : સરખેજ.
મોઠ ચતુર્વદી બ્રાહ્મણ. કવિ 'સાગર'ના નાના
ભાઈ. મૃત્યુ : ૨૬-૨-૧૯૬૨. કૃતિ. હૃદયકુંજ
(કા. સં., ૧૯૧૧)

ચિમનલાલ લોગીલાલ ગાંધી,

'વિવિધ'

ઈ. સ. ૧૮૬૪-૨

૧૫-૯-૧૮૬૪ કપડવંજ. વ. : આતરસૂખા.
પ્રાથ. દહેગામ, માધ્ય પાટણ છેક ૧૯૩૨માં
બી.એ કેળવણીખાતામાં ૩૪ વર્ષની નોકરી.
અવસ્થાન ૧૯૬૫ લગભગમાં કવિ કૃતિ :
છોડવાનાં જીવન (અ. મૃત્યુ. ૧૯૩૦), કરકસર
(અ. અનુ. ૧૯૩૨), મયૂખ નવલ બં. નો અનુ
૧૯૩૨), રાસપાંખડી (ગરબા ૧૯૩૭), દેવ-
આગધના (તત્વ ૧૯૫૦), સામાજિક સુખ-
કપતા (અં. નો અનુ. ૧૯૩૫)

ચિમનલાલ મગનલાલ ડોહટર

ઈ. સ. ૧૮૮૪

જ. : ૨૪-૧૦-૧૮૮૪ વડોદરા વણિક.
૧૯૦૭ સુધીમાં એમ એ, એલએલબી. અને
ન્યાયાધીશ થયા. ૧૯૨૧માં નિવૃત્ત ૧૯૨૩થી
વડોદરામાં જ 'નવગુજરાત' સાપ્તાહિક રાત્ર
કર્તુ. કૃતિ : અમેરિકાના સચુક રાજ્યો (૧૮-
૩૦), કેનેડાનું જવાબદાર રાજ્ય (૧૯૩૩),
ભારતીય સમાજશાસ્ત્ર (૧૯૩૮), ભારતીય અર્થ-
શાસ્ત્ર (૧૯૩૯), હિંદુસ્તાનનો રાજકારમાર
(૧૯૪૦), મહારાજ સયાજીરાવ ત્રીનનું જીવન-
ચરિત-ભાગ ૧-૨ (૧૯૬૨) વગેરે

ચિમનલાલ શિવરાંકર ત્રિવેદી

ઈ સ. ૧૯૨૯

જ. ૨-૬-૧૯૨૯. મુજપુર (જિ. મહેસાણા),
શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ લા દ વિનયન વિદ્યાલય-
માંથી એમ એ. સારા વિવેચક. અમદાવાદની
ઝેવિયર્સ ગોવર્ણમા ગુજ.ના અધ્યાપક 'નાકર'
દેપર મહાનિબંધથી પીએચડી. કૃતિ :
પિગળદર્શન (૧૯૫૩), અલકારદર્શન (ચંદ્રશંકર
ભટ્ટ સાથે. ૧૯૫૪), આપણું ખરકાલો
(સંપા ધીરુભાઈ દાકર અને ચંદ્રશંકરભટ્ટ સાથે.
૧૯૫૭), ઊર્મિકાવ્ય (ચંદ્રશંકર ભટ્ટ સાથે.

૧૯૬૩), કવિનાકર: અધ્યયન (મહાનિબંધ. ૧૯૬૬)

યુનીલાલ કાલિદાસ મરિયા

ઈ. સ. ૧૯૨૨-૧૯૬૮

જ.: ૧૨-૮-૧૯૨૨. ધોરાજી. દસાશ્રીમાળી જૈન વણિક. અમદાવાદમાં બી.કોમ. નવસિકા—નવલકથા—કવિતા—વિવેચક—વર્તમાન—પત્રકારત્વ વગેરે ક્ષેત્રે લખ્ય પ્રતિષ્ઠ લેખક. સન ૧૯૫૭નો ‘રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક’ મળેલો. અમેરિકન એમેરીમાં ગુજરાતી વિભાગમાં કેટલોક સમય સેવા આપેલી. જુવાન વયે અવસાન કૃતિ ધૂવવતા પૂર (નવલિ. ૧૯૪૫), ગામડું બોલે છે (નવલિ. ૧૯૪૫), પાવક જ્વાળા (નવલ. ૧૯૪૫), આજનો વારસ (નવલ. ૧૯-૪૬), પદની (નવલ. ૧૯૪૭), જયગિરનાર (પ્રવાસ. ૧૯૪૮), હું ને મારી વહુ (ના. ૧૯૪૯) વગેરે

યુનીલાલ રામચંદ શેલત,

કૃતિ: ગોપકાવ્યો (કલ્યાણજી વિ. મહેતા સાથે સંપા. ૧૯૧૬)

યુનીલાલ વર્ધમાન શાહ

‘સાહિત્યત્રિય’

ઈ. ૧૮૮૭-૧૯૧૬

જ.: ૨-૫-૧૮૮૭. વઢવાણ. દસાશ્રીમાળી જૈન વણિક. ૧૯૦૩માં મેટ્રિક. ૧૯૧૯થી અમદાવાદના ‘પ્રજામધુ’ સાપ્તાહિકના સહ-તંત્રી હતા. પ્રથમ કેટિના ગુજરાતી પત્રકાર. નિવૃત્તિ બાદ થોડો સમય ‘અખડાનંદ’ના સંપાદક. ઐતિહ્યમૂલક તેમજ સામાજિક સંખ્યા-ગંધ નવલકથાઓના લેખક. ‘સાહિત્યત્રિય’ તખલ્લુસથી ‘પ્રજામધુ’માં એમની મહત્વપૂર્ણ વિવેચના આવતી અમદાવાદની સાહિત્ય-પ્રવૃત્તિના એક અગ્રેસર. નવલકથાલેખનક્ષેત્રે ત્રણે પેઢીની તે તે પદ્ધતિના સાક્ષી અને લેખક. એમણે આધારિત, અનૂદિત અને મૌલિક ત્રણે રીતે નવલકથાઓ અને નવલિકાઓ લખી છે. ૧૯૩૭ વર્ષનો રણજિતરામ સુવર્ણ-ચંદ્રક મેળવેલો. મૃત્યુ: ૧૩-૫-૧૯૬૬. કૃતિ: આપરાજ હાડો (ના ૧૯૦૬), લતા અને લલિતા—ભાગ ૧ થી ૮ (૧૯૦૮-૧૯), સિંધ ઉપર સ્વારી (૧૯૧૨), સોમનાથનું શિવલિંગ (૧૯૧૩), ભાગ્યચક્રનો મહામત્ર (૧૯૧૪), નોકરીનો ઉમેદવાર (૧૯૧૫), ન્યાયના ખૂનમાં નીતિ (૧૯૧૬), ગુજરાતની ગર્જના અથવા હેમાચાર્યનું જીવનસૂત્ર (૧૯૧૭), મૂળરાજ સોલંકી (૧૯૨૦), ખંચેકાસાઈળનાવટ (વિવે ૧૯૩૬), રૂપમતી (૧૯૪૧), બિગર અને અમી (૧૯૪૪), વિપચક્ર, તપોવન (૧૯૪૬), નીલ-

કઠનું બાણ (૧૯૪૭), કર્મચોગી રાજેશ્વર, એકલ વીર વગેરે અનેક

છગનલાલ ઠાકોરદાસ મોદી

ઈ. સ. ૧૮૫૭-૧

જ.: ૨૮-૧૦-૧૮૫૭. ભાવનગર. વ.: સુસ્ત. દસા દસાવાળ વણિક પ્રાથ. માધ્ય સુસ્તમાં. ૧૮૭૯માં મુળઈ, એલ્ફિ. દો. માથી બી.એ. ૧૮૮૦ થી ૧૯૧૫ સુધી વડોદરા રાજ્યના શિક્ષકથી વધી ટ્રેનિંગ કોલેજના આ-ચાર્ય; સહાયક શિક્ષણાધિકારી અને છેલ્લે વિદ્યાધિકારી. ઉચ્ચ કક્ષાના કેળવણીકાર. ઘણા પાઠ્યપુસ્તકો લખ્યાં છે, ઘણા ભાષાતર કર્યા છે કૃતિ: ધરાવતી (૧૮૮૮), નળાખ્યાન (પ્રેમા-નંદનું. દામુભાઈ મહેતા સાથે ૧૮૮૯-૧૯૨૬), રાજધર્મ (૧૮૯૨), કિલ્લે ડહોઈના પુરાતન કામો (૧૮૯૪), વડોદરા રાજ્યની સાહિત્યસેવા (૧૯૧૨) વગેરે

છગનલાલ મનસુખલાલ ત્રવાડી

પદ્યકાર. કૃતિ: ચકોરી પ્રબંધ-ચંદ્રોક્તિકા અને પ્રેમનિમગ્નજન (૧૮૯૫ બાલારાકરે આ-મંત્રેલાં શિખરણી કાવ્યોમાંનું એક; પણ આજી રસાવહ)

છગનલાલ વિદ્યારામ રાવળ

ઈ. સ. ૧૮૫૬-૧૯૪૭

જ.: ૧૨-૩-૧૮૫૬. હુણવાડા. ઓ. સ. બ્રા. હુણવાડા-અગરિયા-નાદોદ-છોટા ઉદેપુર વગેરેમાં શિક્ષક. જૂના ગુજરાતી પદ્યસાહિત્ય-ની ઓજ કરનાર સંપાદક. વેદ પણ. કૃતિ: ઋતુવર્ણન કાવ્ય (૧૮૯૬. શિવરાકર તુલન-રાકર દ્વે સાથે), સંપાદનો—પ્રાચીન કાવ્ય-સુધા—ભાગ ૧ થી ૫ (૧૯૨૨-૨૪), ગુજરાતી સ્સકલ્લોલ (૧૯૨૬) પ્રાચીનકાવ્યવિનોદ (૧૯૩૧) વગેરે અનેક

છગનલાલ હરિલાલ પંડ્યા

ઈ. સ. ૧૮૫૬-૧૯૩૬

જ.: ૧૭-૧૦-૧૮૫૬. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. ૧૮૮૦માં બી.એ. પછી સરકારી શાળાઓમાં શિક્ષક. પછીથી ન્દનાગઢ રાજ્યના વિદ્યાધિકારી. સસ્કૃતના આઠ વિદ્વાન. મૃત્યુ: ૨૩-૫-૧૯૩૬. કૃતિ: કાદળરી (બાણની ગદ્ય-કથાનો અનુ., ૧૮૮૨), કાઈસ્તનુ અનુકરણ-ભાગ ૧-૨ (અનુ. ૧૯૧૫), એક અપૂર્વ લગ્ન (અ. ઉપરથી સૂચિત નવલ. ૧૯૧૬), મનોરજક વાર્તાવલિ-ભાગ ૧-૨ (૧૯૧૮), કોમેટનો ઉપદેશ અનુ. ૧૯૧૮, વિશુદ્ધ રનેહ (અ. ઉપરથી નવલ. ૧૯૧૬), બાલ કાદળરી (૧૯૧૬), સં-ક્ષિપ્ત કાદળરી અને વાસવદત્તા (૧૯૨૫)

છગનલાલ હરિલાલ મનમૂદાર

નર્મદીનીના કવિ. લેખક ઉપર નરસિંહરાવ દિવેદિયાની ચૈત્રીની પણ અસર. કૃતિ: નવલ-વિજય (૧૮૮૮)

છોટાલાલ કાળિદાસ ‘છોટમ કવિ’

ઈ. સ. ૧૮૧૨-૧૮૮૫

વતન: મલાતજ (જિ. ખેડા). શાહોદરા નાગર બ્રાહ્મણ-ત્રિવેદી. પ્રજાલાલ કાળિદાસ શાસ્ત્રીના મોટા ભાઈ. આધ્યાત્મિક રાસના અનુભવી આઠ જ્ઞાની કવિ. એમનો વિશાળ સંગ્રહ પ્રસિદ્ધ થયેલો છે, છતાં હજી કેટલીક કૃતિ અપ્રકટિત છે. કૃતિ: છોટમકૃત કાવ્યસંગ્રહ (૧૯૨૨), શિવસ્વરોદય (૧૯૨૬-૨૮-૨૯), છોટમની વાણી ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૨૬), છોટમકૃતનિમાળા, પ્રકોત્તરમાળા, સાગ્યસાર તથા રોગસાર (૧૯૫૨) વગેરે

છોટમલાલ બાપાલાલ દિવેદિયા

ઈ સ ૧૬મી સદી

અમદાવાદના વડનગરા નાગર શુદ્ધસ્થ. સારા-ભાઈ દિવેદિયાના નાના ભાઈ. ક્રિષ્ણ રાજ્યમાં કાઠિયાવાડના પહેલા દફતરદાર. એમણે મિરાતે અહમદી, મિરાતે સિક્કરી, ખુલાસતુ તવા-રીખ-એ ત્રણે ક્ષરસી ભાષાના ઇતિહાસગ્રંથો-ના ગુજરાતી અનુવાદ કર્યા છે, જે ગુજ. વિદ્યા-સલાના સંગ્રહમાં મોટા ચોપડાઓમાં લખેલા સંગ્રહાયા છે.

છોટાલાલ કિશોરદાસ સોની

ભેટારી (તા. ખોરસદ). કૃતિ: છોટમકૃત જ્ઞાનોપદેશ ભજનાવલી (૧૮૯૮)

છોટાલાલ અંદરાંકર શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૬૮-૧૯૪૨

શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ. સસ્કૃતનું જ્ઞાન પિતા-પાસેથી. વડોદરા કોલેજનું ૧૬ વર્ષ. મુખઈમાં ગોકુલદાસ તેજપાલ હા રકૂમાં શિક્ષક. પછી મુખઈ-‘ગુજરાતી’ પ્રેસમાં શાસ્ત્રી મૃત્યુ: ૨૭-૮-૧૯૪૨. કૃતિ: બ્રહ્મસૂત્ર-શાંકરભાષ્ય (અનુ.), આત્મપુરાણ (અનુ.), એકાદશોપનિ-પદ (અનુ.), તત્વાનુસંધાન (અનુ.), પતિવ્રતા સ્ત્રીઓ, વિવાહકીમુદી, મહાશિવપુરાણ (અનુ.), વિચારસાગર (અનુ.), કૃતસ્થાદેશ, સપ્તરાત્રી (અનુ.), આદિત્યહૃદય (અનુ.), વગેરે

છોટાલાલજી મુનિ

‘ક્લાપી’ની છાયાના જન વિરક્ત કવિ. કૃતિ: લક્ષ્મ્યાવ્યખરીસી (૧૯૨૫)

છોટાલાલ ડાહ્યાભાઈ નગીરદાર

ઈ. સ. ૧૮૮૫

સુસ્ત. ડીડું માહેશ્વરી વણિક. ઈન્ડર આટ્ટેસ

સુધીનો અભ્યાસ, હાર્યસના કુશળ લેખક
કૃતિ : ગુજરાતી રીડીંગ સાલિનો ઇતિહાસ (૧૯-
૨૭), લાંબિયુ (૧૯૨૬), કંઈના કાકી (૧૯૩૦),
સખસિયુ (૧૯૩૧)

છાટાલાલ નરસેરામ ભટ્ટ

ઈ સ ૧૮૫૦-૧૯૩૭

જન્મ : ૭-૬-૧૮૫૦. મહેમદાવાદ વ
અર્ધાંકિ (તા. માતા-ખેડા) ઓરીસ્સા રાજ્યના
બ્રાહ્મણ. પ્રવૃત્તિસ્થાન વડોદરા શિક્ષકમંત્રી
સ ના ઉચ્ચ કક્ષાના વિદ્વાન 'પ્રાચીનકાવ્ય
ત્રેમાસિક' અને 'પ્રાચીન કાવ્યમાળા'ના સંપા-
દનમાં સ્વ. હ. ગો. કાંટાવાળાના સહાયક ૧૮
સ્વતંત્ર ગ્રંથ, ૩૧ ગ્રંથોના અનુવાદ અને ૨૦૦૦
જેટલા લેખો. નરસિંહ મહેતા, બાલણ, નાકર,
પ્રેમાનંદ, રતેશ્વર, હરિદાસ દ્વારકાદાસ, વીરજી
વગેરેના નામે રચનાઓ કરી અસલ તરીકે રજૂ
કરી; વલ્લભ, મૂળજી ગૂગળી, દિવાળીખાઈ,
સાધાખાઈ જેવા કતી ન થયેલાંઓને નામે નવી
રચનાઓ બહેતી કરી પ્રેમાનંદનાં નાટકો અને
એના કહેવાતા દીકરા વલ્લભને નામે આખ્યા-
નો અને એક તૂટક નાટક વગેરે નમૂનેદાર
રચનાઓ. મૃત્યુ ૨૦-૧૦-૧૯૩૭. મૌલિક
કૃતિ રસરાસ, જ્વનિરૂપણ, પાંચભાષિક
(સ) શબ્દકોશ, કાવ્યો : કામરૂપાક્ષ (૧૮૮૩),
શાંતિસુધા (૧૮૯૬), જ્ઞાનસાક્ષ, આત્મ-
વર્તાત (મ ૧૯૫૩), અનુવાદ : મહાકવિ-
પુરાણ, ડક-માહાત્મ્ય, મહાભારત-સાંતિપત્ર,
રામાયણ-કિર્તિયા-ચુક્ર-કતર કાડો, અષ્ટાંગ-
હૃદય, વેદજ્વન, હિતપ્રદેશ (વેદક), વેદ-
વલ્લભ, હારીત સહિતા, વંચાસિદ્ધિ-ન્યાયમાલા
વગેરે સખ્યાબધ કૃતિઓ હજી અપ્રસિદ્ધ પણ
પરી છે, જેમાં મલયજુદીનાટિકા પણ છે.

છાટાલાલ બખટેવજી

વડોદરા કૃતિ : રા. મકાવ્ય (આ કવિ સ્વ
છાટાલાલ કાળિદાસ 'ત્રિવિદ્યોત્તમ' મલાતજવળા
જ્ઞાની કવિથી જુદા જ છે)

છાટાલાલ બાલકૃષ્ણ પુરાણી

ઈ સ ૧૮૮૫-૧૯૫૦

જ : ૧૩-૬-૧૮૮૫ રાકોગ વ. ભરૂચ
મદ્ર મેવાડા બ્રાહ્મણ પ્રાથ ૦૨૩માં, માધ્ય
નમનગરમાં; ક્રેયેજ અમદાવદ-વડોદરા-મુ-
ળર્જમાં ૧૯૦૬માં 'બ.યોદોગ'ની બી એ
વ્યાખ્યાનના હિમાયની અખાદાપ્રવૃત્તિના પુર-
સ્કાર-૨૨૨માં કેળવણીમંડળના સંસ્થાપક.
મૃત્યુ ૨૨-૧૨-૧૯૫૦ કૃતિ : કુખ્યા (૧૯-
૦૭) અર્ધિ-દરિદ્રો વનપતિશાસ્ત્ર (૧૯૧૨),
મેન્ટેસરી નિદાણપત્રિ (૧૯૧૬), હિંદના
પ્રચીન ઇતિહાસ (૧૯૩૨) વગેરે

છાટાલાલ માનસિંગ કામદાર

ઈ સ ૧૮૬૮

જન્મ ૪-૪-૧૮૬૮. મોટા દેવળિયા (સો).
વ. : જેતપુર (રૌ.) દસા શ્રીમાળી વણિક.
પ્રાથ જેતપુરમાં; માધ્ય જેતપુર અને જૂના-
ગઢમાં ૧૯૧૬માં મૅટ્રિક બહાઉદીન કોલેજ-
જૂનાગઢમાંથી ૧૯૨૦માં બી એ. ૧૯૨૦ થી
૧૯૨૭માં મુંબઈમાં ભિત્તિભિત્ત નોકરી દરમ્યાન
મુંબઈમાં પુસ્તકવિકેતા 'સી જમનાદાસની
કુ ની' સ્થાપના કરી ૧૯૨૭ થી ૧૯૫૮ સુધી
વાંકાનેર હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક કૃતિ : ખરૂં ડી
વોશિંગ્ટનનું આત્મચરિત (અનુ. ૧૯૩૬),
ભમનગરનું સૂર્યચંદ (૧૯૩૬), વિશ્વદર્શન
(૧૯૩૮), જગતના બાલુવા જેટુ (૧૯૪૫),
વિશ્વની વિચિત્રતાઓ (૧૯૫૦), યુક્તિસાગર
(૧૯૫૨), ગાધીજીના જીવનપ્રસંગો ભાગ ૧
થી ૪ (૧૯૬૧), પ્રેરકકથાઓ (૧૯૬૨), મને
નીરખવા ગમે (ચ ૧૯૬૪) વગેરે

છાટાલાલ સેવકગર

ઈ સ ૧૮૪૨-૧૯૧૦

પ્રવૃત્તિ કચ્છમાં દલપતરીતિના કવિ કૃતિ
છાટાલાલ ખાવતી (૧૮૬૪), ઉપવનવિનોદ
(૧૮૬૮), સૌ લાડકીબહેન (લીલાવતી વિરૂં
૧૯૦૨), છાટાલાલ સ્મૃતશતી (૧૯૦૫), ઉપસાત
ગુજરાતી શબ્દ-મૂલદર્શક કોશ

છાટુભાઈ શકરભાઈ સુથાર

ઈ સ. ૧૯૧૧

જ. ૨૧-૬-૧૯૧૧ ચક્રલાસી ત્યા જ
પ્રાથ, માધ્ય નરિયાદમાં, ૧૯૩૧માં મૅટ્રિક
વડોદરા કોલેજમાં ૩ વર્ષ વિજ્ઞાનશિક્ષણ બી-
એસ સી પૂના કન્ટ્રીસન કોલેજમાંથી ૧૯૩૨માં.
૧૯૪૦માં હિંદીમાં 'કાલિદ' સમગ્ર ભારત-
વપમાં પહેલે નંબર; એ જ વર્ષમાં પ્રયાગના
હિંદી 'સાહિત્ય વિશારદ'. ૧૯૩૬માં એસ ડી.
પલ્લુ વયેલા. અમદાવાદ સુરત નડિયાદ આણંદ
ચાગા સુણાવ વગેરેમાં શિક્ષક. અત્યારે વલ્લભ-
વિદ્યાનગર-રાગ્ધામદિરના આચાર્ય ખજોળ-
શાસ્ત્રના ઉચ્ચકક્ષાના વિદ્વાન કૃતિ : વિશ્વદર્શન
(૧૯૪૫), આકાશના તાગ-નકશા (૧૯૪૫),
ખજોળપ્રવેશ (૧૯૬૬), ચંદ્ર (૧૯૪૭), આલ
અને ઘરની (૧૯૪૯), ભૂમકલીય સૂર્યચંદ્ર-
ગણિત (શ્રી હરિહર પ્રા ૦૬ સાથે-૧૯૬૯),
ધ્રુમંત્રુ (૧૯૫૦), અવજાસનુ રહસ્ય (૧૯૫૧),
અનતની બીતરમ (૧૯૫૬), આનંદદર્શન
(લોગીલાલ પટ્ટના સાથે-૧૯૬૦), યજ્ઞાડ
વિકસનુ કે વિચાર (૧૯૬૪), તારા અને ગ્રહો
(૧૯૬૫) વગેરે ૧૮ ગ્રંથો

છાટુભાઈ રણછોડજી નાયક

ઈ. સ. ૧૯૧૩

જ. ૧૮-૭-૧૯૧૩. ભાગેદ (જિ. વલ-
સાડ) અનાવળા બ્રાહ્મણ પ્રા. માધ્ય પારડી-
માં ૧૯૩૧માં મૅટ્રિક કોલેજનાં બે વર્ષ ના-
સિકમાં, પછી વડોદરા કોલેજમાંથી ૧૯૩૫માં
બી એ, ૧૯૩૭માં એમ એ. કારસી મુખ્ય
વિષય સાથે બી ડી. વડોદરામાં ૧૯૪૨માં
મુંબઈ યુનિ.માંથી 'અખંડુર રાહીમખાનેખાનાન
અને એનું સાહિત્યમંડળ' વિષયથી પહેલા
પીએચ ડી. તરત જ ગુજરાત વિદ્યાસભા-
ભો. જે. વિદ્યાભવનમાં પ્રથમ ક્લેસ અને પછી
અવ્ય પદ. ૧૯૬૪થી ગુજ. યુનિ.માં કારસીના
વાચક. કારસી અને ઉર્દૂભાષાના ગણ્યકોટિના
ગુજ. વિદ્વાન. પીએચ ડી ના યુનિ માર્ગદર્શક.
મુંબઈ-ગુજરાત-સોરાષ્ટ્ર યુનિ.ઓના કારસી
બોર્ડના સભ્ય કારસીના માન્ય વિદ્વાન દર-જે
૧૯૭૦નો રાષ્ટ્રપતિ-એવોર્ડ મેળવ્યો. ૧૯૫૪થી
રાયલ એશિયાટિક સોસાયટી-લંડનના પ્રેસી-
ડન્ટ. મહુમ પ્રો અબુકર નદવીના ઉર્દૂ ગ્રંથોના
ગુજ અનુવાદ વિદ્યાસભા માટે સેવાભાવે કરી
આપ્યા છે કૃતિઓ ગુજરાતમાં નાગરોનું
કારસી ભાષા અને સાહિત્યનું ખેડાણ (૧૯૫૦),
રાષ્ટ્રભાષા-પાઠમાળા (હિંદી, ૧૯૫૪), અરબી-
કારસીની ગુજરાતી પર અસર-ભા ૧-૨
(૧૯૫૪-૫૫), સદ્ગીત (૧૯૫૬), Descri-
ptive Catalogue of Persian and
Arabic Mss in the Library of Guj-
arat Vidyasabha (1964), Abdur
Rahim Khanekhanan (1966)
અરબી, કારસી અને તુર્કી મૂળવાળા ગુજગતી
શબ્દોનો વ્યુત્પત્તિકોશ ગુ યુનિ તરફથી તેયાર
કરે છે.

જંખૂનાગ

ઈ. ૧૦મી સદીનો મધ્ય.

જૈન સાધુ, ચંદ્રગચ્છના રચના : મહિપતિ-
ચરિત (સ, ૬૪૯), જિનશતક (સ), ચંદ્રકૃત
(સ)

જગજીવન (૧)

ઈ ૧૭મી સદી

વેનાતી કવિ કૃતિ. જ્ઞાનગીતા (મુ), જ્ઞાન
મૂળ (મુ) નરભાઈ (મુ), મહિરનમાળા
(મુ), શિવગિતા (મુ)

જગજીવન (૨)

ઈ. ૧૮મી સદી

રચના : સિનોગ કૃતિ : સુધનવાખ્યાન,
ઓખા ગણીના ૨ ગરબા

જગજીવનદાસ કાળિદાસ પાઠક

ઈ સ ૧૮૭૨-૧૯૩૨

જ. : ૧૨-૫-૧૮૭૨. ભોળાદ (તા. યોળકા)
પ્રમોદ નાગર બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. ભોળાદમાં; રાજ-

કાટમા સીનિયર ટ્રેઈનડ. પોરબંદરમાં મહા-
રાણાના શિક્ષક થયા પછી તાલુકા શાળાના
જવનપર્યંત આચાર્ય કારિયાવાડી લોકસા-
હિત્યના પહેલા સચાઈક અને લોકવાર્તાઓના
'ગુજરાતી' સાપ્તાહિકના દીપોત્સવકોમા
લેખક મૃત્યુ. ૧૨-૭-૧૯૩૨ કૃતિ જુવાણ-
દય (ના.), વિજ્ઞાનશતક, લાવણ્યલતા અને
કામાંધકામિની, રાણી પ્રજાસુદરી, રાય પંચક
(એતિ. નવલ.), મકરધ્વજવંશી મહીપમાળા
('જેઠવા' રાજવંશનો ઇતિ.), મુરિલમ મહા-
ત્માઓ, ઉપરાંત કેટલાક શાળાપયોગી પુસ્તકો
(લોકવાર્તાઓનો સંગ્રહ પુસ્તકાગરે નથી
અપાયો.)

ગંગાજવનદાસ ત્રીકમજી મોદી,
'ઓલિયા જોશી' ઈ. સ. ૧૮૭૭-

જ. ૧૮-૫-૧૮૭૭ રાજકોટ વ. ગોંડળ.
દસા શ્રીમાળી વણિક પ્રાથ ગોંડળમાં, માધ્ય.
રાજકોટમાં, મુંબઈ વિદ્યસન ગોલેજમાંથી
૧૯૦૩માં બી.એ.; ૧૯૧૦માં એલએલબી
ગોંડળ રાજ્યમાં ૨૫ વર્ષ સુધી ન્યાયખાતામાં,
પછી ટ્રેઝરી અમલદાર. પછી ખિસ્સા અને
વિફલગઢ રાજ્યના કારભારી હારથરસના
અધ્યક્ષોના એક લેખક. કૃતિ: ચત્રશેખર
(ના. ૧૯૧૫), ઓલિયા જોશીનો અખાડો-
ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૬-૩૨), નકો નગરિયો (કા.
૧૯૩૭), હસહસાટ (કા. ૧૯૪૩) વગેરે

ગંગાજવનદાસ દયાળજી મોદી

ઈ. સ. ૧૮૭૧-

જ. ૧૯-૧૨-૧૮૭૧. ફેફળિયા(તા. ડભો-
ઈ) દસા બાળ વણિક. પ્રાથ મિયાગામમાં;
ખાકીનુ વડોદરામાં-સીનિયર ટ્રેઈનડ. ત્યારથી
૪૫ વર્ષ સુધી શિક્ષક-આચાર્ય અને ૩ એ ઇ
સુધી ટ્રેનિંગ કોલેજના અધ્યાપક-પદેથી નિ-
વૃત્ત થયા કૃતિ. દયારામ, ગિરધર, મોદી
ઉમરની હિંદુ સ્ત્રીઓની કેળવણી, લાલના
માડવાનો ઇતિહાસ, રતનનમદિર (કા.),
સામાજિક હિતબોધ (કા.), વેતાલપચવીશી
(બ્દ. ગુજ. સપા), નદનત્રીશી (સપા),
સુદામાચરિત્ર (સપા) પ્રહલાદાખ્યાન ('ગિર-
ધર'નું. સપા.), રામાયણ ('ગિરધર'નું સપા.),
દયારામકવ્યસુધા (સપા.), નવલચંદાવલિ-
ભાગ ૧-૨ (હી પ્ર. શ્રોક સાથે સપા) વગેરે

ગંગાજવનદાસ માધવદાસ

ઈ. ૧૭-૧૮મી સદીની સંધિ

નાગર ગૃહસ્થ ગુજરાતના નાયબ સૂબેદાર
મોહમ્મદ ખેજના મીર મુનશી. પછી રાજપીપ-
ળાના ખખરપત્રી એ ૧૯૩૬માં શાહી નોકરી-

મા ભેડાયેલા. રચના: મુન્તાખખુત તવારીખ
(કા. ૧૭૦૮)

ગંગાજવનદાસ માધવજી કપાડી

ઈ. સ. ૧૮૯૬-

સાયલા (સૌ.). વ : ચૂડા. દસા શ્રીમાળી જેન
વણિક. મેટ્રિક. કૃતિ. ગુજરાતનું ગોરવ. (નવલ.
૧૯૧૬), મેવાડનો પુનરુદ્ધાર (નવલ.), વીર
શિરોમણિ વસ્તુપાલ-ભાગ ૧ થી ૩ વગેરે

ગંગાજવન ભવાનીશંકર કપડિયા

અનુ. કૃતિ. ભર્તૃહરિનીતિશતક (૧૮૬૪),
અભિજ્ઞાનશાકુતલ (૧૮૬૬), માલવિકાગ્નિમિત્ર
(૧૮૬૬), વિક્રમોદયશીય (૧૮૬૧)

ગંગાકુ

ઈ. ૧૩મી સદી

રથળ. ઉ. ગુજરાત. જૈન શ્વેતાંબર કૃતિ
સમ્યક્ત્વ માર્ગચક્રપર્થ (ઉત્તર અપભ્રંશમાં
'ક્રકો') (મુ)

ગંગાદીપ દ્વારકાદાસ વિરાણી

કૃતિ. પૂનમરાત (કા. ૧૪૪૭)

ગંગાનાથ (૧)

ઈ. ૧૭મી સદી

કૃતિ સુદામાનુ આખ્યાન (મુ.)

ગંગાનાથ (૨)

ઈ. ૧૮મી સદી

પ્રશ્નોત્તર આઠાણુ ભાવનગરના. મૂળ વતન
વડનગર; ખખાત અને કાશીમાં પણ વસેલા.
રચના. ભાગ્યમહોદય અથ (સ.)

ગંગાનાથ જોશીકર દેસાઈ ઈ. સ. ૧૯૦૬

જ. ૧૫-૮-૧૯૦૬ રાજકોટ. જેન
વણિક. ૧૯૪૩માં ખાલસા-કોલેજ, મુંબઈથી
બી.એ. ૧૯૪૬માં ત્યાંથી એમ.એ.; ૧૯૪૬-
૪૭ જે વર્ષ ત્યાં અધ્યાપક ૧૯૩૫-૪૩ આઠ
વર્ષ 'મુખાર્થ સમાચાર'ના ઉપત્રી. ૧૯૪૩-૫૦
'યુગાતર' સાપ્તાહિકના તત્રી. મુંબઈમાં જ
૧૯૫૮થી ઓરએ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસો ના મંત્રી.
કૃતિ આવતી કાલના ઘડવૈયા (નવલ.),
સમાજવાદ અથવા સહકાર દ્વારા સર્વોદય,
રાષ્ટ્રપતિ સુભાષચંદ્ર બોઝ (અ), આરોગ્ય
અને દીર્ઘાયુષ, જવન જવતા શીખો, ધાન્ય-
સમૃદ્ધ આ દેશજવનનો અર્થ શુ? વગેરે

ગંગાનાથ દામોદર ત્રિપાઠી, 'સાગર'

ઈ. સ. ૧૮૮૩-૧૯૩૬

જ. ૭-૨-૧૮૮૩. જેજુસર. વ. : સરખેજ
(અમદાવાદ) ચાતુર્વેદી મોઢ આઠાણુ. સાત
ઘોરણુ માત્રનું શિક્ષણ. જ્ઞાની ભક્ત છેલ્લાં
વર્ષોમાં પાદશ તાલુકે ચિત્રાલમાં વાનપ્રસ્થ-
જવન 'કલાપી'ના એક મિત્ર મૃત્યુ. ૧૭-૮-
૧૯૩૬. કૃતિ. થાકેલું હૃદય (૧૯૦૬), કલાપી
અને તેની કવિતા (૧૯૦૬), ગુજરાતી ગઝલિ-
સ્તાન (૧૯૧૩), ગુજરાતી સાહિત્યમાં ગઝલ-

નું સ્થાન (૧૯૧૩), દીવાને સાગર (૧૯૧૬),
મજનુ જોગી અને કિસ્તો (૧૯૧૬), સ્ત્રીડન-
બોગેનું ધર્મશિક્ષણ (૧૯૧૬), સુમુખવિચારણા
(૧૯૧૭), માધેનાપોથી (૧૯૨૫), રાનોની વાતો
(૧૯૨૬), સનાતન વિચારણા (૧૯૨૬), ધર્મ-
વિચારણા (૧૯૨૭), મહાત્મા એમરસનનું પર-
માત્મતત્ત્વ (૧૯૨૭), ગીતાનું દંદ્ય, ગીતાની
વિચારણા (૧૯૨૮-૨૯), સી-પુરુષ વિચારણા
(૧૯૨૯), દીવાનેસાગર-સાગર રત્નો (૧૯૩૬),
અખાદૃત કવિતા-આગ બીજે (સપા) વગેરે

ગંગનાથ પ્રભાશંકર પરિત

સારી હથોટીનાં બજનોના લેખક. કૃતિ.
શ્રીગંગાથ-રસત્રિણી (૧૯૨૬)

ગંગાકવિ (ગુણવિમલ) ઈ. ૧૯મી સદી

રથળ ઉ. ગુજરાત. જેન શ્વેતાંબર જતિ.
કૃતિ. વિચારમજરી (૧૫૪૭)-મ. ગુ. પદ્યરચના

ગંગુલાઈ મોહનલાલ રાવળ

ઈ ૨૦મીની બે પચીસી

અમદાવાદના નાગર કૃતિ 'રાસરસિક (કા)

જાડાશંકર અલેરામ પૂનતરી

કૃતિ પ્રબોધચિંતામણિ (કા. ૧૮૬૦)

જાડાશંકર ઈશ્વરચંદ્ર નાંદી

ઈ. સ. ૧૮૭૫

જ. ૫-૮-૧૮૭૫ પાલિતાણા વ. પાટણ
વડનગરના ગૃહસ્થ. ૧૮૯૨માં પાટણથી
મેટ્રિક પછી ડિસ્ટ્રિક્ટ પ્લેડર ૧૯૧૨માં
નિસર્ગોપચારની 'ડોક્ટર ઓફ નેચરોપથી'ની
અમેરિકન પદવી. નિસર્ગોપચારની ધણી પુસ્તિત-
કાઓ લખી છે કૃતિ: અદ્યયર્થમીમાંસા (૧૯-
૩૬), સો વર્ષ જવવાની કલા (૧૯૪૦), દત-
રક્ષણ અને દીર્ઘાયુષ્ય (૧૯૪૦) વગેરે ૨૬
પુસ્તકો

જાડાશંકર જયજનદલાઈ આદીલશાહ

ઈ. સ. ૧૮૭૪-

જ. ૧-૬-૧૮૭૪. જૂનાગઢ દસઃઓદોળા
વણિક એસ ટી સી ડી મુખાર્થમાં પોલીસ
ઈન્સ્પેક્ટર હતા કૃતિ. નિખલાલકાર ગ્ન
(૧૯૦૦), મીનજી શૃંગાર (૧૯૦૦), ભર્તૃ-
હરિનીતિશતક (અનુ ૧૯૦૭), હેરિશયસ
(૧૯૦૭), સ્પૃશ્ય થવામાં અમૃત્યોની મહા-
હાનિ (૧૯૩૦), ગીઓના પત્રો (૧૯૩૦)

જાડાશંકર લીલાધર ત્રિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૫૬-૧૯૨૧

જ. ૬-૪-૧૮૫૬. ઢોળ(સૌ) શ્રીમાળી
આઠાણુ. 'શ્રીમાળી શુભેચ્છક' માસિકનું જમ-
નગરમાં સસ્થાપન-જહુ જટ્ટ સાથેના સપડ
વૈદ્યક વિદ્યામાં આગળ વધ્યા. ૧૮૬૨માં

‘ગુજરાત આર્ય ઔપચારિક’ની સ્થાપના અને પછી અમદાવાદમાં પ્રવૃત્તિ ‘વેદિકલ્પતરુ’ માસિકનું સંપાદન મૃત્યુ. ૨-૬-૧૯૨૧ મુખ્યત્વે આયુર્વેદની દૃષ્ટિએ વરવૈદ (૧૮૯૯), સારી સ્મૃતિ (૧૮૯૯), ધાર્મિકશિક્ષા (૧૯૦૭), ગંગી-પરિચર્યા (૧૯૦૯), સાસરે જતી પત્નીને માની ગિખામણ (૧૯૦૯), બાળલગ્ન (૧૮-૯૮), વૈન ધર્મ અને વેદિકશાસ્ત્ર (૧૯૦૩), ગરીબોનો વૈદ (૧૯૧૮) વાગ્ય-સૂત્રસ્થાન (અનુ ૧૯૦૮), યુવાવસ્થાનો શિક્ષક (૧૮-૯૫) વગેરે

નિલસાય કેશવલાલ વ્યાસ

ઈ. સ. ૧૮૧૭

જ. ૧૫-૫-૧૮૧૭ કોટરા સાગણી પ્રાંતોના બ્રાહ્મણ બી.એ. ભાવનગર શામળદાસ કોલેજમાંથી પ્રથમ રેલ્વેમાં એડિટર દૃષ્ટિ કાન્યાગના (કા. ૧૮૪૫)

જહુભાઈ મહેતા

દૃષ્ટિ : માતાનું જીવન-ભાગ ૧ થી ૩ (નવલ ૧૯૪૭)

જર્જી પ્ર. આચાર્ય

દૃષ્ટિ, ગીતગુર્જરી (કા. ૧૯૬૩), સુરખી (કા. ૧૯૬૩), કપનિપદ અમૃત (૧૯૬૮)

જહુગાય દુર્લભજી ખંધડિયા

ઈ. સ. ૧૮૯૬-

જ. ૧૬-૫-૧૮૯૬ રાજકોટ વ. ભાવનગર પ્રાથ. માધ્ય. ભરથમા વેપારી ‘શુભ-સુદર્શી’ના કેટલોક સમય અહિંતરી સારા કવિ દૃષ્ટિ હુકિનુ બનગ (જા. સ. ૧૯૨૬), ૬ નવી વાતો (૧૯૨૬), લોહાણા ચીરીની વાતો (૧૯-૨૬), હૃદયની ગ્રાધાર (જા. સ. ૧૯૨૬), મિત્રદશા (૧૯૨૬), કેન્સી કારસો (૧૯-૨૭) હાથરહર્ગન (૧૯૨૭) વગેરે

જનસુખગમ નગરરામ કવિ

દૃષ્ટિ અહિંસાભાસ્કર (૧૯૧૩), જનસુખ ગનમાતા (૧૯૧૫), સૂરિપૂત (૧૯૧૫), સનાતન ધર્મભાસ્કર (૧૯૧૫)

જનાર્દન નાનાભાઈ પ્રભાસ્કર

ઈ. સ. ૧૮૯૧-૬

જ. ૮-૮-૧૮૯૧ નિસાય (તા. વલસાડ) વ. પ્રમુખગણ (સો.) ઔદીચ સહસ્ર બ્રાહ્મણ અવસ્થાપક દેશચમા ખેતી. મધ્યમ કે.ટિના સમુદય દૃષ્ટિ. વિદ્યાગિની (જા. ૧૯-૨૬), ગરુડિની (જા. ૧૯૨૮), નંદિની (કા. ૧૯૩૨) રૂપનંદિની (કા. ૧૯૩૮) વગેરે

જનીબાઈ ઈ. સ. ૧૭૭૦(?) - ૧૮૬૮
૨૫-૧ મહિસા રાજિના કપાસ-મીઠા

ભક્તની ગિધ્યા સન ૧૭૯૧મા ગુરુ મરી ગયા પછી સ. ૧૮૦૧મા શિષ્યાને ગુરુદર્શનનો ભાસ ૧૮૦૨મા જનીબાઈએ ‘નવનાયિકા-વર્ણન’નું કાવ્ય રચેલું ૧૮૬૮મા એ મૃત્યુ પામી દૃષ્ટિ. પદસંગ્રહ

જનુભાઈ અચરતલાલ સૈયદ

ઈ. સ. ૧૮૭૮-૧૯૪૬

જ. ૪-૧-૧૮૭૮ અમદાવાદ. વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ રવ આનંદશકર બા. કુવના બાણેજ. ૧૯૦૨મા અમદા મા બી.એ. કેળવણીખાતામાં ૩ એ ઈ. નિવૃત્તિપર્યંત ગુજ. સા. સંભાના હપ્તમુખ પણ હતા ગુ. સા. પરિપદના પણ સક્રિય કાર્યકર હતા મૃ.યુ. ૧૯૪૬મા દૃષ્ટિ. દલપતસાર, ઈમિક પાઠ્ય-પુસ્તક-ભાગ ૧-૨ (ગુ. સા. પરિપદ માટે, પ્રા. ડિ. દેસાઈ સાથે, ૧૯૩૧)

જનમશંકર મહારાંકર ખૂચ, ‘લલિત’

ઈ. સ. ૧૮૭૦-૧૯૪૬

જ. ૩૦-૬-૧૮૭૭ નૃત્તાગઢ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ ૧૯૦૩મા ગોડળમાં હાઈસ્કૂલ-શિક્ષક. ૧૯૦૮-૧૯૧૦માં રાજકોટના ‘કાઠિયા-વાડ ટાઈમ્સ’ના તત્તરી ૧૮૯૫થી કાવ્યપ્રસિદ્ધિ ‘ચંદ્ર’ માસિકમાં ૧૮૯૩થી કાવ્યલેખન. ‘કલાપી’ના રનેલીઓમાના એક મૃદુ મૃદુતિના ભજાહૃદય કવિ મૃત્યુ ૨૫-૩-૧૯૪૭ દૃષ્ટિ : ગીતસંગીત—સીતાવનવાસ (૧૯૦૩), લલિતના કાવ્યો (૧૯૧૨), વડોદરાને વડે (૧૯૧૮), લલિતનાં બીન કાવ્યો (૧૯૩૨), લલિતનો લલકાર (૧૯૪૨)

જમશેદજી નસરવાનજી પિતિત

ઈ. સ. ૧૮૫૬-૧૮૯૮

મુખર્જી રચનાસામર્થ્યવાળા પારસી કવિ. દૃષ્ટિ : મારી મનેહ તથા બીજી કવિતાઓ (૧૮૯૨-અગ્રેજી પદ્ધતિની દૃષ્ટિઓ) નરસિંહ-રાવ દિવેદિયાની પહેલાં અગ્રેજી કવિતાનો પરિચય સાધી આપનાર કવિ

જમશેદજી મનચેગશા બિલિમોગિયા

પારસીલેખક દૃષ્ટિ. સરોદે તવારીખ યાને ઇતિહાસનો સંગીતસાર (પદ્યામક ૧૮૮૬)

જમશેદજી રુસ્તમજી ઉમરીગ

અર્ધન તત્ત્વગાનના ખરમી કવિ દૃષ્ટિ.

જમશેદજી વાળી (પદ્યામક. ૧૯૦૮)

જમિયતગમ કૃપાશકર પંડ્યા

જ. ૧૦-૮-૧૯૦૮. બાબા. ઔદીચ્ય ટોળકિયા બ્રાહ્મણ પ્રાથ. માધ્ય. ખંભાતમાં, મેટ્રિક પછેત હિંદી ‘કાવિદ’ કારસી હૃદનો અભ્યાસ પાડ્યો આખીસ એકતાળીસ વર્ષથી માત્ર મ્લમ્લો જ અવસ્થા-ગુજરાતમાં પહેલી

હોળના હર્ષ-પદ્ધતિના ગુજગતી શાયર દૃષ્ટિ. કમનસીબનું કિસ્મત (નવલ ૧૯૩૫), પ્રાથ. શ્રિત કેને (અનુ. નવલ ૧૯૩૮), સમાજથી તરંગાયેલા (વાર્તાસંગ્રહ ૧૯૩૯), એક પ્રાથનાસમુચ્ચય કાવ્ય (અનુ. ૧૯૪૮), નાગ-રાણી (અનુ. અને મૌલિક વાર્તાસંગ્રહ (૧૯-૬૧), આયુર્વેદિક દૃષ્ટિઓ (સંપા. ૧૯૬૧), તરસ્યા જીવ (વા. સ. ૧૯૬૨), વરદાન (ગઝલ-સંગ્રહ. ૧૯૬૩)

જમિયતરામ ગૌરીશંકર શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૬૦-૧૯૨૧

સુરત. ચૌર્યાશી મેવાડા બ્રાહ્મણ ૧૮૮૬મા બી.એ. સરકારી શિક્ષણખાતામાં શિક્ષકથી શરૂઆત ૧૯૧૪માં પ્રે. રા. ટ્રે. કોલેજ-અમદાવાદમાં આચાર્ય દૃષ્ટિ. જગતનો ઇતિહાસ, બ્રાહ્મણના સોળ સંસ્કાર

જમિયતગમ નરસેરામ અધ્વર્યુ

દૃષ્ટિ. દત્તજગતીદર્શન (૧૯૫૩), ગાંડા મહારાજના જન્મ જીવન અને કાર્ય (૧૮૬૨), પ્રવાસી અવધૂત-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૬૩-૬૪), અક્ષરગીતા અવધૂતી મસ્તી-ભાગ ૧ થી ૩

જમિયતરામ વલેશંકર આચાર્ય

દૃષ્ટિ. આધ્યાત્મિક વિચારસૃષ્ટિ (૧૯૩૦), યુગ સ્મૃતિ (૧૯૩૨), ધર્મરહસ્ય (૧૯૫૩), જીવનગીતા (૧૯૫૪), દિવ્યસંદેશ (૧૯૫૭), હૃદયોધન (૧૯૫૮), દાપચગીતા (૧૯૫૮), સ્ત્રીશક્તિ (૧૯૫૯), યોગેશ્વર લેલેજી (૧૯૬૮)

જયતકુમાર મણિગુકુલ ભટ્ટ

જ. ૧૭-૮-૧૯૦૨ ભાવનગર વ. ચાવડ. રવ ‘કાત’ના બીન પુત્ર પ્રાથ. માધ્ય. ભાવનગરમાં ભાવનગર કોલેજમાં ૨ વર્ષ કરી મુખર્જી-એલ્ફિન્સ્ટન કોલેજમાંથી બી.એ. પછી લંડન જઈ પીએચ.ડી. મુખર્જીમાં વેપારી પેટ્ટીમાં મુખ્યત્વે સામયિકમાં અનેક લેખો-સાહિત્યિક, તેમજ વાર્તાઓ-નાટિકાઓ-દેખાચિત્રો નિખતો અવલોકનો-વિવેચકો-કાવ્ય-પ્રતિકાવ્યો

જયત પટ્ટાણ

દૃષ્ટિ. શુભમહોર (કા. સ. ૧૯૫૮)

જયંત ભટ્ટ

ઈ. ૧૩મી સદી અણહિલપુર પાટણ ભારદ્વાજ ગોત્રનો આ બ્રાહ્મણ સારંગદેવ વાંધેલાના મહામાયનો પુરોહિત રચના : કાવ્યપ્રકાશ-દીપિકા-દીકા (સં. ૧૨૬૪)

જયતવિજયજી સુનિ

ઈ. સ. ૧૮૮૪-
જ. ૧૯૮૬ કા. સુ. ૧૩ વળા. વીસા એસવાળા વૈન વણિક. નામ : હરખચદ બરાબાઈ શાહ. સાત ગુજ. ભણી ૧૮૯૬માં મહેસાણા યતોવિજય પાઠશાળામાં અધ્ય-

યન ૧૯૦૧મા આચાર્ય શ્રી વિજયચંદ્રમેસૂરિ-
ના સંપર્કમાં. ૧૯૦૪મા યશોવિજયજી પાઠ-
શાળા-કાશીમા સ. અભ્યાસ અને અં શાળાના
મત્રી. ધર્માભ્યુદય છાપખાનુ અને યશોવિજય-
ગુરુકુળનું સંચાલન ૧૯૧૫મા કહીપુરમા દીક્રા
લઈ 'જયતવિજય' નામ ધારણ કર્યું. કેટલાયે
સ ગ્રંથો સંપાદિત કર્યા છે ગુજ. કૃતિ : વિહાર-
વર્ણન, આખ. (પાચ ભાગોમા) વગેરે

જયંત સુખલાલ કેકારી

૨૮-૧-૧૯૩૦. રાજકોટ. વણિક. ૧૯૫૭માં
બી.એ. ૧૯૫૯માં એમ.એ. અમદાવાદમાં
વિવેચનશાસ્ત્રે આરામપદ સ્થના. ભારતીયકાવ્ય-
સિદ્ધાંત (શ્રી. નરુભાઈ રાજપરા સાથે. ૧૯૬૦)

જયંત હિંમતલાલ પાઠક ઈ. સ ૧૯૨૦

જ. : ૨૬-૧૦-૧૯૨૦. રાજગઢ (પચ-
મહાલ). શ્રીગૌડ બ્રાહ્મણ. પ્રાથ રાજગઢમાં,
માધ્ય કલોલમાં મૅટ્રિક. ૧૯૪૫માં વડોદરા
કોલેજમાથી એમ.એ. અને ૧૯૬૦માં એમ.
ટી.બી. કોલેજમાથી ગુજ. યુનિ.ના પીએચ.
ડી એ જ કોલેજમાં અધ્યાપક. અને અત્યારે
ચુનીલાલ ગાંધી વિદ્યાલયન-સુરતના નિયામક.
ગણ્ય કેટિના કવિ. કૃતિ : મહેર (કા. સં. ૧૯-
૫૪), સંકેત (કા. સં. ૧૯૬૦), ચેષ્ટાવની શ્રેષ્ઠ
નવલિકાએ (અનુ., રમણલાલ પાઠક સાથે
૧૯૫૭), ધીરે વહે છે દોન (રમણ પાઠક અને
સુરેશ જોશી સાથે-અ. નવલ નો અનુવાદ
(૧૯૬૧), ઉપાધન (વિ. ર ત્રિવેદી પછિપૂર્તિ
અનુ સંપા. ૧૯૩૧), આધુનિક કવિતામવાહ
(વિ. ૧૯૬૩), વિસ્મય (કા. ૧૯૬૩)

જયત હીરજી ખત્રી ઈ સ ૧૯૦૬-૧

જ. : ૨૪-૬-૧૯૦૬. કચ્છ-મુઢા. બ્રહ્મ-
ક્ષત્રિય પ્રાથ પાટવાળી સ્કૂલ (કચ્છ)માં અને
માધ્ય. મુંબઈ ભરડા ન્યૂ હાઈસ્કૂલમાં. પછી
નેશનલ મેડિકલ કોલેજમાં ભણી ૧૯૩૫માં
ડોક્ટરી પદની મેળવી. કૃતિ દ્વેરા (નવલિકા-
સંગ્રહ. ૧૯૪૪), વહેતાં ઝરણું (નવલિકા-
સંગ્રહ (૧૯૬૨)

જયતી છેલાભાઈ દલાલ

ઈ. સ ૧૯૦૬-૧૯૭૦
જ. : ૧૮-૧૧-૧૯૦૬ અમદાવાદ. વીસા
ઓસવાળ જેન વણિક. પ્રાથ અમદાવાદમાં;
માધ્ય સુરત-અમદાવાદમાં. કોલેજનું અમદા-
વાદમાં રાજકીય ચળવળમાં બી એ નું અધ્ય.રુ
મૃત્યુ અનેક વાર જેલનિવાસ. વચ્ચે 'રેખા'
માસિક કાટેલ. 'એકાકી'ઓના સમયે લેખક.
૨૧ હાથાભાઈ યોગશાળના યોગ હોઈ રજ-
ભૂમિને! વારસાગત સળ અભ્યાસ. ૧૯૫૯ના

સળગિતરામ સુવર્ણચંદ્રકના વિજેતા મૃત્યુ :
૨૪-૮-૧૯૭૦ કૃતિ : સ્વનત્ર બળવાળાર
પિતાની તસ્વીર (અનુ. ૧૯૩૭-૩૮), અખંડિયાં
(૧૯૩૬), પગદીવાની પછીતેથી (૧૯૪૦),
બવનિકા (૧૯૪૧), ધીમુ અને વિભા (નવલ.
૧૯૪૩), પ્રવેશ બીજી (૧૯૫૦) કથરોટમા ગંગા
(૧૯૫૦), પ્રવેશ ત્રીજી (૧૯૫૩), ચોથો પ્રવેશ
(૧૯૫૭), અનુવાદો જેકસન (૧૯૫૨), ઈમર્સન
(૧૯૫૨), યુદ્ધ અને શાંતિ, (૧૯૫૪-૬), ડૉક્ટર
(૧૯૬૬), સંપાદન ' શ્રી હાથાભાઈ યોગ-
શાળના નાટકો-મણકો પહેલો, બીજો, ત્રીજો,
ધમયો માળી વગેરે અનેક ગ્રંથો

જયંતી હંસરાજ ધોડાઈ

ઈ. સ ૧૯૩૫
જ. : ૧૨-૬-૧૯૩૫ ઓખા. પ્રાથ
માધ્ય. ઓખામાં. ૧૯૫૫માં મૅટ્રિક ખાનગી
પ્રયત્ને ૧૯૬૨મા બી.એ. ૧૯૬૪મા બી.એફ.
શિક્ષક. દુર્ગા વાર્તા અને મુક્તક કાવ્યોના લેખક.
અનેક સામયિકોમાં પ્રસિદ્ધ.

જયતીલાલ નરેન્દ્રભ દ્યાની

ઈ ૧૮૬૮
જ. : ૧૭-૨-૧૮૬૮. શુક્લતીથે (જિ.
ભરૂચ) શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ, અમદાવાદ-પ્રે.સા-
ટ્રે. કોલેજમા સીનિયર ટ્રેન્ડ શુક્લતીથે નિકેરા
ભરૂચ ભાલોદ વગેરેમાં શિક્ષક અને ભાલોદ
વિભાગમા શિક્ષણાધિકારી બાલશિક્ષણમાં
કાચે કર્યું છે કૃતિ શખરી, આશ્રમનો આત્મા,
વ્રતવિચાર, સુવર્ણમહોત્સવ, સંપ્રદાય કક્ષો,
સમાસ, સતસુવાસ

જયંતીલાલ પૂનલાલ ગજજર, 'અનત'

જ. ૧૯૩૪
જ. : ૧૪-૬-૩૪. એડિસ અબાબા (એબિ-
સીનિયા-આફ્રિકા) વ. પાનસર (જિ. મહે-
સાણા) ૧૯૫૩માં એસ.એસ.સી ૧૯૫૬માં
બી.એ., ૧૯૬૨મા એમ.એ. બીજી હિદી ને
શૈક્ષણિક પદની પણ. કૃતિ ફૂલડે ફૂલડે કોરમ
(નવલ ૧૯૬૧), અતસ્તલ (નવલ), ઉપરાંત
વાર્તાસંગ્રહ 'રંગપરાગ' અને 'દીપજ્યોત'

જયંતીલાલ મગળજી ઓઝા

ઈ. સ ૧૮૬૨-૧૯૬૯
જ. : ૧૧-૧૨-૧૮૬૨ નમનગર. વ.
વાંકાનેર શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ પ્રા માધ્ય રાજ-
કોટ જૂનાગઢ પે.માંથી બી.એ., પછી મુંબઈ-
થી એલએલ.બી ૧૯૧૯માં મધ્યપ્રાંતમા રાજ-
આત કરી ૧૯૧૭-માં રાજકુમાર કે.માં
૧૯૪૦-૪૮ વિવેકાનંદ ગુરુકુળ-રાજકોટ અને
૧૯૪૯-૫૩ મોરેલ હા. સ્ક. અમદાવાદમા
આચાર્ય કૃતિ : ગીતગુચ્છ (૧૯૪૫), રામદૃષ્ટુ-

ઉપદેશ, શ્રી 'મા'ની જીવનકથા (૧૯૫૬),
સ્વામી પ્રેમાનંદ-સ્વામી મારદાનંદ (૧૯૬૧),
વિવેકાનંદની કલ્યાણયાજના (૧૯૫૨), તીર-
વાણી, નચિકેતા (ના.), ગીતગુચ્છ

જયંતીલાલ મણિલાલ દલાલ

ઈ. સ ૧૯૩૫
કપડવંજ વ. હમરેડ, વણિક. ૧૯૫૮માં
બી.એસસી. શ્રી રાજેન્દ્ર ઓગલવલાલ સાથે
મળી ગ્રંથલેખન કૃતિ તસ્વી આખો, રૂકા
હોડ (૧૯૬૫)

જયંતીલાલ મફતલાલ આચાર્ય

ઈ. સ. ૧૯૦૬
જ. : ૧૮-૧૦-૧૯૦૬. કડી. વ. : અમદા-
વાદ ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણ ૧૯૨૬માં
ગુજરાત કોલેજ-અમદાવાદથી બી.એ. ૧૯૩૧-
૩૪માં સાતિનિદેતન-બગાળમા અધ્યયન.
બગાળી ભાષાના જ્ઞાતા. પછી અમદાવાદ
'ભારતી વિદ્યાલય'માં આચાર્ય થોડો વખત
કપડવંજ. અત્યારે અમદાવાદ-'શ્રેયસ્'મા
અધ્યાપનકાર્યે કૃતિ સ્વદેશવાણી (૧૯૨૧),
મધ્યકલીન ભારતીય સંસ્કૃતિ (બ નો અનુ.
૧૯૩૩), તાનસેન (અનુ., ૧૯૪૦), ઠાકુરદાની
વતો (૧૯૪૦), શ્રી શારદાદેવી (અ. ૧૯૪૩),
શિક્ષણસાધના (સંપા. ૧૯૪૭), તંત્રની સાધ-
ના (સંપા. ૧૯૪૭), બ્રહ્મચર્યા (સંપા. ૧૯૪૭),
દેવદત્તા (કા. ૧૯૫૨), ગીતાની ભૂમિકા અને
આપણો ધર્મ વગેરે

જયકાંત જ. રાવળ ઈ સ ૧૯૩૦

જ. : ૭-૮-૧૯૩૦. લીંબડી (સૌ.) પ્રાથ
માધ્ય લીંબડીમાં. ૧૯૪૫મા અમદાવાદથી
એલએલ.બી ૧૯૫૮માં સી.એ.આઈ.આઈ.
દુકી વાર્તાઓના લેખક અને મુક્તક-કવિ.
૧૯૬૧થી 'મજદી' દૈનિકમાં એક સંપાદક

જયકૃષ્ણ નાગરદાસ વર્મા

ઈ સ ૧૮૬૪-૧
ભરૂણ લોહાણા પ્રાથ. ભરૂચમાં; માધ્ય.
વડોદરામાં; મૅટ્રિક ૧૯૧૯મા બી.એ. અને
૧૯૧૯મા એલએલ.બી ઇંગ્લેન્ડ જઈ બેરિસ્ટર
અને એમ.એસસી. (અયેશાસ્ત્ર). મુંબઈમા
વકીલાત. ૧૯૨૩થી 'ગુણસુદર્શી' માસિકના
તત્રી. કૃતિ. હિંદી સંપ્રદાયગોએસનો ઇતિહાસ-
ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૧-૨૩), મહાત્મા ગાંધીનું
જીવન (૧૯૨૨), વર્માની વિવિધ વાર્તાઓ
(૧૯૨૫), લક્ષ્મીની સાક્ષી અને બીજી વાર્તાઓ
(૧૯૩૧) વગેરે

જયચંદ્ર ઈ ૧૯મી સદીનો અંતસાગ
સ્થળ ખલાત. જેન શ્વેતાખરસાંધુ કૃતિ :

રસરતનરાસ (૧૫૬૮ સુ) રાયચંદ્રસૂરિખારમાસ (સુ), પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિના ૯૭ ફાહા (જેઠપુરમા) —મધ્ય ગુજ ની પધરચનાઓ

જયચંદ્રસૂરિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય તપગચ્છના દેવસુદરસૂરિના સોમસુદર-સૂરિના શિષ્ય રચના પ્રત્યાખ્યાનરચાન વિવરણ —સમ્યક્ત્વકોમુદ્રી — પ્રતિકમણુવિધિ (સ., ૧૪૫૦)

જયદેવગણિ ઈ ૧૩મી સદી રચળ ઉત્તર ગુજરાત જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ કૃતિ ભાવનાસાધિ પ્રકરણ—(અપભ્રંશ પદ્યગ્રંથ)

જયનિધાન ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ રચળ મુલતાન વગેરે જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ કૃતિ ધર્મદત્ત ધનપતિ રાસ, સુરમિય-ચરિત રાસ (૧૬૦૬)— મધ્ય ગુજ ની પદ્ય-રચનાઓ

જયમગલસૂરિ ઈ ૧૩મી સદી રચળ ઉત્તર ગુજરાત જૈન શ્વેતામ્બરસાધુ કૃતિ મહાવીરજન્માભિષેક—(અપભ્રંશમા આરણી પદ્ધતિનું સ્તોત્ર)

જયમહિર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ રચળ ખભાત જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ કૃતિ તેજસાર ચોપાઈ (૧૫૩૬)—મધ્ય ગુજ ની રચના

જયમનગૌરી યૌમેશચંદ્ર પાડકણ ઈ. સ. ૧૬૦૨

સુરત. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ કૃતિ સૂરદાસ અને તેના કાવ્યો (અનુ ૧૬૨૭), ગુણગુફરીના રાસ ((સપા ૧૬૩૧), રાસવિવે-ચન (૧૬૩૨), ખાલરજન (કા ૧૬૪૮) વગેરે

જયમલદાનજી ઈ ૧૬મી સદી કચ્છના ખારોટ રચના ભિત્ર ભિત્ર છત્રો

જયમલદાનજીકવિ ઈ ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધે કચ્છની સરહદના લોટાણીના ગિવદનજીના પુત્ર. રચના ગિરનાર (શુ કાવ્ય)

જયમલ પ્રાગજીભાઈ પરમાર, 'જય-વિજય' 'અશ્વિનીકુમાર' ઈ સ ૧૬૧૧ જ ૨૬-૧૦-૧૬૧૧ વાકાનેર સ ડોનો અભ્યાસ. રાટમા નોટરી-પદ્યા ૧૬૩૦થી સંપિદ્ય ચળવળમા, વિદ્યાર્થી-પ્રવૃત્તિ પ્રવાસ, રચનાત્મક કાર્યો 'ફૂલગળ' (રાણપુર)માં સહકર્તા. ૧૬૪૨માં બૂગમપ્રવૃત્તિ. ૧૬૮૭-૪૬ 'ફૂલગળ'ના તત્તી. ૧૬૫૦-૫૫ 'ફૂલગળ' ને રાજકોટમા લાવવામા આવ્યું ને તત્તીપદ

૧૬૫૩ થી ૧૬૬૫ સામાજિક પ્રવૃત્તિ અનેક સાંસ્કૃતિક અને સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિને વેગ આપ્યો. સૌરાષ્ટ્રમા સાહિત્યસભાની સ્થાપના અને મત્રીપદ સૌરાષ્ટ્ર સંગીતનાટક અકાદમી-ની સ્થાપના અને ૧૦ વર્ષ મત્રી સંગીત નૃત્ય નાટ્ય વિદ્યાલયનો આરભ કર્યો અને યુનિ-સલક્ષ મ્યુઝિક કોલેજ સ્થાપી લોકસાહિત્યના ઊડા અભ્યાસી સૌરાષ્ટ્ર ભવાઈ કલાકાર સંવ સ્થાપ્યો ૧૬૬૭ થી 'જર્મિ નવરચના'ના સ-પાદક ૧૬૫૦ સુધીના પ્રકાશનો, સ્વ નિર-જન વર્મા સાથે મળી લખ્યા કૃતિ. કાઠિયા-વાડના વડવૈયા (૧૬૪૧), ગગનને ગોખે (વિજા ૧૬૪૪), પરીકથાઓ, દેશદેશની લોક-કથાઓ (૧૬૫૫), આચાર્ય પ્રકુલચંદ્ર રાય (૧૬૪૫), કદમ કદમ બઢાયેલ (નવલ ૧૬૪૬), અમથીડોરીની અવળવાણી (૧૬૪૬), આપણે આગણે ઊડનારા (વિજા ૧૬૫૭), આપણી લોકસ રસૃતિ (૧૬૫૭), આપણા લોકનૃત્યો (૧૬૫૭), વગેરે

જયમિત્ર ઈ ૧૫મી સદી દિગંબર જૈન રચના. શાહિણી- વિધાન કથા (અપ)

જયમિત્ર હદલ ઈ ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે રચળ ઉત્તર ગુજરાત જૈન શ્વેતામ્બરસાધુ કૃતિ 'સેણિયચરિય (અપભ્રંશ પદ્યગ્રંથ)

જયરંગ જોતસી ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ રચળ જેસલમેર બિકાનેર વગેરે જૈન શ્વે-સાધુ કૃતિ. અમરસેન વચરસેન ચોપાઈ (૧૬૪૩), કચવન્ના શાહનો રાસ(બિકાનેરમા ૧૬૬૫, સુ) વગેરે—(અર્વા ગુજ ની આરભ-ની પધરચનાઓ

જયરાજ ઈ ૧૫મી સદીનો અતભાગ રચળ ઉ ગુજરાત જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ કૃતિ મચ્છોદર રાસ (૧૪૬૭ મધ્ય ગુજ.ની પધરચના)

જયરામદાસ જેઠાભાઈ નયગાંધી ઈ સ ૧૬૦૪

જ. ૨૬-૮-૧૬૦૪- અમર (કચ્છ) અગ્રેજી છ વોરણનો અભ્યાસ વગેરે વેપાર અને વહાણવટુ કૃતિ કચ્છનો બુદ્ધ ઇતિ-હાસ (૧૬૨૭), કચ્છની રસધાર (૧૬૨૭), કચ્છનો ખાલોપયોગી ઇતિહાસ (૧૬૨૭), કચ્છનું અર્થશાસ્ત્ર-ચલણ અને દુરંદિયામણુ-ચ્છની પ્રથમવર્ષીય યોજના, સામાજની બેકાદી-તેનાં કારણ અને નિવારણ, કચ્છનું વહાણુ-વટુ અને વાણિજ્ય

જયરામ નારાયણજી ઠક્કર

ઈ ૧૬મી સદી કચ્છ-અમરના લોહાણા રચના જગખાર ભાટિયા પ્રવાસ (૧૮૯૪)

જયવતરાય મૂળવતરાય ત્રિપાઠી

ઈ. સ ૧૬૩૫ જ ૨૩-૫-૧૬૩૫ ભૂતાંગદ વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ અભ્યાસ મૈટ્રિસ સુધીનો ૧૬૫૬મા 'સવિતા વાર્તા-સ્પર્ધા'મા ત્રીજા ઈનામના અધિકારી સામયિકોમા વાર્તાઓ છપાયે નય છે

જયવતસૂરિ (ગુણસૌભાગ્ય)

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે જૈન શ્વેતાં. સાધુ કૃતિ શુ ગારમજરી (શીલવતીનુ ચરિત્ર-૧૫૫૭), ઋષિદત્તારાસ (૧૫૮૬), નેમિરાજીલ ખારમાસ, સ્વૃલિભદ્ર કોશા-પ્રેમવિલાસ કાગ્ય (સુ), વેલપ્રબંધ વગેરે—મધ્ય ગુજ ની પધરચના

જયવિજય (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો આરભ રચળ વરકાણા જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ કૃતિ મુનિપતિચોપાઈ (૧૫૦૭) મધ્ય ગુજ પધરચના

જયવિજય (૨) ઈ ૧૬-૧૭મી સદીની સધિ જૈન શ્વેતામ્બર દેવેન્દ્રવિજય અને કલ્યાણ-વિજયના શિષ્ય કૃતિ હીરવિજયસૂરિ પુત્ર્ય ખાણિ સન્ન્યાય (સુ., ૧૫૬૬ પછી), કલ્યાણ-વિજયગણિનો રાસ (સુ ૧૫૬૮), શ્રીસમેત-શિખરરાસ (સુ -પૂર્વદેશ ચેત્યપરિપાટી-૧૬૦૫)—મધ્ય ગુજ ની અંતિ પધરચનાઓ, શોભનસ્તુતિ કૃતિ (સ, ૧૬૧૫)

જયવિજય (૩) ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ સ્થાન ગિરિપુર (રુગરપુર-વાગડ'મા) જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ કૃતિ શુકન ચોપાઈ (૧૬૦૩-મધ્ય ગુજ ની પધરચના)

જયવિજય (૪) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધે તપગચ્છના વિજયદાનસૂરિના વિમલકર્ધ-ના શિષ્ય રચના. કલ્પસૂત્ર-કલ્પત્રીપિકા કૃતિ (સ ૧૬૨૧)

જયશેખરસૂરિ ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે જૈન શ્વેતામ્બર આચારિક મહંદ્રપ્રભ-સૂરિના શિષ્ય આચાર્ય, સમૃત પ્રાકૃત અનેક ગ્રંથોના રચયિતા ગુજ કૃતિ 'ત્રિભુવનત્રીપક-પ્રબંધ' ત્રિવા 'પરમાદસપ્રબોધ' કે 'પ્રબોધ-ચિતામણિ' (૩૫૬કાવ્ય સુ મધ્ય ગુજ મા મૂળ સ 'પ્રબોધચિતામણિ' કાવ્ય ૧૪૦૬-નો આશય લઈ રચેલ), નેમિનાથ કાગ્ય (સુ), જંબુસ્વામિકાગ્ય (સુ)—અધી મધ્ય ગુજ.ની

પદ્યરચના. સરકૃત રચનાઓ ઉપદેશચિતા-
મણિ-સાચ્યુરિ (સ., ૧૩૭૪), પ્રબોધ-ચિતા-
મણિ (સ., ૧૪૦૬), ધર્મમલયચિત્રાવ્ય (સ.,
૧૪૦૬), જૈનકુમારસભવકાવ્ય (સ.), નલદમ-
યતીચપૂ (સ.), કલ્પસૂત્રસુખાવબોધ વિવરણ
(સ.), ન્યાયમંજરી (સ.) વગેરે

જયશેખરસૂરિ-શિષ્ય

ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ. કૃતિ: શીલસાધિ
-અપભ્રંશ પદ્યગ્રંથ

જયસાગર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: ભૂતાગઢ, મલિકહલપુર વગેરે.
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ. વચસામિ ગુરુ
રાસ (૧૪૩૩), જિનકુશલસરિ ચતુષ્પદી
(મલિકહલપુરમાં ૧૪૨૭)-મધ્ય ગુજ ની
પદ્યરચનાઓ

જયસાગર (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ: હાંસોદ. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ.
કૃતિ: અનિરુદ્ધહરણ (૧૬૭૫)—અર્વા ગુજ.

જયસાગરગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
મલિકહલપુર (સિધ) વગેરે. ખરતર
ગઢના જિનરાજસૂરિના શિષ્ય રચના. પર્વ-
રનાવલીકથા (સ., ૧૪૨૨), વિજ્ઞપ્તિત્રિ-
વેણી (સ., ૧૪૨૮), પૃથ્વી-ચંદ્રસાજપિયરિત્ર
(સ., ૧૪૪૭)

જયસાર ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ. કૃતિ ૩૫સેનરાસ
(૧૫૬૩)-મધ્ય ગુજ. પદ્યરચના

જયસિંહસૂરિ (૧) ઈ. ૬મી સદીનો મધ્ય
નાગોર-મારવડમા સ ૮૫૭-૫૬મા મિહિર
ભોજના સમયમા, રચના ધર્મોપદેશમાલા
વૃત્તિ (સ.)

જયસિંહસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
વસ્તુપાલના સમકાલીન જૈન આચાર્ય.
રચના હમ્મીરમદમર્ન મહાકાવ્ય (સ.),
વસ્તુપાલપ્રશરિત (સ.)

જયસિંહસૂરિ (૩) ઈ. ૧૩૬૬ આસપાસ
સ્થળ: હ. ગુજરાત. કૃષ્ણવિગઢના મહેદ્ર-
સરિના શિષ્ય જૈન શ્વેતાંબર આચાર્ય કૃતિ
નેમિનાથ કાગુ (જુદા બે કાવ્ય, (સુ) આ
ઉપરાંત સરકૃતમા 'કુમારપાલચરિત' મહાકાવ્ય
(૧૩૬૬) અને 'ન્યાયસાર'ની 'ન્યાયતાત્પર્ય
ટીકા પણ

જયસુખલાલ પુરુષોત્તમરાય

જેશીપુરા ઈ. ૧૮૮૧-૧૯૫૪
જ. ૧૭-૫-૧૮૮૧. ભૂતાગઢ. વડનગરા
નાગર ગૃહસ્થ. પ્રાથ. માધ્ય. ભૂતાગઢમાં.

કોલેજનું ભૂતાગઢ-ભાવનગર મુખર્મમાં. ૧૯-
૦૪માં બી એ; ૧૯૦૫મા એમ એ., ૧૯૦૮-
માં વડોદરા રાજ્યના મહદનીશ વિદ્યાધિકારી.
નિવૃત્ત થતા ધારી (સી.)માં. 'સયાહ સાહિત્ય-
માળા' અને ખાલસાહિત્યમાળા'ની ચોજનાના
પુસ્તકારક મૃત્યુ. ૨૭-૬-૧૯૫૪. કૃતિ: મૌ-
લિક—Life and Teachings of Nar-
sinh Mehta (૧૯૦૫), ભક્તકવિ નરસિંહ
મહેતાનું જીવન તથા કવન (૧૯૦૮), કાવ્ય-
કલિકા (૧૯૧૦), ભક્તકવિ લોચલ (૧૯૧૧),
સાકારમાળા (૧૯૧૨), હિંદુસ્તાન તથા યુરોપ-
ની પુરાણકથાઓની તુલનાત્મક સમીક્ષા (૧૯-
૧૫), યુક્તવીર દીવાન અમર (અગ્રેજ અને
ગુજરાતી-૧૯૧૬), સ્મરણાજલિ (૧૯૧૭),
મણિશાકર કિકાણી (૧૯૧૬), શ્રી સયાહ
વૈજ્ઞાનિક શબ્દસંગ્રહ (૧૯૧૬), નરસિંહ
મહેતા (૧૯૩૧)-અનુવાદો. મોતેતના નિબંધો
(૧૯૦૬), વાણિજ્યશાસ્ત્ર (૧૯૦૬), જ્ઞાતિ-
નિબંધ (૧૯૦૬), કૌટિલીય અર્થશાસ્ત્ર (૧૯૩૧),
વનજ્યોત્સ્ના (કા. સં., ૧૯૭૦) વગેરે

જયસુખલાલ કૃષ્ણલાલ મહેતા

જ. મહાશિવરાત્રિ. સુરત. વાલ્મીકીકાવ્યસ્થ.
પ્રાથ. માધ્ય. વડવાણ બે વર્ષ અમદાવાદ
ગુજ. ગે; ૧૯૦૩મા એલ્ફિન્સ્ટન કોલેજ-
મુખર્મથી બી એ. ૧૯૦૫માં એમ.એ. હિંદી
વેપારી એમ્બર મુખર્મના મંત્રી હતા કૃતિ-
પૂનરીને પગલે (૧૯૩૧), જગતની ધર્મશાળા
(૧૯૩૨)

જયસોમ (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો અત
ખરતરગઢના જ્ઞેમશાખાના જિનચંદ્રસૂરિ-
ના જ્ઞેમરાજના શિષ્ય રચના. ધરિયાવહિકા-
ત્રિશકા સ્વોપજ ટીકા સાથે (સ., ૧૫૮૪),
પોપધ મકરણ-સદીક (સ., ૧૫૮૬)

જયસોમ (૨)

સ ૧૬મી-૧૭મી સદીની સધિ
સ્થળ બિકાનેર જોધપુર વગેરે. જૈન
શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ. ભાવના સધિ (૧૫૬૦),
બાર વ્રત ઇચ્છા પરિમાણ રાસ (૧૫૬૧),
પરિગ્રહ પરિમાણ વિરોધરાસ (૧૫૬૪), વચર-
સ્વામી ચોપઈ (જેવપુરમા, ૧૬૦૨)-મધ્ય.
ગુજ ની પદ્યરચના

જયસોમ (૩)

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ: જેસલમેર જૈન શ્વેતાંબર સાધુ
કૃતિ. બારભાવનાની સન્ન્યાસ-ભાવનાવેલી
(૧૬૪૭), ચૌદગુણ સ્થાનક સ્વાધ્યાય,—આ
બે પદ્યરચના; છ કર્મગ્રંથ-ખાલાવબોધ (ગછ)
—ત્રણે મધ્ય ગુજ. રચના

જયાનંદસૂરિ (૧) ઈ. ૧૪મી સદી
તપગઢના સોમતિલકસૂરિના શિષ્ય. આ-
ચાર્યપદ સ ૧૩૬૪, સ્વર્ગ ૦ ૧૩૮૫. રચના
સ્થૂલિનદ્રચરિત (સ.)

જયાનંદસૂરિ (૨) ઈ. ૧૪મીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. હ. ગુજરાત. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ.
કૃતિ. શ્રેવમકાશરાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

જયાબેન જયમલ ઠાકોર

ઈ. સ ૧૮૨૬

જ. ૧૪-૧-૧૮૨૬. વિરમગામ. વ..
અમદાવાદ. શ્રી લાલભાઈ શાહના પુત્રી. શ્રી.
જયમલ ઠાકોર સાથે લગ્ન. પ્રાથ માધ્ય.
હસ્ત અમદાવાદમા. ૧૯૪૭માં બી એ.
(અગ્રેજ), ૧૯૪૬મા એમ.એ. (સમાજશાસ્ત્ર-
થી) કરી ગુજ યુનિના એમ એ ૧૯૫૨મા
(અગ્રેજીથી) અભ્યાસે ખાલાભાઈ દા. મહિલા
કોલેજમા વ્યાખ્યાતા રચના. વતસલા (૧૯-
૫૩), સ્ત્રી (અનુ ૧૯૫૪), મોટા ધરની વડુ
(ન. ૧૯૫૫), માદામ બોવરી (અનુ ૧૯૫૬),
ધૂપછાંવ (ન. ૧૯૫૬), સતી (ન. ૧૯૫૬), મા
(અનુ ૧૯૫૭), સમાજશાસ્ત્ર (૧૯૫૮), પાદરૂ
સળવળયુ (ન ૧૯૫૬), વિવિધ ભારતી (ન
(૧૯૬૦), બારણાં ઉધારો (વા. સ., ૧૯૬૨),
સિતાર-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૬૧), હસતા આસુ
(ન ૧૯૬૨), મા-ભાગ ૧-૨ (અનુ ૧૯૬૨),
દેવતા (ન ૧૯૬૪)

જયેન્દ્ર સુહૃદલાલ નાણાવટી

ઈ સ ૧૯૨૦

જ. ૨૬-૭-૧૯૨૦ ભૂતાગઢ. વડનગરા
નાગર ગૃહસ્થ. પ્રાથ સુરત; માધ્ય અમદાવાદ.
કોલેજ 'ગુજરાત-લા. દ'. બી એ થઈ, ભા.
જે. વિદ્યાભવનમા એમ એ. ૧૯૪૬મા. ત્યાર-
થી રાજ્ય સરકારના પુરાતત્વખાતામા રાજ-
કોટ બનનગર મને ભૂજ સ્મૃત્તિયમમાં મુખ્ય
અધિકારીની સેવાઓ પછી ગુજ.રાજ્યના
અભ્યાસે પુરાતત્વધિકારી. અનેક પરિપદો-
મા રાજ્યના પ્રતિનિધિ. પ્રાચીન સ્થાનોના
ખોદકામના નિષ્ણાત અનેક સ્થળે ખોદકામ
ચલાવી કિમતી પુરાતત્વમાહિતી પ્રાપ્ત કરી
છે. કૃતિ. Monumental Landmarks
of Gujarat, Ceilings of the Temples
of Gujarat, Embroidary and
Bitworks of Saurashtra and Kutch
(સહકાર્યકરો સાથે)

જયેન્દ્ર ભગવાનલાલ દુરકાળ

ઈ. સ ૧૮૮૧-૧૯૬૦

જ. ૧-૬-૧૮૮૧-કાસરા.વ. અમદાવાદ.
વડનગરા નાગર આદ્ય. પ્રાથ. ગોડળમાં;

માધ્ય વડોદરામાં ૧ વર્ષ બહાઉદ્દીન ગોલેજ-
નનાગઢ પછી વડોદરા ૧૯૦૬માં બી.એ.,
૧૯૧૦માં એમ.એ. ૧૯૧૦થી કલકત્તા ગયા.
વર્ના શાળાના આચાર્ય અગ્રેજ લેખો લખ્યા.
૧૯૧૬માં અમદાવાદમાં આવી ગયા. ધાર્મિક
પ્રવૃત્તિ ૧૯૨૦માં સુરત કોલેજમાં ગુજ
અગ્રેજના અધ્યાપક ત્યાંથી નિવૃત્તિ બાદ
અમદાવાદ ચુસ્ત સનાતની વિચારના; મર્મોળા
હાસ્યલેખક અને કવિ. મૃત્યુ ૩-૧૨-૧૯૬૦
કૃતિ થોડાક છટા ફૂલ (૧૯૨૭), ધર્મની
ભૂમિકા (૧૯૨૮), પોયણા (૧૯૨૯) વગેરે

જશભાઈ કાશીભાઈ પટેલ

ઈ સ ૧૯૨૧

જ. ૨-૩-૧૯૨૧ સુણાવ (જિ. ખેડા)
પ્રાથ. હઠેગામ ક્યોલ સુણાવ-વાઘોડિયામાં,
માધ્ય સુણાવ-વડોદરામાં ૧૯૩૭માં મૅટ્રિક.
૧૯૪૧ વડોદરા કોલેજમાંથી બી.એ. અને કેલો.
૧૯૪૪માં એમ.એ. અને પછી બી.ટી. ૧૯૪૭-
થી વિદ્યલભાઈ પટેલ મહાવિદ્યાલય-વલ્લભ-
વિદ્યાનગર (જિ. ખેડા)માં ગુજ ના અધ્યાપક,
સરદાર પટેલ યુનિ. ના અધ્યાપક અને સેનેટર
ગુજ. સા. પરિ ના એક મંત્રી. કૃતિ. પ્રત્યૂષ
(કા. સ. ૧૯૫૦), ઉદયરતનકૃત સ્થૂલિભટ્ટ નવ-
રમ (૧૯૫૧), શેષકૃત ધોષયાત્રા-ચિત્રસેનનું
આખ્યાન (સપા ૧૯૫૭), સિક્કહેમ (અપ્રજ્ઞા શ
વિભાગ, પ્રો. હસિત ખૂચ સાથે, ૧૯૫૭),
મેગલ કૃત નલંધર આખ્યાન અને પરીક્ષિતા-
ખ્યાન (સપા ૧૯૫૯), મારા પ્રિય એકાદી
(અ.ચો.સાથે સપા ૧૯૫૮), પૂર્વાહણ (કા. સ.
૧૯૬૫), હપરાત બીનએના લેખનોમાથી
સંપાદનના ૩ ગ્રંથ (૧૯૬૫)

જશવત મણિલાલ મહેતા

ઈ સ ૧૯૩૧

જ. ૧૧-૪-૧૯૩૧ ભાવનગર ક્યોળ
વણિક મુખઈથી ૧૯૪૬માં એસ.એસ.સી.
૧૯૫૪માં બી.એસસી. મુખઈની જુદી જુદી
અપનીઓમાં લેવાણુ-પ્રતિનિધિ નવલકથા-
લેખક કૃતિ. પ્રણયપુષ્પ (વા. સ. ૧૯૫૮),
સેવાશ્રમ (૧૯૫૯), અપરિણીતા (૧૯૬૦),
માનવતા મહેડી બેડી (૧૯૬૧), સંધ્યાનુશાસણ
(૧૦૬૨), પલ્લવ ઝાંખે પ્રાણુ (૧૯૬૩), મઝ-
ધાર ભાગ ૧-૨ (૧૯૬૪-૬૫), ઘરતી આલ-
મિનારા (વા. સ. ૧૯૬૫), ઝરણુ વલા
ન્યા એક (૧૯૬૫), ઓ મેને ખ્યાર ક્રિયા
(વા. સ. ૧૯૬૫), મનડે રહોર્યા મોર (૧૯૬૬),
વળાક (૧૯૬૭) વગેરે

જસબા દુરકાળ

શ્રી જયેન્દ્રરાવ જા. દુરકાળના માતા છદો-

રચનાનો કામ્ર તથા વિપયનિપણની ચમક
કૃતિ ઉચિત ગીત (૧૯૧૫)

જહાંગીર અરદેસર દેણુ ઈ સ ૧૯૧૯

જ. ૧૦-૮-૧૯૧૯ નવસારી પારસી
મેટ્રિક સુધી 'મુખઈ સમાચાર' વગેરેમાં લેખન-
પ્રવૃત્તિથી શરૂઆત, કૃતિ પ્રેમમહિમા (૧૯-
૪૧), સ્ત્રીજનનો મહાન આદર્શ (૧૯૪૨),
ન્યુ સિનેમા (ફિલ્મ) ગાયનમાળા (નેશન
સાથે, હિંદીબોલપટોના ગીતોનો સંગ્રહ (૧૯-
૪૩), સંગીતની કરામતી અસરો (૧૯૪૩),
નૃત્યકલા (૧૯૪૬), નરગીસ ધી ફિલ્મરસાર
(૧૯૪૫), સંગીત સાગર (૧૯૪૫), મહોબ્બત-
ના આસુ ચાને ફિરમતની કસોટી (નવલ
૧૯૪૬), ન્યુ ઇન્ડિયા ફિલ્મ મ્યુઝિક ગાર્ડ
(નેશન સાથે ૧૯૪૭), સ્રીસંસારની સાચી
સંકળતા (૧૯૫૫)

જહાંગીર ખુશોદજી વિકાજી, 'નાજુક'

પારસી લેખક કૃતિ ઔખારાના વારસ
(૧૯૯૯), સતી (૧૯૦૨), ખુસીની મોકાણુ
(૧૯૦૨), મારી સુખિયારી પળો (૧૯૧૦),
નાજુક સરોહ (૧૯૪૦)

જહાંગીર નસરવાનજી પટેલ 'ગુલ-
કામ' ઈ સ ૧૯૯૧-૧૯૩૬

જ. ૧૪-૭-૧૮૬૧ મુખઈ પારસી અ-
ગ્રેજ ચાર (આબના 'આઠ') સુધીનો અભ્યાસ
નાટકનો નાહ લાગ્યો ૧૫મે વર્ષથી કલમ હપાડી.
'મુખઈ સમાચાર' વગેરેમાં સેવા આપેલી
નવલકથાઓ અને નાટકો અનેક લખ્યા છે.
મૃત્યુ. ૨૪-૮-૧૯૩૬ કૃતિ. નવલકથાઓ-
સોનારગઢ (૧૮૭૬), ખડેરાવ ગાયકવાડ અ-
થવા તાલ્યાની જાગીર કોણુની (૧૮૯૦), બાનુ
અને સજીવન ધયેલા આશક (૧૮૯૭), રૂશીની
આગાહી, રજપૂતાણી અને લકમી (૧૯૦૦),
વગેરે, નાટકો- આઘળે બહેરુ, ચડાળચોકડી,
કાટાનુ કટેસર, ભેહાડી દોર, મસ્તાન મનીજેહ,
નેન્દલમેન લોકર વગેરે અનેક

જહાંગીર બહેરામજી મર્ઝબાન

ઈ સ ૧૮૮૮-૧૯૨૮

જ. ૨-૯-૧૮૪૮ સુરત ૧૮૬૭માં મુખઈ-
માં મેટ્રિક પત્રકારનો ધવો સ્ત્રીકથો થોડા
સમયમાં 'નમેજમશેહ' દૈનિક રાડ કર્યું અને
એના આગવન તત્રી સાસુ નવલકથાકાર
પણુ. મૃત્યુ ૫-૨-૧૯૨૮. કૃતિ મુખઈથી
કેસ્મીર (૧૮૮૬), ગુલબુલામરી (અનુ ૧૮૯૦),
ટોચકા-સંગ્રહ (૧૮૯૦), શીરીન મડપ (૧૮-
૯૦), વેલાતી વહેના (૧૯૧૫) વગેરે અનેક

જહાંગીર માણુકજી દેસાઈ

શુદ્ધ ગુજ ગદ્યપદના પારસી લેખક હાસ્ય-

લેખક કૃતિ ચમકારા (કા. સ. ૧૯૩૧), પાર
સિકા (કા. સ. ૧૯૩૮), રસધારા (કા. સ.
૧૯૪૧) વગેરે

જહાંગીરશાહ અરદેસર તાલિયાર
ખાન ઈ. સ ૧૮૪૬-૧૯૨:

સુરત. પારસી નવલકથાકાર શુદ્ધ ગુજ
શતીના લેખક વહોરાભાઈએના બાલીના પલ
બાણુદાર કૃતિ 'નવલકથા' રણવાસ, મુદ્રા અને
કુલીન (અંતિ. નવલ), રતનલક્ષ્મી, મા
સ્વપ્ન, પોલીસનું કામ, (સારા કવિ પણ),
કાવ્ય કાવ્યગ્રંથિકા અથવા સ્થિતિપ્રદર્શન
(૧૯૦૬), વગેરે

જહાંગીર મોરાબજી તાલિયારખાન

પારસી બાલીના કવિ કૃતિ: કુદરતન
ખૂખસુરતી (૧૯૦૨)

જહાંગીર ગુલામહુસેન મિસ્ત્રી
'અસીર' ઈ. સ ૧૯૦૫-૧૯૨૯

જ. ૧૧-૧-૧૯૦૫ મુખઈ ખોલ મુ-
સ્લિમ. ૧૯૨૦માં 'ચૌદમી સદી' માસિકનો
અને ૧૯૨૧માં 'મહાહ સીરીઝ' ગ્રંથમાળાનો
આરભ ૧૯૨૭માં 'મુસ્લિમ લિટરેચર ગ્રંથ-
માળા'. મૃત્યુ. ૧૯૨૯ કૃતિ: ફિલોસોફી,
જગતનો માગદરોક, હમવી દરખાશના લેફલર-
મો, હરમ અને પરદો (૧૯૨૭), તવહીદની
ફિલોસોફી, જિહાદ, હઝરત મોહમ્મદ (૧૯-
૨૭), પ્રેમનું પરિણામ

જહાંગીર રુસ્તમ

પારસી બાલીના કવિ કૃતિ. સાધારણ
કવિતા (૧૮૬૦ ખાસ કરી વજનવોરણુ લખેલી
નમંદ કરતા વડુ બળકટ લેખક)

જાવડ

ઈ ૧૯મી સદીનો પૂર્વાવ
હિંદુ કૃતિ મૃગીસવાહ કે મૃગલીસવાહ
(૧૫૧૫-મધ્ય ગુજ.ની રચના-પ્રતોમાં અર્વા.
ભાષા)

જિતવિજય ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જેન શ્વેતાખર સાંધુ કૃતિ ઉચિતસાસ
(૧૯૭૦)-અર્વા ગુજ.

જિતુભાઈ પ્રભાશંકર મહેતા

ઈ સ ૧૯૦૪

જ. ૧૯-૯-૧૯૦૪. ભાવનગર વડનગરા
નાગર શુદ્ધ અભ્યાસ મેટ્રિક સુધી. ૧૭મે
વર્ષ બાડના કારખાનામાં અને પછી ખાંડનાં
અનેક કારખાનાઓમાં કામ કર્યો પછી મુખઈ-
માં સ્થિર થયા 'પ્ર-નમિત કેસરી'માં લેડાયા
પછી આગ્રહ પત્રકાર અને પ્રવાસી સાગ નવલ-
કથાકાર. કૃતિ આપની સેવા (નિ.), અજ-
વાળી કેડી (ન. ૧૯૫૫), સાપલિસોટા (ન

૧૯૫૫), સોતાનનો સતાપ (ન. અનુ. ૧૯૫૮), ખરતા તારા (વા. સ. ૧૯૬૦), જોયુ તખ્ત પર નતગી (ન. ૧૯૬૧), ખીત કરી તે કેવી (ન. ૧૯૬૧), છવનની સરગમ-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૬૪), સનકારો (વા. સ.), જિતુભાઈની વાર્તાઓ (વા. સ.)

જિતેન્દ્ર અમૃતલાલ દવે ઈ. સ. ૧૯૨૨
૧-૮-૧૯૨૨. વિસનગર. વિસનગરાનાગર બ્રાહ્મણ. એમ. એ. વિસનગરની સરકારી કૉલેજ વગેરેમાં ગુજરાતીના અધ્યાપક. પછી આચાર્ય. કૃતિ: વિસનગરની કલા (કલાનો ઇતિ. ૧૯-૫૦), સાહિત્યનુ ધડતર (વિ. ભાવાનુવાદ. ૧૯-૫૫), આસ્વાદ (વિ. સ. ૧૯૫૭), પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય-સિદ્ધાંતો અને સ્વરૂપો (સાહિત્ય-મીમાંસા ૧૯૬૧)

જિતકુશલસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
વિવેકસમુદ્ર ઉપાધ્યાયના શિષ્ય રચના: જિનદત્તસૂરિદ્વૈત ચૈત્યવદન કુલક ઉપર વૃત્તિ (સ., ૧૩૨૭)

જિનકાર્તિક ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
જેસલમેરમાં ખરતરગચ્છના સાધુ. રચના: શ્રીપાલચરિત્ર (સ., ૧૮૭૨)

જિનકાર્તિકસૂરિ ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
તપગચ્છના દેવસુદરસૂરિના સોમસુદરસૂરિના શિષ્ય રચના: નમસ્કારસ્તવ સ્વોપજાવૃત્તિ સાથે (સ.), ઉત્તમકુમારચરિત્ર (સ.), શ્રીપાલ-ગોપાલકથા (સ.), ચંપકચૈતિકથા (સ.), પચ્ચજિનસ્તવ (સ., ૧૪૪૧), આદ્યશુભસંગ્રહ (સ., ૧૪૪૨)

જિનચંદ્રગણિ ઈ. ૧૧મી સદી
પાટણ. ઉકેશગચ્છના કક્ષરૂરિના શિષ્ય રચના નવપદ્મલત્ત વૃત્તિ (આવકાનન્દકારિણી. સ.), નવતત્ત્વ પ્રકરણ (સ.) અને ૧૦૧૭માં

જિનચંદ્રસૂરિ (૧) ઈ. ૧૧મી સદી
પાટણ. નર્વાગીવૃત્તિકાર અભયદેવસૂરિના મોટા ગુરુભાઈ. રચના: સવેગરંગશાલા (સ., ૧૦૬૯)

જિનચંદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
પાટણ ખરતરગચ્છના જિનમાણિક્ય-સૂરિના પદ્મશિષ્ય. રચના. ચોપધવિધિ-વૃત્તિ (સ., ૧૫૬૧)

જિનચંદ્રસૂરિ (૩)
ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. જેસલમેર જૈન શ્વેતામ્બર આચાર્ય
કૃતિ. સાળ પ્રહુમ્ન ચોપાઈ (૧૫૬૪ આસ-પાસ), ખારવતનો રાસ (૧૫૭૭) વગેરે મધ્ય.

ગુજ.ની પદ્યરચના—ખાર વતનો રાસ' કદાચ એમના શિષ્યની રચના

જિનચંદ્રસૂરિ (૪)
ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ. જેસલમેર જૈન શ્વેતામ્બર આચાર્ય.
કૃતિ. રાજસિંહ ચોપાઈ (૧૬૩૦), દ્રુપદ ચરિત્ર ચોપાઈ (જેસલમેરમાં. ૧૬૪૧)—મધ્ય. ગુજ. રચનાઓ

જિનચંદ્રસૂરિ શિષ્ય
ઈ. ૧૩મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. ઉ. ગુજરાત જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ.
કૃતિ. જિનચંદ્રસૂરિ કાગુ (મુ.) મધ્ય. ગુજ.-કાગુ એતિ. કાવ્યરચના

જિનદત્તસૂરિ (૧)
ઈ. ૧૧મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ઘોળકા. જન્મ: ૧૦૭૬ ખરતર ગચ્છના નવાગીવૃત્તિકાર અભયદેવસૂરિના શિષ્ય-જિન-વલ્લભસૂરિના શિષ્ય. ખરતરગચ્છમાં 'દાદા' નામથી અત્યારસુધી ખ્યાત. રચના: સદેહ-દોલાવલિ, ગણધરસન્નતિ વગેરે પ્રા., ચર્ચરિ, ઉપદેશ રસાયનરાસ, કાલસ્વરપદુલક ત્રણે અપ-ભ્રંશ પદ્યરચનાઓ

જિનદત્તસૂરિ (૨)
ઈ. ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
વાયડ ગામ જૈન શ્વે. આચાર્ય. રચના: વિવેકવિલાસ (સ., ૧૨૦૬)

જિનદાસ શ્રાવક
ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
જૈન શ્વેતામ્બર વણિક કૃતિ. આપારીરાસ (મુ., ૧૬૬૨)—અર્વા ગુજ. રચના

જિનપતિસૂરિ ઈ. ૧૨મી સદી
કલ્યાણ જૈન શ્વે. આચાર્ય રચના: પ્રમોદ્યવાદસ્થલ (સ.), તીર્થમાલા (સ.), સંધ-પદ્મ-ટીકા (સ.), પંચનિગી-વિવરણ (સ.) વગેરે

જિનપદ્માસૂરિ ઈ. સ. ૧૩૨૪-૧૩૬૪
સ્થળ ગુજરાત જૈન શ્વેતામ્બર આચાર્ય.
કૃતિ: સિરિચૂલિલદ કાગુ (મુ.) ઉત્તર અપભ્રંશ-ની કાવ્યરચના

જિનપાલ ઈ. ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જિનપતિસૂરિના શિષ્ય. રચના. પદ્મ સ્થાન-વૃત્તિ (સ. ૧૨૦૬), સનતકુમારચરિત્ર મહા-કાવ્ય (સ.), ઉપદેશરસાયણ રાસની ટીકા (સ., ૧૨૩૬), દ્વાદશકુલક-વિવરણ (સ. ૧૨૩૭), પચ્ચલિગી-વિવરણ (સ. ૧૨૩૭), ચર્ચરી (અપ) તુ વિવરણ (સ. ૧૨૩૮), સ્વપ્ન વિ-ચાર ભાષ્ય (સ.) વગેરે

જિનપ્રભ ઈ. ૧૩મી સદી
પાટણ. જૈન શ્વે. સાધુ. વસ્તુપાલના રામ-કલીન કદયપ્રભસૂરિના શિષ્ય. રચના. પ્રબધાવલી (સ.)

જિનપ્રભસૂરિ (૧) ઈ. ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ. રાત્રુ જય મંવત. જૈન શ્વેતામ્બર આચાર્ય કૃતિ: મહનરેખા વગેરે ૨૫-૨૬ કૃતિ-ઓ અપભ્રંશમાં

જિનપ્રભસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી-૧૪મી સદી
દિલ્હી વગેરે. ખરતરગચ્છના મંવતંક જિન-સિંહસૂરિના શિષ્ય. વાધેલાવરનો અત: ગુજ-રાતમા સુરિલમ સંસ્તનન, દિલ્હીમાં સુરિલમ શાસન બેઠ્યાં. વિવિધતીપ્પકલ્પ (સ., ૧૨૭૧ થી ૧૩૩૩) એતિહાસિક મહત્વનો ગ્રંથ, ઉપ-રાત અનેક સ્તોત્રો (સ.), કાતવચ્ચાકરણ વિ-ભ્રમ ટીકા (સ., ૧૨૬૬), શ્રેણિક ચરિત (કથા-શ્રય કાવ્ય, ૧૩૩), વિધિપ્રપા (કોસલાનગરમાં, સ., ૧૩૦૭), કલ્પસૂત્રવૃત્તિ-સંદેશત્રિપોષધિ ટીકા, સ., ૧૩૦૮), વગેરે અનેક ગ્રંથો, વળી મહનરેખા સંધિ (ઈ. સ. ૧૨૭૧), વચરસ્વામી ચરિત-મદિલચરિત-નેમિનાથ રાસ વગેરે (ઈ. સ. ૧૨૬૦) ઉ. અપ. રચના

જિનપ્રભસૂરિ-શિષ્ય
ઈ. ૧૩મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ. ઉ. ગુજરાત-જૈન શ્વેતામ્બર સાધુ.
કૃતિ. નર્મદાસુદરી કથા (૧૨૭૨), ગૌતમ-સ્વામિચરિત્ર (૧૩૦૨)—અપભ્રંશ પદ્યરચનાઓ

જિનભદ્ર ઈ. ૧૨મી સદી
જે. શ્વે. આચાર્ય. રચના: ઉપદેશમાલા-કથા (સ., ૧૨૪૮)

જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ
ઈ. ૭મી સદી
વલ્લભીપુર. સમર્થ જૈનાચાર્ય. રચના. વિરોધાવરચક ભાષ્ય (સ., ૬૦૬), ગણધરવાદ (પ્રા.), બૃહત્સંગ્રહણી (પ્રા.), બૃહત્ત્રયસમાસ (પ્રા.), વિરોધણુવતી (પ્રા.), ધ્યાનરાતક (સ.)

જિનભદ્રસૂરિ ઈ. ૧૨મી સદી
ખરતરગચ્છના જિનવલ્લભસૂરિના શિષ્ય રચના. અપવર્ગ નામમાલા-પચ્ચવગે-પરિહાર નામમાલા કોશ (સ.)

જિનમહન ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના સોમસુદરસૂરિના શિષ્ય રચના. કુમારપાલ પ્રબંધ (સ., ૧૪૩૨), આદ્યશુભ-સંગ્રહ-વિવરણ (સ.), ધર્મપરીક્ષા (સ.)

જિનમાણિક્ય
ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યખાગ
હેમચિમલસૂરિના શિષ્ય. કૃતિ: દુર્ભાષ્ટ-રાસ-મધ્ય ગુજ. પદ્યરચના, દુર્ભાષ્ટચરિત્ર (સ.)

નિનરતનસૂરિ-શિષ્ય

ઈ ૧૫મી સદીનો હિતરાઈ
જેન શ્વેતાબર સાધુ. કૃતિ. મગલકલશ
રાસ (૧૬૭૬ આસપાસ) - મધ્ય શુજાની
પદ્યરચના

નિનગજસૂરિ (૧)

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધ
જેન શ્વેતાબર આચાર્ય. કૃતિ. શાલિભદ્ર
સુનિ ચતુષ્પદિકા રાસ (૧૬૨૨), ચપ્પસેન
રાસ (૧૬૧૬), ગુણધર્મરાસ (૧૬૪૩), ચંદ્ર-
રાત્રી ચોપાઈ - બધી મધ્ય. શુજાની પદ્યરચના

નિનગજસૂરિ (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધ
રચણ. અમદાવાદ જેન શ્વેતાબર આચાર્ય.
કૃતિ. ધન્યાશાલિભદ્રરાસ (૧૬૨૨) ગજ-
સુન્દમાલ રાસ (૧૬૪૩) વગેરે મધ્ય શુજા
પદ્યરચનાઓ

નિનલાલસૂરિ ઈ ૧૮મી સદી હિતરાઈ
ખરતરગચ્છના આચાર્ય રચના આત્મ-
પ્રબોધ (સ. ૧૭૭૭)

નિનવર્ધન ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
રચણ. ક. શુજાત જેન શ્વેતાબર સાધુ
કૃતિ ધન્યાશાસ-મધ્ય શુજાની પદ્યરચના

નિનવર્ધનસૂરિ ઈ ૧૫મી સદી પૂર્વાધ
પિપ્પલક સાખાના સ્થાપક ખરતર ગચ્છના
આચાર્ય રચના. સંપત્તિદર્શીટીકા (સ. ૧૪-
૧૮), વાગ્મજાલકરવૃત્તિ (સ.)

નિનવટલસૂરિ ઈ ૧૨મી સદી
નવાગીવૃત્તિનાર અભયદેવસૂરિના શિષ્ય
રચના સૂકમાયે સિકાત વિચાર સાર (સ.),
આગમિકવરતુવિચાર (સ.) પિડગુપ્તિકાકરણ
(સ.), પાંચવિધિપ્રકરણ (સ.) વગેરે

નિનવિજય (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના દેવવિજયના શિષ્ય રચના.
કલ્યાણમહિર રતોત્ર-અવચૂરિ (સ. ૧૬૪૫)

નિનવિજય (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના કીર્તિવિજય વાચકના શિષ્ય
રચના. ગાદ્યપ્રકાશ-સાચૂરિ (સ. ૧૬૩૮)

નિનવિજય (૩)

ઈ ૧૭મી સદીનો હિતરાઈ
અગ્ર. દર. ૧૧ જેન શ્વેતાબર સાધુ કૃતિ.
ગદ્યવિજયકવરમગધ (૧૬૭૮) - અર્વા શુજા.
ગુજ. પદ્યરચના

નિનવિજય (૪)

ઈ ૧૭મી સદીનો અત્તભાગ
રચના. સુગ જેન શ્વેતાબર સાધુ કૃતિ.

ધન્યાશાલિભદ્રરાસ (૧૬૭૧), ગુણાવલિ રાસ
(૧૬૬૮), હરિભલની ચોપાઈ - અર્વા શુજા.
રચનાઓ

નિનવિજય (૫)

૧૮મી સદીનો આત્મ
જેન શ્વેતાબર સાધુ કૃતિ. જ્વાલિગમ
સૂત્રનો ખાલાવખોધ (૧૭૧૮) - મધ્ય શુજા ગદ્ય

નિનવિજય (૬)

ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાધ
રચણ. જન્મનુ અમદાવાદ જેન શ્વેતાબર
સાધુ. કૃતિ કપૂર વિજયગણિનો રાસ (અતિ,
સુ. ૧૭૨૨), ક્ષમાવિજયનિર્વાણરાસ (અતિ,
સુ. ૧૭૩૦ પછી) વગેરે અર્વા શુજા પદ્યરચના

નિનવિજય (૭) ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાધ

રચણ નવલખખંદર વગેરે. જેન શ્વેતાબર
સાધુ કૃતિ. શ્રીપાલચરિત રાસ (૧૭૩૪),
નેમિનાથ શલોટો (અમદાવાદમાં ૧૭૪૧),
ધનાશાલિભદ્ર (સુરતમાં ૧૭૪૨) - અર્વા શુજા
પદ્યરચનાઓ

નિનવિજય સુનિ

ઈ સ. ૧૮૮૮
રુપાહેલી (જિ. હાદેપુર-મેઘાડ) જન્મે
અજમેરના પરમાર રાજવંશના સીધા વારસ.
મૂળનામ. કિંગનસિહ વૃકસિહ પરમાર ટમે
વર્ષે રચાનકવાસી જેન નીકા. ૧૬મા વર્ષ પછી
શ્વેતાબર જેન મૂર્તિપૂજક સાધુ નીકા પાઠણના
કૈનાચાર્ય શ્રીકાતિવિજયજી અને એમના
ગિય ચતુર્વિજયજી પાસે સંસ્કૃત-ભાષાભાષા
અને સાહિત્યનો સળખ અભ્યાસ. પૂનાના
ભાડારકર ચોરિયેન્ટલ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યુટના
હિત્વાદકોમાના એક. ગાંધીજીના સર્પે સર્પ-
ભાવના અને કિદારમતથી ભરેલા. ત્યારથી ચતિ-
જીવન અને જર્મનીમાં થોડો સમય ગઢી આ-
વેલા, ઇંગ્લેન્ડમાં પણ ૧૯૧૫થી જ વિદ્યાનો-
મા હિતગેતર પ્રતિષ્ઠા પૂનાની પ્રાચ્ય વિદ્યા-
પરિષદમાં વંચાયેલા એમના મૌલિક 'હિતમદ્ર-
સૂરિના સમય' એ સંસ્કૃત નિબંધે વિદેશોમાં
પણ ખ્યાતિ અપાવી હતી એરિસ્ટાના લેખો-
નો અધિકૃત પાઠ એમણે આપ્યો સમયે પુરા-
તત્ત્વવિદ. શુજાત વિદ્યાપીઠના પુરાતત્ત્વ
મંદિરના આરંભમાં થોડા વર્ષો આચાર્ય. દાહી-
ન્ય વખતે પહેલી દુકાનીના નેતા ગાંધીજી, એ
પછી બીજી દુકાનીના નેતા સુનિજી હતા. એ
પછી કાતિનિકેતન-જંગાળમાં જેન સાહિત્ય-
ના અભ્યાસ. મુખ્યદેશમાં ભારતીય વિદ્યાભવન
સ્થપાતા ત્યા પુરાતત્ત્વ વિભાગના અધ્યક્ષ.
રાજગ્રામ પુરાતત્ત્વ મંદિરની સ્થાપનાથી એના
માનાહે નિયામન હતા (રાજમાં કૈપુરમાં

સસ્થા હતી, હવે જોધપુરમાં) ચિતોડ
નજીક ચદેરિયામાં 'સર્વોદય આશ્રમ'ના
સસ્થાપક. અન્યારે ત્યા નિવૃત્ત જીવન 'સિંધી
જેન કથાભાગ'ના સ પાઠક, જેમાં કિમતી અ
પ્રસિદ્ધ ગ્રંથોનાં રાષ્ટ્રીય અધિકૃત પ્રકાશનો
થયા છે. કૃતિ જેનતત્ત્વસાર (૧૬૧૫), વિ
જ્ઞાપ્તિ ત્રિવેણી (૧૬૧૬), રાત્રી જય તીર્થોક્તાર
પ્રબંધ (૧૬૧૬), કૃપારસકોશ (૧૬૧૭),
પ્રાચીન જેન લેખસંગ્રહ ભાગ ૧-૨ (૧૬૧૮-
૨૨), કૌપદીસ્વયંવર (સં. નાટક. ૧૬૧૬),
હરિમદાચાર્યેનો સમયનિર્ણય (૧૬૨૧), કૃપાર-
પાલપ્રતિબોધ (પ્રા. ૧૬૨૧), પુરાતત્ત્વ સ-
શોધનનો પૂર્વ ઇતિહાસ (૧૬૨૧), પાલિ-
પાઠાવલિ (૧૬૨૨), પ્રાકૃતકથાસંગ્રહ (૧૬-
૨૨), અભિધાન દીપિકા (પાલિકોશ ૧૬૨૬),
જેન અતિ ગુર્જર કાવ્યસ ચય (૧૬૨૬), જીત-
કલ્પસૂત્ર (પ્રા. સપા. ૧૬૨૭), વિજયદેવ-
માહાત્મ્ય (સં. સપા. ૧૬૨૮), પ્રાચીન શુજા-
રાની ગદ્યસદસે (સં. પા. ૧૬૩૧), પુરાતન
પ્રબંધસંગ્રહ, વિવિધતીર્થકલ્પ, 'પ્રબંધો-
રા, પ્રબંધ ચિતામણિ વગેરે અનેક મહાવના
સં. પ્રા. પ્રકાશનો

નિનસાગરસૂરિ ઈ સ. ૧૪૦૩-૧૪૪૬
ખરતરગચ્છના નિનવર્ધનસૂરિના શિષ્ય
નિનચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના. હેમ આકરણ
દુર્લિકાની ૪ અધ્યાયોની દીપિકા (સ.) કપૂર
પ્રકરણ-અવચૂરિ (સ.), પદિશતક-ખાલાવ-
ખોધ (મધ્ય શુજા, ૧૬૩૫)

નિનસુંદર ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાધ
તપગચ્છના દેવસુંદરસૂરિના સોમસુંદર-
સૂરિના શિષ્ય રચના. દીપાલિકાકલ્પ (સ.,
૧૪૨૭)

નિનસુંદરસૂરિ ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ
રચણ આગરા વગેરે જેન શ્વેતાબર
આચાર્ય કૃતિ પ્રશ્નોત્તર ચોપાઈ (૧૭૦૫)
- અર્વા શુજા પદ્ય

નિનસૂરિ (૧) ઈ ૧૩મી સદીનો હિતરાઈ
રચણ. ક. શુજાત જેન શ્વેતાબર આ-
ચાર્ય કૃતિ. અંતર ગસંધિ - અપ્રત્રંશ પદ્ય-
ગ્રંથ

નિનસૂરિ (૨) સં. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના મુનિસુંદરસૂરિ-વિશાલગજ-
સુધાભૂપણના શિષ્ય રચના. ગૌતમ પુરુષા-
ખોધ (મધ્ય શુજા)

નિનસેનસૂરિ ઈ ૮મી સદીનો હિતરાઈ
વર્વમાતભુજિ-વદ્યાણુ 'જયવગ્ધ' નામ-
ના વણુ ફગી આવડા રાનના સમયમાં એ

હિંગળ જૈન અને કીર્તિસેનસૂરિના પુત્રાર-
સંધના, રચના : હરિવંશ પુરાણ (સં., ૭૮૩-
૭૮૪)

નિનહસસૂરિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
ખ. ખરતરગચ્છના જિનસમુદ્રસૂરિના પદ્મ
શિષ્ય. રચના : આચારંગસૂત્રદીપિકા (સં.,
૧૫૨૬)

નિનહર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
રથળ : હ. ગુજ. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ.
કૃતિ : વિક્રમચરિત્ર-પંચદશ (૧૫૦૦)-મધ્ય.
ગુજ.ની પદ્યાત્મક લૌકિકકથા

નિનહર્ષ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
રથળ બહાડમેરવગેરે જૈન શ્વેતાંબરસાધુ.
કૃતિ : ચંદનમલયાગિરિ ચોપઈ (૧૬૪૮),
વિદ્યાવિલાસ ચોપઈ (૧૬૫૫), મંગલકલશ
ચોપઈ (૧૬૫૮), મત્સ્યોદયરાસ (બહાડમેરમાં,
૧૬૬૧), શુકરાજ રાસ (૧૬૮૦), શ્રીપાલ-
રાજનો રાસ (પાટણમાં, ૧૬૮૮), રત્નસિંહ
રાજર્ષિ રાસ (પાટણમાં, ૧૬૮૫), હરિપલ
માહીનો રાસ (સુ., ૧૬૯૬), વીરા રથાનકનો
રાસ (સુ., ૧૬૯૨), વગેરે અર્વા. ગુજ. અનેક
પદ્યરચનાનો

નિનહર્ષ (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરભ
જૈનશ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ : દિવાળી કલ્પનો
અને પૂનપચાશિકાનો બાલાવબોધ (૧૭૦૭)
-મધ્ય. ગુજ. ગદ્ય

નિનહર્ષગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
ચિતોડ-વિરમગામ વગેરે. તપગચ્છના
જયચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના વસ્તુપાલ-
ચરિત્ર કાવ્ય (સં., ૧૪૪૧), રત્નશેખર કથા
(સં.), વિરાટિ સ્થાનક વિચારામૃત સંગ્રહ
(સં., વિરમગામમાં, ૧૪૪૬), પ્રતિકમણ્ણુ વિધિ
(સં., ૧૪૬૬), આરામ શોભા ચરિત્ર (સં.)

નિનહરસૂરિ-શિષ્ય
ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના. રચના : સિક્કાત-રત્નાવલી
(સં., ૧૮૪૧)

નિનેશ્વર ઈ. ૧૭મી સદી
જ. ચે. સાધુ. રચના : મહિમાનાથચરિત્ર
(મ.)

નિનેશ્વરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૧મી સદી
પાટણ-આશાવલ્લી, જૈન ધ્યાનવાસીઓના
આચારની નળાઈ બતાવી કદક આચારની
હિમાયત કરવાથી 'ખરતર' કહેવાયા અને
એમનાથી 'ખરતર ગચ્છ'નો આરભ રચના :
વીરચરિત્ર (સં.), નિર્વાણ લીલાવતી કથા (આ-
શાવલ્લીમાં સં., ૧૦૨૬-૧૦૩૯ વચ્ચે), કથા-

કોશ (મ.), પ્રમાણલક્ષણ વૃત્તિ (સં.), પદ-
સ્થાનક પ્રકરણ (સં.) વગેરે

નિનેશ્વરસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
પાણજીપુર. જિનપતિસૂરિના શિષ્ય સૂરિ-
પદ. ૧૨૨૨, અવસાન : ૧૨૭૫. રચના
શ્રાવકધર્મવિધિ (સં., ૧૨૫૭, બૃહદ્ વૃત્તિ
સાથે-વૃત્તિ બળાલિપુરમાં)

નિનેશ્વરસૂરિ (૩) ઈ. ૧૩મીનો મધ્યભાગ
જૈન શ્વેતાંબર આચાર્ય કૃતિ : ચાચરી-
હત્તર અપભ્રંશની પદ્યરચના પદ (૧૨૨૨માં).

નિનોદયસૂરિ (૧) ઈ. સ. ૧૩૧૬-૧૩૭૪
જન્મ : ૧૩૧૬; મૃત્યુ : ૧૩૭૪. રથળ
પાલનપુર. જૈન શ્વેતાંબર આચાર્ય. કૃતિ.
ત્રિવિક્રમ રાસ (૧૩૫૯)-મધ્ય ગુજ.ની પદ્ય-
રચના

નિનોદયસૂરિ (૨)
ઈ. ૧૭મી સદીનો પ્રારભ
રથળ. વીરપુર. જૈન શ્વેતાંબર આચાર્ય
કૃતિ. ચપકચરિત્ર-વૃદ્ધવ્રત ચોપઈ (વીરપુરમાં
ઈ. સ. ૧૬૧૨, હસરાજ વચ્છરાજનો રાસ
(સુ., ૧૬૨૩)

જીજ્ઞાસા ખરશેહજી કાપડિયા
પારસી લેખક. કૃતિ : પરિચય અને તુર્કી
ટ્રેઈલ્સ (૧૮૬૬), કરીમા (૧૮૮૮), રમૂજ
સંગ્રહ (૧૮૬૧), સોમનાથની પવિત્ર મૂર્તિ
(૧૮૬૮), હિપરાત શાળોપયોગી સમ્યાબધ
પુસ્તકો

જીજ્ઞાસા ચેરતનજી ચિસ્તરી
પારસી લેખક કૃતિ : માહરી મજેહ તથા
બીજી કવિતાઓ (જમશેદજી નરશવાનજી
પીતીતનાં કાવ્યોનું સંપાદન. ૧૮૬૨)

જીતા સુનિ નારાયણ
ઈ. ૧૮મી સદીનો કુત્તરાઈ

સુરત નજીક અમરેલીમાં નિવાસ હિંદી-
રચના : કાકરબોધ, સાખીઓ, કુટકર પદો

જીવણુદાસ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રથળ ઘોળકા. કૃતિ : શુરુશિષ્યસવાહ
(૧૭૪૨), શિખામણની ગરબી (સુ.)-અર્વા
ગુજ. પદ્યરચના

જીવણુરામ હમીરામ દવે, 'જટિલ'
કવિ અને વિવરણકાર. ત્રિભુવન પ્રેમરાકર
કવિ અને હરિલાલ હર્ષદરાય દ્રુવની કાવ્ય-
કૃતિઓના સમયે વિવરણકાર. 'ભામિની વિ-
લાસ'ના સમશ્લોકી અનુવાદક. 'કલાપી'ના
'હમીરજી ગાહીલ'નું માળખું એમને હાથે
થયેલું. કૃતિ : જટિલમાણુપદ્યબધ (૧૮૬૪),

સુહૃદગિત્રનો વિરહ અને તત્સંગધીની કથા
જીવણુલાલ અમરશી મહેતા

ઈ. સ. ૧૮૮૩-૨

ચલાળા (સૌ). દસા શ્રીમાળી વણિક-
સ્થાનકવાસી જૈન. અબ્યાસ વડોદરામાં અને
ત્યા શરૂમાં શિક્ષકની નોકરી ૧૯૦૦માં ગુજ.
વિદ્યાસભા-અમદાવાદમાં કારકુન. પછી રાહા-
ચકમતી. ઘણા માસિકો માટે લેખનપત્રકૃતિ
૧૯૧૧ થી પુસ્તકપ્રકાશનનો ધ્યેય. કૃતિ
ધર્મનો જય (અનુ. ૧૮૯૬), મરાઠી રિયાસત,
ભાગ ૧-૨ (અનુ. ૧૯૨૪-૨૬), ગુજરાતી
રાષ્ટ્રધર્મ ચિંતામણિ કોશ (૧૯૨૬) વગેરે

જીવનજી જમશેદજી મેહી
ઈ. સ. ૧૮૫૪-૧૯૩૩

જન્મ : ૨૬-૧૦-૧૮૫૪. મુંબઈ-પારસી.
૧૮૭૬માં બી.એ. પછી પોએચ ડી જરથોસ્ત્રી
ધર્મ અને ઇતિહાસના મગાઠ જ્ઞાતા. ગુજરાતી
અને અંગ્રેજીમાં અનેક રચના, વિવિધ વિ-
ષયોના લેખક મૃત્યુ ૨૮-૩-૧૯૩૩. કૃતિ :
વાયુચક્રશાસ્ત્ર (૧૮૮૩), જમશેદજી હોમ અને
આતરા (૧૮૮૪), અનાહીત અને ક્રેહહર
(૧૮૮૭), ભવિષ્યની જિંદગી અથવા આત્મ નું
અમરપણ (૧૮૮૬), અવસ્તાની ભૂગોળ
(૧૮૮૬), ઈરાની વિષયો-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૮-
૬૪-૧૯૦૨), શાહનામું અને કિરદોસી (૧૮૯૭),
રુસ્તમનામું (૧૮૯૭), જ્ઞાન પ્રસારક વિષયો-
ભાગ ૧ થી ૪ (૧૮૯૮ થી ૧૯૨૦), શાહનામું
-મીનો ચેહેરના રાત્ર્ય સુધી (૧૯૦૪), ઈરાન-
નું પેશાદાદિયન વગ (૧૯૧૪), ઈરાનનું
કેયાનિયનવશ (૧૯૧૫), જરથોસ્ત્રી ધર્મસં-
બધી ભાષાઓ અને વાચ્યેતે-ભાગ ૧ થી ૬
(૧૯૦૨ થી ૧૯૧૬), શાહનામાના દારૂતોનો
-ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૬-૧૯૦૭), મારી મુખાઈ
બહારની સહેલ (૧૯૧૬), પુરાતન ઈરાનનો
ઇતિહાસ (૧૯૧૬) વગેરે. એમણે અંગ્રેજી
હિપરાત કે ચ ભાષામાં પણ ત્રણ ગ્રંથો લખ્યા
હતા. અંગ્રેજીના ગ્રંથો ઇતિહાસ, જરથોસ્ત્રી
ધર્મ, ધાર્મિક સરકારો વગેરે હિપરાત પ્રમાણ-
બદ્ધ લખાયેલા છે.

જીવરાજ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
જૈન શ્વેતાંબર આચક. કૃતિ : સુખમાલા
સતી રાસ (૧૬૦૬)-મધ્ય ગુજ. પદ્યરચના

જીવરાજ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો કુત્તરાઈ
રથળ : સુરત બેગમપુરા. સનાતની હિંદુ
કૃતિ : જીવને શિખામણ, કેલાસ વર્ણન (૧૬-
૭૮), ઈશ્વરપાપ (૧૬૭૬)-ત્રણે સુદ્રિત અ-
ર્વા ગુજ. પદ્યરચના

જીવશામ અનંરામર ગોર

ઈ. સ. ૧૮૬૭-૧૯૧૭

જન્મ : સ. ૧૮૨૩ના આશ્વિન સુદિ ૭, મંગળવાર. ભૂજ. અવસાન : ૨૮-૮-૧૭ કચ્છના ખચાતનામ કવિ. કૃતિ ગ્રેમપંચોતરી (ગ્રેમ-કાવ્ય ૧૮૮૬), કાવ્ય કલાધર-કળા ૧લી (૧૮૯૩), દાદાભાઈ સ્તોત્ર (૧૮૯૪), ભટો હોધલ, વીર બત્રીશી, મહિયશમાલિકા, વિદુરનાતિ, દામોદર ગતક, ગર્યશમાલિકા વગેરે ઉપરાંત અન્યોનાં સપાદનો

જીવશામ ભટ્ટ ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ : ગોળકા સનાતની હિંદુ. કૃતિ જીવશામ શેઠની મુઆકરી (મુ) - અર્વા ગુજ પદ્ય

જીવસાગર ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ
જૈન 'વેતાબર સાધુ' કૃતિ. અમરસેન વચરસેન ચરિત્ર (૧૭૧૧)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

જીવાભાઈ રેવાભાઈ પટેલ

ઈ. સ. ૧૮૭૬-૨

ભાદરાજી. વ કરમસહ લેકચા પાટીદાર. પ્રાથ માંય કરમસહમા ખજી વડોદરામાં. ૧૮૬૬મા ખી એ., ૧૮૯૮મા એલએલબી. હમરેકમા વકીલાત. મુબઈની કાઉન્સિલમા ૧૯૨૬-૨૯મા એક સભ્ય અનુવાદ કૃતિ. હેન્ડી ક્રોસેટનું ચરિત્ર (૧૯૦૨), ઇલિઝાબેથ રાણીનો સમય (૧૯૦૬), જીવનનો આદર્શ (૧૯૦૭), સ્ત્રીઓની પરાધીનતા (૧૯૦૮), સુખ અને શાંતિ (૧૯૧૬), ઈંગ્લેન્ડ રાન્ય બચાવજી (૧૯૨૧), દાનવીર એન્ડ કાર્નેગી (૧૯૨૬)

જીવતરામ ચિમનલાલ દવે

ઈ સ ૧૮૬૧

જન્મ ૧૯-૬-૧૮૬૧ વડવાણુ ઓરીસ્ય સહઅ દાદાજી શિક્ષણુ વડવાણુ મુબઈ અને દાગત્રામા સ્વામી આનંદ અને કાકા કાલેલ-કરના સુપરમા, આદર્શ સમાજસેવક વેટી આશ્રમ રાનીપર જ લોકનાં બાળકોને સંસ્કાર-સિચનનું કાર્ય. કલમ કવિ વિદ્યાપીઠ વાચન-માળાના એક સપાદક. કૃતિ 'કોરીકાખ્યાન (કા. ૧૯૨૬), આધ્યાત્મ ગાહુ (ના), રાજા (સંપા. ગીતો), ભાગતસેવક ગોખલે, અચલા-યન (ના), કેરી (ના), હળપતિમુક્તિ (૧૯૪૬), આનંદચના અથવા આશ્રમી કેળવણી (૧૯૪૬) વગેરે

જીવનાથ ઈ ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
સમમકા વૈષ્ણવ. કૃતિ : રામાષ્ટક (૧૫-૪૩)-નવ્ય ગુજ.ની છાંટવાળી રચના

જેકિસનદાસ જેઠાભાઈ કલિયુગ

હવ્ય ટોટિના ગુજરાતી ન્યાયમૂર્તિ હતા. કૃતિ : પાતજલ-યોગદર્શન (૧૮૯૪), જીવન-રસાયનશાસ્ત્ર (નવી આવૃત્તિ, ૧૯૪૬)

જેઠાભાઈ ખડેચરભાઈ પટેલ

કૃતિ : ઋતુસંહાર (સમ અનુ., ૧૯૩૮)

જેઠારામ ભટ્ટ ઈ ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ

કૃતિ : શીતળાદેવીનું આખ્યાન (૧૯૪૨)
-અર્વા ગુજ. પદ્ય

જેઠાલાલ ગોવર્ધનદાસ શાહ

ઈ. સ ૧૮૬૩

જ. ૧૦-૧૦-૧૮૬૩ ખલાત. હવ્ય અભ્યાસ અમદાવાદમા. ૧૮૧૭મા ખી એ., ૧૯૨૩માં એમ. એ. ; અમદાવાદની લા હ. મહિલા વિદ્યાલયના શરૂમા અધ્યાપક અને પછી નિવૃત્તિ પર્યંત આચાર્ય. શુદ્ધાદેવ વેદાંત અને પુષ્ટિમાર્ગના ગણ્યકોટિના વિદ્વાન શુદ્ધાદેવ સંસદના એક અગ્રણ્ય સંચાલક. ૧૯૨૬માં અમદાવાદની વૈષ્ણવ મહાસભાના તરફથી એમની સેવાઓ માટે ચિમનલાલ ગુપ્તોદ્દાસ પારેખ સુવર્ણચંદ્રક. કૃતિ : પુષ્ટિમાર્ગ એટલે શું? (૧૯૨૪), વતવદીપ નિર્મળ (શાસ્ત્રાર્થ પ્રકરણ, અનુ ૧૯૨૫), બરસો બાવન વૈષ્ણવની વાર્તા (અનુ ૧૯૨૬), રાસપંચાધ્યાયી-ભાગવત મુખ્યાધિની ભાગ ૧ થી ૩ (અનુ ૧૯૨૬), આણુ-ભાષ્ય ભાગ ૧-૨ (અનુ ૧૯૨૭-૨૮), રસેશ શ્રી કૃષ્ણ (૧૯૨૮), સૂરદાસ (૧૯૨૪), પંચકંઠ (સંપા), દયાશમ-જીવનચરિત્ર (૧૯૬૩) વગેરે ઉપરાંત Shri Vallabhacharya & His Philosophy (૧૯૬૮) વગેરે અંગ્રેજી ગ્રંથો.

જેઠાલાલ ચિમનલાલ સ્વામિ-નાગાયણુ

ઈ સ ૧૮૮૬-૧૯૪૧

જ. : ૨૮-૮-૧૮૮૪ અમદાવાદ કંડવા પાટીદાર. પ્રાથ માધ્ય અમદાવાદમાં ૧૮૯૬-મા મૅટ્રિક અમદાવાદ-મુબઈ-વડોદરા કરી ૧૯૦૩મા ખી એ. ૧૯૦૬મા અમદાવાદ રૂ-કરી હા. રૂઢવામાં ગ્રિક્સ પછી સમ્પ્રિય ચળ-વળમાં. 'દેહબોધન' ચલાવ્યું ૧૯૦૮માં જ એમ. એ માં પહેલે નખેરે હતીર્લ ગણિતમાં નિષ્ણાત ૧૯૦૯મા ગુજરાતકોલેજમા ગણિતના અધ્યાપક. ૧૯૨૧મા નિવૃત્ત. ૧૯૩૩ સુધી રાજકીયક્ષેત્રે કામગીરી. ૧૯૨૩માં મુબઈ ધારા-સભામા, ૧૯૩૦માં દાંડીદ્યય વખતે છૂટા થયા, ૧૯૩૩મા બોચાસહુના શ્રી યજ્ઞપુરુષદાસના સ-સંગે ચુસ્ત સ્વામિનારાયણ સમદાયી થયા મૃત્યુ : ૨૪-૬-૧૯૪૧. કૃતિ : મહાસાહુ પ્રતાપસિંહ (૧૯૧૫), પરજમી ગૌરવ (૧૯૨૦), સંસ્કૃતમાં પ્રતાપચરિત્ર (ના., ૧૯૧૪, અમ-

સિદ્ધ), અને અક્ષરપુરુષોત્તમચરિત્ર (૧૯૦૦) શ્લોકોનું, અપ્રસિદ્ધ)

જેઠાલાલ જીવજીલાલ ગાંધી

ઈ. સ. ૧૯૦૫

જ. ૫-૧૨-૧૯૦૫ મહેમદાવાદ. દસા-નાગર વણિક અંગ્રેજી ૭ પૂરા કરી ગુજરાત વિદ્યાપીઠ અમદાવાદમા ૪ વર્ષની તાલીમ લઈ 'વાલિન્થ્રિવિદ્યાવિશારદ'. ગુજ. વિદ્યાપીઠના અધ્યાપક ત્યાંથી ૧૯૪૨માં ગુજ વિદ્યાસભાના સહાયકમત્રી હવે નિવૃત્ત કૃતિ : ખાદીનું અર્થ-શાસ્ત્ર (અનુ. ૧૯૧૩), લંડાણ હિંદ (અનુ ૧૯૩૧)

જેઠાલાલ નારાયણ ત્રિવેદી

ઈ. સ ૧૯૦૮

જ. ૨૫-૨-૧૯૦૮, ગવેન ચાતુવેદી મોઢ દાદાજી. પ્રાથ. રાવેનમા, માધ્ય અમદાવાદ-માં ૧૯૨૭મા મૅટ્રિક વડોદરા મુલકીખાતામાં નોકરી સંશોધક પ્રવૃત્તિના આગ્રહી અને કવિ. કૃતિ : કાયાકળ (સં. ૧૯૩૨), રલા (ન ૧૯૪૧) ભાલાણનાં પદો (સંપા ૧૯૪૮), ચલકા (કા. સં ૧૯૪૬) વગેરે

જેઠાલાલ દેવનાથ પંડ્યા

કૃતિ : સ્વાપેણુ (શિવાજીની ભાવનાનું કાર્ય (૧૮૬૩)

જેઠાલાલ વાલજી જોગી ઈ. સ. ૧૯૦૨

કચ્છ-નખરાણાનું મોરજર. જન્મ : સં ૧૯૫૮ના થા સુ ૧૦. બ્રહ્મકનિચ. રચના : ગળકલુ જવાહીરયાને ડોક્ટરજોગી, માનવધર્મ પ્રવેશપાથી, કચ્છી-હિંદી-ગુજ. રચનાઓ-ગીતો વગેરે

જેઠીબા

ઈ સ. ૧૮૭૧-૧૯૪૬

કચ્છ-ભોલનથમાં નરેન કલાણની પુત્રી. જન્મ : સ. ૧૯૨૭ જાની કવયિત્રી. રચના : શુર મહિમા (ગુજ.) અને પદો

જેમલ

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ : નલોર, નાગોર વગેરે. જૈન લોકા-ગચ્છના શ્રાવક કૃતિ : પરદેશી રાજનો રાસ, અવંતિસુકમાલ ચોદાણિયુ (નાગોરમાં-૧૭૬૮) વગેરે-અર્વા ગુજ.

જેરામ

ઈ ૧૭મી સદીનો અંતભાગ
સ્થળ : કચ્છ મુંડા કૃતિ : બલ્લવાહન આ-ખ્યાન (૧૯૬૪ લગભગ)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

જેશંગ ત્રીકમદાસ કવિ

દલપતશમેલખેલા વિષયો ઉપર આમણે પાણુ લખ્યુ છે. કૃતિ : જેગંગ કાવ્ય (૧૮૮૧)-આમાં એક કૃતિ 'વિદ્યાવાની અરજ સુધવાને' ૧૫૭ કીની ગરબી છે.

જેસલ જાડેલ ઈ. ૧૫મી સદી
કચ્છનો જાડેલો દેહાવશનો. અનરનો સત.
રચના: પદો (ગુજ.)

જોષ્ઠારામ ભગવાનભાઈ પટેલ
ઈ. સ. ૧૮૫૬

જ. ૨૮-૫-૧૮૫૬. અનારા (તા. કપડ-
વજ), કડવા પાટીદાર. પ્રાથ. શાળાંત પરીક્ષા-
તીર્થ. ૧૯૨૪ થી ખેતીનો વ્યવસાય. કૃતિ :
કાગ્ય સાહિત્ય અને વિનોદ (૧૯૨૦-૨૨),
વરવેદી વીણા, ડાહ્યો કે દીવાનો (૧૯૩૨)

જાનકલશ ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ: હ. ગુજરાત. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ.
કૃતિ : જિનોદયસૂરિપદ્માભિષેક રાસ (૧૩૫૬
નજીક)-મધ્ય ગુજ.ની એતિ. પદ્યકૃતિ (મુ.)

જાનકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ: ખમાત. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ :
ગુરુરાસ (૧૭૮૧) અર્વા. ગુજ. પદ્ય

જાનકુશલ ઈ. ૧૧મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ: મોહીગામ. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ.
કૃતિ : પાપૈતાથ ચરિત્ર (રાખેશ્વર) પ્રબંધ
(૧૬૫૦)-અર્વા. ગુજ.ની આરંભની પદ્યરચના

જાનચંદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: મુલતાન વગેરે. જૈન શ્વેતાંબરચતિ.
કૃતિ : પ્રદેશી રાજનો રાસ (૧૬૪૨ પહેલાં),
શીત્રમકાશ-ઋપિદત્તા ચોપાઈ, ચિત્રસંભૂતિ
રાસ, જિનપાલિત-જિનરક્ષિતરાસ-અર્વા.
ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનચંદ્ર ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: માંગરોળ સોરઠ. જૈન શ્વેતાંબરચતિ.
કૃતિ : વક્ત્યુલનો પવાડક (૧૫૦૬), વેતાલ-
પથરીસી (રત્નાગરપુર-માંગરોળ ૧૫૩૬),
ખારમાસ, સિંહાસનખત્રીશી (૧૫૮૨)-મધ્ય.
ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનતિલક ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
પુણ્યસાગરના પદ્યરાજનો શિષ્ય જે. શ્વે.
રચના: ગીતમકુલકવૃત્તિ (સ., ૧૬૦૪)

જાનદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
સ્થળ રત્નાગરપુર (=માંગરોળ સોરઠ),
જૈન શ્વેતાંબર શ્રાવક. કૃતિ. સ્ત્રી-ચરિત્ર રાસ
(૧૬૧૪ પહેલાં), યશોધર રાસ-મધ્ય ગુજ.ની
પદ્યરચનાઓ

જાનપ્રમોદ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
જે. શ્વે. સાધુ. રચના: વાગમહાલંકારકૃતિ
(સ., ૧૪૬૫)

જાનમૂર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ. કૃતિ : રૂપસેન રાજપિ

ચરિત્ર ચોપાઈ (૧૬૩૭), પ્રિયકર ચોપાઈ-મધ્ય.
ગુજ.ની પદ્યરચના

જાનમેરુ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
સ્થળ કનેડપુરી, સારસા પાટણ વગેરે જૈન
શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ. ગુણકરકુણ્ડવદી (૧૬-
૧૬), કુચુરુછતીસી, વિજય શેઠ વિજયા સળધ
(સારસા-પાટણમાં ૧૬૦૯)

જાનવિમલ ઈ. ૧૬મી સદીનો અત
ખરતરગચ્છના જયસાગર ઉપાધ્યાય-રત્ન-
ચંદ્ર-ભક્તિભાભ-ચારિત્રસાર-આનુમેરુના શિષ્ય.
રચના. રાખેલેદ વ્યાકરણ-માહેશ્વર કૃત ઉપર
કૃતિ (સ., ૧૫૯૮)

જાનવિમલસૂરિ ઈ. ૧૭મી-૧૮મી
સદી સંધિની બે પચીસી
સ્થળ: જનમનુ ભિન્નમાળ, પ્રવૃત્તિ થરાદ
રાધનપુર વગેરે પાણ કૃતિ. જાણુરાસ (૧૬૮૧.
મુ.) ચંદ્રકેવલિરાસ (રાધનપુરમાં ૧૭૧૬. મુ.),
રણસંહારખર્પિરસ, અશોકચંદ્ર તથા રોહિણી-
રાસ (સિંદપુરમાં ૧૭૧૭ મુ.) વગેરે અનેક પદ્ય
કૃતિઓ અને આનંદધનચોરીસી સીમંચર
જિનસ્તવન (યશોવિજયજી કૃત) ઉપર બાલાવ-
બેધ, દેવાનંદાદિ ત્રણ ભાષ્ય, યોગદષ્ટિ-સમુ-
ચ્ચય, પાક્ષિકમુત્ર તથા સપ્તનય વિવરણ, લોક-
નાલ, (યશોવિજયજી કૃત)-મધ્ય. ગુજ. ઉપર
અર્વા. ગુજ. બાલાવબોલો

જાનસાગર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ જિન ભવ-
સ્થિતિરાસ (૧૪૬૭), સિદ્ધચંદ્ર (શ્રીપાલ) રાસ
(૧૪૭૫)-મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનસાગર (૨) ઈ. ૧૫મી સદીનો
અતભાગ
સ્થળ જૂનાગઢ. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ. કૃતિ.
નેમિચંદ્રાવલો (૧૫૬૬)-અર્વા. ગુજ.ની પદ્ય-
રચના

જાનસાગર (૩) ઈ. ૧૭મીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ પાટણ વગેરે જૈન શ્વેતાંબર સાધુ
કૃતિ-શુકરાજ રાસ (૧૬૪૫ મુ.), ધર્મિભલ રાસ
(૧૬૫૮), ધલાવીકુમાર રાસ (શેખપુર-અમદા-
વાદમાં ૧૬૬૨), શાંતિનાથ રાસ (પાટણમાં
૧૬૬૩), ચિત્રસંભૂતિ ચોપાઈ (શેખપુર-અ-
મદાવાદમાં ૧૬૬૫), સ્થૂલભટ્ટ નવરસો (મુ.),
પરદેશી રાજનો રાસ (રાજનગર-અમદાવાદમાં
(૧૬૬૭), શ્રીપાલ રાસ (શેખપુર અમદાવાદમાં
૧૬૬૬) વગેરે મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનસાગર-ઉદયસાગરસૂરિ
ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ: ખુડાનપુર વગેરે. જૈન શ્વેતાંબર
આચાર્ય. કૃતિ : ભાવમકાશ (૧૭૩૦ મુ.), ગુણ

વર્મા રાસ (મુરતમાં ૧૭૦૪ મુ.) વગેરે અર્વા
ગુજ. પદ્યરચના

જાનસાગર-શિષ્ય ઈ. ૧૫મીનો સદીનો
ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ. કૃતિ. જીવભવ સ્થિતિ
રાસ (૧૬૬૪)-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

જાનસાગરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૪મી-૧૫મી
સદીની સંધિ
તપગચ્છના દેવગુરુરસરિના શિષ્ય. રચના:
ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર-અવચૂરિ (સં., ૧૩૮૫),
ઓવનિશૂકિતિ-અવચૂરિ (સં.) અને અનેક
સ્તોત્રો

જાનસાગરસૂરિ (૨)
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
જી. તપગચ્છના રત્નસિંહ સૂરિ અને ઉદય-
વક્ત્રમસૂરિના શિષ્ય રચના વિમલનાથ-
ચરિત્ર સં., ૧૪૬૧)

જાનાચાર્ય ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર આચાર્ય કૃતિ-ગિહકલ્પ.
પચાશિકા-શશિકલા-પચાશિકા-સ ચૌર-
પચાશિકાને આધારે થયેલી અનુકરણભક્ત
કૃતિઓ-મધ્ય ગુજ.ની બંને (મુ.)

જ્યોતિષ જગન્નાથ જાની ઈ. સ. ૧૬૨૮
જ. ૬-૧૧-૧૬૨૮. પીજ (જિ. ખેડા).
વ. સુરત મોઢાજાણુ બી. એસસી. ૧૯૫૧-
માં, પત્રકારત્વનો રિપોઝા (ગુજ. યુનિ. તો)
૧૯૬૩માં. કૃતિ કીણુની દીવાલો (કા. સં.,
૧૯૬૪), ચાર દીવાલો-એક હંગર (વા. સં.,
૧૯૬૬)

જ્યોતીન્દ્ર હરિહરશંકર દવે ઈ. સ. ૧૯૦૧
જ. ૨૧-૧૦-૧૯૦૧. સુરત. વડનગરા
નાગર ગ્રાહણ ૧૯૧૬માં મૅટ્રિક ૧૯૨૩માં
સુરત કોલેજમાંથી બી. એ., ૧૯૨૫માં એમ.
એ. સંસ્કૃતના સારા વિદ્વાન. ૧૯૩૦થી મુંબઈ
રાજ્યના સરકારી ભાષાતરખાતામાં. ગુજ. સા.
પરિષદ તરફથી 'ગુજરાતી સાહિત્ય ઇતિહાસ
ગ્રંથો'ના એક લેખક. 'ગુજરાત' માસિકના ઉપ-
તત્રી હતા હાસ્ય સાહિત્યના એક સમર્થ લે-
ખક અને વક્તા. નિવૃત્તિ બાદ અધ્યાપન કાર્ય.
કર્ણેસ ગુજરાતી સભા મુંબઈના મત્રી ૧૯૬૫ની
સુરત ખાતે થયેલી ગુજ. સા. પરિષદના પ્રમુખ.
માંડની કોલેજના આચાર્ય થયા પછી હવે
નિવૃત્ત. કૃતિ : સામાજિક હિત્તાંતિ (અમુ
૧૯૩૦), અમે બધા (૧૯૩૬), રંગતરંગ
ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૪૧), બિરબસ અને ખીખ
હાસ્યતરંગો (૧૯૪૫), પાનનાં બીડાં, અલ્પા-
ભાનું આત્મપુરાણ (૧૯૪૭) વગેરે અનેક

જ્વરામ અજરામર ગોર

ઈ. સ. ૧૮૬૭-૧૯૧૭

જન્મ. સ. ૧૯૨૩ના આશ્વિન સુદિ ૭, મગધવાર ભુજા અવસાન ૨૮-૮-૧૭ કચ્છના ખ્યાતનામ કવિ. કૃતિ પ્રેમપર્યાતરી (પ્રેમ-કાવ્ય ૧૮૮૬), કાવ્ય કલાધર-કૃષ્ણા ૧લી (૧૮૯૩), હાફાભાઈ સ્તોત્ર (૧૮૯૪), ભટો હોથલ, વીર બત્રીશી, મણિયશમાલિકા, વિદુરનીતિ, હામોદર ગતક, ગકચ્છશમાલિકા વગેરે ઉપરાંત અન્યોના સંપાદનો

જ્વરામ ભટ્ટ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ યોગકા સનાતની હિંદુ કૃતિ જ્વરાજ શેઠની મુખાકરી (મુ) - અર્વા. શુજ પદ્ય

જ્વરામર ઈ ૧૮મી સદીનો આગમ

જૈન જ્વેતાળર સાવુ કૃતિ અમરસેન વચ-સેન ચરિત્ર (૧૭૧૧)-અર્વા શુજ. પદ્ય

જ્વાભાઈ રેવાભાઈ પટેલ

ઈ. સ. ૧૮૭૬-૨

ભાઈગણુ વ. કરમસહ લેકઆ પાટીદાર. પ્રાથ મા'ય કરમસહમા પછી વડોદરામા ૧૮૬૬મા ખી એ, ૧૮૯૮મા એલએલખી હમરેકમા વકીલાત. મુખઈની કાંડન્સિલમા ૧૯૨૬-૨૬મા એક સભ્ય અનુવાહ કૃતિ હેત્રી કોસેટનુ ચરિત્ર (૧૯૦૨), ઇલિઝાબેથ રાણીનો સમય (૧૯૦૬), જ્વનનો આદર્શ (૧૯૦૭), સીએની પરાધીનતા (૧૯૦૮), મુખ અને શાંતિ (૧૯૧૬), ઈંગ્રેજ રાજ્ય બંધારણ (૧૯૨૧), દાનતીર એન્ડ કાનેંગી (૧૯૨૬)

જુગતરામ ચિમનલાલ દવે

ઈ. સ. ૧૮૯૧

જન્મ ૧૬-૮-૧૮૯૧ વડવાણુ. ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર શ્રાક્ષણુ શિક્ષણુ વડવાણુ મુખઈ અને શ્રાગધ્રામા રવામી આનહ અને કાકા કાલેલ-કરના સંપર્કમા, આદર્શ સમાજસેવક વેલ્લી આશ્રમ રાનીપરજ લોકના બાળકોને સરકાર-સિવનનુ કાર્યે કિતમ કવિ. વિદ્યાપીઠ વાચન-માળાના એક સંપાદક. કૃતિ કોશિકાખ્યાન (કા. ૧૯૨૬), આઘણાં ગાડું (ના), સચણુ (સંપા ગીતો), ભારતસેવક ગોખલે, અચલા-યતન (ના), કેરી (ના), હળપતિસુક્તિ (૧૯૮૬), આત્મરચના અથવા આશ્રમી કેળવણી (૧૯૪૬) વગેરે

જુગનાથ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ રામભક્ત વૈષ્ણવ કૃતિ. રામાષ્ટક (૧૫-૪૩)-મધ્ય શુજ.ની છાટવાળી રચના

જેકિસનદાસ જેઠાભાઈ કલિયુગ

હવ્ય ટોટિના ગુજરાતી ન્યાયમૂર્તિ હતા. કૃતિ. પાતજલ યોગદર્શન (૧૮૯૪), જ્વન-રસાયનશાસ્ત્ર (નવી આવૃત્તિ, ૧૯૮૯)

જેઠાભાઈ બહેચરભાઈ પટેલ

કૃતિ. ઝંતુસહાર (સમ અનુ, ૧૯૩૮)

જેઠાગમ ભટ્ટ ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ

કૃતિ. શીતળાદેવીનુ આખ્યાન (૧૯૪૨)

-અર્વા શુજ પદ્ય

જેઠાલાલ ગોવર્ધનદાસ શાહ

ઈ. સ. ૧૮૯૩

જ. ૧૦-૧૦-૧૮૯૩. ખખાત. હવ્ય અભ્યાસ અમદાવાદમા ૧૮૧૭મા ખી એ., ૧૯૨૩માં એમ. એ; અમદાવાદની સા હ. મહિલાવિદ્યાલયના રામ અધ્યાપક અને પત્રી નિવૃત્તિ પર્યંત આચાર્ય શુદ્ધાકેત વેદાંત અને પુષ્ટિમાર્ગના ગ્રંથકોટિના વિકાસ શુદ્ધાકેત સરહદના એક અગ્રણ્ય સંચાલક ૧૯૨૬માં અમદાવાદની વૈષ્ણવ મહાસભા તરફથી એમની સેવાએ માટે ચિમનલાલ રજાછોડદાસ પારિખ સુવર્ણચંદ્રક. કૃતિ. પુષ્ટિમાર્ગ એટલે શુ? (૧૯૨૮), તત્ત્વવીપ નિબંધ (શાસ્ત્રાર્થ પ્રકરણ, અનુ ૧૯૨૫), બરસો બાવન વૈષ્ણવની વાર્તા (અનુ ૧૯૨૬), રાસપચાધ્યાયી-ભાગવત સુ-ખાધિની ભાગ ૧ થી ૩ (અનુ. ૧૯૨૬), અણુ-ભાષ્ય ભાગ ૧-૨ (અનુ ૧૯૨૭-૨૮), રસેગ શ્રી કૃષ્ણ (૧૯૨૮), સૂરદાસ (૧૯૨૪), પચ્ચડ (સંપા), દ્યારામ જ્વનચરિત્ર (૧૯૬૩) વગેરે ઉપરાંત Shri Vallabhacharya & His Philosophy (૧૯૬૮) વગેરે અંગ્રેજી અથે.

જેઠાલાલ ચિમનલાલ રવામિ-નાગયણુ

ઈ. સ. ૧૮૮૪-૧૯૮૧

જ. ૨૮-૮-૧૮૮૪ અમદાવાદ. કલવા પાટીદાર પ્રાથ માધ્ય અમદાવાદમા. ૧૮૯૬મા મેટ્રિક અમદાવાદ-મુખઈ-વડોદરા કરી ૧૯૦૩મા ખી એ ૧૯૦૬મા અમદાવાદ સર-કારી હા. રફલમા શિક્ષક. પત્રી રાષ્ટ્રીય ચળ-વળમા 'હૃદયોધન' ચલાવ્યુ ૧૯૦૮મા જ એમ. એ. મા પહેલે નબરે હતીણુ ગણિતમા નિષ્ણાત. ૧૯૦૬મા શુજાતડોલેજમાં ગણિતના અધ્યાપક ૧૯૨૧મા નિવૃત્ત ૧૯૩૩ સુધી રાજકીયક્ષેત્રે કામગીરી. ૧૯૨૩મા મુખઈ ધારા-સભામાં, ૧૯૩૦મા દાંડીકૃત્ય વખતે દ્વંદ્વા થયા, ૧૯૩૩માં ખોચાસણના શ્રી યજ્ઞપુરુષદાસજીના સન્નિગે ચુસ્ત રવામિનારાયણ સમપાથી થયા મૃત્યુ: ૨૪-૬-૧૯૮૧. કૃતિ. મહારાણા પ્ર-તાપસિહ (૧૯૧૫), પરાક્રમી ગૌરવ (૧૯૨૦), સરકૃતમા પ્રતાપચરિત્ર (ના, ૧૯૧૪, અમ-

સિદ્ધ), અને લક્ષ્મણપુત્રોત્તમચરિત્ર (૧૯૦૦) શ્લોકોનુ, અપ્રસિદ્ધ)

જેઠાલાલ જ્વણલાલ ગાંધી

ઈ. સ. ૧૯૦૫

જ. ૫-૧૨-૧૯૦૫. મહેમદાવાદ. દસા-નાગર વાનિક અંગ્રેજી ૭ પૂર્ગ કરી ગુજરાત વિદ્યાપીઠ અમદાવાદમા ૮ વર્ષની તાલીમ લઈ 'વાણિ-ત્યવિદ્યાવિશારદ'. શુજ. વિદ્યાપીઠના અધ્યાપક. ત્યાથી ૧૯૪૨મા ગુજ. વિદ્યાસભાના સહાયકમંત્રી. હવે નિવૃત્ત. કૃતિ: બાતીનુ અર્થ-શાસ્ત્ર (અનુ ૧૯૧૩), લગણુ હિંદ (અનુ ૧૯૩૧)

જેઠાલાલ નાગયણુ ત્રિવેદી

ઈ. સ. ૧૯૦૮

જ. ૨૫-૨-૧૯૦૮. ગવેન વાતુર્વતી મોઠ શાક્ષણુ પ્રા. રાવેનમા, માધ્ય અમદાવાદ-મા. ૧૯૨૭મા મેટ્રિક. વડોદરા મુલતીખાતામાં નોકરી સંશોધક પ્રવૃત્તિના આગ્રહી અને કવિ. કૃતિ: કાચાકળ (સ. ૧૯૩૨), રબા (ન. ૧૯૪૧) ભાલણુના પદો (સંપા ૧૯૪૮), અલકા (કા. સ. ૧૯૪૬) વગેરે

જેઠાલાલ દેવનાથ પડયાર

કૃતિ રવાપેણુ (શિવાજીની ભાવનાનું કાર્ય (૧૮૯૩)

જેઠાલાલ વાલજી જોગી ઈ. સ. ૧૯૦૨

કચ્છ-નખત્રાણુનુ મોરજ. જન્મ: સુ ૧૯૫૮ના શ્રા સુ ૧૦ બ્રહ્મક્ષત્રિય રચના. ગળકવ જવાહીરચાને ટોકટરજોગી, માનવધર્મ પ્રવેશપોલી, કચ્છી-હિંદી-ગુજ. રચનાઓ-ગીતો વગેરે

જેઠીળા

ઈ. સ. ૧૮૭૧-૧૯૪૬

કચ્છ-ભોલયમાં જોડેન કલાજીની પુત્રી. જન્મ. સ. ૧૯૨૭ જાની કવયિત્રી રચના: શુર મહિમા (શુજ.) અને પદો

જેમલ

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ સ્થળ: નયોર, નાગોર વગેરે. જૈન લોકા-ગચ્છના આવડ. કૃતિ પરદેશી રાનનો રાસ, અપતિસુકમાલ ચોદાણિયુ (નાગોરમાં ૧૭૯૮) વગેરે-અર્વા શુજ.

જેરામ

ઈ. ૧૭મી સદીનો અંતભાગ સ્થળ કચ્છ મુદ્રા કૃતિ: બભૂવાહન આ-ખ્યાન (૧૯૬૪ લગભગ)-અર્વા. શુજ. પદ્ય

જેશંગ ત્રીકમદાસ કવિ

દલપતરામે લખેલા વિપયો ઉપર આમણે પણુ લખ્યુ છે. કૃતિ: જેનાગ કાવ્ય (૧૮૮૧)-આમાં એક કૃતિ 'વિધવાની અરજ સંધવાને' ૧૫૭ કડીની ગરબી છે.

જેસલ જાડેજા ઈ. ૧૫મી સદી
કચ્છનો જાડેજો દેવાવસાનો. આતરનો સત.
રચના : પદો (ગુજ.)

જોઈતારામ ભગવાનભાઈ પટેલ
ઈ. સ. ૧૮૦૬

જ. ૨૮-૫-૧૮૯૬. અનારા (તા. કપડ-
વજ), કડવા પાટીદાર. પ્રાથ. શાળાત પરીક્ષા-
તીર્થ. ૧૯૨૪ થી ખેતીનો વ્યવસાય. કૃતિ :
કાવ્ય સાહિત્ય અને વિનોદ (૧૯૨૦-૨૨),
વરવેલી વીણા, ડાહ્યો કે દીવાનો (૧૯૩૨)

જાનકલશ ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ : ઉ. ગુજરાત. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ
કૃતિ : જિનોદયસૂરિપદ્ધતિભિષેક રાસ (૧૩૫૬
નજીક)-મધ્ય. ગુજ.ની એંતિ. પદ્યકૃતિ (સુ.)

જાનકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સ્થળ ખાત. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ.
શુરુરાસ (૧૭૮૧) અર્વા. ગુજ. પદ્ય

જાનકુશલ ઈ. ૧૧મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ. મોહીગામ. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ.
કૃતિ : પાર્શ્વનાથ ચરિત્ર (રાખેશ્વર) મખધ
(૧૬૫૦)-અર્વા. ગુજ.ની આરભની પદ્યરચના

જાનચંદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ : મુલતાન વગેરે. જૈન શ્વેતાંબરચતિ
કૃતિ : પ્રદેશી રાજનો રાસ (૧૬૪૨ પહેલા),
શીનમકાશ-ઋષિદત્તા ચોપઈ, ચિત્રસભૂતિ
રાસ, જિનપાલિત-જિનરક્ષિતરાસ-અર્વા.
ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનચંદ્ર ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ. માંગરોળ સોરઠ જૈન શ્વેતાંબરચતિ.
કૃતિ. વઢચૂલનો પવાડક (૧૫૦૬), વેતાલ-
પચીસી (રત્નાગરપુર-માંગરોળ ૧૫૩૬),
બારમાસ, સિહાસન ખત્રીશી (૧૫૪૨)-મધ્ય.
ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનતિલક ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
પુણ્યસાગરના પદ્યરાજનો શિષ્ય જૈ. શ્વે.
રચના : ગૌતમકુલકવૃત્તિ (સ., ૧૬૦૪)

જાનદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
સ્થળ : રત્નાગરપુર (=માંગરોળ સોરઠ),
જૈન શ્વેતાંબર શ્રાવક. કૃતિ : સી-ચરિત્ર રાસ
(૧૬૧૪ પહેલા), યશોધર રાસ-મધ્ય ગુજ.ની
પદ્યરચનાઓ

જાનમોહ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના : વાગ્મયાલકારવૃત્તિ
(સં., ૧૪૬૫)

જાનમૂર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ. કૃતિ : રૂપસેન રાજર્ષિ

ચરિત્ર ચોપાઈ (૧૬૩૭), મિચકર ચોપાઈ-મધ્ય.
ગુજ.ની પદ્યરચના

જાનમેરુ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
સ્થળ કતેહપુરી, સારસા પાટણ વગેરે જૈન
શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ. ગુણકરગુણવતી (૧૬-
૧૬), કુમુદમતીસી, વિજય શેઠ વિજયા સખધ
(સારસા-પાટણમા ૧૬૦૯)

જાનવિમલ ઈ. ૧૬મી સદીનો અંત
ખરતરગચ્છના જયસાગર ઉપાધ્યાય-રત્ન-
ચંદ્ર-ભક્તિલાલ-ચારિત્રસાર-જ્ઞાનુમેરુના શિષ્ય,
રચના. રાખલેષ આકરણ-મોહિશ્વર કૃત ઉપર
વૃત્તિ (સ., ૧૫૯૮)

જાનવિમલસૂરિ ઈ. ૧૭મી-૧૮મી
સદી સંધિની બે પચીસી

સ્થળ : જન્મનુ ભિત્રમાળ, મટાતિ થરાદ
રાધનપુર વગેરે પણ કૃતિ : જખુરાસ (૧૬૮૧.
સુ.) ચંદ્રેવલિરાસ (રાધનપુરમા ૧૭૧૪. સુ.),
રણસહસરજર્ણિસ, અશોકચંદ્ર તથા રોહિણી-
રાસ (સિંદપુરમા ૧૭૧૭ સુ.) વગેરે અનેક પદ્ય
કૃતિઓ અને આનંદધનચોરીસી સીમવર
જિનસ્તવન (યશોવિજયજી કૃત) ઉપર બાલાવ-
બેધ, દેવાનંદાદિ ત્રણ ભાષ્ય, યોગદર્શિ-સમુ-
ચ્ચય, પાંચિકસૂત્ર તથા સપ્તનય વિવરણ, લોક-
નાલ, (યશોવિજયજી કૃત)-મધ્ય ગુજ. ઉપર
અર્વા ગુજ. પાલાવબોધો

જાનસાગર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ જિન ભવ-
સ્થિતિરાસ (૧૪૬૭), સિદ્ધચંદ્ર (શ્રીપાલ) રાસ
(૧૪૭૫)-મધ્ય ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનસાગર (૨) ઈ. ૧૫મી સદીનો
અંતભાગ
સ્થળ. જૂનાગઢ. જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ
નેમિચંદ્રાવલા (૧૫૬૬)-અર્વા ગુજ.ની પદ્ય-
રચના

જાનસાગર (૩) ઈ. ૧૭મીનો મધ્ય ભાગ
સ્થળ. પાટણ વગેરે જૈન શ્વેતાંબર સાધુ
કૃતિ : શુકરાજ રાસ (૧૬૪૫ સુ.), ધર્મિભસ રાસ
(૧૬૫૮), ધલાચીકુમાર રાસ (શેખપુર-અમદા-
વાદમા ૧૬૬૨), શાંતિનાથ રાસ (પાટણમા
૧૬૬૩), ચિત્રસંભૂતિ ચોપાઈ (શેખપુર-અ-
મદાવાદમા ૧૬૬૫), રથૂલભટ્ટ નવરસો (સુ.),
પરદેશી રાજનો રાસ (રાજનગર-અમદાવાદમાં
(૧૬૬૭), શ્રીપાલ રાસ (શેખપુર અમદાવાદમા
૧૬૬૬) વગેરે મધ્ય ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

જાનસાગર-ઉદયસાગરસૂરિ
ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ : છુડાનપુર વગેરે જૈન શ્વેતાંબર
આચાર્ય. કૃતિ : ભાવપ્રકાશ (૧૭૩૦ સુ.), ગુણ

વર્મા રાસ (સુરતમાં ૧૭૦૮ સુ.) વગેરે અર્વા.
ગુજ. પદ્યરચના

જાનસાગર-શિષ્ય ઈ. ૧૫મીનો સદીનો
ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર સાધુ કૃતિ : જીવભવ સિંચતિ
રાસ (૧૮૬૪)-મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચના

જાનસાગરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૪મી-૧૫મી
સદીની સંધિ

તપગચ્છના દેવમુદરસૂરિના શિષ્ય. રચના.
ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર-અવચૂરિણી (સ., ૧૩૮૫),
ઓવનિર્દ્યુક્તિ-અવચૂરિ (સં.) અને અનેક
સ્તોત્રો

જાનસાગરસૂરિ (૨)
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય

જૂ. તપગચ્છના રત્નસિહ સૂરિ અને ઉદય-
વલ્લભસૂરિના શિષ્ય. રચના. વિમલનાથ-
ચરિત્ર સ., ૧૪૬૧)

જાનાચાર્ય ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈન શ્વેતાંબર આચાર્ય કૃતિ : બિડહણ
પચાશિકા-શરિકલા-પચાશિકા-સં. ચૌર-
પચાશિકાને આધારે થયેલી અનુકરણાત્મક
કૃતિઓ-મધ્ય. ગુજ.ની બંને (સુ.)

જ્યોતિષ જગન્નાથ જાની ઈ. સ. ૧૬૨૮
જ. ૯-૧૧-૧૬૨૮. ખીજ (જિ. ખેડા)
વ. : સુરત. મોદ આહાણ. બી એસસી ૧૯૫૧-
માં, પત્રકારત્વનો ડિપ્લોમા (ગુજ. યુનિ. નો)
૧૯૬૩માં. કૃતિ કીણુની કીવાલો (કા. સં.,
૧૯૬૪), ચાર કીવાલો-એક ઉગર (વા. સં.,
૧૯૬૬)

જ્યોતીન્દ્ર હરિહરચંકર દવે ઈ. સ. ૧૯૦૧
જ. ૨૧-૧૦-૧૯૦૧ સુરત વડનગરા
નાગર બ્રાહ્મણ ૧૯૧૬માં મેટ્રિક. ૧૯૨૩માં
સુરત કોલેજમાંથી બી. એ., ૧૯૨૫માં એમ.
એ. સંસ્કૃતના સારા વિદ્વાન. ૧૯૩૦થી મુંબઈ
રાજ્યના સરકારી ભાષાતરખાતામાં. ગુજ. સા.
પરિપદ્ય તરફથી 'ગુજરાતી સાહિત્ય ઇતિહાસ
ગ્રેણી'ના એક લેખક 'ગુજરાત' માસિકના ઉપ-
તત્રી હતા હાસ્ય સાહિત્યના એક સમર્થ લે-
ખક અને વક્તા નિવૃત્તિ બાદ અધ્યાપન કાર્ય.
કાર્બસ ગુજરાતી સભા મુખ્યમંત્રી. ૧૯૬૫ની
સુરત ખાતે થયેલી ગુજ. સા. પરિપદ્યના પ્રમુખ.
માડની કોલેજના આચાર્ય થયા પછી હવે
નિવૃત્ત. કૃતિ સામાજિક ઉદ્ધારિ (અનુ
૧૯૩૦), અમે બધાં (૧૯૩૬), રંગતરંગ
ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૪૧), બિરબલ અને ખીજ
હાસ્યતરંગી (૧૯૪૫), પાનનાં ખીડાં, અલ્પા-
ત્માનું આત્મપુરાણ (૧૯૪૭) વગેરે અનેક

ન્યોત્તરના ખંડેરિયા

કૃતિ તેજશ્યા નવલિકાઓ (૧૯૮૬)

ન્યોત્તરના બહુસુખરામ શુક્લ

ઈ. સ. ૧૮૯૨

જ. ૭-૮-૧૮૯૨ સુરત વડનગરા નાગર શાસ્ત્રી ત્રિવેદી હુકુમ શુક્લ હુકુમમા લગ્ન ૧૯૦૭માં ૧૯૧૪માં વેધવ્ય. શરૂથી જ રાજકાય પ્રવૃત્તિમાં પડેલા મરાઠી ભાષાના સારા જ્ઞાતા અગ્રેજ પાલુ સાધ્યુ ૧૯૨૧માં શ્રી બહુભાઈ કમરવારિયા સાથે 'ત્રિનોદ' માસિક કાઢ્યુ ૧૯૨૨માં એમની સાથે 'એતન'ના સાહ તરી પછી 'નુર્ન'ના આપ્તાહિકનાં તત્ત્વો લેખિકા અને વર્તમાનપત્રકાર કૃતિ: હરિસ (વિ. ચો. કર્ત્તની નવલનો અનુ ૧૯૧૩), ન્યારે સૂર્યેષ્ઠ ધરે (ભા. વિ. કર્ત્તની નવલનો અનુ), મુન્નિના રાસ (કા. સ. ૧૯૩૮), આકાશના ફૂલ (કા. સ. ૧૯૬૧)

અણ્વયતિ ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ જેન વેતાબર થતિ કૃતિ હરિવાહન ચોપાઈ (૧૭૦૯ પૂર્વે)-અર્વા ગુજ પદ્ય

અવેગ્યદ કાળિદાસ મેઘાણી

ઈ. સ. ૧૮૬૭-૧૯૪૭

જ. ૧૭-૮-૧૮૬૭ ચોટીલા વ.. ભાચણી બગસરા દસા શ્રીમાળી જેન વણિક પ્રાથ. રાજકોટ દાહા પાળિયાદ વગેરે, માધ્ય બગસરા અમરેલી વગેરે. શામળદાસ કોલેજ ભાવનગર અને બહાઈની કોલેજમાં બણી ૧૯૨૬માં ખી.એ. ક્લસનાની એલ્યુ. કા.મા વ્યવસ્થાપક એમાથી ટાળી 'સૌરાષ્ટ્ર' સાપ્તાહિકના ગણપુરમાં તત્ત્વો ખાતામાં અહીં લોકસાહિત્યના જેવે અવરિયત પ્રદાન લોકકથાઓના સમર્થ સચાહક નિરૂપક વગા કત્તમ આખ્યાતા રાષ્ટ્રકવિ મૃત્યુ. ૯-૩-૧૯૦૭ કૃતિ. લોકસાહિત્ય કુરખાનીની કથાઓ (૧૯૨૨), સૌરાષ્ટ્રની રસધાર ભાગ ૧ થી ૫ (૧૯૨૩-૨૭), રૂઢિયાળી ગત ભાગ ૧ થી ૩ (ત્રીજાના લોન્નીનેનો સંગ્રહ, ૧૯૨૫-૨૭) દાહાની વાતો (૧૯૨૬), વગવડી (ગીત-સંગ્રહ, ૧૯૨૭), સોરઠી બહારવટિયા ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૨૭-૨૯) હાલરડા (૧૯૨૮), વેણીના ફૂલ (૧૯૨૮), સોરઠી સતો (૧૯૨૮), ઝૂંઝૂની-ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૮), ડિસીસ (૧૯૨૯), મનુગીનો (૧૯૨૯), સિવુડો (૧૯૩૦), સોરઠી ગીતકથાઓ (૧૯૩૧), નવલકથા- સમરાગણ (૧૯૩૮), રા' ગગાગળિયો (૧૯૩૮), ગુજરાતના બચ (૧૯૪૨), સોરઠ તાગ વહેતાં પાણી, તુલસીકવેરિ (૧૯૪૬), કાલચક્ર (૧૯૪૭), નવલિકાઓ મેઘાણીની નવલિકાઓ ભાગ ૧ ૨

(૧૯૪૨), માણસાઈના દીવા (૧૯૪૫), સ યો-ધન-વિવેચન. આગળીસાહિત્ય (૧૯૪૩), પરિશ્રમભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૪૮-૪૯), લોક-સાહિત્ય સમાલોચન (૧૯૪૯), ધનનીનું ધાવણ (૧૯૪૭), પ્રવાસ સૌરાષ્ટ્રનાં ખંડેર- (૧૯૨૮), અનુવાદ એશિયાનું કલક (૧૯૨૩), મરણિયુ આચાર્ય (૧૯૨૩), રાણે પ્રતાપ (ના, ૧૯૨૩), રા-દગણી (૧૯૨૪), રાહડગણી (ના, ૧૯૨૬), હંગેરીના તારણહાર (૧૯૨૭), મિસરનો મુક્તિસંગ્રામ (૧૯૩૦), વગેરે; કવિતા. યુગવદના (૧૯૩૫), રવીન્દ્રનીણ (૧૯૪૪) વગેરે

અવેરીલાલ ઉમિયાગકર યાજ્ઞિક

ઈ. સ. ૧૮૩૬-૧૮૯૭

જ.. ૧૨-૮-૧૮૩૬. નરિયાદ. વડનગરા નાગર શાસ્ત્રી. ૧૮૫૭ની મુબઈ યુનિની પહેલા વધેની જ મંદિરકુલેગન પરીક્ષામાં કૃત્તીર્ણ મુળાદના ચેરીક. યુનિના ફેરો મુબઈ સરકારની કાઠનિસલના સભ્ય, અને મહેરુલી ખાતાના નિપણાત મૃત્યુ: ૮-૫-૧૮૬૭ કૃતિ. અભિજ્ઞાનશાસ્ત્ર (અનુ, ૧૮૬૭), મનુ-સ્મૃતિ (અનુ), અગ્રેજમાં ગોરીગકર દ. ઓગ્રા (ભાવનગરના દીવાન) અને ડૉ. ભગ-વાનસલ ઇંદેળના જીવનચરિત્રો

ઝીણભાઈ રતનજી દેસાઈ, 'રનેહરગિમ'

ઈ સ ૧૯૦૩

૧૬-૪-૧૯૦૩. ચીખડી (જિ. સુરત). અ-નાવળા શાસ્ત્રી. પ્રાથ. માધ્ય ચીખડી, પછી મુબઈ અને બરચ. અસહકારની લડતમાં અભ્યાસ છોડ્યો ને ૧૯૨૧માં ગુજરાત વિદ્યા-પીઠ-અમદાવાદથી 'વિનિત' ૧૯૨૬માં ત્યાંથી જ સમાજવિદ્યાના 'રનાતક'. ગુજ. વિદ્યાપીઠ-માં ઇતિહાસ અને રાજકારણના અધ્યયન ૧૯૨૬માં 'નૂતન ગુજરાત'ના તંત્રી. ૧૯૩૦માં સુરતની 'સુઆગ્રહ' પત્રિકાના તંત્રી ૧૯૩૦માં જ જેલનિવાસ કરી ૧૯૩૨માં અટકાયતમાં ૧૯૩૪થી મુબઈ-વિલેપાલની ગેલેરીમાં હા રેલમાં આચાર્ય અને ૧૯૩૮થી અમદાવાદ-ના ચિ ન વિદ્યાવિહારમાં આચાર્ય. કોમળ હૃદયના ભાવવાહી કવિ નંપાની કાવ્યપ્રકાર 'હાઈકુ'ના ગુજરાતીમાં પહેલા સમર્થ પુરસ્કાર- નવલિકાઓ અને નવલકથાના પણ લેખક. સમ્યાબધ પઠ્યપુસ્તકોના પણ લેખક. ગુજ. યુનિની સેનેટના અને સિન્ટિકેટના શરૂથી સભ્ય. કલપતિની ગેંગડાગરીમાં અનેક વાર કલપતિની કામગીરી કૃતિ: વટેલા તાર (કા. સ. ૧૯૧૪), ગાતા આસોપાલવ (કા. સ. ૧, ૨૫૦ અને પૃથ્વી (ન), અર્ધ્ય (કા. સ.), પનવટ (કા. સ. ૧૯૪૮) વગેરે

ટેલર, જેમેક બેન સોમરેન

ઈ. સ. ૧૮૨૦-૧૮૮૧

જ. અમદાવાદ બેલગામ (ગિરનાર મહા-રાષ્ટ્રમાં). વ.. રેકોલેન્ડ. ખ્રિસ્તી પાદરી. ૧૮-૪૩માં વલ્લભગામી ખી.એ. ૦૮૫૦માં ગુજરાતી લેખોના પ્રસિદ્ધિ મૃત્યુ: એટિનપરોમાં કૃતિ: ગુજરાતી વ્યાકરણ (૧૮૬૭), ધાનુસંગ્રહ (ન કા શાસ્ત્રી સાથે), ક્યારને લગતો પ્રવેશભાષ્ય (ખ્રિ. ધાર્મિક), દિશરસ્તુતિના પદો (૧૮૬૭)

ડાહ્યાભાઈ ઘોળશાહ

ઈ. ૧૮૬૭-૧૯૧૨

જ.: ૧૦-૩-૧૮૬૭. અમદાવાદ. વીસા ઓસંગલ જેન મ પ વણિક શ્રી જયેની દલાલના દાદા. અભ્યાસ બાદ અમદાવાદમાં મિત્રન હા રૂ મા સ ના શિક્ષક પછીથી નાટ્યલેખક અને રંગમંચપ્રવૃત્તિમાં પડ્યા. દેશી નાટક સમાજના બે વર્ષે મટે 'રયાદાદ-સુધા' જેન માસિક ચલાવ્યુ સિદ્ધહસ્ત કવિ અને નાટ્યલેખક મૃત્યુ: ૯-૪-૧૯૧૨. કૃતિ: નાટકો: મ્યુનિ ઇલેક્ટ્રાન, કેસર કિશોર (૧૮-૬૫), સતી સંયુક્તા (૧૮૬૬), મહનમજરી (૧૮૬૭), સતી પાર્વતી, (૧૮૬૮), અશ્વમતી (૧૮૬૯), રામવિયોગ (૧૮૬૯), મગદારખા (૧૯૦૧), ભેજકુમાર, હમાદેવડી (૧૯૦૧), વિગ્યાનવિગ્ય, વીણાવેડી, હૃદયમાણ (૧૯૨૦), મોહિનીચંદ્ર, સતી પદ્મિની—આમ ૧૫ નાટકો બધાં ભજવાયેલાં અને મુદ્રિત રૂપ-રાંત 'સમ્યચનાઓ' પણ. પ્રેમીને પત્ર (૧૮૮૯ અનેક હંદોથી સમૃદ્ધ-૨૦૦ કડીનું કાવ્ય) એમની નાટ્યકૃતિઓના ત્રણ અથ રવ જગની દલાલે થોડા સમય પૂર્વે પ્રસિદ્ધ કર્યા છે.

ડાહ્યાભાઈ પીતાંબદાસ દેગસરી, 'બુલબુલ'

ઈ. સ. ૧૮૫૭-૨૯૩૮

જ. ૧૧-૧૦-૧૮૫૭ સુરત વ : કપડ-વંજ. વિસનગરા નાગર શાસ્ત્રી રાજકોટની ટ્રેનિંગ કોલેજમાં શિક્ષક અને પછી કપાચાર્ય. પછીથી ઇંગ્લેન્ડ જઈ બેરિસ્ટર થઈ આત્યા ગેયલ એશિયાટિક સોસાયટીના માનાર્થ સભ્ય. અમદાવાદમાં આવી વસ્યા. વડીલાત. ગુજ. વિદ્યાસભાની કારોબારીના વર્ષો સુધી સભ્ય, કારસી પદ્ધતિના કવિતાના પુરસ્કાર-મૃત્યુ: ૧૪-૩-૧૯૩૮ કૃતિ: અમારાં આત્મ (૧૮૮૪), ચમેલી, બુલબુલ (૧૮૯૦), હરિ-ધર્મેશનક, મનુષ્યના કાવ્યસંગ્રહો; પઠ્ય પુસ્તકો. સરળ રસાયનગાત્ર, સરળ અર્થ-શાસ્ત્ર, સરળ પદાર્થવિજ્ઞાન (૧૮૯૬), ખીન: વિદ્યાર્થીનો મિત્ર વનસ્પતિગાત્ર, રણગિત-સિદ્ધ (૧૮૯૫), પ્રસ્તરવિદ્યા (૧૯૩૦),

શહેનશાહ પંચમ ન્યોર્ન (૧૯૩૦), ગુજરાતી સાહિત્યને એમનું પ્રદાન 'સાહીના સાહિત્યનું ફિગ્જેશન' (૧૮૫૦ થી ૧૯૧૦ સુધીનું), વસત રજત મહોત્સવ સમારકથ (સા પા), ઉપરાંત બ્લૂની ગુજરાતીનું એંતિલમૂલક કાવ્ય 'કાનહડદે પ્રબધ' (સં.પા. ૧૯૧૩) અને એને પદાનુવાદ (૧૯૨૪). મરાઠીને આધારે 'પૌરાણિક કથા-કથા' અને 'ભૌગોલિક કથા'

હાહ્યાભાઈ લક્ષ્મણભાઈ પટેલ

ઈ.સ. ૧૮૭૪-૧૯૨૬

અમદાવાદ. વ.: વડનગર લેક્ઝાપાટીદાર. 'ગુદરી સુખાધ' 'આથેવસલ' 'વાર્તાવારિધિ' 'સરસ્વતી'ના તત્રીઓમાંના એક. ૧૯૦૩-૧૭ 'ગુજરાતી પંચ' અમદાવાદના ઉપતંત્રી. 'ભાલ-મિત્ર'ના તત્રી. 'કચ્છ કેસરી'ના ઉપતત્રી. વાર્તા-લેખક ને નિબંધકાર. મૃત્યુ: ૨૨-૧૨-૧૯૨૬. કૃતિ: ચંદાનના, સુવાસિની અને બીજી દૃષ્ટી વાર્તાઓ (સૂચિત), હૃદયતરંગ (કાવ્યો-ગીતા ૧૯૨૦), વડનગરા કણબીની ઉત્પત્તિ, સંસાર-માં સ્ત્રીની પદ્ધતી (અનુ.), વડોદરા રાજ્યની સ્ત્રી-કવિઓ (નિબંધ), દૃષ્ટી વાર્તા (અનુ.), સામાજિક સેવાના સંભાર્ગ (અનુ.), આગળ ધસો (અનુ.)

હાહ્યાભાઈ હરગોવિંદ ભટ્ટ

ઈ.સ. ૧૮૯૮-૧૯૫૮

વઢવાણ. ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. માધ્ય. વઢવાણ, પૂનામાંથી બી.એ.જી. વઢવાણ-મા રાષ્ટ્રીય શાળામાં શિક્ષક. પછી રાણપુરથી 'કલ્પલખ' નીકળતું તેના તંત્રીવિભાગમાં. હીબડીની કન્યાશાળામાં આચાર્ય બાદ સર્વ-વિદ્યાલય-કરી અને શાસ્ત્ર મંદિર-અમદાવાદ-મા શિક્ષક. કચ્છના ઈશ્વરનગર ગુરુકુળના આચાર્ય. ૧૯૩૫થી ત્રણ વર્ષ સેગાંવ આશ્રમ-મા. વઢવાણ સુધરાઈના બે વર્ષ પર્યંત પ્રમુખ. ૧૯૪૧-'૪૬ વડોદરા ખેતીવાડી ખાતામાં નોકરી. ૧૯૪૬માં વડોદરા છાત્રી મુખઈ 'જન્મભૂમિ'ના તંત્રીખાતામાં. ૧૮-૬-'૪૮માં હુમીકેશ જઈ સન્યસ્ત લીધું: નામ: રમણા-નંદ સ્વામી. ને દક્ષિણમાં 'રમણ આશ્રમ'માં રહ્યા. ૧૯૫૮માં સંન્યસ્તદશામા પ્રયાગ-ત્રિ-વેણી સંગમમા અધિક શ્રાવણની અમાસ-તા ૨૫-૮-'૫૮ની મંથરાત્રિએ અતિમ બલ-સમાધિ. કૃતિ: સાનમા સમન્વવૃ (સ્ત્રી-આરાગ્ય વિશે નિબંધ), દાયકે દસ વર્ષ, Romance of the Cow (૧૯૩૫), ઋણ-મુક્તિ (૧૯૪૬), ગીતા (અનુ.), 'કલ્યાણ'નો 'ગો-અંક' (૧૯૩૫), ઉપરાંત શ્રી રમણ મહર્ષિ-ના ગ્રંથોના અનુવાદોની પુરિતકાઓ

કુંગર ઈ. ૧૯મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સ્થળ: સિદ્ધરાખાદ. જેન શ્વેતાબર આવક. કૃતિ: હોલિકા ચોપાઈ (૧૫૭૩) વગેરે મધ્ય. ગુજ.ની પદ્યરચનાઓ

કુંગરશી ધરમશી સંપટ

ઈ.સ. ૧૮૮૨- ૨

જ.: ૨૨-૫-૧૮૮૨. કચ્છ અનર. કચ્છી ભાટિયા. પિતાનું પ્રવૃત્તિક્ષેત્ર કલકત્તા. ત્યા અગ્રેજ ત્રણ ધોરણનો અભ્યાસ. સંસ્કૃતનો અભ્યાસ અનરમાં આવીને કર્યો. રજનમાં વેપારીપેઢીમાં જોડાયા. ૧૯૨૬થી કરાંચીમાં વાસ પુષ્કળ પ્રવાસ કરેલો. કૃતિ: હિમાલયના પુણ્ય પ્રદેશમાં, કચ્છી વહાણવટાનો જૂનો ઇતિહાસ, કચ્છનું વેપારતત્ત્વ, ભાટિયા બેકારી કેમ ટળી શકે? નપાન (ઈતિ. ૧૯૪૨), હિંદ વિશ્વયુદ્ધના વમળમાં (ઈતિ ૧૯૪૩), હિંદની આર્થિક દુર્દશા (૧૯૪૪), ઉપયાનુ ભાવિ, યુ. કે. સી. અને હિંદ, વ્યાપારી સર્વજ્ઞાનસંગ્રહ (૧૯૪૫), વેપાર અને વાણિજ્ય (૧૯૪૬), સાગર કથાઓ (વા.સ. ૧૯૪૦) વગેરે

કુંગરસિંહ હરિદાસ ઢગાઇ

ઈ.સ. ૧૮૯૬-૧૯૪૬

જ.: કેબ્રુ. ૧૮૯૬ કચ્છ માડવી. ત્યા જ મેટ્રિક. ત્યાં જ શિક્ષક પછી આફ્રિકા વેપાર બે વર્ષ માટે મુખાઈમાં 'ભાટિયા યુવક'નું સંપાદન. ક્રાતિસુધારા વગેરેને લગતા અનેક લેખો લખ્યા. ૧૯૩૦માં સ્વરાજ્યની ચળ-વળમાં. વચ્ચે જોષ્ઠે જોષ્ઠે કા.ના નાગપુર ખાતેના વ્યવસ્થાપક હતા.

ડોહરરાય રંગીલદાસ માંડડ

ઈ. ૧૯૦૨-૧૯૭૦

જ.: ૨૩-૧-૧૯૦૨. જંગી (કચ્છ વાગડ). વ.: જોડિયા (જિ. નમનગર) વડનગરા નાગરગૃહસ્થ પ્રાથ માધ્ય જોડિયામાં. બ્લૂના-ગઢ કોલેજ અને પછી સિંધ કોલેજમાં જઈ ૧૯૨૪માં બી.એ., ૧૯૨૭માં એમ. એ સિંધ કોલેજના સંસ્કૃતના અધ્યાપક. 'નાગરકિ' ત્રિ-માસિકના સંચાલક હતા. સરદાર વલ્લભ-ભાઈ પટેલ વિદ્યાપીઠમાં ૧૯૫૭થી, એ પછી નમનગર પાસે આલિયાબાડામાં ગોપાલ-દાસ મહાવિદ્યાલયના આચાર્ય. નવી યુગેલી સૌરાષ્ટ્ર યુનિ.ના પહેલા કુલપતિ. સંસ્કૃત સાહિત્ય અને ઇતિહાસના પ્રથમ કક્ષાના વિદ્વાન. કાવ્યશાસ્ત્રી અને વિવેચક. અવસાન. ૨૭-૯-૧૯૭૦. કૃતિ: Studies in Dasaraupa (૧૯૨૭), શકાંયાય (અનુ ૧૯૨૮), રુદ્રાધ્યય (અનુ ૧૯૨૯), લગ્નવિધિ (અનુ. ૧૯૨૭), સંસ્કૃત નાટ્યશાસ્ત્રના વિકાસની ઉપ-

રેખા (૧૯૪૩), ભગવાનની લીલા (કા. ૧૯-૪૮), કાવ્યવિવેચન (૧૯૪૯) વગેરે એમણે ભાસના નાટક 'મરિટ આરુદ્ધત' ને ગ્રંથાયન-નના ભગવદ્ ગુરુકાર્યનો અનુવાદ પાનુદ્દેસ છે

તાખતસિંહ પરમાર ઈ.સ. ૧૯૩૬

જ.: ૬-૧૧-૧૯૧૯. કકડા (તા. મૂળી. સૌ.). પ્રાથ. કકડા, માધ્ય. મૂળી, પછી ભાવ-નગર ત્યાંથી ૧૯૩૯માં મેટ્રિક, ૧૯૪૩માં બી.એ. ૧૯૪૫માં એમ.એ. ૧૯૪૫-૪૭ વળા-યુવરાજના શિક્ષક. ૧૯૪૭-'૪૮ ભાવનગર-આલ્ફ્રેડ હાઇસ્કૂલમાં શિક્ષક. ૧૯૪૮ના અંતભાગથી સામળદાસ કોલેજ વગેરેમા ગુજ. ના અધ્યાપક. વચ્ચે ગિરક પાણુ થયા હતા. સરકારી કોલેજમા બદલીએ અધ્યાપક. અ-ત્યંરે સામળદાસ કોલેજમા અ. યાપક. ૧૯૪૦ થી વ્યવસ્થિત વિવેચન કાર્ય. ગુજરાતના અ-નેક સામયિકોમા દૃષ્ટી વાર્તાઓ તેમજ વિવે-ચનના લેખો અને ગ્રંથસમીક્ષાઓ. કૃતિ: દસ શ્વેષ્ઠ નવલિકાઓ (સંપા. ૧૯૫૪), શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ (સં.પા. ૧૯૬૧)

તત્ત્વવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ

સ્થળ: શિયાણી. જેન શ્વેતાબર સાવુ. કૃતિ: અમરદત્ત મિત્રાનંદનો રાસ (૧૬૬૮) -અર્વા. ગુજ. પદ્ય

તત્ત્વહંસ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

સ્થળ. મઢાહડ. જેન શ્વેતાબર સાવુ. કૃતિ: ઉત્તમકુમાર ચોપાઈ (૧૬૭૪)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય.

તત્ત્વમનિશંકર હાલશંકર કવિ

કૃતિ: શૃંગારત્રિવેણી (ચૌરપચાગિકા, શૃંગારતિક્તલ, પુષ્પખાણુવિલાસનો સમ. અનુ-વાદ ૧૯૨૭)

તત્ત્વસુખ ઓઝા

કૃતિ: ભૂકપ (કા. સ. ૧૯૫૮), પાયલ (કા. સ. ૧૯૫૮)

તત્ત્વસુખ પ્રાણશંકર ભટ્ટ

ઔદીચ્યસહસ્ર બ્રાહ્મણ. ૧૯૪૩માં ગુજ-રાત વિદ્યાસભા-અનુસ્નાતક વર્ગમાંથી પ્રથમ વર્ગમાં એમ એ પછી મુંબઈમા સિદ્ધાંથે કોલેજમા અધ્યાપક. પીએચ ડી. પણ થય'. ચિતક અને કવિ. કૃતિ. મેં પાઓ કકડાવી (ચ ૧૯૪૬), કાવ્યવહરી (ન. સં. ૧૯૫૫ 'દાડીયાત્રા' સહિત)

તપોવર્તન

ઈ. ૧૫મી સદી મધ્ય ખરતરગચ્છના સાધુનંદનના શિષ્ય. રચના: પશ્ચિરાતક-ટીકા (સં.), ગુરુબાઈ ગુણરત્ન સ્થાયે ૧૪૫૭, ઉત્તરાધ્યયન-લઘુકૃતિ (સં.)

તરુણપ્રબ ઈ. ૧૪મી સદીનો હત્તરાય
સ્થળ હત્તર ગુજરાત કૃતિ સમ્યક્ત્વ
અને બારવતના બાલાવબોધ (૧૩૫૫)-મધ્ય
ગુજ ની પદ્યવાર્તાઓ થોડો ભાગ જ સુ

તાપીગૌરી માણેકલાલ સુનરી

શ્રી ક મા સુનરીના માતા. ફલપતશીલી-
ના કવિઓ કરતા વધુ સારી ગદ્ય વિનોદી
કવિત્રી. કૃતિ ભવતરંગ (અનુ ૧૬૨૬)

તાપીદાસ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
હરિયાદ બધારો. કૃતિ અભિમન્યુ આ-
ખ્યાન (૧૬૫૧ સુ), બખ્તવાહન આખ્યાન
(૧૭૧૨)-અર્વા. ગુજ ની અસર

તારાચંદ પોપટલાલ અડાલત

ઈ ૧૮૮૭ - ૨

હળવદ મોઢવણિક અડાલત સાત ચોરણ
હળવદમાં પછી મુબઈ. ૧૯૦૫માં મેટ્રિક
વિદ્યાર્થી ન્યુબ્રિડી ટેક ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં
એલ ટી ડી અને કૅલે. ત્યાંથી વડોદરા કળા-
ભવનમાં શિક્ષક અને પછી મિલ લાઈનમાં
લોકસાહિયના સચાડક એલિ. વાર્તાઓના
લેખક. કૃતિ હાથવાણી-૫૬ ૧-૪ (૧૬૧૨-
'૨૩), વીરની વાતો પુ. ૧ થી ૪ (૧૬૨૫-૩૩),
અન મિલ અથવા ગરીબનું નમીષ (ન, ૧૬-
૨૮), વીંગળનાની વાતો ભાગ ૧-૨ (૧૬૩૧),
વીરવનરાજ બાલવીર કથા. (૧૬૩૧), સૌરાષ્ટ્ર-
ની પ્રેમકથાઓ ૧૬૩૨), ખાડાના ખેલ (ન,
૧૬૮૧), ગુજરાતનો જય (૧૬૯૩), બહાર-
વરિયો અને ઝમકુ શેઠાણી (૧૬૯૩), માયાની
લેટ (૧૬૯૩), સિદ્ધરાજ (૧૬૯૩), હાથીની
સાઠમારી (૧૬૯૩), સમર્પણ (૧૬૯૩), એ-
ક્લમલ (૧૬૯૪), મારીનયો (૧૬૯૪), લોહીના
થાપા (૧૬૯૪), વિજયપ્રસ્થાન (૧૬૯૪) વ.

તારાબહેન મોડક ઈ. સ ૧૮૬૨
જ. ૧૬-૪-૧૮૬૨ મુબઈ વ : પૂના.
કોંકણરથશ્રાલ્લુ. મુબઈમાં ૧૯૦૬માં મેટ્રિક,
૧૭૧૮માં બી એ ૧૯૨૧માં રાજકોટ કીમેઈલ
ટ્રે ડો. માઆચાર્યા પછીથી ભાવનગર સ્થિતિ-
મૃતિ વિદ્યાભવનમાં બાળકેળવણીના નિષ્ણાત.
બાલસાહિયમાં ગણ્ય કોલિનાં વિકાન. કૃતિ :
બાળકોના રમકડાં (૧૯૨૭), બાળકોનો પહેર-
વેશ (૧૯૨૭), શીવજી ભરત (૧૯૨૬), બાળ-
વાર્તાની વેણીઓ (૧૯૨૬) વગેરે

તિલક ઉપાધ્યાય

ઈ ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

રુઢપલ્લીય ગચ્છના સ્થાપક અસયદેવસુરિ-
ના દેવશ્લોકસુરિના શિષ્ય. રચના. ગીતમધુચ્છા
દીક્રા (સં)

તિલકગણિ ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ
ખભાત જે. જે. સાનુ રચના : માટ્ટ
રાખેસમુચ્ચય (૧૫૧૩)

તિલકચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો કનરાવ
સ્થળ નવોદર. જેન સાનુ કૃતિ : પન્દેરી
પ્રબંધ (૧૬૮૫)-અર્વા ગુજ ની અપ્રશિક્ષ

તિલકદાસજી ઈ. સ ૧૮૫૬-૧૯૩૨
કચ્છ વિરાણી (તા. નખત્રાણા). વાધેલા
નાનજી ગુજરાતના પુત્ર વનમ સં. ૧૯૧૫ના
કાર્નિક સુદિ ૧૫ સોમવાર અવસાન. સ
૧૯૮૮ના માગસર વદિ ૮ શુક્ર ભારાપરામા.
રચના પદો ભજનો (ગુજ. કચ્છી હિ)

તિલકસુરિ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સ્થળ. જગદોદી. જેન જેતાબર આચાર્ય.
કૃતિ : બુદ્ધિસેન ચોપઈ (૧૭૨૮)-અર્વા.
ગુજ પદ્ય

તિલકાચાર્ય ઈ. ૧૩મી સદીનો આરંભ
ચંદગચ્છના ચંદ્રપ્રભસુરિની શિષ્યપર-
પરામા શિવપ્રભસુરિના શિષ્ય રચના. પ્રત્યેક
બુદ્ધચરિત (સ, ૧૨૦૫), ડાકકપ્પટિતિ (સ,
૧૨૧૮)

તુલનારામ (૧) ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ
વડોદરા-અમદાવાદ. નાગર શ્રાલ્લુ કૃતિ :
ભાગવત દગમસ્કંધ (૧૭૦૮-અમુ.)

તુલનારામ (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો હત્તરાય
અમદાવાદ. પિતાનું નામ સુખગમ ઓ-
દીગ્ય સ થા. કૃતિ. સગાળશાનુ આખ્યાન
(૧૭૮૭અમુ.) અભિમન્યુ આખ્યાન (અમુ)
-અર્વા ગુજ. રચનાઓ

તુલનારામ ઇર્જીતરામ કવિ
સારા કવિ કૃતિ : સુખોદયિતામણિ

તુલસી : (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો હત્તરાય
કૃતિયાણા. પિતાનું નામ માધવ. સારસ્વત
શ્રાલ્લુ. મુવાખ્યાન વગેરેના કર્તા વેડકનો
પિતા. કૃતિ. એકાદશીમાહાત્મ્ય (અમુ)
ખ કા. દો.માં પુત્રનુ મુવાખ્યાન પિતાને
નામે કપાયું છે 'શમચંદની તિથિઓ' અને
'મારેડુ' તથા થોડાં પદોમાં 'તુલસી'ની છાપ
મળે છે, એ આ છે કે અન્ય, એ નક્કી કરી
શકાવું નથી

તુલસી (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો હત્તરાય
લીલિયા. અણપ્રતિના પુત્ર મગળનો પુત્ર
કૃતિ : અશ્વમેધ પર્વ (૧૭૭૬ સુ) -અર્વા. ગુજ.

તેજચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. જેતાં કૃતિ : પુણ્યસારસ (૧૬૮૪?)
-અર્વા ગુજ.ની રચના

તેજપાલ ઈ. ૧૭મી-સદીનો પૂર્વાર્ધ
મુખશોધન (૧) ગચ્છના વિનદાસના
શિષ્ય રચના. દીપાલિન કલ્પ-અવચૂરિ (સ,
૧૬૧૫)

તેજપાલ ઈ ૧૭મી સદીનો કનરાવ
અહમદપુર. જે. જેતાં. આવક કૃતિ : રત્ન-
પંચવીસી-રત્નચૂડ ચોપઈ (૧૬૭૮)-મધ્ય. ગુજ.

તેજમુનિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
રાણપુર, ગિરિહી. જે. જે થોડાગચ્છ. કૃતિ :
ચંદ રાવનો રાસ (૧૬૫૦), ત્રિતારિ રાવન
રાસ (ગિરિહીમાં ૧૬૬૬)-અર્વા ગુજ.

તેજવંદન ઈ. ૧૫મી સદી
જે. જે સાધુ. કૃતિ : ભરતબાળુબલિરાસ
-મધ્ય ગુજ.ની પદ્યરચના

તેજવિજય ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ
જે. જે. સાધુ કૃતિ : કેસરિયાળનો રાસ
(૧૮૨૧)

તેજસિંહ (૧) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
કચ્છદેગ જે. આવક કૃતિ : નેમિરાજમતી-
નો બારમાસો (૧૭૧૦)-મુ.

તેજસિંહ (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય
લોકાગચ્છના સાધુ રચના : સિકાંત રાતન
(સ, ૧૭૮૨)

ત્રિભુવનગૌરીરાકરવ્યાસ ઈ સ ૧૮૮૮
જ. ૨૨-૫-૧૮૮૮ સેજળ (તા હુલ્લા-સો).
ખંડેરી સમવાયના ઓદીગ્ય શ્રા. ૧૯૦૬થી
અ મરાઠામાં સેવા ટ્રેનિંગ ડોલેજનો અધ્યાપ્ત
થોડો સમય અમદાવાદ નવજીવનમાં. પછી
રાજકોટમાં શિક્ષક. સુસ્ત સ્વામિનારાયણ-
સપ્રદાયી. 'વન્ય સૌરાષ્ટ્ર ધરણી' દેશગીતના
કર્તા સારા રાસકાર. ચોટદાર કવિ. કૃતિ : નવો
ગીતો-ભાગ ૧-૨ (ખાલોપયોગી. ૧૯૨૪-૨૫),
સદ્ગુચ્ચરિત (૧૯૨૪), શાળોપયોગી બાળ-
ગીતો-ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૫), જે દેશગીતો
(સૌરાષ્ટ્ર) અને 'ભારતી'-૧૯૨૮), મેવફત
(અનુ ૧૯૩૭), ઝનુસંહાર (અનુ. ૧૯૪૬),
નવી ગરબાવળી, સર લાખાપ્રસાદના સરસ-
રણો, ધીરનખ્યાન (ગદ્યપાત્ર) વગેરે

ત્રિભુવનદાસ કલ્યાણદાસ ગચ્છગ

ઈ સ. ૧૮૯૩-૧૯૨૦

જ ૩૮-૧૮૯૩ સુરત. ગુર્જર સુતાર.
૧૬મે વર્ષે મેટ્રિક પછી બી. એસ સી. અને
એમ એ. પછી વડોદરા કોલેજમાં રસાયણ-
શાસ્ત્રના અધ્યા. ૧૮૯૦માં વડોદરા કલાભવનની
સ્થાપના ૧૮૯૬ સુધી ત્યાં 'અરકસ્ય' મા-
સિક કાલ્યુ ૧૮૯૬માં મુબઈ વિલ્સન કોલેજ-
માં અધ્યા પ્લેગની દવા આયોડિન ટરસ્કલો-
રાઈડ'ની શોધ કરી. ૧૮૯૮માં વિદ્યાર્થી

રાણીના ખાવલા ઉપરના અકાટ્ય કાળા ડાઘ ફરક્યા. ૧૮૯૬માં 'ટેકનો-કેમિકલ લેબોરેટરી'ની સ્થાપના. ૧૯૦૨માં વડોદરામાં 'એલે-રિયક મિકલ વર્ક્સ'ની સ્થાપના. ગુજરાતના જ નહિ, ભારતવર્ષના ઉત્તમ કક્ષાના વૈજ્ઞાનિક. મૃત્યુ: ૧૬-૭-૧૯૨૦. એમનાં ભાષણો અને લેખો પણ અનેક છપાયાં છે; ગ્રંથાકરિ નથી.

ત્રિભુવનદાસ જમનાદાસ શેઠ

ઈ. સ. ૧૮૭૩-૨

જ.: ૧૫-૧૨-૧૮૭૩. આરા. વ.: પાર-ડોલી. વણિક પ્રવૃત્તિસ્થાન સુરત. ૧૮૯૨માં મેટ્રિક. ૧૮૯૭માં બી. એ. ૧૯૦૨માં સવા વર્ષ માટે ગુજ. વિદ્યાસભા-અમદાવાદના સહાયક મંત્રી. ૧૯૦૫માં એલ. એલ. બી. સુરતમાં વકીલ ૧૯૧૫થી સુરત-સ્વાર્વજનિક. એન્જી. સોસા.ના આજીવન સ્વયંસેવક. અનુભવી શિક્ષક.કૃતિ: દયારામનુ જીવનચરિત્ર (૧૮૯૯). એમનું ઈશ્વરલાલ પ્રાણુલાલ ખાનસાહેબ સાથે લખેલું Hints on the Study of Gujarati મહત્વનું પ્રકાશન (૧૯૦૦)

ત્રિભુવનદાસ નારણજી કવિ

કૃતિ: રાખણીના દુ:ખનો ચિતાર (કા. ૧૯૨૨), મનુષ્ય ધારે તે કરે (કા. ૧૯૨૪), અક્ષલનો ટોપલો (કા. ૧૯૨૬), અક્ષલની વાનગી (કા. ૧૯૨૭)

ત્રિભુવનદાસ પુરુષોત્તદાસ હુડાર

'સુદરમ' ઈ. સ. ૧૯૦૮

જ.: ૨૨-૩-૧૯૦૮. મિયાંમાતર (જિ. ભરૂચ). હુડાર. પ્રાથમિક વતનમાં, માધ્યમિક આમોદમાં અને ભરૂચની રાષ્ટ્રીય શાળામાં. પછી ગુજ. વિદ્યાપીઠ-અમદાવાદમાં ભણી 'વિનીત' થઈને 'સ્નાતક'. રાષ્ટ્રલાવનાથી રંગાયેલા ચિત્તપ્રધાન કવિ. વિવેચક. પ્રવૃત્તિક્ષેત્ર અમદાવાદ. પરંતુ પછી કેટલાક વર્ષોથી પોડિ-ચરી-આશ્રમમાં સાધક અને 'દક્ષિણ' માસિકના સંપાદક. ભૂતાગઢમાં મળેલી ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ઈ. સ. ૧૯૬૯ના પ્રમુખ. કૃતિ: કાવ્યસંગ્રહો: કાવ્યમગલા, વસુધા, યાત્રા; પ્રવાસ' દક્ષિણાયન (૧૯૪૨), નવલિકા: ઉન્નયન (૧૯૪૫); વિવેચન: અર્વાચીન કવિતા (૧૯૪૬) વગેરે

ત્રિભુવનદાસ મોતીચંદ શાહ

ઈ. સ. ૧૮૪૯-૧૯૦૩

ભૂતાગઢ. દસા શ્રીમાળી વણિક. ૧૮૭૨માં એલ. એમ (એલોપથીના ડોક્ટર મુખાઈમાં). રાંધમા કેવલીમાહીમ, વઢવાણ કેમ્પ, અને અમદાવાદમાં સરકારી હોસ્પિટલના આસિ. સર્જન પછી જૂનાગઢ હોસ્પિટલમાં. મૃત્યુ:

૩-૯-૧૯૦૩ કૃતિ: શારીર અને વૈદ્યકશાસ્ત્ર, એ યુગનો અનેક ડોક્ટરો વેંધોનો માર્ગદર્શક ગ્રંથ હતો; હજી પણ વપરાય છે. પાંચ આર્થિક ગ્રંથ; મરાઠીમાં પણ અનુવાદ.

ત્રિભુવન પ્રેમશંકર ત્રિવેદી, 'મસ્તકવિ'

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧૯૨૩

જ.: ૨૩-૯-૧૮૬૫. મહુવા (સી.) શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ. 'કલાપી'ના મિત્ર. કવિ 'કાંત', કવિ નાનાલાલ, બ. ક. કાકોરના પણ મિત્ર સ્વાયત્ત પ્રતિભાશાળી કવિ. કૃતિ: વિલાવરી સ્વપ્ન (૧૮૯૪), મિત્રનો વિરહ (૧૮૯૫), સ્વપ્ન-પુષ્પાંજલિ (૧૯૦૧), કલાપી-વિરહ (૧૯૧૩)

ત્રિભુવનલાલ કારીલાલ કવિ

નાટકોની તરત્તે, ગઝલ, કવાલી વગેરેના પ્રાધિક કવિ. કૃતિ: ત્રિભુવિનાદિની (કા. સં. ૧૯૨૬)

ત્રિલોકસિંહ ઈ. સ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જૈ. લોકગચ્છી. કૃતિ: ધર્મદત્ત ધર્મવતી ગોપર્ધ (૧૭૩૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

ત્રિવિક્રમ ભટ્ટ

રાષ્ટ્રકૂટ રાજ ઇદ્ર-ત્રીભનો રાજ-પડિત. રચના. નલચંપૂ (સં.), નવસારીના એક સ. લેખની પ્રશસ્તિ, મદાલસા ચંપૂ (સ.)

ત્રિવિક્રમાનંદ ઈ. સ. ૧૭૬૦-૧૮૨૦

જંબુસરના ઔદીચ્ય બ્રાહ્મણ. વિરક્ત સંત. રચના. કુટકર હિદી છદો ધોળ વગેરે

ત્રીકમજી હરિરામ રાસ્તે

ઈ. સ. ૧૯૦૮-૧૯૨૬

કચ્છ-મુંદ્રાનું ભુજપર જન્મ: સ. ૧૯૦૮ કા. વ. ૮ બુધ. પિતા પંડ્યા હરિરામ દેવરામ અવસ્થાન: સ. ૧૯૨૨ માગ. વ. ૩. રચના: વિધવા દુ:ખદર્શક (ના.), સેવક ગોત્રાદિ-દીપિકા (૧૯૨૫), કચ્છી કવિતા પણ

ત્રીકમદાસ ભવાનીશંકર વૈભવ

ઈ. સ. ૧૭૩૪-૧૮૦૦

ભૂતાગઢ. વડનગરા નાગરગૃહસ્થ. નરસિંહ મહેતાના કાકા પવેત મહેતાથી ૧૧મા પુરુષ. પ્રથમ ભૂતાગઢની નવાળી નોકરીમાં. પછી ગાયકવાડીમાં મોટા મજૂર ઉધરાવનાર અમલદાર કારસી મજૂર ગુજ.ના કવિ. કૃતિ: ડાકેર-લીલા (મજ. સુ.), પર્વતપત્નીશ્મી (સુ.), રૂકમણી ખ્યાહ (કા.) 'ત્રીકમદાસનાં કાવ્યો' સારો સંગ્રહ-ગ્રંથ મુળઈ. ગુજ. પ્રેસ તરફથી પ્રસિદ્ધ થયા છે.—ઉત્તમ પદકાર

ત્રીકમ મુનિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ અકબરપુર-કિશનગઢ (મારવાડ). જૈન મ્હેતાં. સાધુ. કૃતિ: રૂપચંદ્ર જાપિનો રાસ

(ઐતિ. ૧૬૪૨), અમરસેન (૧૬૮૨), વક્ર-ચૂલનો રાસ (કિશનગઢમાં ૧૬૪૬)

(મહાતમા) ત્રીકમલાલજી મહારાજ

ઈ. સ. ૧૮૫૩-૧

જ.: ૧૧-૮-૧૮૫૩. પાટણ. કૃતિ: ત્રીકમ તત્ત્વ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૬), આત્મજ્ઞાન વિશે મુમુક્ષુજનોને સમજણ (૧૯૩૦)

ત્રીકમલાલ બાપાલાલ ગાંધી

ઈ. સ. ૧૮૬૩-૧૯૨૮

અમદાવાદ. દસાનાગર વણિક મેટ્રિક પર્વત. દસાનાગર હિતવધેક સમાનાસસ્થાપક જ્ઞાતિના વહેમ વગેરેમાં સુધારાના પ્રયત્ન હિમાયની. વચ્ચે થોડો સમય વડોદરા સરકારની નોકરી. 'દસાનાગર હિતેચ્છુ' માસિકના એક મંત્રી. અનેક માસિકોમાં લેખો આપતા. મૃત્યુ: ૩૧-૭-૧૯૨૮. કૃતિ: ત્રાસદાયક તેરમા દુખર્ગક-નાટક (૧૮૯૨), સુખોદયવન (૧૮૯૩), મરાણ પાછળ જમણવાર (૧૮૯૫), જમણવાર બધ કરી શુ કરવું (૧૮૯૬), જ્ઞાતિહિતાપદેશ (૧૮૯૬)

ત્ર્યંબકલાલ મણિશંકર વૈધ

કૃતિ: કાવ્યપ્રેમી (પચાસેક કા. કૃતિઓનો સંગ્રહ. ૧૯૦૫)

થાર્યા માણસી ઈ. સ. ૧૯૦૭

કચ્છ મુંદ્રા નજીકનું ગ્રામ. ચારણ ભજન-કવિ જન્મ. સ. ૧૯૬૩ આસો વ. અમાસ રચના: ભજનસંગ્રહ (મજ.)

થોલાણ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

કૃતિ: મહિના અને ખીજી કૃતિઓ (મુ.) —અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દત્તાત્રેય બાલકૃષ્ણ કાલેલકર, 'કાકા સાહેબ'

ઈ. સ. ૧૮૮૫

જ.: તા. ૧-૧૨-૧૮૮૫ સતારા. વ. શાહા-પુરા (જિ. ખેલગામ, મહારાષ્ટ્ર), ગૌડ સારસ્વત બ્રાહ્મણ. પ્રાથ માધ્ય અનેક ગામોમાં. કોલેજનો મુળઈ અને પૂનામાં. ૧૯૦૭માં ક્રમચૂસન કોલેજ-પૂનાથી બી. એ. ૧૯૧૭થી અમદાવાદમાં સંન્યાસી આશ્રમમાં ગાંધીજી પાસે આવી રહ્યા. ગુજ. વિદ્યાપીઠ-અમદાવાદના એક આગેવાન સૂત્રધાર થયા. જન્મે મહા-રાષ્ટ્રીય છતાં મોટાભાગની લેખનપ્રવૃત્તિ ગુજરાતી ભાષામાં. આગવી કાટિના ચિત્રક, વિવેચક, પ્રવાસલેખક અને રેખણીકાર. ગુજરાતી ભાષાના પ્રથમકક્ષાના ગદ્યલેખક. રાષ્ટ્રીય ચળવળમાં પણ પ્રથમ હરોળના રાષ્ટ્રસેવક. ગુજ. સાહિત્ય પરિષદના સને ૧૯૫૬ની અમદા: ખેડકના પ્રમુખ. કૃતિ: રામતીર્થ (મરાઠી. ૧૯૦૮), સ્વદેશી ધર્મ (૧૯૨૦), હિમાલયનો

મવાસ(૧૯૨૩), પૂર્વરંગ(૧૯૨૩) કાકાકલેલકરના લેખો ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૪-૨૫) જોતગતી દીવાલો (૧૯૨૫), અઘ્નદેશનો મવાસ (૧૯-૩૧), જવતા તહેવારો (૧૯૩૪), લોકમાતા (૧૯૩૮), રમણચાત્રા (૧૯૩૮), જવનવિકાસ (૧૯૩૯), જવનનો આનંદ (૧૯૩૯), જવન ભાગી (૧૯૩૭), જવન સંસ્કૃતિ (૧૯૩૯), ગીતાસાર (૧૯૪૭), બાપુની જાણી, ધર્મોત્થ (૧૯૫૨), પૂર્વઆક્રિશ્મા (૧૯૫૧-૫૩), ર-ખડવાનો આનંદ (૧૯૫૩), જવનલીલા (૧૯-૫૬), જવનપ્રદીપ (૧૯૫૬), અવારનવાર (૧૯૬૬), હામભૂલો દેશ (૧૯૫૮), ચિ ચન્નને પત્રો (૧૯૫૮), જવનચિત્ર (૧૯૫૬), વગેરે દત્તાત્રેય બાલકૃષ્ણ ડિસકંકર

ઈ સ ૧૮૬૨- ૧

સતારા દેશસ્થ બ્રાહ્મણ એમ એ થયા પત્રી સરકારી મ્યુઝિયમોના કચુરેર રાજકોટના ચોરસન મ્યુઝિયમમા ૧૬૧૬૨૯, મથુરા મ્યુઝિયમમા ૧૬૨૯-૩૦, ૧૬૩૦ની સતારા મ્યુઝિયમમા સૌરાષ્ટ્રના ગામોમાં રખી સ-ખ્યાબધ અપસિદ્ધ ઉત્તરો લેખો પ્રાપ્ત કરી 'ન્યુ ઇન્ડિયન એન્ટિક્વરી'મા છપાવ્યા હ્રિતિ. Selections from Inscriptions-Part 1-2 (૧૯૩૨), Inscriptions of Kathiawar (ઈતિહાસ માટે ભારે મ-હત્વનો કલ્પીલું લેખોનો સંગ્રહ)

દયાકુમાળ ઈ. ૧૯મી-૧૭મીનો સમિત્રાગ જે. થે સાધુ કૃતિ 'લાભાદય રાસ (૧૬૫૩) —અકબર અને હીરવિજય-સૂરિના પ્રસંગો), વિજયસિંહસુરિ રાસ (૧૯૨૮), પદ મહોત્સવ રાસ (૧૯૨૮— હીરવિજયસૂરિના પદ-મહો-ત્સવનું વર્ણન) વગેરે મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ દયાતિલક ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. થે. સાધુ કૃતિ 'ધનાનો રાસ (૧૯૭૬) મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દયાનંદ સંસ્કૃતી

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ મોરબી ટંકારાના 'મૂળસંસ્કૃત' નામના બ્રાહ્મણ, આર્યસમાજના સમર્થ સંસ્થાપક. આદ્ય ધર્મો-દ્યાર્થ રચના: ઋગ્વેદ ભાષ્ય બ્રમિકા (સ.), સ્વયંધર્મ પ્રકાશ (ઈ.)

દયારત્ન (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો દત્તરાયે ખરતરગચ્છના ગિનહર્ષસૂરિના શિષ્ય. રચના ન્યાયરત્નાવલી (સ., ૧૫૭૦)

દયારત્ન (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. થે સાધુ કૃતિ 'કાપડેડોરાસ (૧૬-૬૬. મુ.)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

દયાગમ ખટાકિ શર્મા ઈ સ ૧૮૮૧-૧ કચ્છ દેશખર (ગતરી) ૭-૧૦-૧૮૮૧ સારસ્વત બ્રાહ્મણ પિતાખટાકિ ગંગાધરશર્મા. ભૂજ. મુખ્ય કાશીમા સુનો સખળ અગ્ર્યાસ. સારા સ ડિ. ગુજ.ના કવિ. રચના: પ્રકીર્ણ કવિતા

દયારામ ખલુરામ ભટ્ટ

ઈ. સ ૧૭૭૭-૧૮૫૩

જ ૧૬૮-૧૭૭૭ ચાણોદ સાહોદરનાગર બ્રાહ્મણ. ૧૦-૧૨મે વર્ષે પિતા માતાનો દેહાંત ચાણોદમા કાકાની પુત્રી પાસે અને દબોઈમાં માસી પાસે હજેર. ગુજરાતના પુષ્ટિમાર્ગીય પરમ વિકાન ઇચ્છારામ ભટ્ટ (નાપાના રહીશ પેરલાદમા જઈ વસેલા, અને પત્રી રહોરમા સ્થાયી નિવાસ કરી રહેલા કચ્છ કોટિના ભટ્ટ) નો અદાગે તેમજ વર્ષે દબોઈ અને ચાણોદ વચ્ચેના તેન તળાવમાં સપડે દયારામનાં નાનાં ભેટકણાઓથી પ્રસન્ન થઈ આજીવાદ આપ્યો-ને એમની પ્રેરણાથી યાત્રામા નીકળી ગયા. ૧૮૦૩-૦૪માં નાથકોરામાં વનમાળીના મં-દિરવાળા જો. શ્રીવલ્લભજી મહારાજ પાસે પુષ્ટિમાર્ગીય બ્રહ્મસખધ દીક્ષા. (આ જ સમયનું શુક સમક્ષ જીવાન દયારામ બે હાથ લેરી વીરામનથી બેસા છે એવા પ્રકારનું ચિત્ર ઉપલબ્ધ છે) આ સમય દરમ્યાન અનેક પદો અને ગરબીઓની રચનાઓ. ઇચ્છારામ ભટ્ટ 'મહદ પુરુષ'ના સતત સખ પુષ્ટિમાર્ગ અને શુદ્ધાદેવ વેદાંતસિદ્ધાંતનું ગણ્યકોટિનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરેલું. એથી વધુ વાર યાત્રાઓ. ત્રીજી મોટી યાત્રા ૧૮૩૦-૩૪ વચ્ચે [તા ૧૬-૫-૧૮૩૦ (સ ૧૮૮૬ નાં વ ૧૦ની યાત્રા ૪તી વખતની ચત્રી એના શિષ્ય ત્રીકમદાસ મહેતા નીલબ છે] ૧૮૮૨માં મોટી માદગી આવતા 'વસિષ્ઠતામુ' કરેલું. ચાણોદ છોડી દબોઈ-માં વાસ ૧૮૨૩મા કરેલો. આ પૂર્વે નાનાં આખ્યાનો અને મોટે ભાગે પદો અને ગરબી-ઓની રચના, પછી મોટે ભાગે સિદ્ધાંતયંત્રોની રચના દયારામના વિષયમાં ગોદરાના કોતેસિંહ સુતાલિક, સયાજીરાવ ખીન્ડ, ગોખળરાવ મેગળ, અમદાવાદના કૃષ્ણરામ મહારાજ, અમદાવાદના ગોસાંઈજીની પોળવાળા જો શ્રી છોટાજી મહારાજ, અન્ય સ્વામિનારાયણી સાધુઓ વગેરેના પ્રસંગો બંધુતામાં આવ્યા છે સુરત પુષ્ટિમાર્ગીય મરનદી વંધુલવ. આશુચુવિરક્ત ભટ્ટ. ગુજરાતી ભાષાના ત્રણ કચ્છ કોટિના કવિઓ નરસિંહ મહેતા અને પ્રેમાનંદ સાથે ત્રીજે સ્થાને દયારામ ગુજરાતી ઉપરાત વ્રજ ભાષામાં પણ મહત્વની રચના કરેલી છે. માર-વારી પત્રાથી વગેરેમાં પણ કોઈ કોઈ રચનાઓ.

ત્રણેક સંસ્કૃત સ્તોત્રકૃતિઓ પણ મુખ્ય. ૨૮-૨-૧૮૫૩. કૃતિ. કાશીવિશ્વનાથની લાગણી (૧૭૬૩), પ્રકીર્ણ પદો-સ્તોત્રો-ગરબીઓ (૧૮૦૭ મુદ્રીમાં), ભક્તિપોષાણ, અનમિલ-આખ્યાન (૧૮૦૭), પ્રેમસુનીતા, રાખ-આખ્યાનો ગરબો, મીનચરિત, સ્મિત્કાવન (મગ.) દયામરકંધાનુક્રમશિક્ષા, સતદેશ (મગ ૧૮૧૯), વસ્તુદદ તીપિકા (૧૮૧૮), ભાગવ-તાનુક્રમણી (મગ ૧૮૨૩), ભગવદ્ગીતા માહાત્મ્ય (ચાણોદમાં અને પત્રી દબોઈમાં પણ. ૧૮૨૩) મગવિલાસામૃત (મગ. ૧૮૨૬ ભંડયમાં રચના), પત્રી દબોઈની. સ્મિત્કાવન (૧૮૨૮), અનુભવમંતરી (મગ-મુખ્યપંચ એમાં કેમ્બેજી કંલા), પુષ્ટિપથ રહસ્ય, પદ-ઋગ્વર્ણન, હરિકૃષ્ણ સ્વરૂપનાત્મક ગુજ-ગદ્ય), પિંગલસાગ (મગ.), બ્રાહ્મણન-વિવાદ કોતુહલનાવટી (મગ.), સ્મિત્કાવન (મગ.), રુક્મિણી વિવાહ, સ્વયંભામાવિવાહ, નાગન-વિતીવિવાહ, રુક્મિણીસીમંતા, સ્તનસેચાની ગદ્યદીક્ષા ('વંશમહાસંતામથી' વગેરે અનેક રચનાઓ. નોંધ: નરસિંહ મહેતા, સાક્ષ, નાકર, પ્રેમાનંદ, રત્નેશ્વર, હરિકાસ, દ્વારકાદાસ, સુદ્ધ ગુણી, દિવાળીબાઈ-રંધાખાઈ પ્રેમાનંદ-સુત વંશમ વગેરેને નામે ખનાવરી રચનાઓ બંધુતામાં આવી છે તે પ્રમાણે દયારામને નામે પણ થઈ છે 'પત્રલીલા' વગેરે ત્રણ લીલાઓ, અને ધવલધન્યા શ્રીરાગના ૧૦૦ ભેટલા નાના મોટા સિદ્ધાંત-પદ્યગ્રંથો તદ્દન અનાવરી છે, 'ગુરુશિષ્યસંવાદ' જેવામા આરસ અતમા પરિવર્તન, તો, 'ભક્તિવિધાન' ગ્રંથ મૂળ શેખા-દાસ વેંછુવને છે તેને કેટલોક ભાગ તારવી દયારામને નામે છપાવ્યો છે. નાની ક મંદ નામરાજુલીકા જો. શ્રી દેવદીનંદનજીને હાથે વચેથી માનવામા આવે છે તે શ્રી દેવદીનંદનજી આ શેખાદાસના ગુરુ હતા-દયારામની પૂર્વ ખરસે વર્ષે કપર હતા, એમને આમ નામ-સારા ગુરુ દસવી દેવમા આવ્યા છે. દયારામ-ના મુખ્ય બે ગિણોમાના રણકોટ અને ગિ-દિનંદનકર એ બે ટોળાનિયા આંદીચ્ય બ્રાહ્મણ બાઈઓમાંના નાના ગિગિનગરના પુત્ર-પુષ્ટિ-માર્ગના મર્મજ વિદાન જો. વા. નાથજીમાજ ભેશીએ દયારામ તરફના ભક્તિભાવે ધવલ-ધન્યાશ્રી રાગના ખવા પ્રબંધો રચી 'દયા'ને નામે ચડાવ્યા છે. 'પત્રલીલા' વગેરે કોઈ અન્યની અર્વાચીન રચનાઓ છે.

(દાસ) દયાગમ ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

અમદાવાદ આંતરમુખા-હર વગેરે. જ્ઞાન-માર્ગીય સંત કૃતિ. વેરાગ્ય લતા (૧૮૨૫),

મનપ્રબોધ, પ્રેમલતા (૧૮૨૫), ગુરુમહિમા, સાળીઓ-અંગ (હિ. તેમજ ગુજ. ૧૮૨૬), વગેરે

દયાશંકર રવિશંકર કવિ ઈ.સ. ૧૮૭૮-૧૯૪૪

જ. : સં ૧૯૩૪ કા. સુ. ૧૪ રવિ, મોભાવ (તા. પદરા). વ. : ખભાત. પ્રાથમિકથી લઈ સંસ્કૃત સુધીનો અભ્યાસ ખભાતમાં. વડોદરાથી 'સાહિત્યવાચસ્પતિ'ની સ. ઉપાધિ. વેદાન્ત-શિક્ષણ ત્ર ભૂ. શ્રીરાત્યાનંદજી રાકરાચાર્યજી પાસેથી અને આયુર્વેદનું વૈદ્યરાજ રણછોડભાઈ હરિવલ્લભ પાસેથી. અવસાન : સ. ૧૯૦૦ એ વ ૬ ગુરુ. કૃતિઓ જળગુરુચિત્રાવલોકન-નો ગુ. અનુવાદ, વિવાહીમાં સા-ખડન વિમર્શ (સ.), સત્યનારાયણની કથા (ગુજ. પદાનુવાદ), શિવસંહત્તનામમાલા (સ.)

દયાશીલ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરબ નવાનગર-ભૂજ-ભીનમાળ વગેરે. જૈ. શ્વે. સાધુ કૃતિ : શીલણત્તીસી (નવા નગરમાં ૧૬૦૮), દલાશી કેવલીરાસ (ભૂજમાં ૧૬૦૬), ચંદ્રસેન ચંદ્રધાત નાટકીય પ્રબંધ (ભીનમાળ-માં ૧૬૧૧)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દયાસાગર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે શ્વે સાધુ. કૃતિ : ધર્મદત્તરાસ (૧૪-૩૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દયાસાગર (૨) જુઓ 'દામોદર મુનિ'.

દયાસિંહગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ વૃદ્ધ તપગચ્છના જયતિલકસુરિના શિષ્ય કૃતિ : સમ્રાટશ્રી-ગાલાવબોધ (૧૪૪૧), ભેન્ન-સમાસ-ગાલાવબોધ (૧૪૭૩)-પાડવ ચરિત્ર (ગુજ. ગદ્ય)-મધ્ય ગુજ. ગદ્ય

દર્શન કવિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે કૃતિ : અદાયણો રાસ (૧૫૪૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દર્શનવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ બુધાનપુર જે. શ્વે. સાધુ કૃતિ. પ્રેમલાલચ્છી રાસ કે અદ્યચરિત (સુ ૧૬૩૨), વિજય-તિલકસુરિરાસ (અંતિ. મુ. ૧૬૪૦)-મધ્ય ગુજ ની પદ્યરચનાઓ

દર્શનસાગર ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સુરત. જે. શ્વે. સાધુ કૃતિ. આદિનાથજીનો રાસ (મુ ૧૭૬૮)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

દલપત ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ અમદાવાદ. નાગર કૃતિ : ગરબી-ગરબા (માતાના. મુ) -કેટલીક કૃતિઓ હજી અપ્રસિદ્ધ પણ છે : અખાજનો ગરબો, કાકરિયુ તથા

કાંકરેશ્વરીનો ગરબો, ગણપતિનો ગરબો, ખલુ-ચરાજનો ગરબો, સાસુવહુનો ગરબો વગેરે

દલપતભાઈ ડાહ્યાભાઈ શ્રીમાળી

ઈ. સ. ૧૯૩૩

જ. : ૩-૧૦-૧૯૩૩. છનિયાર (તા. વિરમ-ગામ). હરિજન ગ્રાહણ હિન્દીમાં 'સાહિત્ય-મહોપાધ્યાય' અને 'વિદ્યાવાચસ્પતિ' ગુજરાત હરિજન સેવકસંઘમાં સેવા અને 'પ્રાયશ્ચિત્ત' માસિકનું સંપાદન, ૧૯૭૧માં એમાંથી નિવૃત્તિ અને 'ગુરુડ' પાસિકનું પ્રકાશન કૃતિ. ધૂપસુગંધ (ધાર્મિક), દાસી જીવણ અને એના ભજનો, સંસ્કૃતિના મૂળ, ડોળા પાણી (વા. સં.) (૧૯૭૦-૭૧)

દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ કવિ

ઈ. સ. ૧૮૨૦-૧૮૯૮

જ. : ૨૧-૮-૧૮૨૦. વઢવાણ શ્રીમાળી ગ્રાહણ-ત્રિવેદી વઢવાણમાં જ પ્રથમ 'હરલા' નેડકણ અને શામળની વાર્તાઓને અભ્યાસે 'હીરાદત્તી' અને 'કમળલોચની' બે વાર્તાઓ. સ્વામિનારાયણ સમ્પ્રદાયની અસર થઈ અને નીતિ-ધર્મ તરફ કવિતા વળી સહજનંદ સ્વામીના પ્રત્યક્ષ દર્શનનો લાભ મળેલો. ૧૮૩૬માં એ સંપ્રદાયની દીક્ષા લીધી હતી દીક્ષાગુરુ ભૂમાનંદ સ્વામી, કાવ્યશિક્ષાગુરુ દેવાનંદ સ્વામી. ૧૮૩૬-૪૩ વચ્ચે દેવાનંદ સ્વામી પાસે છંદ અલંકાર વગેરેનો અભ્યાસ, કચ્છ-ભૂજમાં મળ્લભાપા-પાઠશાળામાં પણ અભ્યાસ મળ્લભાપાના અભ્યાસે 'જ્ઞાનચાતુરી' અને 'કાવ્યચાતુરી'ની રચના. મળ્લભાપામાં રચના. ૧૮૪૮માં ભોળાનાથ સારાભાઈ દિવેટિયાની ચિઠ્ઠીથી સર એલેક્ઝાન્ડર કિન્લૉક જોન્સ-કાર્ગસને ગુજરાતીભાષા સાહિત્યનો અભ્યાસ કરવા દલપતરામને તેડાવવામાં આવ્યા. ગુજરાત વિદ્યાસભા (વર્નાક્યુલર સોસાયટી)ની સ્થાપના કવિ બીજા સહાયક મંત્રો 'બુદ્ધિ-પ્રકાશ'ના પહેલા તંત્રી અને એમને હાથે 'ગુજરાતી ગદ્ય-લેખન'નો સમયે પ્રયત્ન શરૂ થયો; એ રીતે આજની સાહિત્યિક અને લોકવ્યવહારની ગાલાવાડ-મૂલક-ગુજરાતી ભાષાનો એમના હાથે ઉન્નત્તવ પ્રારંભ 'હોંપ વાચન-માલા' માટે શાળોપયોગી અનેક કુટુંબ કવિતા એમને હાથે રચાઈ. એમણે શ્રી બિહારીલાલજી (સ્વામિનારાયણીય ગુરુગંધ)ના નામે હરિ-લીલામૃત (મળ.)ને અલકારાદર્શ (ગુજ.)ની રચનાઓ કરી. રાજકોટના મહેરામણ ડાકેરાના અપૂર્ણ 'મવીણસાગર'(હિંદી)ની પૂર્તિમાં એમનો ફાળો ધર્મચુસ્ત ઉદાર સમાજ સુધારક મૃત્યુ ૨૫-૩૩-૧૮૯૮. કૃતિ. એમની

બધી જ પદ્યકૃતિઓ 'દલપત કાવ્ય-સંગ્રહ' ભાગ ૧-૨' (૧૮૭૩-૮૫)માં ગુજરાત વિદ્યા સભાએ છપાવી છે, જેમાં ફાળેસ વિરૂ (૧૬-૬૫). કાવ્યસ વિલાસ (૧૮૬૭), વેનચરિત્ર ૧૮૬૮, ઝનુવલ્લન (૧૮૭૭), શેર સંક્રાન્તી ગરબીઓ (૧૮૬૫), મોગલિન ગીતાવલી (૧૮-૮૧), હુન્નરખાનની ચડાઈ (૧૮૫૧), 'સંક્રાન્ત્ય-શત' (૧૮૬૫) વગેરે કૃતિઓ સમગ્ર કાદે જે બીજી કૃતિઓ દલપતપિંગળ (૧૮૬૨ થી અનેક આવૃત્તિઓ), કાવ્યદોહન ભાગ ૧-૨ (જૂના કવિઓની કૃતિઓનું સંપાદન ૧૮૬૦-૬૩), શામળ રાતસઈ (સંકલન ૧૯૨૨), ગદ્ય ગ્રંથો. લક્ષ્મીનાટક (૧૮૫૧), મિથ્યાભિમાન નાટક (૧૮૫૪), મૃત નિગંધ ૧૮૪૯, જાતિ-નિબંધ (૧૮૫૧), બાળવિવાહનિબંધ (૮૫૬), કથન સંપ્રદાયની નીતિવચનોના સંગ્રહ. ૧૮૫૨, શ્રવણાખ્યાન (મળ.) વગેરે

દલપતરામ દુર્લભરામ કવિ

સુરત. નમદરોડીના નળળા કવિ કૃતિ. પ્રવાસથી આવ્યા પછી આત્મજ્ઞાને, દલપત-દુલ્લભ કૃત ભાગ ૧ થી ૩ (૧૮૬૮ થી ૧૮૭૨)

દલપતરામ પ્રાણજીવન ખખખર

ઈ. સ. ૧૮૩૫-૧૯૦૨

જ. : ૧-૧૧-૧૮૩૫. દીવ. બ્રહ્મસત્રિય દમણમાં અભ્યાસ. ફિરંગી ભાષાના જ્ઞાતા. મુબઈમાં શિક્ષક ૧૮૫૧માં સ્થપાયેલી 'બુદ્ધિ-વચક સભા'માં રસ અને 'બુદ્ધિવધંક' માસિકના ૧૮૬૨માં તંત્રી. રાજકોટમાં થોડો વખત રહ્યા પછી કચ્છ રાજ્યમાં શિક્ષણાધિકારી. કચ્છના જૂના પાળિયા વગેરેનો અભ્યાસ અને 'કચ્છનું શિક્ષ-સ્થાપત્ય' વિશે લખી ડૉ બર્નેસને જોમ્મિ ગેઝેટિયર-માલામાં કચ્છ વિશેની માહિતીમાં સહાયક 'ઇન્ડિયન એન્ટ્રી-ક્રેવરી' 'દામરસ' વગેરેમાં લેખો આપતા એવા જ 'ગુજરાતી' સાપ્તાહિક અને અન્ય સામયિકોમાં શોધ-લેખો મૃત્યુ ૧૪-૫-૧૯૦૨ કૃતિ અભિજ્ઞાન શાકુતલ (સમ અનુ), કચ્છની બૂજોળા, શેઠહરજીવન માધવદાસનું જીવન-ચરિત્ર, કચ્છનો અને ભૂજનો એમ બે નકશા પણ, અગ્રેજીમાં કચ્છના ઉત્ક્રીણલેખોવિશે ગ્રંથ.

દલપતરાય ગુલાબરાય

સ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

અમદાવાદના નાગર અગ્રી કારસી સંસ્કૃત પ્રાકૃત અને ભાષાનો જ્ઞાતા ઉદેપુરના મહારાજ જગતસિંહને ત્યા સ. ૧૭૩૪-૫૧માં નેહરી. રચના : મલાહતે મકલ (કા.), દીવાને હાફીઝ (કા ગઝલોનો અનુવાદ)

દલસદ્ધ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. ૨૧ે દૃતિ પૂન મુનિનો રાસ (એતિ
સુ ૧૬૪૩) અર્વા ગુજની આગમની પદ્ય-
ચર્યા

દલસુખલાઈ ડાહ્યાલાઈ માલવણિયા

ઈ સ. ૧૬૧૦

જ. ૨૨-૭-૧૬૧૦ સાયલા ભાવસારવણિક.
પ્રાથ સાયલામા, માધ્ય મુંડનગરમા પડી
જેપુર અને ણિજાનેગમા ભણી 'ન્યાયનીય' થયા
બગાલ સ એસોગિયેગનતા ૧૬૪૪થી ૧૬
૫૬ સુધી બનાવસ હિંદુ યુનિમા જેન દર્શનના
પરિત અધ્યાપક. જેનદર્શનના ગણ્ય કેટિના
વિદ્વાન ૧૬૬૦થી અમદાવાદના લાલભાઈ
દલપતભાઈ ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિરના
નિયામક ગુજરાતી હિંદીમા યથયેબન. કૃતિ
ભગવાન મહાવીર (હિ. ૧૬૮૯), આગમ
યુગના એકાંતવાદ (હિ ૧૬૮૮), જેનાગમ
(હિ ૧૬૮૮), જેનદર્શનિક સાહિત્યકાંસિહા-
વલોકન (હિ. ૧૬૪૮), આગમમીમાસા (હિ
૧૬૫૬), નિશીધ. એકઅધ્યયન (હિ ૧૬૫૬),
ન્યાયાવતારવાર્તિક વૃત્તિ (હિ સ સંપાદન
૧૬૪૬), ગણ્યધરવાદ (અનુ ૧૬૫૨), સ્થા-
નાગ-સમવાયાગ (અનુ. ૧૬૫૫), જેનદર્શન ચિ-
તન (૧૬૬૫), આગમ યુગર્ત જેનદર્શન (અનુ.
૧૬૬૬) કપરાત સંસ્કૃત કથોનાં સંપાદન

દાદી એદલજી તારાપોરવાળા

શુદ્ધ ગુજરાતીના પારસી કવિ 'પશુમાં પડી
એક તકગર' એમની ભણેલી રચના છે, આ
'પશુહંકરક' (૧૮૬૯) નાઈનામી કાવ્ય સંગ્રહ-
મા છે, કૃતિ. દાદી રાતસઈ (૧૬૦૪)

દાદુ દયાલ ૧૫૮૫-૧૬૭૨

ગુજરાતના ઝીંબપદના સુત. રચના. પદો
(ગુજ હિ), દાદુવાણી, (ગુજ હિ)

દાનચંદ્ર (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના વિજયસિંહસુરિના વિમલ-
હપેના શિષ્ય રચના. મૌન એકદશીકથા (સ,
૧૬૫૨)

દાનચંદ્ર (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય
રતનચંદના માણિક્યચંદના શિષ્ય રચના-
જ્ઞાનપદ્યમી-વરદન ગુણમંડી કથા (સ.,
૧૬૮૮)

દાનવિજય (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ
નાગોર જે ૨૧ે સાધુ. કૃતિ નંદિયેણ
ઓપાઈ (૧૬૦૬)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

દાનવિજય (૨)

ઈ. -૧૮મી સદીની સધિ
તપગચ્છના વિજયરાજસુરિના શિષ્ય

ચર્યા કલ્પસૂત્ર દાનવીપિકા ગ્રીમ (સ ૧૬૬૮),
ગણ્યભૂપાલ (સ પદ્ય, ૧૭૧૮ આસપાસ ગુજ-
રાતના રોખ કનેના પુત્ર બદામિયા માટે)

દાનવિજય (૩)

ઈ. ૧૭મી-૧૮મી સદીની સધિ
ખારેન જે ૨૧ે સાધુ કૃતિ લલિતાગ
ગસ (૧૭૦૫) અને બીન રતવના-અર્વા
ગુજ પદ્ય

દાસુભાઈ છગનલાલ શુક્લ ઈ. સ ૧૯૦૩

જ. ૧-૧૧-૧૯૦૩ વીરપુર (જિ ખેડ)
સારસ્વત શ્રીગૌડ દાદાભાઈ શિક્ષકમાંથી ગર-
આત કરી નવચેતન હાઈસ્કૂલના આચાર્ય
રાષ્ટ્રમંત્રિથી રજાયેલા સાહિત્યકાર કૃતિ.
ચાર મેરવાની કેળવણી (નિ ૧૯૪૬), રૂપા
ને બીન નાટકો (એડી. ૧૯૫૬), શુભ બની
ટેકરી (શ્રી કુમુદખહેન શુક્લ સાથે વાર્તા ૧૦-
૫૫), ભણેલી વાડ અને બીજી વાર્તા (શ્રી
કુમુદખહેન શુક્લ સાથે ૧૯૫૦), વિદ્યાર્થીની
વાર્તા ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૪૬-૫૧-૫૭) રૂપારાં
જ સારા (ના ૧૯૪૭), યોગાસનો (માહિતી-
લેખો-૧૯૫૬)

દાસુભાઈ માવજીભાઈ સાંગાણી

ઈ સ ૧૬૧૨

જ. ૨૦-૧૧-૧૬૧૨ સંગવડ (જિ. નમ-
નગર) વણિક આ પાચ વેરણનો અભ્યસ
ધધાદાગી રંગભમિના નાટ્યલેખક પ્રવૃત્તિનેરે
રાજકોટ કૃતિ. માટે નથી પરણું (ના. ૧૬-
૫૫), મોટા ઘરનો જમાઈ (ના ૧૬૫૭), પસંદ-
ગીના પતિ (નવલ ૧૬૫૮), જગમગની લેડી
(ખાળકો માટે હાસ્યકથા ૧૬૬૦), પરદા છતાં
રૂપારાં (હાસ્યકથા ૧૬૬૦), શુ હતા શુ થઈ
ગયા (નાટ્યસંગ્રહ ૧૬૬૦), રેનીમાં વહાલુ
(ન. ૧૬૬૧), હુ અને મારી શ્રીમતી (નવલિકા
સંગ્રહ ૧૬૬૧), આન્યા એવા ગયા (ના.
૧૬૬૨), ખારમો ચડમા (નવલિકા સંગ્રહ ૧૬-
૬૨), લાગી અને લગની (ન ૧૬૬૨)

દાસોદર કેશવજી ભટ્ટ, 'સુધાશુ'

ઈ સ ૧૬૧૩

જ. ૧૫-૧૨-૧૬૧૩. પોરબંદર. મૂળ
વતન કૃતિયાણા, ત્રણ પેઢીથી પોરબંદર. પ્રાથ
માધ્ય પોરબંદરમા. ૧૬૩૧માં મેટ્રિક, એસ-
ટી.સી. અને પોરબંદરની ભાવસિંહજી હાઈ-
સ્કૂલમા શિક્ષક. લોકટાળના અને અગમવાણી-
ના ગણ્યકેટિના કવિ કૃતિ. રામસાગર (ભજન-
કાવ્યો સંગ્રહ ૧૬૫૦-૫૧), અલખ તાગે
(સ સ. ૧૬૫૭), સે હમ (સ સ. ૧૬૬૦)
વગેરે

દાસોદર ખુશાલદાસ ખોટાદકર

ઈ. સ. ૧૮૭૦-૧૯૨૪

જ. ૨૭-૧૧-૧૮૭૦. ખોટાદ મેહવણિક
છ વેરણ ભણી ૧૩ મે વપ જ શિક્ષક ૧૮૯૩-
મા મુળદેમા ગયા અને 'પુષ્ટિમાર્ગ પ્રકાશ'ના
તત્ત્વી. સંસ્કૃત ભાષા. ૧૯૦૭મા વતનમા પાઠા.
ભાવનગરના નુદાનુદા ગામેમાં શિક્ષક. 'મોઢ
મહોદય' માસિકના પાચક વર્ષ તત્ત્વી લોકપ્રિય
શિણમન તેમજ મંત્રિગાનના આરંભ કવિ.
મૃત્યુ. ૭-૬-૧૯૨૪ કૃતિ. પ્રેમ અને સંકાર
('ચંદ' અને 'કાવ્યમાનુષ્ય'મા ૧૮૯૬), કલ્પે-
લિની (કા. ૨ ૧૯૧૨), ઓતરિવની (કા સ
૧૯૧૮), નિઝ શિણી (કા સ. ૧૯૨૧), રાસ-
ત-ગાણી (કા સ. ૧૯૨૩), ગેવલિની (કા સ
૧૯૨૫), લાલસિક સાવિત્રી નાટક (૧૯૧૬)

દાસોદર જયશંકર ભટ્ટ

કૃતિ: બહુદ ભજનસાગર (હિ ગુ. ભજનો-
નો સંગ્રહ ૧૯૦૬)

દાસોદરદાસ લાધંચદદાસ તલાટી

કૃતિ. નવીનમુર ચતુરત્રીવિદ્યાસ મનહર
(૫મી આવૃત્તિ. ૧૯૦૩-૧૨ખીએનો સંગ્રહ)

દાસોદર મુનિ-દયાસાગર

ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ

પદ્માવતીપુર (પૂષ્કર પાસે)-નલોર વગેરે
જે ૨૧ે દૃતિ સુરપતિ કુમાર ચોપઈ (૧૬૦૮),
મદન રાગધિનો રાસ (નલોરમા. ૧૬૧૨)-
મત્થ. ગુજની પદ્યચર્યા

દાસોદર રતનશી સોમાણી

હાહાણા કૃતિ. મૃચ્છકટિક-નાટકસાર
(પાંચ અંકમા ૧૮૮૮)

દાસોદરશ્રમ ઈ ૧૮મી સદીનો કૃત્તરર્ધ

કરનાળી સંન્યાસી કૃતિ: વેદાતના પદો-
મહિના-તિથિ બ્રમિના વગેરે અર્વા. ગુજ.

દાસબહાદુર દયારામ વાઈવાળા

ઈ. સ ૧૬૨૪

જ. ૪-૮-૧૬૨૪. સુરત સત્રિય છ
ગુજનો અભ્યાસ પિતાના કાપડના ધધાથી
રાગઆત લોકગીતોની પદ્ધતિના કવિ વર્તમાન-
પત્રકાર કૃતિ: ભજા મહલાદ (૧૬૫૪), રામ-
સ્વામી (૧૬૫૬), સત માધવદાસ (૧૬૫૭),
દાસબહાદુર કાવ્યકુળ ભાગ ૧-૨ (૧૬૫૬)

દિનમણિ સી. શાહ ઈ સ ૧૬૧૩

જ. ૩૧-૫-૧૬૧૩. પૂના. વ. નરિયાદ.
વીસા ખરાયતા વણિક અભ્યાસ પૂનામા.
નિવાસ લગન પડી મુળદેમાં સામાજિક ત્રી
કાર્યર ૧૬૫૧-૫૮, ૧૬૬૦-૬૧મા યુગેપ-

અમેરિકાનો પ્રવાસ. કૃતિ. ત્રીપિકા (કા. સ. ૧૯૫૧) કિરચણાવલિ (કા. સ. ૧૯૬૫)

દિનશાહ નસરવાનજી દસ્તૂર

ઈ. સ. ૧૯૦૦

જ. ૨૭-૯-૧૯૦૦, ભડચ. પારસી. ભડચમાં મૅટ્રિક. ૧૯૨૧થી મુખર્દમા વર્તમાનપત્રકાર. ઘણા નાટકો લખ્યા છે અને ભજવાયાં છે.

દિનુભાઈ કાનજીભાઈ મહેતા, 'આનંદ'

જ. : ૨૧-૩-૧૯૩૩, જેતપુર (સૌ.). ઔદીચ્ય સહસ્ર ગાલાવાડી ગ્રાહણ. અ. છ (આજનાં દસ) સુધીનો જેતપુરમાં ત્યાં ખેતી અને પિતાનો કાપડોનો વ્યવસાય ૧૯૪૬-૧૯-૫૦ રાજકોટમાં પત્રકારત્વ. ૧૯૫૦થી મુખર્દમાં પિતાના કાપડોવ્યવસાયમાં. પ્રથમ 'ખાલવિકાસ' અને પછી 'કિલ્લોલ' માસિકની પ્રવૃત્તિ. વર્તમાનપત્રોમાં ખાળકોના લેખક

દિવાળી નાથાલાલ

દલપતચૌહાણી લેખિકા. કૃતિ. વશીકરણ યાને મોહિની (કા. સ. ૧૯૦૮)

દિગીશ નાનુભાઈ મહેતા

ઈ સ ૧૯૩૪

જ. : ૧૨-૭-૧૯૩૪. પાટણ કૃતિ : આપણો ધર્મિક સંગ (ન. ૧૯૬૨)

દીન દરવેશ

ઈ. ૧૯મી સદી

ખાલણપુરના હુહાર. જન્મ : સ. ૧૮૬૩. ઇસ્ટ ઈન્ડિયાની સેનાના મિસ્ત્રી. પાછળથી નાથપથમાં શિષ્ય રચના અનેક હિંદી પદો એમનો 'દીન દરવેશી' પથ પણ ચાલ્યો છે

દીનશા માણેકજી સુતરિયા

શુદ્ધ ગુજરાતીના પારસી કવિ કૃતિ : કુળ-વતી અથવા અજ્ઞાનવિલાપ (દેશી ઢાળોમાં અને સ. ૨૧૦મા રૂપકકથા, ૧૮૯૫)

દીનાનાથ સોમેશ્વર વ્યાસ

ઈ. સ. ૧૯૨૭

જ. ૭-૧૧-૧૯૨૭ સરસવણી (તા મહે-મહાવાદ) વડાદરા ગ્રાહણ પ્રાથ. સરસવણી, માધ્ય હળધરવાસ-કલ્લાલ આણંદમાં મૅટ્રિક વખતે 'હિંદ છાટો'ની ચળવળમાં ૧ વર્ષ સા-ખરમતી જેલનિવાસ. ૧૯૪૭માં મૅટ્રિક ૧૯-૫૫માં ઈન્ટર; ૧૯૫૬માં બી એ ; ૧૯૬૩માં બનારસ હિં યુનિ ના એમ.એ ; 'સાહિત્યરત્ન' (પ્રયાગ) : ૧૯૫૫માં ; ૧૯૬૦માં એસ ડી સી. શિક્ષકનો વ્યવસાય ૧૯૬૫થી ખેડાની કોલેજ-માં વ્યાખ્યાતા કૃતિ - નૌકા (કા. સ. ૧૯૪૫), અનેક સામયિકોમાં કાવ્યો વગેરે

દીપકબા દેસાઈ

ઈ સ ૧૮૮૧-૧૯૫૫

જ. ૧૫-૮-૧૮૮૧. ખભાત વ પેટલાદ

મણિભાઈ જસભાઈ દીવાનના પુત્રી. વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ. અભ્યાસ મૅટ્રિક સુધીનો અને મૌલાણશ પાસે સગીતશિક્ષણ વડોદરામાં 'ચીમનાળાઈ સ્ત્રીસમાજ'ના વર્ષો સુધી સક્રિય કાર્યકર મૃત્યુ * ૧૯-૧-૧૯૫૫. કૃતિ : રતવન-મજરી (કા. સ. ૧૯૨૩), ખડકાચો (કા. સ. ૧૯૨૬), રાસખત્રીસી (કા. સ. ૧૯૩૧)

દીપવિજય

ઈ. ૧૯મી સદીનો આરમ ખંભાત-સુરત વગેરે. જે * જે. સાધુ કૃતિ સોહમકુલ પદ્માવતીરાસ (એંતિ ૧૮૨૧ સુરત-મા), સુરતની ગઝલ (હિંદીમાં-મુ) વગેરે સાખ્યાળધ અર્વા. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

દીપસૌભાગ્ય

ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ નગીનાનગર જે * જે. સાધુ. કૃતિ. ચિત્ર-સેન પદ્માવતી ચોપાઈ (૧૯૮૨), વૃદ્ધિસાગર-સૂરિરાસ (મુ એંતિ.; ૧૯૯૧ આસપાસ)-અર્વા-ગુજ.ની પદ્ય રચનાઓ

દીપ્તિ(પ)વિજય

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે * જે. સાધુ કૃતિ : મગલ કલશ રાસ (મુ., ૧૯૮૨) વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દુર્ગદાસ

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ લાહોર. જે. કૃતિ : ખંધક કુમાર સૂરિ ચોપઈ (૧૫૭૮)-મધ્ય. ગુજ. રચના

દુર્ગસિંહ

ઈ ૩જી સદી જંબુસરના ગ્રાહણ. રચના * ચારકના નિ-રુક્તની વૃત્તિ-દુર્ગવૃત્તિ (સ)

દુર્ગારામ મહારામ દવે, 'મહેતાજી'

ઈ. સ. ૧૮૦૯-૧૮૭૬

જ. ૨૫-૧૨-૧૮૦૯. સુરત. વડનગરા નાગરગ્રા. મુખર્દમાં થોડો અભ્યાસ ૧૮૨૬માં સુરતમાં નિશાળ કાઢી 'મહેતાજી' થયા થોડો સમય ઓલપાડ અને રાજકોટમાં નોકરી. પ્રથમ કોટિના સમાજ-સુધારક; વહેમોના ખડક, વિધવાવિવાહના સમર્થક. 'માનવ ધર્મસભા'ના સચાલક સુરતી ગદ્યના આરભના વિદ્વાન કૃતિ 'રોજનીશી' આત્મચરિત (એના આધારે મહીપતરામે 'દુર્ગારામ ચરિત્ર' લખ્યું)

દુર્ગાશંકર કેવળરામ શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૫૨

જ. : ૨૪-૧-૧૮૮૨. અમરેલી; વ. જમ-નગર. પ્રમોરા નાગર ગ્રા. પ્રાથમિક ગોંડળમાં. ૧૮૯૭માં છઠ્ઠા (આજના ૧૦મા) માથી અ-ભ્યાસ છોડી દઈ રાજકોટની 'મહેરામણ કેમિ-ક્લ લેખારેટરી'માં અભ્યાસ કરી 'પ્રેક્ષિકલ ક્રામેંસિરટ'ની પરીક્ષા ઉત્તીર્ણ કરી ૧૯૦૪માં

મુખર્દી આવ્યા અ ડી ૨. સાહિત્યનો અભ્યાસ. ૧૯૧૦માં 'ઝડુક્રામોરયુક્તિલવડસ'માં દાખલ થયા. ત્યાંથી 'આયુર્વેદ વિજ્ઞાન' નામનું માસિક ચલાવ્યું. શોખ તરીકે ગુજરાતના ઇતિહાસનું સળળ જ્ઞાન પણ કેળવ્યું, તે આયુર્વેદના ધ્યા-ને કારણે મેળવ્યું ગુજરાતમાં એક મશો'યઃ વિદ્વાન તરીકે ખીજ ગુ સા. પરિપત્થી ભાગ લેતા આવ્યા. મૃત્યુ ૨૬-૯-૧૯૫૨ કૃતિ. વેખણવ ધર્મનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ ૧૯૧૭, ખીજ આપત્તિ સમુદ્ધ થઈ, ખાળકોનો વંચ (૧૯૧૮), માધવનિદાન (અનુ ૧૯૧૯), ઝડુબદ્ધજનુ જીવનચરિત (૧૯૨૦), શવ ધર્મ-નો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ (૧૯૨૧), રુજર તના તીર્થસ્થાનો (૧૯૨૬), પુરણ (વિવેચન (૧૯-૩૧), ગુજરાતનો મધ્યકાલીન રાજપૂત ઇતિ-હાસ (૧૯૩૨, બી.આ. ૧૯૫૩માં સમુદ્ધ થઈ), એંતિહાસિક સંગ્રોધન (લે. સ. ૧૯૪૨), પ. ભગવાનલાલ ઈંદ્રજી જીવનચરિત્ર (૧૯-૪૬), ભારતીય સરકાર અને તેનું ગુજરાતમાં અવતરણ (૧૯૫૦), આપણી સરકારનાં કેટ-લાંક વહેણો (૧૯૫૩) અને અનેક લેખો ઇતિ-હાસ સાહિત્ય વગેરે ઉપર

દુર્ગેશ તુલબરાકર શુક્લ

ઈ સ ૧૯૧૧

જ. ૯-૯-૧૯૧૧. રાણપુર, વ. વઢવાણ ઔદીચ્ય સહસ્ર ગ્રા પ્રાથમિક-માધ્યમિક ખાલણપુરમાં ૧૯૩૫માં ભાવનગર સામળ-દાસ કોલેજમાંથી બી એ. મુખર્દીગોકળીબાઈ હાઈસ્કૂલ અને હસરાજ મોરારજી સ્કૂલમાં દસેક વર્ષ શિક્ષક, પછી રાજકોટમાં ખાનગી પેઢીમાં એ છોડી અત્યારે અમદાવાદમાં નવ-લિકા અને નાટ્યકૃતિઓના લેખક અને કવિ. કૃતિ - પૂનના કળ (વા. સ. ૧૯૩૭), પદ્મવ (વા. સ. ૧૯૪૦), વિભગ કલા (નવલ ૧૯-૩૭), પૃથ્વીનાં આસુ (નાટિકા સ. ૧૯૪૨), ઉર્વશી અને ચાત્રી (કા. સ. ૧૯૪૪), ઉત્સવિકા (ના સ. ૧૯૪૬), ઝટ્ટિ (કા. સ. ૧૯૪૯), સુદરવન (ના. ૧૯૫૩), ઉલ્લાસિકા (ના ૧૯૫૬), પદ્મવતી પગણી ગર્જ (ના. ૧૯-૫૭), સજીવન ગરણા (વાર્તા ૧૯૫૭), ક્ય-તરનો માળો (ખાળનાટક), ડોલે છે મજરી (ખાળ કાવ્યો. ૧૯૫૭), ડોસીમાતું તૂળડુ (ખાળવાર્તા. ૧૯૫૭), મૃગાક (ખાળવાર્તા ૧૯૫૭), કળાધામ ગુફાઓ (ખાળ માહિતી, ૧૯૫૭), ૩ર્પે પ્રથમમ્ (ના. ૧૯૫૮), ૩ર્પે રંગે-સણી (ના. ૧૯૬૦) વગેરે

દુર્લભજી ત્રિભુવનદાસ અવેરી

ઈ. સ. ૧૮૭૮

જ. ૩૦-૪-૧૮૭૮. મોરબી દસા શ્રીમાળી

અમેરિકાનો પ્રવાસ. કૃતિ: ત્રીપિકા (કા. સ. ૧૯૫૧) કિરયાણુવલિ (કા. સ. ૧૯૬૫)

દિનશાહ નસરવાનજી દસ્તૂર

ઈ. સ. ૧૯૦૦

જ. ૨૭-૯-૧૯૦૦, ભરૂચ. પારસી ભરૂચમાં મૅટ્રિક. ૧૯૨૧થી મુંબઈમાં વર્તમાનપત્રકાર ઘણા નાટકો લખ્યા છે અને લગ્નવાચાયા છે.

દિનુભાઈકાનજીભાઈ મહેતા, 'આનંદ'

જ. ૨૧-૩-૧૯૩૩, જેતપુર (સૌ.). ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર અલાવાડી બ્રાહ્મણ અ. છ (આજનાં દસ) સુધીનો જેતપુરમાં ત્યા ખેતી અને પિતાનો કાપડનો વ્યવસાય. ૧૯૪૯-૧૯૫૦ રાજકોટમાં પત્રકારત્વ ૧૯૫૦થી મુંબઈમાં પિતાના કાપડવ્યવસાયમાં. પ્રથમ 'ખાલવિકાસ' અને પછી 'કિલ્લોલ' માસિકની પ્રવૃત્તિ. વર્તમાનપત્રોમાં બાળકોના લેખક.

દિવાળી નાથાલાલ

દલપતશૈલિની લેખિકા. કૃતિ. વશીકરણ યાને મોહિની (કા. સ. ૧૯૦૮)

દિગીશ નાનુભાઈ મહેતા

ઈ. સ. ૧૯૩૪

જ. ૧૨-૭-૧૯૩૪. પાટણ. કૃતિ: આપણો ધરીક સંગ (ન. ૧૯૬૨)

દીન દરવેશ

ઈ ૧૯મી સદી

ખાલણપુરના હુહાર. જન્મ: સ. ૧૮૬૩. ઇસ્ત ઈડિયાની સેનાના મિસ્ત્રી. પાછળથી નાથપથમાં શિષ્ય રચના અનેક હિંદી પદો. એમનો 'દીન દરવેશી' પદ્ય પણ ચાલ્યો છે

દીનશા માણેકજી સુતરિયા

શુદ્ધ ગુજરાતીના પારસી કવિ કૃતિ: કુળ-વંતી અથવા અજ્ઞાનવિલાપ (દેશી હાળોમાં અને સ હત્તોમાં રમકકથા, ૧૮૯૫)

દીનાનાથ સોમેશ્વર વ્યાસ

ઈ. સ. ૧૯૨૭

જ. ૭-૧૧-૧૯૨૭. સરસવણી (તા મહે-મદાવાદ) વડાદરા બ્રાહ્મણ પ્રાથ. સરસવણી, માધ્ય. હળધરવાસ-કઠલાલ આણંદમાં મૅટ્રિક વખતે 'હિંદ છોડો'ની ચળવળમાં ૧ વર્ષ સા-બરમતી જેલનિવાસ. ૧૯૪૭માં મૅટ્રિક. ૧૯-૫૫માં ઈન્ટર; ૧૯૫૬માં બી એ; ૧૯૬૩માં બનારસ હિંદુ યુનિ નાએમ એ., 'સાહિત્યરત્ન' (પ્રયાગ)-૧૯૫૫માં; ૧૯૬૦માં એસ.ટી સી. શિક્ષકનો વ્યવસાય ૧૯૬૫થી ખેડાની કોલેજ-માં વ્યાખ્યાતા કૃતિ. નૌકા (કા. સ. ૧૯૪૫), અનેક સામયિકોમાં કાવ્યો વગેરે

દીપકબા દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૮૮૧-૧૯૫૫

જ.: ૧૫-૮-૧૮૮૧ ખભાત. વ પેટલાદ

મણિભાઈ જસભાઈ દીવાનના પુત્રી વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ અભ્યાસ મૅટ્રિક સુધીનો અને મૌલાવજી પાસે સગીતશિક્ષણ વડોદરામાં 'ચીમનાભાઈ સ્ત્રીસમાજ'ના વર્ષો સુધી સક્રિય કાર્યકર. મૃત્યુ. ૧૯-૧-૧૯૫૫. કૃતિ: સ્તવન-મજરી (કા. સ. ૧૯૨૩), ખડકાવ્યો (કા. સ. ૧૯૨૬), રાસબગીચી (કા. સ. ૧૯૩૧)

દીપવિજય

ઈ. ૧૯મી સદીનો આરભ ખભાત-સુરત વગેરે. જૈ શ્વે. સાધુ કૃતિ. સોહમકુલ પટ્ટાવટીરાસ (એતિ ૧૮૨૧ સુરત-માં), સુરતની ગઝલ (હિંદીમાં-સુ) વગેરે સાખ્યાબધ અર્વા ગુજ. પદ્યરચનાઓ

દીપસૌભાગ્ય

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ નગીનાનગર. જૈ શ્વે સાધુ કૃતિ ચિત્ર-સેન પદ્માવતી ચોપાઈ (૧૬૮૨), વૃદ્ધિસાગર-સુરિરાસ (સુ એતિ; ૧૬૬૧ આસપાસ)-અર્વા-ગુજ.ની પદ્ય રચનાઓ

દીપ્તિ(પ)વિજય

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જૈ.. શ્વે. સાધુ કૃતિ. મગલ કલશ રાસ (સુ., ૧૬૮૨) વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દુર્ગદાસ

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ લાહોર જૈ. કૃતિ: ખંધક કુમાર સૂરિ ચોપઈ (૧૫૭૮)-મધ્ય. ગુજ. રચના

દુર્ગસિંહ

ઈ. ૩જી સદી જંબુસરના બ્રાહ્મણ રચના: ચાસ્કના નિ-રુક્તની વૃત્તિ-દુર્ગવૃત્તિ (સ)

દુર્ગારામ મહારામ દવે, 'મહેતાજી'

ઈ. સ. ૧૮૦૯-૧૮૭૬

જ. ૨૫-૧૨-૧૮૦૯ સુરત વડનગરા નાગરબ્રા. મુંબઈમાં થોડો અભ્યાસ ૧૮૨૬માં સુરતમાં નિશાળ કાઢી 'મહેતાજી' થયા થોડો સમય એલાપાડ અને રાજકોટમાં નોકરી. પ્રથમ કોટિના સમાજ-સુધારક; વહેમોના ખડક, વિધવાવિવાહના સમર્થક. 'માનવ ધર્મસભા'ના સચાલક. સુરતી ગદ્યના આરભના વિદ્વાન કૃતિ. 'રોજનીશી' આત્મચરિત (એના આધારે મહીપતરામે 'દુર્ગારામ ચરિત્ર' લખ્યું)

દુર્ગાશંકર કેવળરામ શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૫૨

જ. ૨૪-૧-૧૮૮૨ અમરેલી; વ. જમ-નગર. પ્રશ્નોરા નાગર બ્રા પ્રાથમિક ગોંડળમાં. ૧૮૯૭માં હફા (આજના ૧૦માં)માંથી અ-ભ્યાસ છોડી દઈ રાજકોટની 'મહેરામણ કેમિ-ક્સ લેખારેટરી'માં અભ્યાસ કરી 'પ્રૅક્ટિકલ ક્રેમૅસિસ્ટ'ની પરીક્ષા ઉત્તીર્ણ કરી ૧૯૦૪માં

મુંબઈઆગ્યા. આર્ટી સ. રાહિત્યનો અભ્યાસ. ૧૯૧૦માં 'અક્રુદ્ધર્મોચ્ચુદ્ધિકલ વર્કસ'માં હાજર થયા. ત્યાંથી 'આયુર્વેદ વિજ્ઞાન' નામનું માસિક ચલાવ્યું. શોખ તર્ગે ગુજરાતના ઇતિહાસનું સળળ જ્ઞાન પણ કેળવ્યું, તે આયુર્વેદના પદ્ધા-ને કારણે મેળવ્યું ગુજરાતમાં એક સંશોધ-વિદ્વાન તરીકે બીજી ગુ સા પરિપત્તી બાગ લેતા આવ્યા મૃત્યુ. ૨૬-૬-૧૯૫૨. કૃતિ વેપશ્વર ધર્મનો સંદેશ. ઇતિહાસ ૧૯૧૭, બીજી આવૃત્તિ સમૃદ્ધ થઈ, બાળકોના વેદ (૧૯૧૮), માધવનિદાન (અનુ. ૧૯૧૯) અંકુશદેવનું જીવનચરિત (૧૯૨૦), રાવ ધર્ નો સંદેશ ઇતિહાસ (૧૯૨૧), ગુજરાતના તીર્થસ્થાનો (૧૯૨૬), પુરણ (વિવેચન (૧૯-૩૧), ગુજરાતનો મધ્યકાલીન રાજપૂત ઇતિ હાસ (૧૯૩૨, બી.આ ૧૯૫૩માં સમૃદ્ધ થઈ), એતિહાસિક સંશોધન (લે. સ. ૧૯૪૨), ૫ ભગવાનલાલ ઈટેજનું જીવનચરિત્ર (૧૯-૪૬), ભારતીય સરકારે અને તેનું ગુજરાતમાં અવતરણ (૧૯૫૦), આપણી સરકારના કેટ-લાંક વહેણો (૧૯૫૩) અને અનેક લેખો ઇતિ-હાસ સાહિત્ય વગેરે ઉપર

દુર્ગેશ તુલબરાકર શુક્લ

ઈ. સ. ૧૯૧૧

જ. ૯-૯-૧૯૧૧. રાણપુર, વ. વઢવાણ. ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર બ્રા. પ્રાથમિક-માધ્યમિક પાલણપુરમાં. ૧૯૩૫માં ભાવનગર શામળ-દાસ કોલેજમાંથી બી એ. મુંબઈ ગોક્ષળીબાઈ હાઈસ્કૂલ અને હસરાજ મોરારજી સ્કૂલમાં દસેક વર્ષ શિક્ષક, પછી રાજકોટમાં ખાનગી પેઢીમાં એ છોડી અત્યારે અમદાવાદમાં નવ-લિકા અને નાટ્યકૃતિઓના લેખક અને કવિ કૃતિ પૂજના કૃળ (વા સં ૧૯૩૭), પદ્મવ (વા સ ૧૯૪૦), વિભગ કલા (નવલ ૧૬-૩૭), પૃથ્વીના આસુ (નાટિકા સં ૧૯૪૨), ઉર્વશી અને યાત્રી (કા. સ. ૧૯૪૪), ઉત્સવિકા (ના સ ૧૯૪૬), અંકુશ (કા સં ૧૯૪૬), સુદરવન (ના ૧૯૫૩), હલ્લાસિકા (ના ૧૯૫૬), પદ્મની પરણી ગઈ (ના ૧૯-૫૭), સજીવન ઝરણા (વાર્તા ૧૯૫૭), કષ્ટ-તરનો માળો (બાળનાટક), ડોલે છે મજરી (બાળ કાવ્યો ૧૯૫૭), ડોસીમાતું તૂંખડુ (બાળવાર્તા ૧૯૫૭), મૃગાંક (બાળવાર્તા ૧૯૫૭), કળાધામ ગુફાઓ (બાળ માહિતી, ૧૯૫૭), રૂપ પ્રથમમ્ (ના. ૧૯૫૮), રૂપે રંગે-સણી (ના. ૧૯૬૦) વગેરે

દુર્લભજી ત્રિભુવનદાસ ઝવેરી

ઈ સ ૧૮૭૮

જ.: ૩૦-૪-૧૮૭૮ મોરબી દસા શ્રીમાળી

વણિક મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ જેપુરમાં
અંગ્રેજીની પેઠી. કૃતિ. પૂન્યશ્રી શ્રીલાલજી
(૧૦૨૮)

દુર્લભગણ ઈ. ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ પ્રાંતના જૈન વણિક
ભીમદેવના વ્યવસાયમાત્ર લખાઈલેલ પુત્ર
નરસિંહનો પુત્ર રચના સામુદ્રિકતિલક (સ,
૧૧૬૦)

દુર્લભ શ્યામ ધ્રુવ ઈ.સ. ૧૮૬૧-૧૯૩૮
જ. ૧૫-૬-૧૮૬૧ ગજદોઢ દસા સોર-
ઠિયા વણિક પ્રાથમિક ગજદોઢમાં લેખન ગત
કર્તા પછી ૬ વર્ષે મુખર્દમાં 'મુખર્દીસમાચાર'માં
મુકરીદગ માતાના મૃત્યુએ નમનગર આવ્યા
અને 'આર્યપ્રભોધ નાટ્યમંડળી' સ્થાપી અમ-
દાવાદમાં ૫ વર્ષે વેદકનો અભ્યાસ મુખર્દમાં
આચાર્યશ્રી ઓપધાસય કર્યું. કવિતા નાટક અને
વૈદ્ય વ્યવસાય ત્રણેમાં નિપુણતા કૃતિ મુ-
લોચના સતી આખ્યાન (૧૮૮૮), સુરમોહન-
શૃંગારમોહના (ના), ગોપીચંદ (ના), રસચંદ-
રતિપ્રિયા (ના) વગેરે ૩૮ ગ્રંથો

દુલાભાઈ ભાયાભાઈ કાગ

ઈ.સ. ૧૯૦૨
જ. ૨૫ ૧૧-૧૯૦૨ મનદર (જિ. ભાવ-
નગર) આજુ ગુજરાતી પાત્ર ચોરણ વિદ્યાળ
વાચન અને પરપરાગત વારસે આરણી ધારીના
કવિ સ્વસ્થ લોકસાહિત્યના સમર્થ સંચાલક
અને વક્તા કૃતિ. કાગવાણી-આગ ૧ થી ૭
(૧૯૩૫-૧૯૬૪), વિનોબા ભાવની (કા ૧૬-
૫૮), તો વર નરો-નરો ધરમ (કા ૧૬૫૬)
વગેરે

દુર્લભશામ રામજી ભની

કૃતિ. હિન્દુસ્થાન (ના) અનુ ૧૮૯૮)

દુર્લભજી હાકમચંદ દક્ષતરી

ભૂતા વિપથોને નવીનતાથી આપનાર કવિ
કૃતિ દુર્લભકૃત કાવ્ય (૧૮૯૮)

દુલેરાય હેમદાસ અભગિયા

ઈ.સ. ૧૮૬૮
જ. ૨૫-૨-૧૮૬૮ ગ્રોળ.વ નમનગર
ત્રડનગર નાગર ગૃહસ્થ. ખેતીવાડી વિજ્ઞાનના
જ્ઞાતા ૧૯૧૨થી 'ખેતીવાડી વિજ્ઞાન' માસિક-
ના તરીકે કૃતિ. ખેતીવાડી-પાઠમાળા ભાગ-
૧-૨ (ખી આ ૧૯૨૬-૩૨), ખાડ ખનાવવા-
ની રીત (૧૯૨૫), નજાણ અને જવાણના
પાણીનો કષ્ટોગ કવાના સાધન (૧૯૧૫),
ખગીયાનુ ખાતર (૧૯૧૧), ભૂસ્તર ખેતર-ખેડ-
ના હિથિયોગ (૧૯૧૨), કસમી આખા તથા
લાખની ખેતી કરવાની રીત (૧૯૧૩) વગેરે

દુલેરાય ત્રીકમદાસ ચોરા

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય
કચ્છના વડનગર નાગર ગૃહસ્થ રચના.
તત્ત્વ-તરંગ, આર્યોત્કર્ષ, લોકપ્રિય કવિવિદ્યા વ
દુલેરાય લખાભાઈ કારાણી
ઈ.સ. ૧૮૬૬

જ. સં. ૧૬૫૨ના માવ વ ૭ મુદ્રા-સ્વચ્છ
અભ્યાસકાળમાં શ્રીકલ્યાણચંદ્રજીનો સમા-
ગમ કચ્છી સાહિત્યના એક ગણ્ય કારિના
સપાદક કચ્છ રાજ્ય વખતે ડેપુટી ઇન્સ્પેક્ટર
ફરનગેગિહાલતત્રમાં હતા સ્વચ્છી-ગુજ હિન્દી-
માં પણ સારા કવિ કૃતિ. કચ્છનો રસજરણા
(૧૯૨૮), વનનજ વાણી (કચ્છી. ૧૯૪૮),
કચ્છના કળાવર ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૦-૧૯૫૨),
કચ્છના રતો અને કવિઓ ભાગ ૧-૨ (૧૬-
૫૬-૬૮), સોનલ ભાવની (કા ૧૯૬૫) વગેરે
દેપાલ લોભક ઈ. ૧૫મી સદીના મધ્યભાગ
દત્તર ગુજરાત જ. કૃતિ નવવડ ભાવડ
રાસ, દાહિણિયા ચોરનો રાસ વજ્રવામી
ચોપાઈ (૧૮૬૬), રથુળમડ કાગ, જાણસ્વામિ
પચસવ વલ્લેન ચોપાઈ પ્રબંધ (૧૮૬૬) વગેરે
મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

દેવકલશ ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
દ. ગુજ. જૈન કૃતિ ઋષિહતા ચક્રપાઈ
(૧૫૧૩)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દેવકીર્તિ ઈ. ૧૫મી સદીનો દત્તશર્ધ
દ. ગુજ. જૈન કૃતિ ધનાશાલિમંદ ગસ
(૧૪૭૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દેવકુમાર જેઠાલાલ મોઢા

ઈ.સ. ૧૬૩૨
જ. ૨૫-૩-૧૬૩૨ કાંટકોળા (હાલાર).
ખરડાઈ આજુ પાત્ર સુધી ચોરખદર ચિત્ર-
કાર નાનીનાની નવલ-કાવ્યો અને નવલિકાઓ
સામયિકમાં ૧૭ નેટલી છપાઈ છે. નારકો
પણુ છપાયા છે છપે છે કૃતિ. સોનલની સખાતે
(ન ૧૬૬૮), ખરડાના શુગ અને સુતો (૧૬૭૧)

દેવકૃષ્ણ પીતાંબર જોશી ઈ.સ. ૧૮૬૨

જ. ૫-૧-૧૮૬૨ ગણા (જિ. ભાવનગર)
ઓનીચ સહસ્ત્ર આ અભ્યાસ મેટ્રિક સુધીનો
રેલવેની રેશન માસ્તર સુધીની નોકરી
પછી વર્ષો સુધી ઈસન-આખાદાનમાં શિક્ષક
તથા નિરૂત્તર થઈ આત્રી ભાવનગરમાં તાર-
માસ્તર. અભ્યાસ નિરૂત્તર. કલાકાલોના અગ્રજા
નિરૂપક કૃતિ કલાકાલો ૧૯૪૭)

દેવગુપ્તસૂરિ શિશ્ય

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
વીંગા. જે શ્વે કૃતિ અમરહત મિત્રાન-
સસ (૧૫૫૦) મધ્ય-ગુજ. પદ્ય

દેવચંદભાઈ દામજીભાઈ મેડ,

'કુલકાકર' ઈ.સ. ૧૮૮૨

જ. ૨/-૧-૧૮૮૨ લેના. વ હુલ્લા.
વીંગા શ્રીમાળી જૈન વણિક સ્વાત ગુજ. ત્રણ
અંગ્રેજોનો અભ્યાસ સંસ્કૃત અને અંગ્રેજોનો
અભ્યાસ ૧૯૦૭માં મુખર્દી જૈન વચ્ચેનું કળા
પ્રચારન મડળના મત્રી. 'જૈન વિજય' સાપ્તા-
હિકનું સચાલન 'તરંગ' અને 'તરુણી તરંગ'
માસિકેની જવાબદારી લીધી તેમજ ભાવનગર-
થી નીકળતા 'ગુમેચ્છક'ની જવાબદારી પા-
ભાવનગર જઈ 'વીંગા શ્રીમાળી કિતોરુ' અને
'શ્રીમુખર્દી' માસિક ૫ નું ગત કરેલા. ૧૬-
૧૪માં 'જૈન' અને 'જૈન શાસન'ની વ્યવસ્થા
મુખર્દીમાં રૂનીકારી કૃતિ ભાવનગર રેલવેનો
ઇતિહાસ, જૈનો અને ગરુજન, જૈન સ્ત્રી
આદ્યને ડવનમાળા વગેરે

દેવચંદ આવક ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
ગાંગડ જે શ્વે કૃતિ. નેમનાથનો શયોકો
(મુ, ૧૮૮૮)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દેવચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૨મી સદીનો દત્તશર્ધ
અણહિલપુર પાટણ. આચાર્ય હેમચંદ-
ના એક શિષ્ય રચના ચંદ્રલેખાવિજય
મંદરણ (સં.ના; ૧૧૫૧ પગી), માનમુદ્રા-
જન (સં, ના)

દેવચંદ્ર (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સાખળી. જે. શ્વે. કૃતિ. નવ તત્ત્વ ચોપાઈ,
શત્રુ જય તીર્થપારી (૧૬૩૬), પૃથ્વીચંદ્રકુમાર
રાસ (૧૬૪૦) વગેરે મધ્ય. ગુજ. પદ્યરચનાઓ

દેવચંદ્ર (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જન્મસ્થળ. બિકાનેર જે શ્વે કૃતિ. ધ્યાન-
નીપકા (સુ, મુલતાનમાં ૧૭૧૦), આગમ-
સાર (સુ ગદ્ય મંગેટમાં. ૧૭૧૦), નયચક્રસાર
(સુ, ગદ્ય), અવ્યામગીતા (સુ, લંબીમાં),
વિચારસાર (સુ, ગદ્ય બાલાવમોઘ, નવાનગર-
માં ૧૭૩૬), વગેરે અને ગ્રંથનાઓ છપાઈ છે.

દેવચંદ્રસૂરિ ઈ. ૧૨મી સદીનો આરભ
અણહિલપુર પાટણ આચાર્ય હેમચંદના
શુરુ રચના મુલસાખ્યાન (અપ, ૧૧૦૪),
શાંતિનાથચરિત્ર (સ, ૧૧૦૪), રથાનાંગ-
સૂત્રકૃતિ (સં,)

દેવજી રામજી મોઢા ઈ.સ. ૧૯૧૩

જ. ૮-૫-૧૯૧૩ ચોરખદર પ્રાથ મધ્ય
ચોરખદરમાં ૧ વર્ષે બાકાદીન કોલેજ-ભૂતા-
ગરુ કરી સિંધ કોલેજ-કચ્છીથી એમ એ
સુધી પછી બી.એ. ૧૯૩૯-૧૯૪૭ કચ્છી
શાસ્ત્રમહિમાં શિક્ષક ૧૯૪૮થી ચોરખદરમાં
નવયુગ વિદ્યાલયના આચાર્ય હવ્ય કક્ષાના

કવિ. કૃતિ: મયાણુ (કા. સં. ૧૯૫૧), શ્રદ્ધા (કા. સં. ૧૯૫૭), આરત (કા. સં. ૧૯૫૯), અનિદ્રા (કા. સં. ૧૯૬૨), વનશ્રી (કા. સં. ૧૯૬૩) વગેરે

દેવજી હરિદાસ જોશી ઈ. સ ૧૯૨૮ જ. ૨૮-૪-૨૮. અડવાણા. પ્રાથમિક વતનમાં, માધ્ય. પોરબંદર હા. રફ. માં. પછી બી. એ., કોલિવંદ, સં. સાહિત્યભૂષણ, બી. એ. ડ. અનેક સામયિકોમાં લેખન-પ્રવૃત્તિ

દેવપ્રભાગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે જે. ન્વે. કૃતિ: કુમારપાલ રાસ (૧૪૮૪ પૂર્વે) -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દેવભદ્રસૂરિ (૧) ઈ. ૧૧મી-૧૨મી સદી પાટણ-ભરૂચ. નવાંગી વૃત્તિકાર અભયદેવ-સરિના શિષ્ય રચના. સવેગરગણાલા (પ્રા.), આહારણસત્ય (પ્રા.), વીરચરિત્ર (પ્રા.), કહા-રણ્યકોશ (પ્રા., ભરૂચમાં, ૧૧૦૨), પ્રાપ્તનાથ-ચરિત (પ્રા. ભરૂચમાં, ૧૧૦૯)

દેવભદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી મલધારી હેમચંદ્રસૂરિના શિષ્ય શ્રીચંદ્ર-સરિના શિષ્ય રચના. ગુરુની સચહૃદી ઉપર વૃત્તિ (સ.), ન્યાયાવતાર-ટિપ્પન (સ.)

દેવમૂર્તિ ઉપાધ્યાય ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધે કાસદ્રહ ગચ્છના દેવચંદ્રસૂરિના શિષ્ય. રચના: વિક્રમચરિતકાવ્ય (સ., ૧૪૧૫ આસ-પાસ)

દેવરત્ન (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધે વાલસીસર જે. શ્વે. કૃતિ. શીલવતી ચો-પાઈ (૧૬૪૨)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દેવરત્ન (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ બિનપુર (ઉ. ગુજ.) જે. શ્વે. કૃતિ: ગજ-સિંહકુમાર રાસ (૧૭૫૯)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દેવરત્નસૂરિ શિષ્ય ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધે ઉ. ગુજ. જે. શ્વે. કૃતિ: દેવરત્નસૂરિ ક્ષગ (સુ., ૧૪૪૩) મધ્ય ગુજ ક્ષગ કૃતિ

દેવર્ધિગણિ ક્ષમાશ્રમણ ઈ. ૫મી-૬મીની સધિ વલસીપુર જૈનાગમની પહેલી વાચના મથુરામાં, બીજીવાચના નાગાલુને ઈ. ૩૦૦-૧૩ અરસામાં વલસીપુરમાં અને ત્યાં જ ત્રીજી વાચના દેવર્ધિગણિએ કરી ઈ. ૪૫૩-૬૬ના અરસામાં.

દેવવિજય (૧) ઈ. ૧૬મી-સદીનો અત તપગચ્છના વિજયદાનસૂરિના રાજ વિ-

જયના શિષ્ય. રચના: જૈન રામાયણ (પદ્ય-ચરિત્ર-રામચરિત્ર, સ., ૧૫૯૬), પાંડવચરિત્ર (સ. ગદ્ય. ૧૬૦૪)

દેવવિજય (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ તપગચ્છના કલ્યાણવિજય અને મુનિ-વિ-જયના શિષ્ય રચના. જિન સહસ્રનામ (સ., ૧૬૦૨)-એની સુખોદિની વૃત્તિ (સ., ૧૬-૪૩), ધર્મરત્નમજૂપા-વૃત્તિ (સ. ૧૬૧૦), સપ્તતિસ્થાનવૃત્તિ (સ. ૧૬૧૨)

દેવવિજય (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ ધાણરાવ. જે. શ્વે. સાધુ. કૃતિ: ચંપકરાસ (૧૬૪૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દેવવિજય (૪) ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધે માડની કડી વગેરે. જે. શ્વે. સાધુ કૃતિ: નેમ રાજભાસ (ત્રણ પ્રકારના. બીજે ૧૭૦૪-૩જે ૧૭૩૯ પોરબંદરમાં), રૂપસેનકુમારરાસ (૧૭૨૨) અર્વા. ગુજ. પદ્ય

દેવવિમલગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધે આ. હીરવિજયસૂરિના શિષ્યોમાંના એક. રચના. હીરસૌભાગ્ય કાવ્ય (સ., ૧૬૧૬-૨૬ વચ્ચે)-સ્વોપજ દીકા સાથે

દેવશંકર મહેતા ઈ. સ. ૧૬૧૬ જ. ૧૬-૧-૧૬૧૬ ગુજરાતી (ઝાલા-વાડ) ધર્મો ખેતી અને લેખન. સારા નવલ-કથાકાર કૃતિ ધરતીનો પટોડો (૧૬૫૭), ધરતીની આરતી (૧૬૫૯), ધરતીનું હીર (૧૬-૪૯), જતિ અને સતી (૧૬૫૯), અજર અમર (૧૬૬૩), અજર પિપાલા (૧૬૬૩), આકાશનાં છોરુ (૧૬૬૩), અમરતવેલ (૧૬૬૨), જોગ-માયાનો અવતાર (૧૬૬૩), દરિયાને ખોળે ભાગ ૧-૨ (૧૬૬૩), માડીનું દૂધ (૧૬૬૩), સતિયોજ્વલ (૧૬૬૩), ભસ્મકાણુ ભાગ ૧-૨-૩ (૧૬૬૪), એળે ગયો અવતાર ભાગ ૧-૨ (૧૬૬૪), જળ અને અન્ન (૧૬૬૪) વગેરે

દેવશંકર વૈકુંઠજી ભટ્ટ ઈ. સ. ૧૮૫૮-૧૮૯૨ જ. ૨૦-૧-૧૮૫૮. પછેગામ 'ગુજરાતી' સા-પ્તાહિક (મુખ્ય)માં સંશોધનને લગતા લેખો. મૃત્યુ: ૨૨-૮-૧૯૨૨ કૃતિ. ભાવનગરની ભૂગોળ (૧૯૧૧), ભાવનગરનો ઇતિહાસ (૧૯૧૧), શિહોરની હકીકત (૧૯૧૫), ભાગ્ય-મહોદય (ના.) વગેરે

દેવશીલ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ વડવા. જે. શ્વે. કૃતિ: વેતાલપચવીશીરાસ (સુ., ૧૫૬૨)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

દેવસાબરગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધે આચારિક માણિકચંદના વિનયચંદના

રવિચંદના શિષ્ય. રચના: અભિધાનચિતા-મણિની-વ્યુત્પત્તિરત્નાકર વ્યાખ્યા (સ., હા-લાસના નવાનગર-નમનગરમાં, ૧૬૩૦)

દેવસૂરિ (૧) ઈ. ૧૧મી-૧૨મી સદીની સધિ ગુજેર દેશમાં મહાદેવતામાં ૧૦૮૭માં જન્મ. પોરવાડ વણિક. ભરૂચમાં નવમે વર્ષ દીકા. સ. ૧૧૧૮માં દીકા. અવસાન: ૧૧૭૦માં. રચના. પ્રમાણુનયતરનાલકાર (જૈન ન્યાય. સ.)

દેવસૂરિ (૨) ઈ. ૧૨મી સદીનો આગમ પાટણ વીરચંદ્રસૂરિના શિષ્ય. રચના: જ્વાનુશાસન-સ્વોપજ વૃત્તિ સાથે (સ., ૧૧-૦૬),

દેવસૂરિ (૩) ઈ. ૧૨મી સદીનો અત ભલિહર ગચ્છના ખાલચંદની શિષ્યપર-પરામાં ધર્મધોપસૂરિના શિષ્ય રચના. પદ્ય-પ્રભચરિત (પ્રા., ૧૧૬૮) પદ્ય

દેવાજી ભડેજી ઈ. સ. ૧૮૬૦-૧૮૭૭ મજલના ભડેજી જગમોલજીના પુત્ર. જન્મ: સં. ૧૬૧૬. રચના. દેવાનુભવ દિવાકર (ગુજ. કાવ્ય, ૧૯૦૧), કેટલુંક કચ્છી સાહિત્ય પણ

દેવાનંદ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધે ગઢડા સ્વામિનારાયણ સમદાયના સાધુ. ભક્તોદ્દયના કવિ. સારા ગરબીકાર કૃતિ: પદ્ય-સચહ (સુ. પણ હજી ઘણા પદ્ય અપ્રસિદ્ધ છે.)

દેવાનંદ દેવમૂર્તિ ઈ. ૧૪મી-૧૫મી સદી પૂર્ણિમાગચ્છના ચંદ્રપ્રભસૂરિની પરપરામાં પદ્યપ્રભસૂરિના શિષ્ય. રચના ક્ષેત્રસમાસ-સ્વો-પજ વૃત્તિ સાથે (સ.)

દેવા સાહેબ ઈ. ૧૮મી સદી કચ્છ-હંમલાના વતની સત રચના: રામ-સાગર (હિ.), હરિસાગર (હિ.), કૃષ્ણસાગર (હિ.), પ્રકીર્ણ પદો

દેવીદાનજી ભક્તકવિ ઈ. સ. ૧૮૫૯-૧૮૯૮ કચ્છ-મુઠા તાલુકાનું ખાલિયાગામ. દેખાઈ નૂખના કાઠિયાભાઈના પુત્ર. જન્મ. સ. ૧૮૧૫ ચૈ. સુ. રામનવમી અવસાન. સ. ૧૮૫૫ સુ. ૧૩ શનિવાર. રચના. કાવ્યસંગ્રહ (ત્રજ.)

દેવીદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધે વસાવડ કૃતિ. ઈશ્વરવિગ્દ (સુ.). એક બીજે 'હરસિદ્ધમાતાનો ગરબો' રચનારો દેવી-દાસ ભાળોદ નાદોદનો વતની નજીવમાં આવ્યો છે

દેવીદાસ ગાંધર્વ ઈ. ૧૭મી સદીનો આગમ સોબિત્રા. જ્ઞાતિએ ગાંધર્વ. કૃતિ રુદ્ર-મિણીહરણ (સુ, ૧૬૦૪), ભાગવત સાર, રાસ-પંચાધ્યાયી (સુ, ૧૬૦૮) એકાદ પદ પણ નાણુવામા આવ્યું છે -અર્વા ગુજ.ના પાસ-વાળી કવિતાકૃતિઓ

દેવેન્દ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાવ જન કૃતિ યશોધરગણ (૧૫૮૨)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

દેવેન્દ્રસૂત્રિ (૧) ઈ ૧૩મી સદી સોમનાથ પાટણ નાગેડગચ્છના સમસૂરિની શિષ્યપંપરામા ધનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય રચના ચંદ્રમભચરિત (સ, ૧૨૦૮)

દેવેન્દ્રસૂત્રિ (૨) ઈ ૧૩મી સદી ખભાત વગેરે રચના કર્મવિપાક-કર્મમ્તવ-અધરવામિત્ર પદ્મશીતિશતક એ નામના કર્મ-અથો-સુદીક (સ), સિદ્ધપત્યારિકા (સ), દેવ-વદન-મત્યાગ્યાન બાધ્ય (સ), સુદગ્ગેનચરિત્ર (સ), ગુરુસાઈ વિજયચંદ્રસૂરિ સાથે, શ્રાવક દિનકૃત્ય-સવૃત્તિ (સ), ધર્મગ્ન-દીકા (સ), દાનાદિકુલક અને રતવનો (સ)

દેવેન્દ્રસૂત્રિ (૩) ઈ ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાવ રુદ્રપદ્મલીય ગચ્છના સવતિલકસૂરિના શિષ્ય રચના -પ્રશોત્તર માલાવૃત્તિ (સ, ૧૩-૭૩), દાનોપદેશમાલા (પ્રા)

દેશળ ઈ ૧૬મી સદીમાં હયાત લીલિયા (જી ભાવનગર) મુસલમાન સિધી : પદો (૫૦) જેટલા, જેમાંથી એક જ છપાયું છે.)

દેશળજી કહાનજી પંચમાર

ઈ. સ ૧૮૯૪-૧૯૬૬

જ. ૧૨-૧-૧૮૯૪ સરનારગઢ • ગણોદ (તા ગોંડળ) રાજપૂત રાજકોટથી ૧૯૧૨માં મેટ્રિક. ૧૯૧૬માં ભાવનગરથી બી.એ. અમ-દાવાદના વનિતા વિશ્રામમા લાખા સમય સુધી શિક્ષક નિવૃત્તિ ગોંડળમા કૃત્ય પ્રતિ-ભાના છતા શરમાળ કવિ ગીતો અને ખાલ-કાવ્યો છપરાત ગંભીર ભાવની રચનાઓ. મૃત્યુ ૧૩-૨-૯૬ કૃતિ. ગલગોટા (સ ૧૯૩૦), દહીકા (કા સ ૧૯૩૧) વગેરે

દેહલ ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાવ કૃતિ અભિવન-જીઝણ (સુ, ૧૬૨૪) મધ્ય ગુજ. કાવ્ય

દેરાખજી રુસ્તમજી દસ્તૂર

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ ભાકા પારસી. કૃતિ : ખાને-નેઆમત (૧૮-૫૨-અપ્રસિક્ષ)

દેહતરારમ કૃપારામ પંડ્યા

ઈ સ ૧૮૫૯-૧૯૧૫

જ. ૮-૩-૧૮૫૯ નડિયાદ વડનગર નાગર ગ્રામણ બી.એ સુધીનો અધ્ધરો અ-ભ્યાસ થયો વડીલાત પછી લાગુવાડાના દી-વાન અગ્રેજ અને ગુજરાતીમા કેટલાક લેખો. ગુજરાતી ગિય ગદ્યકાર અને મહાકાવ્યના લે-ખક મૃત્યુ ૩૦-૧૧-૧૯૧૫ કૃતિ • કુસુમા-વલી ('કાન્ધરી' પ્રકાગ્નુ પ્રોટ આલકારિક ગદ્ય-કથાનક. ૧૮૮૯), ઇન્દ્રજિતવધ મહાકાવ્ય ૧૮૮૭), સુમનગુચ્છ (કા. સ ૧૮૯૬), અમર સત્ર નાટક (૧૯૦૨)

દેહતરારમ મગનલાલ દેસાઈ

ઈ સ ૧૯૦૭

જ. ૫-૧૧-૧૯૦૭ આણંદ. વ. વેસ્મા (તા નવસારી), અનાવળા ગ્રામણ. મળુવા(સો)થી મેટ્રિક. ભાવનગર વડોદરામા ગોલેજનાં જે વર્ષ કર્યા પછી દક્ષિણ આફ્રિકામાં બી.એ લાતિન સંસ્કૃત હિન્દી ભાષાઓના પણ જ્ઞાતા ૧૯૨૮ થી ૧૯૬૨ દ. આફ્રિકામા ટ્રાન્સવાલ એન્જ્યુ ખાતામા હા મ્ક ના આ-ચાર્ય કૃતિ પુસ્તક ત્રિવેણી, વિચાર-વિમળ, છપરાત અગ્રેજમા Thoughts for Thinks, વળી અનેક લેખો

દેહતવિનય ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ કે ગુજરાત જે. શ્વે સાધુ કૃતિ ખુમાણ-રાસ (ડિગળ પ્રકારની ચારણી ભાષાનો એતિ કાવ્યગ્રવ)

દોણુચાર્ય

ઈ ૧૨મી સદી

પાટણ ચૌલુક્ય ભીમદેવ પહેલાના મામા; સમવર્જન આચાર્ય. રચના. પિડનિયુંજિ-દીકા (સં), એવનિયુંજિ-દીકા (સં)

દારકો-દારકાદાસ

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધ

વ ભાલેજ, નિવાસ • રાકોગ કૃતિ • પદ-સ ગ્રહ (સુ), ભાગવત દશમસ્કંધ (અપ્રસિક્ષ, -આ આજ 'દારકો' ક્ષાયન પણ હોય પ્રેમા-નંદ શિષ્ય તરીકે જણાવવામા આવેલો 'દારકો' કે 'દારકાદાસ' અને એની કહેલી રચનાઓ કાલ્પનિક બનાવટી છે.)

ધનજય રમણલાલ શાહ ઈ સ ૧૯૨૫

જ. ૨૬-૮-૧૯૨૫ વડોદરા વીસાલાડ વણિક પ્રાથમિક-માધ્યમિક-કોલેજ વડોદરા-માં કરી, બી.એસસી, બી.એડ., એમ.એડ., વિશારદ, પીએચ ડી ૧૯૪૮-૧૯૬૦મા જુદાં જુદાં સહૃદોમા શિક્ષક. ૧૯૬૦થી ગુજરાત રાજ્યના માહિતીખાતામાં સહાયક માહિતી-

નિયામક. ખાલભોજ્ય સાહિત્યના નિરૂપક કૃતિ • અક્ષલ અજમાવો (૧૯૪૬), ખદ્ધો આ સમાજ (ના. ૧૯૪૭), ખ ડાનર ખાણાવલી (ના ૧૯૫૦), રાણી ચંદ્રાવતીનાં પગક્રમે (એતિ નવલ. ૧૯૫૧), રતનો રખારી (નીતિ-કથાઓ ૧૯૫૫), ઘોડાનો ચોર (નીતિકથાઓ ૧૯૫૫), વચુ મેવ ટુટખકમ (ના ૧૯૬૧), હકચું લસના પરાક્રમે (નવલ ૧૯૬૧), ત્રિ-થનો વડો (સંગીત રૂપ). ૧૯૬૧), પાંખાળો ઘોડો (કંતકથા ૧૯૬૧), હરિ અને હરિજન (નીતિકથાઓ ૧૯૬૪), ખાળી પહેલાં પાળ (ના. ૧૯૬૪), ઝરમરિયાં (બી સ ૧૯૬૫), ઇતરવાચનસાહિત્ય (૧૯૬૫), કીરી (જનુવિજ્ઞાન. ૧૯૬૬), ગ્રેધક (જનુવિજ્ઞાન ૧૯૬૬), એડીપોદી ભાગ ૧ થી ૩ (દરેકની દસ દસ પુરિતકાઓ)

ધનજી ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ રવામિનાર.ચણ સંપ્રદાયનો વૈષ્ણવ. કૃતિ • રુકમિણીવિવાહ, પદો

ધનજીભાઈ કદીરભાઈ

ઈ સ. ૧૮૯૫-૧૯૬૭

જ. : ૨૩-૩-૧૮૯૫. વડોદરા. હિંદી પ્રિસ્તી વડોદરા મેલો. મિશન સ્કૂલમાં શિક્ષણ લઈ ૧૯૧૯મા વડોદરા કોલેજથી બી.એસસી ૧૯૨૬મા કલકત્તાની શ્રીરામપુર કોલેજમાંથી 'એચલર ઓફ હિવિનિદી' થયા. ગુજ. ડો -અમદાવાદમાં ૩૦ વર્ષની અધ્યાપનસેવા પછી ૧૯૫૦માં નિવૃત્ત વિજ્ઞાનના વણા પાઠ્ય-પુસ્તકો લખ્યા છે. મૃત્યુ. ૧૧-૫-૧૯૬૭ કૃતિ પદ્યવિજ્ઞાન ભાગ-૧ (૧૯૩૬), વિ-જ્ઞાન વ્યાખ્યાનમાળા, વિદ્યમાર્ગદર્શક (૧૯-૩૫), સુધિ પરિચય ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૩૮-૪૦), આધ્યાત્મિક જીવન ભાગ-૧ (૧૯૬૨) વગેરે

ધનજીશા હોરમસજી કાંગા

કૃતિ • કાકિયાવાડ હિરેન્દ્રકરી ભાગ ૧ થી ૩ (૧૮૮૬-૯૬)

ધનદાસ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ ધંધુકાનો પટેલ કૃતિ : અર્જુનગીતા (સુ)

ધનદેવગણિ ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાવ જે. શ્વે સાધુ. કૃતિ : સુરંગાભિધ નેમિ-કાગ (સુ, મધ્ય ગુજ. કાવ્ય; ૧૮૪૬)

ધનપાલ (૧)

ઈ ૧૦મી સદી

ઉ. ગુજ. જે. દિગખર કૃતિ : ભવિરસત-કંકા (અપ્રસંસ સ ધિકાવ્ય. સુ.)

ધનપાલ (૨) ઈ. ૧૦મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ધારા, શિવમાળ જે.ન. ધારાના ભોજનો

માનીતો પડિત. મૂળવતની મધ્ય દેશના સ-
કિસગામનો. દાદા દેવર્ષિ, પિતા સર્વદેવ.
રચના : તિલકમજરી (સ. ગદ્યકથા), આવક-
વિધિ (સ.), ઋષભપચ્ચાશિકા (પ્રા.), સત્યપુર
(અપ, જેમાં મ્લેછેએ સોમનાથ વગેરે ભાગ્યા-
નુ લખ્યું છે), પાર્થિવલચ્છીમાલા કોશ (પ્રા.)
છ. પ્રવૃત્તિ ગુજરાતમાં

ધનપ્રસાદ ચઢાલાલ સુનરી

ઈ. સ. ૧૮૮૮-૨

જ. : ૩૦-૫-૧૮૮૮. ભાગેવ આશ્રણ.
પ્રાય-માધ્ય ભરત્ય-વડોદરામાં વીમા ક માં
સેવા કૃતિ : ભાગેવ આશ્રણોનો ઇતિહાસ
(૧૯૨૬)

ધનમાય ધનજીશા ઝંકલેસુરિયા

પારસી સ્ત્રી-લેખક કૃતિ. શુદ્ધવિજ્ઞાનપ્રવે-
શિકા (સ્નાયુલેન રાવળ સાથે; ૧૯૫૪), ભરત-
ગ વણ અને સીવણ-કલા-પુ. ૧ થી ૩ (૧૯-
૫૫), આહાર અને પોષણ (૧૯૫૮), ખોરાક
અને કપડા (૧૯૫૮), શુદ્ધશુદ્ધિ (૧૯૫૮)

ધનરાજ (૧) ઈ. ૧૯મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કૃતિ પદ (રાસ) સંગ્રહ-મધ્ય. ગુજ.
કવિતા

ધનરાજ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
આચાર્ય કલ્યાણસાગરસૂરિના ભાગદેવનો
શિષ્ય. રચના : મહાદેવસારણી ન્યાયોપની
મહાદેવી ટીકા (સ., ૧૯૩૬)

ધનવંત મીતમરાય ઓઝા

ઈ. સ. ૧૯૦૨

જ. : ૨૩-૬-૧૯૧૨ વલસાડ. વ.. રાજ-
કોટ. રાજકોટ-સુરેન્દ્રનગરમાં માધ્યમિક.
જૂનાગઢ-અમદાવાદમાં કૉલેજ-શિક્ષણ અને
બી.એસસી. શરૂમાં મનુર-મહાજન સંઘમાં
અમદાવાદમાં કામ કર્યો પછી સ્વાતંત્ર્યની
લડતમાં, અને લેખનવ્યવસાય પછી માર્કસ-
વાદ તરફ લાગી. વચ્ચે સામ્યવાદી કાર્યકર.
કૃતિ : ધમજીઓનું નીતિશાસ્ત્ર (૧૯૩૬),
શુભામીની શૃ ખલા (૧૯૩૬), શરીરરચનાનું
રહસ્ય (૧૯૪૧), મારા વિના નહિ ચાલે (ન.
૧૯૪૨), કિસાનોની યુદ્ધનીતિ (૧૯૪૨),
ચીનનો નવો અવતાર (૧૯૪૨), વંતમાન
યુદ્ધનું સ્વરૂપ (૧૯૪૨); ૧૯૬૦થી એમણે
'ચરિત્રમાળા' શરૂ કરી છે, જેમાં અકબર,
અખો, અમર માલવિયજી, આનંદરાંકર દુત્ર,
આઈન્સ્ટાઈન, ઇકબાલ, નરસિંહ મહેતા,
પ્રેમાનંદ, દયારામ વગેરે બહાર પડ્યાં છે અને
બીજાં પડેલે બધાં છે.

ધનવિજય (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો અંતભાગ
જે. સ્વે. સાધુ. કૃતિ. હરિવેણુ શ્રીવેણુસાસ
(૧૫૬૪ નજર)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

ધનવિજય (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. સ્વે. સાધુ. કૃતિ : કર્મઅંત્ય બાલાવબોધ
(૧૬૪૪)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

ધનવિજય (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
હસમાનપુરા-અમદાવાદ કલ્યાણવિજય
ઉપાધ્યાયના શિષ્ય. રચના. ધર્મોપદેશ લેશ,
આભારણુશતક (સ., ૧૯૪૩)

ધનરાંકર હીરાશંકર ત્રિપાઠી

ઈ. સ. ૧૮૮૬

જ. : ૨૭-૮-૧૮૮૬. નડિયાદ વડનગરા
નાગર આશ્રણ. મેટ્રિક. ૧૯૧૦માં 'ગુજરાતી
પત્ર'-અમદાવાદમાં મુદ્રીનીડર, ૧૯૧૭માં ઉપ-
તત્રી એ બધ થયું ત્યાં સુધી. પછી 'સદેશ'માં.
છએક વર્ષ ઉપર નિવૃત્ત થયા સામાજિક તેમજ
અતિ નવલકથાઓના લેખક કૃતિ : વાર્તાવૃક્ષ
(૧૯૧૪), ચોખ્ખેવાલી (અનુ. ૧૯૧૬), અલક-
કિશોરી (સૂચિત. ૧૯૧૬), સ્વદેશ (નિબંધો
૧૯૧૮), ઇપ્તું વહાણ (અનુ. ૧૯૧૬), સત્તર-
મી સદીનું કાસ ભાગ ૧ (અનુ. ૧૯૨૦), પ્રબોધ-
કુમાર (સૂચિત. ૧૯૨૨), સંસારબંધન (સૂ-
ચિત ૧૯૨૩), દિવ્યન્યાયો (૧૯૨૩), દિવાની
કે શાણી (અનુ. ૧૯૨૪), અનુપમ ઉપા (૧૯-
૨૫), લક્ષ્મી અથવા જન્મભૂમિની જયગર્જના
(૧૯૨૭), સોરઠના સિતારા (૧૯૨૮), ડોપેરી
રાજહસ (૧૯૨૯), રાજ વિશળદેવ (૧૯૪૫)
વગેરે

ધનસુખલાલ કૃષ્ણલાલ મહેતા

ઈ. સ. ૧૮૬૦

જ. : ૨૦-૧૦-૧૮૬૦ વઢવાણ વ.. સુરત.
વાલ્મીકીકાવ્યરથ રણજિતરામ વાવાભાઈના
ભાણેજ. ઇલેક્ટ્રિક એન્જિ. મા એલ ઇ ઇ. નો
ડિપ્લોમા શરૂથી સિધિયા રૂઝીમ નેવિગેશન
કાં.-મુખર્મીમાં નોકરી હાસ્યલેખક ૧૯૪૦
નો રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક મેળવ્યો. ૧૯૧૮-
થી છ વર્ષ માટે મુખર્મીમાંથી નીકળતા 'સ્ત્રી-
હિતોપદેશ' માસિકના તત્રી. કૃતિ ડિટેક્ટિવ
બહાદુર શેરલોક હોમ્સ (અનુ. ૧૯૦૯),
ચંડાળચોકડી (અનુ. ૧૯૧૩), મેટર લિકનના
નિબંધો (૧૯૧૭), શેરલોક હોમ્સનાં સાહસ-
કર્મો (અનુ. ૧૯૨૦), હુસરલા અને મિત્રમંડળ
(૧૯૨૦), બિચારો અને ભૂલના ભોગ (અનુ.
૧૯૨૧), અસાધારણ અનુભવ અને બીજી
વાતો (૧૯૨૪), અમે બધા (ન્યોટીન્ડ દેવ
સાથે ૧૯૪૨), આધમતે અજવાળે (ચરિત.
૧૯૪૪), અર્વાચીના (અવિનાશ વ્યાસ સાથે
૧૯૪૬), ધૂમસેર (શુભાષાસ ઓકર સાથે
૧૯૪૮), આરામ ખુરશીએથી, બિનધધાદારી
રગભૂમિનો ઇતિહાસ, નાટ્યવિવેક વગેરે

ધનુર્ણ (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો અંતભાગ
જે. સ્વે. કૃતિ : તીર્થમાલા રતોત્ર (૧૫૬૭)
-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

(સુ) ધનુર્ણ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સેનાપુર ડોના વગેરે. જે. સ્વે. કૃતિ : જમ્મ-
દીપવિચારસ્તવ (૧૬૨૧), દેવકુરુક્ષેત્રવિ-
ચારસ્તવ, મહાદેવીરાવણસવાઈ (સેનાપુર-
માં), તીર્થમાલા (૧૬૨૫ ડોનામાં) મધ્ય.
ગુજ. પદ્યરચનાઓ

ધનેશ્વરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
વૃદ્ધનગર-વડનગર જેન આચાર્ય રચના :
'કલ્પસૂત્ર'ની જનાગમવાચના (પ્રા., ૪૫૪-
૪૬૭ વચ્ચે)

ધનેશ્વરસૂરિ (૨) ઈ. ૧૧મી સદી
ચઢાવતી જેન આચાર્ય ખરતરગચ્છના
સરથાપક બિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય. રચના :
સુરસૂત્રીકાંડા (પ્રા., ૧૦૩૬)

ધનેશ્વરસૂરિ (૩) ઈ. ૧૨મી સદી
ચંદ્રકુલના શીલમંડસૂરિના શિષ્ય રચના :
સૂક્ષ્માર્થવિચારસાર (સ., ૧૧૧૫)

ધન્યરાજ-ધનરાજ

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
શ્રીમાલવરાજા સેનાગિરાકુળના માંડલગઢ
(માળવા)ના મત્રી ઝાઝણના પુત્ર દેહડના પુત્ર
અને મંત્રી મડનના કાકાના પુત્ર. રચના : 'શૃ-
ગારધનન-નીતિધનન-નૈસગ્યધનન' એ 'ધનન-
ત્રિશતી' (સ કાવ્યસુ માપિતો; 'નીતિધનન'ની
રચના ૧૪૩૪માં)

ધર્મ (૧) ૧૨મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. સ્વે. કૃતિ : સૂક્ષ્મમંડરાસ, સુમંડાસની
ચતુષ્પદિકા—ઉત્તર અપભ્રંશની બેઠક પદ્યરચના

ધર્મ (મહેન્દ્રસૂરિ-શિષ્ય) (૨)
ઈ. ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
હ. ગુજ. જે. સ્વે. કૃતિ : જમ્મસામિ ચરિત્ર
રાસ (૧૨૧૦)—કે અપ ની પદ્યકૃતિ

ધર્મકલશ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
હ. ગુજ., જે. સ્વે. કૃતિ : બિનકુશલસૂરિ-
પદ્ધતિવેકરાસ (૧૩૨૧) હ. અપ ની પદ્યરચના
—એતિ (રાસ)—દિહીના સુલતાન કુટુંબ-
દીનના નિર્દેશવાળો, સુ)

ધર્મપ્રીતિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. સ્વે. કૃતિ નેમિરાસ (૧૬૧૬), બિન-
સાગસરિરાસ (૧૬૨૫)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય-
રચનાઓ

ધર્મકુમાર ઈ. ૧૩મી -
નગન્દકુળના હેમપ્રભ-ધર્મપ્રભ-સો

નો ગિપ્ય રચના શાલિભટ્ટચરિત (સ, ૧૨૭૮)

ધર્મધોષસૂરિ (૧) ઈ ૧૨મી સદી
રાજગચ્છના શીલભટ્ટસૂરિના ગિપ્ય રચના
ધર્મકલ્પદ્રુપ (સ, ૧૧૩૦)

ધર્મધોષસૂરિ (૨) ઈ ૧૨મી સદી
પાટણ ચંદ્રગચ્છ પોર્ણિમિક ગચ્છના સ્થા-
પક ચંદ્રપ્રભસૂરિના શિષ્ય રચના ગપ્તસિદ્ધિ
(સ વ્યાક), મહરિસિકુલક (પ્રા), ઋષિમહલ-
સ્તવન (સ.)

ધર્મધોષસૂરિ (૩) ઈ ૧૩મી સદી
અચલગચ્છના જયસિદ્ધિસૂરિના શિષ્ય
રચના શતપદી પ્રશ્નોત્તર પદ્ધતિ (પ્રા, ૧૨-
૦૭)

ધર્મધોષસૂરિ (૪) ઈ ૧૩મી સદી
દેવેન્દ્રસૂરિના શિષ્ય મૂળ સાધુનામ 'ધર્મ-
કીર્તિ' અવસાન ૧૩૦૧. પેથડમત્રીના ગુરુ-
રચના. સુવાચારભાષ્ય-ચેત્યવદનાભાષ્ય (સ.),
કાલમ્વરૂપ ત્રિચાર (સ), શ્રાક્રાન્તિનિરૂપ
(પ્રા) ચતુર્વિંશતિ જિનસ્તુતિ (સ), ૬ પમ-
કાલસધસ્તોત્ર (પ્રા)

ધર્મચંદ્રગણિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
ખરતગચ્છના જિનવર્ધનસૂરિ-જિનચંદ્ર-
સૂરિ-જિનસાગરસૂરિના ગિપ્ય રચના કપૂર-
મજરી-સદ્ગત્તી ટીકા (સ), સિદ્ધરમ્પરણકાવ્ય-
ટીકા (સ, ૧૪૫૭)

ધર્મતિલક ઈ ૧૩મી સદી
ખરતગચ્છના જિનપતિસૂરિના જિનેશ્વર-
સૂરિના શિષ્ય રચના. અજિનજિનસ્તવ
[હલ્લાસિકરમરણટીકા, સ, ૧૨૬૬]

ધર્મદાસ ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ
ખચેરા જે લોકાગચ્છ. કૃતિ જયવત
મુનિનો રાસ (એતિ ૧૫૬૫)-મધ્ય ગુજ.ની
પદ્યરચના

ધર્મદેવ ઈ ૧૬મી સદીનો આરભ
૬ ગુજ જે ર્થે કૃતિ હિંગિયટનો રાસ
(૧૬૪૮), અનપુત્રરાસ (ગામ સીણીગમા
૧૫૦૫), વજ્ર(વચરોસ્વામીનો રાસ (૧૫૦૭)
-મધ્ય ગુજ ની પદ્યકૃતિ

ધર્મદેવગણિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
કીર્તિરતના કાંતિરતના શિષ્ય રચના
પદ્ધિશતક-ખાલાવખોધ (મધ્ય ગુજ. ૧૪૫૬)

ધર્મભૂષણ ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
સુરનંદહણ જે ર્થે કૃતિ નપકવતી-
શીલપતાન ચોપઈ (૧૫૫૮ પછી) -મધ્ય. ગુજ.
પદ્યરચના

ધર્મમંદિર ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
મુલતાન. જે ર્થે કૃતિ. મુનિપતિ-ચગિત્ર,
પ્રખોધચિતામણિ-મોહ-વિવેકનો રાસ (મુ,
મુલતાનમા. ૧૬૮૮), પરમાત્મપ્રકાશ ચોપઈ
(૧૬૮૫) અર્વા ગુજ. પદ્ય

ધર્મભૂતિસૂરિ-શિષ્ય
ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
પિંગળપુર જે ર્થે સાધુ કૃતિ: ત્રિધિ-
રાસ (૧૫૮૬)-મધ્ય ગુજ પદ્ય

ધર્મગત ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
આગરા જે ર્થે કૃતિ જયવિજય ચોપઈ
(૧૫૮૮)-મધ્ય ગુજ. રચના

ધર્મરુચિ ૧૬મી સદીનો આરભ
જે ર્થે કૃતિ અનપુત્ર ચોપઈ (૧૫૦૪)
-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ધર્મવર્ધન-ધર્મસિંહ (૧)
ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
રાધનપુર વગેરે જે ર્થે સાધુ કૃતિ
અમરસેન વેરસેન ચોપઈ, રાનીશ્વર વિજય
ચોપઈ(રાધનપુરમા), સુરમુન્દરીનો રાસ (ખિના-
તટપુરમા ૧૬૭૬) વગેરે અનેક પદ્યરચનાઓ,
સ ભાષાના પણ સાગ્ર ગ્રન્થકાર

ધર્મસમુદ્રગણિ ઈ ૧૬મી સદીનો આરભ
લલોરવગેરે જે ર્થે સાધુ કૃતિ સુમિત્ર-
કુમારરાસ (૧૫૧૬), કુલધ્વજ કુમારરાસ (૧૫-
૨૮), અવતિસુકુમાલ રાસ, રત્નિભોજનગસ
-જયસેન ચોપઈ (પચાલસામા), પ્રભાકર
ગુણાકર ચોપઈ (૧૫૧૭), શકુતલા રાસ (મુ)

ધર્મસાગર ઉપાધ્યાય
ઈ ૧૬ સદીનો ઉત્તરાર્ધ

રાધનપુર તપગચ્છના પ્રસિદ્ધ આચાર્ય
હીરવિજયસૂરિના ગિપ્ય સસ્ટુત રચનાઓ.
ઓરિફ્ટકમતો ત્સુરટીપિકા (૧૫૬૧) તત્ત-
તરંગિણી-કૃતિ, મવચનપરીક્ષા કૃતિ (૧૫-
૭૩), ઈર્ષ્યાપયિકાપદ ત્રિશિકા (૧૫૭૩), કલ્પ-
સૂત્ર-ત્રિણાવલી-ટીકા (રાધનપુરમા ૧૫૭૨),
જમ્બીપ-પ્રજ્ઞપિટીકા (૧૫૮૩), ગુર્ત્તવલિ-
પદ્યવલિ-સૂત્રકિ, પર્યુણશતક-સૂત્રકિ, સર્વજ્ઞ
ગતક-સૂત્રકિ, વર્ધમાનદ્વાત્રિશિકાપોડશ સ્તોત્રી-
સંવિચારણા વગેરે

ધર્મસિંહ (૨) ઈ ૧૭મીસદીનો મધ્યભાગ
હદયપુર જે ર્થે કૃતિ. ગિવલ આચાર્ય
રાસ (એતિ મોહનવેલિ-૧૬૩૫)-મધ્ય
ગુજ. પદ્ય

ધર્મસિંહ (૩) ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જન્મ ભમનગર જે. લોંકા કૃતિ ૨૭
ટખા-ખાલાવખોધ-અર્વા ગુજ. ગદ્ય

ધર્મસિંહગણિ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
૩. ગુ, જે ર્થે સાધુ. કૃતિ. દિવાલીરાસ,
વિક્રમરાસ-મધ્ય ગુજ. પદ્યરચનાઓ

ધર્મમુંદગસૂરિ-સિંહસૂરિ
ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
જેન ર્થે. આચાર્ય રચના રસવતી વણન
(શ્રીપાલ નાટકગત, સ, ૧૪૭૫)

ધર્મોદ્દ મહનલાલ માસ્તર 'મધુગમ'
ઈ સ ૧૬૨૬

જ : ૧૨-૧-૧૬૨૬, મરૂચ પ્રાથ માધ્ય
ભરૂચમા. કોલેજ-ગિરણુ નારિક-ભાવનગર-
નવસારી વલ્લભવિદ્યાનગર ૧૬૫૦માં મુખર્ધ-
યુનિ ના એમ એ., સાહિત્યરત્ન. પીએચ ડી
(સરદારપટેલ યુનિ ૧૬૫૫) પ્રથમ વલ્લભ
વિદ્યાનગરમા, પડી નડિયાદ કોલેજમાં અધ્યા-
પક કવિ કૃતિ જરમર (કા. સં ૧૬૫૬),
દ્વો ખેલો (૧૬૫૬), બાપુવદના (૧૬૫૭),
સાદ (૧૬૫૬), મારા પ્રિય એકાદી (એકાદી-
સંપ્રદ-સ પાદન. ૧૬૫૭, પ્રો જ. કા. પટેલ
અને ડો બાનુ ચોક્કસીના સહકારમા)

ધવલ ઈ ૧૦મી સદી
૩ ગુજ. જે. ર્થે હિંગબર કૃતિ: હરિવગ
પુરાણ-અપ પદ્યગ્રન્થ (મુ)

ધા દિવેદ ઈ ૧૧મી સદી
આનંદનગર-વડનગરનો સાહુલ રચના.
નીતિમજરી (સ.)

ધાહિલ ઈ ૧૧મી સદી
૬. ગુજ. જેન કૃતિ: પકમસિરિચરિક-
અપખ ગ રામાયણ (મુ)

ધીણુ-(૧) ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
હિંદ કૃતિ. ચુપઈ કાગુ-મધ્ય ગુજ. કાગુ-
કાવ્ય (મુ)

ધીરજખહેન પારેખ સુરનંદા (તા અમ-
રેલી) અત્યારે મુંબઈમા કૃતિઓ: ગીતાગોર-
સી (કા. ૧૬૪૬), છવનનું વલોણું (નવલિકા
૧૬૫૭), લક્ષ્મીનાં પગલા (ન ૧૬૫૮), ત્રાસ
વડા (ન ૧૬૬૨), નૃણા અને ત્યાગ (ન
૧૬૬૨), હરના અરમાન (નવલિકા. ૧૬૬૩),
દ્વંકળા હંચાં (ન. ૧૬૬૩), શ્રદ્ધા ને સાધના
(ન ૧૬૬૪), હેમાગિની (ન ૧૬૬૪), ચારુ-
સિદ્ધા (ન ૧૬૬૪)

ધીરજગમ નરસેરામ પુરાણી,
'ધીગજકાકા'
ભરૂચ પ્રખ્યાત કવિ, ખાસ કરીને હાસ્યના
કૃતિ. કવિ ધીરજગમકૃત કવિતા (૧૬૦૭)

ધીરજલાલ અમૃતલાલ ભટ્ટ ઈ.સ. ૧૮૮૯
જ. : ૧૪-૮-૧૮૮૯ રોજકા (તા. ધંત્રુકા)
પ્રશોરા નાગર શ્રા. અમદાવાદ મેઈલ ટ્રેનિંગ
કો.ના ત્રીજા વર્ષે સુધીનો અભ્યાસ. સ નો સ્વ-
તંત્ર અભ્યાસ નિશાળોના આચાર્ય. નવલકથા-
દાર અને કવિ કૃતિ. ખાલકવિતાઓ (૧૯૧૬),
રોજપૂતોનો રણુચક્ર (ન. ૧૯૧૮), પેશાવરની
પક્ષિની (ન. ૧૯૨૦), આદર્શ ચરિત્રાવલિ
(૧૯૨૦), અળગાની આત્મકથાઓ (૧૯૨૧),
આનંદહાસી (ન. ૧૯૨૨), ધીરજનાં કાવ્યો
(૧૯૨૩), વનિતાની વાતો (૧૯૨૪), કલહરની
કથાર-ભાગ ૪થો (૧૯૨૪), લાલચીન (૧૯૨૫)
વગેરે

ધીરજલાલ ટેકરરશી શાહ ઈ.સ. ૧૯૦૬
જ. : ૩-૩-૧૯૦૬. દાણુવાડા (તા. મૂળી).
વીસા શ્રીમાળી જૈનવણિક. ગુજ. વિદ્યાપીઠના
'વિનીત.' ચિ ન. વિદ્યાવિહારમાં તાલીમ લઈ
ચિત્રકાર. ૧૯૨૬-૩૦માં એ શાળામાં ચિત્ર-
શિક્ષક. પછી મુખર્દથી 'જૈન જ્યોતિ' માસિક
ચલાવ્યું. અષ્ટાવધાન પણ કરે છે. બ લગ્નથા-
વલીની સંખ્યાબધ પુસ્તિકાઓ. કૃતિ. જીવન-
વિચાર પ્રવેશિકા (૧૯૨૮), જળમંદિર પાવા-
પુરી (૧૯૩૧), કુદરત અને કલાધામમાં વીસ
દિવસ (૧૯૩૧), અજન્તાનો યાત્રી (૧૯૩૧),
અચલરાજ આબુ (૧૯૩૧), પાવાગઢનો પ્રવાસ
(૧૯૩૧) વગેરે

ધીરજલાલ ધનજીભાઈ શાહ

ઈ.સ. ૧૯૧૨
જ. : ૧૪-૧૧-૧૯૧૨. ભાવનગર દસાશ્રી-
માળી જૈન વણિક જન્મ પછી ૧૫મે દિવસે
પિતાનું મૃત્યુ. મોસાળમાં ઉછેર. પ્રાથ. છ ચોરણ
કરી કરિયાણાની દુકાને બેઠા, પણ આ ધ્યે
ન ક્યતા માતાજી એમને લઈ અમદાવાદ
આવ્યા. ૧૯૩૧માં મૅટ્રિક પરચૂરણ નોકરીઓ
બાદ ૧૯૩૮માં સંસ્કૃત સાહિત્ય વધેકા કાર્યાલય-
માં પ્રેસ-અવસ્થાપક. સાથેસાથ કોલેજનો
અભ્યાસ ૧૯૪૦માં 'અમદાવાદ રયુનિવર્સિટી
સમાચાર'ના પહેલા તત્રી થયા-સાથેસાથ
૧૯૪૨માં ગુજ. કો થી બી એ ૧૯૪૨ની
'હિંદ ઇન્ડો'ની લડતમા ભાગ લીધો અને અમદા.
રયુનિ. ચળવળના ભૂગર્ભ કાર્યકર ૧૯૪૩ થી
વેપારમાં પડ્યા. ૧૯૪૭ થી મુખર્દીમાં ભાગી-
દારીમાં વેપાર શરૂ કર્યો-જે ચાલુ છે દરમ્યાન
ચુરોપની મુ માફરી ૧૯૫૩-૫૮માં ગુજ. સા
પરિષદના એક મત્રી ૧૯૪૪ ૪૫ થી ગુજ સા
સભા-અમદાવાદના એક મત્રી. મુખર્દીની જેન
સંસ્થાઓના પણ એક અગ્રણી કાર્યકર સહકાર
દેત્રે પણ ન્હાના કાર્યકર. ૧૯૫૮-૬૧માં મુખર્દી

રાજ્ય સહકારી સંઘના મત્રી. ૧૯૬૨માં 'વિમલ
પ્રબંધ'નું સંપાદન કરી અભ્યાસ નિબંધ લખી
પીએચ. ડી થયા નવલકથાકાર અને રોજની-
શી-લેખક પણ. કૃતિ. બા (૧૯૪૪), શ્રમણ
લગવાન મહાવીર (૧૯૪૫), સોળસતી, લાટ-
નો ડડનાથક, જૌહર, ભાઈબીજ (૧૯૪૮),
મહાગુજરાતનો મત્રી, મહામાત્ય, સહકારદેત્રે
ગુજરાત, વિમળ પ્રબંધ (સપા-મહાનિબંધ.
૧૯૬૫), અમારે ખાતે (૧૯૬૩), સહકાર:
ચિતન અને મનન (૧૯૬૭) વગેરે

ધીરજલાલ લવનભાઈ ગજજર

ઈ.સ. ૧૯૨૬
જ. : ૨૮-૨-૧૯૨૬. પાલડી અમદાવાદ
ગુજેર સુથાર પ્રાથ. અમદાવાદ, માધ્ય. અમ-
દાવાદ અને રાજકોટ. ૧૯૪૬માં મૅટ્રિક. ૧૯૫૬-
માં એસ ટી સી. ૧૯૬૧માં હ. કા. કોલેજ-
અમદાવાદથી બી. એ. અમદાવાદમાં હા સ્કે-
લોમાં શિક્ષક પછી ગુજ. વિદ્યાપીઠ વિનયમ-
દિરમાં શિક્ષક ૧૯૫૬ થી લેખન-પ્રકાશન.
કૃતિ. ૧૯૬૬ સુધીમાં ૯૭ જેટલી વિવિધ
વિષયો-સ્થાનો વગેરેને લગતી પરિચય પુસ્તિ-
કાઓ વાર્તાઓ

ધીરસિંહ વહેરાભાઈ ગોહીલ

ઈ.સ. ૧૮૮૪
જ. : ૨૦-૧૧-૧૮૮૪. આલમપુર (તા.
સોનગઢ, જિ. ભાવનગર) રાજપૂત. ઘેર
અભ્યાસ 'ક્ષત્રિયમિત્ર'ના તત્રી. નવલકથાકાર
કૃતિ. જેસલ અને તોરલ (૧૯૧૬), સતી
ભીળળી અને મેહુજેઠે (૧૯૧૬), કપૂરી અને
કારાયલ (૧૯૨૦), સુણી અને મેયાર (૧૯૨૦),
નાગમતી (૧૯૨૧), ગોહીલવીર હમીરજી (૧૯-
૨૧), રા' માહલિક (૧૯૨૩), રા' નવધણુ
(૧૯૨૭) કાઠિયાવાડની ઈતકથાઓ (૧૯૨૬),
કાઠિયાવાડની પ્રેમકથાઓ (૧૯૨૨) વગેરે

ધીરુભાઈ પટેલ

ઈ.સ. ૧૯૨૬
જ. : ૨૬-૫-૧૯૨૬. ધર્મજ. હાલ મુખર્દી.
કૃતિ: અધૂરો કોલ (વાર્તા ૧૯૫૫), એક લહર
(વા ૧૯૫૭), પહેલુ ઈનામ (ના ૧૯૫૭),
પખીનો મેળો (ના. ૧૯૫૭), મનનો માનેલો
(ના ૧૯૫૯), ટોમ સોયર ભાગ-૧ (વા અનુ.
૧૯૬૦), વિનાશને પથે (ના. ૧૯૬૧), નમણી
નાગરવેલ (ન. ૧૯૬૧), વડવાનવ (ના.
૧૯૬૪) વગેરે

ધીરુભાઈ ઈશ્વરલાલ પરીખ

ઈ.સ. ૧૯૩૩
જ. : ૩૧-૮-૧૯૩૩. વિરમગામ દસા
મોહ વણિક. પ્રાથ માધ્ય. વિરમગામ. ૧૯-

૫૧માં મૅટ્રિક. એલ ડી. કોલેજ-અમદાવાદમાં ચાર
વર્ષ કરી ૧૯૫૫માં બી.એ., ૧૯૫૮માં ગુજ.
યુનિ.માંથી એમ.એ. ૧૯૬૭માં પીએચ ડી
સિદ્ધાંત પ્રવૃત્તિ. ૧૯૬૭થી મહિલા કોલેજ.
સુરેન્દ્રનગરના આચાર્ય ૧૯૬૬થી અમદાવાદ
માનવમંદિર કોલેજમાં ગુજ.ના અધ્યાપક. કવિ
અને વાર્તાલેખક. રચના. કટકની જુગલો
(વા. સં. ૧૯૬૪) વગેરે

ધીરુભાઈ પ્રેમશંકર ઠાકર ઈ.સ. ૧૯૧૮

જ. : ૨૭-૬-૧૯૧૮. કોડીનાર (સી.), વ.
વિરમગામ પ્રાથ. કોડીનાર ચાણુસ્મા. માધ્ય
ચાણુસ્મા સિદ્ધપુર. ૧૯૩૪માં મૅટ્રિક ૧૯૪૦-
માં મુખર્દી-કેવિયર્સ કો.માંથી બી.એ. ૧૯૪૨-
માં એલિફન્ટ-કો માથી એમ.એ. ત્યા
૧૯૪૦માં ગુજ.ના વ્યાખ્યાતા. પછી ગુજ કો.
અમદાવાદમાં અધ્યાપક. મણિલાલ નમુભાઈ
ઉપર પીએચ. ડી થયા પછી ૧૯૬૦થી મોરારાસ
કોલેજના આચાર્ય. નાટ્યપ્રવૃત્તિના સારા અ-
ભ્યાસી. કૃતિ. ગણધરવાદ (અનુ. અથે. ૧૯૪૨),
નિલવવાદ (અનુ. અથે. ૧૯૪૭), મણિલાલના ત્રણ લેખો (સપા. ૧૯૪૯), અથ
ને અથક રપુ ૧૦મું (ઈન્ડિવદનદેસાથે ૧૯૫૨),
કાંતા (સપા. ૧૯૫૫), જયભિખુ વાતો
સૌરભ (સપા ૧૯૫૫), ધૂમકેતુ-વાતો સૌરભ
(સપા. ૧૯૫૫), ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસ-
રેખા ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૪ ૫૬), મણિલાલ
નભુભાઈ સાહિત્યસાધના (૧૯૫૬), મણિ-
લાલ નભુભાઈ જીવનરંગ (૧૯૫૭), અભિનેય
નાટકો (સકલન ચાદી ૧૯૫૮), સમાજલક્ષી
મનોવિજ્ઞાન (અનુ ૧૯૫૮), આત્મનિમજ્જન
(કા, સપાદન ૧૯૫૯), ચંદ્રહાસ આખ્યાન
(સપા પ્રો. અનંતરાય રાવળ સાથે ૧૯૬૧),
સુદરોન અને પ્રિયવદા (સકલન ૧૯૬૨), રંગ
કસુબી અને રુચિ (વિવે ૧૯૬૪)

ધીરો ભગત

ઈ.સ. ૧૭૫૨-૧૮૮૪
ગોહડા (તા. સાવલી જિ. વડોદરા) શ્રલ-
ભટ્ટ. હમ્ય કોટિનો જ્ઞાની ભક્ત એની 'કાદી'-
ઓ ખૂળ જાણીતી છે કૃતિ અશ્વમેધ (૬૦
અધ્યાય સુધી), જ્ઞાનખત્રીશી (મુ), સુરતી-
બાઈનો વિવાહ (મુ), પદો અને સાખીઓ
(મુ.)-હજ પણ કેટલુક સાહિત્ય અપ્રસિદ્ધ છે.

ધૈર્યચંદ્ર રણછોડદાસ બુદ્ધ

ઈ.સ. ૧૯૦૯
જ. : ૨૬-૧-૧૯૦૯. લાડી. સનદી વડીલ
સાડીમાં 'ગુજર સાહિત્ય ભડાર' નામની પ્રકા-
શન સંસ્થા પણ ચલાવે છે. કૃતિ: મેવાડની
મહત્તા (વા. ૧૯૩૪), તાતાં તીર (સામા વા
૧૯૩૫), શરદપૂર્ણિમા (સાસ-ગીતા, ૧૯૩૭),

ગુજન (બા ગી ૧૬૩૯), રસનયોત (કા સ ૧૯૮૦), સુરગા (વા સ ૧૯૮૨), ગુહલક્ષ્મીના ગરખા (સાસગીતા ૧૯૪૩), પ્રાણ્યસાત્રિ (ગીતકથા) (૧૯૪૫), ભગરણ (સાસગીતા. ૧૯૪૬), પ્રાણ્યસાધના, (કા સ ૧૯૪૬), પજગી (ગેયકા કા. સ ૧૯૪૭), સુરિમતા ખર ૧-૨ (ન ૧૯૪૭), રાસગોળી (ચ ગી. ૧૯૪૮), છપા આસુ (વૈધવ્યજીવનની વાતો ૧૯૪૮), હલ્લાસ (હાસ્યકથાઓ ૧૯૪૮), ગરખા ગુજ-રાતીઓ (ચ ૧૯૪૫), ધન્યધરા ગુર્જરી (ચ ૧૯૬૬) ઉપરાંત સંખ્યાબધ સંપાદનો અને પ્રકાશનો.

ધ્રુવકુમાર કુશી

ઈ. સ. ૧૯૨૧

જ. ૮-૧૦-૧૯૨૧. જૂનાગઢ વડનગરા નાગરગૃહસ્થ બી.ટોમ (૧૯૪૨), એલ.એલ. બી (૧૯૬૬). સહાય-વેચાણવેરા કમિગન બાવનગર કૃતિ વારસો (વા સં ૧૯૫૧), વિધિના લેખ (વા સં, ૧૯૬૨)

નરકિશોર

ઈ ૧૮મી સદી લગભગ

કૃતિ બારમાસ (અપ્રસિદ્ધ)

નરકુમાર જોડાલાલ પાડક ઈ. સ ૧૯૧૫

જ. ૨૩-૧-૧૯૧૫ રાજગઢ (તા દેવગઢ બારિયા) શ્રીગૌડ બ્રાહ્મણ પ્રાચ વડોદરામાં, માધ્ય મુખ્યમાં ૧૯૩૮માં એવિયસ કોલેજ-માંથી બી.એ. આકાશવાણીના જુના જુના કેન્દ્રમાં કાર્યનિયોજક સારા કવિ કૃતિ સ-વેદના (કા. ૧૯૪૨), આપણા નેતાઓ (ચ ૧૯૪૮), મોનના પાણી (ન ૧૯૪૭), પારતી જણી (ના ૧૯૫૦), ભાડે આપવાનું છે (ના ૧૯૫૬), એકાદી (વિવે ૧૯૫૬), વેશાબી વાદળ (ના ૧૯૫૯)

નરલાલ

ઈ ૧૮મી સદી લગભગ

કૃતિ નરસિંહચરિત (અપ્રસિદ્ધ)

નરશંકર તુળાનશંકર મહેતા

ઈ સ ૧૮૩૪-૧૯૦૫

જ. ૨૧-૪-૧૮૩૫ સુરત વડનગરા નાગરગૃહસ્થ મેટ્રિક ન થયા છતાં અંગ્રેજ શિક્ષકોના સંપર્કે અંગ્રેજી સાહિત્યનું સખળ વાચન એજન્સી અને દેશી રાજ્યોમાં શિક્ષણ ખાતાની નોકરી ટ્રેનિંગ કોલેજના આચાર્ય સુધીની ૧૮૬૬માં અધ્યક્ષશ્રમમાં મામલતદાર, ત્યાંથી ૧૮૭૧માં ધૃષ્ટકામાં, પછી દેવગઢ બારિયામાં આસિ પોલિ. એજન્ટ, ત્યાંથી શુણવાડા વગેરેમાં એમની એક માત્ર ઉમદા નવલકથા કૃતિ કરજુથેલો (૧૮૮૮)

નરિવર્ધનસુરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

જ. ૧૩. આચાર્ય. કૃતિ. ચાંદવરાસ (૧૫-૨૨)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

નગર્ષિગણિ

ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ

તપગચ્છના કુશલવર્ધનના શિષ્ય કૃતિ રામસીતારાસ-(૧૬૫૩)-મધ્ય ગુજ પદ્ય-સ્થાનાગ-દીપિકા (સં., ૧૯૦૧), કંઠપાતવાચ્ય (સં., ૧૯૦૧)

નગીનદાસ પુરુષોત્તમદાસ સંઘવી

અમદાવાદના પાટીદાર. સનાતન હિંદુ ધર્મના એક સખળ કાયેર હતા. કૃતિ: વિ-જયસિંહ વિજય (કા. ૧૮૮૩), પદ્યસવ (કા ૧૮૯૨)

નગીનદાસ ગોકળદાસ મહેતા

ઈ સ. ૧૮૬૫-૧૯૦૦

૧૮૬૫ (આ સુ ૬) સુરત કકીબધા વૈષ્ણવ વણિક ૧૯મી વર્ષ મુખ્ય એલિફન્ટા કોલેજ-થી બી.એ. નવસારીમાં શિક્ષક પછી વડોદરા રાજ્યમાં શિક્ષણવિકારી રવ. મોતીરામ મહેતાના નાના ભાઈ કૃતિ રમરણુભક્તિ (૧૯-૬૮, વેદાંતરાસ અને અધ્યાત્મજ્ઞાનનો ગ્રંથ)

નગીનદાસ નારણદાસ પારેખ

ઈ સ ૧૯૦૩

જ. ૩૦-૮-૧૯૦૩ વલસાડ શ્રીમાળી વણિક સેની પ્રાચ માધ્ય વલસાડમાં અ-સહકારના આદેશને અમદાવાદ ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં અભ્યાસ અને સ્નાતક થયા. 'સાખરમતી' માસિક બે વર્ષ ચલાવ્યું બંગાળ શાતિનિકેતનમાં જઈ બંગાળીનો અભ્યાસ કર્યો વર્ષો સુધી 'કિશોર' માસિકના તત્ત્વી ગુજરાતી સંસ્કૃત અને બંગાળીના સારામાર્મિક જ્ઞાતા. અનેક બંગાળી ગ્રંથોના અનુવાદક. રવ રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના રાજ્યાબધ ગ્રંથોના અનુ-વાદક વિવેચક ગુજ વિદ્યાપીઠમાં અન્યાયક હતા ત્યાંથી ભો. ને. વિદ્યાભવનમાં, અને પછી રામાનંદ મહાવિદ્યાલય (હ કા કોલેજ) સ્થ-પાતા ત્યાં ગુજ ના અધ્યાપક. ૧૯૭૦ સુધીના નાનામોટા ૭૦ ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ થયા છે. ૧૯૨૮થી સતત લેખનપ્રવૃત્તિ. મહત્વની રચનાઓ-કાવ્યવિચાર (સુરેન્દ્રનાથ દાસગુપ્તા. અનુ., ૧૯૪૪), હિંદુસ્તાની વ્યાકરણપ્રવેશ (૧૯૪૭), સાહિત્યવિવેચનના સિદ્ધાંતો (એમર ટોંગી અનુ ૧૯૫૭), સાહિત્યમાં વિવેક (વર્સેટોલ્ડ, અનુ ૧૯૫૮), અનુવાદની કળા (૧૯૫૮), નવ-લરામ (૧૯૬૧), મહાદેવભાઈ દેસાઈ (૧૯૬૨), પ્રેમાનંદ (૧૯૬૩), ગાધીજી (૧૯૬૪), શુભ-

સંદેશ (બાઈબલ અનુ ૧૯૬૫), રસ અને ધ્વનિ (શ્રી રાક્ષસ અનુ ૧૯૬૮), પગિય અંતે પરીક્ષા (૧૯૬૮), રવાધ્યાય અને સમીક્ષા (૧૯૬૯), અભિનવનો રસવિચાર અને ખીન લેખો (૧૯૬૯) વગેરે.

નગીન કકીગભાઈ મોદી ઈ. સ ૧૯૩૩

જ. ૬-૧૦-૧૯૩૩. કનસાડ (જિ. સુરત) વ. સુચીન (જિ. સુરત) પ્રાચ વતનમાં અને માધ્ય કોલેજનું નવસારીમાં. ખી એસસી. ૧૯૫૭માં એમ એસસી. ૧૯૬૪માં. પ્રથમ ગાર્ડ કોલેજમાં ડેપુટીસ્ટ્રેટ, અન્યારે બારિયા સા ઇન્સ્ટિટ્યુટમાં રસાયણગાત્રના ટ્યુટર. કૃતિ પખ નર્સી કુલનવન કી (ન ૧૯૬૫), બાગ્યા મોતી તૃત્યા મન (ન. ૧૯૬૩), શુણાત્મક વિદ્યેયણ (૧૯૬૧)

નટવલાલ ઇરછારામ દેસાઈ

ઈ સ. ૧૮૮૬-૧૯૬૫

જ. ૧-૬-૧૮૮૬ સુરત દસા શ્રીમાળી વણિક-વૈષ્ણવ સ્વ ઇચ્છારામ સ્વયંભાગ દેસાઈ-ના ત્રીન પુત્ર ૧૯૦૬માં મુખ્યથી બી.એ. અને પિતાજીની મદદમાં 'ગુજરાતી' સાપ્તાહિકમાં. ૧૯૨૬માં ગુજરાતીના તત્ત્વી, બધ વધુ ત્યાં સુધી ચલાવ્યું આઠ પત્રકાર અને સ-રોધક વિકાન મૃત્યુ: ૧-૭-૧૯૬૫ કૃતિ. ત્રીકમજસના કાવ્યો (નયનસુખરાચ વિ મજ-મુદાર સાથે), વેલી ડિરાન રુક્મિણીરી (સંપા. અને અનુ) વગેરે

નટવલાલ ઉદેશ્વર ત્રિવેદી

કૃતિ કાવ્યકળા અને દ્રુવાખ્યાન (૧૯૧૧)

નટવલાલ કનૈયાલાલ વૈષ્ણવ

ઈ સ ૧૮૯૦-

જૂનાગઢ વડનગરા નાગરગૃહસ્થ મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ. પછી ઠાઈપિસ્ટ કાઠિયાવાડ એજન્સીમાં નોકરી થોડો વખત માણાવદર-માં અને પછી જૂનાગઢમાં. સ્ત્રીકૃપયોગી તે-મજ ઓપરોપચારના ગ્રંથોના લેખક કૃતિ: સૌભાગ્ય શિક્ષાબ્ધિ ભાગ ૧-૨, નારીઓનું નિત્ય વાચન, પની ધર્મ, સૌભાગ્ય સગીત-સંગ્રહ, ગુદરી અને સામગ્રે, સ્ત્રીઓનું ખાનગી વાચન, સગર્ભા સ્ત્રીની સમાજ, માતાની કરજ અને બાળોપયોગી ઓપદ્ય, દરનીની માવજત, ઉપરાંત જુના જુના રંગો વિશેની પુસ્તિકાઓ

નટવલાલ કુબેરદાસ પંડ્યા,

'ઉશનર' ઈ સ. ૧૯૨૦

જ. ૨૮-૯-૧૯૨૦. દહેગામ (જિ. મહે-સાણા) વ. સાવલી (જિ. વડોદરા) શ્રી ગૌડ બ્રાહ્મણ પ્રાચ સાવલીમાં, પછી રલોઈમાં

ભણી ૧૯૩૮મા મૅટ્રિક ૧૯૪૨માં વડોદરા કોલેજથી બી.એ. ૧૯૪૪મા ટી. ડી. ૧૯૪૫માં એમ.એ. નવસારી કોલેજમાં ગુજ ના અધ્યાપક. પછી વલસાડ કોલેજ થતા ત્યાં અધ્યાપક અને પછી આચાર્ય હન્ય કક્ષાના કવિ અને વિવેચક. કૃતિ (કા.), ચાર અધ્યયનો (વિવે. ૧૯૫૨), પ્રશ્ન (કા. સ. ૧૯૫૫), નેપથ્યે (કા. સ. ૧૯૫૬), મનોમુદ્રા (કા. સ. ૧૯૬૦), આદર્શ (કા. સ. ૧૯૬૦) તુલુનો મહા (કા. સ. ૧૯૬૪), ૩૫ અને રસ (વિવે. ૧૯૬૫) વગેરે

નટવરલાલ ગોકળદાસ રાજપરા

ઈ. ૧૯૩૧

જ. ૧૪-૬-૧૯૩૧. રાજકોટ. જ્ઞાતિએ વૈષ્ણવ સોની વણિક. ગુજ કો. અમદાવાદ ધમેન્ડ કોલેજ રાજકોટ વગેરેમાં ગુજ.ના અધ્યાપક કૃતિ ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત (જયત કોઠારી સાથે ૧૯૦૬)

નટવરલાલ મૂળચંદ માલવીય

(વી.મા.વા.વા.) ઈ.સ. ૧૯૦૦

જ. ૧૦-૬-૧૯૦૦. સુરત. દસા શ્રીમાળી વણિક વૈષ્ણવ પ્રાથ માધ્ય સુરતમાં. કોલેજ મુખ્ય સુરત પૂના. બી.એ.માં જતા અસહકાર ચળવળ અને કોલેજ છોડી ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદમાં. સુરતમાં જઈ 'ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર' ની પ્રવૃત્તિ. ઊડા સંશોધક અને બાલ સાહિત્યના ગણ્યકાટિના લેખક. મરાઠી-બંગાળીના સારા જ્ઞાતા ને અનુવાદક. રાખ્દોનાં મૂળ શોધવાના રસિય. માર્મિક રાખ્દશાસ્ત્રી. કૃતિ અનુવાદ: શિર-હીન રાખ્દ (૧૯૧૫), સોનેરી શીર (૧૯૧૬), બોબયુગનુ બંગાળી (૧૯૨૩), હાથ આસામ (૧૯૨૩), કલકત્તાનો કંસયુગ (૧૯૨૩), પત્નબતુ પ્રચંડ દાવતુ (૧૯૨૪), બંગાળાનો બળવો (૧૯૨૬), ઘોડાચોર (૧૯૩૧), ગોરી અને કાળી (૧૯૫૩), ઉપરાત રાષ્ટ્રીય ગરબાવલી (સંપા. ૧૯૨૨૪), બલિદાન, કુરબાનીની કહાણીઓ, ભવાટની, ભીખ (ન. ૧૯૫૪), વટોળિયો (ન. અનુ ૧૯૫૫), અમીઝરણા (સંપા ૧૯૫૫), ચાલો ભગવીએ-૧ (ના. સંપા ૧૯૫૫), અને બાલ-સાહિત્યની અનેક પુસ્તિકાઓ તેમજ વેંધક વિશે પણ થોડી.

નટવરસિંહ બળદેવભાઈ દેસાઈ

કૃતિ: ગઝલે ગીતગોવિંદ (અનુ ૧૯૨૩)

નટુ ઉમતિયા

કૃતિ. ગીતિકા (કા. સં. ૧૯૬૨)

નથુરામ ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કૃતિ: કકો, ચેતવણી, પર્વતીલક્ષ્મી-સન્વાદ, વિદુરભાવ, પદો વગેરે

નથુરામ રામા—નથુરામ પીતાંબર રાવળ

ઈ. સ ૧૮૫૮-૧૯૩૧

જ. ૧૧-૧૦-૧૮૫૮. મોઝદ (તા. હાં-બડી સી.) શરમા જુદાં જુદાં ગામેમાં શિક્ષક. માગેરાળ-સોરઠની નીવાનઆક્રિમાં શિરસ્તેદાર ભાવનગર તાલે વરલના ઠાકોરના કામદાર. વૃત્તિઓ શરૂથી જ વિસ્ત્રા અને યોગ તરફ અભિરુચિ તદ્દન વિસ્ત્રિ લઈ જૂતાગઢ પાસે ખીલખામા 'આનંદાશ્રમ'ની સ્થાપના તેમજ સદુપદેશપ્રવૃત્તિ અનેક શિષ્યો. નાના મોટા ૧૭૧ ગ્રન્થોની રચના. મૃત્યુ ૧૯૩૧. કૃતિ સ્વાભાવિક ધર્મ (૧૮૭૯), યોગકોસ્તુભ (૧૮૮૬), યોગપ્રભાકર (૧૮૯૧), પાતજલ યોગદરોન (૧૮૯૧), સાંખ્યદરોન (૧૮૯૩), ભગવદ્-ગીતા (૧૮૯૬), વેદાંતદર્શન (૧૮૯૬), ઉપનિષદો (૧૯૦૩), સુખોદકલ્પલતા (૧૯૦૩), શ્રીનાથકાવ્ય (૧૯૧૦), શ્રી રાકરાચાનેનાં અષ્ટાદશસ્તોત્રો (૧૯૧૫), સાખ્ય પ્રવચન (૧૯૧૬), ભક્તિસુવા (૧૯૧૬), વેરાગ્યસુધાકર (૧૯૧૮) વગેરે અનેક

નથુરામ મુંદરજી કવિ

ઈ.સ ૧૮૬૨-૧૯૨૩

વાકાનેર ઓનીચ આહાણ. પ્રથમ શુક્લ-વૃત્તિ. કચ્છ-સૂળની વળ. ભાષા પાઠશાળામાં અલ્યાસ કાવ્યશાસ્ત્રનો વિશેષ અલ્યાસ કાશીમાં સ ભાષાનો ભાવનગરમાં ભાવનગર પોરબંદર અને વાકાનેર રાજ્યોના રાજકવિ શૃંગારરસપ્રધાન કવિ અને નાટ્યકાર. 'મુખર્ષી ગુજરાતી' 'વાકાનેર વિદ્યાવર્ધક' 'વાકાનેરસત્ય-બોધ' 'પાલીતાણા ભક્તિવચક' અને 'વાકાનેર નૃસિંહ નૌતમ' નાટકકંપનીઓએ એમના નાટક ભજવેલા. દલાપતરીતિના સપૂણે સિદ્ધ કવિ કૃતિ કાવ્યત્રયો નૃતુવર્ણન (૧૮૮), શૃંગાર-સરોજ (૧૯૦૦), કૃષ્ણબાલલીલાસંગ્રહ (૧૯૦૭), કાવ્યસંગ્રહ (૧૯૧૬), વિવેકવિજય (૧૯૧૫), ઝાલા વશ વારિધિ (૧૯૧૬), તખ્ત-ચશ ત્રિવેણિકા, તખ્તવિરહબાવની, ભાવ-આશીર્વાચન, અમર કાવ્યકલાપ, ભાવસુચરા-વાટિકા, ઝડુવિરહ, ત્રિભુવનવિરહ શતક, ભાવ-વિરહ બાવની, કાવ્યશાસ્ત્રના ત્રયો કાવ્યશાસ્ત્ર, સંગીતશાસ્ત્ર, નાટ્યશાસ્ત્ર (૧૯૧૧); નાટકો પ્રતાપપ્રતિજ્ઞા, કુમુદચંદ્ર, કામલતાસ્વયંવર, હલામણુ જેઠેવો, હરિશ્ચંદ્ર, રાજયોગી, લાલખાની હુચ્ચાર્ધ, સતી સરોજિની, માધવકામ-કદલા, ગુમાનસિંહ, ભક્તકુટુંબ, કપીર વિજય, તુકારામ, નટી નટવર, ભક્તિવિજય, નાગરભક્ત, બિલ્વમગળઅથવાસૂરદાસ, રાહેનશહઅકબર, યોગ્યકન્યા, ગુમાનસિંહ ગાંડો, સૌભાગ્યસુદરી, પિતૃભક્ત પ્રભાકર, ભમરચપક

નથુશંકર ઉદયશંકર ધોળકિયા

કવિઓની ચરિત્રશામથી પણ એકડી કરી આપી છે કૃતિ: કાવ્યસુધાકર (સંપા. ૧૮૮૮)

નથુસિંહ હ. ચાવડા

ઈ સ ૧૯૦૬

જ. ૧-૮-૧૯૦૬. ગિરોદરા (જિ. વડોદરા) રાજપૂત. પ્રાથ. વતનમાં. અમદાવાદ-મહાદેવરામચંદ્ર નગરુની કું. મા થોડોસમય. પછી રાષ્ટ્રીય શાળામાં શિક્ષક. પછી વડોદરાની ટ્રે. કો. મા તાલીમ લઈ વડોદરા રાજ્યના શિક્ષણખાતામાં શિક્ષક ૧૯૨૬ 'દાનિય મિત્ર'માં પુરાતત્વલેખન. કૃતિ બીણેલા ફૂલ (૧૯૨૭)

નનાભિયાં રસૂલભિયાં

સરળ પ્રાસાદિક અનુવાદક. કૃતિ: ઈસ્લામ-નો ભરતીએટ અથવા મુસદ્દે-હાલી (હાલી-ના ગ્રંથનો છપ્પાઓમાં અનુ. ૧૯૦૭)

નનસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વ. આચાર્યે કૃતિ: ક્ષેત્રવિચાર તર-ગિણી (૧૫૬૧)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

નભૂલાલ ઘાનતારામજી દિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૦૨-૧૮૭૨

દયારામની પદ્ધતિના ઉત્તરસમકાલીન ભક્ત-કવિ. કૃતિ: નમૂવાણી (૧૯૦૩)

નમિસાધુ

ઈ. ૧૧મી સદી
ધારાપદ્ધી ગચ્છના ગાલિભદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના. રુદ્રેટકૃત 'કાવ્યાલકાર'ની વૃત્તિ (સં), આવસ્થક વૃત્તિ-ચેત્યવદન વૃત્તિ (સં, ૧૦૬૬), ધર્મોપદેશમાલા-વિવરણ (પ્રા, ૧૦૭૩)

નયનકુળર ઉપાધ્યાય

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનરાજસૂરિના શિષ્ય. રચના પ્રવચનસાર (સં, ૧૬૪૪ નચક)

નયનદી

ઈ. ૧૦૮૮માં હયાત
ધારાનગરી. જે.ન. કૃતિ: સુદર્શનચરિત (૧૦૪૪-અપખ્ર રા પદ્ય), આરાધના (અ. પ.)

નયનશેખર

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વ. કૃતિ. યોગરતનાકર ચોપદ (૧૬૭૬)
-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

નયપ્રમોદ

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વ. કૃતિ અર્ધનકસુનિમખધ (૧૬૫૬)
-અર્વા ગુજ.ની શરૂની પદ્યરચના

નયરંગ

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
ખંભાત વગેરે. ખરતરગચ્છના જિનભદ્ર-સૂરિ સમયનવજ્ઞાનમંદિર-ગુણશેખર વાચક-ના શિષ્ય કૃતિ: સત્તરમેરી પૂત (૧૫૬૧), ગૌતમપુચ્છા (સિંધમા શીતપુર. ૧૫૦૧), ગૌતમસ્વામી છંદ, રેશી પ્રદેશી પ્રબંધ વગેરે

મધ્ય | ગુજ પદ, પરમહસસખોધચરિત (સં, ૧૫૬૮)

નયવિજયમણિ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપગચ્છના વિજયસેનસરિ(૧૫૬૬-૧૬-૧૫)ના ગિપ્ય રચના. પુરુષલભગ-વિવૃતિ પ્રકરણ (સ.)

નયવિમલ-જ્ઞાનવિમલ ઈ ૧૭મી-સદીનો ઉત્તરાર્ધ

તપગચ્છના વિજયવિમલના ધીરવિમલના ગિપ્ય રચના શ્રીપાલચરિત (સ,) ૧૬૮૨ પછી), પ્રશ્નઆકરણ ટીકા (સ)

નયમુંદર ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ અને ૧૭મીની પહેલી પચીસી

ખિન્નપુર-અમદાવાદ વગેરે. જે. જે સાલુ કૃતિ ઉપચદ્ધવરસાસ (સુ, ૧૫૮૦), શત્રુ જય હ્રદયસાસ (અમદાવાદમા સુ, ૧૫૮૩), સુર-મુદરીગસ (સુ, ૧૫૯૦), નહમયતી ચરિત સુ, ૧૬૦૮), શીલરસા રાસ (૧૬૧૨) વગેરે, મધ્ય ગુજ પદ

નરચંદ્ર ઉપાધ્યાય ઈ ૧૩મી સદી કાસડગચ્છના હૃદયોતનસૂરિના શિષ્ય સિહસૂરિના ગિપ્ય રચના. પ્રશ્નશતક (સ, ૧૨૯૮), જન્મસમુદસદી (સ.)

નરચંદ્રસૂરિ ઈ ૧૩મી સદી અણુહિલવાડ પાટલ મહાધારગચ્છના દેવપ્રભસૂરિના શિષ્ય. વસ્તુપાલના સમનાલીન અને માન્ય ગુરુ. અવસાન. ૧૨૩૧ સન્નિવૃત્ત રચના: ન્યાય-હકી-ટિપ્પણ, પ્રાકૃતપ્રબોધ (આક), અનર્ગચવ નાટક-ટિપ્પણ, ન્યાયાતિ-સાર, ક્યારનસાગર, ચતુર્વિંશતિજિનસ્તોત્ર-સર્વજન સાધારણ સ્તવન, વસ્તુપાલ પ્રકાશિત

નરપતિ ઈ ૧૬મીનો સદી પૂર્વાર્ધ કૃતિ. પચ્ચડની કથા (સુ; ૧૫૬૦)-મધ્ય ગુજ. કાવ્ય. (નુઓ 'નાલક કવિ')

નરસેગમ ઈ ૧૭મી સદી કૃતિ મચ્છવેધ (અપ્રસિદ્ધ)

નરસેરામ હાશીગમ દવે પદ્યકાર. કૃતિ 'મુંબઈમાનગેરુદીન(૧૮૭૪)

નરસેરામ પ્રાણજન દવે, 'હાડિયાવાડી' ઈ. સ. ૧૮૭૦-૧૯૫૨

જ : ૧૨-૬-૧૮૭૦. ચૂડા શ્રીમાળી આ-હાણ. ૧૫મે વર્ષે મેટ્રિક બ્લતાગઢ રેલવેમાં નોકરી. પછી જુદા જુદા શહેરોમાં નોકરી સૌરાષ્ટ્રમાં આવી શિક્ષક ભાવનગર-પૂનાથી ખી એ ધર્મઆવ્યા; ૧૯૦૪મા પૂનાથી એમ

એ. ૧૯૦૪થી ભાવનગર-ટોલેજમા અધ્યાપક. ૧૯૨૬માં નિવૃત્ત થયા મૃત્યુ ૨૦-૧૦-૧૯૫૨ કૃતિ ઇમર્સનના નિબંધો (અનુ ૧૮-૬૮), નુલિયસ સીઝર (અનુ), ચદા (ન), ચંદ્રમણ (ના. ૧૯૦૬), અદેતમુકતાવલિ (૧૯૧૨), મુદર અને વિદ્યાન (ન. ૧૯૧૭), હેમલેટ (અનુ ના. ૧૯૧૭), રાનમશતક (ન ૧૯૨૫) વગેરે

નરસી

ઈ સ ૧૭૯૮-૧૮૫૨ પીલીજ (નિ ખેડા) મોઢ ઘાઘાણ કોઈ છોટાલાલનો શિષ્ય મૃત્યુ. અમદાવાદગોમની-પુરવડવાપોળમા. કૃતિ સસવધ (સુ), ગર્જ-દ્રમોક્ષ (સુ), નાગદમન (સુ), ખોટાણાની મૂઢનાં પદ (સુ), ભીષ્મરત્નિ અને અંબરી-પનાં પદો વગેરે પ્રસિદ્ધ, અને અપ્રસિદ્ધ રચનાઓ પણ વણી છે

નરશેખર ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે જે સાલુ કૃતિ પાર્વનાથ પત્ની પ્રભા-વતી હરણ-મધ્ય ગુજ પદ

નરસિહ (નવલ) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કૃતિ ઓખાહરણ (અપ્રસિદ્ધ ૬૭ કડવા) -અર્વા ગુજ. કવિતા

નરસિહભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ

ઈ સ. ૧૮૭૮-૨ નાર. વ. સોનિત્રા (નિ. ખેડા) લેકવા પાટીદાર નોના પહેલા વર્ષે મુધીનો અન્યાસ. 'પાટીદાર આશ્રમ' સ્થાપી 'પાટીદાર' માસિક ચલાવ્યું. કેટલો સમય જર્મન પૂર્વે આફ્રિકા-મા ગાળેલો. જગાણી-અંગેજી જર્મન ભાષાના જ્ઞાતા મુખ્યત્વે અનુવાદ કર્યા છે. કૃતિ: સા-માજિક પ્રોત્સાહન (અ. થી, ૧૯૦૧), લતા-કુમારી (અ. થી, ૧૯૦૩), પદ્માલયા (અ થી, ૧૯૦૪), ગેંગિબાદરી (અં. થી, ૧૯૦૫) મહારાષ્ટ્ર જનસંખ્યા (અ. થી, ૧૯૦૮), ગજ-પૂત જનન પ્રભાત (અ થી, ૧૯૦૮), મહાવીર ગાંધી (અને આધાર, ૧૯૦૬), નગવતી (જ. થી, ૧૯૨૩), નેવેલ (અં થી, ૧૯૨૩), પાપીનો પસ્તાવો (અં થી, ૧૯૨૨), બુદ્ધ અને મહાવીર (જ થી, ૧૯૨૮), વિલ્હેમ ટેલ (જ. થી, ૧૯૨૭), સ્વતંત્ર ગ્રંથા: ક્યા ઈશ્વરે આ વિશ્વ રચ્યું (૧૯૧૦), ઇરાલીનો મુકિયજ (૧૯૨૬), ઈશ્વરનો ઇનકાર વગેરે

નરસિહ મહેતા ઈ ૧૫મી સદીની વચ્ચેની બે પચીસી

જન્મસ્થાન તળાવ (નિ. ભાવનગર), પ્ર-જ્ઞાન જૂનાગઢ વડનગરો નાગર ગૃહસ્થ ભા-બીના મહેલાએ ભગવદ્ભક્તિ તરક વણ

હચ્ચ કોટિનો ભક્તકવિ. પદ-સાહિત્યપ્રકારનો અને આત્મચરિત-પ્રકારનો સમર્થ પહેલો પુર-સ્કાન્ક. જીવનમા ભીડ વખતે અચિન્ય રીતે મળેલી સહાયિને રૂપથી કાવ્યત્રે નિરૂપનારો સર્વેશ્વરીય કવિ એમ ગુજરાતીનો 'આદિ-કવિ' કૃતિ આત્મચરિતની. હાસ્યમેના પદ, છંદી, મામેરુ, પુત્રનો વિવાહ, ઝારીના પદ; કાવ્યો. મુનિમાચરિત, દાણડીલા, ચાતુરીઓ, રાસસહસ્રપદી, અને કૃષ્ણની લીલાને લગતાં હર્મય પદો, જ્ઞાનલક્ષિના પદ-નરસિહના સમયની લિખિત ભાષાભૂમિકામાં એકે કૃતિ મળતી નથી 'સુરતસુશ્રામ' અને 'ગિરિદગમન' નરસિહના તામ કૃપર ચડાવેલી ૧૬મી સદીના અત્તભાગની નવી રચનાઓ છે

નરસિહ મૂળજીભાઈ શાહ

ઈ સ ૧૮૬૬-૧૯૭૧ જ : ૧૮-૧૨-૧૮૬૬ લાંબડી (સી) પોર વાડ જેન વણિ. પ્રથ મા ય લાંબડીમા પછી મુંબઈની રેયલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ સાયન્સ'માથી ૧૯૨૮માં બી એસ સી., ૧૯૩૦-મા એમ એસ સી, અને ૧૯૩૮મા પીએચ. ડી અમદાવાદની ગુજ. કો મા, મુખ્યત્વે, રસાયણશાસ્ત્રના અન્યાપક, એડો વખત ધાર-વાડ ટોલેજમાં નિવૃત્ત થઈ અમદાવાદની ટ્રેવિ-યસે નો માં અ યાપક, પછી કંપરવજની ટોલે-જમાં આચાર્ય એ. ગુજ. સામયિકોમા અનેક લેખ છપાવ્યા. અવસાન. તા. ૨૮-૬-૭૧. કૃતિ: કૃષ (૧૯૮૦), મેડમ ક્યૂરી (અ ૧૯૪૭), મહાન વેજ્ઞાનિકો-ભાગ ૧-૨ (સુરેશ રોહના સાથે ૧૯૪૭-૪૮), લક્ષ્ પાશ્વર (અ ૧૯૪૮), ખાલવિજ્ઞાનવાચનમાળા ભાગ ૧ થી ૬ વગેરે, અને કેટલાક પાઠ્યપુસ્તકો

નરસિહ (રવિચુત)

ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ વડોદરા. કૃતિ. ખોટાણાચરિત (૧૭૧૬)

નરસિહરામ ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અમદાવાદનો વડનગરો નાગર શ્રાહાણ. 'ખાખીવિલાસ'ના કર્તા કેવળરામનો પોત્ર ખા-ખી મુસ્લિમ સહજીઓનો રાજ-કવિ કૃતિ ખાખીવગપ્રકાશિત (હિ., અપ્રસિદ્ધ)

નરસિહગવ ભોળાનાથ દિવેટિયા

ઈ. સ. ૧૮૫૬-૧૯૩૭ જ : ૩-૬-૧૮૫૬ અમદાવાદ. વડનગર નાગર ગૃહસ્થ. ૧૮૮૦મા ખી એ ૧૮૮૪માં ખેડામાં આસિ કલેક્ટર, પછી મુંબઈ ઇલા-ક્ષનાં સેલાપુર, ખિન્નપુર (હાણ), કારવાડ, સિંધ હેદરાબાદ, નાશિક, ખાનદેરા, રના-ગિરિમાં મહારાષ્ટ્રમા ઘણો સમય ગાળેલો.

૧૯૧૨માં નિવૃત્ત અને ૧૯૨૧માં એલ્ફિન્સ્ટન કો.માં ગુજરાતીના અધ્યાપક. નવી કવિતાના પુરસ્કારક કવિ. વિવેચક અને ભાષાશાસ્ત્રી. સામાજિક સુધારક. ૧૯૧૫માં સુરતમાં મળેલી ગુજ. સા. પરિષદના પ્રમુખ. સમર્થ વક્તા. અવસ્થિત રોજનીશી સખનાર સાહિત્યકાર. મૃત્યુ : ૧૪-૧-૧૯૩૭. કૃતિ : કુસુમમાળા (કા. સ. ૧૮૮૭), હૃદયચીણા (કા. સ. ૧૮૯૬), નૂપુરઅંકર (કા. સ. ૧૯૧૪), સ્મરણસંહિતા (કા. સ. ૧૯૧૫), નેહણી (નિબંધ, ૧૮૮૮), ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય—અંગ્રેજીમાં આત ભાષણો—બે ભાગમાં (૧૯૨૧, ૧૯૩૦); મનોમુકુર—ભાગ ૧ થી ૪ (ગુજ. સા. અને ભા. વિશેના લેખો. ૧૯૨૪-૧૯૩૮), સ્મરણ-મુકુર (૧૯૨૬), અભિનયકળા (૧૯૩૦), નર-સિંહરાવની રોજનીશી (૧૯૫૩)

નરસિંહ શર્મા

ભજનોના સચાહક. કૃતિ : પરમાર્થસાર (ભજનસંગ્રહ. ૧૯૦૩)

નરહરિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

વડોદરા. જ્ઞાની કવિ. કૃતિ. હસ્તામલક (૧૬૪૪), જ્ઞાનગીતા (મુ., ૧૬૧૬), ભગવદ્-ગીતા (મુ., ૧૬૨૦), વાસિષ્ઠસારગીતા (મુ.; ૧૬૧૮), પ્રજોધમંજરી (મુ.), આનંદરાસ, ગોપી હૃદય સવાદ, કક્ષો, ભક્તમંજરી, માસ, સંતનાં લક્ષણ, હરિલીલામૃત વગેરે

નરહરિ ત્ર્યંબકલાલ વકીલ

સુરતના ઉચ્ચકોટિના શિક્ષણશાસ્ત્રી હતા. કૃતિ. સાહિત્યરત્ન (ઈશ્વરલાલ ખાનસાહેબ સાથે જૂનાં ગદ્ય-પદનો સંગ્રહ, ૧૯૦૮), પ્રેમ-યોગી 'હર્મિય'નો ગોવર્ધનરામે અધૂરો રખેલો અનુ. પૂરો કર્યો.)

નરહરિ દ્વારકાદાસ પરીખ

ઈ. સ. ૧૮૯૧-૧૯૫૭

જ. : ૭-૧૦-૧૮૯૧. અમદાવાદ. વ. : કંઠ-લાલ (જિ. ખેડા) ખડાયતા વણિક. પ્રાથ.-માધ્ય. કો. અમદાવાદમાં. ૧૯૦૬માં મૅટ્રિક, ૧૯૧૧માં બી. એ., ૧૯૧૩માં એલ. એલ. બી. ૧૯૧૭માં સત્યાગ્રહ આશ્રમની રાષ્ટ્રયશાળામાં ભેડાયા હતા. વચ્ચે થોડો સમય શ્રી. મહાદેવભાઈ સાથે વકીલાતમાં. ૧૯૨૭માં 'નેહણીકોટ'નું કામ એમને સોંપાયેલું. બેલ-નિવાસ પણ કરી આવેલા. યાદો સમય મુખ્યત્વે અમદાવાદ-ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં ગાળેલો. મૃત્યુ : ૧૫-૧-૧૯૫૭ કૃતિ : અનુવાદ-ત્રયો : ચિત્રાગદા (શ્રી. મહાદેવભાઈ દેસાઈ સાથે, ૧૯૧૬), નામદાર ગોખેલનાં વ્યાખ્યાનો

(૧૯૧૮), વિદ્યાય અભિશાપ (શ્રી. મહાદેવભાઈ દેસાઈ સાથે, ૧૯૨૦), પ્રાચીન સાહિત્ય (શ્રી. દેસાઈ સાથે, ૧૯૨૨), સ્વતંત્ર અને સપાદનો : આટલું તો બાળને—ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૩), બંને મજૂરી કરનારાઓને (૧૯૨૮), ત્યારે કરીશુ શુ (૧૯૨૫-૨૬), બારડોલીના ખેડૂતો (૧૯૨૬-૨૭), અખાલાભાઈ (ચ. ૧૯૪૩), નવલચા-વલિ (સંગ્રેષ), મહાદેવભાઈની ડાયરીઓ (સંપા. ૧૯૪૮-૫૧), સરદાર વલ્લભભાઈનાં ભાષ-ણો (૧૯૪૯), સરદાર વલ્લભભાઈ ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૦-૫૨), શ્રેયાર્થીની સાધના (ચ. ૧૯૫૩) વગેરે

નરહરિ બી. શર્મા, 'ધરદેવ'

'પરિમલ' ઈ. સ. ૧૮૯૦-૧

જ. : ૬-૪-૧૮૯૦. ગઢસિયા (કચ્છ). સાર-સ્વત બ્રાહ્મણ. અંગ્રેજ ચાર (આજની આઠ) સુધીનું જ્ઞાન. વૈદ્ય અને રાષ્ટ્રીય સંગીતજ્ઞ. કૃતિ : વિશ્વલીલા (૧૯૨૦), રાષ્ટ્રયોગીતગંગા (૧૯૩૦)

નરેંદ્રકીર્તિ ઈ. ૧૬મી સદીનો અંતભાગ

નરહરિ (અવરા) જ. એ. કૃતિ : અજના રાસ (૧૫૯૫)—માધ્ય ગુજ. પદ્યરચના

નરેંદ્ર હેલભાઈ દેવે ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. ૬-૨-૧૯૩૨. રાજકોટ. ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર બ્રાહ્મણ. 'સૌરાષ્ટ્રના સિંહ' તરીકે બણીતા, જુનાગઢ રાજ્યના ભૂતપૂર્વ પોલીસ વરિષ્ઠ અમલદાર હેલભાઈ દેવેના પુત્ર અને કાઠિયાવાડ રાજકીય પરિષદના સ્થાપક. બેરિ-સ્ટર દલપતરામ ભાગવાનજી શુક્લના દોહિત્ર. 'વિવરણપત્રિકા' 'વૈદિક સદેશ'ના એક સં-પાદક. 'હયા' માસિકના પણ. 'સૌરાષ્ટ્રસાહિત્ય સંગમ' સંસ્થાના જનક અને અધ્યક્ષ. 'ગુર્જર રાજસ્થાની સાહિત્ય બંધુલ સંમેલન રાજકોટ-માં ૧૯૩૪માં ભૂર્ણ. 'આંતર ભારતીય સાહિત્ય બંધુલ'ના સહમત્રી અને 'ગુર્જર રાજસ્થાની સાહિત્ય બંધુલ'ના મત્રી. 'મેઘાણી રંજ ભવન' ત્રણ ભાષને ખર્ચે રાજકોટમાં ભૂંડું કરાવ્યું 'મેઘાણી ચંદ્રક'ના પુરસ્કારક, 'સંગમ ચંદ્રક'ના પણ. 'અ. ભા. મેવાણી પુરસ્કાર'ના જનક. ગુજરાતી નાટ્યકારોના 'સ્મૃતિ ખંડો'ના ઉદ્-ભાવક. કૃતિ : પથનિર્દેશ (વા. સ), અંકર (ગી. સં.), લક્ષ્યવેદ (વા. સ), મરુમયક (ન), શ્રીમદ્ દયાનંદ (અધ્યયન), ગુલજારે-રાજા (માંગરેશ-સૌરાષ્ટ્રના મહામહાઅલીની શાયરી-નાં કાવ્યોનું સંપાદન) વગેરે

નરેંદ્રમલસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી

આણહિલપુર પાટણ. વસ્તુપાલના સમ-

કાલીન જન આચાર્ય. કવ્યશાસ્ત્રી રચના. અલંકાર મહોદધિ (સં). કાકુત્સ્થનંદન (સ. ના), વસ્તુપાલપ્રગર્ભિ (સં), વિવેકકલિકા (સ. કાવ્ય)

નરેહરિ હાલારી ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

સરપદડ (હાલાર. સો.) સારસ્વત બ્રાહ્મણ. કૃતિ : ચેલેયાનુ આખ્યાન (૧૭૩૦, અપ્રસિદ્ધ)

નર્મદાચાર્ય નર્મદાચાર્ય-નરખદ

ભુદાનપુર જ. ૧૬. કૃતિ : કોકશાસ્ત્ર અનુ-ખતી (૧૫૬૬. ગદ્યમાં પણ અનુવાદ બાળ્યા-માં આવ્યો છે.), યોગમુક્તાવલી (ગદ્ય-પદ્યાનુ-નુવાદ) મધ્ય. ગુજ. રચનાઓ

નર્મદાશંકર દેવશંકર મહેતા

ઈ. સ. ૧૮૭૧-૧૯૩૯

જ. : ૨૩-૮-૧૮૭૧ અમદાવાદ. સોહોદરા નાગર ગૃહસ્થ. ૧૮૮૮માં મૅટ્રિક. ૧૮૯૪માં બી. એ. આનંદરાજ જ. કૃતિ : એક શિષ્ય. ૧૮૯૬માં રેવન્યુ ખાતામાં કારકન. પછી ડે. કલેક્ટર પછી મુખ્ય મથુનિ ના ડે. કમિશનર અને પછી અમદા. મથુનિ ના એક્ઝિગ ટીફ ઓફિસર ઉત્તરવચમાં ખબાત રાજ્યના દી-વાન નૃસિંહાચાર્યેજીના એક અનુયાયી અને શ્રેય.સાધક અધિકારી વર્ગની પ્રવૃત્તિના યોગક. બાલાશંકર ઉ. કથારિયા-કવિ 'બાલ'ના બાણેજ. તરવજાન અને ધર્મના લેડા વિદ્વાન. મૃત્યુ : ૨૧-૩-૧૯૩૯. કૃતિ : સતી નાટક (૧૮૮૫), શ્રુતિસાર સમુદ્રણ (૧૮૯૨-૯૩), વેરાગ્ય-રાતક (અનુ.), સુમનન શાસ્ત્ર (૧૯૨૨-૨૩), સંધ્યાકમે વિવરણ (૧૯૨૦-૨૧), હિંદ તરવ-જ્ઞાનનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૩-૨૫) ઉપનિષદ વિચારણા (૧૯૩૨), અખાદૃત કાવ્યો ભાગ-૧ (અખેગીતા વગેરે. ૧૯૩૧) રાક્ષ-સપ્રદાય (૧૯૩૨); ઉપરાંત અંગ્રેજી ત્રયો પણ

નર્મદાશંકર મલુરામ ભટ્ટ

કવિ. રાઝમા દલપતરોલી અને સં. શૈલી. પછી કાંત'ની. કૃતિ : શાપસંભ્રમ અને બીજી કવિતાઓ (૧૯૨૫)

નર્મદાશંકર બાલાશંકર પંડ્યા

ઈ. સ. ૧૮૯૩

જ. : ૩૦-૮-૧૮૯૩. નાદોદ. વ. : રાજપી-પળા બી. એ., એસ ટી સી. ૧૯૦૪-૧૬ સુધી શિક્ષક. ૧૯૨૬ સુધી સુરતના વિનયમંદિરમાં આચાર્ય. બંગાળી ભાષાના જ્ઞાતા. કવિ અને ચરિતલેખક. કૃતિ : યાગલ હરનાથ (અનુ. ૧૯-૧૨), શ્રીકૃષ્ણ ચૈતન્ય (અનુ. ૧૯૧૩), સંસાર-દર્પણ (અનુ. ૧૯૧૪), પ્રાણચિકિત્સા (૧૯૧૫), રાજર્ષિ અશોક (અનુ. ૧૯૧૬-૧૭), રવામી

વિવેકાનંદ ભાગ ૪-૫ (અ. નો. ૧૯૧૭-૧૮), સમકૃષ્ણ કથામૃત (અ. નુ. ૧૯૧૮-૧૯), મહાન નેપોલિયન (અ. નો. અ. નુ. ૧૯૨૬), રાજયોગ (વિવેકાનંદના અ. વ્યાખ્યાનો અ. નુ. ૧૫૨૪), યોગતત્ત્વ (અ. ને આધારે ૧૯૨૫), ભગવાન ચૈતન્ય (૧૯૨૬), પ્રેમાવતાર ચૈતન્યદેવ (૧૯-૨૬), ધ્વજ્જ્વરોપણ અથવા ખારડોલીનો ધનુષ્ય-ટકાર (ના. ૧૯૨૬) વગેરે

નર્મદાશંકર ભોગીલાલ પુરોહિત

ઈ. સ. ૧૮૯૭-૧૯૫૨

જ. : ૮-૮-૧૮૯૭ ખાચડ (તા. ઈડર) શ્રીગૌર બ્રાહ્મણ પ્રાચ. ખાચડ-અમદાવાદ માધ્ય. અમદાવાદ. ઉમરેઠ-૧૯૧૬મા ગુજ. કો. અમદા થી ખી એ ૧૯૨૧મા એમ એ ૧૯૨૧-૨૩ ગુ. કો. મા સ. ના વ્યાખ્યાતા પછી ભૂનાગઢ કોલેજમાં નિવૃત્તિ લીધા પહેલા ત્યા જ આચાર્ય ૧૯૨૬મા ખી ડી. થયેલા. મૃત્યુ ૧૪-૪-૧૯૫૨ કૃતિ 'સરસ્વત નારક' (કીર્તિના અ. નો. અ. નુ. ૧૯૩૩-૩૪)

નર્મદાશંકર બાલાશંકર દવે 'કવિ

નર્મદ' ઈ. સ. ૧૮૩૩-૧૮૮૬

જ. : ૨૬-૮-૧૮૩૩ સુરત વડનગરાના-ગર બ્રાહ્મણ. કોલેજનો અભ્યાસ મુખ્યમા ૧૮૫૧મા સુરત આવ્યા અમદાવાદના કવિ દલપતરામ સાથે પરિચય થયો રાદેર અને સુરતમા શિક્ષક. ૧૮મે વર્ષે કરી મુખર્ધ ત્યા 'ભુકિર્વર્ધક સુભા' રચાવી સ્વદેગપ્રેમ ધર્મ સાહસ ઉદ્યોગ વિધાકળા વગેરે વિષયો ઉપર તેજસા ભાષણો એક જ વર્ષમાં કરી સુરત પ્રેમશીર્ષના કવિ વિવેચક સંશોધક, નિબંધ-લેખક, સમર્થ ગદ્યકાર, વર્તમાનપત્રકાર સમાજ-મુદ્રારક મૃત્યુ ૨૫ ૨-૧૮૮૬ કૃતિ પિંગળ પ્રવેશ (૧૮૫૭), નર્મકવિતા (કા. સં. અ. ૧ થી ૧૦, ૧૮૫૮-૬૦), અલકાર પ્રવેશ (૧૮૫૮), રસ પ્રવેશ (૧૮૫૮), દયારામદ્વત કાવ્યસંગ્રહ (સંપા. ૧૮૬૦), મનહરપદ (સંપા. ૧૮૬૦), ઋતુવર્ણન (૧૮૬૧), નર્મકવિ-તા ગ્રંથ ૧-૨ (૧૮૬૨-૬૩), સંગ્રહ (૧૮૬૬), ડારિયો (વર્તમાનપત્ર-૧૮૬૪થી), નર્મકેશ (૧૮૬૧ થી ૧૮૬૫), નર્મગદ્ય (૧૮૬૫), કવિ-ચરિત્ર (૧૮૬૫), નર્મગ્યાદ્યરણ (૧૮૬૫), ના-થિકા વિષય પ્રવેશ (૧૮૬૬), રામાયણનો સાર (૧૮૭૦), મહાભારતનો સાર (૧૮૭૦), ઇલિયડનો સાર (૧૮૭૦), મહાપુરુષના ચરિત્ર (૧૮૭૦), પ્રેમાનંદદ્વત દશમસ્કંધ (સંપા. ૧૮૭૨), નર્મકેશ (મેટો ૧૮૭૩), મહાદર્શન (ઈતિ ૧૮૭૬), રાનચરગ (ઈતિ ૧૮૭૬), પ્રેમાનંદદ્વત નળાખ્યાન (સંપા. ૧૮૭૫), રામ-

ભનકી દર્શન (૧૮૭૬), દૌપત્રીદર્શન નારક (૧૮૭૮), સીતાહરણ (અપ્રસિદ્ધ નારક ૧૮-૧૮), સારશાકુતલ (ના. ૧૮૮૧), ધર્મવિચાર, કાઠિયાવાડસર્વ-સંગ્રહ (જેઝેનો અ. નુ. ૧૮૮૭) ગુજરાતસર્વ સંગ્રહ (જેઝેનો અ. નુ. ૧૮૮૭) વિજય નારક (૧૮૮૬) કૃષ્ણકુમારી નારક, મારી હકીકત (૧૯૩૬) વગેરે, ઉપરાંત અનેક નિબંધો

નર્મદાશંકર વલ્લભજી દિવેદી

ઈ. ૧૮૯૨-૧

જ. : ૨૬-૧૦-૧૮૯૨ સરસાઈ (તા. ગો-ડળ) શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ મૅટ્રિક મુખર્ધમા 'ગુજરાતી' સાપ્તાહિકના સહાયક તંત્રી હતા કૃતિ 'સંસ્કૃત જ્ઞાન (૧૯૨૭), ગુજરાતના અતિહાસિક સાધનો ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૮)

નલિન ચદ્રકાંત રાવળ

ઈ. સ. ૧૯૩૩

જ. : ૧૭-૩-૧૯૩૩ અમદાવાદ વ. વઢવાણ આં. સ. આ. માધ્ય. હૃદય બળો અભ્યાસ અમદા. ૧૯૫૬મા અગ્રેજી મુખર્ધ વિષય સાથે એમ એ બા. દા. મહિલા કો. અમદા મા અગ્રેજીના અધ્યાપક ઊગતી પેઢીના કવિ કૃતિ. હૃદગાર (કા. સં. ૧૯૬૧), અવકાશ (કા. સં. ૧૯૭૧)

નલિન ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૯૧૦

જ. : ૨-૩-૧૯૧૦ અને વ. વલસાડ, મોડ ચતુર્વેદી બ્રાહ્મણ પ્રાચ માધ્ય. વલસાડ હૃદય વિદ્યન કોલેજ-મુખર્ધ એમ એ, ખી-ડી. ૧૯૩૫થી માધ્યમિક શાળામાં શિક્ષક ૧૯૫૬ થી ૧૯૬૬ સુધી મુખર્ધની ભવન્સ કોલેજમાં સ. ના અધ્યાપક હવે નિવૃત્ત વેદાંત અને પુરાણ સાહિત્યના આઠ વિકાન, કયા-કાર અને આખ્યાનકાર નિવૃત્ત થયા પછી અતુલ (વલસાડ)મા 'નિગમાશ્રમ'ના સરનાપક (૬-૨-૭૭) કૃતિ : વ્યાપક વેદાંત (અ. નુ. ૧૯-૫૭), ગીતાની આધના (૧૯૫૮), ગીતાનો ત્રિગુણતીત (૧૯૫૮), ગીતાનો પરમેશ્વર (૧૯૫૮), ગીતાનો ભક્ત (૧૯૫૮), ગીતાનો ત્રિયત્વ (૧૯૫૮) વગેરે ગીતાને લગતા ૨૧ (એમા ૨ અગ્રેજી), ઉપનિષદોને લગતા ૧૧, દર્શનવિજ્ઞાન ન ૧૩ ભાગવતને લગતા ૬, કાવ્ય વિભાગનાં ૫, પ્રકીર્ણ પુસ્તકો ૧૬ અને સરસ્વત ભાષ્યાત્મક મૌલિક ચર્ચક પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ થયા છે

નલિનકાંત નરસિંહરાવ દિવેદિયા

ઈ. સ. ૧૮૮૮-૧૯૨૫

જ. : ૨૮-૮-૧૮૮૮. અમદાવાદ વડનગરા નાગરજીવરથ સ્વ ન ભો દિવેદિયાના પુત્ર

પ્રાચ અમદાવાદમાં, માધ્ય મુખર્ધમા વિશ્વ-ટોરિયા જ્યુ. ટે. ઇન્સ્ટ. મા શિક્ષણ ભર જુવાનવયે મૃત્યુ. ૨-૩-૧૯૨૫ કૃતિ નર-જહાં (૧૯૨૫)

નવલભાઈ નેમચંદ શાહ

ઈ. સ. ૧૯૨૦

જ. : ૧૨-૧૦-૧૯૨૦. આમોદ (જિ. ભરૂચ), સામાજિક કાર્યકર ગૂંદી (તા. લોળકા) ના સર્વોદય આશ્રમનું સચાલન. કૃતિ 'પાથેય (વા. સ. ૧૯૪૬), સાધુતાની પગપી (અ. નુ. ભવ વૃત્તાંત ૧૯૫૧), સર્વતા હિયા (ન. ૧૯-૫૨), નિર્માણ (ન. ૧૯૫૩), સૂત્રોક્તો ખડ નજે છે (પ્રવક્ત. ૧૯૫૪), બાપુ (અ. ૧૯૫૫), સમજ ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૫૬-૬૦) દષ્ટિ (ચિત્રન ૧૯૬૦) વગેરે

નવલગમ જગન્નાથ ત્રિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧૯૪૭

જ. : ૧૧-૧૦-૧૮૬૫ વઢવાણ, ઔરંગઝીર સહઅ આ માવ્ય વઢવાણ કેમ્પમા ૧૯૧૪-મા મૅટ્રિક ગુજ. કો. અમદાવાદથી ૧૯૨૦માં ખી એ. ત્યારથી અમદાવાદના લા. ક. મહિલા વિદ્યાલયમાં અધ્યાપક. ૧૯૧૬મા એમ એ. ગુજરાતી ભાષાના આઠ વિવેચક. મૃત્યુ. ૮-૫-૧૯૪૭. કૃતિ કારાવાસની કહાણી (અ. નુ. ૧૯-૨૧), બોટાદકરના કાવ્યો (સંપા. ૧૯૨૩), ટેલ-લાંક વિવેચનો (કાવ્યો), કેતકીના પુષ્પો (વિવે. ૧૯૩૬), જયતી વ્યાખ્યાનો (સંપા. ૧૯૪૦), નવા વિવેચનો (૧૯૪૧), કલાપી (૧૯૪૬), પરિહાસ (વિવે. ૧૯૮૫), રોપ વિવેચનો (૧૯-૪૭), રામજનું વાર્તાસાહિત્ય, બુદ્ધિપ્રકાશ-લેખસંગ્રહ ભાગ ૧-૨ (પ્રો. અનંતરાય મ. રાવળ સાથે) વગેરે

નવલરામ લક્ષ્મીરામ પંડ્યા

ઈ. ૧૮૩૬-૧૮૮૮

જ. : ૬-૩-૧૮૩૬ સુરત વિસનગરા ના-ગર બ્રાહ્મણ ૧૮૫૪મા મૅટ્રિક અને સુરતની અ. ગાળામા શિક્ષક ૧૮૬૧મા ડીસામા આચાર્ય ૧૮૬૭મા સુરતની ટ્રેનિંગ કો. મા આચાર્ય ૧૮૭૦મા અમદા ની ટ્રે. કો. મા કાપા-ચાર્ય 'રાજાપત્ર'ના તંત્રી થયા ૧૮૭૬માં રાજકોટની ટ્રે. કો. ના આચાર્ય કવિ, વિવેચક, નિમંધલેખક, સર્જક. મૃત્યુ. ૮-૫-૧૮૮૮ કૃતિ. ભટ્ટનુ ભોપાણુ (અ. નુ. ૩૫ ૧૮૬૭), વીરમતી નારક (૧૮૬૯), હારચરસ વિશે (નિ. ૧૮૬૭), મેવદંત (અ. નુ. ૧૮૭૦), બાળલગ્ન-ખત્રીસી (ગરખીઓ, ૧૮૭૩-૭૬), પ્રેમાનંદનું મામેરુ (સંપા. ૧૮૭૫), બાળગરખાવળી (૧૮-૭૭), ઈંગ્રેજ લોકોનો ઇતિહાસ (૧૮૮૭), જ્ઞાન (૧૮૮૬), મૃત્યુ બાદ 'નવલ-અન્યાવસિ'

(ગા. મા. ત્રિપાઠીએ કરેલો સચહ. ૧૯૧૧)

નવીનચંદ્ર પાનાચંદ્ર ઝવેરી

ઈ. સ. ૧૯૨૪

જ. ૨૦-૫-૧૯૨૪. મોગર (રે. નાવલી).
વ. સુરત. વીસા ઓસવાળ જે. વણિક. ૧૯-
૬૧માં મૅટ્રિક. ૧૯૨૪માં કોલેજ છોડી, અસહ-
કારની ચળવળમાં. ૧૯૪૬માં પુરવઠા ખાતા-
માં સહકારી નોકરી. ૧૯૪૮માં 'છબી' અને
સાથેસાથ ૧૯૬૬માં 'રાજેશ્વરી' (વા. માસિક)
શરૂ કર્યાં. કૃતિ : કાશ્મીરદર્શન (૧૯૬૪)

નવીનચંદ્ર ભગવાનજી દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૯૧૫

જ. ૨૫-૬-૧૯૧૫. માંડવી (જિ. સુરત).
વ. વાઘોડા (જિ. સુરત). ઔદીગ્ય સહાય
આ. પ્રાથમિક શિક્ષક તાલીમી. અને જ્યુ. પી.
ડી. ૧૯૪૭માં. જિલ્લા પ્રાથમિક શાળામાં
૧૯૪૦થી શિક્ષક. કૃતિ : અજલિકા (કા. સ.
૧૯૬૩)

નાકર ઈ. ૧૬મી સદીની વચ્ચેની, પચીસી
વડોદરા. દસા દિસાવાળ વણિક સંસ્કૃતજ
આસો પાસેથી સાંભળી આખ્યાનો લખી પો-
તાના ગાર મદનસુતને કમાઈ ખાવા સોપી
હેતો. કૃતિ : અભિમન્યુ આખ્યાન, ઓખા-
હરણ, નળાખ્યાન, કૃષ્ણવિદિ (૧૯૫૬), રામા-
યણ (૧૫૬૮), સોગઠાનો ગરબો, આદિપત્ર,
ભીમપત્ર, કલ્પનું આખ્યાન, વીરવર્માનું આ-
ખ્યાન, આ અમુદ્રિત રચનાઓ, અને આરણ્ય-
કપર્વ, ગદાપર્વ, મોરધ્વજાખ્યાન, લવકુશ આ-
ખ્યાન, વિદુરની વિનંતિ, વિરાટપર્વ (૧૫૪૫),
શલ્યપર્વ, સુધન્વા આખ્યાન, સૌપ્તિક, સ્ત્રીપત્ર,
હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન-આ મુદ્રિત થયાં છે. (સભા-
પર્વનો સમાવેશ 'વિરાટપર્વ'માં છે. 'દ્રુવા-
ખ્યાન' અને 'શિવવિવાહ' નામ હપર ચઢાવેલી
નવી રચના.

નાગજી કલ્યાણજી પડયા

ઈ. સ. ૧૭૯૬-૧૮૬૪

સં. ૧૮૫૨ માધ સુ ૬-૧૭૯૬. જમનાવડ
(જિ. જૂનાગઢ) વ. ગાધકડા (જિ. ભૂતા))
નમનગર જઈ સં. અલ્પાસ. મજેવડીમાં
યોગાભ્યાસ. સારા જ્યોતિષી-કવિ. ગોડળ-
જૂનાગઢ-ભાવનગર-કાંછ-પાલીતાણા-આંખરડી
વગેરેના રાજવીઓના મિત્ર જૂનાગઢના 'રાજ-
કવિ' હતા. મૃત્યુ : સ ૧૯૨૦ પૌ. વ. ૩૦,
૧૮૬૪. કૃતિ : સુબોધકાવ્ય (૧૮૮૫), તાર્તમ-
સાગર (કા. ૧૮૬૦), પંચકાવ્ય (કા. સં. ૧૮-
૮૫-૯૦), ધર્મપત્રિકા અને રસિક કાવ્યો, સાઠ
સવત્સરી કુલિયા (૧૮૮૬), મહાભારત કથા-

કાવ્ય (અપ્રસિક્ક), કેરાવકલ્યાણ (સં. વેલક
અન્ય-મૂળ અને અનુવાદ અપ્રસિક્ક)

નાગરદાસ અમરજી પંડ્યા

- ઈ. સ. ૧૮૬૩-૭

જ. ૬-૨-૧૮૬૩. પાલીતાણા. વ. નાની
ખોરુ (તા. ધોળકા). પ્રશ્નોરા નાગર આ. પ્રાથ
માધ્ય. ભાવનગર. (૧૯૧૩માં મૅટ્રિક. ૧૯૧૭-
માં ભાવનગરથી બી.એ. કૃતિ : રુદ્રમિણીહરણ
(સ. ના. ૧૯૨૩), વિવાહતત્વ (૧૯૨૪), રાસ-
ગોપાલ (કા. ૧૯૨૯), અમૃતખંડુ (૧૯૩૦),
કુમારસભવ (સમ. અનુ.), રઘુવંશ (સમ.
અનુ. ૧૯૩૩)

નાગરદાસ ઈશ્વરભાઈ પટેલ

ઈ. સ. ૧૮૯૮

જ. ૧૬-૧૨-૧૮૯૮. કંડારિયા (તા. મિયા-
ગામ). વ. બામણગામ (તા. ભાદરજી), લે-
હઆ પાટીદાર. 'બાલજીવન' માસિકના વ્યવ-
સ્થાપક. પ્રવૃત્તિ મુળમાં. 'ચાંદની' વાર્તા
માસિકના તંત્રી હતા. મુખ્યત્વે ગદ્યલેખક.
થોડી કવિતા પણ કૃતિ : શિશુસહ્યાધ (૧૯-
૧૩), દેશકીર્તન (૧૯૨૨), નવવલ્હરી (૧૯-
૨૩), સફેદગ (અનુ. ૧૯૨૪), અમારી વાર્તા-
ઓ (સુમતિખંડેન સાથે. અનુ. ૧૯૨૪), અ-
મારી બીજી વાર્તાઓ (૧૯૨૬), શશિકલા અને
ચૌરપંચાશિકા (અનુ. ૧૯૨૬), અજિત (૧૯-
૨૭) વ્યોમવિહાર (કા. સ. ૧૯૩૦), કાળને
કિનારે (અનુ. ૧૯૩૦), જ્યંતતની સાહસ-
કથાઓ (૧૯૩૧) વગેરે

નાગરદાસ ગોકુલભાઈ ઈ. ૧૭મી સદી
જન્મ : સ ૧૬૯૨. ભરૂચના. શ્રી વલ્લભા-
ચાર્યજીના પૌત્ર શ્રી ગોકુલનાથજીના શિષ્યપુત્ર.
રચના : જ્ઞાનપ્રબોધ, વિરહરસ, ભજનાનંદ વ.

નાગરદાસ રેવાશંકર પડયા

'મહડાકર' ઈ. સ. ૧૮૭૩-૨

રોજકા. વ. ખરવાળા ઘેલાશાના. પ્રશ્નોરા
નાગર આ. ખરવાળામાં ૭ થોરાણ પછી અમ-
દાવાદ પ્રે. રા. ટ્રે. કોલેજમાં તાલીમ. ચિત્રા-
ત્મક અને પ્રાસાદિક કવિ. કૃતિ : વિદુરનો ભાવ
(૧૯૦૭), ચમુનાગુણદર્શ (૧૯૦૮), શિકર
કાવ્ય (૧૯૦૯), હપરાત માસિકમાં
છપાયેલાં. સંધ્યારાણ (૧૯૦૨), વાત્સલ્ય પ્રેમ-
ગલ (૧૯૦૭), સાઈકલોન (૧૯૧૪)

નાગરદાસ વૈકુંઠજી પડયા

સં. કાવ્યાનુવાદ કૃતિ : અનુવાદખાવની
(૧૯૧૩)

નાગાર્જુન ઈ. ૪થી સદીનો આરંભ
વલ્લભીપુર. જૈન આચાર્ય જેનાગમની મથુ-

ગની પહેલી વાચના પછીની બીજી વાચના
નાગાર્જુને વલ્લભીપુરમાં કરેલી.

નાજુકલાલ નંદલાલ ચોડસી

ઈ. સ. ૧૮૯૧

જ. ૨૫-૭-૧૮૯૧. વડોદરા. ૧૯૦૬માં
મૅટ્રિક. પછી વડોદરા કલામવનમાં અભ્યાસ.
શરૂમાં ઇજનેરીખાતામાં, પછી કલામવનના
પુસ્તકાલયમાં ૪ વર્ષ કામ કરી ભરૂચ કેળવણી
મંડળમાં. ૧૯૨૯માં છટા થઈ ૧૯૩૦માં સચા-
યહીની લડતમાં. પછી પુસ્તકાલય મથનિમાં.
કૃતિ : સ્વામી વિવેકાનંદ ભાગ ૧-૭ (૧૯૨૦),
દયાળુ માતા (૧૯૨૩), ઐતિહાસિક વાર્તા-
માળા (૧૯૨૩), સીતા (૧૯૩૨), સ્વામી શ્રી
ભાસ્કરનંદજી (૧૯૩૬), સ્વામી વિવેકાનંદ ભા.
૧-૧૨ (૧૯૪૦-૪૧), ઉપદેશ સારસંગ્રહ ભાગ
૧-૨ (૧૯૪૧) વગેરે

નાયાલાલ ભાણુજી દવે ઈ. સ. ૧૯૧૨

જ. ૩-૬-૧૯૧૨. ભૂરા (સૌ). પ્રાથ.
ભૂરામાં, માધ્ય કુલસા અને ભાવનગરમાં.
૧૯૩૪માં ભાવનગરથી બી.એ. ૧૯૩૬માં વડો-
દરામાંથી એમ.એ. ૧૯૪૮માં બી.ડી. મોન્ટિ-
સરી તાલીમ પણ લીધી. શિક્ષકના વ્યવસાયમાં
આગળ વધતાં રાજકોટ-ખાદેન ટ્રે. ગો.ના આ-
ચાર્ય. ગુજ. રાજ્યના શિક્ષણખાતામાં એક
અધિકારી. અન્યારે નિવૃત્ત. આગસી હંરોળના
કવિ કૃતિ : કાલિદી (કા. સ. ૧૯૪૨), શ્રી
અરવિન્દ-યોગદર્શન (ચિ. ૧૯૪૨), મદ્રા (વા.
સ. ૧૯૪૫), નવું જીવન (વા. સ. ૧૯૪૫),
સ્વાતંત્ર્ય પ્રભાત (કા. ૧૯૪૭), રુખાઈયાત
અને બીન કાવ્યો (૧૯૪૬), વેનવધ (સંપા.
ના. ૧૯૪૭), ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય અને બીન કાવ્યો
(સંપા. ૧૯૪૮), સાહિત્યપરગ (સંપા. ૧૯-
૩૮), વિરાટ ભગે (ના. ૧૯૪૮) વગેરે

નાનાક પડિત ઈ. ૧૩મી સદી

વડનગરના નાગર બ્રાહ્મણ. પાછળથી યોળ-
કામાં વીસલદેવ (૧૨૩૮-૧૨૬૧) વાઘેલાનો
રાજકવિ વીસલદેવે નાનાકને પ્રભાસપાટણમાં
'વીસલદેવપુરી' ખનાવડાવી અર્પણ કરી ત્યાં
વસાવ્યા રચના : પ્રભાસપાટણના સરસ્વતી-
સદનની અને બીન એક સ્થાનની એમ બે સં.
પ્રશસ્તિઓ

નાનાભાઈ રુસ્તમજી ગણીતા

કૃતિ : અંગ્રેજ ગુજરાતી શબ્દકોશ

નાનાલાલ ચિમનલાલ મહેતા

ઈ. સ. ૧૮૬૨-૧

ગિરમથા (જિ. અમદા) વ. : અમદા.
કૅમ્બ્રિજ યુનિ.ના એન્થ્રો. ડેરિસ્ટર અને આઈ.

સી.એસ. સરકારી નોકરીમાં ડાયેક્ટર સુધી પહોંચેલા ભારતીય પ્રાચીન ચિત્રકલાના અભ્યાસી હિતિ. અંગ્રેજીમાં Studies in Indian Painting (૧૯૨૬) અને Gujarati Painting in the 15th century (૧૯૩૨), ભારતીય ચિત્રકળા (હિં. ૧૯૩૩)

નાનાલાલ દલપતરામ કવિ,

‘પ્રેમભક્તિ’ ઈ સ ૧૮૭૭-૧૯૪૬

જ. ૧૫-૩-૧૮૭૭ અમદાવાદ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ત્રિવેદી કૃતીશ્વર દલપતરામ ડાહ્યાભાઈના ચોથા પુત્ર ૧૮૯૨માં મૅટ્રિક મુખર્દિ-અમદાવાદ પૂના કોલેજમાં ભણી ૧૮૯૬માં બી.એ. ૧૯૦૧માં એમ.એ. ૧૯૦૨માં સાહસ સ્ટેન્ડ-કોલેજના આચાર્ય ૧૯૦૪માં રાજકોટ-રાજકુમાર કોલેજમાં અધ્યાપક. ૧૯૧૩માં રાજકોટમાં સર ન્યાયાધીશ કૃતી રાજકુમાર જે ના આચાર્ય ૧૯૧૬માં એન.સી.ના એન.સુ. અમલદાર ૧૯૨૭ના સંસ્કૃત જીવણમાં પેન્સનની પરવા કર્યા વિના રાજકોટમાં અમદાવાદમાં સ્થાયી નિવાસ કર્યો ૧૯૩૦માં ભાવનગર રાજ્યનું વાર્ષિક વર્ષાસન મળ્યું અર્વાચીન ગુજરાતના મુખ્ય વિધાયક અપધાયક ડોહન-શૈલીના પુરસ્કારક પ્રતિભાશાળી મહાકવિ. ઉત્તમ સંશોધક અને વજા. પ્રાચીન અર્વાચીન કાવ્યકળાનો એમનામાં સુભગ મેળ. હિતિ: કાવ્યો- કેટલાક કાવ્યો ભાગ ૧-૩ (૧૯૦૩, ૦૮, ૩૫) રાજસૂત્રોના કાવ્ય ત્રિપુટી (૧૯૦૩), વસંતોત્સવ (૧૯૦૫), નાના નાના રાસ ભાગ ૧-૩ (૧૯૧૦, ૧૯૨૮, ૧૯૩૭), ચિત્રદર્શનો (૧૯૨૧), પ્રેમકુન્ડ (૧૯૨૨), પ્રેમભક્તિ ભજનાવલિ (૧૯૨૪), અમરપથનો યાત્રાળુ (૧૯૨૫), કુરુક્ષેત્ર (૧૯૨૬ થી ૧૯૪૦), ગીતમંજરી (૧૯૨૮), દામ્પત્યસ્તોત્રો (૧૯૩૧), બાલકાવ્યો (૧૯૩૧), સ્વમિત્રા (૧૯૩૧), ઓળ અને અગર (૧૯૩૩), ગોપિકા (૧૯૩૫), પુણ્યકથા (૧૯૩૭), લોહીગરજ (૧૯૩૯), મહેરામણના મોતી (૧૯૩૯), નર્ણવતી (૧૯૪૦), સોહાગણ (૧૯૪૦), પાનેતર (૧૯૪૧), હિન્દીન વેણુવિહાર (૧૯૪૨), પ્રજાચક્રના પ્રજાબિદ, જગત્પ્રેરણા (૧૯૪૩), કારકહંસા (૧૯૪૪), હરિસહિતા (૧૯૪૬-૬૦-૬૧), સમ અનુ. ભગવદ્ગીતા (૧૯૧૦), મેવડત (૧૯૧૭), વેપુલ્લી પેટગામદો (૧૯૨૫), રાજેતલાનું સ્વભાવ (૧૯૨૬), શિક્ષાપત્ર (૧૯૩૧), કૃપાનિ-પત્રચક્ર (૧૯૩૧) વગેરે, ના.કે. ઈ.કુમાર ૧-૨-૩ (૧૯૦૬, ૧૯૨૭, ૧૯૩૨) જ્યા જ્યત (૧૯૧૪), ગર્જાપિ ભરત (૧૯૨૮), જહાંગીર નૂરજહા (૧૯૨૮), રાહનશાહ અખર (૧૯

૩૦), વિશ્વગીતા (૧૯૨૭), શ્રીહર્ષદેવ (૧૯૫૨) વગેરે; નવલિટા. પાંખડીઓ (૧૯૩૦), નવલકથા. કૃપા (૧૯૧૮), ચરિત્ર. કનીશ્વર દલપતરામ ભાગ ૧-૪ (૧૯૩૩, ૧૯૩૪-૪૦), અર્ધશતાબ્દીના અનુબન્ધો (૧૯૨૭); નિગધ-વિવેચન. સાહિત્યમંથન (૧૯૨૪), ઉદ્બોધન, સંસારમયન (૧૯૨૭), સંબોધન (૧૯૩૦), આપણા સાક્ષરરત્નો ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૬-૩૫), મહિમહોત્સવના સાહિત્યબોલ ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૭), જગન્નાથજીઓમાં સરસ્વતીચક્ર (૧૯૩૩) વગેરે; પ્રતીપ્તિ અવહારુ ગુજ. વ્યાકરણ, ગુજરાતની ભૂગોળ ભાગ ૧-૨ વગેરે

નાનાલાલ દલપતરામ પટેલ

કલ્પનાની ચમકવાળા કવિ હિતિ રાસપુંજ (ગી. સ)

નાનાલાલ દેવશકર વૈદ્ય

ઈ સ ૧૮૮૬-૧૯૫૩

વડનગરના નાગર શૃદ્ધા ૧૯૦૮માં મુકા-ની હા. સ્ક.માં શિક્ષક. અવસાન: ૧૮-૬-૧૯૫૩ રચના: સાજન ભગતની ‘સાજન બાવની’-વિવેચન સાથે, અન્ય કુટકળ કવિતા (ગુજ.)

નાનો

ઈ ૧૮મી સદી

પદો અને ગરબાઓના કર્તા હિતિ અખા-જનો ગરબો, મહાદેવજીનો ગરબો, આકવાર, તિથિઓ-અપ્રસિદ્ધ છે; થાળ અને પદસંગ્રહ પ્રસિદ્ધ છે.

નાનાલાલ વૈકુંઠરાય વોગ

ઈ સ ૧૮૮૮-૧૯૭૦

કચ્છ-અનર જન્મ. સ. ૧૯૪૪ના આ-ધિન મુ પચમી સં ના વળો મુધી શિક્ષક. રચના: કચ્છી કાઠીઓ

નારાયણ (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ હિતિ: ભક્તિમંજરી, મુક્તિમંજરી (બંને પદાનુવાદ)

નારાયણ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ભકત્ય. શ્રી વલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર શ્રી ગોકુલનાથજીના શિષ્ય રચના. નવરસ, કૃષ્ણ વિવાહ વગેરે

નારાયણ (૩) ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કલ્પવલ્લી, ખારવાર વગેરે જે. શ્વે. હિતિ: નલદેવદંતી રાસ (ખારવારમાં. ૧૯૨૬) શ્રીકૃષ્ણ-રાસ (૧૯૨૭), અથમતા કુમારસ (૧૯૨૭), અંતરંગગત (૧૯૨૭), દંડરીક પુંડરીક રાસ (૧૯૨૭), મન્ય ગુજ પદરચનાઓ

નારાયણજી ગોવર્ધનગમ

હિતિ. પ્રેમગીતા (પરમાનંદ મણિગકર ભટ્ટ સાથે ૧૯૨૩)

નારાયણજી તુલસીદાસ ભેખનપુત્રા

ઈ. ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ભૂજની દરબારી નોકરી લોહાણા રચના. દરિયાલાલ પ્રાચીન-તર્ંગિણી, રઘુવંશી લોહાણા પ્રાચિન-વિવાહર્ષણ, તુલસીવિવાહ, જાન-બાળ, કચ્છી ભાષાની લિપિ અને વ્યાકરણ, શિવમહિમન: સ્તોત્ર (કચ્છી અનુ.), કચ્છી પ હેલી આપણી, ચંદરામાયણ, સામુદ્રિકદર્પણ વગેરે

નારાયણ બારેલ

ઈ. ૧૬-૨૦મી સદીની સંધિ કચ્છ-તેરાના ગઢવી રચના. બુદ્ધે સાવળ ને બળવો (કચ્છી કાવ્ય)

નારાયણ ભટ્ટ

ગુઓ રામભક્ત.

નારાયણ ભારતી ગોસાંઈ

હિતિ: નિર્ભય ભીમજીયોગ (અનુ. ૧૮૮૬)

નારાયણ મહાદેવભાઈ દેસાઈ

સ્વ મહાદેવભાઈ દેસાઈના પુત્ર ભણીના સર્વોદય કાર્યકર, હિતિ: પાવન પ્રસંગ (અ. ૧૯૫૨)

નારાયણ મોરેશ્વર ખરે

ઈ. સ. ૧૮૮૮-૧૯૩૮

તાસગાંવ (જિ.સતારા).કોકણીય બ્રાહ્મણ મૅટ્રિકમુધીનો અભ્યાસ. વિષ્ણુ દિગંબરતા ગિય. સામરમની આશ્રમ માટે ગાધીજીએ એમની પ્રસંગી કરી. મૃત્યુ. ૬-૨-૧૯૩૮. હિતિ: આશ્રમ ભજનાવલી (સ. પા. ૧૯૧૪), લોકસંગીત (સંપા ૧૯૨૫)

નારાયણ ૦. ઠક્કર

ભાષા અને દંદ કથર નામ. હિતિ: કાવ્યર-વિદ (ન. સ ૧૯૨૬)

નારાયણ વિસનજી ઠક્કર

ઈ. સ ૧૮૮૪-૧૮૩૮

મુખક કચ્છી લુહાણા ગુજરાતી મરાઠી બંગાળી સરસ્વત કારસી હર્દેનો વરમેળે જ મુખ્યત્વે અભ્યાસ નાની વયમાં નાટકોપની-ઓમાં અભિનેતા હર્દે નાટકચરણીમાં કરેલા કામને લઈ હર્દે પર ઘણો કાળ, સ્વ. કચ્છા-સમ સ. દેસાઈએ ‘ગુજરાતી’ સાપ્તાહિક માટે વાર્ષિક એટિ નવલકથાઓ અને સાપ્તાહિક સમાજિક કથાઓ લખાની લાખા સમય સુધી એ વેખન પછી ‘ગુજરાતી’ નખણ યહતાં એ-મણે ‘હિંદુ ગૌરવ ગ્રંથમાળા’માં ‘હિંદુત્વ’ને

લગતી નવલકથાઓ આપી. સારા ગજલ કવિ. એ તિ. અને સામાજિક નવલકથા, ટૂંકી વાર્તા, નાટક, ધર્મ તત્ત્વજ્ઞાન, દાંપત્યવિજ્ઞાન વગેરે અનેક વિષયો ઉપર અથ લેખન. એમની નવલકથાઓ કેટલીક મૌલિક છે, તે કેટલીક અંગ્રેજી બંગાળી વગેરે નવલકથાઓનાં રૂપાંતર છે. 'મૃગોત્ક' તરીકે લખેલી નવલકથાઓ રૂપાંતર છે. સો ઉપર અથો પ્રસિદ્ધ થયા છે: એતિ. નવલકથાઓ: આનંદાશ્રમ (બકિમચાપુના 'આનંદમઠ'નો અનુવાદ), ચંદ્રશેખર અથવા બંગાળની રંગમગતી નંબાળી, શાહજહાના છેલ્લા દિવસો અથવા માધવી કક્ષુ, પ્લાસીનું યુદ્ધ, હસનીઘાટનું યુદ્ધ, પંચિની અથવા ભસ્મી-ભૂત ચિતોડ, કલેઆમ, ભટ્ટકાળી અથવા પાવાગઢનો પ્રલય, જગન્નાથની મૂર્તિ, વિશ્વરંગ (પાંચ એતિ. વાર્તાઓ), ૨૫૦૦ વર્ષ પૂર્વનું હિંદુસ્તાન, ચક્રવર્તી બાપા રાવળ, ચાણક્ય-નર્મિની અથવા ચચ્ચ અને સુહૃદી, હસ્મીરહઠ અથવા રણપંથોરનો ઘેરો, અનંગમદ્રો અથવા વલણીપુરનો વિનાશ, બેગમ બાગ્ગર-૩ ખડ, બાદશાહ બાબર, ચક્રવર્તી હસ્મીર અથવા ચિતોડનો પુનરુદ્ધાર, નાદિરનો દોરહામમ, કચ્છનો ક્રાંતિકેય, ચૌવનચક્ર ૨ ખડ, ભયંકર ભટ્ટ ૩ ખડ, મહારાષ્ટ્રીય ઉપ કાળ, અનારકલી, મયણ્ણલા, પરાધીન ગુજરાત, નાનાસાહેબ, મુરારીશયતાન, સિતમગર સુલતાન, કચ્છનો કેસરી, ગુરુ ગેવિંદસિંહ, વીર વેંશગી અથવા બદામહાદુર, જયતી અથવા સતાળા વિદ્રોહ, રત્નદેવી, સામાજિક નવલો આજકાલનો સુ-ધારો કે રમણીય ભયંકરતા, વિલયતી વિલાસ-મા ફેશનબાઈ ખલાસ, ચુડેલનો વાસો અને એક નદીની આત્મકથા-૨ ખડ, મુઘા મીનાક્ષી, સસાર-સમસ્યા, મારી ભયંકર સસારયાત્રા, આજકાલનું હિંદુસ્તાન ને માણુહારક મૃગજલ-૪ ખડ (અપૂર્ણ), કુસુમકટક અથવા રમણી કે રાક્ષસી, વીસમી સદીની વસતિસેના-૨ ભાગ, બાળવિધવા કલ્યાણી, ઇતિહાસ-ધર્મ તત્ત્વજ્ઞાન વગેરેના મૃગશીપે અને વેદોમાં આર્યોનો ઉત્તર-સ્તવ નિવાસ (દીળકના અથનો અનુવાદ), જ્ઞાનેશ્વરી ગીતા (અનુ.), અમૃતાનુભવ, વિવેકાનંદ વિચારમાળા ૫ ભાગ, અમરલાલ-ચરિત્ર, અરવિંદ વિચારમાળા બે ખડ, નારાયણ પદ્ય-ગંગા, બાવઠા અને રઘુવંશી, ધર્મેશ્વરોનું શુદ્ધીકરણ, ૧૫તીશાસ્ત્ર, હિંદુ સંગઠન, સાંભાગ્ય રત્ન, હિરણ્યગર્ભ હિંદુ, લોકકથાઓ ભારત 'લોકકથા ભાગ ૧ થી ૧૦, કવિતા કાવ્ય કુસુ-માકર (૧૯૩૦), નાટકો: માલવકેતુ, રૂપ્યભક્ત 'બોડાણો, સસાર-પારિવ્રજ, ઘણા નાટકો હજી અપ્રસિદ્ધ છે, જે ભજવાઈ ચૂકેલાં: પરશુરામ,

વસુધરા, શ્રદ્ધાપિં વિશ્વામિત્ર, ચાલુ જમાનો, દગાબાજ દુનિયા, દેવી દમયંતી, દેવી દ્રૌપદી, દેવી ભટ્ટકાલી, રાધુ કેશયતાન, માયાભેદિની, અનંગપદ્મા, ગર્વ-ખરન.

નારાયણશંકર દેવશંકર વેદ્યશાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૭૪-૧૯૩૭

જ.: ૧૬-૯-૧૮૭૪. જોર (જિ. ખેડા). રાયકવાળ આશાણ વડોદરામાં સ નો અભ્યાસ. પછી કાશી. નિવાસ અમદાવાદમાં. વચ્ચે થોડો સમય જયપુરમાં આયુર્વેદનો અભ્યાસ. અમદાવાદમાં 'આયુર્વેદ ચિકિત્સાલય'ની સ્થાપના. વેદસભાને વેગ આપ્યો. ૧૯૩૬ના અ ભા વેદ સમેલનના પ્રમુખ. ગુજરાતના અગ્રિમ કોટિના વેદ મૃત્યુ. ૨૩-૯-૧૯૩૭. કૃતિ: પ્લેગ સુદર્શનચક્ર (૧૯૧૮), જવરચિકિત્સા, ક્ષયચિકિત્સા, અનુભૂતિચિકિત્સા, આશ્લેષક જ્વર, પચામત, ત્રિદોષ વગેરે

નારાયણ હેમચંદ્ર ઈ. સ. ૧૮૫૫-૧૯૦૪
દીવ. પ્રવૃત્તિસ્થાન મુળદ થોડું ભણેલા, પણ ખૂબ ફરેલા. ચાર વાર ઈંગ્લેન્ડ. ૧૮૭૫માં અલ્લાહાબાદ નવીનચંદ્ર રોય સાથે ગયેલા ત્યાંથી હિંદી, બંગાળીના અથોના અનુવાદનો આરભ ગુજ જનતાને બંગાળી સાહિત્યના પહેલા પરિચાયક આજન્મ શ્રદ્ધાચારી ૨૦૦ જેટલા નાના મોટા પુસ્તકોના લેખક કૃતિ હું પોતે (૧૯૦૦), આપણા પૂર્વજો, વિક્રમ નાટક, રાકુતલા, વિક્રમોવંશી, કમલકુમારી, દુર્ગેશનંદિની, મૃણાલિની, વાસવદત્તા, નાટ્ય-ચર્યા, સો દર્શતત્ત્વ, કાવ્યચર્યા, સાહિત્યચર્યા, આશ્વધર્મે, વિવાહ તત્ત્વ સિદ્ધ, બેજક તત્ત્વ, મધુમક્ષિકા તત્ત્વજ્ઞાન, શિક્ષણશાસ્ત્ર, અપરાધ-તત્ત્વ, સંગીતચર્યા વગેરે કાવ્યનાટક ધર્મ ઇતિ-હાસ વગેરે અનેકના લેખક.

નાદલ કવિ (નરપતિ)

ઈ ૧૬મીનો આરભ

એની રચના 'વિસલદે-રાસો' સ ૧૨૭૨- (ઈ સ ૧૨૧૬)ની છાપ ધરાવે છે, પરંતુ ભાષાનું સ્વરૂપ વગેરે જોતા એ ૧૬મી સદીની રચના જણાઈ છે. પચ્ચડની કથા (ઈ. સ ૧૫૬૦) વાળો નરપતિ નાદલ એક જ હોવાની સભાવના છે. કૃતિ વિસલદે રાસ

નિજામુદ્દીન અમીરુદ્દીન કુરેશી

કૃતિ ઇસ્લામની ઈબાદતો (૧૯૧૩), અમારા નબી (૧૯૧૪), ઈદના દરબાર (૧૯૧૪), ઈદની એક અનમોલ ભેટ (૧૯૧૪), ઇસ્લામની ખૂબીઓ (૧૯૧૪) વગેરે

નિજામુદ્દીન પીરસાહેબ

કૃતિ હામીદત કાવ્ય ભાગ-૧ (ગુજ રૂપા ૧૮૭૯)

નિત્યલાભ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરગદ્ય મુસ્ત વગેરે જે શ્લોક: રાજેવત સાવ-લિના રાસ (૧૭૨૬), વિદ્યાગર રસિ ગસ (મુ. અનંતરમા ૧૭૮૨)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

નિત્યસૌભાગ્ય

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરગદ્ય

જે શ્લોક: કૃતિ નદબરીશી (૧૬૭૫, લોકિક વાર્તા), પચામ્યાન ચાપાઈ (કમરેખા ભાવિની-ચરિત્ર-૧૬૭૮)

નિરંજન કવિ

ઈ ૨૦મી સદી પૂર્વાર્ધે કચ્છના સારસ્વત આશાણ મુગ્ધાસલ-ત્ત્વ્યાસ તપસ્વિસ 'નિરંજન' કચ્છમાંથી બહાર જઈ લોકસેવા, કચ્છ કોટિના વિહાન અને કવિ 'મૃત માતૃભમિ કે નમન' એ કચ્છી રાષ્ટ્રગીત-રચયિતા, હિંદીના પણ કવિ.

નિરંજન નગરિ ભગત

ઈ. સ. ૧૬૨૬
જ.: ૧૮-૫-૧૬૨૬ અમદાવાદ વખણુ વણિક પ્રાય માધ્ય અમદાવાદમાં ૧૯૮૮માં મેટ્રિક બે વર્ષ કો નુ અમદાવાદ એલ ડી. આર્ટ્સમાં, પછી મુળદ-એલિફન્ટન કો. અને ત્યાંથી ૧૯૪૮માં બી એ, ૧૯૫૦માં અમદાવાદમાં એમ.એ એલ ડી. કોલેજમાં અધ્યાપક, પણ લો કોલેજ ના આર્ટ્સ વિભાગમાં. કાવ્ય-ક્ષેત્રે પ્રગતિને કારણે કુમારચંદ્રક ને રણજિત-રામ સુવણચંદ્ર (૧૯૭૦) નમદચંદ્રક (૧૯૬૧) નવતર પેઢીના એક અગ્રણી કવિ સારા વિ-વેચક પણ કૃતિ હોલોલય (કા સ ૧૯૪૯), કિત્તરી (કા. સ. ૧૯૫૦), અલ્પવિરામ (કા. સ ૧૯૫૪), ૩૩ કાવ્યો (૧૯૫૭)

નિરંજન માલવસિંહ વર્મા

ઈ સ ૧૬૧૭-૧૯૫૧

રાજડા (તા. ભનમનગર) પછી વાજનેર. રાજ-પૂત છ અંગ્રેજોનો વાકાનેરમાં અભ્યાસ. ૧૬-૩૩માં સંખ્યાગ્રહમાં, ૩ મહિના જેલ ભે ગવી ભાવનગર-દક્ષિણામૂર્તિભવનમાં અભ્યાસ ૧૬-૩૪ થી ૫૦ થી જયમલ પરમાર સાથે અનેક પ્રવૃત્તિઓમાં ભોડાયા તેજસ્વી કાવ્યર, અવ-સાન (સં ૨૦૯૭ એ વ અમસ) ૧૯૫૧ 'ફૂલછાબ' એણીના એક લેખક જ્ઞાનન વર્ષે સફળ થયા કૃતિ કાદિયાવાડના વડવેયા (૧૯૪૧), ગગનને ગોખે (વિજ્ઞાન), પરીકથા-ઓ (૧૯૪૫), દેશદેશની લોકકથાઓ (૧૯૪૫), આચાર્ય પ્રકુલચંદ્ર રોય (૧૯૪૫), કદમ કદમ પ્રકાશે જ (ન. ૧૯૪૬), સુમાપના સેનનીઓ (૧૯૪૬), અમથી ડોશીની અવળ વાણી (નિ ૧૯૪૨), આપણે આંગણે બેડનારા (૧૯૮૭), અવેરચદ મેવાણી (ચ ૧૯૮૭), આકાંગેચી (૧૯૫૦) વગેરે

નિગંત

ઈ. સ. ૧૭૭૦-૧૮૬૬
દેથાણ (તા વડોદરા), પાટીદાર બાપુ
ગાયકવાડનો ગુરુ વેંધુવસત કૃતિ. પદસંગ્રહ
(સુ)

નિરુ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૯૧૨
જ. ૧૩-૧-૧૯૧૨. અમદાવાદ ક્ષત્ર-
ક્ષત્રિય પ્રા. મુરત બિલ્લામાં. માધ્ય બારડોલી
ધોળના અમદા, ધન્ટર આર્ટ્સ-અમદા-ગુ. ગો.
સવિનય ભગમા અભ્યાસ છોડ્યો રાષ્ટ્રીય
લઠતમા ૧૯૩૦, ૧૯૩૨, ૧૯૬૧, ૧૯૪૨મા
પાય વાગ નેલ નિવાસ ૧૯૩૮મા 'મનભયુ'-
૨ વર્ષ; ૧૯૩૯મા 'નવ સૌરાષ્ટ્ર-૧ વર્ષ, ૧૯-
૩૮ થી ૧૯૪૬ 'ગતિ-રેખા' ૧૯૪૫થી 'સંદેશ-
૨ વર્ષ, 'ગુજરાત સમાચાર', 'લોકનાદ', 'ચિત્ર.
લોક', 'શ્રીરાગ' 'લોકસમાચાર'ના તત્ત્રી એ-
લિસસિદ્ધિ-આરોગ્ય સમિતિના ૪ સામયિકો
'સર્જન', ધરતર, માનસ, નેપથ્ય'ના તત્ત્રી કૃતિ-
ઓ લેનિન (૧૯૩૫), ધરતી (અનુ, ૧૯૩૭),
રદ્દલિન (૧૯૫૨ ૫૩), નવલકથાઓ: રાત પડતી
હતી (૧૯૩૬), ધૂનડ બોલ્યુ (૧૯૪૬), વાર્તા-
સંગ્રહ પ્રથમ આપાદ (૧૯૪૦), ચરણરજ
(૧૯૩૭), સિદ્ધાર્થ (અ નો અનુ ૧૯૫૪),
નાટ્યસંગ્રહો ત્રણ-અ અનુ) ૧૯૫૧મા ગુજ-
રાત સાહિત્ય સભાવતી 'ડાગ પ્રદેશનો સર્વેક્ષણ
અહેવાલ' તૈયાર કર્યો હતો.

નિર્ભળદાસ

ઈ સ ૧૭૬૬-૧૮૭૬
મુરતના ખાલાના પુત્ર વિરજા સંત ર-
ચના બારડમાસ વર્ણન (કિ.)

નિષ્કુલાનદ

ઈ. સ. ૧૭૬૬-૧૮૪૮
સુખપુર (કચ્છ). પછી ગઢડા. મૂળ વિશ્વ-
કર્મા બ્રાહ્મણ મૂળ નામ લાલજી. સહજનનદ
સ્વામીના શિષ્ય થતા 'નિષ્કુલાનદ' બનાકવિ.
કૃતિ: ધીરનખ્યાન (સુ ૧૮૪૩), પુરુષોત્તમ-
પ્રકાશ (સુ), ચમન્ડ (સુ), મેહના ૧૨ મહિના
(સુ), પદસંગ્રહ (સુ)

નીલકંઠ જીવતરામ

ઈ.સ. દલપતશૈલીના કવિ. દલપતરામના
મિત્ર સુધારાવાદી. કૃતિ: નીલકંઠકવિતા (૧૮-
૭૮), કાવ્યકમલકાર (૧૮૯૭)-પાછલા જીવન-
માં સુધારાના વિરોધી

નૃસિંહદાસ ભગવાનદાસ વિલાસર

ઈ સ ૧૮૮૮-૧૯૨૫
જ. ૨૫-૨-૧૮૮૮. જૂનાગઢ. દસાસોર-
કિયા વે વણિક ૧૯૦૩માં મૅટ્રિક. જૂનાગઢ
૧ વર્ષ કરી મુખર્ક, ઝેવિયર્સ ગો માથી ૧૯૦૮
માં બી.એ. ૧૯૧૮મા એલએલબી ૧૯૧૧-
૧૩ ઇંગ્લેન્ડ રહી બેરિસ્ટર. મુખર્ક-સિંહન-

હામ કો મા અધ્યાપક થોડો સમય વક્રીલાત
હોમડલની ચળવળમા મહત્ત્વનો ભાગ ભજ-
વ્યો. ગુજ. રમણમિત્રા કોલેજ. કચ્છ કોટિના
નાટ્યલેખક. સમાજગાત્ર-અધ્યેશાત્ર, રાજ-
કારણના ગણ્યકોટિના જ્ઞાતા. મૃત્યુ: ૨૮-૫-
૧૯૨૫ કૃતિ: સિદ્ધાર્થ શુદ્ધ (ના ૧૯૧૭),
આત્મનિવેદન (લે સ ૧૯૨૪), નિપુણચંદ
(ન. ૧૯૨૮), એમનાં 'સ્નેહસરિતા' 'મધુ-
બંસરી' 'મેઘમાલિની' અને 'અખળેના બંધન'
નાટકો અપ્રસિદ્ધ છે-બધા ભજવાયેલા

નૃસિંહપ્રસાદ (નાનાભાઈ) કાલિદાસ

ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૬૧
જ. ૧૧-૧૧-૧૮૮૨ ભાવનગર પ્રશ્નોરા
નાગર બ્રાહ્મણ ૧૮૯૯મા મૅટ્રિક, ૧૯૦૩માં
બી.એ., ૧૯૦૭મા એમ.એ. ૧૯૦૮માં ભાવ-
નગર-શામળદાસ કો મા કૃતિહાસ અને અધ-
શાસ્ત્રના અધ્યાપક ૧૯૧૦મા 'દક્ષિણામૂર્તિ
વિદ્યાર્થીસવન'ની સ્થાપના કરી એના ઉદ્ભવમાં
જીવન સ્વચાન્નપ્રાપ્તિ પછી સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય-
ના થોડો સમય શિક્ષણ મત્રી. ખાલવાચન
અને ખાલશિક્ષણ માટે સખ્યાબંધ પુસ્તિકા
લખી, સખ્યાબંધ પાઠ્યપુસ્તકો લખ્યાં. કચ્છ
કોટિના કેળવણીકાર, રાષ્ટ્રભાવનાથી રંગાયેલા
મૃત્યુ: ૩૧-૧૨-૧૯૬૧. કૃતિ: હજરત મહ-
મ્મદ પયગમ્બર (૧૯૨૦), છાત્રાલય ક્રમિકનનો
અહેવાલ (૧૯૨૭), હિંદુધર્મની આખ્યાયિકા-
ઓ (૧૯૨૮), ભાગવતકથાઓ (૧૯૪૫), કેળ-
વણીની પગડી (ચિ ૧૯૪૬), સસ્થાનુ ચારિત્ર
(૧૯૫૬), શુદ્ધપતિને (કે. નિ), ભારતીય સ-
કૃતિ શુ છે (ત. જ્ઞા ૧૯૬૧), પધારીમાં
પડ્યા પડ્યાં (નિ. ૧૯૬૧) વગેરે

નૃસિંહાચાર્યજી દુર્લભરામ

ઈ સ ૧૮૫૩-૧૮૯૭
જ. ૨૬-૧૧-૧૮૫૪ કોદાદ (જિ. મુરત)
વિસનગરા નાગર બ્રા. આરંભતુ જીવન પિતા
સાથે મુરતમાં. નાનીવયે જ 'પ્રાર્થના સમાજ'-
ના ઉપદેશક ને 'આચાર્ય' સંજ્ઞા પામ્યા ૧૮-
૭૪-૭૫માં વડોદરાના બહેરખાં વક્રામ ખાતા-
માં. એજન્સીની નોકરી અહીંથી સ્વતંત્ર
કાવ્યરચનાઓ. પછીથી નિવૃત્તિ લઈ વડોદરા-
ભૂતડીને ગાયે આશ્રમની સ્થાપના શ્રેય-સંધ ક
અધિકારી વર્ગના પુરસ્કારક ધર્મોચાર્ય. 'મહા-
કાલ' માસિકમાં અનેક લેખો છપાયા છે. અવ-
સાન: ૩૮-૧૮૯૭ કૃતિ. ભામિનીબૂધણુ-
ભાગ ૧-૫, ત્રિભુવન વિજયી ખડંગ-ભાગ ૧-
૨, સિદ્ધાંતસિદ્ધ ભાગ-૧-૨, સતી સુવર્ણ,
નૃસિંહવાણીવિલાસ-પુ ૧-૩, સુરેશચરિત્ર-
સહજોધ, પારિતતક, પચ વરદ વત્તાંત, સુ-

ખાર્ય સદુપદેશ વગેરે

નેમવિનય (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધે
જે. ર્. સાધુ. કૃતિ અમગ્દન મિત્રાનંદ
ચોપાઈ (૧૬૩૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ

નેમવિનય (૨)

ઈ. ૧૭-૧૮મી સદીનો સંધિમાન
દીવ વેરાવળ વગેરે. જે. ર્. સાધુ. કૃતિ:
શીલવતીરાસ-(શીલરસાપ્રકાશરાસ), નેમિ-
બારમાસ (સુ, ૧૬૯૮) વજરાજ ચરિત્રરાસ
(વેરાવળમાં. ૧૭૦૧), ધર્મભુક્ષિ પાપભુક્ષિ
મત્રી નૃપરાસ કામધટ રાસ(૧૭૧૧), તેજસાર
રાસ (૧૭૩૦)-અર્વા ગુજ. પદ

નેમવિનય (૩)

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય જ્ઞાન
ખિતપુર વગેરે. જે. ર્. સાધુ. રચના:
ધર્મપરીક્ષાનો ગસ (સુ, ૧૭૬૫), શ્રીપાલનો
રાસ (ગેરિતામાં. ૧૭૬૮) વગેરે-અર્વા. ગુજ.
પદ

નેમિકુંવર

ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ
જે. ર્. સાધુ. રચના: ગજસિંહરાય-
ચરિત્ર રાસ (૧૫૦૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ

નેમિચંદ્ર

ઈ. ૧૨મી સદી
જૈન ર્. સાધુ. રચના: અનતનાથ ચરિત્ર
(પ્રા. ૧૧૬૦)

નેમિચંદ્ર લંડારી

ઈ સ. ૧૧૮૬ આરંભ
જે. ર્. સાધુ. રચના. જિનવલ્લભચરિ
શુરુવર્ણન-ક અપ. રચના (સુ.), પશ્ચિરાતક
(પ્રા.)

નેમિચંદ્રસૂત્રિ

ઈ. ૧૧મી સદી
વડગચ્છના કુદ્યોતનસૂરિના શિષ્ય. રચ-
ના: કિત્તરાધ્યયન-સુખબોધા વૃત્તિ (સ.), રતન-
ચૂડ કથા (પ્રા.), આખ્યાનમણિકોશ (સ),
મહાવીરચરિત્ર (પાઠણમાં પ્રા., ૧૦૮૩ કે
૧૦૮૫)

નેમિદાસ શ્રાવક

ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
જે. ર્. સાધુ. રચના: અધ્યાત્મસાર-
માળા-છપ્પા (૧૭૦૬), ધ્યાનમાલા (૧૭૧૦)
વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ

ન્યાયવિનયજી મુનિરાજ

ઈ સ ૧૮૮૬-૧
ઓફ્ટો નવે ૧૮૮૬ માંડલ (જિ. અમ-
દાવાદ) વીસા શ્રીમાળી જે. વણિક ૧૯૦૫માં
કાશી ગયા ચરોવિજય પાઠશાળામાં અધ્ય-

યન. ૧૯૦૭માં વિજય ધર્મમંડિર સાથે કલકત્તા ગયા. એમની પાસે જ. દીક્ષા. 'ન્ય યતીર્થ' ધર્મા. કાતિકારી વિચારના આ જન મુનિએ 'અગ્રોગ્ય દીક્ષા' સામે મળળ માથું ઊંચકયું હતું. સ. ડિ. ગુજ. ભાષાના ઉત્તમ કેટિના જન લેખક. સ. મૌલિક ગ્રંથો-કાવ્યો-ગદ્યપદ્ય અને હિંદીમાં પણ. રચના: જનદરોન (૧૯-૧૮), વીરધર્મનો ઢઢેરો (૧૯૨૭), ધર્મનો પુનરુદ્ધાર (૧૯૨૮), આપણી ઉત્પત્તિનો માગે (૧૯-૨૬), આત્મસાવ દિગ્દરોન (૧૯૨૬), માનવ-ધર્મ (૧૯૨૬), વિચાર-સરકૃતિ (૧૯૨૬), સ્ત્રીજીવનની ઉત્પત્તિ (૧૯૩૧) વગેરે

ન્યાયસાગર ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાધે જન્મ: ભિખમાળ. દેહાત. અમદાવાદ. જે. શ્વે. સાધુ. રચના: મહાવીર રાગમાળા (રાદેરમા. ૧૭૨૭) વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ્ય

ન્યાયસુંદર ઉપાધ્યાય

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. રચના: વિદ્યાવિલાસ નરેન્દ્ર ચંપૃષ્ઠ (૧૪૬૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પઉમ=પદ્મ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાધે જે. શ્વે. રચના: નેમિનાથ કાણ, સાલિભદ્ર કક્ક, હુડામાતૃકા—ત્રણે મુદ્રિત અને ઉ. અપ. ની રચનાઓ

પદ્મકીર્તિ ઈ. ૧૧મી સદી જે. શ્વે. સાધુ. રચના. પાશ્વપુરાણ (અપ. પદ્યકૃતિ)

પદ્મકુમાર ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે. શ્વે. રચના: મૃગશ્વજ ચોપઈ (૧૬૦૫ પહેલાં)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મચંદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ સેરિસા. જે. શ્વે. સાધુ. રચના જળુ-સ્વામી રાસ (૧૬૫૭)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

પદ્મનાભ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ ભલોર (મારવાડ), વિસનગરો નાગર આ-હાણ રચના: કાન્હડદેવખંધ (૧૪૫૬, એતિહાસિક વીરસતુકાવ્ય. મુ.)-મધ્ય. ગુજ. કવિતા

પદ્મરાજ ઈ. ૧૬-૧૭મી સદીનો સંધિભાગ જેસલમેર-સુલતાન વગેરે. ક્ષેત્રાદી. ખંડત ખરતરગચ્છના જિનહંસસૂરિના શિષ્ય પુણ્ય-સાગરના શિષ્ય રચના: રુચિતકંકરસુતિ-વૃત્તિ (સ., ૧૫૭૮ કે ૧૫૮૮), સતકુમાર ચો-પાઈ (૧૫૮૪), અભયકુમાર ચંપૃષ્ઠ (૧૫૮૪), કુલ્લકુમાર રાજર્ષિચરિત (મુલતાનમાં ૧૬-૧૧)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મપ્રભાસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી વાદિદેવસૂરિના શિષ્ય. રચના: ભુવન દીપક કિવા ગ્રહભાવપ્રકાશ (સ., ન્યો.), મુનિસુવત-ચરિત (સ., ૧૨૩૮)

પદ્મવિજય (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો અંતભાગ જે. શ્વે. રચના. તીર્થમાલા (૧૫૬૬ પહેલાં)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મવિજય (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. રચના. શીલપ્રકાશકરાસ (૧૬૫૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મવિજય (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે જન્મ: અમદાવાદ. જે. શ્વે. સાધુ. રચના: નેમિનાથરાસ (મુ. રાધનપુરમાં ૧૭૬૩), ઉ-ત્તમ વિજય નિર્વાણરાસ (મુ., એતિ. ૧૭૭૨), સમરાદિત્ય કેવલીનો રાસ (મુ., વિસનગરમાં ૧૭૮૪), મધન ધનદેવ રાસ (રાજનગરમાં ૧૮-૦૦), જયાનદ કેવળીનો રાસ (લીંબડીમાં ૧૮-૦૨. મુ.) વગેરે, ઉપરાંત ગદ્યમાં પાંચ ખાલાવ-ખોલો; જયાનદચરિત (સ. ગદ્ય)

પદ્મશ્રી ઈ. ૧૫મી સદીનો અતભાગ જે. શ્વે. સાધ્વી. રચના: ચારુદતચરિત (૧૪૮૪ આસપાસ)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મસાગર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે આ હીરવિજયના શિષ્ય ધર્મસાગર ઉપા-ધ્યાયના ગુરુભાઈ વિમલસાગરના શિષ્ય સ-રકૃત રચના. નયપ્રકાશાષ્ટક-સ્વોપજ્ઞ વૃત્તિ સાથે (૧૫૭૭), શીલપ્રકાશ રથૂલિભદ્રચરિત (૧૫૭૮), જગદ્ગુરુ કાવ્ય (વેરાવળ-માગરોળ-માં. ૧૫૯૦), ઉત્તર ધ્યયન કથાસંગ્રહ (પિપાડ-ગામમાં. ૧૬૦૧) ચુક્રિતપ્રકાશ-સદીક, પ્રમાણ-પ્રકાશસદીક, તિલકમજરી-વૃત્તિ વગેરે

પદ્મસાગર (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ જે. શ્વે. સાધુ. રચના. ક્યવત્તા ચોપઈ (૧૫૦૬), લીલાવતી સુમતિ વિલાસ (૧૫૦૭)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પદ્મસાગર (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય આચલિક ઉદયસાગરના શિષ્ય રચના. જીવાલિગમ સૂત્ર દીકા (સ., ૧૫૪૪)

પદ્મસુંદર (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધે ચાડા (તારંગા પાસે). જે. શ્વે. સાધુ. રચ-ના. શ્રીસાર ચોપાઈ (૧૫૮૪), શ્રીપાલ ચોપઈ-રાસ (૧૫૮૫), રતનમાલા રાસ (૧૫૮૫), કથા-ચૂડ ચોપઈરાસ (૧૫૮૫), ઈશાનચંદ્રવિજય ચોપઈ (૧૫૮૫), કનકરથ રાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મસુંદર (૨) ઈ. ૧૭મી સદી જે. શ્વે. સાધુ. રચના. ભગવતીસૂત્ર-

ખાલાવખોધ-મધ્ય. ગુજ. નમૂનેદાર ગદ્ય

પદ્મસૂરિ ઈ. ૧૧મી સદી જન આગાધે. રચના. પાશ્વપુરાણ (અપ.)

પદ્મનંદ ઈ. ૧૨મી સદી નાગોર-મારવાડ ખરતર ગચ્છના જિન-વલ્લભસૂરિના કૃપદિષ્ઠ ધનદેવ શ્રાવકનો પુત્ર. રચના. વંશગચ્છરાસ (સ.)

પદ્માવતી દેસાઈ અમદાવાદનાં ગ્રહણત્રિપ વિદ્વાની. રચના. ઉત્તરરામચરિત (ના. અનુ. ૧૯૫૦)

પુરુષોત્તમ નાનાલાલ ભટ્ટ, 'પતુભાઈ' ઈ. સ. ૧૯૨૫

જ. ૨૫-૭-૧૯૨૫. પીજ. મોઢ સાહાણ. પ્રાથ પીજમાં, માધ્ય. ખંભાત અને ધર્મજ. બે વર્ષે અમદા. એચ.એલ. કોમરે કોલેજમાં વાણિજ્ય પછી ખનારસ હિંદુ યુનિ.માં ઈન્ટર, બી.એ., એમ.એ., પીએચ.ડી. અમદાવાદમાં ચિત્રકળાનો શ્રી. રવિશાકર રાવળ અને પછી મુળઈની જે. જે. સ્કૂલ ઓફ આર્ટમાં આસિયા-ખાડા-રાજકોટ વગેરેમાં અધ્યાપક અનેક લલિતકળા સંસ્થાઓમાં સભ્ય. અભ્યાસે અમ-દાવાદની સ્કૂલ ઓફ આર્ટ ટેકચરમાં અધ્યા-પક રચના. જગતનો ઇતિહાસ (ખીન લે-ખણ સાથે), જગતના ધર્મોની વિકાસરેખા (શ્રી. ચીતુભાઈ નાયક સાથે), કલાપરિચય, ગુજરાતના ઇતિહાસની સદ્ભૂમિ, વગેરે. ઉપરાંત સંશોધનક્ષેત્રે અનેક લેખો

પતુભાઈ જસવતભાઈ દેસાઈ કાવ્યમાં નવલકથાનો પ્રયોગ કરનાર કવિ. રચના. મુકલવીણા (પદ્યકથા, ૧૯૦૭), જ્ઞાન-લક્ષિત અથવા વિજ્ઞાનપદ્ધતિ (૧૯૧૨), પતુ-કાવ્ય (૧૯૩૨)

પનાલાલ નાનાલાલ પટેલ ઈ. સ. ૧૯૧૨

જ. ૭-૫-૧૯૧૨. માંડલી (જિ. હુમરપુર -અભ્યાસે રાજસ્થાનમાં) આજણા 'પટેલ. ઈડરની એ.વી. સ્કૂલમાં અ.ચાર (આજના માધ્ય. આઈ) ધોરણ. શ્રી હમારાકર નેશી બચપણના સાથીદાર. એમને લીધે સાહિત્ય-નો રગ લાગ્યો. મુખઈમાં વિવિધ પ્રકારની નોકરીઓ કરતાં ક્લમ કરી આજે ગ્રામસમા-જના નિરૂપક ગણ્યકેટિના નવલકથાકાર અને નવલિકાકાર. અભ્યાસે અમદાવાદમાં સ્થિર જીવન માટે. સાહિત્યસેના ઉપર જીવનનિર્વાહ રાજ્યવિતરામ મુવર્ણ્યદ્રકના વિજેતા (૧૯૫૦) રચના સુખદ ખનાં સાથી (વા સં., ૧૯૮૦), લીરુ સાથી-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૪૨-૪૩),

નિરાંત

ઈ. સ. ૧૭૭૦-૧૮૪૬
દેથાણ (તા. વડોદરા), પાટીદાર. બાપુ
ગાયકવાડનો ગુરુ. વૈષ્ણવસત કૃતિ પદસંગ્રહ
(મુ.)

નિરુદ્દેશી

ઈ. સ. ૧૯૧૨
જ. ૧૩-૧-૧૯૧૨. અમદાવાદ. શ્રદ્ધા-
ક્ષત્રિય મા સુરત જિલ્લામાં. માધ્ય બારડોલી
બોળકા-અમદા., ઇન્ટર આર્ટ્સ-અમદા-ગુ કો
સવિનય ભગમા અભ્યાસ છોડ્યો. રાષ્ટ્રીય
હાઇસ્કૂલ ૧૯૩૦, ૧૯૩૨, ૧૯૪૧, ૧૯૪૨માં
પાંચ વાર બેલ નિવાસ. ૧૯૩૪માં 'મનભયુ'-
૨ વર્ષ, ૧૯૩૬માં 'નવ સૌરાષ્ટ્ર-૧ વર્ષ, ૧૯-
૩૮ થી ૧૯૪૬ 'ગતિ-રેખા' ૧૯૪૫થી 'સંદેશ-
૨ વર્ષ, 'ગુજરાત સમાચાર', 'લોકનાદ', 'ચિત્ર
લોક', 'શ્રીરંગ'-લોકસમાચાર-ના તત્રી. એ-
લિસથિજ-આરોગ્ય સમિતિના ૪ સામયિકો
'સર્જન', ધડતર, માનસ, નેપથ્ય'ના તત્રી કૃતિ-
ઓ લેનિન (૧૯૩૫), ધરતી (અનુ, ૧૯૩૭),
રેલિન (૧૯૫૨ પ૩), નવલકથાઓ-રાત પડતી
હતી (૧૯૩૬), ધૂવડ બોલ્યુ (૧૯૪૬), વાર્તા-
સંગ્રહ. પ્રથમ આપાદ (૧૯૪૦), ચરણુરજ
(૧૯૩૭), સિદ્ધાંત (અ નો અનુ ૧૯૫૪),
નાટ્યસંગ્રહો ત્રણુ(અ અનુ) ૧૯૫૧માં ગુજ-
રાત સાહિત્ય સભાવતી 'ડાંગ પ્રદેશનો સર્વેક્ષણ
અહેવાલ' તૈયાર કર્યો હતો.

નિર્મળદાસ

ઈ. સ. ૧૭૬૬-૧૮૭૯
સુરતના બાલાજીના પુત્ર વિરક્ત સંત ૨-
ચના બારડાસ વર્ણુન (હિ.)

નિષ્કુલાનંદ

ઈ. સ. ૧૭૬૬-૧૮૪૮
સુખપુર (કચ્છ). પછી ગઢડા મૂળ વિશ્વ-
કર્મા બ્રાહ્મણ મૂળ નામ લાલજી સહજનંદ
સ્વામીના શિષ્ય થતા 'નિષ્કુલાનંદ' ભક્તકવિ
કૃતિ: ધીરજાળ (સુ. ૧૮૪૩), પુરુષોત્તમ-
મકાશ (સુ.), ચમડંડ (સુ.), મેહના ૧૨ મહિના
(સુ.), પદસંગ્રહ (સુ.)

નીલકંઠ જીવતરામ

ઈડર દલપતશૈલીના કવિ દલપતરામના
મિત્ર સુધારાવાદી કૃતિ: નીલકંઠકવિતા (૧૮-
૭૮), કાવ્યક્રમલક્ષર (૧૮૯૭)-પાછલા જીવન-
માં સુધારાના વિરોધી

નૃસિંહદાસ ભગવાનદાસ વિભાંકર

ઈ. સ. ૧૮૮૮-૧૯૨૫
જ. ૨૫-૨-૧૮૮૮. ન્હાનાગઢ. દસાસોર-
હિયા વૈ વણિક ૧૯૦૩માં મૅટ્રિક. ન્હાનાગઢ
૧ વર્ષ કરી મુખર્ષ, ઝેવિયર્સ કો માથી ૧૯૦૮
માં બી.એ. ૧૯૧૮માં એલએલબી ૧૯૧૧-
૧૩ ઇંગ્લેન્ડ રહી બૅરિસ્ટર મુખર્ષ-સિડન-

હામ કો મા અધ્યાપક થોડો સમય વક્રીલાત
હોમરૂલની ચળવળમાં મહત્વનો ભાગ ભજ-
વ્યો ગુજ. રગભૂમિના ઉત્ક્રેષ્ઠ. ઉચ્ચ કોટિના
નાટ્યલેખક. સમાજશાસ્ત્ર-અર્થશાસ્ત્ર, રાજ-
કારણના ગણ્યકોટિના જ્ઞાતા. મૃત્યુ. ૨૮-૫-
૧૯૨૫ કૃતિ સિદ્ધાંતે બુદ્ધ (ના. ૧૯૧૭),
આત્મનિવેદન (લે સ. ૧૯૨૪), નિપુણચંદ્ર
(ન ૧૯૨૪), એમના 'સ્નેહસરિતા' 'મધુ-
બસરી' 'એવમાલિની' અને 'અખજેનાં બંધન'
નાટકો અપ્રસિદ્ધ છે-બધા ભજવાયેલા.

નૃસિંહપ્રસાદ (નાનાલાલ) કાલિદાસ ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૬૧
જ. ૧૧-૧૧-૧૮૮૨ ભાવનગર પ્રશ્નોરા
નાગર બ્રાહ્મણ ૧૮૯૯માં મૅટ્રિક, ૧૯૦૩માં
બી.એ., ૧૯૦૭માં એમ.એ. ૧૯૦૮માં ભાવ-
નગર-શામળદાસ કો મા ઇતિહાસ અને અર્થ-
શાસ્ત્રના અધ્યાપક ૧૯૧૦માં 'દક્ષિણમૂર્તિ
વિદ્યાર્થીભવન'ની સ્થાપના કરી એના ઉત્ક્રેષ્ઠમાં
જીવન સ્વરાજ્યપ્રાપ્તિ પછી સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય-
ના થોડો સમય શિક્ષણ મંત્રી. બાલવાચન
અને બાલશિક્ષણ માટે સખ્યાબધ પુસ્તિકા
લખી, સખ્યાબધ પાઠ્યપુસ્તકો લખ્યાં ઉચ્ચ
કોટિના કેળવણીકાર, રાષ્ટ્રભાવનાથી રંગાયેલા.
મૃત્યુ ૩૧-૧૨-૧૯૬૧ કૃતિ 'હરત મહ-
મ્મદ પયગમર (૧૯૨૦), છાત્રાલય કમિશનનો
અહેવાલ (૧૯૨૭), હિંદુધર્મની આખ્યાયિકા-
ઓ (૧૯૨૮), ભાગવતકથાઓ (૧૯૪૫), કેળ-
વણીની પગદી (ચિ ૧૯૪૬), સસ્થાનુ ચારિત્ર
(૧૯૫૬), ગૃહપતિને (કે નિ.), ભારતીય સ-
સ્કૃતિ શુ છે (ત જ્ઞા ૧૯૬૧), પથારીમાં
પડ્યાં પડ્યાં (નિ. ૧૯૬૧) વગેરે

નૃસિંહાચાર્યજી હુલ્લભરામ

ઈ. સ. ૧૮૫૩-૧૮૯૭
જ. ૨૯-૧૧-૧૮૫૪. કોહ (જિ સુરત)
વિસનગરા નાગર બ્રા. આરભતુ જીવન પિતા
સાથે સુરતમાં. નાનીવયે જ 'પ્રાર્થના સમાજ'-
ના ઉપદેશક ને 'આચાર્ય' સજ્ઞા પામ્યા ૧૮-
૭૪-૭૫માં વડોદરાના બહેરબાવકામ ખાતા-
માં એજન્સીની નોકરી અહીંથી સ્વતંત્ર
કાવ્યરચનાઓ પછીથી નિવૃત્તિ લઈ વડોદરા-
ભૂતડીને જાપે આશ્રમની સ્થાપના એય-સંઘ'ક
અધિકારી વર્ગના પુરસ્કારક ધર્મચાર્ય 'મહા-
કાલ' માસિકમાં અનેક લેખો છપાયા છે અવ-
સાન ૩-૮-૧૮૯૭. કૃતિ 'ભાગિનીબૂણ-
ભાગ ૧-૫, ત્રિબુવન વિજયી ખડગ-ભાગ ૧-
૨. સિદ્ધાંતસિંધુ ભાગ-૧-૨, સતી સુવર્ણ,
નૃસિંહવાણીવિલાસ-પુ ૧-૩, સુરેશચરિત્ર-
સદ્બોધ, પારિજાતક, પચ વરદ વૃત્તાત, સુ-

પાર્થ સદુપદેશ વગેરે

નેમવિજય (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધે
જે. જ્વે. સાધુ કૃતિ 'અમરદત્ત મિત્રાનંદ
ચોપાઈ (૧૬૩૮)—મધ્ય ગુજ. પદ

નેમવિજય (૨)

ઈ. ૧૭-૧૮મી સદીનો સધિભાગ
દીવ વેરાવળ વગેરે જે. જ્વે. સાધુ કૃતિ 'શીલવતીરાસ-(શીલરત્નાપ્રકાશરાસ), નેમિ-
બારમાસ (સુ, ૧૬૬૮) વજરાજ ચરિત્રરાસ
(વેરાવળમાં. ૧૭૦૧), ધર્મબુદ્ધિ પાપબુદ્ધિ
મત્રી નૃપરાસ કામવટ રાસ (૧૭૧૧), તેજસાર
રાસ (૧૭૩૦)—અર્વા ગુજ. પદ

નેમવિજય (૩)

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ
બિજાપુર વગેરે જે. જ્વે. સાધુ. રચના: ધર્મપરીક્ષાનો રાસ (સુ, ૧૭૬૫), શ્રીપાલનો
રાસ (ગેરિતામાં ૧૭૬૮) વગેરે-અર્વા ગુજ. પદ

નેમિકુંજર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
જે. જ્વે. સાધુ રચના: ગજસિંહરાય-
ચરિત્ર રાસ (૧૫૦૦)—મધ્ય ગુજ. પદ

નેમિચંદ્ર

ઈ ૧૨મી સદી
જેન જ્વે સાધુ રચના: અનતનાથ ચરિત્ર
(પ્રા. ૧૧૬૦)

નેમિચંદ્ર લંડારી

ઈ સ. ૧૧૮૬ આશરે
જે જ્વે શ્રાવક રચના. જિનવલ્લભસૂરિ
ગુરુવર્ણન-કે. અપ રચના (સુ), ષષ્ટિશતક
(પ્રા.)

નેમિચંદ્રસૂરિ

ઈ ૧૧મી સદી
વડગચ્છના ઉદ્ધોતનસૂરિના શિષ્ય રચ-
ના ઉત્તરધ્યયન સુખબોધા વૃત્તિ (સ), રત્ન-
ચૂડ કથા (પ્રા.), આખ્યાનમણિકોશ (સ),
મહાવીરચરિત્ર (પાટણમાં પ્રા., ૧૦૮૩ કે
૧૦૮૫)

નેમિદાસ શ્રાવક

ઈ. ૧૮મી સદીનો આરભ
જે. જ્વે. શ્રાવક. રચના: અધ્યાત્મસાર-
માળા-છપ્પા (૧૭૦૯), ધ્યાનમાલા (૧૭૧૦)
વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ

ન્યાયવિજયજી સુનિરાજ

ઈ સ. ૧૮૮૯-૨
ઑફ્ટો નવે ૧૮૮૯ માંડલ (જિ અમ-
દાવાદ) વીસા શ્રીમાળી જે વણિક. ૧૯૦૫માં
કાશી ગયા યશોવિજય પાઠશાળામાં અધ્ય-

યન. ૧૯૦૭માં વિજય ધર્મસૂરિશાધી કલકતા ગયા. એમની પાસે જ. દીક્ષા. 'ન્ય યતીય' થયા. કાતિકારી વિચારના આ ઈન મુનિએ 'ન્યયોગ્ય દીક્ષા' સામે પ્રળ માયું કૈયકયુ હતુ. સ. ડિ. ગુજ. ભાષાના ઉત્તમ કોટિના ઈન ધેખક. સ. મૌલિક ગ્રંથો-કાવ્યો-ગદ્યપદ અને હિંદીમા પણ. રચના: ઈનદગન (૧૬-૧૮), વીરધર્મના હંદેરો (૧૯૨૭), ધર્મનો પુનરુ-દ્ધાર (૧૯૨૮), આપણી ઉત્પત્તિનો માગે (૧૯-૨૬), આત્મભાવ દિગ્દર્શન (૧૯૨૬), માનવ-ધર્મે (૧૯૨૬), વિચાર-સરૂતિ (૧૯૨૬), સ્ત્રીજીવનની ઉત્પત્તિ (૧૯૩૧) વગેરે

ન્યાયસાગર ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાધે જન્મ: ભિત્રમાળ. દેહાત: અમદાવાદ. જે. શ્વે. સાધુ. રચના: મહાવીર રાગમાળા (રાદેરમા. ૧૭૨૭) વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ્ય

ન્યાયસુંદર ઉપાધ્યાય

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. રચના: વિદ્યાવિલાસ નરે દ્ર ચઉપદ (૧૪૬૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મિનિ-પદ્મ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાધે જે. શ્વે. રચના: નેમિનાથ કૃષ્ણ, સાલિભદ્ર કક્ષ, હુડામાતૃકા-ત્રણે સુદિત અને ઉ. અપ. ની રચનાઓ

પદ્મપ્રીતિ ઈ. ૧૧મી સદી જે. શ્વે. સાધુ. રચના પાશ્વેપુરાણ (અપ. પદ્યકૃતિ)

પદ્મકુમાર ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે. શ્વે. રચના: મુગવજ ચોપદ (૧૬૦૫ પહેલા)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મચદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ સેરિસા. જે. શ્વે. સાધુ. રચના. જયુ-સ્વામી રાસ (૧૬૫૭)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

પદ્મનાભ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ નાગેર (મારવાડ), વિસનગરો નાગર ધા-લાણ રચના: કાન્હડદેખખધ (૧૪૫૬, એતિહાસિક વીરસંતનું કાવ્ય મુ.)-મધ્ય. ગુજ. કવિતા

પદ્મરાજ ઈ. ૧૬-૧૭મી સદીનો સંધિભાગ જેસલમેર-સુલતાન વગેરે ક્યોદી. બહુત ખરતરાગચના જિનહંસસૂરિના શિષ્ય પુણ્ય-સાગરના શિષ્ય. રચના: રુચિતદંકરતુતિ-વૃત્તિ (સ., ૧૫૭૮ કે ૧૫૮૮), સનહુમાર ચો-પદ (૧૫૮૪), અભયકુમાર ચ ઉપદ (૧૫૮૪), હુલ્લકુમાર રાજપિયરિત (સુલતાનમા ૧૬-૧૧)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મમલાસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી વાહિવેવસૂરિના શિષ્ય. રચના. બુવન દીપક કિવા મહાવમકારા (સ., ન્યા.), મુનિનુમન-ચરિત્ર (સ., ૧૨૩૮)

પદ્મવિજય (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે. શ્વે. રચના. તીર્થમાલા (૧૫૬૬ પહેલાં)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મવિજય (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્વે. સાધુ. રચના. શીલપ્રકાશસંસ (૧૬૫૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મવિજય (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરમધ્ય જન્મ: અમદાવાદ જે. શ્વે. સાધુ રચના નેમિનાથરાસ (મુ રાધનપુરમા ૧૭૬૩), ઉ-ત્તમ વિજય નિર્વાણરાસ (મુ, એતિ. ૧૭૭૨), સમરાદિય કેવલીનો રાસ (મુ, વિસનગરમા ૧૭૮૪), મધન ધનદેવ રાસ (રાજનગરમાં ૧૮-૦૦), જયાનદ કેવળીનો રાસ (લીંબડીમા ૧૮-૦૨. મુ) વગેરે, ઉપરાંત ગદ્યમાં પાંચ બાલાવ-બોધો; જયાનદચરિત્ર (સ ગદ્ય)

પદ્મશ્રી ઈ. ૧૫મી સદીનો અતભાગ જે. શ્વે. સાધ્વી. રચના. ચારુદત્તચરિત્ર (૧૪૮૪ આસપાસ)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મસાગર (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ આ હીરવિજયના શિષ્ય ધર્મસાગર ઉપા-ધ્યાયના ગુરુભાઈ વિમલસાગરના શિષ્ય સં-સ્કૃત રચના: નયપ્રકાશાષ્ટક-સ્વોપજ વૃત્તિ સાથે (૧૫૭૭), શીલપ્રકાશ રથુલિભટ્ટચરિત્ર (૧૫૭૮), જગદ્ગુરુ કાવ્ય (વેરાવળ-માગરોળ-મા. ૧૫૬૦), ઉત્તર ધ્યયન કથાસંગ્રહ (પિપાડ-ગામમા ૧૬૦૧) યુક્તિપ્રકાશ-સદીક, પ્રમાણ-પ્રકાશસદીક, તિલકમજરી-વૃત્તિ વગેરે

પદ્મસાગર (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ જે. શ્વે. સાધુ. રચના. ક્યવતા ચોપદ (૧૫૦૬), લીલાવતી સુમતિ વિલાસ (૧૫૦૭) -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મસાગર (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય આચાર્યિક ઉદયસાગરના શિષ્ય રચના: જ્વાલિગમ સૂત્ર દીકા (સ., ૧૫૪૪)

પદ્મસુંદર (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ચાડા (તારંગા પાસે). જે. શ્વે. સાધુ. રચ-ના. શ્રીસાર ચોપદ (૧૫૮૪), શ્રીપાલ ચોપદ-રાસ (૧૫૮૫), રત્નમાલા રાસ (૧૫૮૫), ક્યા-ચૂડ ચોપદરાસ (૧૫૮૫), દેશાનંદવિજય ચોપદ (૧૫૮૫), કનકરથ રાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પદ્મસુંદર (૨) ઈ. ૧૭મી સદી જે. શ્વે. સાધુ. રચના. ભગવતીસૂત્ર-

બાલાવબોધ -મધ્ય. ગુજ. નમુનદર ૩ ૧

પદ્મસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી ઈન આચાર્ય રચના: ૧. ૧૫૧૧-૧૫૧૨

પદ્મનંદ ઈ. ૧૭મી સદી નાગેર મારવાડ. ૧૭૧૨ ના-પાસે જે. શ્વે. રચના: વલ્લભસૂરિના કાવિય પુનદેવ શાસ્ત્રીને પ રચના. ઈંગ્લેન્ડરાતક (સ.)

પદ્માવતી દેસાઈ અમદાવાદની રામકાન્નિય વિદ્યુદી. રચના. ઉત્તરરામચરિત્ર (ના. અનુ ૧૬૫૭)

પુરુષોત્તમ નાનાલાલ ભટ્ટ, પનુભાઈ ઈ. સ. ૧૮૦૨

જ.: ૨૫-૭-૧૮૨૫. પીજ. એફ. રાજાપા

પ્રાચ પીજમાં, માધ્ય. અંશના અને ધર્મગ. વર્ષ અમદા. એચ.એલ. કોમગ કાલેજમાં વાણિજ્ય પરીખનારસ વિદ્યુદી. મા દેવરે છી એ, એમ.એ, પીએચ ડી અમદાવાદમાં ચિત્રકળાનો શ્રી. ગવિગદર રામજી અને પરી મુગદની જે. જે. સ્કૂલ ઓફ આર્ટ્સમા. આદિગ -બાડા-ગજકોટ વગેરેમાં અધ્યાપક અને કલિતકળા સંસ્થાઓમાં સભ્ય. અત્યારે અમ-દાવાદની સ્કૂલ ઓફ આર્ટિસ્ટિક્સમાં અધ્યા-પક. રચના: જગનનો ઇતિહાસ (મીન દે-ખકો સાથે), જગતના ધર્મોની વિકાસકળા (શ્રી. ચીનુભાઈ નાયક સાથે), કલાપરિચય, ગુજરાતના ઇતિહાસની સંદર્ભસૂચિ, વગેરે. ઉપરાંત સંશોધનકેરે અને કેટલા

પનુભાઈ જસવતભાઈ દેસાઈ કાવ્યમાં નવલકથાનો પ્રયોગ કરનાર કવિ રચના: સુકલવીણા (પદ્યકથા, ૧૯૦૭), માન-ભક્તિ અથવા વિપ્લુપદરાતક (૧૯૧૨), પનુ-કાવ્ય (૧૯૩૨)

પન્નાલાલ નાનાલાલ પટેલ ઈ. સ. ૧૬૧૨

જ.: ૭-૫-૧૬૧૨. માર્ડલી (જિ. હુગરપુર -અત્યારે રાજસ્થાનમાં). આંગણા પટેલ. દેડરની એ વી સ્કૂલમાં એચાર (આજનાં માધ્ય. આક) ગેરણ. શ્રી કમાગંદર નેશી બચપણના સાથીદાર. એમને લીધે સાહિત્ય-નો દગ લાગ્યો મુંબઈમા વિવિધ પ્રકારની નોકરીઓ કરતા ક્લર્ક કરી. આને કામગામા-જના નિરપદ ગદ્યકોટિના નવલકથાકાર અને નવલિકાકાર. અત્યારે અમદાવાદમાં સ્થિર જીવન માટે. સાહિત્યસેવ. ઉપર જીવનનિર્ગહ. રજાનિતગમ સુવર્ણચંદ્રકના વિજેતા (૧૯૫૦). રચના. સુખદુ:ખનાં સાથી (વા. સં., ૧૯૧૦), શીરુ સાથી-બાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૮૨-૪૩)

વળામણ (૧૬૮૦), મળેલા ૮૪ (૧૬૪૧),
ત્રિદગીનો ખેલ (વા. સં., ૧૬૪૧) ૮૪૦૬૩
(વા. સં. ૧૬૪૧), ચોવન ભાગ ૧૨ (ન. ૧૬-
૪૫), પાનેતરનો રંગ (વા. સં., ૧૬૪૬) સુ-
રભિ (ન. ૧૬૪૫) લખચોરાસી (વા. સં. ૧૬-
૪૬), અજમખાનવી (વા. સં., ૧૬૪૭), મા-
નવીની ખવાઈ લાગી ૧-૨ (ન. ૧૬૪૭-૪૮),
સાચા શમાણા (વા. સં. ૧૬૪૯) વગેરે અનેક

પરમસાગર ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
નહવાડા જે રૂપે સાલુ રચના. વિદ્યામા-
દિય ગરુ (૧૬૬૮)-અર્વા. ગુ. લૌકિક વાર્તા

પરમસુખ કથેગલાઈ પડયા
ઈ સ. ૧૮૬૭-૨

જ. ૨૬-૬-૧૮૬૭ નરિયાદ. ત્રિપાડી
કા (નણીતા પુરતક વિદેતા)-સુબર્ના સ-
ચાલક હતા. રચના રાખતી રૂંક અને કાળનાં
ચક્ર (ખે-અંકી નાટકો. ૧૬૬૧), માસીની
મહેરા (ના. ૧૬૬૩), ગૌતમી (ના. ૧૬૫૨),
આરતી (ના. એકાદી ૧૬૬૧)

પરમા ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ
જે લોકાગચી-સાધ્વી રચના પ્રલાવતી
ચોખ્ખી (૧૫૬૨)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પરમાણ્ડ ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ
જે રૂપે શ્રાવક રચના. હીરવિજયસૂરિ
નિર્વાણ (૧૫૬૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પરમાણ્ડ ખત્રી ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
નીવ શ્રદ્ધક્ષત્રી. રચના. હરિસ (દશમ-
સ્કંધ ૧૬૩૨)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

પરમાનંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
મંદાઈ જે. રૂપે શ્રાવક રચના હસરાજ
વચ્ચરાજ ચોખ્ખી (૧૬૧૬)-મધ્ય. ગુજ. લૌ-
કિક પદ્યવાર્તા

પરમાનંદ મહિર્શિકંભક
રચના: ઐ મગીતા (નારાયણજી ગોવર્ધનરામ
સાહેબ-પદ્યરચના. ૧૬૨૩)

પરમાનંદસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
વડાલી જેનાચાર્ય રચના. ર્મવિપાક વૃત્તિ-
(સં., ૧૧૬૫ લગભગ), ખંડનમન ટિપ્પન
(સં.)

પરમાનંદસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
નવાગી વૃત્તિકર અમયદેવસૂરિના દેવ ભદ્ર-
સૂરિના શિષ્ય રચના: હિતોપદેશમાલા વૃત્તિ
હિતોપદેશમાલા પ્રસ્તુત (સં., ૧૨૮૮)

પગાગર ગર્મો ઈ. ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
કચ્છ-ગટતીસાના શ્રાહણુ. રચના: પ્રતીક્ષ
છપ્પ. (હિ.)

પર્વતસુત ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ
રચના લક્ષ્મીગૌરી સુવાદ (૧૫૪૩)-અ-
પ્રસિદ્ધ મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પરિમલ પડિત સ. ૨૦મી પૂર્વાર્ધ
કચ્છ-ગટતીસાના શ્રાહણુ સંપ્રિય ભાવ-
નાવાળાકવિ અવસાન ૧૬૫૮નો નન્યુઆરી
રચના ગણિયગીતગંગા, વિશ્વલીલા, પચ્છમત
પાતગાહી-હો. કચ્છ (કચ્છી)

પાંચો ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના. હરલાહરણુ (આખ્યાન)-અર્વા.
ગુજ. પદ્ય

પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જન્મસ્થાન હનીરપુર જે. રૂપે આચાર્ય.
રચના 'સાધુવંદના' વગેરે નાનીનાની પં
રચનાઓ (કેટલીક સુ.) મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પારસ્કં ઈ. ૫ થી સદી આસપાસ
આનંદપુર-વડનગરના પ્રસિદ્ધ યાજ્ઞવલ્ક્ય
મુનિના પુત્ર હોવાની માન્યતા એનું ખીર્ણ
નામ 'કાલ્યાણ' હોવાની માન્યતા એ થરપાર-
કરમાં રહેતા હતા એવી પણ માન્યતા. રચના:
પારસ્કંદશાસ્ત્ર (સ.)

પાર્શ્વચંદ્ર ઈ. ૧૫મી સદીનો અંત
જેન સાલુ રચના: તદુલવેશક્ષી-પદ્યજ્ઞા-
આચાર્યગંધ મધમ સ્કંધ-મંથ્ર વ્યાસરણુ-ઓપ-
પાતિક-સૂત્રજ્ઞતાગસૂત્ર-જાણ્યરિત વગેરેના
ગુજ. ગદ્ય બાલાગમોધ

પાલનજી ખજોજી દેસાઈ
ઈ સ. ૧૮૫૧-૨

નવસારી પારસી ૧૮૭૨માં મેટ્રિક ૧૮-
૭૪થી 'શસ્ત્રજે કાર'ના તંત્રીખાતામાં, ૧૯૦૨
થી ૧૯૧૬ સુધી તંત્રી 'નૂરે એલમ' માસિકના
૧૮૮૦ થી ૧૯૦૦ સુધી સંચાલક કચ્છ્ય પ્રતિ-
ના ગુજ. પારસી પત્રકાર, વિવિધ વિષયોના
અંધોના લેખક. રચના: એતિહાસિક-તવા-
રીખે સંસાનિયન (૧૮૮૦). તવારીખે હખા-
મનિયન (૧૮૮૬), તવારીખે શાહીને દરિયન
(૧૮૯૬), તવારીખે ક્યાનિયન (૧૯૧૬), ધા-
મિક અદો જરથોસ્ત (૧૯૧૫) વગેરે ૬
પુસ્તકો, પારસીયથે ગાહનંદે શાપુર (ના.
૧૮૮૨) નવસારીના મોટા દેસાઈ ખાનદાનની
તવારીખ (૧૮૮૭), પુણતન જમાનાના
પારસીઓ (૧૮૮૮), હિરસે સં-તણુ અથવા
સં-તણુનુ પારસી સંસ્થાન (૧૯૦૮), ગુણે અનાર
(પદ્યમાં પારસી-હિંદુ સંસ્કાર સુધારાની વાર્તા.
૧૯૨૭) વગેરે ૬ વૃત્તિઓ; નવલકથાઓ: કચ્છ-
ગીત અથવા વાંકામાં ખરેખે પારસી (૧૮૭૩),
ચરાળ ચોડી (૧૮૭૫), પૈસાના પું-નરીઓ

નાને ચોરને પોટલે ધૂળ (૧૯૧૭) વગેરે ૧૪
વૃત્તિઓ, ૪૦થી વધુ નહેર વ્યાખ્યાનો-વૃત્તિ-
હાસ, શુજરાતીભાષા, જરથોસ્તી ધર્મ વ. કુપર

પાસો પટેલ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. લોકાગચી રચના: ભરત ચક્રવર્તીને
ગરુ (૧૭૬૨)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

પાર્શ્વસૂરિ ઈ. ૬મી સદીનો અંત
ગંધુતા. જેનાચાર્ય. રચના. વંદિતુસુનકવિ
સં., ૮૯૬)

પાલહણુ ઈ. ૧૩મી સદી
જેન શ્રાવક રચના: આખુગરુ (અપ ૧૨
૩૩), નેમિન ધ-ખારહમાસ (અપ)

પિતૃભૂતિ ઈ. ૩૭ સદી
આનંદપુર-વડનગરના શ્રાહણુ. રચના.
કાલ્યાણ શ્રોતસૂત્ર-આખ્ય (સં.)

પિનાકિન ઉદયલાલ ઠાકોર
ઈ. સ. ૧૯૧૬

જ.. ૨૬-૧૦-૧૯૧૬. મોંગરો (ખર્મી).
વ અમદાવાદ ક્ષાત્રિએ માયુર કાયસ્થ
માવ્ય. વરોદશમા, ૧૯૩૪માં મેટ્રિક. ૧૯૩૮-
માં પૂનામાં બીએસ.સી. (એગ્રી.), મુખ્ય વ્ય-
વસાય અવેરતનો. નવી પેઢીના કવિ અભ્યારે
'આઝગવાણી' અમદાવાદમાં નાટ્યનિર્માતાના
હોદ્દા કુપર રચના. આલપ (જા સં. ૧૬૫૨),
આલપ (સંવર્ધિત કા. સં. ૧૯૬૧)

પંચગણી પાતાભાઈ નરેલા
ઈ સ. ૧૮૫૬-૧૯૩૬

જ.. ૧૦-૧૦-૧૮૫૬. શિહોર ચારણુ.
ભાવનગર રા-ચના રાજકવિ. સંસ્કૃત પ્રજ
હિંદી ચારણી વગેરે ભાષાએ ના અધ્યાસી.
૧૯૩૨માં ભાવનગર રા-ચે 'શેઠ વંદાર' ગામ
કુમ રના જન્મપ્રસંગે બંધિશ આપ્યું. ૧૯૩૫-
માં 'શ્રીકૃષ્ણ કુમારસિંહજી ચારણી વિદ્યાલય'-
ની સ્થાપના કરી મૃત્યુ. ૪-૩-૧૯૩૬. રચના.
તખ્ત પ્રજાશ, ભાવનગરણુ (અલજર અથ), કૃષ્ણ-
કુમાર કવ્ય, સંબનારાયણની સંગીતમાં ક્યા,
હરિસ (સંપદન રીક સાથે), સુનતચરિત્ર
સતી મહિ (ન) દસર આખ્યાન, સુમોધ
માળા, પિંગળ ગ્રંથ ભાગ ૧-૨, કૃષ્ણબાળ-
લીલા, ચિત્રચેતાવની પિંગળ-વીરપૂત
પીતાંબર નર્મસિંહભાઈ પટેલ

ઈ. સ. ૧૯૧૮
જ.. ૧૦-૮-૧૯૧૮. શેલાવી (જિ. મહે
સાણા) કંઠવા પાટીદાર. પ્રાપ. શેલાવી અને
પાસર; માવ્ય સદી સુવંનિદાસયમ ૧૯-
૩૬માં મેટ્રિક. ૧૯૬૦માં લા. દ. આરસરોડેજ-
માથી બી.એ. ૧૯૪૨માં ગુજ. વિદ્યાસમા-અનુ

વિદ્યાભવનમાંથી એમ.એ. ૧૯૫૬થી 'આકાગ-
ચાણી' અમદા.માં હતા. મુખ્ય વ્યવસાય પત્ર-
કારત્વ. ગ્રામ જીવનના એક સખળ આલેખક
નવલકથાકાર અને નવલિકાકાર સાથેસાથે
સામાજિક કાર્યકર. અમદાવાદ લેખક મિલન-
ના મત્રી અને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના
એક મત્રી. 'સદેશ' અને 'આશમ'ના તત્રી-
ખાતામાં સેવાઓ. રચના નવલકથાઓ
રસિયો છવ (૧૯૪૨), પરિવર્તન (૧૯૪૪),
ઊંચુ પ્રભાત (૧૯૫૦), ખેતરને ખોળે (૧૯-
૫૨), તેજરૂખા (૧૯૫૨), આશાભરી (૧૯૫૪),
અતરના અજવાળાં (૧૯૬૦), ચિરતન નયોત
(૧૯૬૦), ધરતીનાં અમી (૧૯૬૨), કેવડિયા
નો કા ટો (૧૯૬૫), ધરતીના મોત (૧૯૬૬),
નવલિકા. વગડાનાં ફૂલ (૧૯૪૮), મિલાપ
(૧૯૫૦), શ્રદ્ધાદીપ (૧૯૫૨), કલ્પના (૧૯-
૫૪), રામજીની રાખ (૧૯૫૬), સૌભાગ્યનો
શણગાર (૧૯૬૩), નીલ ગગનના પંખી (૧૯-
૬૪), ડડા સરોવરિયાની પાળ (૧૯૬૪), ઝૂલતા-
મિનારા (૧૯૬૬), છટા છડા, કીર્તિ અને કલ-
દાર, રામનામની પરખ, ઘેર બેઠા ગગા, લી-
ખડાની એક ડાળ મીઠી, કર્ણેસિંગાર; પ્રકીર્ણ.
ભારતનાં નવા યાત્રાવાઓ (પ્રવાસ), માણસાઈ-
ની વાતો (સં'પા), મગલવાતો (સં'પા.) અને
આમ સાહિત્યની સખ્યાબધ રચનાઓ

પીતાંબર પુરુષોત્તમ ઈ.સ. ૧૮૪૮-૧૯૦૫
પૂર્વેજો અત્તર કચ્છના, પછી કચ્છ-મગલ,
જન્મ સ. ૧૯૦૪ના જેઠ સુ દસમ સરસ્વત-
ના જોતા, અવસાન: સં ૧૯૦૧ના વ. સુ ૭.
સંન્યસ્ત દશામા. રચના. સુખ્યત્વે ગુજ. ભા-
પાતરો' પચદશી, સુદરવિલાસ, વિચારચક્રો-
દય રત્નાવલી, મનોહરમાળા-ટિપ્પણી, સર્વા-
ત્મભાવ પ્રતીપ, બોધરત્નાકર, પ્રશોત્તર કંઠેષ,
પદ્મશેન-સારાવલી, મોહનિત કથા, સફાચાર-
દંપણ વગેરે

પીલાં ભીખાજી મહાતી,

'નેશાકરી પીલા' ઈ.સ. ૧૯૧૩
જ. ૯-૭-૧૯૧૩ નવસારી પારસી માધ્ય-
મિક શાળામાં હતા ત્યારથી જ આ બહેને
પ્રત્યક્ષ પારસી'માં સ્ત્રીજીવનથી ઉપર પહેલો
લેખ લખી લેખકની કારકિર્દી શરૂ કરી તોલેજ
અ'ચયનમા કર્યે વિદ્યાપીઠનો એમણે સ્નાતક
સુધીનો અભ્યાસ કર્યો, પરીક્ષા આપી નહોતી.
એ દરમ્યાન માસિકો અને સાપ્તાહિકો માટે
સતત લેખનકાર્ય ચાલુ રાખ્યું હતું આગળ
ઉપર તત્વજ્ઞાન ક્ષેત્રે પણ કલમ ઉપાડી હતી
રચના સુખની શોધ, હીરાનો હાર યાને સુવિ-
ચાર સંગ્રહ, ગોખવા લાયક ગોહરો, જીવન

ન્યોતિ કચ્છ જીવન, પ્રભુ શાંતે પરિચય
સામાજિક સંસારગાદીય બદલાવને લા-
મિયો, મુખી લગ્ન; માસ ખાવાની નુન દ,
પ્રાતીઓતુ પાલન, રામસીતા, મંગ! અને
પુનર્જન્મના ભેદ; પારસી સાહિત્યનો ઇતિહાસ
વગેરે

પુણ્યકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો અ-ન-
સાગાનેર મેડતા વગેરે જ. ૧૬ સાધુ.
રચના પુણ્યરાસ (૧૬૦૬), ધનાચરિત્ર (૧૬-
૩૧), કુમારમુનિરાસ, રૂપસેનકુમારગણ (મેડ-
તામા ૧૬૦૮), મનરથોદ્ધર ચાપઈ (ખિલપુરમા
૧૬૨૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પુણ્યનદી ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જ. ૧૬ સાધુ. રચના રૂપકમલ-મધ્ય.
ગુજ. પદ્ય (એના ઉપર 'રત્નરંગ' બાલાવબોધ
લખ્યો છે.)

પુણ્યરત્ન (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જ. ૧૬ સાધુ રચના નેનિરાસ ચાંદવરાસ
(૧૫૩૦) મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પુણ્યરત્ન (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જ. ૧૬ સાધુ રચના સુધર્મા સ્વામીરાસ
(૧૫૮૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પુણ્યરત્ન (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જ. ૧૬ સાધુ રચના ન્ય યસાગર નિર્વાણ
રાસ (અંતિ, ૧૭૪૦) વગેરે મ ય ગુજ. પદ્ય

પુણ્યવિજયજી સુનિ ઈ.સ. ૧૮૬૫-૧૯૭૧
જ. ૨૭-૧૦-૧૮૬૫ કપડવળ. પોરવાડ
વહીક મૂળ નામ મણિલાલ. બચપણમાં જ
પિતાજી સાથે મુખ્યમાં હતા. ગુજ છ વોરણ-
અભ્યસ પિતાજીના અવસાને દીક્ષા લેવા વિ-
ચારતા પ્રથમ પુત્રને ૧૯૦૬માં પાલીતાણામાં
પ્રવતેક જૈનાચાર્ય શ્રીકાતિવિજયજી સમક્ષ
એમના વિક્રાંત શિષ્ય શ્રીચતુરવિજયજીએ
દીક્ષા આપી નામ 'પુણ્યવિજય' કર્યું વળતે
દિવસે માતાજીએ દીક્ષા લીધી દાદા ગુરુ, ગુરુ
અને પ સુખલાલજી સંવત્રી પાસે સરસ્વત પ્રા.
કૃત સાહિત્ય-વ્યાકરણનો અભ્યાસ. સંશોધક
કોટિના સમર્થ ગુરુ પાસે સંશોધનક્ષેત્રે સખળ
તાલીમ લીધી. સુનિ જિનવિજયજીની પણ
તાલીમ અહીં જ સાથે થતી જતી હતી. પગે
ચાલીને પ્રવાસ ઘણો જ કર્યો છે. હિન્દુ કોટિ-
ના જેવા વિક્રાંત તેવા વ્યાખ્યાતા પણ અ-
ત્યાર સુધીમાં સં. પ્રા અનેક ગ્રંથોનાં શાસ્ત્રીય
સંગ્રહન સન ૧૯૧૭થી આદિશામાં અવિરત
પ્રયત્ન. જૈનાગામના શાસ્ત્રીય સપાદનની વિ-
શાળ યોજના હાથ ધરી લીંબડી પાટણ છાણી
જેસલમેર આદિના ગ્રંથલકારોને વ્યવસ્થિત કરી

વળામણ (૧૯૪૦), મળેલા ૮૩ (૧૯૪૧), જિલ્લાની એલ (વા સ, ૧૯૪૧) જ્યોત્સના (વા સ ૧૯૪૧), ચોવન ભાગ ૧૨ (ન ૧૯૪૫), પાનેતરનો ગ (વા સ, ૧૯૪૬), સુ-રભિ (ન ૧૯૪૫) લખ્યોરસી (વા સ ૧૯૪૬), અજબમાનની (વા સ, ૧૯૪૭), મા-નવીની બવાઈ લાગ ૧-૨ (ન ૧૯૪૭-૪૮), સાચા શમણ (વા સ ૧૯૪૮) વગેરે અનેક

પરમસાગર ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ ગદ્યારા જે રૂપે સાચુ રચના વિદ્યા-દિય ગદ્ય (૧૯૬૮)-અર્વા ગુ લૌકિક વાર્તા

પરમસુખ ઝવેરભાઈ પડયા

ઈ સ ૧૮૬૭-૨

જ ૨૬-૬-૧૮૬૭ નરિયાદ ત્રિપાડી હા (નાપીતા પુતક વિદેતા)-મુખર્તા સ-ચ લક કતા રચના રાખની ક્ષત્ર અને કાળનાં ચક્ર (એ-અરી નાટકો ૧૯૬૧), માસીની નહેરુ (ના ૧૯૬૩), ગીતમી (ના ૧૯૫૨), આરતી (ના રેનારી. ૧૯૬૧)

પરમા ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે લોકગરુડી-સાધ્વી રચના પ્રભાવની ચોખ્ખી (૧૫૬૨)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પરમાણુદ ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે રૂપે આવડ રચના હીરવિજયસુરિ નિર્વાણ (૧૫૬૬)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પરમાણુદ ખત્રી ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ત્રીવ શ્લોકત્રી. રચના. હરિવંશ (દશમ-સ્કંધ ૧૬૩૨)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

પરમાનંદ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ મંદાર. જે. રૂપે આવડ રચના હસગજ વચ્છગજ ચોખ્ખી (૧૬૧૬)-મધ્ય ગુજ. લૌ-કિક પદ્યવાર્તા

પરમાનંદ મણિશંકર ભટ્ટ

રચના પ્રેમગીતા (નારાયણુ ગોવર્ધનરામ સાથે-પદ્યગ્યના ૧૬૨૩)

પરમાનંદમુરિ (૧) ઈ ૧૨મી સદી વડાલી જેનાચાર્ય રચના ઈર્મવિપાક વૃત્તિ- (સ, ૧૧૬૫ લગભગ), ખડનમડન ટિપ્પન (સ)

પરમાનંદમુરિ (૨) ઈ ૧૩મી સદી નવાગી રૂનિકાર અમથદેવમુરિના દેવ ભટ્ટ-સૂરિના શિષ્ય રચના. હિતોપદેશમાલા વૃત્તિ હિતોપદેશમાલા પ્રગ્લુ (સ, ૧૨૮૮)

પરમશર શર્મા ઈ ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કચ્છ-ગદ્યસીસાના ગ્રાહણ રચના: પ્રગ્લુ (હિ)

પર્વતમુત ઈ ૧૬મીનો મધ્યભાગ રચના. લક્ષ્મીગૌરી સ્વાદ (૧૫૮૩)-અ-પ્રસિદ્ધ મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પરિમલ પડિત સ. ૨૦મી પૂર્વાર્ધ કચ્છ-ગદ્યસીસાના ગ્રાહણ રાષ્ટ્રિય ભાવ-નાવાળા કવિ અવસાન ૧૬૫૮નો નવનુઆરી. રચના રાષ્ટ્રિયગીતગંગા, વિશ્વલીલા, પદ્યમંત્ર પાતશાહી-હો કચ્છ (કચ્છી)

પાંચો ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના હરલાહરણ (આખ્યાન)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

પાર્શ્વચંદ્રમુરિ ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જન્મરૂપાન હમીરપુર જે. રૂપે આચાર્ય. રચના 'સાધુવદના' વગેરે નાનીનાની પદ્ય રચનાઓ (કેટલીક સુ) મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પારસકર ઈ ૫ થી સદી આસપાસ આનંદપુર-વડનગરના પ્રસિદ્ધ યાત્રવલ્ક્ય સુનિના પુત્ર હોવાની માન્યતા એવું થીતુ નામ 'કાવ્યાચન' હોવાની માન્યતા એ થરપાર-કરમાં ગહેતા હતા એવી પણ માન્યતા રચના 'પારસકરચલસૂત્ર (સ)

પાર્શ્વચંદ્ર ઈ. ૧૫મી સદીનો અત જેન સાચુ. રચના: તંત્રલેખાસી પયત્રા-આચાર્યગ પ્રવચ ૨૦૪-પ્રશ્ન વ્યાસરુ-ઓપ પાતિક-સૂત્રજ્ઞતાગસૂત્ર જામચરિત્ર વગેરેના ગુજ. ગદ્ય બાલાવગોવ

પાલનજી બગ્લેજી દેસાઈ

ઈ સ ૧૮૫૧-૨

નવસારી પારસી ૧૮૭૨માં મૅટ્રિક ૧૮-૭ થી 'રસતગોકના'ના તત્રીખાતામા, ૧૯૦૨ થી ૧૯૧૬ સુધી તત્રી. 'નૃદે એલમ' માસિકના ૧૮૮૦ થી ૧૯૦૦ સુધી સંચાલક હવ્ય પ્રતિ-ના ગુજ. પારસી પત્રકાર વિવિધ વિષયોના ગ્રંથોના લેખક. રચના. ઐતિહાસિક-તવા-રીએ સસાનિયન (૧૮૮૦) તવારીએ હખા-મનિયન (૧૮૮૬), તારીએ શાહાને દરિય (૧૮૬૬), તવારીએ ક્યાનિયન (૧૮૧૬), ધા-મિક અથો જરથોસ્ત (૧૬૧૫) વગેરે ૬ પુસ્તકો; પારસીગ્રંથો શાહનંદો શાપુર (ના ૧૮૮૨), નવસારીના મેઠા દેસાઈ ખાનદાનની તવારીખ (૧૮૮૭), પુચતન જમાનાના પારસીઓ (૧૮૮૮), ડિરેસે સંનણ અથવા સંનણુ પારસી સરધાન (૧૯૦૮), ગુલે અનાર (પદ્યમાં પારસી-ફુલ સંસાર સુધારાની વાર્તા ૧૯૨૭) વગેરે ૬ કૃતિઓ; નવલકથાઓ-કર-ગીજ અથવા વાધામા પડેલો પારસો (૧૮૭૩), ચટાળ ચોકરી (૧૮૭૫), પેસાના પુનરીઓ

યાને ચોરને પોટલે ધળ (૧૯૧૭) વગેરે ૧/ કૃતિઓ, ૪૦થી વધુ નહેરુ વ્યાખ્યાનો-કૃતિ-હાર, ગુજરાતીભાષા, જરથોસ્તી ધર્મ વ હપર

પાસો પટેલ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ જે લોકગરુડી રચના 'હરન ચક્રવર્તીનો રાસ (૧૭૬૨)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

પાર્શ્વચંદ્ર ઈ. ૬મી સદીનો અત ગબૂતા જેનાચાર્ય. રચના 'વદિતુસુતરૂનિ સ., ૮૬૬)

પાલહણુ ઈ ૧૩મી સદી જેન આવડ રચના આખુરસ (અપ. ૧૨-૩૩), નેમિન થ-ખારહમાસ (અપ)

પિતૃભૂતિ ઈ. ૩૮ સદી આનંદપુર-વડનગરના ગ્રાહણ. રચના કાવ્યાચન શ્રોતસૂત્ર-ભાષ્ય (સ)

પિનાકિન ઉદયલાલ ઠાકોર

ઈ. સ ૧૬૧૬

જ ૨૪-૧૦-૧૬૧૬ મોગચે (ખર્મી) વ અમદાવાદ જ્ઞાતિએ માયુર નયરથ માધ્ય. વડોદરામા, ૧૯૩૪મા મૅટ્રિક ૧૯૮૮-મા પૂનામા બીએસ સી. (એગ્રી.) મુખ્ય વ્ય-વસાય ઝવેરાતનો નવી પેદીના કવિ અચારે 'આગવાણી' અમદાવાદમા નાટ્યનિર્માતાના હોદા હપર રચના આલાપ (ના. સ. ૧૬૫૨), આલાપ (સુવર્ણિત કા સં ૧૬૬૧)

પંજીગળશી પાતાભાઈ નરેલા

ઈ સ ૧૮૫૬-૧૯૩૬

જ ૧૦-૧૦-૧૮૫૬ શિહોર ચારણ. ભાવનગર રાજ્યના રાજકવિ સંસ્કૃત પ્રજ હિંદી આગણી વગેરે ભાષાએ ના અખ્યાસી, ૧૯૩૨મા ભાવનગર રાજ્યે 'શેઠ વડાર' ગામ હમ રના જન્મપ્રસ જે બક્ષિશ આપ્યુ ૧૯૩૫-મા 'શ્રીકૃષ્ણ કુમારસિહ' આગણી વિદ્યાલય' ની સ્થાપના કરી. મૃત્યુ ૪-૩-૧૯૩૬. રચના: તખ્ત પ્રનારા, ભાવબૂપણ (અલનાર ગ્રંથ), કૃષ્ણ-કુમાર કાવ્ય, સચનારાયણની સગીનમાં કથા, હરિવંશ (સંપાદન ડીન સાથે), સુનતયરિત્ર સની મણિ (ન), દંસર આખ્ય ન, મુખોધ માળા, પિગળ કાવ્ય ભાગ ૧-૨, કૃષ્ણાળા-લીલા, ચિનચેતાવની, પિગળ-વીરપૂન પીતાંબર નરસિંહભાઈ પટેલ

ઈ સ. ૧૬૧૮

જ. ૧૦-૮-૧૬૧૮. શેલાની (જિ. મહે-સાણા) કલ્પા પાટીદાર પ્રાપ્ત. શેલાવી અને પાકસર, માધ્ય કંડી સર્વવિદ્યાલયમાં. ૧૬-૩૬મા મૅટ્રિક ૧૬૪૦મા લા. દ આરેસનેલેજ-માથીબીએ ૧૬૪૨મા ગુજ. વિદ્યાસમા અનુ

વિદ્યાભવનમાંથી એમ.એ. ૧૯૫૬થી 'આકાશ-વાણી' અમદા માં હતા. મુખ્ય વ્યવસાય પત્ર-કારત્વ. ગ્રામ જીવનના એક સખળ આલેખક નવલકથાકાર અને નવલિકાકાર. સાથેસાથે સામાજિક કાર્યકર. અમદાવાદ લેખક મિલનના મંત્રી અને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના એક મંત્રી. 'સદેશ' અને 'આરામ'ના તત્ત્રી-ખાતામાં સેવાઓ. રચના. નવલકથાઓ રસિયો છવ (૧૯૪૨), પરિવર્તન (૧૯૪૪), જીવ્યુ પ્રભાત (૧૯૫૦), ખેતરને ખોળે (૧૯૫૨), તેજરેખા (૧૯૫૨), આશાભરી (૧૯૫૪), અતરના અજવાળા (૧૯૬૦), ચિરતન ન્યૈત (૧૯૬૦), ધરતીના અમી (૧૯૬૨), કેવડિયા નો કાટો (૧૯૬૫), ધરતીના મોળ (૧૯૬૬), નવલિકા વગડાના ફૂલ (૧૯૪૪), મિલાપ (૧૯૫૦), શ્રદ્ધાદીપ (૧૯૫૨), કલ્પના (૧૯૫૪), રામજીની રાખ (૧૯૫૬), સૌભાગ્યનો શણગાર (૧૯૬૩), નીલ ગગનના પખી (૧૯૬૪), ડડા સરોવરિયાની પાળ (૧૯૬૪), ઝૂલતા-મિનારા (૧૯૬૬), ઇટા છેડા, કીર્તિ અને કલ-હાર, રામનામની પરખ, ઘેર બેઠા ગગા, લી-ખડીની એક ડાળ મીઠી, કરલેસિંગાર; પ્રકીર્ણ: ભારતના નવાં યાત્રાધામો (મવાસ), માણસાઈની વાતો (સંપા.), મગલવાતો (સંપા.) અને આમ સાહિત્યની સખ્યાબધ રચનાઓ

પીતાંબર પુરુષોત્તમ ઈ.સ. ૧૮૪૮-૧૯૦૫
પૂરવેને અગર કચ્છના, પછી કચ્છ-મગલ, જન્મ સ. ૧૯૦૪ના જેઠ સુ. દસમ સંસ્કૃતના જ્ઞાતા. અવસાન સ ૧૯૬૧ના વૈ. સુ ૭. સંસ્કૃત દશામા. રચના મુખ્યત્વે ગુજ ભા-પાતરો પચદશી, સુદરવિલાસ, વિચારચંદ્રો-દય રતનાવલી, મનોહરમાળા-ટિપ્પણી, સર્વા-ભાવ પ્રદીપ, બોધરતનાકર, પ્રશ્નોત્તર કંઠ, પદ્મશેન સારાવલી, મોહજિત કથા, સદાચાર-દર્પણ વગેરે

પીલાં ભીખાજી મકાતી,

'નોશાકરી પીલા' ઈ.સ ૧૯૧૩
જ ૯-૭-૧૯૧૩ નવસારી. પારસી. માધ્ય-મિક શાળામાં હતાં ત્યારથી જ આ બહેને પ્રત્યક્ષ પારસીમાં સ્ત્રીકેળવણી ઉપર પહેલો લેખ લખી લેખકની કારકિર્દી શરૂ કરી. કોલેજ અધ્યયનમાં કવે વિદ્યાપીઠને એમણે સ્નાતક સુધીનો અભ્યાસ કર્યો, પરીક્ષા આપી નહોતી એ દરમિયાન માસિકો અને સાપ્તાહિકો માટે સતત લેખનકાર્ય આદુ રાખ્યું હતું આગળ ઉપર તરવજાન છેવે પણ કલમ હપાડી હતી રચના 'મુખની શોધ, હીરાનો હાર યાને સુવિ-ચાર સંચય, ગોખવા લાયક ગોહરો, જીવન

ન્યૈતિ, ઉચ્ચ જીવન, પ્રભુ સાથે પરિચય. સામાજિક. સરસાસાકલ્ય બવરગગરનો ભો-મિયો, મુળી લગ્ન; માસ ખાવાની મનાઈ. માતીઓનું પાલન, રામસીતા, મરણ અને પુનર્જન્મના ભેદ, પારસી સાહિત્યનો ઇતિહાસ વગેરે

પુણ્યકીર્તિ ઈ ૧૭મી સદીનો આગળ સાગાનેર મેડતા વગેરે જે. ૧૩ે સાધુ. રચના પુણ્યસાસ (૧૬૦૬), ધનાચરિત્ર (૧૬-૩૧), કુમારસુનિદાસ, ઉપસેનકુમારસાસ (મેડ-તામાં ૧૬૨૪), મરચોદર ચોપઈ (ખિલપુરમાં ૧૬૨૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પુણ્યનંદી ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે. ૧૩ે સાધુ. રચના ઉપકમાલ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય. એના ઉપર 'રત્નરંગ' બાલાવબોધ લખ્યો છે.)

પુણ્યરતન (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. ૧૩ે સાધુ. રચના નેમિરાસ યાદવસાસ (૧૫૩૦) મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પુણ્યરતન (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે. ૧૩ે સાધુ રચના સુધર્મા સ્વામીસાસ (૧૫૮૪)-મધ્ય ગુજ પદ્ય

પુણ્યરતન (૩) ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે ૧૩ે સાધુ રચના ન્ય યસાગર નિર્વાણ સસ (એતિ, ૧૭૪૦) વગેરે મધ્ય ગુજ પદ્ય

પુણ્યવિજયજી મુનિ ઈ.સ ૧૮૯૫-૧૯૭૧
જ ૨૭-૧૦-૧૮૯૫. કપડવળ. પોરવાડ વણિક. મૂળ નામ મણિલાલ બચપણમાં જ પિતાજી સાથે મુખમ્મમાં હતા. ગુજ છ વોરણ-અલ્લ્ય સ પિતાજીના અવસાને દીક્ષા લેવા વિ-ચારતા પ્રથમ પુત્રને ૧૯૦૬માં પાલીતાણામાં પ્રવતેક જૈનાચાર્ય શ્રીકાતિવિજયજી સમક્ષ એમતા વિદ્વાન શિષ્ય શ્રીચતુરવિજયજીએ દીક્ષા આપી. નામ 'પુણ્યવિજય' કયું. વળતે દિવસે માતાજીએ દીક્ષા લીધી દાદા ગુરુ, ગુરુ અને પં સુખલાલજી સંવત્રી પાસે સંસ્કૃત મા.

કૃત સાહિત્ય-વ્યાકરણનો અભ્યાસ સંશોધક કોટિના સમર્થ ગુરુ પાસે સંશોધનક્ષેત્રે સખળ તાલીમ લીધી મુનિ જિનવિજયજીની પણ તાલીમ અહીં જ સાથે થતી જતી હતી. પગે ચાલીને મવાસ ધણે જ કર્યો છે ઉચ્ચ કોટિ-ના જેવા વિદ્વાન તેવા વ્યાખ્યાતા પણ અ-ત્યાર સુધીમાં સ મા અનેક ગ્રંથોના શાસ્ત્રીય સપાદન સન ૧૯૧૭થી આદિશામા અવિરત પ્રયત્ન જૈનાગમના શાસ્ત્રીય સપાદનની વિ-શાળ યોજના હાથ ધરી લીંબડી પાટણ છાણી જેસલમેર આદિના ગ્રંથભંડારોને વ્યવસ્થિત કરી

માકિનીપૂ' યાત્રીઓનું ટ્રેન પુ કરા દિ.ખા. ના 'હિમાચાલ યાત્રામંડા'ની જાગ્ય નુ રૂપ-પતાથી લઈ બનુકેય કે નને છે. માન્યિય રૂપ લિખિત પ્રથા જેટકદન નંદય એ મટે અમદાવાદમાં લાલગઈ બાતીય વરસતિ વિગાના. ૧૯૫૭માં રૂપ પવામાં આગ્ય, ન્યા આને ધમે-સ પ્રદાયોના ભેદ વિના ગયા જ પ્રદાનના ઉરતલિખિત ગ્રંથોના આદને સમૃદ્ધ એમની સહુભરી નાંચે એકઠો થયા છે અને થના નંદય છે એમના અવસાન બાદ પણ એમના બધા ગ્રંથગ્રંથ અને ગિત્રોનો કિંમતી ગ્રંથ ૬ પા ત્યા જ ભેટ થયો મુનિશ્રી ભારતીયલિપિશાસ્-માની નાગરી લિપિના ઉચ્ચકોટિના તિ ગુન હતા અવસાન. ૧૪-૬-૧૯૭૧ ગુજ. પદ્ય. ભારતીય જનશ્રમણ સંસ્કૃતિ અને લેખનકલા, જેસલમેરની ચિત્ર સમૃદ્ધિ (૧૯૫૨) વગેરે, સંસ્કૃત માટૃત અનેક સપાદનો ઉચ્ચ શાસ્ત્રીય અદ્યતન પદ્ધતિએ

પુણ્યવિલાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો આગળ લૂણકરણસર જે. ૧૩ે સાધુ રચના; માન-દ્રુગ માનવતીસસ (૧૭૨૩)-અર્ધા ગુજ. પદ્ય

પુણ્યસાગર (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જેસલમેર જે. ૧૩ે સાધુ. રચના સુખાનુ સધિ (૧૫૮૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પુણ્યસાગર (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો અત-ખ ખરતરગચ્છના જિનદસસુરિના શિષ્ય. રચના પ્રશ્નોત્તરકાવ્ય-વૃત્તિ(સ, ૧૫૮૮), જખ-દીપપ્રજાપિત-વૃત્તિ(સ, જેસલમેરમાં, ૧૫૮૬)

પુણ્યસાગર (૩) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે ૧૩ે સાધુ. રચના નયપ્રકાશસાસ (૧૬૨૧) મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પુણ્યસાગર (૪) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. ૧૩ે સાધુ ઉપરથી આ ગુના છે રચ-ના અજનાસુદરી ચોપઈ (૧૬૩૨) -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પુગતાન જન્મશંકર ખૂચ

સ્વ. જન્મશંકર ખૂચ, કવિ 'લલિત'ના પુત્ર વ. જૂનાગઢ રાષ્ટ્રીય રંગથી રંગાયેલા અને ગાધીજીએ ચીંતેલા શુદ્ધકોંગોના પુરસ્કાર રચના 'ખાપુની છાયામાં (ચ ૧૯૪૬), આ-પણા ગાધીજી, આપણાં કસ્ટુરબા, આપણા સરહાર (ચ. ૧૯૪૬), ગાધીજીના સ્માનિધ્યમાં (ચ. ૧૯૬૬), આપણા જવાહર (૧૯૮૭), મહારાજની સાથે (૧૯૮૭) વગેરે

પુરુષોત્તમ ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ ઉપરવા (જિ. બચ્ચ) રચપૂત નિરાંત

મક્તનો શિષ્ય રચના ઉપદેશના છપ્પા (સુ),
પદસચ્ચંદ્ર (સુ), રાસલીલા (સુ)

પુરુષોત્તમ જોગીભાઈ ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-૧૯૫૧

જ. ૬-૬-૧૮૭૭ ગદેર ઔદીચ્ય સહસ્ર
શાસ્ત્રી. સુરતની મિશન હા. રફ મા ૧૮૯૫-
મા મેટ્રિક ૧૮૯૮મા બી.એ. સરકારી મહેસૂલ-
ખાતામા નોકરી ૧૯૧૫મા એલએલબી
ન્યાયાધીશ પણ ૧૯૩૦મા નિવૃત્ત ૧૯૩૯થી
૭ વર્ષ ખબાતરાજ્યના દેવચૂકમિશનર અને
નાયબ દીવાન દલપતરીતિના કવિ અને સં-
સ્કૃતજ્ઞ વિદ્વાન પાછળનું જીવન અમદાવાદમા.
મૃત્યુ ૧-૧-૧૯૫૧. રચના ભામિનીવિલાસ
(અનુ ૧૯૧૫), મયૂરધ્વજ આખ્યાન (૧૯-
૨૩), ભીમચાતુર્ય (એકાદશી ૧૯૨૩), કાવ્યગંગા
ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૨૫થી), વેદમાધુર્ય (ગદા-
નુવાદ ૧૯૨૬), પુરુષસૂક્ત (અનુ ૧૯૨૬),
શુકરભા કાવ્યઆખ્યાન (૧૯૨૭), દ્રુમચંદ્રાયા
(કા. ૧૯૪૭), ડાખાહાથનો બળવો (પ્રહસન.
૧૯૪૯) વગેરે

પુરુષોત્તમ પૂતમસી પારેખ

ઈ. સ. ૧૯૦૭

જ. ૧૬-૧૧-૧૯૦૭. સંભયા (તા પેટ-
લાદ) વાળદ. અભ્યાસ શાળાંત ૧૯૩૪મા
અમદાવાદમા નિવૃત્ત સાહિત્યમંદિરશિક્ષકરી
૧૨૫ નેટલા પ્રકાશનોને વેગ આપ્યો ૧૯૨૫
મા વિદ્યારમા 'માગલ્ય ગ્રંથમાળા' શરૂ કરી ૩૦
પુસ્તકોને વેગ આપ્યો રચના આજકાલ (૧૯-
૩૬), શીલવતી હેમંત (વા સ), મુનિને માર્ગે
(ન), હરિના જન (ન), પરિવર્તન (લે. સં)

પુરુષોત્તમ મૂળજી શેઠ

મુંદ્રા-કચ્છ આજાદીની લડતના એક કચ્છી-
જીવાન. અવસાન. સ ૧૮૮૯ના માધ સુ દસમ
રચના : વીરપૂત્ર ભાગ ૧ ૨, યુદ્ધગીતાજલિ

પુરુષોત્તમ વિશ્વામ ભાવજી

ઈ. સ ૧૮૭૯-૧૯૨૯

જ. ૧૧-૧૧-૧૮૭૯. વરવાળા (તા દ્વાર-
ગા) ભારિયા. 'સંપદ' અટક વ્યવસાય વેપાર
મુખાઈમા, પણ ક્ષતિહાસ સાહિત્ય કળા વગેરે-
ના અભ્યાસી અમદા ની ૬ઠી ગુજ. સા પરિ ના
કળાપ્રદર્શનના પ્રમુખરચનાથી આપેલુ લાખાણુ
એમના જ્ઞાનનું પ્રતીક હસ્તલિખિત ગ્રંથો અને
ચિત્રોના સંગ્રહક સચ્ચંદ્ર મુખઈના ભારતીય
વિદ્યાભવનને સોંપાયો સારા નવલકથાકાર.
મૃત્યુ ૩-૭-૧૯૨૯. રચના રજપુતાનાના
દેશી ગાન્યો (૧૮૯૮), રણવીરસિંહ (૧૯૦૦),
પ્રબોધભારત ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૧), સુરસાગર

ની સુન્દરી (૧૯૦૪), શિવાજીનો વાધનખ
(૧૯૦૬), માનવ ધર્મમાલા (૧૯૦૬), સધ્યા
યાને મરાઠા ગાન્યોનો સૂર્યાસ્ત (૧૯૦૬), રણ-
યજ્ઞ યાને પચ્ચીસવર્ષનું યુદ્ધ (૧૯૧૬), નીતિ-
વચન (૧૯૨૨), વજ્રવાત યાને વિજયનગરનો
વિનાશકાળ (૧૯૨૩) વગેરે

પુરુષોત્તમ શિવરામ ભટ્ટ ઈ. સ. ૧૮૯૯

જ ૮-૭-૧૮૯૯ ડીગુયા. વ. ગવાડા.
ત્રિસનગરા નાગર મા વડોદરામાં શિક્ષક થયા.
'નાગર વિજય' જ્ઞાતિપત્રના તત્ત્વી થયેલા.
રચના તાને તત્ત્વગર (૧૯૨૦), સ્ત્રીઓનો
સાચો દેવ યાને પતિવ્રતગીતા (૧૯૨૧), નાગર
સુદર્શન (૧૯૨૩), શ્રીઆદ્ય શંકરાચાર્ય યાને
જગદ્ગુરુ-જીવનકથા (૧૯૩૦)

પુષ્કર પ્રભાશંકર અદરવાકર

ઈ. સ. ૧૯૨૦

જ. ૬-૬-૧૯૨૦. અદરવા (તા લીબડી)
ઔદીચ્ય સહસ્ર યા. પ્રાથ. અદરવા ને બોટદ-
લીબડીમાં. ૧૯૩૬મા લીબડીની હા રફ-
માથી મેટ્રિક ચાર વર્ષ અમદા ગુજ. કો મા
કરી બી એ, ગુજરાત વિદ્યાસભાના અનુરના-
તક વિદ્યાભવનમાંથી ૧૯૪૬માં એમ.એ.
૧૯૪૨ની લડતમાં ભૂગર્ભકાર્યકર તરીકે સખળ
સેવાઓ આપી અમશિબિદેના સંચાલનમા
નિષ્ણાત. ગુજરાત વિશ્વવિદ્યાલય મડળના
પહેલા કચેરીમત્રી-૧૯૪૬માં સરકારે નીમેલા
ગુજ. યુનિ કમિશનના પણ કચેરીમત્રી ૧૯-
૪૭થી હ. લ કોમસ કોલેજમા 'ગુજરાતીના
અધ્યાપક. ૧૯૫૬થી જા દા. કોલેજના ગુજ-
રાતીના મુખ્ય અધ્યાપક ૧૯૬૦થી ત્રણ વર્ષ-
માટે ખભાતની નવી રથપાયેલી રજની કોલેજ-
ના આચાર્ય. ૧૯૬૩થી બે વર્ષ માટે પોરબંદર-
ની નવયુગ કોલેજના ગુજ. મુખ્ય અધ્યાપક.
૧૯૬૫થી ૧ વર્ષ માટે હોંઝા કોલેજના આચાર્ય
૧૯૬૬થી દ્રાગધાની કોલેજમા ગુજ.ના મુખ્ય
અધ્યાપક ૧૯૬૬થી સૌરાષ્ટ્ર યુનિ.મા લોહ-
સાહિત્યના વાચક ગુજરાતના લોહસંસ્કૃતિ,
લોહનિત્યો લોહગીતો લોકકથાઓના આગવી
હરોળના ગુજરાતી વિદ્વાન દ્વંડીવાર્તા-એકાદશી-
ઓ-ગ્રામજીવનની નવલકથાઓના ઉચ્ચન્દાના
લેખક ભારતના ભિન્નભિન્ન ભાગોના પ્રવાસી.
'ખંભાતનું સુરિલમકાલીન રથાપય' એ વિષય
ઉપર ૧૯૬૧મા કાદમીરમા ભરાયેલી પ્રાચ્ય
વિદ્યાપરિષદમાં નિબંધ રજૂ કરેલો ૧૯૬૧માં
જ હન્ડન મુકામે થયેલી અખિલ ભારતીય
લોહસંસ્કૃતિ પરિષદના વિભાગીય પ્રમુખ. ૧૯-
૬૫મા ગોહતી (આસામ)મા થયેલી પ્રાચ્ય-
વિદ્યા પરિષદમા 'ભૂમલી કે ધૂમલી' પર નિબંધ

રજૂ કર્યો ૧૯૬૫ના સો. સા. પરિષદના નવલ-
કથા-નવલિકા વિભાગના પ્રમુખ ૧૯૪૫મા
એમની 'પિયરનો પડોશી' નવલકથા માટે
'કુમાર' ચંદ્રેકની પ્રાપ્તિ ગુજરાત રાજ્ય લોક-
સાહિત્ય સમિતિના સભ્ય. રચના રાક્ષા
રતન (ન ૧૯૪૬), પિયરનો પડોશી (એકાદશી
૧૯૪૭), યજ્ઞ (એકાદશી ૧૯૫૨), નદવાયેલા
હંયાં (ન ૧૯૫૨), પ્રાણીધર (બા. વાર્તાઓ
૧૯૫૩), ખાવડાના બળે (ન ૧૯૫૪), ખા-
ધણી (વા. સ. ૧૯૫૪), ભવની કમાણી (ન.
૧૯૫૫), લીલુડાં લેલે (ન ૧૯૫૫), નવા ગીલે
(ન ૧૯૫૮), માનવીનો માળો (ન ૧૯૫૫),
શુકનવતી (વા સં. ૧૯૫૬), મહીના એવારે
(એકાદશી ૧૯૫૬), નવો હલકો (લોકસાહિત્ય
૧૯૫૬), લોકકથાતરમાળાની ૧૭ પુસ્તિકાઓ
(૧૯૫૬), ખેતરનો ખેડુ (વા સ ૧૯૫૮), અંતર-
દીપ (વા. સ ૧૯૫૮), રંગલીલા (નદીશૂન્ય
નાટકો-સપાદન ૧૯૫૮), ધરતી બારે શીલશે
ખડ ૧૨ (ન ૧૯૬૩), અંજવાનાં નીર (ન.
૧૯૬૪), અદર ઊગ્યે ચાલતું (સ. ૧૯૬૪) વ.

પુષ્પા રમણ વકીલ

સ્વ નરહરિચંબકલાલ વકીલનાં પુત્રવધૂ
રચના ત્રિવેણી (કા સ ૧૯૪૧)

પૂંલ ન્હાવિ ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ
પટણ જે રજે યતિ રચના આરામ-
શોના ચરિત્ર (૧૫૬૫ સુ) -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

પૂંલે ખાખર

ખભાત અમલુ ખારવો રચના ભક્તિ-
સાગર (આમાં એના રચેલાં પદો છે, -૧૯૨૯)

પૂંલે ખારોટ ભક્ત ઈ ૧૬મી સદી
કચ્છ-માડવી તાલુકાનું કાઠડાગામ. આત્મ-
જાની. રચના. પ્રકીર્ણ કૃતિઓ (કચ્છી)

પૂલલાલ રણુછોડદાસ દલવાડી

ઈ. સ. ૧૯૦૧

જ. ૨૭-૬-૧૯૦૧. ગોધરા. વ : નાપા
(જિ. ખેડા) પ્રમપતિ પ્રાથ. માય ગોધરામાં.
૧૯૧૮માં નડિયાદથી મેટ્રિક ૧૯૨૨માં ઇન્ટર
સાયન્સમાં અનુત્તીર્ણ થતાં અભ્યાસ છોડ્યો.
શ્રી અરવિંદના સિદ્ધાંતોની લગનીને કારણે
અલારે પોડિયરી આશ્રમમા. ઉચ્ચ કેટિના
કવિ છે રચના કાવ્યગ્રંથો પારિજાત (૧૯-
૩૭), માતાજીનાં મોતી (૧૯૪૪), ગીતિકા
(૧૯૪૫), શુભાક્ષરી (૧૯૪૬), જપમાળા
(૧૯૪૫), ઊર્મિમાળા (૧૯૪૫), ખાલગુંનર
(૧૯૪૫), કાવ્ય કિશોરી (૧૯૪૬), પ્રભાતગીત
(૧૯૪૭), આરાધિકા (૧૯૪૯), ગદ્યગ્રંથો :
પરમશોધ (૧૯૬૫), માતાજીની રાખસુધા

(૧૯૪૬) વગેરે. અથેલમાં પાલુ એ કાવ્યગ્રંથો લખ્યા છે.

પૂરીખાઈ ઈ. ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના. સીતામંગળ (મુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

પૂર્ણકલશ ઈ. ૧૩મી સદી ખરતરગઝલના જિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય રચના : આ. હેમચંદ્રના પ્રા. ઇલાશ્રય કાવ્યની ટીકા. (સ., ૧૨૫૧)

પૂર્ણભદ્રસૂરિ ઈ. ૧૨મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ખરતરગઝલના જિનપદ્મસૂરિના શિષ્ય. રચના પંચાખ્યાનક ('પંચતત્ર'—શોધન, સ., ૧૧૬૬), આનંદાદિદશ કૃપાસક-કથા (સ., ૧૨૧૬), અતિમુક્તચરિત્ર (પાઠણપુરમાં, સ., ૧૨૨૬), ધન્યશાલિ ભદ્રચરિત (સ., ૧૨૨૬) વગેરે

પૃથુલાલ હરિકૃષ્ણ શુક્લ

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧૯૨૧

જ. ૧૯-૬-૧૮૬૫ નડિયાદ. ખેડાવાળા આ અભ્યાસ અ. ૬ (આજનાં ૧૦) સુધી. શરૂમાં નોકરી મદ્રાસ-કલકત્તા-રંગન-રામેશ્વર સુધી. ત્યાંથી સુરત-નડિયાદમાં ૧૯૧૮થી શરૂ-માં શિક્ષક અને પછી 'ભારત' પત્રના તત્ત્વી. ૧૯૨૮માં 'સાંઝ વર્તમાન'-મુખર્ધમાં. મૃત્યુ : ૧૫-૧૧-૧૯૩૧ રચના : ફૂલપાંદડી (કા. સ. ૧૯૨૪), આરામગાહ (૧૯૨૮)

પેથે ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય અને ઉત્તરાર્ધ જ. ૧૬. આવક. રચના : પાર્શ્વનાથ દશભવ વિવાહલો -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

પોચાજી નસરવાનજી પાલિશવાળા

ઈ. સ. ૧૮૭૬

જ. : ૨૫-૧૨-૧૮૭૬. મુખર્ધ. ક્રિકેટના નિષ્ણાત. રચના ટહોરે ચરણે (૧૯૩૫)

પોચો ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ રચના : કુડાલાહરણ (અપ્રસિદ્ધ આખ્યાન)

પોકો ખારોદ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના : મોરખનખ્યાન, સુધનવાખ્યાન -અર્વા. ગુજ. પદ્ય, બને મુદ્રિત.

પોપટલાલ ગોવિંદલાલ શાહ

ઈ. સ. ૧૮૮૬-૧૯૬૬

જ. : ૬-૧૨-૧૮૮૮. વડોદરા. વ : અમદાવાદ. વીસા પોરવાડ વણિક. પ્રાથ. માધ્ય. વડોદરામાં. ૧૯૦૨માં મેટ્રિક. વડોદરા કોલેજ-માં થોડું રહી ૧૯૦૭માં વિલ્સન કોલેજ મુખર્ધ થી બી.એ. (વિજ્ઞાન), ૧૯૦૮માં બી. એસસી. ૧૯૦૯માં એમ એ ૧૯૧૦થી લાહોરની ફેમલ કોલેજ કો.માં અધ્યાપક ૧૯૧૪ સુધી. પછી

એકાઉન્ટની સરકારી પરીક્ષામાં હતીલું. પનાં સરકારના અર્થશાસ્ત્રમાં. મુખર્ધમાં એકાઉન્ટન્ટ જનરલ સુધી અને મધ્યસ્થ સરકારમાં કોમ્પ્ટ્રોલર એક એકાઉન્ટસ સુધી. નિવૃત્તિબાદ મુખર્ધ-પાણિક સર્વિસ કમિશનના પ્રમુખ ગુજ સા. પરિપદના શરૂથી એક કાર્યકર. ૧૯૩૬માં મુખર્ધ-માં 'ગુજરાત રિસર્ચ સોસાયટી' શરૂ કરી. ત્રે-માસિકનું સંપાદન. ગુજ. સા. પરિપદની કેટલીક બેઠકોમાં વિજ્ઞાન વિભાગના પ્રમુખ, સુરતમાં ભરાયેલી ૧૯૬૫ની બેઠકમાં સમાજ વિભાગના પ્રમુખ. આદિવાસીશ્રેણે સરોધક. ૧૯૬૧માં 'ગુજરાત રિસર્ચ સોસાયટી' અમદાવાદ શાખા શરૂ કરી. અવસાન ૧૩-૧-૧૯૬૬. રચના. વિજ્ઞાનવિનોદ (૧૯૨૭), વિજ્ઞાન વિચાર (૧૯-૨૬), વૈજ્ઞાનિક રાષ્ટ્રસંઘ બગેરે; અથેલમાં નીચેના મહત્વના ગ્રંથો. Tribal Life of Gujarat (1967), Ethnic History of Gujarat (1969) વગેરે

પોપટલાલ જેયંદ અંબાણી

ઈ. સ. ૧૮૭૬-૧

જ. ૧૯-૧૧-૧૮૭૬. ખીલખા (જિ. ભૂ-નાગઢ). મોઢવાણિયા. પ્રાથ ખીલખા. બે વર્ષ-ની તાલીમ રાજકોટ મેલ ટ્રેઇનિંગ કોલેજમાં સીનિયર પ્રે રા ટ્રે. કો. અમદાવાદથી, પછી સૌરાષ્ટ્રના સરકારી કોલેજીઆતામાં ને ખાંડેન ટ્રેઇનિંગ કોલેજના નિવૃત્તિ સુધી આચાર્ય મુખ્યત્વે ભૂગોળ વિદ્યાના વિદ્વાન. રચના પાઠ્ય-પુસ્તકો : ગુજરાત, મુખર્ધ ઇલાકો, હિંદુસ્તાન, પૃથ્વી, પૃથ્વીનો સંક્ષિપ્ત પરિચય, પૃથ્વીનો પરિચય વગેરે

પોપટલાલ પૂનભાઈ શાહ

ઈ સ ૧૮૮૮-?

વાંકાનેર. વીસા શ્રીમાળી વણિક પ્રાથ. માધ્ય. વાંકાનેર. ૧૯૧૭માં ભાવનગર સામળ-દાસ કોલેજમાંથી બી એ રચના : રામબત્રીસી (૧૯૨૨), તબચેલ તિલકા (અનુ. ૧૯૨૪), હિંદો દત્તિહાસ (૧૯૨૫-૨૬), ભગવાન જીજીશ્વર (૧૯૨૬), જૈન સપાદો (૧૯૨૬), સંવાદિકા (૧૯૩૦) વગેરે

પ્રભારામ નરોત્તમ રાવળ

ઈ. સ. ૧૯૧૭

જ. ૩-૫-૧૯૧૭. વઢવાણ. ઔદીચ્ય સહસ્ર ગ્રાહણ પ્રાથ. માધ્ય. વઢવાણમાં. આયુર્વેદની તાલીમ પાઠણની આયુ કો.માં લઈ ૧૯૪૧માં છેલ્લી પરીક્ષામાં કિતીલું. ૧૯૫૪થી અધ્યાપનશ્રેણે. ભાવનગર આયુર્વેદ કોલેજના આચાર્યપદે ૧૯૬૭ના આરંભ સુધી ચિતન-પ્રધાન કવિતાના આગલી હરોળના કવિ. છદો-

બદ્ધન ઉપર સારા કાવ્ય. શ્રી મંદરમતા અગ્નિ પ્રાથે 'પૂર્ણ' સમાન રીતે યોગાભિમુખ બનેલ કવિ. રચના : પદ્મા (કા. ૨ ૧૯૫૬), નાનડી (કા. સ. ૧૯૬૩), રંગવેગ (સામગ્રીમાં અનુ.)

પ્રજાતિલક્ષ્મી (?)

ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ઈ. ૧૬ આચાર્ય. રચના : કમ્પીગમ (મુ) ઉ. અપ્રગ્નશનો એતિ. રાગ

પ્રતાપરાય ગેપાળજી ત્રિવેદી

વ. માંડવી-કચ્છ. કચ્છી ભાષા અને સાહિ-ત્યના જોગતા અને આશાસ્પદ સરોધક. બી એ., શિક્ષકની નોકરી કરતા થયા. માંડવી તા-લુકાની શાળાઓમાં શિક્ષક રચના : કચ્છી કાવ્ય કલાપ ભાગ ૧-૨, કચ્છી મધ્ય વ્યાકરણ (૧૯૬૭), અને પ્રકીર્ણ કચ્છી કવિતા

પ્રતાપરાય મોહનલાલ મોદી

ઈ. સ. ૧૮૬૬

જ. ૯-૨-૧૮૬૬. ભાવનગર. વૈષ્ણવ વણિક. પ્રાથ. માધ્ય. ભાવનગર. ઉચ્ચ ભાવ-નગર. ભૂતાગઢ અને અમદાવાદ ગુજ. ડો. ૧૯૨૦માં બી. એ. અને દક્ષિણ કેસો. પછી કારીથી બનારસ હિંદુ કો.માં એમ.એ. ૧૯-૨૬માં મુ યુનિવર્સિટીમાં 'સિદ્ધાંતબિંદુ' ઉપર ઓલા-વેદાત પારિતોષિક. ૧૯૨૩ થી ૧૯૫૩ ભાવ-નગર સામળદાસ કોલેજમાં સં ના અધ્યાપક. ૧૯૨૬માં Akshara - A Forgotten Chapter in Indian Philosophy ઉપર જર્મનીમાં પીએચ. ડી. થયેલા ૧૯૬૧થી વડો-દરા યુનિ માં માનાઈ અધ્યાપક. ૧૯૬૬માં સં. માટે 'રાષ્ટ્રપતિ-સંમાન'. ગુજરાતના સંસ્કૃતજ્ઞ અધ્યાપકોમાં ગણ્ય સ્થાન ધરાવે છે. રચના : સિદ્ધાંતબિંદુ (અ. અનુ ૧૯૨૬), Akshara (મહાનિબંધ. ૧૯૩૧), Critique of the Brahmasutra pt. 1-2, Bhagavad-gita - A Fresh Approach (૧૯૫૨), રામાનુજચાર્ય (અ. ૧૯૪૧), હિંદુધર્મનાં મૂળ તત્ત્વો, ભગવદ્ગીતા (૧૯૬૧), ભગવદ્-ગીતા-અનુવાદ (૧૯૬૬), ઉપરાંત ૬૦ થી વધુ સંશોધનપૂર્ણ લેખો

પ્રતાપરાય શિવલાલ માંડડ

વડનગરા નાગરગૃહસ્થ પ્રજાચક્રુ દલપત-શૈલીના કવિ. રચના : મનોરંજક પ્રતાપકાવ્ય (૧૮૮૩)

પ્રતાપસિહજી ભૂણાજી જીવનકાંડ

ઈ. ૧૯મી-૨૦મી સદીની સહિ કચ્છના જીવનકાંડ ઉત્તરાવસ્થા અંતરમાં 'ક-લાપી'ના એક મિત્ર. રચના : અલખ ઝરખો

વગેરે કાવ્યોનો સંગ્રહકાવ્ય, ઉપરાત સ્ત્રી કવિ-
તા પણ

પ્રતિષ્ઠાસોમ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
જન સાધુ રચના : સોમસોભાગ્ય (સ
અંતિ કાવ્ય, ૧૪૬૮)

મધુરનસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
આશાપદ્મી જેનાચાર્ય રચના : વાદસ્થલ
(સ)

મધુરનસૂરિ (૨) ઈ ૧૩મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના અમરાદિલ-સુક્ષેપા (સ,
૧૨૬૮), પ્રમથ્યાવિધાનમૂલશુદ્ધિ પ્રકરણ
(સ, ૧૨૮૨)

મહુલચંદ્ર મણિલાલ શાહ
'ભાગતીય' ઈ સ ૧૯૩૭

જ ૨૫-૧૧-૧૯૩૭ માંકવા (તા મહે-
મદાવાદ) દશા શ્રીમાળી વણિક માધ્ય અને
ડો નરિયાદમા. ૧૯૬૧મા ખી એ., ૧૯૬૩મા
એમ એ (ગુજ.) ૩ વર્ષ હિંદ સાયકલ કા મા
મુખ્ય પદી ૧૯૬૧થી શૈક્ષણિક કાર્ય નરિ-
યાદના 'સાહિત્ય-વર્ગ'ના મત્રી રચના કન્મા-
દિની (વા મ, ૧૯૬૮), આખો મારી-આસુ
તમારા (વા સ, ૧૯૬૭)

મધોધચંદ્રગણિ ઈ ૧૩મી સદી
પરતરગચ્છના જિનપતિસુરિના જિનેશ્વર-
સુરિના શિષ્ય રચના સપ્તેહ દોહાવસિખાહ-
વૃત્તિ (સ ૧૨૬૫)

મધોધ મહેતા
રચના. સુવાસની (ન ૧૯૭૭)

મધોધમૂર્તિ ઈ ૧૩મી સદી
પાછળથી પરતરગચ્છના જિનપ્રમોધસૂરિ
રચના કાતર વ્યાકરણ-કુંગેપદમધોધ કીક
(સ, ૧૨૭૨)

મહાર્ચંદ્રસૂરિ ઈ ૧૩મી સદી
ગજગચ્છીય જિનેશ્વરસૂરિની પરપરામા
ગદ્યમૂલસુરિના શિષ્ય. રચના પ્રભાવકચરિત
(સં અંતિ પદ્યકાવ્ય, ૧૨૭૮)

મહાવતીબહેન પગવણી ઈ સ ૧૯૧૨
જ ૧૨-૧૦-૧૯૧૨. વડોદરા લોહાણા
મેન્ટેસરી તાલીમ સંસ્થાના પરિચય. વડો-
દરાના 'મુદ્રલ ભારતી બાલમહિ'ના આચાર્ય
રચના અકાબલિ (૧૯૫૧), ઢાતિને પગથે
(૧૯૬૨), પ્રેમ-ચોતિ (૧૯૫૬), રમઝદ (૧૯-
૫૬), પ્રાર્થનાપરાગ (૧૯૫૬), ગીતગુર્જરી
(૧૯૬૦), ફૂલપાદી (૧૯૬૧), ચરણકમળમા
(૧૯૬૦), ગીતભારતી (૧૯૬૩), આતરદીપ

(૧૯૬૪), મગળદીપ (૧૯૬૫), ગુરુગીતાબલિ
(૧૯૬૬), કેવડો (૧૯૬૬), પૂર્ણિમાના
પોયણા (૧૯૬૬), પ્રભુવદીપ (૧૯૬૬),
રામરોડી (૧૯૬૬)

મહાશંકર ઈ. ૧૬ પી સદીનો દત્તરાવ
અમદાવાદ ખડાયતા બ્રાહ્મણ. વલે વેપારી
સ ૧૯૧૬-૨૦મા એણે પોતાની કૃતિઓની
નતે નકલ કરી મળે છે. રચના. લોળ અને
પદો, તુલસી વિવાહ, બારમાસ, (૧૮૯૩) બ્રહ્મ-
તત્ત્વ (ગદ્ય. ૧૮૫૪) વગેરે અર્વા ગુજ. પદ્ય

મહાશંકર જયશંકર પાઠક
સારા પદ્યકાર રચના શ્રી કુબનાવતુ શિવા-
લય (૧૯૧૩). આમા 'સોરઠી ભૂમિનુ ગોરવ'
બોટાદકગ્ના 'સોગપ્ટ'ને ચાદ કરાવે તેવું)

મહાશંકર પ્રધાન શર્મા
ઈ. ૧૯મી-૨૦મી સદીની સંધિ
કચ્છ મોવાળાના વતની કવિ. રચના
પર્વન્યમસાદ (કાવ્ય, હાખનિયા પંચીના સના-
વનિયાના બીન વર્ષ વિશેતુ)

મહાશંકર શામળજી
દલપતરામના શિષ્ય કવિ રચના તુખમ
તાશીર ક સોખત અસર (૧૮૯૫ કા સ
છપા પણ ધણા લખ્યા છે ત્રીઓ માટે
એમણે ઇન્દ્રાવરની ભલામણ કરી છે)

મહાદાસ ગાંધી
રચના ડવનતુ પેરોઢ (ચ ૧૯૬૮)

મહાદાસ લાધાભાઈ મોદી
ઈ સ ૧૮૮૨-૮

સાવરકુલસા (સૌ) કપોળ વણિક મેટ્રિક.
'સાજ વતમાન'ના સહતમી હતા કાતિપત્ર
કપોળ'ના મત્રી પણ હતા રચના કપોળ
કેલેન્ડર (૧૯૦૫), કપોળ હિરેકટરી (૧૯૦૭),
વિનોદ વાર્તામાળા (૧૯૧૨), કપોળ અગ્રેસર-
માળા ભાગ ૧-૨ (૧૯૧૫-૧૭), આપ્ત વચનો
વગેરે

મહાલાલ જસવંતરાય ધોળકિયા
ઈ સ ૧૯૦૫

જ ૨૬-૧-૧૯૦૫ ભૂજ વડનગરાનાગર
ચક્રરવ ૧૯૨૩મા મેટ્રિક. સપ્ટિય શિક્ષણ
કાયે ૧૯૨૭-૨૮ સ્વ બિનુભાઈ યાસે બાલ-
શિક્ષણની તાલીમ ૧૯૩૦-૩૪ લોહાણા કેળ-
વણી મેડળની ૭૦ આમરાળાઓનુ સચાલન
૧૯૩૪થી સદનવાડીમા સપ્ટિય કેળવણી સ-
સ્થા 'સરસ્વતીસદન' સચાલન હરિજન
સેવકસંઘના ૧૯૩૨થી મત્રી પદી ૧૯૪૭મા
મત્રી; 'સરસ્વતીસદન' બંધ કર્યુ રચના : વન

દેવતા (૧૯૫૩), માખાપોની મૂર્ત્યણ (૧૯-
૫૭), સાન રહીશુ (૧૯૬૫), વગેરે

મહુલાલ હયાગમ દિવેદી
ઈ સ. ૧૮૬૨-૧૯૬૦

જ. : ૧૫-૧૧-૧૮૬૨ વીરપુર (તા. ગોરળ
સૌ) ઔદીચ સહક્ર યા. નેતપુરમા અ
ચાર (આજના ૮) સુધી શિક્ષણ. ૧૯૦૯ થી
૧૯૧૫ કરાંચી ટોક વર્ડરોપમા. ૧૯૧૬મા
કરાંચીમાં શ્રી આર્યતાટક સમાજે એમનું 'વ-
ત્સલ' પહેલુ નાટક બજવ્યુ ૧૯૧૬થી ૧૯૬૩
સુધી એમનાં નાટકો બજવાયાં ૬૦ નાટકોની
રચના કૃત્ય પ્રકારના નાટ્યલેખક. એમનાં
મણીતા નાટકો લટમીકાંત નાટક સમાજે
બજવેલા અરુણોદય (૧૯૨૦), માલવપતિ
(૧૯૨૪), પૃથ્વીરાજ (૧૯૨૫), સિગન્તુનીલા
(૧૯૨૫), શાલિવાહન (૧૯૨૭), એક અબળા
(૧૯૨૭), સમરકેસરી (૧૯૩૩), સર્વજન કોણ
(૧૯૩૬), ત્રી દેશી નાટક સમાજે : સતાનોને
વાકે (૧૯૩૮), સપતિ માટે (૧૯૪૧), સમય
સાથે (૧૯૪૫), ગાડાનો બેલ (૧૯૪૬), ગંભુ-
મેળો (૧૯૪૭), સામે પાર (૧૯૪૭), સોનાનો
સરજ (૧૯૫૦), વૈભવનો મોહ (૧૯૫૧), અ-
વણકુમાર (૧૯૫૮), સુખના સાથી (૧૯૬૦),
વિદ્યાવાગ્સ (૧૯૬૨). એમણે વિદ્યામાહિય, બિ-
દ્યા, ગૃહસ્થી, ગુમાસ્તા, તુલસીદાસ, ગરીબી,
બહુરાની વગેરે ૨૧ નેટલી કિંદમ મટોરી પણ
લખી છે સુદિત રચના : વિદ્યાનારિધિ (ના
૧૯૫૧), સામે પાર (ના ૧૯૫૬)

મહુલાલ પ્રીતમલાલ પઢિયા
રચના રામવીણા (કા. સ ૧૯૧૭)

મવીણચંદ્ર હસગજ શાહ ઈ. સ ૧૯૪૦
જ ૩-૬-૧૯૪૦ સુધરી (તા અખડાસા-
કચ્છ) વણિક વણા સામયિકમા લેખો-
વાર્તાઓ-કાવ્યો પ્રસિદ્ધ થયા છે નિશાગીત
(ન ૧૯૬૭), દરદ અને દંદી (ન ૧૯૬૭)

મસનચંદ્રસૂરિ ઈ ૧૩૬૬ પદી
મારગડ જે શ્વે આચાર્ય રચના : રાવણ
પાર્થનાથ કાગુ (સુ) મધ્ય ગુજ ની કાગુકૃતિ

મસનવદન છબિલારામ દીક્ષિત
ઈ. ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

સુગત વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ કોલેજના
પહેલા વર્ષ સુધીનો અભ્યાસ નવલકથાકાર
રચના : બાલ કાલિદાસ, કાલિદાસનાં નીતિ-
વચનો, દત્ત પ્રમોધ કલ્પદ્રુમ-૨૦૬ ૧-૮, નવ
નાથ ચરિત્ર-ભાગ ૧-૨, શ્રીકૃષ્ણકીલા ભાવાર્થ
દીપિકા, ન્તાવેય માહાત્મ્ય, કુલકક્ષી કમલા,
મહુચક્ર, મસનકથાકુજ, આનંદમક, દેવી

ચીકરાણી, સતી મહિમાયા અને પાંચ સતી-
ઓની વાર્તા, બાલપચત્ર, બાલ ભાગવત,
બાલ હિતોપદેશ વગેરે

મહલાદ અંદ્રશંકર દીવાનજી

ઈ.સ. ૧૮૮૫-૧૯૬૧

૨૮-૧-૧૮૮૫. સુરત વડનગરા નાગર ગ્ર-
હસ્થ. પ્રાથ. ભરથમા, માન્ય ભરથ નડિયાદ
સુરત. વિદ્યસન કોલેજ માથી ૧૯૦૫માં બી.એ.,
૧૯૦૭માં એમ.એ., અને મુખર્દીથી ૧૯૦૮માં
એલ.એલ.બી., ૧૯૧૨માં એલ.એલ.એમ. ૧૯-
૦૬-૧૦ સુરતમાં વર્ષાલાત ૧૯૧૦-૧૧માં
મુખર્દી હાઈકોર્ટમાં ભાષાંતરકાર. ૧૯૧૫-૪૦
સરકારી ન્યાયખાતામાં છેક રેનેલકોટ કોર્ટેના
ન્યાયાધીશપદ સુધી. સરકૃત વેદાંતશાસ્ત્રના
ગણ્યકોટિના વિદ્વાન અને સપાદક. મૃત્યુ ૮-
૭-૬૧. રચના : પ્રસ્થાનભેદ (સ. ગુજ. ૧૯-
૨૫), વૈશાલિની વનિતા (ના. ૧૯૩૮), રસ્મિ-
ક્લાપ ભાગ ૧ (નિ. ૧૯૦૦); કાયદાને લગતા
કેટલાક અંગ્રેજી ગ્રંથો પણ.

મહલાદ જોઠાલાલ પારેખ

ઈ.સ. ૧૯૧૫-૧૯૬૨

જ. ૨૩-૧૦-૧૯૧૧. ભાવનગર. પોરવાડ
વણિક. પ્રાથ. માધ્ય. ભાવનગરમાં 'દક્ષિણ-
વિ. ભવન'ના સંસ્કાર ત્યાથી શાંતિનિકેતન-
બગાળ. ૧૯૩૦માં સત્યાગ્રહમાં ઝપલાંબુ ને
જેલનિવાસ. ઉચ્ચકોટિના કવિ મૃત્યુ ૨-૧-
૧૯૬૨. રચના ગુલાબ અને શિવલી (કા. સ.
૧૯૩૮), બારીબહાર (કા. સ. ૧૯૪૦)

મહલાદ બ્રહ્મભટ્ટ

ઈ.સ. ૧૯૦૯

જ. ૨૦-૮-૧૯૦૯, અમદાવાદ. વ. તારા-
પુર (જિ. ખેડા) બ્રહ્મભટ્ટ ૧૯૨૮માં મૅટ્રિક
હસ્તલિખિત માસિક કાઢવાની પ્રવૃત્તિથી
આરંભ. 'સંદેશ'માં વાર્તાલેખન વગેરેથી લે-
ખનનો આરંભ સંદેશમાં જોડાયા અને વતે-
માનપત્રકાર, નવલકથાકાર અને નિબંધકાર તરીકે
બારે સળંગ વિકાસ સાધ્યો. 'સેવક'ના વર્ષો
સુધી તંત્રી. 'જનસત્તા' શરૂ થતા એના સહતંત્રી
થયા. રચના : ગિન્ડુ (ન. ૧૯૪૨), અધૂરા ફેરા
(ન. ૧૯૪૬), નેતાજી (ચ. ૧૯૪૬), નેતાજીના
સાથીદાર (૧૯૪૬), ભગતસિંહ; નવલિકા
શુદ્ધકર્મી, હમા, પૂર્ણા અને બીજી વાતો,
જિહ્વીનાં રૂપ વગેરે, નવલિકાઓ : રસદા,
એક ડાળના પળી, સાધના અને સિદ્ધિ, વૃષા
અને તૃપ્તિ, અરમાનના અગારા, અધૂરા અર-
માન, નવાં પ્રભાણ, ભવાટવીમાં ભૂલા પડ્યા,
લીલીવારી, એક પથ દો પ્રવાસી, માટીના
માનવી, સૂના હોયા રૂનાં મંદિરિયાં, ધરતીનું
ફૂલ, મુગ્યા, બાળના પોયણા, નાગરવેલના

બે પાન, અતરવેળાશ. કાચી માટીનું મેડિયુ
વગેરે

મહલાદનદેવ

ઈ. ૧૩મી સદી

પાલણપુરના પરમાર. આજુના રાજ ધારા-
વખેના ભાઈ પાલણપુર વસાવ્યું. રચના. પાથે-
પરાક્રમ વ્યાયોગ (સ. નાટક)

મોગજી જમનાદાસ ડોસા

ઈ.સ. ૧૯૦૮

જ. ૨૫-૬-૧૯૦૮ નળિયા (કચ્છ), ભા-
ટિયા અને પચગનીમાં મૅટ્રિક સુધી મુખર્દી અ-
ભ્યાસ. કોલેજના બે વર્ષ પછી વધામાં ટુકી-
વાર્તાના અને અનેક નાટ્યકૃતિઓના લેખક
ત્રણ વર્ષ માટે 'ગુજરાતી નાટ્ય' માસિકના
તંત્રી. વિદેશોના પ્રવાસમાં 'રંગભૂમિ'નો અ-
ભ્યાસ સળંગ કર્યો. 'આકાશવાણી' ઉપર નાટ્ય-
કૃતિઓ રજૂ થાય છે રચના (પુષ્પકુળ (વા.
સ. ૧૯૩૪), સમયના વહેણ (ના. ૧૯૫૦),
ધરનો દીવો (ના. ૧૯૫૨), મગલમંદિર (ના.
૧૯૫૫), છોરુ છોરુ (ના. ૧૯૫૬), સહકારના
દીવા (ના. ૧૯૫૮), ચરણુરજ (એકાદી સંગ્રહ
૧૯૫૫), એકલગ્ય અને બીજી બાલનાટિકાઓ
(૧૯૫૫), મનની માયા અને જેવી છુ તેવી
(ના. સ. ૧૯૬૦) વગેરે

મોગો

ઈ. ૧૮ મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

ધર્મ રામાનંદી વેળુવ સાચો વેદાંતી કવિ.
રચના : પદસંગ્રહ (મુ). અધ્યાત્મ રામાયણ
(સાહિત્ય' માસિકમાં વર્ષ ૧૫૨૦માં છપાઈ.
અશ્વઘ્ન કૃતિ), કક્કા, ચિતામણિ, રામરસાયણ
(હિં. ગુ.) પદો (મોટા ભાગની અપ્રસિદ્ધ
રચનાઓ)

મોણુવન ત્રિભુવન ત્રિવેદી

શિયલ, પણ પહેલા અનુવાદક રચના
ભર્તૃહરિશત્રુત્રય નકુસંહાર (૧૯૦૧)

મોણુવન વિશ્વનાથ પાઠક

ઈ.સ. ૧૮૯૮

જ. ૨૧-૮-૧૮૯૮ જામ બેલાળિયા
(સો.) વ. લોળાદ (તા. વેળકા), પ્રશ્નોરા
નાગર ગ્રામણુ સ્વ વિશ્વનાથ સવરામ પાઠક-
ના સૌથી નાના પુત્ર અને સ્વ રા વિ પાઠકના
સૌથી નાના ભાઈ પ્રાથ. માન્ય સૌરાષ્ટ્રના
અનેક ગ. મે.માં મૅટ્રિક એલ્ફિન્સ્ટન-હા. સ્કૂ-
થી ૧૯૧૬માં ૧૧ વર્ષ વડોદરા કો. મા, ત્રણ
વર્ષ ફુલુસન કો. પૂના ત્યાથી ૧૯૧૯માં બી-
એ (તત્ત્વજ્ઞાન) ૧૯૩૧માં એમ.એ. (ત. જા.
અને માનસશાસ્ત્ર), એ ગાળામાં અસહજારની
ચળવળમાં, ૧૯૩૦ સુધી મિલમાં શીખવા
મટે પણ જતા ૧૯૩૭-૩૯ વડોદરા કોલેજમાં

અધ્યાપક. ગામનાયક મુળિય હંદેર વડો-
રાકોંગની મહત્વની મિલોમાં અગ્રગણ્ય ૫-
૧૯૬૬માં નિવૃત્ત. રચના : ગાળા (ના. ૧૫-
૨૪), દીગડી (ના. અનુ. ૧૯૦૫), ૧૬૬૬નું
આવગતનગર (અનુ.)

મોણુનાથ

ઈ.સ. ૧૬૧૬-૧૬૪૫

જામનગરના દીવાન કેંગવાળાના પુત્ર
કેશવ હાકરના પુત્ર પરગુભી સમ્રાજ્યના રજા
પદ 'છદ્રાવતી' નામથી પણ રચનાઓ. રચના.
પદો (હિં. ગુજ. વિગાળ સંગ્રહ)

મોણુલાલ કિરપારામ દેસાઈ

ઈ.સ. ૧૯૮૨-૧૯૫૧

જ. ૧૧-૫-૧૮૮૨ આમોદ બ્રહ્મશત્રુત્રય
માધ્ય. વડે દશમાં. ૧૯૦૩માં વડોદરા કો. થી
બી.એ. ૧૯૦૪માં સરકારી કેળવણીખાતામાં
શિક્ષક. ૧૯૧૬માં ડો. એન્ડ્રુ હંદરો થયા
૧૯૨૦માં અમદા ર્યુનિ સ્કૂ ખોલેના મુખરિ
૧૯૨૫માં એડમિ-ઓફિ નિવૃત્તિ પર્યંત વર્ષો
સુધી ગુજ. સા. સભા અમદાવાદના એક મંત્રી.
મૃત્યુ : ઈ.સ. ૧૯૫૧ રચના ગુજરાતના
ઇતિહાસની સહેલી વાતો (૧૯૨૨), શિષ્ટ
સાહિત્યમાળા-ક્રમિક પાઠ્યપુસ્તક (ગુજ. સા.
પરિષદ માટે) ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૧), વાર્તાઓ
અને સંસ્મરણો (૧૯૩૨)

મોણુલાલ મલ્હારંકર બક્ષી

ઈ.સ. ૧૮૭૬

જ. ૩૦-૫-૧૮૭૬. વાગાત્રા વડનગર.
નાગર ગ્રહસ્થ. ૧૮૯૫માં મૅટ્રિક ૧૯૦૦ ન્યૂ
ચેંડેથી બી.એસસી કિટ્ટી સાહિત્યના રાગ
જ્ઞાતા ૧૯૩૪-૩૫ વડે દશના કેળવણીખાતા-
માં, પછી પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિરમાં. ૧૮૯૬-૯૭
ચૂડા મટેમાં ભાષાતી મેનેજર, ૧૮૯૭-૧૯૦૩
રાજકોટમાં વડીલાત ૧૯૦૩-૧૯૦૬ પચગની
દેવલ લીમાં શ્રી સીતારામના પરિત ઔરિફ્ટ
સાથે ૧૯૦૭-૧૯૩૯ વડોદરા રાજ્યના ગૌ-
વાડીખાતામાં રચના : ગભવિદ્યા (૧૯૨૮),
કબીરસાહે મનુ બીજક ભાગ ૧૨ (૧૯૩૩-
૧૯૩૬), વિશ્વપ્રેમદર્શન (૧૯૪૭), ગામસ્વેચકો
(૧૯૬૮), સાધનચતુષ્ટય (વિ. ૧૯૪૬)

મોણુલાલ મુનશી

રચના : સોગલ (ન. ૧૯૬૬)

મોણુશંકર પ્રેમશંકર ભટ્ટ

ઈ.સ. ૧૮૯૧-૧૮૧૮

જામનગર પ્રશ્નોરા નાગર ગ્રામણુ સ્વ
દુર્ગાંગર શાસ્ત્રીના મામા ગુજ. છ. કેન્દ્ર
પછી સ. નો વ્યવસ્થિત અભ્યાસ કચ્છ કિ
ના વિદ્વાન. રચના : ગામકુસુમ (૧૮૯૬), અ-
દૈત સિદ્ધિ (અનુ.) બ્રહ્મચર્યનો ઉપદેશ. આ-

પણે કદ્ય કેમ થાય (૧૮૬૬), વૈદ્યવિદ્યાનુ
તાત્પર્ય (૧૮૬૭), અધ્યાગહુદ્ય (અનુ ૧૬-
૧૩)

પ્રાણશંકર સોમેશ્વર જોશી

ઈ.સ. ૧૮૬૭

જ. ૨૦-૨-૧૮૬૭ જેતપુર બ્રાહ્મણ.
પ્રાથ માધ્ય જેતપુરમાં. રાજકોટથી મૅટ્રિક
નૃતાગઢમાં તે શિક્ષણ ૧૯૧૬થી સાહિત્ય
પ્રવૃત્તિ ૧૯૧૬થી વિદેશગમન લેખક પત્રકાર
અને શિક્ષક. દક્ષિણ આફ્રિકાની કાલિયજ-
વળના કાર્યકર ત્યાંની સરકારે ૧૯૫૭માં ત્યાંથી
ફર કરતા ભારતમાં આવી રહ્યા અત્યારે રાજ-
કોટમાં રચના સ્વતંત્રતાનો દાવો (અનુ),
જગતના રાજદ્વારી ક્ષેત્રમાં હિંદુ સ્થાન
(અનુ), લિંગ અને જાતિ (અનુ), કૃષ્ણજીવી
(અનુ) રંગરેખાનો દુર્ગ, શાહીવાદનો જીજ્ઞાસુ,
દક્ષિણ આફ્રિકાની રંગભૂમિ, સ્મૃતિપ્રસંગો,
આફ્રિકાની મહાકાંતિ (૧૯૬૪), કિપરાત. અ.
અથો 'દક્ષિણ આફ્રિકાના કાલિયુક્ત'ને લગતા
૬. (હજી ૧ ગુજ. અને ૨ અ. અમુદિત)

પ્રિયકાંત કાંતિલાલ પરીખ

ઈ.સ. ૧૯૩૭

જ. ૧-૧-૧૯૩૭. રાજપીપળા દસા
ખડાયતા વણિક. પ્રાથ માધ્ય રાજપીપળામાં.
૧૯૫૦માં મૅટ્રિક સુરત એમ ટી બી કોલેજથી
૧૯૫૭માં બી એ એક વર્ષ મુખ્ય-ભવન્સ કો-
માં કરી ૧૯૬૦ વડોદરાથી એમ એ (વિષય
ગુજ.) મુખ્ય કાયદા-કોલેજ સંપ્રેદામાં ગ્રીક્ષક
પછી સંપ્રેદા કો. મા ૧૯૬૨-૬૩, ગે ધરા કો માં
૧૯૬૩-૬૪, રાજપીપળા કો માં ૧૯૬૪-૬૬,
અત્યારે ભાદરજીની કોલેજમાં ગુજ. અધ્યાપક.
રચના ગ્રાંથો રસ્તા (વા સ. ૧૯૬૩), નવી
ધરતી (ન ૧૯૬૬), એક અકપવિરામ એક પૂર્ણ-
વિરામ (વા સ. ૧૯૬૬), પ્રિયા બિન આવત
નાહી ચેન (ન ૧૯૬૭), ધુમ્મસ છાયા પથ
(ન ૧૯૬૬), ભૂતકાળ (વા સં ૧૯૬૬),
કપર ગમન વિશળ (ન ૧૯૭૧), કા વરસે કા
વિષયકો (ન ૧૯૭૧), કોઈનું મીઠળ કોઈને
હાથે (ન ૧૯૭૧)

પ્રિયકાંત પ્રેમચંદ મહિયાર

ઈ.સ. ૧૯૨૭

જ. ૬-૧-૧૯૨૭ વિરમગામ વ અમ-
રેલી બ્રહ્મશ્રમિય પ્રાથ માડલ (તા વિરમ-
ગામ), પછી વડવાણ હાઈસ્કૂલમાં ગૃહ કરી
અમદા ની ન્યૂ હા સ્કૂ પાચમાં (આજના
નવમાં) સુધી માત્ર અભ્યાસ ૧૯૪૦થી જીવિતા-
ક્ષેત્રે અને 'કુમાર' થી કાવ્ય પ્રસિદ્ધિની શરૂઆત
અત્યારે નવોદિત કવિઓમાં ગણ્ય સ્થાન.

રચના પ્રતીક (કા સ. ૧૯૫૩), અશબ્દ
રાત્રિ (કા સ. ૧૯૫૬)

પ્રીતમ

ઈ.સ. ૧૭૧૮-૧૭૬૮

ખાવળા (સુરેસર નજીક, જિ. ખેડા). બ્રહ્મ-
ભટ્ટ જ્ઞાની ભક્ત કોટિના કવિ. વેંપજીવ રચના
પ્રીતમની વાણી (મુ. એમાં એમની મોટા
ભાગની કૃતિઓ છપાઈ છે.), ગુરુગીતા, જ્ઞાન-
ગીતા (મુ), જ્ઞાનપ્રકાશ (મુ), તુલસી વિવાહ
(મુ), પ્રીતમગીતા ભગવદ્ગીતા (મુ), પ્રેમ-
પ્રકાશ (મુ), પ્રોડાણી (મુ), સરસગીતા (મુ)-
અર્વા ગુજ એમને નામે 'એકાદશ રત્ન'
(ભાગ) એમના શિષ્ય નારાયણદાસે ૧૮-
૭૬ (ઈ.સ. ૧૮૨૦)માં નક્ષ કરાવેલો કલ્પ-
ખાચેલો છે, પણ શ્રદ્ધેય નથી. એને નામે રાવવ-
દાસનું 'રામાયણ' પણ ચડાવવામાં આવ્યું છે.

પ્રીતમરાય મજગાય દેસાઈ

ઈ.સ. ૧૮૬૧-૧૯૪૭

જ. ૨-૧-૧૮૬૧ સાણંદ વ અલીપુર;
પછી અમદાવાદ બ્રહ્મશ્રમિય. પ્રા. સુગતમાં,
માધ્ય ને કવ્ય અમદા પછી પ્રે રા કોલેજ-
માં અધ્યાપક સહકાર પ્રવૃત્તિ-ખાસ કરી
હાકસિંગ સે સાયદીઓના જનક એલિસ-
શ્રિજનું 'પ્રીતમનગર' એમના નામ કિપરથી.
૧૯૨૦-૨૫માં ગુજ સા સમાના એક મત્રી.
પાઠ્યપુસ્તકોના લેખક મૃ. ૧૬-૫-૧૯૪૭
રચના. સાહિત્યવાચનમાળા-ભાગ ૧-૨ (૧૯-
૨૪), મુંબઈ દિસાઈ (૧૯૨૬), હિંદુસ્તાન
(૧૯૨૬), આરોગ્ય વિજ્ઞાન પ્રવેશપોથી (૧૯-
૨૬), ગૃહવિજ્ઞાન પ્રવેશપોથી (૧૯૩૨).

પ્રીતમલાલ મજમૂદાર

ગુણવાળી રચના આપનાર કવિ રચના:
ફૂલકણી (કા સ. ૧૯૩૯)

પ્રીતમલાલ લક્ષ્મીશંકર જોશી કવિ

ઈ.સ. ૧૯૩૧

જ. ૨૧-૫-૧૯૩૧. ભુજ (કચ્છ) પ્રાથ
માધ્ય કો ૧૯૫૧માં એસ એસ સી ૧૯૬૧માં
બી એ. ૧૯૫૩માં ગ્રેવિઝ (હિં) ૧૯૫૧થી
માસિકમાં કવિતાક્ષેત્રે અને પછી વાર્તાક્ષેત્રે
પણ પ્રદાન અત્યારે ગુજ રાન્યના માહિતી-
ખાતામાં સુરેન્દ્રનગરખાતે. રચના નિશિગધા
(કા સં. ૧૯૫૭), વૈજયન્તી (ગી. સં ૧૯૬૪)

પ્રીતિવિજય ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ

સુકાલી જે જે સાધુ રચના ખારતત
(૧૯૫૭)-મધ્ય ગુજ પથ

પ્રીતિવિમલ

ઈ. ૧૬-૧૭મી સદીનો સઘિભાગ
ક્ષેમપુર તપગચ્છના વિજયસેનસૂત્રિના

ધર્મસિદ્ધતા જયવિમલના શિષ્ય. રચના મૃ-
ગાકુમાર પદ્માવતી ચોપઈ (૧૫૬૩), દાન-
શીલતપ ભાવના ગસ (૧૬૦૨ પછી), અધ-
પ્રકારી પૂત રાસ (૧૬૦૦) વગેરે મધ્ય
ગુજ. પથ, ચંપક શ્રેષ્ઠીકથા (અ., ૧૫૬૫)

પ્રીતિસાગર ઈ. ૧૭મી સદીનો અંતભાગ
જે. જે સાધુ રચના ઋષિદત્તા ચોપઈ
(૧૬૬૬)-અર્વા ગુજ પથ

પ્રેમ ઈ. ૧૬મી સદીનો આગળ
જે. લોનાગચી રચના: હરિચંદ રાન
ચોપઈ (૧૮૦૧)-અર્વા ગુજ. પથ

પ્રેમજી ખેતસિંહ કંઠગિયાં

લુહાણા રચના. શૃ ગારદગેન ('શૃ' ગાર-
તિલક' વગેરેનો મુક્ત પદ્યાનુવાદ ૧૮૭૭)

પ્રેમ મુનિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાંચ
જે. લોનાગચી રચના કૌપતી રાસ (૧૬-
૩૫), મગલકલરા રાસ (૧૬૩૬)-મધ્ય-ગુજ-
પથ

પ્રેમચોળી

રચના. ચંદ્રબીખ પ્રતિજ્ઞા (ના. ૧૯૨૨)

પ્રેમલાલ ગોવર્ધનદાસ મેવચા

'લક્ષ્મિપ્રિય' ઈ. ૧૯૧૧

જ. ૨૦-૧૦-૧૯૧૧. વેળવા (તા માણા-
વદર). કસારા. પ્રાથ. માધ્ય. મોસાળમાં. આપ-
ખળે સાહિત્યપ્રવૃત્તિ. વલ્લભસંપ્રદાયના જાણ-
કાર લેખક અને કવિ 'વૈશ્વનાર' માસિકના
ત્રીસ વર્ષ તંત્રી. અનેક સામયિક પત્રોમાં
લેખકાન્યો-દૂષ્ટી વાર્તાઓ એકાકીઓ વગેરે
છપાયા છે. રચના દિવ્ય પુષ્ટિમાગેના પ્રણેતા,
ગ્સખાન (ના), ભાવના (પ્રસંગચિત્રો), વૈષ્ણવ-
કકમણિ (વિવે.), ભાવનામંદિર, ભાગ ૧-૨
(વા. સં.), પરમભક્ત નારાયણદાસ (ના),
બ્રહ્મસંબધ અને આપણું કર્તવ્ય, સત્યનો સં-
ગાથી (ના), વેંપજીવમાલ પાઠમાળા, વ્રજયાત્રા-
નો સંગાથી (સાસ્ત્રીક ભૌગો. પરિચય),
પુરુષોત્તમ પ્રતિભા (ય), નિત્યસીલા (અનુ),
વિહારી સ્મરણ (કા. કવિ પરિચય), સૌરશ
(કા સપાદન), પરાગ (કા. સપાદન) જય
ગોપાલ (ય, ૧૯૭૦) વગેરે

પ્રેમવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો આરબ
કિન્નરચિની, ખખાત જે. જે સાધુ રચ-
ના. આત્મગિતા (૧૬૦૬), ધનવિજય પ-
ન્યાસ રાસ (એતિ), વસ્તુપાલ તેજપાલ રાસ
(૧૬૦૬) અર્વા ગુજ ના આરમ્બુ પથ

પ્રેમશંકર હરિલાલ ભટ્ટ ઈ.સ. ૧૯૧૪

જ. ૩૦-૮-૧૯૧૪ રાજસીતાપુર (તા
ત્રાંગદા), ઔઝીચ સહસ્ર બ્રાહ્મણ પ્રાથ

ધ્રાંગધ્રાના ગામોમાં; માધ્ય હળવદ ધ્રાંગધ્રા-
મા. શામળદાસ કોલેજ ભાવનગરથી ૧૯૩૮માં
બી.એ. ગુ.ના વિષયમાં પ્રથમ આવવા માટે
ગુ. સા. પરિષદ ચંદ્રક. ૧૯૪૦માં ગુ. મા. પ્રથમ
આવી એમ.એ. મુંબઈ ભારતી વિદ્યાભવન ૧
વર્ષ અધ્યાપક. પાંચ વર્ષ બમાં શેલ ૦.માં
પ્રકાશન અધિકારી પછી ખાસસા, સોફિયા ને
સિદ્ધાર્થ કોલેજ-મુંબઈમાં અધ્યાપક. ૧૯૫૬માં
અમદાવાદ-સ્વામિનારાયણ કોલેજ ગર થતાં
પહેલા આચાર્ય. ૧૯૬૪માં ધ્રાંગધ્રા કોલેજના
આચાર્ય. ૧૯૬૬થી દહેગામ-કોલેજમાં આ-
ચાર્ય. ગણ્ય કોટિના કવિ ને વિવેચક. રચના
ચયનિકા (કા. સ. ૧૯૪૨), ધરત્રી (કા. સ.
૧૯૪૩), મધુપર્ક (વિવે. સ. ૧૯૪૭), બીજલ
(ન ૧૯૪૮), શ્રીમંગલ (પ. ૩., ૧૯૫૭), તીર્થો-
દક (કા. સ., ૧૯૫૭), આચમન (વિવે. સ.,
૧૯૬૯) વગેરે

પ્રેમાનંદ પ્રેમસખી ઈ.સ. ૧૭૫૭-૧૮૪૫
નિવાસ ગઢડા સ્વામિનારાયણ સમદાયના
સાધુ. સાગ પ્રતિભાશાળી પદ કીર્તનકાર રચ-
ના. પદસંગ્રહ (મુ.) અર્વા ગુજ હળુ દાણ
સાહિત્ય અપ્રસિદ્ધ છે.

પ્રેમાનંદ ભટ્ટ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
વડોદરા. ચોનીસો ગ્રાહણ. પિતાતું નામ
કૃષ્ણરામ ગુજરાતનાં આખ્યાનકાવ્યોનો
હવ્ય કોટિનો કવિ. હરનિમિત્તે કવિતાકેત્રે
પ્રવેશ એ જ નિમિત્તે સુરત નદરખાર અને
મુહાનપુર સુધી મવાસ. નદરખારના શકરહાસ
દેસાઈને આશ્રયે પણ રહી આખ્યાનો રચાયા
હતા એની હવ્ય પ્રતિભાથી મુગ્ધ થઈ પ્રાચીન
કાવ્ય ત્રેમાસિક અને પ્રાચીન કાવ્યમાળામાં
તેમજ સાહિત્ય માસિકમાં અન્યોની ભૂની
રચનાઓ અને કેટલીક નવીનરચી 'પ્રેમાનંદ'ના
નામ હપર પણ મુદ્રિત કરવામાં આવી. લક્ષમણ
હરણ, સુમદ્રાહરણ (સુરતના વલ્લભભટ્ટ),
મહાભારતનાં પર્વો (ભૂતા આખ્યાનકાવ્યોના),
હારમાળા (મૂળ નરસિંહની-વધારા કરી),
દ્રીપદી સ્વયંવર, દ્રીપદીહરણ, અષ્ટાવકાખ્યાન,
હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન, માધાતાખ્યાન, માર્કંડેય પુ-
રાણા, ત્રણ નાટકો-પાયાસી પ્રસન્નાખ્યાન રૂપ-
દર્શિકા-સત્યાભામાખ્યાન તપત્યાખ્યાન વગેરે
વહેતા કરવામાં આવેલા અને સ. ૧૭૬૬
(સ. ૧૭૮૦) સુધી લાંબુ જીવન જીવનારો પણ
શિદ્ધ કરવામાં આવેલો. નવા સરોધનમાં એ
ખતુ તૂટી પડયું છે કવિ શરૂઆતમાં સામાન્ય
ગ્રાહણધર્મો હતા, પરંતુ ઉંચે વધતા સુસ્ત
રામભક્ત બન્યા હતા. એનું નિબંધ સને ૧૭
૦૦ લગભગમાં થયું શક્ય છે રચના: સ્વર્ગ-

ની નિસરણી, આબાહરણ (૨૬ કડયાતુ-૧૬-
૬૭), ચંદ્રહાસ આખ્યાન (૧૬૭૧), અભિમન્યુ
આખ્યાન (૧૬૭૨), મદલસા (૧૬૭૨), ૧૬ ડી
(૧૬૭૭), આદ્ય, સુદામાચંદ્ર (૧૬૮૨)
મામેરુ (૧૬૮૩), સુધન્વા આખ્યાન (૧૬૮૪),
નળાખ્યાન (૧૬૮૬) રણયત્ર (૧૬૯૦), રુદ્ર-
મિણીહરણ, વામનકથા, શામળનાઈનો નાના
વિવાહ, બ્રમરગીતા દશમસ્કંધ (અપૂર્ણ) વ.

પ્રેમાવતીકાર ઈ. ૧૬મી સદીના મધ્ય
રચના પ્રેમાવતી (લોકિકથા, મુ.)

ફોદરસાગરગણિ ઈ. ૧૮ મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના વિનીતસાગર-ધીરસાગરના
શિષ્ય. રચના હોલીરજ પવકથા (સ. ૧૭-
૬૬)

કેતેચંદ સં. ૧૮મી સદીનો મધ્યમાગ
જે. લોકાગચ્છી. રચના. પ્રીતિધર નૃપ
ચોપાઈ (૧૭૬૩) અર્વા. ગુજ. પદ્ય

કેતેહચંદ ક પૂરચંદ લાલન

ઈ.સ. ૧૮૫૮-૨
જ. ૧૦-૩-૧૮૫૮, માડવી (કચ્છ). ૫
ભમનગર વીસા ઓસવાળ વણિક અગ્રેજ
સંસ્કૃતનો અભ્યાસ મુંબઈમાં અમેરિકામાં
જઈ અગ્રેજમાં ભાષણો આપેલા. ૧૯૩૬માં
લડનમાં ભરાયેલી વિશ્વ ધર્મપરિષદમાં શ્વેતા-
ખર જેન સમાજના પ્રેતિનિધિ. વૃદ્ધાવસ્થામાં
પણ પોતાનો પરિચય આપતા એ પોતાને
Young old Lalan તરીકે ઓળખાવતા.
રચના સદ્વક્ત્રા, જેનમાગપ્રવેશિકા,
સ્વાનુભવદર્પણ (અનુ), આત્મબોધ, આત્મ-
વિકાસના માર્ગ, શ્રમણ નારદ, Gospel of
man (અ.) વગેરે

ફાંગ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
લાડોલ (હ ગુજ.) મોઢ વણિક, પિતાતું
નામ ગણપતિ રચના સોદ્ધરણ (૨૭ કડવા)
-મધ્ય ગુજ પદ્ય

ફાર્બસ કોર્બસ, અલેક્ઝાન્ડર કિન્ગોઈ

ઈ.સ. ૧૮૨૧-૧૮૬૫
જન્મ. ૭-૭-૧૮૨૧ લડન અગ્રેજ. ૧૮-
૪૩માં મુંબઈમાં સરકારી સનદી નોકરી વવતા
વવતા ૧૮૮૬માં આસિ જજ. ૧૮૮૮માં
નવેરખરમાં ભોળાનાથ સારાભાઈ દિવેટિયએ
એમને કૃતીશ્વર દલપતરામના સાથની સગવડ
રી આપી ૨૬-૧૨-૧૮૪૮ને દિવસે કાર્બસે
'ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી'—આજની
'ગુજરાત વિદ્યાસભા'—ની સ્થાપના કરી—પોતે
મંત્રી થયા. ૪-૮-૧૮૪૮ને દિવસે 'વતેસાન-

પત્ર' નામક સામયિક આંધી નડ કરાવ્યું. ૫-
૧૨-૧૮૫૦માં મગનભાઈ કન્યાના ગા રજાથી
૧૮૫૧ના એપ્રિલથી 'યુદ્ધિમક્રમ' મ શિક્ષકના
આદર કરાવ્યો. કૃતીશ્વર દલપતરામને ગદ્ય-
માં રાખી ગુજરાતના ઇતિહાસન લગની દેન
કથાઓનો ભાટચારણો વગેરેની મદદથી રાગદ
ગ્યો. મૃત્યુ ૪૮ વર્ષે તા ૩૧-૮-૧૮૬૫
રચના Raamata ભાગ ૧-૨ (૧૮૫૬-
ગુજ મા ગુરુગ્રંથમાઈ કદમરમે અનુવાદ કર્યો,
ને કાળેસ ગુજરાતી સભા, મુંબઈમાં બે ભાગ-
માં ૧૮૬૬-૭૦માં છપાવ્યા)

ફિરોઝ આંટિયા ઈ.સ. ૧૯૧૪
જ. ૧૩-૩-૧૯૧૪, મુળદ. પારસી રચના
છ નાટકો (એકાદી ૧૯૫૧), પદર નાટકો ને
અગિયાર મ્યુઝીકીઓ (ના. ૧૯૫૭), ૬ નાટકો
(૧૯૫૫), નારંગ (ના ૧૯૬૦)

ફિરોઝ કાવસજી દાવર ઈ.સ. ૧૮૬૨
જ. ૧૬-૧૧-૧૮૬૨. અહમદનગર વ.
સુરત. ૧૯૧૨માં ગુજરાત કોલેજ અમદાથી
બી.એ. ૧૯૧૩માં એમ.એ. ૧૯૧૬માં મુંબઈથી
એલએલબી ૧૯૧૬-૧૭માં અમદા નેરીવ
ઈન્સ્ટિ.માં આચાર્ય. ૧૯૧૮-૨૦ પૂનાની ડેકન
કોલેજમાં અગ્રેજના વ્યાખ્યાતા અને ૧૯૨૦
થી ૧૯૭૭માં નિવૃત્તિ પર્યંત ગુજ ડો. મા. ૧૯-
૬૬ સુધી લાલભાઈ દલપતભાઈ વિનયન મહા-
શાળામાં અ ના અધ્યાપક હાલ તદ્દન નિવૃત્ત.
અગ્રેજ સાહિત્ય અને પારસી ધર્મસાહિત્યના
હાંડા અભ્યાસી ઉત્તમ વક્તા ગુજ. યુનિ ની
૧૯૭૦માં ડી.લિટ ની માનદ પદવી. રચના
જરથેસ્તી અને બહાઈ ધર્મો (૧૯૭૩), મોત
પર મનન (૧૯૭૮), દેશનનો ગેગ (૧૯૫૦)

ફૂઢ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સૂપા ઓઠીચ્ય ગ્રાહણ પિતાતું નામ ગ
ણેશ રચના. કથોતતુ આખ્યાન, પાટવવિધિ
(૧૫૨૧), મલ્લ અખાડાના ચઢાવળા મહા-
દેવનો વિવાહ, રુદ્રમિણી હરણ (૧૫૦૬ મુ.),
શુગલપુરી (૧૬૨૫. મુ.), હરિશ્ચંદ્રાખ્યાન
(૧૬૨૭)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

ફૂલચંદ ઝવેરચંદ શાહ ઈ.સ. ૧૮૭૬-૨
નરિયા બડાયતા વણિક. માધ્ય માધ્ય
નરિયાદમાં પછી મુંબઈ જે ને અંદેસ સ્કલ-
માં. સતત ૨૫ વર્ષ સરકારી કેળવણી ખાતામાં
ફોર્થ શિક્ષક અગત શોખને કારણે રામક્રિ-
ના સતત સર્પક અને ગણ્ય કોટિના ગુજ
નાટકોના સર્જક એવા જ ગણ્ય કોટિના
ચિત્રકાર, સંગીતત્ર નાટ્યચમન' થી ગુજ-
દેવજી (૧૯૨૫), વિશ્વમેહિની (૧૯૨૫),

વામનજી (૧૯૨૫), અન્નમિલ (૧૯૨૫), શ્રી કૃષ્ણલીલામૃત (૧૯૨૫), શ્રી હરિશ્ચંદ્ર (૧૯૨૬), ગોપીચંદ્ર (૧૯૨૮), ચંદ્રહાસ (૧૯૨૮), અકાકાર (૧૯૨૮), માતંગમોહ (૧૯૨૯), સતી સાવિત્રી (૧૯૨૯), બાલરામાયણ (૧૯૩૧) વ.

ફૂલાભાઈ ગરબડદાસ

નડિય F વાળદ, શાળાના માસ્તર રચના સેવા આગ્રયાન (૧૯૧૧), માતારામ આગ્રયાન

ફેરુ ઈ ૧૪મી સદીનો આરભ થયેલા કુળમાં પરમ જૈન ચંદ્ર ઠંડુરના પુત્ર રચના વાસ્તુસાર (સ. ૧૩૧૯) ન્યૈ-નિપસાર (સં.), રત્નપરીક્ષા (સ.) એ ત્રણેની વૃત્તિઓ સાથે (સ.)

બકુલ જયસુખરાય જોશીપુગ

ઈ સ ૧૯૨૬
જ. ૬-૬-૧૯૨૬, પેટલાદ વ જૂનાગઢ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ એલએલબી વડીલ રચના 'વેશ્યેલા બકુલ (કા સ ૧૯૪૬), સમાજનાશિરોમણિ (ધૃતસનના નાટકે, અનુ ૧૯૫૧), અશુભાન (કા સ ૧૯૫૬), ગલી ગલીમાં ગુંતે (બી સ ૧૯૫૬), વડીલના અસીલ ને બીન નાટકો (૧૯૫૭-એકાદશીઓ), વરતીની સોડમ (વા. સ ૧૯૫૮), રોતી નગ્નઈ રંગમડવે (પ્રસંગકથા ૧૯૬૨)

બકુલ પદ્મમણિગંધર ત્રિપાઠી

ઈ. સ ૧૯૨૮
જ. ૨૬-૧૧-૧૯૨૮, નરિયાદ, વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. હ લ ગોમતી ગોલેજમાં વાણિજ્ય વિષયના અધ્યાપક. માર્મિક કટાક્ષ-લેખન-જન્મભૂમિ, જનસત્તા, ગુજરાત સમાચાર વગેરે અનેક સામયિકમાં રચના: સ્વચચરમાં (નિર્મિતિ હાસ્ય ૧૯૫૫)

બકુલેશ

રચના. ઈસ્કની ખુશમુ (ન ૧૯૪૨)

બચુભાઈ પોપટભાઈ ગવત

જ. ૧૮૯૮
જ. ૨૭ ૨-૧૮૯૮ અમદાવાદ રાજપૂત પ્રાથ માધ્ય.ગોડળ (સૌ) મા, ૧૯૧૪મા ત્યાથી મૅટ્રિક, ૧૯૧૫ ૧૬ લ્યાની માધ્યમિક શાળામાં શિક્ષક, ૧૯૨૦-૨૧ સસ્વર સાહિત્ય વર્ગક કાર્યાલયમાં અને ૧૯૨૨ ૨૩ નવજીવન પ્રજાસન મહિરમા સંપાદન પ્રજાસન મહંનીશ, ૧૯૨૪ મા 'કુમાર' માસિકના રચનાના કાળથી ૧૯૪૨ સુધી તેનું સંપાદન અને ૧૯૪૩થી અધ્યાપિ પર્યત તેનું સંપૂર્ણ નવ સંચાલન, 'ગુજરાતની પ્રથમ ચિત્રકળા' આદિ સ્લાગિયત્વ લેખો અને ફલા-

વિવેચનો; ગુજરાતી લિપિના નવા મંદોરનું નિમાણ.

બચુભાઈ પ્રભાશંકર શુક્લ

ઈ સ. ૧૯૦૫
જ. ૮-૧૦-૧૯૦૫ વઢવાણ ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર બ્રાહ્મણ ૧૪મે વર્ષે મૅટ્રિક પછી 'જાતિ-નિકેતન' બંગાળમાં ગયા અને વિશ્વ ભારતીના સ્નાતક પાઠેક ભાષાઓના બાહ્યકાર રાત્રમા ત્રણ વર્ષે 'જાતિનિકેતન'માં શિક્ષક પછી મુબઈ પ્યુપિલ્સ ઓન હા રૂ ના આચાર્ય રચના શુક્રશિક્ષા (ના ૧૯૩૮), મહંકુડ (ના), સ્વર્ગ અને મર્યે (ના) દેવયાની (ના) ભાષાવિજ્ઞાન પ્રવેગિન, અધરુ સ્વપ્ન-સાગ ૧-૨ (ન ૧૯૮૨), અપૂરી વાત (ન ૧૯૪૫), અપરુ છત્રન (ન ૧૯૮૬), હરિશ્ચ આલે (૧૯૫૫) વગેરે

બદરી કાચવાલા

સુરતના ઉર્દૂ પદ્ધતિના ગુજરાતી કવિ રચના ના નિશ્વાસ (કા સ. ૧૯૮૬)

બટુભાઈ લાલભાઈ ઉમરવાડિયા

ઈ સ ૧૮૬૬-૧૯૫૦
જ. ૧૩-૭-૧૮૬૬ વેડહા પ. સુરત અનાવળા બ્રાહ્મણ ૧૯૧૬મા વિલ્સન ગોલેજ મુબઈથી બી એ પછી એલએલબી ૧૯૨૩-૨૬ વચ્ચે સરકારી નોટરી લેખર ખાતામાં અમદાવાદ અને મુબાઈમાં. ૧૯૨૦મા 'ચિતન' માસિક ગઝ ક્રેલે ૧૯૨૬મા સુરતમાંથી 'સુ દર્શન' સાપ્તાહિક પ્રથમ પક્ષિના નાટ્યકાગ. મૅટ્રુ ૧૮-૧-૧૯૫૦. રચના સસાર (૧૯-૧૮), રસગીતો (૧૯૨૦), વાનોનું વન (૧૯-૨૪), મત્સ્યગદ્યા અને બીન નાટકો (૧૯૨૫), માલાદેવી અને બીન નાટકો (૧૯૨૭), રાસ-અનલિ (કા. સ. ૧૯૩૫), કીર્તિદા ને કમળના પત્રો (૧૯૩૮), બટુભાઈના નાટકો

બપ્પભટ્ટ

ઈ.ની ૧૨મી સદી જૈન સાહુ. રચના કાવ્યશિક્ષા (સં)

બખલભાઈ પ્રાણજીવનદાસ મહેતા

ઈ સ. ૧૯૧૦
જ. ૧૦-૧૦-૧૯૧૦. સાયલા વ : હળવદ. ઔ સ બ્રાહ્મણ પ્રાથ માધ્ય હળવદ ક્રાંતી મુબઈ અને વઢવાણ સદરમાં ૧૯૨૭-માં મૅટ્રિક ૧૯૨૭-૨૮ ક્રાંતી કોલેજમાં અધ્યયન પછીથી અમદા ગર્વિ ગુજ. વિદ્યા-પીઠમાં તાલીમ બાદ ગામડાઓમાં સેવા-જીવન. ઉચ્ચકક્ષાના લોકસેવક. રચના રંગિયા-નુ ઘડતર (ધૃતિ ૧૯૩૪), માટુ ગામડું (અનુ બવ ૧૯૩૬), મહારાજ થયા પહેલા (ચ

૧૯૪૩), બીતપત્રો કારાલોકગિજ્ઞાણ (૧૯૪૪) રવિગંધર મહારાજ (૧૯૪૪) યજ્ઞસ દેશ (ચિ ૧૯૫૫), બૃહાન અને સર્વોદય (ચિ. ૧૯૫૬) જીવનસૌરભ (ચિ. ૧૯૬૦), માનવતાના સ-સ્કારો (ચિ. ૧૯૬૦), સકાકમાં ખુદાઈ (ચિ ૧૯૬૧), શ્રમનો પ્રસાદ (અનુ ૧૯૬૨), સર્વોદયની વાતો ભાગ ૧ થી ૫ (વાર્તા ૧૯-૫૮), પ્રથમ ગુરુભાતા (સામાજિક જ્ઞાન, ૧૯૬૪)

બખવંત ગૌરીશંકર સંઘવી

ઈ. ૧૯૦૦-૧૯૬૯
જ. ૨૪-૮-૧૯૦૦. પાટણ (કે. ગુજ.) વ અમદાવાદ (ત્રણ પેઢી પૂર્વે જૂનાગઢ) વડનગરા નાગર શ્રા. ૧૯૨૦માં મૅટ્રિક. ૧૯-૩૮મા એસ ટી સી. ૧૯૮૨માં બી.એ, ૧૯-૪૫માં એમ.એ અને બી ટી ૧૯૨૧માં ન્યય-દર્શક અને 'ગુજરાતી પંચ મા ઘોડો વખત. મુબઈની નાણુવટી ઈંગ્લેન્ડ સફલમાં શિક્ષક. ૧૯૨૮થી ૧૯૬૦ અમદાવાદની ટ્યુટોરિયલ હા સ્કૂલમાં શિક્ષક ૧૯૬૩માં તદ્દન નિવૃત્ત ૧૯૪૬ સુધી 'અગ્નિકુમાર' તબલ્લુસ, ૧૯૬૬ સુધી 'પ્રસન્નહસ' અવસાન ૧૯૬૬ રચના: ઓલિયાની આરસી (હા નિ. ૧૯૩૧), રાત્ર-હીન શરતીર અને પ્રહસન ત્રિપુટી (હા. ક. ના. ૧૯૩૨), પત્રપુષ્પ (વા ૧૯૩૩), હાસ્ય-નેવેહ (હા. લે. ૧૯૩૬), પગકમી પેડી (હા. વા ૧૯૪૬), સમાજશાસ્ત્રી મનુ (૧૯૪૭), આત્મપેણ (ધાર્મિક સ્તવનો ૧૯૪૭), આ-નંદ વિનેદ (હા ક. ૧૯૫૦), હાસ્યમાધના (હા. ક. ૧૯૫૩), હાસ્યમોદક (હા. ક ૧૯-૬૫), હાસ્યપોથી (હા ક ૧૯૬૬)

બખવત દલપતગમ દવે

ઈ સ ૧૯૨૫
જ ૮-૬-૧૯૨૫ સંજળ (સૌ.) ઔદીચ્ય ખરેડી શ્રા. મૅટ્રિક ૧૯૬૦-૬૧ 'ગરદેખા' મા-સિકના સહ-સંપાદક ૧૯૬૨માં 'આલમેલ' સાપ્તાહિકના સહ સંપાદક. ૧૯૬૬થી 'કાજલ' સામયિક કાઠવું. રચના: સમણાં મુળગ્યાં ગખ ન થઈ (ન ૧૯૬૩) અંતરખાલી આંખડી હલકાય (ન. ૧૯૬૪) વગેરે

બહેચરલાલ ત્રીકમજી પટેલ,

'વિહારી' ઈ. સ. ૧૮૬૬-૧૯૩૭
જ : ૨૨-૩-૧૮૬૬ શિહોર. કડવા પાટી-દાર. ગુ. જીવો શિહોરમાં અ ૬ બાવનગરમાં પડી રાજકોટ અને અમદા.ની ટ્રે કો મા અ-ધ્યયન ગોડળના કેળવણીખાનામાં શિક્ષક-તાલુકા સ્કૂલના આચાર્ય- પછી ગોડળ-અધ્યા-પન મહિરના આચાર્ય સ અને ગુજ.ના

અન્યમતિના વિદ્વાન અને કવિ. મૃત્યુ ૧૨-૧૧-૧૯૩૭. રચના વીરસિંહ અને પ્રેમરાય (૧૮૮૭), પદ્યદશી (અનુ ૧૮૯૩), વીરસ (૧૯૦૭), મેઘદૂત (અનુ. ૧૯૦૮), યજ્ઞસૂત્ર (અનુ ૧૯૧૦), ભાગવતપુષ્પાંજલિ (૧૯૧૩), આત્મોત્પત્તિ (૧૯૧૫), ગીતા વ્રતવિહારી અનુ. ૧૯૧૮), ઉત્તરરામચરિત (ના. અનુ. ૧૯૩૫), અભિજ્ઞાન શાકુતલ (ના. અનુ ૧૯૩૫), વિહારી આર્યાવર્ત યાત્રા (૧૯૩૬) વગેરે

મહેરામજી મહેરખાનજી મલખારી

ઈ. સ ૧૮૫૩-૧૯૧૨

વડોદરા પછી સુરતમાં અભ્યાસ. અગ્રેજી શાહિત્યનો સખળ પરિચય. મુખ્યમા ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયામાં. 'ઇન્ડિયન રપ્રેસેન્ટેટિવ' આ સાપ્તાહિકનું સંપાદન. ૧૮૭૮મા 'ગુજરાત અને ગુજરાતી' બીજી સાપ્તાહિક ૧૮૮૩મા કાલામીનવરોજના આશ્રય તીથે 'વોઇસ ઓફ ઇન્ડિયા'ના મુખ્ય લેખક. ઇંગ્લેન્ડની ત્રણ વાર મુસાફરી શુદ્ધ ગુજરાતીના કવિ મૃત્યુ. ૧૧-૭-૧૯૧૨. રચના: નીતિવિનોદ (૧૮૭૫), વિદ્વસનવિરહ (૧૮૭૮), અનુભવિકા (૧૮૯૪), સસારિકા (૧૮૯૮), મલખારીના કાવ્યો. અગ્રેજીમાં Indian Eye on English Life' વખણાયેલું પુસ્તક.

બળદેવ મહુલાદ મોલિયા

રચના અક્ષયપાત્ર (ના ૧૯૫૬)

બળવતરાય કલ્યાણરાય ઠાકોર

'સેહેની' ઈ. સ. ૧૮૬૯-૧૯૫૨

જ. ૨૩-૧૦-૧૮૬૯ ભરૂચ ત્રીસા ક્ષણ-શત્રિય અટક 'સેહેની' પ્રાથ ભરૂચ રાજ કોટ; માધ્ય રાજકોટ કોલેજ-શિક્ષણભાવનગર મુખાઈ પૂનામાં ૧૮૮૬મા મટ્રિક અને ૧૮૯૦-મા બી.એ પહેલા વર્ગમાં પહેલા. ૧૮૯૨માં ડેક્કન કોલેજમાં-પૂનામાં દક્ષિણ-ફેલો ૧૮૯૫-માં સિંધ ડો કરાચીમાં ઇતિહાસ અને અધ્ય-શાસ્ત્રના અધ્યાપક. બીન સત્રમાં ૧૮૯૬ થી ૧૯૦૪ સુધી અજમેરની સરકારી કોલેજમાં વચ્ચે બે વર્ષ પૂનાની ડેક્કન કોલેજમાં. ૧૯૦૪ થી ૧૯૧૩ સુધી રાજકોટની રાજકુમાર કોલેજમાં ૧૯૧૫થી ૧૯૨૪ પૂનાની ડેક્કન કોલેજમાં. ૧૯૦૬મા એક સત્ર વડોદરા કોલેજમાં અગ્રેજી અને તત્ત્વજ્ઞાનના અધ્યાપક. આમ અનેક વિ-પયો ઉપર પ્રભુત્વ સંસ્કૃતના પણ સારા જ્ઞાતા ઇતિહાસ રાજકારણ અધ્યેશાસ્ત્રના પણ ગણ્ય-કોટિના વિદ્વાન ૧૯૨૪માં નિવૃત્ત થયા હતા રાજકોટમાં હતા ત્યારે ત્રીજી સાહિત્ય પરિષદના મંત્રી તરીકે સેવા આપી પરિષદને સફળ

બનાવી હતી. ૧૯૨૬ સુધી એના એક મંત્રી. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આજની નવી પેઢીના કવિઓના પુરસ્કારક. અધ્યયન સોનેટોના જનક. વિવિધ છંદોના પ્રયોગકાર નવા છન્દો-ના પણ પુરસ્કારક. અગ્રેજી કાવ્યસાહિત્યના પણ આટલું વિદ્વાન. 'કલાપી' 'કાત' વગેરેના સગી અને સાથી હતા વિવિધ વિષયોના સમર્થ લેખક અને વિવેચક. મૃત્યુ. ૨-૧-૧૯-૫૨. રચના: અભિજ્ઞાન શાકુતલ (સમ. અનુ ૧૯૦૫), પુરાણનાં વ્યવચરિતો (૧૯૦૬), ભણકાર (કા. સ, ૧૯૧૭, ૧૯૨૭, ૧૯૪૨), દર્શનિયુ (વા. સં ૧૯૨૪), ભગતી જુવાની (ના ૧૮૨૩), ભગનમા અક્ષયચંદ (ના ૧૯૨૮) યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ (ઈતિ ૧૯૨૮), ઇતિહાસ દિગ્દર્શન (૧૯૨૮), અખાલાભાઈ (ચ. ૧૯-૨૮), સિરિક (વિ ૧૯૨૮), કવિતાશિક્ષણ (૧૯૨૪), પરિપક્વવૃત્તિ ભાગ ૨-૩ (૧૯૨૮, ૧૯૨૯), મહારાં સોનેટ (કા. સં. ૧૯૩૫), સોવિયેટ નવ જુવાની (૧૯૩૫), ભણકાર (વર્ધિત કા સં. ૧૯૫૨), ગોપીહૃદય (કા ૧૯-૪૩), ઉપરાંત આપણી કવિતાસમૃદ્ધિ (કા સં. સંપાદન ૧૯૩૧), વિવિધ વ્યાખ્યાનો ભાગ ૧-૨ (૧૯૪૫, ૧૯૪૮, ૧૯૫૬), માલવિકાગ્નિ-મિત્ર (અનુ ૧૯૩૩), વિક્રમેવંશીય (અનુ), અખડરાસ (સપા), નવીન કવિતા વિશે વ્યા-ખ્યાનો, પચોતેરમે (૧૯૪૬), પ્રવેશકો (૧૯-૫૬), Text of Shakuntal વગેરે ૩ અં ગ્રંથો, વગેરે

આપાલાલ ગરખડદાસ શાહ

ઈ. સ. ૧૯૬૬

જ. ૧૭-૬-૧૮૬૬ સાણસોલી (વડો) વડોદરામાં ૧૯૧૫માં મૅટ્રિક. ડોલેજશિક્ષણ વડોદરામાં. સંસ્કૃત સાહિત્યના અને આયુર્વેદના ગણ્યકોટિના વિદ્વાન રાષ્ટ્રપ્રેમથી રંગાયેલા યથાર્થે હાંસોટમાં ગાલ્યા પછી સુરતની આયુ-ર્વેદ કોલેજના નિવૃત્તિ પર્યંત આચાર્ય ૧૮૬૫ના રણજિતરામ સુવણચક્રકના વિજેતા. રચના. કોમારભૂત્ય (૧૯૨૫), નિવૃત્ત આદેશ (૧૯૨૭-૨૮), અભિનવ કામશાસ્ત્ર (૧૯૩૦), વૈદ્યકીય કાવ્યશાસ્ત્ર (૧૯૩૦), વૃદ્ધત્રયીની વનસ્પતિ-ઓ (૧૯૩૦), સંસ્કૃત સાહિત્યમાં વનસ્પતિ (૧૯૫૩), ધરગચ્છ વૈદ્યક (૧૯૫૨), ખોરાકનાં તત્ત્વો (૧૯૫૭) અને આયુર્વેદ અને વૈજ્ઞાનિક દષ્ટિ, આયુર્વેદ વ્યાખ્યાનમાળા, આયુર્વેદ વિહ-ગાવલોકન, આપણો ખોરાક (૧૯૫૮) વગેરે

આપાલાલ ભાઈશંકર ભટ્ટ

ગરબીકાર. અગ્રેજીના જ્ઞાતા. રચના મુ-ખાઈ ગરખાવળી (૧૯૦૦)-મા નોંધપાત્ર ગર-

બીજા, જેમાં 'વા આદેશો ગાય' અંગ્રેજી ૬૫-થી લખેલી છે.

બાપુ કવિ, 'હીરાભાઈ મુખાજી'

નડિયાદના વતની, હિંદીમાં રચનાઓ કરી છે અપ્રસિદ્ધ

બાપુ ગાયકવાડ

ઈ. સ ૧૭૭૭-૭૮-૧૮૧૩

વડોદરા ગોહડા વડોદરાના ગાયકવાડ કુટુંબ નો. પિતાનું નામ યશવંતરાવ. ગોહડામાં જન્મીર હતી શ્રીરામકાવો શિષ્ય અને નિગત ભક્તને પણ મળેલો. રચના પદસંગ્રહ (મુ), જ્ઞાનના દ્વાદશમાસ (મુ) આને નામે વડોદરાથી કેટલાક વિશેષ પદોના સંગ્રહ પણ બહાર પડ્યો છે, પણ શ્રદ્ધેય નથી

બાપુભાઈ પ્રાણજીવન વંદ્ય

રચના અ. સો. વિધવા (ન ૧૯૧૧), એ આવજો (ના. ૧૯૫૫), પ્રેરણા (ના. ૧૯-૫૬), વચ્છકુમાર બૃત્ય (ન ૧૯૫૬), વહેતુ વાત્સલ્ય (વા સ. ૧૯૬૪), ડપમા (ન ૧૯૬૪)

બાલકૃષ્ણ ચુનીલાલ ભેશી, 'નયોતિ'

ઈ સ ૧૮૬૫-?

જ. ૧૫-૮-૧૮૬૫ ડોલેઈ. વ.: ઓડીય ટોળકિયા આ. પ્રાથ સિનેદરમાં. વડોદરાથી મૅટ્રિક એસ ટી સી. થયેલા પછી પદરા હા. સ્કૂ. મા શિક્ષક રચના ભારતીય શિક્ષણનો ઇતિહાસ (ચિ. મા. બની ગાયે. ૧૯૨૦), પ્રાચીન ભતિ અને જાતિ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૧), સુશીલા (અનુ. ૧૯૨૪), ગૌરી (૧૯૨૫), ડાક્ટર કે દેવ્ય (૧૯૨૬), ફેગસેવક દપતી (૧૯૨૬), સન્યાસિની (૧૯૨૭), સુમતિ (૧૯-૨૮), રણવીરની તલવાર (૧૯૨૬), આસ્થા, શશિકલા (વા ૧૯૪૬)

બાલકૃષ્ણ લોગીલાલ પડયા

સુદર રચનાશક્તિવાળા કવિ રચના. વિદ્યા-મહાત્મ અને જાતિ સુધારો (૧૮૯૦)

બાલકરામ નદરામ માંડવીકં

રચના વૃદ્ધ ચાણક્ય (અનુ ૧૮૭૪)

બાલચંદ વિજયવિમલ

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યમાન

અન્નિમગ્ન જે રંગે યતિ અને સાધુ. રચના: સમેતશિખરગસ (૧૮૫) વગેરે

બાલચંદ હીરાચંદ શાહ

રચના સુખેશ્વરતત્ત્વ કનુમાવલિ (કા. સં. ૧૮૬૬)

બાલચંદ

ઈ. ૧૩મી સદી

અણહિલપુર પાટણ ચંદ્રગચ્છના કંરિ-

બદ્ધસૂરિના શિષ્ય વસ્તુપાલના સમકાલીન. સંસ્કૃત રચના. ઉપદેશકદંથી દીકા, વિવેક-મંજરીદીકા, વસંતવિલાસ મહાકાવ્ય ('વસ્તુ-પાલ' વિશેનું, ૧૨૪૦ પછી), કરુણાવચ્ચુધ (ના.), ગણધરાવલી

ખાલચંદ્ર પાઠક ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્ય જેન સાધુ. રચના. નિર્ણયમલાકર (સ, ૧૮૭૪ ઋદ્ધિસાગર સાથે)

ખાલસુકુંદ મણિશંકર દવે

ઈ સ ૧૯૧૯

જ ૭-૩-૧૯૧૯. મસ્તુપુરા (તા વાઘો-રિયા, વડોદરા) ચોવીસા યાદાણ પ્રાથ વતન-મા પછી કુવરવાડામાં છ ઘોરણ સુધી કરી વડોદરાની સયાજી હાઈસ્કૂલમાં મેટ્રિક સુધી-નો (૧૯૩૬માં) નવી પેઢીના ગપ્પ કોટિના કવિ વર્ણોથી નવજીવન મુદ્રણાલય અમદાવાદ-માં મુકશોધક તરીકે 'લોકજીવન' રચના. પ-રિક્ષા (કા સ ૧૯૫૬), સોનચપો (કા સ ૧૯૫૬), અલ્લસદલ્લક (કા સ ૧૯૬૫)

ખાલાભાઈ વીરચંદ દેસાઈ,

'જયભિખુ' ઈ સ ૧૯૦૮-૧૯૬૯

જ ૨૬-૬-૧૯૦૮ વીંછિયા (તા જસ-દણ-સૌ) વ સાયલા વીસા શ્રીમાળી જેન-વણિક. પ્રાથ વિનપુર (ઉ ગુજ) માં ૩ યો અમદાવાદમાં પછી મુખઈ અને ત્ય રખાદ કાશી આગરા અને ગ્વાલિયરમાં સ ન્યાય-શાસ્ત્ર અને પ્રા જેન આગમેનો અભ્યાસ 'ન્યાયતીર્થ' અને 'તત્ત્વભૂપણ' જેન ધર્મને અ પદ રીતે વાર્તાસાહિત્યમાં મુકવાની કાવટ ધરાવતા લેખક. ખાલસાહિત્યના સારા લેખક. 'ગુજરાત સમાચાર'ની સાહિત્ય કટારીના લેખક અવ સાન ૨૪-૧૨-૧૯૬૯. રચના બાગ્યવિધાતા (ન ૧૯૩૬), શ્રી ચારિત્રવિજય ચરિત્ર (ચ ૧૯૩૬), બેટા બળવો (૧૯૩૮) (ન કામ વિ-જેતા સ્થૂલિષ્ઠ (ન ૧૯૪૨), મહર્ષિ મેતારજ (ચ ૧૯૪૨), ઉપવન (વા. સ ૧૯૪૪), પારકાધરની લક્ષ્મી (વા. સ. ૧૯૪૬), ભગ-વાન ઋષભદેવ (૧૯૪૭), પ્રેમમંડા રૂવિ જયદેવ (ન ૧૯૪૭), મનમંગલ (ન ૧૯-૩૮), ઝાસીની રાણી (ચ ૧૯૪૩), કસ્તૂરબા (ચ ૧૯૪૬). વીરધર્મની વાર્તા ભાગ ૧૨ (૧૯૪૭-૪૯), જવામલ (૧૯૪૯), એક કદમ આગે (૧૯૪૯), હિમતે મદા (૧૯૪૮), વિક્ર માદિય હેમુ (ન ૧૯૪૮), ગઈ ગુજરી (ન ૧૯૪૯), ભાગ્યનિમાણુ (ન ૧૯૪૯) મન્ય ગલ ગલ (ન ૧૯૫૦), માદે વતન (વા સ ૧૯૫૦), બુદ્ધિ સાગર (ચ ૧૯૫૦) વગેરે

ખાલાશંકર ઉદલાસગમ કથારિયા

'ખાલ' ઈ. સ ૧૮૫૮-૧૮૯૮

જ ૧૭-૫-૧૮૫૮ નડિયાદ સાહેદરા નાગર ગ્રામ્ય કોલેજના પહેલા વર્ષ સુધીનો અભ્યાસ. ૧૮૮૦માં ઘોઝા (જિ ભાવનગર)માં કસ્ટમ ખાતામાં, ૧૮૮૧-૮૨ ભડચમાં રેવન્યુ-ખાતામાં, પછી આમોદમાં ટ્રેઝરી કારકુન છતા થયા પછી ૧૮૮૭માં નડિયાદમાં રહી 'ભારતી ભૂપણ' ત્રેમાસિકનું સંપાદન એમાં સંસ્કૃત ક્ષરસી અરખી ગ્રંથોના અનુવાદનો પ્રયત્ન. 'ઇતિહાસમાળા' નામનું માસિક પણ ચલાવેલું ૧૮૯૩માં 'કૃષ્ણમહોદય' વૃષ્ણવી માસિક. ક્ષરસીધાદીની કવિતાના પરેલા પુસ્તક ૧૨ થોડે સમય અમદાવાદની ગુજ વર્નાક્યુલર સોસાયટી (ગુજ વિદ્યાસભા)ના સહાયક મંત્રી અને 'બુદ્ધિમંકાશ'ના તત્ત્વી મૃત્યુ ૨-૪-૧૮૯૮. રચના. મૃત્કટિક (ના અનુ), કપૂરમંજરી (ના અનુ), કલાત કવિ, ચંદ્રાવળા, દેવદાસની રાજનીતિ પ્રો હમાગર જોશીએ કલાત કવિ' શીષ્યનીએ એમના મોટા ભગના કાવ્યો-કાવ્ય નુવાદોનો પણ સંગ્રહ ગુજ. સા સભા તરફથી પ્રસિદ્ધ કરેલો

(સૌ.) **ખાખાખહેન**

રચના. અમદાવાદની નાગર ગ્રીઓમાં ગવાતા ગીતોનો સંગ્રહ (૧૮૭૨)

ખિપિનચંદ્ર જીવણલાલ ઝવેરી

ઈ સ ૧૯૧૭

જ ૨૮-૨-૧૯૧૭ મુખઈ. વ. સુરત વીસા ચોસવાળ જેન વણિક. પ્રાથ મુમઘમા-સુરતમાં પણ માધ્ય મુખઈમાં. ૧૯૩૧થી સ્વરાજ્યની ચળવળમાં સક્રિય કાર્ય અને છ-માસ જેલનિવાસ ૧૯૩૪-૩૫ અમદાવાદમાં 'જેન ગ્યોપિત' કાર્યાલયમાં ગુમાસ્તાગીરી ૧૯-૩૬માં મેટ્રિક મુખઈથી ૧૯૩૬-૪૦ કોલેજ-અભ્યાસ મુંબઈમાં, ખી એ ૧૯૪૦-૪૨માં એમ એ ૧૯૪૨માં કાર્બેસ ગુજ. સભા મુંબઈ-ના સહમંત્રી, અને એલિફન્ટન કોલેજમાં અધ્યાપન કાર્ય, ખી ૭ ખી ૭ કોલેજમાં પણ; સૌરાષ્ટ્ર નૃતાગઢ કોલેજમાં પણ ૧૯૮૦-૬૬ વલ્લભવિદ્યાનગરની ન્યૂ આર્ટ્સ કો ના આ-ચાર્ય, પછી સુરેન્દ્રનગર કોલેજમાં વડોરે ગુજ-ના અધ્યાપક ધર્મે ટ્રસિડ ૭ કોલેજ રાજકોટ-ના આચાર્ય પણ 'રમણભાઈ' ઉપર નિબંધ લખી પીએચ ડી. થયેલા છે રચના: બસ નખર ખાર (વા અનુ ૧૯૫૧), પ્રતિશોવ, રમણભાઈ નીલકંઠ (ચ, વિત્ર અધ્યયન)

ખિલકણ

ઈ ૧૨મી સદી

કાન્તીરના યાદાણ સિદ્ધરાજ જયસિંહનો

સમકાલીન રચના. ખિલકણ પંચાસિ. (સ કાવ્ય), કણ સુદરી નાટિકા (સ.), વિઠ્ઠાક દેવચંતિ મહાકાવ્ય (સ), ખિલકણાપટક (સ, પા. વૈનાથ મુતિ)

ખિહારીદાસ મેઘરાજજી

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય

કચ્છનું વાઘાય ગામ કચ્છ ભરિયાનો ધલ ભતિનો રાજપૂત જન્મ ૧૭૪૮ દેવા સા-હેબનો દીક્ષિત શિષ્ય, મૂળ નામ 'વેરોજી' રચના 'વિહારી'ની છાપના કુંડળિયા અને પત્રો (ગુજ. હિ.)

ખુધરાજ કચ્છગાય ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. વે ગૃહસ્થ રચના. મદનરાસ મદન-ચુદ્ધ (૧૫૩૨) -મધ્ય-ગુજ પદ અવહટ્ટના સંસ્કારવાળી ભાષામાં

ખુદિવિજય ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ તપગચ્છતા વિજયદાનમરિના શિષ્ય રચના. ચિત્રસેન પદ્માવતીકથા (સ, ૧૬૦૬)

ખુદિસાગરસૂરિ ઈ. ૧૬મી સદી પાટણ બરતરંગગચ્છના સરધાપદ. જિનેશ્વર-સૂરિના સહોદર અને સહકીર્તિત રચના પચ્ચથી આકરણ (સ)

ખુદિસાગરજી ઈ. સ. ૧૮૭૪-૧૯૨૫

જ. ૩૧-૧-૧૮૭૪. વિનપુર (ઉ. ગુજ) કડવા પાટીદાર. પ્રાથ વિનપુર-મહેસાણા-આલેલમાં. ૧૯૦૦માં શ્રીરવિસાગરજીના શિષ્ય શ્રી સુખસાગરજી પાસે જેન ન્વેતાં. દીક્ષા લીધી સંસ્કૃત પ્રાદુત ભ પાચેના સખળ અભ્યાસી. સ મા પણ ગ્રંથરચનાએ ૧૯૦૮-માં વિનપુરમાં 'આત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળ' સ્થાપ્યું ત્યાંના વિશાળ જ્ઞાનમંદિરમાં હ. સિ તેમજ મુદિત ગ્રંથોના ભડાર હોલો કુર્ચો ગુજ વણા ભજનો પણ લખ્યા છે મૃત્યુ. ૬-૬-૧૯૨૫, રચના. પરમાત્મદર્શન, પરમાત્મ-ન્યેતિ, અધ્યાત્મશાંતિ, આત્મતત્ત્વદર્શન, જેનોપનિષદ, ગિયોપનિષદ, તત્ત્વવિચાર, પદ-કેવ્યવિચાર, આત્મપ્રકાશ, જેન-પ્રિસ્તીધર્મનો મુદ્રખડો, તત્ત્વજ્ઞાનદીપિત્ર, યોગદીપક, આનંદ-ધનપદસંગ્રહ, આત્મદર્શન, સમાધિ શતક, દશાવારથોપનિષદ ભાવાર્થ; શ્રીમદ્ દેવચંદ ભાગ ૧૨ (સ પા), જેન રાસમાળા (સ પા.), જેન ધાનુ પ્રતિમા લેખસંગ્રહ ભાગ ૧-૨ વગેરે

ખુલાખીરામ ચકુભાઈ કવિ

ઈ. સ ૧૮૫૨-૧૮૮૬

જ ૭-૧૧-૧૮૫૨ અમદાવાદ. ઓહીચ્ય સહચ યાદાણ વડોદરા રાજ્યની ન્યાયખાતા-

રંચૂખાતાની નોકરી. હિંદના સારો પ્રવાસ કરેલો. દલપતરામ કવિતા સંપર્ક કાવ્યકુશળતા. રચના જ્ઞાનદર્શનકાવ્ય (૧૮૬૬), રંગશીલાનો રંગ (૧૮૭૨), રસિકગાયન સમાજ (૧૮૭૨), કાવ્યકોસ્તુભ ભાગ ૧ ૨ (૧૮૭૫ ૧૮૮૪), યુવરાજયાત્રા (૧૮૭૬)

બુલાખીરામ રણછોડ પડયા

પ્રાસાદિક કવિ રચના: કુલીનની કન્યા (૧૬૧૭)

ખુદિયો ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

અખાનો પૂર્વસમકાલીન વેદાંતી પદકાર. રચના. પદસંગ્રહ (મુ.)-અર્ધા ગુજ.

બેચરદાસ જીવરાજ દેશી

ઈ. સ ૧૮૮૬

જ. ૨-૧૧-૧૮૮૬ વળા (વલખીપુર). ત્રીસા શ્રીમાળી જેન વણિક. ગુજ. છ ઘેરણુ : રી કાશીની યશોવિજયજી જેન પાઠશાળામાં ભણી 'ન્યાય વ્યાકરણતીથે' ધર્મ કાલખોમાં જઈ પાલિભાષા અને બૌદ્ધધર્મનું અધ્યયન કર્યું દેશમાં આવ્યા પછી અમતાની રાષ્ટ્રીય ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં પ્રાકૃત અને અપભ્રંશના અધ્યાપક. થોડો સમય ઘેર રહ્યા પછી લા દ વિનયન મહાશાળામાં પ્રાકૃતના અધ્યાપક. ૧૯૧૫માં નિવૃત્ત થઈ લા દ ભારતીય સંસ્કૃતિ વિધામંદિરમાં માનાર્હ સંશોધક. સંસ્કૃત પ્રાકૃત ભાષાના ઉચ્ચ કોટિના વિદ્વાન. ૧૯૪૦માં મુખર્ધ યુનિ ના ઠા. વસનજી માધવજી ભાપણે 'ગુજરાતી ભાષાની ઉત્ક્રાંતિ' ઉપર આવેલા. રચના પ્રાકૃતમાર્ગીપદેશિકા(૧૯૧૧), ભગવતી સૂત્ર(સાનુવાદ સપા ૧૯૧૮-૧૯૨૩), જેનદર્શન (૧૯૨૨), પ્રાકૃત વ્યાકરણ (૧૯૨૫), પ્રાકૃત પાઠાવલિ, સંમતિતર્ક ભાગ ૧ થી ૬ (પ. સુખલાલજી સાથે સપા ૧૯૨૪-૩૧), ગુજરાતી ભાષાની ઉત્ક્રાંતિ, દેશી નામમાળા (અનુ ભાગ ૧) વગેરે

પ્રહ્મગુપ્ત ઈ ૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ક્ષિત્રમાળના પ્રામણ્ય ચાપવંશના વ્યથ મુખ રાબ્બનો સમકાલીન. રચના 'પ્રહ્મસંકુટ-સિદ્ધાંત (સં ન્યાયતિપ)

પ્રહ્મજિનદાસ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

જેન શ્વે. સાધુ. રચના. હરિવંશરાસ(૧૬-૧૪), યશોધરરાસ, આદિનાથરાસ, શ્રેણિકરાસ, કરંડકરાસ, હનુમતરાસ વગેરે-મધ્ય ગુજ પદ્ય

પ્રહ્મસુનિ-વિનયદેવસૂરિ

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ આજણોઠ (માર.) જે. શ્વે આવ્યાં

રચના. ચાર પ્રત્યેક બુદ્ધ ચોપાઈ (૧૫૮૧). મુધર્મગણ પરીક્ષા, સુદર્શનશેઠ ચરિત્રચોપાઈ, જિનનેમિનાથ વિવાહકથા, અન્નપુત્રરાસ, સુપાર્વજિન વિવાહકથા (૧૫૭૬), ભરતખાલુ-ખસિરાસ (૧૫૬૮), શાંતિનાથ વિવાહકથા, વાસુપૂજ્ય સ્વામીધવલ અને ખીંટ પ્રકીર્ણ-કૃતિઓ-મધ્ય ગુજ પદ્ય

પ્રહ્માનંદ-લાડુ ખારોટ

ઈ. સ ૧૭૭૨-૧૮૩૨

હુગરપુર (વાગડ) મૂળ નામ લાડુ ખારોટ. પ્રહ્મજદ-ચરણ સ્વામિનારાયણ શ્રીસહન-નંદ સ્વામીનો શિષ્ય થતા 'પ્રહ્માનંદ'. ૧૭૬૪-૧૮૩૨ દરમિયાન વિશાળ સાહિત્યસેવા. ઉચ્ચ કક્ષાનો કવિ. રચના 'ગૌરીવિલાસ, ખારમાસ (મુ.) - પદસંગ્રહ (મુ.)-વિગળ સંગ્રહ 'પ્રહ્માનંદ કાવ્યસંગ્રહ'ના ગ્રંથમાં)

પ્રહ્લેદેવ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ

પિતાનુ નામ મહિદાસ. વૈષ્ણવ. રચના. જમરગીતા (૧૫૫૩), પાડવી ગીતા (?) -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મિવિજય ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

જે. શ્વે સાધુ. રચના ચિત્રસેન પદ્માવતી રાસ (૧૪૬૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

ભગવતીકુમાર હ. શર્મા

રચના પડછાયા, સંગ્રહીત (ન)

ભગવાનદાસ કાયસ્થ

ઈ. સ. ૧૫૨૫-૧૫૬૦

સુરત. પુષ્ટિમાર્ગીય વૈષ્ણવ. રચના. ભગવદ્ગીતા, એકાદશસ્કંધ, ફૂલગીતા, સુખમા-ચરિત્ર, પુષ્ટિમાર્ગીય પદસંગ્રહ, ભજનલીલા, શરણુગીતા-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ભગવાનદાસ યુનીલાલ

નડિયાદના વણિક. રચના: શ્રીખાલકૃષ્ણ લીલામૃત (ધોળ ખનાવેલાં છે. ૧૯૩૯)

ભગવાનદાસ નારણજી શાહ

રચના. શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા (૧૯૧૨)

ભગવાનદાસ હીરાલાલ ભૂખણવાળા

રચના વારસદાર (ના. ૧૯૫૫), જમાઉધાર (ના. ૧૯૫૮), સત્યની શોધમા (ના.)

(ડૉ. પ.) ભગવાનલાલ ધંદજી

ઈ સ. ૧૮૩૯-૧૮૮૮

જ. ૭-૧૧-૧૮૩૯. જૂનાગઢ પ્રમોસ નાગર સાહ્યણ. પિતા અને ભાઈ પાસેથી સં ભાષાનું અને શાસ્ત્રોનું શિક્ષણ જૂનાગઢના ખડક ઉપરના અશોકના કોતરેલા ધર્મશાસનની વાચના ૧૮૯૧માં કરીને મુંબઈમાં રોયલ

એશિયાટિક સોસાયટીમાં મોકલી ને સર્વમાન્ય બની. ૧૮૬૨થી ડૉ. ભાડેનાં એ એમને મુંબઈ-માં ભોલાની લીધા. અર્જિદાના લેખોની સાથે વાચના એમણે આપી ૧૮૬૩માં નાગિક કાર્લા બાબ જુનર નાનાધાર વર્ગેની ગુફાઓના લેખ વાચી શિક્ષ કર્યા જેસલમેરના ડૉન પ્રથ બકાર-ની ખોજ કરી. એ પત્રી ભારતવર્ષમાં અન્ય સ્થળોની તપાસે ગયા ને ૧૮૬૮માં પ્રાચીન સિકાઓ તથા લેખ સામગ્રી મેળવી ૧૮૭૧ થી ૧૮૭૪ સુધીમાં છેક નેપાળ સુધી જઈ આવ્યા. [એમની આ વિરોની રાજનીશી મુંબઈ કાર્બસ ગુજ, સભામાં છે] માત્ર સિકાઓ ઉપરથી 'બોમ્બે ગેઝેટિયર' માટે કાગળોની રાજવગા-વળા સિદ્ધ કરી આપી ખારવેલના લેખોનાં પણ એમનો કહેલ આવે માન્ય. પરદેશમાં પણ આનાથી એમની પ્રીતિ પ્રસરી ડૉ. જ્યુલર તો એમના ગુજ. લેખોનું અગ્રેજી કરી પ્રસિદ્ધ કરતા ૧૮૭૭માં મુંબઈની રોયલ એશિયાટિક સોસાયટીના સંમાન્ય સભ્ય ૧૮૮૨માં મુંબઈ યુનિ ના ફેલો, ૧૮૮૩માં હેંગના રોયલ ઇન્સ્ટિટ્યુટ સભ્ય બનાવ્યા ૧૮૮૬માં લડન યુનિવર્સિટીએ 'ડી. લિટ'ની સંભાન્ય પદવી આપી. રચના. 'રાજનીશી'

ભગવાનલાલ રણછોડદાસ શાહ

રચના વિધાત્રીનો વાક (કા ૧૮૭૧)

ભગવાનલાલ લક્ષ્મીશંકર માંકડ

ઈ સ ૧૮૯૨-૧૯૧૬

જ. ૨૭-૧૦-૧૮૯૨ રાજકોટ વડનગળ નાગર ગૃહસ્થ પ્રાય માધ્ય રાજકોટમાં. ૧૯-૧૧માં મૅટ્રિક. જૂનાગઢ કો.માં ગઝ કરી મુંબઈમાં નોકરી કરતાં ૧૯૨૧માં જે કો માથી બી.એ ૧૯૧૭માં Clouats નામની અંગ્રિતા-રચના પછીથી રાજકોટની આલ્ફ્રેડ હા સ્ક ગિમ્સક. છેલ્લા થોડાં વર્ષો નિવૃત્ત સંશોધક જ-ત્તિના વિદ્વાન અને કવિ ૧૯૩૩માં એમ એ. અને ૧૯૩૬માં બી.ટી રચના. અવસાન. ૮-૬-૧૯૬૬ ૩૫લીલા (કા સં ૧૯૨૨), મામેટું (સ પા. સદીક ૧૯૨૮), સાહિત્યજુજ (સં પા ૧૯૩૦), રૂપલેખા (કા. સ. ૧૯૩૭), પગલ (ગદ્ય કાવ્યો. ૧૯૬૨), અનુરાગ (કા. સં. ૧૯-૫૧), સુમનમાયા (કા. સં. ૧૯૫૬), કાઠિયા-વાડના મુમતા (૧૯૪૮), સૌરાષ્ટ્રના સુમરા (૧૯૫૧), ઇતિ.ની આસી (એતિ. કથાકાવ્યો. ૧૯૫૮), ઇતિહાસદર્શન (કથાકાવ્યો. ૧૯-૫૬), હનુમત-વિજય (૧૯૬૪) વગેરે

ભગવાનલાલ સંપતિરામ છત્રપતિ

જૂનાગઢ. કાયસ્થ રચના: સૌરાષ્ટ્ર દેશનો ઇતિહાસ (૧૮૯૮)

ભગવાન વેળુવ ૬ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધે
પુષ્ટિ વેળુવ રચના શ્રી ગોકુલની શોભા
(૨) -અર્વા ગુજ. ૫૬

ભગુભાઈ કૃતેષચંદ કાગ્લારી

ઈ સ ૧૮૭૧-૧૯૦૩

સાદરા, જેન વણિક મેટ્રિક થયા પછી ડો-
લેજનો અભ્યાસ અધૂરો રાખી વ્યવસાય ૧૮-
૯૮માં અમદા મા 'ખનખનુ' સાપ્તાહિકની
રાકઆત કરી. રાકમા સાવજનિક સેવા પછી
જેન કોમની ઉત્પત્તિ કરવાના માર્ગ વળાંક, એ-
મણે 'જેન-સમાલોચન' ત્રેમાસિક, 'જેન પતાકા'
માસિક અને 'Patriot' અથેજ સાપ્તાહિક
પણ ચલાવેલાં 'શ્રી જેન જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ'
અને સુરતમાં 'શેઠ દેવચંદ લાલભાઈ જેન
પુસ્તકાલય ભંડાર' હોમા કરવામાં એમની
મહેનત મૃત્યુ ૧૦-૬-૧૯૦૩ (૬) રચના
ઇંગ્લિશ-ગુજરાતી ચાર શબ્દકોશો (૧૯૧૨
સુધી), તીર્થયાત્રા વર્ણન (૧૯૧૧), દિલ્હી દર-
બાર (૧૯૧૨), ટોડ રાજસ્થાન (અનુ), સદ-
ગુણી સુશીલા, પચખાલિન, રાજભાષા, કુમુદા,
લડનરાન્ય નહર્ય, લડન રહર્ય, વિવેક વિ-
લાસ, ધર્મખિદુ વગેરે સ્વ વીરચંદ ગાંધીના
અથેજ ગ્રંથો 'જેન ક્રિડાસોદી, યોગક્રિડાસોદી,
ર્મ ક્રિડાસોદીના' ગુજ. અનુવાદ પણ કરી
છપાવેલાં.

ભટ્ટ કવિ

ઈ ૬મી સદી અંકનો

વલસીપુર પિતાનુ નામ શ્રીધરસ્વામી શ્રી
સ્વામી વલભીના મેત્રકવચી રાજ ૫૭૦ ૬૨૫
વચ્ચે ચાર ધરસેન થયા છે તેમાંના એના
સમનાલીન. રચના રાવણુવધ મહાકાવ્ય-
બદ્રિકાવ્ય (સ., વ્યાકરણના વદાહરણ સાથેનુ)

ભદ્રકુમાર અખાલાલ યાજ્ઞિક

ઈ સ ૧૯૦૭-૧૯૬૪

જ. ૨૬-૮-૧૯૦૭ સામેત્રા (ત્રિ. મહે-
સાણા) વ : માતર ઔનીચ ટોળડિયા શ્રા
માધ્ય છ (આજના ૧૦) અમદા પ્રામાયટરી
હા રૂઢસા ૧૫ વર્ષની વયે ધર ટોડી સાનુ-
સ ગત. ૧૯૭૦માં જેસા પણ ગયેલા ૧૬-
૩૦ થી ૧૯૪૫ વતેમાનપત્રમર. મૃત્યુ. ૨૬-
૧૨-૧૯૬૪ રચના ભગતસિંહની જીવનકથા
(ચ ૧૯૩૩)૧, સ્વાર્ણલુ (ન ૧૯૩૬), સ્નેહ-
ત્રિપુડી (ન ૧૯૩૭), નવનગરનિગ્ધાન (૧૯-
૪૬), India's Reply to Ceylon (વ્યા-
ખ્યાનો ૧૯૪૬), સુવપખાણુ (ચ ૧૯૪૬),
દેશભજન ભૂલભાઈ (ચ ૧૯૫૦), આંડલાનાં
ફલ (વા સં. ૧૯૫૩), નર્મન રી (ન ૧૯૫૭),
દગ્નાં એનત બટકે બળે (ન ૧૯૫૬), ડેગ-

ભવન (ન. ૧૯૬૧), મોસમનાં ફૂલ (ન ૧૯૬૨),
અભિસાર (વા સ.) લીલા લયલા લોલા (ન)
વિવેકાનંદ (ન.)

ભદ્રસેન

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાધે

બિકાનેર જન રચના. અન મલયાગિરિ
ચોપઈ (૧૬૬૬ પૂર્વે) -મધ્ય ગુજ. ૫૬

ભનુભાઈ ગણુછોડલાલ વ્યાસ,

'સ્વપ્નસ્થ' ઈ સ ૯૧૧૩

જ. ૧૩-૧૧-૧૯૧૩ નામનગર. અત્ય રે
મુળકમા સિદ્ધહસ્ત કવિ, નવલિકાકાર અને
નવલકથાકાર રચના અચલા કાવ્યકથા. ૧૬-
૩૬), શોધ (ન ૧૯૩૭), વિનાશના અશો-
ભાયા (બે કથાકાવ્ય ૧૯૩૮), અજપાની મા-
તુરી (કા ૧૯૪૧), રાવણુ હથેલો (ગી કા. ૧૬-
૪૨), યુગપુત્ર્ય ગાંધી (અનુ ૧૯૪૩), અને
સરકાર (સપા વિવે. ૧૯૮૫) દિનરાત (વા
૧૯૪૬), ધરતીને (કા. ૧૯૪૭), સાહિત્ય
અને પ્રગતિ (સંપા વિવે ૧૯૪૬), ધૃણીના
પાન (વા ૧૯૫૧), નહિની (ન. ૧૯૫૩),
પૂનમનાં પોચણા (ગોર્કીની વા. અનુ ૧૯૫૩),
પલટાતો જમાનો (ન અનુ ૧૯૫૭),

ભગતરામ ભાનુસુખરામ મહેતા

ઈ સ. ૧૮૬૪-૨

જ. ૧૬-૭-૧૮૬૪. સુરત વડનગરનાગર
ગૃહસ્થ પ્રાથ માધ્ય રાજકોટ. ૧૯૧૨માં
આલ્ફ્રેડ હા રૂઢ રાજ થી મેટ્રિક વડોદરા ડો
મા ઇન્ટર આર્ટ્સ સુધી અભ્ય. વડોદરાનાન્ય
ભાષાતર ખાતામાં ચણા વર્ષ સેવા આપી પછી
આતરસુખા મિશ્રશાળમાં આચાર્ય પણ વડો-
દરાની પ્રેમાનંદ સાહિત્ય સભાના અને ગુજ.
સાહિત્ય પરિષદના કેટલોક સમય એક મત્રી
હત્યાલી લેખક અવસાન. રચના રણુજિત-
સિંહ (૧૯૨૦), શ્રી હર્ષ (૧૯૨૧), સમુદ્ર-
ગૃપ્ત (૧૯૨૧), તુકારામ (૧૯૨૨) પ્રાચીન
હિંદુમાની કેળવણી (અનુ ૧૯૨૩), શસ્ત્રીર
શિવાજી (૧૯૨૪), ભાલુજીત પ્રવાખ્ય ન અને
નારદીત મોરવનખ્યાન (પિતા સાથે સ પા
૧૯૨૬) Modern Guj Eng Dic-
tionary (પિતા સાથે ૧૯૨૫), મેગલજીત
પ્રવાખ્યન અને નાસિકેતાખ્યાન (સ પા ૧૯-
૨૫), અશોનારાલાલેખો (૧૯૨૬), દિપરાંત
મગદી અને અથેજ ગ્રંથોના કેટલાં ભાષાતર
વગેરે

ભર્તૃયજ્ઞ

ઈ ૫મી સદી

આનંદપુર વડનગરનો શ્રાવણુ રચના. ન
લ્ય ચન શ્રીતસૂત્ર અને પારસ્કર યજ્ઞસૂત્રના
ભાષ્ય. (સ.)

ભવાન (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો કિતરાવ
માટણ જે. જ્વે. આવક. રચના વકચૂલ
રાસ (૧૫૭૦)-મધ્ય ગુજ. ૫૬

ભવાન (૨) ઈ. ૧૮મી સદી આસપાસ
વેળુવ રચના. રામકથા (૭૫૬), રામાયણ-
નો ગરબો, રાવણુ મહેદરી સંવાદ (મુ)

ભવાનીદાસ ઈ ૧૮મી સદીની આસપાસ
રચના નરકાસુરનું આખ્યાન (૪૨૬૩વાંતુ)

ભવાનીશંકર (૧)

ઈ. ૧૮મી સદી આસપાસ

રચના : બપ્રવાહન આખ્યાન

ભવાનીશંકર (૨)

ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

રચના પદો, કૃતેસિંહ ગાયકવાડનો ગરબો
(૧૭૬૭)

ભવાનીશંકર (૩)

ઈ. ૧૬મી સદીનો કિતરાવ

હડોલ (તારાગાઢ પાસે), ઔનીચ સહસ્ર
શાલણુ રચના. ભવાની કાવ્ય (૧૮૭૨ લિથો
મુ)

ભવાનીશંકર નરસિંહરામ ત્રિવેદી,

કવિ ઈ સ ૧૯૪૮-૧૯૨૧

જ. ૬-૬-૧૮૪૮, લીંમડી (સૌ) શ્રી-
માળી શ્રા કરસન ડાસ મૂળજી લીંમડીમાં એડ
મિનિસ્ટ્રેટર હતા ત્ય રે ૧૮૬૭-૭૧માં સ પડે
સંસારસુધાગની તરફ વણુ ૧૮૮૨માં 'ગુજ-
રાત માસિક', ૧૮૮૩માં 'ત્રિમાસિક દીકાકાર',
૧૮૮૮માં 'ગ્રાહિયાવાહી' સાપ્તાહિક અને
૧૯૦૦માં 'વિદ્યાવિનોદ' માસિક ચલ વેલાં.
કાવ્ય નાટક નિગધ કથા વગેરે પ્રકારો ખેડયા
હતા મૃત્યુ. ૩-૫ ૧૯૨૧ રચના ધૃણુવિરહ
(જગનદાસ મૂળજીના મૃત્યુ પછીનુ પ્રતારિત-
કાવ્ય), વિદ્યાવાલિસાપ, કાવ્યરંગ, સ્ત્રીખેધ,
ભવાની કાવ્યસુધા ભાગ ૧-૨, ગૌરીગકર
ઓગણું ચરિત્ર, અનંતજી અમરજીનુ ચરિત્ર,
અમલાકુમારી (ન.), કુવારી કન્યા (ન.), સોનઠી
સોમનાથ (ન.), સુધમાચરિત્ર (ના) વગેરે

ભાઈઆનુસુત

ઈ ૧૭મી સદી

રચના - કબોગપર્વ

ભાઈચંદ પૂનઠાસ શાહ

ઈ સ ૧૮૭૬-૨

જ. ૨૫ ૬-૧૮૭૬. સાદરા દસા દિસાવાળ
વણુ પ્રાથ સત સાદરામાં. અ બેકગ્રોરણુ
સાદરામાં શિક્ષક, પછી ડભોડા શાળાના આ-
ચાર્ય. ભૂગોળ અને ઇતિહાસ વગેરેનાં સુખ્યા-
બધ પઠ્યપુસ્તકો લખ્યાં. રચના : બાળગીત

સગ્રહ ભાગ ૧૨ (૧૯૧૫, ૧૯૨૪), સવાહ-
સગ્રહ ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૨૧, ૧૯૨૮), સ-
વાહમાળા મણુકા ૧૨ (૧૯૨૨, ૧૯૨૮)

ભાઈલાલ ડાહ્યાભાઈ પટેલ 'હર્ષદ
પટેલ' ઈ. સ. ૧૯૧૧

જ. પ-૫-૧૯૧૧. સિમલિયા (તા. ભરૂચ)
વ. ભરૂચ. લેલુઆ પાટીદાર. પ્રાથ. માધ્ય-
ભરૂચમા. ૧૯૩૪માં મૅટ્રિક. એસ.ટી.સી,
બાયોકેમિસ્ટ ૧૯૫૪માં. અનેક પ્રકારની નો-
ટરી કરી. છેવટ સહકારી પ્રવૃત્તિમાં સેવા.
કેળવણીકાર. અધ્યક્ષ-ભરૂચ નગર પ્રા. શિ
સમિતિ રચના છાત્રવાળી અને ખીજ વાતો
(૧૯૩૬), શુ શીખ્યા (બાળ વા. ૧૯૩૭),
મહિલાશિક્ષાચાર (૧૯૩૭), હિન્દી રાષ્ટ્રીય
મહાસભા (૧૯૩૮), કેમ અને શા માટે (શા-
રીરિક સ્વચ્છતા (૧૯૩૮), સાચી વાતો (૧૯-
૩૯), ભારતકથાઓ (૧૯૪૨), આઝાદ હિન્દી-
ઓ (૧૯૪૬), આઝાદ વીર નેતા (૧૯૪૬),
આઝાદીની કૃત્યકથાઓ (૧૯૪૯), ભારત પર
ચીની આક્રમણ (૧૯૬૨), આપણા રાષ્ટ્રપિતા
(૧૯૬૬-૬૭) વગેરે ૨૮ પુસ્તિકાઓ

ભાઈલાલ મલાશંકર કોહારી

ઈ સ ૧૯૦૫

જ ૧૫-૭-૧૯૦૫ ખરકાલ (તા સિનોર-
વડોદરા) પ્રાથ ખરકાલમા, માધ્ય. વડોદરા-
મા. ૧૯૨૩મા મૅટ્રિક. પછી એક વર્ષ કોલેજનું
કરી છોડી સરકારી નોકરી. ૧૯૩૩ થી ૧૯૩૬
કરી ખી એ. થયા ૧૯૩૮મા સુરતથી એમ એ.
૧૯૩૮-૧૯૪૪ વડોદરા રાજ્યના ભાષાંતરખા-
તામા. ૧૯૪૪-૪૯ વડોદરા કોમર્સ કો માં અ
ગુજ.ના વ્યાખ્યાતા ૧૯૪૯-૧૯૫૮ વડો.
યુનિ.મા ગુજ. વ્યાખ્યાતા. નિવૃત્તિ. ૧૯૫૮-
૬૨ ડભોઈ જોલેજના, ૧૯૬૨થી ધોળકા જોલેજ-
ના આચાર્ય રચના: જીવન અને વિજ્ઞાન
(રમણિક ત્રિવેદી સાથે ૧૯૪૨), વિવેચન-
સચય (૧૯૫૯), હજીને વર અને ખીન નાટકો
(ના ૧૯૬૧)

ભાઈશંકર કુબેરજી શુક્લ

ઈ સ ૧૮૭૯-૨

જ. ૧૮-૧-૧૮૭૯. મોરબી ઔદીચ્ય
સહસ્ર ગ્રાહણ રેલવેમા નોખરી હતી. બ્લની
પદ્ધતિના સારા કવિ રચના. હૃદયરંગ-તરંગ
૧-૩ (૧૯૦૪-૧૦), રસમેજરી (૧૯૨૦), કાવ્ય-
વિલાસ (૧૯૨૬-૩૦)

ભાઈશંકર નાનાભાઈ ભટ્ટ-સોલિસિટર

ઈ. સ ૧૮૪૫ ૧૯૨૦

જ. ૧૩-૮-૧૮૪૫ ભુવાલડી (જિ. અમ-
દા) રાયકવાળ મા. અમદા માં વિદ્યાભ્યાસ.

મુળકમાં એક પેઢીમાં નામા હપર પછી સુરત-
જકમાં. મુળક જઈ મેસર્સ બક્ષરસન અને પેન
સોલિસિટરની પેઢીમાં મેનેજરકારકન. હાઈ
કોર્ટની પરીક્ષા પસાર કરી ૧૮૭૫-૭૬મા સોલિ-
સિટર થયા. લોકમાન્ય ટીળકના કેસમા કોઈ
ખયાવપત્રે તંચાર નહોતા ત્યારે ભાઈશંકરે એ
કેસ માથે લીધેલો. અમદા. રાયપુરમા 'નાના-
ભાઈ ગુજરાતી શાળા' અને 'અમદાવાદ સં.
પાઠશાળા'ના મકાન એમનાં અપેણુ કરેલા
છે. 'રેવાભાઈ ધર્મશાળા' વગેરે ખીન પણ
ધર્મોદા. એમની મદદથી સ્વ. મણિરાકર મહા-
નદે મહાભારતનો ગુજ. અનુવાદ 'સ્વદેશ-
વત્સલ' માસિકમા છપાવેલો, જે પુસ્તકાકારે
પછી બે આવૃત્તિમાં છપાયો હતો. એમની
કવિ અને સાહિત્યકાર તરીકેની સંસ્કૃત ધાટી-
ની રચનાઓનો સગ્રહગ્રંથ છપાયો છે, જેમાં
'કામનાથ અને રૂપયુદ્ધરી (ના.), સસાર-કુંઝ-
દર્શક (ના.), રસા રતિલાલ (ત્રોટક), વ્યવહાર-
મયૂખ (અનુ), શિવ લક્ષ્મી અને કીનચદ શાહ
(વાર્તા), મારા અનુભવની નોંધ' એ ગ્રંથો
છપાયા છે મૃત્યુ: ૬-૩-૧૯૨૦

ભાડિ

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

સુરત. પિતાનું નામ સૂરજ. ઔદીચ્ય ગ્રા-
હણ ગોપીપુરામાં વાસ રચના. અધ્યમેધ-
ર્વ (૧૬૨૩), હથોગર્વ (૧૬૨૦), દ્રોણર્વ
(મુ), પાડવવિષ્ટિ (મુ. ૧૬૨૦)-અર્વા ગુજ
પદ

ભાડિભાઈ

ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

રચના. વજનાભનુ આખ્યાન

ભાણુ કવિ

ઈ ૧૮મી સદી

ગુજરાતનો ઔદીચ્ય ગ્રાહણ ખાચરોહ-
ગ્વાલિયરમાં જઈ રહેલો રચના સકટમોચન
હિ., ૧૭૨૮)

ભાણુદાસ

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ

નણવામાં આવેલો પ્રથમ ગરબી-ગરબા-
કાર કૃષ્ણપુરીનો શિષ્ય. રચના: અજગર-મહ-
લાદ સવાહ, ગરબા (જરથી વતુ-સ્રીજીવન'માં
થોડા છપાયા છે.), નૃસિંહજીની ગરબી, પદ-
સગ્રહ, મહાલાહ્યાન (૧૭૧૦), ખારમાસ,
હનુમાનની ગરબી, હસ્તામલક (૧૫૨૧-મુ)
એનો ગરબાસગ્રહ સં. ૧૭૧૫માં (ઈ. સ
૧૬૫૬મા) એના ભાઈના હાથે નક્ક થયેલો
શુ વિ સભા. અમદા ના હ લિ ગ્રંથ સં-
ગ્રહમાં છે.]

ભાણુવિજય

ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

ઔરંગાબાદ. જે. થે. સાધુ રચના: વિક્રમા-
દિત્ય પંચદંડ રાસ (૧૭૭૪) વગેરે અર્વા શુ. પદ

ભાણુરાહેબ

ઈ. સ. ૧૬૪૮-૧૭૫૫

ચંદાનર કનખીટી. લોહાણા. પિતાનું
નામ કલ્યાણ જન્મ. સ. ૧૭૫૪ માં મુ. ૧૧
સોમ. કનખ-ગપરમાં એમનું ગાદીરખાન.
સત. અવસાન. સ ૧૮૧૧ થી. મુ ૩-૧૬-
વાર. રચના. અનેક ગિરી પદો

ભાનુચંદ મહેાપાધ્યાય

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

તપગન્ધના વિનયદાનમરિના મહાલક્ષ્મીના
મરણદ્રતા શિષ્ય અમદાવાદમા ખાનુ હના
સંસ્કૃત રચના રત્નપાલકથાનક (સ; ૧૬૦૬
પૂર્વ), વિવેકવિલાસ-ટીકા (સ., ૧૬૧૫), કાન્-
બરી પૂર્વ ભાગ-ટીકા, સારસ્વત વ્યાકરણ
વૃત્તિ, વસતરાજ રાકુન-ટીકા (શિરોહીમાં),
સૂર્યસહસ્રનામ (અકબર ગાહ માટે), કાવ્ય-
મકાશખટન

ભાનુનંદ માણુજીવનદાસ રંજૂર

ગઝલકાર. રચના ગઝલે રંજૂર (૮૦
ગઝલો ૧૯૧૮)

ભાનુમંદિર-શિષ્ય

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ

પુણ્યધરા જે. થે. સાધુ રચના. દેવકુમાર-
ચરિત (૧૫૫૬)-મધ્ય શુ જ. પદ

ભાનુવિજય

ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

જે. થે સાધુ રચના. પાચેનાથચરિતનો
ખાલાવખોધ (૧૭૪૪)-અર્વા. ગુજ ગદ્ય

ભાનુશંકર નીલકંઠ આચાર્ય ઈ. સ ૧૬૧૬

જ. ૧૪-૭-૧૬૧૬. હળવદ (સૌ) ઔ-
દીચ્ય સહસ્ર ગ્રા. પ્રાથ. સુરત-હળવદ-ભાવ-
નગરમા માધ્ય. ભાવનગરમાં. કોલેજ ભાવ-
નગરમાં, અને અમદાવાદની કોલેજમાં ખી એ.
૧૬૪૨મા એમ એ ૧૬૪૧માં એટલેકેટ.
૧૬૫૨માં પીએચ ડી ૧૬૮૦ થી ૧૬૮૬ વતી-
લાત ભાવનગર પછી ભાવનગર-રાજકોટ-
ધાગદા-સખતર વગેરેમાં ન્યાયાધીશ-સિ-
વિજ્ઞાન ૧૬૬૬ મુદ્રી. રચના. મુદ્દત્તમકારા
(૧૬૪૧), લઘુનતકમ્ (શુ. ટીકા સાથે ૧૬-
૫૩), ચોગદરોનમ્ (શુ. ટીકા સાથે ૧૬૫૮),
સાંખ્યકારિકા (શુ. ટીકા સાથે ૧૬૬૦), Re-
conciliation of Contradictory
Statements in the works of Prac-
tical and Applied Astrology
(કલાદેશ ૧૯૫૦)

ભાનુશંકર બાબરશંકર વ્યાસ,

'ખાદરાયજી' ઈ. સ. ૧૬૦૫-૧૬૬૩

જ. ૨૨-૫-૧૬૦૫. આગોઈ (જ્ઞ). વ.
નડિયાદ-ઔદીચ્ય ટોળકિયા ગ્રા. પ્રા મોર-

ખીમા, માન્ય ની રાજ્યાત મોરખીમાં-પછી રાજકોટથી મેટ્રિક ગોલેજ એલિન્સ્ટન-મુખર્દી અને રવ ન ભો દિવેટિયાનીચે તાલીમ ૧૯૨૭માં ખી એ. ૧૯૩૦માં એમ એ મુખર્દીની કુખીખાઈ હા. રફ મા વણી વર્ષ શિક્ષક પછી સેન્ટ્રેલ એવિયસેમા ગુજ ના અધ્યાપક ૧૯૪૧માં એલએલબી અને વજીલાતનો આરભ છેલ્લે મુખર્દી-આકાશવાણીના ગુજ વિભાગમાં હવ્ય પ્રતિના ગુજરાતી કવિ અને વિવેચક અને વર્તમાનપત્રકાર અવસાન ૧૫-૧૧-૧૯૬૩ રચના કેરી (કા સ ૧૯૮૧)

ભાનુભરામ નિર્ગુણરામ મહેતા

ઈ સ ૧૮૬૭-૧૯૪૮

જ ૧-૬-૧૮૬૭ સુરત વડનગરાનાગર ગુહસ્થ મેટ્રિક ૧૮૯૧માં ભ્રમનગરથી શિક્ષકના હધામા ત્રણ જ માસમા રાજકોટની રાજકુમાર ગોલેજમાં અને ત્યા ૧૯૦૬ સુધી અધ્યાપક ૧૯૦૯થી રાજકોટની આલ્ફ્રેડ હા રફ મા પછી છોટાકોટપુર, ખાદ રાજકોટ, ધાગધામા અને ૧૯૧૪માં સુરત, પછી વડોદરા, ત્યાથી દેવગઢ ખારિયાની હા રફ મા આચાર્ય ૧૯૦૪-૫માં સરકારી નવી વાચન-માળાના વિજ્ઞાનના પાઠોના લેખક. ઘણા પુસ્તક લખ્યા પ્રેમાનંદના નામ કપર ચડાની પાંડવાશ્વમેધ (તુલસીનો), વિગટપર્વ, ભીષ્મ-પર્વ (વિષ્ણુદાસ) અને સભાપર્વ બીના પ્રસિદ્ધ કંઠલા, જે પ્રેમાનંદના સર્વથા નથી મૃત્યુ ૨૦-૧-૧૯૪૮ રચના પ્રેમાનંદની પ્રસાદી (પસંદગી સંપા ૧૯૦૮), પાંડવાશ્વમેધ (સંપા ૧૯૧૬), બજવાહન આખ્યાન (સંપા ૧૯૧૭), પ્રેમાનંદ (ચ ૧૯૧૮), મીરાબાઈ (ચ. ૧૯૧૮), સુદામાચરિત્ર (સંપા ૧૯૧૬), વિષ્ણુદાસ (ચ ૧૯૨૦), વિરાટપર્વ (સંપા ૧૯૨૧), કવિ વિષ્ણુદાસના કાવ્યો (સંપા ૧૯૨૧), મામેરુ (સંપા ૧૯૨૨), ભીષ્મપર્વ (સંપા ૧૯૨૨), કૃષ્ણાખ્યાન (ભાલભુત સંપા ૧૯૨૮), રણચંદ્ર (સંપા ૧૯૨૫), સભાપર્વ (સંપા ૧૯૨૫), મહીપતરામ (ચ ૧૯૩૦) વગેરે અને સખ્યાબધ પાઠ્યપુસ્તકો

ભાગવિ

ઈ ૬૬ સદી

આનંદપુર-વડનગરનો શ્રાહણુ રચના કિરાતાર્જુનીય મહાકાવ્ય (સ)

ભાલભુત્રવાડી ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પાટણ (હ ગુજ) ત્રિવેદી મોઢ શ્રાહણુ કંડવાખદ પોરાણિક આખ્યાનોનો પુરસ્કારક ઉત્તમકક્ષાનો પદ્માનુવાદક પ્રૌઢાવસ્થામા રામનો ચુસ્ત ભક્ત બાણુની 'દાંબરી'ના જટિલ ગદ્યનો કંડવાખદ આખ્યાનના રૂપમાં સંક્ષિ-

પ્તાનુવાદનો સુકળ લેખક. શ્રી હર્ષના નંપદીય-ચરિત અને ત્રિવિક્રમના 'નસ્યપૂ'નો પોતાના 'નલાખ્યાન'મા સુભગ ઉપયોગ સાધ્યો છે. પોતાની ભાષાને 'ગુજર ભાષા'થી સુભોધનારો એ નોંધે છે તે પ્રમાણે કંડુખીજનોના મનોગ્જન માટે આખ્યાનો રચતો રચના ભીલડીસગદ, સંપતરાતી (પદ્માનુવાદ), જલ-ધર આખ્યાન, નલાખ્યાન, દુર્વાસાઆખ્યાન મામરી આખ્યાન, રામવિવાહ, કૃષ્ણાખ્યાન, મૃગી આખ્યાન (અસુ), કૃષ્ણવિષ્ટિ, કાન્ધવી (સંક્ષિપ્તાનુવાદ), દશમસ્કંધ (સારાનુવાદ-કંડવાખદ), રામભાલચરિત, અને કૃષ્ણને લગતાં ભાવનીનો-પદો ભાલભુતે નામે ખીજુ 'નલાખ્યાન' ચડાવેલ છે, પરંતુ એનું પુરસ્કાર થઈ શકેલું નથી

ભાવ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે ૧૩. સાધુ. રચના. હરિશ્ચંદ્રગણ, અખરાસ-મધ્ય ગુજ પદ્ય

ભાવચંદ્રસૂરિ ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ પૂર્ણિમાગચ્છના જયચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના : શાંતિનાયચરિત (સ, ગદ્ય, ૧૪૭૬)

ભાવદેવસૂરિ ઈ ૧૪મી સદીનો મધ્ય અલિસગચ્છના કાલિકાચાર્યની પરંપરામા જિનદેવસૂરિના શિષ્ય રચના પાર્શ્વનાથ-ચરિત (સ, ૧૩૫૫), ચતિદિનચર્યા (પ્રા), અલકારસાર (સ)

ભાવપ્રભસૂરિ ઈ ૧૮મી સદી મધ્ય પૂર્ણિમા ગચ્છના વિદ્યાપ્રભની પરંપરામા મહિમાપ્રભના શિષ્ય રચના ભક્તમાર સમ-સ્થાપૂર્તિ (સ, ૧૭૨૮), નયોપદેશ લઘુવૃત્તિ (સ) વગેરે

ભાવગ્ન (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો આન્બ જે ૧૩ સાધુ રચના. કનક ક્રેખીનો રાસ (૧૬૦૩)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ભાવગ્ન (૨) - ભાવપ્રભસૂરિ ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રૂપપુર, પાટણ જે ૧૩ આચાર્ય રચના. હરિભલ માછીનો રાસ (૧૭૧૨), સુભટા સની રાસ (પાટણમા ૧૭૬૧), બુદ્ધિવિમલાસતી રાસ (પાટણમા ૧૭૪૨), અખરાસ (૧૭૪૪)-અર્વા ગુજ પદ્ય સ ભાષાના પણ સારા-ડીકાર

ભાવવિજય (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપાગચ્છના વિજયદાસસૂરિના વિમલહર્ષ-ના મુનિ વિમલાના શિષ્ય રચના. ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રવૃત્તિ (સ, ૧૬૩૩), પદ્મત્રિશજગદ્ય વિ-

ચાર (સ, ૧૬૨૩), ચપકમાલકથા (સ, વિગતપુરમાં, ૧૬૫૨)

ભાવવિજય (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે ૧૩ સાધુ. રચના. ધ્યાનસ્વરૂપ ચોપદ (૧૬૪૦), શ્રાવક વિધિરાસ ગુજરાતરાસ (૧૬૭૮) વગેરે મધ્ય ગુજ પદ્ય

ભાવશેખર ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ નવાનગર. જે ૧૩ સાધુ રચના. રૂપસેન ઋષિરાસ (૧૬૨૭)-મધ્ય ગુજ પદ્ય

ભા સર્વજ્ઞ ઈ ૧૩મી સદી પાગુપત સમદાયના એન્ આચાર્ય રચના : ગણકારિકા (સ)

ભાવસાગર-શિષ્ય

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

પાટણ (હ ગુજ) જે ૧૩ સાધુ રચના : નવતરતરાસ (૧૫૧૬), ધંધા પરિણામ ચો-પાઈ (૧૫૩૮) મધ્ય ગુજ પદ્ય

ભારુકરાય રમણિકગાય ચોરા

ઈ સ. ૧૬૦૭

જ ૧૨-૮-૧૬૦૭ ભાવનગર રચના : રાખના રમડા (એનાડી ૧૬૮૦) રૂપદન (કા. ૧૬૫૫), સભવાસિ યુગે યુગે (આપેરા ૧૬૬૮)

ભારુકરાય ગળાતન વિદ્વાંસ

ઈ સ ૧૬૦૩

જ : ૧૨-૭-૧૬૦૩ વળા (વલ્લભીપુર) વ - આજલો (રનાગિરિ) ચિત્રભાવન પ્રા. પ્રાય. માધ્ય ૩ સુધી વળા પછી ભાવનગર-દક્ષિણામૂર્તિ વિદ્યાભવનમા 'વિનીત' થઈ અમદા ની રાષ્ટ્રીય ગુજરાત વિદ્યાપીઠમા રના-તક. પછી નિવૃત્તિ થતા સુધી અમદા. નાચિ ન. વિદ્યાવિહારમા ભૂગોળના શિક્ષક રચના. આપણા આર્થિક પ્રશ્નો (અ નો અનુ ૧૬૪૨), મનિષ્ઠમ નિકાય (મરા નો અનુ), આર્થિક ભૂગોળ (અ નો અનુ ૧૬૩૫), હિંદી સન્નતિ અને અહિંસા (મહા નો અનુ ૧૬૩૭), અ-ગ્રેન્સ-ય ભાગ ૧-૨ (હિ નો અનુ ૧૮૩૯), પાસિકિક (૧૬૬૨)

ભીખાભાઈ પુરુષોત્તમ વ્યાસ

ઈ સ ૧૮૯૬

ગોધરા ઓડીચ્ય રોળગિયા પ્રા પ્રે રા ટ્રે. ડો ના ખીજ વર્ષની પરીક્ષા શિક્ષક ગોધરાથી 'પ્રથમહાલ દેવાકાઠા વર્તમાન' સાપ્તાહિક ચલાવેલું ૧૯૨૦માં સરકારી નોકરીમાંથી નિ-વૃત્તિપાદ જાહેર અને સાહિત્યિક-ધાર્મિક પ્ર-વૃત્તિ રચના - સીતા ભાગ ૧૨ (૧૯૨૫), ગુનનો વર (ના ૧૯૨૫), ભયર સુજગ (ન. ૧૯૨૫)

ભીખાગમ શવજી ભેરી

રચના : વીજળી વિલાપ (પદ્યાત્મક. ૧૮૯૬-૯૭) કાસમની 'વીજળી' સ્ટીમર રૂપી ગયેલી એની કહાણી)

ભીમ (૧) ઈ. સ. ૧૪૧૦માં હયાત રચના. સહયવન્સ ચરિત (૧૪૧૦)-મધ્ય ગુજ.ની સમર્થ લૅકિક કથા

ભીમ (૨) ઈ. ૧૫મી સદીનો અતભાગ પ્રભાસપાટણ-સિદ્ધપુર વેપલ્લુ બાલણ-નો શિષ્ય કહેવાયો, પણ સિદ્ધ નથી થયું. ગુરુ તરીકેના કાઈ 'પુરુષોત્તમ'ને અને 'નરસિંહરામ વ્યાસ'ને નમસ્કાર કરે છે. રચના 'પ્રભોધ-પ્રકાશ (સ. 'પ્રભોધ ચંદ્રોદય' નાટકનો ચોપાઈ-મા અનુ. ૧૪૮૫ સુ.), હરિશ્ચીલા-પોડરાક્ષા (૧૪૬૧ સુ.) મધ્ય ગુજ. ભાષાની કૃતિઓ. એના કાઈ કાઈ પદ પણ મળે છે

ભીમ (૩) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ શ્રી વલ્લભાચાર્યના પુત્ર ગો શ્રી વિઠ્ઠલ-નાથનું ગુણાઈજનો શિષ્ય રચના 'રસગીતા' ('રસગીતા', 'ભીમગીતા' 'ઉદ્ધવગીતા' આ ચારે એક જ કૃતિ. સુ.), વિઠ્ઠલનાથનું યોગ

ભીમ (૪) ઈ. ૧૭મી સદી લિયાનો પુત્ર રચના મસ્તકપૂન

ભીમ (૫) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ પાલનપુરનો વીસા શ્રીમાળી વણિક જેન રચના : નલાગયાન (૧૯૭૧)

ભીમજી હરજીવન પારેખ, 'સુશીલ'
ઈ. સ. ૧૮૮૮—?

જ. ૧૮-૧-૧૮૮૮ લીભડી. દસા શ્રી-માળી જેન વણિક અ. ૪ વોરણનો અલ્પચાસ. પછી કાશી યશોવિજયનું પાઠશાળામા સુ પ્રા અભ્યાસ. 'કચ્છ દેસરી' સાપ્તાહિક, 'જેન-પતાકા' માસિક, 'સૌરાષ્ટ્ર' સાપ્તાહિક, 'જય સ્વદેશી' પાસિક, 'યુગધર્મ' માસિક, 'આનંદ' માસિક અને 'ફૂલજાળ' સાપ્તાહિકમા કામ કરેલું, સહાયક તરી મુખ્ય વ્યવસાય પર-કારત્વ અંગ્રેજ ભાષા ઉપર સારો કાળૂ રચના : મહાવીર જીવન વિસ્તાર, વિવેકવિલાસ, ઇ-સ્લામના આલિયા, નારચંદ જેન-ન્યોતિપ, મેત્ર-માલા, કલ્પસૂત્ર (અનુ.), સ્વામી વિવેકાનંદ ભાગ-રજો, સમ્રાટ અકબર (અનુ.), ધર્મતત્ત્વ (અનુ.), જગત શેઠ વગેરે

ભીમ ભાવસાર

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ વડોદરા જે. શ્વે શ્રાવક. રચના 'શ્રેણિક રાસ (ખંડ ૧, ૧૫૬૪; ખંડ ૨), ૧૫૭૫, ખંડ ૩,

૧૫૭૬), નાગલકુમાર નાગદનનો રાસ (૧૫૭૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ

ભીમગજ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ જે શ્વે શ્રાવક રચના શત્રુજય ઉદ્ધાર રાસ (ચિતિ. ૧૭૬૦)-અર્ધા ગુજ. પદ

ભીમરાવ ભોળાનાથ દિવેદિયા
ઈ સ. ૧૮૫૧-૧૮૬૦

જ. ૨-૧૦-૧૮૫૧. અમદાવાદ, વડનગર નાગર ગૃહસ્થ ૧૮૭૦માં મૅટ્રિક ૧૮૮૦માં ગાયકવાડી નોકરી. ગયપણથી કવિતા કરવાનો શોખ સુધારક વિચારના. ૬૯ વર્ષની વયે દેહાંત નરસિંહરાવ ભો. દિવેદિયાના નાના ભાઈ મૃત્યુ : ૧૩-૧-૧૮૯૦. રચના મેઘદૂત (અનુ.), દેવળદેવી (ના.), પ્રયુરાજ રાસો (મહાકાવ્ય)

ભીમ શ્રાવક ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે શ્વે, રચના અગડહતરાસ (૧૫૧૬) -મધ્ય. ગુજ. પદ

ભુવનકીર્તિ (૧)
ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ખભાત જે. શ્વે સાધુ રચના 'કલાવતી-ચરિત (૧૫૨૬)-મધ્ય ગુજ. પદ

ભુવનકીર્તિ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ લવેરા, જેસલમેર, ખભાત, ઉદયપુર. જે શ્વે. સાધુ રચના અદ્યતિત રાજર્ષિ ચોપઈ (લવેરામા ૧૬૧૦), ભરતખાણુખલચરિત (જેસલમેરમાં. ૧૬૧૪), જાણુસ્વામી (૧૬૩૪), ગજસુકમાલ ચોપાઈ (ખભાતમા. (૧૬૪૭), અજનાસુદરીરાસ (ઉદયપુરમાં (૧૬૫૦)-મધ્ય ગુજ. પદ

ભુવનસુંદરસૂરિ
ઈ ૧૪મી-૧૫મી સદીની સધિ

તપાગચ્છના દેવસુંદરસૂરિના સોમસુંદર સૂરિના શિષ્ય. રચના 'પરબ્રહ્મોત્પાપન રથલ વાદ્ય થ (સ.), લઘુમહાવિદ્યા-વિજ્ઞાન (સ.), વ્યાખ્યાનકીર્તિકા (સ.) વગેરે

ભૂદેવ શુકલ ઈ. ૧૬મી સદી ગુજરાતનો બ્રાહ્મણ રચના ધર્મવિજય (સ., ના)

ભૂધર (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ખભાત રચના હરિશ્ચંડાગ્યાન (૧૬૧૬), નારંતુ ફૂલ-અર્વા ગુજ. પદ

ભૂધર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ ગોડળ જે. લોકાગચ્છી. રચના ચિત-ચેતવણી ચોસડી (૧૭૬૩) વગેરે અર્વા ગુજ. પદ

ભૂપત વડોદરિયા
રચના 'જીવનનાં જળ (૧૬૫૬), અધૂરાં

તપ (ન. ૧૬૫૭) બળદો અમ (નિ. ૧૬૫૮), નવા ક્યેવર (વા. ૧૬૫૮), અનન્નાં રૂપ (ન. ૧૬૫૮), અમન્નીપ (ન. ૧૬૫૮)

ભૂષેન્દ્ર કાકોલાલ વડીલ
ઈ. સ. ૧૮૨૩

જ. ૨૨-૮-૧૮૨૩. જોડ (જિ. મુરત) જેન રચનાકવાસી વણિક પ્રાથ. માધ્ય. કોડ માં કરી ૧૮૪૨માં મૅટ્રિક મુરતથી ૧૮૪૮માં બી.એ., ૧૮૬૨માં એમ.એ. મુળદેથી ૧૮૫૭ માં બી.એડ. ૧૮૮૮થી ૧૮૮૧ મુરતના 'ગુજ-રાત' દૈનિકમાં સાહિત્યવિભાગ. ૧૮૫૦થી શિક્ષક અને પછી આચાર્ય મુઘી (સાચલુ-અમરેલી-જિ. મુરત). સામયિકોમાં કાવ્યો વગેરે-લેખો ઘણા. 'અભિલાપ' નામના વાર્ષિક-નુ ૧૮૬૧થી સપાદન

ભૂષેન્દ્ર મોહનલાલ પંડ્યા 'સ્નેહમેતુ'
ઈ. સ. ૧૮૩૩

જ. ૧૩-૮-૧૮૩૩. બમનગર બ્રાહ્મણ. ૧૮૫૨મા એસ.એસ.સી. રચના : એક આ બ-બે નજર (૧૮૬૫)

ભૂપણ ઈ. ૧૮મી સદી વેલાલ. રેકવ આ રચના. ભવિષ્ય વિશે પ અષ્ટકો (ભુજગીમા), અવલોક (પદ)

ભોળીદ્ર નાનાલાલ ભટ્ટ
દલપતશેલીના લગભગ છેલ્લા કવિ. રચના. પદ્યાત્મક દાહોદ્દરનાં (૧૯૩૫)

ભોળીદ્રરાવ રતનલાલ દિવેદિયા
ઈ. સ. ૧૮૭૫-૧૯૧૭

જ. : ૩૧-૩-૧૮૭૫ અમદાવાદ વડનગર નાગર ગૃહસ્થ પ્રાથ. રાધનપુરમાં, માધ્ય. અમ-દાવાદમા ૧૮૯૦થી કવિતાપ્રવૃત્તિ. ૧૮૯૨માં 'બહુસમાજ'ના ઉદ્ભાવમા હેતુરૂપ ૧૮૯૫મા મૅટ્રિક, ૧૮૯૬માં બી.એ. માટે પ્રથમ, પણ તબિયતને કારણે મુળદે છે રહે પડ્યું. પછી કાલેલ વેલેરા રાજકોટ વર્ગેન્મા રેવન્યુ અને કસ્ટમખાતામા ૧૯૦૫મા પન્તબ યુનિ થી બી.એ. ૧૯૦૩થી અમદાવાદમાં 'મુદરીમુદ્રાધ' માસિકનું પ્રકાશન ગુજ. સા. રચના રાંડના ઉત્સાહી સાખ્ય ૧૯૦૮-૧૧ મુખાઈમાં પ્રા. ત્રિભુવનદાસ ગન્ગરના સેવા સંસ્થનાં, ૧૯૧૧ થી પત્રાલાલ હા. રૂ. માં શિક્ષક અને કળા-ચાર્ય અવસાન પર્યંત દૈન્ય કક્ષાના નવલ-કથાકાર મૃત્યુ. ૨૭-૧૧-૧૯૧૭. રચના : મૃદુલા (૧૯૦૭), ઉપકાંત (૧૯૦૮), ચમેડી (અ. પ્ર. ૧૯૧૦), રાજમાર્ગનો મુસાફર (૧૯૧૦), સિતારાનો શોખ (૧૯૧૧), જીવનકલા (૧૯૧૨), નવનંદ બાળકો (૧૯૧૩), રસિકચંદ્ર કાગ

૪ થો (૧૯૧૩), તરલા (૧૯૧૪), આસિરંટર ક્લેક્ટર (૧૯૧૪), મોહિની (૧૯૧૫), દિવાળી કે હોળી (૧૯૧૫), સ્નેહ કે મોહ (૧૯૧૬), સન્ન-ધર્મ કે કરાર (૧૯૧૬), બાળકુમાર (૧૯૧૬), અનમિલ (૧૯૧૭), ડોલેબિજન (૧૯૧૭), લલિતકુમાર (૧૯૧૭), જ્યોત્સ્ના (૧૯૧૭), સોલિસિટર (૧૯૧૭), ઉપરાંત બે જીવનચરિત્રો અને ઇંગ્લેન્ડનો ઇતિહાસ, તથા સ્ત્રીઓ તથા સમાજસેવા (૧૯૧૧)

ભોગીભાઈ હિમતલાલ ખારેડ

ઈ સ ૧૯૧૬

જ ૭-૮-૧૧૧૬ ભરૂચ વઃ આલીપુરા (તા ભરૂચ) ખારેડ. પ્રાથ માધ્ય ભરૂચમાં એસ એસ સી વર્ષ સુરતમાં શિક્ષક વચ્ચે શહેર શિક્ષણ સમિતિના કેળવણી અધિકારી હાલ એક શાળાના આચાર્ય, રચના રક્ષક ને ખીન નાટક, શબ્દોને અન્ય નાટકો, ધન એ જ ધાન્ય (કિરાન કથા), બાળુ ગુન (શહીદ કથા), માધવાવ (લોકગીત), હંતા ગાધારી (ધર્મકથા), પાકે ઘડે કાઠા ન ચડે (ચ)

ભોગીલાલ કેશવલાલ પટવા

ઈ સ ૧૮૮૬-૧૯૪૫

જ ૨૨-૩-૧૮૮૬ અમદાવાદ હંસા શ્રી-માળી વં વણિક પ્રાથ સિસલપુરમાં માધ્ય અમદાવાદમાં ૧૯૦૭ મા ખી એ ૧૯૦૯માં એસ ડી સી ડી મહાલક્ષ્મી ટ્રેડેર મા શિક્ષક ગણિતના ગણ્ય કોટિના વિદ્વાન-જ્યોતિષ ગણિતના પણ સ્કાલિટિગ અને વ્યાયામના પ્રચારક વર્ષો સુધી ગુજ વિદ્યાસલા (અમદા)ની કારોબારીના સભ્ય મૃત્યુ ૧૯-૬-૧૯૪૫ રચના નાના બાળકોની ગૃહ કેળવણી (૧૯૧૬), આકારાદર્શન (૧૯૩૨)

ભોગીલાલ યુનીલાલ ગાંધી

‘ઉપવાસી’

ઈ સ ૧૯૧૧

જ ૨૬-૧-૧૯૧૧ મોરારાસા વણિકવેષ્ટુ-વ ૧૯૩૦માં રાષ્ટ્રીય ગુજ. વિદ્યાપીઠના સ્નાતક ૧૯૩૫માં ‘ગુજરાત પ્રગતિશીલ લેખક મંડળ’ની સ્થાપના કરી ડોએસ-સમાજવાદ-સામ્યવાદના રાજકારણમાં વર્ષો સુધી કાર્યકર ૧૯૫૬થી પક્ષીય રાજકારણથી નિવૃત્ત થયા પછી સાહિત્યલેખન અને સાહિત્યપ્રકાશન પ્રવૃત્તિ ‘આગ્રહાર્દિદ’ ‘લોકચુક’ ‘જનચુક’ અને સરકાર સામયિકોમાં સચાલન; હાલ ‘વિશ્વ માનવ’ ટ્રે-માસિકના સંપાદક છે કવિ બંગાળી ભાષાના સારા અનુવાદક રચના સાધના (કા સં ૧૯૪૩) પરાવિત પ્રેમ (ન ૧૯૪૫), પ્રણયસુષિ-નાં પાત્રો (ન ૧૯૪૬), સોવિયેત રશિયા (૧૯-

૪૬), રશિયાની કાયાપલટ (૧૯૪૮), સામ્યવાદ (૧૯૪૫), મહા માનવ રોમાં રોલા (૧૯૫૮), નેહરુ એક મૂલ્યાકન (૧૯૬૦), રાષ્ટ્રીય એકા-ત્મતા (૧૯૬૨), ભારત પર ચીન આક્રમણ (૧૯૬૨), રશિયા-ચીન સંઘર્ષ (૧૯૬૩); અ-નુવાદો બંગાળી ઉપરથી ૧૯૩૨ થી ૧૯૬૨ સુધીમાં શરદબાળુદત-દેવદાસ, ગૃહદાહ, ચ-રિત્રહીન, દત્તા, ખામણુની દીકરી, રાગોર કૃત નષ્ટ નીડ કાવ્યો અને નિબંધ, નિરુપમા દેવી-કૃત સ્યામલી, અગ્રેષ્ઠ ઉપરથી ૧૯૩૬થી ૧૯૬૪ ના વર્ષોમાં અન્ના કરિનિના (ટાલ્સ્ટોય), લીઝા (તુર્ગેનેવ), કાણુ સોનુ (શોમ્યુસ્કીન), વિશ્વ-સાહિત્યની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ, હૃદયસ્ત આકાશ (ડો ઝિવાગોનો સંગ્રહ), ભારત-ઇતિહાસ નોંધ (કાલે માર્ક્સ), લોકશાહી-સમાજવાદ અને સ્વતંત્રતા (રાન-ગના રૂપાર્તરા: અમ્મા (મેક્સિમગોર્કી), અનોખી પ્રીત (જમૈન વાર્તા), સંપાદનો સકલન ત્રેયો ૧૯૪૦ થી ૧૯૬૩ સુધીમાં સાહિત્ય અને પ્રગતિ ભાગ ૧-૨ (અન્ય વિદ્વાનો સાથે), સાહિત્ય અને સર્જન (‘સ્વપ્નરથ’ સાથે), રવીંદ્રદર્શન, ગુજરાત-દર્શન, અદ્યતન રશિયન સાહિત્ય

ભોગીલાલ જયચંદલાઈ સાંડેસરા

ઈ સ ૧૯૧૫

જ ૫-૪-૧૯૧૫ સડેર વ પાટણ (ક ગુજ) લેક્યા પાટીદાર. ખચપણથી સુનિશ્ચિત ચતુરવિજયજી અને એમના વિદ્વાન શિષ્ય પુણ્યવિજયજીની પાસે સ. પ્રા નો અભ્યાસ સાધ્યો તેમજ-ચૌદમા વર્ષથી લેખનપ્રવૃત્તિ, મેટ્રિક સુધી પાટણમાં અભ્યાસ ૧૯૩૫માં અમદાવાદના ‘પ્રત્યંબુ’ સાપ્તાહિકમાં જોડા-યા ૧૯૩૭માં મેટ્રિક થયા અને ગુજ. કો માં ૧૯૪૧માં પ્રથમ વર્ગમાં ખી એ ૧૯૪૩માં ગુજ. વિદ્યા સંભાના અનુસ્નાતક વર્ગમાં એમ એ અને ત્યાં અધ્યાપનકાર્ય ૧૯-૪૫માં પીએચ ડી થયા ૧૯૫૧માં વડો-દરા યુનિ થતા ત્યા ગુજરાતી વિભાગના મુખ્ય અધ્યાપક થયા અને ૧૯૫૮થી ‘પ્રાચ્ય-વિદ્યામહિર’ના નિયામક પણ હવ્ય પ્રતિના સંશોધક ૧૯૫૨માં મુખ્ય યુનિ ના ડા વસ-નજી માધવજી ભાપણો ‘રાષ્ટ્ર અને અર્થ’ ઉ-પર આપ્યા ૧૯૫૩નો રણજિતરામ સુવર્ણ-ચંદ્રક ગુજ સા સમાજે આપ્યો સંશોધન-મૂલક ગ્રંથો: માધવકૃત રૂપસુદરકથા (૧૯૪૩), સંવિજયકૃત સિદ્ધાસનખત્રીશી (૧૯૩૪), વાઘેલા વશ, વીરસિંહનું કપાહરણ, કર્પૂરમ-જરી (૧૯૪૧), પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યમાં વૃત્તરચના (૧૯૪૧), ઇતિહાસની કેડી (લે

સ) વસ્તુપાલનુ વિદ્યામંડળ (૧૯૪૫), વસ્તુદેવહિડી (અનુ ૧૯૪૬), સત્તરમા શતકનાં પ્રાચીન ગુર્જર કાવ્યો (સપા) વસ્તુપાલનુ વિદ્યામંડળ અને ખીન લેખો (૧૯૮૮), જેઠી મલ્લ અને મહાપુરાણ (૧૯૪૮), પચતત્ર (અનુ. ૧૯૪૭), વર્ણક સમુચ્ચય (ભાગ ૧-૨)

ભોગીલાલ ત્રીકમલાલ વઝીલ

ઈ સ ૧૮૫૩-?

જ. ૩૦-૧૨-૧૮૫૩ આસોદર (જિ. ખેડા) કાર્યક્ષેત્ર વડોદરા ‘વન્વન્તરિ’ માસિક (૧૯૦૮ થી ૧૯૨૨)ના તત્રી રચના દેવી અદ્ભુત ચમત્કાર અને બાળાસ્તવન (૧૮૬૮), અનંતજીવન શી રીતે પ્રાપ્ત કરવું (૧૯૧૪), હુ રોળી છુ કે નરિંગી (અનુ ૧૯૧૬), ચિકિત્સા-સાગર (૧૯૨૫), આર્યસાયણુશાસ્ત્ર (૧૯૨૨)

ભોગીલાલ હરિલાલ દવે ‘પ્રકાશવર્ધન’

ઈ સ ૧૯૩૩

જ ૪-૧૦-૧૯૩૩ અનંતર (કન્ધ). શ્રી-માળી બ્રાહ્મણ અનંતર હા રફ માંથી ૧૯૫૨માં મેટ્રિક. પછી મુખ્યમાં જુદા-જુદા સામયિકોમાં સેવા આપી ૧૯૪૭થી અનેક સામયિકોમાં લેખો, બાળવાર્તાઓ, કાવ્યો, હાસ્ય, કાથડા, અને અનુવાદો પ્રસિદ્ધ કરાવ્યા છે

ભોજરાજભાઈ ‘ભોજલ’

ઈ ૧૯મી સદી

કચ્છ વાગડના ધમકડાના નવેન ઠાકોર. કચ્છના રા’ દેશળજીના સમકાલીન રચના: કાચબા કાચખીનું ભજન, રામસગર્હ, જમનો જોખો (ત્રણ ગેય કવિતા)

ભોજો ભક્ત

ઈ સ ૧૭૮૫-૧૮૫૦

સાવલી (જિ વડોદરા), પછીથી વીરપુર (સો)માં વાસ લેક્યા પાટીદાર પિતાનું નામ કરસનદાસ અખાતા પ્રકારનો કટાક્ષકવિ રચ ના ચાખખા અને પદસંગ્રહ (મુ), ચેલેયાનું આગ્યાન (મુ), બ્રહ્મબોધ, મહિતા (મુ) ભક્તમાળ (મુ) વગેરે

ભોજો સુરતી

ઈ ૧૭મી સદીનો અંતભાગ

સુરત રચના: ચટકાસ આગ્યાન (મુ) -અર્વા ગુજ પદ

ભોજસાગર

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય

તપાગચ્છના ભાવસાગરના વિનીતસાગરના શિષ્ય રચના. ટ્રવ્યાનુયાયોગતર્કણા-સ્વોપજ ટીકા સાથે (સં, ૧૭૫૦ આસપાસ)

ભોભાગમ હેમારામ

પાટણ (ક ગુજ.), ભક્તપ્રવૃત્તિના ભજન-કાર. રચના. શ્રી ભક્તિભાગ (૧૯૨૨)

લોખાનાથ સારાભાઈ દિવેટિયા

ઈ. ૧૮૨૨-૧૮૮૬

જ. ૨૩-૭-૧૮૨૨ વડોદરા. વ : અમદાવાદ વડનગરા નાગરગૃહસ્થ. કારસી અગ્રેજી સરકૃત ભાષાઓના સારા જ્ઞાતા અમદા.ની ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટમાં હમેદવારીથી જીવનનો આરમ્ભ મુન્સફની પરીક્ષા પસાર કરી મુન્સફ. આગળ વધી કર્ચકલાસ સળ જળ થયા. મહારાષ્ટ્ર અને ગુજ માં ઘણે સ્થળે. રાત્રમા ચુસ્ત સનાતની, પછીથી સ્વધર્મની સમન્વયભાવનાવાળા સુધારક. અમદા મા 'ધર્મ સભા' ૧૮-૪૦ થી ૧૮૪૯ સુધી ચલાવી ૧૮૭૧મા અમદા.મા 'ઈશ્વરપ્રાર્થનાસમાજ' ની સ્થાપના કરી ૧૮૭૪મા નિવૃત્ત 'સરદારનો' ઇલકાબ નવાયુગના નમૂનેદાર ભક્ત અને ચિંતક ભીમરાવ અને નરસિંહરાવ જેવા વિદ્વાન પુત્રોના પિતા ગુજ.મા દિહી અને અલગ પ્રકારની કવિતાના પુરસ્કારક સારા ભક્તકવિ મૃત્યુ ૧૧-૫-૧૮૮૬ રચના બોધસત્રહ, ઈશ્વરપ્રાર્થનામાળા (૧૮૭૫), કરારતુ શાસ્ત્ર, મિતાક્ષરા, ઋણદાન, દિહી તથા અલગમાળા (પદ્યાત્મક પ્રાર્થનાઓ)

લોખાનાથકર પ્રેમજી વ્યાસ

ઈ સ ૧૮૬૭-૭

જ ૨૫-૨-૧૮૬૭ રીબ (તા ગોડળ), વાલમ બ્રાહ્મણુ ટ્રેન્ડ સીનિયર હંટર ટ્રે. કો રાજકોટથી ૧૯૧૬મા. અમદા. વનિતાવિશ્રામ હા સ્કે મા શિક્ષક હતા રચના શ્રી પ્રભુચરણે (૧૯૨૬), નવદીવડા (૧૯૩૨) દસેક વર્ષે ઉપર અવસાન

મગલધર્મ

ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે ૧૬ સાધુ રચના. મગલકલશ રાસ (૧૪૬૯)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મગલ માણેક

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ હજીયતિની. જે. ૧૬ સાધુ રચના. વિક્રમરાજ અને ખાપર ચોરનો રાસ (૧૫૮૨), અખડ કથાનક ચોપઈ (૧૫૮૨)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મંગલસૂરિ

ઈ ૧૩મી સદી વડગચ્છના રામચંદ્ર સૂરિના શિષ્ય રચના. મહાવીર જન્મભાષિયેક (ઉત્તર અપ)

મગલવિજયજી સુનિ

ઈ સ ૧૮૭૭-૧૯૪૨ જ નવે રિસે ૧૮૭૭ લીચ વીસા શ્રીમાળી જૈન વણિક. નામ મનસુખલાલ ભગવાનદાસ મહેતા ૧૯૦૦મા મહુવામાં શ્રી વિજયધર્મસૂરિ પાસે દીક્ષા અને 'મગલવિજય' નામ ૧૯૦૨માં કાશી યશોવિજયજી જૈન પાઠ

શાળા સ્થપાતા એમાં સ. પ્રા. નો અભ્યાસ કલકત્તાના વિદ્યાનોએ 'ન્ય.ચવિસારદ'ની પદ્ધતી આપી. તેણુગુ ભાષાના પણ જ્ઞાતા. રચના. તત્વાખ્યાનદ્રવ્યમત્રીપ, સત્ત્વભગીમત્રીપ, સ્વચક્રવત્રીપ, ધર્મમત્રીપ, અષ્ટપ્રકારી પૂત, ઉપરાંત જે સરકૃત ગ્રંથો

મગળજી હરજીવન ઓઝા ઈ સ ૧૮૭૦-૧

મહુવા શ્રીમાળી બ્રાહ્મણુ મહુવા અને ગદહામા પ્રાથ ૧૮૮૬મા રાજકોટ ટ્રે. કો માં ૧૮૮૯મા સીનિયર થયા. ત્યા ૨૨ વર્ષ સુધી સ. ગુજ. ગણિતના શિક્ષક પછી ફિમેઇલ ટ્રે. કો. મા આચાર્ય ૧૬ વર્ષે માટે રાજકુમાર કોલેજ રાજકોટમા શાસ્ત્રી જૂની પેઢીના સારા વિદ્વાન. રચના. સુદામાચરિત અને મામેરુ (સપા ૧૯૦૨), નમેદના કેટલાક લખાણો પર વિવેચન (૧૯૦૨), શ્રીભગવત્સમરણુ (સ. અને ગુજ. અનુ. ૧૯૧૦), ઈશ્વરસ્તુતિઓનો ગુજરાતી પદ્ય સત્રહ (૧૯૨૦), નીતિ પાઠમાળા (૧૯૨૭)

મંગળદાસ અતુર્ભુજજી કવિ

ઈ સ. ૧૯૦૨

જ. સ ૧૯૫૮ મા સુ ૮. વિજપુર (૬ ગુજ) બ્રહ્મસદે રચના. છ-સાત ગ્રંથ છપાયા છે મયેરજી કાવસજી, 'મનસુખ'

પારસી બોલીના કવિ દલપતશેલીના પણ રચના ગજનામેહ (૧૯૫૬), દીલપત્રીર દાસ્તાન વગેરે

મંજુકેશનાંદ

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સ્વામિનારાયણુ સાધુ રચના : પદસત્રહ (થોડા જ છપાયા છે; મોટો સત્રહ વડતાલમા અપ્રસિદ્ધ પડ્યો છે)

મંજુલાલ જમનારામ દવે

ઈ સ. ૧૮૬૧-૧૯૬૪

જ. : ૧૩-૬-૧૮૭૧ પેટલાદ વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણુ. પ્રાથ માધ્ય. પેટલાદમાં ૧૯૦૬ માં મેટ્રિક વડોદરા કોલેજમાથી ૧૯૧૬માં બી. એ. ૧૯૧૫મા એમ. એ. ૧૯૧૬માં પાટણુ (૬ ગુજ) ની ટ્રે. કો. માં ગુજરાતીના અધ્યાપક ૧૯૨૬મા વિદેશનો પ્રવાસ અને પીએચ. ડી. અને ડી. લિટ. થઈ આવ્યા મુખર્ષીમા વિલ્સન કો. મા ઋણ ભાષાના અધ્યાપક થયા માસિકોમાં ઘણુ લખ્યું છે મૃત્યુ : ૧-૧૨-૧૯૬૪ રચના. ડાકધર (૧૯૧૫)

મંજુલાલ રણછોડલાલ મજમૂદાર

ઈ સ ૧૮૯૭

જ : ૧૬-૯-૧૮૯૭ પેટલાદ. વ. : મહુવા (જિ. ખેડા) વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ પ્રાથ

માધ્ય. વડોદરામાં લ્યાંથી ૧૯૧૮મા મેટ્રિક, ૧૯૧૮મા બી. એ, ૧૯૨૧માં એલ. એચ. બી. અને વડીલાલ. નરતમાં જ ગિયાધિક રીની કચેરીમાં જોડાયા. ૧૯૨૬માં મહાનિર્મલ લખી એમ. એ, પદ્યમાંથી પીએચ. ડી થયા રાત્રઆતથી જૂની ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યનુ ચિત્રકલાનુ અને ઇતિહાસ વિષયે કંટકુક સંરોધન કર્યુ વડોદરા રાજ્યના બાળાતર પાતામાં અધિકારી પછી વડોદરા કોલેજમા ગુજ ના અધ્યાપક નિવૃત્તિ પૂર્વે મહારવા સંપાદનો મુદ્રામાચરિત (આઠ પ્રવિ. ઓના સપા. ૧૯૨૨), રણુજ અને વનિયા-કૃત રણુજ (સપા. ૧૯૨૫), તિસાતમ (વાર્તા ૧૯૨૬), અભિમન્યુ આખ્યાન (તાપીદાસનુ સપા ૧૯૨૬), લોકવાર્તાનુ સાહિત્ય (૧૯૨૭), કાવ્યનવનીત ને નળાખ્યાન (સપા. ૧૯૨૬), રામાયણનુ રહસ્ય (૧૯૩૦), સાહિત્ય સ્વરૂપો (પદ્ય.), મીરાંબાઈ : એક મનન (૧૯૬૧), સદયવત્સકથા (ભીમની સપા), માધવકામ કલ્પા (ગણપતિની સપા) વગેરે

મંડન મંત્રી

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય

શ્રીમાલ વરાના સોનગિરા કુળના, પરપરાથી મત્રીકુળના માટવગઢ(માળવા)ના મત્રી બ્રાહ્મણપુત્રબાહુડનો પુત્ર ખરતરગચ્છની ગાનીનો શિષ્ય. મડને સ ૧૫૦૮ (સ ૧૪૪૮)મા પોતાના ગ્રંથોની તારપત્ર ઉપર નકલ કરાવી હતી રચના સરકૃતમા સારસ્વતમડન 'સારસ્વત વ્યાકરણ'ની દીકા, કાવ્ય મડન (કોરવ પાઠવ કાવ્ય), ચપૂ મડન (નેમિનાથ ચરિત), કાંઈમરી-મડન ('કાંઈમરી'નો સાર), ચટવિજય (ચટ સૂર્ય ચુદ્ધ), અલકારમડન, ગંગારમડન, સંગીતમડન, ઉપસર્ગમડન, વાસ્તુમડન વગેરે

મંજુલાલ સાકરલાલ દેસાઈ

અમદા બ્રહ્મશત્રિય સારા ન્યોતિની સ્વર્ગ-સ્થ રચના. ભગવાન ચાણુક્ય (ન ૧૯૪૬)

મંડલિક (?)

ઈ ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે ૧૬. રચના. પેથડગસ (એતિ નાસ સુ-અપૂર્ણ) ઉ અપત્ર ગની રચના આ રાસ નો કર્તા 'મંડલિક' નથી લાગતા. એનો જ્ઞાન-ગદના 'રા' તરીકે માત્ર ઉદ્દેશ થયો છે, કર્તા અજ્ઞાત છે, રાસ તૃક હોવાને કારણે

મકરંદ વળેશકર દવે

ઈ સ. ૧૯૨૨

જ : ૧૩-૧૧-૧૯૨૨ ગોડળ રચના. તરણા (કા સં ૧૯૫૧), જયભેરી (કા સ ૧૯૫૨), ગ્રંથક વીજળી ગ્રંથક (ખાજ કાવ્યો. ૧૯૫૫), ગોરજ (ન. સ. ૧૯૫૮), સ્વરજમુખી (કા સં ૧૯૬૧), સજા (કા. સ ૧૯૬૬)

મગનભાઈ ચતુરભાઈ ખટેલ

ઈ. સ. ૧૮૭૬-૧૯૩૦

નરિયાદ લેકડા પાટીદાર ૧૮૬૮મા વ-
ડોદરાથી બી. એ. ૧૯૦૦મા એલ. એલ. બી.
૧૯૦૧થી અમદાવાદમા વકીલાત સ્વદેશી
હિલચાલમા ભાગ ૧૯૧૫મા હોમરૂલ હીગના
અમદાવાદના મંત્રી ૧૯૨૬મા ખેડા જિલ્લા
સુલ્યાગ્રહનો વિરોધ કરેલો, પણ ખેડતોના
લાભમા ગણા લેખ લખેલા, રાજકીય ક્ષેત્રે એ
પછી નિવૃત્તિ અને લેખનવ્યવસાય કવિ ત
ગીટે ભાષા અને ઠંદ હપર કાગ તત્ત્વજ્ઞાની
રચના ગ્રેટેલી વિજય (૧૮૬૬), કુસુમાંજલિ
(કા. સ. ૧૯૦૯), કાત્રપાલ કાવ્ય (મહારાણા
પ્રતાપ વિરો. ૧૯૦૬), કાવ્યાર્થપ્રદીપ (સુદ-
શન'મા પ્રગટ ૧૯૧૦), અભિજ્ઞાનસાહુતલ
(અનુ. ૧૯૧૫), ભગવદ્ગીતા ન્યાતિ (૧૯૨૭),
કૃપાનિપદ ન્યાતિ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૬), શ્લ-
ભીમાંસા ન્યાતિ

મગનભાઈ મલુદાસ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૮૬૬-૧૯૬૮

જ. ૧૧-૧૦-૧૮૬૬, ધર્મજ, વ. : નરિ-
યાદ દેસાઈવગા લેકડા પાટીદાર પ્રાથ માવ્ય
નરિયાદમા ૧૬૧૭મા ત્રીજા નખરે મેટ્રિક,
પછી મુખર્દ એલિકન્સ્ટન કોલેજમાં ૧૬૧૬માં
કન્ટરમીડિયેટ (પ્રથમ વર્ગ) પછી ગાંધીજીની
હાકલે કોલેજ છોડી અને અમદાવાદની રાષ્ટ્રીય
ગુજ. વિદ્યાપીઠમાંથી ૧૯૨૧મા 'સ્નાતક'
મહાનિબંધથી ત્યાના 'પારગત' એન્ડ વર્ષ બોર-
સદની રાષ્ટ્રીય શાળા (કિંગ એડવર્ડ એમેરિસલ
હા. રૂઢ)ના એક સંચાલક એક વર્ષ પછી
અમદા રાષ્ટ્રીય શુ વિદ્યાપીઠમાં ક્રેલો અને
પછી ગણિતના અધ્યાપક ૧૯૨૮મા. ૧૯૩૦થી
ત્યા મહામાત્ર ૧૯૩૫-૩૬ વર્ષો મહિલાત્રમ
૧૯૪૦મા કરી આવી મહામાત્ર ૧૯૪૨મા
'હિંદ છોડો'ની લડતમા જલ ૧૯૪૬મા અમ-
દા મ્યુનિ. રૂઢ ખોડના પ્રમુખ ૧૯૫૩મા
રાજનામુ આપી ટ્રટા થયા. ૧૯૫૭માં ગુજ-
રાત મુનિ ના હપકલપતિ, અને ગુજરાતી મા-
ધ્યમનો બધી શાખાઓમા એમના દારા પ્રવેશ
માવ્ય થયો તણ વર્ષે મતલેને લઈ રાજનામુ
આપ્યુ ૧૯૩૮થી 'શિશુલુ અને સાહિત્ય'
માસિકનુ સંપાદન 'હરિજન' પત્રોનુ તત્રીપણ
૧૯૫૬માં ગુજગતી સા. પરિષદ સમ્મલનના
પત્રવિભાગના પ્રમુખ સવની સરકારી ભાષા
અગે તપાસ કરવા સમ્પૂર્ણતિએ નીમેલા કમિ-
શનના એક સભ્ય 'અચાર્યક' સાપ્તાહિકનુ
સંચાલન ગેરલુની એકવાકચના આરૂઢ આ-
ગ્રહી ગુજ. વિદ્યાપીઠના ગેરલુ કોડાની ૩

છ-૮થી આવૃત્તિના સંપાદક નીડર વક્તા હતાં
સિદ્ધાંત યા સ્વમત માટે વધુ પડતા આગ્રહી,
હતાં ખેલદિલ અવસાન: ૧૯૬૮ રચના ઘડા
વાળાં ત્રાજવા અને દુરિયામણનો ભેદ (નિ
૧૯૩૦), દાંડ નિપેધને સ્વરાજ (નિ ૧૯૩૦),
સાચાગ્રહનીમીમાંસા (નિ ૧૯૩૪), મુખમની
(અનુ ૧૯૩૬), અપગતી પ્રતિભા (અ અનુ
૧૯૩૬), જપત (અનુ ૧૯૩૮), જેકિલ હા-
ઈ (અનુ ૧૯૩૮), હિંદી ગુજરાતી ગ્રંથ
(૧૯૩૬), જગતનો આવતી કાલનો પુરૂષ
(વ્યાખ્યા અનુ ૧૯૩૬), કુંવરખાઈનુ મામેરુ
(સપા ૧૯૪૦), સુદામાચરિત (સપા ૧૯૪૨),
સુદામાના કેદાર (સપા ૧૯૪૨), કલા એટલે
શુ (નિ અનુ ૧૯૪૫), રાષ્ટ્રીય મહાસભા
અને વિદ્યાર્થી-પ્રવૃત્તિ (કવિ. ૧૯૪૬), હિંદની
અંગ્રેજ વેપારશાહી (કવિ. ૧૯૪૬), વિદ્યાર્થી
ગ્રીષ્મ પ્રવૃત્તિ (નિ ૧૯૪૬), મુંડકોપનિપદ
અનુ, અને વિવે ૧૯૪૭), તળાખ્યાન (સપા.
૧૯૫૧), યોગ એટલે શુ (વિવે ૧૯૫૨), કેનો-
પનિપદ (અનુ અને વિવે ૧૯૫૬), સ્વરાજ
એટલે શુ (નિ ૧૯૫૬), આપણા દેશમાં
આપણુ રાજ્ય (નિ ૧૯૫૬), અંગ્રેજ અને
સાસ્ત્રિક સ્વરાજ (નિ ૧૯૫૭), રાન ગમ-
મોહનરાય અને ગાંધીજી (કવિ. ૧૯૫૭),
આપણુ પરમ યત્ર (પ્રીઠ શિક્ષણ ૧૯૫૭),
હિંદી પ્રચાર અને બંધારણ (નિ. ૧૯૫૭),
દસપ અને એની વાતો-ભાગ ૧-૮ (રિ
૧૯૫૭), જગલમા ગંગલ (વાર્તા, ૧૯૫૮) નિ-
વાપાજલિ (અ નોવો ૧૯૫૮), માર્કસોપનિ-
પદ અનુ અને વિવે ૧૯૫૬), વિવેકાજલિ,
નવી યુનિવર્સિટીઓ (નિ ૧૯૬૪) વગેરે

મગનભાઈ ભૂધરભાઈ ખટેલ

'પતીલ'

ઈ ૧૯૦૬-૨

અંગ્રેજોથર લેકડા પાટીદાર પ્રાથ માવ્ય
વતનમા જ. ૧૯૨૪મા મેટ્રિક 'પતીલ' અને
'કલેસરી' તખલ્લુસથી મરત રોલીનાં કાવ્ય
આપનાર કવિ. સારા ગઝલકાર રચના' મ-
ભાત નર્મદા (કા. સ. ૧૯૪૦)

મગનભાઈ શંકરભાઈ ખટેલ

ઈ. સ. ૧૮૬૭-૨

માગદોળ (સૌ) વ. : પાટલુ (ક. શુ) કટવા
પાટીદાર પ્રાથ માંગેળમા, ત્યાથી રાજ-
કોટની હંટર મેડલ ટ્રે ગો ના બે વર્ષ ૧૮૯૮
માં માગદોળ તાખાના વ્યૂથળ ગામમાં શિક્ષક.
દસ વર્ષ પછી માંગેળ રાજ્યની હંબૂર ઓકિ-
સમાં, ત્યાથી વળા રાજ્યના કારભારી ત્યાંથી
'કટવા-હિતેચ્છ' માસિક રાંડ કર્યુ. રચના.
કપોલવતી (૧૮૯૩), સુખી રાદન (૧૮૯૫),

અંકાદશીનો મહિમા (૧૮૯૬), શિખામાતુની
ધાત (૧૮૯૬), બોધવચન (૧૮૯૬), ગાન-
નીપક (૧૯૦૫), માનસિહ અભયસિહ (૧૯૦૬),
સાની શિખામણુ-ભાગ ૧-૮ (૧૯૨૭-૩૦)

મગનલાલ ગણપતિરામ શાસ્ત્રી

ઈ સ. ૧૮૭૩-૧૯૩૫

૭-૧૨-૧૮૭૩ માતર વ ખેડા પછીથી
કમરેઠ અને બરૂચ પ્રાથ માધ્ય લરૂચમા
૧૮૯૦મા વડોદરાથી મેટ્રિક. ૧૮૯૭માં વડોદરા
કોલેજથી બી. એ. ૧૯૦૨મા કલકત્તાની સર-
કારી કોલેજમાંથી એમ. એ. મુખર્દના રેવન્યુ
ખાતામા અને પછી એલિક્વિન્સ્ટન હા. રૂઢ મા
શિક્ષક ૧૯૧૫થી, પૂના કેન્સ ગો માં સસ્કૃતના
અધ્યાપક ૧૯૩૧મા નિવૃત્ત. શ્રી વલ્લભા-
ચાર્યના તત્ત્વજ્ઞાનના આરૂટ વિદ્વાન અને રૂઢ.
અથોના સંપાદક અંગ્રેજમા પશુ મહત્વનુ
તદ્વિપયક લેખન મુખ્ય ૧૮-૭-૧૯૩૫.
રચના. શુદ્ધકૃતસિદ્ધાંતપ્રતીપ (૧૯૦૩),
હરિત્રિયા (૧૯૧૭), ગોપિકાગીત સુખાધિની,
(અનુ ૧૯૨૫), વેદ સ્તુતિ-સુદમ દીકા (સપા.
૧૯૨૬), વેણુગીત સુખાધિની (અનુ ૧૯૨૭),
યુગમગીત સુખાધિની (અનુ ૧૯૩૧), શ્રીમદ્
શ્લક્ષ્મીસૂતાભાષ્યસપ્રદીપ, ભાગ ૧-૩ (સંસ્કૃત
સપા) વગેરે

મગનલાલ દલપતરામ ખખખર

ઈ. સ. ૧૮૭૦-૨

જ. ૧૧-૧૧-૧૮૭૦ રાજકોટ વ પૂના
પાસે જુનર, ત્યાંથી દમણ અને પછી મુંબઈ
બ્રહ્મકાનિષ ૧૮૮૮મા સૌ માથી પ્રથમ નખરે
મેટ્રિક કોલેજનો અને કાયદાનો અભ્યસ.
કેટલીયે પત્રોઓના ડિરેક્ટર છેલ્લે જે. પી
થયેલા રચના. જગદુચરિત્ર (૧૮૯૬), સુદર
સોદાગર (૧૮૦૮), તીર્થયાત્રાવલુન (૧૯૨૧),
કોટડીનો બાલુ (૧૯૩૦)

મગનલાલ નરેન્દ્રભાઈ ખટેલ

ઈ સ. ૧૮૫૬-૨

જ. : માચે ૧૮૫૬ આબલિયાર (મહી-
કાકા) લેકડા પાટીદાર રાંડમા શિક્ષક પછી
સરકારી અમલદાર માલપુરમા કોલકાર પણ
રચના: ઇન્ડિયન નેશનલ કોલેસ (૧૮૮૯),
સસાર ચિત્ર ગ્રન્થરી (૧૮૯૧) મુખર્દ શહેરનુ
વર્ણન (૧૮૯૧), ખેતીવાડીના મૂળતત્ત્વની
પાઠમાળા-ભાગ ૧ (૧૮૯૨), મહાજન
મડળ ચરિત્ર લેખો (૧૮૯૬)

મગનલાલ બાપુજી બ્રહ્મલક્ષ્મી, કવિ

રચના સોળ વર્ષની સતી અને નવ વર્ષનો
પતિ (કા. ૧૯૨૨), કળિયુગની સતી અને

લલિતાનુ નહેરનામુ (કા. ૧૯૨૩), ગોમતીના ગજળ (કા. ૧૯૨૩), પતિનુ લોહી પીનાર પિશાચિની (કા. ૧૯૨૨), સસારના સપાટા (કા. ૧૯૨૩)

મગનભાઈ લાલભાઈ દેસાઈ, 'કોલક'
ઈ. સ. ૧૯૧૪

જ ૩૦-૫-૧૯૧૪. સોનાવાડા (તા પારડી-સુરત) વ : દુકવાડા (જિ. સુરત) અનાવળા ગ્રાહાણુ. ૧૯૩૩મા મુળધર્થી મૅટ્રિક, કોલેજનો એક વર્ષનો અભ્યાસ એક 'સ્કૅડરિયો'મા નોકરી અને 'કવિતા' માસિકના તત્રી થયા હતા. ગુજરાતી નવા કવિઓમા એક તેજસ્વી કવિ અને નવલકથાકાર રચના : પ્રિયા-આગમન (૧૯૩૭), સાંધ્યગીત (૧૯૩૮), સ્વાતિ (૧૯૪૦), પ્રેમધનુષ્ય (૧૯૪૨) ભાઈળીજ (ન. ૧૯૫૨), ગંગામેયા (ન. ૧૯૫૭), સિન્દુર (ન. ૧૯૫૭), ગોરી (ન. ૧૯૫૭), સમીસાજ (વા. ૧૯૫૮), ગોરી-પૂર્વાવ ઉત્તરાર્ધ (૧૯૫૯), પ્રેમ પ્રસંગ ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૯), વર્ષા નિશા કામિની (ન. ૧૯૫૯), ભક્ત હૃદય, છાઈ ઘટા ઘનઘોર (ન. ૧૯૬૦), પૂર્ણા (ન. ૧૯૬૦), પરાઈ પ્રીત (ન. ૧૯૬૦), પતિતપાવન (ન. ૧૯૬૦), દીવાસ્વપ્ન (ન. ૧૯૬૦), સોના (ન. ૧૯૬૧) અન્નપૂર્ણા (ન. ૧૯૬૧), ખીજ પર ત્રીજ (ન. ૧૯૬૧), કાગણુ આથો (ન. ૧૯૬૨), નીલિમા ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૬૨), ચરણુરજ (ન. ૧૯૬૨) વગેરે

મગનલાલ વખતચંદ શેઠ

ઈ સ. ૧૮૩૦-૧૮૯૮

અમદાવાદ વીસા શ્રીમાળી જેન વણિક મૅટ્રિક થયેલા ગુજ વિદ્યાસભા (જૂની. ગુ વર્નાકુલવરસોસાયટી)નાપહેલા સહાયક મત્રી અમદા રયુનિ નાયીક ઓફિસર. વિરલકાંટિનુ લેખનકાયે રચના હોળી (નિ ૧૮૫૦), અમદાવાદનો ઇતિહાસ (૧૮૫૧), જેનાચાચે શ્રીનીરવિજયગુનુ છવનચરિત્ર

મહુભાઈ હરગોવિંદદાસ કાંટાવાળા

ઈ. સ. ૧૮૮૦-૧૯૩૩

જ ૧-૧૧-૧૮૮૦ વડોદરા-વીસા ખડા-ચતા વણિક હરગોવિંદદાસ દ્વારકાદાસ કાંટાવાળાના પુત્ર. ગુજરાતીનો વિષય મુળધર્થુનિ મા દાખલ થતા એ પહેલા એમ એ 'સાહિત્ય' માસિકના સચાલક હતા. 'પ્રેમાનંદના નાટકો' વિશે નરસિંહરાવ દિવેદિયાના 'નારિત પક્ષે' ચર્ચા 'વસંત'મા આલેલી તેનો 'અરિત પક્ષે' એમણે જવાબ આપેલા મૃત્યુ : ૫-૧૧-૧૯૩૩ રચના. 'પ્રેમાનંદના જ નાટકો, ઉપરાંત 'સાહિત્ય' માસિકમાં જૂના કવિઓ

પ્રેમાનંદ વગેરેને નામે ચડાવગવી અનેક કાવ્યો આગયાનો દુકડે દુકડે છપાવેલાં

મણિભાઈ ખડુભાઈ દેસાઈ

નરસિંહરાવ દિવેદિયા સામે પ્રકાર કુગ્ગર કવિ. રચના : અનુક્રમણી રામાયણ (નીરસપદ્ય ૧૯૧૫)

મણિભાઈ મગનભાઈ પટેલ,

પરાવિત પટેલ ઈ સ ૧૯૪૦

જ ૩૦-૬-૧૯૪૦. સોનાસણ (તા પ્રાતીજ) હિન્દી-સેવક (૧૯૬૪ ગુજ વિદ્યા-પીઠના), હિન્દી 'વીનીત' (૧૯૬૪), 'સંસ્કૃત વિશારદ' (પુસ્ત ૧૯૬૫) શિક્ષક કવિ-ટકી વાર્તાના લેખક, નવલકથાલેખક પણ રચના : જોખન ગંગા (ન. ૧૯૬૫), ગુલાબ શર્યા (ન. ૧૯૬૫), સંપતપદી (ન. ૧૯૬૭), પ્રલયઝઝા (ન. ૧૯૬૭), મહામાયા (ન. ૧૯૬૭), બિંદગી (૧૯૬૭)

મણિભાઈ હરિભાઈ દેસાઈ, 'યોગેન્દ્ર'
'મસ્તમણિ'

ચીખલી અનાવળા ગ્રાહાણુ યોગવિદ્યાના અભ્યાસી અને સારા પદ્યકાર-છંદ અને ભાષા પર કાળ રચના. પ્રભુ ભક્તિ (૧૯૧૭), હૃદય યુષ્માજલિ (કા. સ. ૧૯૧૭), સર્વિયગીત (૧૯૧૮), સંગીતધ્વનિ-પ્રથમધ્વનિ (૧૯૧૯), કવિ ટાગોર (૧૯૧૯), ભર્મિ (૧૯૨૫), પ્રણય બસી (૧૯૨૭)

મણિલાલ ઇચ્છારામ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૮૮૦-૧૯૪૨

જ ૨૬-૬-૧૮૮૦ સુરત. પછી મુળધર્મા પિતા ઇચ્છારામ સુયેરામ દેસાઈના 'ગુજરાતી પ્રેસ'ના સચાલનમા સાથ. ૧૮૯૮મા મુળધર્મા મૅટ્રિક એલ્ફિન્સ્ટન કૉ માથી ૧૯૦૪ માં ખી એ ૧૯૦૭થી 'ગુજરાતી' પત્રના કામમા જોડાઈ ગયા ૧૯૧૨માં પિતાનુ મૃત્યુ થતાં 'ગુજરાતી' સાપ્તાહિકના તત્રી થયા ૧૯૨૬સુધી ૧૯૩૦માં 'વીસમી સત્રી' સાપ્તાહિક કાઢેલુ આઝ઼ પત્રકાર ટાઇપ કાઉન્ડ્રીના પણ સરચાપક. સમર્થ કટાક્ષલેખક મૃત્યુ : ૧૧-૬-૧૯૪૨ રચના કન્કયુસ્થસની શિખામણુ, ચુખનમીમાંસા વગેરે

મણિલાલ, 'ચિંતામણિ'

રચના : અમૃતચિંતામણિ (ભાઈ અમથાલાલ 'અમૃત' સાથે (૧૯૨૯)

મણિલાલ છખારામ ભટ્ટ

ઈ સ ૧૮૬૪-૧૯૪૭

જ. ૨૮-૨-૧૮૬૪.કુખડયલ (જિ અમદાવાદ), રૅકવગ્રાહણુ ઉછેરઅનેપ્રવૃત્તિ અમદાવાદમા સંસ્કૃતના સારા અભ્યાસી ઉપરાત

મૅટ્રિક.કાંટોઅમયમુળધર્માંસાહિત્યિકરૂપકુલ 'ગુજરાતીજેન્દ્ર' ગુજન દિક્ષિતના નિર્દેશકવિનયગતિ મુળધર્મા 'ગુજરાતી'મા બારિંકનાતત્રીવિભાગમાં પા : 'શ્રમ'કોગમ'ગ્રાહિનતત્રી-૧૯૧૦મા ૫૪ વર્તીગુલુર દેરાસરકી (વિદ્યારામા)માં કે નવાર કુચાના અનમા. ૧૯૨૩માં નિગુન અનેકવિધ રચનાઓ મૃત્યુ ૧૮-૧૨-૧૯૪૭ રચના. કાવ્યો : મૃત્યુ ન (૧૮૮૬), અનિલ કૅન (કન્કયુકેટિનુ કૅનકન્કયુ ૧૮૮૬), કાવ્યપીયુષ (૧૯૧૧), મીમંસાની આગયાન (૧૮૯૦), ભાષાતર આતમપુરાન (૧૯૦૭), વિગ્ધપુરાણ (૧૯૧૨), પ્રતિમા (તા ભાસનુ ૧૯૧૬), અધ્યાત્મગીતા (૧૯૨૬), અંતિ વાર્તાઓ ગુજરાતની જૂની વાર્તાઓ (૧૮૮૩-૮૪), પૃથુરાજ ચૌહાણુ અને ચંદ બરફાળી (૧૮૯૭), ઝાંરીની સાગી (અનુ ૧૮૯૮), સામાજિક નવલકથા : રતિમુદરી (૧૯૦૦), મુળધર્ની શેઠાળી, ગુર્જરી (૧૯૧૫) મડમ કે મધુરી (૧૯૨૦), ઉપરાંત અંગ્રેજી ગ્રંથોના ભાષાંતરો, સ્ત્રીઓને લગતા ગ્રંથો અને ઉપનિષદોના મરાઠીમાંથી અનુવાદ

મણિલાલ છોટાલાલ પારેખ

ઈ. સ. ૧૮૮૫-૧૯૬૭

રાજકોટ વણિક. પ્રાથ માધ્ય રાજકોટમા જૂનાગઢ-ખડાહિની કોલેજ અને પછી મુળધર્ વિદ્યસન કો. માંથી ૧૯૦૮મા ખી. એ કેવળ લેખનકાયેમાં પ્રવૃત્ત વચ્ચે ખિસ્તી ધમ પણ સ્વીકારેલો ધર્મચિંતક. કેટલાક ગ્રંથ અંગ્રેજીમા પણ લખ્યા છે મૃત્યુ ૧૯૬૭ રચના. હિન્દુસ્તાનમાં ક્ષયરોગ (૧૯૨૪), ખિસ્તી મડળનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬), ચોહાનની મુવાત્તીની ટીકા (૧૯૨૮), ગ્રહભોધ (૧૯૨૮) વગેરે અંગ્રેજી સપ્તામધ ગ્રંથોના અનુવાદ અંગ્રેજી મૌલિક ગ્રંથો Brama Samaj, Shri Swaminarayan, Shri Vallabha-charya મહત્વના ગ્રંથ

મણિલાલ જગજીવનભાઈ દિવેદી

ઈ સ ૧૮૮૭-

જ ૧૮-૩-૧૮૮૭, નાહોલ (કિ ગુ). ઔદીચ સહસ્ર ગ્રાહણુ. ગુજ. છ યોરજ્ઞાનાદેલમા અને અ પાચ પાટણમાં. રચના : પૂર્વ આક્રિકનો પ્રવાસ (૧૯૨૩), મારુ કાંમ્પીર પ્રયાણ (૧૯૨૮), નેપાલ અને આસામ પ્રમાણુ (૧૯૨૯), હિંદપર્યટન (૧૯૩૦)

મણિલાલ નદવરાય ત્રિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૧૭-

કપડવંજ મેઠ ગાનુવંદી ગ્રાહણુ રસરૂપના સારા જ્ઞાના રચના ગાયત્રીમાળ્ય (અનુ.

૧૯૧૩), ગાયત્રી અર્થ પ્રકાશ (૧૯૧૪), સામ-
વેદનુ પદ્ય તથા વિવરણ (૧૯૨૫), સૂર્યોપાસના
(૧૯૨૬), ભક્તિસૂત્ર (અનુ. ૧૯૨૬), મૂર્તિ-
પૂન (૧૯૩૩), યજ્ઞોપવીતમીમાસા (૧૯૩૩)
વગેરે

મણિલાલ દલપતરામ પટેલ

ઈ. સ. ૧૮૬૨-૧

જ. ૧૧-૮-૧૮૬૨. અમદાવાદ. લેકડા
પાટીદાર હા. સ્કૂલ સુધીનું શિક્ષણ, પછી ન્યાય
ખાતામાં. છેવટે 'નાજર' અંગ્રેજી ગુજરાતીના
સારા વજા મિત્રોમાં 'બેન્સન' નામે જાહેર
કારીગરોના પારિભાષિત શબ્દો સંગ્રહી ગુજ
વિદ્યાસભાનાકાગ્રમા આપેલા. રચના પ્રાસ્તા-
વિક ભાષ્ય (૧૮૯૨), દુષ્પી પોલીસ (૧૮૯૩),
દુનિયાની બાલ્યાવસ્થા (૧૮૯૬), અંગ્રેજી લેટર
ગદ્ય (૧૮૯૮), એક થોડાની આત્મકથા
(૧૯૩૧)

મણિલાલ નથુભાઈ દોશી

ઈ સ ૧૮૮૨-૨

જ. : ૨-૧૧-૧૮૮૨ વિનપુર વ અમ-
દાવાદ વીસા એસવાળ જેન વણિક. પ્રાથ
માધ્ય અમદાવાદમાં ત્યાથી જ ૧૯૦૨મા
ખી.એ. ૧૯૦૩થી શિક્ષક. નિવૃત્તિ સદ્વિસ્માજ-
સેવા અંગ્રેજીમાંથી ગણા ગ્રંથોના અનુવાદ

રચના ગુરુદર્શન (૧૯-
૦૮), સ્વરશાસ્ત્ર (૧૯૧૦), સુખોદયક (ન.
૧૯૧૧), લઘુલેખસંગ્રહ (૧૯૧૧), કુદ્યચરિત્ર
(૧૯૧૧), યોગમાર્ગનો ભોમિયો (૧૯૧૨),
ધિયો-સોદી લેખમાળા (૧૯૧૬), શ્રીસીમંધર
સ્વામીને ખુલ્લો પત્ર (૧૯૨૦), દિવ્ય જીવન
(૧૯૨૨), સખીનો પત્ર (૧૯૨૪), પવિત્રતાને
પદ્ધે (૧૯૨૭), આરિતમહિર (૧૯૨૮), પ્રેમ
અને સેવા (૧૯૨૯), શ્રાવધર્મ (૧૯૦૯),
જ્ઞાનપ્રભાવ (૧૯૨૯) વગેરે

મણિલાલ નલુભાઈ દિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૫૮-૧૮૯૮

જ. ૨૬-૬-૧૮૫૮. નડિયાદ સાઠાદર.
નાગરગ્રાહ્યુ કોલેજનો અભ્યાસ મુંબઈમા
૧૮૮૦માં ભાવનગર-રામજીનાસ કોલેજ રથ-
પાતા સંસ્કૃતના અધ્યાપક. ૧૮૮૮મા તબિયત-
ને કારણે નિવૃત્તિ અને નડિયાદ-વાસ ૧૮૯૩-
૧૮૯૫નું દોઢ વર્ષ વડોદરા રાજ્યના ભાષાતર
ખાતાના અધિકારી અલેક્ષ માર્ગના પ્રવાસી.
લેખક, કવિ, વિવેચક ગણ્ય પ્રકારના એક
પુરસ્કારક 'કલાપી'ના એક મિત્ર સંસ્કૃતના
પ્રથમ પક્ષિના વિદ્વાન તરીકે વિદેશોમા પણ
ખ્યાતિ ગુજરાતી મૌલિક, ભાષાંતરો, સંપાદનો,
અંગ્રેજીમા મૌલિક અને અનુવાદ ગ્રંથોનું સંમર્થ

પ્રદાન મૃત્યુ ૧-૧૦-૧૮૯૮. રચના મૌલિક-
શિક્ષાશતક (કા. ૧૮૭૬), પૂર્વદર્શન (કવિ
૧૮૮૨), કાતા (ના ૧૮૮૨), નારીપ્રતિષ્ઠા
(નિ ૧૮૮૫), પ્રેમજીવન (કા. ૧૮૮૭), માણ-
વિનિમય (નિ ૧૮૮૮), સિદ્ધાંતસાર (નિ.
૧૮૮૯), ગુજરાતના ગ્રાહ્યો (નિ. ૧૮૯૩),
બાળવિદ્યાસ (નિ. સ. ૧૮૯૩), પરમાર્થદર્શન
(નિ ૧૮૯૩), આત્મનિમગ્નન (કા સ ૧૮-
૯૫), ત્રિસંહાવતાર (અમુ. ના. ૧૮૯૭), સુ-
દગ્ગનગદ્યાવલી (નિ ૧૯૦૬), ભાષાતરો
માલતીમાધવ (ના. ૧૮૮૦), કુતરગચરિત્ર
(ના ૧૮૭૨), ભગવદ્ગીતા (૧૮૯૪), અને
વેદાંતના ગ્રંથો; વડોદરા રાજ્યના આશ્રયભાષા-
તરો અને સંપાદનો ૧૮ જેટલાં, શુભાખસિક
(ન. ૧૮૯૭), (એમના હસ્તાક્ષરનું સાહિત્ય
કેટલુંક ગુજ વિદ્યાસભા-અમદાવાદ પાસે સચ-
વાયુ છે. હજી કેટલુંક સાહિત્ય અપ્રસિદ્ધ છે)

(ડૉ.) મણિલાલ મોહનલાલ ઝવેરી

ઈ સ ૧૮૬૩-૧૯૪૨

જ. ૨૮-૧-૧૮૬૩ ભરૂચ. દસા મોઢ
વણિક. મણિલાલ મો. ઝવેરીના મોટા ભાઈ.
ગુજ ૭ વોરણ પછી હા સ્કૂલો ૪ વર્ષનો
અભ્યાસ ૧૮૮૨માં મેટ્રિકમાં નિષ્ફળતા મળ-
તાં અમદા મેડિકલ સ્કૂલમા ૧૮૮૫મા સળ
અગ્નિ સર્જન ૧૯૧૫ સુધી ભાવનગર રાજ્ય-
મા નોટરી મૃત્યુ. ૨૦-૭-૧૯૪૨ રચના
રોતરજ, શુદ્ધિવસ્ત્રી મુસાફરી-આગ-૨ (અનુ),
આપણા દેશના ફવા, અજમેય લીડલજન,
શબ્દોના પ્રકાર એળખવા વિષે, સ્કુટ કાવ્ય
મણિલાલ મોહનલાલ પાદરાકર

ઈ સ ૧૮૮૭-૧

જ. ૧-૪-૧૮૮૭ પાદરા વીસા શ્રીમાળી
જેનવણિક મેટ્રિક સમૃત્તના પણ જાતા કવિ
અને લેખક રચના નવજીવન (નિ સ. ૧૯-
૧૭), સાડી (ન ૧૯૧૬), પ્રણયમંજરી (કા.
૧૯૨૦), ભગવતી (ગી સ ૧૯૨૩), ભગ-
વતી મણિમાળા (૧૯૨૬), સૌભાગ્યસિંધુ
અને સૂતિકાશિકાણ (૧૯૨૬), રાષ્ટ્રીય રાસ-
કુજ (ગ. સ. ૧૯૩૦), રાષ્ટ્રીય રાસમહિર
(૧૯૩૧), રાષ્ટ્રીય નવરાત્ર રાસ (૧૯૩૦),
મગ્નસૂત્ર (૧૯૩૫)

મણિલાલ હરગોવિંદ, 'પ્રેમવિલાસી'

પ્રાસાદિક કવિતાના અપેક્ષ રચના. જેમનાં
અરણા (૧૯૧૫)

મણિગકર ગોવિંદજી વૈદ્યશાસ્ત્રી

ઈ. સ ૧૮૫૬-૧૮૩૭

જ. ૩૧-૭-૧૮૫૬. ભમનગર. ગિરનારા
ગ્રાહ્યુ. વૈદ્યકનો અભ્યાસ. સં ના સારા વિ-

દાન ભમનગરમા આતકનિગ્રહ ઔપધાલય-
ના સંસ્થાપક રચના. મુક્તા (ન), રામ અને
રાવણ, પાડવ અને કૌરવ, પાડવાશ્વમેવ, સ-
ક્ષિપ્ત કાદબરી, ચિકિત્સાપિવ, આર્યાનાય
ઓપધ, મણિ-મનુસમૃતિ (ભાષા), ભગવદ્-
ગીતા (ભાષા), અલકાર ચક્રિકા (સ) વગેરે

મણિગકર જટારાકર કિકીણી

ઈ સ ૧૮૨૨-૧૮૮૮

જ. ૨૨-૧૦-૧૮૨૨ જૂનાગઢ વડનગરા
નાગરજીવર. ૧૮૩૭મા ત્રિકાવાટ એન્જની-
માં મજમૂદાર ૧૮ વર્ષની કમરે જૂનાગઢ-
એન્જનીના અવડામા લશ્કર સાથે ગયેલા અને
હુનેહથી તકરાવનું સમાધાન નાવ્યુ એન્જની-
ના કોશાધ્યક્ષ ૧૮૭૪મા નિવૃત્ત થયા સૌ-
રાષ્ટ્રમાં પહેલા મુધારાવાદી ૧૮૬૪મા જૂના-
ગઢમાં 'જ્ઞાનગ્રાહક સભા'ની સ્થાપના કરી;
'સૌરાષ્ટ્ર દર્પણ' માસિક રાત્ર ક્યું કવિ વિ-
વેચક, ભાષા સંશોધક. મૃત્યુ : ૧૦-૧૧-૧૮-
૮૪. રચના સુતકનિર્ણય (નિ ૧૮૭૦ ભગ-
ભગ), ધર્મમાળા (ગદ્યાનુક. ૧૭૭૧), ગાયના-
વલી, છાપીખહેનની પાઠાવલી ભાગ ૧ ૨ વ-
ગેરે એમના મૃત્યુ પછી 'મણિગકરના લેખોનો
સંગ્રહ' પ્રસિદ્ધ થયો, હજી કેટલાક લેખો અ-
પ્રસિદ્ધ

મણિશંકર ગ્વનજી ભટ્ટ, 'કાંત'

ઈ. સ. ૧૮૬૭-૧૯૨૩

જ. ૧૯-૧૧-૧૮૬૭ આવડ (સૌ) પ્ર-
શ્નોરા નાગર ગ્રાહ્યુ પ્રાથ. માગદોળ-મોરખી
રાજકોટમાં. માધ્ય ગોરળ રાજકોટમા (સર
પ્રભાંગકર પટેલની ને શ્રી ગાંધીજી સહાધ્યાયી).
મુખઈની એલિફન્ટન ઝોમાંથી ૧૮૮૮માં
ખી એ એ વખતે જ્ઞાતિમા પહેલા ગ્રેન્યુએટ.
૧૮૮૦માં મુરતની સરકારી હા. સ્કૂ માં શિ-
ક્ષક ૧૮૯૦મા વડોદરા ક્લાસનવમા સાહિત્ય-
શાસ્ત્રના અધ્યાપક અને ટ્રે જો. ના આચાર્ય.
'શિક્ષણનો કલિહાસ' અહીં લખેલો ૧૮૯૮-
ના રિસે મા ભાવનગરના કેળવણીખાતામાં.
૧૯૦૦મા ખ્રિસ્તીધર્મ સ્વીકાર્યો અને નોટરી
છોડી છ જ માસમા ફરી હિંદુ ધર્મ સ્વીકાર્યો
અને નોટરી ચાણુ ('બ ક હાકોર' ક્લાપી)
'નાનાલાલ' 'અમૃતલાલ પટિયાર' વગેરે મિત્રો
સંસ્કૃતની શુદ્ધ દીપ્તિ સાચવતા, સં. વૃત્તોના
સુસંગ પ્રયોગ કરનારા, નૃતનગેલીનાં ખડ-
કાવ્યોના અસામાન્ય કવિ, એવા જ ફકા ગોર્મિ-
કાવ્યોના જનક, પ્રણયકાવ્યના જનક. મૃત્યુ :
૧૬-૬-૧૯૨૩. રચના શલખાસુતુ ફૂલ (૧૮-
૮૩), શિક્ષણનો કલિહાસ (૧૮૯૫), ઇન્દ્રિય,
પ્રેસિડન્ટ લિકન (૧૮૯૭), એક દેવીનો આત્મ-

વૃત્તાંત (૧૮૬૭), લક્ષ્મીનેહ (સ્ત્રીકલ્પન ૧૮૬૮), સ્વર્ગ અને નરક (સ્ત્રીકલ્પન ૧૮૭૦), કલાપીનો કેકાય (સપ્તા), માલા અને મુદ્રિકા (૧૮૭૩), હમીરજી જે હેલ (૨૧ ૧૮૭૩), સ્વર્ગીય સિદ્ધાંત, ગીતાંજલિ (અનુ. ૧૮૧૬), સંવાદમાલા (૧૮૨૩), પૂર્વાભાષ (કા. સં. ૧૮૨૩), પત્રધારા (૧૮૨૮), બે નાટકો (૧૮૨૪), સિદ્ધાંતસારનુ અવલોકન (૧૮૨૦), એરિસ્ટોટલનું નીતિશાસ્ત્ર, દુ ખી સસાર, પેટ્ટોટોક્ટ ફીડસ (૧૮૨૧)

મતિકીર્તિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સંજનગર, આગરા. જે. સ્વે. સાધુ રચના ધર્મબુદ્ધિ મત્રીશ્વર ચોપઈ (૧૬૪૧) અષ્ટ-ક્રમાર ચોપઈ (આગરામાં ૧૬૧૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મતિકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ પચિયાળ, જે. સ્વે. સાધુ. રચના ચંદ્રલેખા ચોપઈ (૧૬૭૧)-અર્ધા. ગુજ. પદ્ય

મતિવર્ધન ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ખરતરગચ્છના બિનહર્ષસુરિનાસુમતિહસના શિષ્ય રચના: ગૌતમપૃચ્છા-મુગમ વૃત્તિ (સ, ૧૬૮૨)

મતિશેખર ૧૫મી સદીનો મધ્ય ઉત્તરભાગ જે. સ્વે. સાધુ. રચના. ધત્તારાસ (૧૪૫૮), નેમિનાથવસતકૂલડા, કુરગહ મહર્ષિરાસ ૧૪૮૧, મયણરેહા સતી રાસ (૧૪૮૧) વગેરે -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય (મુ.)

મતિસાગર (૧) ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ પાટણ. જે. સ્વે. સાધુ. રચના લઘુસેત્ર-સમાસ ચોપઈ (૧૫૩૭), સમ્રાટશીરાસ (૧૫૪૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મતિસાગર (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. સ્વે. સાધુ. રચના ચંપકસેનરાસ (૧૫૪૮)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મતિસાગર (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. સ્વે. સાધુ રચના: સચ્ચલ્લી-દાલખધ (૧૬૧૯)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માતસાર (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. સ્વે. સાધુ. રચના: કર્પૂરમજરી રાસ (૧૫૪૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય. (મુ)

મતિસાર (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. સ્વે. સાધુ રચના: શાલિભદ્ર ચતુષ્પદિકા રાસ (૧૬૨૧. મુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મતિસાર (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

ખંભાત. જે. સ્વે. સાધુ રચના: ધન્નાકપિ ચક્રપઈ (૧૬૫૪)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મતિસુદર ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય ભાગ દંડર જે. સ્વે. સાધુ રચના: હસાવલી-પૂર્વેભવચરિત (૧૬૬૫. મુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મધુરદાસ ત્રીકમણ રચના: મરુકુંજ (વિજ્ઞાન ૧૬૪૬), બાપુની પ્રસાદી (ચ. ૧૬૪૮), આત્મનિરીક્ષણ (આત્મચ. ૧૬૫૩)

મધુકર રંગીલદાસ રાંદેરિયા

ઈ. સ ૧૬૧૭
જ.: ૩-૪-૧૬૧૭. મુખર્ધ સુરતીદેસા પોતવાડવણિક. બધો અભ્યાસ મુખર્ધમાં. ૧૬૩૩-માં મૅટ્રિક ૧૬૩૯માં બેચિયસે કો. માથી બી. એ ૧૬૪૧માં ગુજ વિદ્યાસભા-અમદાવાદથી મુ યુનિ ના એમ એ ૧૬૪૧થી શિક્ષક, પત્રકાર, રેડિયો અને રંગમચના કલાકાર. ૧૬૪૮-થી જયહિંદ કોલેજમાં ગુજ ના અધ્યાપક. ૧૬૬૧ સુધી ૧૬૬૧ ૬૪ ભારતીય વિદ્યાભવનની કો. માં ૧૬૬૪ ૬૭ બહુદ્ ભારતીય સમાજના રેસિડન્ટ ડિરેક્ટર. ૧૬૬૭થી દેનાબંકમા વિકાસ અધિકારી તથા જનસંપર્ક અધિકારી. પ્રવાસ: ૧૬૬૧મા આફ્રો-એશિયન રાઈટસ કોન્ફ (કેરો ઇબિપ્ત)મા. ૧૬૬૩મા કમ્પાલા (આફ્રિકા) કલા કેન્દ્રમા એકાંકી નાટ્યસ્પર્ધાના એક માત્ર નિર્ણાયક. રચના: પહેલુ પારણું, મહારાણાના મહારથીઓ (ચ ૧૬૪૬), અતે તો તમારી જ (ના.), ભક્તશિરોમણિ કવિ દયારામભાઈ (છ. ચ.), કાંતિને માર્ગે (સુભાષ-બાબુ. છ. ચ). નાટક અનુવાદો: અમે પરજ્યાં, સર્જન-વિસર્જન, અમારુ ગામ, પથ્થરનો દેવ, મૌલિક: હું અલ્યા કેણુ? (ના.), મનોયાત્રા (નિ. સ.), શુભકારે શાયરી (ગઝલ સ), ધરદીવડા (સાહિત્યકારોનાં છ ચ), પૃથિવી-વલ્લભ (મુનશીની નવલકથાનુ નાટ્યરૂપ) વ મધુરિકા મહેતા

રચના: રાસરજની (સંકલન. ૧૯૩૩)

મધુવચરામ બલવચરામ વોરા

ઈ સ ૧૮૪૮-૧૮૨૪

જ.: ૨૮-૮-૧૮૪૮ સુરત-વટનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. ૧૮૬૩મા મૅટ્રિક ૧૮૬૪માં ૧૯-વર્ષની વયે બિલિમોરાની એ શાળામાં આચાર્ય. ૧૮૭૩થી વડોદરા ૧૮૭૫માં ધોળકામા સળજળ. બદલીઓ થતાં ૧૮૬૦ સુધીમા સુરતમા સળજળ. ૧૯૦૩માં નિવૃત્ત નર્મદા-શંકરની અસર નીચે ૧૯મા વર્ષે કાચરચના તરફ વલણ મૃત્યુ ૨૮-૧૨-૧૯૨૪ રચના. રતનાવલિ (ના અનુ ૧૮૮૦), ત્રિસિંહ નાટક

(૧૮૮૦), મુવાશિઃ (ક. ૨ ૧૮૮૮), જનુ બિટ્ટી તરંગિણી (કા. ૧૮૮૮), મદાપન (છપાયુ ૧૯૧૫માં), શ્રીગુરુનામ (૧૯૧૩) સમાચાર સ્પષ્ટિ (૧૯૧૩), મનુષ્યની નિર્મલમવિકાસ (૧૯૧૫), હૃદય ચિંતન બાગ ૧૦ થમનીતિ બેચિની બાગ ૧૨ વગરે

મધુસૂદન ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કાંકુપુર. રચના: મુન્દકાંઠ (૧૬૩૧-મુ)

મધુસૂદન ચિમનલાલ મોદી ઈ. સ ૧૯૦૪

જ. ૨૦-૧૨-૧૯૦૪. કાસરા દેસા નાગર વાણિયા પ્રાથ કાસરા મહેમદાવાદ, માન્ય કાસરા પેટલાદ. મૅટ્રિક ૧૯૨૨ કો વડોદરા-પૂના. ૧૯૨૬ બી. એ., ૧૯૨૬ એમ એ પાસ પૂનાથી, એલએલબી. ૧૯૩૨મા. ખાનગી અધ્યાપન કાર્ય. અમદાવાદમા ૧૯૩૮મા ન્ય. એનથુ હાઈસ્કૂલમા સ્વ રતિલાલ મો. ત્રિવેદી સાથે. ૧૯૫૧માં નૂતન હાઈસ્કૂલ ૧૯૫૩મા વિદ્યાનગર હાઈસ્કૂલ. ત્રણે અમદાવાદમાં ૧૯-૩૬થી યુનિ માન્ય અનુસ્નાતક અધ્યાપક. ગુજ. વિદ્યાસભાના અધ્યયન સંશોધન ભવનમા માનાઈ. દરમ્યાન બિલિમોરા સ્ટો બોર્ડ કારખાતામાં બાગીદાર અને અધ્યાપન સાથે સાથે હવે અધ્યાપનમાથી નિવૃત્ત સસ્કૃત-પ્રાકૃત-અપભ્રંશના ગ્રંથકોટિના ગુજ વિજ્ઞાન. રચના. અપભ્રંશ પાઠાવલી, સપાદનો: ભાવના સધિ પ્રકરણ (અપભ્રંશ), પદ્યમશિરચરિક (અપ. ડો. હ. ચુ ભાયાણી સાથે), હેમસમીક્ષા (ગુજ.) ગુર્જર રાસાવલિ (મધ્ય. ગુજ., પ્રા બ ક. ઠા. અને મો દ. દેસાઈ સાથે), વસન-વિલાસ (મધ્ય. ગુજ., કોગ સાથે અ. માં), નેમિનાથ ચરિત્ર (અપ, ડો હ ચુ ભાયાણી સાથે, ૧૯૭૦), છક્રમ્મ વએસો (અપ ૧૯૭૨)

મધુસૂદન જી. આચાર્ય

રચના પ્રેમસંગાઈ (૧૯૫૭)

મધુસૂદન વ્યાસ

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ સારસા રચના હંસાવલીવિક્રમકુમાર ચરિત્ર (લૌકિક કથા ૧૫૪૬. મુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય (મહંમદ બેગડાનો સમકાલીન)

મધુસૂદન હીરાલાલ પારેખ,

‘મિયદશી’ ઈ. સ. ૧૯૨૩
જ.. ૧૪-૭-૧૯૨૩. વ હાંસોટ સુરત. દસલાહ વાણિયા. અભ્યાસ અમદાવાદમાં. ૧૯૩૬મા મૅટ્રિક ૧૯૪૫મા બી.એ ૧૯૪૫થી ભારતી વિદ્યાલય ગોલવાડમાં શિક્ષક. ૧૯૫૨-માં એમ એ (ગુજ.). ૧૯૫૫માં રિ. માનંદ

મહાવિદ્યાલ' (પછીથી હા કા ડો) માં અધ્યાપક ૧૯૫૮માં પીએચ ડી હીરાલલ ત્રિપાઠીના પુત્ર 'બુદ્ધિમંત્રી'ના સહતરી રચના ગુજરાત સા સમા કાર્યવાહીમાં સમીક્ષા (૧૯૬૧, ૧૯૬૨-એ પ્રથમ), નાટ્યકુસુમો (ના ૧૯૬૧), શેક્સપિયર નાટ્યકાવ્યો (કથાસાર ૧૯૬૫), હુ ગાલીને શક્ય માર્ગ (હળના લેખો ૧૯૬૫), અમેરિકન સમાજ (અમુ ૧૯૬૬), સૂરીસોપારી (હા લે ૧૯૬૭), હિંદુસ્થાન મધ્યેનુ એક ટ્રપુ (પહેલીન નુ સપા ૧૯૬૭)

મનજી ઋષિ ઈ ૧૭મી સદીના ઉત્તરાર્ધે બ્રહ્મનગર ને રચના વિનયદેવસૂરિસાસ (એતિ ૧૯૫૮ મુ) -મધ્ય ગુજ પદ્ય

મનમોહનદાસ રણછોડદાસ ઝવેરી

ભરૂચ દસામોઢ વણિક કૃષ્ણલાલ મો ઝવેરીના કાકા દલપતશેલીના વડાયેલા કવિ. નર્મદાગરે પદ્યવ્યવહારથી આમની પાસે પિંગળ શીખવાનો પ્રયત્ન કરેલો 'બુદ્ધિમંત્રી' (૧૮૫૭)ના ૩મ અકમાં 'ઝવેરીના કુડલિયા' મળે છે રચના નીતિભાષ ભાગ ૧૨ (૧૮૫૪); હિંદુસ્તાનની નિર્વનતાના મૂળ (૧૮૬૦), ત્રીઓના ધર્મ વિશે સુભાષ (૧૮૬૨), ઈશ્વર પ્રાધેના ગરબીમાં (૧૮૭૨), મનોપદેશ કીર્તન (૧૮૭૩), નીતિભૂષણ (૧૯૦૨)

મનમોહનભાઈ પુરુષોત્તમભાઈ ગાંધી

ઈ ૧૯૦૧

જ ૫-૧૧-૧૯૦૧ ભૂનાગઢ વ : લીબડી વીસા શ્રીમાળી જેનવણિક માય ભૂનાગઢ-લીબડી મુખર્ષીમાં ૧૯૧૯માં મેટ્રિક ભૂનાગઢની-પત્રી અમદા ગુજ ડો માથી ૧૯૨૩માં બીએ ૧૯૨૫માં બનારસ હિંદુ યુનિ-માથી એમએ પછીથી કલકત્તા ઇન્ડિયન એન્જીનિયરિંગ કોલેજમાં મત્રી રચના હિંદના કરનુ આયુરનિક અર્થશાસ્ત્ર (૧૯૨૫), મહત્વના અગ્રેજી વાણિજ્ય વિષયક ગ્રંથો પણ લખ્યા છે

મનસુખરામ કાશીગમ પડયા

હા અને ભાપામાં 'કલાપી' અને 'કાત'નું અનુસરણ રચના કાવ્યદેવી અને તેનો પ્રિયતમ (૧૯૧૫)

મન(.)સુખગમ સૂર્યગમ ત્રિપાડી

ઈ સ. ૧૮૪૦-૧૯૦૭

જ ૨૩-૫-૧૮૪૦ નડિયાદ વડનગરા નાગર સાહાણુ ડોલેજનું શિક્ષણ અધુરુ મૂકી મુખર્ષીમાં શેરસકાનો વડો પત્રી અમદાવાદ-નિવાસ પાછા મુખર્ષી ગયા અને 'કાર્પસ ગુજગતી સભા'ની સ્થાપના કરી. ૧૮૬૬થી ભૂનાગઢ રાજ્યના મુખર્ષીના પ્રતિનિધિ, બીન દેશી

રાજ્યોના પણ સરસ્વતમય દુનિમ રોડીના આગ્રહી લેખક. મૃત્યુ ૩૦-૫-૧૯૬૭ રચના : અસ્તોદ્ય અને નળદમયતી, દેશીરાજ્ય અને મનમુતિમાનો રાજ્યનીતિસાર, જોખસ જીવન ચરિત્ર, સુજ ગોક્ષળ છાલા અને વેદાંત, કરસનદાસ અને તત્સંબંધના વિચાર, વિચરસાગર, વેદાંતવિચાર, કિત્તર જયકુમારી, મણિ-રત્નમાળા, વિપત્તિ (નિ), અક્રેતાનુમૂતિ (અનુ) વગેરે

મનસુખરામ મગનલાલ ઝવેરી

દલપતરીતિના પદ્યલેખક રચના. વિવિધોપદેશ (રણછોડભાઈ હા દવે સાથે પદ્યભક્ત ૧૮૫૬)

મનસુખલાલ મગનલાલ ઝવેરી

ઈ સ ૧૯૦૭

જ ૩-૧૦-૧૯૦૭ ભમનગર. નાગોરી-વણિક પ્રાથ માધ્ય ભમનગરમાં કરી ૧૯૩૧માં મેટ્રિક ૧૯૩૫માં ભાવનગર-શામળદાસ કો થી બીએ ૧૯૩૭માં એમએ થોડા વર્ષે મુખર્ષી રહ્યા જો મા ગુજ ના અધ્યાપક પછી રાજકોટની ધર્મન્દ્રસિંહજી ડો મા ૧૯૫૮માં પોરબંદર નવયુગ ડો મા આચાર્ય ત્યાથી ૧૯૬૩માં ધ્રુવ થઈ મુમર્ષીમાં અધ્યાપક. ગુજરાતના ગણ્યકોટિના કવિ અને વિવેચક રચના : રામસહિતા (અનુ ૧૯૨૬-૨૬), શાપિત શકુંતલા (ના ૧૯૨૭), ચંદ્રકૂટ (ના ૧૯૨૬), અભિમન્યુ (કા ૧૯૨૬), કૂલદોલ (કા સ ૧૯૩૩), આરાધના (કા સ ૧૯૨૬), પ્રેમાનંદનો દશમસ્કંધ-અધ્યાય ૧ થી ૨૫ (સપા. ૧૯૪૨), થોડા વિવેચનલેખો ૧૯૪૪), અભિસાર (કા. સં ૧૯૪૭) વગેરે

મનસુખલાલ મોહનલાલ ઝવેરી

ઈ સ. ૧૯૩૦

જ ૬-૧૧-૧૯૩૦ વરિયા (સૌ) વ. ખાખરા વણિક દેડી વાર્તા અને નવલકથાઓના લેખક દેના બેન્ડમાં કેશવગ. રચના : કાળુમારને કાઢે (ન ૧૯૬૨), ત્રિવેણીસંગમ (વા સં ૧૯૮૨), પરલોસા (ન ૧૯૬૩), જળ અને જાળા (ન. ૧૯૬૪), ધરતીની ધરી (વા સ ૧૯૬૩), અક્રિયન (વા સં ૧૯૬૬), રૂપ (વા સં ૧૯૬૫), કોયલનો રંગ (એકાકીઓ ૧૯૬૫), જીવતરના મૂલ (ન ૧૯૬૫), સુવર્ણ મેવ (ન ૧૯૬૬), મહાપ્રયાણ (ન ૧૯૬૬), ખારમાસીના ફૂલ (વા સ ૧૯૬૬), અમને ઠાલે પાયા વિષ (ન ૧૯૬૭)

મનહરગમ હગિહરગમ મહેતા

ઈ સ ૧૮૭૭-૧૯૫૦

જ ૧૬-૬-૧૮૭૭ સુરત વડનગરા નાગર

ગૃહસ્થ. પ્રાથ ધ્રાંગધ્રામાં; માધ્ય. રાજકોટમાં. ૧૮૯૩માં લ્યાથી મેટ્રિક. ૧૮૯૬માં જયપુરની મહારાજા ડો. માથી બી.એ એ ગુજ સા. પરિપદના વર્ણાં વર્ષો સુધી એક મંત્રી હતા, 'ગુજરાત' માસિકના તરી પણ મૃત્યુ ૧૮-૩-૧૯૫૦. રચના શિવાજીને અકબ્રલખાનનું ઇકબુદ્ધ પવાડો (કા ૧૯૧૧), વાદ્યમીક રામાયણ બાલકાંડ (અપધાગધાનુવાદ. ૧૯૧૫), પરગુગમ-વિજય (ના ૧૯૨૩)

મનહરલાલ નગીનદાસ ચોકસી

ઈ સ ૧૯૨૬

જ ૨૬-૬-૧૯૨૬ સુરત. ૧૯૪૭માં મેટ્રિક. ૧૯૫૩માં હિંદી વિનિત અને કોલિદ. ગઝલરચનાઓ તત્ક સારો ડોક, દૂધી વાર્તાના લેખન તરફ પણ રચના પ્રીતના પરિવટ (ના ૧૯૬૩), ગુજરાતી ગઝલ (૧૯૬૬), ગગા-સ્તાન (વા સ ૧૯૬૬)

મનુભદેન જયસુખલાલ ગાંધી

રચના બાપુ મારીમાં (૧૯૪૬), બાબાપુની શીળી છાયામાં (૧૯૫૨), ગાંધીજીનું ગૃહ-માતૃયે (૧૯૫૬), બાપુના સમારણા (૧૯૫૬), બાપુના જીવનપ્રસંગો (૧૯૫૮), બાપુના જીવન-માથી ભાગ ૨ (૧૯૬૦), બા-બાપુની અતિમ આખી (૧૯૬૧), સિતુમાખિદુ (જ કા ૧૯૬૪)

મનુભાઈ ત્રિભુવનદાસ ઝવેરી, 'સરોહ'

ઈ સ ૧૯૧૪

જ ૨૬-૭-૧૯૧૪. રાજકોટ રચના 'રામરાસ (કા. સ ૧૯૫૬)

મનુભાઈ નદશંકર મહેતા

ઈ સ ૧૮૬૮-૧૯૪૬

જ. ૨૨-૭-૧૮૬૮ સુરત વડનગરા નાગરગૃહસ્થ 'કરણલેલા'ના કર્તા નદશંકરના પુત્ર અને ડો હસાખદેન જીવરાજ મહેતાના પિતા. પ્રાથ જુણાવાડામાં, માધ્ય ભાવનગર-મુખર્ષીમાં એલિન્સ્ટન ડો માથી એમ. એ, પછી એલએલ બી વડોદરા કોલેજમાં અધ્યાપક-થી આરભ પછી વડોદરા રાજ્યના નાયબ દીવાન અને દીવાન બિહારનેરા દીવાન અને પછી જ્વાલિયર રાજ્યના ગૃહમંત્રી અને રાજ્યકારણ મંત્રી. ૧૯૩૧-૩૪ની ગોળમેજી પરિપદના અને ૧૯૩૩-૩૫ની લડનની પાર્લામેન્ટરી કમિટીના પણ સભ્ય મૃત્યુ ૧૪-૧૦-૧૯૪૬ રચના : હિંદરાજ્યના (૧૮૬૫), પ્રમાણશાસ્ત્ર

મનુભાઈ રાત્તરામ પચોળી, 'દર્શક'

જ. ૧૯૧૪

જ. ૧૫-૧૦-૧૯૧૪ પચાશિય (તા વા-કાનેર) ઔદીચ્ય સહસ્રાહાણુ અંગ્રેજી પાંચ

(આજનાં નવ) ધોરણ સુધીનો માત્ર અભ્યાસ. સૌરાષ્ટ્રના આબલા ગામમાં 'દક્ષિણા મૂર્તિ શાળા'માં શિક્ષક ગણ્યકોટિના ગુજ. નવલ-કથાકાર. ૧૯૬૫નો ગુજ. સા. સભાનો 'રણ-જિતરામ સુવર્ણચક્ર' મળ્યો. રચના. જલિ-યાંવાલા (ના. ૧૯૩૫), ૧૮૫૭ (ના. ૧૯૩૫) બદીવર (ન. ૧૯૩૬), બદ્ધન અને મુક્તિ (ન. ૧૯૩૬), કલ્યાણયાત્રા (ન. ૧૯૩૬), પ્રેમ અને પૂન (ન. ૧૯૪૪), નીપનિર્વાણ (ન. ૧૯૪૪), બેવિચારધારા (નિ. ૧૯૪૫), ઇતિહાસકથાઓ —રામ (૧૯૪૬, —ગ્રીસ (૧૯૪૭) વગેરે

મનુભાઈ લલુભાઈ બેળાણી

ઈ સ ૧૯૦૨

જ. : ૨૮-૧૦-૧૯૦૨ બરવાળા (ધેણાશા-ના. સૌ.). જેન ભાવસાર વણિક. પ્રાથ બર-વાળામાં, માધ્ય. લીબડીમાં ૧૯૨૦માં બર-વાળામાં શાળામાં શિક્ષક ૧૯૩૦માં સંત્યાગ્રહની લડતમાં રાજીનામું આપી છટા પછી અમદાવાદમાં 'જ્વણલાલ અમરશી પુસ્તક વિદ્યાલય'ની પેઢીમાં, 'શ્રીમદ્ધ' માસિકના સહાયક તત્રી. છેલ્લાં ૨૭ વર્ષથી 'શ્રીજીવન' માસિકના તત્રી લોકસાહિત્યના અનુમતી 'ભાવસાર અભ્યુદય'ના પૂરા તત્રી હતા. રચના : સુદરી-ઓનો શણગાર-ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૮-૨૯), સોરડી જવાહીર (૧૯૩૦), ખાડીમીઠી બળવાતો (૧૯૩૨), સોરડી વિસ્મૃતિઓ (૧૯૩૨), સોરડી શૂરવીરો (૧૯૩૨), આકાશી આશિયો (૧૯૩૨), કાળિયર અને બીજી પ્રાણીકથાઓ, આંગણવાડી પંખીઓ, શીર્ષનાં તેજ (ન. ૧૯૪૫), સતી રૂપા મા, પ્રજ્ઞાચક્ર (ન. ૧૯૪૬) વગેરે

મનુ હરગોવિંદદાસ દેવે ઈ સ. ૧૯૧૪
જ. : ૧૮-૬-૧૯૧૪ સિદ્ધપુર. ઔદીચ્ય સહસ્ર આજણ ૧૯૩૧માં સિદ્ધપુરથી મૅટ્રિક ૧૯૩૨માં બંગાળ સ. એસોશિયેસનના 'કાવ્ય તીર્થ'. સારા કવિ અને નાટ્યલેખક. રચના : આમજીવન (૧૯૩૨) વગેરે

મનોજકુમાર કનૈયાલાલ શાહ

ઈ સ ૧૯૩૦

જ. ૧૮-૧૦-૧૯૩૦. નડિયાદ. દસા શ્રીમાળી વણિક. અભ્યાસ વિજ્ઞાનનું ૧ વર્ષ છીકણીના વેપારી. રચના : દિલના દીપક (ન. ૧૯૬૭)

મનોહરદાસ (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો, આરંભ રચના : આદિપર્વ (૧૬૦૪) —અર્વા ગુજ. પદ્ય

મનોહરદાસ (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્વ દશપુર (મદસોર). જે. શ્રે. રચના યશો-ધરચરિત્ર (૧૯૧૬) —મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મનોહરદાસ નાનકડા

રચના. મનહર પદ (૧૮૬૦)

મનોહર સ્વામી ઈ સ ૧૭૮૮-૧૮૬૫
લૂનાગઢ. વડનગરનાગર ગૃહસ્થ. સન્યસ્ત દશામાં 'સચ્ચિદાનંદ.' પાછળથી ધોધા અને પછી ગંગા ઓઝા સાથે ભાવનગર આવી વસેલા. સન્યાસ લીધા પછી ગંગા ઓઝાને શિષ્ય કર્યા. એ વસાવડના કાલિકાસ (કવિ)ના બાણેજી હતા. રચના : મનહરકાવ્ય (સુ)

મન્ય ઈ ૧૬મી સદીનો અંતભાગ
નમેદા કિનારો પિતાનું નામ રામદાસ રચ-ના. અબડીપાખ્યાન (૧૫૬૩) —મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મયણુ ઈ ૧૬મી સદી
રચના. મયણુછદ (છપા)

મયાચદ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
પે રખંદર-નવાનગર જે. લોકાગચ્છી યતિ રચના. જ્ઞાનક્રિયાવાદ (સ, પોરબંદરમાં ૧૭૪૮), ગજસિદ્ધહતો રાસ (૧૭૫૬ અર્વા. ગુ પદ્ય નવાનગરમાં)

મયારામ પ્રાણજીવન ભેરી

ઈ સ ૧૮૮૬-૧૯૬૪

જ. ૧૯૪૫ કા. સુ ૧૪ (૧૮૮૬). કેરાળા (તા. બગસરા) બાજ ખેડાવાલ આજણ. પ્રાથ. કેરાળામાં. માધ્ય નો આરંભ માહવડામાં પછી અમરેલી અને ધારી તાલુકાઓના ગામડામાં શિક્ષક ૧૯૧૦માં 'ઉદ્ધાર' માસિક શરૂ કર્યું. ૧૯૧૧માં 'હિંદવિજય' —વડોદરામાં સહતત્રી. પછીથી 'બાલશિક્ષણ' માસિક, 'કાઠિયાવાડ-સમાચાર' 'પોલિટિકલ લેખિયો' વગેરેના તંત્રી-વિભાગમાં કેટલાક સપ્તિય ગીતોના લેખક ગણ્ય કોટિના વર્તમાનપત્રકાર મૃત્યુ ૧૯-૬-૧૯૬૬

મયારામ ભોજક

ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
વડનગર જે. શ્રે. ધર્મી ભોજક (ત્રાગાળા) આજણ રચના પ્રદ્યુમ્નકુમાર રાસ (૧૭૬૨) —અર્વા ગુજ. પદ્ય

મયારામ મેવાડી ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્વ દયારામનો સમકાલીન રચના : પદસંગ્રહ, શિવવિવાહ, સંકષ્ટ ચતુર્થી-મહિમા વગેરે-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મયારામ રઘુરામ યાજ્ઞિક

પદ્યકાર રચના : પરસ્ત્રી બદર્યક (પદ્ય-ગદ્ય ૧૮૭૭)

મયારામ શંભુનાથ ભટ્ટ ઈ સ ૧૮૩૦-૩
મેતા (જિ. સુરત) મેતાળા આદા. ગિ. દાક્ષી સન્ધારી નોકરીમાંથી અન્યાયથી રૂઝુડી નિરીક્ષક થય કેટલક લેખો લખ્ય છે.

મલયગિરિ ઈ ૧૭મી સદી

સમય જેનાચાર્ય પટ્ટનમાં રામન રચના. આવશ્યક બુદ્ધિશક્તિ, ઓપ નિયુક્તિ, ચંદ્રમંડળિ ટીકા, જ્વાબિગમત્રિ, ન્યોતિપરક-ટીકા, નન્દી ટીકા, પિડનિયુક્તિ, પ્રજાપના-ટીકા, બુકકલપીટિકા, બનવતી ક્રિતીપત્રક-ની ટીકા, રાન્યપ્રશ્નીય ટીકા, વિરોપાવ્યક ટીકા, વ્યવહાર સુત્ર ટીકા, સુચમગ્નિ ટીકા વગેરે ટીકા ગ્રંથો અને મુદિત્યાકગણ

મલયચંદ્ર ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
ગ્વાલિયર જે. શ્રે. રચના : શિવાચાર્ય બત્રીસી ચક્રપદ (૧૪૬૩), ધનદન ધનદેવ ચરિત્ર (ગોપમટથીમાં. ૧૪૬૩), દેવરાજ વત્સરાજ પ્રબંધ (ત્યા જ. ૧૮૬૩)

મલયપ્રભ ઈ ૧૩મી સદી

વડગચ્છના સર્વદેવસૂરિની પરપરામાં માન-વગસૂરિના શિષ્ય. રચના : જયંતીપ્રકાશનર સંગ્રહ-સિદ્ધજયની કંપર ટીકા (સ, ૧૨૦૪) મલયદુસૂરિ ઈ ૧૪મી સદીનો કિનારા મહનસૂરિના મહોદ્રમમસૂરિના શિષ્ય રચ-ના. ગુરુના 'યત્રરાજ'ની સંક્ષિપ્ત ટીકા

મલ્લવાદી ઈ. ૧૬મી સદી નજીક

વલસીપુર જેનાચાર્ય રચના. સમતિ પ્ર-કરણટીકા (સ), દ્વંદ્વશારનયથક (સં)

મલ્લિકદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. આવક. રચના : જમુસ્ત્રામી રાસ (૧૫૬૨) —મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મલ્લિકદેવ ઈ ૧૬મી સદીનો અંતભાગ
જે. શ્રે. રચના. ર્મવિપાકરાસ (૧૫૬૪) —મધ્ય ગુજ પદ્ય

મલ્લિકેણસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી

નગેદ્રગચ્છના વિજયસેનસૂરિના શિષ્ય રચના : રથદ્વાદમજરી (કેમચંદ્રાચાર્યની દ્વંત્રિશિકાની સ. ટીકા, ૧૨૯૩)

મહાર ભિકાજ બેલસરે

ઈ સ ૧૮૫૩-૧૯૦૬

જ. ૨૨-૫-૧૮૫૩. બેલસર (જિ. પૂના. મુબઈમાં વિરોધ અભ્યાસ ૧૮૭૩માં ખી. એ. ૧૮૭૫થી રાજકોટ-લૂનાગઢમાં શિક્ષક, ૧૮૮૩માં વિરમગામમાં એ શાળાના આચાર્ય. વિરમગામની સારસ્વતિક મંદિરિએ ના આગે-વાન સ્થુનિ ના પ્રમુખ. ૧૮૮૭માં અમદાવાદ,

પ્રથમ હા રકૂ મા પછી મેઈલ ટ્રે કો માં કપા-
ચાર્જ ૧૮૮૭માં ગુજ અગ્રેજી કોલેજનો આરંભ
મૃત્યુ ૪-૮-૧૯૦૬ રચના ગુજ અગ્રેજી
કેસ (૧૮૬૫), હિંદુસ્તાનની રાજ્યપદ્ધતિ,
સ્વાતંત્ર્ય, (હાં રા ગો ભાગરકરની) સ મા-
ગોપદેશિકા (ગુજ અનુ), કપરાત આર એસ
તરખના મરાઠી પ્રથમાણના ત્રણ ગ્રંથોનો
ગુજ અનુ, અને અગ્રેજીમાં System of
Govt of India

મહામહાત્મા દામજી ભોજાણી,

‘આઝિઝ’ ઈ સ ૧૯૦૨-૧૯૩૬
તળાખ (સૌ) શિયા દિસ્તાઅગરી ખોન
અ હધોરણનો અભ્યાસ શિક્ષક અને પત્રકાર
‘ઐદમી સદી’ માસિકના તત્તી પછી હતા ૧૯-
૩૨માં મુસ્લિમ ગુજગતી સાહિત્યમંડળના ક
વિસાએલના રાદેરમાં પ્રમુખ અવસાન
૧૯-૧૦-૧૯૩૬. રચના : રજવાડાના રજ,
માનુભૂમિ, પચીસી, નૂરે સુબન (હફ સાય
શૈની કવિતાનો સંગ્રહ, ગુજ અનુ સાથે)

મહામહાત્મા દામજી ઈ સ ૧૯૦૧-૨
કરબલા (અરબસ્તાન) વ એ જ. અરબ
૧૯૧૦માં ઈરાક અને ઈરાન વર્ષ જમીનમાર્ગે
મુસાફર તરીકે માતાપિતા સાથે આવ્યા પહેલા
વિશ્વયુદ્ધને કારણે સ્વદેશમાં પાછા જઈ ન
શક્યા માનુભાષા ફારસી મુબઈમાં હફે
શીખ્યા વાચનશોખથી ગુજરાતી ભાષાશીખ્યા.
૧૯૨૪માં ‘શયદા’ સાથે મળી ‘બે ધરી મોજ’
સાપ્તાહિક રાત્ર કંથુ વતેમાનપત્રકાર રચના
બગાળી ભૂત (અનુ ૧૯૨૨), મહાત્મા શેખ
સા’દી (૧૯૨૬), ફિહીના મોગલ સમ્રાટ બ-
હાદુરશાહ ઝકર (૧૯૨૫), રસઝરણા (૧૯૨૫),
મહાકવિ ગાલિબ (૧૯૨૬), મુલ્તાના રંજિયા
(૧૯૨૮), દરબારે અકબરી (૧૯૩૦)

મહામહા હાશિમ, ‘અમન’

ઈ ૨૦ સદીનો પૂર્વાર્ધ
કચ્છના કેરાકોટના મુસ્લિમ અભ્યાસ ગુજ
બે ધોરણ, પરંતુ સ્વરાક્ષિતી હફેના સારા શા-
યર વલે વેપારી સોમાલીલેન્ડ, (પૂર્વ આફ્રી-
કા)માં પ્રવૃત્તિ પાછળથી ભારત આતી રાષ્ટ્રીય
ચળવળમાં રચના નીવાને ચમત્, બહારે
ચમત

મહાદેવ (૧)

ઈ ૧૪મી સદી
ગુજગતના ઔદીચ સહસ્ર ગ્રાહણ
રચના કાલ્યાણ-શ્રીતસુત-ભાષ્ય (સ)

મહાદેવ (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો કનરાવ
કચ્છમુજ રચના ગીતગોવિંદ (અનુ ૧૫-

૭૨), રસમજરી (અનુ)-મને ગદ્યાનુવાદો
અર્વા ગુજ મા

મહાદેવ હરિલાઈ દેસાઈ

ઈ સ ૧૮૬૨-૧૯૮૨
જ : ૧-૧-૧૮૬૨ સરસ (તા એલપાડ
સુરત) વ હિહણ અનાવળા ગ્રાહણ પ્રાથ
જુદા જુદા ગામોમાં માધ્યમિક સુરતમાં કો-
લેજ એલિફન્ટન મુખઈ બી એ. અને એલ-
એલ બી અમદાવાદમાં વડીલાત ન કાવી તેથી
સરકારી ખાતામાં જોડાયા એ પછી ગાધી-
ના અનન્ય શિષ્ય અને સાથીદાર કનમ કાઠિ-
ના અનુવાદક ગાધીજીની આત્મકથાનો એમણે
અનુવાદ અગ્રેજીમાં કર્યો. સ્વતંત્ર અગ્રેજી બે
ગ્રંથ લખ્યા મૃત્યુ ૧૫-૮-૧૯૪૨ રચના :
ગોખલેના વ્યાખ્યાનો (૧૯૧૬), એક ધર્મયુદ્ધ
(૧૯૧૭), ચિત્રાગદા (ન દા પરીખ સાથે,
૧૯૧૮), વિદ્યા અભિશાપ (ન દા પરીખ
સાથે, ૧૯૧૪), પ્રાચીન સાહિત્ય (ન દા પ-
રીખ સાથે ૧૯૨૦), અનુનવાણી (સપા.
૧૯૨૩), વિરાજ વહુ (૧૯૨૩), ત્રણ વર્તમા
(૧૯૨૩), સત્યાગ્રહની મર્યાદા (૧૯૨૪), બાર-
ડોલી સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬), વીર
વલ્લભલાઈ (૧૯૨૬) એમણે લખેલી ‘ડાયરી’
સત્યાગ્રહના ઇતિહાસ વગેરે પર સંમર્થ પ્રદાશ
પાડે છે ‘મહાદેવસાઈની ડાયરી’

મહાદેવ પ્રસાદ ભોગીલાલ કથારિયા

ઈ. સ. ૧૮૮૬-
જ. : ૨૭-૬-૧૮૮૬ નડિયાદ સાંઠાદરા
નાગર ગૃહસ્થ પ્રાથ નડિયાદમાં, માધ્ય મુ
બઈમાં પછી વિક્ટોરિયા ન્યુબિલી ઇન્સ્ટિટ મા
મિકેનિકલ અને ઇલેક્ટ્રિક એન્જિનો અ-
ભ્યાસ હોમિયોપથીના ડોક્ટર થયા, પદવી-
ઓ મેળવીને ૧૯૦૮થી ‘ધન્વન્તરિ’ માસિકના
સહકર્તા, ૧૯૨૩-૩૭ તરી રચના : તમાકુનું
દુબેસન (૧૯૦૬), કથરોગ (૧૯૧૧), આ-
રોગ્ય સાચવવાના ક્રમાયો (૧૯૧૪), મનુષ્યનો
કુદરતી ખોરાક (૧૯૧૬), નૈસર્ગિક જીવન (અનુ
૧૯૧૭), કેમોપથી એટલે વર્ણોપચારવિદ્યા
(૧૯૧૯), બાળકનું સંરક્ષણ સ્વધેન અને
શિક્ષણ (૧૯૨૩), વિદ્યાભિન્ન અથવા આહાર
મારકત આરોગ્યપ્રાપ્તિ (૧૯૨૩), આરોગ્ય-
પ્રશોત્તરમાળા (૧૯૨૩), મારો અમેરિકાનો
પ્રવાસ (૧૯૨૩) વગેરે

મહાનંદ

ઈ ૧૮મી સદીનો કનરાવ
પાલણપુર સુરત વગેરે જે લોનાગચ્છી
રચના : ૩૫સેન રાસ (૧૭૫૩), દશાર્જુન સ-
ન્નય (સુરતમાં ૧૭૭૩), સનહુમારનોરાસ
(દીવમાં ૧૭૮૩), નેમરાનુલ બારમાસ (૧૮-

૮૬ મુ), કલ્પસૂત્રનો ટપો (ગદ્ય વડોદરામાં,
૧૮૭૮) વગેરે-અર્વા ગુજ.

મહારાણીશંકર અંબાશંકર શર્મા

આર્યસમાજ વિચારના કવિ સુધારક. રચ-
ના સતી સંગીતાવલિ (૧૯૧૨), શકર સંગી-
તાવલિ (૧૯૧૩), સંધ્યાસ્તવનાજલિ (૧૯૨૦)

મહાવદાસ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ગુજરાત પરંતુ ગોકુલમાં જઈ રહેલા વ-
લ્લભી વૈષ્ણવ રચના ગોકુલનાથજીનો વિ-
વાહખેલ (અંતિ), રસસિન્ધુ (ગદ્ય પદ્ય), રસ-
લય, વલ્લભચરિત્ર, ગરસ, રસદેશ, રસાનંદ,
નામરસ (અર્વા ગુજ. અંતિ રચનાઓ), સ.
રચના : વલ્લભગીત, રસાલુપ, તાત્પર્યબોધ,
સન્નનમડન

મહાવદાસ (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

રચના : આખાહરણ, બાલચરિત્ર; તીર્થા-
વલિ (૧૭૮૦-૧) કોઈ મહાવદાસના બહુચ-
રાજ અને સ્વપ્નપુરીના ગરબા પાલુ મળે છે.
આ નુદો પાણુ લેખક હોય.

મહાવીર પ્રસાદ શિવ પ્રસાદ દાધીચ

વતન : મારવાડ હદ અને ભાષામાં મનો
હર સૌંદર્ય. રચના : કોક્કિલ નિરુત્તે (કા સં.
૧૯૨૭), કુસુમકળીઓ

મહારાજકર ઇંદ્રજી દલે

ઈ સ ૧૮૬૫
જ. : ૫-૪-૧૮૬૫ રાજકોટ શ્રીમાળી
ગ્રાહણ રાજકોટની મેઈલ ટ્રે કો મા અભ્યાસ.
અમદાવાદમાં ક્ષેત્રસેવા પાઠ્યપુસ્તકો તેમજ
નવલકથાઓનું બેડાણુ રચના : સિરાનુદીલા
(ન ૧૯૨૪), વત્સરનંદિની શલભેગમ (ન.
૧૯૨૩), મીરકાસિમ (ન. ૧૯૨૩), અઠારસો
સત્તાવનના બળવાનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨
(૧૯૨૩-૨૪), યજ્ઞરહેસ્ય (૧૯૨૩), રમાસુદરી
(ન ૧૯૨૪), નારાયણી (ન ૧૯૨૪), સૌંદર્ય-
તત્ત્વ (૧૯૨૬), બગાળી સાહિત્યનો ઇતિહાસ
(૧૯૨૮), ગૃહલક્ષ્મી (ન. ૧૯૨૯), રાજમાર્ગ
(૧૯૨૯), આત્માના આસુ (૧૯૩૦), કપરાત
પાઠ્યપુસ્તકો અને કેટલીક બલોપયોગી
વાર્તાઓ પણ

મહારાજકર પીતાંબર જોશી

રચના : દુનિયાના મોટા શોધ (પદ્યાત્મક.
૧૮૭૨)

મહાશ્વેતા મહેદ્ર પંડયા ઈ સ ૧૬૨૩

જ : ૩-૧૧-૧૬૨૩ પેટલાદ. વ . મુખઈ.
વડનગરા નાગરગ્રાહણ શ્રી પોપટલાલ ઝવેરી-
લાલ યાજ્ઞિકનાં પુત્રી. માધ્ય ગોધરા-નડિયાદ
કરી મેટ્રિક ૧૬૪૪ વિદ્યન કો. મુખઈથી બી-

એ. સામયિકોમાં વાર્તાઓ અને રેડિયોનાટિ
ક્રઓ. રચના : હર્ષણુ (વા. સ. ૧૬૫૬)

મનસુખભાઈ શુનીલાલ શેઠ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-૨

જ. ૧૬-૬-૧૮૭૭. વિસનગર. વ. : પાટણ
(કે. ગુ.). વીસા પોરવાડ જેન વણિક ૧૮૯૮-
માં મેટ્રિક. કવિ અને નવલકથાકાર. રચના :
કાવ્યસરિતા (કા. સ. ૧૮૯૮), અનવરકાવ્ય
(સપા. ૧૮૯૮), કમનસીબ કુમારિકા (૧૯૨૪),
વિસનગર અને વડોદરા રાજ્યની ટુંકી હકીકત
(૧૯૨૫), અમૃતસરિતા-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૩૧)
વગેરે

મહાસુખભાઈ નરભેરામ કેવિ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-૨

જ. ૧૬-૬-૧૮૭૭ રચના. દીપોત્સવી-
નો હપે યા દિવાલી (પદ્યાત્મક. ૧૮૯૫), પક્ષી-
સમાજ (પદ્યાત્મક કટાક્ષકાવ્ય ૧૯૦૭)

મહિચંદ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જવણપુર. જે. શ્વે. ગૃહસ્થ રચના : ઉ-
ત્તમચરિત્ર ચોપાઈ (૧૫૩૫)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મહિમસુંદર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
જે. શ્વે. સાધુ. રચના : નેમિવિવાહલો
(૧૬૦૯), રાત્રીજયતીર્થોદ્ધાર (૧૬૧૩)-મધ્ય.
ગુજ. પદ્ય.

મહિમસિંહગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના શિવનિધાનના શિષ્ય રચ-
ના : મેઘદૂતકાવ્ય દીકા (સં., ૧૬૩૭)

મહિમાઉદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જહાનાબાદ. જે. શ્વે. સાધુ રચના : શ્રી-
પાલરાસ (૧૬૬૫)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમાસેરુ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
નાગોર. જે. શ્વે. સાધુ. રચના : નેમિરાજુલ
કાગ (૧૬૧૭ નજક)-મધ્ય. ગુજ. કાવ્ય

મહિમાવર્ધન ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે. સાધુ. રચના : ધનદત્તરાસ (૧૭-
૪૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમોદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનમાણિક્યસૂરિની શા-
ખાના વિનયસમુદ્ર-રતનવિશાલ-બિંધવિ-
જયના શિષ્ય. રચના : જ્યોતિષરત્નાકર (સં.,
૧૬૬૬)

મહીદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : કર્મગીતા-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠ

ઈ. સ. ૧૮૧૬-૧૮૬૧

જ. ૩-૧૨-૧૮૨૬. સુરત વડનગર

નાગરગૃહસ્થ. મુંબઈમાં એલ્ફિન્સ્ટન ઇન્સ્ટિ-
ટ્યુટમાં ત્રણ વર્ષનો અધ્યાપ્ત ૧૮૫૦માં મુ-
રતમા 'પરહેજગાર' પત્રનું સંપાદન મુંબઈ
ગયા બાદ 'બુદ્ધિવર્ધક સમા' વગેરેમાં ઉત્સાહ-
પૂર્વક ભાગ લીધો. ૧૮૫૭માં અમદાવાદ હા.
સ્ક ના આચાર્ય અને પછી એનથુ ઇન્સ્પેક્ટર.
૧૮૬૫માં હોપ વાચનનાળામાં કામ ૧૮૬૦-
માં ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ. ૧૮૬૧માં અમદાવાદ
ટ્રે. કો ના આચાર્ય, 'ગુજરાત શાળાપત્ર' મા-
સિક્કના તંત્રી. ગુજ. વિદ્યાસભા (વર્નાક્યુલર
સોસાયટી)ના કેટલાક સમય માટે મત્રી. પ્ર ધ-
ના સમાજની સ્થાપનાના પોષક અવસાન :
૩૦-૫-૧૮૬૧. રચના : ઇંગ્લેન્ડની મુસાફરી-
નું વર્ણન (૧૮૬૬), સાસુવહુની લડાઈ (૧૮
૬૬), વનરાજનો ચાવડો (ન. ૧૮૮૧), સુધ-
રાજેસગ (ન. ૧૮૯૦), ઉત્તમ કપોલકરસનદાસ
મૂળજી (અ. ૧૮૭૮), દુર્ગારામચરિત્ર (૧૮-
૯૩), પાર્વતીદુવરઆખ્યાન (૧૮૮૧-ખી આ.),
ભવાઈસંગ્રહ, ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, ભૂ-
તળવિદ્યા, ભૂગોળવિદ્યા, આરોગ્યવિદ્યા, કેળ-
વણી પ્રકાશ, શિક્ષણપદ્ધતિ, જગતનો પ્રવાસ,
ઇંગ્લેન્ડનો ઇતિહાસ, ઓસ્ટ્રેલિયાનો ઇતિહાસ,
ભરતખંડનો ઇતિહાસ, યુરોપનો ઇતિહાસ,
અફઘર, વ્યુત્પત્તિપ્રકાશ, પદાર્થવિજ્ઞાન, રાજ-
નીતિ વગેરે પાઠ્યપુસ્તકો ઉપરાંત દલપતરામ
કવીશ્વરે સંપાદિત કરેલા 'કાવ્યદોહન'ના ૨
ભાગનું પુનઃસંપાદન

મહેદ્ર ઝવેરચંદ મેઘાણી

રચના : જય ઇન્ડોનેશિયા (ઇતિ. ૧૯૪૬),
આપણો સાગર સૈનિક (ઇતિ. ૧૯૪૬), નવાં
માનવી (વા. ૧૯૫૧), કોનટિકી (અનુ. વા.
૧૯૫૨)

મહેદ્ર પીતાંબરદાસ ઠક્કર, 'છોટમ'

ઈ સ. ૧૬૩૨

જ. ૧૦-૬-૧૬૩૨. પોરબંદર. વ. : વર-
વાળા (તા દ્વારકા). હાલાઈ લીહાણુ. માથ.
માથ મુંબઈ મેટ્રિક. વેપારી નોકરી. હાસ્ય
કૃતિઓના લેખક, ઘણાં 'સામયિકોમાં' હસા-
હસ' માસિકના સંપાદક. રચના : કટાક્ષિકા
(૧૬૬૩)

મહેદ્રપ્રભસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદી મધ્ય ભાગ
મહનસૂરિના શિષ્ય રચના : યત્રરાજ (સં.,
૧૩૭૧)

મહેદ્રસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય રચના : નર્મદાસુદરીકથા (પ્રા.,
૧૧૩૧)

મહેદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ. આ. હેમચંદ્રના એક

ગિષ્ય. રચના અભિધાનચિનામણિ, અને
નિવટ્ટપ્રકાશ (અ. નેમચંદ્રના બેટ મંગા)ની
સ. દીકાઓ (૧૧૭૬ પછી)

મહેશ દીગલાલ ચોકસી ઈ. સ. ૧૮૩૧
જ. ૩-૧૨-૧૮૩૧. અમદાવાદ વ. : વ-
ડોદરા. ૧૯૫૨માં ખી એ. ૧૯૫૫માં એમ એ,
૧૯૬૨મા પીએચ ડી સામયિકોમાં લખે છે,
રચના : ગુજરાતી નાટ્યસાહિત્યનો ઉદ્ભવ
(૧૯૬૬)

મહેશ્વર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરભ
જેન સાધુ. રચના : વિચારરસાયનપ્રકરણ
(સં., ૧૫૧૭)

મહેશ્વરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૦મી સદી
જેનાચાર્ય સમગ્રજન ઉપાધ્યાયના શિષ્ય.
રચના : જ્ઞાનપર્યમીકથા (પ્રા.)

મહેશ્વરસૂરિ (૨) ઈ. ૧૧મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : સંયમમેંજરી (અખ)

મહેશ્વરસૂરિ (૩) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : પાદિકસપ્તતિ કિપર
સુખપ્રભોધિની દીકા (સં)

મહેશ્વરસૂરિ (૪) ઈ. ૧૩મી સદી
પદલીલાલગચ્છના જેનાચાર્ય રચના કાલ-
કાચાર્યકથા (પ્રા)

મહેશ્વરસૂરિ-શિષ્ય

ઈ ૧૬મી સદીનો કનરાધે
જે. શ્વે. સાધુ રચના : ચંપકસેનરાસ (૧૫-
૭૩)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માંગુ 'વિષ્ણુદાસ'

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : અશ્વમેધ, મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માંડણુ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વે. શ્રાવક. રચના : સિક્કચંક્ર-શ્રીપાલ
રાસ (૧૪૪૧)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માંડણુ બંધારો ઈ. ૧૫મી સદીનો કનરાધે
શિરોહી (રાજસ્થાન). બંધારો. રચના :
પ્રભોધખત્રીશી (સુ), રામાયણ, રુદ્રમાંગદ-
કથા, હનુમતાખ્યાન-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માઘ ઈ. ૭મી સદી કનરાધે
ભિત્રમાળ-શ્રીમાળનો આલેખ. આપકલના
વર્મદાત રાન (સં. ૬૨૬)ના મહામાલ્ય સુ-
પ્રભવેવનો પૌત્ર. રચના : શિશુપાલવધ મહા-
કાવ્ય (સં.)

માણિક્યચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૩મી સદી
અણહિલપુર પાટણ રાજગચ્છના નેમિ-
ચંદ્રસૂરિના શિષ્ય, સાગરચંદ્રસૂરિના શિષ્ય.

પ્રથમ હા ૨૨.માં પછી એઈસ ટ્રે નો માં કપા-
ચાયે ૧૮૮૭માં ગુજ અંગ્રેજ દેશનો આ-ન.
મૃત્યુ ૪-૧-૧૯૦૧ રચના ગુજ અંગ્રેજ
કેમ (૧૮૯૫), હિન્દુસ્તાનની રાજ્યપદ્ધતિ,
સ્વાતંત્ર્ય, (હો ન જો બાદશાહની) સ મા-
ર્ગપદ્ધતિ (ગુજ અનુ), કપાન આર એસ
તરખાના મરાઠી કથમાળાના ત્રાનુ મધાનો
ગુજ અનુ, અન અંગ્રેજીમાં System of
Govt of India

મહામહાસી દામણ ભોજાણી,

‘આન્નિય’ ઈ. સ. ૧૯૦૨-૧૯૩૮

તળાન (સો). ગિયા દેસ્તાઅગરી બોન
અ હોરણનો અભ્યાસ ગિદ્દક અને પત્રમર.
‘ઘોઢી સરી’ માસિકના નવી પછી હતા ૧૯-
૩૨માં મુસ્લિમ ગુજરાતી સાહિત્યમંડળના કે
વિરુદ્ધભાવના રાદેરમાં પ્રમુખ. અવસાન
૧૪-૧૦-૧૯૩૮ રચના. રજવાડાના રજ,
માનુભૂમિ, પદ્મીમી, નંદ મુખેન (કેફે નાય
દેની કવિનાનો સમ્રાટ, ગુજ અનુ. સોયે)

મહામહાસી દામણ સહીક ઈ. સ. ૧૯૦૧-૧
કંબલા (અંગ્રેજસ્તાન) વ એ જ. અંગ્ર
૧૯૧૦માં દેરાક અને દેરાન યદિ જમીનમાર્ગ
મુસાફર તરીકે માતાપિતા સાથે આવ્યા. પહેલા
વિદ્યાર્થન કારણે અંગ્રેજીમાં પાઠા જઈ ન
નક્યા માનુભાષા કારમી મુખર્દમાં કેફે
શીખ્યા વાચનરોપથી ગુજરાતી ભાષાશીખ્યા.
૧૯૨૪માં ‘ગયત’ માં એ મળી ‘એ પરી બોલ’
સાપ્તાહિક નકે કંઈ વનેમાનપત્રકાર રચના.
બનાળી બૂત (અનુ ૧૯૨૨), મહાત્મા રોજ
સાંત્રી (૧૯૨૪), દિલીની મોગલ સમ્રાટ બ-
હાદુરશાહ કહર (૧૯૨૫), રસમણી (૧૯૨૫),
મહાકવિ ગાલિબ (૧૯૨૬), સુસ્તાના સંસ્થા
(૧૯૨૮), દરબાર અકબરી (૧૯૩૦)

મહામહાસી દામણ, ‘અમન’

ઈ. સ. ૨૦ સરીનો પૂર્વાર્ધ

કંબલા દેરાકોટના મુસ્લિમ અભ્યાસ ગુજ
બે હોરણ, પરંતુ રવશકિતથી કેટલા સારા શા-
યર વધે વેપારી સોમાલીલેન્ટ, (પૂર્વ આફ્રિ-
કા)માં મરૂન પાછળથી ખારત આવી ગઈરૂથ
ચળવળમાં રચના. નીવાને અમન, બહારે
અમન

મહાદેવ (૧)

ઈ. ૧૪મી સરી

ગુજરાતના ઔદીચ સહજ ગ્રાહણ
રચના. કન્યાચન-શ્રીતસુવ-ભાષ્ય (ગ)

મહાદેવ (૨) ઈ. ૧૪મી સરીનો કનરાવ
કંબલા ગુજ રચના ગીતગોવિંદ (અનુ ૧૫-

૭૨), સ્વમગરી (અનુ)-ગને મહાનુવાદો
અર્વા. ગુજ. મા

મહાદેવ હરિભાઈ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૮૯૨-૧૯૮૨

જ. ૧-૧-૧૮૯૨. સરસ (તા. એલપાઠ
સુરત) વ. દિહા. આનાવળા સાધાડ માય
નુદાં નુદાં ગામોમાં માધ્યમિક મુગતમાં ગો-
લ્ફ એરિક્ટરન મુખર્દી બી. એ. અને એલ
એલ. બી. અમદાવાદમાં વજીલાત ન કાઢી તેથી
સરકારી ખાતામાં જોડાયા, એ પછી ગાધીન
ના અનન્ય શિષ્ય અને સાથીદાર કનમ મારિ-
ના અનુવાદ ગાધીનની આત્મકથાનો એમણે
અનુવાદ અંગ્રેજીમાં કર્યો. રવત્ર અંગ્રેજ બે
મેપ લખ્યા મૃત્યુ. ૧૫-૮-૧૯૮૨ રચના:
ગાળદેનાં વ્યાખ્યાનો (૧૯૧૬), અંધ ધર્મચુક
(૧૯૧૭), ચિત્રાંગદા (ન હા પરીખ આ-
૧૯૧૮), વિદાય અગિયાર (ન હા પરીખ
સાથે, ૧૯૧૮), માયીન સાહિત્ય (ન હા પ
રીખ સાથે ૧૯૨૦), અનુનવાળી (સપા.
૧૯૨૩), ચિત્રાંગદા (૧૯૨૩), ત્રાનુવર્તિઓ
(૧૯૨૩), સંચામણી મર્ગદા (૧૯૨૬), ગર-
ટલી સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬), વીર
વલ્લભભાઈ (૧૯૨૬) એમણે લખેલી ‘ઠાપરી’
સત્યાગ્રહના ઇતિહાસ વગેરે પર સમર્થ પ્રકાશ
પાડે છે: ‘મહાદેવભાઈની ઠાપરી’

મહાદેવ પ્રસાદ ભોજાણી કથાચિયા

ઈ. સ. ૧૮૮૬-

જ. ૨૦-૬-૧૮૮૬ નડિયાદ સાકોદરા
નાગર શુદ્ધસ્થ માય નરિયાદમાં, માવ્ય મુ
ખર્દમાં પરી વિદ્યાર્થિ ન્યુબિલી ઇન્સ્ટિટ્યુટ મા
મિટનિકલ અને ઇન્સ્ટ્રુક્ટિવ એન્જિનો અ-
ભ્યાસ હોમિયોપથીના ડોક્ટર થયા, પદવી
ઓ મેળવીને ૧૯૦૮થી ‘ધ વન્ટરિ’ માસિકના
સહકારી, ૧૯૨૩-૩૭ તરી. રચના: તમાકુનું
કૌશલ (૧૯૦૯), કાયગેગ (૧૯૧૧), આ-
રોગ્ય સાચવવાના કપાયો (૧૯૧૪), મનુષ્યનો
કુદરતી ખોરાક (૧૯૧૬), નેસર્ગિક યતન (અનુ
૧૯૧૭), હોમોપથી એટલે વર્ણોપચારવિદ્યા
(૧૯૧૬), બાળકનું સરસણ સર્વધન અને
ગિદ્દણ (૧૯૨૩), વિદ્યામિત્સ અથવા આહાર
મારકત આરોગ્યપ્રાપ્તિ (૧૯૨૩), આરોગ્ય-
પ્રતીતરમાળા (૧૯૨૩), મારો અમેરિકાનો
પ્રવાસ (૧૯૨૩) વગેરે

મહાનંદ

ઈ. ૧૮મી સરીનો કનરાવ

પાલણપુર સુરત વગેરે. જ. લોકાગરી
રચના. કપસેન રાસ (૧૭૫૩), દશાલ્પક સ-
મન્ય (સુરતમાં ૧૭૭૩), સનહુમારનેસાસ
(નીવમાં. ૧૭૮૩), નેમરાજીસ બારમાસ (૧૮-

૮૯ મુ.), કલ્પસુત્રના ઠંબો (મગ. વડોદરામાં.
૧૮૭૮) વગેરે-અર્વા. ગુજ.

મહાગાંધીશંકર અંબાશંકર દામો

આર્યસમાજ વિચારના કવિ મુધાર, રજ
ના. સની સનીતાવલિ (૧૯૧૨), નકરે દેશી-
તાવલિ (૧૯૧૩), સંચામનવર્તનગલિ (૧૯૨૦)

મહાવદાસ (૧) ઈ. ૧૭મી સરીનો પૂર્વાર્ધ

ગુજરાત પંચ નાકલમાં જઈ બેસા વ-
લ્લભી રૂપરવ રચના. ગેરવત્યતોનો વિ
વાદગેવ (અંતિ.), રસનિરુદ્ધ (નકા પદ્ય), રસ-
ભય, વલ્લભચરિત, ગરસ, ગરકોમ, ગરનિદ,
નામગ્ન (અર્વા ગુજ. એન્જિ રચનાઓ), સ
રચના. વલ્લભગીત, રસાનુવ, તાત્પર્યબ્રાહ્મ,
સન્નમનમંડન

મહાવદાસ (૨) ઈ. ૧૮મી સરીનો પૂર્વાર્ધ

રચના. આખાકરનુ, બાલચરિત; નીર્ધા-
વલિ (૧૭૮૦-૬). કોઈ મંદાવદાનના બહુચ-
રાત અને સંચામનપુત્રીના ગરવાપાક મળે છે.
આ નુદો પાંડે લખેલ હોય

મહાવીર પ્રસાદ ગિવમસાદ દાધીચ

વતન મારગડ. ને અને આપ.માં મનો
કર સોંલ રચના: કોક્કિલ નિરુદ્ધ (કા સં.
૧૯૨૭), કુસુમકળીઓ

મહાગકર હંદજી દવે ઈ. સ. ૧૮૯૫

જ. ૫-૪-૧૮૯૫. રાજકોટ. શ્રીમાળી
ભાલાજી. રાજકોટની એઈસ ટ્રે કો મા અભ્ય રા.
અમદાવાદમાં મેનસેવા પાઠ્યપુસ્તકો નેમજ
નવલકથાઓનુ બેગ્રાજ રચના: સિરાનુદીલા
(ન ૧૯૨૪), વડનરેદની શુભમેગમ (ન
૧૯૨૩), મીંગ્રાસિમ (ન. ૧૯૨૩), અટારસો
સનાવનના બળવાને ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨
(૧૯૨૩-૨૪), યલરકેરય (૧૯૨૩), રમામુદરી
(ન. ૧૯૨૪), નારાયણી (ન. ૧૯૨૬), સો હંચ-
તત્ત (૧૯૨૬), બનાળી સાહિત્યનો ઇતિહાસ
(૧૯૨૮), વલ્લભભાઈ (ન. ૧૯૨૬), રાજમાર્ગ
(૧૯૨૬), આત્માના આસુ (૧૯૩૦), કપરત
પાઠ્યપુસ્તકો અને કેટલીક બાલોપયોગી
વાર્તાઓ પણ

મહાગકર પીતાંબર જોશી

રચના. કનિયાના માટા શોધ (પદ્યાત્મક.
૧૮૭૨)

મહામ્વેતા મહેદ્ર પડયા ઈ. સ. ૧૯૨૩

જ. ૩-૧૧-૧૯૨૩. પેટલાદ વ. મુંબઈ
વડનગરા નાગરગ્રાહણ. શ્રી પોપટલાલ ઝવેરી-
લાલ ચાક્ષિનાં પુત્રી. માધ્ય ગોધરાનરિયાદ
કરી મેટ્રિક. ૧૯૪૮ વિલ્લન કો. મુંબઈથી બી-

એ. સામયિકોમાં વાર્તાઓ અને રેડિયોનાટિ-
કાઓ. રચના : દર્પણ (વા. સં. ૧૯૫૬)

મનસુખભાઈ ચુનીલાલ શેઠ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-?

જ. : ૧૬-૬-૧૮૭૭. વિસનગર. વ : પાટણ
(કે. ગુ.). વીસા પોરવાડ જેન વણિક. ૧૮૯૮-
માં મેટ્રિક. કવિ અને નવલકથાકાર. રચના :
કાવ્યસરિતા (કા. સં. ૧૮૯૮), અનવરકાવ્ય
(સપા. ૧૮૯૮), કમનસીબ કુમારિકા (૧૯૨૪),
વિસનગર અને વડોદરા રાજ્યની ટુંકી હકીકત
(૧૯૨૫), અમૃતસરિતા-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૩૧)
વગેરે

મહાસુખભાઈ નરસેરામ કેવિ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-?

જ. : ૧૬-૬-૧૮૭૭ રચના. દીપોત્સવી-
નો હુપે થા દિવાલી (પદ્યાત્મક. ૧૮૯૫), પદ્મી-
સમાજ (પદ્યાત્મક કટાક્ષકાવ્ય ૧૯૦૭)

મહિચંદ્ર ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જવણપુર જે. શ્વે. શૃંંગર. રચના. ઉ-
ત્તમચરિત્ર ચોપાઈ (૧૫૩૫)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મહિમમુંદર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
જે. શ્વે સાધુ. રચના : નેમિવિવાહલો
(૧૬૦૬), રાત્રીજયતીર્થોદ્ધાર (૧૬૧૩)-મધ્ય.
ગુજ. પદ્ય.

મહિમસિંહગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના શિવનિધાનના શિષ્ય રચ-
ના મેઘદૂતકાવ્ય દીકા (સં., ૧૬૩૭)

મહિમાઉદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જહાનાબાદ જે. શ્વે. સાધુ. રચના : શ્રી-
પાલરાસ (૧૬૬૫)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમામેરુ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
નાગોર જે. શ્વે સાધુ રચના : નેમિરાજુલ
કાગ (૧૬૧૭ નજીક)-મધ્ય. ગુજ. કાવ્ય

મહિમાવર્ધન ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે સાધુ. રચના : ધનદત્તરાસ (૧૭-
૪૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમોદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનમાણિક્યસૂરિની શા-
ખાના વિનયસમુદ્ર-રત્નવિશાલ-બિંધવિ-
જયના શિષ્ય. રચના ન્યોતિધરનાકર (સં.,
૧૬૬૬)

મહીદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના. કર્મગીતા-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠ

ઈ. સ. ૧૮૧૬-૧૮૯૧

જ. : ૩-૧૨-૧૮૨૬. સુરત. વડનગરા

નાગરશૃંગર મુળદમાં એલિફન્ટાન ઇન્સ્ટિ-
ટ્યુટમાં ત્રણ વર્ષનો અધ્યાસ. ૧૮૫૦માં ગુ-
રતમાં 'પરહેજગાર' પત્રનું સંપાદન. મુળદ
ગયા બાદ 'બુદ્ધિવર્ધક સંસા' વગેરેમાં લેખાલ-
પૂર્વક ભાગ લીધો. ૧૮૫૭માં અમદાવાદ હા.
સ્કં.ના આચાર્ય અને પછી એન્યુ. ઇન્સ્ટિટ્યુટ.
૧૮૬૫માં હોપ વાચનમાળામાં કામ ૧૮૬૦-
માં ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ. ૧૮૬૧માં અમદાવાદ
ટ્રે. કોના આચાર્ય, 'ગુજરાત શાળાપત્ર' મા-
સિક્કના તત્ત્વી. ગુજ. વિદ્યાસભા (વર્નાક્યુલર
સોસાયટી)ના કેટલાક સમય માટે મત્રી. પ્રાર્થ-
ના સમાજની સ્થાપનાના પોષક અવસાન :
૩૦-૫-૧૮૯૧. રચના : ઇંગ્લેન્ડની મુસાફરી-
નું વર્ણન (૧૮૬૪), સાસુવહુની લડાઈ (૧૮
૬૬), વનરાજનો આવડો (ન. ૧૮૮૧), સંધ-
રાજેસગ (ન. ૧૮૯૦), ઉત્તમકગોલકરસનદાસ
મૂળજી (ચ. ૧૮૭૮), કુર્ગારામચરિત્ર (૧૮-
૯૩), પાર્વતીકુંવરઆખ્યાન (૧૮૮૧-ખી આ.),
ભવાઈસંગ્રહ, ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, ભૂ-
તળવિદ્યા, ભૂગોળવિદ્યા, આરોગ્યવિદ્યા, કેળ-
વણી પ્રકાશ, શિક્ષણપદ્ધતિ, જગતનો પ્રવાસ,
ઇંગ્લેન્ડનો ઇતિહાસ, ઓસરેશનો ઇતિહાસ,
ભરતખંડનો ઇતિહાસ, યુરોપનો ઇતિહાસ,
અકબર, વ્યુત્પત્તિપ્રકાશ, પદાર્થવિજ્ઞાન, રાજ-
નીતિ વગેરે પાઠ્યપુસ્તકો ઉપરાંત દલપતરામ
કચીશ્વરે સંપાદિત કરેલા 'કાવ્યદોહન'ના ૨
ભાગનું પુન સંપાદન

મહેદ્ર ઝવેરચંદ મેઘાણી

રચના જય ઇન્ડોનેશિયા (ઇતિ. ૧૯૪૬),
આપણો સાગર સૈનિક (ઇતિ. ૧૯૪૬), નવાં
માનવી (વા ૧૯૫૧), કોનટિકી (અનુ વા.
૧૯૫૨)

મહેદ્ર પીતાંબરદાસ ઠક્કર, 'છોટમ'

ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. : ૧૦-૬-૧૯૩૨ પોરબંદર વ : વર-
વાળા (તા દ્વારકા). હાલાઈ લોહાણા. પ્રાથ.
માધ્ય મુંબઈ મેટ્રિક. વેપારી નોકરી. હાસ્ય
કૃતિઓના લેખક, ઘણાં 'સામયિકોમાં. હસા-
હસ' માસિકના સંપાદક રચના : કટાક્ષિકા
(૧૯૬૩)

મહેદ્ર પ્રભસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદી મધ્ય ભાગ
મહનસૂરિના શિષ્ય રચના ચત્રરાજ (સં.,
૧૩૭૧)

મહેદ્રસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય રચના : નર્મદાસુદરીકથા (પ્રા.,
૧૧૩૧)

મહેદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ આ હેમચંદના એક

શિષ્ય. રચના : અભિમાનચિતામણિ અને
નિવટ્ટકામ (અ. હેમચંદના બે ગરુડ)ની
ગા. દીકાઓ (૧૧૭૪ પછી)

મહેશ હીરાલાલ ચોકસી ઈ. સ. ૧૯૩૧

જ. : ૩-૧૨-૧૯૩૧. અમદાવાદ વ. : ય.
ડોદરા. ૧૯૫૨માં બી.એ. ૧૯૫૫માં એમ.એ.,
૧૯૬૨માં પીએચ.ડી સામયિકોમાં લેખ છે.
રચના : ગુજરાતી નાટ્યસાહિત્યનો કુદ્બચ
(૧૯૬૬)

મહેશ્વર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ
જેન. સાધુ. રચના : વિચારરસાયનપ્રકરણ
(સં., ૧૫૧૭)

મહેશ્વરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૦મી સદી
જેનાચાર્ય સ્મરજન ઉપાધ્યાયના શિષ્ય.
રચના : જ્ઞાનપર્યમીકથા (પ્રા.)

મહેશ્વરસૂરિ (૨) ઈ. ૧૧મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : સયમમંજરી (અપ)

મહેશ્વરસૂરિ (૩) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : પાદિકસંપત્તિ ઉપર
સુખપ્રભેદિની દીકા (સં.)

મહેશ્વરસૂરિ (૪) ઈ. ૧૩મી સદી
પદલીલાલગચ્છના જેનાચાર્ય રચના : કાલ-
કાચાર્યકથા (પ્રા.)

મહેશ્વરસૂરિ-શિષ્ય

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. શ્વે. સાધુ રચના : અપકસેનરાસ (૧૫-
૭૩)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માંગુ 'વિષ્ણુદાસ'

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના. અશ્વમેધ, મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માંડણ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વે. શ્રાવક. રચના : સિદ્ધચંદ-શ્રીપાલ
રાસ (૧૪૪૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માંડણ બંધારો ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
શિરોહી (રાજસ્થાન). બંધારો. રચના :
પ્રબોધખત્રીશી (મુ.), રામાયણ, રુકમાંગદ-
કથા, હનુમતાખ્યાન-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માધ ઈ. ૭મી સદી ઉત્તરાર્ધ
લિત્રમાળ-શ્રીમાળનો આલણ. ચાપકુલના
વર્મદાત રાલ (સં. ૬૨૬)ના મહામાલ્ય ગુ-
પ્રભેદવનો પૌત્ર. રચના : ગિણપાલવધ મહા-
કાવ્ય (સં.)

માણિક્યચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૩મી સદી
અણહિલપુર પાટણ રાજગચ્છના નેમિ-
ચંદ્રસૂરિના શિષ્ય, સાગરચંદ્રસૂરિના શિષ્ય.

પ્રથમ હા ૨૬ માં પછી મેઈલ ટ્રે કો માં કપા-
ચાથે ૧૮૮૭માં ગુજ અંગ્રેજી મેગેઝીનના અંક
મુલ્ય ૬-૧-૧૯૦૬ રચના ગુજ અંગ્રેજી
કેશ (૧૮૬૫), હિંદુસ્તાનની રાજ્યપદ્ધતિ,
સ્વાતંત્ર્ય, (ડો ગે ગા બાહારકરની) સ મા-
ગોપહેરિના (ગુજ અનુ), કપરાત આર એસ
તરખડના મરાઠી કથમાળાના ત્રણ મથોનો
ગુજ અનુ; અને અંગ્રેજીમાં System of
Govt of India

મહામહાદેવ દામજી ભોલભાઈ,

'આનિજ' ઈ સ ૧૯૦૨-૧૯૩૬
તળામ (સૌ) ગિયા દસ્તાવિજોની બોન
અ હોરણુનો અભ્યાસ ગિજ્ઞા અને પત્રકાર
'ઓદમી સુની' માસિકના તત્તી પછી હતા ૧૯-
૩૨માં મુસ્લિમ ગુજગતી સાહિત્યમંડળના ક
વિસમ્મલના રાદેરમાં પ્રમુખ. અવસાન
૧૯-૧૦-૧૯૩૪. રચના રજવાડાના રંગ,
માતૃભૂમિ, પદ્મીસી, નરે મુખેન (હૈં શાય
ગેની કવિતાનો સંગ્રહ, ગુજ અનુ સાથે)

મહામહાદેવ દામજી સહીક ઈ સ ૧૯૦૧-૧
કરખલા (અરખસ્તાન) વ એ જ. અગ્ર. ૧૯૧૦માં દરિય અને દરિયન થઈ જમીનમાર્ગ
મુસાફર તરીકે માનાપિતા સાથે આઘ્યા પહેલા
વિદ્યયુક્તને કારણે સ્વદેશમાં પાછા જઈ ન
નજ્યા માતૃભાષા કારસી મુંબઈમાં હૈં
શીખ્યા વાચનશોખથી ગુજરાતી બાષારીખ્યા
૧૯૨૪માં 'શયન' સાથે મળી 'એ થરી મોજ'
સાપ્તાહિક શરૂ કર્યું વતમાનપત્રકાર રચના
બગાળી ભૂત (અનુ ૧૯૨૦), મહાત્મા કોખ
સા'ની (૧૯૨૬), હિંદીના મોગલ સમ્રાટ બ-
હાદુરશાહ ઝકર (૧૯૨૫), રસગરણાં (૧૯૨૫),
મહાકવિ ગાલિબ (૧૯૨૬), સુલતાના રુઝિયા
(૧૯૨૮), દરબારે અકબરી (૧૯૩૦)

મહામહાદેવ હાદામ, 'અમન'

ઈ. ૨૦ સુનીનો પૂર્વાર્થ
કન્હાના કેગકોટના મુસ્લિમ અભ્યાસ ગુજ
એ હોરણુ, પંતુ રજાકિયી હૈંના સારા શા
યર. ચલે વેપારી સોમાલીલેન્ડ, (પૂર્વ આફ્રિ-
કા)માં પ્રવૃત્તિ પાછળથી બારત આત્મી ગષ્ટિય
ચળવળમાં રચના નીવાને ચમન, બહારે
ચમન

મહાદેવ (૧)

ગુજરાતના ઔદીન્ય સહજ આભાલુ
રચના 'ન્યાયન-શ્રીતસ્ત્ર-સાધ્ય (મ)

મહાદેવ (૨) ઈ ૧૯મી સુનીનો કતશર્થ
કન્હાનુ રચના ગીતગોવિંદ (અનુ. ૧૫-

૭૨), રસમગરી (અનુ)-ગંને મવાનુવાનો
અર્થ ગુજ. મા

મહાદેવ હરિલાલ દેસાઈ

ઈ સ. ૧૮૯૨-૧૯૪૨
જ ૧-૧-૧૮૯૨ સુરત (તા. એલપાડ.
સુરત) વ દિવાનુ અનાવળા સાભાલુ. પ્રાપ્ત
નૂદા નુના ગામોમાં. માધ્યમિક સુરતમાં ગે-
લે-ગે એલિ. રેલન મુખર્દ. બી એ અને એલ
એલ બી અમલવાર્માં વડીલાત ન કારી તેથી
સરકારી ખાતામાં લેણા એ પરી ગાંધી-ગ-
ના અનન્ય ગિધ અને સાધીદાર. કનમ મદિ-
ના અનુવાદક ગાંધી-ગની આભકપાનો એમણે
અનુવાદ અંગ્રેજીમાં કર્યો. રવત્ર અંગ્રેજ એ
મય લખ્યા મુનુ ૧૫-૮-૧૯૪૦ રચના
ગાખલેના વ્યાખ્યાનો (૧૯૧૬), એક ધર્મયુદ્ધ
(૧૯૧૬), ચિત્રાંગદા (ન હા પરીખ સાથે,
૧૯૧૬), વિદાય અગિરાપ (ન હા. પરીખ
સાથે, ૧૯૧૪), મંગીન સાહિત્ય (ન હા પ
રીખ સાથે ૧૯૨૦), અનુનવાણી (સંપા.
૧૯૨૩), વિરાજ વનુ (૧૯૨૩), ત્રણ વર્તોએ
(૧૯૨૩), સાચાકાની મર્ધાદ (૧૯૨૪). બાર-
કોલી સાચાકાનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬), વીર
વલ્લભભાઈ (૧૯૨૬), એમણે લખેલી 'ડાયરી'
સત્યાગ્રહના ઇતિહાસ વગેરે પર સમર્થ પ્રકાગ
પાડે છે 'મહાદેવભાઈની ડાયરી'

મહાદેવમસાદ ભોગીલાલ કથારિયા

ઈ સ ૧૮૮૬-
જ. ૨૭-૬-૧૮૮૬ નરિયાદ સાહાદરા
નાગર શૈક્ષ્ય પ્રાપ્ત નરિયાદમાં, માધ્ય મું
બઈમાં પરી વિદેશીય ન્યુબિલી ઇન્ટર માં
મિત્રેનિકલ અને ઇલેક્ટ્રિક એન્જિનો અ-
ભ્યાસ. હોમિયોપથીના ડોક્ટર થયા, પદવી-
ઓ મેળવીને ૧૯૦૮થી 'ધન્વન્તરિ' માસિકના
સહકારી, ૧૯૨૩-૩૭ તરી રચના: તમાકુનું
તુલ્યસન (૧૯૦૬), કથારિય (૧૯૧૧), આ-
રોગ્ય સાચવવાના કપાયો (૧૯૧૮), મનુષ્યનો
કુદરતી ખોરાક (૧૯૧૯), નૈસર્ગિક જીવન (અનુ
૧૯૧૭), કેમોપથી એટલે વલોપચારવિદ્યા
(૧૯૧૬), બાળકનું સંરક્ષણ સંવર્ધન અને
શિક્ષણ (૧૯૨૩), વિદ્યાર્મિત્ર અથવા આહાર
મારકત આરોગ્યપ્રાપ્તિ (૧૯૨૩), આરોગ્ય-
પ્રશ્નોત્તરમાળા (૧૯૨૩), મારો અમેરિકાનો
પ્રવાસ (૧૯૨૩) વગેરે

મહાનંદ

ઈ ૧૮મી સુનીનો કતશર્થ
પાલણપુર સુરત વગેરે જે લોકગચ્છી
રચના કપસેન રાસ (૧૭૫૩), દશાવલોક સ-
ગમ્ય (સુરતમાં ૧૭૭૩), સનંદુમારનોરાસ
(નીવમાં ૧૭૮૩), નેમરાનુલ બારમાસ (૧૮-

૮૬ મુ), કપસુવનો ટપો (નજ. વડોદરામાં.
૧૮૭૮) વગેરે-અર્થ ગુજ.

મહાગાળીશંકર અંબામકર ગર્ભા

આરંભમાં વિચારના કવિ મુખારક રચ-
ના: સતી મગીનાવલિ (૧૯૧૨), નકર સતી-
નાવલિ (૧૯૧૩), અભ્યાસનવાનાંવલિ (૧૯૨૦)
મહાવદાસ (૧) ઈ ૧૭મી સુનીનો પૂર્વાર્થ
ગુજરાત પંતુ ગેકલમાં ગઈ મેઈલા વ
લ્લભી લેખાવ. રચના 'ગેકલન મંડોનો વિ-
વાલખવ (અંતિ.), અસ્તિત્વ (અવ ૫૪), રસ-
લય, વલ્લભચરિત્ર, ગુરુસ, ગમેશ, રરાનંદ,
નામરસ (અર્થ ગુજ. ગતિ રચનાઓ), સ.
રચના. વલ્લભગીત, રસાનુ, તાલપદ્ય, ધ,
સંગતનમંદન

મહાવદાસ (૨) ઈ. ૧૮મી સુનીનો પૂર્વાર્થ
રચના: એભાહરણ, બાલચરિત્ર; તીર્થા-
વલિ (૧૭૪૦-૧) કોઈ મહાવદાસના બાનુચ
સાં અને સંવત્સરપુરીના અરખાપ, મળે છે.
આ નુદો પછી લેખક હોય

મહાવીરમસાદ ગિવમસાદ દાધીચ

વતન મારવાદ હદ અને બાપ. મા મને
હર મોકવ રચના. કાકિલ નિકે (કા રં.
૧૯૨૭), કૃત્તમકળીઓ

મહારાકર ઇંદ્રજી દવે ઈ સ. ૧૮૬૫

જ. ૫-૬-૧૮૬૫. રાજકોટ શ્રીમાળી
સાભાલુ. રાજકોટની મેઈલ ટ્રે કો માં અભ્ય રા.
અમહાવાદમાં ક્ષેત્રસેવક પાઠ્યપુસ્તકો તેનજ
નવલકથાઓનુ ખેડાલુ રચના. સિરાનુદોલા
(ન. ૧૯૨૬), વડનગરની શુભમેગમ (ન.
૧૯૨૩), મીરકાસિમ (ન. ૧૯૨૩), અદાસ્સો
સનાવનના બળવાનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨
(૧૯૨૩-૨૬), ચક્ષરકથ (૧૯૨૩), રમામુદરી
(ન ૧૯૨૬), નારાયણી (ન. ૧૯૨૪), સૌ દર્શ-
તત્વ (૧૯૨૬), બગાળી સાહિત્યનો ઇતિહાસ
(૧૯૨૮), શહલકમી (ન ૧૯૨૬), ગજમાર્ગ
(૧૯૨૬), આત્માના આસુ (૧૯૩૦), કપરાંત
પાઠ્યપુસ્તકો અને કેટલીક બાલોપયોગી
વાર્તાઓ થલુ

મહારાકર પીતાંબર ભેશી

રચના. કનિયાના મોટા શોધ (પદાત્મક
૧૮૭૨)

મહારવેતા મહેંદ્ર પડયા ઈ. સ ૧૯૨૩

જ ૩-૧૧-૧૯૨૩ પેટલાદ. વ. મુંબઈ.
વડનગરા નાગરસાભાલુ શ્રી પોપટલાલ ગ્રેરી-
લાલ યાજ્ઞિકનાં પુત્રી માધ્ય ગોધરાનરિયાદ
કરી મેઈક ૧૯૪૮ વિલસન કો. મુંબઈથી બી-

એ. સામયિકોમાં વાર્તાઓ અને રેડિયોનાટિ-
કાઓ. રચના : દર્પણ (વા. સં. ૧૯૫૬)

મનસુખભાઈ યુનીલાલ શેઠ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-૭

જ. ૧૯-૬-૧૮૭૭ વિસનગર. વ. : પાટણ
(કે. ગુ.) વીસા પોરવાડ જેન વણિક ૧૮૯૮-
માં મેટ્રિક. કવિ અને નવલકથાકાર. રચના :
કાવ્યસરિતા (કા. સં. ૧૮૯૮), અનવરકાવ્ય
(સપા. ૧૮૯૮), કમનસીળ કુમારિકા (૧૯૨૮),
વિસનગર અને વડોદરા રાજ્યની ટૂંકી હકીકત
(૧૯૨૫), અમૃતસરિતા-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૩૧)
વગેરે

મહાસુખભાઈ નરભેરામ કેવિ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-૨

જ. : ૧૯-૬-૧૮૭૭ રચના. દીપોત્સવી-
નો હાથે યા દિવાલી (પદ્યાત્મક. ૧૮૯૫), પદ્મી-
સમાજ (પદ્યાત્મક કટાક્ષકાવ્ય. ૧૯૦૭)

મહિચંદ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જવણપુર. જે. ૧૩. ગૃહસ્થ રચના. ઉ-
ત્તમચરિ ચોપાઈ (૧૫૩૫)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મહિમંજુદર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
જે. ૧૩. સાધુ. રચના : નેમિવિવાહલો
(૧૬૦૯), રાત્રીજય તીર્થોદ્ધાર (૧૬૧૩)-મધ્ય
ગુજ. પદ્ય

મહિમંસિંહગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના શિવનિધાનના શિષ્ય રચ-
ના : મેઘદૂતકાવ્ય ટીકા (સં. ૧૬૩૭)

મહિમાઉદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જહાંનાબાદ જે. ૧૩. સાધુ રચના : શ્રી-
પાદરાસ (૧૬૬૫)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમામેરુ ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ
નાગોર. જે. ૧૩. સાધુ રચના : નેમિરાજલ
કાગ (૧૬૧૭ નજીક)-મધ્ય. ગુજ. કાવ્ય

મહિમાવર્ધન ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. ૧૩. સાધુ. રચના : ધનદત્તરાસ (૧૭-
૪૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમોદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનમાહિત્યસૂરિની શા-
ખાના વિનયસમુદ્ર-રત્નવિશાલ-બિંધવિ-
જયના શિષ્ય. રચના જ્યોતિષરત્નાકર (સં.,
૧૬૬૬)

મહીદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : કર્મગીતા-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠ

ઈ. સ. ૧૮૧૯-૧૮૬૧

જ. : ૩-૧૨-૧૮૨૬. સુરત. વડનગરા

નાગરગૃહસ્થ. મુળકર્મમાં એલ્ફિન્સ્ટન ઇન્સ્ટિ-
ટ્યુટમાં ત્રણ વર્ષનો અભ્યાસ ૧૮૫૦માં સુ-
રતમાં 'પરહેજગાર' પત્રનું સંપાદન. મુળકર્મ
ગયા બાદ 'બુદ્ધિવર્ધક સમા' વગેરેમાં ઉત્સાહ-
પૂર્વક ભાગ લીધો. ૧૮૫૭માં અમદાવાદ હા.
સ્કે.ના આચાર્ય અને પછી એજ્યુ. ઇન્સ્પેક્ટર.
૧૮૬૫માં હોપ વાચનમાળામાં કામ ૧૮૬૦-
માં ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ. ૧૮૬૧માં અમદાવાદ
ટ્રે. કો.ના આચાર્ય, 'ગુજરાત શાળાપત્ર' મા-
સિક્કના તંત્રી. ગુજ. વિદ્યાસભા (વર્નાક્યુલર
સોસાયટી)ના કેટલાક સમય માટે મંત્રી. પ્ર.ય-
ના સમાજની સ્થાપનાના પોષક. અવસાન.
૩૦-૫-૧૮૬૧ રચના : ઇંગ્લેન્ડની મુસાફરી-
નું વર્ણન (૧૮૬૪), સાયુવહુની લડાઈ (૧૮
૬૬), વનરાજનો ચાવડો (ન. ૧૮૮૧), સધ-
રાજેસગ (ન. ૧૮૯૦), ઉત્તમ કપોલ કરસનદાસ
મૂળજી (ચ. ૧૮૭૮), દુર્ગારામચરિત્ર (૧૮-
૯૩), પાર્વતીકવચરઆખ્યાન (૧૮૮૧-ખી આ.),
ભવાઈસંગ્રહ, ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, ભૂ-
તળવિદ્યા, ભૂગોળવિદ્યા, આરોગ્યવિદ્યા, કેળ-
વણી પ્રકાશ, શિક્ષણપદ્ધતિ, જગતનો પ્રવાસ,
ઇંગ્લેન્ડનો ઇતિહાસ, ઓસદેશનો ઇતિહાસ,
ભરતખડનો ઇતિહાસ, યુરોપનો ઇતિહાસ,
અકબર, વ્યુત્પત્તિપ્રકાશ, પદાર્થવિજ્ઞાન, રાજ-
નીતિ વગેરે પાઠ્યપુસ્તકો ઉપરાંત દક્ષપતરામ
કવીશ્વરે સંપાદિત કરેલા 'કાવ્યદોહન'ના ૨
ભાગનું પુન સંપાદન

મહેદ્ર ઝવેરચંદ મેઘાણી

રચના નય ઇન્ડોનેશિયા (ઇતિ. ૧૯૪૬),
આપણો સાગર સેનિક (ઇતિ. ૧૯૪૬), નવાં
માનવી (વા. ૧૯૫૧), કોનટિકી (અનુ. વા.
૧૯૫૨)

મહેદ્ર પીતાંબરદાસ ઠક્કર, 'છોટમ'

ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. ૧૦-૬-૧૯૩૨. પોરબંદર. વ. : વર-
વાળા (તા. દ્વારકા) હાલોઈ લોહાણા. પ્રાચ.
માધ્ય. મુળકર્મ મેટ્રિક. વેપારી નોકરી. હાસ્ય
કૃતિઓના લેખક, ઘણાં 'સામયિકોમાં. હસા-
હસ' માસિકના સંપાદક. રચના : કટાક્ષિકા
(૧૯૬૩)

મહેદ્રપ્રભસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદી મધ્ય ભાગ
મહેનસૂરના શિષ્ય રચના : યત્રરાજ (સં.,
૧૩૭૧)

મહેદ્રસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના નર્મદાસુંદરીકથા (પ્રા.,
૧૧૩૧)

મહેદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ. આ. હેમચંદના એક

શિષ્ય. રચન. અભિધાનચિત્રામણિ અને
નિવટ્ટકાગ (ગા. હેમચંદના બેટ મંદો)ની
સા. ટીકાઓ (૧૧૭૪ ખખી)

મહેશ દીપાલાલ ચોકસેરી ઈ. સ. ૧૯૩૧

જ. : ૩-૧૨-૧૯૩૧ અમદાવાદ વ. : વ-
ડોદરા. ૧૯૫૨માં ખી એ. ૧૯૫૫માં એમ.એ.,
૧૯૬૨માં પીએચડી સામયિકોમાં લખે છે.
રચના ગુજરાતી નાટ્યસાહિત્યનો ઉદ્ભવ
(૧૯૬૬)

મહેશ્વર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ
જેન સાધુ રચના : વિચારસાચનપ્રકરણ
(સં., ૧૫૧૭)

મહેશ્વરસૂરિ (૧) ઈ ૧૦મી સદી
જેનાચાર્ય સમજન હિપાધ્યાયના શિષ્ય.
રચના જ્ઞાનપથમીકથા (પ્રા.)

મહેશ્વરસૂરિ (૨) ઈ ૧૧મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના સંયમમંજરી (અપ)

મહેશ્વરસૂરિ (૩) ઈ ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના પાલિકસંપત્તિ ઉપર
સુખપ્રબોધિની ટીકા (સ)

મહેશ્વરસૂરિ (૪) ઈ. ૧૩મી સદી
પલ્લીવાલગચ્છના જેનાચાર્ય રચના : કાલ-
કાચાર્યકથા (પ્રા.)

મહેશ્વરસૂરિ-શિષ્ય

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. ૧૩. સાધુ. રચના : ચપકસેનરાસ (૧૫-
૭૩)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માંગુ 'વિષ્ણુદાસ'

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના. અશ્વમેધ, મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માંડણુ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે ૧૩. શ્રાવક. રચના : સિદ્ધચંદ-શ્રીપાલ
રાસ (૧૪૪૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માંડણુ બંધારો ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
શિરાહી (રાજસ્થાન). બંધારો. રચના :
પ્રબોધજનીશી (સુ), રામાયણ, રુદ્રમાંગદ-
કથા, હનુમતાખ્યાન-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માધ ઈ ૭મી સદી ઉત્તરાર્ધ

લિત્તમાળ-શ્રીમાળનો શ્રાવણ. ચાપકૃતના
વર્મલાત રાજ (સં. ૬૨૬)ના મહામાલ્ય સુ-
પ્રભદેવનો પૌત્ર. રચના શિશુપાલવધ મહા-
કાવ્ય (સં.)

માહિત્યચક્ર (૧) ઈ. ૧૩મી સદી
અણહિલપુર પાટણ રાજગચ્છના નેમિ-
ચંદ્રસૂરિના શિષ્ય, સાગરચંદ્રસૂરિના શિષ્ય.

પ્રથમ હા ૨૬ માં પછી મેઈલ ટ્રે કો માં કપા-
ચાચે ૧૮૮૭મા ગુજ. અગ્રેજી નાગનોઆર્લ
મૃત્યુ ૪-૧-૧૯૦૬ રચના ગુજ. અગ્રેજી
કેશ (૧૮૯૫), હિન્દુસ્તાનની રાજ્યપદ્ધતિ,
સ્વાતંત્ર્ય, (ડો ગે જો બાહારકરની) સ મા-
ગોપદેશિના (ગુજ અનુ), કપરાત આર એસ
નરખડના મગડી ગ્રથમાળાના ત્રણ ગ્રથોનો
ગુજ અનુ, અને અગ્રેજીમા System of
Govt of India

મહામદઅલી દામજી ભોજાણી,

‘આનિજ’ ઈ સ ૧૯૦૨-૧૯૩૮
તળાન (સૌ) શિયા દસ્તાઅશરી ખોન
અ હવેરણનો અભ્યાસ શિક્ષક અને પત્રકાર
‘ચૌદમી સદી’ માસિકના તત્તી પછુ હતા ૧૯-
૩૨મા મુસ્લિમ ગુજગતી સાહિત્યમંડળના ક
વિસમેલનના રાદેરમા પ્રમુખ : અવસાન
૧૪-૧૦-૧૯૩૮ રચના : ૨૪/વાડાના રંગ,
માનુભૂમિ, પન્ચીસી, નમે સુખન (કર્કે ગાય
ગેની કવિતાનો સંગ્રહ, ગુજ અનુ સાથે)

મહામદ અહમદ સાદીક ઈ સ ૧૯૦૧-૨
કરખલા (અરબસ્તાન) વ . એ જ. અગ્રજ
૧૯૧૦મા ઈરાક અને ઈરાન થઈ જમીનમાગે
મુસાફર તરીકે માનાપિતા સાથે આવ્યા પહેલા
વિશ્વયુદ્ધને કારણે સ્વદેશમા પાછા જઈ ન
ગયા માનુભાષા કાગસી મુખર્ષિમાં કઈ
શીખ્યા વાચનશોખથી ગુજરાતી ભાષાશીખ્યા
૧૯૨૮મા ‘રાવકા’ સાથે મળી ‘બે ઘડી મોજ’
સાપ્તાહિક ગઠ કર્યું વર્તમાનપત્રકાર રચના :
બગાળી ભૂત (અનુ ૧૯૨૨), મહાત્મા શોખ
સાંતી (૧૯૨૬), ફિફ્ટીના મોગલ સંગ્રાટ બ-
હાદુરશાહ ઝકર (૧૯૨૫), સ્સઝરણા (૧૯૨૫),
મહાકવિ ગાલિબ (૧૯૨૬), સુલતાના રઝિયા
(૧૯૨૮), દરબારે અકબરી (૧૯૩૦)

મહામદ હાશમ, ‘અમન’

ઈ. ૨૦ સદીનો પૂર્વાર્ધ
કચ્છના કેશકોટના મુસ્લિમ અભ્યાસ ગુજ.
બે હોરણ, પન્તુ સ્વરાક્ષિથી કઈના સારા શા-
યર. વલે વેપારી સોમાલીલેન્ડ, (પૂર્વ આફ્રિ-
ક)મા પ્રવ્રતિ પાછળથી બારત આની સપ્તિય
ચળવળમા રચના નીચને ચમન, બહારે
ચમન

મહાદેવ (૧) ઈ ૧૪મી સદી
ગુજરાતના ઔદીચ સહઅ બ્રાહ્મણ
રચના ન્યાયન-ઔત્સ્ય-ભાષ્ય (સ)

મહાદેવ (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો કતરાવ
કચ્છમુજ રચના ગીતગોવિંદ (અનુ ૧૫-

૭૨), રસમજરી (અનુ) - મંને ગદ્યાનુવાદો
અર્વા ગુજ મા

મહાદેવ હરિલાઈ દેસાઈ

ઈ સ ૧૮૯૨-૧૯૪૨
જ . ૧-૧-૧૮૯૨ સરસ (તા બોલપાડ
સુરત). વ . દિહણ અનાવળા બ્રાહ્મણ પ્રાથ
ગૃહાં ગૃહા ગામેમા માધ્યમિક સુરતમા કો-
લેજ એલિન્સ્ટન મુંબઈ બી એ અને એલ-
એલ બી અમદાવાદમા વડીલાત ન કાવી તેથી
સરકારી ખાતામા જોડાયા એ પછી ગાંધીજી-
ના અનન્ય શિષ્ય અને સાથીદાર કનમ કાટિ-
ના અનુવાદક ગાંધીજીની આત્મકથાનો એમણે
અનુવાદ અગ્રેજીમા કર્યો સ્વતત્ર અગ્રેજી બે
ગ્રંથ લખ્યા મૃત્યુ ૧૫-૮-૧૯૪૨ રચના
ગાખલેના વ્યાખ્યાનો (૧૯૧૬), એક ધર્મયુદ્ધ
(૧૯૧૭), ચિત્રાંગદા (ન દા પરીખ સાથે,
૧૯૧૪), વિદાય અક્ષિશાપ (ન. દા. પરીખ
સાથે, ૧૯૧૪), પ્રાચીન સાહિત્ય (ન દા પ-
રીખ સાથે ૧૯૨૦), અર્જુનવાણી (સંપા.
૧૯૨૩), વિરાજ વહુ (૧૯૨૩), ત્રણ વર્તાઓ
(૧૯૨૩), સત્યગ્રહની મર્યાદા (૧૯૨૪), બાર-
ડોલી સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬), વીર
વસ્ત્રભાઈ (૧૯૨૬) એમણે લખેલી ‘રાયરી’
સત્યાગ્રહના ઇતિહાસ વગેરે પર સંમર્થ પ્રકાશ
પાડે છે. ‘મહાદેવભાઈની રાયરી’

મહાદેવ પ્રસાદ ભોગીલાલ કંથાગિયા

ઈ. સ. ૧૮૮૬-
જ . ૨૭-૬-૧૮૮૬ નરિયાદ સાકાદગ
નાગર ગૃહસ્થ પ્રાથ નરિયાદમા, માવ્ય મું
બઈમાં પછી વિદ્યોદયી જ્યુનિટી ઇન્સ્ટ મા
મિટ્રેનિકલ અને ઇલેક્ટ્રિક એન્જિનો અ-
ભ્યાસ હોમિયોપથીના ડૉક્ટર થયા, પદવી-
ઓ મેળવીને ૧૯૦૮થી ‘ધન્વન્તરિ’ માસિકના
સહતંત્રી, ૧૯૨૩-૩૭ તંત્રી. રચના : તમાકુતુ
હૉયેસન (૧૯૦૬), કાયરોગ (૧૯૧૧), આ-
રોગ્ય સાચવવાના કિપાયો (૧૯૧૬), મનુષ્યનો
હસ્તી ખોરાક (૧૯૧૬), નૈસર્ગિક જીવન (અનુ
૧૯૧૭), હોમોપથી એટલે વર્ણોપચારવિદ્યા
(૧૯૧૬), બાળકનું સંરક્ષણ સંવર્ધન અને
શિક્ષણ (૧૯૨૩), વિદ્યામિન્સ અથવા આહાર
મારકત આરોગ્યપ્રાપ્તિ (૧૯૨૩), આરોગ્ય-
પ્રત્યોત્તરમાળા (૧૯૨૩), મારો અમેરિકાનો
પ્રવાસ (૧૯૨૩) વગેરે

મહાનંદ ઈ. ૧૮મી સદીનો કતરાવ
પાલણપુર સુરત વગેરે. જ. લોકાગચ્છી
રચના : ૩પસેન રાસ (૧૭૫૩), દશાણ્વસદ સ-
ન્નય (સુરતમાં ૧૭૭૩), સનત્કુમારનોરાસ
(નીવમા ૧૭૮૩), નેમગાનુલ બારમાસ (૧૮-

૮૬. મુ), કલ્પસૂત્રનો ટીપો (ગઢ. વડોદરામાં.
૧૮૭૮) વગેરે-અર્વા ગુજ.

મહારાણીગંકા અંબાશંકર ગર્ભા

આર્યસમાજ વિચારના કવિ સુધારક રચ-
ના : સતી સંગીતાવલિ (૧૯૧૨), શકર સંગી-
તાવલિ (૧૯૧૩), સધ્યાસ્તવનાંજલિ (૧૯૨૦)

મહાવદાસ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

ગુજરાત પરતુ ગોકુલમાં જઈ ગ્હેલા વ-
લ્લભી વેળણ રચના : ગોકુલનાથજીનો વિ-
વાહખેલ (એતિ), રસસિન્ધુ (ગદ્ય પદ્ય), રસા-
લય, વલ્લભચરિત્ર, ગુરુસ, રસકાશ, રસાનંદ,
નામરસ (અર્વા ગુજ એતિ રચનાઓ), સ.
રચના. વલ્લભગીત, રસાલુવ, તાત્પર્યબોધ,
સન્નગનમડન

મહાવદાસ (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના બોખાહરણ, બાલચરિત્ર; તીર્થો-
વલિ (૧૭૮૦-૧) કોઈ મહાવદાસના બહુચ-
રાજ અને સલખનપુરીના ગરબા પછુ મળે છે.
આ જુદો પછુ લેખક હોય.

મહાવીર પ્રસાદ શિક્ષપ્રસાદ દાધીચ

વતન : મારવાડ હદ અને ભાષામાં મનો-
હર સૌંદર્ય. રચના : કોક્કિલ નિરુંજે (કા સ
૧૯૨૭), કુસુમકળીઓ

મહારાંકર ઇંદ્રજી દવે ઈ સ ૧૮૬૫

જ. : ૫-૪-૧૮૬૫ રાજકોટ. શ્રીમાળી
બ્રાહ્મણ. રાજકોટની મેઈલ ટ્રે જો મા અભ્યાસ
અમદાવાદમાં ક્ષેત્રસેવા પાઠ્યપુસ્તકો તેમજ
નવલકથાઓનુ ખેડાણ રચના. સિરાજુદ્દીલા
(ન ૧૯૨૮), વજ્રનંદિની ગુલબેગમ (ન.
૧૯૨૩), મીરકાશિમ (ન. ૧૯૨૩), અહારસો
સત્તાવનના બળવાનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨
(૧૯૨૩-૨૪), યજ્ઞરહસ્ય (૧૯૨૩), રમામુદરી
(ન ૧૯૨૪), નાશાણી (ન ૧૯૨૪), સૌંદર્ય-
તત્ત્વ (૧૯૨૬), બંગાળી સાહિત્યનો ઇતિહાસ
(૧૯૨૮), ગૃહલક્ષ્મી (ન ૧૯૨૬), રાજમાર્ગ
(૧૯૨૬), આત્માના આસુ (૧૯૩૦), કપરાત
પાઠ્યપુસ્તકો અને કેટલીક બાલોપયોગી
વાર્તાઓ પછુ

મહારાંકર પીતાંબર જોશી

રચના. કુનિયાના મોટા શોધ (પદાત્મક.
૧૮૭૨)

મહાસ્વેતા મહેદ્ર પડયા ઈ સ ૧૯૨૩

જ . ૩-૧૧-૧૯૨૩ પેટલાદ. વ મુંબઈ
વડનગરા નાગરબ્રાહ્મણ શ્રી પોપટલાલ ઝવેરી-
લાલ ચાક્કિના પુત્રી. માધ્ય ગાંધીરાનરિયાદ
કરી મેટ્રિક ૧૯૮૮ વિદસન કો મુખર્ષી બી.

એ. સામયિકોમાં વાર્તાઓ અને રેડિયોનાટિ-
નઓ. રચના : દર્પણ (વા. સ. ૧૯૫૬)

મનસુખભાઈ યુનીલાલ શેઠ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-?

જ. : ૧૬-૬-૧૮૭૭. વિસનગર. વ. : પાટણ
(૩. ગુ). વીસા પોરવાડ જેન વણિક ૧૮૯૮-
માં મેટ્રિક. કવિ અને નવલકથાકાર રચના :
કાવ્યસરિતા (કા. સ. ૧૮૯૮), અનવરકાવ્ય
(સપા. ૧૮૯૮), કમનસીળ કુમારિકા (૧૯૨૪),
વિસનગર અને વડોદરા રાજ્યની ટૂંકી હકીકત
(૧૯૨૫), અમૃતસરિતા-ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૩૧)
વગેરે

મહાસુખભાઈ નરભેરામ કેવિ

ઈ. સ. ૧૮૭૭-?

જ. : ૧૬-૬-૧૮૭૭. રચના : દીપોત્સવી-
નો હપે ચા દિવાલી (પદ્યાત્મક. ૧૮૯૫), પક્ષી-
સમાજ (પદ્યાત્મક કટાક્ષકાવ્ય. ૧૯૦૭)

મહિચંદ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જવણાપુર. જે. શ્વે. ગૃહસ્થ રચના : ઉ-
ત્તમચરિ ચોપાઈ (૧૫૩૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

મહિમસુંદર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
જે. શ્વે. સાધુ. રચના : નેમિવિવાહલો
(૧૬૦૬), શત્રુજયતીથોદ્ધાર (૧૬૧૩)-મધ્ય
ગુજ. પદ્ય.

મહિમસિંહગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના શિવનિધાનના શિષ્ય રચ-
ના મેઘદૂતકાવ્ય દીકા (સં. ૧૬૩૭)

મહિમાઉદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જહાંનાબાદ જે. શ્વે સાધુ. રચના શ્રી-
પાલરાસ (૧૬૬૫)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમામેરુ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
નાગોર. જે. શ્વે સાધુ રચના. નેમિરાજીવ
ક્રાંતિ (૧૬૧૭ નજીક)-મધ્ય. ગુજ. કાવ્ય

મહિમાવર્ધન ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે. સાધુ. રચના : ધનદત્તરાસ (૧૭-
૪૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહિમોદય ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનમાણિક્યસૂરિની શા-
ખાના વિનયસમુદ્ર-રત્નવિશાલ-બિંધવિ-
જયના શિષ્ય. રચના : જ્યોતિષરત્નાકર (સં.,
૧૬૬૬)

મહીદાસ ઈ. ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : કર્મગીતા-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મહીપતરામ રૂપરામ નીલકંઠ

ઈ સ. ૧૮૧૯-૧૮૯૧

જ. : ૩-૧૨-૧૮૨૬. સુરત વડનગરા

નાગરગૃહસ્થ. મુળકર્મમાં એલ્ફિન્સ્ટન ઇન્સ્ટિ-
ટ્યુટમાં ત્રણ વર્ષનો અભ્યાસ ૧૮૫૦માં મુ-
રતમાં 'પરહેજગાર' પત્રનું સંપાદન મુળકર્મ
ગયા બાદ 'બુદ્ધિવર્ધકસભા' વગેરેમાં ઉત્સાહ-
પૂર્વક ભાગ લીધો. ૧૮૫૭માં અમદાવાદ હા.
રફ ના આચાર્ય અને પછી એન. ઇન્સ્ટિટ્યુટ.
૧૮૬૫માં હોપ વાચનમાળામાં કામ ૧૮૯૦-
માં ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ. ૧૮૯૧માં અમદાવાદ
ટ્રે. કો ના આચાર્ય, 'ગુજરાત શાળાપત્ર' મા-
સિકના તત્ત્રી. ગુજ. વિદ્યાસભા (વર્નાક્યુલર
સોસાયટી)ના કેટલાક સભ્ય માટે મત્રી. પ્રત્યે-
ના સમાજની સ્થાપનાના પોષક. અવસાન :
૩૦-૫-૧૮૯૧. રચના : ઇંગ્લેન્ડની મુસાફરી-
નું વર્ણન (૧૮૬૪), સાસુવહુની લડાઈ (૧૮
૬૬), વનરાજનો આવડો (ન. ૧૮૮૧), સધ-
રાજેસગ (ન. ૧૮૯૦), ઉત્તમ કપોલ કરસનદાસ
મૂળજી (અ. ૧૮૭૮), દુર્ગાશમચરિત્ર (૧૮-
૯૩), પાર્વતીકવચઆખ્યાન (૧૮૮૧-બી આ),
ભવાઈસંગ્રહ, ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ, ભૂ-
તળવિદ્યા, ભૂગોળવિદ્યા, આરોગ્યવિદ્યા, કેળ-
વણી પ્રકાશ, શિક્ષણપદ્ધતિ, જગતનો પ્રવાસ,
ઇંગ્લેન્ડનો ઇતિહાસ, ગ્રીસદેશનો ઇતિહાસ,
ભરતખંડનો ઇતિહાસ, યુરોપનો ઇતિહાસ,
અકબર, વ્યુત્પત્તિપ્રકાશ, પદાર્થવિજ્ઞાન, રાજ-
નીતિ વગેરે પાઠ્યપુસ્તકો ઉપરાંત દલપતરામ
કનીશ્વરે સંપાદિત કરેલા 'કાવ્યદાહન'ના ૨
ભાગનું પુન સંપાદન

મહેદ્ર જવેરચંદ મેઘાણી

રચના જય ઇન્ડોનેશિયા (ઇતિ. ૧૯૪૬),
આપણો સાગર સેનિક (ઇતિ. ૧૯૪૬), નવાં
માનવી (વા. ૧૯૫૧), કોનટિકી (અનુ. વા.
૧૯૫૨)

મહેદ્ર પીતાંબરદાસ ઠક્કર, 'છોટમ'

ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. ૧૦-૬-૧૯૩૨ પોરબંદર વ. : વર-
વાળા (તા દ્વારકા). હાલો લોહાણા. પ્રાથ
માન્ય. મુળકર્મ મેટ્રિક. વેપારી નોકરી. હારથ
કૃતિઓના લેખક, ઘણાં 'સામયિકોમાં. હસા-
હસ' માસિકના સંપાદક. રચના : કટાક્ષિકા
(૧૯૬૩)

મહેદ્રમલસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદી મધ્ય ભાગ
મહનસૂરિના શિષ્ય રચના : ચત્રરાજ (સં.,
૧૩૭૧)

મહેદ્રસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : નર્મદાસુદરીકથા (ગ્રા.,
૧૧૩૧)

મહેદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ. આ. હેમચંદના એક

શિષ્ય. રચના : અભિધાનચિત્રામણિ અને
નિવટકોગ (ગ્રા. નેમચંદના બેકે મંદો)ની
સં. દીકાઓ (૧૧૭૪ પછી)

મહેશ હીરાલાલ ચોકસી ઈ. ૨૧ ૧૮૩૧

જ. '૩-૧૨-૧૮૩૧. અમદાવાદ વ. : વ-
ડોદરા. ૧૯૫૨માં બી. એ. ૧૯૫૫માં એમ. એ.,
૧૯૬૨માં પીએચ. ડી સામયિકોમાં લખે છે.
રચના : ગુજરાતી નાટ્યસાહિત્યનો ઉદભવ
(૧૯૬૬)

મહેશ્વર ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ
જેન સાધુ. રચના : વિચારસાગરનમકરાણ
(સં., ૧૫૧૭)

મહેશ્વરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૦મી સદી
જેનાચાર્ય સમજન કૃપાધ્યાયના શિષ્ય.
રચના : જ્ઞાનપથમીકથા (મા.)

મહેશ્વરસૂરિ (૨) ઈ. ૧૧મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : સયમમજરી (અપ)

મહેશ્વરસૂરિ (૩) ઈ. ૧૨મી સદી
જેનાચાર્ય. રચના : પાદિકસપ્તતિ ઉપર
સુખપ્રબોધિની દીકા (સ.)

મહેશ્વરસૂરિ (૪) ઈ. ૧૩મી સદી
પલ્લીવાલગચ્છના જેનાચાર્ય રચના : કાલ-
ક્રાચાર્યકથા (મા.)

મહેશ્વરસૂરિ-શિષ્ય

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. શ્વે સાધુ રચના : ચંપકસેનરાસ (૧૫-
૭૩)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માંગુ 'વિષ્ણુદાસ'

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : અશ્વમેધ, મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માંડણુ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વે શ્રાવક. રચના : સિદ્ધચક્ર-શ્રીપાલ
રાસ (૧૪૪૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માંડણુ બંધારો ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
શિરોહી (રાજસ્થાન). બંધારો. રચના :
પ્રબોધવત્રીશી (મુ), રામાયણ, રુકમાંગદ-
કથા, હનુમંતાખ્યાન-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માઘ ઈ. ૭મી સદી ઉત્તરાર્ધ
બિન્નમાળ-શ્રીમાળનો શ્રાવણ. આપકુલના
વર્મલાત રાજ (સ. ૬૨૬)ના મહામાલ્ય મુ-
પ્રભદેવનો પૌત્ર. રચના : શિશુપાલવધ મહા-
કાવ્ય (સ)

માણિક્યચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૩મી સદી
અણહિલપુર પાટણ રાજગચ્છના નેમિ-
ચંદ્રસૂરિના શિષ્ય, સાગરચંદ્રસૂરિના શિષ્ય.

રચના • કાવ્યપ્રકાશ સંકેત ટીકા (સં ૧૨૧૦ કે ૧૧૬૦), શાંતિનાથચરિત્ર (સ), પાર્શ્વનાથચરિત્ર (સ , ૧૨૨૦)

માણિક્યચંદ્ર (૨) ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. રત્નચંદ્રના શિષ્ય રચના કલ્યાણ-મહિરસ્રોત-દીપિકા (સ , ૧૬૪૧ નજીક)

માણિક્યશેખરસૂરિ

ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ આંચલિક જયશેખરસૂરિના મેરુવંગસૂરિના શિષ્ય. સરસ્વતરચના • અપનિર્મ્યુક્તિ-અવચૂરિ, આવશ્યકનિર્મ્યુક્તિ-દીપિકા, પિરનિર્મ્યુક્તિ-દીપિકા, આવનિર્મ્યુક્તિ દીપિકા, દશવૈકલિક-દીપિકા, ઉત્તરાધ્યયન દીપિકા, આચારાંગ-દીપિકા, નવતત્ત્વ વિવરણ

માણિક્યસાગર

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ જે શ્વે સાધુ રચના • કલ્યાણસાગરસૂરિ રાસ (અંતિ ૧૭૬૨), અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માણિક્યમુંદર ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. શ્વે સાધુ રચના ચંદ્રધવલ ધર્મહત કથા-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માણિક્યમુંદરગણિ

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય દેલવાડા. વૃક્ષતપાગચ્છના રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય રચના. ભવભાવનાસૂત્ર ખાલાવખોધ (મધ્ય. ગુજ , ૧૪૪૫)

માણિક્યમુંદરસૂરિ

ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ આંચલિક જયશેખરસૂરિના મેરુવંગસૂરિના શિષ્ય. રચના. પૃથ્વીચંદ્રચરિત (કાવ્ય-ગુણોથી મહિત મધ્ય ગુજ. પદ્ય ૧૪૨૦ મુ) સરસ્વત રચના • ચાતુર્પૂર્વચપૂ, શ્રીધરચરિત્ર (૧૪૦૭), શુકરાચક્યા, ધર્મહતકથાનક, ગુણ-ધર્મ ચરિત્ર (૧૪૨૮), મહાખલ મલયસુદરી

માણિક્યસૂરિ

ઈ ૧૩મી સદી જેનાચાર્ય. રચના : શકુનસરોદ્ધાર (સં., ૧૨૮૨)

માણેકલાલ જેઠાલાલ શાહ

ઈ સ. ૧૮૭૦-૨ અમદાવાદ. દસાનાગર વણિક મેટ્રિકપથેત. દસાનાગર હિતવર્ધક સમાના એક કાર્યકર 'દસાનાગર હિતેચ્છ' માસિકમાં સહાયક રચના • સુખડી આખ્યાન (ન. ૧૯૦૨)

માણેકલાલ મગનલાલ જેશી

વેળકા. ઔદીચ્ય સહજશ્રાલુ. અ. ૭ કર્યા પછી ગુજ. વિદ્યાપીઠ અમદાવાદમાં ચાર

વર્ષ સિનેમાના શોખને લઈ એ પ્રવૃત્તિ પણ રચના • ઝરણ હૃદય (૧૯૩૨), દિલારામ (ન ૧૯૩૩), પ્રેમળ ન્યાતિ (ન ૧૯૩૩) વગેરે

માણેકલાલ હરજીવનદાસ વ્યાસ

ઈ ૨૦મી સદી પૂર્વાર્ધ કચ્છ જખૌના વતની રચના વિરહોદ્ધાર ચાને કવિજીવનવિરહ (કા.)

માણેકવિજય સ ૧૯મીનો આરભ જે. શ્વે. સાધુ રચના રચૂલિભટ્ટ-કેશા-સંબધ રસવેલી (૧૮૧૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માધવ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ રચના. ઉપસુદરકથા (વૃત્તખંડ લૌકિકકથા-કાવ્ય ૧૬૮૬-મુ)

માધવ (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રચના ચંદ્રહાસ આખ્યાન (૧૫૬૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

માધવજી ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના ભવાનીનો છંદ (૧૭૨૦), અર્વા ગુજ પદ્ય

(ડો.) **માધવજી લીમજીભાઈ મરછર**

ઈ સ ૧૮૦૬-૧ જ ૬-૬-૧૮૬૦. મોરબી. બ્રહ્મક્ષત્રિય વ • ભૂજ (કચ્છ) પ્રાચ અનર અ રથી અમદા. મેટ્રિકમાં પહોચતા. બી જે. મેડિકલની 'પ્યુપિલ' પરીકામાં પસંદ થતા રાજ-કોટ હોસ્પિટલમાં તાલીમ ૧૯૧૨માં અમદા. મા ડોક્ટરી પાસ કરી સળ સર્જન નવ વર્ષ સરકારી નોકરી, ૧૯૦૧માં અસહકારની ચળ-વળમાં છોડી સ્વતંત્ર પ્રેક્ટિસ ગુજ સા સ-ભાના વર્ષો સુધી મત્રી લા. હ. મહિલા વિદ્યા-લયના આરોગ્યરાક્ષના અધ્યાપક પણ નાટ્ય-મંચરતિના પોષક અવસાન રચના • જીવ વિ-જ્ઞાન (૧૯૪૧) વગેરે

માધવદાસ (૧) ઈ. ૧૬મીસદી દેલવાડા (મેવાડ)ના સિસોદિયા રાજપૂત. નિવાસ સુરત રચના : હિંદી ૫૦૦ પદો અને ૫૮૧ રૂડિગિયા

માધવદાસ (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ નિ સુરત. વ • અક્યેશ્વર વાલ્મીકીકાયરૂપ પિતાનું નામ સુદરદાસ. ૧૬૧૯-૧૬૫૮માં હ-યાત હતો રચના. આદિપર્વ (૧૬૧૯-આમાં 'વનપર્વ' રચ્યોનો પણ ઈસારો), દશમસ્કંધ (૧૬૪૮ આમાંનાં રૂદ્રમણીહરણ-ઓખા-હરણ માત્ર મુદ્રિત)

માધવદાસ દલાલ

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ વણિક વેળજીવ શ્રી વિઠ્ઠલનાથગુસાઈજીનો

શિષ્ય રચના વિઠ્ઠલનાથજીનો વિવાહ, કૃષ્ણ રાધાની સોગંદી, પદસંગ્રહ (ગુજ. પ્રજ)

માધવગામ વ્યાસ

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ કવિ દયારામનો સમકાલીન. અમદાવાદનો વેળજીવ શ્રાલુ રચના : દયારામ ઉપરનો મ-હત્વનો પદ્યાત્મક પત્ર (સન ૧૮૩૦નો ચેત્ર-માસ)

માધવગાવ બાબારાવ દિવેટિયા

ઈ. સ. ૧૮૭૮-૧૯૨૬ જ ૨૦-૧૨-૧૮૭૮. અમદાવાદ વડ-નગરા નાગર ગૃહસ્થ. સરદાર ભોળાનાથ સારા-ભઈના મોટા પુત્ર પ્રાચ માધ્ય. અમદાવાદમાં જોલેજનુ એક વર્ષ કરી રજિસ્ટ્રારની ઓફિસ-માં અવસાન. ૨૬-૫-૧૯૨૬. રચના : જ્યો-તિપુત્ર (ન ૧૯૦૮), શ્વેતભાનુ (ન. ૧૯૧૨), સ્વામી રામતીર્થ ભાગ પમો (૧૯૧૨), સહજ-નંદ સુખોદિની (૧૯૧૯)

માધવગાવ ભારુદરરાવ કૃષ્ણિક

સકળ બાલ સાહિત્યકાર. વિપુલ સર્જન રચના. મહર્ષિ પરશુરામ (૧૬૨૩), અલ્યા-ચારી અપ્સરા (૧૬૨૬), સતી સાવિત્રી (૧૬-૩૫), અમૃતલાલ ઠક્કર (ચ. ૧૯૪૦), ક્ષેમ-રાજ (૧૯૬૪), ઉતાકામડ, ઉદયન વનસરાજ (૧૯૬૭), કાવેરીનો જલવોધ (૧૯૪૭), ચંદ્ર-ભાગા (૧૯૪૮), દ્વિચંદ્રનાથ સોય (૧૯૪૮)

માધવ મોઘણભાઈ ઔધરી

ઈ. સ ૧૯૨૦ પુનાસણા (તા મહેસાણા), આજણા પારીદાર ગુજ. છ ધોરણ, રાષ્ટ્રસાધા પરિચય, શિક્ષક તાલીમ-પૂર્વેષ્ઠ પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિમાં ખાસ રસ. 'ગામડાની વનસ્પતિ' માટે ૧૬-૫૮માં મુંબઈ સરનારનું વિજ્ઞાનનું ૩. ૧૦૦નું પારિતોષિક મળેલું રચના : નિત્યનું જીવન-ધડતર, બિરહ છહુંતરી (સપા.), પ્રમોદખાવ-ની (સપા.), ઋષિરાજનાં પદો (સપા.), સુ-શીલા (વા અનુ.), આધી અને તૃકાન (વા અનુ.), વેલકનાં ચૂર્ણ ઔપધિ, ક્વાથ, પાક, મરીણે ઔપધિ, ગુટિકા, ઘૂતતેલ, આસવા-રિષ, અર્કોદિ, ઔપધિસાગર, ગામડાની વન-સ્પતિ, રસતત્ર સાર, અને આજણા છાત્રાલય રજત જ્યંતી સ્મારક ગ્રંથ

માધવલાલ ત્રિભુવનદાસ રાવળ

ઈ સ. ૧૯૦૪ જ ૫-૧૦-૧૯૦૪ મૂળી. ઔદીચ્ય સ-હજ શ્રા. પ્રાચ મૂળીમાં ૧૯૨૧માં રાજકોટ હંટર ટ્રે કો માં જઈ ૧૯૨૨માં સીનિયર

સ. સાહિત્યનો પણ સારો અભ્યાસ. નવલકથા-લેખક. રચના : કોલેજિયન (૧૯૧૪), ઇદુક્લા (૧૯૩૦), જુવાનોના જગ (૧૯૩૧), પલકાતાં જીવન (૧૯૩૧) વગેરે

માધવસિંહ બાપુસિંહરાજ

ઈ. સ. ૧૯૧૧

જ. : ૧૭-૩-૧૯૧૧. મીરાં (જિ. ભરૂચ). સોલકી રજપૂત. ગુ. ૭. ધો. ઉપરાંત 'સહકાર' દેવે તાલીમ અને નોકરી. રચના : મલતી મૌકિક (૧૯૫૩). ધણાં સામયિકમાં પણ લેખો લખ્યા છે

માનચંદ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરમ્ભ પોદરણુ-મારવાડ, કોટડા વગેરે. જૈ. શ્વે. આવક. રચના : કીર્તિધર સુકેસલ પ્રબંધ (૧૯-૧૩), મેતાર્ય ઋષિ ચોપાઈ (૧૯૧૩), કુલ્લક-કુમાર ચોપાઈ સાધુ સબંધ, ઉત્તરાધ્યયન ગીતા (૧૯૧૮), વહરાજ હસરાજ રાસ (કોટડામાં. ૧૯૧૬)

માનતુંગાચાર્ય ઈ ૧૩મી સદી જૈનાચાર્ય. રચના : ઐયાંસચરિત (સ)

મનાપુરી ઈ ૧૮મી સદી ગોસાઈ બાવો. રચના : ચોખાહરણુ

માનવિજય (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ પિલવણુ. જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના : શ્રીપાલ રાસ (૧૯૪૫-૪૭)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માનવિજય (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ ખેમતા. જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના : વિક્રમ-હિત્યચરિત્ર (૧૯૧૬)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માનવિજય (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ મેડતા (માર.) જૈ. શ્વે. સાધુ રચના : પાંડવચરિત્રરાસ (૧૯૭૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માનવિજય (૪) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના : નયવિચારરાસ (૧૯૭૨ આસપાસ. સુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માનવિજય (૫) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ તપાગચ્છના જયવિજયના શિષ્ય. રચના : વમંપરીક્ષા (સં)

માનવિજય (૬) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ તપાગચ્છના વિજયનંદસૂરિના શાતિવિ-

જયના શિષ્ય, અમદાવાદના શાંતિદાસ શેઠના સમકાલીન રચના : ધમસપ્રદ (સ., ૧૯૭૫) **માનવિજય (૭)** ઈ. ૧૬મી સદીનો આરમ્ભ પિડપુર. જૈ. શ્વે. સાધુ. રચના : રાજસિંહ-કુમારરાસ (૧૮૦૧), માનવતીરાસ-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માનસંકર પીતાંબરદાસ મહેતા ઈ. સ. ૧૮૬૩—

જ. : ૨૩-૩-૧૮૬૩. કુડલા. વ : બાવનગર વડનગરાનાગરચંદ્રસ ૧૮૮૪માં મૅટ્રિક. ૧૮૮૬થી બાવનગર રાજ્યની વસૂલાત ખાતાની નોકરીથી વહીવટદાર સુધી. ૧૯૧૮માં નિવૃત્ત. ઇતિહાસના સારા વિદ્વાન. બાવનગરમાં ભરાયેલી ગુજ. સા. પરિષદના મંત્રી હતા. રચના : નીતિવિચાર (૧૮૭૯-૮૦), સત્ય (૧૮૭૯-૮૦), જનસ્વમાવ (૧૮૭૯-૮૦), દગ્દસ્ય વિવેક અથવા વાક્યસુધા (૧૮૯૦), વેદાંતસાર (અનુ. ૧૮૯૦-૯૧), નાગરી લિપિ અને નાગરો (૧૯૧૨-૧૩), વિવાહ-સસ્કાર (૧૯૧૭-૧૮), વૈદિકકાલનુ ભારતીય યુદ્ધ અથવા વારાસાદિવિગ્રહ (૧૯૨૦), નાગરોત્પત્તિ (૧૯૨૩), આદિકમીમાંસા (૧૯૨૭-૨૮), મેવાડના ગુહિલો (૧૯૨૮), અહુનવર નામનો સર્જન-ભૂતો મંત્ર, રાજ છપ્પીલારામ બહાદુર અથવા નાગરવીર-સપ્તક

માનસાગર (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપાગચ્છના બુદ્ધિસાગરના શિષ્ય. રચના : શતાર્થીવૃત્તિ (સ)

માનસાગર (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ કુડા, પશાવતી (માર.) જૈ. શ્વે. સાધુ રચના : વિક્રમાદિત્યસુત વિક્રમસેનચોપાઈ (૧૯-૬૭), કાનહડ કઠિયારાનો રાસ (૧૯૬૦-સુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

માલ ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ભૂજ વગેરે જે લોકાગચ્છી. રચના. અજનાસુદરીચોપાઈ (૧૭૫૩ પહેલાં), આ-પાઠભૂતિનુ ચોદાલિયુ (ભૂજમાં. ૧૭૫૩), એલાચીકુમારનુ છ દાલિયુ (અંબરમાં. ૧૭-૬૬ સુ), ઈશ્વર છ-દાલિયુ (અંબરમાં ૧૭-૬૬), પદ્ય બંધવનો રાસ (માંડવી કચ્છમાં. ૧૮-૦૦)મા વગેરે-અર્વા ગુજ. પદ્ય

માલચંદ ઈ ૧૩મી સદી જૈન સાધુ રચના : વિષય વિનિગ્રહ કુલક-વૃત્તિ (સ. ૧૨૮૧)

માલદેવ ઈ ૧૭મી સદીનો સધિભાગ બિકાનેર, પચપુરી. જૈ. શ્વે. આવક. રચના : રથૂલિભદ્રકાગ (૧૫૬૪ પહેલાં), પુસ્કર-

કુમાર (૧૫૬૬ પહેલાં), ભાજપ્રગત (પંચપુરી-માં), વિક્રમચરિત્ર પચ્ચદકથા, દેવદનચે પદ (૧૬૧૨ પહેલાં)

માલજી-વેદાંગરાય ઈ. ૧૮મી સદી શિવપુરના બ્રાહ્મણ રચના : ગિરિધગ્નદ (સ.), મહારુદ્રપદ્ધતિ (સ.), પાંચમી પકાશ (સ.) વગેરે

માલ મુનિ ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ જૈ. શ્વે. રચના : અજનાસની રાસ (૧૬-૦૭) પહેલાં)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

માવજ દામજી શાહ ઈ. સ. ૧૮૬૨— જ. : ૧૮-૧૦-૧૮૬૨. બાવનગર. વ. : શિહોર. વીસા શ્રીમાળી જૈન વણિક. પ્રાપ્ત. કરી પછી કાશીની યશોવિજયજી પાઠશાળામાં છ વર્ષ સ. શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ ૧૬૧૦માં મુખઈની પત્તાલાલ હા. રફ.માં ધર્મગિત્રક જૈનધર્મના સારા લેખક રચના : જ્ઞાનપંચમી (૧૯૨૪), જૈન કાવ્ય પ્રવેશ (સપા ૧૯૨૫), જીવનચર્યા (૧૯૨૫), કુમારિકાને પત્રો (૧૯-૨૫), કુમારિકાધર્મ (૧૯૨૮), લગ્નરહસ્ય (૧૯૨૮), આર્યકુમારિકા (૧૯૨૯), વર્તમાન સ્ત્રીજીવન (૧૯૨૯), આર્ય સ્ત્રીઓના ધર્મ (૧૯૨૯), નવયુગનો નારીધર્મ (૧૯૩૦), કુમારધર્મ (૧૯૩૧) વગેરે

માહાવજી ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ જૈ. શ્વે. કડવાપથી રચના : નર્મદાસુદરી રાસ (૧૫૬૮ નજીક)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મિયાંસાહેબ ઈ ૧૬મી સદી કચ્છ-અખડાસાના આદીપ્રાણુના વતની. રચના. અનેક કચ્છી કાઢીઓ

મી કુઓ ઈ. સ. ૧૭૩૮-૧૭૬૧ મહિસા. મોઢ બ્રાહ્મણ. પિતાનુ નામ કૃપા-રામ અવટક ગુપ્ત. અષ્ટભુજ દેવીનો ઉપાસક. સંસ્કૃતભાષાનો તેમજ શાસ્ત્રસિદ્ધાંતનો સારો જ્ઞાતા હવ્યકક્ષાનો કવિ પણ રચના : રસિક-વૃત્તિ ચિનોદ, શ્રીરસ, શ્રીલહરી (અનુ), શક્તિવિલાસ, ભગવદ્ગીતા (અનુ), પરમશિવ-સ્તોત્ર, શિવશક્તિરાસાનુક્રમ (ગદ્ય), રસિકાષ્ટક, બ્રાહ્મણાષ્ટક, ભક્તિવરંગિણી, સસરસ, પદો-અર્વા. ગુજ. કવિતા; સં 'શ્રીતત્ત્વમ્'

મીઠો હાઠી ઈ. ૧૭૬૮-૧૮૮૨ લીબડી. ઢાઢી-સુસલમાન વૈષ્ણવ રચના : થાળ અને પદો (સુ), માતાજીની ગરબી

મીરાંબાઈ ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ મેડતા (જોધપુર-રાજસ્થાન). રાઠોડ રાજ-પૂત. મેડતાના ઠાકોર દેદાની પૌત્રી મેવાડના

રાણા સાંગાના પુત્ર ભોજરાજની પત્ની બાલ-
વંધવ્ય વૈષ્ણવધર્મ રંગાયેલી વિરજા કવચિત્રી
૧૫૦૦-૧૫૫૦ વચ્ચે હયાત. અંતિમ દિવસો
દારકામા. મારવાડી અને વ્રજભાષાની છાટવાળી
ગુજરાતી ભાષામાં વિપુલ પ્રમાણમાં પદરચના
રચના પદસંગ્રહ (મોટાભાગનો મુદ્રિત)

મીરાં સત્યવીર, 'સ્વપ્નસેવી'

ઈ. સ ૧૬૧૬

નડિયાદ સુ યુનિ. સ્નાતકપૂર્વ ટ્રે કો ના
સીનિયર. રચના પ્રેમના આસુ (વા. સં),
જીવનના રંગ (ન), છીપના મોતી (વા. સં),
વર્ષા (ન), કમળના ફૂલ (ન), રુદ્રમંગલ (ન),
ધરા ગુર્જરી (ન)

સુકુંદ (૧)

૧૭મી સદીનો પૂર્વાધે

સુમત મોહનનો શિષ્ય. રચના ભીષણ
પ્રેમલાલુ આખ્યાન (૧૬૨૫)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

સુકુંદ (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો કતારાધે

ખંભાત જગદત વ્યાસના પુત્ર જગદીશનો
શિષ્ય. રચના. વીર વર્માનુ આખ્યાન (૧૬
૮૬), ચંદ્રહાસનુ આખ્યાન-અર્વા ગુજ. પદ્ય

સુકુંદ (૩)

ઈ. સ ૧૬૦૬-૧૬૫૩ (૧)

કોઈ કેશવાનંદના શિષ્ય તરીકે દ્વારકાનો
ગૂણી ગ્રાહણ કહી મા કા માળામા એના
નામ ઉપર 'કપીરચરિત્ર' (૧૬૫૩) અને 'ગોરક્ષ
ચરિત્ર' છપાવાયાં છે, પણ આ અંધકારનુ અ-
સ્તિત્વ પુરવાર થઈ શકે એમ નથી

સુકુંદ (૪)

ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાધે

રચના મહુરનો કાગળ (૧૭૧૭)-અર્વા
ગુજ. પદ્ય

સુકુંદ (૫)

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાધે

આવડ (સૌ) પ્રશ્નોરા નાગરાધાણુ રચ-
ના : પદસંગ્રહ

સુકુંદ (૬)

ઈ ૧૭મી સદી

પરણામી સંપ્રદાયના સ્થાપક સ્વામી માણુ-
નાથના શિષ્ય સુગતના ભાવસાર રાવવંદના
પુત્ર. 'નવરંગ' નામથી હિંદી રચના : મહિરાજ-
ચરિત્ર, મુન્દરાગર, પદશાસ્ત્ર, લીલાપ્રજારા,
ગીતારહસ્ય, ગુરુશિષ્યસંવાદ, કુટકળ પદો

સુકુંદ સ્વામી

ઈ. ૧૮મી સદીનો કતારાધે

વૈષ્ણવ સાધુ રચના. કહાનગોપીસંવાદ,
પદો (૧૭૮૭), બાલકીલા, સંધ્યાવિનેદ (સુ)

સુકુંદરાય વિજયગંકા પટ્ટણી

ઈ સ ૧૬૧૬

જ. ૧૧-૨-૧૬૧૬ મેરઘી. વ : કોટડા-
સાંગાણી. પ્રશ્નોરા નાગરાધાણુ પ્રાથ મેર-

ખીમાં, માધ્ય. રાજકોટમાં, હવ્ય ભાવનગર-
માં. ગણ્યકોટિના કવિ- 'સુકુંદ પારાસર્ય' રચના.
અર્ચન (કા. સ ૧૬૩૮), સરસ્વતિ (કા. સ.
૧૬૪૧), દેવકુસુમ (ન ૧૬૪૫) વગેરે

સુકુંદભાઈ હાદ્યાભાઈ હલાર્થી

ઈ સ ૧૬૨૬

જ. ૨૦-૧-૧૬૨૪. અભ્યારે મુખર્ષીમા
રચના : શીલ અને સહાયાર (ચ. ૧૬૫૫), રામ-
ચંદ (ચ ૧૬૫૫), ભણવા જેવી વાતો, સત-
સમાગમ (૧૬૫૭), બોધક ટીકરીઓ, મોટા
માણસોના મન, પચાસ પ્રેક્ષ પ્રસંગો, માનવ-
જીવનનુ અવેરાત (૧૬૫૭), પ્રતિભાનુ પોત (૧૬-
૫૬), ધર્મસંસ્થાપકો (૧૬૫૭), આત્મસિદ્ધિ
શાસ્ત્ર (ચિ), ભક્તરાજ, ચીન દેશનાં ક્યાનકો,
જીવન અને મરણ (૧૬૫૭), નીતિ અને વ્યવ-
હાર (૧૬૫૮), ભગવાન ઈસુની બોધકકથાઓ
(૧૬૫૮), સતોની જીવન પ્રસાદી (૧૬૫૮),
બાપુજીની વાતો, જીવનામૃત (૧૬૫૬), આ-
પણા ભજનો (સંપા ૧૬૬૦), બા બાપુ (ચ
૧૬૬૧), એક જ બે ક્ષેત્ર, જીવનશિક્ષણ
(૧૬૬૧), ત્રિવેણીસંગમ (૧૬૬૨), બિદમા
સિંધુ (૧૬૬૨), ગુરુદેવની શિક્ષણસાધના
(૧૬૬૪)

સુક્રાનંદ સ્વામી ઈ સ ૧૭૫૧-૧૮૨૬

નુઓ 'સુકુંદ સ્વામી' ધણુ કદી આ જ છે
રામાનંદ સ્વામીના શિષ્ય હોતો અને મૂળ ગ્રા-
ગ્રાનો વતની હોતો સહજનંદસ્વામી ગુજ-
રાતમાં આગ્યા અને રાનાનંદ સ્વામીના શિષ્ય
થયા પછી એમનુ શિષ્યત્વ સ્વીકારી 'સુક્રાનંદ'
નામ ધારણુ કર્યુ હવ્ય કોટિના ભક્તકવિ
રચના કહ્લવગીતા (૧૮૨૪. સુ), મુખ સિ-
દ્ધાંત (સુ), રુદ્રભિણીવિવાહ, સીતાગીતા
(૧૮૨૪, સુ), પદસંગ્રહ (સુ), એમણે હિંદી-
માં પણ લખ્યું છે

સુગટરામ ઈ ૧૮મી સદીનો કતારાધે

નાગરજીવસ્થ લ્હનાગઢ રચના તસ્ની-
ક્રતે સુગટરામ (કા, ૧૭૮૭)

સુનિકુમાર મણિરાંકંડ ભટ્ટ

ઈ. સ ૧૮૬૮-૧૯૭૦

જ ૭-૨-૧૮૬૮. વડોદરા વ. આવડ
(સૌ) પ્રશ્નોરા નાગરાધાણુ પ્રાથ ભાવનગર-
માં. માધ્ય ભાવનગર અને પેટલાદમાં ૧૬-
૧૬માં મૅટ્રિક. ૧૯૧૭-૧૮ બે વર્ષ જૂનાગઢ જો
અને પૂનાની ડેક્કન કોલેજમાં. ભાવનગરની
દીવાન ઓફિસમાં અને પછી દક્ષિણ કંપર
સૌરાષ્ટ્ર સરકાર થતાં એ જ બાવુ અને પછી
પુરાતત્ત્વ અધિકારી. નિવૃત્તિ બાદ ભાવનગર-

માં હાસ્યલેખક અને નિબંધકાર રચના
કલાપીના ૧૪૪ પત્રો (સંપા ૧૯૨૫), શિલોર-
ની હકીકત (દિ વે ભક્તના અધવુ સંપા. ૧૯૨૮),
ઠંડે પહેરો. (હળવા નિબંધો ૧૯૪૪)

સુનિચંદ્રસૂરિ

ઈ. ૧૨મી સદી

નાગોર-પાટણ બૃહદ્ગચ્છના સર્વદેવસૂરિ-
ના શિષ્યો યશોભટ્ટ અને નેમિચંદના શિષ્ય
વિદ્યાગુરુ વિજયચંદ પાઠક, રચના દેવેન્દ્ર-
નરેન્દ્ર પ્રકરણવૃત્તિ (સ, ૧૧૧૨), સૂક્તમાય
સાધ્યશતક ચૃણિ (સં, ૧૧૧૬), હરિભદ્રસૂરિ
ના અથો કંપર વૃત્તિઓ (સ, ૧૧૧૫, ૧૧૧૮
વગેરે). ખીન સ્વતંત્ર વીસેક સ અથો

સુનિદેવસૂરિ

ઈ. ૧૩મી સદી

વાહિદેવસૂરિની પરપરામાં મહનચંદ્રસૂરિના
શિષ્ય રચના. શાતિનાથચરિત્ર (સ, ૧૨-
૬૬), ધર્મોપદેશનાલાવૃત્તિ (સં)

સુનિલદ્રસૂરિ

ઈ. ૧૪મી સદીનો મધ્ય

વાહિવસૂરિની પરપરામાં ગુણભટ્ટના શિષ્ય.
રચના. શાતિનાથચરિત્ર (સં, ૧૩૫૪)

સુનિગ્નસૂરિ

ઈ. ૧૨મી સદી

બાણેમિકગચ્છના સંસ્થાપક ચંદ્રમભસૂરિના
શિષ્ય રચના. અમરચરિત્ર (સં, ૧૧૬૬)

સુનિમુંદર

ઈ. ૧૪મી-૧૫મી સદીની સંધિ

તપાગચ્છના દેવસુદરસૂરિના સોમસુદરસૂરિ-
ના શિષ્ય રચના. ત્રેલોચગોષ્ઠી (સ, ૧૩૬૬),
વિજ્ઞાપિત્ર અ (સ, ૧૪૦૦), ગુર્વાવલિ (સ),
અન્યાત્મકલ્પદ્રુમ શાંતરસભાવના (સ), ઉપ-
દેશરનાકર-સ્વોપજ વૃત્તિ સાથે (સ), જિન-
રત્નકોશ (સ), જયાનંદચરિત્ર (સ) વગેરે

સુનિશીલ

ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ

જ. શ્વે સાધુ રચના : જિનપાલ જિન-
રક્ષિતરાસ (અંતિ ૧૬૦૨)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સુનિમુંદરસૂરિ (૧)

ઈ ૧૪મી સદીનો કતારાધે

જ. શ્વે આચાર્ય રચના. શાંતરાસ (૧૩-
૮૬)-કંપર અપ્રકર રાનુ પદ્ય

સુનિમુંદરસૂરિ (૨)

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય

જેનાચાર્ય રચના યોગશાસ્ત્ર-જ્યો પ્રકારા-
બાલાવબોધ (૧૪૩૫)

સુરલીધર ગમશેકર ઠાકુર

ઈ સ ૧૬૧૦

જ. ૨૩-૨-૧૬૧૦. કુડિયા (તા. ઈડર)
વ. સુવેર (તા ઈડર) ઓડીચસહસ્ર ગ્રા-
હણુ પ્રાથ કુડિયામાં. પછી મુંબઈમાં માધ્ય
અને મૅટ્રિક ત્યાં જ. ખી એ, એમ એ થઈ

શિડનહામ કો.મા ગુજ.ના અધ્યાપક. થોડાં વર્ષોથી મુખ્યદેરિડિયો ઉપર સાહિત્યવિભાગ સભાજે છે. કવિ અને વિવેચક. રચના. સફર અને ખીલ કાવ્યો, મેળો (ખા. ગી), ગુજ-રાતીનું અધ્યયન (પ્રો વકીલ સાથે), પ્રેમલ ન્યેત (કા. સં. ૧૯૮૫) વગેરે

સુરારિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સીરાપ્ટ. જગન્નાથનો પુત્ર. રચના 'ઈશ્વર-વિવાહ (સુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ

સુરારિદાસ આચાર્ય ઈ ૧૬મી સદી ખલાતનાચાહણ. શ્રીવલ્લભાચાર્યજીનાપુત્ર શ્રીવિહ્વલનાથજીના શિષ્ય રચના: પદો (વ્રજ.)

સુસાકર રચના: વિલસુ (પદાત્મકવાર્તા. ૧૯૦૮)

મૂલદાસ મહાત્મા ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અમરેલી. રામાનુજય વૈષ્ણવ સંત રચના: ભગવદ્ગીતા (૧૭૬૧), ભાગવત રજો રંધ, હરિનામલીલા, મકંદીનુ આખ્યાન, સમરયા, પદસંગ્રહ (મે પદ છપાયાં છે માત્ર) -અર્વા. ગુજ. પદ

મૂલા વાચક ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સાચેર (મારવાડ) જૈ ૧૬ સાધુ રચના સુકમાલ સધિ (૧૫૬૮)-મધ્ય ગુજ. પદ

મૂલચંદ તુલસીદાસ તેલીવાળા

ઈ સ ૧૮૮૭-૧૯૨૭ જ. ૨૩-૬ ૧૮૮૭ ભરૂચ. વીસામોઢ અ-ડાલન વણિક મુખર્ધમા ૧૯૦૫મા મેટ્રિક ૧૯૦૯મા વિલ્સન કો માંથી બી એ. એલ્ફિ ન્દટન હા. રફલમાં શિક્ષક ૧૯૧૪માં એલ-એલબી અને મુખર્ધમાં વકીલાત રવ પ્રો મગનલાલ શાસ્ત્રીના સપર્કે વલ્લભ સમદાયના સારા જ્ઞાતા અને સરોધક વિદ્વાન વલ્લભ સમદાયના સંખ્યાગધ સ ગ્રંથોનુ સ્વ. ધીરજ-લાલ પ્ર. સાંકળિયા સાથે રહી સપાદન 'વેણુ-નાદ' માસિકના તત્રી હતા અગ્રેજીમા સમ-દાયને લગતા નિબધ એમનુ અતિમ કાર્ય તે શ્રી વલ્લભાચાર્યજીના પ્રસસૂત્ર-અણુભાષ્ય ઉપરની શ્રી પુરુષોત્તમજીની 'પ્રકાશ' દીક્રા અને એના ઉપરની યોગી શ્રીગોપેશ્વરજીની 'રક્ષિ' દીક્રાનુ શાસ્ત્રીય સપાદન શરૂ કર્યું તે એમના અવસાન પછી એમના મિત્રોએ ૧૪ ભાગમા પૂરું કર્યું. અવસાન: ૨૬-૬-૧૯૨૭. સપા . યોડશગ્રંથો (શ્રી વલ્લભાચાર્યજીનુ-ચમુનાષક-ખાલમે ધ અત.કરણ પ્રમોધ-કૃષ્ણાશ્રય સિવા-યના ૧૨નુ સપા. અનેક સ. દીક્રાઓ સાથે), ભાગવત દશમ સ્કંધ સુમોધિની દીક્રા (શ્રી

વલ્લભાચાર્યજીની રચેલી સાથેનુ અ. રપ થી ૯૦ના ખરો), How far Shankaracharya truly represents the views of Badarayana in Brahmasutras વગેરે

મૂળચંદ કરશનદાસ કાપડિયા

ઈ. ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના: જૈનધર્મનો પરિચય, જૈનસિક્ષાત પ્રવેશિકા, ખાળખોધ, જૈનધર્મ, શુ ઈશ્વર જ-ગદર્તા છે, સાચો સામ્યવાદ અને ભગવાન મહાવીર

મૂળચંદ રામજીભાઈ મોદી

ઈ. સ. ૧૯૩૧ જ : ૧-૩-૧૯૩૧. જિતાલી (તા ભરૂચ). મોઢ ધાચી. પ્રાથ માધ્ય જિતાલીમા. ૧૯-૪૬મા મેટ્રિક. ૧૮૫૫માં પી.ટી સી પ્રાથ. શાળામાં શિક્ષકથી શરૂઆત-ખીલ ખીલ ગા-મોમા. રચના. જીવનજોધે હુર્ગારામ (૧૯-૫૯), વેરનાં વળામણા (ન ૧૯૬૦), કાળ પડછાયા (ન ૧૯૬૧), પાચ વીચા જમીન (વા સ ૧૯૬૨), દિવ્યદષ્ટિ (વા. સ ૧૯૬૩), સેવાસહન (ન ૧૯૬૪), કન્યાદાન (ન ૧૯-૬૫), સ્નેહમજરી (ન ૧૯૬૫), કહી કહી દીપ જલે (ન ૧૯૬૫), કાગળના બે ફૂલ (ન ૧૯૬૬), પુરુષાર્થ અને પતન (ન ૧૯૬૬)

મૂળજી આશારામ ઓઝા ઈ સ ૧-૧૯૧૯

મેરબી શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ કવિનાટચકાર વાધજ આશારામ ઓઝાના નાનાભાઈ વાવજ ભાઈના અવસાન પછી 'મોરબી આર્યસુમોધ નાટકમંડળી'નુ સુકાન સંભાળ્યુ એમણે હરિ-શકર માધવજી ભટ્ટનાં 'કસવધ' અને 'ભક્તરાજ અખરીપ', કવિચિત્રકાર ફૂલચંદમાસ્તરના 'મ હાસતી અનસૂયા' અને 'સુન્દ્યા સાવિત્રી', રઘુનાથશ્રલ મદના 'બુદ્ધદેવ' અને 'શુ ગીત્કવિ' વગેરે લખાવી સફળરીતે ભજવાવેલા લેખક તરીકે 'અખરીપ' (૧૯૦૭), 'કસવધ' (૧૯૦૯), 'સુન્દ્યા સાવિત્રી' (૧૯૧૦) વગેરે એમના સૂચિતનાટકો છે-રચેલા નહિ ગુજરાતી રંગ-ભૂમિને સખળ વેગ આપવામા એમનો મહ-ત્વનો ફાળો છે જ.

મૂળજી જોડાભાઈ અંબલરિયા

ઈ ૨૦મી પૂર્વાર્ધ શાળાનાં વિવિધ પાઠ્યપુસ્તકોના લેખક **મૂળજી જેઠુ એશી** ઈ ૨૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ડોક્ટર ગણીતશાસ્ત્રી અને કવિ કચ્છસુદા-માં તથા કોટડી-મહાદેવપુરીમાં ડોક્ટર, રચ-ના અજળગણિત (૧૯૧૫), મનોરજકગણિત (૧૯૨૮), છઠ્ઠીનો લેખ (૨૨થી)

મૂળજી દુર્લભજી વેદ ઈ સ ૧૯૮૦-૧૯૮૧ : ૧૬-૮-૧૯૮૦, મજ ૧૨ વ. ૨૦૦ (મોરબી) ભાટિયા પ્રમે અન-સાનપિા વિષય. કાવ્યમા નાનાલખની ગાંધીન નાન કરણ રચના: સ્વરૂપવિવેક (૧૮૦૨), કન્ય કટક (કા. સ. ૧૯૦૩), નજનિનાય (સેવા ગીત ૧૯૦૬), નિજકુજ (કા મ. ૧૯૦૬) સતારીએને બે મિલ (૧૯૧૦) ખાંડનાં અકાર પસંદી (૧૯૧૧), કુચલીલા (કા સ. ૧૯૧૨), સેવાસગીત (ગીતો ૧૯૧૩), સીયા વિસ્તાર (કા. સ. ૧૯૧૬), સ્ત્રીચિન્તન મદંગ (૧૯૧૭), નવા લોકગીત (૧૯૧૮), ત્રીશકિત (ના. ૧૯૨૦), શ્રીકૃષ્ણ જન્મદેશન (૧૯૨૫), સરસ્વતીચંદના સમણાં (કા ૧૯૨૦) વગેરે અને થોડા અનુવાદ ગ્રંથો

મૂળજી ભટ્ટ ઈ. ૧૮મી સદીના મધ્યભાગ અમદાવાદ બાઈભટ્ટનો પુત્ર. અવર-વ્યાસ'. રચના નરસિંહ મહેતાના પિનાનુ શ્રાદ્ધ (૧૭૫૫ મુ.)-અર્વા ગુજ. પદ

મૂળરાજ ચતુર્ભુજ અંબલરિયા

ઈ સ ૧૯૧૬ જ. ૨૫-૩-૧૯૧૬ અનર (કચ્છ) ભાટિયા મેટ્રિકકચુવેટ ૧૯૩૫-૩૭ નોકરી પછી માત્ર લેખન વ્યવસાય હારચમય ટુચકા-ઓના લેખક-અનેક સામયિકમા ૧૯૫૫થી 'મુખર્ધસમાચાર' સાપ્તાહિકમા 'તીંગી નર્તક' શીષક તીચે કટાર લખે છે સાગ વ્યાખ્યાના. કેવળ કલમને જોળે રચના: દુઢ અને ટચ (૧૯૪૫), ટોળટપ્પા (૧૯૫૩), કુરસના કડાકા (૧૯૫૩), હસામણા (૧૯૫૩), લાકડાના લાહુ, આનદખનર, હાર્યહિડેળા, ગણગપાટા (પુસ્તિકાઓ)

મૂળજી લક્ષ્મીદાસ સંપદ, 'નગ કવિ'

ઈ સ ૧૯૦૬-૧૯૫૮ જ સં ૧૯૨૨ના, માગ. અમાસ. મેટ્રિક-કચુવેટ ભાટિયા બાલાશ્રમમા શિક્ષક અવ-સાન ૧૯-૪-૪૮ આપવાતથી રચના: કચ્છી કાવ્યકુજ

મૂળવંતરાય વસંતરાય ત્રિપાઠી

ઈ સ ૧૯૧૨ જ - ૫-૫-૧૯૧૨ ગોડળ (સી) વ. નૂનાગઢ વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. પ્રાથ માધ્ય નૂનાગઢ નૂનાગઢ જો.થી બી.એ કોલહાપુર ગોજેજથી બી ટી ૧૯૩૯થી સોગપ્ટ માં રાજકોટ-આવનગર જોડી (સે ગદ) - ૭૮૫૨-મા શિક્ષક અને આચાર્ય ૧૯૫૫ થી આર્થિક-મા શિક્ષકથી શિક્ષણવિકસી સુધીની સેમા. આર્થિકમાં ગુજ વર્તમાનપત્રોમાં નવ્ય વિવે

ચતુર્નિબંધ વગેરે લખ્યા રચના પ્રતાપી પર્વત (ન), વડવેળા (ન), રમરણ-ચૈત (વ. સ.), એક આ વન (વા. સ.), ગજવે ધૂમતો ગુજરાતી કોગ, કુખગત કેટલાક પાઠ્યપુસ્તકો, નાનું અ વ્યાકરણ વગેરે

મૂળશકર પ્રેમજી વ્યાસ ઈ સ ૧૯૦૦

જ ૧૯-૧-૧૯૦૦. રીખ વાલમ બ્રાહ્મણ ગજકોટ હન્ટર ટ્રે કો ની ત્રીજી વર્ષની પરીક્ષા અમદાવાદમાં રાજિશાળામાં અગ્રેજ મૅટ્રિક સુધી પ્રેમચટ્ટરી હા સ્કૂલમાં શિક્ષક રચના. સ્વર્ણની પરીક્ષા (૧૯૩૩), કથાકુસુમો (૧૯૩૫)

મૂળશકર માણેકલાલ યાજ્ઞિક

ઈ સ ૧૮૮૬-

જ ૩૧-૧-૧૮૮૬ નડિયાદ વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ પ્રાથ માધ્ય. નડિયાદમાં ભૂનાગઢ નો મા રાઠ કરી વડોદરા કો માથી બી એ ૧૯૨૪માં વડોદરા રાજ્યના કેળવણી-ખાતામાં પઠી નડિયાદની રાજ્યીય સ પાઠ-શાળામાં આચાર્ય. સ ભાપામાં પણ નાટકો રચ્યા રચના સત્યર્થમંત્રકાર (૧૯૧૨), તુલનાત્મક ધર્મવિચાર (૧૯૧૬), પ્રત્યક્ષરાજ્ય-તત્ત્વ (૧૯૨૮), સ નાટકો સુચેગિતા સ્વયં-વગ (૧૯૨૮), હત્રપતિ સામ્રાજ્ય (૧૯૨૯), પ્રતાપવિજય (૧૯૩૧)

મૂળશકર મોહનલાલ ભટ્ટ

ઈ સ ૧૯૦૭

જ ૨૫-૬-૧૯૦૭ ભાવનગર વ ગેજકા (વનુકા) પ્રાથ વતન અને ભાવનગરમાં માધ્ય ભાવનગરમાં અને હવ્ય અમદાવાદ-ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં ત્યાથી 'લલિતકલા વિ-ગાન' ૧૯૨૭માં. ભાવનગરમાં છાત્રાલય-ગૃહ-પતિ અને વિનયમહિર-અધ્યાપનમહિર-લોક-ભારતીમાં અધ્યાપક હવ્ય શ્રેણીના શિક્ષક અને કથાલેખક. રચના: સાગરસપ્તાહ (અનુ ૧૯૩૩), સાહસિકાની મુદ્રિ (અનુ ૧૯૩૪), પાતાળપ્રવેગ (સંગ્રેપ અનુ ૧૯૩૫), ખનનાની શોધમાં (સંગ્રેપ અનુ ૧૯૩૬), મહાન મુસા-ફર (મ. કથા. ૧૯૩૭), ધત્તીને મથાળે (અનુ ૧૯૩૯), ૮૦ દિવસમાં પૃથ્વીપ્રદક્ષિણા (સંગ્રેપ અનુ ૧૯૪૦), ચંદ્રલોકમાં (સંગ્રેપ. અનુ ૧૯૪૧), લા મિઝરેબલ (સંગ્રેપ-અનુ ૧૯૪૬), અધારના સીમાડા (સ્પાતર ૧૯-૪૬), તાનુસેન (ચ ૧૯૪૭), ગગનરાજ (અનુ ૧૯૪૮), વાયનપટ (૧૯૫૦), વાયતાં આવડી ગયું (૧૯૫૭), દસપ્તરામની વાતો (૧૯૫૭), વાયરા જેની વાતો (૧૯૫૭), બાળકોને વાર્તા

એમ કહેશે (૧૯૫૮), સભ્યતાની કથા (અનુ. ૧૯૬૧), ધરમા બાલમહિર (૧૯૬૨), શિક્ષક-ની નિષ્ઠા અને દષ્ટિ નિ ૧૯૬૨)

મૂળશકર રામજી

રચના પ્રબોધચક્રોદય (ના. અનુ. ૧૮૭૭)

મૂળશકર હરિનંદ મુલાણી

ઈ સ ૧૮૬૭-૧૯૫૭

જ ૧-૧૧-૧૮૬૭. ચાવડ (સૌ.) વ. અમરેલી. પ્રશ્નોરા નાગર બ્રાહ્મણ માધ્ય ભૂનાગઢમાં સં અને અ. નો અભ્યાસ સાધ્યો. ૧૭મે વર્ષે ધારી (સૌ) મા તલાટી ૧૯મે વર્ષે મુખર્દીમાં 'સત્યવક્તા' સાપ્તાહિક કાર્યાલયમાં. મુખર્દી ગુજરાતી નાટકમંડળીનાં નાટકોની નકલ કરવાનું કામ મળ્યું પિંગળજાન સારુ હોવાને કારણે નકલો કરતા એમાંનાં ગીતો સુધારવા લાગ્યા 'કુસીન કાતા'માં એમણે પહેલી વાર ગીતો રચી આપ્યા ત્યારથી નાટ્યલેખન-પ્રવૃત્તિ રાઠ યદ સખ્યાબંધ નાટકો લખ્યા અને બધા જ ભજવાયા હવ્યકક્ષાના નાટ્યલેખક ગુજરાત સા સલાએ રગભૂમિ પરિપદ બોલાવી એમને સમાન્યા હતા રચના રાજબીજ (૧૮-૯૧), કૃષ્ણચરિત્ર, અજબકુમારી, સૌભાગ્ય સુ-દરી, ભુગલ જુગારી, વિઠ્ઠલચરિત્ર વગેરે અનેક નાટકો અપ્રસિદ્ધ જ રહ્યા છે. પ્રસિદ્ધ: દેવકન્યા (૧૯૦૯)

મેકલુ:દા ઈ ૧૭મી સદીનો હતરાધે

કચ્છનું નાની ખોંભડીગામ ભટ્ટી હરવોલછ રાજપૂતના પુત્ર. પરમસંત એમનું સ્થાનકચ્છ-કોટાઈ પાસે ધ્રાંગગામ રચના: અનેક કૃતિઓ અને ભજનો-મુખ્યત્વે કચ્છીમાં

મેગલ

ઈ ૧૬મી સદીનો હતરાધે પોતાને 'નારાયણદાસ' કહે છે. રચના નુવાખ્યાન (૧૫૮૦ સુ), નાસિકેતાખ્યાન (સુ)

મેધરાજ (૧) ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય જૈન શ્રાવક. રચના. વીતરાગસ્તોત્ર અવ-ચૂરિ (સ, ૧૪૫૪)

મેધરાજ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ જે શ્રવક. રચના. નલદમવતીચસ (૧૬૦૮), સોળ સતીનો રાસ વગેરે-અર્વા-ગુજ ની આરંભની પદ્યકૃતિઓ

મેધરાજ (૩)-મેધમંડલ

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. હિં. રચના: શાંતિનાથ ચરિત્ર (૧૫-૬૧ પહેલાં)

મેધવિજય ઉપાધ્યાય

ઈ ૧૭મી-૧૮મી સદિ તપાગચ્છના હીરવિજયસૂરિની પરપરામાં કૃષ્ણવિજયના શિષ્ય. રચના. વિજયદેવ-નિર્વાણરાસ (સુ), પાર્થનાથ નામમાળા (૧૬-૬૫), સમર્થ પાદપૂર્તિ લેખક. દેવાનંદાલ્યુદય મહાકાવ્ય (સં, સાદરીમાં ૧૬૭૧), દિગ્વિજય મહાકાવ્ય (સ), શાંતિનાથચરિત્ર (સ), પચાખ્યાન (ગુજ.), લઘુત્રિપદ્યચરિત્ર (ગુજ.), સપ્તસધાન મહાકાવ્ય (સ), ૧૭૦૪, હેમ-કૌમુદી-ચંદ્રમલા (સં આગરામાં ૧૭૦૧), વિજયદેવ માહાત્મ્યવિવરણ (સ), હૃદય દી-પિકા-જ્યોતિષ (સ., ૧૬૯૬), વર્ધપ્રબોધ કે મેવમહોદય (સં), રમલરાજ (સં.), મારુકા, પ્રસાદ (સ, ૧૬૯૧), યુક્તિપ્રબોધ નાટક (સ)

મેરી સેચુઅલ સોલંકી ઈ સ. ૧૯૦૩

જ. ૨૧-૧૨-૧૯૦૩. સુરત દેશી ખ્રિસ્તી ૧૯૨૪માં અમદા. મહાલક્ષ્મી ટ્રે કો ના ત્રણ વર્ષનો અભ્યાસ અં પાંચ વોરણ અમદા. મ્યુનિ માં શિક્ષિકા રચના: મધુરાં ગીતો (૧૯૨૬), કેટલીક ભૂતી વાર્તાઓ (૧૯૩૧), બદ્ધવાર્તાઓ (૧૯૩૧)

મેરુગણિ

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાધે જે શ્રવે સાધુ રચના. પુણ્યસાર કુમારરાસ (૧૫૧૫)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

મેરુતુંગસૂરિ (૧) ઈ ૧૪મી સદી પૂર્વાધે વઢવાણ નાગેન્દ્રગચ્છના, ચંદ્રપ્રભસૂરિના શિષ્ય સંસ્કૃત રચના. પ્રબોધચિતામણિ (૧૩૯૫)

મેરુતુંગસૂરિ (૨)

ઈ સ ૧૪મી સદી મધ્ય ભાગ ઉપરનાથી જુદા. જૈનઆચાર્ય રચના: વિ-વિચારશ્રેણી-સ્થવિરાવડી, મહાપુક્ર્પ ચરિત-ઉપદેશરાત્રી, કામદેવચરિત (૧૩૫૩), સભવ-નાથચરિત (૧૩૫૭)

મેરુતુંગસૂરિ (૩) ઈ ૧૪મી ૧૫મી સદિ આચાર્યિક મહેન્દ્રપ્રભસૂરિના પદ્યશિષ્ય. રચના કાંતર વ્યાકરણ બાલાવબોધ (સ, ૧૩-૮૮), પરદેશન નિહૈય (સ), સપ્તતિલાખ્ય-ટીકા (સં, ૧૩૯૩), ધાતુપારાયણ (સં.) વગેરે ઘણા ગ્રંથો

મેરુનંદનગણિ ઈ ૧૪મીનો હતરાધે જે શ્રવે સાધુ રચના: જિનાદ્યસૂરિ-ત્રિવાહલ (એતિ. કા. ૧૩૯૬ પછી), જિરાડલિ પાર્થનાથકાગુ (૧૩૭૬)-બંને સુ.-મધ્ય ગુજ. ભૂમિકા

મેરુલાલ—મહાવજી

ઈ. ૧૭મીનો મધ્ય ભાગ
જ. ૧૭. સાધુ. રચના : ચંદ્રલેખાસતી રાસ
(૧૬૪૮)-અર્વા. ગુજ. આરભની રચના

મેઘવિજય (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો આરભ
તપાગચ્છના આનંદવિભાસુરિના વિજય-
વિમલગણિના આનંદવિજયના શિષ્ય રચના :
વીરજિનસ્તુતિ-સ્ત્રોતપદ્મ અવચૂરિ સાથે (સ.
૧૬૦૬)

મેઘવિજય (૨) ઈ. ૧૭મીનો મધ્યભાગ
કાનડી જિનપુર. જ. ૧૭. સાધુ રચના :
વરતુપાલ તેજપાલ રાસ (૧૬૬૫ મુ), નવખંદ
(શ્રીપાલ) રાસ (ખલિયડમાં. ૧૬૬૫), નર્મદા-
સુદંરી રાસ (મુ)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મેરુસુંદર ઉપાધ્યાય ઈ. ૧૫મી સદી
માંડવગઢ. ખરતરગચ્છના જિનભદ્રસૂરિ-
રત્નસૂરિના શિષ્ય રચના શીલોપદેશમાલા,
કલ્પ પ્રકરણ, પુષ્પમાલા પ્રકરણ, કૃષ્ણપ્રકર,
શતક અને યોગશાસ્ત્ર-આ ગ્રંથોના ગુજ. બા-
લાવબોધ - ગદ્ય, પદાવસ્થક - બાલાવબોધ
(૧૫૬૯)

મેહબૂબમિયાં ઇમામખાન કાદરી

ઈ. સ. ૧૮૭૩-
જ. ૪-૧૧-૧૬૭૩. અમદાવાદ. સુત્રી-
મુસલમાન. પ્રાથ. માધ્ય. અમદાવાદમાં જ.
૧૮૮૮માં મેટ્રિક. શરૂમાં ગુજ. કો. પછી
મુખર્દી સેંટ ઝેવિયર્સ કો., જ્યાં ૧૮૯૨માં બી.
એ. ૧૯૦૧માં એલએલ.બી. ૧૮૯૩ ૯૬ વચ્ચે
સરકારી કેળવણીખાતામાં. ૧૮૯૭માં જૂના
ગઢમાં મહેસાના આચાર્ય ૧૯૦૧માં શાહ-
ભદાના શિક્ષક ૧૯૦૩થી ન્યાયખાતામાં નિ-
વૃત્તિ પથેત રચના
મુસલમાનની ચડતી-પડતીને ઇતિહાસ (૧૯-
૦૬), લવાઈમાર્ગદર્શક (૧૯૧૧), સર સૈયદ
એહમદનું જીવનચરિત્ર (૧૯૧૩)

મેહરજીભાઈ મોણેકજી રત્નરા

ઈ. સ. ૧૮૭૯-
જ. ૪-૪-૧૮૭૯. અમદાવાદ. વ : સુરત
અભ્યાસ બી.એ. સુધી. આર્યેધર્મશાસ્ત્રના
પણ જ્ઞાતા. રચના. ભગવદ્ ભાવના (૧૯૦૮),
વાનપ્રસ્થ (૧૯૧૧), શુદ્ધસ્થ (૧૯૧૭), દીવેા-
દાસનું દેવાલય (૧૯૧૭), મહાત્મા-મહિમા
(૧૯૨૫)

મેહો ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જ. ૧૭. આવક રચના તીર્થમાલાસ્તવન
અને રાણકપુરસ્તવન (૧૪૪૩)-મધ્ય ગુજ
પદ્ય

મોટામિયાં, મોલાના પીરસૈયદ

ઈ. સ. ૧૮૮૨-
કડી. સુત્રી સૈયદ ચિસ્તી. પિતાનું નામ
સૈયદ કાયમુદ્દીનમિયા. પિરાણાઓના ધર્મ-
સ્થાન 'માંગરોળ' (મધ્ય ગુજરાત)માં વસવાટ.
બી.એ.સુધીનો અભ્યાસ. હર્દ-અરબી કાસ્તી-
ના સારા વિદ્વાન.
રચના : રસલે અરબી (યોગપર સા નું જીવન-
ચરિત્ર. ૧૬૧૦), ઇસ્લામી નીતિશાસ્ત્ર (૧૬-
૧૨), ભગો ને જુઓ (૧૬૧૭), શુ ઇસ્લામ
રાક્ષસી ધર્મ છે (૧૬૨૫), રમનન શરીરકતુ
ઉમદા ધોરણ (૧૬૨૬), ગરીબો અને માલ-
દારોને સુલેહનો પયગામ (૧૬૨૬), ખ્યાન
ગરીબનવાઝ (૧૬૨૭)

મોતીચંદ ગિરધરલાલ કાપડિયા

જૈન વિદ્વાન રચના યુરોપના સસ્મરણો
(૧૬૨૭), નવયુગનો જૈન (૧૯૩૫), સાધ્યને
માર્ગે (૧૯૪૦)

મોતીરામ (૧) ઈ. ૧૮મી સદીનો કતરાવે
શિવપુર શહેરા. ચિત્રોડો નાગર બ્રાહ્મણ.
પિતાનું નામ કડ્ડજી રચના : ચાતુરીભાવલીલા,
દ્વાદશમહિના (મુ), પ્રેમરસ-દાણવીલા (મુ),
પદસંગ્રહ (મુ),-અર્વા ગુજ પદ્ય

મોતીરામ (૨) ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
શ્રીમાળી વણિક ૧૮૩૪માં હયાત. રચના.
પરસગ્રહ, નરસિંહના પુત્રનો વિવાહ, મામેરુ,
આજ્ઞ (મુ), સુદામાચરિત્ર (મુ)-અર્વા ગુજ.
પદ્ય

મોતીલાલ ગાંગજી અબ્તરિયા

રચના ખેંગરે મારતો બે મોતીનો હાર
(૧૮૯૮), પત્રપ્રવેશ (૧૯૦૩)

મોતીલાલ છોટાલાલ વ્યાસ

નર્મદ બાલારાધર અને લીમરાવની રોલીના
કવિ. રચના : પ્રેમસતસહી (૧૮૯૬), કસુમ-
ગુચ્છ (કા સં ૧૯૦૧)

મોતીલાલ ત્રિલોચનદાસ સદાપાળા

રચના. રસિક ઝવેરો (કા ૧૯૧૮)

મોતીલાલ રવિશંકર ઘોડા

ઈ. સ. ૧૮૭૫- ?
જ. : ૨૫-૧૦-૧૮૭૫ જૂનાગઢ વડનગરા
નાગરગૃહસ્થ. પ્રાથ માધ્ય જૂનાગઢમાં મુ-
ખર્દી-વિલ્લન કો.માંથી ૧૮૯૬માં બી.એ. ૧૮-
૯૮માં એલએલ.બી. જૂનાગઢમાં ન્યાયખાતા-
માં નોકરી-પછી અમદાવાદમાં વકીલાત ખેડા-
નિલ્લો જુદો પડતાં નરિયાદમાં વકીલાત
વેદોના અચ્છા અભ્યાસી. રચના : સંસ્કારંદી
ભગવદ્ગીતા ભાગ ૧-૨ (અનુ ૧૯૨૯), શ્રી

ભક્તિશાખન (અનુ. ૧૯૦૬), મંગલ (અનુ
૧૯૩૧થી), ઉપદેશ મુખર્દી (અનુ. ૧૯૧૩),
માખાખન ગૃયમત્ર (અનુ.) ૧૯૧૦

મોરારજી મધુનદાસ કાસરાઈ

ઈ. સ. ૧૮૭૫-૧૯૬૮
જ. ૧૦-૧૮૭૫ દસપતંગી અને મઝડો
વગેરે કચ્છી ભોલીની પશુરચના ઊર્મિઓના
પણ કંઠેક. અવસાન ૧૯૧૩, રચના નખરને
તાર (ચાળીસેક વર્ષની કૃતિઓના સંગ્રહ
(૧૯૩૦)

મોરારસાહેબ

ઈ. સ. ૧૭૫૮-
ધરાદ પ્રદેશમાં વાઘેલા શાહુના અગ્ર. નામ
માનસિંહજી. રવિસાહેબના શિષ્ય (૧૭૬૯માં
૨૧મે વર્ષે). રચના : પદો (ગુજ. ૧)

મોહનદાસ કરમચંદ ગાંધી

'મહાત્માજી' ઈ. સ. ૧૮૬૯-૧૯૪૮

જ. : ૨-૧૦-૧૮૬૯ પોરબંદર મોટવણિક.
૧૮૮૭માં રાજકોટથી મેટ્રિક ૧૮૮૮માં બેંગ
લર થવા ઇંગ્લેન્ડ ગયા. દેશમાં પાછા ફરી
વકીલાત એમાં નાસીપાસી આક્રિષ્ટ ગયા.
ત્યા દક્ષિણઆફ્રિકાના હિંદીઓનો લોકમત
કેળવવા 'ઇન્ડિયન એાપિનિયન' સંપાદકિતુ
સપાદન સરલ ગુજ. બાપનો એમાં પુરસ્કાર
'હિંદ સ્વરાજ' 'જેલના અનુભવો' 'નીતિ-
ધર્મ' 'સર્વોદય' આ વગેરે ગ્રંથો એમાં
ટુકડે ટુકડે છપાયાં જીવન ઉપર ટોફરોય
રસ્કિન અને રાજચંદ્રજીની ઘેરી અસર એકાગ્ર
અને સક્ષિપ્ત રોલીના પુરસ્કારક હિંદુસ્તાન-
માં આવ્યા પછી પહેલા વિશ્વયુદ્ધ વખતે સિ-
ટિસ સરનારને નૈતિક સહાયની વ્યાપક જુએ
હિંદુસ્તાનના અહીનકરે કલ્યાન તરફ ધ્યેય
૧૯૧૬માં સરોજિની નાયડુ પાસે અમદાવાદ-
માં હિંદીમાં બાપજી કરાવ્યું લોકોનો અગ્રેજીનો
મોહ તોડવાનો આરંભ ૧૯૧૭માં ભરચની
બીજી સાહિત્યપરિપત્તા પ્રમુખપદેથી ગુજરાતી
ભાષામાં ભાષણ અને ત્યારથી પંચિલોની
ગુજરાતમાં તે ગુજરાતી ભાષામાં કારવાઈ ગય
કરાવી એ રીતે મહાસમાજિયેમાં પણ
કારવાઈ હિંદીમાં શરૂ કરાવી 'નવજીવન' અને
'હરિજનસેવક' સંપાદકિતો દ્વારા સર્વેએ અ
સરળ ગુજરાતી ભાષાનો આપક પ્રચાર સારિય
ભાવના વ્યાપક કરવા 'ગુજરાત વિદ્યાપીઠ'
અમદાવાદમાં ૧૯૨૪માં સ્થાપી ગુજરાતી
લેખનમાંની જોડણીની અસાધ્યતા ફર કરવા
ગુજ વિદ્યાપીઠ તરફથી ૧૯૩૩માં જોડણીકાગ
પ્રસિક્ક કરાવ્યા. અમદાવાદમાં ધ્યેય ગુજ સ.
પરિ (૧૯૩૬)ના ૧૨મા અધિવેશનના પ્રમુખ
(પછી હિંદી સાહિત્ય સંમેલનની એ. બેઠકના

પ્રમુખ સૂરજ હિન્દીના પ્રબળ હિમાયતી વાણી મન અને ક્રમેમા એકત્રપ મહાત્મા ધર્મચિંતનના આગ્રહી આસ્તિક સાચા વેળુવ ગીતાના મર્મગ્રાહી વિદ્વાન મહાન તત્ત્વચિંતક-મહાન તાત્પર્યુપ હિંદુસ્તાનના હચ્ચતમ કોટિના નેતા અને સમુદાયક સત્ય અહિંસા અને હિંદુસ્તાનના પ્રતી- અહિંસક અસહકારના અને સચાત્રહતા પવિત્ર તપ દ્વારા હિંદુસ્તાનને બિનસોહિયાળ ક્રાંતિની કેળવણી આપી સ્વરાજ્ય લાવી આપ્યું અનંતસત્યુતાનો આદર્શ. અવસાન ૩૦-૧-૧૯૪૮ ખૂનીની ગોળીથી. રચના આરોગ્ય વિષે સારુ જ્ઞાન (૧૯૧૯), મારો જ્વેલને અનુભવ (૧૯૨૧), હિંદુસ્વારાજ (૧૯૨૨), સર્વોદય (૧૯૨૨), નવજીવન (પુસ્તકરૂપે ૧૯૨૩-૨૧ ભાગમાં), દક્ષિણ આફ્રિકાના સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૪-૨૬), હિંદુસ્તાનમાં જ્વેલના અનુભવો-ચરવડાના (૧૯૨૫), આત્મકથા ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૭), નીતિનાશને માર્ગ (૧૯૨૭), અનાસન્નિયોગ (૧૯૩૦), ગીતાબોધ (૧૯૩૦), મગલપ્રભાત (૧૯૩૦), ગામડાની વહારે (૧૯૩૧), આરોગ્યની ચાની (૧૯૩૨), વર્ણવ્યવસ્થા (૧૯૩૪), ધર્મમથન (૧૯૩૫), વ્યપ્ત ધર્મભાવના (૧૯૩૭), ભાગમૂર્તિ (૧૯૩૮ ૪થી આ), ખરી કેળવણી (૧૯૩૮), કેળવણીનો કાયદો (૧૯૩૮), એક સત્યનીરતી કથા અથવા સોફીસ્ટો બચાવ (૧૯૪૧), દેશી ગજ્યોનો પ્રશ્ન (૧૯૪૧), પ્રેમપંથ ભાગ ૧ થી ૧૦ (૧૯-૪૮-૬૦), બાપુના પત્રો ભાગ ૧ થી ૭ (૧૯-૪૯-૫૨), પાયાની કેળવણી (૧૯૫૦), ધર્માત્મા ગોખલે (૧૯૫૦), શિક્ષણનું માધ્યમ (૧૯૫૪), પાચમા પુત્રને બાપુના આશીર્વાદ (૧૯૫૭), પચાથત રાજ (૧૯૬૦), સતતિનિયમન (૧૯-૫૬), મારો સમાજવાદ (૧૯૬૦), ઈશુ-મારી નજરે (૧૯૬૦), અસ્પૃશ્યતા (૧૯૬૧), હરિજન સેવકો માટે (૧૯૬૧), ગામડાની પુનરુચના (૧૯૬૧), કંગ્રેસનું ભાવિ (૧૯૬૧), દાંડખંધી (૧૯૬૧), હિન્દી વિદ્યાર્થીઓ (૧૯-૬૨), ગ્રામસ્વરાજ (૧૯૬૩), મારા સ્વપ્નનું ભારત (૧૯૬૩), મારો ઈશ્વર (૧૯૬૪), સર્વોદયદર્શન (૧૯૬૪), મૂરખરાજ (૧૯૬૪) વગેરે અનેક

મોહનભાઈ શંકરભાઈ પટેલ

ઈ. સ. ૧૯૨૦

જ. ૮-૬-૧૯૨૦ વડદલા (જિ. ખેડા) લેકડા પાટીદાર ગ્રામ વડદલામાં, માધ્ય. ધર્મજમા. ૧૯૪૧માં મૅટ્રિક કોલેજ વડોદરામાં ૧૯૪૬માં બી.એ. ૧૯૪૮માં એમ.એ.

૧૯૪૬-૪૭ વડો. ડો.માં ફેલો. ૧૯૪૭-૫૨ વલ્લભવિદ્યાનગરમાં અધ્યાપક. ૧૯૫૨-૫૩નું વર્ષ ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં સેવા આપી. ૧૯૫૩-૬૨ આલિયાબાડામાં અધ્યાપક અને ૧૯૬૦ ઉપાચાર્ય, ૧૯૬૦-૬૨ આચાર્ય. ૧૯૬૨થી ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં ગુજ. વિભાગના અધ્યક્ષ 'વિદ્યાપીઠ' દ્વેમાસિકના તંત્રી રચના. માણુ-સાઈના દીવાનું અવલોકન (૧૯૫૦), ચાર કાશુ (પ્રે. કનુ ભની સાથે. ૧૯૬૨), આલ્પજી સ્વાઈલર (ચ અલ્યાસ ૧૯૬૪), ગાદીજીની જીવનદષ્ટિ (શ્રી. મોરારજીભાઈના પ્રવચનો. સંપા. ૧૯૬૪), ઉપનયન (સંશોધન લેખો. ૧૯૬૬), કવિજીવન (સંપા. ૧૯૬૬) વગેરે

મોહનલાલ અમરશી

રચના સમાધિસમતા-અનુભવ રાતકો (ગુજ. ભાવાર્થ. ૧૯૦૭)

મોહનલાલ ઈશ્વર ભટ્ટ

રચના. સુભાષિત સહસ્રી (પદ્યાત્મક. ૧૯-૦૩)

મોહનલાલ ચુનીલાલ ધામી

રચના રાસકટોરી

મોહનલાલ તુલસીદાસ મહેતા

‘સોપાન’ જ. ૧૯૧૧

જ. : ૧૪-૧-૧૯૧૧ ચમકપુર (તા. મોરબી) ન મોરબી દસા શ્રીમાળી જૈન વણિક અં ખે ગેરજીનો જ અલ્યાસ પરંતુ ભતે જ અ નો સગળ અલ્યાસ સાધી લઈ પ્રથમ કોટિના વર્તમાનપત્રકાર રાંડમા વેપારી પેઢી-ઓમાં ૧૯૩૦-૩૪માં સત્યાગ્રહની લડતના એક સેનિક. જ્વેલનિવાસ દરમ્યાન લેખનારણ ‘સારતી સાહિત્યસંગની સ્થાપના કરી ‘ભિર્મિ અને નવરચના’ માસિક ચલાવ્યું મુંબઈમાં ‘જીવન સાહિત્યમંદિર’ની સ્થાપના. ‘પ્રવાસી’ સાપ્તાહિકના તંત્રી-પછી ‘જન્મભૂમિ’ના તંત્રી. એમાથી નિવૃત્તિબાદ લેખનપ્રવૃત્તિ માત્ર પ્રતિભાશાલી ‘નવલકથા’લેખક. રચના. અતરની વાતો (ન ૧૯૩૫), સજીવની (૧૯૩૬), પ્રાચિન ભાગ ૧-૨ (ન ૧૯૩૬-૩૭), અંતરની વ્યથા (ન ૧૯૩૭), ઝાઝવાનાં જળ (ન ૧૯-૩૭), લગ્ન એક સમસ્યા (ચિ ૧૯૩૮), અખંડ ન્યૌત (ન ૧૯૩૮), મગલમૂર્તિ (ન ૧૯૩૮), ભગતા રહેજો ભાગ ૧-૨ (ન ૧૯૩૮-૪૦), ત્રણ પગમાં (ન ૧૯૪૧), ભત્રીય રોગો (૧૯-૪૧), ફૂટેલા સુવર્ણપાત્રો (ન ૧૯૪૨), વિદાય (ન. ૧૯૪૪), લગ્નસાધના (ચિ. ૧૯૪૩), જીવન પરિવર્તન (ન ૧૯૪૫), વનવાસ (ન ૧૯૪૧), ચલ્હો દિલ્હી (ચ. ૧૯૪૬), પરમ-પૂન્ય બાપુ (જી રામચંદ્રનસાથે ૧૯૪૮) વગેરે

મોહનલાલ દલપતરામ કવિ

વઢવાણ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ. કવીશ્વર દલપત રામના એક પુત્ર. રચના મોહનલાણી (પદ્ય-સંગ્રહ-૧૮૮૬), લડમીમહિમા (૧૮૮૨), વિદ્યામહિમા (૧૮૭૪) અને સૌંઠવવાળી કૃતિ

મોહનલાલ દલસુખરામ ભટ્ટ,

‘મોહિનીચંદ્ર’ ઈ. સ. ૧૯૦૧-૧૯૬૨

જ. ૨૬-૬-૧૯૦૧. વડાલી. વ. ૬૫૩-વજ. ચાતુર્વેદી મોહ બ્રાહ્મણ. પ્રાથ ૬૫૩વજ. અં. બીજી મૅટ્રિક સુધી અમદા પ્રાપ્ત્યટરી હા રૂઢ મુખ્ય વ્યવસાય પત્રકારત્વ અને પ્રકરીડિંગ ‘મનભંધુ’ ‘ગુજરાત સમાચાર’ ‘જ્યોતિર્ધર’ અને પછી ‘સસ્તુ સાહિત્યવંદક કાશોલય’માં સેવા. વાર્તાલેખક અને કવિ. અવસાન. ૬-૮-૧૯૬૨ રચના. દિગત (વા. સં ૧૯૩૮), મન્દૂપા (કા સં ૧૯૪૨), સૂરજ બોલાવે (બાળગીતો ૧૯૫૪), પારસનાં ફૂલ (ગદ્યાત્મક ભાવનાઓ ૧૯૫૪), અચ્યુતપુરનો પથ (કા ૧૯૫૬), મોતીનો હાથો (બાળગીતો, ૧૯૫૧)

મોહનલાલ ભાઈદાસ પટેલ

ઈ. સ. ૧૯૨૭

જ. : ૩૦-૪-૧૯૨૭ પાટણ પાટીદાર ૧૯૪૩માં મૅટ્રિક ૧૯૪૭માં બી.એ., ૧૯૬૧માં એમ.એ. ૧૯૫૫માં બી.એડ આચાર્ય સર્વ-વિદ્યાલય કઠી. હેતુલક્ષી અને મર્માળી વાર્તા-ઓના લેખક રચના : વિધિના વર્ણ (વા સ ૧૯૫૬), હવા તુમ ધીરે બહો (વા સ ૧૯-૫૪), દેકા રસ્તા (વા સ ૧૯૫૮), ખાલીખેપ (ન. ૧૯૫૫), હેતના પારખાં (ન ૧૧૫૭), અતિમદીપ (એ. ન ૧૯૬૦), મોટીવહુ (વા સ. ૧૯૬૫), દેકા રસ્તા (વા સ ૧૯૫૮) વગેરે

મોહનલાલ પાર્વતીશંકર દવે

ઈ. સ. ૧૮૮૩-૧

જ. ૧૦-૪-૧૮૮૩. સુરત. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ મુખર્થમાં ૧૯૦૫માં એમ.એ. ૧૯૦૭માં એલ.એલ.બી. સુરતની સાંવજનિક ડો.માં રાંડઆતથી સં ના અવ્યાપક. રચના : લેન્ડોરના કાલ્પનિક સવાદો ભાગ ૧-૨ (૧૯-૧૧-૧૨), સસ્તુ સાહિત્યનો ઇતિહાસ (મૅક-ડોનલ્ડનો અનુવાદ ૧૯૨૪), મહાભારતની સમાલોચના (૧૯૧૩), કાન્યકુળા (વિવે.), વિવેચન (૧૯૪૧), વીરપૂત (ચ. ૧૯૪૧), સંસ્કાર (ચિ ૧૯૪૪)

મોહનલાલ પ્રસાદરાય મહેતા

ઈ. સ. ૨૦મીના પૂર્વાર્ધ રચના. પ્રિયદર્શિકા (સ. ના.નો અનુ.)

મોહનલાલ રણછોડલાલ ઝવેરી

ઈ. સ. ૧૮૨૮-૧૮૯૬
જ. : ૩૦-૩-૧૮૨૮, ભરૂચ. દસામોહ-
વણિક, કૃષ્ણલાલ મો. ઝવેરીના પિતા. અચેત-
નો અભ્યાસ સુરતમાં અને પછી મુળઈ-એલિ-
ન્સ્ટન ઇન્સ્ટિ.માં. બુદ્ધિવંદક કન્યાશાળામાં
શિક્ષક. પછીથી દક્ષિણ ગુજરાતના ભિત્ત
ભિત્ત ગામોમાં વિદ્યાર્થી, પછી ઇન્સ્ટિટ્યુટ.
હોય વાચનમાળાની તંચાીમાં એક સહાયક.
રચના : દેશાટલુ, રસાયણશાસ્ત્ર, સ્ત્રી-કેળવણી,
ઇલેક્ટ્રિક ટેલિગ્રાફ, ડકપુર મહાત્મ, અખેગીતા
(સપા.), વલ્લભકુળના ગરબા (સપા.), ચોરાશી
વેળુવની વાર્તા (અનુ.), નીતિબોધકથા, મરેઠા
ખખર (મે સાગ), એશિયાખંડની ભૂગોળની
સમજૂતી, ઇંગ્લેન્ડનો સક્ષિપ્ત ઇતિહાસ, ગુજ.
અ. કોશ (કરશનદાસ મૂળજીના પ્રથમી શોધિત
આવૃત્તિ)

મોહનવિજય ઈ ૧૪-૧૮મીની સંધિ
સમીનગર. જ. ૭૩. સાધુ. રચના નર્મદા-
સુદરીનો રાસ (૧૯૦૮. મુ) હરિવાહન રાજ-
નો રાસ (મહેસાણામાં ૧૯૬૮), રત્નપાલનો
રાસ (પાટણમાં. ૧૯૦૩ મુ), માનવુગ માન-
વનીનો રાસ (પાટણમાં. ૧૯૦૩. મુ.), પુન્ય-
પાલગુણ સુદરીરાસ (ગુરુપત્તનમાં. ૧૯૦૭),
ચંદ્રરાજનો રાસ (રાજનગરમાં. ૧૭૨૭. મુ)
વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ્ય

મોહનમહ અમીન

ઈ. ૧૭મી સદીનો અતભાગ
ગુજરાતના એક હિદી મસનવીકાર. રચના.
મસનવી (૧૬૬૭)

યજ્ઞેશ્વર ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
પુષ્ટિ. વૈ કાકાર. રચના : મોહાણા આ-
ખ્યાન (૧૬૬૬)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

યદુરામ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
અમદાવાદ. રચના : અખાજનો પરચો
(૧૮૪૩ મુ)

યશ કીર્તિ ઈ સ. ૧૫મીનો અતભાગ
જૈન. રચના : ચંદ્રપ્રહારિય (૧૪૬૫ લગ-
લગ)—અખપ્રશ પદ્ય

યશ પાલ ઈ. ૧૨મી સદી
થરાદ. જૈન શ્રાવક. રચના : મોહરાજ-
પરાજય (સં.ના, ૧૧૬૦ પછી-કુમારપાલને
લગતું ૩૫૬)

યશવંત પ્રાણશંકર શુક્લ ઈ. ૧૯૧૫
જ. : ૮-૪-૧૯૧૫. ઉમરેઠ. ખેડાવાળ
ગ્રાહાણ. હ કા. કોલેજના આચાર્ય. ૧૯૩૮થી

વર્તમાનપત્રકાર તરીકે 'અનંબંધુ' વગેરેમાં.
મુખ્યત્વે અમદાવાદનાં દૈનિકો 'જનસના',
'સંદેશ' વગેરેમાં સાહિત્ય રાજકારણ સમાજ
વગેરે વિષયોમાં અવસ્થિત લેખન હાંસી રુચ
અને દષ્ટિથી વિવેચનક્ષેત્રે સમય પ્રદાન ગુજ.
સા પરિપદ અમદા.માં આત્મા ભારથી એક
મત્રી ગુજ યુનિ ના વિનયન વિભાગના ડીન
હતા. રસિયા અને અમે રિકનો ગૈદાણિક મત્રાસ
કર્ચો છે. રચના : સાગરવેલી (અ નો અનુ.
૧૯૬૪)

યશવંતભાઈ ડી. ભટ્ટ ઈ સ ૧૯૧૪
જ. : ૨-૮-૧૯૧૪. ભાવનગર પ. ઓકાર-
નાથના સંગીતક્ષેત્રે. સંગીતના માસિકોમાં
અનેક લેખો લખ્યા છે.

યશવંત શુભાખરાય નાયક

ઈ. સ. ૧૯૦૬
જ. : ૬-૭-૧૯૦૬. વેગામ (જિ. સુરત).
પ્રાચ વેગામ-દાડી નાગધરામાં, માધ્ય વેગામ
અને નવસારીમાં. ૧૯૨૮માં વડોદરાથી બી.
એસસી. ૧૯૩૨માં એમ.એસસી. અને મુળઈ
રોયલ ઇન્સ્ટિટ્યુટમાં નોકરી કરતાં કરતા
૧૯૩૭માં પીએચ ડી. પછી અમદા.ની ગુજ.
કો માં અધ્યાપક અને છેલ્લે આચાર્ય ૧૯૬૭-
માં નિવૃત્ત થઈ 'સી યુ શાહ (માનવમંદિર)
વિજ્ઞાન મહાવિદ્યાલય'ના આચાર્ય હતા. વિ-
જ્ઞાનને લગતા હવ્ય પ્રકારનાં પાઠ્યપુસ્તકો
લખ્યાં છે. રચના પૃથ્વીનો ઇતિહાસ (૧૯૨૬),
પદાર્થવિજ્ઞાન અને રસાયણ (૧૯૩૭), સૂષ્ટિ-
વિજ્ઞાન ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૩૮), સરળ આરોગ્ય-
વિજ્ઞાન (૧૯૩૮), બાળકોનું વિજ્ઞાન-ભાગ ૧
થી ૭ (૧૯૪૫), પદાર્થવિજ્ઞાન અને રસાયણની
પરિકાયા (૧૯૪૩) વગેરે

યશવંતરાય ફૂલચંદભાઈ દોશી

ઈ. સ. ૧૯૨૦
જ. : ૧૬-૩-૧૯૨૦ અમદાવાદ. વ.
ભાવનગર પ્રાચ માધ્ય અમદાવાદ. ૧૯૩૭માં
મેટ્રિક. ત્રણ વર્ષ કો નાં અમદા.માં કરી ૧૯-
૬૨માં ભાવનગર સામળદાસ કોલેજમાંથી
બી.એ. ૧૯૪૧-૪૪ સ્ટેશરી અને ચાનો વેપાર.
૧૯૪૪-૫૧ શિક્ષક. ૧૯૫૪-૬૩ અમેરિકી
માહિતી કચેરીમાં પત્રકાર. ૧૯૧૩થી પરિચય
ટ્રસ્ટના મેનેજિંગ સપાહક અને તેની રચના
સૌનો લાકડકાથો (શ્રી વારીલાલ ડગલી સાથે
૧૯૪૭), ડો. કોટનીસ (અનુ, વારીલાલ ડગલી
સાથે. ૧૯૪૯), સૂનાં સુકાન (શ્રી વારીલાલ
ડગલી સાથે ન. ૧૯૫૫), પરિણીત પ્રેમ (અનુ.
વિજ્ઞાન ૧૯૫૫), ચિરંજીવ (અનુ., વિજ્ઞાન
૧૯૫૬), અદ્યતન સંતતિનિયમન (અનુ વિ-

જ્ઞાન ૧૯૫૭) સામી નેહળી સ્પારી નથી
(૧૯૫૮), રવીન્દ્રનાથ (અ. ૧૯૬૧) વગેરે

યશવંત સવાઈલાલ પડયા

ઈ. સ. ૧૯૦૬-૧૯૫૫
પાટણમાં વ. ભાવનગર પ્રશાંત. ન.ગર
ગ્રાહાણ એમ એ સુધીનો ભાવનગરમાં
અભ્યાસ. ૧૯૨૧થી લેખનગરે કનરાના
મળમળગતિ 'બીલા' અને 'ગન્દ'ના વર્ષિ-
અંક કાઢેલા અવસાંયે જોખે લાઈક એન્થો-
રન્સ કપનીના દિલ્હીગાતેના સંચાલક બતા.
હવ્ય પ્રતિની નાટ્યકૃતિઓના લેખક અવસાન
૧૯-૧૧-૧૯૫૫ રચના : પદા પાઠ્ય (ના.
(૧૯૨૭), ત્રિવેણી (ના ૧૯૨૯), મહનમંદિર
ના. ૧૯૩૦), બાળનાટકો (૧૯૪૬) વગેરે

યશસ્વત્સાગર-જસવંતસાગર

ઈ. ૧૭-૧૮મી સદીની સંધિ
તપગચ્છના ચારિત્રસાગર-કલ્યાણપ્રાનર-
યશ સાગરના શિષ્ય સંસ્કૃત રચના : વિચાર-
પટ્તિશિક્ષા અવચૂરિ (૧૬૬૫), ભાવસંપત્તિકા
(૧૬૮૪), જૈન સંપત્તપદાર્થો (૧૭૦૧), મમાણ
વાદાર્થ (૧૭૦૩) ગણેશદત્ત પ્રહલાદવ જ્યોતિષ
વાર્તિકા (૧૭૦૪), યશોરાજ રાજ્ય કૃતિ (જ્યોતિ-
તિષ. ૧૭૦૬) વગેરે

યશોદેવ ઈ. ૧૩મી સદી
જૈન સાધુ. રચના : ધર્મોપદેશ પ્રકરણ (સં.,
૧૨૪૯)

યશોદેવસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
પાટણ. જૈનાચાર્ય કપડેરાગચ્છના દેવગુપ્ત-
ક-સિદ્ધ-દેવગુપ્તસૂરિના શિષ્ય. રચના :
નવમહાપ્રકરણવૃત્તિ (સં., પાટણમાં ૧૧૧૮),
ચંદ્રપ્રભચરિત્ર (સં., આશાપદ્મીમાં ૩૦ કરી
પાટણમાં પૂર્ણ, ૧૧૨૨)

યશોદેવસૂરિ (૨) ઈ ૧૨મી સદી પૂર્વાર્ધ
ચંદ્રકુલના નીરગણિના શિષ્ય શ્રીચંદ્રસૂરિ-
ના શિષ્ય સંસ્કૃત રચના : હસ્તિમટ્ટીય
પ્રથમ પંચારાત્રની ચૂલિ (૧૧૧૫), દર્શોપધિતી
ચૈત્યવંદન-વંદનક હપર ચૂલિઓ (૧૧૧૮),
જિનવલ્લભસૂરિની પિડવિશુદ્ધ પર લઘુવૃત્તિ
(૧૧૨૦) વગેરે

યશોધર નર્મદાશંકર મહેતા

ઈ સ ૧૯૦૬
જ. : ૧૪-૮-૧૯૦૬. અમદાવાદ. સાઠોદગ
નાગરગૃહસ્થ સમર્થ તત્ત્વજ્ઞાની નર્મદાશંકર
મહેતાના પુત્ર. બી.એ. અને ઇંગ્લેન્ડ જઈ
બેરિસ્ટર થઈ આવેલા અવસાંય શરૂમાં
વડીલાતેનો, કુટુંબની વેપારી પેટીની દેખરેખ,
અને પછી કેન્દ્રસરકારના આક્રિશિયલ સંગ્રહ

૧૦૨]

લેખિત્વેથી વ કામગીરીના સભ્ય અને 'મિનિ-મમ વેઈટ-એડવાઈઝરી બોર્ડ' (ગુજ. રાજ્ય)ના અધ્યક્ષ શ્રીમન્નૃસિંહાચાર્યજીના શ્રેય સાધક અધિકારીવર્ગની અસર નીચેના આધ્યાત્મિક સિદ્ધાંત તરફના અનુરાગી તત્ત્વચિંતક, ૧૯૩૩ થી ૧૯૪૦મા ઇંગ્લેંડવાસ કરેલા ૧૯૪૫થી લેખનપ્રવૃત્તિ. સારા નવલકથાકાર. અગમનિ-ગમ મરળના હૃદ્ભાવક સંચાલક રચના. રણેશલાલ અને ખીન નાટકો (૧૯૪૭), સુરીજીતી રેતી ભાગ ૧ ર (૧૯૪૯-૧૯૫૩), નદીઓ અને નગરો, મળોળખો (પ્રક. ૧૯-૫૧), મહારાત્રિ (ન ૧૯૫૪), સુરીજીતી કલમ (૧૯૫૫), વહીજીતી જલમ (એ ન ૧૯૫૫), ચરોધરા, વગનાથ (એ ન ૧૯૫૭), શિવ-સદનનું રેતેહકારણ, સમર્પણ (ના ૧૯૫૮), શ્રીનક્ષ (પ્રવા. ૧૯૫૮), ૮૮ રાત્રિઓ (પ્રવા. ૧૯૬૦), અગમનિગમ (તત્ત્વ ૧૯૬૦), કિમિ-યાગેજ (ચ ૧૯૫૪), પ્રેમગંગા (વા સ. ૧૯-૫૪), ભાવિનાં રહેસોયો (ન્યો. ૧૯૫૬), સંધ્યા રાગ (ન ૧૯૬૩), મહામહ ગજની (એ ન. ૧૯૬૩), કમાઉંમવતી (વા ૧૯૫૫), નવસતો (ચ), વેણીખખલ (ના.), શ્રુત્યતા અને શાંતિ (નિ.) વગેરે

યશોધીર ઈ ૧૫મી સદીનો હિતરાધ
જે શ્વે રચના. પચાખ્યાન બાલાવખાધ
મધ્ય ગુજ પદ્ય (સુ)

યજ્ઞાનંદ ઈ ૧૭મી સદીનો હિતરાધ
જે. શ્વે. રચના રાજસિંહ કુમારરાસ
(૧૬૬૬)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

યજ્ઞોભદ્રસૂત્રિ ઈ ૧૨મી સદી
રાજગચ્છના શીલમદસૂરિના ધર્મત્રોપસૂરિ-
ના રાષ્ટ્ર રચના ગદ્યગોદાવરી (સ)

યશોવર્ધન ઈ ૧૭મી સદીનો અતભાગ
જે. શ્વે રચના. ચદનમલયાગિરિરાસ (૧૬-
૬૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

યજ્ઞોવિજયજી ઉપાધ્યાય

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
ગુજરાતનું કમોરગામ વણિક. ૧૬૩૨મા
પાટણ જઈ નવવિજયજી પાસે શિક્ષા. મોટીદીકા
તપગચ્છના વિજયદેવસૂરિ પાસેથી. કાશી જઈ
શાસ્ત્રાભ્યાસ. 'ન્યાયવિશારદ'ની પદની મળી
આ હેમચંદ્ર અને આ હરિમદસૂરિ પછી
યચેલા સમય ન્યાયિક અનેક સ ગ્રંથોના
હર્તા રચના સમુદ્રવહાણસવાદ (૧૬૮૮
મુ), દ્રવ્યગુણપર્યાયેનારાસ (૧૬૫૫ મુ), સાધુ
વહાણ (ખભાતમા ૧૬૬૬), પ્રતિજ્ઞમણ હેતુ-
અભિત સ્વાધ્યાય (૧૬૬૬ સુરતમા), જંઘ-

રાસ (ખભાતમા. ૧૬૮૩ મુ) વગેરે સાખ્યા
બધ ગુજ. રચનાઓ સસ્કૃતમા અનેક સમયે
ગ્રંથો

યશોવિજયજી સુનિ ઈ સ ૧૬૧૫

જ. ૧૬૭૨ના પો સુ ૨ ડબોઈ. વીસા
શ્રામાળી જેન વણિક સંસારીનામ જીવણલાલ
નાયલાલ શાહ. શ્રી વિજયધનસૂરીવરજી
મહારાજના શિષ્ય. સ ગુજ ભાષાના જ્ઞાતા
ગ્રંથકાર રચના નવાણુ યાત્રાવિવિ, સુચતા-
સ્તવનાવલિ, મહાકર્ણિકા, બૃહત્સમ્રાટણી
સૂત્ર (ગુજ. અનુ સાયે સચિત્ર), સંપાદિત
ગ્રંથો. કલ્પસૂત્ર-સુભોધિનીટીકા, યશોદોહન,
એન્ડસ્તુતિ ચતુર્વિંશતિકા (ત્રણે સ ગ્રંથો)

યાજ્ઞવલ્કય ઈ પૂ ૫મી સદી

સ્વદેશપુરાણ પ્રમાણે આનંદપુર-વડનગરના
ગ્રામ્યજી તત્ત્વચિંતક ઋષિ અને સ્મૃતિકાર
રચના યાજ્ઞવલ્કય સ્મૃતિ (સ)

યુસુફ અબ્દુલગની માંડવિયા

ઈ. સ ૧૬૨૦
ટકારા મેમણ મદેસાએ-ઈસ્લામિયા જેત-
પુરમાં અસ્થાસ. ૧૬૩૦મા રાણપુરથી 'મુ-
સ્લિમ' સાપ્તાહિકના તત્રી ૧૬૩૩મા 'મેમણ'
સાપ્તાહિક અને 'યાદ' માસિક કાઠ્યા એ
બધ યતા ૧૬૩૫મા રાજકોટમાં 'મેમણ જી-
લેડીન'ના સહતંત્રી ૧૬૩૭મા રાજકોટથી
'ઇન્કિલાબ' સાપ્તાહિક શરૂ કરેલુ રાષ્ટ્રભાવ-
નાથી રંગાયેલા વર્તમાનપત્રકાર રચના નયન-
ના નીર (વા. સ ૧૬૩૩), અશુન્યાઓ અનુ
૧૬૩૩), નવાળાઓ (વા સ ૧૬૩૭), હિંદનુ
મુસ્લિમ રાજકારણ (અનુ ૧૬૮૦), મુસ્લિમ
લીંગનો ઇતિહાસ (સપા ૧૬૪૧), પાકિસ્તાન
(અનુ ૧૬૪૦), ઇસ્લામ અને તલવાર, કાઈદે
આઝમ મુહમ્મદઅલી જિન્નાહ, તન્દુસ્તીનુ
શર્મનાંમુ

યોગીન્દ્ર જગન્નાથ ત્રિપાઠી

જ. સરખેજ (અમદાવાદ) વ. સરખેજ.
ચાતુર્વર્તી મેઠ ડાહ્યાણુ તત્ત્વજ્ઞાની કવિ 'સા-
ગર'નાપુત્ર એમ એ અનેપીએચ ડી નિવૃત્તિ
પહેલા થોડા વર્ષોથી મ સ યુનિવર્સિટી વડો-
દરામા ગુજ ના અધ્યાપક. ગયે વર્ષે દેહાંત
રચના. સાગર જીવન ને કવન (ચ. ૧૬૪૬)
વગેરે

રંગ અવધૂત

વિરજાશ્રી મહારાષ્ટ્રીયસંત નારેશ્વર(નર્મદા)-
મા આશ્રમ સ્થાપેલો. થોડા વર્ષો દુપર જ
દેહાંત

રચના. શુરુલીલામૃત (૧૬૩૪), પત્રગીતા
(૧૬૩૩)

રંગકુશલ ઈ ૧૬મી સદીનો હિતરાધ
૧૭મીનો આરભ

સંગામ જે. શ્વે સાધુ રચના. અમરસેન
વચરસેન પ્રબંધ (૧૫૮૭), મહાવીર સત્તાવીસ
ભવ (૧૬૧૬)-મધ્ય ગુજ પદ્ય

રંગનાથ વલ્લભ શેઠ

ઈ ૧૬મી સદીનો હિતરાધ
નાગનેસ. જે. શ્વે. શ્રાવક. રચના. સૂરજ-
મલ પાશધીનો રાસ (૧૮૬૦-મુ.)

રંગનાથ શણુનાથ ઘાટેખાન

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧
પાટણ વડનગરા નાગરજીવરથ પ્રાધ. લાઠી
(સો) અને પાટણ; માધ્ય અમદા માં 'બાળ-
જ્ઞાન વર્ધકસમા'ની સ્થાપના કરી પછી ૧૮૮૬-
૮૧મા 'બાળવર્ધકજ્ઞાન' માસિક શરૂ કર્યું. ૧૮-
૮૨માં મૈટ્રિક ૧૮૮૭મા બી એ વડોદરારાજ્ય
ના હન્ડર-આસિસ્ટન્ટ છેવટે પેન્સને પહોં-
ચતા નાયબસૂબા. રચના. મારા ધર્મવિચાર
(૧૬૨૩), શ્રીરંગમાળા તથા કૃષ્ણજીતનાંજલિ
(સપા ૧૬૨૩), શ્રીકૃષ્ણલીલામૃત-ખિંદુમાળા
(૧૬૨૬), શ્રીકૃષ્ણજીત (૧૬૨૭), હાટકેશ્વર
મહાદેવના વચોડાનાં ગીત (૧૬૨૬), દુનિયા
ના ધર્મો (૧૬૩૧)

રંગવિજય (૧) ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ
જે સ યુ રચના. ગુર્જરદેશભૂપાવલી
(સ, ૧૭૦૬)

રંગવિજય (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ
જ શ્વે સાધુ રચના: સંપ્રેશ્વર પાર્શ્વનાથ
પંચકલ્યણક ગર્ભિતપ્રતિષ્ઠા કલ્પસ્તવન (૧૭-
૧૩)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

રંગવિજય (૩)

ઈ ૧૮-૧૯મી સદીનો સધિકાળ
ભગ્ય જે. શ્વે સાધુ રચના. પાર્શ્વનાથ-
વિવાહલો (૧૮૦૩), સદયવચ્છ સાવલિગાનો
રાસ વગેરે-અર્વા ગુજ પદ્ય

રંગવિજય (૪) ઈ ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
અમદાવાદ જે શ્વે. સાધુ રચના. વીર-
જનનિર્વાણરાસ (એ. ૧૮૫૫ મુ), અર્વા
ગુજ.

રંગવિમલ ઈ ૧૬મી સદીનો હિતરાધ
પાટણ જે શ્વે સાધુ રચના દ્રુપદી
ચક્રપદ (૧૫૬૪)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

રંગવિલાસગણિ

ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
જે. શ્વે સાધુ રચના આખ્યાતમ કલ્પદ્રુમ
ચોપઈ (૧૭૨૧ મુ)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

રંગસાર ઈ. ૧૬મી સદીનો હત્તરાઈ
જેઠપુર. જે. શ્રે. સાધુ રચના: ઋષિદત્તા
સતી ચોપઈ (૧૫૬૯)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

રંગીલદાસ લક્ષ્મીદાસ સુતરિયા
ઈ. સ. ૧૮૮૧-૧

જ. ૨૦-૨-૧૮૮૧. નવસારી. વીસા લાડ-
વણિક. ૧૯૦૦માં ત્યાથી મેટ્રિક. મુમઈ એ-
લિફ્ટેનન્ટ કો માથી ૧૯૦૪માં બી એ કપાસિ-
યામાંથી તેલનો ઉદ્યોગ શરૂ કર્યો ૧૯૨૧માં
સુતરિયા કું. બધ પડી. ૧૯૩૧માં નિવૃત્તિ
લીધી રચના: ઇંદિરા અને બીજી વાર્તાઓ
(બ નો અનુ. ૧૯૩૦), શ્રી (બ નો અનુ.
૧૯૩૨), અંગ્રેજ: Astrology of the
Race Course (મૌલિય ૧૯૨૫)

રંજિતલાલ હરિલાલ પંડ્યા,
‘કાશમલન’ ઈ. ૧૮૯૬-૨

જ. ૪-૧૧-૧૮૯૬. નડિયાદ. વડનગરા
નાગરગ્રાહણ એલએલબી, બેરિસ્ટર. મું-
બઈમાં વકીલાત. મીઠા અર્વાચીન બળકટ
રોલીના લેખક. રચના: રામની કથા (૧૧ સર્ગો-
માં (૧૯૩૧), કાશમલનનાં કાવ્યો (કા. સ.
૧૯૩૪)

રંભાખડેન મનમોહન ગાંધી
ઈ સ. ૧૯૧૧

જ. ૨૭-૪-૧૯૧૧ સરવાળ (સૌ.) વ :
વઢવાણ. દસાશ્રીમાળી જે વણિક પિતાનું
નામ સુખલાલ છગનલાલ શાહ. ૧૯૨૬માં
શ્રી. મનમોહન ગાંધી સાથે લગ્ન. ૧૯૩૭માં
કર્વે યુનિનાં બી.એ. અંગ્રેજી બંગાળી-મરાઠી-
હિંદીના જ્ઞાતા નાટ્યલેખિકા. રચના: કોઈને
કહેશે નહિ (એકા. સં. ૧૯૫૧), પ્રણયના
રંગ (ના. ૧૯૫૨), રોજની રામાયણ (એકા.
સં. ૧૯૫૩), ચક્રમંચ (એકા. સં. ૧૯૫૪),
પરજી તો એને જ (એકા. સં. ૧૯૫૭), તીર
અને તુક્કા (કટા લે. ૧૯૫૯), જીવન અગવત
(ના ૧૯૬૦), પ્રેક્ષક માફ કરે (એકા. સં. ૧૯-
૬૧), લગ્નગીતો તથા લોકગીતોની ગ્રંથાણી (સંપા
૧૯૫૧), દેવ તેવી પૂજા (એકા. સં. ૧૯૫૮),
સ્વપ્ન કે સત્ય (એકા. સં. ૧૯૬૨), સંસાર-
સાગરને તીરેથી (પત્રો. ૧૯૬૩), પ્રીત નકરિયા
કોઈ (ના. ૧૯૬૩)

રંધુ—સિંહસેન

ઈ ૧૪મી સદીનો હત્તરાઈ
જૈન દિગંબર સાધુ અપભ્રંશભાષાનો સા-
હિત્યકાર. રચના: મહેસરચરિય, દહલખખાણ
બ્યમાવ, શ્રીપાલચરિય, સમત ગુણનિહાણ,
આદિપુરાણ વગેરે—અપ. પદ્ય

રંધુનાથ

ઈ. ૧૮મી સદીની ત્રણ પચીસી અને ૧૯મીનો
નો આરંભ

ગોમતીપુર—અમદાવાદ લેકચા પાટીદાર
પુષ્ટિ. ધં રચના: રંધુનાથકાવ્ય (કા સ, મું.),
ધુવાખ્યાન (મું), મહાલાલખ્યાન (૧૮૦૨.
મું), ભાગવત દશમસ્કંધ, સારકોશભાગવત,
સારકોશ છપાવલી અને લીલાસાગર

રંધુપતિ ઈ. ૧૮મી સદીનો હત્તરાઈ
સોઝી વગેરે. જે. શ્રે. રચના. મુમડા
ચોપઈ (૧૭૬૬), નદિપેણ ચોપઈ (કેસરદેસર-
માં. ૧૭૪૭), શ્રીપાલ ચોપઈ (ધરસીસરમાં.
૧૭૫૦), રતનપાલ ચોપઈ (કાલુમાં. ૧૭૬૩)—
અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રંધુરામ ઈ. ૧૮મીનો આરંભ
ઓલપાર. સહદેવ દીક્ષિતનો પુત્ર રચના.
નરસિંહમહેતાની હુડી (મું), પાંડવાશ્વમેધ
(૧૭૧૬), લવકુશાખ્યાન (૧૭૧૬. મું)

રંજનીકાંત મોદી
રચના: અર્થ (કા. સ. ૧૯૪૬)

રણછોડ ઈ. ૧૮મી સદી
રચના: રાવણ મહોદરી સવાદ (મું), શિવ-
વિવાહ—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રણછોડ ગજરામ
કવિ દલપતરામના શિષ્ય સારા કવિ. રચ-
ના. સુખોદમાળા (૧૮૬૧), રણછોડકૃતકાવ્ય
સુધા (૧૮૮૬), ચોવીસના ચોમાસાની લડાઈ
(૧૮૬૮), રેલનો ભયંકર ખેલ (૧૮૭૫), પ્રાકૃત
એકાદશી માહાત્મ્ય (૧૮૬૭), સુધન્વા આ-
ખ્યાન (સંપા. ૧૮૮૬)

રણછોડજી અમરજી તાણાવટી
ઈ સ ૧૭૬૮-૧૮૪૧

જ. ૨૧-૧૦-૧૭૬૮. નૂનાગઢ. વડનગરા
નાગરગ્રહસ્થ પિતા સુપ્રસિદ્ધ સૌરાષ્ટ્રીય
મુસદ્દી નૂનાગઢના દીવાન, જે માગરોળથી
જૂનાગઢ આવી વસેલા પિતાના દેહાંત પછી
રણછોડજી દીવાન સમર્થ ઇતિહાસકાર ફારસી-
ના પણ ગણ્યકાટિના વિદ્વાન અને ગ્રંથકાર,
મજબાપાના જ્ઞાતા. ‘તારીખે સોરઠ’ (અને
‘હાલાર’—ફારસી ઇતિહાસ) એમની નાણીતી
કૃતિ રચના: રુકાતે ગુનાગુન (ફા. પત્રો),
કરણપરણ (ફા), જંગનામ એ હોલી (ફા.),
તસ્નીફતે રણછોડજી (ફા), શિવરહસ્યનું
ટિપ્પણ (ફા), ચંદીપાકના ગરબા (૧૮૭૦),
સૂતકનિર્ણય (ગદ્ય), ઈશ્વરવિવાહ, શિવગીતા
(ફારસી ટિપ્પણ સાથે), દ્રવ્યશુદ્ધિ, આદ્ધનિર્ણય,

વલ્લભમાલિકા, નાગરવિદ્યા ૧, ગિનગનર,
રામાયણના રામાયણ, કાવ્યસૂચી—અર્વા.
ગુજ. કવિતા

રણછોડદાસ ગિરધરભાઈ ઝવેરી
ઈ મ. ૧૮૦૩-૧૮૭૩

જ. ૧૬-૧૦-૧૮૦૩ ભરૂચ. દશમેષ્ટ.
વણિક. કૃષ્ણલાલ મો. ઝવેરીના દાદા. ગામડી
શાળામાં અભ્યાસ. વિમલાનન્દસ્વામી ખાસે
ધાર્મિક ગ્રંથોનો અભ્યાસ એક સાહેબ ખાસે
અંગ્રેજોનો અભ્યાસ ૧૮૨૫માં જે. એમ નેટીવ
એન્જલિકેશન એન્ડ સ્કેલમુક સેન્ટ્રાલરીની
મુબઈમાં નોકરી ગુજરાતીમાં પાઠ્યપુસ્તકો
લખવા લાગ્યા. ૧૮૩૭માં કરી ભરૂચમાં. સર-
કારી કેળવણીખાતામાં સાધક અને ગુજ-
રાતના સિત્તિભિત્ર ગામોમાં શાળા નિરીક્ષક.
૧૮૪૫-૪૮માં કરી મુબઈમાં, પછી મુમતમાં.
૧૮૫૨થી નિવૃત્ત થયા પછી લોકસેવક. અવ-
સાન ૨૩-૮-૧૮૭૩ રચના: ઈસપનીતિની
વાતો, હિંદુસ્તાનનો ઇતિહાસ, બીજગણિત,
વાચનપાઠમાળા, ઓરિશર્ટિયા, મિસરદેશનો
ઇતિહાસ (મરા. થી અનુ), પ્રાચીન ગ્રીસદેશનો
ઇતિહાસ (મરા. થી અનુ), બાબિલોન તથા
આસુરીદેશનો ઇતિહાસ (મરા. થી અનુ),
રામનરાજ્યનો ઇતિહાસ (મરા. થી અનુ)

રણછોડ ભક્ત ઈ. ૧૮મી સદી
ખડાલ (જિ. ખેડા), દસા પડાયતા વણિક.
વૈષ્ણવ. પાછળથી નત્કના તોરણ ગામે જઈ
રહેલો. ડાકોરગઢને પરમસત્તા. ૧૦૫ વર્ષ
જીવ્યા હતા. રચના: રણછોડ ભક્તની વાણી
(મું મોટા સંગ્રહ છે), ગોવર્ધન હલસવ (૧૭-
૮૩ મું)—હજી થાણ અપ્રસિદ્ધ પડયુ છે.

રણછોડ પૂર્ણાનંદ ઈ. ૧૮મી સદી
નડિયાદનો મેવાડોઆણણ રચના: શ્રાદ્ધ
—અર્વા ગુજ. પદ્ય

રણછોડદાસ વૃંદાવનદાસ પટવારી
ઈ ૧૮૬૪-૨

જ. ૧૦-૮-૧૮૬૪. ધધુકા. વીસા મોઢ-
વણિક વૈષ્ણવ પ્રાય ધંધુકામાં, માધ્ય ભાવ-
નગરમાં, કોલેજનું મુબઈમાં. ૧૮૮૯-૯૦માં
બી.એ., અને એલએલબી. ૧૯૦૧ સુધી
વકીલાત ૧૯૦૧ થી ૧૯૨૬ સુધીમાં પાલજી-
પુર ગોંડલ-મોરબીમાં કંમે દીવાન. ૧૯૨૭ થી
૧૯૩૮ સુધી દેશી રજવાડાંના ગિરાસકેચ
ચલાવ્યા. ૧૯૩૯થી નિવૃત્તિ અને રાજકોટ-
નિવાસ ૧૯૦૪ થી ૧૯૨૧ સુધી વૈષ્ણવ પરિ-
પદના પ્રમુખ હતા. ગો. શ્રી દામોદરલાલજીના
દેહાંત પછી નાથદારના બાદ ગેરવામીના
વાલી હતા. શ્રી વલ્લભાચાર્યજીના પુષ્ટિમાર્ગ

વૈષ્ણવ સમ્પ્રદાયના ગણ્યકોટિના વિદ્વાન અને
અવકાર ગાંધીજીથી ઉમરે મોટા-અને સાથે
ભણતા એટલે ગાંધીજી એમને 'મોટા ભાઈ'
ગણતા અવસાન રચના -
પુષ્ટિમાર્ગીય સિદ્ધાંત ભાગ ૧ થી ૮ (૧૯૧૦-
૨૮), સ્પર્શસ્પર્શ વિવેક (૧૯૩૪), પુષ્ટિમાર્ગ-
ના લેખો, પુરાણપીઠપ વગેરે

રણુછોડભાઈ ઉદયરામ દવે

ઈ. સ. ૧૮૩૭-૧૯૨૩

જ. ૧૦-૮-૧૮૩૭ મહુધા (જિ ખેડા)
બાળ ખેડાવાળા બ્રાહ્મણ નરિયાદમાં અભ્યાસ,
પછી ખેડા અને અમદાવાદ, કાયદાનો અભ્યાસ
સુપ્રે કયા બાદ 'બુદ્ધિપ્રકાશ' માસિકના
તત્ત્વીય પછી સરકારી રેવન્યુ ખાતામાં ગુજરાત-
માં પ્રવાસ પછી મુખર્દની લોરેન્સ કું મા
નોકરી પછી ગોડળ પાલણપુર ઈડર રાજ્યના
મુખર્દખાતે પ્રતિનિધિ ૧૮૮૮માં કચ્છના
રાવના હાલરમંત્રી, પછી ત્યાં જ દીવાન ૧૯૦૮-
માં નિવૃત્ત. ૧૯૧૨માં ચોથી ગુજરાતી સાહિત્ય
પરિષદના પ્રમુખ કચ્છ કક્ષાના નાટ્યલેખક
અવસાન: રચના - જયકુમારી-

વિજય (ના), લલિતાદેવ અદર્શક (ના. ૧૮૬૬),
અર્થોદય, હરિશ્ચંદ્રતારામતી (ના), વિદ્યોત્ત-
શીય (ના. અનુ.), આરોગ્યતાસૂચક (નિ.),
પ્રાસ્તાવિક કથાસંગ્રહ, માવવિકાગ્નિમિત્ર
(ના અનુ.), પ્રેમરાય આરુમતી (ના), લઘુ-
સિદ્ધાંતકોમુદ્રી (અનુ.), હિતાપદેશ (અનુ.),
બાણસુરમદર્શન (ના), મહાલસા અને ઋતુ-
વજ (ના), રાસમાળા ભાગ ૧-૨ (અં નો
અનુ.), રતનાવલી (ના અનુ.), નાટ્યપ્રકાશ,
રણુપિંગળ ભાગ ૧ થી ૩, રિંગળ, વહિક હદ-
ચ્યના, કાગ્ગી હદચ્યના, રસપ્રકાશ, અલકાર-
પ્રકાશ વગેરે

ગણુછોડભાઈ સાંકળચંદ મહેતા

ઈ. સ. ૧૮૮૦-૧૯૫૭

અમદાવાદ દસાનાગર વણિક મેટ્રિક કોલેજમાં
સુધારવાની રચના - શ્રીકૃષ્ણસ્તુતિ અથવા
સાકાર કીર્તનમંત્રિ, રામિયો જીલિયટ (સ-
લિપ્ત ગુજ. આવૃત્તિ), (૧૯૧૮-૧૫)

રણુનિત મોહનલાલ પટેલ,

'અનામી' ઈ. સ. ૧૯૧૭

જ. ૨૬-૬-૧૯૧૭ ડભોડા (જિ ગાંધી-
નગર). પ્રાથ ડભોડામાં, માધ્ય, કડીમાં ૧૯
૩૫માં ત્યાંથી મેટ્રિક ૧ વર્ષ કલકત્તામાં જવેરી-
ને ત્યાં નોકરી. ૧૯૩૭માં અમદાવાદ 'ગુજરાત
સમાચાર'માં ૧૯૩૮-૮૨માં ગુજરાત મા
ભણી બીએ, એમએ, ૧૯૪૬માં બી.ટી,
૧૯૫૬માં પીએચ.ડી. નરિયાદ કોલેજમાં

મુખ્ય અધ્યાપક (ગુ. ના) ત્યાંથી હવે મ. સ.
યુનિ. વડોદરામાં વાચક. સારા જિવ અને વિ-
વેચક. રચના સહશિક્ષણ (ચિ. ૧૯૬૧),
ગુજરાતભોજી શરીરસંપત્તિ (૧૯૪૪), અર્વા-
ચીન ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપોનો વિકાસ
(શ્રી રામચંદ્ર પડયા સાથે), ભણેલીબીજા અને
બીજા વાતો (૧૯૫૫), ત્રિવેણી (વા. ૧૯૫૭),
ચક્રનાક (કા. સ. ૧૯૬૭), સ્નેહસાતક (કા.
૧૯૫૭), કાવ્યસહિતા (કા. ૧૯૫૭), કાવ્ય-
સહિતા (કા. સ. ૧૯૩૮), મહિલાલ શતાબ્દી
અથ (સપા ૧૯૫૮, શ્રી. રામચંદ્ર પડયા સાથે),
સારસ (રેડિયોગીત સ. ૧૯૫૭), રામળ
(સપા ૧૯૬૧), પરિમલ (કા. સ. ૧૯૬૫),
દાતની સમાળ, મહિલાલ શતાબ્દીઅથ (કો. રા.
ના. પડયા સાથે), આપણું રાષ્ટ્રીયગીત, ટાગોર-
નું જીવન કવન (૧૯૫૫) વગેરે

રણુનિતગમ વાપાભાઈ મહેતા

ઈ. ૧૮૭૧-૧૯૧૭

જ. ૨૫-૧૦-૧૮૭૧. સુરત વ. ભરૂચ
કાયસ્ય બાલ્યાવસ્થા અમદાવાદમાં એન્યુ-
એટ ૧૯૦૩માં એક સભા અમદાવાદમાં
મિત્રોના સહકારથી સ્થાપી પાછળથી એ જ
સભા ગુજરાતી સાહિત્યસભા ૧૯૦૫માં
આઈન્ માસ માટે ઉમરેઠની રજૂના આચાર્ય
૧૯૦૫માં ત્રિભુવનદાસ ગન્ગરના સચિવ
જૂનમાં પહેલી ગુજરાતી સહિય પરિષદ 'ગુજ
સાહિત્યસભા'ના ઉપક્રમે મેળવી. ૧૯૦૭માં
બીજી સાહિત્યપરિષદ મુખર્દમાં ભરી બને
પરિષદોના એ પ્રાણુરૂપ ૧૯૦૮માં મુખર્દ છોડી
ભાવનગરમાં પ્રભાસર પટ્ટણી પાસે રહ્યા. ૧૯-
૧૦માં દક્ષિણમૂર્તિ વિદ્યાભવનમાં ઇતિહાસ
શીખવવાની જવાબદારી ૧૯૮૮થી 'જ્ઞાનસુધા'
વાચી સાહિત્યપ્રતિ અભિરુચિ થયેલી તે અનેક
વિદ્વાન મિત્રોના સપર્ષ ફલી ૧૯૦૯માં ત્રીજી
ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ રાજકોટમાં મળી
તેમાં ભાગ લીધો ૧૯૧૨માં ભાવનગર છોડ્યું
ને પટ્ટણી સાથે મુખર્દ જઈ રહ્યા, ૧૯૧૩ થી
૧૯૧૬ ૧૯૦૨માં 'વસંતાલસવ' ઉપર વિવરણ
લખેલું ૧૯૦૫માં ઉમરેઠમાં લોકગીતો એકઠાં
કરેલા ૧૯૦૮ના પ્રસિક્ક થયેલા પુસ્તકોની
સમીક્ષા લખી ૧૯૧૨માં ચોથી સાહિત્યપરિ-
ષદ વડોદરામાં મળી તેમાં પણ અગ્રજાગ
લીધો ૧૯૧૫માં સુરતની પરિષદમાં પણ.
ઇતિહાસના ગણ્યકોટીના વિદ્વાન અવસાન:
૫-૬-૧૯૧૭. રચના - રણુનિતરામના નિ-
બંધો, લોકગીત (૧૯૨૨)

ગણુમદલ ગઢવી

ઈ. ૧૯મી સદી

કચ્છ-માડવી તાલુકાનું સરસી ગામ. અવ-

સાન. ૧૮૬૪ રચના પ્રકીર્ણ ઇતિહાસ (ગુજ.)

ગતનજી

ઈ. ૧૭મીનો મધ્યભાગ
નાસિક જિલ્લાના બાગલાણનો વતની
પિતાનું નામ હરિદાસ રચના કૌપની હરણ,
વિભ્ર શી રામનું આખ્યાન ૧૬૫૬ મુ), સ-
ગાળના આખ્યાન (મુ.) અર્વો. ગુજ. પદ્ય
'રતનજી'-'રતનદાસ' એક લાગે છે.

રતનજી રામકૃષ્ણ ગરતે

ઈ. સ. ૧૮૮૬-?

કચ્છ બૂજપુર કાડી. રચના - કચ્છી પ્રકીર્ણ
રચનાઓ

રતનબાઈ

ઈ. ૧-૧૯૨૦

કચ્છ અબડાસાનું ભટલીગામ ખોલખાઈ.
જ્ઞાની કવચિત્રી. અવસાન ૧૯૨૦. રચના
ભજનો (કચ્છીમાં)

રતનશા કરામજી અચારિયા

પારસી નવલકથાકાર રચના અદેખાઈનો
અધ્યાયો (૧૯૩૪), કિસ્મતના કોટક (૧૯૩૬),
ખાવિદ કેખનનો (૧૯૩૬), કન્યાકસોટી (૧૯-
૩૫), કુંદરતની કરામત (૧૯૩૫), અજબખૂન
(૧૯૩૬), અનાથ યુવતી (૧૯૩૬), કૃળવતી
કળી (૧૯૩૬), આપ બહા પકડ ગલા (૧૯-
૩૭), અણુરેલ ઓરત (૧૯૪૧), કનેડોનો
કહેર (૧૯૪૧), એનો ખરો ખાવિદ (૧૯૬૭),
વગેરે સંખ્યાગદ્ય

રતનશી પુરુષોત્તમ અનડા

ઈ. સ. ૧૮૧-૧૯૬૫

ખલ્દરી પિપરિયા (સૌ) લોહાણા પ્રાથ-
મિક શિક્ષક ત્રીજી વર્ષના તાલીમી. એ વર્ષ
રાજકોટમાં અને ૧ વર્ષ અમદાવાદ પ્રે રા
કોલેજમાં તાલીમ આરંભ શિક્ષક. અવસાન
૩૩-૧૦-૧૯૬૫ રચના સરળ બાળયોથી
(૧૯૨૦), કુમાર અને કન્યા ગણિતો (૧૯૨૬-
૨૭), ઉપરાત ગણિતશાસ્ત્રને લગતા 'નવયુગ-
ગણિત'ના પાઠ્યપુસ્તકો-દ્રેઈનિંગ કોલેજ માટે
પણ ગણિત-સૂચિતિ. િ પાઠ્યપુસ્તકો (૧૯૬૭)

રતનશી ગામજી

રચના - સદાપરિણામદર્શક (પદ્ય ૧૮૬૬)

રતનસિંહ રામદાસ પાંડે

ઈ. ૧૯મી-૨૦મી સદી

સ. ૧૮૯૭માં અમદાવાદ-દ્રેઈનિંગ કોલેજ-
માં ભણી પાછા કયાં માંડવી-અનર-ભૂજમાં
શિક્ષક હપથી વતુ આયુષ ભોગવ્યુ રચના -
અધ્યાત્મ કીર્તનમાળા (ગુજ.)

રતનિયો

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના - છૂટી (મુ.)

રતનો ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
ખેડા, ભાવસાર. રચના : દાનલીલા, મહિના
(૧૭૪૯; મુ.)

રતનો ભગત ઈ. સ. ૧૮૭૬—૧
કચ્છ-મમુઆરા. આહીર મ્યાનરતો પુત્ર.
રચના : મહા-ભગતો (કચ્છીમાં)

રતિપતિરામ ઉદયમરામ પંડ્યા ઈ. સ.
૧૮૯૩-૧૯૨૭

જ. : ૧૨-૧૦-૧૮૬૩. નડિયાદ. જડનગરા
નાગર બ્રાહ્મણ. પ્રાચ. માધ્ય. નડિયાદમાં. કો-
લેજ અમદાવાદમાં. ખી. એ. થઈ સરકારી
શાળામાં અને ત્યાંથી મુંબઈની એલ્ફિન્સ્ટન
હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક આરા અનુવાદક. અવ-
સાન : ૩૦-૧૧-૧૯૨૭. રચના : રતનાવલી
(ના. સં નો અનુ. ૧૯૨૧), વિજયધ્વજ (અ.
નો અનુવાદ. ૧૯૨૧), સંક્ષિપ્ત મહાભારત
(૧૯૨૫), શાળોપયોગી લઘુ મહાભારત (૧૯-
૨૬), નાણું (૧૯૨૬), શાળોપયોગી લઘુ રામા-
યણું (૧૯૨૮)

રતિલાલ, 'અનિલ'

કલાકક્ષો-લેખો-નવી કહેવતો આદિનો
શોખ. રચના : ટમરો અને તુલસી (કા. ૧૯-
૫૫), મસ્તીની પળોમાં (કા. ૧૯૫૬), આવા
હતા બાપુ—ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૫૮)

રતિલાલ કુરુણાંકર મોઝા

રચના : પ્રણવનાદ (૧૯૨૦), કમાણીની
કળા (૧૯૪૪), કચ્છના સંત અમલ બાપા
(૧૯૪૫), સ્વામી ભાસ્કરનંદજી અને વિજય-
કૃષ્ણ ગોસ્વામી, જીવનગીતા (૧૯૪૬)

રતિલાલ કાશીલાલ છાયાઈ સ. ૧૯૦૮
ભડ (તા. પોદાબર). વ. પોરબંદર-વડન-
ગરા નાગર શુદ્ધ. પ્રાચ. માધ્ય-પોરબંદરમાં.
મેટ્રિક (૧૯૨૯) ત્યારથી ત્યાંની ભાવસિંહજી
હા. સ્કે. માં શિક્ષક. એક વખતે ત્યાંના 'હતુ-
માન જર્નલ'ના સંપાદક હતા. ઉચ્ચ કક્ષાના
ગુજ. કવિ રચના. જાકળના મોતી (કા. સં.
૧૯૫૧), હિંડોલ (કા. સં. ૧૯૬૨)

રતિલાલ કેશવભાઈઝોહાણ, 'શાંતમ'
ઈ. સ. ૧૯૨૭

જ. : ૨૧-૬-૧૯૨૭ કડોદ (તા. બારડોલી).
વ : પિસાદ (તા. તલસાણુ-સુરત). શૈક્ષિત
જ્ઞાતિ. પ્રાચ. પિસાદમાં, માધ્ય મહુવા
(સુરત) અને વ્યારા. ૧૯૫૨માં વડોદરાથી ખી
એડ. સેન્ટ્રલ એકસાઇઝમાં એક વર્ષે નમ-
નગરમાં પછી માધ્યમિક શાળામાં ભાષાશિક્ષક,
સુધરાઈની શાળાઓના નિરીક્ષક સરકારી
માધ્ય શાળામાં આચાર્ય અને અત્યારે ભણ્ય

નિલ્લાના નાયબ શિક્ષણાધિકારી. રચના :
આયખાનાં ઓદય (ના. સં. ૧૯૬૧), ઝરણું
ઝરણું નીર (ના. સં. ૧૯૬૧), રાસમાધુરી
(પસંદગી. કા. સં.), મુકુલ (કા. સં. ૧૯૬૫)

રતિલાલ ગિરમરલાલ શાહ

રચના : મેધનદ-ભાગ ૧-૨ (ના. ૧૯૫૫),
નિમલમૂર્તિ (ના. ૧૯૫૭), હું અને દિવ્યખાળા
(ના. ૧૯૫૭), સ્વતંત્રતાનો શીલ (ના. ૧૯૫૯),
આરા ને રેણુકા (ના. ૧૯૬૦)

**રતિલાલ છાટાલાલ પાઠક, 'સ્વામી
સ્વયંજોતિ, 'રનેહર્યોતિ'**

૧૯૦૪થી લેખનમુવત્તિ. રચના : કિરણ-
કલાપ (કા. ૧૯૩૩), ભર્ગદર્શન (કા. ૧૯૩૩)

**રતિલાલ નાનાભાઈ તન્ના, 'શારદા-
પ્રસાદ વર્મા'** ઈ. સ. ૧૯૦૧

જ. : ૧૮-૯-૧૯૦૧, સુરત. છુહાણુ. પ્રાચ.
માધ્ય. સુરતમાં. ત્યાં કો. હું એક 'વર્ષે. નાની
બચી લેખન-વ્યવસાય. ઉદેશલક્ષી લેખક.
રચના : ગીતાની આખ્યા (નિ. ૧૯૨૪), બે
નાટક (૧૯૩૦), ફેરમ-લડરી ભાગ ૧ થી ૧૨
(૧૯૩૫), નવા યુગની સ્ત્રી (ના. ૧૯૩૬), વન-
વનની વેલ (વા ને ૧ના. ૧૯૩૯), મુસોલિની
(૧૯૩૯), કમાલ આતા તુર (૧૯૩૯), વર્તમાન
યુગના વિધાયકો (૧૯૩૯), ડુર્ગારામ મહેતાજી
અને ખીના નાટકો (૧૯૪૦), મહિરને પગથિયે
(૧૯૪૩), આરા એક રાખ (ના. ૧૯૪૪), પુરા-
ણનાં પાત્રો (૧૯૪૪), ઉપનિષદની વાતો (૧૯-
૪૪), કથાનકો (સપા. અનુ. ૧૯૪૮)

રતિલાલ મોહનલાલ ત્રિવેદી ઈ. સ.
૧૮૯૪-૧૯૫૬

જ. : ૨૪-૩-૧૮૯૪. રાણપુર (સૌ.)
શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ પ્રાચ. માધ્ય. કાંગાધામાં.
૧૯૧૭માં ગુજ. કો. અમદાવાદથી ખી એ ;
સ્વ. ડૉ. આનંદરાજર દુવના શિષ્ય. અમદા-
વાદમાં અખાલાલ સારાભાઈ ને ત્યાં વર્ષો સુધી
શુદ્ધશિક્ષક. પછી ૧૯૩૯માં ન્યુ એન્યુકેશન
હા. સ્કે. નું સંચાલન. એ સાહિત્યના સારા
વિદ્વાન અવસાન : ૨૪-૪-૧૯૫૬ રચના .
હિંદનાં વિદ્યાપીઠો (૧૯૩૨), વાલ્મીકિનું આર્ય
દર્શન, આચાર્ય આનંદરાજરભાઈ (૧૯૪૮),
શોડાક અર્થદર્શનો (૧૯૪૬)

રતિલાલ રામરાંકર અધર્ણ્ય

મ્યુનિ અમદા ના પ્રાચમિક શિક્ષક હતા,
આચાર્ય પણ રચના દર્પણ (૧૯૪૮), સંસ્કાર-
ગીતા (૧૯૫૭), અસ્પૃશ્યતા ક્યારે નાશ્વર્યાય
(૧૯૩૪), માનવતાનાં મોતી (૧૯૩૪), ખુનિ-
યાદી તાલીમનું હાઈ (૧૯૩૪), ઉચ્ચતા શાળો-
પયોગી પાઠ્યપુસ્તકો

રતિલાલ નિરુદ્ધરાસદલાલ ઈ. સ. ૧૯૦૮
જ. : ૨૯-૯-૧૯૦૮. પંડેર. વ. : ગાદોર.
અર. દશા મોદ બલિક. પ્રાચ. માધ્ય. નંદેર
અરમાં. કો. સુરતમાં, પછી મુંબઈ-સિદ્ધાનંદામ.
હન્ટરમાં અસહકારની લડનમાં અવગમ
છોટયો ને મેપારમાં. રચના : બાળકોની રમતો
(૧૯૩૪), કળકથા-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૩૫-૩૬)

રતિલાલ સાંકળમંદ નાયક ઈ. સ. ૧૯૨૨
જ. : ૧-૮-૧૯૨. કી. ધાનળા માફા.

પ્રાચ. માધ્ય. કી. મેટ્રિક પછી સી. એન. વિ-
દ્યાલય-અમદાવાદમાં શિક્ષક. સાથે સાથે ખી.
એ. અને એમ. એ. કર્યુ અને બા. દા. મહિલા
કોલેજમાં વ્યાખ્યાતા. એ પછી ભવન-
કોલેજમાં ગુજ.ના અધ્યાપક. રચના : અલક-
મલકની વાતો (૧૯૫૧), પેયાનાં દાન (૧૯૫૩),
નાનો કોરા-ભાગ ૧-૨ (ડૉ. હેપેન્ડ બેટ સાથે.
૧૯૫૪), રાકુતલા (૧૯૫૭), કાળગરી (૧૯૫૭),
લઘુનિખ (૧૯૫૭), નેડણી પ્રવેશ (૧૯૫૮),
વિજ્ઞાનકથા (૧૯૬૦), પરીકથા (૧૯૬૨),
નનંદાકોરા-ભાગ ૧-૨ (શ્રી. અખાલાલ પટેલ
સાથે, ૧૯૬૨), રમ્યભૂમિ ગુજરાત (૧૯૬૩),
સરકૃત સાહિત્યની કથાઓ (૧૯૬૪), પ્રકૃત-
ચન (૧૯૬૮), જનરલ એન્યુકેશન (ફાંધર
ડીસોઝા સાથે. ૧૯૬૪), આનંદકથા. પૃ. ૧
થી ૧૦ (૧૯૬૫), મુનશી-અભ્યાસ (શ્રી.
સોમાભાઈ પટેલ સાથે. ૧૯૬૭), સુદામાચરિત
(શ્રી. જયત કોઠારી સાથે. ૧૯૬૭), અભિમન્યુ
આખ્યાન (અન્ય સાથે ૧૯૬૭)

રતનસંદ રવામી-મુનિ ઈ. સ. ૧૮૮૧-
લોરાર (કચ્છ). છ ધોરણ લોરારમાં. સ્થા-
નકવાસી જૈનદીક્ષાબાળાસાધુ. એ માનુ. મુખ્ય

જ્ઞાન. શતાવધાની હતા. જૈન તત્ત્વજ્ઞાનના
વિદ્વાન અને ડોરારકાર. રચના કર્તવ્યનીમુની
ભાગ ૧-૨ (૧૯૧૩-૧૯૨૫), અર્ધમાગધીકોરા
-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૨૩-૩૦), જૈનાગમશબ્દ-
સંગ્રહ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૭) વગેરે

**રતનચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૯મી સદીનો અંતભાગ ભાગ
જે. એતાબર યતિ. રચના : પચાળ્યાન
ચોપઈ (૧૫૬૧) -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય**

રતનચંદ્ર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્ય
જૈનસાધુ રચના : નવતત્ત્વ પ્રકરણ-ટિપ્પન
(સં, ૧૭૮૧)

રતનચંદ્રગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
શાંતિચંદ્ર ('દુપરસકોશ'ના કર્તા)ના ગિય.
રચના : સમ્યકવસત્તિ—ખાલાખળો (૧૬-
૨૦)—મધ્ય. ગુજ. ગદ્ય. ઉપરાંત સં. રચના :
પ્રણવનચરિત મહાકાવ્ય (૧૬૧૫), અને

નાનાં નાનાં સ્તોત્રોની વૃત્તિ (૧૬૨૦ પહેલાં); કૃષારસ કોશ-ટીકા, અધ્યાત્મક કલ્પદ્રુમ-કલ્પ-લતાની ટીકા, નૈપથીય ચરિત મહાકાવ્ય-ટીકા, રઘુવંશ મહાકાવ્ય-ટીકા, કુમતાહિ વિપન્નગુણિ (૧૬૨૩)

રત્નદેવગણિ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના : પ્રાકૃત 'વન્નલસગ'ની ટીકા (સ., ૧૩૪૭)

રત્નમલ ઈ. ૧૨મી સદી
જે. શ્રે. સાધુ. રચના : અતરંગસંધિ—અપભ્રંશ પદ્ય

રત્નમલશિષ્ય ઈ. ૧૬મીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના : ગજ સુકુમાર ચોપઈ (૧૫૬૮), મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નમલસૂરિ (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
ભટ્ટચ વગેરે. વાહિદેવસૂરિના શિષ્ય. રચના : નેમિનાથચરિત્ર (પ્રા., ૧૧૭૭), ઉપદેશમાલા-વૃત્તિ (સં., ભટ્ટચમા ૧૧૮૨), રચાદ્વાદરત્ના-કર-ટીકા (સ.)

રત્નમલસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
પરમાનંદસૂરિના શિષ્ય. રચના કુવલય-માલાકથાનો સ. અનુવાદ (મૂળ ઉદ્દ્યોતનસૂરિ-ની પ્રાકૃત રચના)

રત્નમંડનગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના નારીનિરાસ કાગુ; સુ), નેમિનાથ નવરસ કાગ (રંગસાગર કાગ (સુ))—બંને મધ્ય. ગુજ. કાગ્યો

રત્નમંડનગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
તપાગચ્છના રત્નશેખરસૂરિના નહિરત્નના શિષ્ય. રચના : લોજપ્રબંધ-પ્રબંધરાજ (સ., ૧૪૬૧), ઉપદેશતરંગિણી (સં.)

રત્નમણિરાવ ભીમરાવ જોટ
ઈ સ. ૧૮૬૫-૧૯૫૫
૧૬-૧૦-૧૮૬૫. ભૂજ (કચ્છ) વ : અમ-દાવાદ. સાહેદરા નાગર ગૃહસ્થ. પ્રાથ. માધ્ય. કોલેજ અમદાવાદમાં બી એ ઇતિહાસના ઉચ્ચ કક્ષાના વિદ્વાન અવસાન. ૨૪-૬-૧૯-૫૫ રચના. ગુજરાતનું વહાણવટુ (૧૯૨૭), ગુજરાતનું પાટનગર અમદાવાદ (૧૯૨૯), ખલાતનો ઇતિહાસ (૧૯૩૫), ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ-ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૪૫-૧૯૫૬), સોમનાથ (૧૯૪૯)

રત્નલાભ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
જ્યતારણુ જે. શ્રે. સાધુ. રચના : ૬ ઢાળુ-કુમાર ચોપઈ (૧૫૬૯), શ્રીપાલ પ્રબંધ ચોપઈ (૧૬૦૫)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નલલલ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના રઘુલભદ્ર કાગ (સુ.). ઉત્તર અપ. ની કાગુ કૃતિ

રત્નવિજય ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
નૈચડ. જે. શ્રે. સાધુ. રચના. શુકરાજ ચોપઈ (૧૭૫૧) વગેરે અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રત્નવિમલ (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ખલાત. જે. શ્રે. સાધુ. રચના : દામનક રાસ (૧૫૭૭ પહેલાં)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નવિમલ (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ખનાતટ (જન્મ) જે. શ્રે. સાધુ. રચના : મગલકલરા ચોપઈ (૧૭૭૩), ઇલાપુત્રરાસ (રાજનગરમાં ૧૭૮૨), તેજસાર ચોપઈ (વાવ-ડીમાં ૧૭૮૫)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રત્નશેખર ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના : રત્નચૂડ રાસ—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નશેખરસૂરિ (૧)
ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ખડ્ગગચ્છના—નાગોરી તપગચ્છના વજ-સેનસૂરિના હેમતિલકસૂરિના શિષ્ય. રચના : સિરિવાલકણુ (પ્રા., ૧૩૭૨), હંદ કોશ (પ્રા.) વગેરે

રત્નશેખરસૂરિ (૨)
ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
તપગચ્છના દેવમુંદરસૂરિના સોમસુંદરસૂરિ-ના શિષ્ય. સસ્કૃત રચના. પડાવશ્યકવૃત્તિ, આર્દ્રમતિકમણુસૂત્ર-વૃત્તિ-અર્થદીપિકા (૧૪-૪૦), આર્દ્રવિધિ-વૃત્તિ (૧૪૫૦), આચાર-પ્રદીપ (૧૪૬૦), હૈમવ્યાકરણુ-અવચૂરિ, પ્રબોધચદ્રોદય-નાટક-વૃત્તિ

રત્નસાર ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના : સાગરમેળીની કથા (૧૫૮૯)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નસિંહ-શિષ્ય
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ. રચના જંગ્મસ્વામિરાસ (૧૪૬૦)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નસિંહસૂરિ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. આચાર્ય. રચના : રત્નચૂડમણિ-ચૂડ (૧૪૫૩)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નમુંદર ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
સાણદ, ખંભાત જે. શ્રે. સાધુ. રચના : પચોપાખ્યાન-ચતુષ્પદી (૧૫૬૬), સપ્તવ્યસન પર ચોપઈ (ખંભાતમાં, ૧૫૭૫), શુકળહોતરી

(ખંભાતમાં. ૧૫૮૧)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નાકર પાઠક ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
ખરતરગચ્છના જિનભદ્રસૂરિના ભાનુપ્રભના મતિસેનના મેધનદનના શિષ્ય. રચના : જીવ-વિચાર વૃત્તિ (સ., ૧૫૫૪)

રત્નાકરસૂરિ (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્રે. આચાર્ય. રચના. 'વસતવિલાસ' (સુ). કોઈ અજ્ઞાત કવિની સુપ્રસિદ્ધ રચના 'રત્નાકરસૂરિ'ની હોવાની સંભાવના),—આદિ-નાથજન્મભાષિયેક (સુ.)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રત્નેશ્વર ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ડોસાઈ. શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ રચના. ભાગ-વત રકંધ ૧-૨-૩, ૧૦-૧૧-૧૨; (૧૬૮૨ થી ૧૬૯૩, આમાંથી રકંધ ૧-૨, ૧૦ સુદ્રિત.), અશ્વમેધ (૧૬૮૭, સુ), આત્મવિચાર ચદ્રોદય (વૈરાગ્યપ્રબોધકાવ્ય-સર્ગ ૧ થી ૩. સુ), ખાર-માસ (સુ.)—અર્વા. ગુજ. આ કવિને નામે 'મૂર્ખાવલી' અને 'સુજાવલી' બનાવડી રચના ચડેલી છે.

રમણલાલ છોટાલાલ કોઠારી

ઈ. સ. ૧૯૨૫
જ. : ૧૨-૧૨-૧૯૨૫. પાલનપુર જૈન વણિક. પ્રાથ. માધ્ય. પાલનપુરમાં. ૧૯૨૪માં મૅટ્રિક. વિલ્સન કોલેજ અને ડેવિયર્સ કોલેજ—મુળઈમાં ભણી ૧૯૪૬માં બી. એ. ૧૯૪૮માં એમ એ ૧૯૪૬ થી ૧૯૪૮ ડેવિયર્સ કો. —મુળઈમાં ફેલો અને ૧૯૪૮-૫૫ વિલ્સન કો. માં ગુજ. અધ્યા. ૧૯૫૫-૫૬માં ભૂજ લાલન કો. મા. ૧૯૫૬ થી ફરી વિલ્સન કો. માં. રચના : વૃદ્ધાવન (કા. સં. ૧૯૫૩), વલ્લરી (કા. સં. ૧૯૫૮), અવલોકન (વિ. સં. ૧૯૬૧)

રમણલાઈ મહીપતરામ નીલકંઠ,

'મકરંદ' ઈ. સ. ૧૮૬૮-૧૯૨૮
જ. : ૧૩-૩-૧૮૬૮. અમદાવાદ. વ : સુરત. વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ મહીપતરામ ત્રપરામ નીલકંઠના ત્રીજા નાના પુત્ર. પ્રાથ. માધ્ય. અમદાવાદમાં. ૧૮૮૩માં પદરમે વર્ષે મૅટ્રિક ૧૮૮૪માં ૧ વર્ષ ગુજ. કો. અમદાવાદમાં, પછી મુળઈ એલ્ફિન્સ્ટન કો. મા. વચ્ચે માદગીને લઈ થોડો સમય ગુજ. કો. માં ૧૮૮૭માં મુ-ળઈથી બી. એ. 'ગુજરાતી એલ્ફિન્સ્ટન સભા'માં 'કવિતાની ઉત્પત્તિ અને સ્વરૂપ' વિશે વ્યા-ખ્યાન. ૧૮૮૯માં એલએલબી. વચ્ચે અમદા-વાદની ડિસ્ત્રિક્ટ કોર્ટના હેડક્લાર્ક. ૧ માસ સખજન. ૧૮૯૭માં નોકરી છોડી વકીલાત. ૧૮૮૭ થી 'જ્ઞાનસુધા'ના તંત્રી, ૧૯૧૮માં બંધ થયું ત્યાં સુધી. 'વસત'ના ૧૨ વર્ષ તંત્રી. ૧૯-

૦૪માં 'ગુજરાત સાહિત્ય સભા' સ્થપાતાં પહેલા પ્રમુખ. સંસ્કારસુધારાના હિમાયતી. 'પ્રાર્થના સમાજ'ના અગ્રણી કાર્યકર. ૧૮૯૫થી 'ગુજરાત વિદ્યાસભા' (ગુજ. વર્નાક્યુલર સોસાયટી)ના સભ્ય અને ૧૯૧૨થી મત્રી. ખીજા અનેક ફેળવણીની, સામાજિક વગેરે સંસ્થાઓના અગ્રગણ્ય હોદ્દાદાર. ૧૯૨૬માં મુંબઈમાં મળેલી ૭ મી ગુજ. સા. પરિષદના પ્રમુખ. નાટ્યલેખક, મામિક વિવેચક, અને કવિ. હાસ્યલેખક. અવસાન : ૬-૩-૧૯૨૮. રચના : રાઈનો પર્વત (ના. ૧૯૧૩), ભટ્ટભટ્ટ (હા. ન. ૧૯૦૦), હારમંદિર (વિદ્યાખંડેન સાથે; ૧૯-૧૫), કવિતા અને સાહિત્ય—ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૨૬-૧૯૨૯), વાક્યપૃથક્ કૃતિ ને નિબંધ-રચના, ધર્મ અને સમાજ—ભાગ ૧-૨ (નિ. સં. ૧૯૩૨-૩૫), વિવાદવિધિ, ગુજરાતનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ (પા. પુ.)

રમણલાલ એનિનિયર

નિસર્ગોપચારના હિમાયતી. રચના : અપ-ચાના સહેલા ઉપાયો (૧૯૩૮), આદરી ખોરાક કેને કહેવો (૧૯૩૮), આંખોનું આરોગ્ય (૧૯-૩૮), કખળિયાત—એનાં કારણો અને નિવા-રણ (૧૯૩૮), રાસ્ટી અને રાજેખમ (૧૯૩૮), દર્દી દવાઓ અને દાકતરો (૧૯૩૯), કલેમના રેગો (૧૯૩૯), હસરત રમત અને મહેનત (૧૯૩૯), ખોરાકની પસંદગી (૧૯૩૯), લાંબું ચાલો અને લાંબું જીવો (૧૯૩૯), નિસર્ગોપ-ચાર સર્વસંગ્રહ (૧૯૪૦), ઉચ્ચરેગોમાં નિસર્ગો-પચાર (૧૯૪૫) વગેરે

રમણલાલ કનૈયાલાલ યાજ્ઞિક

ઈ. સ. ૧૮૯૫-૧૯૬૦

જ. : ૨૧-૯-૧૮૯૫. નડિયાદ. વડનગરના નાગર બ્રાહ્મણ. શ્રી. ઇંદુલાલ યાજ્ઞિકના નાના-ભાઈ. પ્રાથ. માધ્ય નડિયાદમાં. ૧૯૧૭માં મુંબઈ. વિદ્વસન કોલેજમાંથી બી. એ. ૧૯૨૦-માં એમ. એ. અને ભાવનગર શામળદાસ ગો-લેજમાં અધ્યાપક. ૧૯૨૯-૩૧માં લંડન જઈ 'ભારતીય રંગભૂમિ' ઉપર મહાનિબંધ લખી પીએચ. ડી. સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય સ્થપાતાં શિક્ષણ-તંત્રના નિયામક. પછી નિવૃત્તિ. અવસાન : તા. ૧૧-૧૨-૧૯૬૦. રચના : ગર્જદ્ર મૌકિકો (સંપા. ૧૯૨૮); Indian Theatre (અ. ૧૯૩૩)

રમણલાલ જેઠાલાલ ભેશી

ઈ. સ. ૧૯૨૬

જ. : ૨૨-૫-૧૯૨૬. જન્મસ્થાન : હીર-પુરા, તા. વિજાપુર, વતન : વડનગર (ઉ. ગુ.). ભટ્ટ મેવાડા બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. શિક્ષણ પિતાશ્રીની

ગામડી રત્નિસ્ટર્ડ શાળા, વડનગરમાં. માધ્ય. શેઠ જી. સી. દાઈસ્ટ્રફ, પિલવાઈ (કે. ગુ.)માં. કોલેજ શિક્ષણ : વડોદરા કોલેજ (મુંબઈ યુનિ.)-માંથી ૧૯૫૦માં બી. એ., એમ. એ. ૧૯૫૪માં વલ્લભવિદ્યાનગર. પીએચ. ડી. ૧૯૬૨માં ગુજ-રાત યુનિવર્સિટીમાં. ૧૯૫૪-૧૯૫૯ ભાષા-સાહિત્ય ભવન, ગુ. યુનિ.માં રિસર્ચ ફેલો ૧૯૫૯-૧૯૬૨ ગુજરાતીના અધ્યાપક સર એલ. એ. આર્ટ્સ કોલેજમાં. ૧૯૬૨-૬૯ લેક્ચરર ભાષા-સાહિત્યભવન, ગુ. યુનિ.માં. '૬૯માં ભાષા-સાહિત્યભવન, ગુ. યુ.માં રીડર. હાલ ચાલુ. રચના : ગોવર્ધનરામ—એક અધ્યયન (૧૯૬૩), રવ. સાક્ષર નવલરામ લક્ષ્મીરામનું જીવનવૃત્તાંત (૧૯૬૬), અખેગીતા-સંપાદન (શ્રી કમારાંકર જોશી સાથે ૧૯૬૭), અલોપ્સા (લે. સં. ૧૯-૬૮), પરિભાણ (વિ., ૧૯૬૯), રાખસેતુ (વિ. ૧૯૭૦); પ્રત્યય (વિ., ૧૯૭૦), ઉત્તમલાલ ત્રિવેદીની ગદ્યસિદ્ધિ (સંપાદન : શ્રી રામપ્રસાદ બક્ષી સાથે ૧૯૭૧)

રમણલાલ નરહરિલાલ વકીલ

જ. : ૧૧-૧૨-૧૯૦૮, ભરૂચ, દસા મોઢ વણિક. પ્રાથ. ગોધરામાં, નડિયાદ-નાશિક-ભરૂચમાં. ૧૯૩૧માં મુંબઈ-વિદ્વસન કોલેજમાંથી બી. એ. ૧૯૩૩માં એમ. એ. ૧૯૩૪માં 'મુકુર' માસિક કાઢેલું. થોડો સમય 'કૌમુદી'ના સહ-તંત્રી. પોતાની માધ્યમિકશાળાના આચાર્ય. રચના : હરતંત્ર અને નાટ્યકલા (૧૯૩૨), પ્રણયકાવ્યો (૧૯૩૨), સુનંદા (ન. ૧૯૪૪)

રમણલાલ નાનાલાલ શાહ

ઈ. સ. ૧૮૯૮

વડોદરા, વીસા લાડવાણિયા. ૧૯૧૭માં વડોદરામાં મૅટ્રિક. શિક્ષક વગેરે થયા પાઠ વ-ડોદરાના 'સચાજ વિજય'ના તંત્રીખાતામાં. હરમ્યાન 'ખાલજીવન' માસિક કાઢેલું, જે ચાલુ છે. રચના ગુલફ જરીના (ન. ૧૯૧૭), અરુ-ણા-વારાંગના કે નીરાગના (ન. ૧૯૧૮), પ્રેમની ખુમારી—ભાગ ૧-૨ (ન. ૧૯૨૦-૨૨), સફેદ ઠગ (ન. ૧૯૨૫), આનંદધારા—ભાગ ૧ થી ૪, બાળકોની રંગભૂમિ વગેરે, ઉપરાત આલોપ-ચોગી પુસ્તિકાઓ

રમણલાલ પીતાંબરદાસ સોની

ઈ. સ. ૧૯૦૭

જ. : ૨૩-૧૨-૧૯૧૭. વણિયાદ કોકાપુર (ઈડર) વ. : મોઢાસા. શ્રીમાળી સોની વણિક. અ. જી (આજનાં ૧૦) વોરણ સુધી મોઢાસા-માં. ૧૯૨૪માં હુણવાડામાંથી મૅટ્રિક મોઢાસા-યુનિ.માં ૩ વર્ષ નોકરી કર્યા પછી ૧૯૨૮માં અમદા. ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં અલયાચ પછી

મોઢાસા હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી સમાજસેવા. રવરાજ્યની લગ્નમાં જી વારલેલ નિવાસ. બંગાળી બ.પાન. રાસાન્સ-કાર અને અનુવાદક. રચના : સામીગીપી બને ભાગ ૧ (૧૯૩૦), બાળકોનાં બીનો (૧૯૩૦), રહુનાદ (યુદ્ધગીતા-૧૯૩૧), ચપનદો (૧૯-૩૩), ગમાચાણુ ક્યા મંગળ (ન. ૧૯૪૬).—મૌલિક તેમજ અનુવાદો બંગાળી—અંગ્રેજી વગેરે ભાષાઓમાંથી—ખાસ કરીને રત્નિન્દનાથ રાગોર, નરેન્દ્રચંદ્ર સેનગુપ્તા, દ્વેગ દાસ, આરુ-ચંદ્ર બંદોપાધ્યાય, તારારાકર બંદોપાધ્યાય, પ્રભાતકુમાર મુખોપાધ્યાય, અવર્નટિનાથ ટા-ગોર, ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યાસાગરના ગ્રંથો, અનેક નાની નાની ગ્રંથમાળાઓ—વગેરે વિપુલ સાહિત્ય

રમણલાલ રણછોડલાલ ગોળવાળા

રચના : રમણકાવ્ય (૧૯૨૦)

રમણલાલ વસંતલાલ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૮૯૨-૧૯૫૪

જ. : ૧૨-૫-૧૮૯૨. સિનોર, વ. : કાલોલ. વડનગર નાગર ગૃહસ્થ. પ્રાથ. સિનોરમાં. માધ્ય. અને આગળ વડોદરામાં. ૧૯૦૮માં મૅટ્રિક. ૧૯૧૪માં બી. એ. ૧૯૧૬માં એમ. એ. વડોદરા રાજ્યની નોકરી. છેક નાયબસૂબાપદ સુધી પહોંચેલા. પ્રથમ કક્ષાના નવલકથાકાર. દૂકી વાતો, નાટકો, અને વિવેચન પશુલબ્ધેલાં. અવસાન : ૨૦-૯-૧૯૫૪. રચના : મહારાણી પ્રતાપ (અ. ૧૯૧૯), સંયુક્તા (ના. ૧૯૨૦), પાવાગઢ (૧૯૨૦), નાના ફૂડનવીસ (અ. ૧૯-૨૨), સંકિત હૃદય (ના. ૧૯૨૫), જયંત (ન. ૧૯૨૫), શિરીષ (ન. ૧૯૨૭), સંસ્કૃતિની ઉત્પત્તિ (અ. નો અનુ. ૧૯૨૮), દિવ્યચક્ર (ન. ૧૯૩૨), ગકળ (નવલિકા-સંગ્રહ. ૧૯૩૨), પદ્મ (નવલિકાસંગ્રહ. ૧૯૩૫), આમલક્ષ્મી—ભાગ ૧ થી ૪ (૧૯૩૬-૩૭), જીવન અને સાહિત્ય (વિવે ૧૯૩૬), નિહારિકા (કા. સં. ૧૯૩૫), ઠગ (ન. ૧૯૩૮), કિતિજ (ન. ૧૯-૩૮), શોભના (ન. ૧૯૪૧), તેજચિત્રો (૧૯-૪૨), અપ્સરા (ન. ૧૯૪૩), કીર્તિ અને વિ-સટ (૧૯૪૬), ગઈ કાલ (આ અ. ૧૯૫૦), કાલભોજ (ન. ૧૯૫૦), બાલભોજ (ન. ૧૯-૫૨), સતી અને સ્વર્ગ (નવલિકાસંગ્રહ. ૧૯-૫૩), રશિયા અને માનવશાંતિ (પ્ર. ૧૯૫૩), ભારતીય સંસ્કૃતિ (અ. ૧૯૫૬), મધ્યાહનનાં મુગળજી (૧૯૫૬), હીરાની ચમક (નવલિકા-સંગ્રહ. ૧૯૫૭), આંખ અને અંજન (ન. ૧૯-૬૦), માનવસીરસ (૧૯૬૦), ભારેલો અગ્નિ (ન.) વગેરે

રમણુલાલ હિંમતભાઈ પાઠક

ઈ. સ. ૧૯૨૨

જ. : ૩૦-૭-૧૯૨૨. રાજગઢ (ગાંધી). પચ-મહાલ. શ્રીગૌડ બ્રાહ્મણ પ્રાય રાજગઢમાં. માધ્ય. ગોપરા-પાદરા-ડોમોઈ-સાવલી-કાલોલ ૧૯૪૦માં મૅટ્રિક સુરત કોલેજથી ૧૯૪૫માં બી. એ., ૧૯૪૨માં એમ. એ. ભુદી જુદી માધ્ય. શાળાઓમાં શિક્ષક ૧૯૪૮-૬૦ પત્ર-કાર છેત્રે મુખર્ધ-દિલ્હી બંગેરમાં ૧૯૬૨-૬૩ રાજપીપળા કોલેજમાં ગુજ.ના અધ્યા; ૧૯-૬૩થી ખારડોલી કોલેજમાં. રચના. ટોંકિયોથી ઇન્કાલ (અ.નાં અનુ. 'સુભાષચંદ્ર બોઝ'નું છ-વન. ૧૯૪૭), સખસે ઈચી પ્રેમસંગાઈ (ના સં. ૧૯૫૬), એખોવની શ્રેષ્ઠ નવલિકાઓ (ડો. જયતપાઠક સાથે. અનુ. ૧૯૫૭), પ્રીતબધાણી (શ્રી. સરિંગ પાઠક સાથે, ના સં. ૧૯૬૧), ધીરે વહે છે દોન (ડો. જયતપાઠક અને સુરેશ ભેશી સાથે અનુ. શોભાખંડનો. ૧૯૬૩), ભાષાસિદ્ધાંતસાર (૧૯૬૫), દિપરાત જત-માનપત્રોનું કટાર લેખન અનેક વિષયે 'વાચ-સ્પતિ' તબલ્લુસથી પણ

રમણિક કિશનલાલ મહેતા

વણિક નાનાલાલની ઘેરી છાયા બાળા કવિ જુવાન વયે અવસાન રચના મધુબરી (ચા-લીસેક મધુરગીતા ૧૯૩૨), દિપરાત 'કામીનો કંકારવ'—પુરવણી (સંપા. ૧૯૨૩)

રમણિક બળદેવદાસ અરાલવાળા

ઈ. સ. ૧૯૧૫

જ. ૧૦-૬-૧૯૧૫. અરાલ (ખેડા). ખ-ડાયતા વાણિયા પ્રાય. કીપરી (ખેડા). ૧૭ વર્ષે સુધી પિતાના મંથા બંગેરમાં. ૧૯૩૦-૩૧માં અમદાવાદમાં આવી ભુદી જુદી મિલોમાં 'કેન્સીનેબર' 'કુમાર'ની કવિસભાના સતત સંપર્કે કવિતાલેખનને આગમ. કવિ તરીકેની ખ્યાતિ પ્રસાર્યા પછી અંગ્રેજીનું અધ્યયન ૧૯-૪૧થી ૧૯૪૮માં અમદા. ન્યૂએન્યુ. હા. રફ માથી મૅટ્રિક. આ પહેલાં ૧૯૩૭ના સું યુનિ. ના ગુજ ગવપચસત્રકમાં એમનું 'તલસાટ' કાવ્ય છપાઈ ચુકેલું ૧૯૪૮માં ગુજ. કો.માંથી બી એ સારથી 'ગુજરાતસમાચાર. પ્રકાશન'માં અને ૧૯૫૧માં એમ એ ૧૯૫૨થી શિ-લક-જનન ૧૯૫૪માં બી એડુ. થયા. ૧૯૬૦ થી મોડાસા કપડવળ—અમદાવાદમાં કોલેજ-માં શિક્ષક. રચના. તળીનાબાડી (બાલકાવ્યો. ૧૯૬૧), મતીમા (કા. સ. ૧૯૪૧), સાદીપનિ-નાં રેખાચિત્રો (પ્રસંગચિત્રો. ૧૯૪૫), રસ-પોખી (બાલકાવ્યો. ૧૯૪૫), સાહસકથાઓ એ નો અનુ ૧૯૪૬), સાંખી ભત્રા (અં. નો

ટોલરેંચની ના. અનુ ૧૯૬૦)

રમણિક મેઘાણી

રચના : આશિષ્ય નિકેતન (અનુ ૧૯૬૦), ભેડા સકોર ધારે (સંસ્મરણો. અનુ. ૧૯૬૩)

રમણિકરાય અમૃતરાય મહેતા

જ. : ૫ ૬-૧૮૮૧, અમદાવાદ. વડનગરા નાગરગૃહસ્થ. પ્રાય. માધ્ય. અમદાવાદમાં મુ-ખર્ધની ન્યૂ હાઈસ્કૂલમાંથી મૅટ્રિક પાછળથી કે.ય. બાબાનું જ્ઞાન. ૧૯૧૪-૧૬માં 'હિંદુ-સ્તાન' દૈનિકમુખર્ધમાં તત્ત્રી; પાછળથી મુખર્ધના 'ગુજરાતી' સાપ્તાહિકના તત્ત્રીખાતામાં. જત-માનપત્રકાર. નવલકથાકાર. સદ્ગત : રચના. નવો જમાનો અમૃત કે જહર (અનુ, ન. ૧૯૦૭), સમ્રાટ ન્યોર્ (ચ. ૧૯૧૨), દિના-બંસ (અનુ, ન. ૧૯૧૩), ધર્મોચાર્યનો વિખ-વાદ (૧૯૧૪), ભુજબળથી ભાગ્યપરીક્ષા (ન. ૧૯૧૫), ભદ્રપુરની ભદ્રસ્થામા (અનુ., ન. ૧૯૧૬), રોનક મહેલાની રાજખટપટ (ન. ૧૯૧૬), ભાગીરથીની ભૂલ્ય (અનુ., ન. ૧૯-૨૫), દરાલાખનો દલ્લો (અનુ, ન. ૧૯૨૫), આજકાલનાં નાટકો (૧૯૩૦)

રમણિકલાલ જયચંદલાઈ દલાલ

ઈ સ ૧૯૦૧

જ. ૧૪-૧૦-૧૯૦૧ કાંખડ (કપડવળ). જ. : ખડાલ. દસા ખડાયતા વાણિયા. પ્રાય માધ્ય નડિયાદમાં ૧૯૨૩માં ગુજ. કો. અ-મદા. માથી બી. એ પછી એલએલ બી. અમ-દાવાદમાં વકીલાત સંસ્કૃત સાહિત્યના સારા જ્ઞાતા. રચના. નાગાનંદ (સં. ના. નો અનુ. ૧૯૨૭), ગુલછરી (૧૯૨૮), યુષ્માજલિ (૧૯-૨૯), ન્યાતિરક્ષા (ન. ૧૯૪૪), સ્વપ્નસુદરી (૧૯૪૨), દિપરાત સંખ્યાબધ નાટકો-નવલ-કથાઓ-નવલિકાઓના અનુવાદ. અત્યારે શ્રીમદ્ભાગવતનો અં. અનુવાદ કરે છે

રમેશચંદ્ર ગજાજવનદાસ મહેતા

ઈ સ ૧૯૩૭

જ. : ૨૮-૪-૧૯૩૭ ઠંઠલાલ. ઔદીચ્ય-સહસ્ત્ર આ વ્યવસાયે તળીબ. હાનરેક કાવ્ય-કૃતિઓ અનેક સામયિકોમાં છપાઈ છે.

રમેશ ભટ્ટ

રચના : વનકૂશ (અનુ ૧૯૬૪), અખના (કા. સ.)

રમેશ રંગનાથ ધારેખાન, 'ગૌતમ'

ઈ સ ૧૮૯૮

જ. નન્યુ ૧૮૯૮ ઢારકા : ન. પાટણ (જ. ગુજ.) વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ. વડોદરામાંથી ૧૯૧૫માં મૅટ્રિક, ૧૯૧૬માં બી. એ, પ્રથમથી

પત્રકારત્વમાં 'રમાપતિ' 'મનોરમ' બંગેરે તખ-લ્લસોથી. મુખર્ધમાં 'હિંદુસ્તાન' દૈનિકના હપતંત્રી હતા. રંગનમાં વસી 'બ્રહ્મદેશ' સા-પ્તાહિક ચલાવેલું. 'અર્ધો જતમાન' અને 'રંગ-નમેશ'ના પણ તંત્રી. ઘણા લેખો લખ્યા છે પાછળથી વડોદરા રાજ્યના ભાષાંતર ખાતામાં. કેટલાંક ગ્રંથોથી સંન્યસ્ત. નામ 'રવામી પ્રણવ-તીર્થ' આણમાં નિવાસ રચના : જુતવિવેચન (જતમાનકારત્વ ૧૯૪૬) મહિન્ન સ્તોત્ર (સુ વિસ્તૃત અનુ૦) ને બીજા તત્ત્રજ્ઞાનના ગ્રંથ બંગેરે રમણ

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : હથોગપર્ષ (૧૯૩૩)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રવાણ મૂલજ અચારી ઈ સ. ૧૯૦૩—
કચ્છ અખરનું મોડવદર. ખારોટ. જન્મ. સં. ૧૯૫૬ના જે. જ. ૧૪. રચના : પ્રતાપ-પરચીસી, માંડબડો, નો'તા મારના (૧૯૪૮), અખરની હોનારત બંગેરે

રવિપ્રભ ઈ. ૧૨મી સદી
જેન સાધુ. રચના. રીલભાવનાટુનિ (સં., ૧૧૭૩)

રવિશંકર ગણેશજી અં. ભરિયા

ઈ. સ. ૧૮૬૩-૧૯૪૩

જ. : ૨-૫-૧૮૬૩. રાજકોટ. વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ. ૧૮૮૧માં મૅટ્રિક કાઠિ. હા. રફ. માં ૨ વર્ષે શિક્ષક, પછી ભૂજ. હા. રફ માં. ૧૮૮૩માં મુખર્ધગ્રાન્ડ મેડિ કો. મા અલયાસ. ૧૮૮૮માં એલ એમ., એન્ડ એસ. માં ૧ વિષય પૂરતા નાપાસ. નાનાં કાઠિ. રજવાડામાં ડૉક્ટર. ૧૮૯૮માં 'સદમણુ કેમિકલ લેબો.'ના આસિ ડિરેક્ટર. આયુર્વેદના પણ જ્ઞાતા. ૧૯-૦૩થી માંગરોળ-સોરઠમાં સરકારી મેડિકલ ઓફિસર. ૧૯૧૭ થી નિવૃત્ત ૧૯૨૧થી રાષ્ટ્ર-સેવામાં. અવસાન : માર્ચ, ૧૯૪૩. રચના : વઢુને શિખામણુ (૧૮૯૧), મરજીની ટુકી હ-કીકત (૧૯૦૬), દીર્ઘાંશુ રી રીતે યત્રાય (૧૯-૧૪), નાગરના રિવાજો તથા તેમાં થવા લેઈતા ફેરકાર (૧૯૦૦), સુખમય જિહ્વા (૧૯૧૮), વગર દોહડાનો વેધ (૧૯૨૮), શુદ્ધવસ્થામાં તંદુરસ્તી (૧૯૩૦), હઠયોગ બંગેરે

રવિશંકર નરોત્તમદાસ પાઠક

ઈ. સ. ૧૯૧૫

જ. : ૩૧-૩-૧૯૧૫. સારસા વ. : વડો-દરા. નાંદેરાબ્રાહ્મણ પ્રાય વડોદરામાં. માધ્ય ભાદરવામાં અને વડોદરામાં, ૧૯૩૪માં મૅટ્રિક. ૧૯૫૨માં 'રાષ્ટ્રભાષાસ્ત' વડોદરારાજ્યનાં રેવન્યુ—હિસાબી ખાતાંઓમાં ૧૯૫૦ સુધી સેવા. પછી 'શારદા' માસિકના સુચાલનમાં.

યુનિ.માં પુસ્તકાલયમાં. ૧૯૬૪માં 'બીજીલાં-મોતી' માસિક શરૂ કર્યું—સંપાદક. નાનાંમોટાં થઈને કુલ ૬૨ પુસ્તકો લખ્યાં છે : ૨૪ પ્રસિદ્ધ છે. રચના : અંતરના હીરો (કા. સં. ૧૯૪૦), કનકતારા (૧૯૪૧), ક્રમણાસિંધુ (બા. ના. ૧૯-૪૫), પતિતપાવની (મરા. નો ગદ્યાનુવાદ. ૧૯-૪૯), મધુકાંતા (ન. ૧૯૪૯), મહાલસા (બા. ૧૯૪૯), જયભવાની (ન. ૧૯૫૦), રાજકુમારી (કા. ૧૯૫૦), રાધામોહન (ના. ૧૯૫૧), રૂપા-રાણી (વા. ૧૯૫૨), વરદાન (ન. ૧૯૫૨), મોર-પિચ્છ (બા. કા. ૧૯૫૩), વાસવદત્તા (અનુ. ના. ૧૯૫૪), અમૂલ્યની આત્મકથા (કા. ક. ૧૯૫૪), શકુતલા (ન. ૧૯૫૫), વિહારી બિનોદ (વા. ૧૯૫૭), ભક્તકથાઓ (૧૯૫૮), મુક્તિ (વા. સં. ૧૯૫૬), શ્રીરામકથામૃત (ક. કા. ૧૯૬૦), શ્રીકૃષ્ણલીલામૃત (ક. કા. ૧૯-૬૧), શ્રી હરિગીતા (પદ્ય. ૧૯૬૩), દિવ્ય ન્યાયિતિ (વા. સં. ૧૯૬૫), રિમ્ત અને આંસુ (વા. સં. ૧૯૬૬), વનમાલા (કા. સ. ૧૯૩૭)

રવિશંકર રાવરામ બ્યાસ

(રવિરામ મહારાજ) ઈ. સ. ૧૮૮૪

જ. ૨૫-૨-૧૮૮૪. રુડી (તા. માતર, જિ. ખેડા) વ. સરસભણી (તા. મહેમદાવાદ) બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. વતનમાં. થોડું સ શિક્ષણ. આર્ય-સમાજના પ્રચારક થયા. બચપણથી જ સેવાનાં કાર્યોમાં સક્રિય રસ. ઈ. સ. ૧૯૧૬માં ગાંધીજીનો કાચરખ આશ્રમમાં પ્રવર્તે. ત્યારથી રજા-યેલા દેશ-સેવક. દીન અનાથ ગરીબોના બેઠી ભૂદાનપ્રવૃત્તિ અને સર્વોદયપ્રવૃત્તિના એક અગ્રગણ્ય સંચાલક. રચના : પર્વ મહિમા, મારો ચીનનો પ્રવાસ, આમ-રચના (૧૯૪૭)

રવિશંકર મહાશંકરજેશી

ઈ. ૧૮૯૭-૧૯૭૩

જ. ૧-૯-૧૮૯૭. રાજુલા વ. : ખોટાદ-ઔદીચ સહસ્ર બ્રાહ્મણ. પ્રાથ રાજુલામાં. શિહોરમાંથી મેટ્રિક. ભાવનગર રામજીદાસ કો-લેજમાંથી બી. એ. ૧૯૨૪માં એમ. એ. થયા અને ત્યાં જ ગુજ ના અધ્યાપક નિવૃત્ત થયા પછી થોડો સમય અમદાવાદની લો સો-સાયટીના વિનયન વિભાગના આચાર્ય છેલ્લે ભાવનગરમાં નિવૃત્તજીવન. ગુજ. સાહિત્યના આરૂઢવિવેચક. ૧૯૭૩માં અવસાન : રચના : અનુભવખિદુ (અપાકૃત. સંપા. ૧૯૪૬)

રવિશંકર મહાશંકર રાવળ

ઈ. સ. ૧૮૯૨

જ. : ૧-૮-૧૮૯૨. ભાવનગર. ઔદીચ સહસ્ર બ્રાહ્મણ પ્રાથ. માધ્ય. ભાવનગરમાં. ૧૯૧૦માં મેટ્રિક. મુંબઈની આર્ટ સોસાયટીમાં

પાંચ વર્ષનો ચિત્રકલાનો અભ્યાસ. મુંબઈમાં 'વીસમી સદી'ના તંત્રી હાજી મહમદ અલાર-ખિયાના સંપર્કમાં આવ્યા અને કોલેજન પાસ્યા. અમદાવાદમાં આવી કળાને વિકસાવવા 'કુમાર કાર્યાલય'ની સ્થાપના—વૈદ્ય પ્રોસેસ અને છાપખાનું. એકખાનું ચિત્રકલા અને બીજી બાજુ 'કુમાર' માસિકનું સંપાદન. પોતાની ચિત્ર-શાળામાં અનેક વિદ્યાર્થીઓને તાલીમ આપવા લાગ્યા. તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓ આવ્યા. નવપાન રશિયા વગેરે દેશોના પ્રવાસે જઈ આવ્યા. અત્યારે 'સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી'ના માનાહ અધ્યાપક. ભારત સરકારે 'પદ્મશ્રી'નો ઈલકાળ આપી સંમાન્યા. રચના કળાકારની સસારચત્રા (પ્ર. ૧૯૪૭), કલાચિતન (૧૯૪૭), અજન્તાના કલામડો, મેં દીકાં નર્મ માનવી, વગેરે

રવિસાગર

ઈ. ૧૬મી સદીનો હતરાઈ તપગચ્છના હર્ષસાગરના રાજસાગરના શિષ્ય. રચના : રૂપસેનચરિત્ર (સા., ૧૫૮૦), પ્રદ્યુમ્નચરિત્ર (સ. માંડલમાં ૧૫૮૯), મોન એકાદશી કથા (સા., ભીનામાં ૧૫૮૯)

રવિસાહેબ

ઈ. ૧૮મી સદીના મધ્ય ભાગ ગુજરાતના આમેદ તાલુકાનું તણછાગામ. બલસલી વણિક વૈષ્ણવ મંદારામના પુત્ર. જન્મ : સ. ૧૭૮૩ વે. સુ. ૧૫ ગુરુ. નામ 'રવજી' લાણુ સાહેબના સાથીદાર. કચ્છ-રાપરમાં ધર્મ-સ્થાન કર્યું. હિંદી રચના ચિતામણિ, લાણુ-ગીતા, મનઃસંયમ, પરાક્રોશ પ્રબંધ, રવિ લાણુ પ્રશ્નોત્તરી, માહાત્મ્ય, સાખીઓ કુટુંબ પદો

રશ્મિન્ ગોવિંદલાલ મહેતા

ઈ. સ. ૧૯૩૩

જ. : ૨૧-૯-૧૯૩૩ નરોડા (અમદા) બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. માધ્ય. અમદા. કો. ગુજરાત-માં. ૧૯૫૨થી વર્તમાનપત્રકારત્વના વ્યવસાય-માં. 'સંદેશ' 'ખાલસદેશ' 'ગુજરાત સમાચાર' 'પ્રભબંધુ' 'સોવિયેત દેશ' આદિમાં જુદા જુદા હોદ્દા ઉપર ૧૯૬૫થી ગુજરાત સરકારના માહિતીખાતામાં. રચના : નેક્ષ ભારત દેશની સરહદ (૧૯૬૩), મહાસાગરની મુસાફરી-ભાગ ૧-૨ (૧૯૬૪), કચ્છનો રણુમોરચો (૧૯૬૫) પારિજાતક (૧૯૬૬), નંદીની ખૂંધ (૧૯૬૬)

રસિકલાલ છોટાલાલ પરીખ,

'મુસિકાર'

ઈ. સ. ૧૮૯૭

જ. : ૨૦-૯-૧૮૯૭. સાદરા વ : પેયા-પુર (અમદા) પ્રાથ અને માધ્ય. ૩ સાદરામાં. માધ્ય નાં બાકીનાં અમદા. પ્રોપાયેટરી હા. સ્કે. માં. ૧૯૧૨માં પિતાજીનું અવસાન. ૧૯-

૧૨માં મેટ્રિક. આર વર્ષ પૂનામાં રહી કમ્પોઝિટ કો. માંથી ૧૯૧૭માં બી. એ. (સરસ્વત સા. એ પ્રથમવર્ગ). ૧૯૧૩માં જ સ્વ. રા. મિ. પા. ૧૬-નો સપર્ક. પૂનામાં ડો. ગુણે-પ્રો. રા. નંદે-પ્રો. ભાટે અને મ. મ. વાસુદેવ ગારી અભ્યાસકરના શિષ્યવ્યવના લાભ ત્યાં જ મુંબઈની બિનવિજય-છનો સપર્ક અને પ્રાકૃત વ્યાકરણનો અભ્યાસ. ૫. સુખલાલજીનો પણ સપર્ક ત્યાં જ ૧૯૨૦-માં અમદા. માં આવી ઇલકાલ યાસિકે સ્થાપે-લા 'ગુજરાત કેળવણી મંડળ'માં સ્વયંસેવક. એમ એ ની રાજાજી તંત્રી કરી, પણ રાષ્ટ્રિય ચળવળને કારણે પરીક્ષા ન આપી અને ગાંધીજીએ સ્થાપેલી ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં પ્રો. પાઠક વગેરે સાથે જોડાઈ ગયા. 'પુગતરવ' ત્રેમાસિકનું સંચાલન ૧૯૩૦-૩૭માં ખાનગી અધ્યાપન ૧૯૩૭માં ગુજરાત વિદ્યાસભાના સહાયક મત્રી થયા. ૧૯૩૯ થી અનુસ્તાનક કે દ્ર બહુયુતેના અધ્યક્ષ થયા ૧૯૭૦ થી ત્યાજ માનાહ અધ્યાપક. અનેક વિદ્યાર્થીઓને શા અને ભારતીય પ્રા. સંસ્કૃતિમાં એમ. એ. કર્યા, પીએચ. ડી. કર્યા કાર્ય આજે પણ સતત ચાલુ ૧૯૫૪માં મુંબઈ યુનિ.નાં હક્કર વસનજી બ્યા-ખ્યાનો 'ગુજરાતની રાજધાનીઓ' ઉપર થયાં સંસ્કૃત કાવ્યશાસ્ત્ર-ન્યાયશાસ્ત્ર અને ગુજરાત. ઇતિહાસના હ્રસ્વ કલાના પડિત અને કવિ રચના કાવ્યપ્રકાશ (દ. ૧ થી ૬., પ્રો. રા. વિ. પાઠક સાથે અનુ. ૧૯૨૪), વૈદિક પાઠાવલી (સમૃદ્ધ. સાનુવાદ. ૧૯૨૭), પહેલો ક્યોસા ટોલ્સ્ટોયની વા અનુ. ૧૯૩૧), રૂપિયાનુ ઝાડ (ન ૧૯૩૧), કાવ્યાનુશાસન હેમચંદ્રેત સંપા. અને એતિ. ઉપો-ભાગ ૧-૨, અ ટિપ્પણ સાથે ૧૯૩૮), તત્ત્વોપપ્તવસિદ્ધિ (આર્વાક ગ્રંથ ૫ સુખલાલજી સાથે સંપા. ૧૯૪૦), જીવનનાં વહેણો (વા. સ. ૧૯૪૧), પ્રેમનું મૂલ્ય (ના ૧૯૫૦), સ્મૃતિ (કા. સ. ૧૯૫૨), કાવ્ય-પ્રકાશ-ખંડન (સિદ્ધચંદ્રનું; સંપા. ૧૯૫૩), રાવિલક (ના. ૧૯૫૭), તૃત્યરત્નકોશ (ડો. પ્રિ. જ શાહ, સાથે સંપા. ૧૯૫૭), ગુજરાતની રાજધાનીઓ (૧૯૫૮), કાવ્યદર્શન-કાવ્યપ્રકાશ સંકેત (સંપા. ૧૯૫૬), આનંદમીમાંસા (વ્યા-ખ્યાનો, ૧૯૫૩), ઇતિહાસ : પદ્ધતિ અને સ્વરૂપ (આખ્યાનો ૧૯૬૩), પુરાવચન અને વિવેચન (વિ. ૧૯૬૫), ગુજરાતનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ ભાગ ૧-૨ (સંપા. ડો. હ. ગં. શામી સાથે; ૧૯૭૨)

રાધવ કવિ

ઈ. સ. ૧૮૭૦-૧૯૧૧

કચ્છ-નાગેચા ગામ. જન્મ : સં. ૧૯૨૬ ચે. સુ. નવમી હુહાણા અવસાન : સં. ૧૯-

૬૭ આષાઠ વ. ૭ રચના • ખેતાબાવની (કચ્છી), સતાસંત દર્પણ (કચ્છી) વગેરે

રાધાદાસ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના : અધ્યાત્મનારાયણ (૧૭૭૨), ભગવદ્ગીતા (૧૭૨૬)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

રાજકુશલ ઈ. ૧૬મી સદીનો—અત તપગચ્છના વિજયસેનસૂરિના ૭ વરાળના આનંદકુશલના શિષ્ય. રચના : ખીમસૌભાગ્યા-લ્યુદય કાવ્ય (અંતિ. સં., ૧૫૬૪), સૂક્તિકા-ત્રિશિકા-વિવરણ (સં., બંદોરમાં ૧૫૬૪)

રાજચંદ્ર ઈ. સ. ૧૮૬૭-૧૯૦૧ જ. : ૧૧-૧૧-૧૮૬૭. રાયચંદ રવજ મહેતા. વવાણિયા મોરખીના શ્રીમાળી જૈન વણિક. પરમ યોગી અને તપસ્વી. ધર્મ રથાનક-વાસી જૈન, છતાં અદ્વૈતવેદાંતના સમર્થ વિદ્વાન. મ. ગાંધીજી એમને પોતાના એક પ્રેરણાદાયક ગુરુ કહેતા. આજે શ્રીરાજચંદ્રજીનું મોટું શિષ્યમંડળ છે. અવસાન : ૯-૪-૧૯૦૧. રચના • આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્ર (નડિયાદમાં ૧૮૬૯), હગમતે મહાતે (૧૯૫૮), આલોચના (૧૯૫૮), શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની દર્શાંત કથાઓ (૧૯૫૬), સિદ્ધિનાં સોપાન (૧૯૫૮), અન્ય છટક સંખ્યાબંધ ગદ્યપદ્ય ગ્રંથો—પત્ર-સંગ્રહ વગેરે

રાજચંદ્રસૂરિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પાર્શ્વચંદ્રના સમરચંદ્રના શિષ્ય રચના : દશવૈકલિક સૂત્ર વાર્તિક (સં., ૧૬૨૨)

રાજતિલકગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે. એ. સાધુ. રચના : શાલિભદ્ર મુનિરાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજધરદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રચના • ચંદ્રહાસ આખ્યાન—અર્વા. ગુજ. નો પાસ

રાજપાલ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. એ. સાધુ. રચના : જંબુકમારરાસ (૧૫૫૦ ?)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજરત્ન ઈ. ૧૮મી સદીનો અતભાગ જે. એ. સાધુ રચના : ઉત્તમકુમારનો રાસ (૧૭૬૫)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

રાજરત્નગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ ઈર. જે. એ. સાધુ. રચના • નર્મદામુદરી રાસ (૧૬૩૬), વિજયશેક વિજયરોહણીનો રાસ (૧૬૪૦)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજરત્નસૂરિ

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. એ. સાધુ. રચના : હરિખલ માછી ચોપઈ (૧૫૪૨)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજવલ્લભ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ ધર્મધોષગચ્છના ધર્મસૂરિની પરપરામાં મહીચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના : ષડાવસ્થક-વૃત્તિ (સં., ૧૪૬૮), ભોળપ્રબંધ (અંતિ., સં.)

રાજશીલ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ચિત્તોડ. જે. એ. સાધુ રચના : વિક્રમ-આપર ચરિતચોપઈ (૧૫૦૭), અમરસેન વચર-સેન ચોપઈ (૧૫૩૮), ઉત્તરાધ્યયન ગીતા—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજશેખરસૂરિ મલધારી

ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ મલધારી અભયદેવસૂરિના સંતાનીય નરેન્દ્રમલસૂરિના પદ્મદેવના તિલકસૂરિના શિષ્ય. રચના : નેમિનાય કાગુ—કૃતર અપ-ભ્રંશની કૃતિ (સુ.). આ આચાર્યે સં.માં શ્રીધર-કંદેલીપંજિકા અને પ્રાકૃત દ્વયાશ્રય કાવ્ય (કુ-મારપાલચરિત)ની વૃત્તિ પણ રચેલ છે. સ. રચના • પ્રબંધકોશ—ચતુર્વિંશતિ પ્રબંધ (સં., દિલ્હીમાં ૧૩૪૬), કૌતુકકથા, સ્વાદ્વાદકલિકા, સ્વાદ્વાદહીપિકા, રત્નાવતાર પંજિકા, પડ્દેશન-સમુચ્ચય

રાજસાગર ઈ. ૧૬-૧૭મી સદીની સંધિ થરાદ. જે. એ. સાધુ. રચના : લવકુશ રાસ (૧૬૧૬), પ્રસન્નચંદ્ર રાજહર્ષિ રાસ (૧૫૯૧)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજસાર ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. એ. સાધુ. રચના • કુલધ્વજ કુમાર-રાસ (૧૬૪૭)—અર્વા. ગુ.નો આરભ

રત્નસિંહ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ બહાડમેર, ચપાવતી. જે. એ. સાધુ રચના • આરામ શોભા ચોપઈ (૧૬૩૧), વિનય-ચટરાસ (ચપાવતીમાં. ૧૬૨૩)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

રાજમુંદર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પદ્મસાગરના શિષ્ય. રચના : વડોદરાના દાદા પાર્શ્વનું સ્તવન (સં., ૧૬૨૮)

‘રાજહંસ’ (૧)

રચના : યોગેશ્વર કૃષ્ણ ભાગ ૧ થી ૬, રાજ-વાસતી (કા. સં. ૧૬૪૭), દિગ્ધર (ન ૧૬૪૭)

રાજહંસ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. એ. સાધુ રચના : વિજય શેક ચોપઈ (૧૬૩૬)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજહર્ષ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ બિકાનેર. જે. એ. સાધુ. રચના : થાવચ્યા ગુરુસેલગ ચોપઈ (૧૬૪૬)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રાજે ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ કેરવાડા. મોદિસલામ કૃષ્ણભક્ત. રચના • જ્ઞાનબોધ (સુ.), દ્વાદશ મહિના (સુ.), પ્રકાર-ગીતા, રાધિકાવિવાહ (સુ.), રુક્મિણીહરણ, પ્રેહેગીતા, પદસંગ્રહ (સુ.)—અર્વા ગુજ., ૬૭ કેટલીએ કૃતિઓ અમુદ્રિત છે.

રાજેન્દ્ર કેશવલાલ શાહ ઈ. સ. ૧૯૧૩ જ. : ૨૮-૧-૧૯૧૩. કપડવંજ. દસા શ્રી-માળી વાણિયા. પ્રાથ. માધ્ય. કપડવંજમાં. ૧૯૩૨માં મૅટ્રિક. ૧૬ વર્ષ વિલ્સન કો મુ-બઈમાં, પછી વડોદરામાં અને ૧૯૩૭માં બી. એ. ૧૯૩૦-૩૧ની અસહકારની લડતમાં ભાગ લીધેલો. બંધે વેપારી છતાં ઉચ્ચ પ્રકારના કવિ. રચના : મ્વનિ (કા. સં. ૧૯૫૧), આંદોલન (કા. સં. ૧૯૫૧), શ્રુતિ (કા. સં. ૧૯૫૭), મોરપીંછ (બાલકાવ્યો. ૧૯૬૦), શાંત કોલા-હલ (કા. સં. ૧૯૬૨) વગેરે

રાજેન્દ્ર સોમનારાયણ દલાલ

ઈ. સ. ૧૮૮૩-૧૯૬૨ જ. : ૧૨-૧-૧૮૮૩. સુરત વડનગરા ના-ગર બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. માધ્ય. સુરતમાં. ૧૮૯૮માં મૅટ્રિક. ૧૯૦૨માં વડોદરા કો.માંથી બી. એ — એ વખતે શ્રી અરવિંદ ધોષ વડોદરા કોલેજના આચાર્ય. મુંબઈ જઈ મુંબઈના સચિવાલયમાં થોડા સમય, પછી શિક્ષક અને પછી સ્પિસી બંકમાં. થોડા જ સમયમાં છૂટા થઈ શેર-બજારના બંધામાં ઉપપ્રમુખ, પછી શેરબજારના પ્રમુખ પણ અવસાન : ૧૧-૫-૧૯૬૨. રચના : વિપિન (ન ૧૯૧૦), મોગલસંઘ્યા (ન. ૧૯૨૦)

રાજાસુત ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રચના : મહિરાવજીનું આખ્યાન (૧૬૩૧)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રાધાબાઈ ઈ. ૧૮મી સદી રચના • આતુરી, રાધાની અસવારી—અર્વા. ગુજ. પદ્ય નોંધ પ્રાચીન કાવ્યમાળાના ૬૬૩ અથવા વડોદરામાં રહેલી અવધૂતનાથની શિષ્યા ‘રાધાબાઈ’ દક્ષિણી બ્રાહ્મણના કરી છ એક ગ્રંથ છપાયા છે, અને સં. ૧૮૬૦—સન ૧૮૩૪માં હયાત કહી છે; પરંતુ કસોટીમાં ‘દિવાળીબાઈ’ની જેમ જ આ પાલકી બનાવટી માલૂમ પડી છે

રામ (૧) ઈ. ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે એ શ્રાવક. રચના : નેમિરાસ—આખૂ-રાસ (૧૨૩૩)—કૃતર અપભ્રંશની પદ્યરચના

રામ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો હત્તરાચં
સારસ્વત બ્રાહ્મણ. રચના : ભાગવતનો
૫૮૫૨૬૬, ૫૮૬૨૬૬, ૬૨૫૨૬૬—અર્વા.
ગુજ. પદ્ય

રામકૃષ્ણ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો હત્તરાચં
રચના : પદ્મસંપ્રદાય, રાસપંચાધ્યાયી

રામકૃષ્ણ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો હત્તરાચં
કૃતિયાણા (જિ. ભૂનાગઢ). ક્રોનોગિયો
બ્રાહ્મણ. રચના : ગજેન્દ્રમોક્ષ, સ્વર્ગશિલ્પિણી
(૧૬૪૪)

રામચંદ્ર (૧) ઈ. સ. ૧૦૮૬-૧૧૭૪
અણહિલપુર પાટણ. આચાર્ય હેમચંદ્રના
શિષ્ય. જન્મ : ૧૦૮૬, દીક્ષા : ૧૦૯૪, સૂરિ-
પદ : ૧૧૧૦, પદ્મધર : ૧૧૭૩. અવસાન.
૧૧૭૪. સમર્થ વિદ્વાન. સંસ્કૃત રચના : રઘુ-
વિલાસ, નલવિલાસ, યદુવિલાસ, સત્યહરિશ્ચંદ્ર
(ના.), નિર્લયણીમયોગ (ના.) મલ્લિકામકરંદ
મકરણ (ના.), રાધવાલ્ક્યુદય (ના.), રૌહિણી-
મૃગાંકમકરણ (ના.), વનમાલા (ના.), ક્રીમુદી-
મિત્રાણંદ (ના.), ચાંદવાલ્ક્યુદય (ના.), અને
નાટ્યશાસ્ત્રનો 'નાટ્યરૂપણ' અંથ વગેરે સો-
પ્રબંધોના રચયિતા

રામચંદ્ર (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રચના : કૃષ્ણલીલા (મધ્ય. ગુજ. ૩૭
ભૂમિકા)

રામચંદ્ર (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો હત્તરાચં
અમદાવાદ-શાહપુર-કોટડીમાં ભાટવાડામાં
રહેતો. બારોડા. રચના : ટોપીવાળાનાં કવિત્ત

રામચંદ્ર (૪) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ
નવાનાગર. જ. લોંકા. રચના : તેજસારનો
રાસ (૧૮૦૩)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય. (મુ)

રામચંદ્ર અધ્યયુ
રચના : ગીતાંજલિ અને કૃલચયન (અનુ.
૧૯૨૩)

રામચંદ્ર દામોદર શુક્લ ઈ. સ. ૧૯૦૫
૮-૭-૧૯૦૫. શહેરા (પંચમહાલ). શ્રીગૌડ
બ્રાહ્મણ. પ્રાચ. શહેરોમાં. માધ્ય. હાલોદ ગોધ
રા-અમદાવાદમાં ૧૯૨૧માં મૅટ્રિક. ૧૯૨૫માં
ગુજ. કો માધી બી. એ., ૧૯૩૧માં એમ. એ.
વચ્ચે ૧૯૩૦માં એલ. એલ. બી. વચ્ચે શિક્ષક-
નો વ્યવસાય, અને ૧૯૪૦-૪૧માં અમદા-
વાદની લો. કૉલેજમાં વ્યાખ્યાતા. ૧૯૫૦-૫૫
ગુજ. યુનિ. ની સેનેટના સભ્ય. પંચમહાલના
સ્કૂલ ધોડના હવે રચના સુધી પહોંચેલા.
અનેક માનવંત હોદ્દા ભોગવ્યા. રચના : સિવ-
લેન્ડની સ્વતંત્રતા (૧૯૨૪), નવલિકાસંપ્રદાય

ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૮-૩૨), ગુજરાતી સાહિત્ય
એનું મનન અને વિવેચન (૧૯૩૬), પશ્ચિમની
કલાકૃતિઓ (૧૯૩૬)—ધણા લેખો વિવેચનના

રામચંદ્ર નારણજી પંડ્યા ઈ. સ. ૧૯૧૮
જ. ૧૫-૫-૧૯૧૮. શીલી (તા. આણંદ),
પ્રાચ. વતનમાં, માધ્ય. એડ-કમરેડ-ખંભાત-
૧૯૩૬માં મૅટ્રિક. અમદાવાદ. ગુજ. કો. ૨ વર્ષ
કરી લા. દ. આર્ટ્સ કો. થી ૧૯૪૦માં બી. એ.
ગુજ. વિદ્યાસભામાંથી ૧૯૪૨માં એમ. એ;
અને ૧૯૬૫માં વડો. યુનિ. થી પીએચ. ડી.
રામ અમદાવાદ-ચિ. ન. વિદ્યાવિહારમાં
શિક્ષક. પછી નડિયાદ-કોલેજ ગુજ. અધ્યાપક.
બે વર્ષ કામચલાઉ આચાર્ય રચના : દુર્ધત
અને શકુંતલા (વા. ૧૯૪૭), સુભાષિતાવલિ
(સંપા. ૧૯૪૮), સ્વપ્નવાસવદત્ત (અનુ. ના.
૧૯૫૫), મણિલાલ રાતાબી અંથ (ડો. રણ-
જિત પટેલ સાથે. ૧૯૫૮), અર્વાચીન ગુજ-
રાતી સાહિત્યસ્વરૂપોના વિકાસ (૧૯૫૮),
'સુદર્ભ' (કવિમાળા શ્રેણી; હિંદીમાં. ૧૯૬૪),
ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક વારસો (સંસ્કરકથા.
૧૯૬૬)

રામકૃષ્ણ હરખજી શાસ્ત્રી

ઈ. ૧૯મી સદી
અમદાવાદ. રચના : માનવગદ્ય સૂત્ર (સં.,
સંપાદન)

રામચંદ્રસૂરિ ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
પૂર્ણિમાગચ્છના અભયચંદ્રસૂરિના શિષ્ય.
રચના : વિક્રમચરિત્ર (સ., ક્ષેમંકર ગણિના સં-
ગઘના આધારે)

રામજી કચ્છરા પાડદયા ઈ. સ. ૧૯૨૬
જ. ૧૪-૮-૧૯૨૬. પોરબંદર. વાળદ. અ-
ભ્યાસમાત્ર ગુજ. ચાર ધોરણ પંચો શિક્ષક.
'જ્ઞાનસાગર' માસિકના તંત્રી. રચના : પહેલું
ફૂલ (કા. સં. ૧૯૬૩)

રામજી વાલજી દાવડા ઈ. સ. ૧૮૬૭-
કચ્છ-નખત્રાણા જન્મ : સં. ૧૯૫૩ના
આસો વ. ૧૪. પંચે વકીલ રચના : દાવડાનાં
દશ કાવ્યો, હિંદુ કોડબિલ, દાંભિકધ્વંસ, તહે-
વાર દર્પણ, વતનનું કંકન (કા.)

રામદાસ (૧) ઈ. ૧૬મી સદીનો હત્તરાચં
રચના : મધુકરના ૧૨ માસ

રામદાસ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સારંગપુર (માળવા). જ. લોંકા. રચના :
પુણ્યપાલનોરાસ (૧૬૨૭)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

રામદાસજી ઈ. ૧૫મી સદી
ખંભાતના બ્રાહ્મણ. વૈષ્ણવ. શ્રી વલ્લભા-

ચાર્યજીના પુત્ર શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીના શિષ્ય.
રચના : પદો (મજ.)

રામદેવગણિ ઈ. ૧૨મી સદી
ખરતરમચ્છના જિનવલ્લભમુરિના શિષ્ય.
રચના : પડશીતિ અને સનરીનાં ટિપ્પનક. (સ.
૧૧૧૭)

રામનારાયણ નાગરદાસ પાઠક
ઈ. સ. ૧૯૦૫

જ. ૨૩-૨-૧૯૦૫. ભોળાદ (તા. ઘોળકા).
મશ્રોરા નાગર બ્રાહ્મણ. લાડીની સ. શાળામાં
સં. નો અભ્યાસ. વઢવાણની સમૃદ્ધ શાળા-
માંથી 'વિનીત.' રચના : ભારતના ભટ્ટારા
(૧૯૨૫), છેટા રેલ્વે માખાપ (૧૯૨૬), વેઠનો
વારો (૧૯૨૬), પચાસ વર્ષ પછી (૧૯૩૧),
ચાર પ્રવાસો (૧૯૩૪), કળા પ્રાણીને પેલે પાર
(૧૯૩૫), યુગાવતાર ગાંધી—ભાગ ૧ થી ૩
(૧૯૩૬), આવતી કાલ (૧૯૩૭), જગનો તાત
(૧૯૩૮), રાજકોટનો સત્યાગ્રહ (૧૯૩૯),
પ્રવાસપત્રો (૧૯૩૯), માનવતાનાં મૂળ (ન.
૧૯૪૧), ખાંડાની ધાર (ન. ૧૯૪૧), સાથી,
સોહાગ (ન. ૧૯૪૭), ભારતની વીરાગતાઓ
(૧૯૪૭) વગેરે

રામનારાયણ વિશ્વનાથ પાઠક,

'શેષ', 'દ્વિરેક' ઈ. સ. ૧૮૮૭-૧૯૫૫

જ. ૮-૪-૧૮૮૭. ગણેશ, વ : ભોળાદ
(તા. ઘોળકા). મશ્રોરા નાગર બ્રાહ્મણ. વિદ્યસન
કો. મુખર્થ થી ૧૯૦૮માં બી. એ., પછી એલ.
એલ. બી થયા. અમદા. માં વકીલાતથી આરંભ
પછી ૭ વર્ષ સાદરામાં વકીલાત. ત્યાંથી ૧૯-
૨૦માં અમદા. કેળવણીમંડળમાં સ્વયંસેવક
અને શિક્ષકનો વ્યવસાય—ન્યૂ ઇંગ્લિશ સ્કૂલ-
ના આચાર્ય. અસહકારની લડતમાં ૭-૫-
લાવ્યું અને ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં ભેડાયા.
'પ્રસ્થાન' માસિકના સુદીર્ઘકાળ પર્યંત તંત્રી.
લા. દ. વિનયન મહાવિદ્યાલયના ગુજરાતીના
રાંત્રી અધ્યાપક, પછી મુંબઈ-ભારતીય વિદ્યા-
ભવનમાં અધ્યાપક. રાજકોટની ગુજ. સા પરિ-
પદના પ્રમુખ હતા. ગુજરાત સાહિત્યપ્રસાર-
અમદાવાદના પણ વર્ષો સુધી પ્રમુખ. લો. જે.
વિદ્યાભવનના માનાર્હ અધ્યાપક પણ હવે-
કોટિના કવિ, નવલિકાકાર, વિવેચક, મૌલિક
ચિતક, સંશોધક. કાવ્યો 'શેષ' અને લઘુવાર્તા-
ઓ 'દ્વિરેક'ના તખલ્લુસથી લખી છે. અવસાન :
૨૧-૮-૧૯૫૫ રચના : સંપા. કાવ્યસમુચ્ચય.
ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૪). ગોવિંદગમન (૧૯૨૪),
કાવ્યપ્રકારા. (હ. ૧થી ૬, પ્રા. ૨. છે. પરીપસાધ
ગુજ. અનુ. ૧૯૨૫), ધમ્મપદ (અનુ. ૧૯૨૫),
પૂર્વાર્ણપ (કાંત'નો. ૧૯૨૭); અન્ય : દ્વિરેકની

વાતો-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૨૬-૧૯૪૩), રજૈ-રવિહાર (નિ. સં.)-ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૧-૩૮), કાવ્ય. રોષનાં કાવ્યો (૧૯૩૮), વિરોધકાવ્યો (૧૯૫૬); વિવેચન. અર્વાચીન કાવ્યસાહિત્યનાં વહેણો (૧૯૩૬), કાવ્યની રાક્ષિ (૧૯૪૦), સાહિત્યવિમર્શ (૧૯૪૦), આલોચના (૧૯૪૪), સાહિત્યાલોક (૧૯૬૫), નર્મદ. અર્વાચીન ગદ્યપદ્ધતિ આદ્ય પ્રણેતા (૧૯૪૫), નિત્યનો આચાર (૧૯૪૫), મનોવિહાર (ન. ૧૯૫૬), પ્રાચીન ગુજરાતી કથો. ઐતિહાસિક સમાલોચના (૧૯૪૮), ગુજરાતી પિંગળ-નવદષ્ટિએ (૧૯૫૨), ખુલ્લું પિંગલ (૧૯૫૫); નભોવિહાર (વિ. ૧૯૪૧), કુલાંગાર અને ખીછ કૃતિઓ (ના. ૧૯૫૬) વગેરે

રામપ્રસાદ દાશીપ્રસાદ દેસાઈ

કાલિદાસ. વ. : ડોહોઈ-પછી પાદરા. વડનગરા નાગર શૃંગર. પ્રાથ. વસો-ભાદરણ-કાલોલમાં. માધ્ય. પેટલાદ-વડોદરામાં, વડોદરા. કો. થી બી. એ. એસ. ટી. સી. ડી પણ પાદરા હા. સ્કેમાં શિક્ષક હતા. રચના : સ્વામી વિવેકાનંદનું જીવનચરિત્ર (૧૯૧૭), ધર્મનાં મૂળતત્ત્વો (૧૯૧૮), વિવિધ ધર્મોનું રેખાદર્શન (૧૯૧૯), હૃદયીકથન-ભાગ ૧ થી ૪ (ન. ૧૯૨૨-૨૭), જગતનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ (૧૯૩૦)

રામપ્રસાદ પ્રેમશંકર બક્ષી

ઈ સ. ૧૮૬૪

જ. : ૨૭-૬-૧૮૬૪. નૂનાગઢ વ. : મોરબી પછીથી રાજકોટ વડનગરા નાગર શૃંગર સુપ્રસિદ્ધ રાજપુત્ર કલ્યાણરાય જેઠાભાઈ બક્ષીના ભત્રીજા. પ્રાથ. રાજકોટમાં. માધ્ય. રાજકોટ-વડવાણ. ૧૯૧૦માં વડવાણથી મેટ્રિક. અમદા. ગુજ. કો. મા શરૂ કરી ૧૯૧૪માં બી. એ ૧૯૧૫થી મુંબઈમાં નિવાસ ૧૯૨૭માં આનંદીલાલ પેઠાર હા. સ્કેના આગામ્ય. નિવૃત્તિ બાદ મીડીબાઈ કોલેજ (વિદેપાલો)માં ગુજ ના અધ્યાપક સંસ્કૃત અને ગુજરાતી ભાષામાં ગૃહકોટિના વિદ્વાન અને વિવેચક, અગ્રેજી સાહિત્યના પણ સારા વિદ્વાન. રચના કાવ્યસરિતા (સચયન-અનુવાદ-બાલવર્તા ૧૯૧૬), ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય (ન. ભા. વિના ભાષ્યલેખો ગુ. અનુ. ૧૯૩૬-૫૭) સુખમની (શીખમર્મસ્તોત્ર-અનુ. ૧૯૩૫), નાટ્યચરિત્ર (વિ. ૧૯૫૬), વાઙ્મયવિમર્શ (વિ. ૧૯૬૩), કચ્છરસ (વિ. ૧૯૬૩), ૧૯૫૩ના રાજ. સ્થાની સમીક્ષા (૧૯૫૭), સંપાદનો : અક્ષર અ રાધના ('મણેદ'ને પ. પૂ. અભિનંદન ગ્રંથ ૧૯૬૨), કાંતિલાલ હ પંડ્યા-

કેમોમેરિશન ગ્રંથ, શ્રી છાંદુસાઈકોરાની જીવન-ન્યાત, શ્રી ગોકુળસાઈ પ. પૂ. અભિનંદન ગ્રંથ (૧૯૬૨), Scrap Book (ગા. મા. ત્રિપાઠીની ૧૯૫૬)-ગ્રંથ ૧-૨ (શ્રી. સન્મુખલાલ પંડ્યા સાથે), નરસિંહરાવની રાજનીતી (ધનસુખલાલ મહેતા સાથે), વાઙ્મય વિહાર (પ. પૂ. અભિનંદન ગ્રંથ ન્યાતીન્દ્ર દેવે. નો ૧૯૬૪)

રામપ્રસાદ જોહનલાલ શુક્લ

ઈ સ. ૧૯૦૭

જ. : ૨૨-૬-૧૯૦૭ ચૂડા. વ. : વડનાણ. ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર ગ્રાહણ. પ્રાથ. માધ્ય. નમ-અંભાળિયા. કોલેજનાં બે વર્ષ નૂનાગઢમાં પછી ૧૯૨૮માં ગુજ. કો. અમદા. થી બી. એ. અને ઈડર રાજ્યના કેળવણી ખાતામાં નિરીક્ષક, ત્યાંથી ૧૯૪૧ લગણગમા અમદા. ચિ. ન. વિદ્યાવિહારમાં શિક્ષક. ૧૯૪૪માં ગુજ. વિદ્યાસભા-અનુસ્નાતક વર્ગમાંથી એમ. એ. ગુજ. વિશ્વવિદ્યાલય મરળના મંત્રી પ્રો. રા. વિ. પાઠકની નિવૃત્તિએ લા. દ. વિનયન મહા-વિદ્યાલયમાં ગુજ. ના અધ્યાપક. ૧૯૬૩ થી ખંભાત-રાજની વિનયન મહાવિદ્યાલયના આચાર્ય. ત્યાંથી ૧૯૭૩માં નિવૃત્ત અને અમદાવાદ અનાયાથમની નવી મહિલા કોલેજના પહેલા આચાર્ય, સ. ભાષાના સારા જ્ઞાતા અને ગુજ. પ્રોટેક્ટોરિના કવિ રચના :

રામભક્ત (નારાયણ)

ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ

અમદાવાદ જિલ્લો. રચના. લગવદગીતા (સુ. ૧૬૦૩), અંબરીષ આખ્યાન, કપિલમુનિનું આખ્યાન, ભાગવત-એકાદશસ્કંધ, રાસલીલા-પંચાધ્યાયી, યોગવાસિકા (વિશ્વનાથનો શિષ્ય—આ કે કોઈ અન્ય)

રામજોહનગય જશવંતગય દેસાઈ

ઈ સ. ૧૮૭૩-૧૯૫૧

જ. ૨૫-૬-૧૮૭૩. અમદાવાદ. વડનગરા નાગર શૃંગર. ૧૯૦૬માં સરકારીન્યાયખાતામાં. ૧૯૦૬-૧૧ 'ગુજરાતી પદ્ય'ના સહતંત્રી. સંખ્યાબંધ માસિકોમાં લેખનપ્રવૃત્તિ ૧૮૯૨માં 'ખંડુસમાજ'ની સ્થાપના 'સુદરીસુધા'ની ૨૦ વર્ષ સેવા આપી કવિ અને નવલ-કથાકાર અવસ્થાન ૧૯૫૦-૫૧ રચના. રાની-ગૌરવ (પૂર્વાંજ ન ૧૮૬૪), ખભાતનો ખૂની (ન. ૧૮૬૬), બાબર (એતિ ન ૧૮૬૫), રણ-રત્નો (વા. સં. ૧૮૬૭), બ્રહ્મર્ષિનું મનોરાજ્ય (ગોવર્ધન સમાચર ૧૯૦૮), બાલા (ન. ૧૯૧૨), રસીલીવાર્તાઓ-ભાગ ૧-૨ (૧૯૦૮-૨૧), તરંગાવલિ (ગીતો-રાસ ૧૯૧૮), વીસ-

મી સદીનું આપણું સ્ત્રીજીવન (૧૯૨૬), મહા-કવિ નાનાલાલ (૧૯૨૭)

રામલાલ યુનીલાલ મેહરી

ઈ. સ. ૧૮૬૦-૧૯૪૬

જ. : ૨૪-૭-૧૮૬૦. પાટણ. દસા વામદા વણિક. ૧૯૦૮માં પાટણથી મેટ્રિક, પછી વડોદરાનામ્યના કેળવણીખાતામાં આચાર્યપદ સુધી. સાહિત્ય અને ગુજ. ઇતિહાસના ઊંડા સંશોધક વિદ્વાન. અવસ્થાન રાજકોટ મુકામે થયું સ. ૨૦૦૫, એ. સુ. ૧૨. રચના. પાટણ સિદ્ધપુરનો પ્રવાસ (૧૯૧૬), ભાલણ (૧૯૧૬), બે નસાખ્યાન (ભાલણનાં સંપા. ૧૯૨૪), સ. કથાશ્રય કાવ્યમાં મધ્ય ગુજરાતની સામાજિક સ્થિતિ (સંશો. ૧૯૪૨), ભાલણ ઉદ્ધવ અને ભીમ (વિ. ૧૯૪૫), લેખસંગ્રહ-ભાગ ૧-૨ (અવસ્થાન પછી)

રામવિજય (૧) ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ તપગચ્છના સુમતિવિજયના શિષ્ય. રચના. બાહુબલ, સ્વાધ્યાય (૧૭૧૪), વિજયરત્નસંસ્કારસ : ૧૭૧૬ પછી (મુ.)—અર્વા ગુજ. પદ્ય, ઉપદેશભાલાવૃત્તિ (સં, ૧૭૨૫)

રામવિજય (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અમદાવાદ. જ. ૧૭. સાધુ. રચના. તેજ-પાલરાસ (૧૭૦૪), બર્મદત્તકપિરાસ (૧૭૧૦), શાંતિગિન રાસ (૧૭૨૬), લક્ષ્મીસાગરમુરિ નિર્વાણરાસ (૧૭૩૨ પછી મુ.) વગેરે—અર્વા ગુજ. પદ્ય

રામવિજય (૩) (રૂપચંદ્ર)

ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

લોખપુર, બિકાનેર ખરતરગચ્છના ક્ષેમ-કીર્તિની પરંપરામાં અભ્યસિદ્ધના શિષ્ય. રચના. ચિત્રસેન પદ્માવતીરાસ (૧૭૫૮)—અર્વા ગુજ. પદ્ય ગીતમીય મહાકાવ્ય (સં, ૧૭૫૧), ગુલુમાલા પ્રકરણ (સં, ૧૭૫૮)

રામશંકર ગવરીશંકર કવિ

રચના. દરયાળી દંગો (પદ્યાત્મક. ૧૮૭૪)

રામશંકર જોહનજી ભટ્ટ ઈ. સ. ૧૮૭૬-?

જ. : ૨૭-૭-૧૮૭૬, ભાવનગર વ. બુલડી (તા. ભાવનગર) કોલેજના પહેલા વર્ષ સુધીનો અભ્યાસ. રામા રાસ રેલવે ટપાલ સર્વિસમાં. ૧૯૧૮ થેન્સન લઈ છટા થયા અને અમદાવાદમાં 'મોક્ષપત્રિકા' માસિકનું વર્ણો સુધી સંપાદન. રચના. રાસપંચાધ્યાયી, વેરાગચરતક, વેદાંતકેસરી, વિવેકચૂડામણિ, પાંતજલયોગ-દર્શન, સમાધિપાદ, રઘુવંશ, મોક્ષવાણી—બધા ગુજ. અનુવાદો

રામસિંહજી

ઈ. ૧૯મી સદી

ઈશ્વરરામજીના સમકાલીન સાધુ કચ્છમાં.

રચના : પદો (હિ)

રામસિંહજી કાનજીભાઈ રાહોડ

ઈ સ ૧૬૧૭

જન્મ: ૮-૧૨-૧૬૧૭ (ભૂચ-કચ્છ). વતન: ભૂચ, કચ્છ. અભ્યાસ મેટ્રિક સુધી ભૂચમાં. વનવિદ્યા અભ્યાસ હહેરાકાનમાં, ભૂસ્તરવિદ્યા ખનારસમાં. કચ્છ, ઝાલાવાડ અને રાજકોટ જિલ્લાના જગલ ખાતાના અધિકારી અને પછી વડોદરામાં વનવિભાગના માહિતી અને સર્પક અધિકારી અને હાલ કચ્છમાં જગલ-ખાતાના અધિકારી તરીકે એમના ત્રય 'કચ્છનું સસ્કૃતિદર્શન'ને સાહિત્ય માટેનો રાષ્ટ્રીય એવોર્ડ અને ગુ. સા સભાનો ૧૯૬૨નો રણજિતરામ સુવર્ણચન્દ્રક મળ્યા છે રચના. ગુજરાતમાં પેટ્રોલિયમની સમાવના વિષે મનનીય લેખ (૧૯૪૯), કચ્છનું સસ્કૃતિદર્શન (૧૯૫૬), કચ્છનું કચ્છી વાણીમાં ગરવી ગુજરી ભાષામાં સાહિત્ય (૧૯૬૫)

રાયચંદ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સોપરગઢ. જે. શ્વે સાધુ રચના. વિજય શેઠ વિજયા સતી રાસ (૧૬૨૫)

રાયચંદ (૨) ઈ ૧૮મી સદીનો કતરાધે મેડતા બિકાનેર વગેરે. જે લોકા રચના: સમાધિ પથરીશી (૧૭૭૭), ગૌતમસ્વામીનો રાસ (બિકાનેરમાં ૧૭૭૭), કલાવતી ચે પઈ (મેડતામાં. ૧૭૮૦), મૃગલેખાની ચોપઈ (જે-ધપુરમાં ૧૭૮૧) ઋષભચરિત્ર (પિપડામાં ૧૭૮૩), નર્મદાસતીની ચોપઈ (જેધપુરમાં ૧૭૮૪)—વગેરે—અર્વા ગુજ. પદ્ય

રાયચંદ રવજીભાઈ મહેતા

જીએ 'રાજચંદ'

રાવજી ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યમાગ ભૂનાગઢ વડનગરે નાગર ગૃહસ્થ રચના વીનતી (૧૬૫૨)

રુચિર વિમલ ઈ ૧૭મી સદીનો કતરાધે જે. શ્વે સાધુ રચના મત્સ્યેદરાસ (૧૬૮૦)—અર્વા ગુજ પદ્ય

રુસ્તમ દર્વાની

રચના. રુસ્તમી ગુજરાતી ગઝલિસ્તાન (૧૮૬૧), હેરીસગઢ (૧૮૬૪)

રુસ્તમજી ખરલોરજી પેમાસ્તર

ઈ સ ૧૮૭૦-?

જ ૨૭-૧-૧૮૭૦ (જિ. સુરત) અભ્યાસ મુખર્મમાં એ. ઝન કો. થી બી. એ.

કવિ 'ખખરહાર'ના મામા અંગે ગુજરાતી ઘણા પ્રથે લખ્યા છે. હયાત નથી રચના. સન્મણખાતે ચાહગીરીના પારસી રતમની હિલચાલ (૧૯૧૦), પહેલા સર જમ-શેઠજી જીભાઈ ખેરોનેટ એક પ્રથમ તરીકે (૧૯૧૨), ગઈ સદીના આઠમા દાયકાના પારસીઓ (૧૯૧૫), કિસ્સે સન્મણ (૧૯૧૫), મિ. દાદાભાઈ નવરોજીની યગવતી મહેરજિદગીનો દક હેવાલ (૧૯૧૭), પારસી પ્રકાશ—દક્ષતર ૩-૪ (૧૯૨૨-૨૩), સોપારા મધ્યેનો રાજ અશોકનો લેખ (૧૯૨૯) વગેરે

રૂઘનાથ

ઈ ૧૯મી સદીનો આરભ દેવસ્થળ. વડનગરે નાગર ગૃહસ્થ. પિતાનું નામ વાધજી. રચના પ્રહોદના ચઢાવળા (૧૮૦૬)

રૂપચંદ

ઈ. ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અગ્નિમગજ. જે લોકા. રચના: શ્રીપાલ ચોપઈ (૧૮૦૦), ધર્મપરીક્ષાનો રાસ (૧૮૦૩), પચેદ્રીની ચોપઈ (મકસૂદાખાદમાં ૧૮૧૭), ૩૫-સેન ચોપઈ (ખેડ ગામમાં ૧૮૨૧), અંબડરાસ (ખેડ ગામમાં ૧૮૨૪)—અર્વા ગુજ પદ્ય

રૂપચંદ્ર

ઈ ૧૭મી સદીનો—પૂર્વાર્ધ તમચ્છના ભનુચંદના ઉદયચંદના શિષ્ય. રચના. વિચારપદ ત્રિશિન-વૃત્તિ (ગજસાર-કૃત ૬૩ની વૃત્તિ, સ, ૧૬૬૯)

રૂપવિજય

ઈ ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રાજનગર (અમહાવાદ). પદ્યવિજયના શિષ્ય રચના ગુણસેન કેવળી રાસ (૧૮૦૬), પદ્યવિજયનિર્વાણરાસ (એતિ ૧૮૦૬ સુ), વિમલમની રાસ (એતિ ૧૮૪૩) વગેરે અર્વા ગુજ પદ્ય પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર (સ, ૧૮૨૬)

રૂપશંકર ઉદયશંકર ઓઝા, 'સંચિત'

ઈ સ ૧૮૬૬ ૧૯૩૨

જ ૧૭-૮-૧૮૬૬. વસાવડ (સૌ) વ ગોડળ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ 'કલાપી' સાથે ભારતવષેને પ્રવાસ 'કલ પી'ના સાહિત્ય દર ખ રના સચાલક લાડીના કારભારી 'કલાપી'ના અકાળ મૃત્યુ માદ એમના ગ્રંથોના સંપાદક પ્રજાશક હડાળા અને પોદળદરમાં પાણુ થે ડો સમય રહેલા મુખર્મમાં વેપાર પણુ કરેલો પછી સૌરાષ્ટ્રમાં ખેતીનાં સાધનોનો વેપાર અવ સાન. ૧૩-૧-૧૯૩૨ રચના 'મહોબત વિરહ (૧૮૮૧), રાણુકદેવી રા'ખંગાર (ના. ૧૮૮૪), કલાપીના સંવાદો, કાદમીરનો પ્રવાસ (સંપા.), કલાપીનું સંક્ષરજીવન (૧૯૧૦), સંગીત લીલાવતી નાટક, ઉદયપ્રકાશક નાટક વગેરે

રૂપાંગાઈ

ઈ ૧૭મી સદી

માતી. શ્રીવલ્લભાચાર્યના પોત શ્રી જે કુલનાવજના ગિ'યા ચ્ચના નિ પચરિત્ર રેવાશંકર ઓદયશંકર ઓમપુન

દિ. ૨ ૧૮૬૫-૧

જ. ૨૬-૧૧-૧૮૬૫. પાલિતાણા. સૌમ પુરા સલાટ માળાનુ માપ-મા ય. પ લિના-ણામાં મેટ્રિક ૧૯૧૨માં બાવનગરથી ગામળ-દાસ કો મા શરૂઆત કરી બી એ ૧૯૧૮માં ભૂનાગઢ કોલેજમાંથી. ૧૯૨૫-૨૮ યુદ્ધાવાડા હા. રજૂ ના આચાર્ય પછી બાવનગર મળ્યમાં વિજ્ઞાનશિક્ષક. છેલ્લે ખોટાદ હા રજૂ ના આચાર્ય અવસાન. રચના એડિશનનું જીવન વૃત્તાત (૧૯૧૬), રસાયણ અને ભૌતિક શાસ્ત્ર (૧૯૨૪), આરોગ્યના પ્રદેશ (૧૯૩૦), વિજ્ઞાનનો વિકાસ (૧૯૩૦), ભારતના મહાન વેજાનિકો (૧૯૩૦)

રેવાશંકર જટાશંકર

ઈ ૧૯મી સદીનો કનગધ અમહાવાદ રચના: જલચર આખ્યાન (સુ), મહાભરત (મુ)—આખ્યાન ૩૫મા

રેવાશંકર જયશંકર કવેશ્વર

પચાસ વર્ષની કાવ્યસેવા રચના એકાદશી કથા (૧૮૫૫), શ્રીકૃષ્ણજન્મચરિત્ર ૧૮૬૯), કાવ્યસંગ્રહ (૧૮૭૫), શામળશાનો વિત્તાડ (૧૮૮૨), રાષ્ટ્રસિદ્ધાંતિકા (૧૮૮૬), જલ-ધર આખ્યાન (૧૮૮૮), મનહર માળા (૧૯૦૦), નરસિંહ મહેતાના ખ.પનુ શ્રાદ્ધ (૧૯૨૬)

રેવાશંકર ત્રીકમદાસ મજમૂદાર

ઈ સ ૧૭૮૪-૧૮૫૩ ભૂનાગઢ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ 'વેપાનુ' અવડકના. ગયકવાડી મજમૂદાર ત્રીકમદાસ લવાનીરાકના ડોમો પુત્ર ભૂનાગઢના નવામ હામિદખાનનો એનીવ ન હતો ફારસી-અરબી પ્રજા પાનો સારો જ્ઞાતા રચના કૃષ્ણર્જલા (મુ), ડાકોર્ડલા, ત્રીકમદાસનું જીવનચરિત્ર (મુ), ફારનાવહેન, વલ્લભકુલવર્ણન—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

રેવાશંકર નાગેશ્વર અધ્યાપક

રચના: જ્ઞાતિસમાજ અથવા સ્વગજ (૧૯૨૦), ભગવદ્ગીતા, સ્વગજ (૧૯૨૦)

રેવાશંકર મયાધર ભટ્ટ

રચના: ગ્યુવંશ (સર્ગ ૧-૨ કડમ મા, ૧૮૭૬)

લકુલીશ ઈ પ ૬મી સદીથી ૨૦ વચ્ચે નરવણ. ખજુપન સપ્રદયના પુરસ્કર. એમણે અને ૨ ગ્રંથોની રચના કરી હતી.

લક્ષ્મણગણિ ઈ ૧૨મી સદી
માડળ. મલ્લધરી હેમચંદ્રસૂરિના શિષ્ય
રચના. સુધાર્પનાથચરિત્ર (પ્રા., ૧૧૪૩)

લક્ષ્મીકલ્લોલ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના રત્નમંડનસૂરિ-આગમમંડન-
હર્ષદેવોલના શિષ્ય રચના : આચારાગસૂત્ર-
અવયૂષિ તત્ત્વાવગમા (સ., ૧૫૨૬ થી ૧૫-
૪૧ વચ્ચે), જ્ઞાતાસૂત્ર—લઘુવૃત્તિ (સ.)

લક્ષ્મીકુશલ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
ઈસ ૧૫૨૬ ઓડા જે. શ્રે સાલુ રચના.
વૈદ્યકસારસત્ર પ્રકાશ (૧૬૩૮)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીતિલક ઈ ૧૩મી સદીનો મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય ત્રિ-
ધાગુરુ જિનરત્નસૂરિ રચના. પ્રત્યેક ભુદ્ધચ-
રિત (સ., ૧૨૫૫), શ્રાવકધર્મવિધિ—વૃત્તિ
(ગુરુના અતીત, સ.)

લક્ષ્મીદાસ (ખેખાસુત)
ઈ ૧૯-૧૭મી સદીની સહિ
મહેમદાવાહ (મધ્યનગર) વાલ્મીકિમાલગુ
રચના ગર્જદમોક્ષ (૧૫૮૩), ચક્રકાસુત્ર આ-
પયાત (૧૫૬૦), જ્ઞાનપ્રોથ, દશમસ્તવ (ખે-
માનો 'શસપયાધ્યાયી'નો ખંડ ભાલગુના
'દશમસ્તવ'માં છપ્યો છે), લક્ષ્મણાહરણ—
મધ્ય ગુજ. પદ્ય—એક 'લક્ષ્મીદાસ'ના અમૃ-
તપચીશી—માલિનીવૃત્તમાં અને રામ-
કાન્તવૃત્તિ ભુજંગી છંદમાં મળે છે તે અને
આ કદાચ એક હોય

લક્ષ્મીધર ઈ ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જેન સાલુ રચના. નિલકર્મજરી-કથાસાર
(સ., ૧૨૨૫)

લક્ષ્મીધર પંડિત ઈ ૧૨મી સદી
વડનગરનો કાલગુ રચના. ભગવન્નામ-
કીમુની (સ.), ચંપાણિવિજય મહાકાવ્ય
(ન, સુ.) કાવ્યપ્રકાશ-ટીકા સંકેત (સં, સુ.)

લક્ષ્મીનારાયણ મોહજીવ પંડ્યા
ઈ સ. ૧૯૦૮
જ. : ૫-૧૨-૧૯૦૮. લુણાવાડા અત્યારે
મુખર્જી-જેન એમ નિખારી કા મા રચના.
ભોજ અને કાલિદાસ (૧૯/૫), જેનું નામ
વિલિયમ (ફિરોઝવા અત્ ૧૯૧૨), સુખની
શોધમાં (અત્ ૧૯૬૦)

લક્ષ્મીનારાયણ ગુણોડવાલ વ્યાસ,
'સ્વપતસ્થ' ઈ. સ. ૧૯૧૩
જ. : ૧૩-૧૧-૧૯૭૩. ગજકેટ. જ ન-
મનગર પ્રમોદનાથ માલગુ પ્રથ નાજ-
કેટમાં 'વિ' 'કો'ના જનાઈ જંદુક મારયુ-

રિદ્ધ વર્કસ—મુખર્જીમાં નોકરી રચના : અ
ચલા (મણુપકાવ્ય. ૧૯૩૭), વિનાશના અંશો
—માયા (કથાકાવ્યો ૧૯૩૮), રોધ (‘મોહન
શુક્લ’ નામથી—લાંબી વાર્તા ૧૯૩૯), અજ-
પાની માધુરી (કા સ., ૧૯૪૧), રાવણહૃદયો
(કા. સં., ૧૯૪૨), ધરતીને (કા., ૧૯૪૬), દિ-
નરાત (ન. ૧૯૪૬)

લક્ષ્મીમલ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્રે સાલુ. રચના : અમરદત્ત મિત્રા-
નદન ચોપઈ (૧૬૨૦)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીમહેન ગોકળદાસ ડોસાણી
ઈ. સ. ૧૮૬૮
પોરબંદર હુહાણુ. છ અંગ્રેજીનો અલ્પ સ.
મુખર્જીમાં ‘સમાજ જ્વન’ માસિકનાં વર્ષો સુધી
સપાહક. સ્ત્રી કૃતિમાં મયલશીલ. રચના
લોહાણા રત્નમાળા (૧૯૨૪), મહિલાઓની
મહાકથાઓ (૧૯૨૫)

લક્ષ્મીરત ઈ ૧૭મી સદીનો કૃતસર્ધ
જેના જે. શ્રે સાલુ. રચના. ખેમા હડા-
લિયાનો રાસ (એતિ ૧૬૮૪)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીરતસૂરિ (૨)
ઈ ૧૫મી સદીનો કૃતસર્ધ
જે. શ્રે. આચાર્ય. રચના. સુરમિય કુમાર
રાસ—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીરતસૂરિ (૨)
ઈ ૧૭મી સદીનો કૃતસર્ધ
જે. શ્રે આચાર્ય રચના : સુ પ્રિયકુમાર
રાસ (૧૬૮૫ આશરે)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીવલ્લભ (૧)
ઈ સ. ૧૭મી સદીનો કૃતસર્ધ
ખિમનેર વગેરે. જે. શ્રે સાલુ રચના.
રતનહાસ ચોપઈ (૧૬૬૬), અમરકુમારચરિત્ર
સસ, વિક્રમાદિત્ય પચદ્વંશ રાસ (૧૬૭૧, અર્વા
ગુજ. પદ્ય), ગાદિભોજ ચોપઈ (૧૬૭૨), અ-
ધ્યાત્મ કથા—અર્વા. ગુજ. કાગુત્તિ

લક્ષ્મીવલ્લભ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો ક.
ખરતરગચ્છના લક્ષ્મીજીનિના શિષ્ય. ર-
ચના. કૃતસર્ધચરિત્ર વૃત્તિ (સ., ૧૬૮૬), કલ્પ-
સૂત્ર-કલ્પ દ્રુમકલિકા ટીકા (સ., ૧૬૮૬)
લક્ષ્મીવિજય ઈ ૧૭મી સદીનો કૃતસર્ધ
ખેખાત જે. શ્રે સાલુ. રચના : કીપાલ
મયણસૂત્રી ગસ (૧૬૭૦)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય
લક્ષ્મીવિજય ઈ ૧૮મી સદીનો આરભ
વિરાટનગર જે. શ્રે સાલુ રચના : અભય-
કુમાર મહામત્રીશ્વરાસ (૧૭૦૫. સુ.) દુલક-
મતેત્પનિશસ (એતિ) —અર્વા. ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીશંકર દુલેરાય વોરા
ઈ. સ. ૧૮૬૨-૧૯૪૭
કચ્છ. જન્મ : સં. ૨૦૦૩ના આપાદસુ ૧૧
રચના. કચ્છની ચાલીસી (કા.), અન્ય કુટુંબ
કાવ્યો (ગુજ.)

લક્ષ્મીસાગરસૂરિ
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. આચાર્ય રચના : વરતુપાલ તેજ-
પાલ રસ-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લક્ષ્મીસેન ઈ સ. ૧૫મી સદી મધ્ય
વીરદાસના હમીરનો પુત્ર. જેન. રચના.
સંવપદ્મક-ટીકા (સ., ૧૪૫૭, માત્ર ૧૬ વર્ષની
વયે)

લખધીરજી ઈ. ૧૬મી સદી
કચ્છના રાવના ખારેડ સાધાજીનો પુત્ર.
સારા વાર્તાકર. રચના : પ્રકીર્ણ કાવ્યો (મજ.)

લખપતજી ઈ. સ. ૧૭૧૭-૧૭૬૧
કચ્છના બડેલ રાજવી. મૂ.માં મજ આપા-
પાદશાળાના રચાપદ. અનેક કવિઓના આ
શ્રવ દાતા રચના : લખપતિંગાર (મજ.
છેલ્લું પદ કચ્છીમાં)

લતીક ઇલાહીમ ઈ. સ. ૧૯૦૧
જ. : ૨૨-૬-૧૯૦૧. અભર (કચ્છ) વહોરા
મુરિલમ હુહાર પ્રાથ માધ્ય કચ્છમાં. કવ્ય
શિલ્પ હાલેન્દમાં. નેસર્ગિક ચિકિત્સા અને
આયેતત્ત્વજ્ઞાનના અભ્યાસી અંગ્રેજીમાં સૂત્રી-
ધર્મે હપર શ્રેયસ્વિત રચના. પુષ્પાજલિ
(ગાંધીજીને કહેશી કવ્ય ૧૯૨૨), રસાજલિ
(કા સ., ૧૯૨૩), કાલિતી ન્વાલા (૧૯૨૪),
કિરણવલિ (કા. સ., ૧૯૨૭), તત્ત્વાજલિ (કા.
સ., ૧૯૨૮), રવામિની (૧૯૨૯), પ્રેમાજલિ
કા. સ., ૧૯૩૦), પ્રેમનીત (કા સં., ૧૯૩૨)

લજ્જ ઈ ૧૮મી સદીનો અત્તમાગ
ચોરવાડ જે. શ્રે સાલુ રચના. નેમીશ્વર
ભગવાનના ચેદાવાળા (૧૭૯૬)—અર્વા. ગુજ.
પદ્ય. સુ.)

લજ્જકલ્લોલ
ઈ ૧૬ ૧૭મી સદીનો સહિત્રાગ
અમદાવાદ પાલણપુર વગેરે જે. શ્રે સાલુ.
જિનચંદ્રસૂરિ અંબર પ્રતિષ્ઠે ધ રાસ (૧૫૬૨
?), વિપ્રમદન (જ્વનાનદ) રાસ (પલાલ
પુરમાં ૧૫૬૨), કૃતકર્મશલ્યિ ચોપઈ (વચ્ચે-
પુરમાં ૧૬૦૮)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લજ્જચંદ્રગણિ ઈ ૧૭મી સદીનો કૃતસર્ધ
પાઠક ચારુન્દના કલ્યાણનિધાનના શિષ્ય.
રચના. જન્મપત્રીપદ્ધતિ (સં., ૧૯૬૫)

લિખરણ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ નવહર જે. શ્રે સાધુ. રચના. શીલકામ (૧૬૨૦)-મધ્ય. ગુજ. કાગુ રચના

લિખવિજય (૧)

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્રે. સાધુ. રચના. કિતમકુમારનો રાસ (૧૬૪૬), અમપુત્રનો રાસ (૧૬૪૬) વગેરે -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

લિખવિજય (૨)

ઈ. ૧૮મી સદીનો આરભ ભાગવા ગામ જે. શ્રે. સાધુ. રચના. સુમ-ગલાચર્ય ચોપઈ (૧૭૫૭)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

લિખવિજય (૩)

ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ વાવબંદરનું સિમાણુ જે શ્રે સાધુ રચના હરિભલમચીરાસ(૧૭૫૪ વગેરે)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય (સુ)

લિખસાગર (૧)

ઈ. ૧૯મી સદીનો આરભ વૃક્ષતપગચ્છના જે. શ્રે સાધુ રચના શ્રી પાલરાસ (૧૫૦૧), દ્વજ ભુજગકુમાર ચોપઈ રાસ-મધ્ય ગુજ. પદ્ય, શ્રી પાલકથા (સ. ૧૫૦૧)

લિખસાગર (૨)

ઈ ૧૮મી સદીનો આરભ જે શ્રે. સાધુ રચના. દ્વજ ભુજગ કુમાર ચોપઈ (૧૭૧૩)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

લઘુચૈદયગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે શ્રે. સાધુ રચના. પંક્તિનીચરિત્ર (૧૬૫૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લલિતકીર્તિ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ભૂજ જે શ્રે સાધુ રચના અગડહત્તમુનિ રાસ (૧૬૨૩)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લલિતત્વરિમલ

રચના ગીતસંગીત (કપાગીત. ૧૯૦૪)

લલિતમલ ઈ ૧૬મી સદીના અતભાગ પાટણ જે શ્રે સાધુ રચના. ચંદ રાજનો રાસ (૧૫-૬)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લલિતમોહન યુનીલાલ ગાંધી

ઈ સ ૧૯૦૨ જ. ૮-૫-૧૯૦૨ સુરત વીસામોઢ વણિક. માય માધ્ય સુરતમા. ૧૯૨૩માં એલ્ફિન્સ્ટન કો. મુખઈ થી બી એસસી ૧૯૨૫માં એલ એસ બી. સુરતમાં વકીલાત. રચના : કલ્પના-કુસુમે (૧૯૩૦)

લલિતારાકર લાલચંદ બ્યાસ

નર્મદાગકરના મિત્ર, પાણ ગેલી કિત રચના લલિતકાવ્યસંગ્રહ(પાછળથી ૧૯૩૮માં પસિદ)

લલ્લુભાઈ કાલિદાસ ઓગા

દલપતરીતિના કવિ. સૌતપટ્ટમા શિક્ષક હતા. રચના. આર્યસિંહ અને અકિલસિંહ(કા. ૧૮૮૩), દુષ્ટ ભાયાં દુ પદશીક (ના. ૧૮૮૨), કાવ્યપ્રકાર (૧૮૮૬), લ હુરાતશર્ (૧૮૯૨), બાળાસનુપદેશ બત્રીસી (૧૮૯૩), આર્યોપદેશ (કા. ૧૮૯૬), કાવ્ય કુસુમાકર (૧૯૦૬), ગુજ-રતી કાવ્ય રામાયણ (૧૯૧૭)

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ

ઈ સ. ૧૮૮૨-૧૯૭૧ જ : સ. ૧૯૩૮ થી સુ ૩ કપડવજ વ : ઓડ(તા આણંદ), વણિક વેપણ વ કપડવજમાં ધૂળી નિશાળમા પાંચ ચોપડી, ૬ઠી ઓડમાં, ૭મી કપડવજમા ધધો ઓડમા વેપાર અમ-દાવાદમાં આવી ૧૯૦૭થી વલ્લભીય વેપણ વ સમદયનાં પુસ્તકો ગુજ. માં છપાવવાં રાફ ક્યો ૧૩૨થી વધુ પુસ્તકો છપાવ્યા અવસર. રચના. ૮૪ વૈ વાર્તા, પ્રજ્યાત્રાદર્શન, કન્યા. શિક્ષણ, ચપારણ્યદર્શન વગેરે (સ્વરચિત)

લલ્લુભાઈ નાનાભાઈ ભટ્ટ

રચના પત્રકૃત (૧૮૯૬ ગુજ મા શ્રીકૃષ્ણ રામા ૧૮૮૮-ના 'મધુપદ્મ' પછીનુ બીજુ કૃત-કાવ્ય)

લલ્લુભાઈ નારણજી દેસાઈ

રચના ગૃપ્ત પાડવ (ભાસના 'મધ્યમ' વ્યાયોગનો અનુ. ૧૬૧૨)

લાર્ડસા ઋષિ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે શ્રે સાધુ રચના મહામલરાસ મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લારદેવ

ઈ. ૩ જી સદી દક્ષિણ ગુજરાત-લારદના બ્રાહ્મણ રચના. આયસિદ્ધાત ન્યૈતિય ત્રય (સ), નૈમક સિદ્ધાત (સ, ત્રયો) વગેરે

લાધાજી ખારોટ ઈ ૧૬મી સદી

કચ્છ રાજ્યના ખારોટ રચના. સુજય-રાણગાર (પ્રજ)

લાધારામ કવિ ઈ ૧૬મી સદીનો અત લે હાણના અચચી ખારોટ કચ્છ રચના : કાવ્યવિદોહ (૧૮૯૫)

લાધારામ વિશ્રામ રઘુવંશી

અનર (કચ્છ) હાહાણના ખારોટ રચના. હંસવિરહ (૧૮૭૨), શિક્ષારત્ન (૧૯૦૬) પાછલુ અન્યોક્તિ કાવ્ય છે

લાધા શાહ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સોનીગામ, અમદ વડ ન શ્રી આર. રચના જગ કુપારનારા (૧૭૦૮), મિત્ર-ન-નનોગરા (અર્ત મનમનમા. (૧૭૩૮), પૃથીચંદ ગુણનાનચરિત્ર બ લાવબોધ(મધન પુરમાં ૧૭૧૦)

લાલમહન ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રામનારા જે શ્રે સાધુ રચના. મનમન પચગાલિરાસ (૧૫૨૭)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લાલવર્ધન-લાલચંદ

ઈ. ૧૭મી સદીનો દત્તભગે જયનારણ જે. શ્રે સાધુ રચના. નિકમ-ચોપઈ (૧૬૬૭), લીલાવતી રમ (૧૬૭૧), ધમખુદિ પાપખુન્દિરાસ (૧૬૭૬), પાડવ ચ રિત ચોપઈ (વિલ્લુવાસમા ૧૭૧૧)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

લાલુબહેન મોહનલાલ મહેતા

ઈ. સ ૧૬૧૫ જ. ૧૭-૧૨-૧૬૧૫. દસાશ્રીમાળી જેન વણિક સ્વ અમૃતલાલ દ શેઠ (જન્મબૃમિ-ના તત્રી)ના પુત્રો નાણીતા સાહિત્યકર શ્રી. મોહનલાલ 'સોપાન'નાં ધમપત્નીઅચકોટિના સ્ત્રી લેખક રચના : જય જવાહર (ચ ૧૬૪૦) તુલસીનાં પન (બા વા ૧૬૪૦), પ્રેમ-મૂર્તિ કસ્તુરબા (ચ ૧૬૩૦) પથેર પાંચાલી (અનુ ન ૧૬૪૦), શોધને અરે (ન ૧૬૪૦), ધરની વહુ-પણીના સાથિયા તરુણીસાસ-સારય ત્રા (ચારે ન. અનુ ૧૬૫૫), બદી (વા. ૧૬૫૫), માનસંગવર (ન અનુ ૧૬૫૫), જીવનમાગદ્ય (પ્રસંગચિત્રો ૧૬૬૦), પ્રાચ્ય દીપ (ન), માતૃત્વ (૧૬૬૧), આભ ને ધરની (વા ૧૬૬૧), એનુ નામ અપૂર્વે (બા વા ૧૬૬૧), સ-દાર અને પતન (ચ ૧૬૬૧), સસાર મધુરી (પ્રસંગ ચિત્રો ૧૬૬૧) વગેરે

લાલોદય ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે શ્રે સાધુ. રચના. નેમિગજિમની ખારમાસ (૧૬૩૨)-૧૫ કીની મધ્ય ગુજ. ખારમાસી

લાલ કવિ ઈ ૧૮મી સદી વડોદરા. પ્રવૃત્તિ કચ્છમાં. રા' ગોડળના સમન્સીન રચના : ગોડરનાર (પ્રજ. અને સં)

લાલચંદ (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અલવર, વેવાણી જે. રચના : હરિશ્ચંદ ચોપઈ(વેવાણીમા. ૧૬૨૨), દેવકુમાર ચોપઈ (૧૬૧૫), ગેસગ્ય બાવની (૧૬૩૮)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લાલચંદ (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો કિતારાવં
અભિમન્યુ, જૈન. રચના શ્રીધાસરાસ
(૧૭૮૦) અર્વા ગુજ. પદ્ય

લાલજી નાનજી જોશી

ઈ સ ૧૮૮૨-૧૯૨૩
કરાંચી સારસ્વત આદ્ય પ્રવૃત્તિએ
કચ્છ તેરા. શિક્ષક, પછી વકીલ. હિન્દુ કોટિના
સાહિત્યકાર. ૧૯૦૭-૧૨ ૭૨એ ૭૨ નાટકો
લાખ્યાં અવસાન સ. ૨૦૦૭ માવ સુ ૬
રચના ૬૨ નાટકો, વ્યાખ્યાનદર્શન, કચ્છી
ભાષાનુ વ્યાખ્યાન, રાષ્ટ્રદેશ-ચારે અપસિદ્ધ,
વિશ્વશાંતિનો સંદેશ, અમર ગીતાવલિ,
કચ્છ જો કુરુમેત્ર (કચ્છી વીરકાવ્ય)

લાલજી મૂળજી જોશી ઈ ૨૦મી સદી
મૂળજી જોશીના પુત્ર કાંતિવાની કવિ
રચના કચ્છની લોકકથાઓ

લાલજી વીરેશ્વર જોશી

રચના. ગંગાલહરી (અનુ. ૧૯૦૭), એ-
લર્થ (અં નો અનુ ૧૯૨૩)

લાલરામજી ઈ સ ૧૮૫૭-૧૯૧૫
કચ્છનખત્રાણાનુ દેસલપુર (ગુતળી). કડવા
પદીદાર પિતા ગોપાલજી જન્મ સં ૧૯૧૩
વે. સુ ૨ ઈશ્વરરામજીના શિષ્ય. અવસાન
સ ૧૯૭૧ રચના. પદો (કિ)

લાલવિજય (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો આ-ભ
કહિયાવાડ, કડી વગેરે જે. શ્વે સાધુ
રચના. જ્ઞાતાધર્મ અધ્યયન સંગ્રાહ (૧૬-
૧૯), નદનમણિધારા સ વગેરે-મધ્ય ગુજ
પદ્ય

લાલવિજય (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે સાધુ રચના ઇલ કુમારરાસ
(૧૮૨૮)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

લાલશંકર ઉમિયાશંકર દવે

ઈ. સ ૧૮૪૭-૧૯૧૨
નારનીપુર (તા. કલોલ) વ અમદાવાદ.
વિસુનગરા નાગરકાદ્ય ૧૮૯૫મા હા રદ્દ-
મા ગણિતશિક્ષક મેટ્રિક થયા ગુજ ગ્રોવિ
કો મા ગિરિક, ૧૮૭૧ના અમદાની રમેલ
કોટ કોટના કાન્દૂત. ૧૮૭૩મા હા ઇકાદે સભ
જળની પરીનાઓ આપી ૧૮૭૮મા પદર-
પુરમા સમજાવ ૧૮૭૯મા ઇજ્જા અને ધો-
વા.મા ૭૬ની ૧૮૮૧મા વિરમગામમા પહેલા
૭ ના સુપર ૫૪ પરી ના સિદ્ધ-મોહાપુર અક-
નદનર સેવા આપી ૧૮૯૧મા અમદાવાદમા
મળ જગ. ૧૮૯૨મા રમેલે ૭ કોટના જગ.
૧૯૭૭મા નિરુત અનંત રાસાઓ સાથે સ-

બંધ ગુજરાત વિદ્યાસભાના વર્ષો સુધી મંત્રી
સસારસુધારાના હિમાયતી ૧૮૯૪ અને ૧૯-
૦૩મા મુસ્લિમ ઝોનફર-સોના સ્વાગત પ્રમુખ.
અવસાન. ૧૯-૧૦-૧૯૧૨. રચના. વિધવા-
વિવાહ, પ્રથમ ઈશ્વરસ્તુતિ, ભૂતવિદ્યાના મૂળ
તારો, લેખનપદ્ધતિ, અકગણિત, નામાની
પદ્ધતિ

લાલશંકર હરિપ્રસાદ ભટ્ટ

રચના મધ્યમ વ્યાયોગ (ભાસકૃતનો અનુ.
૧૯૧૭)

લાલચુકીર્તિ ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ
બિકાનેર વગેરે. જે. શ્વે સાધુ. રચના.
રામકૃષ્ણ ચોપાઈ (૧૯૨૧), ગજસુક્રમાલરાસ,
દેવરી છ પુત્ર ચોપાઈ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

લાલચુરતન ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
દેવગિરિ વગેરે. જે. શ્વે સાધુ રચના:
વત્સરાજ દેવરાજરાસ (લોકકથા (૧૫૧૫),
યશોધરચરિત્ર (૧૫૧૭), મત્તર્યોદરરાસ (૧૫-
૧૭), કલાવતીરાસ, કમલાવતીરાસ, મધ્ય-ગુજ.
પદ્ય

લાલચુદેવ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વે સાધુ રચના: કર્મવિવરણનો રાસ
-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

લીંબજી ભટ્ટ ઈ ૧૭મી સદીનો કિતારાવં
રચના: રામાયણ

લીંબો ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્વે શ્રાવક રચના: પાશ્વેનાથ સત્તેન-
રસ ચઢાકલા અને ખીજ પ્રકાણું કૃતિઓ
મધ્ય ની પદ્યરચના

લીના મદનમોહન પારેખ

ઈ સ ૧૯૧૫
જ. ૧૮-૮-૧૯૧૫ અમદાવાદ. દગ શ્રી-
માળી જેન વણિક સ્વ શેઠ અબાલાલ સારા-
ભાઈના ખીન પુત્રી અમદાવાદના મગલ
ગિન્ધરવાળા શેઠ મદનમોહનના ધર્મપત્ની
અભ્યસ પિતાને ત્યા ખાનગી ગિરિદે સ્વ
કુટુમ્બકર ૭૬ અને રતિલલ યે ત્રિવેની
વગેરેથી વિદેશોમા વણે પ્રવાસ ખેડ્યો છે.
સામાજિક-રાષ્ટ્રશિક્ષક પ્રવૃત્તિઓમા કોટો રસ
૧૯૨૨ની લડતમા સામાજિક સેવાઓ આપી
૧૯૪૭મા 'શ્રેયસ' શાળાની શરૂઆત કરી.
૧૯૫૫મા કોલેજ સ્થાપી પાઠજીથી બંધ કરી.
૧૯૬૮મા અનાથ બાળકોની શાળા સ્થાપી
'શ્રેયસ'માં હિન્દુ કુટુંબોના સર્વગીણ અભ્યાસ
ની આયોજના કરી છે. અનેક સમ્માઓમાથે
સલક બળકોના શિક્ષણને અગ્રે વણાં પુસ્તકો

લાખ્યા છે. રચના: શ્રેયસ્મન (૧૯૫૨), બાલ
ભારત (ના ૧૯૫૫), વ્યક્તિચિત્રો (ચ ૧૯૫૫),
શ્રેયસ અહેવાલ પદ્ધતિ (કહીમા ૧૯૫૫),
આસમાની ચલ્લી (અ નો અનુ. ૧૯૫૬ રચન-
ચિત્રો (૫ ૧૯૫૭), કલ્પના (ચિ. ૧૯૫૭),
ધરિયાળ અને (૧૯૫૮), ઈસુ જીવન દર્શન (ના.
૧૯૫૮), વાસ્તવ જીવનની કેળવણી (૧૯૬૧),
ઇલિયડ (અ હપરથી ના. ૧૯૬૪), ગમતાં
ગીતા ભાગ ૧ થી ૫ (બા. ગી ૧૯૬૪), એક
અજબ ગજબનો ખુલખુલ ('નાઇન્ટીએલ'નો
અનુ ના ૧૯૬૫), જીડતાં ખીજ (૧૯૬૫)

લીલાખડેન શાહ

રચના. બાલમાનસ (૧૯૫૭), શૃંગસયાલન

લીલાવતી કનૈયાલાલ મુનશી

ઈ સ. ૧૮૯૯
જ ૨૩-૫-૧૮૯૯ અમદાવાદ જેન વણિક
અમદાવાદના સ્વ. શેઠ વીરચંદ દીપચંદના દો-
હિત્રી શાળામાં માત્ર ગુજ ૪ ધોરણ અગ્રેજ
સંસ્કૃત ઘેર આપમેળે ૧૯૧૩મા પ્રથમ લગ્ન
થયેલા. પાઠજીથી શ્રી કનૈયાલાલ મુનશી સાથે
લગ્નથી જોડાયા આ લગ્નને સમાપ્ત સારી રીતે
આવકાર્યાં મુનશી દંપતીએ ગુજરાતી સાહિત્ય
પરિષદને અને ભારતીય વિદ્યાભવનને પ્રબળ
સેવા આપી છે. રચના. રેખાચિત્રો અને
ખીજ લેખો (૧૯૨૫), કુમારદેવી (૧૯૨૬)

લીલો ઈ ૧૬મી સદીનો કિતારાવં
ખલાત (૨) રચના મુદરરોકની કથા (૧૫૭૯)

લુણસાર ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે સાધુ રચના: અજનામુદરી સ-
વાદ (૧૯૩૩)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વછરાજ (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો કિતારાવં
જાણસર વણિક કમીરપથી. રચના. રસ-
મજરીની વાર્તા (૧૫૭૮ મુ. લોકકથા)

વછરાજ (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો કિતારાવં
ખલાત જેન શ્વે શ્રાવક. રચના સમ્યક્ત્વ
કૌમુદીરાસ (૧૫૮૯), નીતિશાસ્ત્ર પંચાખ્યાન
(૧૫૯૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વજિયો ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
રચના. સીત વલિ (સીતરા મડપ), રણ-
જગ (મુ), ગીતાસંદેશ (મુ)-અર્વા ગુજ નો
સ્પર્શ

વજુલાઈ લખમશી કોટક

ઈ સ. ૧૯૧૫-૧૯૫૬
જ. ૩૦-૧-૧૯૧૫ રાજકોટ કલોણ
અવસાન. ૨૬-૧૧-૧૯૫૬ રચના ૩૫૨ાણી

(છ. ચ., અનુ. ઇસાડોરા ડકનનું. ૧૯૪૦), રમકડાપુર (ન. ૧૯૪૯), જુવાન હેયા (ન. ૧૯૪૯), ભુક્ષિના પ્રહારચારી (હાર્ય ન. ૧૯૪૯), ગલગોટા (૧૯૫૦), ધરની શોભા (૧૯૫૩), આંસુનાં તોરણ (ન. ૧૯૫૬), માન-નતાનો મહેરામણ (ન. ૧૯૬૨), આંસુની આતરાખાણ (ન. ૧૯૬૨), હાકેના ભાગ ૧ ૨ (ન. ૧૯૬૨), શહેરમા ફરતાં ફરતાં (ન. ૧૯૬૨)

વળુભાઈ મા. ટાંક ઈ. સ. ૧૯૧૫
જ. ૨-૯-૧૯૧૫ રાજકોટ કાવ્યા. રચના: પ્રણયનાં પૂર (ના. ૩ પાંતર ૧૯૫૨), નરબકા (ના. ૩ પાંતર, ૧૯૫૩), સતનાં પારખાં (ના. ૩ પાંતર, ૧૯૫૫), વૈભવના વિષ (ના. ૧૯૫૭), નાટ્યવિહાર (ના. ૩ પાંતર ૧૯૫૮), ઝાઝવાના જળ (ના. સ. ૧૯૬૧), સેતુ અને સરિતા (દ. વા. ૧૯૬૧), કઠારનાં છોરુ (ના. ૧૯૬૪)

વળસેન ઈ. ૧૪મી સદી
જે. ૩૩. સાધુ. રચના: ત્રિપિસાર (સં.)

વળંગ ભક્ત ઈ. સ. ૧૯૧૬
કચ્છ કાઠકા ગામ. ભક્ત જન્મ: સ. ૧૯૭૨ વેં સુ ૨ પિતા ગોપાલભાઈ. રચના: કાવ્યો (હિ.)

વરદત્ત ઈ. ૧૨મી સદી
જેન. રચના વહરસામિચરિત્ર-અપભ્રંશ-પદ્ય કૃતિ

વર્ધમાનગણિ ઈ. ૧૨મી સદી
આણહિલ્લપુર પાટણ આચાર્ય હેમચંદ્રના શિષ્ય રચના કુમાર વિહાર-પ્રશસ્તિની સંદીકા

વર્ધમાનસૂરિ (૧) ઈ. ૧૦મી સદી
ચંદ્રગચ્છના જેનાચાર્ય આ સૂરિનો સન ૯૮૯નો પ્રતિમાલેખ કટિયામમાં મળે છે. અવસાન ૧૦૩૨. રચના: હરિભદ્રકૃત ઉપદેશપદની દીકા (સ.), ઉપદેશ માલા બૃહદ્ વૃત્તિ (સં.)

વર્ધમાનસૂરિ (૨) ઈ ૧૨મી સદી
પાટણ-ખંભાત નવાગી વૃત્તિકાર અમ્ય દેવસૂરિના શિષ્ય રચના: મંત્રરમાચરિત્ર (મા., ૧૦૮૬) આદિનાયચરિત્ર (ખંભાતમાં, સ ૧૧૦૪), ધર્મ કરક-સવૃતિ (સ. ૧૧૧૬)

વર્ધમાનસૂરિ (૩) ઈ ૧૨મી સદી
ગે વિદ્યસૂરિના શિષ્ય રચના. ગણુરત મહોદધિ (આનરણ્ય યથ-૧૧૪૧-સ્વેપજ વૃત્તિ સાથે, સ)

વર્ધમાનસૂરિ (૪) ઈ ૧૩મી સદી
આણહિલ્લપુર પાટણ નાગેદગચ્છના વીર-સૂરિની પરપરામા ત્રિવ્યસિદ્ધસૂરિના શિષ્ય રચના: વાસુપૂજ્યચરિત (સ., ૧૨૪૩)

વલી ગુજરાતી ઈ ૧૭મી સદી
ગુજરી પ્રકારની હિંદી રચનાઓના અમ-દાવાદના મુરિલમ શાયર. અવસાન: ૧૭૦૮. રચના. રેખતા ગઝલ-કસીદા-મનસવી રંગાઈ, તરજ અને બદ વગેરે પ્રકારની કવિતા

વલી મેહમ્મદ મોમીન ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૪૧

અમદાવાદ શિયા ઇસ્તા આશરી મોમના પિતાનું નામ છગનભાઈ પ્રાથ માધ્ય અમદાવાદ. મૅટ્રિક કારસી-અરબી-કર્ફના સારા જ્ઞાતા ૧૯૦૨મા 'સિરાજ' દૈનિક રાઝ કરેલુ એ પછી 'રાહે નલત' માસિકમા જોડાયા. ૧૯૦૪ માં 'અલ હિલાલ' માસિક. ૧૯૦૫થી માંગ-રોજનાચ્ચ(સૌ.)નારાજકુટુબનાશિક્ષક. ૧૯૧૧ માં માણુવદના ખાનના અગત મત્રી. 'મુઇને ઇસ્લામ'ની પદવી મળેલી અવસાન જુલાઈ ૧૯૪૧. રચના હ. મુહમ્મદ સા નુ જીવન ચરિત્ર મિસ્કિટનુ ઇસ્લામ, અરમાનુસા ભાગ ૧ ૨, વિશ્વધર્મે ઇસ્લામ, જગતો નવાબ, અલ ઇસ્લામ, સોમનાથની મૂર્તિ, ઇસ્લામનો અર્થ વગેરે

વલ્લભકુશલ ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૂનાગઢ જે. ૧૩. સાધુ. શ્રેણિક રાસ (૧૭૧૮), હેમચંદ્ર ગણિ (અંતિ ૧૭૩૬ મુ) -અર્વા ગુજ. પદ્ય

વલ્લભ ભગવાનજી ગણુત્રા
હુડાણા. 'વલ્લભ' નામથી મેઘકૃતની ઢળનુ અનુસરણ કરી 'વાદળી' (નિ-સત્ત્વ કાવ્ય, ૧૯૨૮મા) લખાયું તે આ કવિની રચના સમ-વે છે. બીજી રચના. મેવસદેશ (સ-ચાચકની લડત વખતે વિધાર્થીએ મોઢલેલો ગાધીજીને સદેશો, ૧૯૩૦), સલાચહમીમાસા (સસ્કૃત, ૧૯૩૧)

વલ્લભ ઉપાધ્યાય
ઈ ૧૬મી ૧૭મી સદીનો સધિ
ખતરગચ્છના જ્યસાગરની પરપરામાં જ્ઞાન-વિમલના શિષ્ય સસ્કૃત રચના: શિલોહનામા કોશ-દીકા (૧૫૬૮), હેમચંદ્રકૃત લિંગાનુ શાસનની દુર્ગપ્રજોધદીકા (જેઠપુરમાં, ૧૬૦૫), અભિધાનત્રિતામણિ સોરોજી (૧૬૧૨), વિજયદેવમાહાત્મ્ય કાવ્ય સદીક (૧૬૪૩) વગેરે

વલ્લભજી ભાણુજી મહેતા ઈ સ ૧૮૮૬
મે રબી મોઢ વણિક છદ અને માપાનુ સૌ-ષ્ઠવ રચના: વલ્લભકાવ્ય (૧૯૦૬), હિંદુ સંસારચિત્ર (૧૯૦૮), ઢ્યમંત્રી (૧૯૧૪), દંપતી વિદ્યાવિનોદ (૧૯૧૮), સ્ત્રી બોધિની (૧૯૧૫), વસંતવિલાસિની (૧૯૨૧), ભારત-

પ્રીતન (૧૯૨૩), ભગવત-ગીતા (પ્રમાનુ ૧૯૨૩), અતરના અમી (૧૯૨૮), વાદળી (૧૯૨૮), વિગુની વાદે (૧૯૨૯), ભાવનાં ભરત (૧૯૩૦), કુચવેણુ (૧૯૩૦), શ્રીમદ્વલ્લભાગ ચં

વલ્લભજી હરિદત્ત આચાર્ય ઈ સ ૧૮૮૦-૧૯૧૧

જ.: ૨૬-૬-૧૮૮૦. જૂનાગઢ: વડનગરા નાનર ગ્રાહણ સસ્કૃતનો અખ્યાસ પ. ભગવાનલલ ઇંદ્રજીને અગ્રોક્ષના લેખો વાચવામા સહાયક. ઘોટા સમય શિક્ષક. ૧૮૯૮માં જૂનાગઢ પ્રેક્ષના અવસ્થાપક ૧૮૯૮મા 'વિક્ટોરિયા મ્યુ બિડી મ્યુઝિયમ'ના કચુરંદર, ૧૮૯૨ એલ મ્યુઝિયમ 'ગ્રાટસન' મ્યુઝિયમ થતા કચુરંદર ચાલુ પ્રાચીન સ્થાનોના વિદ્યાપ્રવાસ અને અનેક હતીણી લેખોની નોંધો કરી સારા સ. ગુજ. કવિ. અવસાન. ૧૧-૧-૧૯૧૧. રચના: વાધેશ્વરીની હમથી, (૧૮૬૧), ચડીપાઠના સા-રનો ગરબો (૧૮૬૨) ચદ્દહસોપાખ્યાન હુડા (૧૮૬૨), વેદિક નિવહુનો વ્યોકબદ્ધ કોશ (૧૮૬૩), નવરાત્રિના ગરબા રતોત્ર (૧૮૬૫), પ્રજોધયદ્રોહ્ય નાટક (સ. નો અનુ ૧૮૭૦), સૈરમી-પુ (૧૮૫૬ ૬૩), સાવિત્રી આખ્યાનનાં ઠાળયા (૧૮૮૬), કીર્તિકોમુદી કાવ્ય સ નો અનુ સમજદોષી (૧૯૦૮), વિક્રમાદેવચરિત (સ નો અનુ ૧૯૦૮), વાદસન-વિયોગ, ગુ-જરાતીભાષાનુચ્ચ કરણ, મળણાટકસમૂહ વગેરે

વલ્લભદાસ જમનાદાસ અક્ષર ૧૯૦૬

જ. ૧૮-૨-૧૯૦૬ મુરત વણિક. ૧૯૨૧ મા મૅટ્રિન, ૧૯૩૬મા 'રાષ્ટ્રમાપાનિગારહ.' ૧૯૨૧ થી ૧૯૪૨ સાર્વજનિક એજ્યુ સોસા-ચટી મુરતમાં કન્વેન ૧૯૪૨ થી ૧૯૬૮ 'ગુજ-રાત મિત્ર' વગેરે સામયિકોમાં કારાર-લેખક. સ્થ નિક અનેક સાર્વજનિક સંસ્થાઓ અને સ-મિતિઓના નત્રી. સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામમાં ૧૯૩૦-૩૨માં જેલનિવાસ. ગુજરાતી ભાષાના આરઠ લેખક રચના ધ્રુપસળી (અનુ નટવરલલ ભાળવી સાથે, ૧૯૨૬-૨૭), બાળ રાયરી (નટ-વરલાલ ભાળવી સાથે, ૧૯૨૮), બાળપત્રો (૧૯૩૦), બા.પુની સ્વગત-ચાચા (૧૯૩૦), ભારતના ઇતિહાસની વાતો (૧૯૩૬), હિંદુ-સ્તાની પ્રવેશિકા (પરમેષીદસ જેન સાથે, ૧૯૩૭), રાષ્ટ્રસંપાદન-ભિની (પરમેષીદસ જેન સાથે, ૧૯૪૦), વિનોબા (ચ. ૧૯૫૮), ફૂલગોળ (૧૯૬૦), માદમ બીપાર્દજીકામા (ચ. ૧૯૬૧), કવિવર ટાંગાર અને મોતીલલ નેહરુ (ચ. ૧૯૬૧), કવિઓ અને વિકાનો (ચ. ૧૯૬૨), કેટલક કેળવણીકારો (૧૯૬૨), સ્વ

સુવાસ (૧૯૬૨), ભારત-પ્રેત પ. જવાહર-લાલ નેહરુ (૧૯૬૪)

વલ્લભ ઈ ૧૯મી સદી મહિશા મોઢાબાણ રચના ભક્તમાળ (નાની)

વલ્લભ અનાવળો

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ સુરત ખાતે. અનાવળો ગ્રાહણ રચના અનાવિલ પુરાણ (૧૯૯૦ આમાંનું 'અનાવિલ કાવ્ય' નીચે થોડું છપાયું છે 'બુદ્ધિ મંત્રા-૧૯૨૪માં)

વલ્લભ ધોળા ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અમદાવાદ. ભટ્ટ મેવાડો ગ્રાહણ. કવ્ય પ્રકારનો શક્તિભક્ત. મુખ્યત્વે શક્તિ માતાને હૃદયે વર્ણનાત્મક સમ્યાબધ ગરબાઓની રચના કરી છે 'અખિંદુ શેખર' સમૃદ્ધ-અથમા ખીન લેખકોના ગરબાઓ સાથે એના મોટા ભાગના ગરબા છપાઈ ગયા છે શાહઆલમ નગર આવેલા બહેચરાણ માતાના મંદિરમાં એ રહેતો હતો રચના ગરબા-ગરબી સમૃદ્ધ (મુ), પ્રેમગીતા (અમુ), રાધિકાવ્રતો ગરબો (અમુ), લકાનો શલોખ (અમુ), પ્રવિયોગ (મુ), સતભાષાનુ કસણ (મુ), સાત વર (અમુ) વગેરે

વલ્લભ નાગર ઈ ૧૯મી સદી અમદાવાદ વડનગરો નાગર ગ્રાહણ એણે પણ ગરબા-ગરમીલકાઓ છે તે 'અખિંદુ શેખર' સમૃદ્ધમાં છપાયા છે રચના ગરબા ગરમી (મુ), મહાદેવવ્રતો વિવાહ, નાગરોત્પત્તિનો ગરબો, શમળશાહનો વિવાહ (અમુ)

વલ્લભ ભટ્ટ ઈ ૧૮મી સદીની ૧લી પચીસી સુરત-ભેગમપુરા ઓરીસ્ય ટોળકિયા ગ્રાહણ, રચના ભગવત દશમસ્કંધ વિના ૧૬૪૮-૧૭૦૬, મુ), દેવામાહાત્મ્ય (અમુ, ૧૭૦૧)

વલ્લભ ભટ્ટ હવિ પ્રેમાનંદનો પુત્ર (૧) એને નામે ટુંલી-પ્રસન્નગ્રામ (૧૯૨૧), દ-રાસનરુધિરપાના-ગયાન (૧૭૨૮), મિત્રધર્મગ્રામ (૧૭૦૮), યક્ષ પ્રશોત્તર (૧૭૨૫), બુધિહિંદુદેવદેવ સનાહ (૧૭૧૫), મારુતિવિજય (ના, ૧ અક) આટલા છપયા છે, જે સ્વ છોટાલાલ નરસિં રામ ભટ્ટની ૨ ૧૮૮૦ પછીની રચનાઓ સિદ્ધ થઈ શકે છે.

વલ્લભસાઈ ચોપડલાઈ શેઠ

ઈ સ ૧૮૫૬-૧૯૧૭ મળવા(સી.) દસાશ્રીમાળી વલ્લિઃ વેપારી

થોડા સમય માટે વક્રીલ પછી ભાવનગરમાં ૩ વહીવટદાર રચના સુખોદયિતામણિ (૧૮૮૨), દશાતયિતામણિ (૧૮૮૮), સૌરાષ્ટ્ર-ચિતામણિ, માહેશ્વરવિવાહ (કા. ૧૮૮૦)

વલ્લભ પડિત ઈ ૧૯મી સદીનો અતભાગ જે ૧૩. રચના કુકડા માર્ગરીરાસ (૧૯૦૬ પૂર્વ)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વસંતરામ હરિકૃષ્ણ શાસ્ત્રી

ઈ સ ૧૮૮૬-૧ અમદાવાદ વ જામનગર ગિરનાર ગ્રાહણ. સંસ્કૃતનો અભ્યાસ અમદાવાદમાં થોડો સમય સ્વ. પ્રે મગનલાલ ગ. શાસ્ત્રીના શિષ્ય. વલ્લભ સપ્રદાયના એક અગ્રણી કાર્યકર થે ૩૦ સમય મુખર્ષીમાં રહેલા ત્યારે 'વેળુવ ધર્મ-પતાકા'ના તંત્રી પછી એ માસિક અમદાવાદથી કાઢતા એ બંધ થયા પછી 'ગુકાદેવ' માસિક રાડ કર્યું. અને ખીજે વર્ષે એમાં 'ભક્તિમાર્ગ' પણ ઉમેર્યું ઉત્તરાવસ્થામાં બંધ કર્યું અમદાવાદની વેળુવ મહાસભાના એ સચાલક હતા; વેળુવી પ્રવૃત્તિઓના પણ અગ્રણી હતા રચના: સિક્કાતરહસ્ય (અનુ ૧૯૧૫), આટલુ તો કરજો (૧૯૨૬), શ્રીહરિરાય-વચનામૃત (૧૯૨૬), ન્યાયમૂર્તિનો ચુક્રોદ (૧૯૨૭), શ્રી પુરુષે તમનુ ચરિત્ર (૧૯૨૬), પ્રુથિમાર્ગનો ઇતિહાસ (૧૯૩૩), તિલકમલ દિગ્વિજય, જનલત મહાત્યાગ, મહાનુભાવી ભગવતીયો, વેળુવ નરેશો, અસ્પૃશ્યોદ્ધાર, ભાગવત દશમ-તામરુકલ પ્રન્થ-સુખોદયિની દીક્ષા (સંખા અને સંસ્કૃતનો શ્લોકાનુવાદ) વગેરે

વસનંદ દયાળળ ગણાત્રા, 'વસંત'

'સાગર' અને મણિલાલ નભુભાઈની વચ્ચેની કેટિના ગઝલ-નર રચના વસંતવિહાર (૧૯૦ ગઝલો સમૃદ્ધ)

વસુબહેન ભટ્ટ ઈ સ ૧૯૨૮ 'આનંદરાણી'માં કામ કરે છે રચના. ગ્રાહણ પિટોરી (ન ૧૯૫૬), પાદે પાદે મોળી (ન ૧૯૬૩)

વસિંતગ-વસ્તો ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે ૧૩ આવક રચના: ચિહ્નગતિની લેલ ચોપાઈ (મુ ૧), વીસ વિહરમાન ગસ (૧૩૭૨ મુ)-કનર અપ્રશંસી પદ્યકૃતિઓ

વસ્તુપાલ (૧) ઈ ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અણહિલપુર પાટણ જે ૧૩ આવક વલ્લિક આશોરાજ અને કુમારદેવીનો પુત્ર વાલેલા નીર ધવલનો અમત્ય મહાન દાનેશ્વરી અને અને જેન સ્થાપત્યો, તેમજ વિક્રનોનો ચોપક અવસ્થાન ૧૨૪૦. સંસ્કૃત રચના

આદિનાથસ્તોત્ર, નેમિનાથસ્તોત્ર, અખિકા સ્તોત્ર, નરનારાયણ મહાકાવ્ય

વસ્તુપાલ (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે ૧૩ આવક રચના. હસરાજ વચ્ચરાજ પ્રબંધ ચોપઈ-મધ્ય ગુજ. લોકવાર્તા પદ્યાત્મક **વસ્તુપાલ પ્રલ**

ઈ. ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે ૧૩ આવક રચના. ગોહિણી વ્રતપ્રબંધ (૧૫૬૭)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વસ્તો ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રાણપુર વગેરે જે. સ્થા. રચના. જૂઠા તપ-સીનો શલોકો (૧૭૭૬ મુ.)-અર્વા ગુજ પદ્ય

વસ્તો ડોડિયો ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ખોરસદનો પાટીદાર પિતાનુ નામ કદંબો. રચના. શુદ્ધેવ આખ્યાન (૧૫૯૮ મુ.)-મધ્ય ગુજ પદ્ય એણે 'સુમદાહરણ' લખ્યું મન થ છે, પ્રાપ્ય નથી

વાગભટ્ટ ઈ ૧૨મી સદી પિતાનુ નામ સોમ જેન વિદ્વાન રચના. વાગભટ્ટાકાર (સં કાવ્યશાસ્ત્ર, જેમાં એણે સિદ્ધરાજની પ્રશસ્તિનાં ઘણાં ઉદાહરણ આપ્યાં છે)

વસ્તો વિશ્વંભર ઈ. ૧૬મી સદી રચના. વસ્તુગીતા, પદો (હિંદી ગુજ) મધ્ય. ગુજ.ના અશનાળી ભાષા

વાલજી આશારામ ઓઝા

ઈ સ ૧૮૫૦-૧૮૬૬ મોરબી શ્રીમાળી ગ્રાહણ મૅટ્રિક મોરબીની એ શાળામાં અને પછી રાજકુમારના શિક્ષક છટા થઈ ૧૮૭૬માં મોઝાળી આયે સુખોદ નાટક મડળીની સ્થાપના કરી. ગુજરાતી રંગ-ભૂમિના ઉદ્ભવમાં સખળ કળો અવસ્થાન: ૫-૧-૧૮૬૬ રચના. નાટકો સીતા સ્વયંવર (૧૮૭૮), કૌપત્રી સ્વયંવર, રાવણવધ, ઓખા-હરણ (૧૮૮૦), ચિત્રસેન ગવર્ધ, પુરુરાજ શોડ (૧૮૮૧), કેદ રસિહ પગમાર, ભર્તૃહરિ (૧૮૮૬), ચાંપરાજ હોડા (૧૮૮૮), રાજસિહ (નીર બાળક), સતી રાણકદેવી, જગદેવ પરમાર (૧૯૧૦), ત્રિયારાજ, ત્રિકલમ (૧૯૬૨), ચક્ર-હાસ (૧૯૦૩), વિષ્ણુવિજય વગેરે

વાલીલાલ જેયંદ ડગલી ઈ. સ ૧૯૨૬ રોજિદ (તા યવુત્રા) જેન વલ્લિક તેજસ્વી પત્રકાર હાલ મુખર્ષીમાં 'પરિચય ટ્રસ્ટ' નામની પ્રનરાન સંસ્થા ચલાવે છે. રચના. સૌનો લાડવાયો (મેધાણી પ્રશસ્તિ અય-સપાદન ૧૯૪૭), સૂનાં સુખાન (ન. ૧૯૫૪. શ્રી યશવંત

દોશી સંઘે), આ બધી યોજનાઓ શા માટે, હવે સેનુ દેશ માટે વગેરે

વાહીલાલ મોતીલાલ શાહ

ઈ. સ. ૧૮૭૮-૧૯૩૧

જ. : ૧૧-૭-૧૮૭૮ વિરમગામ. વ. ત્રિસલ પુર (જિ. અમદા.). જૈન સ્થાનક વણિક. પ્રાથ. વિરમગામમાં, માધ્ય અમદાવાદમાં. પિતા સાથે. જૈન હિતેચ્છુના સુપાદક. ૧૯૧૧માં રતલામમાં જૈન ટ્રે. કોલેજ સ્થાપી. ૧૯૧૪થી સમાજના કુરિવાલે સામે લેખન. ૧૯૧૭માં અમદાવાદમાં જૈન કોન્ફરન્સ મેળવી. સમર્થ કોટિના ચિત્રક, તત્ત્વજ્ઞાની, સાહિત્યકાર અને પ્રથમ કક્ષાના સમાજસેવક. વિદેશ પણ જઈ આવેલા અવસાન ૨૧-૧૧-૧૯૩૧. રચના : સતી હમયતી (૧૯૦૨), સમ્યક્ત્વ (૧૯૦૩), હિતશિક્ષા (૧૯૦૪), મધુમક્ષિકા ઋષિહતા અગ્નિચિકા (૧૯૦૪), ખાર પ્રત (૧૯૦૫), ધમતત્ત્વસંગ્રહ (૧૯૦૬), નમીરાજ (૧૯૦૬), સદ્ગુણ પ્રાપ્તિનો ઉપાય (૧૯૦૮), સસારમા મુખ કયા છે (૧૯૦૯), ભક્તતામ રસ્તોત્ર (અનુ. ૧૯૧૦), કમીરનાં આધ્યત્મિક પદો (સંપા. વિ., ૧૯૧૧), ધર્મસિદ્ધિબાવની (૧૯૧૧), દશવૈકાલિ સૂત્ર (અનુ. ૧૯૧૨), સુદર્શન (૧૯૧૨), બ્રહ્મદેવ ચક્રવર્તી (૧૯૧૨), પર્યુષણપર્વ (૧૯-૧૮), મહાવર કહેતા હવા (૧૯૧૪), મૃતુના ગહોમા, મરત વિલસ (૧૯૨૫), જૈન દીક્ષા (૧૯૨૬) વગેરે

વૈદિચંદ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ જે ૧૩ સાધુ રચના શ્રીપાલ આખ્યાન કથા (૧૫૬૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વાન ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ મુહૂનપુર જે ૧૩ રચના : વિષુધ વિમલસૂરિ રાસ (અંતિ. ૧૭૬૩ મુ.)-અર્વા ગુ. પદ્ય

વાના શ્રાવક ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ખારેજ. જે. ૧૩ રચના : જ્યાનદ રાસ (મુ. ૧૬૩૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વાલજી ગોવિંદજી દેસાઈ

ઈ સ ૧૮૬૨

જ. ૪-૧૨-૧૮૬૨. જેતપુર (સૌ.). દસા શ્રીમાળી વણિક. અભ્યાસ જેતપુર-રાજકોટ વાંકાનેર ફરી, ગુજ કોલેજ અમદાવાદમાં થોડું ફરી એલ્ફિન્સ્ટન કો. મુખ્યદી બી. એ. ૧૯૧૩ માં રાષ્ટ્રભાવનાવાળા હૃદય કક્ષાના લેખક. મ ગાંધીજીના એક વખતના સાથીદાર રચના ગોરક્ષાકલ્પતરુ કથા કૃત્તુમાજલિ (ધર્મ), દ્રૌપદીના ચીર, ખારી, રાજકથા, દિગ્ચરિત, શ્રી રામકથા ભારતી (મ્થા) તત્ત્વકથા. વિશ્વ સહિતા

(ધર્મ), બુદ્ધ ચરિતામૃત, નિવેદન (Tributeનું ગુજ.) આરોગ્યમંજરી, પ્રેમપથ (સુચોજન) વગેરે

વાલજી લક્ષ્મીરાવ દવે

રચના. કાચરત્ન (૧૮૭૭)

વાસણુ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. ૧૩ આવક. રચના : આનંદવિમલસૂરિ રાસ (મુ. ૧૫૪૦)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વાસણુદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ વેપણુવ રચના : રાધારાસ (શાફલવિકીરિત વૃત્તમાં, અમુ) સુમકાની ઝંકાતરી (અમુ)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વાસુ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ વેપણુવ. રચના : સગાળશા આખ્યાન (મુ., લોકકથા)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વાસુદેવ રામચંદ્ર શેલત ઈ સ ૧૬૦૨ જ. : ૨૩-૬-૧૬૦૨ ઉમરેઠ ખેડવાળા આ-હાણુ પ્રાથ માધ્ય વડોદરામાં ૧૬૧૯માં મૅટ્રિક. વડોદરા પૂના ફરી ૧૬૨૩માં ગુજ. કો. અમ. થી બી. એ. ૧૬૩૨માં ખાર કાકિન્સલની એડ-વોકેટની પરીક્ષા. ખોરસદમાં વકીલ ત. રાસ-કવિ. રચના : ફૂલવાહી (કા. સ, ૧૬૩૧)

વાહાલજી ખેચર

રચના : ડેવિડના ગીતા-Psalmsનો અનુ પદ્યત્મક (૧૮૭૬)

વિજયકુશલ-શિખ્ય

ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ સામેર અને મગશી જે ૧૩ સાધુ રચના : શીલરત્નરાસ (૧૬૦૫)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિજયકેસરસૂરિ

ઈ સ ૧૮૭૭-૧૯૩૦

ખાજિયાદ (તા. ધધુકા) વીસા શ્રીમાળી જૈન વણિક. નામ. કેશવજી માધવજી ૧૭ વર્ષની વયે વડોદરામાં આચાર્ય વિજયમલસૂરિ પાસે ૧૩ જે. મ. પૂ. દીક્ષા ૧૬૨૭માં આચાર્ય પદની મુળમાં છ વોરણનો જ અભ્યાસ, પછી સ. પ્રા. ભાષાઓનો સમગ્ર અભ્યાસ સાચવેલો. રચના : દશવૈકાલિક સૂત્ર (અનુ. ૧૯૦૪), પ્ર-ખ્યાધયિતામણિ (૧૯૦૬), મલયસુદરી ચરિત (૧૯૦૮), યોગરાસ (૧૯૦૮), સુદર્શનાચરિત (૧૯૧૩), ગૃહસ્થધર્મ (૧૯૧૪), નીતિમય જ્વન (૧૯૧૪), ધ્યાનદીપિકા (૧૯૨૦), આ-ત્મજ્ઞાન પ્રવેશિકા (૧૯૨૧), આત્મવિશુદ્ધિ (૧૯૨૫), મહાવીર તત્ત્વ પ્રકાશ (૧૯૨૬), આ-નંદ અને પ્રભુ મહાવીર (૧૯૨૭), આત્માનો વિકાસ અને મહામોહ પરાજય (૧૯૨૬)

વિજયગણિ. ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે. ૧૩ સાધુ. રચના : આનંદના રાસ (૧૫૩૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિજયગુપ્ત મૌર્ય

ઈ. સ ૧૬૦૬

જ. ૨૬-૩-૧૬૦૬. ગોરખંદર અન્ધારે પ્ર-વૃત્તિ મુખર્ધમાં. ખાણીવિજ્ઞાનના રાગ પરિ-ચાયક રચના : પ્રિન્સિપલરમાર્ક, જગલની કેશી (વા. ૧૬૫૩), મોતનો સામનો, શિકાર અને શિકારી (૧૬૫૮), કુવની સફર (૧૬૫૫), પ્ર-તિનાં લાડકવાયાં (મહા ગુજ.નાં પદીઓ. ૧૬૫૭), શિકારીની તરાપ (૧૬૫૮), ધરની જિ-વાત (૧૬૫૯), કિમિયાગર કપીર (બા. ક. ૧૬૫૯), અવકાશનીયાત્રા (૧૬૬૧), અવેરીનો નીપડો અને બીજી વાતો (મા. ક. ૧૬૬૧) કવિનાં પરાક્રમ (૧૬૬૨), દરિયાની દોલત (૧૬૬૨), બ્રહ્માંડ અને આઈન્સ્ટાઈન (૧૬૬૨), હાથીના ટોળામાં (૧૬૬૩), હવા (૧૬૬૩), વીજળીનો નફરો (૧૬૬૩), દક્ષિણ કુવનો સંશોધક (૧૬૬૩), કપડાહો શા માટે (૧૬૬૬), કદમીરનું અસ્તિત્વ, રોશખાન (૧૬૬૬)

વિજયતિલક

ઈ. ૧૬મી સદી

જે. ૧૩ સાધુ રચના વિચારસ્તવ ખાલા-વપ્રોધ-મધ્ય ગુજ. ગદ્ય

વિજયદેવસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

જન્મ. જોધપુર પાસે ડહુનગર જ. ૧૩. આચાર્ય રચના : શીલરાસ (નિમિતાથ ગત) 'શીલરક્ષા રાસ' એવા શીપક પણ, જોધરામાં -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિજયપાલ

ઈ ૧૩મી સદી

આણહિલ્લપુર પાટણ જૈન મહાકવિ શ્રી-પાલના પુત્ર સિદ્ધપાલનો પુત્ર રચના : દ્રૌપદી-સ્વયંવર (સ. ના)

વિજયભદ્રસૂરિ

ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ

જે. ૧૩. આચાર્ય રચના : કમલાવતી રાસ, કલાવતીનો રાસ, હસરાજ વન્ધરાજ ચક્રપદ (૧૩૫૫)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિજયરાય કનૈયાલાલ વૈદ્ય

ઈ. સ. ૧૮૬૭

જ. : ૭-૪-૧૮૬૭ ભાવનગર વડનગર ના-ગર ગૃહસ્થ પ્રાથ ભાવનગરમાં, માધ્ય મુંબઈમાં ૧૯૧૪માં મૅટ્રિક મુંબઈ ભાવનગર કોલે-જનો અભ્યસ. ૧૯૨૦માં મુંબઈથી બી. એ. ૧૯૨૦માં મુરતના ચેતન' મા સિક્કા તંત્રી. દમ્ય ન હિંદુસ્થન' સ્ખાતિહિના પદ્ય તંત્રી,

૧૯૨૧-૨૩) ૧૯૨૩-૨૪માં 'ગુજરાત' મા સિક્કા કાઢવાની. ૧૯૨૫માં 'યુગધર્મ'ના કાપ-તરી. ૧૯૨૪માં 'કૌમુદી' ત્રૈમાસિક. ૧૯૩૦માં એને માસિક કર્યું. આગળ જતાં સુરત જાંણ-માં અધ્યાપક નિવૃત્ત થયા પછી ભાવનગરથી 'માનસી' ત્રૈમાસિક કાઢેલું ગુજરાતી સાહિત્યના હૃદય કાઠિના વિવેચક. રચના. પ્રભાતના રંગ (૧૯૨૭), જૂઈ અને કેતકી (૧૯૨૯), જગદે-કાલીન જીવન અને સમૃદ્ધિ (૧૯૬૧), ગુજરાતી સાહિત્યની ઉપરેખા (૧૯૪૩), શુક્રતારક (૧૯૪૫), ઊડતાં પાન (૧૯૪૫) વગેરે

વિજયલક્ષ્મીસૂરિ

ઈ. ૧૮મી સદીનો કૃત્તાર્થ તપગચ્છના આચાર્ય રચના કૃપદેશ પ્રા-સાદ (સ. ૩૬૦ વ્યાખ્યાનો)

વિજયલાલ કેનૈયાલાલ કુપ

ઈ. સ. ૧૮૮૪
જ. ૧૮-૭-૧૮૮૮ અમદાવાદ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ પ્રાય માધ્ય ભાવનગરમાં. ૧૯૦૦માં મૅટ્રિક અમદાવાદ-મુખર્દ-પૂનાકરી બી એસ સી ; ૧૯૦૭માં એલ સી ઈ (એન્જિ). વડોદરા રાજ્યના જાહેર આધિકારમાં ખાતામાં, પછી નવસારી ખાતામાં એન્જિ વિજ્ઞાન વિ-પય કૃપર ભિત્ત ભિત્ત સ્થળે મહત્વના ભાગેલું ગુજ વિદ્યાસભામાં 'ખગોળ' ઉપર ૩ વ્યાખ્યાન મહત્વના.

વિજયવિમલ—વાનગ્રન્થ

ઈ ૧૯મી સદીનો કૃત્તાર્થ તપગચ્છના આનંદવિમલસૂરિના શિષ્ય. રચના ગચ્છાચાર-પચન્ના-ટીકા (સ. ૧૫૬૬ પૂર્વે), ભાવપ્રકરણ સ્વે પદ્ય વૃત્તિ સાથે (સ. ૧૫૬૭), ગચ્છાચાર-મોટી ટીકા (સ. ૧૫૭૮), તદુલ્લેખાસિંધુ અવચૂરિ (સ.) વગેરે

વિજયશીલ ઈ ૧૯મી સદીનો કૃત્તાર્થ ખલાવલી જે. જે સાધુ રચના હનમ-ચરિત-જ્ઞપિશાનચરિત (૧૫૮૬)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિજયશેખર (૧)

ઈ ૧૯મી સદીનો કૃત્તાર્થ ખંભાણવાડા, આપ્રા વગેરે જે જે સાધુ રચના રત્નકમાર રાસ, યશોભદ્ર ચોપઈ (જ ભાણવાડામાં, ૧૫૮૭), શાંતિમૃગ સુદરી ચો-પઈ (૧૫૮૭)

વિજયશેખર (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ વેશરપુર, બિંદોર, રાજનગર, બીનમાળ વગેરે જે જે સાધુ સુદર્શનરાસ (૧૬૨૬),

કચ્છનારાસ (૧૬૨૫), ચંદ્રલેખા ચોપઈ (બિંદોરમાં, ૧૬૩૬), ત્રણ મિત્રકથા ચોપઈ (રાજનગરમાં, ૧૬૩૬), ચંદરાજ ચોપઈ (૧૬-૩૭), જ્ઞપિશાનો રાસ (બીનમાળમાં, ૧૬૫૧) -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિજયસાગર

ઈ. ૧૭મી સદીનો આનંદ જે. જે સાધુ. રચના સંમેતશિખર ત્રીયે-માળા સ્તવન (૧૬૦૮ નજીક)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિજયસૂરિ ઈ. ૧૭મી સદીનો કૃત્તાર્થ જે જે આચાર્ય. રચના. રોહિણીચાંદા-લિયુ (૧૬૭૧)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

વિજયસેનસૂરિ

ઈ. ૧૩મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પાટણ જે જે આચાર્ય રચના. દેવત ગિરિ સુ (એતિ ૧૨૩૨ નજીકની રચના સુ)

વિજયસિંહસૂરિ (૧)

ઈ ૧૦મી સદીનો પૂર્વાર્ધ સમુદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના: ભુવનસુદરી કથા (પા. ૧૮૧૯)

વિજયસિંહસૂરિ (૨)

ઈ ૧૧મી સદીનો કૃત્તાર્થ ચંદ્રગચ્છના સર્વદેવના પદ્ધર શાંતિસૂરિના શિષ્ય રચના આવકપ્રતિજ્ઞભણસૂત્ર-ચૂંચી (સ. ૧૨૨૭)

વિજયસિંહસૂરિ (૩)

ઈ ૧૧મી સદીનો કૃત્તાર્થ મલધારી હેમચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના ધર્મોદ્દેશમ લા-વિવરણ (સ. ૧૧૩૫)

વિજયસિંહસૂરિ (૪)

ઈ ૧૨મી સદીનો કૃત્તાર્થ પક્ષી. ચંદ્ર(રાગ)ગચ્છીય અભયદેવ-સૂરિની પરપરામાં જિનચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના જગદીપસમારની વિનયજનહિતા ટીકા (સ. ૧૧૫૬), જિનભદ્રગણિના ક્ષેત્ર-સમાસની ટીકા (સ. ૧૧૫૬)

વિજયાલક્ષ્મી હર્ષદરાય ત્રિવેદી

ઈ. સ. ૧૮૮૬-૧૯૧૩
જ. ૩-૫-૧૮૮૬ વડોદરા 'સુદર્શનચાવ' વગેરે માસિકમાં કવિતા ભજનો અને લેખો. અવસાન ૬-૬-૧૯૧૩.

વિજયાશંકર કેશવરામ ત્રિવેદી

ઈ સ. ૧૮૫૦-૧૯૦૦ નમદેના અનુયાયી, એનાથી પાણી ચડિયાતો કવિ રચના. વિજયવાણી (૧૮૭૭)

વિજલે ભગત ઈ. ૧૯મી સદીનો અત કચ્છ-ભૂજ રાજપૂત. રચના: ભજનો-પદો (ગુજ, કચ્છી)

વિહંગલાલ મગનલાલ કોઠારી

સિદ્ધિદેવીની વયે અવસાન ૧૯૭૨ ગુજરાત વિદ્યાપીઠ-અમદાવાદના અધ્યા-પક. જ્ઞાતિએ વણિ-રચના. ગામગોષ્ઠિ (૧૯૬૧), હિંદુ પ્રત્યાય અગ્રશાસ્ત્ર (૧૯૪૫), અર્થશાસ્ત્રની પરિભાષા (૧૯૪૭), કેળવણી વડે ઠાતિ (૧૯૫૦), અખર ચરખો (૧૯૫૭), મહાધાર (સ. નો અનુ.)

વિહંગરાય કૃપારાય પંડ્યા ઈ.સ. ૧૯૨૩ જ. ૨૧-૧-૧૯૨૩. કામોદરા (જિ. સાબર-કાંઠા). પ્રવૃત્તિ મુંબાઈમાં. નવલકથા કાર રચના. મીઠા જળના મીન (૧૯૫૮), મન મોતી ને કાચ (૧૯૫૬), નજરબંધી (૧૯૬૦), રસિકપ્રિયા (નવલિકા ૧૯૬૧), કાચનવર્ણી ભાગ ૧-૨ (૧૯૬૧), ચિર પરિચિત (૧૯૬૨), હાર જીત (૧૯૬૨), લાંછનભાગ ૧-૨ (૧૯૬૩), કાંચુની (નવલિકા ૧૯૬૩), દરદ નાનને કાચભાગ ૧-૨ (૧૯૬૪), રંખ (૧૯૬૬), રોહિણી (૧૯૬૬)

વિહંગરાય ગોવર્ધનપ્રસાદ વ્યાસ

ઈ. સ. ૧૮૬૨-૧ જ. ૨૫-૧૦-૧૮૬૨. ગાંધરા. વ. મહેમદા-વંદ ઓઢીચ સહસ્ર ય લાણ અ ૩ વોદણ નરી પછી ૧૮૮૩માં. અમદા થી મૅટ્રિક. મિલ-રોસેનો સ્વતંત્ર ધંધો. પછી વોડાસરના કાર-ભારી અને માણસાના ન્યાયાધીશ અવસાન રચના. મુલતવી રાખવાના માઠા કૃપ (૧૮૮૫, માળાપ તેવા છોકરા (૧૮૮૭), રોડાન્ડ ઇંગ્લિશ ગુજરાતી ડિક્શનેરી (૧૮૮૪), મહુડ-ન્દસ સ્ટા. ઇ ગુ ડિક્શનેરી (૧૮૯૬), લંગડો જરવાસ, યુવાનોને બોધવચન (૧૮૯૭), કન્ડે-ન્ડ ઇ ગુ ડિક્શનેરી (૧૮૯૭), પોકેટ ઇ ગુ ડિક્શનેરી (૧૯૧૧)

વિહંગરાય યજ્ઞેશ્વર આવસર્થા

ધડાચેવી પ્રૌઢશિક્ષાપા, હદસૌપ્ત, સારા કવિ રચના: રણચડી (ન. ૧૯૩૧), રસિકનાં કાચો (૮૦ વર્ષના પથરાટનો કા. સ. ૧૯૩૬), બાલકાવ્યમાળા (એમાં કેટલીક અ. અનુ. ૧૯૨૫)

વિહંગુ ઈ. ૧૪મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે. જે સાધુ રચના. જ્ઞાનપચમી ચોપઈ (૧૩૬૬)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિદ્યાકુ ગણિ ઈ ૧૪મી સદીનો આરમ વાદેવસૂરિની પરપરામાં વિજયચંદ્રસૂરિ-ના પદ્ધત્ત માનમદસૂરિના શિષ્ય રચના. હંમચાન્દ્રજ-બૃહદ્ વૃત્તિ-કધાર (સ. ૧૩૧૨)

વિદ્યાધર્મ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
જ. ૧૩. સાધુ રચના નરવર્મચરિત્ર
(૧૬૧૬), ધર્મભુદ્ધિ મત્રી ચોપાઈ (૧૬૧૫),
સુભદ્રા સતી ચોપાઈ (૧૬૧૯)-મધ્ય. ગુ. પદ્ય

વિદ્યાચંદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જ. ૧૩. સાધુ. રચના. વિજયસેનસૂરિ-
નિર્વાણ રાસ (એતિ. ૧૬૧૫ પછી), રાવણને
મદોદરીનો ઉપદેશ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિદ્યાધર ઈ. ૧૩મી સદી
અણહિલપુર પાટણ. વાઘેલા વીસલદેવ-
(૧૨૩૮-૬૧)નો સમકાલીન. પ્રવૃત્તિ ઘોળકામાં.
રચના. નૈપથીય ચરિત મહાકાવ્યની 'સાહિ-
ત્ય વિદ્યાધરી ટીકા (સ.)

વિદ્યાનદસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી
ઉત્તર. ચિત્તી. તપગચ્છના દેવેદ્રસૂરિના શિષ્ય
રચના. વિદ્યાનદ વ્યાકરણ (સ., ૧૨૪૬ પછી)

વિદ્યાખંડેન રમણભાઈ નીલકંઠ
ઈ. સ. ૧૮૭૬-૧૯૫૮

જ. ૧-૬-૧૮૭૬. અમદાવાદ. વડનગરા
નાગર ગૃહસ્થ જ્ઞાતિ સરદાર ભોળાનાથ સારા-
ભાઈ દિવેટયા નાદોહિત્રી પ્રાથ માધ્ય અમ-
દાવાદમાં. ૧૮૮૬માં જ શ્રી રમણભાઈ મ.
નીલકંઠ સાથે લગ્ન ૧૮૯૧માં મૅટ્રિક. ૧૯૦૧માં
ગુજ. કો. માથી એ. એન. એમના નાના ખંડેન
સો. શારદા સુ. મહેતા પહેલા ગુજ. સ્ત્રી બી
એ. અમદાવાદની અનેક જાહેર સંસ્થાઓના
એક સક્રિય કાર્યકર. પતિના અવસાન બાદ
૧૯૨૮થી ગુજ. વિદ્યાસભાના ચોતાના અવ-
સાન સુધી મત્રી વડોદરામાં મળેલા ગુજરાતી
સાહિત્ય પરિષદ સમેલનના પ્રમુખ મૃત્યુપર્યંત
ગુજ. સા. સભાના ૧૯૬૭થી પ્રમુખ. અનાયા-
શ્રમના પણ એક અગ્રણી કાર્યકર. સામાજિક
સુધારામાં સક્રિય ભાગ પ્રાપ્તના સમાજના
પણ એક કાર્યકર અવસાન. ૭-૧૨-૧૯૫૮
રચના સુધાહાસિની (અ. નો અનુ. ૧૯૧૪),
હાસ્યમહિસા (૧૯૧૫), હિંદુસ્તાનમાં સ્ત્રીઓનું
સામાજિક સ્થાન (અ. નો અનુ. ૧૯૧૫), ગૃહ-
દીપિકા (૧૯૩૧), કોરમ (લે. સ. ૧૯૫૫),
નારીકૃજ (લે. સ. ૧૯૫૬), જ્ઞાનસુધા (લે. સ.
૧૯૫૭), અગ્રેજીમાં પણ કેટલાંક લેખ લખ્યા છે

વિદ્યારત્ન ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
પૌણિમાગચ્છના ચંદ્રપ્રભસૂરિની પરપરામાં
મુનિચંદ્રના શિષ્ય રચના. મૃગાપુત્રરાસ (૧૫-
૫૦ પહેલા) કુર્માપુત્ર ચરિત્ર (સ., ૧૫૨૧)-
મધ્ય. ગુજ. પદ્ય,

વિદ્યારુચિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ

શિરોહી. જે. ૧૩ સાધુ રચના. ચંદ્રગજ
રાસ (૧૬૫૬ થી ૧૬૬૦) અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિદ્યાવિજયજી મુનિ

ઈ. સ. ૧૮૯૧-૧૯૫૮
જ. : ૨૦ ૧૧, ૧૮૯૧. સાડબા. દસા શ્રીમાળી
વણિક. નામ બેચરદાસ અમથાલ લ શાહ
પ્રાથ. દહેગામમાં ૧૯૦૬માં કાશી. યશોવિ-
જયજી જેન પાઠશાળામાં અભ્યાસ. ૧૯૦૭માં
પગપાળા શ્રી વિજયધર્મસૂરિજી સાથે કલ-તા
ગયા અને ત્યાં નીક્ષા લીધી. પછી ૧૯૧૮માં
શિવપુરી-ગ્વાલિયરમાં ગુરુતી ચંદ્રમાં વિદ્યા-
લય અને ગુરુકુલ સ્થાપ્યા. વક્તા અને સમયે
લેખક હતા. અવસાન. ૨૧-૧૨-૧૯૫૪ ર-
ચના. વિજયધર્મસૂરિ ચરિત્ર (૧૯૧૧), શાણી
સુશીલા (૧૯૧૨), પ્રાચીન યજુર્વેદ-અર્વા-
ચીન દિગ્બર (૧૯૧૪), આહસા (૧૯૧૮-૧૯)
એ તહાસિક સંગ્રહ ચમાલા (૧૯૧૮), સૂરીશ્વર
અને સમ્રાટ (૧૯૨૦-૨૩), એતિહાસિક રાસ-
સંગ્રહ-૪ (૧૯૨૧), શાહ કે બાદશાહ (નાટિકા
૧૯૨૫), બાલ નાટકો (૧૯૨૬), સમયને આ-
ળખો-૧ (૧૯૨૮), નવો પ્રજા (૧૯૨૯), પ્રા-
ચીન લેખસંગ્રહ (૧૯૩૦), ધર્મ પ્રવચન (૧૯-
૩૦), ઉપરાત હિંદીમાં પણ લખ્યા છે.

વિદ્યાશંકર હનુભાશંકર આચાર્ય

ઈ. સ. ૧૮૫૮-૧
જ. : ૨૮-૬-૧૮૫૮. રાખારી (તા. પાટણ)
ઓદીચ સહસ્ર ગ્રામણ ૭ ગુજ. અભ્યાસ
થોડું અગ્રેજી. વડોદરા રાજ્યની વર્ષીલાતની પ-
રીક્ષા રચના. પરગણું પારસીઓ (૧૮૯૮),
નેકલેસની નવલકથા (૧૮૯૯)

વિદ્યાસાગર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
નાગોર. જે. ૧૩ સાધુ રચના કલાવતી
ચોપાઈ (૧૬૧૬)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિનયકુશલ ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
તપગચ્છના વિજયસેનસૂરિના શિષ્ય રચ-
ના જીવદયા રાસ (૧૫૮૨)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય,
મડલ પ્રકરણ-સ્ત્રોતપદ્ધતિ સાથે (સ., ૧૫-
૯૬), વિચારસપ્તતિકા-વૃત્તિ (સ., ૧૬૧૯)

વિનયચંદ્ર (૧) ઈ. ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ જેન સાધુ રચના
કથાનક કોશ (સ., ૧૧૧૦)

વિનયચંદ્ર (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
જેન સાધુ રચના પાર્વતનાથ ચરિત વગેરે
૨૦ પ્રબંધો (સ., ૧૨૨૯ નજીક), કવિશિક્ષા (સ.)

વિનયચંદ્ર (૩) ઈ. ૧૭મી સદીનો અંતભાગ
પાટણ, અમદાવાદ જે. ૧૩ સાધુ રચના

કિતમકુમારચરિત્રરાસ (૧૬૬૬), આનામૂન
રાસ, મયણદેહી રાસ, ૧૧ અગતી રાસ (૧૬૬૮)
(૧૬૬૮) વગેરે-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિનયચંદ્રમૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
સૈદ્ધાંતિક મુનિચંદ્રના ગિ. ૫ (પુ. ૭ ન
પગચ) રત્નશિલ્પરિતા ગિ. ૫ રચના. ૬૮૫
નિબંધક્રિદીપાલિકાકલ્પ (સ., ૧૨૬૯)

વિનયચંદ્રમૂરિ (૩)

ઈ. ૧૩મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. ૧૩ આચાર્ય. રચના નેમિનાથ ચતુ-
ષ્પદિકા (મુ.), બાર મત રાસ, આનંદ પ્રથમો-
પાસક સાધિ-ત્રણે ઉત્તર અષ્ટમીની કૃતિ

વિનયદેવમૂરિ-પ્રજ્ઞામુનિ

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
પાર્વતચંદ્ર ગચ્છના આચાર્ય રચના. દસા
શ્રુતસૂત્ર જિનહિતા ટીકા (સ.), જગન્ની પ મ-
જ્ઞાપિત્તિ (સ., અણહિલવાડમાં)

વિનયમલ ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. ૧૩ સાધુ રચના ગૌતમ રાસ (૧૩-
૫૬ મુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિનયભૂષણ ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જેન સાધુ. રચના : રચાદિરાષ્ટ્રસમુચ્ચય-
ટીકા (સ., ૧૮૮૦ પહેલા)

વિનયમેરુ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
લાહોર-બુદ્ધાનપુર જે. ૧૩ સાધુ. રચના
હસરાજ વચ્છરાજ પ્રમથ (૧૬૧૩), કવચના
ચોપાઈ (બુદ્ધાનપુરમાં ૧૬૩૩) મધ્ય. ગુજ.
પદ્ય

વિનયગ્રાહ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
મુલતાન જે. ૧૩ સાધુ રચના વચ્છરાજ
દેવરાજ ચો. પદ (૧૬૭૬)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિનયવિજય (૧)

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
સુરત વગેરે. જે. ૧૩ સાધુ રચના ચર્ચ-
પુર ચૈત્યપરિપાટી (૧૬૩૩ મુ.), નેમિનાથ બ્ર-
મચીતા સ્તવન (૧૬૫૦), ૧૬ વધી સંગ્રામ
(૧૬૧૬ પછી), નેમિનાથ બાગ માસ (ગાંધેશમાં
૧૬૭૨) વગેરે-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિનયવિજય (૨)

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
તપગચ્છના હોરવિજયસૂરિના નિવિ-
જયના શિષ્ય રચના : ૪ પદ રાસ (૧૬૮૨).
આ અપૂર્ણ રાસ સુપ્રસિદ્ધ જેનનાથ યદો-
વિજયજીએ પૂર્ણ કર્યો છે (મુ.)-અર્વા. ગુજ.
પદ્ય સરસ્વત રચના : કલ્પસૂત્ર કલ્પમુખે દિવ-
ટીકા (૧૬૬૦) નયલિકા (૧૬૪૨). યોગ પ્ર-

કાશ (જૂનાગઢમાં ૧૬૫૨), હંમસયુપ્રહિયા
સ્વોપજ દીકા સાથે (રાધનપુરમાં, ૧૬૫૪),
ધંદુરત (નગરવર્ણનો), શાંતિસુધારસ (૧૬-
૬૭) વગેરે

વિનયસુમુદ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
તિમરા, ખિત્રનેર, જોધપુર વગેરે. જ. ૧૩.
સાધુ રચના ચંદનનાસારસ, અખડચ કપઈ
(૧૫૪૩), પદ્મચરિત્ર (૧૫૪૮), આરામ શોભા
ચોપઈ (ખિત્રાં ૧૫૨૭), મૃગાવતી ચોપઈ
(જોધં ૧૫૪૭), રોહિણીચરસ (૧૫૮૬)

સુખ તે મૂગીનાર (૧૬૬૨), રગવિનોદ (હા.
૧૬૬૪), વ્યગવિનોદ (હા. ૧૬૬૬), સ્ત્રીલ-
અ/સ્ત્રીલ (વા. સ)

વિનોદબાપાલાલઅધ્યયુઈ સ ૧૬૨૬

જ. ૨૪-૧-૧૬૨૬ ડાકોર, પ્રાપ્ત માધ્ય
ડાકોરમાં પછી એમ. એ થયા બાદ અમદાવાદ
બા. દા. મહિલા કોલેજમાં ગુજ ના અધ્યાપક.
વાડાસિનોરમાં કોલેજ થતાં ત્યાં આચાર્ય
વિવેચક અને કવિ રચના નંદિતા (મ. સ
૧૯૬૧)

ર્વાણુ સ્વાધ્યય (અંતિ,
ગુજ. પદ્ય

વિમલસુરિ ઈ. ૧૮

તપગચ્છના વિમલ

ઉપદેશ શતક (સં. ૧

વિમળાગૌરી

જ. ૨૧-૯
ત્રિય. પ્રાપ્ત મ'

વિશ્વનાથ (૨)

ઈ. ૧૭મી સદીનો હત્તરાઈ
વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ રચના : રસિક-
રાજ-રાધાકૃષ્ણવિનોદ (૮ સર્ગોનું ગ્રંથ કાવ્ય.
૧૬૭૬ સુ.), ઉમિયાનો ગરબો (અમુ.), રંગીલા
કનુડાનો ગરબો. (અમુ.)

વિશ્વનાથ જાની

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
પાટણ, ઓદીચ્ય બ્રાહ્મણ, વેંણુય. રચના.
પ્રેમપત્રીશી (સુ.), મોચાણી (૧૬૫૨ સુ.), સ-
ગાળશાનુ આખ્યાન (૧૬૫૨ સુ.), શ્રીનાથજીનું
લેખ, આતુરી ચાલીસી વગેરે. એની 'ગનીમની
લગાઈ' (અમુ.) ગણાય છે, પણ શક્ય નથી.

વિશ્વનાથ મણુરામ વૈદ્ય

ઈ. સ. ૧૮૬૩-૧૯૪૦
જ. : ૨૯-૨-૧૮૬૩. પ્રશોરાનાગરબ્રાહ્મણ.
મુવત્તિ મુખર્ષીમાં. ૧૮૮૩માં મુખર્ષી મૅટ્રિક.
પછી બી. એ. ૧૯૦૨માં ઇંગ્લેન્ડમાં બેરિસ્ટર
થવા ગયા. -ઓરિએન્ટલ કોલેજમાં હાજરી
આપેલી ૧૯૮૪માં બેરિસ્ટર થઈ હાઈકોર્ટમાં
કારકિર્દી પુરાતત્ત્વ વિદ્યાના હાપાસક. ૧૭મી
ઈન્ડિયનરેશનલ એરિ. કો મા ભાગ-મહાભારત-
ની અધિકૃત વાચના માટે એમાં કરાવ કરાવ્યા.
પૂના ભાંડારકર રિ ઇન્સ્ટિ. તરફથી પ્રકાશિત
યુદ્ધેશી મહાભારત-વાચનાના એક સંપાદક.
અવસાન : ૧૯૪૦ રચના : સરસ્વતીચંદ્રનું
અવલોકન (૧૮૯૦), લોડેલોરેન્સનું જીવન-
ચરિત્ર (૧૮૯૫), વેદાંતદર્શન (૧૯૦૦),
અદ્વૈતામૃત (૧૯૦૪), ન્યાયસાર (૧૯૦૬), ઉપ-
રાત સંખ્યાબંધ લેખો અને આખ્યાનો.

વિષ્ણુ (૧)

ઈ. ૧૧મી સદી
આનંદપુર વડનગરનો બ્રાહ્મણ. રચના -
શાંખાચન પદ્ધતિ (સં.)

વિષ્ણુ (૨)

ઈ. ૧૬મી સદીનો હત્તરાઈ
રચના : અશ્વમેધ (અમુ.)

વિષ્ણુ (૩)

ઈ. ૧૮મી સદી
વડોદરામાં કબીરવાસમા રહેતો રચના :
મામેરું (અમુ.); એનો કદાચ 'રામકથાનો કંકો'
પણ હોય.

વિષ્ણુદાસ (૧)

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
પાટણ. પાટણના કાલણી કવિનો નાનો પુત્ર.
રચના. રામાયણ ('ઉત્તરકાંડ'ના છેલ્લાં બેક-
ડવાં માત્ર છપાયાં છે)

વિષ્ણુદાસ (૨) ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
બાલાત. વડનગરો નાગર બ્રાહ્મણ. અવટંક

'મકર'. રચના : અનુશાલવનુ આખ્યાન, અંગ-
રીપ આખ્યાન, અશ્વમેધાણ, આદિપર્વ, આર-
પયકપર્વ, ઓખાકરણ, એરીઆખ્યાન, દ્રોણ-
પર્વ, નાસિકેતાખ્યાન, નીલધ્વજનું આખ્યાન,
કલ્પપર્વ (મુ.), ગદાપર્વ, ચંદ્ર કાર આખ્યાન
(મુ.), જાલધર આખ્યાન (મુ.), પ્રસ્થાનપર
(મુ.), બજ્રવાહન આખ્યાન, બીમહારચની
કથા, બીમપર્વ (મુ.), મુસલપર્વ (મુ.), મેર-
ધ્વજ આખ્યાન (મુ.), ચોરનાથનું આખ્યાન,
રામાયણ, રુકમાગદયુરી (મુ.), રુકમિણી-
હરણ, લક્ષ્મણહરણ, લવકુશાખ્યાન (મુ.),
લલુનાયાખ્યાન (૧), રાધ્યપર્વ (મુ.), શુકદેવા-
ખ્યાન, સમાપર્વ (મુ.), સૌપ્તિક પર્વ, સ્ત્રીપર્વ,
સ્વર્ગારોહણી (મુ.), હરિચંદ્રપુરી (મુ.), હંસ-
કેતુ આખ્યાન, છુડી (૩ મુ.)-મહાભારતમાં
૧૫ પર્વ અને રામાયણ સપ્તર્ષિ રચ્યા છે.

વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૮૯૮-૧૯૬૯
જ. : ૨૦-૩-૧૮૯૮. ઉમરાળા. ઓદીચ્ય
સહસ્ત્ર બ્રાહ્મણ. પ્રા. ઇમરાળામાં, માધ્ય.
અમદાવાદ-જૂનાગઢ-અમરેલીમાં. ૧૯૧૬માં
મેટ્રિક. ૧૯૨૦માં ભાવનગરથી બી. એ.
૧૯૨૪માં ભરૂચ કૅલેજથી મડળમાં આજીવન
સહ્ય. પાછળથી નિવૃત્ત બાદ થોડો સમય
અમદા ની લા. હ વિનયન ગોવિંદ મા ગુજ ના
અધ્યાપક થોડો સમય મુંબઈના ભારતી વિદ્ય-
ભવનમાં. પછી નિવૃત્ત ગુજરાતના લ઼વમતિષ્ઠ
ત્રિવેચક. અવસાન. ૧૯૬૯. રચના ગદ્યવર્ણીત
(સપા. ૧૯૨૬), આતુ કેમ સુઝયું (૧૯૨૮),
પારિભાષક રાખ્દકોશ (૧૯૩૦), પૂર્ણ અને
પરીક્ષા (વિ.), સાહિત્યનો સ્વાધ્યાય (વિ.),
વિવેચન મુકુટ (વિ.) નિબંધમળા (તપ.),
નર્મદનું પદ્યમંદિર (સપા.), નર્મદનું ગદ્યમંદિર
(સપા.) વગેરે

વિશ્વનાથ સદારામ પાંડક

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧૯૨૩
લોખાદ (તા. વેળકા). પ્રશોરાનાગરબ્રાહ્મણ
સ્વ પ્રો રામનારાયણ પાંડકના પિતા. પ્રા. ઇ.
ભાવનગરમાં રાજકોટ ટ્રેનિંગ કોલેજનો અ-
લ્લાસ પૂરો કરી સી. એ. (સી.) મા મહેતાનું.
અમદાવાદમાં સીનિયર થઈ રાજકોટ તાલુકા
શાળાના શિક્ષક અને પછી ટ્રેનિંગ કોલેજમાં.
પછી ખંભાળિયા ગોંડળ અને જેતપુરમાં શા-
ળાની નોકરી ૧૯૦૬માં ભાવનગર ૧૯૦૭માં
દક્ષિણમૂલિનવતની ભાવનગરમાં સ્થાપના
૧૯૦૮માં પોરબંદર રાજ્યના ડે એજન્ટ.
ઈન્ડિયન ૧૯૧૩માં નિવૃત્ત અવસાન :
૧૯૨૩. રચના : પંચદશી (અમુ ૧૮૯૫),

નવિંદેતા કુસુમગુપ્તા (૧૯૦૮), મહિમન
સ્તોત્ર (સમ અનુ. ૧૯૦૮), ભગવત ની
(સાંકરમ પ્ય નુરાંર અનુ. ૧૯૦૬)

વિષ્ણુમસાદ કુમરલાલ પંડ્યા

ઈ. સ. ૧૮૨૨
જ. : ૧૯-૧૦-૧૮૨૧. વડનગર. મોદયાનુ
વેંદી બ્રાહ્મણ. પ્રા. માધ્ય સિવપુરવડનગર
પાટણ ૧૯૪૨-૪૬માં વડોદરા ઈન્સ્ટિટ્યુટ કેમિ-
કલ કારખાનામાં પ્રકાશન સહાયક, ૧૯૪૮-૪૯
'શાય જી વિચર'ના સહાયક તંત્રી, ૧૯૪૮-૫૬
બ્રિટિશ ઇન્ફર્મશન સર્વિસીઝ નવી દિલ્હીમાં
અને પછી એ જ કામે મુબાઈમાં ગયા. ૧૯૬૩
માં પત્રકારો સંઘ ઇન્ડિયનો પ્રવાસ રચના.
દિલ્લી સંગ્રાહ (વા. સ. ૧૯૫૯), નક. પ (વા.
સ. ૧૯૬૪), આપણી આસપાસ (ર. ગિ.
૧૯૬૬), બ્રિટિશ પત્રકાર (૧૯૬૬)

વિષ્ણુમસાદ અમૃતલાલ ભટ્ટ, 'બિહુ'

ઈ. સ. ૧૯૧૬
જ. : ૧૩-૨-૧૯૧૬. વડોદરાનો રાજ.
ખેડા) મોદયાનુ વેંદી બ્રાહ્મણ. પ્રા. મોદયાનુ
(સંખેડા), માધ્ય વડોદરા-સિદ્ધપુર. છેક
૧૯૪૯માં એસ. એસ. સી. પરીક્ષા કીર્તી. ૧૯૩૬થી
રાષ્ટ્રભાષા પ્રચારમાં ભાગી રહેલા. ૧૯૪૧માં
વડોદરા 'કેવિટ' અને ૧૯૫૧માં
પ્રયાગના 'સાહિત્યરત્ન' ૧૯૬૦માં ગુજ. વિદ્યા-
પીઠ (અમદા.) ના 'સેવક'. ૧૯૬૫માં પાટણના
સ. વિગાદ. ગુજરાતમાં અનેક સ્પર્ધા શિક્ષક.
અત્યાદેશકરતા ઈકનિત વિદ્યાલયમાં શિક્ષક.
રચના : કેસે લિખે ભાગ ૧-૨ (૧૯૪૮), કેસે
સીંખે ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૨), ગદ્યતિથા, (૧૯૫૨),
સરલ હિન્દી બાધાવિહાર (૧૯૫૩) ચારે બી.
રમેશચંદ આચાર્ય સાથે. ઉપરાંત કિહી ગુજ.
માં અનેક કાવ્યો અને લેખો અનેક સામયિ-
કોમાં

વિષ્ણુમસાદ રણછોડલાલ ત્રિવેદી

જ. ૧૮૬૬
જ. ૮-૭-૧૮૬૬. ઉમરેક. પ્રશોરાનાગરબ્રા-
હ્મણ. પ્રા. ઇમરાળામાં, માધ્ય ઇમરાળાપડ-
વંજ-નરિયાદમાં ૧૯૧૬માં મેટ્રિક ૧૯૨૦માં
ગુજ. કોલેજ (અમદા.) થી બી. એ. સ્વ.
આનંદરાકર વૃત્તના એક શિષ્ય. ૧૯૨૩માં
એમ. એ રાટી સુગતની કોલેજના સ્વયંસેવક
અધ્યાપક. સમય વિવેચક કલ્પનામાં જાણેલ
ગુજ સા પરિપક્વ પ્રમુખ રચના. ભાવના-
સુષ્ટિ (૧૯૨૪), વિવેચન (૧૯૩૬), અર્વાચીન
ચિંતના-મકગદ્ય (૧૯૪૬), પરિશિષ્ટ (૧૯૪૮),
ઉપયન (૧૯૬૧), ગોવંદનરામ ચિંતકને સંગ્રહ
(૧૯૬૨)

કાશી (નૂતનાગઢમાં ૧૬૫૨), હંમલધુમક્રિયા સ્વોપદ્ય દીકા સાથે (રાધનપુરમાં, ૧૬૫૪), ઇદુદ્દત (નગરવણેનો), શાતિસુધારસ (૧૬-૬૭) વગેરે

વિનયસમુદ્ર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ તિમરા, બિકાનેર, જોધપુર વગેરે જે સ્વે. સાધુ રચના અદ્વૈતભાસાસ, અખડચ કૃપર્થ (૧૫૪૩), પદ્યચરિત્ર (૧૫૪૮), આરામ શોભા ચોપર્થ (બિકાન ૧૫૨૭), મૃગાવતી ચોપર્થ (જોધપ ૧૫૬૭), રોહિણેયરાસ (૧૫૪૬)

વિનયસાગર (૧)

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્ય ભાગ જૈનપુર. જે. સ્વે. સાધુ રચના સોમચંદ રામની ચોપર્થ (૧૫૬૦), ચિત્રસેન પ્રજાવતી રાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિનયસાગર (૨)

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ આંચલિક કલ્પ જુસાગરસૂરિના શિષ્ય રચના. ભોજ વ્યાકરણ (સ, કચ્છના રા' ભાર-મલના પુત્ર ભોજરાજનું નામ આપી ૧૭૦૭ની પ્રત), વૃદ્ધિચિંતામણિ (સ, સારસ્વત વ્યાકરણનાં સૂત્રોત પદ્ય)

વિનયસુંદર ઈ ૧૬મી સદીનો હત્તાર્થ જે. સ્વે સાધુ રચના. સુરસુદરી ચોપર્થ (૧૫૮૪)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિનયહસ ઈ ૧૬મી સદીનો આરભ આંચલિક ગચ્છના મહિમરત વાચકના શિષ્ય રચના દશવૈકલિક સૂત્રવૃત્તિ (સ., ૧૫૧૯), હત્તાર્થચયન સૂત્રવૃત્તિ (સ)

વિનાયક નદશંકર મહેતા

ઈ ૧૮૮૩-૧૯૪૦ જ.. ૩-૬-૧૮૮૩ માડવી (કચ્છ) વ. સુરત વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ પ્રાપ્ત મધ્ય વડોદરા, સુરત. કચ્છ શિક્ષણ મુખર્થ, કોરેક્ષજ, લડન ખી એ મુખર્થમાં ૧૯૦૬થી ઇંગ્લેન્ડથી આવ્યા ને સરકારી નોકરીમાં અલ્લાહાબાદ-લખનૌ કાશી વગેરેમાં ૧૯૩૨-૩૫માં કસ્મીરના મહેસૂલી પ્રધાન 'કરજુવેદો'ના કર્તા નદ-નદર મહેતાના પુત્ર અવસાન ૨૮-૧-૧૯૪૦ રચના નદશંકરનું જીવનચરિત્ર (૧૯૨૨), કા-લગરી (ના), આમોદ્ધાર

વિનોદચંદ્ર જશવતલાલ ભટ્ટ

ઈ સ ૧૯૩૮ ૧૪-૧-૧૯૩૮. અમદાવાદ અભ્યાસમાં ખી કોમ, એલએસ ખી અમદાવાદમાં ઇન્કમ ટેક્સ-સેક્રેટરીની પ્રવૃત્તિ રચના પહેલુ

સુખ તે મૂળી નાર (૧૯૬૨), રગવિનોદ (હા. ૧૯૬૪), વ્યગવિનોદ (હા. ૧૯૬૬), સ્ત્રીલ-અશ્ત્રીલ (વા. સ)

વિનોદ બાપાલાલ અધ્વર્યુ ઈ સ ૧૯૨૬ જ ૨૪-૧-૧૯૨૬ ડાકોઝ. પ્રાપ્ત મધ્ય ડાકોરમાં. પછી એમ એ થયા બાદ અમદાવાદ બા દા મહિલા કોલેજમાં ગુજ ના અધ્યાપક. વાડાસિનોરમાં કોલેજ થતાં ત્યાં આચાર્ય. વિવેચક અને કવિ રચના. નહિતા (મ. સ ૧૯૬૧)

વિનોદિની રમણભાઈ નીલકંઠ

ઈ સ ૧૯૦૭ જ ૬-૨-૧૯૦૭. અમદાવાદ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ જ્ઞાતિ સ્વે રમણભાઈ નીલકંઠ અને સ્વે વિદ્યાબહેન નીલકંઠના પુત્રી ૧૯૨૮-માં ગુજ ગો માથી ખી એ, મિશિગન યુનિ (અમેરિકા)ના એમ એ રાડમાં લા ક મહિલા વિદ્યાલયમાં અધ્યપિકા પછી નિવૃત્તિ વર્ત-માનપત્રોમાં સામાજિક કટારલેખક અને અનેક સામાજિક સંસ્થાઓમાં કાર્યકર રચના. રસ દ્વાર (નિ. ૧૯૨૮), આરસીની ભીતરમાં (નિ. ૧૯૦૨), કદલીવન (ન ૧૯૪૬)

વિષ્ણુવિજય ઈ ૧૭મી સદીનો હત્તાર્થ જે. સ્વે સાધુ રચના. મગલકલશ રસ (૧૬૭૬)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિમલ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે સ્વે સાધુ રચના: મિત્રચાડ રાસ (૧૫-૫૩)-મધ્ય ગુજ પદ્ય

વિમલકીર્તિ ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ અમરસર. જે સ્વે સાધુ રચના. યશોધર ચરિત્ર ચોપર્થ (૧૬૦૮)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિમલચરિત્ર (૧)

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ નડિયાદ જે. સ્વે સાધુ રચના રાજસિંહ રાસ-નવકાર ચક્રપર્થ (૧૫૪૮)-મધ્ય. ગુજ પદ્ય

વિમલચરિત્ર (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો આરભ નાગોર જે સ્વે સાધુ રચના અજના સુ-દરી રાસ (૧૬૦૬ સુ)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિમલવિજય (૧)

ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ કસુરપુર જે. સ્વે સાધુ રચના અનાથી સાધુ સધિ (૧૫૬૧), અરહંતક રાસ-મધ્ય. ગુજ પદ્ય

વિમલવિજય (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો હત્તાર્થ જે સ્વે સાધુ. રચના વિજયમલસૂરિ નિ-

ર્વાણુ સ્વાધ્યય (એતિ, ૧૬૬૩ સુ.)-અર્વા ગુજ પદ્ય

વિમલસૂરિ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ તપગચ્છના વિમલકીર્તિના શિષ્ય રચના. ઉપદેશ શનક (સં., ૧૭૩૭)

વિમળાગૌરી મોતીલાલ સેતલવાડ

ઈ. સ ૧૮૬૩ જ. ૨૧-૬-૧૮૬૩. અમદાવાદ બ્રહ્મક્ષત્રિય પ્રાપ્ત મધ્ય અમદાવાદ. નતમહેનતથી અગ્રેજી. શ્રી મોતીલાલ ચિમનલાલ સેતલવાડના પત્ની. રચના ગુલામગીરીનો ગળખ (અનુ. ૧૯૧૮), આઈવેન્ડો ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૬ ૨૭), બાળવિજ્ઞાન-૧ (૧૯૩૦)

વિવેકચંદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ રાધનપુર જે. સ્વે. સાધુ રચના: દેવચંદ્ર રાસ (એતિ., ૧૬૪૦ પછી), સુરપાલનો રાસ (૧૬૪૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

વિવેકવિજય (૧)

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ વડાવલી જે. સ્વે સાધુ. રચના રિપુર્ભન રાસ (૧૬૯૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિવેકવિજય (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો જનાર્ણ શાહપુર (માળવા) જે સ્વે સાધુ. રચના મૃગાકલેખા રાસ (૧૬૭૩)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વિવેકસાગર

ઈ ૧૩મી સદી જેસલમેર ખરતરગચ્છના જિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય રચના પુણ્યસાગરકથાનક (સ, ૧૨-૭૮), સમ્યકસ્વાલકાર (સ)

વિવેકહર્ષ ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ બિમપુર જે સ્વે સાધુ રચના હીરવિ-જયસૂરિનો રાસ (૧૫૯૬ સુ), હીરવિજયસૂરિ નિર્વાણુ સ્વાધ્યાય-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વિશાલરાજ

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ તપગચ્છના મુનિસુદરસૂરિના શિષ્ય રચના ગૌતમપૃચ્છા-બાલાવખોધ-મધ્ય ગુજ પદ્ય

વિશાલરાજસૂરિ

ઈ ૧૪મી સદીનો હત્તાર્થ જે સ્વે આચાર્ય રચના. તપ સધિ-અપ-ભ્રંશ પદ્ય

વિશ્વનાથ (૧)

ઈ ૧૬મી સદી ગુજરાતનો બ્રાહ્મણ બીજી નામ 'રામકૃષ્ણ-દેવ. રચના: ગોપાલકેલિચંદ્રિકા (સ કાવ્ય)

વિશ્વનાથ (૨)

ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
વડનગરો નાગર ગ્રાહણ. રચના : રસિક-
રાજ-સાધાકૃષ્ણવિનોદ (૮ સર્ગનું ગેય કાવ્ય,
૧૬૭૬ સુ.), ઉમિયાનો ગરબો (અમુ.), રંગીલા
કનુડાનો ગરબો. (અમુ.)

વિશ્વનાથ જાની

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
પાટણ. ઔદીચ્ય ગ્રાહણ વૈષ્ણવ. રચના :
પ્રેમપત્રીસી (સુ.), મોસાણું (૧૬૫૨ સુ.), સ-
ગાળશાનુ આખ્યાન (૧૬૫૨ સુ.), શ્રીનાથજીનું
ધેળ, ચાતુરી ચાલીસી વગેરે. એની 'ગનીમતી
લાડાઈ' (અમુ.) ગણ્ય છે, પણ શક્ય નથી.

વિશ્વનાથ પ્રભુરામ વૈદ્ય

ઈ. સ. ૧૮૬૩-૧૯૪૦
જ. : ૨૬-૨-૧૮૬૩. પ્રશોરાનાગર ગ્રાહણ.
પ્રવૃત્તિ મુખર્ષમાં. ૧૮૮૩માં મુખર્ષથી મૅટ્રિક.
પછી બી. એ. ૧૯૦૨માં ઇંગ્લેન્ડમાં બેરિસ્ટર
થવા ગયા, -ઓરિયેન્ટલ કોલેસમાં હાજરી
આપેલી ૧૯૦૪માં બેરિસ્ટર થઈ હાઇકોર્ટમાં
કારકિર્દી. પુરાતત્ત્વ વિદ્યાના ઉપાસક. ૧૭મી
ઈન્ટરનેશનલ ઓરિ. કો. માં ભાગ-મહાભારત-
ની અધિકૃત વાચના માટે એમાં ઠરાવ કરાવ્યો.
પૂના ભાડારકર રિ. ઇન્ટિ. તરફથી પ્રકાશિત
થયેલી મહાભારત-વાચનાના એક સપાદક.
અવસાન. ૧૯૪૦. રચના : સરસ્વતીચંદ્રનું
અવલોકન (૧૮૬૦), લોડેલેરિન્સનું જીવન-
ચરિત્ર (૧૮૬૫), વેદાંતદર્શન (૧૯૦૦),
અક્રેતામૃત (૧૯૦૪), ન્યાયસાર (૧૯૦૬), ઉપ-
રાત સંખ્યાબંધ લેખો અને વ્યાખ્યાનો.

વિષ્ણુ (૧)

ઈ. ૧૧મી સદી
આનંદપુર વડનગરનો ગ્રાહણ. રચના
શાખ્યાન પદ્ધતિ (સં.)

વિષ્ણુ (૨)

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
રચના : અશ્વમેધ (અમુ.)

વિષ્ણુ (૩)

ઈ. ૧૮મી સદી
વડોદરામાં કમીરવાસમાં રહેતો. રચના -
મામેરુ (અમુ.); એનો કદાચ 'રામકથાનો કકો'
પણ હોય.

વિષ્ણુદાસ (૧)

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
પાટણ. પાટણના ભાણુ કવિનો નાનો પુત્ર.
રચના : રામાયણ ('ઉત્તરકાંડ'ના છેલ્લાં બે ક-
ડમાં માત્ર છપાયાં છે.)

વિષ્ણુદાસ (૨)

ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
ખભાત. વડનગરો નાગર ગ્રાહણ. અવટક

'મકર'. રચના : અનુશાસ્ત્રનુ આખ્યાન, અંબ-
રીપ આખ્યાન, અશ્વપ્રયાણ, આદિપર્વ, આર-
ધ્યપર્વ, ઓળખાડણ, ચંદ્રીઆખ્યાન, દ્રોણ-
પર્વ, નાસિકેતાખ્યાન, નીલધ્વજનુ આખ્યાન,
કર્ણપર્વ (સુ.), ગદાપર્વ, ચંદ્રકાંત આખ્યાન
(સુ.), બલધર આખ્યાન (સુ.), પ્રસ્વાનપત્ર
(સુ.), બજુવાહન આખ્યાન, ભીમહાર્યની
કથા, ભીમપર્વ (સુ.), મુસલપર્વ (સુ.), મોર-
ધ્વજ આખ્યાન (સુ.), ચૌવનાથનુ આખ્યાન,
રામાયણ, રુકમાંગદપુરી (સુ.), રુકમિણી-
હરણ, લદ્દમણાહરણ, લવકુશાખ્યાન (સુ.),
લણનાયાખ્યાન (?), રાઘવપર્વ (સુ.), શુક્રદેવા-
ખ્યાન, સભાપત્ર (સુ.), સોપ્તિક પર્વ, સ્ત્રીપર્વ,
સ્વર્ગારોહણી (સુ.), હરિશ્ચંદ્રપુરી (સુ.), હંસ-
કેતુ આખ્યાન, હુડી (?) સુ.)-મહાભારતનાં
૧૫ પર્વ અને રામાયણ સંપૂર્ણ રચ્યા છે.

વિશ્વનાથ મગનલાલ ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૮૯૮-૧૯૬૯
જ. : ૨૦-૩-૧૮૯૮. ઉમરાળા. ઔદીચ્ય
સહસ્ર ગ્રાહણ. પ્ર.ય. ઉમરાળામાં, માધ્ય.
અમદાવાદ-જૂનાગઢ-અમરેલીમાં ૧૯૧૬માં
મેટ્રિક. ૧૯૨૦માં ભાવનગરથી બી. એ.
૧૯૨૪માં ભરૂચ કેળવણી મંડળમાં આજીવન
સભ્ય પાછળથી નિવૃત્ત બાદ થોડો સમય
અમદા ની લા દ વિનયન કોલેજમાં ગુજ ના
અધ્યાપક થોડો સમય મુખર્ષના ભારતી વિદ્ય-
ભવનમાં. પછી નિવૃત્ત ગુજરાતના લઘુપ્રતિષ્ઠ
વિવેચક અવસાન. ૧૯૬૯ રચના ગદ્યવર્ણીત
(સપા. ૧૯૨૬), આતુ કેમ સજાયું (૧૯૨૮),
પારિભાષક શબ્દકોશ (૧૯૩૦), પૂન આન
પરીક્ષા (વિ.), સાહિત્યનો સ્વાધ્યાય (વિ.),
વિવેચન મુકુટ (વિ.). નિબંધમળા (તપ.),
નર્મદનુ પદમંદિર (સપા.), નર્મદનુ ગદ્યમંદિર
(સપા.) વગેરે

વિશ્વનાથ સદારામ પાઠક

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧૯૨૩
લોળાદ (તા ઘોળકા) પ્રશોરાનાગર ગ્રાહણ
સ્વ. પ્રો. રામનારાયણ પાઠકના પિતા. પ્રાય
ભાવનગરમાં રાજકોટ ટ્રેનિંગ કોલેજનો અ-
ભ્યાસ પૂરો કરી સી.આ. (સી.)માં મહેતા
અમદાવાદમાં સીનિયર થઈ રાજકોટ તાલુકા
શાળાના શિક્ષક અને પછી ટ્રેનિંગ કોલેજમાં.
પછી ખંભાળિયા ગોડળ અને જેતપુરમાં શા-
ળાની નોકરી ૧૯૦૬માં ભાવનગર ૧૯૦૭માં
દક્ષિણમૂર્તિમંત્રની ભાવનગરમાં સ્થાપના.
૧૯૦૮માં પોરબર રાજ્યના ૩ એજન્ટ.
ઇન્સ્પેક્ટર. ૧૯૧૩માં નિવૃત્ત અવસાન :
૧૯૨૩ રચના. પંચદશી (અનુ ૧૮૬૫),

નચિકેતા કુસુમગુચ્છ (૧૯૦૮), મહિરન-
સ્તોત્ર (સમ. અનુ. ૧૯૦૮), ભગવદ ગીતા
(શાંકરભ.ખ્યાનુસાર અનુ. ૧૯૦૬)

વિષ્ણુકમાર કુમેરલાલ પંડ્યા

ઈ. સ. ૧૮૨૧
જ. : ૧૯ ૧૦ ૧૮૨૧. વડનગર. મોઠ ચાતુ-
વેદી ગ્રાહણ. પ્રાય માધ્ય સિદ્ધપુર વડનગર-
પાટણ ૧૯૪૨ ૪૬માં વડોદરા એલેક્ષિમિક કેમિ-
કલ કારખાનામાં પ્રકારના સહાયક, ૧૯૪૬-૪૮
'સચ છ વિજય'ના સહાયક તરી, ૧૯૪૮-૫૬
પ્રિન્ટિંગ ઇન્કમ્પેશન સર્વિસીઝ નવી દિલ્હીમાં
અને પછી એ જ કામે મુખર્ષમાં ચાલુ. ૧૯૬૩
માં પત્રકાર સાથે ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ રચના -
દિલ્લી સગાઈ (વા. સ. ૧૯૫૬), સક્ર : પ (વા.
સ ૧૯૬૪), આપણી આસપાસ (ઁ. ગિ.
૧૯૬૬), પ્રિન્ટિંગ પત્રકારત્વ (૧૯૬૬)

વિષ્ણુમસાદ અમૃતલાલ ભટ્ટ, 'ખિદુ'

ઈ. સ. ૧૯૧૬
જ. : ૧૩-૨-૧૯૧૬ વાડાસિનેર (જિ
ખેડા) મોઠ ચાતુવેદી ગ્રાહણ. પ્રાય. માંકણી
(સખેડા), માધ્ય વડોદરા-સિદ્ધપુર, છેક
૧૯૪૯માં એસ. એસ. સી. પરીક્ષા ઉત્તીર્ણ.
૧૯૩૬થી રાષ્ટ્રપાપા પ્રચારમાં લાગી રહેલા.
૧૯૪૧માં વર્ધાની 'કોવિન્ડ' અને ૧૯૫૧માં
પ્રયાગના 'સાહિત્યરત્ન'. ૧૯૬૦માં ગુજ.વિદ્યા-
પીઠ (અમદા.)ના 'સેવક'. ૧૯૬૫માં પારસીના
સ વિશાલ. ગુજરાતમાં અનેક સ્થળે શિક્ષક.
અત્યારે ભરૂચના ઈંદ્રજિત વિદ્યાલયમાં શિક્ષક.
રચના : કેસે સિંખે ભાગ ૧-૨ (૧૯૪૮), કેસે
સિંખે ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૨), ગદ્યતિથાં, (૧૯૫૨),
સરલ હિન્દી ભાષાવિહાર (૧૯૫૩) ચારે શ્રી.
રમેશચંદ આચાર્ય સાથે ઉપરાંત કહી ગુજ.
માં અનેક કાવ્યો અને લેખો અનેક સામયિક-
કોમાં

વિષ્ણુમસાદ રણછોડલાલ ત્રિવેદી

જ. ૧૮૬૯
જ. ૮-૭-૧૮૬૯. કમરેઠ. ખેડાવાળા ગ્રા-
હણ. પ્રાય ઠાસરામાં, માધ્ય. ઠાસરા-કપડ-
વજ-નડિયાદમાં ૧૯૧૬માં મૅટ્રિક ૧૯૨૦માં
ગુજ. કોલેજ (અમદા.)થી બી. એ. સ્વ
આનંદશાસ્ત્રીનું પુત્રના એક શિષ્ય ૧૯૨૩માં
એમ. એ રાજકીય સુરતની કોલેજના અધ્યક્ષ
અન્યાયક સમયે વિવેચક કલકત્તામાં ભાગ્યેલ
ગુજ સા. પરિપક્વતા પ્રમુખ રચના. ભાવના-
સુષ્ટિ (૧૯૨૪), વિવેચન (૧૯૩૬), અર્વાચીન
ચિતનામકગદ્ય (૧૯૪૬), પરિશીલન (૧૯૪૬),
ઉપનયન (૧૯૬૧), ગોવર્ધનરામ ચિતક ને સજક
(૧૯૬૨)

વિસતનં ચતુર્થેષ્ઠ ઠક્કર

ઈ ૧૯મી સદી

હુકાણા, નાણીતા નવલકથાકાર નારાયણ ઠક્કરના પિતા મૃત્તિ સિંધમા રચના - શ્રી અમંગલાસ ચરિત્ર (૧૮૭૭)

વીર ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે સાધુ રચના - રતિમતી નેમનાથ બાગમાસ (૧૭૫૯) અર્વા ગુજ. પદ્ય

વીરગણિ સમુદ્ધૃતિ

ઈ ૧૨મીનો આરંભ

દાહોદ, પૂર્વાવસ્થામાં સિદ્ધિવાસ અને ધવટ વંશના વર્ધમાન શેઠના પુત્ર 'વસંત'. ચંદ્ર-ગચ્છ-સરવાલ ગચ્છના ઈશ્વરગણિના શિષ્ય. રચના - પિડનિર્ધુક્તિ સ (૧૧૧૩).

વીરચંદ્ર રાઘવજી ગાંધી

ઈ સ ૧૮૬૪-૧૯૦૧

જ. : ૨૫-૮-૧૮૬૪ મહુવા (સૌ.) જેન વણિક ભાવનગરમાં મેટ્રિક મુંબઈ એલિફન્ટન કો. થી બી એ ૧૯૪૫માં જેન એસો ઓફ ઇન્ડિયાના મંત્રી ૧૯૫૦માં ગિકાગોની સર્વેધર્મ પરિષદમાં. અવસાન. ૭-૮-૧૯૦૧ રચના - Jain Philosophy Yoga Philosophy, Karma Philosophy

વીરજી (૧) ઈ ૧૭મી સદીનો કત્તાર્થ સુરત-ધુરાનપુરા ચાતુર્વેદી મોડે શ્રી કવિ પ્રેમાનંદનો શિષ્ય હોવાની અસિદ્ધ માન્યતા રચના મુરખાહરણ (૧૯૬૪ મુ), કામાવતીની વાર્તા (૧૯૬૯ મુ) એને નામે 'દશાવતાર' અને 'બલિગાનતુ આખ્યાન' ૧૯મી સદીની રચનાઓ ચક્રાવર્તમાં આવી છે 'કાકુરાજકથા' અને 'બ્યાપ્રકથા' નામ માત્રે નાણીતી, પણ અપ્રમાણિત.

વીરજી (૨) ઈ ૧૭મી સદીનો કત્તાર્થ જે. શ્રે રચના. કર્મવિષાક અથવા જમ-પૃથ્વીગણ (૧૯૭૨)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

વીરનંદન ઈ ૧૪મી સદીનો પૂર્વાવ જે. શ્રે સાધુ રચના - પુરુષોત્તમ પચ્ચાંડવ રાસ (કત્તર અપ્રાંશની કૃતિ)

વીરભદ્ર ઈ ૧૯મી સદીનો આરંભ મહાણુ રચના - દર્પચૂડામણિ (સ, ૧૫૭૭)

વીરવિજય ઈ ૧૯મી સદીનો પૂર્વાવ જમનરથન અમદાવાદ અમદાવાદના જ આદિપુત્ર હડીસિંગના દહેગંની પ્રતિષ્ઠા એમને હાથે થયેલી. પવનનામ જેનાચાં. કાસાપોળમાં એમને કાળાચ નાણીતો છે

રચના સુરમુદરી રાસ (૧૮૦૦ મુ), નેમિનાથ વિવાહલો (૧૮૦૪ મુ), ધર્મિલ કુમાર રાસ (૧૮૩૯ મુ) ચંદ્રોખર ગસ (૧૮૪૩. મુ) વગેરે નાની મોટી અનેક કૃતિઓ -

વીરવિમલ ઈ ૧૭મી સદીનો કત્તાર્થ હુડાનપુર જે. શ્રે સાધુ રચના ભાવિની કર્મરેખા ગસ (૧૯૬૫), જંબૂસ્વામી ગસ - બને અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વીરસિંહ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ રચના : હપાહરણ (૧૪૬૪ લગભગ. મુ) - મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

વીરેન્દ્ર અઢિયા

રચના એસ એસ સી પછી શું કરશે (૧૯૫૩), મારીનૂતન ભારતની યાત્રા (૧૯૫૫). કુમાર સાહિત્યના લેખક

વીરે ઈ. ૧૮મી સદીનો કત્તાર્થ ભક્તકવિ ધીરાનો સાથી હતા રચના : બજુવાહનતુ આખ્યાન (૧૭૭૯) - અ ગુ પદ્ય

વીસાણ ભડેજા ઈ ૧૮મી સદી કચ્છના રાવ ગોડાજીના પુત્ર રાયમલજીના પુત્ર ગરાસ કચ્છ-મોટી બાબરમાં પ્રજા અને કચ્છીના કવિ. રચના : સામુદ્રિક શાસ્ત્ર (અનુ. પ્રજા)

વૃદ્ધિવિજય (૧)

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. શ્રે સાધુ રચના કપદેશભાગા બાલાવજોત્ર (૧૯૧૪) - મધ્ય ગુજ. ગદ્ય

વૃદ્ધિવિજય (૨)

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ સાઈપુર જે. શ્રે સાધુ રચના જ્ઞાનગીતા (૧૬૫૦. મુ) - અર્વા ગુજ. પદ્ય

વૃદ્ધિવિજય (૩)

ઈ ૧૭મી સદીનો કત્તાર્થ તપગચ્છના ધીરવિજયના લાક્ષ વિજયના શિષ્ય. રચના શંખેશ્વર પાર્શ્વનથ રતવન (સ ૧૯૭૪)

વૃદ્ધિવિજય (૪)

ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ મહુવા જે. શ્રે. સાધુ રચના ચિત્રસેન પ્રજાળની રાસ (૧૭૫૩) - અર્વા ગુજ. પદ્ય

વેણીદાસ ઈ ૧૮મી સદીનો આરંભ પિલીજ (તા પેટલાદ) લેડઆ પાટીદાર. રચના દિલ્હી સામ્રાજ્ય વર્ણન (હિંદી ૧૭૦૫ લગભગ)

વેણીદાસ નાગર ઈ ૧૭મી સદી વડોદરાના નાગર શ્રીવલ્લભાચાર્યજીના પૌત્ર શ્રીગોકુલનાથજીના શિષ્ય રચના : શ્રી-ગોકુલ-ગોવર્ધન-ગમનાગમન (ગુ. પદ્ય)

વેણીભાઈ જમનાદાસ પુરોહિત

ઈ સં ૧૯૧૮

જ. : ૩૧-૧-૧૯૧૮ જમ-ખંભાળિયા ગ ગળી આદિણુ પ્રાથ માવ્ય મુખ્યમા વિશ્વ-યુદ્ધ શરૂ થતાં અમદાવાદમાં 'પ્રભાત' ભારતી સાહિત્ય સંચ' અને 'સરતું સાહિત્ય વર્ધન' કાર્યાલય'માં પ્રકાશન વિદ્વાનો અને કવિસભા દ્વારા કવિતાલેખનને વેગ ૧૯૪૩માં ૧૦ માસ લેલનિવાસ પછી પ્રજાબધુ ગુજરાત સમાચાર-મા પત્રકારત્વે પ્રવેશ. ૧૯૪૯થી મુખ્યદેશ 'જ-નમ્ભૂમિ'માં. ચોટદાર કવિતાલેખક રચના : સિન્ધરવ (કા સ ૧૯૫૫), દીપ્તિ (કા સં. ૧૯૫૬), અતરના દીવા (વા સં ૧૯૫૭), સેતુ (વા સ), વાસ્તુ વન (વા. સ)

વેણીરામ મૂળજીભાઈ આચાર્ય

ઈ સ ૧૮૬૦-૧૯૩૮

હળવદ ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર ભક્તકવિ શ્રી રચના શ્રી આંબેજી ચરિત્ર કાવ્ય (ભક્તિકાવ્યો-નો સંગ્રહ ૧૯૦૩)

વેણીલાલ ઇગનલાલ ખૂચ

ઈ સ. ૧૮૯૯-૧૯૪૪

જમનગર વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ વિસતન જો (મુખ્ય) થી ૧૯૨૦માં બી એ. (રસાયણ શાસ્ત્ર). અસહકારની લડતના લડવૈયા અપ-રિચ્છી ૧૯૨૦-૨૧માં 'નવજીવન'ના મુદ્રક પ્રકાશક-રચાણક એક વર્ષ પછી ભાવનગર દક્ષિણામૂર્તિ વિદ્યા ભવનમાં શિક્ષક. ૧૯૩૦થી વિરમગામમાં નહેરુ સેવક. અવસાન : ૨૩-૧૨-૧૯૪૪. રચના : તવારીખની તેજ-છયા ભાગ ૩ થી ૬ (૫ નવાહરલાલના અર્પનો અનુ ૧૯૩૫-૩૭), આપવીતી (ધર્મ) નંદ કૌસળીની મરાઠી આત્મકથાઓનો અનુ ૧૯૪૦)

વૈકુંઠ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ કૃતિયાણા (સૌ.) સારસ્વત. આદિણુ પિતાનું નામ તુલસી એનું 'નૃવાખ્યાન' પ્રથમ 'તુલ-સી'ને નામે છપાયેલું રચના - કથોગપર્વ (૧૯૬૦. મુ), કલ્પવૃક્ષ (૧૯૬૦), નૃવાખ્યાન (૧૯૩૮ મુ), નાસિકેતન આખ્યાન (૧૯૬૮), મહાદાહખ્યાન, નલકથા, બીજમપર્વ (મુ), શલ્યપર્વ - અર્ધાં અર્વા ગુજ. પદ્ય

વૈકુંઠદાસ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાવ પુષ્ટિ વેણુવ. રચના : રાસવીલા-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

વૈકુંઠલાલ શ્રીપતરાય ઠાકોર

ઈ. સ. ૧૮૮૫-૧૯૪૭

જ. ૨૦-૬-૧૮૮૫. ભરૂચ. બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. માધ્ય. સુરત. ૧૯૦૦માં મૅટ્રિક. ૧૯૦૪માં. ગુજ. કો. (અમદા.) થી બી. એ ત્યારથી નડિયાદની શૌરોક મિલ્સમાં. ૧૯૧૧-૧૯૨૧ મુખ્યની મોરારજી મિલ્સમાં. અવસાન : ૫-૨-૧૯૪૭ રચના : અખાલાલ સાકરલાલનાં ભાષણો અને લેખો (સપા. ૧૯૧૫), તત્ત્વચિંતન (અનુ. ૧૯૧૫), દુનિયાની દુગ્ધાથી દૂર (અનુ. ૧૯૩૪-૩૫), ચંદ્રભાઈના પત્રો (૧૯૪૨મુ.), જ્ઞાનયોગી ચંદુભાઈ (૧૯૪૪-૪૬)

વ્યોમેશચંદ્ર જનાર્દન પાંડકજી

ઈ. સ. ૧૮૬૫-૧૯૩૫

જ. ૧૫-૩-૧૮૬૫ સુરત વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ અવસાન. ૨૩-૩-૧૯૩૫ રચના : ગોમતેના જીવનસૂત્રો (અનુ. ૧૯૨૨), દલાલ-દત્ત બુદ્ધિસ્ટ ઇન્ડિયા (અનુ. ૧૯૨૧), ગુજરાત મિત્ર હીરક મહોત્સવ અક્ષ (સપા. ૧૯૨૪), કાવ્યસાહિત્યની માસા (અ. ક. ત્રિવેદી સાથે. ૧૯૨૬), ગદ્ય કુસુમ (મો. પા. દવે સાથે. ૧૯૩૧), જીવતી જીવિચર

મનલાલ કાળિદાસ શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૮૨૫-૧૮૬૨

જ. ૨૬-૧૧-૧૮૨૫ મલાતજ (જિ. ખેડા). સાઠોદરા નાગર બ્રાહ્મણ-ત્રિવેદી. કવિ છાંટમના નાનાભાઈ. સારસના કુખેર ભક્તના ધર્મોપદેશક પછી અમદાવાદના જૈન મંદિરના શિક્ષાગુરુ. અમદાવાદની ધર્મસભાના મંત્રી. 'ધર્મ મંદાશ' માસિકના તત્રી. ૧૮૬૫માં ગુજરાત વિદ્યા સભાના સહાયક મંત્રી અને 'બુદ્ધિમંદાશ'ના તત્રી એ સમયના આગેવાન પુરોહિત અને વિદ્વાનોમાં માનપાત્ર. કવિ દલપતરામના ગાદ મિત્ર. વ્યંકજીશ્વર દેસરાના મિત્ર અને સહકાર્યકર. અવસાન : ૧૪ ૧૧-૧૮૬૨. રચના : ચંદ્રહાસ આગ્યાન (૧૮૫૮), મુક્તમાળા, ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ, ઉત્સર્ગમાળા (વ્યુત્પત્તિ), ભક્તિભાસ્કર, રસગંગા (ક્રિ. ૧૯૩૪ માં છપાઈ), વૈશેષિક તર્કસાર, નાગર પુરાણ (અમુ) ધાતુસંગ્રહ (દેસર સાથે), પ્રાકૃત ઉક્તિસંગ્રહ (અમુ)

મનલાલ મેઘાણી

રચના. આળા હેયાં (વા. સ. ૧૯૪૬)

મનલાલ મોહનલાલ ઝોઝા

જ. ૨૩-૯-૧૯૦૬ ખેરાળુ (જિ. મહે સાણુ) શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. માધ્ય પૂ નામાં. રાષ્ટ્રભાષા કોવિદ (વર્ધા.), રાષ્ટ્રભાષા

મળીણ' (મહારાષ્ટ્ર). ૧૯૮૦માં કાંદીવડી પી. ડી. સી. પૂનામાં વિવિધ શિક્ષણ સરવા-ઓમાં શિક્ષક. 'કુસુમ' માસિકના સપા. (૧૩૩૬-૪૧) રચના. 'સાસકલિકા (કા. સ. ૧૯૪૧), ખટકશૈન (કિશોર કાવ્યો ૧૯૬૧), નાટક ખેરી ગયુ (ના. ૧૯૬૧), બાલ કુસુમે-ધાન (બા. કા. ૧૯૬૫)

શંકર ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ રચના : જમગીતા (૧૫૫૩)

શંકર સેવક ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પુષ્ટિ વેળાવ. રચના : કલિપ્રબોધ, સારસિ-ક્ષાંત, સ્નેહમજરી, રસાનંદ-અર્વા ગુ પદ્ય

શંકરમસાદ છગનલાલ રાવળ

ઈ. સ. ૧૮૮૭-૧૯૫૭

જ. ૨૬-૧-૧૮૮૭. વડોદરા (જિ. અમ.) વ. : ડભોડા (જિ. અમદા.) ઔદીચ્ય સહન્ર પ્રા. પ્રાથ. માધ્ય. ભરૂચ; ૧૯૦૬માં શાળાંત અને મૅટ્રિક ૧૯૦૬માં. ભરૂચમાં જ શિક્ષક. પછીથી મુખ્ય કમીબાઈ હા. સ્કૂ. માં. નિવૃત્ત થઈ કાર્યસ ગુજ. સભામાં સહમંત્રી. સંશોધક અને વિવેચક. અવસાન ૨૪-૪-૧૯૫૭. રચના. 'ભાંગેલુ ગામડું (૧૯૧૫), દયારામનું જીવનચરિત્ર (૧૯૧૬), પ્રબોધપત્રીસી (સપા. ૧૯૩૦), નરપતિકૃત પચ્છડ (સપા.), હસાવતી વિક્રમ ચરિત્ર (સપા.), દયારામ કાવ્યસુધા, કા. ગુ. સભાના હા. પુ. ની નામાવલી (૨ જ વર્ધિત આજીત)

શંકરલાલ ગંગાશંકર શાસ્ત્રી

ઈ. સ. ૧૯૦૨-૧૯૪૬

જ. ૨-૫-૧૯૦૨ ગુણેલ (તા. નડિયાદ) વ. : મલાતજ. સાઠોદરા નાગર બ્રાહ્મણ સ્વ. મજલાલ કા. શાસ્ત્રી (ત્રિવેદી)ના દત્તક પુત્ર ગંગારાકર શાસ્ત્રીના મોટા પુત્ર અને નણીતા પુરાતત્ત્વવિદ ડો હરિપ્રસાદ શાસ્ત્રીના મોટા ભાઈ. પ્રાથ. મલાતજમાં, માધ્ય. સોનિત્રા (જિ. ખેડા)માં. ૧૯૧૯માં મૅટ્રિક ૧૯૨૩માં ગુજ. કો. (અમદા.) થી બી. એ ૧૯૨૫માં એમ. એ ૧૯૨૬માં એલ. એલ. બી. ચારેક વર્ષ પ્રોપ્રા. હા. સ્કૂ. માં શિક્ષક ૧૯૩૯થી મૃત્યુ પર્વે જૂનાગઢ બહાદુરી કોલેજમાં ગુજ. અને સં. ના અધ્યાપક. અવસાન : ૧-૬-૧૯૪૬ રચના : રસગંગા (પ્ર. કા. શા-સ્ત્રીના અથનુ સપા. ૧૯૩૪), સાહિત્યને ઓ-વારેથી (નિ. ૧૯૩૮), સાહિત્યદ્રષ્ટાને (નિ. ૧૯૪૧), પાનદાની (વા. સં. ૧૯૪૧)

શંકરલાલ ડાહ્યાભાઈ કાંપડિયા

રચના. 'લલ્લુભાઈ રાયચંદનું જીવનવૃત્તાંત

(૧૯૧૫), સામયિક સ્વરૂપ (૧૯૩૦), રચાદાદ-મતસમીક્ષા (૧૯૫૧), તત્ત્વાર્થ મશોનર દીપિકા (૧૯૫૨)

શંકરલાલ મલાશંકર ભટ્ટ

રચના. 'દેવીસ્તુતિ (પદ્યાત્મક અનુ. ૧૯૨૦)

શંકરલાલ મગનલાલ કવિ

જ. : ૧૪-૨-૧૮૬૯. આનંદ. વ. : દહે-ગામ (જિ. અમદા.). ઔદીચ્ય સહન્ર પ્રા. સીનિયર ટ્રે. શિક્ષક હોમિયે પચીના એમ. ડી. બી. પાછળથી યુગાન્ડા (આફ્રિકા)માં શિક્ષક. રચના : જેર ઉતારવાના તાત્કાલિક ઉપાયો (૧૯૧૧), કાવ્યચક્રોદય (૧૯૧૩), દિવ્ય કિ-શોરી (૧૯૧૪), સદ્ગુણમાળા (૧૯૧૪), ગુરુ-કીર્તન (૧૯૧૭), ગુજરાતી હિંદી ગ્રીચર (૧૯૨૨)

શંકરલાલ મગનલાલ પંડ્યા

'મણિકાંત' ઈ. ૧૮૮૪-૧૯૨૭ હળધરવાસ (જિ. ખેડા). ઔદીચ્ય ટાળ-ક્રિયા. ગુજ. નો માત્ર અભ્યાસ રાત્રીમાં ગામ-ડામાં શિક્ષક. મુખ્યમાં એક પેઢીમાં મૃત્યુ પર્વે નોકરી સરજ અને લોકપ્રિય બનતુ ગ-જ્યોના લેખક. સારા કટાક્ષકાર. પોતાની પુ-સ્તકલેખનની કમાણી હળધરવાસમાં સાર્વ-જનિક કામોમાં ખર્ચી નાખી અવસાન ૧૯૨૭. રચના. 'મણિકાંત કાવ્યમાળા (૧૯૩૫ મુદ્ધીમાં ૧૩ આજીત, કા. સ.), પાપી પિતા, ગજલમાં ગીતા, સંગીત સુખોદિપ, સંગીત મંગલમય (૧૯૧૩), નિર્ભાંગી નિર્મળા, ગુજરાત સ્તોત્ર, બ્રહ્મહત્યા, જ્ઞાનપ્રવાહ

શંકરલાલ માહેશ્વર શાસ્ત્રી

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ વતન મોરબી. શ્રીમાળીબ્રાહ્મણ. પોતાના સમયમાં સૌરાષ્ટ્રના કાવ્ય કોટિના સમાધાના પંડિત 'લલ્લુ સિદ્ધાંતકૌમુદી' (વ્યાક્ર.)ની સં-દીકા એમની નણીતી છે. ઉપરાંત સ. નાટકો પણ રચ્યાં છપાયાં છે.

શંભુપ્રસાદ છેલશંકર નેશીપુરા

'કુસુમાકર' ઈ. સ. ૧૮૯૨-૧૯૬૨ જ. ૮-૧ ૧૮૯૨ નમનગર. વ. ગોંડળ. વડનગરા નાગર શૃંગર. ગોંડળમાં જ 'લલિ-ત'ના સપર્ક કવિતાલેખનની અભિરુચિ. ૧૯-૧૪માં પૂના-કુર્ણુસન કોલેજમાંથી બી. એ. ૧૯૨૦માં એસ. ડી. સી. પછી સુરતની મિડલ સ્કૂલમાં શિક્ષક. નિવૃત્તિ બાદ અમદાવાદમાં. મુખ્યત્વે 'વસંત' વગેરે માસિકોમાં 'કુસુમાકર' તખલ્લુસથી ગંભીર કાવ્યો છપાયાં. રચના : જીવનનાં નંદુ (વા. સં. ૧૯૫૮), સ્વપ્નવસંત (કા. સં. ૧૯૬૩), વિશાળલિ (કા. અનુ. ૧૯૬૪)

શંભુગમ ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ
વડોદરા. નાગરગ્રામીણ. રચના : લવકુશ
આગ્રયાન (૧૭૩૯)

શશિકલાકાર

ઈ ૧૯મી સદીનો મધ્ય ભાગ
રચના : શશિકલા-મધ્ય. ગુજ. કાવ્ય (મુ.)
ગણિતનવવરણાલ્યોજા ઈ સ ૧૯૦૮

જ. ૨-૩-૧૯૨૮. ભાવનગર. શ્રીમાળી
ગ્રામીણ પ્રાથ ભાવનગરમાં, માધ્ય શિક્ષાર-
માં ૧૯૮૦માં મૅટ્રિક. સામળદાસ જો (ભાવ-
નગર)માંથી બી. એ., ૧૯૪૯માં એમ. એ
૧૯૫૭માં પીએચ. ડી. ૧૯૮૮માં બૃહદ્ભટ્ટા-
રાષ્ટ્ર કોમર્સ અને કૃત્યુસન કોલેજમાં ગુજ.
અધ્યાપક, ૧૯૬૦થી પાણી કોલેજમાં રચના :
માનવતાનાં લિલામ (અ. નો અનુ. ન ૧૯૫૩),
સુખીજીવનની પગલડી (મરા નો અનુ. ૧૯૫૯),
સદાચારને પગલે (મરા નો અનુ. ૧૯૫૭), અ-
ભ્યર્થના (કા. સં. ૧૯૫૬), ૮૦ દિવસમાં કુ-
નિયાની પ્રદક્ષિણા (અ નો અનુ. ૧૯૬૧)

શાંતસૌભાગ્ય

ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
પાટણ જે. મ્હે સાયુ રચના. અગડદન
જાપિની ચોપાઈ (૧૭૩૧)-અર્વા ગુજ. પદ્ય
શાંતિ આંકડિયાકર

રચના આતુનિશ શિક્ષણપદ્ધતિ. પરીક્ષા,
સ્મિતા

શાંતિકુમાર નયગકર ભટ્ટ

‘આરમાનદ’ ઈ સ. ૧૯૨૧
જ. ૧૯૩-૧૯૨૧ અમદાવાદ પ્રાથ.
માધ્ય અમદાવાદમાં ૧૯૩૯માં મૅટ્રિક ગુજ.
જો થી ૧૯૪૩માં બી. એ., ૧૯૪૯માં બે. એ.
વિદ્યાભવન ગુજ. વિદ્યાસભાથી એમ. એ, ૧૯-
૫૬માં એલએલ. બી. ‘કેવિદ’. ૧૯૪૬-૪૮
મુખર્દ સરકારના પ્રાદેશિક ભાષા સહાયક ૧૯-
૪૮થી ‘મુખર્દ સમાચાર સાપ્તાહિક’ના તત્રી.
રચના. ગરીબીનું ગીરવ (વા. સ. ૧૯૫૨),
પ્રાચીન શાસ્ત્રોની શોધમા (વા. ૧૯૬૮), સ્વા-
તંત્ર્યનો સેતુ (ન નો અનુ. ૧૯૫૮), દુ નિરોગી
દુ (અ નો અનુ. ૧૯૫૯), Graduate to Mat-
riculation (૧૯૬૬), સૌંદર્ય લહરી (સમ.
અનુ.), શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય-દર્શનિક આચાર-
ની પરંપરા (હિ નો અનુ. ૧૯૭૫)

શાંતિકુમાર પંડ્યા

સારી શક્તિવાળા કવિ. કક્ષપના અને ભાવ
રચના : રાસરમણ (કા. સં.)

શાંતિકુગલ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરમ
નવોદાર-જસોલા જે મ્હે સાયુ રચના.
અજના સની રાસ (૧૬૧૧)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

શાંતિચંદ્ર ઉપાધ્યાય

ઈ. ૧૯મી સદીનો અંત
તપગચ્છના સંકલ્પદત્તા શિષ્ય રચના.
કૃષ્ણસંકેશકાવ્ય (સ.), જંબૂકીપ પ્રજાપિની
પ્રમેયરતનમજુપાટ્ટિ (સં., ૧૫૬૪), અનિત
શાંતિસ્તવ (સ., ૧૫૬૫)

(સૌ.) શાંતિ ખરફીવાલા

રચના : રાસકુંજ (સંકલન ૧૯૨૮)

શાંતિકાલ પુરુષોત્તમ આચાર્ય

ઈ સ ૧૯૩૩
જ. ૨૫-૧૦-૧૯૩૩. લનીપુર (જિ. નમ-
નગર) રામાનદી વંધુલ પ્રાથ લતીપુરમાં.
માધ્ય નમનગરમાં. ૧૯૫૩માં એસ. એસ.
સી. કોલેજનું અલિય બાડા (જિ. નમનગર)
માં, ત્યાં બી. એ. ૧૯૫૭માં ૧૯૫૯માં એમ.
એ. ૧૯૫૮થી ગુજરાત વિદ્યાપીઠ અમદાવાદમાં
‘કેશવિભાગ’માં સેવા. ૧૯૬૦માં સરદાર
વલ્લભભાઈ કોલેજમાં અને ૧૯૬૨-૬૪ ગુજ.
યુનિ. ભાષાભવનમાં સેવા ૧૯૬૪થી પાછા
ગુજ. વિદ્યાપીઠમાં આદિવાસી સંશોધનકેન્દ્ર
અધિકારી ૧૯૬૭થી ઉપનિયામક. રચના.
Segment Phonemes of Kacchi
(૧૯૬૬), ભીલી-ગુજરાતી રાષ્ટ્રાવલિ (૧૯-
૬૫), કચ્છી રાષ્ટ્રાવલિ (૧૯૬૫), ગુજ.
ભીલી વાતચીત (૧૯૬૭)

શાંતિકાલ ઓધવજી મહેતા

ઈ સ. ૧૯૨૮
જ. ૧૧-૬-૧૯૨૮. મોટા આંકડિયા
ખેડાવાળા ગ્રામીણ ‘શાંતિ આંકડિયાજી’ના-
મથી લેખન ગોડળ અધ્યાપન મંદિરમાં અ-
ધ્યાપક રચના : સ્મિતા, વેલપિયાસી, દિલના
અજવળાં, પરીક્ષા, આતુ નામ તે ગામકું, આ-
તુનિક શિક્ષણપદ્ધતિ, ભારતની વર્તમાનો. એ-
મણે ‘ધૂમકેતુ’ની વાર્તાઓના અને શુભાખદાસ
ઓક્સની એક વાર્તાનો અનુવદ્ધ હિંદીમાં પ્ર-
સિદ્ધ કર્યા છે.

શાંતિકાલ શુભાખદાસ નોલાદ

ઈ. સ. ૧૯૦૪
જ. : ૩૧-૭-૧૯૦૪. સુરત દસાગેસ્વાડ
વલ્લિક અખ્યાસ મુખર્દમાં ૧૯૨૬માં વિદ્યસન
જો થી બી. એ. સરમા લક્ષ્મી આર્ટ પ્રિ વડેસ-
મા, ૩ વર્ષ પછી સરકારી પ્રેસમાં ગચના ક-
લ્પનાની મૂર્તિઓ (૧૯૩૩), જીવનનાં પ્રતિ-
બિમ્બ (૧૯૩૩)

શાંતિકાલ મગનલાલ શાહ, ‘પ્રશાંત’

ઈ સ. ૧૯૧૮
જ. : ૭-૪-૧૯૧૮ બરચ. ખડાવના વલ્લિક.

પ્રાથ. માધ્ય બરચ. ૧૯૩૯માં વડોદરા જો
થી બી. એ ૧૯૪૨માં આમોદમાં શિક્ષક. ૧૯-
૪૨-૪૩ નેલનિવાસ બે વર્ષ શાળાશિક્ષક
પછી ‘માતૃમૃમિ’પત્રમાં સેવા આપી ૧૯૪૬-
૧૯૫૬ સરેલુ સાહિત્ય વર્ષક કર્યાલય મુખ-
ર્દમાં રહી ‘અખડાનદ’નું સપ દન. ૧૯૫૭-૫૯
મુખર્દ રાખતા માહિતીજાતામાં ૧૯૬૨માં
સુરતના ‘ગુજરાતમિત્ર’ના કટાર લેખક ૧૯-
૬૩થી ‘પ્રતાપ’માં ‘નર્મદાનાં વહેતા નીર’ના
સંપાદક વચ્ચે ૧૯૪૮-૬૦થી જાતિપત્ર ‘ખ-
ડાવના ચુત્ક’ના તત્રી પણ ૧૯૬૬થી ‘રાજ-
હંસ’ સાપ્તાહિકના તત્રી. રચના : અપરમા
(અનુ. ૧૯૮૬), બળતા પાણી (વા સ ૧૯-
૪૬), બરતી ઓટ (વા સં. ૧૯૫૨), લગ્નમંડપ
(વા. સં. ૧૯૫૨), અરમાન (વા સં. ૧૯૫૬),
રેડિયોની દુનિયા (૧૯૬૨), રૂપેરી કિનાર ભાગ
૧-૨ (ન ૧૯૬૬), પ્રતિષ્ઠા (ન ૧૯૬૬), રા-
વેરી, રનેહરીવાની (ન ૧૯૬૬), ચંદનહારભાગ
૧-૨ (૧૯૬૬), ચોથી નગીર (ન ૧૯૬૬),
ડુવારી ધરની (ન ૧૯૬૭)

શાંતિકાલ શ્રાવક

ઈ ૧૭મી સદીનો કનરાવ
જે મ્હે રચના : ગૌતમ સ્વામીનો રાસ
(૧૬૭૫)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

શાંતિકાલ સારાભાઈ ઓજા

રચના રસધારા (અ નો પદ્યાનુવાદ ૧૯૨૪)

શાંતિકાલ સોમેશ્વર ઠાકર

ઈ. સ ૧૯૦૪
જ ૧૫-૬-૧૯૦૪. નરિયદ ખેડાવાળા
ગ્રામીણ. પ્રાથ. થરાદમાં, માધ્ય. નડિયાદમાં
૧૯૨૨માં મૅટ્રિક. ગુજ. કો. (અમદા) થી ૧૯-
૨૬માં બી. એ., ૧૯૨૮માં એમ. એ., ૧૯૩૮-
માં બી. ડી. પછી ખેડસદ વગેરેની હાઈસ્કૂલો-
માં આચાર્ય. સાસ વજા. રચના. સુવાદમાલા
(૧૯૩૪), સાધન સુજાવલિ (ગદ્ય ૧૯૩૬),
સ્ફુલ્લિંગ ભાગ ૧-૨ (૧૯૪૪-૪૮), ભજ મીરા
(૧૯૪૫), નીતિશતક (સં નો અનુ. ૧૯૪૮),
વેરાચ્યશતક (સ નો અનુ. ૧૯૪૮), તુલસી-
દાસની સાખીઓ (અનુ. ૧૯૪૮), કહેવનો
(૧૯૪૮), મૃત્યુચૃચ (૧૯૪૮), દસકુમારચંદિ
(સ નો અનુ. ૧૯૪૮), નરિયાદનો ઈતિહાસ
(૧૯૪૯)

શાંતિચંકર વં. મહેતા

રચના ચાહોગચત્રા (શ્રદ્ધાસ્થના ‘ચાહોગ’
પેગેડાની યાત્રાનું નીચ સ પ્રવાસવર્ણન ૧૯૨૬)

શાંતિ સાગરગણિ

ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
તપગચ્છના ધમસાગરના શુતસાગરના

શિષ્ય. રચના કલ્પગૌમુદી (સં., ૧૬૫૧)

શાંતિસૂરિ (૧)

ઈ. ૧૦મી સદી

અણ્ડિલવાડ પાટણ તિલકમજરીનાર ધનપાલના આગ્રહે ધારાના ભોજને ત્યાં ગયેલા. ચંદ્રકુલના ધારાપદ્મગચ્છના આચાર્ય. અવસાન ૧૦૪૦માં. રચના : ઉત્તરાધ્યયન-ટીકા (પ્રા.)

શાંતિસૂરિ (૨)

ઈ. ૧૧મી સદી

પૂર્ણતલગચ્છના વર્ધમાનસૂરિના શિષ્ય. રચના : ધનપાલકૃત તિલકમજરીની ટિપ્પણી (સં.), ઇંદાવન કાવ્ય-ધટખપેર કાવ્ય-મેધા-ભયુદ્ધ કાવ્ય-શિવભદ્ર કાવ્ય-ચંદ્રદ્રુત કાવ્ય એ પાંચે પર સં. વૃત્તિ

શાંતિસૂરિ (૩)

ઈ. ૧૨મી સદી

ચંદ્રકુલના બૃહદ્ગચ્છના નેમિચંદ્રના શિષ્ય. રચના : પૃથ્વીચંદ્ર ચરિત્ર (સં.), ધર્મરાત્ન-લઘુવૃત્તિ (સં.)

શામળજી રતનશી વિદ્યાર્થી

રચના : વડોદરાવણન (આગની પદ્યાત્મક હકીકત. ૧૮૭૬)

શામળ ભટ્ટ

ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

અમદાવાદ-વેગણપુર (હંસુ ગોમતીપુર) શ્રીગોડ માળવી આદ્ય. પિતાનું નામ વીરેશ્વર, માતાનું નામ આનંદીબાઈ, ગુરુનું નામ નાના ભટ્ટ સન ૧૭૨૬ સુધી વેગણપુરમાં, પછી સીંહજી (જિ. ખેડા)ના જમીનદાર રખીદાસ પટેલના નિમત્રણથી એ ને ત્યાં જઈ રહ્યો ગુજરાતી સાહિત્યમાં લૌકિક (પરપરાથી જીતરી આવેલી સંસ્કૃતમાંની કાલ્પનિક) વાર્તાઓનો સમર્થ સમર્પક. રચના : હંદમકર્મે સંવાદ, નંદ-ખત્રીશી, પદ્માવતી (૧૭૧૮), ખોડાણાનું આખ્યાન (૧૭૨૫), અક્ષરામ કુશીનોશયોદો, હંદ-લકનું આખ્યાન (અમુ. ૧૭૪૦ પૂર્વે), કાલિકાનો ગરબો, ગુલબકાવલીની વાર્તા, જહાંદાર શાહની વાર્તા, બરાસકરતૂરીની વાર્તા, મદન-મોહનની વાર્તા, શવલુમદોદરી સ વાદ, રુસ્તમ બહાદુરનો પવાડો, વેતાલપચીસી, શિવપુરાણ-માહાત્મ્ય (૧૭૧૮), સુદર કામદારની વાર્તા, સિંહાસન ખત્રીસી (૧૫ વાર્તા ૧૭૨૨માં, પછી ૧૭૪૦ સુધીમાં), સૂડાખોત્તેરી (૧૭૫૮ સુધીમાં)-બધી પદ્ય રચનાઓ

શારદામસાદ વર્મા

જુઓ 'રતિલાલ નાનાભાઈ તન્ના.'

શારદાખહેન સુમંત મહેતા

ઈ સ ૧૮૮૨-૧૯૭૧

જ. : ૨૬-૬-૧૮૮૨. અમદાવાદ. વડનગરા

નાગર શૃદરથ. જ્ઞાતિ. સગદારભોજાનાથસારા-ભાઈ દિવેદિયાનાં દીહિત્રી શ્રી. વિદ્યાખહેન ર. નીલકંઠનાં નાનાં બહેન અને ડૉ. સુમત મહેતાનાં ધર્મપત્ની અમદાથી ૧૮૬૭માં મૅટ્રિક. ૧૯૦૧માં શ્રી વિદ્યાખહેન સાથે ગુજ. પહેલાં બી. એ. સામાજિક કાર્યકર. અવસાન ૧૯૭૧. રચના : પુરાણોની બાલબોધક વાર્તાઓ અને બાળકોનું શૃદશિક્ષણ (૧૯૦૫), સુધાહાસિની (ન અનુ શ્રી. વિદ્યાખહેન સાથે ૧૯૦૭), દુરોરેન્સ નાઈન્ટિએન્સન જીવનચરિત્ર (૧૯૦૭). હિંદુસ્તાનના સામાજિક જીવનમાં સ્ત્રીનું સ્થાન (શ્રી વિદ્યાખહેન સાથે અનુ ૧૯૧૧), જીવન-સંભારણાં (૧૯૩૮)

શાફૂંંવિયો

ઈ ૧૭મી સદી અંદાજે રચના : એકાદશી માહાત્મ્ય, હસાવતી આખ્યાન-બંને અમુ

શાલોદ કોડે

જુઓ 'સુમદ દેવી'.

શાલિભદ્રસૂરિ (૧)

ઈ. ૧૧મી સદી

શીલભદ્રસૂરિના પૂર્ણચંદ્રસૂરિના શિષ્ય. રચના : સ ગ્રહણી-વૃત્તિ (સં.)

શાલિભદ્રસૂરિ (૨)

ઈ. ૧૧૮૫માં હયાત

જે. જે. આચાર્ય રચના : ભરતેશ્વર બાહુ-બલિરાસ (૧૮૮૫ મુ) બુદ્ધિરાસ (મુ) -ઉત્તર-અપભ્રંશની ગુજ. લાક્ષણિકતાનો ખ્યાલ આપતી આરસની પદ્ય કૃતિઓ

શાલિભદ્રસૂરિ (૩)

ઈ ૧૪મી સદીનો મધ્યભાગ નાહોદ જે. જે. આચાર્ય રચના પચ-પંડવચરીત (૧૩૫૪, મુ) મધ્ય ગુજ પદ્ય

શાલિસૂરિ

ઈ. ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે. જે. આચાર્ય રચના : વિરાટપર્વ-મધ્ય. ગુજ.નું અક્ષરમેળ ૧૮૩૫તોનું ખડ કાવ્ય (મુ.)

શિવકુમાર ગિરિભાઈકર જોશી

ઈ. સ. ૧૯૧૬

જ. : ૧૬-૧૧-૧૯૧૬. અમદાવાદ. ભટ્ટમે-વાડા પ્રા. માધ્ય અમદાવાદમાં, ૧૯૩૩-માં મૅટ્રિક. ગુજ કો માંથી ૧૯૩૭માં બી એ હેક ૧૯૫૦થી લેખનપ્રવૃત્તિ શરૂ કરી થોડા સમયમાં આગલી હરોળના સામાજિક નવ-સિકા-નાટિકા-નવલકથાકાર થયા. સષ્ટ્રીય ચળવળમાં ગણ્ય કોટિનો ભાગ ભજવેલો. બંગાળનાં દુકાળ રાહતનાં કાર્યોમાં પણ સખળ સેવા આપી હતી સષ્ટ્રીય રગથી રગાયેલા લેખક. ૧૯૭૦ના રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રકના વિજેતા. રચના વિરાજવલ્લુ (બં.તો અનુ ના. ૧૯૫૨), પાખ વિનાનાં પારેવાં (એકાંકી સ ૧૯૫૪),

સુમંગળા (ના. ૧૯૫૫), અનંત સાધના (અં. ના. ૧૯૫૫), અંધારા કલેશો (ના. ૧૯૫૫), રજનીગંધા (વા. સં. ૧૯૫૫), અંગારમસ્મ (ના ૧૯૫૬), સાધ્ય દીપિકા (ના. ૧૯૫૬), ત્રિશળ (વા.સં. ૧૯૫૭), દંડાકુર (ના. ૧૯૫૮), સોનાની હાંસડી (એકાંકી સ ગ્રંથ ૧૯૫૮), ઘટા ધીરી ધીરી આઈ (ના ૧૯૫૯), કચ્છીબંધ (ન ૧૯૬૧), અનગરગ (ન. ૧૯૫૮), એકને ટોરે (ના ૧૯૬૦), દેવદાસ (બ.ની ન ઉપરથી ના ૧૯૬૦), રહસ્યનગરી (વા.સં. ૧૯૬૦), આવણી (ન ૧૯૬૧), સુવર્ણરેખા (ના ૧૯૬૧), નીલાંચલ (એકાંકી ના. ૧૯૬૨), રાત અધારી ને તલ છે કાળા (વા સં ૧૯૬૨), શનરજ (ના), આશ રુવે એની નવલપ બારે (ન. ૧૯-૬૪), અભિસાર (વા. સં. ૧૯૬૬), કૃતિવાસ (ના. ૧૯૬૫) વગેરે

શિવજી દેવશી શાહ, 'મહડાવાળા'

ઈ. સ. ૧૮૮૦

કચ્છ-નળિયા. વણિક જ. : સં. ૧૯૩૬ વં. વ ૯ મગળ. જનધર્મના જ્ઞાતા. પાલીતાણા પાસે મહડામાં આશ્રમ સ્થાપેલો રચના : મારા જીવનપ્રસંગો (આત્મકથા), પ્રકીર્ણ કચ્છી ગેય રચનાઓ

શિવદાસ

ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ખભાત વડનગરા નાગર પ્રાણજી દક્ષિણ બિલપુરમાં પણ જઈ રહેલો ત્યાં રહીને પણ આખ્યાનો લખ્યા છે. બૃધર વ્યાસનો શિષ્ય. રચના : બાળલીલા (૧૬૧૧), પરશુરામનું આખ્યાન (૧૬૧૨), એકાદશી માહાત્મ્ય (બિ-નપુરમાં ૧૬૧૩) ડાંગવનું આખ્યાન (બિ-નપુરમાં. ૧૬૧૬), દ્રૌપદીસ્વયંવર (૧૬૧૭), કા-માવતીની વાર્તા (૧૬૧૭), ભલધર આખ્યાન, નરકાસુરનું આખ્યાન (૧૬૨૦), ચડી આખ્યાન (૧૬૨૧), મૌશલપર્વ, સભાપર્વ, સ્વસ્તિપાઠ, હસા ચારખડી મોટા ભાગનાં મુદ્રિત છે.

શિવદાસ ઈ. ૧૨મી-૧૩મી સદી અંદાજે સ નો ગ્રથકાર. રચના : વૈતાલપંચવિંશતિ (સં., લૌકિક વાર્તા)

શિવદાસ નારાણ કવિ

પ્રજાચક્ષુ ગોંડળના. રચના : ગોહિલ-ખિરદાવળી (૧૮૬૯-આવનગરનો પદ્યાત્મક ઇતિહાસ)

શિવદાસ વેલજી

ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ અમરેલી (સૌ). નાગર પ્રાણજી. રચના : બાલચરિત્રના કૃષ્ણવલા (૧૮૦૩), કૃના કુવા-વલા (૧૮૨૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

શિવમસાદ દલપતરામ પંડિત

ઈ સ. ૧૮૮૫-૧૯૩૨

જ ૧૫-૮-૧૮૮૫ અમદાવાદ વિસ્તનગરા નાગર ગ્રાહણ, કોટાના રાજ્ય ગુરુ અમદાવાદ દના 'સરસ્વ સાહિત્યવધેક કાર્યાલય'ના અનેક ગ્રંથના લેખક અવસાન. ૧૩-૪-૧૯૩૨ રચના મેત્રેયી (૧૯૦૮), ૫ ઈશ્વરચંદ્ર વિદ્યા-સાગરનું જીવનચરિત્ર (૧૯૧૧), ભારતના સ્ત્રી-રત્નો ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૧૨-૧૩), કથાગુચ્છ (૧૯૧૨), ભારતના સત્ પુરુષો ભાગ ૧ (૧૯-૧૩), ભારતની દેવીઓ (૧૯૧૪), દેરાળબુ ચિતરંજનદાસ (૧૯૨૧), આદર્શ દર્શાતમાળા ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૫-૨૮), મહાન સાધ્વીઓ (૧૯૩૦) વગેરે

શિવલાલ ખુરાલભાઈ બ્રહ્મભટ્ટ

રચના. દુકાળદર્પણ અથવા છપનાની કથા (પદ્યાલોક ૧૯૦૦)

શિવલાલ તુલસીદાસ જોસલપુરા

ઈ સ. ૧૯૧૮

જ ૩-૫-૧૯૧૮. વિરમગામ પ્રભપતિ પ્રાય માધ્ય વિરમગામમા શામળદાસ ગો. (આવનગર)થી ૧૯૪૧મા બી એ, ૧૯૪૩માં એમ એ અને ૧૯૫૬મા ભા જે. વિદ્યા ભવન દ્વારા ગુજ. યુનિ.ના પીએચ ડી મધ્ય ગુજ ભાષાના સંશોધક આવળા વગેરેથી હા. રફ મા શિક્ષક પછી સેન્ટ ઝેવિયર્સ કો. (અમદા), નડિયાદની વિનયન કોલેજ, સરગર વલ્લભભાઈ કોલેજ (અમદા) મા ગુજરાતીના અધ્યાપક, આદ વિરમગામ ગોલેજના આરમથી આચાર્ય ૧૯૭૧મા નિવૃત્ત અનુસ્નાતક અ-ન્યાપન-કાર્ય સાથે જૂની ગુજરાતીના અપ્રસિદ્ધ કાવ્યોના સંપાદન કાર્યમા નિરત રચના. એ-રેમિયન નાદરૂસ (૧૯૫૩), ગુજરાતી આકરણ ને લેખન (૧૯૫૩), દેહલટ્ટ અભિનવ લેખણ (સપા ૧૯૬૨), લાવણસમયન નેમિરંગ રતનાકર દદ (સપા ૧૯૬૪), અભિમન્યુ આ-ન્યન (પ્રેમા. સપા ૧૯૬૭), સુદામાચરિત (પ્રેમા, કે કા રાત્રી સાથે સપા ૧૯૬૭), લાવણસમયનાં લત્ત કાવ્યો (૧૯૬૭), જ્ઞા-ન્યાન (પ્રેમા, કે કા રાત્રી સાથે સપા ૧૯૬૮), અમેરુ (પ્રેમા કે કા રાત્રી સાથે સપા, ૧૯૭૩), બારમાસીઓ (૧૯૭૩) વગેરે

શિવલાલ ધનેશ્વર કુવિ

ઈ સ ૧૮૫૦-૧૮૯૯

ઉત્તરસરા (તા નરિપદ). પ્રતિભાગાળી નાનણ કવિ રચના. માન્નાવિઙ કાવ્ય અક ૧ (૧૮૭૧), નુદનીન ર માયલ (પદાન્ય અનુ ૧૮૮૫ સમર્થ પ્રગત), કન્ઝ ભૂપતિ-

વિવાહ વર્ણન (૧૮૮૫), પ્રવાસવર્ણન (૧૮૮૬), મેવદૂત (અનુ. પદ્યા ૧૮૯૮)

શિવશંકર તુલનાશંકર દવે

રચના ઋતુવર્ણન (છ વિ રાવળ સાથે ૧૮૯૮)

શિવશંકર પ્રાણશંકર શુક્લ

જ. : ૨૫-૧૧-૧૯૦૭ ગોધરા શ્રીગોડ આ અવસાન. રચના. સરિતાથી સાગર (દાંડી-ચાત્રા. ૧૯૪૯), ગુજરાતની લોકમાતા આ (નનીઓ ૧૯૪૯), હૃદયમયન (અનુ), ટેકને ખાતર (ન)

શિવમુંદર ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે ૧૩ે સાલુ રચના હુકમત નિર્દોષ રાસ (૧૫૪૯)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

શિવાનંદ ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ

સુરત વડનગરો નાગર ગ્રાહણ નામ. જ્ઞવાજ પાછળથી સન્યાસી (શ્રી ગજેન્દ્ર ચક્ર લ લરાકર પંડ્યાના ૮ મા પૂર્વજ) એણે દિવસના જુદા જુદા ભાગમા ગાઈ રાકાય તેવાં ગણેશ માતા શિવજી વગેરેનાં ઝીતેનો આર-તીઓ વગેરે રચ્યા છે રચના. પદસંગ્રહ (મોટા ભાગનાં મુદ્રિત)

શીલાંકસૂરિ

આણહિજપુર પાટણ નિવૃત્તિગચ્છના માનદેવસૂરિના શિષ્ય વનરાજ (શાકે ૮૦૨, સન ૮૮૦મા જન્મ)ને આશ્રય આપનાર 'શીલ-ગુણ સૂરિ' તે આ રચના. મહાપુરુષ ચરિત્ર (પ્રા), આચ રાગ સૂત્ર વૃત્તિ (સં), સૂત્ર જ્ઞતાગ વૃત્તિ (સ), બીન સૂત્રો હપરની વૃત્તિઓ નદ થઈ પ્રઈ છે.

શુભવર્ધન ઈ ૧૫મી સદીનો હત્તરાધ જેન સાલુ રચના : દશઆવક ચરિત્ર (સ), વર્ધ માન દેશના (સં, ૧૪૬૬), ઋષિ મહલ વૃત્તિ (સ)

શુભવિજય (૧)

ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ તપગચ્છના હીરવિજયસૂરિના શિષ્ય સ-રૂત રચના હોમીનામ માલાબીજક (૧૬૦૫), તંત્રાપા વાતિક (૧૬૦૭), કાવ્ય કલ્પલતા વૃત્તિ મકરદ (અમદાવાદમા ૧૬૦૯), રચાદ્દ લ પા-સવૃત્તિ (૧૬૧૧), કલ્પસૂત્ર ટીકા (૧૬૧૫), સેનપ્રશ્ન, પ્રશ્નોત્તરસંગ્રહ

શુભવિજય (૨)

ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ સંખેટપર જે ૧૩ે સાલુ રચના જનસિ-હરાજનો રાસ (૧૬૫૬)-અર્વા ગુજ પદ્ય

શુભશીલગણિ (૧)

ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપગચ્છના મુનિસુદર સૂરિના શિષ્ય સ-રૂત રચના વિક્રમચરિત્ર (૧૪૩૪), પ્રભાવ કથા (૧૪૪૮) કથાકેશ ભરતેશ્વર બાહુબલિ વૃત્તિ (૧૪૫૩), રાત્રુ ગય કલ્પ વૃત્તિ (૧૪૬૨) કલ્યાણનામમાલા

શુભશીલગણિ (૨)

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ જે ૧૩ે સાલુ રચના ઋષિદત્તા રાસ (૧૪૫૩)-મધ્ય ગુજ પદ્ય

શુભશીલગણિ (૩)

ઈ. ૧૫મી સદીનો હત્તરાધ જેન સાલુ રચના. શાલિવાહન ચરિત્ર (સ ૧૪૮૪

શેખાદમ આણુવાલા

અમદાવાદ. દાકરી વહોરા. ગોલેજના કવ્ય શિક્ષણ પછી જર્મનીનો વાસ તેજસ્વી જીવાન કવિ-સાધર રચના. આદની (કા સ ૧૬૫૩), સોનેરી લટ (કા સં), અર્જુનો (કા ૧૬૫૯)

શેધજી (કાશીસુત)

ઈ ૧૬મી સદીનો હત્તરાધ ખલાત બધ રો રચના અબરીપકથા (૧૫૬૧), કૌપદીવત્રાહરણ (૧૫૬૨), પ્રદ્-લાદન્યાન, રુક્મણીહરણ (૧૫૬૦), વિરાટપર્વ (૧૫૬૧), સંસારપર્વ, હનુમાનચરિત્ર (૧૫૬૧) -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

શેષ ભટ્ટારક

ઈ ૧૧મી સદી અણહિલપુર પાટણ આચાર્ય હેમચંદ્રના શિષ્ય દેવચંદ્રના 'ચંદ્રલેખાવિજય પ્રકરણ'ના લેખનમાં સહાયક

શેભાચંદ ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ જે લોકા રચના. શુકરાજ ચોપઈ (૧૭-૬૬)-અર્વા ગુજ પદ્ય

શેભામાજી (હરિદાસ)

ઈ. ૧૮મી સદીનો હત્તરાધ પૌરખદર. ત્યાના શ્રીવલ્લભાચાર્યના વશજ એક ગોસ્વામીના ધર્મપત્ની રચના ભાગ વત-મન્ત્રણવિભાગના યોળ (સુ), નવરાત્રના ગરબા (સુ) (શેભામાજીએ 'હરિદાસ' કવ-નામથી કવિતા લખી છે, ત્યાં નનનમા 'શેભા' રખદ આન્યો હોય છે)

શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા

ઈ સ ૧૮૫૭-૧૯૩૦ જ. ૪-૧૦-૧૮૫૭ માટની (૩૨છ) બ-હુસાળી મુખઈ વિસ્તન હા રફ થી ૧૮૭૬મા

મેટ્રિક નાપાસ, પરંતુ સં.ના ઉત્તમ જ્ઞાતા. મેનિયર વિલિયમ્સને। પ્રેમ સંપાદિત કરેલો. દયાનંદ સરસ્વતીના સ પદ આર્યસમાજની દીક્ષા. ૧૮૭૬માં ઇંગ્લેન્ડ તરફ. ૧૮૮૩માં ઓ. ફરફીની બેલિયસ કો ના ગ્રેજ્યુ, ૧૮૮૫માં બેરિસ્ટર થઈ ભારતવર્ષમાં આવ્યા. સંસ્કૃત અને અંગ્રેજીના ઉત્તમ વ્યાખ્યાતા ૧૮૮૫-૮૮ રતલામ રાજ્યની દીવાનગીરી આઠ મહિના જૂનાગઢની દીવાનગીરી ૧૮૯૧ થી કહેપુર રાજ્યના સલાહકાર. ૧૮૯૭માં ઇંગ્લેન્ડનો કાયમી નિવાસ 'ઇન્ડિયન સોશિયલિસ્ટ'નું ઇંગ્લેન્ડ-માં સ પાઠન આરંભ રાષ્ટ્રવાદી અને ક્રાંતિકારી, મળળ પત્રકાર એમના પત્રમાં છપાયેલા લેખો પુસ્તકકારે હજી છપયા નથી. અવસાન ૭-નીવામાં ૧૯૩૦માં

શ્રીવાણુ (સરવણુ)

ઈ. ૧૭મી સદીનો આરમ્ભ પાટણ. જે. જે. સાધુ. રચના : ઋષિદેવ રાસ (૧૯૦૧)-મધ્ય ગુજ. પદ

શ્રીચંદ્ર મુનિ (૧) ઈ. ૧૧મી સદી અણહિલપુર પાટણ જેન સાધુ રચના : કથાકોશ (અપ.)

શ્રીચંદ્ર મુનિ (૨) (પાર્શ્વદેવગણિ)

ઈ. ૧૨મી સદી ચંદ્રકલ્પના શીલમદ્રસૂરિના ધનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય. સંસ્કૃત રચના દિડનાગના ન્યાયપ્રવેશકની હરિમંદ્રીય પંચિકાની વૃત્તિ (૧૧૧૩), જિનદાસ મહાત્મનો નિશીથ ચૂલિની ત્રિશા-દેશક વ્યાખ્યા (૧૧૧૭), આવકમતિકમણસૂત્ર વૃત્તિ (૧૧૬૬), નહી દીકા કુંગપદ વ્યખ્યા (૧૧૭૦) વગેરે

શ્રીચંદ્રસૂરિ (૧)

ઈ ૧૨મી સદીનો મધ્ય અણહિલપુર પાટણ ચંદ્રગચ્છના સર્વદેવ-સૂરિના શિષ્ય. રચના 'સનકુમાર ચરિત્ર' (પા, ૧૧૫૮)

શ્રીચંદ્રસૂરિ (૨) ઈ. ૧૨મી સદી ધોળકા મલધારી હેમચંદ્રસૂરિના શિષ્ય રચના. મુનિ સુવત્ર ચરિત્ર (સ, આશાવલ-મા ૧૧૩૭માં પૂર્ણ), સંગ્રહણીરત્ન (સ)

શ્રીદત્તરાસ કાર

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે. જે. સાધુ રચના શ્રીદત્ત રાસ (૧૫૮૪)-મધ્ય ગુજ પદ

શ્રીધર આરાલજો

ઈ. ૧૬મી સદીનો આરમ્ભ જૂનાગઢ મોઢ અડાલજો વણિક. રચના.

રાવણમહોદ્દી સંવાદ ગોરીચરિત્ર (૧૫૦૬), -અને મધ્ય. ગુજ. પદ (મુ)

શ્રીધર વ્યાસ ઈ. ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ઇડર. આઠણ રચના 'રાણમલ્લજી' (૧૩-૯૮ પછી મુ), ભગવતી છંદ-ભગવતી ભ ગ-વત-ઈશ્વરીજી (ચંદીપાઠનું દેવીમાહાત્મ્ય)-મધ્ય. ગુજ. કાવ્યકૃતિઓ

શ્રીપાલ ઈ. ૧૨મી સદી

પાટણ સિદ્ધરાજની પડિતસમાનો અગ્રણી જેન શીઘ્ર કવિ. સિદ્ધરાજ અને પોતાનો 'મ-તિપન્ન-ગધુ' કહેનો રચના વેરેચન-પરા-જય કાવ્ય (સ), સહસ્રસિંગ તળાવ-હુલેમ સરોવર-રુદ્રમાળની સ. મઠસ્તિઓ

શ્રીપાલ ઋષિ ઈ ૧૭મી સદીનો આરમ્ભ જે. દૂંઠક રચના 'દશવૈકલિક સૂત્ર અને નદીસૂત્રના બાલાવળોધ-મધ્ય ગુજ. ગદ્ય

શ્રીવિજય ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય તપગચ્છના રામવિજયના શિષ્ય રચના રઘુવશમહાકાવ્ય-ટીકા (સ), કુમાર-સભવ મહાકાવ્ય-ટીકા (સ)-ખેડ ૧૬૩૭ લગભગમા

શ્રીસાર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પોદરણુ વગેરે (મારવાડ) જે. જે. સાધુ રચના આનંદ શ્રાવક સવિ (૧૬૨૮), મો-તીકપાસિયા સમંધ સવાદ (કચેરીમા ૧૬-૩૩), સારખાવની (પાકીમા. ૧૬૩૨), જિન-રાસસૂરિરાસ, એતિ. સેત્રાકમા ૧૬૨૪. મુ) -મારવાડીમિશ્ર મધ્ય ગુજ. પદ

શ્રીમુંદર ઈ ૧૭મી સદીનો આરમ્ભ જે. જે. સાધુ રચના. અગડદત્ત પ્રબંધ (૧૬૧૦)-મધ્ય ગુજ. પદ

શ્રુતસાગર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપગચ્છના ધર્મસાગરના શિષ્ય રચના. ચતુર્દશી-પાદિક વિચાર (સ, ૧૬૨૮)

સંગ્રામસિંહ ઈ ૧૩મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ શ્રીમાલના ઠ. કરસિંહનો પુત્ર રચના : બાલશિક્ષા (૧૨૮૦)-ઉત્તર અપભ્રંશ અને મધ્ય ગુજ ની સંધિની ભાષાભૂમિકામાં લખા-યેલો સ બાલગ્યાકત્તુગ્રથ-અંતભાષાનો ખ્યાલ આપે છે (મુ)

સંગ્રામસિંહ કવિ ઈ ૧૫મી સદીનો-મધ્ય માડવગઢનો ઓસવાળ ને માળવાના મહ-અદ્ભિજીનો ભડારી રચના ભુદ્ધિસાગર (સ, સંગ્રહ ગ્રથ, ૧૪૬૪)

સંઘકલશાળિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ તલવાડા (જિ. વાંસવાડા-વ ગડ, હાલ રા-

જસ્થાન) જે. જે. સાધુ રચના : રામચંદ્ર-રાસ (૧૪૮૬)-મધ્ય ગુજ. પદ

સંઘવિજય ઈ. ૧૭મીનો આરમ્ભ જે. જે. સાધુ રચના : ઋષમદેવચરિત્રેવ જિનનાજ રતવત (૧૬૧૨), અમ્ભસેન ગેરસેન રાજર્ષિ આખ્યાન (૧૬૨૨), સિંહાસનબનીરી (૧૬૨૧), વિક્રમસેન-રાનિશ્વર રાસ (૧૬૨૧) -મધ્ય ગુજ પદ

સંઘવિજયગણિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપગચ્છના વિજયસેનસૂરિના શિષ્ય. રચના. કલ્પસૂત્ર તીપિકા (સ, ૧૬૧૮)

સંઘવિમલ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ જે. જે. સાધુ રચના : મુદગૈનશ્ચંડીનો રાસ (૧૪૮૫)-મધ્ય. ગુજ. પદ

સંત ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ વેળણુવ. રચના. ભાગવત (રઝ. ૧ થી ૪ અને ૮ થી ૧૧ મળે છે)-મધ્ય ગુજ. પદ

સંયમમૂર્તિ (૧)

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. જે. સાધુ. રચના : કલાવતી ચોપઈ (૧૫૩૮), ગજસુકુમલ સંઘિ (૧૫૬૧)-મધ્ય ગુજ. પદ

સંયમમૂર્તિ (૨)

ઈ. ૧૬મી સદીનો અંતભાગ જે. જે. સાધુ રચના હાઈઈ રાજર્ષિ સંઘિ (૧૬૦૬ પહેલાં) મધ્ય. ગુજ. પદ

સંવિગદેવ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય તપગચ્છના સોમદેવસૂરિના રત્નશેખરનો શિષ્ય રચના પિંડ વિશુદ્ધિ-બાલાવળોધ (મધ્ય ગુજ., ૧૪૫૭), આવશ્યક-પીઠિકા-બાલાવળોધ (મધ્ય ગુજ., ૧૪૫૮)

સંકલચંદ્ર ઉપાધ્યાય

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે. જે. સાધુ રચના 'મુગાવતી આખ્યાન (૧૫૮૭ પહેલાં), વાસુદેવજિનપુણ્ય પ્રકાશ રાસ, સાધુ વહના, સત્તરભેગીપૂલ વગેરે મધ્ય. ગુજ. પદ

સંકલચંદ્રગણિ ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ તપગચ્છના વિજયસેનસૂરિના શિષ્ય ર-ચના ધ્યાનટીપિકા (સ, ૧૫૬૫), ધર્મેશિક્ષા (ના, ૧૫૭૬), શ્રુતાસ્વાદ શિક્ષાકાર (સ), મતિષ્ઠાકલ્પ (સ, ૧૬૦૪)

સત્યરાજ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે. જે. સાધુ રચના 'પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર (સ ગદ્યાત્મક, ૧૪૭૪)

સત્યરાજગણિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય
પોહિમાગચરના ગુણસાગરસૂત્રિના ગુણ-
સમુદ્રના શિષ્ય રચના : શ્રીપાલચરિત્ર (સં.,
૧૪૫૮)

સત્યમત બેચરભાઈ કામદાર

ઈ. સ. ૧૯૦૨

જ. : ૧૧-૧૧-૧૯૦૨ અમરેલી દસા
શ્રીમાળી જૈન વણિક. માય. અમરેલીમાં,
માધ્ય. મુખર્ધ. ખી. એ. સ. મા 'વેદ વિશારદ'
અને 'શાસ્ત્રી' ૧૯૨૫માં દૈનિક 'હિંદુસ્તાન'
'ગુજરાતી કેસરી' 'આર્યપ્રકાશ'માં લેખન-
પ્રવૃત્તિ અને વચ્ચે વચ્ચે વેપારી નોકરી પણ,
સ્વતંત્ર ધંધો પણ અનેક માસિકોમાં પણ
લેખો. પ્રવૃત્તિ બધી મુખર્ધમાં જ. રચના :
વિખીપણનીતિ (૧૯૨૬), વેદક તૈત્તવદ (૧૯
૨૫), મૂર્તિમીમાસા (૧૯૨૮), કાલિકારી
દય નદ યુવકો કાલિકારો, અસ્પૃશ્યતાનું કલક,
મહર્ષિવરિતામૃત (સ.), સંસ્કારવિધિ (હિ.
નો અનુ ૧૯૬૭)

સત્યેન્દ્ર ભીમગવ દિવેદયા

ઈ સ ૧૮૭૫-૧૯૨૫

જ. ૨૦-૪-૧૮૭૫ અમદાવાદ વડનગરા
નાગરગૃહસ્થ. ખી એ શરૂમાં ક્રિસ્ટિયન રાજ્ય-
ની, પછી વડોદરા રાજ્યની ને કરી એમના
પિતાનાં વિખ્યત ત્રણ પુરતકોના સંપાદન.
અવસાન ૨૩-૩-૧૯૨૫ રચના. ગ્રંથમાળા
(મા સ ૧૯૧૨), સંગેવરની મુદરી (લેડી
એ ક ધ લેક'નું પદ્મપાપાતર, ૧૯૧૩), આત્મ
રચનાનાં રાજ્ય દિવસાં પિતાનાં ત્રણ મથોની
'અર્પણપત્રિકાઓ' નમૂનેદાર

સત્યેન્દ્રમસાદ સાંકળેશ્વર મહેતા

ઈ સ ૧૮૯૧-૧૯ (૧)

બારેલ (જિ. અમદાવાદ) અગ્રયાત્ર અ
માત્ર ૯ (આજના ૧૦) વેરણુ સ નો સારો
અગ્રયાસ દ્વારા નવલકથાકાર. રચના : કુમુદ-
કુમારી, પદ્મલતા તરણુ તપસ્વિની ભગ ૧-૨
(૧૯૧૫ ૧૩), કાળરાત્રિ-ભગ ૧-૨ (૧૯૧૫),
વસતવિજય-ભગ ૧-૪ (૧૯૧૮-૨૦-૨૧),
ઝેની જમાનો-ભાગ ૧-૫ (૧૯૨૧), દેલાસ-
કુમારી ભગ ૧-૨, વિશ્વમોહિની ભાગ ૧-૮
(૧૯૨૨-૨૩), કુસુમકાંત ભાગ ૧-૩ (૧૯-
૧૮-૨૦-૨૨), રતનપુરની રંગા, કુંજકિશેરી,
માયાની મોહિની, અદ્ભુત યોગિની (૧૯૨૭),
સીરીમની વીરાગન (૧૯૨૫), શાહીદોની મૃદુ
(૧૯૩૧), આદર્શમણી, ગાયત્રીપતિજ્ઞા (૧૯
૩૩), રૂલમીનલીમ, બહાદુરબાળા વગેરે

સદયવચ્ચચરિત-કાં

ઈ. ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૈન. રચના : સદયવચ્ચચરિત્ર (૧૫૬૬
પહેલાં)-મધ્ય. ગુજ. લૌકિક વાર્તા પદ્યમાં

સદરુદ્દીન સૈયદ દરગાહવાલા

ઈ. સ. ૧૮૯૧

જ. : ૨૬-૫ ૧૮૯૧. નવસારી 'પીરઝાદા'-
તરીકે લણીતા સૈયદ. રચના. મોહોરેમ (૧૯-
૧૨), તવારીખે પીર (૧૯૧૪), હંમારા નખીનું
પવિત્ર જીવન (૧૯૧૫), હંઝરતઅલી (અ. સ.)-
નાં બોધવચનો (૧૯૨૫)

સપ્તશ્વેત્રિરાસુ-કાં

ઈ ૧૩મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
આકાશ્યકોઈ 'પદ્મ'ની રચનાઓ છે જૈન.
રચના. સપ્તશ્વેત્રિરાસુ (૧૨૭૧), માતૃકાચંદ્રિકા
—ઉત્તર અપભ્રંશનું પદ્ય

સત્યસાગર ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
સુરત જે. શ્વે સાધુ. રચના : વહરાજરાસ
(૧૭૪૩)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

સદાશંકર સુનશી

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ
નાગરગૃહસ્થ. રચના : નઝમો-કલીદા-રુ-
બાઈ-તારીખીની (કા., ૧૭૫૦)

સમયકીર્તિ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
આસાંકેટ જે શ્વે સાધુ રચના : સુવ-
નાનદા ચોપાઈ (૧૯૬૮)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

સમયધ્વજ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્ય ભાગ
જે શ્વે સાધુ રચના. સીતા ચોપાઈ (૧૫-
૫૫)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સમયપ્રમોદ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ
બિકાનેર, જુદાગામ (માર). જે. શ્વે સાધુ.
રચના આરામ શોસા ચોપાઈ, જિનચંદ્રસુરિ
નિર્વાણરાસ (૧૯૧૪ પછી. મુ.), ચક્રપર્વ ચો-
પાઈ (૧૯૧૭-નૂ. ગાગામમા)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સમયરાજ ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ
બિકાનેર. જે. શ્વે. સાધુ રચના : જિન
ધર્મમંજરી (૧૯૦૬)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સમયસુંદર (૧) કવિયણુ

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જે શ્વે સાધુ રચના : સૂલિસદગ્રંથ (૧૫-
૬૬)—મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સમયસુંદર (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
અમદાવાદ વગેરે. ખરતરગચ્છના જિન-
ચંદ્રસુરિના સંકલ્પચંદના શિષ્ય. સંસ્કૃત બાષા-
ના પણ સમર્થ લેખક. સંસ્કૃત રચના. ભાવ-
રાતક (સં., ૧૫૮૫), અષ્ટલક્ષી અર્ધરતનાવલી

(લાહોરમાં સં., ૧૫૯૦), રૂપકમાલાવૃત્તિ (સં.,
૧૬૦૭), ચાતુર્માસિકપત્રકથા (સં., ૧૬૦૯),
કાલિકાચાર્યકથા (સં., ૧૬૧૦), સામાચારી
રાતક અને વિશેષરાતક (મેડતામાં, સં.,
૧૬૧૬), વિચારરાતક (સં., ૧૬૧૮), વિસંવાદ-
રાતક (સં., ૧૬૨૬), વિશેષસમ્રાટ (સં., લણુ-
કર્ણસરમાં), કલ્પસૂત્ર કલ્પલતા વૃત્તિ (સં., ૧૬-
૩૦), ગાથાસહસ્રી (સં., ૧૬૩૦), જ્યોતિહુચણુ
સ્તોત્રવૃત્તિ (સં. પાટણમાં ૧૬૩૧), દશવૈજ્ઞ-
લિક્ષ્મ્ન રાખ્યાયે વૃત્તિ (સં., ૧૬૩૫), વૃત્તરત્ના-
કરવૃત્તિ (સં., બહોરમાં, ૧૬૩૮), રઘુનરા વૃત્તિ
(સં., ૧૬૩૮), અને અમદાવાદમાં હાનપટેલ-
નીયોગમાં રહીને પણ કેટલીક સં. રચનાઓ.
ગુજ. રચના : ચોનીશી (૧૬૦૧), ગુણુરતનાકર-
હંદ (૧૬૦૩), સાંખપ્રધ્વન પ્રબંધ (૧૬૦૨,
ખભાતમાં), દાનશીલ તપભાવના સંવાદ (૧૬-
૦૬ સાંગાનેરમાં), ચાર પ્રત્યેક બુદ્ધરાસ (૧૬-
૦૯, આગરામાં), મૃગાવતી ચોપાઈ (૧૬૧૨),
પ્રિયમેલક (સિદ્ધલસુત) રાસ (૧૬૧૬, મેડતા-
માં), નલદલવંતી રાસ (૧૬૧૭), વલ્લભ ચીરી
રાસ (૧૬૨૫, જેસલમેરમાં), વસ્તુપાલ તેજ-
પાલનો રાસ (૧૬૨૬, તિયરીપુરમાં), સીતા-
રામ પ્રબંધ (૧૬૩૧, મેડતામાં), ધ.વચ્ચાસુત
ચોપાઈ (૧૬૩૪, ખભાતમાં) વગેરે નાનીમોટી
૯૦ થી વધુ અર્વા ગુજ. પદ્યકૃતિઓ

સમર ઈ ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. શ્વે સાધુ રચના : નેમિનાથક. ગુ.—મધ્ય
ગુજ કાવ્ય (મુ)

સમરચંદ્ર શિષ્ય

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્ય ભાગ
જે. લોંકા રચના : શ્રેણિકરાસ—મધ્ય ગુજ.
પદ્ય

સમરચંદ્રસુરિ ઈ. ૧૫મી સદીનો અત
પ્રાચીનચંદના શિષ્ય. રચના : સસ્તારક પ્ર-
કીર્ણક-પદાવસ્થ-ઉત્તરધ્યયનના બાલાવબે ધો
(મધ્ય ગુજ. ગદ્ય)

સમર્થદાસ ઈ સ. ૧૪૯૪-૧૫૬૪
સિદ્ધપુરના વણિક સાધુ મૂળ નામ 'બં-
કાજ'. લોચનદાસના શિષ્ય રચના : રેખતા
અને ગૂલણના પદો (હિ.)

સરેજ પાઠક ઈ. સ. ૧૯૨૯
જ. ૧-૬-૧૯૨૯ ઝખડ (ગુજ). ભાટિયા.
માય માધ્ય. મુખર્ધમાં. ૧૯૪૭માં મેટ્રિક બે
વર્ષ મુખર્ધ સેન્ટ્રલેવિચર્ડે કો માં પસારકરી બી
એ. ૧૯૬૧માં અને એમ. એ ૧૯૬૮માં બંને
સુરતની કોલેજમાંથી આકાશવાણી (દિલ્હી),
સોવિયેત એલયી કચેરી (દિલ્હી), ભારતીય

કલા કે ટ (દિલ્હી)માં ૧૯૫૬-૬૦ સેવા આપી, સુરત અને રાજપીપળામાં હા. સ્ક.માં શિક્ષક બાદ ૧૯૬૪થી બારડોલીની કોલેજમાં અધ્યાપિકા (ગુજ.), કટાક્ષેભિકા પણ રચના: પ્રેમ-ધટા ગ્રંથઆઈ (વા. સં. ૧૯૫૬), મીત બધાણી (વા. સં., શ્રી રમણ પાઠક સાથે ૧૯૬૧), મોરો અસખાબ-મોરો રાગ (વા. સં. ૧૯૬૫), વિરાટ ટપક (વા. સં. ૧૯૬૬)

સરોજિની નાનક મહેતા ઈ.સ ૧૮૯૮ જ.: ૧૨-૧૧-૧૮૯૮. અમદાવાદ. વડ નગરા નાગર ગૃહસ્થ જ્ઞાતિ. સ્વ. રમણભાઈ અને વિદ્યાબહેન નીલકંઠનાં પુત્રી ૧૯૧૬માં બી.એ.એ જ વર્ષે હો. નાનક બદુકરામ મહેતા સાથે લગ્ન ૧૯૩૦માં એમ. એ., એ પહેલાં ૧૯૨૩-૨૪માં યુરોપનો પ્રવાસ. મુંબઈમાં 'સાંતાકૃષ્ણ સ્ત્રી સમાજ'ની સ્થાપના કરી. રચના: સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્યવાદ (૧૯૨૭)

સર્વદેવસૂરિ ઈ. ૧૩મી સદી જેસલમેર. જૈનાચાર્ય રચના: સ્વપ્ન સન્નિવૃત્તિ (સં., જેસલમેરમાં ૧૨૩૧)

સર્વવિજય ઈ. ૧૫મી સદીનો કત્તરાઈ જે. ૧૩. સાધુ. રચના: આનંદસુધર (સં., શ્રાવકચરિત, ૧૪૮૫ પહેલાં)

સર્વમુંદરસૂરિ ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ સોમનાથ પાટણ. મલધારીગચ્છના વિદ્યા-સાગરના ગુણસુદરના શિષ્ય. રચના: હસરાજ-વત્સરાજચરિત (સં., ૧૪૫૬)

સર્વાનંદ ઈ ૧૩મી સદી જે. ૧૩. સાધુ રચના. ચદ્રમંથચરિત (સં., ૧૨૪૬)

સર્વાનંદસૂરિ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ધનમંથસૂરિના શિષ્ય રચના મગલકલશ ચોપાઈ-કત્તર અપભ્રંશની પદ્યકૃતિ, જગદ્-ચરિત (સં.)

સવિતાનારાયણ ગણપતિનારાયણ સુરત. વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણ નર્મદના સાથીદાર કવિ રચના. રાકુલભાષ્યાન (૧૮-૭૫), સવિતા-કૃત કવિતા (૧૮૮૫), વિહારી-રાતસઈ (હિ ને પદ્યાત્મક અનુ ૧૯૧૩), અ-લગરચદ્રિકા ('કૃતસયાનંદ'ને આધારે ગુજ. ગદ્યમાં)

સહજકીર્તિગણિ ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ આસણિકોટ, સાગાનેર વગેરે. ખરતરગચ્છના રત્નસારના હેમનદન અને રત્નહર્ષના શિષ્ય સંસ્કૃત રચના: સ રસ્વત વ્યાકરણ ટીકા (૧૬-૨૫), સ્મૃતદીપ શબ્દાણુંવ વ્યાકરણ—જગુ-

માઝગ્યાકરણ પ્રક્રિયા, કલ્પમજરી (૧૬૨૬), મહાવીર સ્તુતિ-વૃત્તિ, અનેકશાસ્ત્રસારસમુચ્ચય, નામકોશ વગેરે ગુજ. રચના: સુદર્શન શ્રેષ્ઠી રાસ (૧૬૦૫, બગડાપુરમાં) કમલાવતી રાસ (૧૬૧૧), વ્યમનસતરી (૧૬૧૨ નાગેર-માં), દેવરાજ વહરાજ ચોપઈ (૧૬૧૬, ખામભરનગરમાં), સાગરશ્રેણીકથા (૧૬૧૬, બિકાનેરમાં), શીલરાસ (૧૬૨૬, કૃષ્ણકોટમાં), રાત્ર જય માહાત્મ્ય રાસ (૧૬૨૮, આસણિકોટમાં), મીતિછત્રીશી (૧૬૩૨, સાંગાનેરમાં), હરિશ્ચંદ્ર ચોપઈ (૧૬૪૧)

સહજકુશલ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ જે. ૧૩. સાધુ રચના: સિદ્ધાંત હુંડી-મધ્ય. ગુજ ગદ્યકૃતિ

સહજમુંદર ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ચિરપુર વગેરે. જે. ૧૩. સાધુ રચના. ઈ-લાતીપુત્ર સન્નિવૃત્તિ (૧૫૪૪), ગુણરત્નાકર ૬૬ (૧૫૧૬), જગદ્દેવરાસ (૧૫૧૬), રત્નસાર-કુમાર ચંદ્રપાઈ (૧૫૨૬), આત્મરાજરાસ (૧૫-૨૬ કે ૧૫૩૨), પરદેશી રાગનો રાસ, શુકરાજ સાહેલી, જબુઅતરગ રાસ, ચૌવન-જરા સવાઈ, પ્રસન્નચંદ્ર રાજપિરાસ (ચિરપુરમાં) રામશ્રાવક પ્રબંધ (સં., ૧૫૨૬)

સાંકળેશ્વર આશારામ જોશી ઈ. સ. ૧૮૧૪-૧૮૬૦

અમદાવાદ રાયકવાળ બ્રા. સંસ્કૃત અને ગણિતશાસ્ત્રના સારા જ્ઞાતા. ગુજ વિદ્યાસભાના 'બુદ્ધિપ્રકાશ' માટે ખાસ લેખો લખેલા. ભાવનગર દરબારને બધા ગ્રંથોવાળુ ધડિયાળ બનાવી આપેલું-૩ ૧૫૦૦ ઈનામ મેળવેલું. કોટામાં જઈ ગ્રંથલેખશાળા હસ્તકરી આપેલી.

સાંકરચંદ માણેકચંદ ઘડિયાળી

ઈ સ ૧૮૭૭- ?

જ. ૧૭-૧૧-૧૮૭૭ સુરત દાદાનું વતન અમદાવાદ વણિક. પ્રાથ માધ્ય. સુરતમાં ૧૪મે વર્ષે મેટ્રિક. 'અખબારે સોદાગર', 'મુખર્ધ સમાચાર', 'હિંદુસ્થાન', 'સાંજ વર્તમાન' વગેરે વર્તમાનપત્રોમાં નોકરી રચના. દુનિયાનો સૌથી પ્રાચીન ધર્મ (૧૯૦૨), વિજયકળા (૧૯-૨૩), હિંમોટિઝમ (૧૯૨૫)

સાંકરલાલ અમૃતલાલ દવે

ઈ. સ ૧૮૮૬-૧૯૫૫

જ. ૨૬-૫-૧૮૮૬. નડિયાદ ખેડાવાળ બ્રાહ્મણ ૧૯૦૬માં બી.એ. સરકારી કેળવણી ખાતામાં જુદેજુદે સ્થળે શિક્ષક અને પછી આચાર્ય અમદાવાદની સાહિત્યિક મંડળિતઓમાં સારો ભાગ લીધેલો અવસાન. ૧૯ ૧૨-૧૯૫૫

રચના: અનગમરમ (અ.નો અનુ ૧૪૧૬), નીલનેની (અ.નો અનુ ૧૪૧૭), અવનસિદ્ધિ (અ નો અનુ ૧૯૨૬)

સાંકરલાલ મગનલાલ કાપડિયા

ઈ સ. ૧૮૭૭- ?

૫૨ડી (જિ. ગુરત) મોદવણિક. અ. ૩ મે. રાણનો અભ્યસ નત બળે અંગ્રેજીમાં મહુચ. ધવે પત્રકાર મુખર્ધમાં 'અંગ્રેજમોદ'માં અનુ-વાક. રચના. કમનસીબ લીલા-ભાગ ૧-૨ (૧૯૧૭), કલકત્તા કાકાટોમ, ક્રાંત્યંત્રિજય-ભાગ ૧-૫, મધુરમિલન, આનંદ ઝરાણી, બુલબુલ, પ્રેમસમાધિ, ગારા ભાગ ૧-૨, લડન રાગ્ય રહસ્ય ભાગ ૧ ૨, જિંદગી તત્તવાની જડીબુટ્ટી, સ્વર નયને પદ્યે, લોહીનો વેપાર, ધીખતો નવા-ભામુખી, અધકાર પર પ્રકાશ, રાતની રાણી, બેગમ કે બલા, રસમદિર, કુસુમકુમારી, પંચ પાર (ના.), ગુલેગાર (ના.), આ તારા બ પ-નો દેશ, મધુરાણી

સાગરદત્ત ઈ. ૫૧મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જેન રચના. જબુસ્વામિચરિત-અપભ્રંશ માં-પદ્ય (૧૦૨૦)

સાજન લગત ઈ. ૧૬મી સદી બોમ્બે કચ્છી ભક્ત સાજનબાવની (કચ્છી.), મકીણું રચના (હિં)

સાધારણ ઈ. ૧૧મી સદીનો મધ્ય ભાગ જેન રચના: વિલાસવર્ધ-કહા-અપભ્રંશ પદ્યકૃતિ (૧૦૬૭)-આ જ કવિ પાછળથી 'સિ-ધ્સેનસૂરિ'.

સાધુકીર્તિ (૧) ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જેન સાધુ રચના: મરદયાદરકુમાર રાસ અને વિક્રમકુમાર ચરિત રાસ-મધ્ય ગુજ. પદ્ય
સાધુકીર્તિ (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો જનશયે પાટણ, યોગિનાપુર (દિલ્હી), નાગેર વગેરે. ખરતર ગચ્છન જિનમંડસૂરિની શાખામાં સ મરમાણિકચના શિષ્ય રચના સત્તરભેટીપૂજ (૧૫૬૧), આપાદભૂતિ પ્રગલ '૧૫૬૭), નમિ રાજર્ષિ ચોપઈ (૧૫૮૦), સંવપટ્ટક-અવચૂરિ (સં., ૧૫૬૩)

સાધુરત્ન ઈ ૧૪મી-૧૫મી સદીની સધિ તપગચ્છના દેવસુદરસૂરિના શિ ય રચના. ચતિજીત કલ્પવૃત્તિ (સં., ૧૪૦૦), નવતત્તવ-અવચૂરિ (સં)

સાધુરત્નસૂરિ ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે ૧૩ આચાર્ય રચના: ક્યવનગચ્છ-મધ્ય. ગુજ પદ્ય

સાધુવિજય ઈ. ૧૫મી સદીનો હત્તરાધ જે શ્રે સાધુ રચના. વાહિવિજય-પ્રકરણ મં.), કેતુ મં. ઉત્તરપ્રકરણ (સ), (બને ૧૪૯૬-૧૮૯૫ વચ્ચે)

સાધુમુંદર ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ખરતરગચ્છના સાધુશ્રીતિના શિષ્ય રચના. કૃત્તિરનાકર (સં, ૧૬૧૪-૧૬૧૮ વચ્ચે), ધાતુરનાકર સ્વોપજીદીકા 'દ્વિયાકલ્પલતા' સાથે (સ, ૧૬૦૪), પાંચેનાથ સ્તુતિ (સ, નેસલ-મેરમા, ૧૬૨૭)

સાગ્ગ ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ નલોર (માર). જૈન રચના બિહડુલ-પચારિકા (૧૫૮૨), લોજપ્રમથકપથ (સું-જનુ કથાનક ૧૫૬૮)-મધ્ય ગુજ. પથ આ લેખકે 'વેલ ક્લિસન રુક્મિણી ગી' (માર) ઉપર સં દીકા લખી છે.

સારંગ ખારેલ ઈ સ ૧૮૨૦ રચના અક્ષયપાત્ર (વા ૧૯૫૨), ચોરના આત્મ (વા ૧૯૫૨), અગનલેખ (ન ૧૯૫૨), વિષે ચન (વા ૧૯૫૩), નહનવન (ન ૧૯૫૩), જિહ્વીના ફેરા (ન ૧૯૫૩), ખાલકા. આ (ન ૧૯૫૪), કોઈ ગોરી કોઈ સાવરી (૧૯૫૪), ગ્રમિ અને આશા (૧૯૫૪), આકાશકુંભ (ન ૧૯૫૫) કુર્ચાત્ સદા મંગલમ્ (ન ૧૯૫૫), માનવ હયા (વા ૧૯૫૫), નીલાંબરી-ભાગ ૧-૨ (ન ૧૯૫૬), રાગ યોગ (વા ૧૯૫૮), જૈન ખસેરા ભાગ ૧-૨ (ન ૧૯૬૦), તન્વી ગ્યામા (વા ૧૯૬૧), નવા નિશાન ભાગ ૧-૨ (ન ૧૯૬૧), મેધ મહાર (વા. ૧૯૬૩), સૂચે મુખી (ન ૧૯૬૩) વગેરે

સારમતિ ઈ ૧૪મી સદીનો મધ્યભાગ જે શ્રે સાધુ રચના. જિનપદ્મસૂરિ-પદા બિયેકર.સ (૧૩૩૬-૩૪) અપ્રકર શત્રુ પથ (સ)

સારાભાઈ ખાપાભાઈ દિવેદિયા ઈ ૧૯મી સદી

અમદાવાદના વડનગરા નાગગૃહકથ કર્નલ વોમરના કુટુંબીઆપાના મદદનીગ (૧૮૦૭) વડે દગ રેસિડેન્સીમા નોમ્બી કંપેડી રચના. માંદતુલ્ય દર્શના (ક. પત્રો), અહવાલે મયન-વાર (ક), મુખસર તારીખે ગુજરાત (કા)

સાગભાઈ મણિલાલ તવાળ

ઈ સ ૧૯૦૭

જ. ૨૬-૭-૧૯૦૭ જે વાની વ. અમદા-વાદ વીસા શ્રીમળી ન વિક્રિ. પ્રાથ માધ્ય-ની વેપારમાં નૂની ચિત્રકાના સંગ્રાહક. રચના. જનચિત્રકલ્પ (૧૯૩૬), ભરતનાં

જૈનતીર્થો અને તેના શિલ્પ-સ્થાપત્ય (૧૯૪૨) ભૈરવપદ્માવતીકલ્પ વગેરે

સા. રૂ. દલાલ

ખારસી પદ્ધતિ રચના: પુનન્સગન ગાયણ સંગ્રહ (૧૮૭૧)

સાલિક ચોપડિયા

મુરિલમ શાયર રચના નયનધારા (કા. સ. ૧૯૫૨)

સિદ્ધાંતસાગર ઈ. ૧૫મી સદીનો હત્તરાધ જેન શ્રે સાધુ રચના ચતુર્વિ શતિ જિન-સ્તુતિ (સ, ૧૮૮૫)

સિદ્ધાંતસાર ઈ ૧૬મી સદીનો આગમ તપગચ્છના સોમવિજયસૂરિના દન્ડનદિ-સૂરિના શિષ્ય રચના. દર્શનરત્નાકર (સ ૧૫૧૪)

સિંહકુલ ઈ ૧૬મી સદીનો આરમ જે શ્રે સાધુ રચના નદખત્રીશી (૧૫૦૪ સુ) સ્વપ્ન વિચાર ચોપઈ (૧૫૦૪)-મધ્ય ગુજ. પથ

સિંહતિલકસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો હત્તરાધ ચરોદેવસૂરિના શિષ્ય વિષ્ણુધ્યદ્રસૂનિ શિષ્ય. રચના: મત્રત્રાજ રહસ્ય (સ, ૧૨૬૬), વચેમાન વિદ્યાકલ્પ (સ), ગણિતતિલકવૃત્તિ (સ), ભુવન દીપક વૃત્તિ (સ, ૧૨૭૦)

સિંહપ્રસોદ ઈ ૧૭મી સદીનો આરમ જે શ્રે સાધુ રચના વેતાલપત્રીશી (૧૬૧૫)-મધ્ય ગુજ પથ

સિંહસેન જુઓ 'રઘુ'.

સિદ્ધર્ષિ ઈ ૧૦મી સદીનો આરમ ગુજરાતના સૂત્રાચાર્યના જ્યોતિર્વિદ શિષ્ય, દેલ્લ મહત્તર દુર્ગસ્વામીના શિષ્ય સુપ્રસિદ્ધ હરિલકસૂરિ પાસે અધ્યયન રચના: કપ મિતિભવપ્રપચકથા (સં.)

સિદ્ધસૂરિ ઈ ૧૨મી સદી કપકેના ગચ્છના દેવગુપ્તસૂનિ શિષ્ય ર-ચના. દેવસમાસવૃત્તિ (સ, ૧૧૩૬)

સિદ્ધસૂરિ-ધર્મમુંદરમુંદર

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય જૈનાચાર્ય રચના. રસવતીવર્ણન (શ્રીપાલ નાટકમાનુ, સં, ૧૮૭૫)

સિદ્ધસેનસૂરિ (૧)

ઈ ૧૨મી સદીનો હત્તરાધ ચદગચ્છીય અભયદેવસૂરિની પરપરામા દે-વમહસૂરિના શિષ્ય રચના: પ્રવચન સાંગ્રહાર

-દીકા 'તત્ત્વજ્ઞાનવિકાસિની' (સ, ૧૧૬૨), પદ્મપ્રભચિત્ર (સ), સ્તુતિઓ (સ) વગેરે સિદ્ધસેનસૂરિ (૨) જુઓ 'સાધારણ'.

સિદ્ધિચદ્ર ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપગચ્છના વિજયજ્ઞાનસૂરિના સકલચક્રેના સૂરચક્રેના ભાનુચક્રેના શિષ્ય અમદાવાદમા. સ સ્તુત રચના: કાદબરી-કેતર ભાગની દીકા, ભક્તામરસ્તોત્રવૃત્તિ, ધાતુમેજરી, વાસવદત્ત-કથા-વૃત્તિ, અનેકાર્થનામમાલાસ ગ્રહ-વૃત્તિ, શોભનસ્તુતિ-દીકા, વૃદ્ધ પ્રત્તાવોક્તિ રત્નાકર, ભાનુચદ્રચરિત

સિદ્ધિસૂરિ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ ખારેલ-અમદાવાદ. રચના. સિદ્ધાસન ખ-ત્રીશી (૧૫૬૦), કુલધ્વજ કુમારરાસ (૧૫૬૧), શિવદત્તદાસ (૧૫૬૭)-મધ્ય ગુજ પથ

સીતારામ જેશિંગભાઈ શર્મા

ઈ સ ૧૮૯૧-૧૯૬૫ જ. ૧૬-૮-૧૮૯૧. પ્રાંતીજ વ: કદી (તા. મહેસાણા) અલ્પભટ્ટ થોડો વખત શિક્ષક, પછી મુખ્યમાં વેપારી પેદીમા -મુમઈ ગુજ-રાતી નાટક મડળીમા રિક્ટિ પણ વેચેલી ૧૯-૦૯મા 'અલ્પભટ્ટ શુભેચ્છક'મા લેખનપ્રવૃત્તિ. 'વડોદરા વર્તમાન'ના વાર્તાલેખક, તત્રી મંડલ-માં પણ કામ કર્યું ૧૯૧૮માં અમદાવાદમાં આવી 'ગુજરાતીપત્ર'ના તત્રી ખાતામાં. ૧૯-૧૭મા મુમઈના 'હિંદુસ્તાન' સાપ્તાહિકના સહતત્રી. 'વાર્તામંદિર' માસિક કાઢ્યું ૧૯-૨૦-૨૨ 'અલ્પભટ્ટ'ના તત્રી ૧૯૨૨ થી 'નવ-યુગ'ના તત્રી નિવૃત્તિ સુધી ખીન વર્તમાન-પત્રોના પણ તત્રી વિભાગોમાં. નાનાલાલને રંગે ગાયેલા કવિ નવલકથાકાર. અવસાન ૧૯૬૫મા રચના. આપણો સંસાર સુખી કેમ થાય (નિ. ૧૯૧૦), પ્રસ્તાવલિ (કા સ, ૧૯-૧૫), સ્વદેશગીતો (૧૯૨૦), વીણા વિહારી-ભાગ ૧-૨ (મરા નો અનુ ૧૯૨૩-૨૮), જુ-વાનીમાંની વાતો (વા સ, ૧૯૨૮), કપરાત દેનિકા અને સાપ્તાહિકોમાં છપાયેલી નવલ-કથાઓ નિરંજન સનરમી સદીનું બંગાળા, ગુર્જર વીર અણહિલ, સારતનું ભવિષ્ય, જાજ-વાનુજળ, ભવસાગર, સ સારચક્ર, જીવતા મુડદાં, મરમના વા, જય સ્વદેશ વગેરે

મુંદરજી ગોકળદાસ ખેટાઈ ઈ સ ૧૯૦૫ જ. ૧૦-૮-૧૯૦૫ રાખોદાર ખેટ (કા-રકા) ગૂગળી શાલણ પ્રાથ-માધ્ય વતનમાં, કોલેજના ૨ વર્ષ એવિયર્સ (મુંબઈ) અને એ-લ્ફિન્સ્ટન (મુંબઈ, થી બી એ થયા એલએલ બી.નો અભ્યાસ ત્યા જ પૂરો કર્યો શરૂથી કર્યો

મહાવિદ્યાલયમાં અને યુનિવર્સિટી સ્થિત થતા એસ. એન. ડી. ડી. યુનિ. ફોર વિમેનમાં ગુજરાતીના અધ્યાપક. હૃદય કોટિના કવિ અને વિવેચક. રચના : ન્યોતિરેખા (કા. સં, ૧૯૩૪), ઇદ્રધનુ (કા. સં. ૧૯૩૬), વિશેષાજ્ઞા (કા. સં, ૧૯૫૨), તુલસીદાસ (કા. સં, ૧૯૬૧)

સુદરશ દીક્ષિત

ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
વડેદરા-કાશી. અમદાવાદી વડનગરા ના ગરબા બાળ પિતાનું નામ વિપુલદેવ. કાશીમાં વાસ કરેલો તેથી 'કાશીવાસી'. સંસ્કૃતનો જ્ઞાતા રચના : સિંહાસન ખત્રીશી (૧૭૪૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુદરશ પૂનભાઈ કવિ

દલપતશેઠીના સકળ અનુકર્તા. રચના સુભેધ ગાયન, સુભેધ ખાવની, સુદર સતસર્થ (ખી આ, ૧૯૧૫), સુદર સંગીત (૧૯૩૦)

સુદરદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કચ્છમાં મેકણ દાદાના સમકાલીન રચના. ભજનો (ગુજ.)

સુદર મેવાડો ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
ધાએતા ગામ. એને પ્રેમાનંદનો શિષ્ય કહ્યો છે-પ્રમાણસિદ્ધ નથી. એણે પ્રેમાનંદના દશમ સ્કંધનો અધૂરો ભાગ નીરસ પદ્યથી પૂરો કર્યો છે. રચના. દશમ સ્કંધ પૂર્તિ (૧૭૧૭ કે ૧૭૪૦-ભેડ વપે સં. ૧૭૭૭, ૧૭૯૬ મળે છે)

સુદરરાજ ઈ. ૧૫મી સદીનો અતભાગ
જેન. રચના : ગજસિંહકુવર ચોપઈ (૧૪૬૭)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સુદરલાલ ઈ. ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
અમદાવાદના નાગરગૃહસ્થ. રાણા અરસી-સિંગજીના સમયમાં હદેપુરમાં નોકરી. રચના : ક્ષરસી હિંદુસ્તાની કોશ (૧૮૧૯)

સુદરલાલ નાથલાલ ભેરી

ઈ. સ. ૧૮૯૮- ?
જ. : ૧૨-૫-૧૮૯૮. નાયકા (તા. માતર), વ. નરિયદ. ૬૬ મેવાડા બ્રાહ્મણ પ્રાથ. માધ્ય. નડિયાદમાં. ઇન્ટર આર્ટ્સથી ગાંધીજી સાથે ચળવળમાં ભેડાયા. સારા વેધ નડિયાદમાં પ્રવૃત્તિ રચના. ચીનગારી (૧૯૨૮), વર્ણુમીમાસા (૧૯૩૪)

(પં.) સુખલાલજી સંઘજી સંઘવી

ઈ. સ. ૧૮૮૦
જ. : ૮-૧૨-૧૮૮૦. લીમલી (તા. વઢવાણ). શ્રીમાળી જેન વણિક પ્રાથ. ૭ બેરણ વતનમાં. ૧૬મે વર્ષે શીતળામાં આજો ગુમાવી.

કાશી જઈ ચરોવિજયજી પાઠશાળામાં અભ્યાસ. મ. મ. વામાચરણ ભટ્ટાચાર્ય પાસે ન્યાય-શાસ્ત્ર તેમજ મિથિલા જઈ મ. મ. બાલકૃષ્ણ મિશ્ર પાસે રહી વિશેષ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ. ત્યાંથી કાશીમાં આવી વધુ અભ્યસ વચ્ચે અમદા ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં આગળ અને દરેકશાસ્ત્રના પરિત દરજ્જે સેવા આપી. કથ-સંપાદન કર્યા. એ પછી બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટીમાં જૈનશાસ્ત્રોના આચાર્યપદે નિર્વાહ પર્યંત સેવા ત્યાંથી કેટલેક સમય મુબઈના બારનીય વિદ્યાભવનમાં અને ત્યાંથી આવી છેલ્લાં પંદરેક વર્ષથી અમદાવાદના ભો. જે વિદ્યાભવનના માન્ય અધ્યાપક અસાધારણ કોટિના ગુજરાતી દાર્શનિક પરિત અને વક્તા. ઉત્તર-વર્યામાં અચેતનું પણ જ્ઞાન મેળવ્યું. સખ્યાબધ સંસ્કૃત ગ્રંથોનું પણ સંપદન કર્યું સ.-ગુજ અનેક લેખો-હિંદી પણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીએ ૧૯૬૦માં અને સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીએ ૧૯૭૩માં ડી. લિટ ની પદવી અર્પી. રચના : જૈન દષ્ટિએ બ્રહ્મવિચાર (૧૯૩૦), આધ્યાત્મિક વિકાસક્રમ, ધર્મવીર મહાવીર અને કર્મવીરકૃષ્ણ, દરેક અને ચિંતન (લેખો અને વ્યાખ્યાનો-મે ભાગમાં ૧૯૫૭), ભારત તત્ત્વવિદ્યા, સમદર્શી આચાર્ય હરિમદ્ (૧૯૬૧)

સુખસાગર (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
રેઆ જે. એ. સાધુ રચના : ઇદ્રલાનુમિયા રત્નસુદરી સતી ચોપઈ (૧૬૭૫)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુખસાગર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરભ
જે. એ. સાધુ રચના. વૃદ્ધિવિજયગણિ-રાસ (એતિ. ૧૭૧૩ મુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુખસાગર (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરભ
જે. એ. સાધુ. રચના. કલ્પસૂત્ર અને દિ-વાળીકલ્પનો ખાલાવબોધ (૧૭૦૭), પાલિક સૂત્રનો ખાલાવબોધ (૧૭૧૭)-બંને અર્વા. ગુજ. ગદ્ય

સુધાકલશ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
મલધારી રાજશેખર ('પ્રબંધકોશ'કાર)ના શિષ્ય. રચના : સગીતોપનિષદ (સં, ૧૩૨૪), સગીતોપનિષાર (સં, ૧૩૫૦), એકાક્ષરી નામમાલા કોશ (સં).

સુધાનંદગણિ શિષ્ય

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય
તપગચ્છના સોમસુંદરસૂરિના સુધાનંદન-ગણિનો શિષ્ય રચના : જલ્પમજરી (સં, ૧૬૭૩)

સુધાનસાગર ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યમાગ
હૃદયગુર જે. એ. સાધુ. રચના : કાલમજરી કેશમરાસ (કાલ સાગર-૧૭૬૫) વગેરે-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુધર્મરુચિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જે. એ. સાધુ. રચના : આપાદભૂતિમુનિનો રાસ, ગજસુકુમાલ કવિ રાસ (૧૬૧૩ પદેલા) -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સુભટ

ઈ. ૧૩મી સદી
આણહિલપુરપાટણ. વરતુષાલનો સમકાલીન બ્રાહ્મણ કવિ રચના : કૃતાગદ-એકાદી નાટિકા (સં)

સુભદ્રાદેવી

ઈ. સ. ૧૮૬૫
જ. ૧૮-૫-૧૮૬૫. હલ્દે (જર્મની). જર્મન પિતાનું નામ હર્મન ફોર્ડે ૧૯૧૪માં દેસ્સાક (જર્મની)માં મૅટ્રિક. જર્મનીની જુની જુડી યુનિવર્સિટીઓમાં સ. અને ગ્રીકનો અભ્યાસ ૧૯૨૦માં પીએચ ડી. ૧૯૨૩માં લિપ્પિંગ યુનિ મા ઇન્ડોલોજ અને તુલનાત્મક ભાષાશાસ્ત્રનાં અધ્યાપિકા. ગુજ ભાષાનું જ્ઞાન વધાર્યું. ૧૯૨૫માં ભારતવર્ષમાં આવ્યાં જે. ઈ. સક્લાતવાળા પાસે અવેસ્તા-પહેલવીનો અભ્યાસ. ૧૯૨૭માં શિવપુરી (ગ્વાલિયર) આવી વર્યાં અને જેનધર્મ સ્વીકારી 'સુમકાદેવી' નામ ધારણ કર્યું-અસલ નામ શાલોટ ફોર્ડે. સારાં સશોધક વિદ્વાની. રચના. ત્રણ ગુજરાતી પ્રાચીન કૃતિઓ (સંપા. ૧૯૪૨), અઘટકથા (સંપા. ૧૯૨૨), અંબડચરિત્ર (સંપા. ૧૯૨૨), પંચાખ્યાન (સંપા. ૧૯૨૪), નાસકેતરી કથા (સંપા. ૧૯૨૫) જૈન ઉત્તર્વાકી વિરોપતા (૧૯૨૭), મારા ગુકઓ (૧૯૨૭), અર્બુદગમન (૧૯૨૬), જંગલમાં મંગલ (૧૯૨૭), આધુનિક વિજ્ઞાન અને જેનધર્મ (૧૯૨૭), મુડકોપનિષદ અને જેનધર્મ (૧૯૩૭), જેનધર્મ એક આલોચના (૧૯૨૮), ગિરિનાર (૧૯૨૬), ગુજરાત-કાઠિયાવાડની મારી મુસાફરી (૧૯૨૬), હિંદુસ્તાનની સુબ્યતા (૧૯૩૧), ઉપરાંત કેટલાંક અંગ્રેજી પુસ્તકો-મુખ્યત્વે જેન ધર્મ ઉપર

(સૌ.) સુભદ્રા લોગીલાલ ગાંધી

ઈ. સ. ૧૯૧૮
જ. : ૧-૧૧-૧૯૧૮ કરમસદ (જિ. ખેડા) નીમા વે. વણિક. શ્રી લોગીલાલ મો. ગાંધીનાં પત્ની. રચના : ચિત્રા (ન. અનુ. ૧૯૪૪), ભોગ-માયાની છોડી (વા ૧૯૫૧), હેલન કેલર (મ. ૧૯૫૨), કેન્ટિનાં પરાક્રમે (કિ. ક, ૧૯૫૩), ઘીભેલાં આંતુ (ન. ૧૯૫૩), માનવીનાં રૂપ

સાધુવિજય ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે સ્વે સાધુ રચના વાદિવિજય-પ્રકરણ સ), હેતુખ ડનપ્રકરણ(સ), (બને ૧૪૬૬-૧૮૬૫ વચ્ચે)

સાધુમુંદર ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ખરતરગચ્છના સાધુશ્રીતિના શિષ્ય રચના હકિરનાકર (સ , ૧૬૧૮-૧૬૧૮ વચ્ચે), ધાતુરનાકર સ્વોપજ્ઞીના 'દ્વિયાકલ્પલતા' સાથે (સ , ૧૬૨૪), પાંચનાથ રતુતિ (સ , નેસલ-મેરમાં, ૧૬૨૭)

સાંગ ઈ ૧૬મી સદીનો અતભાગ બલોર (માર) જેન રચના બિહડણ-પચાશિકા (૧૫૮૦), ભોજપ્રમથચક્રપથ (મુ-જનુ કથાનક ૧૫૯૮)-મધ્ય ગુજ પથ આ લેખકે 'વેલિ કિસન રુકમિણી રી' (મા) કપર સં દીકા લખી છે

સાંગ બારોડ ઈ સ ૧૬૨૦ રચના: અક્ષયપાત્ર (વા ૧૬૫૨), મોરના આંસુ (વા ૧૬૫૨), અગનલેખ (ન ૧૬૫૨), વિમેચન (વા ૧૬૫૩), નહનવન (ન ૧૬૫૩), ત્રિદગીના ફેરા (ન ૧૬૫૩), બાહલ્લયા (ન ૧૬૫૪), કોઈ ગોરી કોઈ સાવરી (૧૬૫૪), ભૂમિ અને આશા (૧૬૫૮), આકાશકુસુમ (ન ૧૬૫૫), કુર્પાત્ સદા મગલમ્ (ન ૧૬૫૫), માનવ હુયા (વા ૧૬૫૫), નીલાબગી-આગ ૧-૨ (ન. ૧૬૫૬), રંગ ધંગ (વા ૧૬૫૮), જેન બસેરા ભાગ ૧-૨ (ન ૧૬૬૦), તત્ત્વી શ્યામા (વા. ૧૬૬૧), નવા નિશાન-ભાગ ૧-૨ (ન [૬૬), મેવ મલાર (વા ૧૬૬૩), મૂચે મુખી (ન. ૧૬૬૩) વગેરે

સારમૂર્તિ ઈ ૧૪મી સદીનો મધ્યભાગ જે સ્વે સાધુ રચના જિનપદ્મસૂરિ-પદ્મા બિપેન્દ્રસ (૧૩૩૬-કપરઅપત્ર શનું પથ(મુ)

સાગલાઈ બાપાલાઈ દિવેટિયા

ઈ ૧૬મી સદી

અમદાવાદના વડનગરા નાગગૃહરથ કર્ણલ વોકરના કુગ્ગીબાપાના મદદનીશ (૧૮૦૨) વડે દરા સેસિડન્સીમા નોમરી ક્રેડી રચના માંદુલ્લ હંશા (ક પત્રો), અહવાલે ગચ્-વાર (ન), મુખસર તારીખે ગુજરત (કા)

સાગલાઈ મણિલાલ તવાખ

ઈ સ ૧૬૦૭

જ. ૨૬-૭-૧૬૦૭ જે થાવી વ. અમદા-વાદ વીસા શ્રીમાળી જ વહિક પ્રાથ માધ્ય. દરી વેપામાં. નૂની ચિત્રકાના સરોધક રચના. જેનચિત્રક (૧૬૩૬), ભગતનાં

જેનતીર્થો અને તેના શિક્ષ-સ્થાપક (૧૬૮૨ લેરવપદ્માવતીકલ્પ વગેરે

સા. રૂ. દલાલ

પારસી પદ્યકાર રચના. પુનગ્લગ્ન ગાયણ સયહ (૧૮૭૧)

સાલિક યોપટિયા

મુરિલમ શાયર. રચના નયનધારા (કા. સ. ૧૬૫૨)

સિદ્ધાંતસાગર ઈ ૧૫મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જેન સ્વે સાધુ રચના ચતુર્વિ રાતિ જિન-રતુતિ (સ , ૧૪૮૫)

સિદ્ધાંતસાગર ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ તપગચ્છના સોમવિજયસૂરિના દંડનદિ-સૂરિના શિષ્ય રચના. દર્શનરત્નાકર (સ ૧૫૧૪)

સિંહકુલ ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ જે સ્વે સાધુ રચના નહબત્રીશી (૧૫૦૮. મુ) સ્વપ્ન વિચાર યોપઈ (૧૫૦૮)-મધ્ય ગુજ. પથ

સિંહતિલકસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ યશોદેવસૂરિના શિષ્ય વિશુધયદસૂરિના શિષ્ય રચના. મત્રારજ રહસ્ય (સ , ૧૨૬૬), વગેમાન વિદ્યાકલ્પ (સ), ગણિતતિલકવૃત્તિ (સ), શુવન દીપ્ત વૃત્તિ (સ , ૧૨૭૦)

સિંહપ્રભોદ ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ જે સ્વે સાધુ રચના વેતાલપત્રીશી (૧૬ ૧૫)-મધ્ય ગુજ પથ

સિંહસેન

જુઓ 'રહધુ'

સિદ્ધર્ષિ ઈ ૧૦મી સદીનો આરંભ ગુજરાતના સૂરાચાર્યના ન્યાયતિર્વિદ શિષ્ય, દેવલ મહાનર દુર્ગસ્વામીના શિષ્ય સુપ્રસિદ્ધ હનિમદસૂરિ પાસે અધ્યયન રચના. કપ-મિતભવપ્રપચક્યા (સં.)

સિદ્ધસૂરિ ઈ ૧૨મી સદી કિપકેના નચ્છના દેવગુપ્તસૂરિના શિષ્ય ર-ચના. શ્વેતસમાસવૃત્તિ (સં , ૧૧૩૬)

સિદ્ધસૂરિ-ધર્મમુંદરસૂરિ

ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્ય જેનાચાર્ય રચના: રસવતીવર્ણન (શ્રીપાલ નાટકમાંનું, સં , ૧૪૭૫)

સિદ્ધસેનસૂરિ (૧)

ઈ. ૧૨મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ચદ્રગચ્છીય અક્ષયદેવસૂરિની પરપરામાં દે-વમદસૂરિના શિષ્ય રચના. પ્રવચન સારોદ્ધાર

-દીકા 'તત્ત્વજ્ઞાનવિકાસિની' (સ , ૧૧૬૨), પદ્યપ્રભયચિત્ર (સ), રતુતિઓ (સ) વગેરે સિદ્ધસેનસૂરિ (૨) જુઓ 'સાધારણ'.

સિદ્ધિચક્ર ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ તપગચ્છના વિજયદાનસૂરિના સકલચંદ્રના સરચંદ્રના ભાનુચંદ્રના શિષ્ય અમદાવાદમાં. સ રહ્ય રચના. કાદંબરી-કત્તર ભાગની દીકા, બકામરસ્તોત્રવૃત્તિ, ધાતુમંજરી, વાસવદત્ત-કથા-વૃત્તિ, અનેકાર્યના મમાલાસ ચક્ર-વૃત્તિ, શોભનરતુતિ-દીકા, વૃદ્ધ પ્રતોવોન્તિ રત્નાકર, બાનુચંદ્રચરિત

સિદ્ધિસૂરિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ બારેન-અમદાવાદ. રચના સિદ્ધાસન બ-ત્રીશી (૧૫૬૦), કલ્પદેવજ કુમારસાસ (૧૫૬૧), શિવદનદાસ (૧૫૬૭)-મધ્ય ગુજ પથ

સીતારામ જેશિંગભાઈ શર્મા ઈ સ ૧૮૯૧-૧૯૬૫

જ. ૧૬-૮-૧૮૯૧ પ્રાતીજ વ : કી (તા. મહેસાણા) અલ્પભટ્ટ ઘોડો વખત શિક્ષક, પછી મુંબઈમાં વેપારી પેઢીમાં-મુંબઈ ગુજ-રાતી નાટક મડળીમાં ટિકિટ પણ વેચેલી ૧૯-૦૯માં 'અક્ષતદ્ શુભેચ્છક'માં લેખનપ્રવૃત્તિ. 'વડોદરા વર્તમાન'ના વાર્તાલેખક, તત્ત્વીમડલ-માં પણ કામ કર્યું ૧૯૧૪માં અમદાવાદમાં આવી 'ગુજરાતીપત્ર'ના તત્ત્વી ખાતામા ૧૯-૧૭મા મુબઈના 'હિંદુસ્તાન' સાપ્તાહિકના સહતત્ત્વી. 'વાર્તામહિર' માસિક કાટ્યુ ૧૯-૨૦-૨૨ 'અક્ષતદ્'ના તત્ત્વી ૧૯૨૨ થી 'નવ-યુગ'ના તત્ત્વી નિવૃત્તિ મુખી બીન વર્તમાન-પત્રોના પણ તત્ત્વી વિભાગોમાં નાનાલાલને રંગે ગાયેલા કવિ. નવલકથાકાર અવસાન ૧૯ ૬૫મા રચના : આપણો સ સાર મુખી કેમ થાય (નિ ૧૯૧૦), મંત્રના જલિ (કા સં , ૧૯-૧૫), સ્વદેશગીતો (૧૯૨૦), વીણા વિહારી-ભાગ ૧-૨ (મરા નો અનુ ૧૯૨૩-૨૮), જુ-વાનીમાંની વાતો (વા સ , ૧૯૨૮), કિપરાંત દેનિકો અને સાપ્તાહિકોમાં છપાયેલી નવલ-કથાઓ. નિરજન સનરમી સદીનુ બંગાળા, ગુર્જર વીર અણહિલ, સારતનું ભવિષ્ય, ઝાઝ-વાનું જળ, ભવસાગર, સંસારચક્ર, જ્યોત્સનામુરદાં, મરમના ધા, જય સ્વદેશ વગેરે

મુંદગજી ગોકળદાસ બેટાઈ ઈ. સ ૧૯૦૫ જ. ૧૦-૮-૧૯૦૫ રાખોદ્ધાર બેટ (કા-રકા) ગૂળળી બ્રાહ્મણ પ્રાથ. માધ્ય વતનમાં, ત્રેલેજના ૨ વર્ષ ઝેવિયર્સ (મુંબઈ) અને એ-લ્ફિન્સ્ટન (મુંબઈ) થી બી એ થયા એલએલ બી નો અભ્યાસ ત્યાં જ પૂરો કર્યો રાકથી કર્યો

મહાવિદ્યાલયમાં અને યુનિવર્સિટી સ્થિર થતા એસ. એન. ડી. ડી. યુનિ. ફોર વિમેનમાં ગુજરાતીના અધ્યાપક. હૃદય કોટિના પ્રવિ અને વિવેચક. રચના : ત્યાગિતરેખા (કા. સં., ૧૯૩૮), ઇંદ્રધનુ (કા. સં. ૧૯૩૯), વિશેષાજ્ઞા (કા. સં., ૧૯૫૨), તુલસીદાસ (કા. સં., ૧૯૬૧)

સુદરશ દીક્ષિત

ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ

વડેદરા-કાશી. અમદાવાદી વડનગરા ના ગરબ હાણુ. પિતાનું નામ વિષ્ણુદેવ. કાશીમાં વાસ કરેલો તેથી 'કાશીવાસી'. સંસ્કૃતનો જ્ઞાતા રચના : સિદ્ધાસન ખત્રીશી (૧૭૪૦)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુદરશ પૂંતભાઈ કવિ

દાસપતશક્તીના સદ્ગત અનુકર્તા. રચના સુમેધ ગાયન, સુમેધ ખાવની, સુદર સતસર્થ (ખી. આ., ૧૯૧૫), સુદર સંગીત (૧૯૩૦)

સુદરદાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ કચ્છમાં મેકણ હાદાના સમકાલીન. રચના. ભજનો (ગુજ.)

સુદર મેવાડો ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ ધાએતા ગામ એને પ્રેમાનંદનો શિષ્ય કહી છે-પ્રમાણસિદ્ધ નથી. એણે પ્રેમાનંદના દશમ સ્કંધનો અધૂરો ભાગ નીરસ પદ્યથી પૂરો કર્યો છે. રચના : દશમ સ્કંધ-પૂર્તિ (૧૭૧૭ કે ૧૭૪૦-ભેડ વધે સં. ૧૭૭૭, ૧૭૯૬ મળે છે.)

સુદરરાજ ઈ. ૧૫મી સદીનો અંતભાગ જેન. રચના : ગજસિંહકુવર ચોપઈ (૧૪૬૭)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સુદરલાલ ઈ. ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ અમદાવાદના નાગરવૃંદસ્થ. રાણા અરસી-સિંગના સમયમાં હદેપુરમાં નોકરી. રચના : કાશી હિંદુસ્તાની કોશ (૧૮૧૯)

સુદરલાલ નાથલાલ ભેરી

ઈ. સ. ૧૮૯૮-

જ. : ૧૨-૫-૧૮૯૮. નાથકા (તા. માતર), વ. : નરિયાદ ૬૬ મેવાડા શ્રાહણુ માધ્ય. માધ્ય. નરિયાદમાં. ઇન્ટર આર્ટસથી ગાંધીજી સાથે ચળવળમાં ભેડાયા સારા વેંધ. નરિયાદમાં પ્રવૃત્તિ. રચના : ચીનગારી (૧૯૨૮), વર્ણુમીમાંસા (૧૯૩૪)

(૫.) સુખલાલજી સંઘજી સંઘવી

ઈ. સ. ૧૮૮૦

જ. : ૮-૧૨-૧૮૮૦. લીમલી (તા. વઢવાણ) શ્રીમાળી જેન વણિક પ્રાય ૭ વેરણુ વતનમાં ૧૯મે વર્ષે શીતળામાં આખો ગુમાવી.

કાશી જઈ યશોવિજયજી પાઠશાળામાં અધ્યાસ. મ. મ. વામાચરણ બદાચાર્ય પાસે ન્યાય-શાસ્ત્ર તેમજ મિથિલા જઈ મ. મ. ખાલકુણુ મિથ પાસે રહી વિશેષ શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ. ત્યાંથી કાશીમાં આવી વંશુ અભ્યસ વચ્ચે અમદા ગુજરાત વિદ્યાપીઠમાં આગ્યા અને દરેનશાસના પરિત દરજ્જે સેવા આપી અધ્યસપાદન કર્યા એ પછી ખનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટીમાં જેનશાસ્ત્રોના આચાર્યપદે નિર્ણય પર્થન સેવા. ત્યાંથી કેટલેક સમય મુળદના ભાગીય વિદ્યાભવનમાં અને ત્યાંથી આવી છેલ્લા પદરેક વર્ષથી અમદાવાદના ભે. જે. વિદ્યાભવનના માન્ય. અધ્યાપક. અસાધારણ કોટિના ગુજરાતી દાર્શનિક પરિત અને વક્તા. ઉત્તરાવરણમાં અચેતનુ પણ જ્ઞાન મેળવ્યું. સખ્યાબધ સસ્કૃત ગ્રંથોનું પણ સપદન કર્યું. સ-ગુજ. અનેક લેખો-હિંદી પણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીએ ૧૯૬૦માં અને સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીએ ૧૯૭૩માં ડી. લિટ.ની પદવી અર્પી. રચના : જેન દષ્ટિએ ગ્રંથવિચાર (૧૯૩૦), આધ્યાત્મિક વિકાસક્રમ, ધર્મવીર મહાવીર અને ક્રમંવીરકૃષ્ણ, દર્શન અને ચિંતન (લેખો અને વ્યાખ્યાનો-મે ભાગમાં ૧૬૫૭), ભારત તત્ત્વવિદ્યા, સમદર્શી આચાર્ય હરિમદ (૧૯૬૧)

સુખસાગર (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ રેઆ જે. એ. સાધુ. રચના. ઇંદ્રલાનુમિયા રત્નસુદરી સતી ચોપઈ (૧૬૭૫)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુખસાગર (૨) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ જે. એ. સાધુ રચના : વૃક્ષિવિજયગણિ-રાસ (એતિ. ૧૭૧૩ સુ.)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુખસાગર (૩) ઈ. ૧૮મી સદીનો આરંભ જે. એ. સાધુ. રચના : કલ્પસૂત્ર અને દિવાળીકલ્પનો ખાલાવખોધ (૧૭૦૭), પાલિક સૂત્રનો ખાલાવખોધ (૧૭૧૭)-ખને અર્વા. ગુજ. ગદ્ય

સુધાકલશ ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ મલવારી રાજશેખર ('પ્રબંધકોશ'કાર)ના શિષ્ય. રચના સંગીતોપનિષદ (સં., ૧૩૨૪), સંગીતોપનિષ્સાર (સં., ૧૩૫૦), એકાક્ષરી નામમાલા કોશ (સં.)

સુધાનંદગણિ શિષ્ય

ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય

તપગચ્છના સોમસુદરસૂરિના સુધાનંદનગણિનો શિષ્ય. રચના. જલ્પમજરી (સં., ૧૬૭૩)

સુજ્ઞાનસાગર ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યમાય કદયપુર. જે. એ. સાધુ. રચના : દાસમેજરી કેનામગર (દા. સ. ૧૭૬૫) વર્ગ-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુધર્મરુચિ ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. એ. સાધુ. રચના. આપાદભૂતિમુનિના રાસ, ગજસુકમાલ નાગિગસ (૧૬૧૩ પદેલા) -મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સુલક ઈ. ૧૩મી સદી અણહિલપુરખાણુ વરતુખલનો સમકાલીન શ્રાહણુ કવિ રચના : કૃતાંગદ-એકાક્ષી નાટિકા (સં.)

સુભદ્રાદેવી

ઈ. સ. ૧૮૬૫

જ. : ૧૮-૫-૧૮૬૫. હલ્દે (જર્મની). જર્મન પિતાનું નામ હર્મન કોર્ડે ૧૯૧૪માં દેસ્સાડ (જર્મની)માં મૅટ્રિક. જર્મનીની જુદી જુદી યુનિવર્સિટીઓમાં સ અને ગ્રીકનો અભ્યાસ ૧૯૨૦માં પીએચ ડી. ૧૯૨૩માં લિચિગ યુનિ મા ઇન્ડોલોજ અને તુલનાત્મક ભાષાશાસ્ત્રનાં અધ્યાપિકા. ગુજ. ભાષાનું જ્ઞાન વધાર્યું. ૧૯૨૫માં ભારતવર્ષમાં આવ્યાં. જે. ઈ. સક્ષાતવાળા પાસે અવેસ્તા-પહેલવીનો અભ્યાસ. ૧૯૨૭માં શિવપુરી (ગ્વાલિયર) આવી વરયાં અને જેનધર્મ સ્વીકારી 'સુમદ્રા-દેવી' નામ ધારણ કર્યું-અસલ નામ શાલ્કોટ કોર્ડે. સારાં સશોધક વિદુષી. રચના : ત્રણ ગુજરાતી પ્રાચીન કૃતિઓ. (સંપા. ૧૯૪૨), અઘટકથા (સંપા. ૧૯૨૨), અખડચરિત્ર (સંપા. ૧૯૨૨), પંચાખ્યાન (સંપા. ૧૯૨૬), નાસકેતરી કથા (સંપા. ૧૯૨૫) જૈન ઉત્તરવાકી વિશેષતા (૧૯૨૭), મારા ગુરુઓ (૧૯૨૭), અર્જુનગમન (૧૯૨૬), જંગલમાં મેંગલ (૧૯૨૭), આધુનિક વિજ્ઞાન અને જેનધર્મ (૧૯૨૭), મુડકોપનિષદ અને જેનધર્મ (૧૯૩૭), જેનધર્મ : એક આલોચના (૧૯૨૮), ગિરિનાર (૧૯૨૯), ગુજરાત-કાઠિયાવાડની મારી મુસાફરી (૧૯૨૯), હિંદુસ્તાનની સખ્યતા (૧૯૩૧), ઉપરાત કેટલાએક અચેત પુસ્તકો-મુખ્યત્વે જેન ધર્મ ઉપર

(સૌ.) સુભદ્રા લોગીલાલ ગાંધી

ઈ. સ. ૧૯૧૮

જ. : ૧-૧૧-૧૯૧૮. કરમસદ (જિ. ખેડા.) નીમા વે. વણિક. શ્રી લોગીલાલ મે. ગાંધીનાં પત્ની. રચના. ચિત્રા (ન. અનુ. ૧૯૪૪), ભેગ-માયાની છોડી (વા. ૧૯૫૧), હેલન કેલર (મ. ૧૯૫૨), કેન્ડિનાં પદાક્રમે (કિ. ક., ૧૯૫૩), થીલેનાં આસુ (ન. ૧૯૫૩), માનવીનાં રૂપ

(ન. અનુ. ૧૯૫૪), આપણા યુગનો ભસ્મા-
સુર (૧૯૬૧), અમિતા (ન. અનુ. ૧૯૬૨),
સાહિત્યિક પ્રતિભાઓ-ગોર્કી (૧૯૬૨), દિવ્યા
(ન. ૧૯૬૨), અતિમ ખાસ (ન. ૧૯૬૨),
માનવ તાડુ ભાવિ (નિ. અનુ. ૧૯૬૨), એક
કવિની આત્મકથા (અનુ. ૧૯૬૩), શ્રમછાવ-
ણીનો એક દિવસ (અનુ. ૧૯૬૪)

સુમતિકલ્લોલ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરમ્ભ
ભિક્ષાનેર જે. શ્રે. સાધુ રચના શુકરાજ
ચોપઈ (૧૬૦૬), મૃગાપુત્રસંધિ (૧૬૦૬)—
મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સુમતિજીતિસૂરિ

ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
હાંસોટ. જે. શ્રે. આચાર્ય રચના 'ધર્મ-
પરીક્ષા, ત્રેલોક્યસાર ચોપઈ-ધર્મધ્યાન રાસ
(૧૫૭૧), લોકાક્રમત-નિરાકરણ ચોપઈ (દાદા-
નગરમાં ૧૫૭૧)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સુમતિ મુનિ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ, રચના : અગડદત્તરાસ (૧૫-
૪૪)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સુમતિરંગ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
મુલતાન જે. શ્રે. સાધુ રચના : પ્રબોધ-
ચિતામણિરાસ—જ્ઞાનકલાચોપઈ—મોહવિ-
વેકની ચોપઈ (૧૬૬૫), હરિકેસીસાધુ સંધિ
(૧૬૭૦),—અર્વા ગુજ. પદ્ય

સુમતિ લલ્લુભાઈ મહેતા

ઈ સ. ૧૮૬૦-૧૯૧૧

ભાવનગર વડનગરા નાગર શૃંગસ્થ જ્ઞાતિ.
સુપ્રસિદ્ધ સ્વ લલ્લુભાઈ શામળદાસ મહેતા-
ભાવનગરનાં પુત્રી અને સ્વ નરસિંહશવ ભો.
ફિરેટિયાનાં ભાણેજ. માંગરોળવાળા શ્રીવૈષ્ણવ
બક્તકવિ અનંતમસાદ ત્રીકમલ લ પાસે સ નો
અભ્યાસ અગ્રેજી સાહિત્યનો પણ પરિચય
સારા કવિ અવસાન : ૬-૭-૧૯૧૧ રચના .
મણુપ્રસાદી (કા સ. ૧૯૦૮), દિવ્યમેષપાલ
બાલ (પ્રાદનિગનાઅ નો અનુ. ૧૯૧૦), કાવ્ય-
ઝરણા (૧૯૧૨), કપરાત ચાર નવલકથાઓ
(૧૯૧૨)

સુમતિવિલાસ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ રચના શ્રીનિર્વાણરાસ
(એતિ ૧૬૬૭) અર્વા ગુજ. પદ્ય

સુમતિવજ્ય ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. શ્રે. સાધુ રચના 'સ્તવજીતિસૂરિચોપઈ
(એતિ ૧૬૨૦ મુ.)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

સુમતિસૂરિ ઈ. ૧૧મી સદીનો મધ્યભાગ
'વીરચરિત'ના કર્તા શુભચંદના શુક રચના :

દશવૈકલિક-દીકા (સ. ૧૦૮૩ પૂર્વે)

સુમતિહંસ (૧) ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
પિપાડી. જે. શ્રે. સાધુ રચના 'મેવકુમાર
ચોપઈ (૧૬૨૯)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સુમતિહંસ (૨) ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
જે. શ્રે. સાધુ રચના . ચંદનમલયાગિરિ
ચોપઈ (૧૬૫૬)—મધ્ય ગુજ. પદ્યત્રાતા

સુમતિહર્ષ ઈ. ૧૫મી સદી પૂર્વાર્ધ
આંચલિકમચ્છના હૃદયરાજગણિના હર્ષ-
રત્નના શિષ્ય. દક્ષિણ પ્રદેશમાં જઈને પણ
રચનાઓ કરી છે સસ્કૃત રચના શ્રીપતિ કૃત
ભત્તકર્મ પદ્ધતિ-દીકા (૧૬૧૭), બૃહત્પર્વ-
માલા, તાનિકસાર-દીકા (૧૬૨૧), ભાસ્કરકૃત
કર્ણકુતુહલ—ત્યાગિતપત્રચની ગણક કૃમુદ્રોમુદી
દીકા (૧૬૨૨)

સુસુખી હરિચંદ્ર મજમૂદાર ઈ. ૧૬૧૬
જ. : ૧૪-૮-૧૬૧૬ વડોદરા. વડનગરા
નાગર શૃંગસ્થજ્ઞાતિ. પ્રાથ-માધ્ય વડોદરામાં.
૧૬૩૫માં મેટ્રિક ૧૬૩૮માં કર્વ યુનિ.નાં બી.
એ. ૧૬૪૩માં બી ટી. સામાજિક વગેરે
સરનાઓમાં વડોદરામાં એક કાર્યકર પણ.
રચના : સંગીતા (સંગીતશાસ્ત્ર ૧૯૫૮),
શ્રીદત્ત સ્તોત્રસંગ્રહ અને દત્તબાવની (૧૯૬૪)

સુરજ મુનિ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ
અમદાવાદ. જૈન સાધુ. રચના લીલાધર
રાસ (સિચયાત્રા વર્ણન એતિ. ૧૬૬૫ પછી)—
અર્વા ગુજ. પદ્ય

સુરવિજય ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
બુહાનપુર જે. શ્રે. સાધુ. રચના : રત્નપાળ
રાસ (૧૬૭૬)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સુરસિંહજી તખ્તસિંહજી ગોહીલ,
'કલાપી' ઈ. સ. ૧૮૭૪-૧૯૦૦

જ. : ૨૬-૧-૧૮૭૪ લાહી (સૌ) ગોહીલ
રાજપૂત લાહીના રાજવી તખ્તસિંહજીના
બીજા કુમાર મોટા ભાઈ ગુજરી જતાં રાજાના
વારસ બારમે વર્ષ પિતા અને ચૌદમે વર્ષ માતા
ગુજરી જતા કાઠિયાવાડની બ્રિટિશ એજન્સી
નીચે ૧૮૮૨માં રાજકોટ-રાજકુમારકોલેજમાં
શિક્ષણનો આરમ્ભ જુદા જુદા શિક્ષકો નીચે
રાજકોટમાં તાલીમ ૧૮૯૧માં કોલેજ છોડી
ખાનગી અભ્યાસ વધાર્યો વિરાણ વાચન
હિદનો પ્રવાસ કર્યો. પ્રેમી દર્દી કવિ મણિ-
લાલ નમુભાઈ, 'કાત', બ. ક. કાકોર, નાના-
લાલ કવિ જેવા મિત્રો સ્વાનુભવરસિક કલ્કટ
છતા ઝંઝૂ લાગણીના મસ્તકવિ અને ગઝલ-
કાર નવલકથાકાર—પ્રવાસલેખક. અગ્રેજી

સાહિત્યની ઘેરી અસર હતી મ ગદ્યકાર. અવ-
સાન ૨૬ વર્ષની વયે તા તા ૧૦-૬-૧૯૦૦
રચના : કાસ્મીરનો પ્રવાસ અથવા સ્વર્ગનુ
સ્વર્ન (પ્ર. ૫ ૧૮૯૨), કાસ્મીરનો પ્રવાસ-
કલાપીના સવાદો તથા સ્પીડનબોર્ડ (૧૯૦૨),
કલાપીનો કેકારવ (કા. સ. ૧૯૦૩ થી ૭, આ-
વૃત્તિ), માળા અને સુદ્રિકા (ન ૧૬૧૨), હુ.ખ-
માંથી સુખ (વા. ૧૯૧૩), હમીરજી ગોહેલ
(મહાકાવ્ય અપૂર્ણ, ૧૯૧૩), કલાપીના પત્રો
(૧૯૨૨), કેકારવની પુરવણી (૧૯૨૩), કલા-
પીના ૧૪૪ પત્રો (૧૯૨૫), કલાપીની પત્રધારા
(૧૯૩૧), નારીહૃદય (ન ૧૯૩૩), આમમાતા
અને કાવ્યસંગ્રહ (૧૯૩૮), હૃદયત્રિપુટી અને
બીજા કાવ્યો (૧૯૩૯), જેસલ અને તોરલ,
મેનાવની અને ગોપીચંદ (૧૯૪૫)

સુરેશ ચતુરલાલ દીક્ષિત

ઈ સ. ૧૯૦૧—

નડિયાદ વ. પેટલાદ વડનગરા નાગર
બ્રાહ્મણ અભ્યાસ હા સ્ક. સુધીનો. ૧૯૨૮-
માં વિલસન ઝો-સુખઈથી એમ. એસ સી
૧૯૩૦માં 'ગુજરાતના વડનગરા' મહાનિબંધ
લખી એમ એ. ધણા લેખો ધણા માસિકોમાં
છપાયા છે.

સુરેશ દલાલ

રચના : ઇટાલિકા (બા. કા. ૧૯૬૩), ધિગા
મસ્તી (બા. કા. ૧૯૬૩)

સુરેશ કૂલચંદ ગાંધી ઈ. સ. ૧૯૧૨

જ. : ૫-૧-૧૯૧૨. મકનસર (ના. વાંકા-
નેર સૌ) દસાશ્રીમાળી વણિક જૈન. પ્રાથ-
માધ્ય દસાશ્રીમાં. ભાગલા યતાં વડોદરા આવી
વસ્યા ત્યા 'લોકસત્તા' દૈનિકના તત્તરીખાતામાં
અને 'સાહિત્યવિભાગ'ના સપ્તાહ વર્તમાન-
પત્રકાર હપરાંત કવિ નાટ્યલેખક અને વિવે-
ચક. રચના આરતિ (વા. ૧૯૩૫), નંદિતા
(વા. ૧૯૩૮), વરદાન (કા. ૧૯૪૮), ગીતહોરી
અને બીજાં નાટકો (એકાંકી સ. ૧૯૪૬),
અરણ્ય અસંકુચી (ચ. ૧૯૪૬), શ્રીમતી
વિજયલક્ષ્મી પડિત (ચ. ૧૯૪૬), પ્રિયમિલન
(ન. અનુ. ૧૯૪૮), સૂરગંગા (કા. ગી. ૧૯-
૫૪), વૌકાનો મેળો ને બીજાં નાટકો (એકાંકી
૧૯૫૭), રંગલહરી (એકાંકી ૧૯૫૭), ડોલ-
રિયો દેરા (ના. ૧૯૫૮), આત્મચક્ર (વા.
૧૯૫૯), શીતપલ્લવ (ગી. સ.), ભંડિતા થાપા
(એકાંકી સ.), સરિત સગમ (પ્રે. મ. ર.
મજમૂદાર સાથે વાર્તા સુધા)

સુરેશ હરિમસાદ જોશી ઈ. સ. ૧૯૨૧
જ. : તા. ૩૦-૫-૧૯૨૧ વાલોદ વ કડોદ
મા. સોનગઢ; માધ્ય ગંગાધરા, પાટણ,

નવસારી. એલિફન્ટાઈન ડૉ. (મું.) થી બી. એ. (૧૯૪૩), એમ. એ. (૧૯૪૫); મ. સ. યુનિ. (વડોદરા) થી પીએચ. ડી. (૧૯૬૧). ૧૯૪૦ થી પ્રાચરચનાથી આરમ્, પછી દૂધી વાર્તા, નવલકથા, નિબંધ, વિવેચન અને વર્તમાન-પત્રોમાં લેખમાળા. મ. સ. યુનિ. માં ગુજરાતી ના આખ્યાતા. આશારપદ વિવેચક. રચના: શુદ્ધમવેશ (વા. સ. ૧૯૫૬), બીજી થોડીક (વા. સં. ૧૯૫૭), ગુજરાતી કવિતાનો આ-સ્વાદ (વિ. ૧૯૫૮), કિચિત્ (વિ. ૧૯૬૧), અપિથ (વા. સ. ૧૯૬૪). પ્રત્યંચા (કા. ૧૯૬૩), જનાંતિકે (નિ. ૧૯૬૪), ન તત્ર સૂર્યોભાતિ (વા. સ. ૧૯૬૭) વગેરે ૧૯૬૩ સુધી ૧૬ મૌલિક, ઉપરાંત ૮ અનુવાદ.

સુરેશ્વરાચાર્ય ઈ. ૮મી સદી
દારકામાં નિવાસ. આદ્યશંકરાચાર્યના પ્રથમ શિષ્ય. પૂર્વકાલના મેડનમિશ્ર રચના: શાંકર-બ્રહ્મસૂત્ર બાખ્યનુ વર્તિક (સં), ચાણવલ્કય સ્મૃતિની ટીકા (સ),—એમનું એક નામ 'વિશ્વરૂપાચાર્ય' પણ.

(સૌ.) સુરેશ મજમૂદાર

ઈ. સ ૧૯૧૧
જ. : ૨-૧૦-૧૯૧૧ પેટલાદ. વ. : વડો-દરા. વડનગરાનાગર શુદ્ધરથ જ્ઞાતિ. રવ. મણિ ભાઈ દીવાનનાં દૌહિત્રી. પ્રાથ.-માધ્ય. વડો-દરામાં મૅટ્રિકપર્યવેશ કરીશક્તિ રચના અ-ચર્યાના (કા. સ ૧૯૬૧), નૂરનાં આસુ (કા. ૧૯૬૫), વાલ્મીકિ રામાયણનો સમગ્રલેખી અ-નુવાદ (અપ્રસિદ્ધ)

(સૌ.) રુદ્ધિમતા પરાશર મેઢ

ઈ. સ ૧૯૧૯
જ. : ૧૯-૬-૧૯૧૯. અમદાવાદ, વડનગરા નાગરશુદ્ધરથજ્ઞાતિ. પ્રખ્યાત દિવેડિયાકુટુંબનાં. લેખાનાથ સારભાઈનાં પપૌરી. પ્રાથ. માધ્ય. કોલેજનો અભ્યસ અમદાવાદમાં. ૧૯૩૩માં બી. એ. ૧૯૩૬-૪૦ ગુજ. કોલેજમાં ફેલો. ૧૯૩૮માં મેટ્રિકુલેશનમાં લગ્ન ૧૯૫૧માં પી. એચ. ડી. અને લા. દ. આર્ટ્સ કોલેજમાં અધ્યાપિકા. ૧૯૬૩થી નવગુજરાત કોલેજમાં ખેડસમયનાં અધ્યપિકા. રચના : નરસિંહરાવ લેખાનાથ. એક અધ્યયન (નિ. ૧૯૫૨), નર સિંહરાવનાં કાવ્યકુસુમ (સપા. ૧૯૬૦), ગુજ-રાતી સાહિત્યનો પરિચય

સૂરચંદ્ર ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ નાગોર જૈન શ્વે સાધુ. રચના: શુગાર રસમાલ (૧૬૦૩), જિનસિંહ સૂરિ રાસ (૧૬-૧૨ પહેલાં અંતિ)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સૂરજ ઈ ૧૬મી સદીનો અંત ભાગ તાલનગર (મેવાડ), જૈ. લોક રચના. રત્ન-સિંહ રાસ (અંતિ ૧૫૯૨)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સૂરદાસ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ રચના: સગાળપુરી ('કલુ દાનેશ્વરી' સુ.) પ્રહલાદાખ્યાન (૧૫૫૫), ધ્રુવાખ્યાન-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સૂરભટ્ટ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ કલોલ રેકવ ગ્રાહણી રચના: કલિયુગનો મહિમા (હરિયદમાં, સુ. ૧૬૪૮), સ્વર્ગી રાહણી (૧૬૪૮)

સૂરાચાર્ય ઈ. ૧૧મી સદીનો પૂર્વાર્ધ પાટણ કવિ ધનપાલના મિત્ર. રચના દ્વિ-સધાન કાવ્ય (સ), નેમિચરિત્ર મહાકાવ્ય (ગદ્યપદ્યાત્મક, સ., ૧૦૩૪)

સૂર્યરામ સોમેશ્વર દેવાશ્રયી

લુણાવાડા. વિસનગરા નાગર થા. 'દેરા-સરી' અટક. પ્રાથ. લુણાવાડામાં, માધ્ય. અ-મદાવાદમાં. મૅટ્રિક વળી શાળાંત અને ફરેટ ગ્રેડ-પબ્લિક સર્વિસની પરીક્ષાઓ પણ વાડા-સિનોર-લુણાવાડા-દેવગઢખાંડિયામાં શિક્ષક, પછી ખેડા-અમદાવાદના આસિ. ડે. એજ્યુ ઇન્સ્પેક્ટર. ૧૯૧૬-૨૨. અવસાન : ૬-૪-૧૯૨૨. રચના : જરિટસ મહાદેવ રાનડેનું જીવનચરિત્ર, સરદેસાઈ કૃત હિંદુસ્તાનનો ઇ-તિહાસ-મુસલમાની રિયાસત (અનુ), મિરાતે સિફંદરીનો અનુવાદ; અંગ્રેજીમાં પણ એક ગ્રંથ

સેવક (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
જૈન. રચના : આદિનાથ દેવરાસ ધવલ (૧૫૪૩), ઋષભદેવ વિવાહલુ ધવલબંધ (૧૫-૪૬), સીમધર સ્વામી શોભા તરંગ, આદ્રેકુમાર વિવાહલક-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સેવક (૨) જુઓ 'શકર'.

સેવકરામ રૂપરામ

ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ અમદાવાદ. ભટ્ટ મેવાડો ગ્રાહણી 'દાસ' નામથી પણ રચનાઓ કરી. રચના : વ્યાધનું આખ્યાન (૧૮૬૮), બંસી (સુ)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

સેવારામજી ઈ. ૧૯મી સદી
ઈશ્વરરામજીના સમકાલીન, કચ્છમાં. રચના પદો (કચ્છીમાં)

સોહૃષ ઈ. ૧૧મી સદી
જૈન શ્રાવક. કાયરથ. કવિ. રચના : ઉદય-મુદરીયા (સ.)

સોમકીર્તિ ઈ ૧૪મી સદીનો મધ્યભાગ અણહિલપુર પાટણ. ખરતર ગચ્છના જિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય રચના. કાંતરવૃત્તિ-પત્રિકા (સ., ૧૩૫૫)

સોમકુળ ઈ. ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
દે. શ્વે સાધુ. રચના : ખરતરગચ્છ પદ્યા-વલી-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

સોમચંદ (૧) ઈ. ૧૧મી સદી
જયમંગલસૂરિના ગિષ્ય રચના : ધનરત્ના-કર-ટીકા (સં, ૧૨૭૩)

સોમચંદ (૨) ઈ ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ જન રચના : કામદેવનો રાસ (૧૪૬૬ આરંભ પાસ), મુદર્શન રાસ-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સોમચારિત્રગણિ
તપગચ્છના સોમચુદરસૂરિના સોમદેવના ચારિત્રકુંડના શિષ્ય. રચના : ગુણરત્નાકર કાવ્ય (સ., ૧૪૮૫)

સોમતિલક ઈ. ૧૪મી સદીનો આરંભ તપગચ્છના ધર્મધોપસૂરિના સોમપદસૂરિ-ના શિષ્ય રચના નચ્ચેત્રસમાસ (સ, ૧૩૧૭ નજીક), વિચારસૂત્ર (સ), સખતિશનસ્વાનક (સં, ૧૩૨૧)

સોમતિલકસૂરિ
ઈ. ૧૪મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
રુદ્રપદલીય ગચ્છના સંઘતિલકસૂરિના શિ-ષ્ય. સ સ્કૃત રચના : વીરકલ્પ (૧૩૩૩), પદ-દર્શનસૂત્ર-ટીકા (૧૩૩૬), શીલોપદેશમાલાની 'શીલતરંગિણી-ટીકા', લઘુસ્તવ-ટીકા (૧૩-૪૧), કુમારપાલપ્રબંધ (૧૩૬૮)

સોમદેવ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ તપગચ્છના રત્નશેખરસૂરિના શિષ્ય. રચ-ના : કથામહોદધિ (સં. ગદ્યપદ, ૧૪૪૮), સિદ્ધાંતસ્તવ-ટીકા (સં, ૧૪૫૮ પૂર્વે)

સોમદેવસૂરિ ઈ. ૧૬મી સદીનો આરંભ આગમગચ્છના સિદ્ધહત્તસૂરિના શિષ્ય. સમ્યક્ત્વકોમુદી (સં., ૧૫૧૭)

સોમધર્મગણિ
ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્યભાગ તપગચ્છના સોમચુદરસૂરિના ચારિત્રગ-ણિના શિષ્ય. રચના : કપદેશસંપત્તિકા (સ., તીર્થો અને એતિ. વ્યક્તિઓની વિગતો ૧૪૪૭)

સોમપ્રભસૂરિ (૧) ઈ ૧૨મી સદી
અણહિલપુર પાટણ બૃહદ્ગચ્છના સર્વ-દેવસૂરિના પરપરામાં. રચના : સુમતિનાથ ચ-રિત (પ્રા), સૂક્તિ-સુક્તાવલિ (સં.), રાતાર્થ કાવ્ય (સં.), કુમારપાલપ્રતિબોધ (મ. ૧૧૮૫ માફત ગદ્ય ગ્રંથ, જેમાં અપભ્રંશનાં સંખ્યા-બધ અવતરણો (સં.)

સોમપ્રભસૂરિ (૨) ઈ. ૧૩મી સદી
ચિતોડ. ધર્મધોપસૂરિના શિષ્ય. રચના :

યમકસ્તુતિઓ (સં), યતિજીતકલ્પ વગેરે મ-
કરણો (સ)

સોમમૂર્તિ ઈ. ૧૩મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે શ્રે સાધુ રચના જિનેશ્વરસૂરિ-વિ-
વિવાહકુ રાસ (ઐતિ)—કત્તર અપત્ર શત્રુ
પદ્ય (મુ)

સોમવિમલસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
કુમારગિરિ વગેરે જે શ્રે આચાર્ય રચના
કલ્પસૂત્ર ખાલાવખોધ (૧૫૩૯), ઉપરાત દશ-
વૈકાલિક-વિપાકસૂત્ર-ગૌતમપૃચ્છા-ત્રણખાપ્ય
—તંદુલવેણાલીયના પાણુ ખાલાવખોધ, શ્રેણિ-
ક્રાસ (મુ ૧૫૪૩), ધર્મિયારાસ ખલાતમાં
(૧૫૫૮), ચપકમેઝી રાસ (વિસનગરમાં ૧૫
૬૬), છુલ્લક કુમારરાસ (અમદાવાદ-રાજપુર-
માં ૧૫૭૭) વગેરે—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સોમવિમલસૂરિ-શિષ્ય

ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ
પાટણ જે શ્રે સાધુ રચના અમરદત્ત-
મિત્રાનદરાસ (૧૫૬૨ ?)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

સોમસાધુ

ઈ ૧૫મી સદી મધ્ય
ખરતરગચ્છના જિનભટ્ટસૂરિના સિક્કાંત-
નયિ ઉપાધ્યાયના શિષ્ય રચના. પુષ્પમાલા-
વૃત્તિ (સ, ૧૪૫૬)

સોમમુંદરસૂરિ

ઈ સ ૧૩૭૪-૧૪૪૩
તપગચ્છના દેવમુંદરસૂરિના શિષ્ય રચ-
ના. અષ્ટાદશસ્તવી (સ, ૧૪૪૧), સપ્તતિ-
અવચૂર્ણિ (સ), આનુરમત્યાખ્યાન અવચૂર્ણિ
(સં), રંગસાગર નેમિનાથ કાગુ, નેમિનાથ
નવરસ કાગ (મુ), ઉપરાંત ઉપદેશમાલા—
યોગશાસ્ત્ર—પડાવશ્યક—આશાધનાપતાકા—
નવતત્ત્વ (૧૪૨૯, ૧૪૪૬)—પઢીશતક—વિ-
ચાર ગ્રંથ—આ ગ્રંથોના ગદ્ય ખાલાવખોધ
(૧૪૨૯-૧૪૪૦ વચ્ચે), અને આરાધના રાસ

સોમેશ્વર

ઈ ૧૩મી સદી
અણહિલપુર પાટણ વડનગરનો નાગર
ગ્રાહણુ (નરસિંહ મહેતા, એના કાકા પનેત
મહેતાના 'વેખણુવ' વશને અને અમદાવાદના
'દિવેદીયા' કુટુંબનો સમ્ભવિત પૂર્વજ) ચૌલુ-
ક્ય-યુગમાં પાટણમાં વાસ રાજપુરોહિત
વસ્તુપલનો સમકાલીન સંસ્કૃત રચના સુર-
દ્યો સવ મહાકાવ્ય, કીર્તિકેમુની મહાકાવ્ય,
ઉલ્લાસરાવ નાટક, ક્ષણામૃતમપા (સુમાપિત-
સંગ્રહ), રામગતક, આબુપ્રશસ્તિ, વેદનાથ
પ્રશસ્તિ, વીરનારાયણમાસાદમશસ્તિ

સોરાખજી મયેરજી દેસાઈ

ઈ સ ૧૮૬૫- ?
જ ૧૫-૮-૧૮૯૫ નવસારી જીવનમાં

અનેક સરખાઓ સાથે જોડાયેલા. પુરાતત્ત્વ-
વસ્તુઓના શોધીન અને સારા જ્ઞાતા જીવન-
ચરિત્રોના લેખક ૩૬ જેટલા ગ્રંથ નાણુવામાં
આવ્યા છે. રચના પારસી અટકો અને નામો
(૧૮૯૧), સીંહાસસાર (ના ૧૮૯૭), તવા-
રીખેનવસારી (૧૮૯૭), ગજ શાયરાન (કા
સ ૧૯૦૧), પારસી સૂતકો (૧૯૦૪), તૂરેજો-
હાન (૧૯૦૬), સરસ્વતી વિલાસ (૧૯૦૮),
દુ ખીને દિલાસોભાગ ૧ થી ૫૬ (૧૮૧૪-૨૨),
સદગુણી સાસુ (૧૯૨૩), ખુડાનામુ-દકતર ૧ છું
(૧૯૨૯) વગેરે

સોરાખજી શાપુરજી બંગાળી

ઈ સ ૧૮૩૧-૧૯૯૩
મુખઈ ૧૮૪૬માં એલિન્સ્ટનઈન્સ્ટીટ્યુટ-
માં શિક્ષણ મેળવીયુરોપિયનપેટીઓમાં દલાલી
વગેરે ૧૮૬૩માં ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ પાછા
વળીને વેપારી પેટીમાં ભાગીદારી અને પછી
નહેરજીવન વર્તમાનપત્રકાર 'જગતમિત્ર'ના
સંપાદક; 'મુખઈ સમાચાર' અને 'સસ્તગોષ્ઠ-
તાર'ના લેખક

સૌજન્યમુંદર

ઈ ૧૮મી સદીનો મધ્ય ભાગ
ધીપાડ જે શ્રે સાધુ રચના દૃપદીચરિત્ર
(૧૭૬૧)—અર્વા ગુજ

સૌદામિની મહેતા

રચના. એકલવ્યો જીવ (ન ૧૯૫૪)

સૌભાગ્યનંદિસૂરિ

ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ
હમ્મીરપુર તપગચ્છના ઇન્દ્રનંદિસૂરિના
પદશિષ્ય રચના મૌન એકાદશીકથા (સ,
૧૫૨૦)

સૌભાગ્યવિજય

ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૂનાગઢ જે શ્રે સાધુ રચના. વિજય-
દેવસૂરિ સન્નગ્રાથ (ઐતિ મુ ૧૬૫૭ પછી)—
અર્વા ગુજ પદ્ય

સૌભાગ્યસૂરિ-શિષ્ય

ઈ ૧૬મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
દમણ જે શ્રે સાધુ રચના ચપકમાલા
રાસ (૧૫૨૨)—મધ્ય ગુજ પદ્ય

સ્કંદસ્વામી

ઈ ૮મી સદી
વલભીપુરના ગ્રાહણુ પિતા ભર્તૃત્તવ
રચના ઋગ્વેદભાષ્ય (સ), નિરુક્તભાષ્ય (સ)

સ્થાનસાગર ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
ખેલાત જે શ્રે રચના. ૧૬૨૮—મધ્ય
ગુજ. પદ્ય

સ્થિરમતિ

ઈ. ૪થી સદી
વલભીપુરમાં ખૌદ્ર ગ્રંથો લખ્યાનુ યુઆન-
શ્વજો નોંધ્યુ છે

હસ

ઈ. ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે શ્રે સાધુ રચના: શાલિભટ્ટરાસ
(૧૩૯૨)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હંસધીર

ઈ ૧૫મી સદીનો અંતભાગ
જે શ્રે સાધુ. રચના હેમવિમલસૂરિકાગ
(મુ ૧૪૯૮)—મધ્ય ગુજ કાવ્ય

હસપ્રમેદ

ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ
ખરતરગચ્છના જિનકુશલસૂરિની પરંપરા-
માં હંપેચક્રના શિષ્ય રચના: સારંગવૃત્તિ
(સ, ૧૬૦૬)

હસમીકુ

ઈ ૧૮મી સદી
મહીકાઠાના મહિસા ગામના કૃપારામ શુ
કલનો પુત્ર જન્મ: ૧૭૩૮ રચના. હસવિ-
લાસ (સં), સ્ત્રીવ (સ), ભક્તિતરંગિણી
(સ), રક્તિવિલાસલકરી (સં.)

હસરતન

ઈ. ૧૮મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
ભના (સૌ) જે શ્રે સાધુ રચના: શિ-
ક્ષારાતક દોષકા (૧૭૩૦)—અર્વા ગુજ. પદ્ય

હંસાખડેત જીવરાજ મહેતા

ઈ સ. ૧૮૯૭
જ. ૩-૭-૧૮૯૭ સુરત. અન્યથન વડો-

દરામાં 'કરણવેણો'ના લેખન સ્વ નદરાકર મ-
હેતાના પુત્ર, વડોદરાના દીવાન, સ્વ. મનુ-
ભાઈ મહેતાના પુત્રી ૧૯૧૩માં મૅટ્રિક. ૧૯૧૮
માં બી. એ. ૧૯૨૪માં ડૉ. જીવરાજ નારણજી
મહેતા સાથે લગ્ન વડોદરા યુનિ થતાં એનાં
વર્ષો સુધી કપકુલપતિ. અગ્રણી કેળવણીકાર
રચના: ખાલતારાંવલિ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૬-
૨૯), ત્રણ નાટકો (૧૯૨૬), ખાલતાનાં પરાક્રમ
(અનુ ૧૯૨૯), હેમ્લેટ (અનુ), હિમાલય-
સ્વરૂપ અને બીન નાટકો (૧૯૪૧), રામાયણ
(વાલ્મીકીયનો અનુષ્ટુપમા ગુજ. અનુવાદ)

હંસમતરાય ઝીણાભાઈ દેસાઈ

ઈ સ ૧૯૨૨

જ ૧૮-૯-૧૯૨૨ ઊંટડી (તા વલસાડ)
વાલ્મીકી (તા. વલસાડ) અનાવળા ગ્રાહણુ
પ્રાપ્ત ઊંટડીમાં, માધ્ય વલસાડમાં ૧૯૪૦માં
મૅટ્રિક ૧૯૪૮માં સુરતથી બી એ, ૧૯૪૬માં
એમ એ. ૧૯૫૫માં હિંદી 'સાહિત્યરત્ન'.
૧૯૪૮-૫૦ સુરતમાં પત્રકાર ૧૯૫૧થી કોમર્સ
કોલેજ તથા આર્ટસ કોલેજમાં ગુજ.ના અધ્યા-
પક રચના: ધરતીનાં ધણી (ના ૧૯૫૩),
જયપ્રકાશ (ય ૧૯૫૩), મનના મેલ (ના

૧૯૬૧), કોમાર અસભવમ (અનુ. ના. ૧૯૬૩) આંધળી કુણા (ના. ૧૯૬૪), સીતાનું મહા-ભારત વગેરે

હરમીરજી ઈ. ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
કચ્છ-અખડાસાના વીંઝણના બડેમ. ર-ચના: વશપ્રભા (૧૪૭, ૧૮૦૮)

હરમીરજી પરચણીજી

ઈ ૧૯મી સદી
કચ્છના રા' ખગાર ત્રીત્રતા અને વિજય-રાજજીના ખારોટ રાજકવિ. રચના કાવ્ય-સંગ્રહ (૧૪૭)

હરકાંત ભવાનીશંકર શુક્લ

ઈ સ ૧૯૦૭
જ. : તા. ૨૨-૪-૧૯૦૭ વ. રાજકોટ હાલ અમદાવાદ. પ્રાથ. માધ્ય કોલેજ પતાની બી. એ., પછી એલએલ.બી લાહી (સૌ) મા ન્યાયાધીશ, પછી ફોટોગ્રાફીના દીવાન સ્વ-રાજ્ય પ્રાપ્ત થયા પછી સૌરાષ્ટ્રના નવા રાજ્યની વિધાનસભાના સચિવ. મુમર્દરાજ્ય સાથે સૌ રાષ્ટ્ર લગતાં મુખર્ધ વિધાન પરિષદના સચિવ અને ગુજરાતનું રાજ્ય જુદું પડતા ગુજરાત રાજ્યની વિધાનસભાના સચિવ. હવે નિવૃત્ત ૧૯૩૫થી વ્યવસ્થિત લેખનકામે ભારતીય સંગીતનો સારો પરિચય કાયદાને લગતા અનેક લેખોના અમદાવાદના દૈનિકો માટેના એક નિષ્ણાત લેખક. રચના ૧૯૩૫નું હિંદુ રાજ્યખંધારણ અને દેશી રાજ્યો (૧૯૩૮), રાજ્ય અને રાજકારણ (૧૯૪૦), Individual Liability (૧૯૪૪), Folk-dances of Gujarat (૧૯૪૫), લોકશાહી, તેના સિ-દ્ધાંતો અને પદ્ધતિઓ (૧૯૬૮), Fairs and Festivals of Gujarat (૧૯૭૨)

હરકિશનદાસ શિવલાલ ભગત 'કરક'
સુરત. ભજનકાર હિંદીથી મિશ્ર ગુજરાતી સંગીતક્રમ અને મનુષ્ય ગીતોના લેખક. રચના: કરકકાવ્ય (કા. સં ૧૯૩૦)

હરખચંદ સાધુ ઈ ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જે. સ્વે. સાધુ. રચના શ્રીપાલચરિત્ર (૧૬૮૪-મિત્રભાષા)

હરખજી ઈ. ૧૯મી સદીનો મધ્યભાગ
જૈન. રચના. પુણ્યપાપરાસ-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

હરગોવિંદ કાનજી ભટ્ટ

ભાષા અને હોદ્દારચના સારી, ચમત્ક્રિ-હીન. રચના રામાયણનો રસાત્મકસાર (૧૯૧૫)
હરગોવિંદદાસ દ્વારકાદાસ હાંડાવાળા

ઈ સ. ૧૮૪૯-૧૯૩૧
હમરેઠ. વીસા ખડાપતા વૈ. વણિક મૅટ્રિક થયા પછી રાજકોટ ટ્રે કો.ના મિનિસપાલ. ૧૮-

૭૫-૭૬માં વડોદરા રાજ્યના ફેળવણીખાતામાં લાલગદર કમિયાગકરના શાળોપચોગી પુરત-કોના લેખનમા સહાયક 'પ્રાચીન કાવ્ય તં-માસિક' અને પછી સ્વ નાયાગદર શાસ્ત્રીની સહાયથી 'પ્રાચીન કાવ્યમાલ' નું સંપાદન ૧૯૦૫માં લુણાવાડાના દીવાન પગી વડોદરામાં મિલ કંઠીગ ૧૯૧૦માં હટી ગુજ. સા પરિ-૧૬ના પ્રમુખ અવસાન ૧૯૩૧ રચના પાણી-પત (નીરસનું કાવ્ય. ૧૮૬૪, અધેરી નગરી નો ગદ્યવંસેનરાન (ના), સસાર સુચરંગ, ફેળ વણીનું શાસ્ત્ર અને તેની કળા ભાગ ૧-૨ લઘુ વ્યાકરણ, મોટું વ્યાકરણ, રાણી રૂપચુંદરી, ક્રુદ્-વક્રત (૧) રામાયણ (સપા.), ભાલજીકત દશમ-સ્કંધ (સંપા), પ્રેમાનંદકૃત (૧) શામળશ હનો મોટો વિનાહ, વિશ્વની વિચિત્રતા (કા ૧૯૧૩)

હરગોવિંદ પ્રેમરાકર ત્રિવેદી

ઈ સ. ૧૮૭૨-૧૯૫૧
જ. : ૭-૭-૧૮૭૨ મહુવા શ્રીમાળી પ્રા-હણ મરત કવિ ત્રિભુવન પ્રેમરાંરના નાના ભાઈ હા સ્કૃનો અલ્યાસ કરી ભાવનગર રાજ્યમાં શિક્ષક. વિદ્યાર્થી-અવસ્થામાંથી જ કાવ્યલેખન મેદાણી વગેરેની પૂર્વ લોકસાહિ-ત્યના સચાહેક ધક્ક મહત્વનું—ખંડકાવ્યો ઊર્મિકાવ્યો નાટકો વગેરે હૃત્ અપ્રકટ. અવ-સાન: ૧૯૫૧માં. રચના: શિવાજી અને અ-ભુતિસા (કા ૧૯૦૭), કાલ્યાવાડની જૂની વાર્તાઓ ભાગ ૧-૨ (૧૯૨૨-૨૪)

હરગોવિંદ ભટ્ટ ઈ ૧૯મી સદીનો પૂર્વાર્ધ
અમદાવાદ. ભટ્ટ મેનાડા પ્ર એના ગુરુનું નામ વલ્લભ ગરખીકાર રચના માતની ગરખીઓ (મુ), ગણપતિ અને શિવની લાવ-ણીઓ (૧૮૨૧), માતાના ગરખા ૧૬ (૧૮૧૬)

હરજી ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
હણીક (બિના, સૌ.). જૈન. રચના. ભરડક બત્રીશીરાસ (૧૬૬૮), વિનોદ બત્રીશી કથા (૧૫૮૪)—મધ્ય ગુજ પદ્ય

હરજી લવજી હામાણી 'શયદા'

વતન સૌરાષ્ટ્ર અને ધર્મધર્મમાઈલ આગા-ખાની ખોળ ગુરુસ્થ નિવાસસ્થાન મુખર્ધ કરી ત્યા 'મોજમઝાહ' સાપનાહિકના રાકથી તત્રી. ગુજરાતી ભાષામાં ગઝલનો સારો રણકો અવતારનાર પ્રથમ પદ્ધિના ઊર્મિસુખર શાયર. સારા નવલકથાકાર. ઊર્દૂ પદ્ધિના ગુજરાતી મુસાથરાના પ્રબળ પ્રવર્તક થોડાં વધો કપર ગુજરી ગયા રચના: જય ભારતી (૧૯૨૨), જ્યોતિ તોરણ (સપા. ૧૯૫૯), મુમતાઝ (૧૯૬૧), કપરાંત અમીના, લયલા, ભરદરિયે, મા તે મા, સૌંદર્યપૂલ વગેરે નવલકથાઓ

હરજીવન કુ. ત્રયાડી 'ઋષિનિય'

ઈ. સ ૧૮૩૫-૧૯૨૭
આમવર્ગના દોનમિન બખ્તકવિ. અવળ-વાળી પણ લખી છે. રચના. ચાવડાચરિત્ર (કા. ૧૮૬૭), ઋષિનિયનાં બજનો, નીતિબોધ-ચિતામણિ.

હરજીવન ય્યાસ

ઈ સ ૧૯મી સદીનો મધ્યમાન
ભાવનગર પડનાપરા ય યાગુ ૧૮૬૦માં હયાત રચના: આત્મબોધ (ગદ્ય), તત્ત્વબોધ ગદ્ય, પચીકરણ (ગદ્ય પદ્ય), વિચરમાળા (હિંદી) ચારે અપ્રસિદ્ધ છે

હરજીવન સોમૈયા ઈ. સ ૧૯૦૮-૧૯૪૨
તેડિયા તા.જામનગર) લુ કાણા. પ્રાથ વ-તનમાં માધ્ય કરાચી શારદામંદિરમાં. ૧૯-૩૦ની સત્યાગ્રહની લડતમાં ઝંપલાવ્યુ. ૧૯-૩૮માં જેલનિવાસ રાણપુરમાં હરિજનશાળી રાક કરી એક વર્ષ પછી ફરોચી જઈ રહ્યા. મ-રાહી-બગાળી, હિંદી-અંગ્રેજ પર સારો કાખ. ૧૯૩૦માં 'ભારતી સાહિત્ય સંઘ' સંસ્થામાં ને-ડાયેલા તે ૧૯૪૧માં છૂટા થયા નાની વયે દેહાંત અવસાન ૧૯-૭-૧૯૪૨. રચના. દરિયાના મામલા (૧૯૩૬), જગલમાં મગલ ભાગ ૧-૨ (૧૯૩૮), પૃથ્વીનો પહેલો પુત્ર (ન. ૧૯૩૯), દોનત્ત્વ (અનુ. ન. ૧૯૪૯, પશ્ચિમને સમરાગણે (અનુ ન ૧૯૪૦), આડકાર (અનુ ન ૧૯૪૧), કાંઠાની વડ (અનુ ન ૧૯૪૦), પુનરાગમન ખડ ૧-૨ (ન ૧૯૪૩), પશમી અને બીજ વાતો વા સં (૧૯૪૪) વગેરે

હરદાન પીંગળશી નરેલા ઈ સ ૧૯૦૨
જ. ૩૧-૮-૧૯૦૨ ભાવનગર ચારણ. બણીતા ચારણકવિ પીંગળશી પાતામાઈના પુત્ર અંગ્રેજ છ વેરણ કપરાંત સ. હિંદી અને ચારણી ડિગળ ભાષ ના જાતા ન્દના ભાવ-નગર રાજ્યના ગજકવિ રચના કૈયમ્ (૧૯-૨૨), વિજેયકાંત વલ્લરી (૧૯૨૫), કૃષ્ણકુમાર કાવ્યગ્રંથ (૧૯૩૧), દેવીગુતિ (૧૯૩૬), હર-દાન કાવ્ય ભાગ ૧ (૧૯૩૯), કૃષ્ણમહારાજ કાવ્યગ્રંથ (૧૯૪૦), રાક્ષિદોહા ગતન (૧૯૪૧) વગેરે

હરદાસ ખારોટ ઈ ૧૯મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
કચ્છના વારુ કવિતા વશજ. અવસાન: ૧૯૦૦. રચના: કચ્છ ખહેતો

હરદેવ સ્વામી ઈ. ૧૭મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
ખલાત સિદ્ધપુર જઈ રહેલો ઓદીચ્ય ગ્રાહણ પિતાનું નામ મહાદેવ ખજગદી સુ-સ્ત બેગમપુરમાં પણ જઈ વસેલો. રચના શિવપુરાણ (૧૬૮૪)

હરમાઈ દુર્લભજી ત્રિવેદી ઈ. સ. ૧૮૬૨

જ. : ૧૧-૧૧-૧૮૬૨ વરનેજ (તા બાવનગર) અભ્યાસ ભાવનગરમાં ૧૯૧૬માં બી. એ દોઢ વર્ષ સુખર્ષમાં શિક્ષક પછી ભાવનગરના 'દક્ષિણમૂર્તિ વિદ્યાભવન'માં આજીવન શિક્ષક આદર્શ શિક્ષક સૌ યુનિ.ના આરભથી ભાવનગર ખાતે હપકુલપતિ ૧૯૭૨ સુધી. રચના. તથાગત (૧૯૨૪), વિદ્યાર્થીઓનું માનસ (૧૯૨૪), શરીરવિકાસ (૧૯૨૪), નૃતકકથાઓ (૧૯૨૮), નૃસિંહસાર, ગુજરાતી કવિતા (વર્ષ ૧ થી ૪ સુધા. ૧૯૨૮), નૃતીય વિકૃતિનાં મૂળ (૧૯૨૮), ડોહટન યોગના (૧૯૨૯), ભયના ભેદ (૧૯૨૯) ગ્રામ-પુનઃગઠના (૧૯૨૯)

હરસિંહભાઈ વજુભાઈ દિવેદિયા

ઈ સ ૧૮૮૬-૧૯૬૮

જ. : ૧૭-૨-૧૮૮૬ વડોદરા વ : અમદાવાદ વડનગરા નાગરજીવન ૧૯૦૬માં ગુજ. ડો થી બી. એ., ૧૯૦૮માં એમ. એ., ૧૯૦૯માં એલએલબી હૃતપ્રવેશના બરેલીમાં તત્વજ્ઞાનના અધ્યાપક ૧૯૧૨માં મુંબઈ હાઈકોર્ટમાં વડીલાત પછી હાઈકોર્ટના ન્યાયમૂર્તિ ૧૯૪૮માં સૌરાષ્ટ્ર સરકાર થતા રાજકોટ ખાતે હાઈકોર્ટમાં પહેલા મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ રૂઢી જ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સાથે જોડાયેલા કાર્બસ ગુજરાતી સભાના મંત્રી અને ડ. મો. ઝવેરીના અવસાને પ્રમુખ ગુજરાત સરોધન મંડળના ૧૯૩૬માં એક સ્થાપક બી હાતરવચિતક ગુજ. યુનિ.ના આરભથી એના બે વાર હપકુલપતિ અવસાન. ૩-૮-૬૮. રચના : માનસશાસ્ત્ર (૧૯૧૮), નૃસિંહ અને મીરાના ભજનો (સંપા. ૧૯૫૭), ગીતાદર્શન (અ અને ગુજ. માં)

હરિ ઈ. ૧૪મી સદી આરંભે વજસેનના શિષ્ય જે. સાધુ રચના : કપૂર-મકર (સ. સુભાષિત સંગ્રહ), નેમિચરિત (સ.)

હરસેવક ઈ ૧૪મી સદીના મધ્યભાગ જેન રચના * મયજીરેહાનો રાસ (૧૩૫૭ ?) (સુ.)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

હરિદાસ (૧) ઈ ૧૬મી સદીના અંતભાગ રચના : કલકા માતાનો ગંગો (સુ.), તુલસી માહાત્મ્ય, પ્રેમલા રાણીનું આખ્યાન, ભજન-મહિમા, મૃગલીસનાદ, સુધન્વાનું આખ્યાન (૧૫૭૮)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય કવિ હરિદાસનાં પદો પણ મળે છે.

હરિદાસ (-) ઈ ૧૭મી સદીના પૂર્વાર્ધ ભરૂચ પિતા. નાથાભાઈ શ્રી વલ્લભાચાર્યના પૈત્રી શ્રી ગોકુલનાથજીના શિષ્ય રચના * મરીલું વોળસંગ્ર, શ્રી અનુભવાનંદ, વિરહગીતા, રસ-મેજરી, ભજનમુદ મજરી, જન્મલીલા, દુરં

વોળો તથા વ્રજભાષાનાં પદો

હરિદાસ (૩) ઈ ૧૮મી સદીનો કવિસર્વ કૃતિયાણા રચના : શિવવિવાહ. વેદાંતનાં પદો-અર્વા ગુજ. પદ્ય

હરિદાસ ઝવેરદાસ વૈષ્ણવ

ઈ સ ૧૮૫૨-2

જ. ? -૬-૧૮૫૨ અમદાવાદ. અભ્યાસ મેટ્રિક પર્યંત વણિ. ભાવનગર રેલવેમાં નોકરી નિવૃત્તિ પછી અમદાવાદમાં આવી વલ્લભીય વૈષ્ણવ સુપ્રદાયના અધેનું પ્રકાશન કાર્ય ૧૯૦૮-૧૫ દરમ્યાન 'વૈષ્ણવધર્મ પ્રકાશ'માં અનેક લેખો દ્વારા લેખન-સેવા. રચના : સર્વોત્તમ સ્તોત્ર (અનુ.), ચમુનાસ્તોત્ર (અનુ.), વિવિધ નામ રત્નાવલિ (અનુ.), વલ્લભાખ્યાન (સંપા.), કલ્પપ્રકરણ સુખોવિની (અનુ.) રાસ પચાસ થી (અનુ.), રત્નાલેખ કપરાત અન્ય લેખકેના ગ્રંથોના પ્રકાશન, ૧૯૮૧થી રાઝ થયેલા 'સ્વધર્મવધેક અને સરાયચોદેક' સાં પ્રદાયિક માસિકનું પ્રકાશન

હરિદાસ રૈકવ ઈ ૧૬મી સદીનો અંતભાગ બારેન (તા. અમદાવાદ), રૈવ ત્ર લાણ રચના : આદિપર્વ (સુ., ૧૫૮૭ કે ૧૫૯૦) મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હરિદાસ વણિક ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ વડોદરા. વણિક પ્રેમાનંદના શિષ્યોમાં ગણતરી, પણ સિદ્ધ નથી થતું રચના : નરસિંહના પુત્રનો વિવાહ (સુ., ૧૬૬૯), મોસાળું અર્વા ગુજ. પદ્ય આને નામે નરસિંહના પિતાનું શ્રાદ્ધ, ભારતસાર, અને સીતા વિરહની ચાતુરીઓ ૧૬મી સદીની છેલ્લી પચ્ચાશીમાં નવા રચી પ્રસિદ્ધ રચનામાં આગ્યાં છે.

હરિદાસ વાળદ ઈ. ૧૬મી સદીનો કવિસર્વ ખંભાન હિંદુ વાળદ પિતાનું નામ લાગુઓ.

રચના * તુલાખ્યાન (સુ., ૧૫૮૧) અર્વા ગુજ. ના સ્પર્શવાળું પદ્ય

હરિદાસ સૂઈ ઈ ૧૮મી સદીનો અંતભાગ ભૂનાગડ, દરજ વૈષ્ણવ રચના * મહાભારત અને રામાયણના ચંદ્રાવળા, ભૂનાગડના ચંદ્રાવળા-અર્વા ગુજ. પદ્ય

હરિનાગાયણ ગિરધરલાલ આચાર્ય

ઈ સ ૧૮૯૭

જ. ૨૫-૮-૧૮૯૭. વિરમગામ વ. બી. જા ઔદીચ્ય સહસ્ર બ્રાહ્મણ માધ્ય સિદ્ધપુર અને પાટણના ૧૯૧૪માં મેટ્રિક ૧૯૧૮ માં ગુજ. ડો (અમદા) થી બી. એ ૧૯૧૯માં એલએલબી નો અભ્યાસ હોડી ગાંધીજીની હાડતમાં લેડાયા મુમ્બઈમાં અભ્યાસ ગઈ હોડી અને રીળક રાષ્ટ્રીય કન્યાશાળામાં કન્યાગર શિક્ષક ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદામાં

વિદ્યાપીઠની સ્થાપના પછી અધ્યાપક ૧૯૨૮-માં ભરતપડ ટેકમટાઈલ મિલ્સમાં ૧૯૮૫માં હોડી 'અમદાવાદ મિલ્સ એનસે એસોસિયેશન' ના મંત્રી હવે નિવૃત્ત. આરભથી જ પ્રતિ-જ્ઞાનના બે ડા અભ્યસી ૧૯૩૮થી 'પ્રતિ' માસિક ચલાવેલું ભૂના હ સિ ગ્રંથોના શોખીન પુરાતત્ત્વ સિક્કારાસના પણ જ્ઞાતા રચના ગુજરાતના પ્રાણીઓની સર્વાનુક્રમણી (૧૯૫૦)

હરિપ્રસાદ કાલિદાસ આચાર્ય

ઈ સ ૧૯૧૯

જ. ૧૩-૧૧-૧૯૧૯ ઝીંજુનાડા. પ્રાથ-માધ્ય. સેનગઢ બોર્ડના દસડા શિહેર વઢવાણ સદર વગેરેમાં ૧૯૩૯માં વઢવાણની મેટ્રિક ડોલેજના બે વર્ષ ભાવનગરમાં ડી વર્મ ડ-સિહજી અ ઈસ ડોલેજ રાજકોટથી બી એ રાણપુરથી પ્રસિદ્ધ થતા 'ફૂલછાબ' ના ડી મ-ડળમાં ત્યાંથી હોડી ભાવનગરની ડોલેજમાંથી એમ. એ. ૧૯૫૩માં હિંદી 'કોવિદ'. ગુજરાત સચિવાલયમાં 'વ્યાખ્યાવેશ ખાતા'માં અધિકારી છે 'આધ્યાત્મિક તપસ્વી' માસિક પ્રે વર્ષ ચલાવેલું રચના. ફૂલને કાંડા (વા. સં.), તેજ શિખા (વા. સં.), સેનીના દહેરા (વા. સં.)

હરિપ્રસાદ ગંગાશંકર શાસ્ત્રી

ઈ સ ૧૯૧૯

જ. ૧૭-૧૦-૧૯૧૯. મદાતજ. સાહોદરા નાગર બ્રાહ્મણ ત્રિવેદી સ્વ વ્રજલાલ કા શાસ્ત્રીના હતકપુત્ર ગંગારાકર શાસ્ત્રીના નાના પુત્ર. પ્રાથ માધ્ય મલાતજ. છેલ્લાં ૪ વર્ષ જૂનાગઢ હા. રૂ. મા. ૧૯૩૬માં મેટ્રિક. ૧૯૪૦માં ત્યાંથી બી. એ., અમદાવાદ આવી ગુજ. વિદ્યા-સભાના અનુસ્નાતક ભવનથી ૧૯૪૨માં એમ. એ., ૧૯૪૭માં પીએચ. ડી., ત્યાં જ અધ્યાપક. વચ્ચે ૧૯૫૮-૬૧ ત્રણ વર્ષ લા દ ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિરમાં સંશોધ-૧૯૬૨માં પાછા ભો. જે. વિદ્યામંદિરમાં સહાયક નિયામક અને ૧૯૭૦થી નિયામક ૧૯૬૦નો ગુજ. સા સભાનો 'રણનિતરામ સુવર્ણચંદ્રક' મળ્યો. અત્યારે ગણ્યકોટિના પુરાતત્ત્વ અને ઇતિહાસના જ્ઞાતા. સ. નાટ્યકૃતિઓની પણ રચનાઓ રેલી અત્યારે 'ગુજરાતના રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ'ની ગ્રંથમાળાનું પ્રો. રસિકલાલ છે પીએ સાથે સંપાદન ચાલુ રચના : હડપ્પા અને મોહો જે દોડા ૧૯૫૨, સાં ચત્રારતથા યોગસાર (છાટમ કૃતનું સંપા. ૧૯૫૨), સુસુખ આખ્યાન તથા નૃસિંહકુંવર અ ખ્યાન (છાટમ કૃતનું સંપા. ૧૯૫૪), એકાદશીમાહાત્મ્ય (છાટમ કૃતનું સંપા. ૧૯૫૫), મેત્રકકલીન ગુજરાત-ભાગ ૧-૨ (૧૯૫૫),

કારક સળવોદોત(સા., સપા. ૧૯૫૬), શબ્દ-
રત્નમંદીપ (મ., સપા. ૧૯૫૬), ભારત બહાર
વિસ્તરેલી ભારતીય સંસ્કૃતિ : ઇંડોનેશિયામાં
(૧૯૫૭), સૂચનાત્મક મહિર (૧૯૫૭),
Chronology of Gujarat (સહલેખક
૧૯૬૦), કરુણારકર—શિક્ષકવિભૂતિ (સપા.
૧૯૬૧), ગુજરાતનો પ્રાચીન ઇતિહાસ (૧૯-
૬૪), કાવ્યશિક્ષા (ન., સપા. ૧૯૬૬) વગેરે
હરિપ્રસાદ ગૌરીશંકર ભટ્ટ,

‘મસ્તકંકરી’ ઈ. સ. ૧૮૯૬-૨

રાજકોટ. વ. આવડ (સો) પ્રશોરનાગર
બ્રાહ્મણ. કવિ ‘કાંત’ના મોટા ભાઈના પુત્ર અમ
દાવાહભાવનગર અને મુબઈમાં ભણી મેટ્રિક્યુ-
લેશન સુધીનો અભ્યાસ ૧૯૧૪માં ‘અખબાર
સોદાગર’માં સેવા. પત્રકાર અને હારચરસના
એક અચ્છા લેખક હયાત નથી. રચના.
મસ્તકંકરીનો હાસ્યસંગ્રહ (૧૯૨૭), મસ્ત-
કંકરીનું મુક્ત હાસ્ય (૧૯૩૨), મસ્તકંકરીનો
હાસ્યવિલાસ (૧૯૩૨, મહુચો (૧૯૩૨),
મસ્તકંકરીના હાસ્યરસના (૧૯૩૪)

હરિપ્રસાદ મહિરનાય વ્યાસ

ઈ સ ૧૯૧૧

જ. : ૧૬-૬-૧૯૧૧ માતર (જિ. ખેડા)
અભ્યાસ ઇન્ટર આર્ટ્સ સુધી. આલ સાહિત્ય,
હાસ્ય-કલાક્ષ, નાટકો આદિના લેખક ‘ગાડી-
વ’ના મુખ્ય લેખક. રચના : હાસ્ય ઝરણા,
હાસ્ય-કુવારો, હાસ્ય-કિલ્લોલ, કથાહાસ્ય,
હાસ્ય-કલાપ (અન્ય લેખક સાથે), ચોર્યાસીના
ચક્કરમા, રમૂજ વાતો, વાતનું વતેસર, ભેટવા-
શંકર ભાગ ૧ થી ૩, પરદું ખલજન પરા કાકા,
કનુનો અધાર પિંછોડો, ચાલો ભજનીએ ૬ ભાગ,
શાળોપયોગી મહસનો, યોધીમાના રીગણાં,
ભોદર શર્મા (ન ૧૯૪૭), ઉપરાંત ‘બકોર
પટેલ’ને કેંદ્રમાં રાખી હાસ્યમૂલક ૧૬ પુસ્તિકા

(ડો.) હરિપ્રસાદ વજનાય દેસાઈ

ઈ સ. ૧૮૮૦-૧૯૫૦

જ. : ૨૦-૧૧-૧૮૮૦. ગેધરા વ : અ-
લીણા, પછી અમદાવાદ બ્રહ્મશત્રિય પ્રાથ.
અનેક ગામોમાં, મેટ્રિક અમદાવાદમાં અમદા-
વાદ મેડિકલ સ્કૂલમાં આસિ સ્નર્થન. અને
કલકત્તા જઈ એલ સી પી એસ થયા આવી
ખાનગી પ્રેક્ટિસ જીવનપર્યંત કરી. અમદાવાદ
ચુનિ.ના વર્ષો સુધી સભ્ય. ગુજરાત સાહિત્ય
સભાના સભ્ય અને વર્ષો સુધી ઉપમુખ
૧૯૨૮ની વ્યાયામ પરિપદના પ્રમુખ. અમદા-
વાદ ચુનિ ની બગીચાઓની પ્રવૃત્તિ-કાંકરિયા
નજીક હિલ-ગાડન વગેરે અને સફાઈની મોટી
સેવા. હાસ્યરસના આલેખક અને વક્તા પણ.

અવસાન. ૩૧-૩-૧૯૫૦ રચના મેડેરિયા
તાવ, પાપીની દશા (અનુ) સાહિત્યનો વિકાસ
કેમ થય, દાદાભાઈ નવરોઈ (ચ), સ્વાધ્યાય
વિજ્ઞાન ૧૯૪૧), આરોગ્ય નનનું મનનું અને
દેશનું (વિજ્ઞા ૧૯૪૪), કવ્ય જીવન (ચિ
૧૯૪૫), સ્પર્શન (પ્રવાસ ૧૯૪૭), આરોગ્ય
શાસ્ત્ર, સાહિત્યને ચરણે (૧૯૫૦) સંચારનાં
સુખ (૧૯૫૬) ગુજ સ. સમાની વર્ષિક સ
ભાઓમાં એમણે લિખિત વ્યાખ્યાન આપેલાં,
તે એની કાર્યવહીઓમાં છપાયેલા છે

હરિભટ્ટ ઈ ૧૮મી સદીનો પૂર્વા
વડોદરાનો બ્રાહ્મણ એણે દાતા હરિનો પથ
શરૂ કર્યો સ ૧૮૨૬માં હયાત રચના : દશમ
લીલા-સંક્ષિપ્ત, પદમયક (અર્ધ) મુદ્રિત)—
એક હરિ ભટ્ટ મેવાડા બ્રાહ્મણ ‘ઓખાહરણ’
(અસુ) મળે છે તે કદાચ આ હેય

હરિભટ્ટસૂરિ (૧) ઈ સ ૭૦૧-૮૦૧
ચિત્તોડ મૂળબ્રાહ્મણ પાછળથી અસામાન્ય
કેટિના જૈનાચાર્ય સં પ્રા મા ૧૪૦૦ જેટલા
મકરણ ગ્રંથો ઉપરાંત સમરાધ્યક્ષ (પ્રા.
ગદ્યકથા) પરદર્શનસમુચય (મ) વગેરે

હરિભટ્ટસૂરિ (૨) ઈ ૧૨મી સદીનો આરબ
આશાપુર બૃહદ્ગચ્છના માનદેવસૂરિના
જિનદેવ ઉપાધ્યાયના શિષ્ય રચના બધરવા-
મિલવડશીતિ આદિ ક્રમેગ્રંથો ઉપર વૃત્તિઓ
(સં, ૧૧૧૬), મુનિપતિચરિત (પ્રા), શ્રેયાંસ
ચરિત (પ્રા), કલિકાલ ગૌતમ (પ્રા) વગેરે.

હરિભટ્ટસૂરિ (૩)

ઈ. ૧૨મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સ ૧૧૬૦માં હયાત પાટણ બૃહદ્ગચ્છ
ના જિનચંદ્રસૂરિના શ્રીચંદ્રસૂરિના શિષ્ય. રચ-
ના : નેમિનાથચરિત-કુમારપાલ ચૌલુક્યના સ-
મયમાં ૧૧૬૦માં રચાયેલું અપભ્રંશ કાવ્ય,
જેમાંનું ‘સનતકુમારચરિત’ ડો. યાદોબીએ રો-
મન લિપિમાં છપાયેલું અને આ કાવ્ય આપુ
પ્રો મધુસૂદન મોદી ને ડો હ ચુ ભાયાણીએ
લા. દ ભારતીય સંસ્કૃતિ વિદ્યામંદિર તરફથી
સંપાદિત કરી -છપાવ્યું છે, ચંદ્રપ્રભચરિત
(અપ), મલ્લિનાથચરિત (અપ.), મલ્લિનાથ-
ચરિત (પ્રા)

હરિભાઈ જ. પરીખ ઈ. સ ૧૮૯૪

જ : ૧૧-૬-૧૮૯૪ કેગળા (તા ધોળકા)
પછી બાવળા કડવા પાટીદાર પ્રાથ કેશળામાં.
સીનિયર ટ્રેઇનડ અમદાવાદમાં ૧૯૧૪થી ૧૯-
૪૯ અમદા. જિલ્લાની બુદ્ધાં જુદાં ગાયોની
શાળાઓમાં શિક્ષક નિવૃત્ત રચના : પ્રસંગ-
પુષ્પો (ચ ૧૯૬૦), માનવતાની મહેક (ચ.
૧૯૬૧), ફૂલડાંની ફેરમ (૧૯૬૧)

હરિગમ ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ
સુરત-હરિપુરા ઔદીચ્ય પ્રાદાન પિતાનું
નામ વીરમ રચના : બાપુસાહેબ આગ્યાન
(૧૬૮૦), સીનારવચ્છર, રુકમિણીદ્રશઃ
હરિગમ ભગવતરાય ખૂચ

ઈ સ ૧૮૮૧ ૧૯૬૨

જ ૨૨-૮-૧૮૮૧. જૂનાગઢ. વડનગરા
નાગર ગૃહસ્થ ૧૯૦૬થી વડોદરાના ‘સલાહ
ત્રિજય’ સામયિકના ઉપનત્રી રાજા નીડર વન
માનપત્રકર પ્રો. હસિત બચના પિતા. અવ-
સાન : ૧-૬-૧૯૬૨. રચન : હારમાળા અને
તેના લેખક (૧૯૧૨), કમલાકુમારી અથવા પૂર્વ-
પશ્ચિમનો હસનમેળાપ (ન અનુ ૧૯૧૨),
પાલમેન્ટ અથવા સિટિસરાજ્યસભા (૧૯૧૬),
અદ્વર્તી અંશોક (૧૯૨૧)

હરિલાલ ઉપાધ્યાય

રચના. જીવનગાથા (૧૯૫૦), સોરઠી રસ-
ગાથા (૧૯૫૧), પુષ્પમગલ (૧૯૫૧), ગમકલી
(૧૯૫૨), ગોરી (૧૯૫૬), સોરઠી લોકવાતો
(૧૯૫૬), પ્રીતિ પરે વાયા (૧૯૬૧)

હરિલાલ દ્વારકાદાસ સધની

રચના : ઉપાધ્યાય (હરિગીતામાં અનુ.
૧૯૨૭)

હરિલાલ નરસિંહરામ વ્યાસ

૧૮૬૩- ?

જ. ૨૦-૬-૧૮૬૩. માતર (જિ. ખેડા).
ઔદીચ્ય ટોળકિયા બ્રાહ્મણ. અમદાવાદની ટ્રે.
સા કો.ના સીનિયર ટ્રેઇનડ થયો શિક્ષકનો.
અત્યારે હયાત નથી રચના : શ્રીમદ્ ભગવદ્-
ગીતા અને અષ્ટાવક્ર ગીતા (પદાનુ. ૧૮૯૨),
રઘુવંશ (પદાનુ. ૧૮૯૭), કિરાતાનું નીચ (સદીક
ગુજ ૧૯૦૩), શિશુપાલવધ (સદીક ગુજ.
૧૯૦૮-૧૦), ચતુર્વેદીય પુરુષસૂક્ત (ગુ.
ભાષ્ય ૧૯૩૩)

હરિલાલ માધવજી ભટ્ટ

ઈ. સ. ૧૮૭૩-૧૯૨૮

આવડ (સો) પ્રશોરનાગર બ્રાહ્મણ. રવ.
કવિ ‘કાંત’ના મોટા ભાઈના પુત્ર પ્રાથ મહુ-
વામાં, માધ્ય. વડોદરામાં. કોલેજની પૂનામાં,
એમ. એ જૂનાગઢની બહાદુરનગરમાં તત્ત-
જાનનઃ અધ્યાપક ૧૯૨૮ના મે માસમાં આ-
પદાત કરી ગુજરી ગયા. રચના : જુઠાકંઠનાં
જીવનચરિતો (પ્રો. બ. ક. ઠાકોર સાથે), આ-
શ્રમહારિણી (મરા.નો અનુ.). હિંદનું રાન્ય
બંધારણ

હરિલાલ મૂળરાકર સુલાહી

ઈ સ ૧૮૯૧

જ. : ૨૭-૯-૧૮૯૧ અમરેલી. પ્રશોર

નાગર ગ્રાહણ માથે માન્ય મુખર્થમાં જાણીતા નાટ્યકાર મૂળગર મુલાણીના પુત્ર ૧૯૦૬માં મેટ્રિક વિદ્યસન ડૉ થી બી એસસી ૧૯૧૬માં મુખર્થયુ ની ના પહેલા એમ એસસી કાનપુરમાં બટલર ટેકનો ઇન્સ્ટિટ્યુટમાં વ્યાખ્યાતા હતા રચના ચૈતન્યકુમાર (ના ૧૯૦૭-૮), ભટ્ટાભામિની (ના ૧૯૦૬), કૃષ્ણ કેલકમી (અનુ ૧૯૧૩), સાચો સન્યાસ (ના ૧૯૨૦), વીર નારી આરા (ના ૧૯૨૫)

હરિલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવ

ઈ સ ૧૮૫૬-૧૮૬૬

જ. ૧૦-૫-૧૮૫૬ બહિચેલ (જિ સા બરગાદી) વ અમદાવાદ સાહોદરા નાગર ગૃહસ્થ ૧૮૭૦માં અમદાવાદમાં મેટ્રિક, ૧૮૭૩માં બી એ, ૧૮૮૦ એલએલ.બી. 'નાગર હૃદય' માસિકના સંપાદક હતા પુરાતત્ત્વ સંશોધક વિદેશી સામયિકમાં લેખો લેખો હપર લેખો મેકલી હપાવેલા ૧૮૮૧-૮૮ શિક્ષાવિભાગમાં શિક્ષક ૧૮૮૪ પછી સુરતમાં વકીલાત 'પ્રમુખિતવર્ધક સભા' સુરતના મંત્રી પછી વડોદરામાં ડિરિફ્ટર અને સેસન્સ જજ. ૧૮૮૬માં સ્ટેટ હોમની પ્રાચ્ય વિદ્યાપરિષદના ગાયકવાડના પ્રતિનિધિ 'ડૉક્ટર ઓફ લિટરેચર અને આર્ટ્સ' થયા યુરોપની વિદ્યાસંસ્થાઓના માનાર્હ સભ્ય બર્લિન યુનિ ના માનાર્હ પીએચ. ડી ૧૮૯૩માં મુખર્થ યુનિ મા 'વિદ્યસન ભાષાશાસ્ત્રીય ભાષણો' આપ્યા. ૧૮૯૬માં રોયલ એશિયાટિક સોસાયટી સમક્ષ 'વેદ તથા ભૂતા લેખો' નિબંધનું વાચન કરેલું 'ચંદ્ર' માસિકના તંત્રી. વિદેશનાની વિદ્યાપરિષદમાં 'યુગવાવેશો આક્રિષ્ટ'નું સંપાદન કરી નિબંધ વાચેલો અવસાન ૨૯-૬-૧૮૯૬ રચના આહામીમાસા, આહારમીમાસા તથા નિર્ણય, આર્યોર્હ વ્યાયોગ (ના), કૃત-વિહાર (કા સ), પ્રવાસપુષ્પાજલિ, લઘુચાલકથ, વસત-વિલાસિકા (કા સ)

હરિવલ્લભ યુનીલાલ ભાયાણી

ઈ સ ૧૯૫૭

જ. ૨૬-૫-૧૯૧૭ મહુત્રા (તા ભાવનગર) દસા શ્રીમાળી વણિક માથે — માધ્ય મહુત્રામાં ૧૯૩૪માં મેટ્રિક ડૉલેજનું ભાવનગરમાં, સંસ્કૃત મુખ્ય લઈ ૧૯૩૯માં બી એ, ૧૯૪૧ મુખર્થ-મારનીય વિદ્યાભવનથી મ અવમાગધીયી એમ એ ત્યા અવ્યાપન અને પછી 'પદમચરિત'નું સંપાદન કરી પીએચ ડી ૧૯૪૫ થી ૧૯૬૫ ત્યા જ અવ્યાપનકાર્ય અને સંપાદન કર્યો પછી ૧૯૬૫થી ગુજરાતી યુનિવર્સિટીમાં ભાષાસાહિત્યભવનમાં ભાષાવિજ્ઞાનના

અધ્યાપક હન્ય કોટિના સંશોધક સ પ્રાકૃત-અપભ્રંશ ભાષાન ગણ્ય કોટિના વિદ્વાન ૧૯૬૩ના ગુજ. સા સમાનો 'રણજિતરામ મુવલ્યક' મેળવ્યો રચના. સદેશકારસ (સપા ૧૯૪૫), પદમચરિચરિત (સહ સપા. ૧૯૪૮), પદમચરિક (સપા ૧૯૬૦); ત્રણ પ્રાચીન) ગુજર કાવ્યો (સપા ૧૯૫૫), મહનમોહના (સપા ૧૯૫૫), કસ્તમનાસલોકો (સપા ૧૯૫૬, સિદ્ધાસન બત્રીની ભાગ રત્નો (સપા ૧૯૬૦), વેતાળપચીશી (સપા ૧૯૬૨), વાગ્યાપાર (સે સં ૧૯૫૪), અપભ્રંશ વ્યાકરણ (અનુ ૧૯૬૦), નતકનાર્તાઓ (૧૯૫૬), રાખ્યા (૧૯૬૩) વગેરે

હરિશંકર ઓઘડભાઈ ઠાકર ઈ સ. ૧૮૮૮

જ. ૩-૩-૧૮૮૭ ગદા વ ધરિયા માથે — ધાર્યામાં, વિરમગામમાં શાળાંત પછી મુખર્થમાં સંસ્કૃતભાષાનું શિક્ષણ આય સમાજના કાર્યકર રચના. સંગીતશ્રેણી (૧૯૧૦), જનોઈમાં ગાવાના ગીતો (૧૯૧૧), જનોઈ (૧૯૨૪), સૂચેલેન વ્યાયામનો અનુવાદ (૧૯૨૨), આસન આરોગ્યનો અનુવાદ (૧૯૨૮), હિંદુભૂતિમાં આયેસમાજનું સ્થાન (૧૯૨૯), મુસલમાનભાઈ એને ખુલ્લો પત્ર (૧૯૨૮), પ્રભાણસાગર (૧૯૩૩)

હરિશંકર પ્રભાણશંકર શાસ્ત્રી

ઈ સ ૧૯૦૭

જ. ૨૩-૩-૧૯૦૭ પ્રભાસપાટણ સોમપુરા ગ્રાહણ માથે વતનમાં. માધ્ય નુ એક કરી પછી ભવનગરમાં સ. તથા કર્મકાંડનો અભ્યાસ શરૂ થી ઇતિહાસ પુરાતત્ત્વમાં પ્રવેશ અને સંશોધનકાર સાથેસાથે યજમાનોને ન મંકાડનીવૃત્તિ પણ 'ગુજરાતી' કાર્ણસ ત્રેમાસિક વગેરે પત્રોમાં દક્ષિણ સૌરાષ્ટ્રના ઇતિહાસને લગતા સમ્રાણલેખોથી સારી પ્રતિષ્ઠા મળી ૧૯૫૧માં સૌરાષ્ટ્ર રચના પુરાતત્ત્વખાતામાં પ્રભાસપાટણ-ચુજિયમના કચુરેટર થયા ભૂતા સોમનાથ મંદિરના ભગનાવશેષોમાંથી 'ચુજિયમ'માં નવમી સદીથી સ્થાપત્યાવશેષોની આનુપૂર્વી પ્રભાણે પ્રદર્શનીની આયોજના મૂર્તિવિધાનના પણ હતા વિદ્વાન 'વડનગરનું સાચુ સ્થળ ક્યું' 'સા'માં ઇલિક અને વિજલવાનનો પ્રસંગ 'પ્રભાસપાટણના વાજરાજ્યોનો સાચો ઇતિહાસ' પરમ માહેશ્વર રાજ કુમારપલ 'ગુજરાતના પાશુપાતાચાર્યો' વગેરે ૧૯ લેખો એમના ખૂબ જ મહત્વના છે

હરિશંકર માધવજી ભટ્ટ

ઈ સ ૧૮૬૬-૧૯૨૮

જ. ૧૯-૫-૧૮૬૬ મોરબી. ઔદીચ્ય

સહજ ગ્રાહણ ઘેર અભ્યાસ સાધી મોરબી આયેસુભોધ નાટકમંડળીના ભાગીદાર થયા વિદ્યપકનું પાત્ર ભજવતા અવસાન ૨૮-૬-૧૯૨૮ રચના 'ભક્તરાજ અમરીપ (ના ૧૯૦૭), સસવધ (ના ૧૯૦૯), કુબેરનાથ શતાવળી (દોહરા ૧૯૨૧) લગનાદિ પ્રસંગના કાઠિયાવાડી લોકગીતો (સ ગ્રહ ૧૯૨૧), લખધીચુગ (ઇતિ. અપૂર્ણ, પુત્ર જનણલ લે પૂર્ણ કર્યો ૧૯૩૯)

હરિશંકર ભ. ભટ્ટ

ઈ સ ૧૯૦૬-૧૯૫૦

જ. ૬-૧૨-૧૯૦૬ અમદાવાદ વ ઓરપાડ (જિ સુરત) શિક્ષણ મુખર્થમાં મેટ્રિક સંસ્કૃત અને વેદના અભ્યાસ ગોલિશાળાના ડાકતા ગોલિશાળામાં પાતા—મુખર્થમાં સેના આપેલી સારા કાવ આપવાતથી અવસાન : ૧૮-૫-૧૯૫૦ રચના. જેસેક પિલ્સુ દસ્તી (ચ ૧૯૩૭), (કા ૧૯૪૪), સફરનું સપ્તમી (કા ૧૯૪૦), કેસુડો અને સોનેરુ સ્વપ્નમયાણ (કા ૧૯૫૬)

હરિહર પ્રાણશંકર ભટ્ટ ઈ. સ ૧૮૬૫

જ. ૩૦-૪-૧૮૬૫ જળીલા (સૌ) વ અમદાવાદ. ઔદીચ્ય સહજ ગ્રાહણ માથે હડલામાં, માધ્ય ભાવનગરમાં મુખર્થ એટિક્સ નરેન ડૉલેજથી બી એ. અમદાવાદની ન્યુ એજ્યુ. હા. સ્કૂ મા શિક્ષક ત્યાથી ભા. જે વિદ્યાભવનમાં ન્યૌતિપશાસ્ત્રના અધ્યાપક—એમ એ અને પીએચ ડી ના માગેદ્દાક ન્યૌતિપ-ક્ષેત્રે 'પ્રત્યક્ષગણિત'ના સમર્થ પુરસ્કારક 'સદેશ'ના 'પ્રત્યક્ષ પચાગ'ના મુખ્ય સંપાદક એમના ગણિત પ્રમાણે ભારતમાં આજે સંખ્યાબંધ પચાગો પ્રસિદ્ધ થાય છે 'એક જ દે ચિનગારી' કાવ્યના લેખક અમદાવાદમાં 'વેધશાળા' સંસ્થાના પુરસ્કારક અત્યારે એ સંસ્થાના નિયામક છે રચના. ગણિતકી પરિમાણ (૧૯૨૧), સાચન પંચાગ (૧૯૨૪), હુવચરગ (કા સ ૧૯૩૪), ખગોળ ગણિત-ભાગ ૧ થી ૩ (૧૯૩૫-૩૭) વગેરે

હરીદ્ર દવે

રચના ધરતીનાં છોડ (ન અનુ ૧૯૬૦), આસવ (કા ૧૯૬૧), મધુવન (કા., સંપા ૧૯૬૧), પરિનિર્વાણ (ન. અનુ ૧૯૬૧)

હર્ષકંઠશ ઈ ૧૯મી સદીનો આરંભ

લાસનગર જે એ સાવું રચના : વાસુદેવ

ચોપઈ (૧૫૦૧)—મધ્ય. ગુજ. પદ

હર્ષદરાય ઈશ્વરલાલ વ્યાસ

ઈ સ ૧૯૩૨

જ. ૨૩-૧૦-૧૯૩૨ ડ્રાંગધરા ઔદીચ્ય

બ્રાહ્મણ, પ્રાય-માધ્ય ટ્રાંગ્રામાં. ૧૯૫૩માં એસ. એસ સી અમદા. ગુજ કો.માંથી ૧૯૫૮માં બી. એસ સી. ૧૯૬૧માં બી. એડ. ૧૯૫૮ થી ટ્રાંગ્રા હા. રફ.માં, ૧૯૬૧માં ત્યાંની તાલીમી કોલેજમાં. ૧૯૬૨-૬૩ દરમ્યાન લીબરી. પાછા ૧૯૬૪થી તાલીમી કો. ટ્રાંગ્રામાં. દરજીવાર્તાના લેખક સામયિકોમાં.

ઉપભૂતિ ઈ ૧૬મી સદીનો આરંભ જે. થે. સાધુ. રચના : ચંદ્રલેખા ચોપાઈ (૧૫૦૪), પદ્માવતી ચોપાઈ—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ઉર્વશન ઈ. ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. થે. સાધુ. રચના : નેમિજિનરાસ—વસંતવિલાસ (૧૬૩૯)—મધ્ય ગુજ. કાવ્ય

ઉર્વશજ ઈ. ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ અમદાવાદ જે. થે. સાધુ. રચના : સુરસેન રાસ (૧૫૫૭)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ઉર્વવલ્લભ ઈ. ૧૭મી સદીનો આરંભ મહિમાવતી. જે. થે. સાધુ. રચના : મયણુ-રેહા ચોપાઈ (૧૬૦૬)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ઉર્વવલ્લભ ઉપાધ્યાય

ઈ ૧૭મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે. થે. સાધુ. રચના : ઉપાસકશાંગેનો બાલાવબોધ (૧૬૩૬)—મધ્ય ગુજ. ગદ્ય

ઉર્વવિજય ઈ ૧૮મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ ઉમતા. જે. થે. સાધુ. રચના : સાબ-મધુરન રાસ (૧૭૮૬)—અર્વા. ગુજ. પદ્ય

ઉર્વસાગર (૧) ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્યભાગ જે. થે. સાધુ રચના નવતરવ ઠાલ (૧૫૬૬ લગભગ)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ઉર્વસાગર (૨) ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ લાડોલ. જે. થે. સાધુ. રચના : ધનદકુમાર રાસ (૧૫૮૧)—મધ્ય ગુજ. પદ્ય

ઉલરાજ ઈ. ૧૮મી સદીનો મધ્યભાગ આવારનગર (મેવાડ) જે. સાધુ. રચના : રથુલિલદ્ર કુગ—કિતર અપભ રા-ફાગુ કાવ્ય

ઉસનઅલી નામાવટી ઈ. સ ૧૯૦૧ જ. : ૩-૧૧-૧૯૦૧. ધારાળદર (સૌ). ઇસ્માઈલી બોલ (મુસ્લિમ). ગુજ. ૩ લે રણનો અભ્યાસ રોહીસા અને વહલી સતીની (સૌ) મા. મુખર્ષમાં ઇસ્માઈલી જનરલ હોસ્પિટલના નામાવટી. સારા ગઝલકાર રચના નવરંગ (વા સં. અને કા. સં ૧૯૪૪)

ઉસનઅલી રહીમ કરીમ નાથાણી, 'નસીમ' ઈ. સ ૧૯૦૮-૧૯૬૧ જ. ૧૪-૫-૧૯૦૮ કલકત્તા વ. મુદ્રા (કચ્છ) બેંગલ. મુખર્ષિએ રચેનેડ હા રફ મા અભ્યાસ સાપ્તાહિક 'ઇસ્માઈલી'ના તત્ત્વી વિ-

ભાગમાં હતા મૃત્યુ. ૧૮-૧૨-૧૯૬૧ રચના : ધૂપદાન (ગઝલ અને રૂબાઈ સપા., ૧૯૬૫)

ઉસમુખ ધીરજલાલ સાંકળિયા

ઈ. સ ૧૯૦૮

જ. : ૧૦-૧૨-૧૯૦૮. મુખર્ષ. વૈષ્ણવ વ-લ્લિક પ્રાય. માધ્ય ઝેલેજનુ શિક્ષણ મુખર્ષમાં. ૧૯૨૯માં બી.એ., ૧૯૩૨માં એમ.એ., ૧૯૩૩માં એલએલ બી, ૧૯૪૫માં ઇંગ્લેંડ ગયા અને સર મોર્ટિમર વ્હીલર નીચે સળળ તાલીમ. ૧૯૩૬માં પીએચ ડી ત્યા જ થયા 'Archaeology of Gujarat' એમનો મહાનિબંધ.

૧૯૩૭થી પૂના-ડેક્કન કોલેજના પુરાતત્ત્વ વિભાગના આદિભારતીય અને પ્રાચીન ઇતિહાસના અધ્યાપક હાલ હવે નિવૃત્ત થઈ પુરતત્ત્વવિષયે પુરાતત્ત્વ અન્વેષણ અને ઉત્ખનને ભારત-ખ્યાત વિદ્વાન. અનેક સ્થાનોમાં ઉત્ખનન દ્વારા અતિ-પ્રાચીન યુગનો ઇતિહાસ ઉકેલવાની શક્તિ ૧૯૪૧માં ગુજરાતમાં લાંઘણેજનું, ૧૯૪૫માં કેલહાપુરનું, ૧૯૫૧માં નાશિકનું, ૧૯૫૩માં મહેશ્વરનું, ૧૯૪૫માં નેવાસાનું, ૧૯૫૭-૫૮માં નાવડોડોડીનું, ૧૯૬૧-૬૨ રાજસ્થાનમાં, ૧૯૬૨-૬૩માં દ્વારકાનું, ૧૯૬૩ ૬૬ મેસૂરમાં અને ૧૯૬૫માં ત્રિપુરામાં એમની દેખરેખ નીચે ઉત્ખનન થયા.

૧૯૪૪, ૧૯૬૫, ૧૯૬૬, ૧૯૬૭માં કા. વસનજી ભાપણે (મુ. યુ.નિ.), ૧૯૬૦માં હેરાસ વ્યાખ્યાનો, ૧૯૫૫માં કનડ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટનાં વ્યાખ્યાનો, કપરાત પલખ મનારસ સાગર-સયાજીરાવ વગેરે યુ.નિ.માં વ્યાખ્યાનો આપ્યા અનેક આતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓના સભ્ય ૧૯૬૬નો ગુજરાત સા સભાનો 'રણજિતરામ સુચણેચદ્રક' મળ્યા મુખ્યત્વે અંગ્રેજીમાં ૧૫૦ થી પણ વધુ લેખો રચના. The Archaeology of Gujarat (૧૯૪૧), Indian Achaecology to day ((૧૯૬૨), An Introduction to Archaeology (૧૯૬૫), Exevation at Langhnej (૧૯૬૫), Excavation at Nasikand Jorwe ((૧૯૫૫), From History to Prehistory at Nevasa (એ અન્ય વિદ્વાનો સાથે. ૧૯૬૦), The University of Nalanda (૧૯૩૪). રામાયણ કપરના બે મથ અંગ્રેજ અને ગુજરાતીમાં ૧૯૭૪માં આ વર્ષે પ્રસિદ્ધ થયા છે

ઉસમુખ દોશી રચના. રમણલાલ વ દેસાઈ વ્યક્તિત્વ અને વાદમય (વિ. અધ્ય. ૧૪૬૩),

ઉસમુખલાલ મણિલાલ કાજ ઈ. સ ૧૯૦૫ જ. ૧૨-૪-૧૯૦૫. સુરત. ફસાલાડ વ લ્લિક પ્રાય. સોનગઢ; માધ્ય અને કો. અમદાવાદમાં, ૧૯૨૪માં મેટ્રિક અને ૧૯૩૬માં બી.એ. ૧૯૪૦માં એલએલ બી, પછી રાજકોટ-મા વધીલત ઘેડો રામય રાજકોટની ધમ દ્ર-સિદ્ધ આર્ટ મ. જો. મા ગુજ. વ્યાખ્યાતા 'મુ રેન્દ્ર પડયા' નામથી વિવેચનરેત્રે પ્રાનન સામયિકોમાં. 'ફસાલાડ' પત્રિકાના સહસપાદક સ્વ. હી ત્રિ પારેખના ભાણેજ. રચના : રા વાદકુસુમે

ઉસમુખ હરિભાઈ પાંકડ ઈ સ ૧૯૩૦ જ. ૧૩-૨-૧૯૩૦ ભોળાદ (તા ચોળકા). પ્રશ્નોરાનાગર ય લ્લણ. આગાસ્પદકવિ રચના નરેલી સાજ (કા સ ૧૯૫૮)

ઉસિતકાંત હરિરાય બૂચ ઈ. સ ૧૯૨૧ જ. ૨૬-૪-૧૯૨૧. વડોદરા. વ. નંદુતા-ગઢ. પણ પિતાની નોકરીને લઈ વડોદરા મુખ્ય નિવાસ પ્રાય માધ્ય વડોદરા. ૧૯૩૮માં મેટ્રિક. ૧૯૪૨માં વડોદરા કો થી બીએ, ૧૯૪૪માં એમ.એ. ૧૯૪૫-૪૬માં મુખર્ષિપ્રાતના પ્રકાશન વિભાગમાં તત્ત્વી. વિરાનગર કો.ના આરભથી ત્યા ગુજ. અધ્યાપક. ઘોડાં વપોં ઉપર અમદા ગુજ. કો. મા અધ્યાપક પછી બે વર્ષથી ધર્મદ્રેસિદ્ધ આર્ટસ કો રાજકોટ-મા આચાર્ય પછી ૧૯૭૧થી ગુજરાત રાજ્યના ના ભાષા નિયામક. ગણ્ય કોટિના કવિ અને વિવેચક બ્રહ્મ અતિથિ (કા. ૧૯૪૬), સિદ્ધ-રાજ (અ. ૧૯૪૮), રૂપના અમી (કા સ. ૧૯૫૪), ધર્મમપદ (પદાનુવાદ ૧૯૫૪), દલપત-રામ એક અધ્યયન (વિ. ૧૯૫૨), સિદ્ધહેમ અપ વ્યા (અનુ પ્રો. જ. કા પટેલ સાથે ૧૯૫૬), સૂરમગલ (કા સ રૂપકો. ૧૯૫૭), સાંનિય (કા. સ ૧૫૬૧), ચાદવાસ્થળી (કા. ૧૯૬૦), શુભસ્થ શીઘ્રમ્ (એકાદી સ ૧૯૬૩), હરિકિરણ (અ. ૧૯૬૩), આગિયા અક્રિયા (બા ગી ૧૯૬૫)

ઉસમુખ દોશી પ્રારંભિક દર્યાનાં ગીતો-આવડત સારી રચના રાસલંહિતા ભાગ-૧ (૧૯૬૬)

ઉસ્તિરુચિ ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ અમદાવાદ જે ૧૩ સાધુ રચના ચિત્ર-સેન પદ્માવતી રાસ (૧૬૬૦)—મધ્ય ગુજ. આ-રંભનું પદ્ય

હાજમહમદ અલારખિયા શિવજી ઈ. સ ૧૮૭૮-૧૯૨૧ જ. ૧૩-૧૨-૧૮૭૮. મુખર્ષ વ. બૂજ (કચ્છ) બેંગલ. કરસી, મારી, ગુજરાતી,

હાજમહમદ અલારખિયા શિવજી ઈ. સ ૧૮૭૮-૧૯૨૧ જ. ૧૩-૧૨-૧૮૭૮. મુખર્ષ વ. બૂજ (કચ્છ) બેંગલ. કરસી, મારી, ગુજરાતી,

હાજમહમદ અલારખિયા શિવજી ઈ. સ ૧૮૭૮-૧૯૨૧ જ. ૧૩-૧૨-૧૮૭૮. મુખર્ષ વ. બૂજ (કચ્છ) બેંગલ. કરસી, મારી, ગુજરાતી,

હાજમહમદ અલારખિયા શિવજી ઈ. સ ૧૮૭૮-૧૯૨૧ જ. ૧૩-૧૨-૧૮૭૮. મુખર્ષ વ. બૂજ (કચ્છ) બેંગલ. કરસી, મારી, ગુજરાતી,

હાજમહમદ અલારખિયા શિવજી ઈ. સ ૧૮૭૮-૧૯૨૧ જ. ૧૩-૧૨-૧૮૭૮. મુખર્ષ વ. બૂજ (કચ્છ) બેંગલ. કરસી, મારી, ગુજરાતી,

અથેના સારા જ્ઞાતા. ૧૯૧૦માં 'ગુલશન' માસિક એક વર્ષ કાઢ્યું ૧૯૧૬ થી ૧૯૩૧ સુધી 'વીસસી સતી' માસિકના સપાદક ગુજરાતીમાં ચિત્રમય સાહિત્ય પ્રમાણનના પુરસ્કાર અવમાન ૨૧-૧-૧૯૨૧ રચના રનેહી વિરહ પચ્ચશી (પદ્ય ૧૮૯૮), ઈનાનનાં મોતી (અનોખું ૧૯૦૧), કજન સળવે ૧૦૦ જેટલા સચિત્ર લેખો (૧૯૦૩) મેહેરુનિસા (ના ૧૯૦૮) મોગલ સમયની પ્રેમકથાઓ, ચશી ૧ ન), ગીરામહેલ (ન), મેવાસફન (ન), 'એમની કમર ખાંચામની હુઆયત' હુઆયત અપસિક

હામિદમિયાં ડોસામિયાં સૈયદ

જ અમદાવાદ સૈયદ અમદા મા શિક્ષણ ગુજરાતી ફારસી, અરબી, ફર્કે હિન્દી, બંગાળી ના જ્ઞાતા રવન્યુ ખાતામાં નોકરી ૧૯૧૭થી પત્રકાર સારા નવલન્યામર રચના જોહરા (ન ૧૯૧૮), હજરત ખાલિફ ખિતવાલીફ (ચ ૧૮૧૮) વીરાગતા કે દેવાગતા (ન), પિશાચલીલા (ન, ૧૯૧૯), પ્રેમની પ્રતિમા (ન), પ્રેમનો ગિનાર (ન ૧૯૨૫), અપ્સરા કે ચુડેલ (ન ૧૯૨૬), પ્રેમવિજય (ન ૧૯૨૭), મહિમ્મનો સિદ્ધ (ન ૧૯૨૮), બનબગલો (ન ૧૯૩૦)

હાસિમ યુસુફ ભરૂચા, 'ઝાર રાંદેરી'

ઈ સ ૧૧૮૭
જ ૧-૧૧-૧૮૮૭ રાદેર સુન્ની વડોરા પ્રાથ માધ્ય રાદેરના દિલ્હી જઈ 'મદ્રેસા અમીનિયહ અરબીય'માં કચ્ચ ગિયણ રાદેરના યુતાની કમસી ચકાવના હતા સગીન ના વપોના અનુભવી રચના કરુદરસમીલ (અનુ ૧૯૧૩), મુકત્તફ (અનુ), ધર્મપ્રચાર (અનુ), મકાનના અન ઇસ્લામ (અનુ), ગચ્ચીર સફત, હિંદુ રાજ્યના હુમલ, અત્મા અને પુનર્જન્મ, ગયરી ભગ ૧-૨

હિમતલાલ ગણેશજી અમલરિયા

ઈ સ ૧૮૭૭ ૧૯૬૮
જ ૨-૧૦-૧૮૭૭ રાજકોટ વડનાગર નાગર શુકર ૧૮૯૮માં બી એ ૧૯૦૫માં એમ એ ૧૯૧૩માં એલએલ બી ૧૮૯૯થી ગોડન નાજ્યના કેળવણી ખાતામાં ૧૯૦૬થી મુખ્યમુનિ ટ્રોપારેશનની મુદ્દા કમિટીમાં મુખ્યમુનિ નિલાયોના પદલા આસિ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ નિવૃત્ત કેળવણીકાર અવસાન પચ્યા છે રચના ગોડનના વાર્તાકથા ઇતિહાસ (૧૯૦૩), કાવ્ય માનુષ્ય (પલ્લગી ૧૯૦૩), દેશ ભક્તિના કાવ્યો (પલ્લગી ૧૯૦૬), કવિતા પ્રવેશ (કગીમ મહમ્મદ માન્તર સાથે પલ્લગી

૧૯૦૮), સગીનમજરી (સંપા, કા સ ૧૯૦૯), સત્તારીઓને બે બોલ (૧૯૧૮), ખાલ-સ્વભાવ અને ખાલ કોર (૧૯૨૦), સાહિત્ય પ્રવેશિકા (પલ્લગી સપા ૧૯૨૨), શિક્ષણ ચક્રિકા (રા ૧૯૨૩), પદ્ય સમૃદ્ધ (પલ્લગી સપા ૧૯૨૬), કવિતા નિનોહ (પલ્લગી. સપા ૧૯૪૪) પદ્ય પ્રવેશ (પલ્લગી ૧૯૩૨), કાવ્ય સૌરભ (પલ્લગી નપા ૧૯૪૯)

હિમતલાલ યુનીલાલ શાહ

ઈ સ ૧૯૦૬
જ. ૨૧-૧-૧૯૦૬ સારસા. વ. ઓડ (કમરેડ) વીસા ખડાયતા વણિ ગુજરાત વિદ્યાપીઠ અમદા મા બે વર્ષેનો અભ્યાસ. વેપારી ખાલસાહિત્યના લેખક. રચના કેમ કથાઓ (મા ૧૯૨૮), ડોહલુ નાવ (૧૯૨૯), ખકલાભાભી (વા ૧૯૩૧)

હિમાંશુ વ્યક્ટરાવ વોરા ઈ સ ૧૯૨૯
જ. ૧૦-૨-૧૯૨૯ ભાવનગર. વડનગરા નગર પ્રહણ રચના ઉચ્ચાર (કા ૧૯૬૨), સહુની સંગે (વા સ ૧૯૬૩)

હીમો ઈ. ૧૭મી સદીનો મધ્યભાગ ખનૂરડી. રચના. કલિયુગનો મહિમા (૧૯૫૯)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

હીરકલશ ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ મેડતા સવાલખ દેશ જે જે સાધુ રચના સમ્યક્ નૈમુરી (૧૫૬૮) સિહાસન બત્રીશી (૧૫૭૯), કુમતિધ્વસ ચોપાઈ (કર્ણપુરીમાં. ૧૫૫૦), વગેરે મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હીરકુશલ ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ અક્ષમપુરી જે જે સાધુ રચના કુમાર-પાલગસ (૧૫૮૪ -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હીરવિજયસૂરિ ઈ સ ૧૫૩૬-૧૫૬૫ અમદાવાદ વગેરે પ્રતાપી જે જે તાગર આચાર્ય બહોળ ગિચ્ચમડળ. દિલ્હીમાં અકબરને ઉપદેશ આપેલો. એમના નિધન પછી એમના એક શિષ્ય 'હીરવિજય સૂરિ રાસ'ની રચના કરી એમાં ગુરુનુ ચરિત્ર સુરંખ પદ્યમાં આલેખ્યુ છે રચના શાતિનાથ રાસ (૧૫૭૪ આસપાસ) વગેરે મધ્ય ગુજ. પદ્ય કૃતિઓ

હીરાચંદ કસ્તૂરચંદ અવેરી ઈ સ. ૧૯૦૧
જ : ૭-૭-૧૯૦૧ સુરત જેન વણિક. વ્યવસાય કવેરીનો સુરતના 'ગુજરાતી સાહિત્ય મડળ'ના છ વર્ષ મત્રી રચના સસાર સ્વપ્ન, મુગજળ, જગન્મોહિની, નટરાજ, નાગ-કન્યા-આ નવલ-થાઓ

હીરાચંદ કાનજી કવિ ઈ ૧૯મીનો ઉત્તરાર્ધ મોરબી દલપત ચૌલીના સારા કવિ અનેક-વિધ સાહિત્યોપાસના. રચના 'મિથ્યાભિમાન

ખડન (૧૮૫૯), ગાયનશતક ભાગ ૧ થી ૩ (૧૮૬૩-૬૫), કુમારબે ધ, કુમારિકાબોધ (૧૮-૬૩), ઉપનાત નૂના રીતરિત જોની પદ્ય ૩૫૫ નિદાના ત્રથો; નામાયેબોધ (કેરા ૧૮૫૪), ગુજરાતી કૌશાલ્ય -અનેકાર્ય કેરા, સુધરેલ ગાસ, ગુજરાતની ગાડાઈ, ભ પાખૂપણ (અલ કાર અથની ટીકા ૧૮૬૬), વેરાગ્યબોધ, પિયુ-લાથે તથા નીતિબોધ, માનમજરી તથા અન-ગાયેમજરી, ચુરુર શુ ગાર તથા હરશુ ગાર, કાવ્ય-લાપ-નવ અક, લકમીસહજ વિદ્ય-મુખમડન, સતીક ચોગવાસિક, પુરુષસૂત્ર (સ-વ્યાખ્યા), ઉત્તર નમદેયરિત્ર (નવી આવૃત્તિ ૧૯૩૯)

હીરાચંદ મલધારી ઈ ૧૬ સદીના આરંભ મડપદ્ય જે જે સાધુ રચના. વિદ્યા-વિલાસ પરાડો (૧૫૦૮)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હીરાચંદ સૂરિ ઈ ૧૫મી સદીનો પૂર્વાર્ધ જે જે આચાર્ય રચના કલિજલ તથા વરતુપાલ તેજપ લગસ (૧૪૨૮) વિદ્યાવિલાસ પરાડ (મુ ૧૪૨૯, લૌકિક કથા), દશાણ્ણમદ રાસ, જખ્તવામીનો વિવાહલો (૧૮૩૯)

હીરાચંદ-હીરમુનિ

ઈ ૧૭મી સદીના ઉત્તરાર્ધ મેડતા, બલોર વગેર જે જે સાધુ રચના. ઉપદેશરત્નકેરા (૧૬૭૦), સાગરદત્તરાસ (૧૬૬૮, નલોરમાં)-અર્વા ગુજ. પદ્ય

હીરાનંદ શ્રાવક ઈ ૧૭મી સદીનો આરંભ નવલખા વગેર જે જે શ્રાવક રચના ઉપદેશ રાસ (૧૬૦૮), અધ્યાત્મખાવની (૧૬-૧૨), વિક્રમરાસ-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હીરાબહેન રામનારાયણ પાઠક

ઈ સ ૧૯૧૬
જ તા ૧૨ ૪ ૧૯૧૬. વ મુખઈ જ્ઞાતિએ ક્યોળ વણિક અને મુખઈના એક શ્રીમત શેક કલ્યાણદાસ જગમોહનદાસ મહેતાના પુત્રી. રાષ્ટ્રિય રાજા (મુમાઈ)માં પ્રાથ અપારમજી-મા અને પછી ન્યુ ઈરા હાઈરકલમાં અભ્યાસ કરી મેટ્રિક્યુલેટ ૧૯૩૩માં, એસ એન ડી. ડી ની મહિલા કોલેજમાં બાણી ૧૯૩૬માં ૮ એ (=બી એ) અને ૧૯૩૮માં પી.એ (=એમ એ) ૧૭મા વર્ષથી સામયિકોના લેખો લખવા લાગ્યા પી એ થઈ એસ.એન ડી ડી. ની મહિલા કોલેજમાં ગુજરાતી વિષયના અધ્યાધિકા ૧૯૪૫માં ગુજરાતના લખ્યપ્રતિષ્ઠ વિવેચક પ્રો. રામનારાયણ વિશ્વનાથ પાઠક-નાં સહધર્મચારિણી થયાં એ પૂર્વ જ 'આ-પણ વિવેચન સાહિત્ય' (ગુજ. વિદ્યાસભા,

અમદાવાદનું પ્રકાશન) ૧૯૩૬માં છપાયું. ૧૯-
પપમાં પ્રો. પાઠકના અવસાને એમના અ-
પ્રસિદ્ધ ગ્રંથોના સંપાદનનું ભગીરથ કાચ આ-
રંભ્યું. એમણે 'જ્ઞાનગંગાત્રી' (૧૯૭૨ માં 'અ-
વોચીન કવિતા' ઉપર વિસ્તૃત લેખન આપ્યું.
એમની સ્વતંત્ર રચનાઓ માટે અનેક પારિ-
તોષિક મેળવ્યાં સ્વતંત્ર રચના આપણું વિ-
વિવેચન સાહિત્ય (૧૯૩૬), કાવ્યભાવન (વિ.
૧૯૬૮), ચંદ્રચંદ્રાવતીની વાર્તા (સપા. ૧૯-
૬૮), પરલોક પત્ર (કાવ્ય ૧૯૭૦), વિદ્યુતિ
(વિ. ૧૯૭૪). સંપાદનો પ્રો. પાઠકનાં અપ્ર-
સિદ્ધ. મનોવિહાર (૧૯૫૧), દ્વિરેક્ષની વાર્તા
ભાગ ૩મે (સં. ચિંત, ૧૯૫૫), વિશેષ કાવ્યો,
કુલાંગાર અને બીજી કૃતિઓ, નભોવિહાર, પરિ-
શીલન, આકલ્પન (૧૯૬૪), આ સંપાદનોની
એમની પ્રસ્તાવનાઓ સ્વતંત્ર

હીરાલાલ ઉમિયાશંકર

રચના ગોલ્ડસ્મિથની મુસાફરી (પદાનુ-
વાદ ૧૮૫૬)

હીરાલાલ જાદવરાય ખૂચ

ભાષા ધડાયેલી ભોળાનાથ દિવેદિયાના પ્ર-
કાશની હળવી શિષ્ટ રોલીના કવિ. રચના વેદ-
તાત્પર્યભિધિની (૧૯૦૭), સાચાં મોતી (૧૯-
૧૨). ભાગ્યેદ્યભૂમિકા (૧૯૧૯)

હીરાલાલ ત્રિભુવનદાસ પારેખ

ઈ. સ. ૧૮૮૨-૧૯૩૮

જ. ૨૭-૪-૧૮૮૨. સુરત વ. હાસેટ.
પ્રાથ માધ્ય. ઉમરેઠમાં. પછી પિતા સાથે અ-
મદાવાદ ૧૯૦૦માં મૅટ્રિક કોલેજ શિક્ષણ શરૂ
કર્યું. વચ્ચે છોડ્યું નાગપુરમાં નોકરી ત્યાંથી
પાછા આવી ૧૯૦૮માં બી. એ. ૧૯૦૭ અને
૧૯૧૦માં મુખર્ચ યુનિ. નાં બે પારિતોષિક
છતેલાં. બીજા ભાષા ફ્રાન્સી દસ વર્ષ ગુજ. સા.
સભા અમદાવાદના મંત્રી. ૧૯૧૧થી ગુજરાત
વિદ્યાસભા (ત્યારની ગુ. વર્નાક્યુલર સોસા-
યટી)ના સહાયકમંત્રી અને 'બુદ્ધિપ્રગ્ણ' મા-
સિકતા તરીકે ઇતિહાસ, ગુજ. સાહિત્ય અને
સમાજશાસ્ત્રના સારા વિદ્વાન ગુજરાત પરકાર
પરિપક્વના બે અધિવેશનોના ચેરક. સંશોધન-
અવસાન. ૨૦-૬-૧૯૩૮. રચના કાવ્ય ગુરુ
(પરંદોષી ૧૯૧૮), પ્રભુભક્તિના કાવ્યો (પમ-
દગી. ૧૯૧૯), નર્મસિદ્ધ મહેતાનું આગ્યાન
(સપા. ૧૯૨૩), વસત રજત મહોત્સવ સમા-
રક ગ્રંથ (સપા. ૧૯૨૭), દલપતરામ હ. દિ.
પુસ્તક સંગ્રહની સૂચી (૧૯૩૦), ગ્રંથ અને ગ્રંથ-
કાર ભાગ ૧ થી ૮ (૧૯૩૦ થી ૧૯૩૭), છઠી
ગુજ. સા. પરિપક્વનો હેવાલ (૧૯૨૫), પહેલી
પત્રકાર પરિપક્વનો રિપોર્ટ (૧૯૨૫), બીજી પત્ર

પરિ નો રિપોર્ટ (૧૯૨૬), બારમા ગુજરાતી
સાહિત્ય પન્થિક સમેલનના અહેવાલ (સપા.
૧૯૩૮), અમદાવાદ રચુનિ શતાબ્દી સમારક
ગ્રંથ (મા. કિ. દેસઈ સાથે. ૧૯૩૫), લેડી વિદ્યા-
બહેન મણિમહોત્સવ ગ્રંથ (સપા. ૧૯૩૧),
ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટીનો ઇતિહાસ-
ભાગ ૧ ૨, ગુજરાતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ
ભાગ ૧ ૨ ૩ વગેરે

હીરાલાલ દશરથલાલ મહેતા

ઈ. સ. ૧૯૦૭

જ. ૨૫-૩-૧૯૦૭ અણિઓડ (સાબર-
કાંઠા) વ. કપડવંજ. વિસનગરા નાગર ગ્રા-
મણ. પ્રાથ માધ્ય. કપડવંજમાં. ૧૯૨૩માં
મેટ્રિક ૧૯૨૩-૨૮ મદ્રાસ ક્રિશ્ચિયન કો. માં
ભણી બી. એ. ૧૯૨૮-૩૨ રચુનમાં બેકની
નોકરી ઓડિટરની પરીક્ષા પાસ કરી ૧૯૩૨માં
અને ૧૯૩૭થી સ્વતંત્ર ધર્મો ત્યાં જ રચુનમાં
રચુનમાં બોમ્બેમાં થતાં કાનપુર-લાહોરમાં
વિતાલી ૧૯૪૬થી મુખર્ચમાં ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ-
નો ધર્મો ૧૯૬૪ના આરભથી નિવૃત્ત રચના:
હરિગીત અને બીજા કાવ્યો (૧૯૨૪), સાહસો-
ની સરસ્વતી (ના ૧૯૬૩) એમના 'શ્રી હરિ
કથા' 'ગાંધી આગ્યાન' 'મોહિની' 'નિષ્ક-
મણ' અને 'ભારત ગાથા' એ પદ્યગ્રંથો હજી
અપ્રસિદ્ધ છે.

હીરાલાલ રસિકલાલ કાપડિયા

ઈ. સ. ૧૮૬૪

જ. ૨૮-૭-૧૮૬૪ સુરત. દશા દિશાવાળ
વણિક પ્રાથ માધ્ય. સુરતમાં એલ્ફિન્સ્ટન
કો. મુખર્ચમાં ભણી ૧૯૮૮માં એમ. એ. પછી
વિલ્સન કો. માં ગણિતના અધ્યાપક ૧૯૨૩માં
જૂથ થઈ સેકન્ડરી ટ્રે. કો. માં એક વર્ષ સુધી
અધ્યાપક ૧૯૩૧-૩૨ પૂનાના ભાડારકર રિસર્ચ
ઈન્સ્ટિટ્યુટમાં જૅન હાથપતોની યાદી કરી.
૧૯૨૫થી જ નિવૃત્ત એમણે સખ્યાબધ સ.
પ્રકૃત ગ્રંથોના સંપાદન કર્યા છે. રચના: તત્ત્વા-
ગ્યાન (૧૯૨૫), આર્હટ દર્શન દીપિકા (૧૯-
૩૨), ચતુર્વિ શાંતિપ્રબંધ (અનુ. ૧૯૩૪), આ-
ર્હટજીવન જ્યોતિ-વાચનમાળા-ભાગ ૧ થી ૪
(૧૯૩૪-૩૬), તત્ત્વાર્થાધિગમ સૂત્ર (અનુ.
૧૯૨૬), વૈરાગ્ય-રસમજરી (૧૯૩૦ વગેરે

હીરાલાલ લલ્લુભાઈ કાંચ

રચના: ગુજરાતની રંગભૂમિ (૧૯૫૧), પત્ર-
ટાતા રંગ (૧૯૫૨), વડીલોની વાર્તા (૧૯૫૩)

હુલાસચંદ્ર ઈ. ૧૯મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ
જૅન સાંધુ રચના: રાજસિંહરાજાવલી ચો-
પાઈ (૧૮૯૧)-અર્વા. ગુજ. પદ્ય

હીરાલાલ મનભૂપણદાસ શ્રોત

ઈ. સ. ૧૮૬૦-૧૯૩૦

પેટલાદ. વીસાલાડ વણિક પ્રાથ પેટલાદમાં.
વંધુ માટે મુખર્ચ. એલ્ફિન્સ્ટન કો. માં બી. એ.
ટ્રિક અને કોલેજમાંથી બી. એ. થી વખત
મુખર્ચમાં શિક્ષક પગલે વડોદરાની રમણજી દા.
સ્કૂ. માં આચાર્ય, ૧૯૦૮ થી પૂન-પશ્ચિમના
તત્ત્વજ્ઞાનના સમર્થ વિદ્વાન 'ગુજરાતી' મુખર્ચ
ના દીપાન્તરાકોમાં વેળાતવિપવક લેખો નિય-
મિત આપતા અવસાન. ૩૦-૫-૧૯૩૦. ર
ચના. સત્યાયંમીમાસા (અ. નો અનુ.)

હેમતકુમાર ગુલાબદાસ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૯૩૪

જ. ૨૩-૭-૧૯૩૪. બિલિમોરા. અનાવળા
ગ્રામણ રચના. ઇંગિત (કા. સ. ૧૯૬૧)

હેમચંદ્રાચાર્ય ઈ. સ. ૧૦૮૮-૧૧૭૩

જ. સ. ૧૧૮૫ના કાર્નિક સુદિ ૧૫ વ.
ધંધુકા જ્ઞાતિએ મોઢ વણિક પિતા આચિગ
અને માતા પાહિણી. પોતાનું બાળક અવસ્થા
નું નામ ચાગદેવ બાબાપે બાળકની નાની
વયમાં પૂર્ણચંદ્રગચ્છના આચાર્ય દેવચંદ્રને
શિષ્યત્વે સોંપેલ પ્રથમ દીક્ષા ખતાતમાં લઈ
જઈ પાર્શ્વનાથના મંદિરમાં સ. ૧૧૫૦ (ઈ. સ.
૧૦૬૪)ના માધ સુદ ૮ન રાત્રિવારે, નામ નહું
સોમચંદ્ર પ્રવાસમાં ઢમકરીતે એક પછી એક
અનેક શ્લોનો અભ્યાસ. સ. ૧૧૬૬ (ઈ. સ.
૧૧૧૦)માં આચાર્ય દીક્ષા અને નહું નામ
'હેમચંદ્રાચાર્ય.' મોટા ભાગને છવનકાલ ગુજ-
રાતની રાજધાની અણહિલપુર પટણમાં,
ન્યા સિદ્ધરાજ જયસિંહના રાજપરિતનું
સ્થાન મળ્યું અનેકવધ શ્લોની રચનાઓ
કરવા લાગ્યા સંસ્કૃત પ્રાકૃત-અપભ્રંશના ત્યા-
કરણમાં સિદ્ધરાજને અમર કરવા 'સિદ્ધહેમ
વ્યાકરણ' એવી સજ્ઞા આપી સ. ૧૧૬૬ (ઈ.
સ. ૧૧૬૩)માં સિદ્ધરાજના અવસાને એના
ઉત્તરાધિકારી કુમારપલના રાજપરિત અને
અને ગુરુ સમચંદ્ર ગુણચંદ્ર યશચંદ્ર કુંદચંદ્ર
વધેમાનગણિ મહોદ્ધમુનિ અને બાલચંદ્ર નેવા
સમર્થ વિદ્વાન શિષ્યો કર્યા. ગુરુના કપટેશથી
કુમારપાલે અનેક જૅન વિહારતેમજ શિવાલયો
કર્યા. એમના સમયમાં સનાતની બૌદ્ધ જૅન
વગેરે વિદ્વાનોમાં કાવ્ય કોટિનું મ્યાન અને
તેથી 'કલિત્રાલક્રમંજ' પદવી પ્રાપ્ત કરી યશ
સ્વી દીવ આચુ ભોગવી સં. ૧૨૨૬ (ઈ. સ.
૧૧૭૩)માં ૮૪ વર્ષની પાકટ વયે અવસાન
રચના. સિદ્ધહેમ વ્યાકરણ, કાવ્ય નુશાસન,
છંદોનુશાસન, અભિધાન ચિંતામણિ (કે. રા.),
અનેકાર્યકે. રા. દેશી ન. મમ લા (કો. રા.), અર્લ-

કાર ચૂડામણિની ટીકા, નિવટરોપ (વનસ્પતિ કેશ), યોગશાસ્ત્ર, પ્રમાણભીમાસા (તર્કશાસ્ત્ર), દ્વયાશ્રય મહાકાવ્ય (સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત), ત્રિપષ્ટિગણકાપુરુષ ચરિત (પુરાણ), પરિશિષ્ટ પદ, વીતરાગસ્તોત્ર, અન્યયોગન્યવચ્છેદ અને અન્ય અયોગન્યવચ્છેદને લગતી બીજીશી વગેરે

હેમરતસુરિ ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ પાલી (મારવાડ) જે રૂંચે આચાર્ય રચના શીલગતી કથા (૧૫૪૭), લીલાવતી (૧૫૪૭), મહિપલ ચોપાઈ (૧૫૮૦), ગેરા વાદલ કથા-પદમણી ચે પાઈ (૧૫૯૦), સીતાચરિત્ર-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

હેમરતસુરિ શિષ્ય ઈ ૧૫મી સદી જે રૂંચે સાધુ રચના. હેમરતસુરિ કાશુ (એતિ સુ)-મધ્ય ગુજ. કાશુ ગાવ્ય

હેમરાજ ઈ ૧૬મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે રૂંચે સાધુ રચના. ધત્તા રામ (૧૫-૫૩)-મધ્ય. ગુજ. પદ્ય

હેમવિજયગણિ ઈ ૧૭મી સદીનો આરમ્ભ મહેસાણા જે રૂંચે સાધુ રચના કમલ વિજયરાસ (૧૬૦૫), નેમિજિન ચંદ્રાવલા -મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હેમશ્રી (સાધવી) ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે રૂંચે સાધવી રચના કનકાવતી આ-ખ્યાન (૧૫૮૮)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હેમસાર ઈ ૧૪મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ જે રૂંચે સાધુ રચના કપદેશ તંધિ-અપ-ભ્ર રા પદ્ય ગ્રંથ

હેમસૌભાગ્ય ઈ ૧૭મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે રૂંચે સાધુ રચના રાજસાગરસુરિ રાસ (એતિ ૧૬૧૫ પહેલાં)-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હેમહસગણિ ઈ. ૧૫મી સદીનો મધ્ય ભાગ જે રૂંચે સાધુ રચના. પડાવમ્પકનો બા-લાવબોધ (૧૪૪૫)-મધ્ય ગુજ. ગદ્ય

હેમાણંદ ઈ ૧૬મી સદીનો ઉત્તરાર્ધ બદાણા જે સાધુ રચના વેતાલ પથીસી (૧૫૯૦) ભે જયચરિત્રાસ (૧૫૯૭) અને પ્ર-કીર્ણ કૃતિઓ-મધ્ય ગુજ. પદ્ય

હેમરમસજી રતનશાહ અચાર્યા રચના આદિ તમારી-ઓરવિ અમારી (૧૬૬૨), જિરતારની કરામત, ટચૂડો વર્ધે (૧૬૪૯-૬૪), દરની અને દવા (૧૬૫૧)

હેમરમસજી સોરાબજી મિસ્ત્રી 'હરમીસ' ગિજી ગુજરાતી સાની રચનાઓ. રચના મનુરિકા (કા. સ. ૧૬૧૪)

પરિશિષ્ટ ૧-પુરવાણી

અનસુયા ભૂપેન્દ્ર ત્રિવેદી

ઈ. સ. ૧૯૨૪

જ. : ૭-૪-૧૯૨૪. મુબાઈ ના પ્રા. પ્રાથમિક વનિતા વિશ્રામ, માધ્ય અદ સમજ સ્કૂલ, કો એલિનરટન, મુંબઈ. ૧૯૪૧માં મૅટ્રિક ૧૯૪૬માં બી.એ. ૧૯૪૮માં એમ.એ. ૧૯૫૦માં બી.ટી. ૧૯૬૬માં પીએચ.ડી. ૧૯૭૦માં ભાષાવિજ્ઞાનનો ડિપ્લોમા (મું. યુનિ.) ૧૯૫૦-૫૧માં એસ.એન. ડી. ડી. કો.માં ગુ. અધ્યા. ૧૯૫૧ પરમાં ટોપીવાળા કો.માં. ૧૯૫૬થી ફરી એસ.એન. ડી.ટી. કો. ૧૯૭૪ નૂનથી ત્યાં આચાર્ય. રચના : જ્ઞાનગીતા 'નર-હરિ કૃત' (સાહિત્યસંપાદન, ૧૯૬૪), પૃથ્વી-ચંદ્રચરિત (સહસંપાદન ૧૯૬૬), અનુભવબિંદુ 'અખાદૃત' (સહસંપાદન, ૧૯૬૬), આપણી કહેવતો એક અધ્યયન (૧૯૭૦), સાહિત્ય-માં કવિતાનો પ્રચાર (૧૯૭૨)

અલેક્સિંડ હરિભાઈ પરમાર. ૧૯૨૮

જ. : ૧-૬-૧૯૨૮. કુકેડી (તા. ચીખલી, જિ. વલસાડ) ૧૯૫૬માં બી.એ. ૧૯૬૨માં બે.એ.એ.ન્યુ ડિપ્લોમા. રચના : ક્ષિત હૃદય (ન. સ, ૧૯૬૮), ચીત્તેલી આગ (નવલ. ૧૯૬૯)

અમુભાઈ ધી. દોશી. ઈ. સ. ૧૯૨૩

જ. : ૧૭-૯-૧૯૨૩ કરાંચી. વ કચ્છ-મુજ. વણિક ૧૯૪૦માં મૅટ્રિક. ૧૯૪૨માં ઇન્ટર સાયન્સ ૧૯૪૪માં સંગીતવિશારદ, ૧૯૪૬માં સંગીત અલંકાર (ગાયન વાદન), ૧૯૪૭માં સંગીત પ્રવીણ. ૧૯૪૦થી શાસ્ત્ર-મંદિર-કરાચીમાં સંગીત શિક્ષક. પાકિસ્તાન થતાં ૧૯૪૮થી ભારતીય સંગીત મહાવિદ્યાલય-માં આચાર્ય ૧૯૫૫ સુધી ૧૯૫૫-૧૯૬૦ સી. સંગીત-નાટક અકાદમીના આચાર્ય, ૧૯૬૦થી રચુઝિક કો માં આચાર્ય રચના : ગીતગુર્જરી (૧૯૫૦), સંગીતપ્રવેશ (૧૯૫૬), સંગીત-મધ્યમા (૧૯૬૦), સંગીતવિશારદ (૧૯૬૧), સિતાશિક્ષા ૧ (૧૯૬૧), સદર-૨ (૧૯૬૩), ભારતીય સંગીત (૧૯૬૬), ભારતીય સંગીતનો વિકાસ (૧૯૭૫) ઉપરાંત ગાયન-વાદન વિશે માહિતી અને પારિભાષિક શબ્દોની રચના તેમ જુ કવિઓની રચનાને શાસ્ત્રીય તેમજ લોક-જગમાં બે પ્રાડી એની સ્વરસિપિનુ પ્રકાશન

અમૃતલાલ ભગવાનજી યાજ્ઞિક

ઈ. સ. ૧૯૧૩

જિ. : ૮-૮-૧૯૧૩, કાવટી. વ ધાંગઘા.

ઓદીચ સ. ગ્રામજી. પ્રાથમિક મૅટ્રિક સુધી ધાંગઘા. ૧૯૧૯ થી ૧૯૩૦ ૩૧ સુધી કોલેજ-નું સામળદાસ કોલેજ, ભાવનગર. ૧૯૩૨ થી ૧૯૩૯ એમ.એ સુધી અભ્યાસ શિક્ષક તરીકે-ગુજરાત હાઈસ્કૂલ, અમદાવાદ ૧૯૩૬, ગોકળી-બાઈ હાઈસ્કૂલ, વિલેપારડે ૧૯૩૯ (નિદ મહિ-નો), રામજી આશર વિદ્યાલય, ઘાટકોપર. ૧૯૩૯-૪૦ (આઈક મહિના), ગુજરાતીના અધ્યાપક તરીકે—રામનારાયણ ડેઈઆ કોલેજ, માદુગા (૧૯૩૯ થી ૧૯૬૯ ૬૦ સુધી), આચાર્ય તરીકે—સૌરેયા કોલેજ, ઘાટકોપર ૧૯૬૦-૬૧, મીડીબાઈ કોલેજ, વિલે પારડે ૧૯૬૧ થી ચાલુ, શિક્ષકથી અધ્યાપક સુધી ને પછી આચાર્યપદે ઉપર જણાવ્યા મુજબ, સાહિત્ય, શિક્ષણ અને સમાજ—પ્રવૃત્તિઓનું ક્ષેત્ર રચના. જગગગા-ના વહેતાં નીર (શિક્ષણ ને સમાજ, ૧૯૭૦), ચિદ્દેશ (૧૯૭૨), આત્મગંગોત્રીનાં પુનિત જળ (શિક્ષણ ને સમાજ ૧૯૭૪)

અથો. સુખોદધ વ્યાકરણ (ડો. ભાયાણી સાથે, ૧૯૬૦), સુગમ વ્યાકરણ અને લેખન (ડો. હુબત પડયા ને ભૃગુશય અંતરિયા સાથે, ૧૯૭૫)

અનુવાદ : શિક્ષણ અને લોકસાહી (નહોન ડચૈઈ, ૧૯૬૪), ભગવાન મહાવીર (ડો. જગ-દીશચંદ્ર જૈન, ૧૯૫૬), આપણાં બાળકો (૧૯૫૦), સર્વાંગી બાળકઉર (૧૯૫૮), વૈય-શીલોની વીરકથાઓ (નહોન કેનેડી, ૧૯૬૦), અમેરિકન સંસ્કૃતિની ઉપરેખા (૧૯૫૯), ગુરુ ગેવિંદસિંહ (ચિમનભાઈ દવે સાથે, ૧૯૬૬), ગુરુ નાનકનો ધર્મ (") (૧૯૬૭).

સંપાદન : મનસુખલાલ ઝવેરીની કાવ્ય-સુખમા (શ્રી શ્રોકર આદિ સાથે, ૧૯૬૦), કર-સનદાસ માણેકની અક્ષર આરાધના (શ્રી રામ-પ્રસાદ બક્ષી આદિ સાથે, ૧૯૬૨), ન્યોત્પત્તિ-દેવે. વાઙ્મયવિહાર (શ્રી રામપ્રસાદ બક્ષી સાથે ૧૯૬૩), કાવ્યવિહાર (શ્રી બેટાઈ સાથે, ૧૯-૬૧), કાવ્યોદ્યાન (શ્રી માણેક સાથે, ૧૯૬૫), સાહિત્યસરિતા (શ્રી શ્રોકર સાથે, ૧૯૬૬) કાવ્યસરિતા (શ્રી જયંત પાઠક સાથે ૧૯૬૯), પચામૃત (શ્રી મનસુખલ સ ઝવેરી સાથે, ૧૯-૭૦), ગદ્ય સ્વરૂપને વિકાસ (શ્રી શ્રોકર આદિ સાથે, ૧૯૭૨), સંવાદ (શ્રી રામપ્રસાદ બક્ષી આદિ સાથે, ૧૯૭૪)

અરવિંદ મલભાઈ દેવળકરિયા

ઈ. સ. ૧૯૨૨

જ. ૧૧-૯-૧૯૨૨. ધાંગઘા. વ : ભમ-નગર. વડનગરા નાગર શૃદ્ધેષ. પ્રાથ ધાંગઘા-માં માધ્ય. રાજકોટમાં ૧૯૪૩માં ધર્મેન્દ્ર. કો થી અગ્રેજ. ગુ થી બી.એ, ૧૯૪૬માં શા-મળ. કો (ભાવનગર) થી ગુજ સંસ્કૃતથી એમ. એ. ગુજ. વિદ્યા ના 'વિનીત' રાષ્ટ્ર. પ્ર.સ ના 'કેવિદ'. ઉપરાંત એસ.ટી સી. 'અખાદાનદ' 'નૂતન સૌરાષ્ટ્ર'માં લેખન-પ્રવૃત્તિ, પછી 'ફલ-છાખ'માં 'આ ધરતીની ધૂપસળી' લેખમાલા સૌરાષ્ટ્રના સતો, સૌરાષ્ટ્રના ચિત્રકારો, સૌ-રાષ્ટ્રના સંગીતકારો, સૌરાષ્ટ્રના કવિઓ, અ-લારે 'લોકસાહિત્યના કપાસકો' ચાલુ. 'આ-કાશવણી' રાજકોટથી પણ 'આમજનોના વિ-ભાગમાં ૧૯૫૫ ૧૯૭૩ બાકી ૧૯૭૭થી સૌ-રાષ્ટ્ર હાઈસ્કૂલ (રાજકોટ)માં શિક્ષક.

અરસિંહ નાથાભાઈ વાળા

ઈ. સ. ૧-૧૯૭૩

જ. ને વ સરખડી (જિ. અમરેલી). કાર-ડિયા રાજપૂત. પ્રાથ ધો. ૩. ૧૪મા વર્ષથી કવિતાલેખન મુ.યુ. ૭-૫-૧૯૭૩. રચના રા'નધણ જગદંબા ભલહ (કા. ૧૯૬૨), વાળા-ની વણી-૧ (૧૯૬૬), સદર-(૧૯૭૨), હજી ૧૧૨ જેટલા કાવ્ય અપ્રસિદ્ધ

અનુભોદય (ઉદ્દે' હરિપ્રસાદ) નટવર-લાલ ભત્તી

ઈ. સ. ૧૯૨૧

જ. : ૨૦-૧૧-૧૯૨૧ વડોદરા. ઓ. સ. પ્રા પ્રાથ માધ્ય વડોદરામાં. ૧૯૪૦માં ન્યૂ-એરા હા સ્ક.માંથી મૅટ્રિક. ૧૯૪૪માં સં થી બી.એ. (૧લો વર્ગ), ૧૯૪૬માં એમ.એ (સં અને અર્ધમાગધી ૧લો, વર્ગ) ૧૯૮૫માં બેંગાલ સ એસો ના કાવ્યતીયે ૧૯૫૪માં પી-એચ.ડી (નિપધીયચરિત : અધ્યયન), ૧૯૮૮-માં ડી સિટ્ર (શ્રીકંઠની રસકોમુદ્રી) ઉપરાંત ભાષાવિજ્ઞાન, જર્મન ભાષા-ક્રેન્ડ્યાભાષાનાં સર્ટિ. ડિપ્લોમા પણ. ૧૯૪૬માં વિસનગર કોલેજ-માં સ ના વ્યાખ્યાતા. ૧૯૫૧થી મ સ યુનિ-માં વ્યાખ્યાતા, ત્યાં વાયક (૨૭-૬-૧૯૬૧થી), ત્યા અધ્યાપક (૧-૭-૧૯૬૭), ઉપરાંત સ. મહાવિદ્યાલયના આચાર્ય પણ. ૫-૪-૭૫થી પ્રાથ્ય વિદ્યામંદિરના નિયામક. રચના. નેપ-ધીયચરિત. અધ્યયન (અંગ્રેજ. ૧૯૫૭), શ્રી-કંઠની રસકોમુદ્રી (મૂળ સં., ૧૯૬૪), રોકર-

ચાચ રચિત કેટલાંક સ્તોત્ર (નવભારતી પ્રકાશન, કારકા), સપ્તશતી (શોધિત અનુવાદ મ મ. હાથીભાઈ શાસ્ત્રીને, ૧૯૭૪), કાલિકાપુરાણ (મૂળ, અનુવાદને પ્રસ્તાવના, ૧૯૭૪)

આહમદ લાલમોહમદ મકરાણી

ઈ સ ૧૯૪૧

જ ૫-૧૦-૧૯૪૧. દેવળિયા (જિ નભનગર) વ. ઉપલેટા (જિ. રાજકોટ) મુસ્લિમ મકરાણી. મા. માધ્ય ઉપલેટામાં ૧૯૬૫માં બી.એ. (ઉપલેટા ગ્રા. સ્કૂલ) ૧૯૬૭માં એમ.એ. (ધર્મનંદ કો. રાજકોટથી), ૧૯૭૦માં બી.એડ. (ધોરખદરથી) મુખ્ય વિષય ગુજરાતી ગણલેખા (વિવિધ સામયિકોમાં) દૂધી વાર્તાઓ પણ લખી છે રચના આયતો (ગણલેખા-૧૯૭૪)

ઇંદુકુમાર દેવકૃષ્ણ જોશી ઈ. સ ૧૯૨૫

જ ૨૪-૧૨-૧૯૨૫ આબાદાન (ઈરાન) અત્યારે નૂનાગઢ ઓ. સ. આ દેવકૃષ્ણ પીતાંબર જોશી-ગણલેખકારના પુત્ર લાખા સમયથી દેશમાં આવી ગયા છે ૧૯૮૨માં 'ભારતછોડો'ની લડતમાં કારાવાસ અત્યારે નૂનાગઢ સરકારી પુસ્તકાલયના ગ્રંથપાલ રચના. મારાં ગીતો (૧૯૫૮), ગીત અમે તો ગાશું (૧૯૬૩), હુ રાજરણી (અનુ. ૧૯૬૩), દિવ્યાસ્ત (અનુ. ૧૯૬૫), ન રસ્તો ન વળાંક (નવલ ૧૯૭૨), સગણી અવાજનાં (નવલ હવે)

ઇંદ્રવદન નરેન્દ્રાસ દેસાઈ, 'દિગ્દેવ' ઈ સ ૧૯૧૫

જ. ૧૯-૨-૧૯૧૫ કામરેજ (જિ સુરત). બ્રાહ્મણ મૈત્રિક રેલવેમાં સરકારી નોકરી સામયિકોમાં વાર્તાલેખન રચના. કામળાણ (વા. સ., ૧૯૫૩), લક્ષ્મીમય (નવલ ૧૯૫૮), સુદેવો (નવલ ૧૯૫૯), યુવાન હંચા (નવલ ૧૯૬૮)

ઇંદ્રાહિમ હસન કટાગિયા ઈ સ. ૧૯૨૬

જ : ૧૭-૮-૧૯૨૬ ધોરાજી મુસ્લિમ શેખ ગુજ હ ધોરાજી ઇવે શિક્ષક રચના : અજોડ (કા. સ. ૧૯૭૪)

ઇશ્વર ઇન્દ્રાસ દેસાઈ ઈ સ ૧૯૦૩

જ. : ૧૮-૭-૧૮૦૩ વાલોડ (જ સુરત) ઓ. સ. આ ગુજ. વિદ્યાપીઠ (અમદા) ના વિનીત ૧૯૨૧માં રાષ્ટ્રીય વિનયમંદિર સુરતમાં શિક્ષક ૨૦ વર્ષ માટે 'નવયુગ' (નાપ્તા), 'નગડાટ' 'અસહકાર' 'દેશમંથુ' અને દૈનિક 'પ્રભાત'ના સહનગર, ચાર વર્ષ 'લોકવાણી' (સાપ્તા)ના તંત્રી. ત્રણ વર્ષ એ જ 'દૈનિકના' તંત્રી ૧૯૨૦ થી ૧૯૪૭ રાજકીય ક્ષેત્રે કામ-

ગીરી. ૬ વર્ષનો કુલ જલવાસ ૧૯૨૦ થી ૧૯૭૫ સુધી રાષ્ટ્રશિક્ષક વગેરે પ્રવૃત્તિ પણ રચના. ૩૭ જેટલી, જેમાં 'સાહિત્ય સંગ્રામ સાહિત્ય-માળા'ના દસ ગ્રંથોનું સંપાદન બીજી મહત્ત્વની રચના અરિગ્ધ્યામ હજારા (૧૯૬૫), આપણા સરકાર (૧૯૭૧), શાસ્ત્રીજીનાં સંભારણાં (૧૯૬૬), માગલ્યધામ માલસર (૧૯૬૭), દારીકૃત્ય (શ્રી કલ્યાણજીમાંથી વિ મહેતા સાથે, ૧૯૬૬), લડતનાં ગીતો (૧૯૭૦), બારડોલી સત્યાગ્રહ (૧૯૭૦), સૌન્દર્યધામ હુમસ (૧૯૭૧), સુરત ગ્રેગ્રેસ (૧૯૭૧), હરિપુરા મહાસમા (૧૯૭૨), દાંડીયાત્રા (૧૯૭૨), આઝાદીના ઘડવંચા (૧૯૭૩), ધરાસજ્જાની ચૌચગથા (૧૯૭૩), સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામ (૧૯૭૫), વગેરે

ઉપેન્દ્ર ઉમિયાશકર રાવળ ઈ સ ૧૯૩૯

જ. ૨૫-૨-૧૯૩૯ મુબાઈ વ : જનાવા (હિ. ગુ. જ.) ઓ. સ. આ એસ. ટી. સી. ૧૯૬૦માં હિંદી કેવિદે, ૧૯૬૪માં લાઇબ્રેરી ડિપ્લોમા, ૧૯૭૦માં હેલ્થ એજ્યુ. સર્વિસ કાર્યસ ગુજ. સભા (મુંબઈ)માં ગ્રંથપાલ, સહાયક મંત્રી, વ્યવસ્થાપક 'કા. ગુ. સ. ત્રૈમાસિક'ના હ માસ માટે સંપાદક પણ, 'ઔદીચ્ય જ્યોતિ'ના સહસંપાદક (૧૯૫૭ થી ૧૯૬૦). રચના. શુક્તિ (કા. સ. ૧૯૭૬), કાનજી સ્વામીનું જીવનચરિત્ર (૧૯૬૬), હળજળિયાં (બાલ-ગીતો, ૧૯૭૦), બડાણી કાવ્ય (સંશોધન સંપાદન, ૧૯૭૦), દેલવાડાનાં દહેરા ને સાચો દેવ કોણ (બાળનાટકો, ૧૯૭૧)

ઉષા ગૌરીશકર જોશી ઈ સ ૧૯૨૭

જ. ૧૮-૭-૧૯૨૭, ઝીંજુવડા વ. ગોડલ ખેડાવાળ ગાણણ ૨૬ ગૌરીશકર ગો. જોશી, 'ધૂમકેતુ'ના પુત્રી પ્રાથ માધ્ય અમદાવાદમાં ૧૯૪૭માં મૈત્રિક ૧૯૫૧માં બી.એસસી, (મુબઈ યુનિ.) ૧૯૫૩માં બી.એફ. (ગુ. યુનિ.) ૧૯૫૮માં એમ. એસસી (ગુ. યુનિ.) ૧૯૭૨માં પીએચ. ડી. (રસાયણ શાસ્ત્રમાં, સી. યુનિ.) માધ્યમિક શાળા અને વિજ્ઞાન ગ્રંથોમાં ૬ વર્ષ પછી એ. ટી. યુ. સે. કો. માં વ્યાખ્યાતા હાલ ૧૯૬૭થી ગુજ. યુનિ. માં મનોવિજ્ઞ ન-શિક્ષણ તત્ત્વજ્ઞાન વિભાગમાં વ્યાખ્યાતા ૨૪ જેટલે લઘુનિબંધ લખ્યા છે પ્રકાશનો. નીરડાના પાણી (વા. સ. ૧૯૫૭), ધૂમકેતુના જીવનવડતરની વાનો ભાગ ૧ થી ૧૨ (સાઈદક્ષિણકુમારજોશી સાથે, ૧૯૬૫ થી ૧૯૭૦માં) ભારતરત્ન ઈંદિરા ગાંધી ભાગ ૧ ૪ (૧૯૭૨), ભારત રત્ન મી. વી. રામન (૧૯-૧૯૭૩), ડૉ. વિક્રમ સારાભાઈ (૧૯૭૬) ડૉ.

હોમી ભાભા (૧૯૭૫) ભારત-એક્ય વિદ્યાતા સરકાર (૧૯૭૫), આર્યમટ (૧૯૭૬)

ઉસ્માન મૂસા પિરાઈ, 'તખસ્સુમ'

ઈ. સ ૧૯૨૩

જ. ૩૦-૧-૧૯૨૩. ધોરાજી. મુસ્લિમ ગરાણા (જુલાયા, અનસારી) પ્રાથ ગુજ અને હર્દ પાંચ ધોરણ, એ એક ધો. ખડસમયના હિસાબનીશ ૧૯૪૭થી લેખનપ્રવૃત્તિ વિવિધ સામયિકોમાં વાર્તાઓ નિબંધો વગેરે કનૈયાલાલ ગણપતગમ જોશી

ઈ. સ ૧૯૨૬

જ : ૧૧-૫-૧૯૨૬, રંધેજ (જિ ગાંધી-નગર) ૧૯૫૧માં બી.એ. ૧૯૫૪માં બી.એડ. ૧૯૫૫થી ગુજ. રાજ્યના શિક્ષણ તંત્રમાં-અધ્યાપન મંદિરના અધ્યાપક, વિભાગીય શિક્ષણાધિકારી, નાયબ શિક્ષણાધિકારી, શાસનાધિકારી, અત્યારે વલસાડ જિલ્લામાં નાયબ શિક્ષણાધિકારી સામયિકોમાં દૂધી વાર્તાઓ-રિવેચનલેખે કાળો વગેરે ૧૯૫૬ થી ૧૯૬૨ સુધી ગુ. રાજ્ય લોકસાહિત્ય સમિતિના સભ્ય અને એના મણકા ૩, ૪નું સંપાદન. રચના ઔશિનરી (નવલ ૧૯૬૩), નગે ઝકાર સિતારના (નવલ. ૧૯૬૪) વગેરે ૧૫ નવલો, નીત્રા (વા. સ., ૧૯૬૦), હિના (વા. સ., ૧૯૬૩), રિમત અને આંસુ (વા. સ., ૧૯૬૬), ઉપર શિક્ષણને લગતા ૩ પ્રકાશન. નદનવન (રેખાચિત્ર ૧૯૭૪-ભારત સરકારનો પુરસ્કાર મળ્યો), પ્રેરણાસંગ્રહ (કા. સ. ૧૯૭૦), સરકાર સુધા (રેખાચિત્રો ૧૯૭૧), ઇતિહાસ કથામાળા (રેખાચિત્રો ૧૯૭૧), સંપાદન લોકસાહિત્યમાળા. ૩-૩ (૧૯૬૩-૧૯૬૬) વગેરે

કમલ સુથાર ઈ. સ ૧૯૪૦

જ. ૨૫-૩-૧૯૪૦ પુરુષોત્તમનગર (જિ સાબરકાંઠા) હિંદી સાથે બી.એ. સાહિત્યરત્ન (હિ.), રાષ્ટ્રમાયા, આચાર્ય (વર્ધા), હિંદી સેવક (ગુજ. વિદ્યા અમદા), બીએફ (હિ., ગુજ.), એસસી સી. વગેરે. હિંમત હાઇસ્કૂલ હિંમતનગર (જિ. સાબરકાંઠા)માં શિક્ષક રચના : સંઘર્ષ વડી (નવલ), જગતસરા (નવલ), સમાધાન (નવલ), એક અને એક (લઘુનવલ) (પાછલાં બેક સામયિકોમાં)

કમળાખડેન રતનચંદ સુતરિયા (જુઓ આરંભમાં ગુ. સા. સત્તાના સહયોગમાં) કાંતિલાલ ડાહ્યાભાઈ ત્રિપાઠી

ઈ. સ ૧૯૩૦

જ. ૬-૧૦-૧૯૩૦, પડોળી (જિ. ખેડા),

મોટા આદાણુ ગુજરાતમાં અને એસ એસ સી. (૧૯૫૮), સંસ્કૃત 'વિશારદ'. સાપારતલ (હિં. ૧૯૬૦), કેદ્ર સરકારના પુરાતત્ત્વ વિભાગ (વડોદરા)માં કાર્યકર ૧૯૭૦-'૭૧માં 'વિશ્વામિત્રી'નું મૂળ, ઉપરાંત વિવિધ ક્ષેત્રે સ-શે ધનપ્રવૃત્તિ કચ્છ અખડાસા, ધોળકા-ધંધુકા, ખખાત વગેરે સ્થળોમાં ઉત્ખનન. અનેક સાંસ્કૃતિક સંસ્થાઓના સભ્ય ને ગુજરાત ઇતિહાસ પરિપક્વ મંત્રી (૧૯૭૨થી) રચના: પ્રતાપધામ પાવાગઢ (૧૯૭૧), કપરાંત અનેક સામયિકોના પુરાતત્ત્વ વિષયક લેખો, સૂરસગમ (સપા. ૧૯૭૦), કેટલાક નાટકો (મજવાયાં; પણ અપ્રસિદ્ધ)

કાંતિલાલ મોતીલાલ કાપડિયા

ઈ. સ. ૧૯૧૩

જ. : ૨૧-૧૦-૧૯૧૩, નવસારી સુરતી હાડ વે. વણિક. ૧૯૩૬માં ઇન્ટર સાયન્સ, ૧૯૫૫થી 'હાડ મિત્ર' માસિક સંપાદન અન્યાન્ય સામયિકોમાં લેખન પ્રવૃત્તિ વાર્તાઓ તેમ નાની કવિતાઓ.

કુતુબ અબ્દુલ હુસેન 'આઝાદ'

ઈ સ ૧૯૨૨

જ. : ૨૭-૧૧-૧૯૨૨, ખગસરા (જિ. અમરેલી). હાઠીની વહોરા પ્રાથ ગુજરાતી, હિંદી ૬ ધો. 'અદાલત' 'પુકાર' 'હલચલ' વગેરે માસિકોના સંપાદન પછી ૧૯૫૩થી 'તમત્રા' (વહોરા જાતિનું પત્ર)ના સંપાદક. રચના: આગ અને ખાગ (કાવ્ય ૧૯૬૪), હસતા ઝાંખો (કાવ્ય ૧૯૬૯), શરણુઈ (કાવ્ય ૧૯૭૨), નવી મા (કથા વાર્તાઓ. ૧૯૭૨), અરમાન (કાવ્ય ૧૯૭૩) વગેરે

કૃષ્ણકાંત એચ.જી.વલાલ કડકિયા

ઈ સ ૧૯૪૦

જ. : ૨૯-૯-૧૯૩૦, દેવગઢ બારિયા દસાનીમાં વે. વણિક પ્રાથ માધ્ય. દેવગઢ બારિયામાં. ૧૯૫૭ ત્યાંથી એસ એસ સી ૧૯૬૨માં બી.એ. (ગુજરાતી), ૧૯૬૪માં એમ.એ. (ગુજરાતી), હિંદી ડા.મા (ગુજ. યુનિ), સામયિકોમાં નિબંધોથી સરખાત, ૧૯૬૯, અત્યારે સાળરમતી કોલેજમાં અધ્યાપન કાર્ય રચના કાવ્યગંગ : કુમળાયા (કા. સ. ૧૯૬૧), વાદળ (કાવ્ય ૧૦૬૧), સ્વરૂપ (નવલ ૧૯૬૦) વગેરે અત્યારે '૧૯૨૧ થી ૧૯૪૦ સુધીની હિંદી અને ગુજ. એતિ નવલકથાઓનો તુલનાત્મક અભ્યાસ' એ વિષયનો પીએચ ડી.નો મહાનિબંધ માન્ય થયો છે.

કોકિલા હરિલાલ દીવાન ઈ. સ. ૧૯૩૦

જ. : ૧-૫-૧૯૩૦, સુરત. પતિને કારણે મુળદેમાં દસા સુતી પેરવાડ વણિક ૧૯૫૩માં બી.એ., ૧૯૬૦માં એમ.એ. (એક એસ એન ડી ડી યુનિ) ૧૯૪૯-૧૯૫૨ એલ આઈસી ના પ્રતિનિધિ ૧૯૬૫થી કાવ્ય લેખન રચના: નવોદિતા (ખિપિત ગ્રંથેરી સાથે, ૧૯૭૨), આવકાર' (સહ-પ્રકાશન કા. સ., ૧૯૭૩)

ગિરિનજારકર કેશવલાલ વ્યાસ

ઈ સ ૧૯૦૯

જ. : ૩૧-૫-૧૯૦૯, ભૂનાગઢ. બાળખેડા-વાળા આદાણુ, પ્રાથ માધ્ય લણીધાર, ભૂનાગઢ વગેરે ૧૯૨૯માં મૅટ્રિક કોલેજ ભૂનાગઢ ૧૯૩૩માં બી.એ. (સરકૃત), ૧૯૪૦ અમદાવાદથી એલ.એલ. બી રાજકોટમાં વકીલાત થી રાગ્યાત, પછી ભુદાં ભુદાં રાજ્યોમાં ન્યાય ક્ષેત્રે. ૧૯૬૮માં નિવૃત્ત ૧૯૩૪થી સાહિત્ય પ્રવૃત્તિને વેગ-'કૌમુદી' વગેરે સામયિકોમાં લેખો દ્વારા રચના: ભગવાન સોમનાથ (નવલ. ૨ ભાગમાં, ૧૯૬૩-૬૪), મણિમોહના (નવલ ૨ ભાગમાં, ૧૯૬૪-૬૫), પરદેશી સંન્યાસી (૧૯૭૨), નયને નીતરે નેહ (નવલ ૧૦૬૬), રસન્યોત (નવલ ૧૯૬૮), હુય હે તે હલહલે (નવલ ૧૯૬૯) વગેરે

ગુણવત મંગળજી ભટ્ટ ઈ સ. ૧૯૩૭

જ. : ૧૭-૧૯૩૭, અખાળા (ગીર), અત્યારે મુંબઈ સોરઠી શ્રીગૌડ માળવીય આ અં પાંચ વોરણ વર્તમાન પત્રકાર રચના 'શ્રદ્ધાદીપ' (દંષ્ટાંત-કથાઓ. ૧૯૬૪), જીવન ઝગ્ગાવાન (નવલ ૧૯૬૬), ૧૬ નવલકથાઓ, લોકકથા સમૂહ-શ્રી સોરઠદેશ (૧૯૭૨) ને સાલન સંપાદનો ગોરધનદાસ જીવરાજ સોરઠિયા

ઈ. સ ૧૯૩૨

જ. : ૧૨-૨-૧૯૩૨, કાંતાવ (જિ. અમરેલી), આરૂ સ્વામિનારાયણ સપ્રદાયી, ૧૯૭૩થી સ્વામિનારાયણ સપ્રદાયને લગતા ૨૬ જેટલા ગ્રંથોનું ૧૯૭૫ સુધી પ્રકાશન, જેમાં પ્રેમસખી પ્રેમાનંદ સ્વામી, નિષ્કુલાનંદ સ્વામી, મુક્તાનંદ સ્વામી, પ્રહ્લાનંદ સ્વામી વગેરે મહત્વનાં.

ગોવર્ધનજી વિઠ્ઠલજી જોશી શાસ્ત્રી

અત્યારે રાંદેર. આદાણુ સાહિત્ય ધર્માચાર્ય-કાવ્ય પુરાણતીર્થ, શુદ્ધાદ્રેતભૂષણ, સાહિત્ય-રત્ન (હિં), સાહિત્યાચાર્ય (હિં) હિન્દી શબ્દમજરી, ગુજ. શબ્દસૌરસ, અનુવાદમ-જરી, શ્રીમદ્વલશાચાર્ય, શ્રીમદ્ગુસાર્થજી, શ્રી

હરિરામજી, શ્રીકૃષ્ણ મનુ શ્રીદેવગીતદના-ચાર્યજી, મહાકવિ કાલિદાસ વર્ગે પુનિત્રા ઓતુ પ્રકાશન અનેક સામયિકોમાં ધાર્મિક લેખન પ્રવૃત્તિ

ચંદ્રકાંત જેઠાલાલ પડયા ઈ. સ. ૧૯૨૦

જ. : ૩૧-૮-૧૦૩૦, ધરમપુર (જિ. વા. સાહ), વ. ઘોડાસર (તા. મહેમલાવાદ) નવસારી હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક. રચના. ગવાલા અને ન્યાત (બાલકથા, ૧૯૬૬)

ચંદ્રકાંત નવલશંકર દવે

ઈ. સ. ૧૯૩૫

જ. ૧૭-૮-૧૯૩૫, લોડિયા. વ. અલિ-યાખાડા (જિ. ભરૂચગર). ઓ. પ્રા. ૧૯૩૫ મા. એસ એસ સી. ૧૯૬૦માં બી.એ. ૧૯૬૯માં એમ.એ. ૧૯૭૦માં બી.એડ. ૧૯૭૩માં એમ.એડ. ૧૯૫૩ ૫૪માં પ્રા. શિક્ષક. ૧૯૫૪-૬૦ માધ્ય. શિક્ષક ૧૯૬૦-૬૧ પી. ડી. કોલેજ-માં અધ્યાપક ૧૯૬૩થી શિક્ષણ. નિરીક્ષક. ૧૯૫૮થી લેખનકાર્ય. સામયિકોમાં બાળવાર્તાઓ (૧૫), નવલિકાઓ (૧૦૦), લેખો (૨૦), રેડિયોનાટક (૬), રેડિયોવાર્તા (૬), લઘુનવલ (૨) અનુવાદ (૫૦), શિક્ષણવિષયક લેખો (૫) ને નવલકથા (૧) પ્રકાશન: 'વેતરેખા (વા. સ., ૧૯૬૫)

ચંદ્રિકા જ્યોતિર રાવળ

ઈ. સ. ૧૯૪૭

જ. : ૧૬-૭-૧૯૪૭. હળવદ. ઓ. સ. પ્રા. બી.એ. ૧૯૭૩થી લેખનની રાગ્યાત-માત્ર કુરસદમાં શોખ ખાતર 'સ્ત્રી' વગેરે સામયિકોમાં

ચિતુભાઈ અંકુલાલ શાહ, 'અંકુલ શાહ'

ઈ. સ ૧૯૪૬

જ. : ૫-૨-૧૯૪૬. શંખલપુર (તા. ચાણ-રમા, જિ. મહેસાણા.) વીસા શ્રીમાળી ગ્રંથ. જ. વણિક. બી.કોમ. ૧૯૬૭ ૭૦ વડાલી (જિ. સાળરકાંઈ)ની હા. સ્કૂ માં શિક્ષક પછી સરસપુર મિલ્સ (અમદા). ૧૯૭૦ થી ૧૯૭૩, પછી 'મે કુમાર ડાયમેંડ કાં. મહાસ'ન' દ્રાવેલિંગ સેલ્સમેન. 'કુમાર' પ્રસ્થાન' માનવ' 'સ્ત્રીજીવન' વગેરે સામયિકોમાં લેખન-પ્રવૃત્તિ

ચિમનલાલ જયરાકર સોમપુરા

ઈ સ. ૧૯૨૬

જ. : ૮-૭-૧૯૨૦, ગ્રાં.પ્રા. સોમપુરા સ-હાટ પ્રાથ પ્રાગ્યામાં માધ્ય કરી ૧૯૩૯માં મૅટ્રિક પ્રાં.પ્રા. કેમિકલ્સમાં કાર્ય કર્યા પછી

૧૯૪૬માં મુખર્દિ રચુનિ મેરો. માં સેવા. સામ-
યિકોમાં બાળવાર્તાઓ વગેરેનું લેખન રચના.
પ્રીતિસંગમ (નવલ ૧૯૭૦), લખ્યા લેખલ
મોટી (૧૯૭૦) ઊર્મિના અગનખેલ (નવલ.
૧૯૭૩) બહેનોના પરિચય 'સ્ત્રીજીવન'માં
ચાલુ છે

જટભાઈ લાલજી પતિયા ઈ સ ૧૯૩૪
જ : ૬-૫-૧૯૩૪, મુજ. (કચ્છ) વ
માંડવી (કચ્છ) પોકરણા બ્રાહ્મણ ૧૯૫૨માં
મેટ્રિક સામયિકોમાં નવલિકા પ્રકાશન રચ-
ના મનના મુગજળ (નવલ ૧૯૭૩)

નયતી હંસરાજ ધોડાઈ ઈ. સ ૧૯૩૫
જ. ૭-૬-૧૯૩૫ ઓખા (જિ. નમ-
નગર). લોહાણા. ૧૯૬૨માં બી.એ. ૧૯૬૪માં
બી.એડ ૧૯૫૬થી લેખનપ્રવૃત્તિ રચના રગ-
વ્યગ (કથાક્ષિકાઓ ૧૯૬૮), ટોફીનાં બે પેકેટ
(વા સ, ૧૯૬૯), ચંદન (સપા કાવ્યો ૧૯૭૦)
ગુજન (સંદર ૧૯૭૧) યરોડ (સંદર. ૧૯૭૨)
નયકુમાર રણજીડભાઈ શુક્લ

ઈ સ ૧૯૩૩
જ. ૧૫-૫-૧૯૩૩, વડોદરા. બ્રાહ્મણ
૧૯૬૩માં એમ.એ. ૧૯૭૩માં '૧૯૪૨ની હિંદ
છાટોની' લડતમાં અમદાવાદનું પ્રધાન' પર
મહાનિબંધથી પીએચ.ડી. ૧૯૬૪થી હ. કા
કોલેજ અમદા માં ઇતિહાસનું અધ્યાપન-કાર્ય
સામયિકોમાં લેખન પ્રવૃત્તિ રચના. રાષ્ટ્ર
સમૃદ્ધતા દેશોનો ઇતિહાસ (૧૦૭૪)

નયકુમારી નયસુખલાલ જોશીપુરા
ઈ સ ૧૯૦૧
વડનગરા નાગર, જન્મસ્થાન પેટલાદ રવ
સાક્ષર નયસુખરામ પુ. જોશીપુરાના ધર્મ-
પત્ની રચના 'આત્મિકમ' (કાવ્ય ૧૯૭૧)

નિતેન્દ્ર અમૃતલાલ દવે ઈ સ ૧૯૨૨
જ. ૧-૮-૧૯૨૨, વાલમ વ. વિસનગર
વિસનગરા નાગર બ્રાહ્મણ. મા. માધ્ય વિસ-
નગર ૧૯૪૩માં સેન્ટ ઝેવિયર્સ કો. મુખર્દિથી
બી.એ. ૧૯૪૫માં ત્યાંથી એમ.એ. ગુજ. અને
મ. ૧૦૪૬ ૪૭ નવસારી ગાડાં કોલેજમાં,
૧૯૫૭ પદ વિસનગર કોલેજમાં, ૧૯૫૮ ૬૨
સુરેન્દ્રનગર કોલેજમાં, ૧૯૬૨ ૬૫ ગુજરાત
કોલેજ અમદાવાદમાં, ૧૯૬૫ ૭૦માં ફરી વિસ-
નગર કોલેજમાં ને ત્યાં ૧૯૭૦માં આચાર્ય.
અનેક સરચાઓના સહાય સભ્ય રચના.
વિસનગરની મ્હા (૧૯૪૦), સાહિત્યનું ઘડતર
(૧૯૫૫), આસ્વાદ વિવેચન સંગ્રહ. ૧૮૫૭,
પાશ્વત્ય સાહિત્ય-સિદ્ધાંતો અને સ્વરૂપો (૧૯-

૬૧), સાહિત્યિક નિબંધમાળા (સહ લેખન.
૧૦૬૧), વિશ્વનાથ જાનીજીત પ્રેમપત્નીસી'
(સહસંપાદન)

જવણુલાલ છગનલાલ જોશી
ઈ. સ. ૧૯૧૨

જ. ૩ ૧-૧૯૧૨, ડભોઈ (જિ. વડોદરા)
ઓ ટોળકિયા બ્રા. મા. માધ્ય. ડભોઈમાં
૧૯૩૨માં મેટ્રિક ૧૯૩૬માં એડવોકેટ, ૧૯-
૪૮માં કોવિદ (હિ.), ૧૯૫૦ રાષ્ટ્રસાધારણ
(હિ.), ૧૯૫૦માં સાહિયવિચારક (હિ.),
૧૯૫૨માં સાહિત્યરત્ન (હિ) ૧૯૫૭માં એસ.
ડી સી. ૧૯૫૮માં સીનિયર એચ એસ એસ.
૧૯૫૬માં બી.એ. (હિ) ૧૯૬૨માં એમ.એ.
(અલીગઢ યુનિ.), ૧૮૫૪ થી ૧૯૬૨ સુધી
ખેડા જિલ્લાની વિવિધ હા. સ્કૂ. માં શિક્ષક
પછી પ્રમીર્ણ વ્યવસાય ૧૯૬૨થી રાજકોટ-વીર-
બાઈમાં મહિલા કોલેજમાં હિંદીનું અધ્યાપન-
કાર્ય ભક્તકવિ દયારામના શિષ્ય રણજીડ
જોશીના પ્રપૌત્ર. દયારામના સાહિત્યના માર્મિક
જ્ઞાતા તદ્વિષયક અનેક લેખોનું લેખન સં-
પાદન ગ્રંથો. બિનચખત્રીસી (૧૯૩૯), કોતુક
રતનાવલી અને પિંગલસાર (૧૯૪૦), દયારામ-
વાક્યસુધા (૧૯૪૧), દયારામ સાગરલહરી
(૧૯૪૨), દયારામ કાવ્યમણિમાળા ભા. ૬કો
(૧૯૪૮), દયારામ કાવ્યમૃત (૧૯૪૯), દયા-
રામ કાવ્યમણિમાળા, ભાગ ૩ ઝો-સંશોધિત
સંપાદન (૧૯૫૬), અનુભવ મંજરી (દયારામ-
ની પ્રજા કૃતિ, ૧૯૭૧), દયારામ રસધારા ધારા
૧ થી ૬ (કે. કા. રા. સ્ત્રી સાથે, ૧૯૬૧-૭૬)

જેઠાલાલ છોટાલાલ શાહ, 'ઊર્મિલ'
ઈ સ. ૧૯૧૫

જ. સ. ૧૯૭૧ના પોષ વદિ ૧૨, સાવલી
(જિ. વડોદરા) દસાખરાયતા વણિક અ. યો
પાય સુધીનો વ્યવસાયે 'છીકણીના વેપારી
૧૯૩૧થી સામયિકોમાં લેખન ૧૯૩૫થી સ-
સ્કૃત સાહિત્ય તરફ લેખનનો વળાંક રચના
જીવનસંસ્કૃતિ (નિબંધસંગ્રહ ૧૯૩૭)

જોરાવરસિંહ દાનુભાઈ ભટ્ટ
ઈ. સ. ૧૯૪૦

જ : ૧૦-૧-૧૦૪૦, આકુરુ રાજપૂત અ-
લ્લાસ ૧ ૪ ધોરણ આકુરુની પ્રાય સાળામાં,
૫ થી ૯ ધોરણુ. જોળકા હસનઅલી હાઈસ્કૂલ-
માં, ૯ થી ૧૧ ધોરણુ. વિદ્યાપીઠની વિનીત.
ગુજરાત વિદ્યાપીઠ (અમદાવાદ). એસ.એસ.
સી. (૧૯૫૭), બી.એ. સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજ (૧૯-
૬૧), એમ.એ. બી.એ. વિદ્યાભવન (૧૯૬૩),
ગુજરાતી અને ઇતિહાસ સાથે (પ્રાચીન સાર-

તીય સંસ્કૃતિ). સને ૧૯૫૮માં કોલેજના બી.એ.
વર્ષ દરમિયાન સ્વ. શ્રી મેઘાણીની 'સૌરાષ્ટ્રની
રસધાર' લાલુવામાં આવતા લોહસાહિત્ય અને
લોકવાર્તાઓ તરફ આકર્ષણ જન્મ્યું. વેકેશનના
સમયમાં લોકગીતોનો સંગ્રહ શરૂ કર્યો સૌ
પ્રથમ બુદ્ધિમકાશમાં ૩ હપ્તે લેખ પ્રગટ થયો.
એ અરસામાં મુખર્દિમાં ચોનચેલ અખિલ હિંદ
લોકસાહિત્ય સમેલનમાં કે. કા. શાસ્ત્રી
તથા ડૉ. એલ. ડી. જોશી સાથે હાજર રહીને
પેપર વાંચવાની તક મળી. પછી તે લોકસાહિ-
ત્યનું સંશોધન અને સંપાદન. લોકસાહિત્ય
સમિતિ તરફથી પ્રગટ થયેલ લોકસાહિત્યમાળા
મણિકા ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭માં લાલ પ્રદેશના લોક-
ગીતોનું સંપાદન કર્યું એમની રચનાઓ :

'પથિક' માસિકમાં લોકસાહિત્ય અંગેના
લેખો શરૂ કર્યા એ પછી સદેરા, ગુજરાત સ-
માચાર અને જનસત્તામાં લેખમાળાઓ શરૂ
થઈ પછીથી 'અખડઆનંદ' જનકલ્યાણ 'સ્વા
ધ્યાય' વગેરેમાં લોકકથાઓ અને સંશોધન-
લેખો લખવા શરૂ કર્યા. ૧૯૬૫થી આકાશવાણી
પરથી લોકવાર્તાઓ નિયમિત રીતે રજૂ થવા
લાગી, જે આજે પણ ચાલુ છે ૧૯૬૩માં
એમ.એ. પછી પચ્ચીસ હાઈસ્કૂલ સરસપુર-
માં નોકરી સ્વીકારી છએક માસ બાદ સેન્ટ-
ઝેવિયર્સ કોલેજમાં આપ્યાતા તરીકે કામ કર્યું
અને ત્યાર બાદ ગુજરાત રાજ્ય સહકારી સંવ-
ના (સને ૧૯૬૫) પ્રકાશન અધિકારી તરીકે
જોડાઈને 'સહકાર' સાપ્તાહિક અને 'આમ-
સ્વરાજ' માસિકનું સંપાદનકાર્ય સંભાળ્યું.

પ્રકાશનો. મરદ કસુબલ રંગ ચડે (લોક-
વાર્તાઓ, ૧૯૬૮), મરદાઈ માયા માટે (લોક-
વાર્તાઓ, ૧૯૭૦), સને વરતી રાણુગાર, (લોક-
વાર્તાઓ ૧૯૭૧—સંપાદન), આપણું (કસબી-
ઓ, આમજીવનના રેખાચિત્રો, (૧૯૭૨), ટુકો
સાજણુ સંકર (લોકસાહિત્યની પ્રણય કથાઓ
૧૯૬૨—સંપાદન), સાજણુ આવ્યા હે સખિ
(લોકસાહિત્યની પ્રણયકથાઓ ૧૯૭૩—સંપા-
દન), લોકસાહિત્યની નાગકથાઓ (૧૯૭૩—
સંપાદન), કારાણી કજ શ્રી દલેરાય કારણીના
લોકસાહિત્યનું સંપાદન (૧૯૭૨—સંપાદન),
શ્રીકારાણી અભિનંદન ગ્રંથ (૧૯૭૩—સંપાદન),
લોકસાહિત્યની અશ્વકથાઓ, (૧૯૭૩—સં-
પાદન); બાલસાહિત્ય દોશીનો દીકરો બાચી
લાગ્યો. (બાળકો માટેની લોકકથાઓ, ૧૯૬૩),
મહાબો આચર (૧૯૭૩), તારા બાપ કાબરના
કાંધાવાળો (૧૯૭૩), મોટું કોણુ (૧૯૭૩);
સંસ્કૃતિ લોકજીવનના મોટી લોકસંસ્કૃતિ

—૧૯૭૫), ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ(લો. સ. ...૧૯૭૬)

ન્યાયતિરકુમાર ગોવિંદલાલ રાવળ

ઈ. સ. ૧૯૪૨

જ. : ૩૧-૩-૧૦૪૨, અમદાવાદ. વ. : હળવદ (જિ. સુરેન્દ્રનગર), અભ્યાસ ઇન્ટર આર્ટસ અને જીનિયર તથા સીનિયર હિન્દી શિક્ષક સનદ, રાષ્ટ્રભાષાભવન (હિં.), ૧૯૬૬-૭૪ વચ્ચે શિક્ષણ કાયે, ૧૯૬૭થી લેખન-પ્રવૃત્તિ સામયિકોમાં. રેડિયોનાટકના લેખક : ૧૯૬૬માં નવલિકાલેખનમાં પ્રવેશ. ૧૯૭૪થી સ્ટેટલાઇટ ઇન્સ્ટ્રક્શન ટેલિવિઝન એકસ્પેરિમેન્ટ ટી.વી. રિકર્ડ રાઇટર તથા રચના : નવલકથાઓ : ૬૨ એક આજ બહે (૧૯૬૬), અંખના (૧૦૭૦), ઘડલિયેરગણાળો (૧૯૭૦), યુક્તા (૧૯૭૩), સગ સગ સપનાં (૧૯૭૪), ઉત્તરદક્ષિણ (૧૯૭૬), ચંદ્ર એક અમાસનો (૧૯૭૫), પ્રીત બની શમણ (૧૯૭૫), ભવરા બન નાદાન (૧૯૭૫); નાટ્યસંગ્રહ : દક્ષિણ (૧૯૭૬)

તનુસુખ પ્રાણુશંકર ભટ્ટ ઈ. સ. ૧૯૧૧

જ. : ૨૧-૩-૧૯૧૧. વેકરિયા (જિ. અમરેલી). ઓ. સહસ્ર આશ્રણ. પ્રાય. ભક્ષરખાદ માં. માધ્ય. સાબરમતીઆશ્રમ અમદાવાદમાં (૧૯૧૬-૨૫) અને ભાવનગર દક્ષિણમૂર્તિ-ભવનમાં. ૧૯૨૭માં ગુજ. વિદ્યાના વિનીત. ૧૯૨૭-૨૮માં અગ્રેજીનો ધરમેળે અભ્યાસ. કાશી અભ્યાસ માટે, પણ ન ક્ષવતાં પાછા સાબરમતી આશ્રમમાં. ૧૯૩૦માં દારીકૃત્યમાં (નં ૧૩નો) ૧૯૩૦માં ધારાસભ્યા જતાં કરાડી માં ધરપકડને ૩ માસની જેલ ૧૯૩૩ સુધી અવારનવાર જેલ નિવાસ. ૧૯૩૫માં પ્રૌઢાચેટરી હા.સ્કૂ. અમદા થી મેટ્રિક. ૧૯૩૫થી મુખર્ષિ એલિફન્ટાન ડો.મા અભ્યાસ અને ૧૯૪૦માં બી.એ. ૧૯૪૧થી અમદાવાદ ચિ. ન. વિદ્યા-વિહારમાં શિક્ષક. ૧૯૪૩માં ગુજરાત વિદ્યા-સભામાંથી પહેલા વગમાં (ગુજ.થી) એમ.એ. ૧૯૪૭થી મુખર્ષિ સિદ્ધાંત ડોલેજમા અને ૧૯૫૬માં મુખ્ય અધ્યાપક ૧૯૫૭માં 'દસપતરામ. કાવ્યાભિગમ' વિષયથી પીએચ ડી (સુ. યુનિ.) ૧૯૭૧માં નિવૃત્ત. રચના : મેં પાળે કુડાવી (પ્રવાસ ૧૯૪૬), દારીયાના (ખડકાવ્ય. ૧૯૫૦), કાવ્યલહરી (કા. સ ૧૯૫૫), મહાત્મા યન મહાકાવ્ય (૧૯૭૩)

દક્ષિણકુમાર ગૌવરીશંકર જોશી

ઈ. સ. ૧૯૧૯

જ. : ૫-૧૧-૧૯૧૯, કરિયાણા (સો). વ.

ગેંડળ. ખેડાવાળા આશ્રણ. છેલ્લાં ૫૦ વર્ષથી અમદાવાદમાં. મુખર્ષિ યુનિ.ના બી.એસસી. (૧૯૪૨) પ્રવૃત્તિ મિલમાં પ્રોસેસિંગમાં પક્ષિ-ચિત્ર માસ્તર હવે નિવૃત્ત. શ્રી 'ધૂમકેતુ'ના મોટા પુત્ર રચના. ધૂમકેતુના જીવન ધારતરની વાર્તા ભાગ ૧ (૧૯૬૫), ધૂમકેતુની ઉત્તરયાત્રા (૧૯૭૧), બે સાહિત્ય-સપ્તા (૧૯૭૫), કુરુક્ષેત્ર ને પંથે (૧૯૭૫, પેક નવલ.)

દીનાનાથ સોમેશ્વર વ્યાસ

ઈ. સ. ૧૯૨૭

જ. : ૭-૧૧-૧૯૨૭, અરસવણી (જિ. ખેડા). વ. : મહેમદાવાદ (જિ. ખેડા) બાલાર્ક આશ્રણ, એમ.એ. (બના. હિં. યુનિ.). શિક્ષણકાયે રચના : વિકસત નગર મહેમદાવાદ (૧૯૬૭), વર્ષામગલ (કા. સ ૧૦૬૮). કપરાંત સામયિકોમાં તેમજ આકાશવાણી માટે વાર્તાઓ ૩૫૦૦ વગેરે.

દિનકરરાય કેશવલાલ ભટ્ટ, 'મીન-પિયાસી' ઈ. સ. ૧૯૧૦

જ. : ૨૧-૬-૧૯૧૦ ચૂડા. પ્રમોશનાગર આશ્રણ. સ્વ. અંહુ ભટ્ટના ભત્રીજાના પુત્ર ૧૯૨૯માં ભરડા હા. સ્કૂ. મુખર્ષી મેટ્રિક. ૧૯૨૯થી કવિતાલેખન : ૪૫૦ થી ૫૦૦ જેટલાં લખાયાં. ૧૯૩૧ થી ૧૯૪૦ વેદકીય વ્યવસાય. રચના : વર્ષાજલ (કા. સ. ૧૯૬૭), પખી જગત, નરસરોવરનાં પક્ષીઓ (૧૯૬૯)

દિનેશચંદ્ર બાલુભાઈ જરીવાલા

સુરત ૧૯૪૬માં બી.એ. ૧૯૫૨માં એમ.એ. ૧૯૫૪માં એસ ટી.સી. ૧૯૬૦માં બીએડ. (વડોદરા). ૧૯૪૬થી સુરતમાં શિક્ષક. ૧૯૬૫માં આર ડી કોન્સ્ટ્રક્ટર હા. સ્કૂ મા આચાર્ય રચના 'અચંતા' (કા. સ, ૧૯૪૫), સોણલાની પાળે (કા. સ., ૧૯૬૬), રૈતીલું ફહેડુ (વા. સ, ૧૯૬૭), 'આરત પુષ્પો (ગદ્ય ભાવનાઓ, ૧૯૪૮), નવતાર-આપાદરોન (સહસંપાદન, ૧૯૭૦)

દિલીપ એન રાણુપુરા ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. : ૧૪-૧૧-૧૯૩૨, ધધુકા ૧૯૫૬માં જીનિયર પી ટી સી સુરેન્દ્રનગર પંચાયતની પ્રાય. શાળામાં શિક્ષક અત્યારે બજાણામાં શાળાના આચાર્ય. રચના : ૧૯૬૪થી લઈ ૧૦-૭૪ સુધીમાં ૧૫ જેટલી નવલકથાઓ

દીપક કાશીપુરિયા ઈ. સ. ૧૯૪૨

જ. : ૬-૭-૧૯૪૨, કાશીપુરા (જિ. વડોદરા), વ. : અત્યારે નડિયાદ. ૧૯૬૦થી લેખન-પ્રવૃત્તિ રચના : મિલન એક યુગ પછીનું (ન-

વલ), કાંટાળી કેડી પર ૩૫૫ (નવલ.), આંધી હોરાનાં અમરનોની (નવલ.), ૩૫૨માં પ્રયોગ અન્ય રચનાઓ

દુલેરાય મલુદાસ માંડલિયા

ઈ. સ. ૧૯૧૮

જ. : ૧૮-૧૦-૧૯૧૮. બાલમા (જિ. ભાવનગર). વણિક પ્રાય. બાલમામાં મા ય. મેરજીમાં, ત્યાંથી ૧૯૬૮માં મેટ્રિક. ૧૯૪૨માં શામળાસ કો. (ભાવનગર)થી બી.એ. નિબલ ભારત આયુર્વેદ વિદ્યાપીઠના 'ભિષક'. ઘોઠો મુખર્ષમાં 'કોમરો'નો પણ અભ્યાસ ૧૯૪૨માં આઝાદીની લડતમાં જેલ નિવાસ. મુક્તિ પછી ભાવનગર જિલ્લામાં આમસેવાનુકાય. રચના. પ્રયોગનાં પગધિયાં (૧૯૫૬), ભક્તિ વિચંતી સેવા ગામની (૧૯૬૦), શુદ્ધિપ્રયોગ મારી દષ્ટિએ, પક્ષવિવેક અને પક્ષશુદ્ધિ (૧૯૬૧-૬૨), પુરાઈ પાત્રસૃષ્ટિનું સારોહન (અમગઠ), ગોપાલદર્શન-સા ૧ થી ૬ (૧૯૭૧ થી ૧૯૭૫), ભરવાડ-આહીર (૧૯૭૬), પછાતમાથે પછાત (૧૯૭૪)

દેવકુમાર જેઠાલાલ મોટા, 'શિવદૂત'

ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. : ૬૩-૧૯૩૨, કાટકોળા (જિ. ભાવનગર), હાલમાં પોરબંદર ખરડાઈ આશ્રણ. ચિત્રકાર અને પુરાતત્વ સંશોધન ઇષ્ટ વિષયો રચના. સોનલની સખાતે (ઐતિ. નવલ. ૧૯૭૧), ખરડાના શૂરા અને સત (વા. સ, ૧૯૭૧), ખરડાની રાજમાતા કલાભાઈ (ઐતિ. નવલ., ૧૯૭૨)

નટવરલાલ શંકરલાલ જોશી

ઈ. સ. ૧૯૧૭

જ. : ૧૬-૧૦-૧૯૧૭ રતનપુર (જિ. પચ-મહાલ) હાલ અમદાવાદ ત્રિવેદી મેવાડા આશ્રણ ૧૯૩૫માં મેટ્રિક. ૧૯૩૬માં બી.એ. (સંસ્કૃત), ૧૯૪૧માં એલએલ.બી. ૧૯૪૨માં એમ.એ. (ગુજ.સંસ્કૃત). ૧૯૪૧ થી ડી હાઈ-સ્કૂલમાં આચાર્ય રચના. વિદ્યુલ્લેખા (કા. સ, ૧૯૫૦), મદસ્મિત (હાસ્ય કટાક્ષ લે. સ., ૧૯૬૬), અતુરાધા (કા. સ., ૧૯૬૭)

નટવરલાલ બાણુજી શાહ કાટકોરિયા

ઈ. સ. ૧૯૨૧

જ. : ૨૩-૫-૧૯૨૧, રાજકોટ વ : વધળી (સોરઠ). હસા સોરઠિયા વે. વણિક. મુખર્ષથી મેટ્રિક ૧૯૩૮માં સામયિકોમાં પત્રકાર તરીકેની સેવા રચના : સુનદા (ના ૧૯૫૮), કપરાત નવલકથાઓ : રાગ અતુરાગ (૧૯૬૨),

પાલવડે બાંધી પ્રીત (૧૯૬૪), વાત એક રાત-ની (૧૯૬૪), ઝેર ઢાળ્યા અમૃતક્રમ (૧૯૬૫), હરિ માનસરોવરની (૧૯૬૫), ઉર્વશી, ફરમા વસી (૧૯૬૬)થી ૧૯૭૫ સુધી ૨૧. સસારના રંગ (વા સ., ૧૯૬૪)

નટભાઈ રણછોડલાલ ઠક્કર ઈ.સ. ૧૯૩૭
જ. ૧૪-૧૧-૧૯૩૭, મગોડી (જિ. ગાંધી-નગર). છાંણા બી.એ. અને એમ.એ. અમદાવાદથી. પછી બી.એડ., એલ.એલ.બી. રાષ્ટ્ર-ભાષાત્ત (વર્ધા), એસ.ટી.સી. રચના ગુજરાતીનું વિષય વરતુ (સહ લેખન), આચમન (સહ લેખન), મોગરે મહેક્યા ફૂલ (પ્રસંગો), મીણુ, માટી ને માનવી (પ્રેરક લેખો), અતરની અમીરતા (સ્ત્રીજીવનના લેખ), ફરનાં એકાત મારાં ઠંડકે બળે (કંઠુણુ લેખો), વીતક શા બોલવા અમથા (વા સ.), ઉપરાંત પ્રકાશિત લેખો

નરભેરામ માધવજી સદાનતી

ઈ.સ. ૧૯૨૦

જ. ૧૦-૧૬-૧૯૨૦, મરમઠ (તા. માણા-વદર, જિ. જૂનાગઢ) મહાસદ. પ્રાથ. મરમઠ, માધ્ય. વેગવળ, જૂનાગઢ અને વડોદરા ૧૯૪૦માં મૅટ્રિક. ૧૯૪૧-૪૨માં ડોલેજના વડોદરાનાં બે વર્ષ. ૧૯૪૨માં હિંદુઓની લડત-મા અભ્યાસ છોડ્યો ને ચરવડા ને વડોદરાનો જોડનિવાસ ૧૯૪૨માં મુખર્ષીમાં શિક્ષક અને બી.એ., એમ.એ.ના અભ્યાસ ૧૯૪૮માં જૂનાગઢની આરમ્મીસેનાના સૈનિક ૧૯૪૮થી મુખર્ષી 'જન્મભૂમિ' પત્રમાં વૃત્તાત નિવેદક ૧૯૬૦માં અમદાવાદમાં જન્મભૂમિ-પેટાકાર્યાલયના સંવાદદાતા, ૧૯૬૮માં હિંદી કાર્યાલય માં સંવાદદાતા ૧૯૬૯માં જનસત્તા નારાજકોટ પ્રકાશનના તની થોડા સમય બાદ અમદાવાદ કાર્યાલયમાં મહદનીશ તત્ત્વી અને 'નૂતન ગુજરાત'ના સહાયક સંપાદક રચના શ્રીકૃષ્ણ દર્શન (૧૯૬૮-૧૯૬૯માં ગુજરાતની પર્વતારોહણ ટુકડી સાથે હિમાલયના પ્રવાસની 'જન્મભૂમિ'માં છપાયેલી લેખમાલાનું સંસ્કરણ

નરેન્દ્રકુમાર મયાદાસી કર જોશી

ઈ.સ. ૧૯૧૨

જ. ૧૬-૩-૧૯૧૨, ઠંસા હાલ રાજકોટ મ.છાણુ ૧૯૩૩માં જૂનાગઢથી બી.એ. ડોલેજના સમયથી કાવ્યો વાર્તાઓ લખવા-છાપવાનું શરૂ સરગરી સેવા એમાંથી ૧૯૭૦માં નિવૃત્ત અને વ્યવસ્થિત લેખનારસ. રચના પચાયતી રાજ (૧૯૭૦), ગીતાદર્શન (૧૯૭૦), યોગદર્શન (૧૯૭૪)

નવિનકુમાર ધીરજલાલ દેસાઈ

ઈ.સ. ૧૯૪૪

જ. ૨૦-૧૦-૧૯૪૪, મજગામ (જિ. વલસાડ). વ. ખરસા (જિ. વલસાડ). અનાવળા બ્રાહ્મણ. પ્રાથ. મજગામમાં, માધ્ય. ચીખલીમાં કો.નું બીલીમોરા અંતે વડોદરામાં. ૧૯૬૬માં બી.એ., ૧૯૬૮માં એમ.એ. પેટલાદના વિનયન-વાણિજ્ય વિદ્યાલયમાં શિક્ષણ-કાર્ય નવસિકા કવિતા અભ્યાસલેખો વિવેચન વગેરે સામયિકોમાં

નાનુભાઈ મગનલાલ નાયક

ઈ.સ. ૧૯૨૭

જ. ૧૦-૫-૧૯૨૭, ભાંડતુ (જિ. સુરત). અનાવળા બ્રાહ્મણ રચના. સ્વપ્નલોક ભા. ૧૨ વગેરે ૮ નવલકથાઓ, રંગ અને વ્યંગ (કટાક્ષ), સુદિતા બાલારામ (નાટક), વહેતા પાણી વગેરે ૩ નવલિકાઓ, કચ્છ એવોર્ડ અને અને માર્ટિન લ્યુથરકિંગ એ રાજકીય, આચાર્ય રજનીશ કથા માર્ગે (સામાન્ય)

નૂરભાઈ સમસુદીન એડનવાળા

ઈ.સ. ૧૯૧૪

જ. ૧૯૧૪, મુખર્ષી. વ. ચાલાળા (જિ. અમરેલી), હાલ પૂના દાબીરી વહોરા ગુ. ચાર રચના સમાજ અને સમસ્યા (૧૯૩૯), મનનાં મોટી (૧૯૭૧)

પદ્મકાંત રણછોડલાલ શાહ

ઈ.સ. ૧૯૧૫

જ. ૬-૧૦-૧૯૧૫, વડોદરા લાડવણિક. ૧૯૩૨માં મૅટ્રિક, ૧૯૩૬માં બી.એસ.સી., ૧૯૩૮માં રેડિયો કોર્યુનિકેશન (લડન)ની છેલ્લી ગ્રેડ. ૧૯૪૯માં ક્રિમિકલ એન્જિનિયરિંગ ડિગ્રીમાં (લડન) ૧૯૫૦માં ડિ. કોમ (આઈ.એમ.સી.) ૧૯૫૮માં ચાર્ટર્ડ ગ્રાપાલ (લડન) વ્યવસાય ક્રિમિકલ વગેરેને લગતી ઝકટરીઓમાં મેન્બી મીડિયુર વડોદરા વગેરે. અત્યારે ધારકોપર (મુખર્ષી)માં 'ક્રિમિકલ ડેક્ટરી'નો સ્વતંત્ર બેઠો. અનેક સંસ્થાઓ-સાહિત્ય વગેરેમાં પણ સભ્ય રચના કુતૂહલ ભા. ૧-૨ (૧૯૩૫-૧૯૩૮), મુદ્રાશિક્ષ (બાલ-સાહિત્ય ૧૯૩૮), વિજ્ઞાનના વ્યાપક સ્વરૂપો (૧૯૪૬), માનવ સંજિત વસ્ત્ર-તત્ત્વો (૧૯૬૬), પેટ્રેલિયમ (૧૯૭૦), રસાયણ દર્યાન (૧૯૭૨) વગેરે

પુરુષોત્તમ ગણેશ માવળંકર

ઈ.સ. ૧૯૨૮

જ. તા. ૩-૮ ૧૯૨૮, અમદાવાદ દાદાજી બ્રાહ્મણ કોલેજ રત્નાગિરિના પ્રાથ. માધ્ય. અ

મદાવાદમાં. ૧૯૪૫માં મૅટ્રિક, ૧૯૪૯માં બી.એ. અમદાવાદની એલ.ડી. કોલેજમાંથી ૧૯૫૧માં એમ.એ. ગુજ. કોલેજ અમદાવાદ ૧૯૫૧-૫૩ લડનમાં સ્કૅલ ઓફ ઇકોનોમિક્સ અને પોલિટિકલ સાયન્સમાં પાર્લામેન્ટરી ઇન્સ્ટિટ્યુશનમાં સરોધન અને અનુસ્નાતક અધ્યયન. ૧૯૪૯માં એલ.ડી. કો.માં 'ફેયો', ૧૯૪૯-૫૧, ૧૯૫૩-૬૦ પ્રોફેસર રાજ્ય શાસ્ત્રના ૧૯૬૦-૬૮ ત્યાં જ આચાર્ય સ્વમાનથી છૂટા થયા ૧૯૫૮-૬૮ ગુજ. યુનિ.ના મુલાકાતી પ્રોફેસર પણ. અનેક ઉચ્ચ કોટિની શૈક્ષણિક તેમજ રાજકીય સંસ્થાઓના માનાર્થ સભ્ય. ૧૫૮ ૧૯૫૪માં 'હેરોલ્ડ લાન્ડી ઇન્સ્ટિટ્યુટ'ની સ્થાપના કરી. 'અભ્યાસ' માસિકનું ૧૯૬૧-૭૦ સંપાદન. 'સનિષ્ઠ પ્રકાશન' સંસ્થાના પણ સ્થાપ- અનેક ગુજ. સામયિકોમાં રાજકીય વિષયોમાં કટાર-લેખક. 'લાન્ડી ઇન્સ્ટિટ્યુટ' 'યુવેટિન'ના ૧૯૬૧ સુધી સંચાલક વગેરે. ૧૯૫૧ થી લઈ યુરોપ, અમેરિકા તેમજ પૂર્વના દેશોના પ્રવાસ. ભારતની લોકસભાના અપક્ષીય સભ્ય, ત્યાં સભ્ય તરીકેની ઉચ્ચ કોટિની કામગીરી, નીડર વક્તા પ્રકાશન : વિમરો, વિવિધ વાચ્ય પ્રવચનો રાજ્યશાસ્ત્ર-વિચાર, વિચાર-વહેણ, લોકશાહીનું સ્વરૂપ, ઉપરાંત સામ્યા-બધ પત્રિકાઓ

પ્રદ્યુત્ત જયસુખલાલ જોશી પુરા

ઈ.સ. ૧૯૩૬

જ. ૧૭-૭-૧૯૩૬ વડોદરા. વ. ધારી (જિ. અમરેલી), હાલ રાજકોટ. વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ પ્રાથ. ધારીમાં માધ્ય. અમદાવાદ ૧૯૫૩માં એસ.એસ.સી. ૧૯૫૮માં બી.એ. ૧૯૬૧માં બી.એડ. ૧૯૫૯થી સામયિકોમાં જીવન પ્રસંગો ૧૯૬૩ થી ૬૫ હળવી નિબંધકથાઓ, ૧૯૬૫થી રાજકોટ સી. હાઈ-સ્કૂલમાં શિક્ષક. રચના : જલપન (હાસ્યલેખ-સંગ્રહ, ૧૯૭૧), વહેળાના વિકલ્પો (સદર ૧૯૭૫)

પ્રભાકર બેચરલાલ રાઘવ

ઈ.સ. ૧૯૨૦

જ. સ. ૧૯૨૦ આસો વહિ તેરસ, કરાચી વ. જોડિયા (જિ. નમનગર) માધ્ય. સુધી. કરાચી, મુખર્ષી, અમદાવાદમાં વ્યવસાય પત્રકારત્વ. બાલસાહિત્યિકના રચના હું અને મારી અલી (૧૯૫૨), ૩૫દાન (લઘુનવલ ૧૯૫૩), જળપ્રલય (સાહસરૂપ ૧૯૫૬), જય મહા પરિપક્વ (૧૯૫૬), ખીરખલનો હારયસડાર (૧૯૫૬), આઝાદી નગર અને નટુઈ યાત્રા (બેક પરીકથા ૧૯૬૬) ઉપરાંત ડિટેક્ટિવ કથાઓ (૧૯૬૫-૧૯૭૨-સામયિકો), શ્રીકૃષ્ણ-

ચરિત્ર અને જ્ઞાપરામખાપા (ખેડ ચરિત્ર ૧૯-૭૦-૭૧), જગતી જીવાની (નવલ. ૧૯૬૩), દિલ ખોયુ દુનિયા ખોઈ (નવલ. ૧૯૭૨)

મવીણચંદ્ર ચિમનલાલ પરીખ

ઈ. સ. ૧૯૩૭

જ. : ૨૬-૩-૧૯૩૭, ખેડા. ઝારોળા વણિક. ૧૯૫૫માં એસ.એસ.સી. ૧૯૫૯માં બી.એ. ૧૯૬૧માં એમ.એ. ૧૯૬૬માં પીએચ.ડી. (ત્રણે 'સારસ્વતી સંસ્કૃતિ' માં). શિષ્યવિધાના નિષ્ણાત. ૧૯૬૪થી રાજકોટ વીરબાઈમાં મહિલા કોલેજમાં અધ્યાપક. ૧૯૭૫થી ભો. જી. વિદ્યાભવન અમદાવાદમાં સા. સ. ના અનુસ્નાતક અધ્યાપક. રચના : શુજરાત ઇતિહાસ સંદર્ભે સૂચિ ગ્રંથ ૧ ખંડ ૨ : અભિવેષો (ઈ. સ. ૧૩૦૦ સુધીના) - (૧૯૬૨), Akbar and His Coins (૧૯૭૨), શુજરાતમાં આક્ષીથી નાગરી સુધીનો લિપિ વિકાસ (૧૯૭૪), ભરતનો સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ (ઈ. સ. ૧૦૦૦ થી ૧૮૧૮ સુધી) - (૧૯૭૪)

મહાદાદ જીગણદાસ ખારેડ

'સારસ્વત' ઈ. સ. ૧૯૪૩

જ. : ૧૦-૪-૧૯૪૩, ગામડી (તા. ઈંડર). શ્લોકમંત્ર. ૧૯૬૬માં બી.એ. ૧૯૭૦માં બી.એડ. વડાક્ષીમાં વ્યવસાય શિક્ષણ. રચના. હસી હસી હળાહળ પીધાં (નવલ. ૧૯૭૨)

મંગણ મોહનજી રાંડોડ, વૈદ્ય

ઈ. સ. ૧૯૧૭

જ. : ૧૩-૧-૧૯૧૭, અમર (કચ્છ). ગુર્જર કવિત્રી ૧૯૩૩ થી ૧૯૩૮. ભાવનગર હક્ષિણ-મૂર્તિમાં ભણી 'વિનીત'. ૧૯૩૮ થી ૧૯૪૦ આયુર્વેદનો અભ્યાસ. ૧૯૩૯-૧૯૪૦ રાજકોટમાં સત્યાગ્રહની લડતમાં. ૧૯૪૨-૪૩ તર્ફતે ભાવનગર રાજ્યનો જલ-નિવાસ ૧૯૪૩થી વૈદ્યકીય વ્યવસાય ૧૯૪૫ થી ૧૯૪૯ સુવર-કુડલામાં અને ૧૯૪૯ થી ૧૯૫૬ મુમઈમાં. ૧૯૫૬ થી ૧૯૬૦ સંજોરસરા લોકભારતી ગ્રામ-વિદ્યાપીઠમાં અધ્યાપક. ૧૯૬૦થી ભાવનગરમાં રિપરતા ૧૯૪૩થી વૈદ્યકીય વિષયે લેખન-પ્રવૃત્તિ સામયિકોમાં ૧૯૪૫માં 'જન્મભૂમિ-પ્રવાસી'માં 'શરીર અને સ્વાસ્થ્ય' લેખમાળાનો આરંભ ને ચાલુ ૧૯૬૫ થી ૧૯૦૦ 'સ્વસ્થવૃત્ત' નામના માસિકનું સંપાદન એ હવે 'નિરામય' બન્યું શુજરાત રાજ્યની આયુર્વેદ-પ્રવૃત્તિના એક માન્ય સચાલક રચના બાળકોનાં દરદો, આરોગ્યની ખારમાસી, સ્ત્રીઓના દરદો, આંતરડાનાં દરદો, લીવરના દરદો, કબ-

જિયાત, વૃક્ષાવરધા અને પ્લેડ-ગ્રેસર, સાર-તીય આહાર-ઓપધિ, સ્ત્રીરોગની વનસ્પતિ-ઓ, આયુર્વેદનું જીવન-દરોન, મેદવૃદ્ધિ, હૃદય-રોગ, સ્ત્રીઓના રોગો, બાળકોના રોગો

મિયબાળા જીવણલાલ શાહ

ઈ. સ. ૧૯૨૦

જ. : ૧૩-૧-૧૯૨૦, અમદાવાદ. વીસા-પોરવડ વૈ. વણિક. માથ વનિતાવિશ્રામ, માધ્ય ગુનિગલસે હા રફ. ૧૯૩૮માં મેટ્રિક. ૧૯૪૨માં બી.એ. (સંસ્કૃત), ૧૯૪૪માં એમ.એ. (ભારતીય સંસ્કૃતિ), ૧૯૫૧માં પીએચ.ડી. (સંસ્કૃત) ૧૯૫૨ થી ૧૯૫૫ પેરિસ (ફ્રાંસ)માં અને ત્યાં ડી.લિટ. ૧૯૫૫માં ગુરુકૃપાલોચન અધ્યયન. ૧૯૫૫-૬૩ અમદા રામાનંદ મહા-વિદ્યાલયમાં અધ્યાપક ૧૯૬૩થી રાજકોટ-વીરબાઈમાં મહિલા મહાવિદ્યાલયનાં આચાર્ય ૧૯૪૮થી લેખન સંપાદન સંસ્કૃત રૂપાદનો. શૃંગારહારાવલી નૃનસમ્રાટ, વરતુરતન-કેરા, નૃત્યાધ્યાય (અશોકમલ્લનો), નૃત્યરતન-કેરા (કમકર્ણનો), પરિણામમંજરી, મુદ્રા વિધિવિચાર કપર પુસ્તિકાઓ, હિરાંત Discriptive Catalogue of Sanskrit Mass, માયીન ભારતીય શિલ્પકલા અને સ્થાપત્ય (૧૯૬૮) કિદુ મૂર્તિવિધાન (૧૯૭૩-૭૪), તિખેટ (૧૯૭૫-૭૬) અને એમના મહા નિબંધ 'વિષ્ણુધર્મોત્તર'ના સં. મૂલ અને અંગ્રેજી અભ્યાસના બે ગ્રંથ

મીતમલાલ લક્ષ્મીશંકર જોશ,

'કવિ' ઈ. સ. ૧૯૩૨

જ. : ૩-૭-૧૯૩૨, ભૂજ (કચ્છ). સારસ્વત શ્રાણી માથ. માધ્ય ઉચ્ચ ભૂજમાં ૧૯૫૧માં એસ.એસ.સી. ૧૯૫૨માં કોલેજ (ઈ. ૧૯૬૧માં બી.એ. ૧૯૪૮થી લેખનારંભ ને પ્રતિષ્ઠિત માસિકોમાં પ્રદાન ૧૯૫૭થી 'આ-કાશવાણી'માં 'કવિ'ની માન્યતા ૧૯૫૧થી વાર્તાલેખન સામયિકોમાં વાર્તાસ્પર્ધામાં ૧૯૬૬નો હરે દ્રશ્ય ધેળક્રિયા સુવર્ણચંદ્રક. સંસ્કૃત કાર્યાલય અયોધ્યા તરફથી 'સાહિત્ય-લંકાર'ની પદવી રચના નિશિગધા (કા. સ. ૧૯૫૭, નૈજયંતી (સંહર. ૧૯૬૪), કષ્ટકેટિશ્વર (નવલ ૧૯૬૯), પડ પાસા પોખાર ભાગ ૧-૨ (નવલ ૧૯૬૯), સોનલ રાણી ભાગ ૧-૨ (નવલ ૧૯૭૦), અડાળીડ અધરાં (નવલ. ૧૯૭૧), પારેવાં મોતી ચૂગે (નવલ ૧૯૭૩), મૃગજળ (નવલ. ૧૯૭૪), ચહેસા મહોરા (નવલ. ૧૯૭૫)

ખડુલ જયમુખલાલ જોશીપુત્ર

ઈ. સ. ૧૯૨૬

જ. : ૬-૬-૧૯૨૬, પેટલદ વ. જૂનાગઢ અને ધારી (જિ. અમરેલી. માથ. માગી કાકરું હા. રફ અમદાવાદ બે વર્ષ. લા. દ. વિનયન કોલેજમાં કરી એલ.એ. ગાદા ભો. માગી ૧૯૪૮માં એલ.એલ.બી. વ્યવસાય વર્ગીકાતનો ૧૯૪૫થી જ અનેક સામયિકોમાં લેખન કાર્ય. રંગભૂમિની પણ સળળ સેવા સાઠ જેટલાં નાટકોમાં. રેડિયો પર નાટકો-વાર્તાલાપો સ્વા-દિશાઓ ૧૯૪૬થી લગભગ ચાલુ સારા તબલા વાદક રચના : વેરાયેલાં ખડુલ (કાવ્ય ૧૯૪૯), સમાજના શિદામણિ (અનુવાદ નાટક ૧૯૫૧), અશ્રુગાન (કાવ્ય ૧૯૫૪), ગદી ગદીએ ગુને નહિ (કા. સ.), મહાશુજરાત લડત (૧૯૫૬), ધરતીનો એકમ (વા. સ. ૧૯૫૮), વર્ણલના અતીલ અને બીજાં નાટકો (એકાંકીઓ. ૧૯-૫૭), રોતી રાશુદ્ધિ રંગ માંડવે (મસગચિત્ર. ૧૯૬૨), એક સળ અકસ્માત (૧૯૭૫), શબ્દોર્મિનાં શબ્દાકન વગેરે

ખડુકરાય એચ. પંડયા

ભાવનગર રચના : પચામૃત (કા. સ., ૧૯-૬૧), કાવ્ય ગઝલસમ્રાટ (૨૬ કપિલ ઠક્કર 'મજનૂ'ના સહસંપાદક)

ખડેચરભાઈ ૨. પટેલ

બી.એ., એમ.એ., પીએચ.ડી. લેક્યા પટેલ અત્યારે ધોરસદ કોલેજના આચાર્ય. રચના : રસિક કવિદ્યારામ, ભક્તકવિ રણુષોડ, ભારતીય સાહિત્યમીમાંસા, પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય-મીમાંસા, સાહિત્યવિવેચન, કાશીસુત શોધઃ એક અધ્યયન, નહિ દ્વાર નહિ દીગલ (નવલ) અને સામયિકોમાં લેખન પ્રવૃત્તિ

ભગવતીકુમાર હરગોવિંદ શર્મા

ઈ. સ. ૧૯૩૪

જ. : ૩૧-૫-૧૯૩૪, સુરત, શ્રાણી ૧૯-૫૦માં એસ.એસ.સી. ૧૯૬૮માં બી.એ. (૧લો વર્ગ) સામયિકો તેમજ રેડિયો માટે દૂકી વાર્તા-રૂપક વગેરે રચના આરતી અને અગાસા (નવલ ૧૯૫૭), પ્રેમયાત્રા, વીતી જશે આ રાત, મન નહિ માને, પડછાયા સંગ પ્રીતિ, ન કિન પઈન મર્મધાર, રિક્તા, અક્ષ-મધ્ય, લીના સમયવનમાં અને સમયદ્રીપ એ નવલે, નીવ સે દીપ જલે, દ્રવ્ય દાન, રાતરાણી, મહેક મળી ગઈ, છિન્નસિન્ન, તમને ફૂલ દીધાનુ યાદ અને કઈ યાદ નથી એ વાર્તાસમ્રાટ સ-ભવ (કા. સ.), સરળચાત્રીજી (જીવનચરિત્ર). ૧૯૭૫ સુધીના પ્રકાશન

બાઈલાલ લવાનીદાસ મામતોરા

ઈ સ ૧૯૦૪

જ. ૯-૯-૧૯૨૪, માંડવી (કચ્છ) બ્રહ્મ-
ક્ષત્રિય પ્રા માધ્ય માંડવીમાં ૧૯૪૩માં
મેટ્રિક ઇન્ટરઆર્ટ્સ, રાષ્ટ્રભાષા 'કેવિદ' (૧૯-
૮૬), બેકિંગની પરીક્ષા બાળ-૧ (૧૯૯૦)
૧૯૮૮ થી ૧૯૪૬ શિક્ષકનો વ્યવસાય, ૧૯૪૬
થી ૧૯૮૯ બ્રિટિશ ઇન્ડિયા સ્ટીમ નેવિગેશન
કંપનીના એજન્ટની ઓફિસમાં ૧૯૮૦-૪૧થી
લેખનારક રચના શ્રી કેટેશ્વર પ્રાચીનામાળા
(સપા ૧૯૬૮), વત્સવલ્લરી (ખાલકાવ્ય સચ્ચ.
૧૯૭૩)

ભૂધરજી લાલજી જોશી ઈ. ૧૮૮૫-૧૯૧૦

જ. સ ૧૮૪૧ આસો સુદિ આઠમ, રાણુ-
કોરણા (જિ નૂનાગઢ) ઓ બ્રાહ્મણ ગુ.
સાત ધોરણ યોગશ્રમા ૧૯૧૮થી ગાંધી સા-
હિત્યલોકસાહિત્ય પ્રજ્ઞાસાહિત્યનો અભ્યાસ
તેમ લેખન આક્રિંશ બ્રહ્મદેશ અન્ય પ્રદેશો-
મા સાહિત્યરચના. અવસાન. સ. ૧૯૬૬
પૌષ સુદિ ૧૫ રચના. ગાંધી દર્શન (૧૯૬૫)

ભૂપેન્દ્ર ઠાકોરલાલ વઘીલ ઈ સ ૧૯૨૩

જ. ૨૨-૮-૧૯૨૩, કોર (જિ. સુરત).
એમ.એ., બીએડ અભ્યાસે સુરતમાં એક્સલ્સ
(માસિક) અને 'અભિલાષ' વાર્ષિકના તત્ત્વી
'અમરેલી વિકાસયાત્રા' (માસિક) 'શિક્ષણ
સૌરભ' (ત્રિમાસિક) 'સાહિત્ય નિકેતન-ગુજ-
રાત' (દિનિક ૧૯૮૯-૧૯૫૫)ના સંપાદક રચ-
ના સાતિદ્વિત (કા. સં., ૧૯૫૮), અદર્શમૂર્તિ
ભોજારત્ન દેસાઈ (જીવનચરિત્ર ૧૯૬૭), ગુજ-
રાતીભાષાનું વ્યાકરણ (૧૯૭૦)

ભૂપેન્દ્ર બાલકૃષ્ણ ત્રિવેદી ઈ સ ૧૯૧૩

જ. ૯-૯-૧૯૧૩, સુરત વહનગરા નાગર
બ્રાહ્મણ પ્રાથ માધ્ય સુરતમાં ૧૯૩૮માં
ત્યાંવી બી.એ., ૧૯૩૬માં એમ.એ. ગુજ કો
અમદા થી ૧૯૩૭-૧૯૪૮ ઇસ્માઈલ યુસુફ
કો (મુખર્મી) મા અધ્યાપક ૧૯૪૪-૪૭ ગુજ-
રાત કો અમદા મા, ૧૯૪૭-૪૯ ફરી ઇસ્માઈલ
યુ કો મા ૧૯૮૯-૫૦ એલિફન્ટાઈન કો (મુખર્મી)
મા ૧૯૫૦-૧૯૫૩ ફરી ઇસ્માઈલ યુ કો મા,
૧૯૫૩ ૫૪ ફરી ગુજ. કો મા, ૧૯૫૪-૧૯૬૨
ફરી ઇસ્માઈલ યુ કો મા ૧૯૬૨ ૭૧ એલિફ-
ન્ટાઈન કો મા મેટ્રિક ભાગે ગુજરાતીના અધ્યા-
પક રચના અને સંપાદનો: અખેગીતા (૧૯-
૫૯), નદીકરનું જીવનચરિત્ર (સપા ૧૯૬૧),
લાલાવતી જીવનમ્સા (સપા ૧૫૬૧), મીરાનાં
પદો (સપા ૧૯૬૨), પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર (સપા.

૧૯૬૬), જ્ઞાનગીતા નરહરિદ્વિત (સપા ૧૯૬૬),
ભરત નાટ્યશાસ્ત્ર-મ ૧ થી ૭નુ ગુ. ભાષા.
(૧૯૬૭), અનુભવર્ષિદ્વ (અખાનું સપા. ૧૯-
૬૯), મીરાનાં વંશુ ગુજરાતી પદો (સપા ૧૯-
૬૯), શિવદાસકૃત કામાવતી (સપા. ૧૯૭૨),
અખા ભગતના છપ્પા (૧૦ અગોર્નું સપા ૧૯
૭૨), માધવાનલક્રમકદલા (અંગ ૬-૬૬)
૨૬૬-૩૭૧નુ સંપાદન ૧૯૭૫), કેટલોકસમય
કા ગુ સભા (ત્રિમાસિક)ના સંપાદક

**મકનજી માનસિંગ પરમાર, 'રજની
કાંત મહેતા'** ઈ. સ ૧૯૦૮

જ. ૨૨ ૧૯૦૩ વડવાણુ કચ્છ વ. કાઠ
(કાગઢા), રાજપૂત ખેડૂત ગુજ ૭ ધોરણ
અભ્યાસે નવા વાડજ (અમદાવાદ)માં વાસ
રચના પીડિતોની કથાઓ (૧૯૩૨), સમાજ-
ની ભીતરમાં (૧૯૩૨), સેતાની લાલસા (૧૯-
૩૮), ભમ રણજિત વગેરે ઘણી પુસ્તિકાઓ,
બીલીપત્ર (૧૯૪૪) વગેરે

મણિલાઈ મગનભાઈ પટેલ,**'પરાજિત પટેલ'** ઈ સ ૧૯૪૦

જ. ૩૦-૯-૧૯૪૦, સોનાસણ (જિ.
સાબરકાંઠા) પઠીદાર અભ્યાસે માતૃત્વમાં
અધ્યાપનકાર્ય સામયિકોમાં લેખન પ્રવૃત્તિ
પ્રકાશનો નવલકથાઓ (૧૨), નાટકો ત્રિઅંકી
(૨), દુષ્ટી વાર્તા ૫૦૦થી વધુ ગુજ. સામયિકો
માં, પચવટી કાર્ય (મુલાકાતી પુસ્તક), ગુજ.
હિંદી વ્યાકરણ, રેડિયો પરના પ્રસારણ વગેરે

મનહરલાલ નગીનદાસ ચોકસી

ઈ સ ૧૯૦૯

જ.. ૨૯૯ ૧૯૨૯. સુરત મેટ્રિક કેવિદ
(હિં), વિનીત (હિં) ૧૯૫૨થી સુસાયત્તઓ-
મા ગજલ વાચન પ્રકાશને ગુજરાતી ગજલ
(૧૯૬૮), પ્રીતના પારેવડા (નવલ ૧૯૬૩),
જળહળ અત નયોત (નવલ. ૧૯૬૭), હુંક
(નવલ ૧૯૬૯), ગંગાસ્નાન (વા સ, ૧૯૬૮)
અક્ષર (ગજલ સંગ્રહ ૧૯૭૫)

**મફતલાલ ચેલાલાઈ રખારી, 'મફત
રણેલાકર'** ઈ સ ૧૯૮૭

જ ૧-૫-૧૯૮૭, રણેલા રખારી, બી એ
પ્રકાશનો. લોહી ભરેલી ચૂંદડ (નવલ ૧૯૭૧),
માઘે લીધી માઝમ રાત (૧૯૬૩) માગ ભૂલ્યા
માનવી (નવલ ૧૯૭૪)

મહંમદ અબ્દુલહુસેન ત્રવાડી

ઈ સ ૧૯૩૭

જ. ૨૧-૮-૧૯૩૭, સિલાણા દાગેરી

વહોરા માધ્ય બગસરામાં પછી રાજકોટમાં
બી એ ૧૯૫૯માં બગસરામાં શિક્ષક. પછી
ગુજ સ સાથે એમ એ, પછી બી એડ પણ
રચના વિરાટદર્શન (૧૯૬૯), હંચદરી ખૂશ્બ
(સન પરિચય, ૧૯૭૩)

મહીપતરામ હિંમતરામ જોશી

ઈ. સ ૧૯૦૯

જ.. ૨૧-૭-૧૯૦૯, વડાલી (જિ સાબર-
કાંઠા), બાજખેડવા યા. ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
અમદા ના વિનીત (૧૯૨૯માં) મુખર્મી સમા-
ચારના સંપાદકતા (૧૯૩૪ થી ૧૯૬૦ સુધી)
સામયિકોમાં લેખક, રચના શ્રી. ધરમશી
ખટાક અને શ્રી દીક્ષિતગુ ગોસ્વામીનાં જીવન-
ચરિત્ર, યશસ્વતી (કા સ)

મુક્તાબહેન વિ. પૈદ્ય ઈ સ ૧૯૨૫

જ. ૨૦-૮-૧૯૨૫, પડધરી (જિ. ભમ-
નગર) બ્રાહ્મણ ૧૯૪૯માં બી.એ., ૧૯૫૦માં
સંગીત-વિશારદ ૧૯૬૬માં એમ.એ. (એસ
એન ડી ડી યુનિ. ૧ લા વર્ગમાં પ્રથમ). ૧૯-
૬૬માં સંગીત અલકાર ૧૯૫૦-૫૪ માધ્ય
શાળામાં શિક્ષિક, ૧૯૫૮-૫૯ ભારતીય સં-
ગીત વિદ્યાલયમાં સંગીત-શિક્ષક, ૧૯૫૬-૬૦
સૌરાષ્ટ્ર સંગીત-નાટ્ય અકાદમીમાં અધ્યાપક,
૧૯૬૦થી રાજકોટ મ્યુઝિક કોલેજમાં અધ્યા-
પિકા. રચના ૧૯૪૦થી આકાશવાણી મુખર્મી,
અમદાવાદ અને રાજકોટથી સંગીતના કાર્યક્રમ,
ગુજરાતના કવિઓની રચનાઓના ઢાળ બાધી
સ્વરલિપિ સાથે પ્રકાશનો પણ ગ્રંથો સંગીત-
પ્રવેશ (૧૯૫૬), સંગીત-પ્રવેશિકા ભાગ ૧ ૨
(૧૯૫૭ ૫૮)

**મૂળરાજ અતુલજી અંબાનિયા, 'રમતા
રામ'** ઈ. સ ૧૯૧૬

જ. ૨૫-૩-૧૯૧૬, અનર (કચ્છ). ભા-
ટિયા માધ્યમિક માત્ર ૧૯૩૮માં, કલકત્તાના
'નવરોજ' (ગુ. સાપ્તાહિક)માં 'હળવે હાથે'ના
રમૂઝ કોલમમાં 'રમતા રામ'ના તખલ્લુસથી
લેખનારના. ત્યાના 'નવચેતન' (ગુ માસિક)માં
૧૯૩૯થી 'નિત નવી વાતો' 'હિંચે તેવું હોઈ'
'મહુચ અને પરિણય' 'લાકડાના લ હું' વગેરે
હંચકા દીકા અને રમૂજની હળવી કાલમો સવા
આઠ વર્ષ લખ્યાં પછી ગુજરાત મુખર્મીનાં વિ-
વિધ સામયિકોમાં લખી ૧૯૫૪-૬૪માં 'મુખર્મી
સમાચાર' (સાપ્તાહિક)માં 'તીરછી નગર'.
રચના ટુંક ને ટચ (૧૯૪૬), લાકડાના લાહુ
(૧૯૮૭), આનંદભનર (૧૯૮૬), ટોલારખા
(૧૯૫૦), હાસ્યહિંદોળ (૧૯૫૧) વગેરે

મૂળચંદ્ર રામભાઈ મોદી ઈ. સ. ૧૯૩૧

જ. : ૧-૩-૧૯૩૧, જિતાલી (જિ. ભરૂચ), હવે અકલેશ્વર. હિંદુ મોઠ ધાંચી. પી.એસ. સી સુધીનું શિક્ષણ ૧૯૫૪માં એસ.એસ.સી. પછી સીનિયર પી ટી સી (૧૯૬૦) 'વિનીત' (હિં) બાલવાર્તાઓ નવલકથા નવલિકા પ્રવાસ શિક્ષણ આરિય ઘડતર વગેરે પ્રકારનાં પુસ્તક લખ્યા. રચના. વેરના વળામણ (૧૯૬૨), થી કન્યાદાન (૧૯૬૮) સુધીની ૧૦ નવલકથા, 'છુક છુક ગાડી' (૧૯૭૧) થી ઝરમર (૧૯૭૩) ત્રણ શૈક્ષણિક એમનું ક્ષણના બે ફૂલ' એ 'ધરતીનાં છોડુ' તરીકે ગુજ. ચલચિત્ર ક્ષેત્રે ઇ

મોહનદાસ ધર્મદાસ કાપડી

ઈ સ ૧૯૧૫

જ. ૫-૧-૧૯૧૫, મનકરા (કચ્છ) વ બૂજ (કચ્છ) કાપડી સાધુ. ૧૯૩૮ માં એસ. એસ.સી. પ્રાથમિક શિક્ષક હાલ નિવૃત્ત રચના. 'મેકણદાદા' (૧૯૭૦) (જેમાં કચ્છી સખીઓ પણ)

મોહનલાલ દયાળ વાઘેલા, 'મયાસી'

ઈ સ ૧૯૩૬

જ. ૧-૨-૧૯૩૬ દયાદરા (તા ભરૂચ). બી.એ., ડી.એફ. અભ્યાસે સુરત નગરપાલિકાની શિક્ષણ સમિતિમાં નિરીક્ષક અનેક સામયિકોમાં વિવિધ વિષયો ઉપર લેખન. રચના. ઝંકાર, જયજવાન (બેક પુસ્તિકા)

યજ્ઞેશ હરિહર શુક્લ ઈ. સ ૧૯૦૯

જ. ૧૩-૩-૧૯૦૯, વલસાડ ચાતુર્વેદી મોઠ બ્રાહ્મણ મી મેટ્રિક સુધી. પછી વાણિજ્ય ડિપ્લોમા (મુગઈ ૧૯૨૬) ૧૯૨૭થી મુખ્યદેશ 'ગુજરાતી સાપ્તાહિક' (૧૯૩૨ સુધી), ૧૯૩૩માં 'હિંદુસ્તાન' (દૈનિક) માં, ૧૯૩૪થી 'જન્મભૂમિ' (દૈનિક) માં, ૧૯૪૧થી 'વહે માત-રમ' માં (૧૯૫૪માં બધ થયું ત્યા સુધી) ૧૯૪૭-૧૯૫૦ એના 'તંત્રી' પણ. ૧૯૫૪થી 'નર્મ-જનશેઠ' તું 'પ્રભત' શરૂ કર્યું ૧૯૫૫થી 'મુ-બઈ સમાચાર' ના તત્રી ખાતામાં ને ૧૯૫૮થી ત્યા અમલોખના લેખક ચાલુ ૧૯૬૮માં શ્રેષ્ઠ પત્રકારનો એવોર્ડ મળ્યો. ૧૯૨૯ થી ૧૯૩૯-૪૦ 'ગુણસુદરી' ના ઉપતંત્રી પણ રચના તટેલા બંધન (રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના 'શ્રોકન ટાઇમ' નો અનુ ૧૯૨૯), વર્ષની ખખર (નવલ ૧૯૩૧), અયુગ (વા સ ૧૯૩૪), પોડશી (વા સ ૧૯૩૩), સુનીતા શ્રોક એમ એ (નવલ ૧૯૩૫), એ પત્ની કેની (નવલ અનુ ૧૯૩૭), ગરીબની ગૃહલક્ષ્મી ભાગ ૧-૨

(૧૯૩૨-૧૯૩૩), ખીલતી કળી (નવલ અનુ ૧૯૩૭), ઉંચાસૂતી (વા. સ. ૧૯૩૯), અને ખીબ સપાદનો ને 'એક વ્યવસાયી પત્રકાર: ઘડતર-કથા' (૧૯૬૮)

રતિલાલ કેશવભાઈ ચૌહાણ

સુરત. બી.એ., બી.એફ., કેવિદ (હિં.) મુખ્ય પ્રવૃત્તિ કવ્યલેખન રચના: મુકલ (કા. સ.), રાસમાધુરી (ગિય કા સ.), આયખાના ઓઢળ (વા સ.), ઝરણુ ઝરણુના નીર (વા સ)

રતિલાલ વિઠ્ઠલદાસ દવે ઈ સ. ૧૯૩૬

જ. : ૧૩-૩-૧૯૩૬, નદાણ (જિ. મહે સાણા) વ. લહોર (એ જ જિલ્લો). ઓ. સ. આ પ્રાથમિક શાળાંત (૧૯૫૧) એસ. એસ.સી. પિત્રવર્ધથી ૧૯૫૫માં ૧૯૬૦માં બી.એ. (ગુજ મુખ્ય) ૧૯૬૩માં એમ.એ. (વિસનગરથી ગુજ મુખ્ય) ૧૯૫૫ થી ૧૯૬૫ વચ્ચે કેવિદ (હિં), વિનીત (હિં) રાષ્ટ્રભાષા-રત્ન (હિં), સાહિત્યરત્ન (હિં), સાહિત્ય વિશારદ (હિં), એસ ટી સી. વગેરે. ૧૯૬૯-માં પીએચ ડી ૧૯૫૮માં શિક્ષક તરીકે વીડજ (જિ. મહેસાણા) પી શરૂઆત, ૧૯૫૮-૬૦ ડરણા (જિ. મહેસાણા), ૧૯૬૦થી થોડો વખત ખાવડ અને પછી વિસનગરમાં શિક્ષક. ૧૯૬૩-૬૪ ડરણામાં ૧૯૬૪-૬૫ અમદાવાદ સ્થળિતક હા. રફ.માં. ૧૯૬૫-૬૬ તુ અંધ વર્ષ માણસા કોલેજમાં શિક્ષક ને પછી વ્યાખ્યાતા ૧૯૭૦થી કરી કો માં અધ્યાપક ચાલુ રચના: સાહિત્યિક નિબંધમાળા (બી.એ. સાથે. ૧૯-૬૭), નવલકથા-સ્વરૂપ સર્વેન અને સમીક્ષા (બી.એ. સાથે ૧૯૭૦), હસાહલી. એક અધ્યયન (૧૯૭૧), ગુજરાતી ખડકાવ્ય સ્વ-રૂપસિદ્ધિ અને વિસ્તાર (સહલેખન ૧૯૭૩), પૃથ્વીચંદ્રચરિત્ર: અધ્યયન (૧૯૭૨)

રમેશચંદ્ર રણછોડલાલ શાહ

ઈ. સ. ૧૯૩૬

જ. : ૯-૪-૧૯૩૬, હાલોલ હાલ અમદાવાદ ગુજરાતી વિપયથી એમ.એ. સરસપુર (અમદા.) આર્ટ-કોમર્સ કો મા અધ્યાપન કાય. રચના રમનોદી બી પેશન્ટ (એકાકી સંગ્રહ), ઓપગુ (એ સ.), શાલિટાકા (એ સ.) આ ઝંઝ (એ સ. બી.એ. સાથે), કોટક (નવલ)

રમણલાલ છોટલાલ કોડારી

ઈ. સ ૧૯૨૫

જ. : ૧૨-૨૨-૧૯૨૫, પાલણપુર વીસા ઓસવાળ શ્વે. જ. વણિક. પ્રાય માધ્ય પાલણ પુરમાં ૧૯૪૨માં મેટ્રિક ૧૯૪૬માં મુબઈથી

બી.એ. ૧૯૪૮માં ત્યાં જ એમ.એ. ૧૯૪૮થી વિદલન કો (મુગઈ) મા ગુજ.ના અધ્યાપક રચના: વૃદાવન (મણ્યકાવ્યોનો સમવ. ૧૯૫૩), વલ્લરી (કા. સ. ૧૯૫૮), અવલોકન (વિ. ૧૯૬૧), નાનાલાલનો કાવ્યમપત (ગ. મીક્ષા), સનિધિ (બી.એ. સાથે સંપાદન. ૧૯૭૩)

રમણલાલ નાગરજી મહેતા ઈ. સ. ૧૯૨૨

જ. : ૧૫-૧૨-૧૯૨૨, કતારગામ (જિ. સુરત), વ. : વડોદરા અનાવળા આ પ્રાય. વડોદરા મરોડી નવસારી માધ્ય. નવસારી કતારગામ વડોદરા. ૧૯૪૦માં મેટ્રિક ૧૯૪૧માં બી.એ. ૧૯૪૭માં એમ.એ. ૧૯૫૦માં કેવિદ (હિં) ૧૯૫૪માં ડિપ્લોમાઈન-મ્યુઝિકોલોજી. ૧૯૫૭માં પીએચ ડી. આરસમાં કૅલિકો મ્યુઝિયમ (અમદા.) મા પછીથી મ. સ. યુનિવર્સિટી-વડોદરામાં અધ્યાપન સાથે સાથે ઉખનન-પ્રવૃત્તિ ગણ્યકોટિની. ૧૯૪૩ થી ૮૪ લેખનકાય. ગુજરાત ઇતિહાસ પરિપક્વ જ્ઞાનસત્ર (પોર-બદર, ૧૯૭૨) અને ભૂજ અધિવેશન (૧૯૭૩) ના પ્રમુખ મહત્વની ચાર રચના. Excavation at Timbarva (1955), પુરાવરતુ-વિદ્યા (૧૯૬૧), Exca. at Devni Mori (1966), Exca. at Shamalaji (1967), Exca. at Gokha (1971), Exca. at Somnath (with I. M. Nanavati, 1971)

રસેશ ચતુરભાઈ જમીનદાર (જોશી)

ઈ સ ૧૯૩૬

જ. : ૧૯-૭-૧૯૩૪, મહેમદાવાદ વ. પીજ (જ. ખેડા). વળાદરા (બાલાદ) સાથે. પ્રાય પીજમાં, માધ્ય. કઠલાલમાં ૧૯૫૨માં એસ.એસ.સી. ૧૯૫૨-૧૯૫૫ ખેતીના વ્યવસાય નડિયાદ અને અમદાવાદ કરી ૧૯૫૮માં બી.એ. (મુખ્ય ગુજરાતી), ૧૯૬૧માં એમ.એ. (ભારતીય સંસ્કૃતિથી ભા. જે. વિદ્યાભવન-અમદાવાદથી). ૧૯૬૭માં ત્યાંથી જ પીએચ ડી થયા ૧૯૬૩થી ગુજરાત વિદ્યાપીઠ અમદાવાદમાં અધ્યાપક. ૧૯૬૫-૧૯૬૯ 'જ્ઞાન-કેશ' ના સહસંપાદક અનેક સંસ્થાઓના સભ્ય અમેરિકામાં ૧૯૬૬માં ચાર માસ માટે મુલાકાતી અધ્યાપક રચના: ગુજ-ઇતિહાસ સંદર્ભસૂચિ અથ ૧ (પતુર્ભાઈ બટ્ટ સાથે ૧૯૬૧), Concept of Indology (રામલાલ પરીખ સાથે ૧૯૭૩), કત્રપકાલતું ગુજરાત (૧૯૭૫), ૧૦૦થી વધુ લેખ

રામચંદ્ર નાનુભાઈ પરમાર, 'ત્રિયસુ'
ઈ. સ. ૧૯૪૨

જ. ૧-૫-૧૯૪૨, સુવત્તાનપુર (જિ. વલ-
સાડ વ. દેસાડવા (જ. સુરત) અનાવળા
બા ૧૯૬૩માં બી.એ. (સુરતથી) ૧૯૬૬માં
બી.એડ (રાજકોટથી) ૧૯૭૫માં એમ.એ.
(સુરતથી) છેલ્લા ૧૧ વર્ષથી નવાપુર (જિ.
ધ્રુવિયા, મહારાષ્ટ્ર)ની માધ્ય. શાળામાં શિક્ષક
દેવદાસ (અનુ. ૧૯૭૦), વિરાજ વહુ (અનુ.
૧૯૭૪), શુભદા (અનુ. ૧૯૭૬)

રામજીભાઈ મોહનલાલ કડિયા

ઈ. સ. ૧૯૩૧

જ. ૨૬-૫-૧૯૩૧, ધિજોજ (જિ. મહે
સાણા) સ્થળવાસ કડિયા એમ.એ. (ગુજ.)
એસ.ડી.સી. ૨૦ વર્ષ ઉપરાંતથી ક્ષીની ઝવેરી
હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક રચના એક માળાના
વીસ મહાકા (વા.સ.), કાચની દીવાલ (નવલ.)

લતીફ ઉસ્માન કહ્લૂદી, 'કલીમ'

ઈ. સ. ૧૯૧૯-૧૯૬૮

જ. ૬-૭-૧૯૧૦, યોરાવ (જિ. રાજકોટ),
મેમણ, સાત થો ગુજરાતી રેડિયોની ટુકાન
અવસાન ૧૧-૬-૧૯૬૮, રચના: આકાશ-
ગંગા (અમગર)

લલ્લુભાઈ મકનજી પટેલ ઈ. સ. ૧૯૧૬

મટવાડ (જિ. વલસાડ) બી.એ. એલ.એલ.
બી. ૧૯૪૦ અને ૧૫૪૨માં આઝાદીની ચળ-
વળમાં. ખેતાર જેલ નિવાસ. ૧૯૪૬-૧૯૬૨
મુખર્દી ગજ્ય અને પછી ગુજ.રાજ્યમાં ધારા
સભ્ય ૧૯૬૮-૧૯૭૪ વલસાડ જિલ્લાપચાયત
પ્રમુખ 'ગાંધીજીના પાવન પ્રસંગે' માટે મુખર્દી
સરકારે ૩ ૧૦૦૦નું પારિતોષિક રચના
ગાંધીજીના પાવન પ્રસંગે (૧-૨-૩), ચરણ
આપના ત્યા વિરાગે (ગાંધીજીના પ્રસંગ),
સીએ અને સીઇવનની સમજ્યાઓ (ગાં-
ધીજીના લખાણોનું સંપા), જીવનની સુવાસ,
ગાંધીજીનો વિનાદ

વાલજીભાઈ પાંચાલાઈ કિકાણી

ઈ. સ. ૧૯૪૮

જ. ૧-૨-૧૯૪૮, ચલાળા (જિ. અમ-
રેલી) વ. બરવાળાખાતીરી (જિ. અમરેલી).
લેકચા પાટીદાર ૧૯૬૧માં એસ.એસ.સી.
૧૯૬૬માં બી.એ. (અમદાવાદ) ૬ વિનયન
મહાવિદ્યાલયમાંથી), પ્રવૃત્તિ સાનિધિમાં લે-
ખન પ્રવૃત્તિ જિલ્લા માહિતી અધિકારી (અ-
મરેલી) રચના આઝાદનાં ગિરુ વગેરે

શાંતિલાલ સોમેશ્વર ઠાકર ઈ. સ. ૧૯૦૮

જ. ૧૫-૬-૧૯૦૮, નડિયાદ ખેડાવાળ
આ પ્રાથ ધરાદ અને નડિયાદ. ૧૯૨૨માં
મેટ્રિક ૧૯૨૭માં બી.એ. ૧૯૨૮માં એમ.એ.
૧૯૩૮માં બી.ટી. શાળાના આચાર્ય, નિવૃત્ત
મહાત્મની રચના. સવાદમાલા (પંચ સં મહા-
કાવ્યોના સવાદ અને અનુ. ૧૯૩૪), ભક્ત મીરા
(૧૯૩૫) નડિયાદનો ઇતિહાસ (૧૯૪૯),
ગેતના (ધાર્મિક નિ. સ. ૧૯૫૯), જ્ઞાનગંગા
(સદર ૧૯૬૨), જ્ઞાનસૌરભ (સદર ૧૯૬૦),
જીવનવાગ (સદર ૧૯૫૫), ગુજરાતી કહેવત
સંગ્રહ (૧૯૬૯), ગુજરાતના સતો (૧૯૬૬),
વેદોનું રહસ્ય (૧૯૬૭), મોક્ષપથ-મહર્ષિન
(૧૯૬૮), સ. સાહિત્યકેળુ (સકલન અને
ટીકા ૧૯૫૨) વગેરે મૌલિક અનુવાદો મળી ૭૧
સવિતા દિલીપ રાણપુરા ઈ. સ. ૧૯૩૩
જ. ૨૮-૧૦-૧૯૩૩, બરવાળા (ધેસાણા)
જ્યુનિયર પી.ટી.સી. સુરેન્દ્રનગર જિ. પચાયત
માં, શાળામાં શિક્ષિકા. રચના પચારોક દ્વડી
વાર્તા, માંહલુ ૩૫ (નવલ ૧૯૬૮)

સુરેશચંદ્ર ગો.વિદલાલ કાંડાવાળા

ઈ. સ. ૧૯૩૦

જ. ૧૪-૭-૧૯૩૦, વડોદરા ખત્રી પ્રાથ
માધ્ય વડોદરા. ૧૯૪૭માં મેટ્રિક ૧૯૫૧માં
બી.એ. ૧૯૫૩માં એમ.એ. (બનેમા સ. અને
મધ્યમ વર્ગ) ૧૯૫૬માં પીએચ.ડી. ઉપરાંત
જર્મન જ્ઞે અને ભાષાવિજ્ઞાનના ડિપ્લોમાં
વગેરે ૧૯૫૫થી સરોધનલેખોની પ્રવૃત્તિ
મુખ્યત્વે સ. ભાષા અને સાહિત્ય વિશે ૧૯૫૧
-૧૯૫૭ મ. સ. યુનિમાં સ. ના શિક્ષક ૧૯૫૭
૭૦ ત્યા જ વ્યાખ્યાતા ૧૯૭૦થી ત્યા જ
વાચક ગ્રંથો Cultural History from
The Matsya-purana (૧૯૬૮), ઉપરાંત
સામયિકમાં સરોધન-લેખો (પુરાણ, વેદ,
ભાષાશાસ્ત્ર, પ્રસિદ્ધ સ. સાહિત્ય)

સુલક્ષણાબહેન રતનલાલ ધોળકિયા

ઈ. ૧૮૯૫-૧૯૫૫

પેટલાદ વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ સ. રુક
કવિ અવસાન. ૧૯૫૫ રચના- ગ્રેગણા (મ-
ળનસંગ્રહ)

સી. એમ. ગાંધી, 'સુહાસી'

ગોલપાડ હાલ જાણ્યું એમ.એ. ૧૯૭૦-
૭૧માં ૬ ગૃ. યુનિ. ના વિદ્યાવાચસ્પતિ (પી-
એચ.ડી. સમકક્ષ) તેથી 'ડૉ. સુહાસી' તરીકે
નાણીતા ૧૯૫૩-૫૪થી લેખનારસ. 'વડોદરા-
વિશ્વમાનવ' સંસ્થાના એક કાર્યકર ૧૯૬૫થી
ગોલપાડમાં અને આસપાસ પુસ્તકાલય મ-

વૃત્તિને વેગ. રાજમાં એકથી વધુ માધ્ય શાળા-
ઓમાં શિક્ષક પણ હતા. રચના: 'મેધલીરાત'-
થી 'કકુના સૂરજ' સુધીની ૧૦ નવલકથા,
'મિલન' અને 'સુહાસ' ૨ કવિતાગ્રંથ, 'ભાગો
નહિ, બદલો'થી 'આત્મવંચના' સુધીનાં ૧૦
નાટક, ઉપરાંત વિવેચન (૧), મહાનિબંધ
(૨), પ્રૌઢશિક્ષણ (૫), જીવનચરિત્ર (૪) અને
કિશોરસાહિત્ય (૩) જેટલા ગ્રંથોનું પ્રકાશન

રનેહલીલા વામનરાવ દેસાઈ

ઈ. સ. ૧૯૨૩

વડનગરા નાગર ગૃહસ્થ સ્વ. જયસુખરાય
પુ. જોશીપુરાનાં પુત્રી રચના: ગુજન (કાવ્ય)

હરિપ્રસાદ મહિરાય વ્યાસ

ખાલસાહિત્યના લેખક. ભવાઈ લેખનસ્પર્ધા-
માં ૧૯૬૨માં ગુજ. સરકારનું પારિતોષિક, ના-
ટ્યલેખન સ્પર્ધામાં ૧૯૬૬માં 'ધીસમી સદી'
નાટક માટે પારિતોષિક ૧૯૬૫માં લડન
વિમેન્સ કાઉન્સિલની યોજના એશિયાના
લેખકોમાનાખાલસાહિત્ય માટેના લેખન માટે
એકલા વિજેતા એમના 'બંદાર પટેલ' જેટલા
ગરર 'ગુદર અને મુદર' 'સાથીતાકર ધમ-
વમિયા' 'લેનબાજ ભગલાઈ' 'પરંતુ ખલજન
પરાક્રમ' 'સંપ્રદાર શર્મા' એ ખાલસાહિત્યના
રમૂજ ગ્રંથ મોટાં માટે પણ 'હાસ્ય ઝરણા'
'હાસ્ય વસત' 'હાસ્ય કુવાંગ' 'હાસ્ય કલાપ'
'ચોર્યાસીનું ચક્ર' 'ચોથીમાંના રીંગણ' 'હા-
સ્ય કિલ્લોલ' વગેરે નાટકોમાં 'ચલો બજારી-
એ' (૧૦ ભાગ), 'કિશોર મહસોનો' 'શાળો-
પથોળી મહસોનો' 'વાતનું વતેસર' વગેરે

હરિભાઈ નારણભાઈ ચૌહાણ

ઈ. સ. ૧૯૨૨

જ. ૨૮-૮-૧૯૨૨, ભાવનગર, રાજપૂત
પ્રાથ માધ્ય ભાવનગર ૧૯૪૩માં બી.એ.
વ્યવસાય સરકારી નોકરી એડિશનલ કલેક્ટર-
અમદાવાદ 'હાઈકિંગ' 'સ્કાફલિંગ' 'મિલિટરી
ટ્રેઈનિંગ' 'નાટ્ય-પ્રવૃત્તિ' 'હોટી' 'ફૂટબોલ'
'ક્રિકેટ' વગેરે તેમ લેખનનો પણ શોખ ૧૯-
૩૭થી લેખનારસ રચના હિંદી ક્રિકેટની
ત્રિપરંખા અને ખીન લેખો (૧૯૫૭), પક્ષી
જગત (૧૯૫૮), મેદાની રમતો (૧૯૬૪)

હરિલાલ દારકાદાસ સંઘવી

ઈ. સ. ૧૮૯૧

જ. ૨૨-૨-૧૮૯૧, અમરેલી ક્રોળ વે.
વલ્લિક મેટ્રિક ૧૯૦૫થી લેખનારસ ગ્રંથો.
શ્રીકૃષ્ણનો સંદેશો (૧૯૧૬), કલ્યાણમાર્ગે
અથવા નદનવનને આગણે (૧૯૧૮), વિચાર

તેલું વર્તન (૧૯૩૩), હૃદયોદ્ધાર (૧૯૩૩), શ્રી
કૃષ્ણ (૧૯૩૩), હમર ખંડ્યામતી રુખાયત
(૧૯૨૭)

હરિભાઈ એસ. વ્યાસ ઈ. સ. ૧૯૪૩

વ : મૈત્રેયદ (તા. ધોધા) (જિ. ભાવનગર).
અત્યારે ખાંભણિયા (જિ. ભાવનગર). ૧૬મા
વર્ષથી સામયિકોમાં લેખો વાર્તાઓ વગેરેનું
પ્રકાશન

હર્ષવંત પ્રેમશંકર પંડ્યા ઈ. સ. ૧૯૩૬

જ. : ૬-૨-૧૯૩૬, ગૂદા (જિ. જામનગર)

વ. : સાણવડ (મહેર), ઓ. ગ્રા. અત્યારે જામ
નગરમાં. ૧૯૬૫માં ગ્રી. એ. ૧૯૬૬માં એમ.
એ. અનેક સામયિકોમાં લેખન, ૩૦૦ નવ
સિકાઓ જેટલી અનેક સ્પર્ધાઓમાં વિજયી
૧૯૬૨થી આરસ મન્દ્યો : પ્રાયશ્ચિત (૧૯૬૪) થી
વસળ (૧૯૭૦) સુધીમાં ૧૨ નવલકથા

હસમુખ શાંતિલાલ રોડ, 'આરાધક'

ઈ. સ. ૧૯૫૦

જ. : ૭-૧૦-૧૯૫૦, લીખરી (સૌ) વણિક.

૧૯૭૦થી લેખનાન્સ અવગમ્ય લીખરીની સૌ.
દ્રા. રિપનિંગ મિલ્સ સિ.માં સેવા. વિતરિત
સામયિકોમાં મુખ્યત્વે દેશી વાર્તાઓનું પ્રકા-
શન તેમ સરકારી લેખો અને શાળા નવલકથા બે

હુમેન ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઇન્ડિયા ઈ. સ. ૧૯૪૫

જ. : ૨-૧૨-૧૯૪૫, ભંતપુર રોય સુન્દરિસમ
એસ. એસ. સી. શિક્ષક પ્રતિ. સ્વર્ગના કરણ

ઈસ્મિની વીસમી સદીની પોણી સદીનું ગુજરાતી સાહિત્ય વિહંગાવલોકન

પ્રો. ડૉ. મધુસૂદન હીરાલાલ પારેખ

ઈસ્મિની વીસમી સદીના આરંભથી આજ સુધીના આગરે પોણી સદીના ગુજરાતી સાહિત્યને, વિવિધ સમયે એમા દષ્ટિ-ગોચર થતાં વિભિન્ન લક્ષણોની દષ્ટિએ, ત્રણ તળકામાં વહેચી શકાય: ઈ. સ. ૧૯૦૧ થી ૧૯૨૫ સુધીના પ્રથમ તળકાને સાક્ષરયુગ કે પંડિતયુગના ઉત્તરાર્ધ તરીકે ઓળખાવી શકાય, ઈ. સ. ૧૯૨૫ થી ૧૯૫૦ સુધીના બીજા પા સંક્રાન્ત સાહિત્ય ગાંધીયુગના સાહિત્ય તરીકે ઓળખાય છે, અને અંતિમ તળકાના સાહિત્યને સ્વાતંત્ર્યોત્તર સાહિત્યનું નામ આપવામા આવે છે. સાહિત્ય જેવા જીવન અને સતતગાઠી પ્રવાહના આ ત્રણ તળકાઓ વચ્ચે કાળની અલેદ્ય દેખાઓ દોરી શકાય નહિ એ સમજી શકાય એમ છે એટલે આ તળકા એકબીજામા દોડવાતા હોય મતલબ કે ૧૯૧૫ પછી પંડિતયુગનાં કે ૧૯૫૦ પછી ગાંધીયુગનાં સાહિત્યિક લક્ષણ ચાલુ રહેતાં દેખાય તો એ સ્વાભાવિક છે.

પહેલો તળકો

આ યુગના પ્રમુખ સર્જકો-ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી મણિલાલ નલુભાઈ ત્રિવેદી, નરસિંહરાવ દિવેટિયા, કાંત, કલાપી, નાનાલાલ અને બળવતરાય કોઠાર ઇત્યાદિ-માંથી મોટા લાગના ઈ. સ. ૧૮૫૭ માં સ્થપાયેલી મુળઈ યુનિવર્સિટીના સ્નાતક છે. આ યુનિવર્સિટીમા સંસ્કૃત સાહિત્યના અભ્યાસક્રમને મળેલા મહત્વનો લાભ આ સાહિત્યકારોને મળ્યો છે. એ ઉપરાંત હિંદી રાષ્ટ્રિય મહાસભાની સ્થાપના, લોકમાન્ય ટિળક અને શ્રીરોજશાહ મહેતાની રાજકીય ચળવળો અને શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસ તેમજ સ્વામી વિવેકાનંદનો નૂતન હિંદુ ધર્મપ્રબોધ જેવી સાંસ્કૃતિક ઘટનાઓની આ સર્જકો પર પ્રબળ અસર પડી છે સંસ્કૃત અને અંગ્રેજી સાહિત્યના અભ્યાસ ઉપરાંત પૂર્વ અને પશ્ચિમનાં ધર્મતત્ત્વજ્ઞાન ઇતિહાસ રાજદરશુ અને અર્થશાસ્ત્રવિષયક ગ્રંથોના અભ્યાસની સવલત મળતા આ ગાળાના ઉપર્યુક્ત સાક્ષરોના સર્જનમા અગાઉ કરતા વધારે જાંડાશુ અને વેધકના, ચિંતનસમૃદ્ધિ અને ગ્રીહિનાં દર્શન થાય છે

ઈ. સ. ૧૮૮૭મા પ્રસિદ્ધ થયેલા નરસિંહરાવના ‘કુચુમ્બાળા’ કાવ્યસંગ્રહથી આ ગાળાની કવિનાનો પ્રારંભ થયો ગણાય. પાલચેવ-

ની ‘ગોહન ટ્રેઝરી’ની અસર હેઠળ લખાયેલાં આ સંગ્રહનાં ઊર્મિ-કાવ્યો એ કાવ્યપ્રકારના સર્જન માટે લાગણીના સક્ષોભ ઉપરાંત ઉચ્ચ વિચાર સામગ્રી, રોચક કલ્પના અને ભાષા તથા જલ્દતુ સુધક આયોજન આવશ્યક છે એની સાચી પ્રતીતિ કરાવે છે ‘ગુજરાતી કવિનાના મૂકા અરણ્યમાની લીલી કુજ’ તરીકે પ્રતિષ્ઠા પામેલા ‘કુચુમ્બાળા’ માના ઊર્મિકાવ્યના સ્વરૂપને ‘કાન’ એમની ‘કામલ કાત પદાવલી’ દ્વારા શબ્દ અને અર્થની કમનીયતા અર્પે છે, તો બીજી બાજુ કલાપી એમા રંગદર્શિતા અને રોચકતા આવે છે. ઊર્મિકાવ્યના આ સ્વરૂપને નાનાલાલની ભાવનામયતાનો સ્પર્શ મળતા એ ભવ્યતાનાં ઉન્નત શિખરો સર કરે છે. પરંતુ પાશ્ચાત્ય પદ્ધતિના આ ઊર્મિકાવ્યમા પ્રવેશતી જતી લાગણીની પોચટતા સામે બ. ક. કોઠારની વિચાર-પ્રધાનતાનો પ્રબળ પ્રત્યાઘાત આવતા આ યુગનું ઊર્મિકાવ્ય કેવળ આત્મલક્ષી પ્રભાવ કે હવાઈ ભાવનાનો ઉદ્ગાર બનવા-માંથી ઊગરી નય છે.

ઊર્મિકાવ્ય ઉપરાંત મણિલાલ કલાપી ને સાગર જેવાની ગઝલો, કાંતના ખડકાવ્યો અને દોહતરામ પડયા, ભીમરાવ દિવેટિયા, બ. ક. કોઠાર ઇત્યાદિના મહાકાવ્યના પ્રયાસોથી પણ આ ગાળાના કવિઓએ પાશ્ચાત્ય સાહિત્યની અસર નીચે નવા કાવ્ય-સ્વરૂપોને વિકસાવ્યા છે, એની સાથે આપણા મધ્યકાલીન સાહિત્યના સ્વરૂપોને ચાલુ પણ રાખ્યાં છે. મુકનક સોનેટ ઊર્મિકાવ્ય કરુણપ્રશસ્તિ ઇત્યાદિ પાશ્ચાત્ય જાણના કાવ્યસ્વરૂપો સાથે રાસ ગરબી પદ ભજન જેવાં સ્વરૂપ ચાલુ રહ્યાં છે. સંસ્કૃત શૈલીનું મહાકાવ્ય લખવાના પ્રયાસ આ ગાળાની વિશેષતા છે.

આ તળકાની કવિતાના વિષયો માટે ભવ્યતા અને ઉન્નતતાનો આગ્રહ રખાયો હોવાથી કવિતાનું વિષયવર્ણન મર્યાદિત બની ગયું છે. આકાશ સંધ્યા ચંદ્ર પૃથ્વી સાગર જેવા પ્રકૃતિનાં ભવ્ય તત્ત્વો, દામ્પત્યપ્રેમ, દેશભક્તિ અને જીવન અંગેનું ચિંતન આ યુગની કવિતાના મુખ્ય વિષય રહ્યા છે. વર્ડ્ઝવર્થ શેલી કીટ્સ આદિ અંગ્રેજ કવિઓની અસર નીચે આ ગાળાના કવિઓ પ્રકૃતિમાં આશ્વાસન શોધે છે અને જીવનની વિટંબણાઓ પ્રત્યે કટાણી વ્યક્ત કરે છે. આ ગાળાની દેશભક્તિની કવિતામાં ભારતની પ્રાચીન ભવ્ય સંસ્કૃતિ પ્રત્યેનો આદર અને

ભારતભક્તિનો ઉત્સાહ સવિશેષ દેખાય છે. દામ્પત્યભાવના કાવ્યોમાંથી સ્થૂળ ઉપભોગનાં વર્ણન નીકળી ગયાં છે, એના સ્થાને આત્મપ્રેમનું મહત્વ વધ્યું છે.

સમગ્રતા જોઈએ તો આ તળકાની કવિતાનાં ચાર મુખ્ય લક્ષણ છે: શ્રી રમણભાઈએ જેના માટે આગ્રહ સેવ્યો હતો તે આત્મલક્ષી કવિતાને ઉત્તમ ગણવાનું વલણ, કાવ્ય સ્વરૂપ માટેનો આગ્રહ, કાવ્યના ભાવનિરૂપણ કે રસનિરૂપણમાં સયમનો આગ્રહ. આ મતાગ્રહોના લીધે આ ગાળાની કવિતાને વિષયનો સંકોચ નહોતો, એમ છતાં આ યુગની કવિતાએ નર્મદ-દલપતયુગની કવિતા કરતા કલાદૃષ્ટિએ વધારે વિકાસ સાધ્યો છે અને એમાં માર્મિકતા અને જોડાણ આવ્યા છે. ગદ્યનો વિકાસ થતા કવિતાના શિરેથી ઘણો બોજો ઓછો થઈ જાય અને તેથી એ મુક્તપણે રસસાદર્શની સિદ્ધિ માટે પ્રયાણ કરી શકે, એ ઉપરાંત આ ગાળાની કવિતાને શ્રી રમણભાઈ નીલકંઠ, નરસિંહરાવ દિવેટિયા, આનંદશંકર ધ્રુવ અને બ. ક. ઠાકોર જેવા સમર્થ વિવેચકોની અવલોકનાનો પણ ઉત્તમ લાભ મળ્યો છે.

આ ગાળાની કવિતામાં સંસ્કૃત વૃત્તોનો અને, આગળ કહ્યું તેમ, સંસ્કૃત કાવ્યપ્રકારોનો ઉપયોગ વિશેષ પ્રમાણમાં થયો છે. સંસ્કૃત વૃત્તોનો ઉપયોગ કરવા ઉપરાંત મહાકાવ્ય કે કથાકાવ્ય માટે આવશ્યક એવા જાદવી શોધ માટેના પ્રયોગ પણ થયા છે. કેશવ હર્ષદ દ્રુવનો ‘વનવેલી,’ નાનાલાલની ‘ડાલન-શૈલી,’ બ.ક. ઠાકોરનો ‘પૃથ્વી,’ ખમરદારનો ‘મુક્તધારા’ ને ‘મહાહંદ’ આ પ્રકારના પ્રયોગોનાં ઉદાહરણ છે.

પડિતયુગના મધ્યાહ્નકાલની આ કવિતાનું આગળ તરી આવતું લક્ષણ ચિંતન છે તેથી અને અતિ સંસ્કૃતમયતાથી આ કવિતા દુર્બોધ અને માત્ર વિદ્વદ્ભોજ્ય થઈ ગઈ હોવાનો એના પર આક્ષેપ થયો છે. એ ઉપરાંત પોચટતા રોતલપણ અને ભાવુકતાનો પણ એના પર અધ્યારોપ થયો છે. એમ છતાં આ યુગની કવિતાએ કાવ્યતત્ત્વને પામવા માટે ભગીરથ પ્રયાસ કર્યો છે અને મહદ્ અંશે એમાં સફળતા પણ પ્રાપ્ત કરી છે.

આ યુગના નાટ્યસાહિત્યમાં સૌથી પ્રથમ ધ્યાન ખેંચે છે શ્રી રમણભાઈનું ‘રાઈનો પર્વત’. બાહ્ય સ્વરૂપે સંસ્કૃત નાટકને મળતું આવતું અને આતર પ્રાણ શૈક્ષણિક નાટકનો ધરાવતું આ શિષ્ટ ઉદ્દેશપ્રધાન નાટક કર્તાની નીતિભાવના અને સસારસુધારાની ધગશ સુપેરે પ્રગટ કરે છે. વસ્તુસકલનાની દૃષ્ટિએ શિથિલ અને અભિનયની દૃષ્ટિએ નિષ્ફળ નીવડેલા આ નાટકે શુજાતી નાટ્યસાહિત્યના વિકાસમાં સીમાવર્તી સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે, કેમકે એ નાટ્યકૌશલ તેમજ સાહિત્ય-કૃતિ તરીકે એના પુરોગામી નાટકો કરતાં ચડિયાતું છે. ‘રાઈનો પર્વત’ પ્રગટ થયું તે જ વર્ષમાં બહાર પડેલું નાનાલાલનું ‘જ્યા

જ્યાત’ શુજાતી નાટકનું નવું પ્રસ્થાન છે અને નાનાલાલના અન્ય નાટકો દરમિયાન નહિ, પણ શ્રવ્ય, કલાસિદ્ધ નહિ, પણ રામેન્ટિક પદ્ધતિનાં અને કાલિદાસ કે શેક્સપીયરની શૈલીના નહિ, શૈલીના ‘ઓમિથિયસ અનખાઉડ’ અને એટલા ‘કાકરટ’ની શૈલીના ભાવપ્રધાન નાટકો છે. કવિની ભાવના જ કેમકે હોવાથી અભિનેય નહિ નીવડતા આ નાટક નાટકનો નહિ, પણ કવિતાનો રસાનુભવ કરાવે છે. રંગભૂમિ પર નહિ ભજની શકાયેલાં આવાં આ ગાળાના બીજા નાટકોમાં કાલના ‘શુરુ ગોવિંદમિત્ર’ અને ‘રોમન સ્વરાજ’ પણ ગાથાવી શકાય, ખંતેમાં અભિનયક્ષમતા હોવા છતાં સ્વરાજ્યજાનના અને હિંદુ મુસ્લિમ-એકતા જેવા ગભીર પ્રશ્ન ચર્ચતા હોવાથી એ ત્રોટાગ્રિય બની શક્યા નથી.

આ ગાળાની કવિતાની જેમ નાટક પર પણ પાશ્ચાત્ય અને સંસ્કૃત બંનેના નાટ્યસાહિત્યની પ્રગળ અસર પડી જણાય છે. એથી બાહ્ય સ્વરૂપે સંસ્કૃત શૈલીના સાત અંકો અને પ્રવેશો, વિપ્લવક, વિદ્યુત્ક્રંત પાત્ર, ઇત્યાદિનો ઉપયોગ થયો છે. નાટકના આતર પ્રાણ પર પાશ્ચાત્ય અસર હોવાથી એમાં સર્વપ્રત્યુત્તર દાખલ થયું છે. આ તળકાના મર્ત્યકાની ભાવનામયતા આદર્શપરાયણતા અને સુધારાની ધગને નાટકોને કલાના ભોગે પણ હેતુપ્રધાન બનાવ્યા છે. એમ છતાં સુધારક યુગના મુકાબલે આ ગાળાના નાટક વસ્તુસકલના પાત્રાલેખન કાર્યવેગ અભિનેયતા અને સવાદની દૃષ્ટિએ ચડિયાતા બન્યા છે. અલબત્ત, એથી રંગભૂમિ સાથેના એમના વિરુદ્ધમાં વધારો થયો છે એ પણ નોંધવું રહ્યું.

સુધારક-યુગની અપેક્ષાએ પડિતયુગના આ ઉત્તરાર્ધ કાલમાં ગદ્યનો વિકાસ ઝડપી અને નોંધપાત્ર થયો છે. સંસ્કૃત ભાષા-સાહિત્યની અસરના લીધે આ સમયનું ગદ્ય સ્વરૂપ સમતોલ સ્થમ્ભી પ્રૌઢ અને ગૌરવયુક્ત છે. પ્રકારોમાં નવલકથા નિમ્ન ચરિત્ર વ. ચાલુ રહેવા ઉપરાંત ટૂકી-નાર્તા રાજનીશી પત્ર સવાદ ઇત્યાદિનું ખેડાણ થાય છે.

આમ તો સરસ્વતીચરનો પહેલો ભાગ ૧૮૮૫ માં પ્રસિદ્ધ થયો હતો, પરંતુ એના ચોથા ભાગની પ્રસિદ્ધિ ૧૮૮૫ માં થાય છે અને ત્યારે જ એ સંપૂર્ણ થાય છે, એટલે સરસ્વતીચરને આ ગાળાની કૃતિ તરીકે ઓળખાવી શકાય પડિતયુગના ‘મહા-કાવ્ય’ તરીકે ઓળખાયેલી આ મહાનવલને સંસ્કૃતિકથા પણ કહેવામાં આવે છે, કારણ કે એમાં આપણા દેશના ૧૬ મી સદીના ધાર્મિક સામાજિક અને રાજકીય પ્રશ્નોની વિશદ અને તલરૂપશી ચર્ચા કરવામાં આવી છે. આ નવલકથા સ્થળ અને કાળના વિશાળ ફલક પર પ્રસ્તાર પામી છે. એનાં પાત્ર જીવંત તાદ્દશ અને વૈવિધ્યસભર છે. આ નવલકથાની શૈલી સસ્કારી શિષ્ટ અને ગૌરવયુક્ત છે. આનંદશંકરે ‘પુરાણ’ નામે ઓળખાવેલી

આ કૃતિનો પ્રત્યેક ભાગ એક સ્વતંત્ર નવલકથા તરીકે વાંચી શકાય એમ છે. આમ છતાં આ કૃતિના ત્રીજા-ચોથા ભાગની ચર્ચાઓ, એમાં આવતું ચિંતન અને લાંબાં અવતરણો વાર્તા-પ્રવાહને અવરોધે છે એ અંગે ઠીક ઠીક ટીકાઓ થઈ છે.

સરસ્વતીચંદ્ર ગુજરાતી નવલકથાસાહિત્ય માટે એક આદર્શ નમૂનો પૂરે પાડે છે: એથી ૨૦ મી સદીના આરભના બે દાયકાની નવલકથાઓ ‘સરસ્વતીચંદ્ર’ની અસર નીચે લખાઈ છે. નવલકથાના આકારમાં મહત્વનાં પરિવર્તન આણનાર મુનશીની પ્રથમ નવલકથા સુધી આ કૃતિની અસર ચાલુ રહે છે. ‘સરસ્વતીચંદ્ર’ના સર્જકની પ્રતિભા ખીખ લેખકો ખતાવી શક્યા નથી છતાં નારાયણુ વિસનજી કંકુરની ઐતિહાસિક અને ભૌગોલિક દિવેટિયાની સામાજિક નવલકથાઓએ આ સમયના વાચકોને શિષ્ટ વાચન પૂરું પાડ્યું છે. સમકાલીન સામાજિક પ્રશ્નોની ચર્ચા કરતી ભૌગોલિક દિવેટિયાની ‘મૃદુલા’ ‘ઉપકાંત’ ‘કોલેજીયન’ ‘ન્યોટસ્ના’ ‘મોહિની’ ‘અન્નમિલ’ આદિ નવલકથાઓ પાત્રવૈવિધ્ય કે વસ્તુસકલનના દૃષ્ટિએ શિથિલ હોવા છતાં ગાંધીયુગના ૨. વ દેસાઈના એ સમર્થ પુરોગામી હતા એમ સાબિત કરવા પર્યાપ્ત નીવડે એવી છે. નારાયણુ વિસનજી કંકુરની ઐતિહાસિક નવલકથાઓ આકાર હેતુ અને સામગ્રી પરંતુ ‘કરણધેસો’ની અનુગામી કૃતિઓ છે. ‘ગુજરાતી’ પત્રના ભેટ પુસ્તક તરીકે બહાર પડતી આ નવલકથાઓ સ્કૉટની શૈલીથી લખાઈ હતી. એમણે ગુજરાતના શિક્ષિત વાચકવર્ગને ઘણા સમય સુધી શિષ્ટ વાચનરસ પૂરે પાડ્યો હતો. આમ પંડિતયુગના આ ગાળામાં કોઈ નવો વળાંક દર્શાવતી નવલકથાઓ લખાઈ નથી. ‘સરસ્વતીચંદ્ર’નું નિષ્પન્ન અનુકરણ ઘણા સમય સુધી ચાલુ રહ્યું છે.

પણ પંડિતયુગના આ તબક્કામાં ગુજરાતને સમર્થ નિગ્ધકારો મળ્યા છે. મણિલાલ નજીભાઈ, નરસિંહરાવ દિવેટિયા, રમણભાઈ નીલકંઠ, આનંદશંકર ઝુવ, બ. ક. કંકોર, ઉત્તમલાલ ત્રિવેદી આદિ પ્રકાંડ પંડિતોના હાથે આકાર-સૌષ્ઠ્ય ધરાવતા ગંભીર નિબંધો લખાયા છે. ધર્મ તત્ત્વજ્ઞાન અર્થકારણ શિક્ષણ રાજકારણ ઇત્યાદિ ત્રિવિધ વિષયો પર લખાયેલા નિબંધોમાં સંસ્કારજીવિત્તિ, સૌ પ્રથમ, દૃષ્ટિગોચર થાય છે. ભારતીય સંસ્કૃતિ અને તત્ત્વજ્ઞાનના પોતાના અભ્યાસનો નિવેડ આ નિબંધકારોએ પોતાના નિબંધોમાં આપ્યો છે આ નિબંધોમાં સગીનતા ઈંડાણુ અભ્યાસ અને વ્યાપકતા જેવા મળે છે સંસ્કૃતમય ભાષા, શિષ્ટ ગૌરવાન્વિત શૈલી, અવતરણો ટાંચાનો શોખ અને વિષયને આમલ ન્યાય આપવાની વૃત્તિના લીધે આ નિબંધો સંપૂર્ણ, સુરેખ, અને માહિતીપ્રદ બન્યા છે, પરંતુ કોઈ વાર સંસ્કૃતમય ભાષાના અતિ આગ્રહે આ નિબંધોની શૈલીને એટલી ભારેખમ બનાવી દીધી છે કે એ જ ગાળાના રમણ-

ભાઈને ‘ભદ્ર’ભદ્ર’માં એની દેકરી ઉડાડવી પડી છે. આ શૈલીના લીધે આ યુગનું નિગ્ધસાહિત્ય વિદ્વદ્ભોગ્ય આડખરી કૃત્રિમ અને ભારેખમ લાગે છે. વિરાગથી રંગાયેલી ધર્મભાવના આ ગાળાના નિગ્ધસાહિત્યનો પ્રધાન સૂર હતો.

પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય અને સંસ્કૃત સાહિત્યના પરિશીલનનો લાભ પામેલા આ યુગના લેખકોએ ગુજરાતી વિવેચન સાહિત્યને વિકસાવવામાં અમૂલ્ય ફાળો આપ્યો છે. નરસિંહરાવ, રમણભાઈ, આનંદશંકર ઝુવ અને બ. ક. કંકોર જેવા પ્રકાંડ પંડિતોએ આ ગાળામાં વિપુલ વિવેચનકાર્ય કર્યું છે. વિવેચકને કવિના જોડિયા ભાઈ તરીકે સ્વીકારી નરસિંહરાવે વિવેચકમાં કવિના જેવી કલ્પના અને પ્રતિભાની અપેક્ષા રાખી છે, તો ‘કવિતા’ વિશે સુદીર્ઘ લેખ લખી રમણભાઈએ આત્મલક્ષી ઊર્મિકાવ્યની પોતાની વિભાવના સમર્થ રીતે સ્પષ્ટ કરી છે. ‘વિચારપ્રધાન કવિતાને દ્વિજોત્તમ જાતિની’ ગણાવતા બ. ક. કંકોરે પણ વિવેચનસાહિત્યમાં બહુમૂલ્ય પ્રદાન કર્યું છે, તો કવિતાને આત્માની કલા ગણાવી આનંદશંકર ઝુવે એની સંપૂર્ણ અને સુરેખ વિભાવના આપી છે. વિષયનું સૂક્ષ્મ અને માર્મિક અન્વેષણ, પ્રમાણસર મતદર્શન, સમભાવયુક્ત ગુણદર્શન, વિશદતા, નિખાલસતા અને રસાત્મકતા એ આ ગાળાના વિવેચનસાહિત્યના પ્રમુખ લક્ષણો છે. આ વિવેચકની પદ્ધતિ મહદ્ અંશે પૃથક્કરણાત્મક છે. સાહિત્યનાં સ્વરૂપોની, ખાસ કરીને કવિતા નાટક ઇત્યાદિની, ચર્ચા કરવા ઉપરાંત એમણે સર્જતા સાહિત્યની સમાલોચના પણ મુક્ત મને અને વિશાળ હૃદયથી કરી છે. આ ગાળાના વિવેચનસાહિત્યમાં પાશ્ચાત્ય વિવેચક અને સંસ્કૃત સાહિત્યના કાવ્યશાસ્ત્રીઓના મતોનો સ્તુભગ સમન્વય કરવાનો પ્રયત્ન પુરુષાર્થ થયો છે. પાંડિત્યપ્રદર્શન, દીર્ઘ-સૂત્રિતા, અને પરિભાષાના અભાવે આવતી શિથિલતા આ વિવેચનસાહિત્યની મુખ્ય મર્યાદાઓ જણાય છે.

સાક્ષરયુગના આ ઉત્તરાર્ધમાં ચરિત્રસાહિત્યના ક્ષેત્રમાં ખાસ નોંધપાત્ર પ્રદાન થયું નથી. નરસિંહરાવે ‘રમણસુકુર’માં આત્મલક્ષી ઢબે આપેલાં ઓગણીસમી સદીના સાહિત્યકારો વિદ્વાનો વિચારકો અને સમાજ-સુધારકોનાં રેખાચિત્રો એ જમાનાનું રસપ્રદ ચિત્ર આપી જાય છે, પરંતુ લેખકનું પોતાનું વ્યક્તિત્વ આગળ આવી જતું હોવાથી એ ચિત્રો અવિવેક-ભર્યા બની ગયાં છે. નાનાલાલે પોતાના પિતા કવીશ્વર દલપતરામનું ચરિત્ર ત્રણ ભાગમાં આપી ગુજરાતના તત્કાલીન વાતાવરણનું રસભરપૂર અને વિગતસરૂદ્ધ તાદશ ચિત્ર આપ્યું છે, પરંતુ એમાં પિતૃસંક્રિં અને શબ્દાળુતા પ્રવેશી ગયા છે. ચિત્રદર્શનોમાં કવિએ સયાજીરાવ ગાયકવાડ, કલાપી અને મહર્ષિ દયાનંદના સુરેખ અને આકર્ષક ચરિત્રો આપ્યાં છે. બ. ક. કંકોરે ‘અંબાલાલભાઈ’માં સ્વ. અંબાલાલ સાકરલાલ દેસાઈનું

સક્ષિપ્ત, પણ ચિંતનપૂર્ણ, ચરિત્ર આપું છે. આમ ચરિત્ર-સાહિત્ય અત્યંત અદ્ય પ્રમાણમાં અને કશી સાહિત્યિક પ્રતિભા વિનાનું માત્ર માહિતીપૂર્ણ રહ્યું છે.

કાન્ત અને કલાપીના પત્રોમાં આ બંને કવિઓનું કાવ્ય-મય ગદ્ય જોવા મળે છે. ગાંધીયુગમાં અત્યંત વિકસેલા પત્ર-સાહિત્યનાં મૂળ આ બે કવિઓના પત્રોમાં જોવા મળે છે. કાન્તના પત્રોમાં એમનું સંવેદનશીલ હૃદય સરળ અને રસાળ શૈલીમાં પ્રગટ થયું છે, તો કલાપીના પત્રોમાં એમના કુટુંબ પ્રણયજીવનના અનુભવ સાથે અધ્યાત્મતૃપ્તિની પ્રતીતિ થાય છે.

આ ગદ્ય પદ્ય જોલય સ્વરૂપોની દૃષ્ટિએ સમગ્ર રીતે જોતા પડિતયુગના ઉત્તરાર્ધનું સાહિત્ય ચિંતન-સભર, પ્રૌઢ, ગંભીર, અને જીવનની ભાવનામયતાને સ્પર્શનારુ છે. આ સાહિત્યમાં વિષયની અને સ્વરૂપની ભવ્યતા અને ઉન્નતતાનો આગ્રહ છે. ભાષામાં વિદ્વતા પાંડિત્ય અને સંસ્કૃતમયતાના દર્શન થાય છે. એથી તો ભદ્રલદ્ર, હાસ્યમદિર, અને બળરદારનાં પ્રતિકાવ્યોને બાદ કરતાં આ ગાળામાં હાસ્યસાહિત્યનો વિકાસ નહિવત્ થયો છે. સાક્ષરયુગના ગંભીર દૃષ્ટિ ધરાવતા ચિંતન-પરાયણ સર્જકોને હસતા હસાવતા કાવ્યું નથી. એમાં માત્ર રમણભાઈ એક વિરલ અપવાદરૂપ બન્યા છે. આમ હોવા છતાં સુધારક યુગની તુલનાએ આ ગાળો ગુજરાતી સાહિત્યનો સમૃદ્ધિ-કાળ છે. ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર કહે છે એમ 'આ ગાળો દર-મ્યાન ગુજરાતી ગદ્ય સૂક્ષ્મ તત્ત્વચિંતન અને શાસ્ત્રીય તેમ રસદર્શી વિવેચન માટે ધડાયું છે; તેણે સિદ્ધ કરેલી ગહનતા તલાવગાહિતા ચિત્રાત્મકતા પર્યંપકતા અર્થગંભીરતા લયવાહિતા ધનતા અને સુધૃતતા ત્યાર પછી કે ત્યાર પહેલાના ગદ્યમાં ભાગ્યે જ જોવા મળે છે. એ પેઢીએ નિબંધનો સાહિત્યપ્રકાર ખૂબ ખેડ્યો અને નવલકથાનો ઉત્તમ આદર્શ પૂરો પાડ્યો; નાટક અને ટૂંકી વાર્તાના પણ ઠીક ઠીક પ્રયોગો કર્યા. વળી, એ પેઢીના મુખ્ય લેખકોનું લક્ષ્ય ધર્મ-તત્ત્વવિચાર, તેમજ ઇતિહાસ, સમાજ અને સાહિત્યની મીમાંસા પર વિશેષ કેન્દ્રિત હતું એટલે ગંભીર પર્યંપણાપ્રધાન સાહિત્ય તેની પાસેથી પુષ્કળ મળ્યું.'

બીજો તબક્કો

ઈ. સ. ૧૯૧૪ માં ગાંધીજી દક્ષિણ આફ્રિકાથી દેશમાં પાછા ફર્યા એ પહેલાં ૧૯૦૫ની બગલગની ચળવળ, લોક-માન્યનો 'સ્વરાજ્ય અમારો જન્મસિદ્ધ હક્ક છે'નો મત્ર, લાલા લજપતરાય અને બિપિનચંદ્ર પાલની રાષ્ટ્રિય અસ્મિતા જગાડવા માટેની હાકલ, ઇત્યાદિ ઘટનાઓએ ભારતમાં રાજકીય જાગૃતિ આણી હતી. ગાંધીજીએ ૧૯૧૫ માં સત્યાગ્રહ આશ્રમની સ્થાપના કરી, ૧૯૨૩ માં ગુજરાત વિદ્યાપીઠની સ્થાપના થઈ અને ખેડા બોરસદ અને બારડોલીના સત્યાગ્રહો થયા. આ બધા

બનાવો અને ગાંધીજીનો સત્ય અને અહિંસાનો મંત્ર નમ્ર વિશાળ માનવપ્રેમ આ તબક્કાના સર્જનનાં પ્રેરક બળ બન્યા.

આ યુગની કવિતાના પ્રથમ દાયકાના મુખ્ય પ્રેરક બળો ત્રણ છે: (૧) ગાંધીજીની સ્વદેશી અરપૂચ્યતાનિવારણ ક્રાંતિવાળી આદિપ્રચાર ગ્રામમુધારણા ઇત્યાદિ જેવી રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓનો વ્યાપક પ્રમાણમાં આરભ અને ગાંધીજીની ધર્મ શિક્ષણ રાજકારણ આદિ અંગેની મૌલિક વિચારસરણી આ યુગની કવિતા પર પ્રગટ અસર પાડે છે. (૨) ગાંધીજીની જીવનદૃષ્ટિ સાથે સમાજવાદી વિચારમરણી પણ પ્રેરક બળ બને છે. સત્ય અને અહિંસાના સિદ્ધાંતોનો સ્વીકાર કરવા સાથે આ યુગની કવિતાએ માનવ માટે ન્યાય અને સમાનતાનો પાગ આગ્રહ સેવ્યો છે. સમાજવાદી વિચારસરણીના એક ઉન્મેષપ્રેરક પ્રગતિ-શીલ સાહિત્યનું આદેશન પણ આ કવિતાનું પ્રેરક બળ બને છે. (૩) પ્રો. બ. ક. ઠાકરની કવિતારીતિ અને કાવ્યભાવના પણ આ ગાળાની ત્રીસીના કવિઓ પર પ્રેરક અસર પાડે છે. ઠાકરે પ્રયોજેલા પૃથ્વી છદ તથા પોચટતા અને પોકળતા સામેનો એમનો પ્રત્યાઘાત આ કવિઓ માંટે આદર્શ બની રહે છે.

ઉપર્યુક્ત ત્રણ મુખ્ય પ્રેરક બળો ઉપરાંત ટાંગોરની કવિતા અને મહર્ષિ અરવિંદના જીવનદર્શને પણ આ યુગની કાવ્ય-ચરિતા પર ગોણું અસર કરી છે. મેઘાણીના લોકસાહિત્યના સંશોધન-સંપાદને પણ આ યુગની કવિતાની ભાષા અને સ્વરૂપ-રચના પર પ્રભાવક અસર કરી છે.

પડિતયુગની કવિતામાં વિષયનો જે સંશ્ચય થયો હતો તે ઉપર્યુક્ત પ્રેરક બળોની અસરથી આ ગાળામાં ભેદાઈ ગયો. ગાંધીજીની વિશાળ દૃષ્ટિ અને સમાજવાદી વિચારસરણીના પ્રભાવથી પ્રગટેલા સહાનુભૂતિના વિશાળ કલકના લીધે આ યુગની કવિતામાં સામાન્ય વસ્તુ પણ કાવ્યનો વિષય બની શકે છે. 'ક્ષણિક પ્રસંગ પણ ભલે આલેખો. તુજ મનાના વિષય ઉપર પણ ભલે લખો, પરંતુ પેલું ખાઓચિયું ગગનનું પ્રતિબિંબ બની રહે છે, એ જ કલ્પના-ક્રીમિયાનો ખંડ આદર્શ છે.' એ નરસિંહરાવના ભવ્ય વિષયના આગ્રહ સામેનો પ્રો. બ. ક. ઠાકરનો પ્રત્યાઘાત આ ગાળામાં સમર્થ રીતે ચરિતાર્થ થયો છે. કવિતા વસ્તુમાં નથી, પણ કવિની દૃષ્ટિમાં રહેલી છે, એ ભાવના સ્થિર થતાં આ યુગની કવિતામાં વિષયનું વૈવિધ્ય અબૂતપૂર્વ રીતે સધાયું છે. માત્ર પ્રણય પ્રકૃતિ પ્રજુ-પ્રેમ અને દેશપ્રેમના સ્થાને આ યુગમાં વાસ્તવજીવનના તમામ નાના મોટા વિષયો તરફ કવિઓ આકર્ષાયા છે. એથી પીઠું-ચુસાયેલો ગોટલો, ઇંટાળા, જળજની સાખી, મોચી, લંગડી અને ઉકરડો જેવી નાચીઝ વસ્તુઓ પણ કાવ્યમાં પ્રવેશ પામી છે.

વસ્તુનું કલ્પનારંગી હવાઈ કે ભાવનામય દર્શન કલ્પવાના બદલે યથાર્થ દર્શન કરાવવું એ આ યુગની કવિતાનું ખીજું મહત્ત્વનું લક્ષણ છે. જીવનની કપરી વાસ્તવિકતાનો સામનો કરનારા આ યુગની ત્રીસીના, કવિઓની કવિતામાં આ વાસ્તવ-પ્રિયતા વિષયના ઐવિધ્યમાં અને તેના યથાર્થ નિરૂપણમાં પ્રગટ થાય છે. શ્રી ઉમાશંકર જોશી કહે છે એમ 'નવી કવિતા હવાઈ રહેવા કરતા પૃથ્વી ઉપર વિચરવામાં વધુ ગંભીર છે એટલે જ વાસ્તવપ્રિયતાનો અર્થ નથી, પણ જે કોઈ વિષય તે લે છે તેમાં વસ્તુનો સ્પર્શ હોય છે. પહેલા નક્કર વસ્તુ પણ કવિતામાં હવાઈ બની જતી તેને બદલે હવાઈ વસ્તુ પણ આજના કવિતા હાથમાં મૂર્તતા ધારણ કરે છે.'

દલપતની કવિતાનું હાસ્યઝરણુ સાક્ષરયુગમાં સૂકાઈ ગયેલું તે ત્રીસીની કવિતામાં ફરી વહેતું થાય છે. જૂની અને જડ વસ્તુઓ ઉપર કટાક્ષપ્રહાર, જીવનના કટગાપણા ઉપર વિનોદ, અને ગભીર અને સંગીન દેખાતા તત્ત્વના પોલાણોનો પરિહાસ આ કવિઓની સ્વતંત્ર રચનાઓમાં તથા પ્રતિકાવ્યોમાં જોવા મળે છે.

પ્રણય અને પ્રકૃતિના નિરૂપણમાં આ યુગની ત્રીસીનો કવિ વધુ નિખાલસ અને નિરાડબરી બન્યો છે. સંક્ષેપમાં કહીએ તો વિષય-ઐવિધ્ય, દીનજન વાતસલ્ય, સ્વાતંત્ર્ય-પ્રેમ, વિશાળ માનવતા, વાસ્તવ-પ્રિયતા, ચિંતનલક્ષિતા, અગેયતા, ઊર્મિમતા અને પ્રયોગશીલતા, એ આ નવીન કવિતાનાં મુખ્ય લક્ષણો છે.

પરિત્યુગના મુક્તક ખંડકાવ્ય ઊર્મિકાવ્ય પદ ગરખી રાસ ધન્યાદિ કાવ્યસ્વરૂપો આજુ ગહેવા ઉપરાંત આ ગાળામાં સોનેટ પદ્યપદ્ય કથાકાવ્ય હાઈકુ ધન્યાદિનો ઉમેગ થાય છે. ત્રીસીના મુખ્ય કવિઓ—મુંદરમ્, ઉમાશંકર, સ્નેહરશ્મિ, મેઘાણી, મનસુખલાલ ઝવેરી, સુંદરજી ખેડાઈ, પૂજાલાલ, શ્રીધરાણી, ધન્યાદિના હાથે સોનેટ ખંડકાવ્ય ઊર્મિકાવ્ય મુક્તક આદિ પ્રકારોનું કલાત્મક રીતે જોડાણ થયું છે. શ્રી ઉમાશંકરે 'પ્રાચીના' અને 'મહાપ્રસ્થાન' દ્વારા પદ્યરૂપકોની શક્યતા દર્શાવી છે અને ભાવી મહાકાવ્યોનો જન્મ પદ્યરૂપક-રૂપે થવાની ભવિષ્યવાણી ભાખી છે.

ગાંધીયુગના ત્રીસીના ગાળાની આ કવિતા સમાજલક્ષી છે. તે કાવ્યવિષય અને તેના મંવિધાન પરત્વે પ્રયોગશીલ છે. આ દસકાએ જીવનમાં અને કલામાં અનુભવેલા પ્રયત્ન મલોભનો પડઘો આ કવિતામાં સ્પષ્ટ થાય છે. અક્ષેપમાં શ્રી ઉમાશંકર જોશીના શબ્દોમાં કહીએ તો 'નવી કવિતા કથગિતવ્ય પરત્વે મહાત્મા ગાંધીજી અને આયોજના પરત્વે પ્રો. દક્ષિણ એમ બે લિંગ પ્રકારની વ્યક્તિઓના ખસા ઉપર ચડીને ચાલી રહી છે.'

ગાંધીયુગની કવિતા ૧૯૪૦ પછી નવા ઉન્મેષો પ્રગટ કરે છે. આ ગાળાના પ્રત્લાદ પારેખ, રાજેન્દ્ર શાહ, બાલમુકુંદ દવે, નિરંજન ભગત, પ્રિયકાન્ત મણિવાર, ઉશનમ્ આદિ કવિઓની કવિતા 'પ્રયોગોની પકડમાંથી છૂટી પ્રયોગોને પોતાની પકડમાં લઈ પ્રવર્તતી જણાય છે' આ કવિઓ સમાજલક્ષિમુખ મટીને સૌન્દર્યાલિમુખ બન્યા છે. પ્રકૃતિસાદર્થ્યનું વર્ણન, હૃદયના તરલ ભાવનું વર્ણન અને આવા વર્ણન માટે સુકુમાર પદાવલિ, મધુર શૈલી અને મુલાયમ મજુલ છંદોલય, આવા તત્ત્વો માટેની કવિતાની રુચિ અને સાધના વધ્યાં છે. આ ગાળાનો કવિ જીવનને વધારે વાસ્તવદર્શી દષ્ટિએ જોતો થયો છે, એથી એની કવિતામાં દીન દલિત તરફની અતુલ્ય અને ધનિક પ્રત્યેના પ્રત્યક્ષ અનુભવસમજાવકની સહાનુભૂતિ દેખાય છે. યત્નસરકૃતિના વિકાસથી વામણ બની ગયેલા માનવીની વ્યથા આ ગાળાની કવિતામાં દષ્ટિગોચર થાય છે. રશિયન ક્રાંતિ પછીની પરિસ્થિતિ અને ગાંધીજીના આદર્શોની વિડળતા થતી જોનાર આ ગાળાનો કવિ વિષમ પરિસ્થિતિનું આલેખન કરી સતોષ માને છે. આ કવિઓ અલિપ્યક્તિના અવનવા પ્રયોગો કરે છે અને કવિતાની ભાષા સીધી ઘરેલું અને બોલચાલની બની બને છે. તળપદ્ય ગબ્દો કે અગ્રેજી શબ્દોનો ઉપયોગ અને કૌસનો ઉપયોગ પણ આ સમયમાં મુક્ત રીતે થાય છે. આ કવિઓ સ્પષ્ટ ભાષા-સાધ્યમેળ તેમજ દેશી હાજોનો ઉપયોગ કરે છે અને છંદોને અવ્યસ્ત કે પરપરિત કરે છે. પદ્યલય ઉપગંત તેઓ ક્યારેક ગદ્યલયનો પણ ઉપયોગ કરે છે. આ કવિતામાં નવા ભાવપ્રતીકો માટેની મથામણ અને સિદ્ધિ પણ જોવા મળે છે.

માનવહૃદયની ગૂઢ ઉત્સુકતા, તીવ્ર વેદના, નિસ્તલ નિરાશા અને અમોઘ મુદિતા, આ કવિઓના કવનનો મુખ્ય વિષય બને છે. તેઓ મુક્તક સોનેટ ઊર્મિકાવ્ય અને વિગ્રેષે કરીને ગીતોના કાવ્યસ્વરૂપોનો વિશેષ ઉપયોગ કરે છે. કવિતાનું બાહ્ય કલેસર નાનું થયું છે અને એવું આતર તેજ વધ્યું છે. રંગ-રંગી કવિતામાં પ્રતીત થતી ગેમાયક ધ્વનિયત્રાહતા તેની અલિપ્યક્તિનું એક આકર્ષક અંગ છે.

આ યુગના નાટ્ય સાહિત્ય પર ઈબ્સન શૈલીનાં પાશ્ચાત્ય નાટકોની સીધી તેમ પડેલ અસર પડી છે. નાટક હવે પદ્યનો પ્રકાર મટી ગદ્યની વધુ નજીક આવે છે. વાસ્તવદર્શનનો આગ્રહ, પાત્રોના સંગઠનમાં સાહિત્ય કે કવિતાની ભાષાના બદલે જીવનના વ્યવહારની જીવત ભાષાનો ઉપયોગ, નાટકના દબ્બો, પાત્રોના ભાવ સૂર અને અલિપ્યક્તિ માટે વિગતપૂર્ણ સૂચનો, પાત્ર કે સાનના બદલે ત્રણ અક્ટોનો પ્રયોગ, ઈત્યાદિ આ ગાળાનાં નાટકોનાં મુખ્ય લક્ષણો છે, આ ગાળાના નાટ્યકારોમાં સૌ પ્રથમ ધ્યાન ખેંચે છે કન્યાલાલ મુનશી. મુનશીનાં બાર નાટ્યોમાંથી એનિહાસિક 'સુવસ્વામિની દેવી'ને પૌરાણિક ગણીએ તો જ

અતિહાસિક છે અને જ સામાજિક નાટક છે. સામાજિક નાટકમાં મુનશી હાસ્યકટાક્ષ દ્વારા સમાજસુધારાનો પ્રયોગ કરે છે. સામાજિક નાટક પ્રહસનો છે અને એમાં પરિસ્થિતિઓ અને પાત્રોનું ચિત્રણ હાસ્ય-ચિત્રણ બન્યું છે. મુનશીનાં પોરાણિક નાટકો ભાવનાપ્રધાન છે. એ નાટકોનાં તેજસ્વી પાત્રોની જોમ અને છટાવાળી ગુજરાતી ભાષા કાવ્યની કક્ષાએ પહોંચી જાય છે, પણ એથી આ નાટકો સામાજિક નાટકો જેટલા અભિનયક્ષમ બન્યા નથી. તેજસ્વી અને જીવંત પાત્રાલેખન, અભિનયપોષક અને પાત્રોચિત સવાદ, રસની જમાવટ માટે ઉચિત પરિસ્થિતિ ઊભી કરવાની આવડત, સઘર્ષ, સશય, નાટ્યોચિત તર્કદિલી કે તાણુ આદિ બાબતોએ મુનશીનાં નાટકોને આકર્ષક બનાવ્યા છે.

મુનશીના સમકાલીન રમણલાલ દેસાઈએ પોતાની સાહિત્યિક કારકિર્દી નાટક લખવાથી આરંભી હતી. એમણે રંગભૂમિની દૃષ્ટિએ સફળ ચાર નાટકો આપ્યાં છે. આવેશભર્યા સવાદો, દિલ ધડકાવતા બનાવો, રસિક ગૂંઘારના દૃશ્યો અને રંગભૂમિને અનુકૂળ 'કોમિક'નું તત્ત્વ એમના નાટકોના મુખ્ય લક્ષણો છે.

નીચલા થરનાં ગરીબ અને શ્રમજીવી વર્ગનાં પાત્રોને સૌ પ્રથમ નાટકમાં પ્રવેશ કરાવનાર ચંદ્રવદન મહેતાએ સખ્યાબંધ નાટકો લખ્યા છે. અભિનયતા એ એમનાં નાટકોનું મુખ્ય લક્ષણ છે, પણ અભિનયને વધારે પડતું મહત્ત્વ આપવા જતા વસ્તુસંકલના પાત્રનિરૂપણ અને લક્ષ્યભાવના કે વિચાર પર તેઓ પૂરતું લક્ષ્ય આપી શક્યા નથી, એથી રંગભૂમિને અત્યંત અનુકૂળ નીવડતા એમના નાટકો સાહિત્યિક દૃષ્ટિએ ઊંચાં ઊતરે છે, છતાં રંગભૂમિ અને નાટક વચ્ચેનું અંતર ઘટાડવાના એમના નાટકોના પુરુષાર્થને અભિનંદન ધરે છે.

પ્રાણજીવન પાંડક, યશવત પડચા, કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી ઇત્યાદિ આ ગાળાના ખીજ નાટ્યકારો છે. પાંડકના નાટકો પર ઇબ્સન શૈલીની વધારે અસર છે. શ્રીધરાણી કાવ્યમેય નાટકો આપે છે અને યશવત પડચાના નાટકોમાં સવાદો આકર્ષક છે.

લાખા નાટકો સાથે બટુભાઈ ઉમરવાડિયાથી શરૂ થયેલાં એકાકી નાટકો પણ આ ગાળામાં સારા પ્રમાણમાં લખાયાં છે. ઇન્દુલાલ ગાંધી, ઉમાશંકર જોશી, જયંતી દલાલ આદિનાં એકાકી આ પ્રકારના વિકાસમાં પ્રશસ્ત ફાળો આપે છે. ઇન્દુલાલનું કવિત્વ તેમ સવાદની સફાઈ, ઉમાશંકરની વાસ્તવપ્રિયતા અને ગ્રામવાતાવરણ આલેખવાની સૂઝ અને જયંતી દલાલની પ્રયોગશીલતા અને કટાક્ષપ્રિયતા એકાકીનાં ઘાટ અને ઘડતરમાં ઉપયોગી બને છે.

સમગ્રતથા જોતાં સુનીલાલ મેડિયા, શિવકુમાર જોશી, પ્રાગજી ડોસા, રભાબહેન ગાંધી, પેનાલાલ પટેલ, પુષ્કર ચંદર-

વાકર ઇત્યાદિ ચર્ચકોના હાથે ઘડાયેલાં આ ગાળાનાં નાટકોમાં વાસ્તવલક્ષિતા, અભિનયક્ષમતા, જીવંત પાત્રાલેખન, સવાદની સફાઈ અને સંકલનાની સુદૃઢતા જોવા મળે છે.

ગાંધીયુગના ગદ્યસાહિત્યમાં બે રપાટ રીતે અલગ તરી આવતા પ્રવાહો જોવા મળે છે. ગાંધીજી અને એમના અને-વાસી સમુદાયના કાકા સાહેબ, કિશોરલાલ મશરવાળા, મહાદેવભાઈ દેસાઈ, નરહરિ પરીખ, ચંદ્રશંકર શુક્લ, મગનભાઈ દેસાઈ, જુગતરામ દવે ઇત્યાદિના હાથે નિબંધ ચરિત્ર પ્રવાસ આત્મકથા ડાયરી પત્ર ઇત્યાદિ સ્વરૂપોમાં મહદ્ અંશે જીવંતોપયોગી અને ગાંધીવિચાર-સરણી પ્રબોધનું સાહિત્ય સર્જાયું છે. 'જીવન ખાતર કલા'ના આદર્શમાં માનતા ગાંધીશાસનના આ લેખકો સર્જક-યશવાહુ નહિ હોવા છતાં એમાંના ગાંધીજી અને કાકાસાહેબ જોવા કેટલાક સમર્થ સર્જકો તરીકે પ્રતિષ્ઠા પામ્યા છે.

ગાંધીશાસનના લેખકોના લખાણના વિષયોમાં ગાંધીજીએ પ્રબોધેલી સત્ય અને અહિંસાના સિદ્ધાંતો પર પ્રતિષ્ઠિત વ્યાપક ધર્મભાવના, દેશભક્તિ, સત્યાગ્રહ માટેની ચળવળો, અસ્પૃશ્યતા-નિવારણ, ખાદીપ્રચાર, સ્વદેશીની ભાવના, દીનજનવાતસલ્ય, સમાનતા, સ્વાતંત્ર્ય અને બહુત્વ ઇત્યાદિ મુખ્ય ગાણી શકાય. આ વર્ગના લેખકોના સાહિત્યમાં સાદાઈ સયમ અને જીવનનાં ઉન્નતગામી ધ્યેયોનું નિરૂપણ થયેલું જોવા મળે છે. ગાંધીસપ્રદાયના આ લેખકોના નિબંધસાહિત્યમાં પૂર્વપૃષ્ઠ છે. જીવનની દરેક ક્ષેત્રમાં રાષ્ટ્રિયતા પ્રાચીનતા અને સ્વદેશીયતા એ આ નિબંધકારોનું ધ્યેય છે. કાકાસાહેબ કાલેલકર અને રા. વિ. પાંડક જેવા આ સંપ્રદાયના નિબંધકારોનું આધારસ્થાન સંસ્કૃત સાહિત્ય છે. સયમ આધ્યાત્મિકતા પાપભીરુતા-નીતિપરાયણતા અને વિશુદ્ધિપ્રેમ એ આ નિબંધસાહિત્યના મુખ્ય લક્ષણો છે. ટૂંકમાં કહીએ તો ગાંધીસપ્રદાયનું નિબંધસાહિત્ય સત્ત્વશુદ્ધ-પ્રધાન છે. ભાષામાં સાદાઈ, સરળતા, નિર્વ્યાજ નિખાલસતા, અને નિરાડખર એ સપ્રદાયના નિબંધસાહિત્યની શૈલીનાં મુખ્ય લક્ષણો છે.

ગાંધીસપ્રદાય સાથે વહેતા થયેલા ખીજો સાહિત્યપ્રવાહ મુનશી-સપ્રદાયનો છે. કનૈયાલાલ મુનશીના સર્જન અને એમની સાહિત્યિક વિભાવનાઓની ગાંધીયુગના સાહિત્ય પર પ્રયોગ અસર પડી છે, તેથી તો વિજયરાય વેદે મોહનલાલ ગાંધી અને કનૈયાલાલ (કનૈયાનું ખીજું નામ મોહન) મુનશી બનેલા નામનું સૂચક એવું 'મોહનયુગ' નામ આ ગાળાના સાહિત્યને આપવાનું સૂચન કર્યું છે. મુનશી-સપ્રદાયના લેખકો 'કલા ખાતર કલા'નો વાદ સ્વીકારે છે, એથી એમના સર્જનમાં નિબંધ પ્રવાસ ચરિત્ર આત્મકથા ઇત્યાદિ ગદ્યસાહિત્યપ્રકારો ગૌણ સ્થાને છે, જ્યારે નવલકથા ટૂંકી-વાર્તા નિબંધિકા ઇત્યાદિ પ્રકારો મુખ્ય સ્થાને છે.

મુનશી-સંપ્રદાયના નિબંધસાહિત્યમાં પશ્ચિમપૂર્વ છે. મુનશી-સંપ્રદાય કઈક અશે નર્મદયુગની સુધારેલી આવૃત્તિ જેવો છે. જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં અર્વાચીનતા અદ્યતનતા અને નવીનતા એ એનું ધ્યેય છે. આ સંપ્રદાયના નિબંધસાહિત્યનું પ્રેરણાસ્થાન મુખ્યત્વે અર્વાચીન પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય છે. મુનશી અને વિજયરાય જેવા આ સંપ્રદાયના નિબંધકારોના શબ્દો રૂઢિપ્રયોગો ઉક્તિપ્રકારો અને વાક્યરચના સુધીના તમામ અંગોમાં અંગ્રેજી ભાષાશૈલીનું પૂરું જેવા મળે છે જીવનનો ઉલ્લાસ, ઐહિક ભોગવિલાસ, અકુશલીરુતા, સુખપરાયણતા તે વિલાસપ્રેમ એ મુનશી-સંપ્રદાયના નિબંધસાહિત્યનાં આગળ પડતા લક્ષણો છે સંક્ષેપમાં કહીએ તો મુનશી-સંપ્રદાયનું નિબંધ-સાહિત્ય રત્નેશુશ્રુષ્ઠાન છે. આ નિબંધકારોની ભાષાશૈલી ભલકભરી મોહક ચમકદાર રચનાત્મક અને રોચક છે

સમગ્ર રીતે જોતા આ બંને સંપ્રદાયોનાં ઉત્તમ તત્ત્વોનું સુભગ સંયોજન કરીને નિબંધો લખનાર કાકાસાહેબ કાલેલકર આ ગાળાના સર્વોત્તમ નિબંધકાર છે. વિષયોનું વૈવિધ્ય, શૈલીની સુદરતા, રસાળતા અને રોચકતા છતાં સંયમીપણ, વિચારોની સમૃદ્ધિ, જીવનદૃષ્ટિ અથવા ભાવનાની ઉદાત્તતા એ તમામ દૃષ્ટિએ જોતાં કાકાસાહેબ આ યુગના જ નહિ, પણ મણિલાલ દ્વિવેદીને બાદ કરતા સમસ્ત ગુજરાતી નિબંધસાહિત્યમાં સર્વોત્તમ નિબંધકાર છે. કાકાસાહેબ પછી ગાધી-સંપ્રદાયના ગાધીજી, કિશોરલાલ મશરૂલાલ, મગનભાઈ દેસાઈ ઇત્યાદિ નિબંધકારોમાં જીવનની ઉચ્ચતા પ્રત્યેનો પક્ષપાત, છોડુ ને માર્મિક ચિંતન, જીવનપરાયણતા અને શૈલીની સાદાઈ ને સરળતા જેવા મળે છે. ગાધીજીના નિબંધોમાં સક્ષિપ્તતા અને સંયોગતા છે. કિશોરલાલ મશરૂલાલના નિબંધોમાં વિશદતા સરળતા સ્વસ્થતા અને ઋજુતા છે.

પંડિતયુગના નિબંધસાહિત્યમાં દીર્ઘસૂત્રના, દુર્બોધિતા, સંસ્કૃતમય શૈલીનો આડંબર અને પાડિયભરી શુષ્કતા હતાં એના બદલે ગાધીયુગના સાહિત્યમાં સક્ષિપ્તતા રસાળતા સાદાઈ અને સરસતા આવે છે આ યુગના નિબંધો જીવનનું છોડુ ને માર્મિક ચિંતન રમૂ કરતા હોવા છતાં એમાં નિબંધ-કારના વ્યક્તિત્વની છાપ પડતી હોવાથી પંડિતયુગની અપેક્ષાએ તે વધારે સર્જનાત્મક લાગે છે.

નિબંધ સાથે જ નિબંધિકા કે હળવા નિબંધના સાહિત્યને પણ યાદ કરી લેવું ઘટે. પંડિતયુગના સાહિત્યમાં આ પ્રકારના હળવા અગભીર હાસ્યપ્રધાન સાહિત્યને બહુ અવકાશ નહોતો. એ યુગમાં રમણભાઈ એક વિરલ અપવાદ-સમા હતા. એમણે સૌ પ્રથમ ‘હાસ્યનદિર’માં આવા સળગ હળવા હાસ્ય-નિબંધ આપવાનો પ્રશસ્ય પ્રયાસ કર્યો. નર્સિંહગવે ‘સ્મરણ-મુકુર’

માં અને ‘વિવર્તલીલા’માં મર્માળી અને અગભીર પદ્ધતિએ સૌ દર્શ અને તત્ત્વજ્ઞાનના ગભીર પ્રશ્નો ચર્ચ્યા છે. એ પછી ઓલિયા જોશી, મસ્ત ફકીર અને જરુરાય ખંધડિયા જેવા આ ગાળાના હાસ્યકારો પાસેથી હળવા નિબંધો મળી આવે છે, પણ એમનું હાસ્ય સ્થૂલ અને અન્યુક્તિભર્યું છે. એમાં કોઈ વર્ગ કે વ્યક્તિ પ્રત્યે ઈર્ષ્યા કે દશ નથી એ એનું જમા પાસુ છે.

પરંતુ આ ગાળાના શ્રી જ્યોતીન્દ્ર દવે, કાકાસાહેબ કાલેલકર, રા. વિ. પાટક (સ્વૈરવિહાર), વિજયરાય વૈદ્ય આદિ લેખકો હાસ્યનું વિપુલ ઝરણું વહેવડાવે છે અને એમનું હાસ્ય મુખ્યત્વે નિબંધિકા-સ્વરૂપે વહે છે. ગાધીયુગની વિશાળ માનવતા અને વ્યાપક સમભાવની લાગણી આ ગાળાના લેખકોની નિબંધિકાઓમાં નિર્દોષ દશાહીન અને કટાક્ષહીન હાસ્ય પ્રસારે છે. શ્રી જ્યોતીન્દ્ર દવેનું હાસ્ય સ્ફુટ અસ્ફુટ અને અર્ધસ્ફુટ એમ ત્રણે સ્થિતિમાં વિચરે છે, બ્યારે કાકાસાહેબનું હાસ્ય મોટે ભાગે સૂચિત હોય છે. રા. વિ. પાટકના હાસ્યમાં ઝીણવટભર્યું અવલોકન અને જીવનનું ગૂઢ રહસ્ય સ્ફુટ કરે તેનું વિચક્ષણ હાસ્ય છે, તો વિજયરાય વૈદ્ય(વિનોદકાન્ત)માં નિખાતસ સમભાવ અને નમ્રતાભર્યા સવેદનો છે આ ઉપરાંત મેઘાણી (સામેલાના સૂર), ધૂમકેતુ (પાનગોષ્ઠિ), વિનોદિની નીલકંઠ, જયંતી દલાલ, ચીનુભાઈ પટવા, મૂળરાજ અંબરિયા, બકુલ ત્રિપાઠી, ‘પ્રિયદર્શી’, વિનોદ ભટ્ટ ઇત્યાદિ લેખકો હળવી નિબંધિકાના વિકાસમાં ફાળો આપતા રહ્યા છે. સમગ્રતયા જોતાં આ ગાળાના સાહિત્યમાં નિબંધિકાનું ખેડાણ વિપુલ પ્રમાણમાં થયું છે.

ગાધીયુગની નવલકથાનો આરભ આ સ્વરૂપના સમર્થ સર્જક કનૈયાલાલ મુનશીના હસ્તે થાય છે. ગુજરાતી નવલકથા સાહિત્યના પ્રવાહને એક નોંધપાત્ર વળાંક આપવાનું કામ મુનશીએ કર્યું છે. ગુજરાતી નવલકથાને નાટ્યાત્મક બનાવવાનું કાર્ય શ્રી મુનશીએ આરંભ્યું છે. વેગીસો કાર્યવેગ, સુરેખ અને સજીવ પાત્ર-લેખન, સુસ્થિત વસ્તુ-સકલના, સળગ અને ચોટદાર સંવાદો ઇત્યાદિ મુનશીની નવલકથાના આકર્ષક તત્ત્વો એમની નવલકથાઓને અન્યંત લોકપ્રિય બનાવે છે. મુનશીએ ગુજરાતી નવલકથામાંના વર્ણન અને ચિંતનના મેદને ઘટાડી એને સર્જનાત્મક સ્વરૂપ આપ્યું મુનશીની કલાદૃષ્ટિએ નવલકથાના સ્વરૂપને સુદૃઢ સુરેખ અને સુંદર આકાર ઘડી આપ્યો મુનશી-એ આપેલા આ સ્વરૂપને જ વળગી રહી ગાધીયુગના પ્રથમ દાયકાના ૨. વ દેસાઈ, ધૂમકેતુ, શુશુવંતરાય આચાર્ય, ચુનીલાલ વર્ધમાન શાહ, મેઘાણી, જયલિખ્ખુ, ધનન્તુભલાલ મહેતા ઇત્યાદિએ સખ્યામંથ નવલકથાઓ આપી છે.

આ ગાળાના નવલકથા-સાહિત્યમાં સામાજિક અને ઐતિહાસિક તેમજ પૌરાણિક નવલકથાઓનો એક વિશાળ પ્રવાહ

વહેતો થયો છે. સામાજિક નવલકથાઓમાં મુખ્યત્વે ગાંધીયુગમાં ચર્ચાની એરણ પર આવેલા સામાજિક-વિષમતા ગ્રામોદ્ધાર અરપશ્યતાનિવારણ સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામ વ્યાયામપ્રવૃત્તિ ઇત્યાદિ પ્રશ્નો પર નવલકથાઓ લખાઈ છે. આ નવલકથાઓ લાવનામય પ્રયણત્રિકાણ રમૂ કરતી અને સમાજના મધ્યમ વર્ગના પાત્રો આલેખતી સુવાચ્ય કથાઓ બની છે. ઐતિહાસિક નવલકથાઓમાં પણ મુનશીની ઐતિહાસિક નવલોનો આદર્શ ધ્યાનમાં રાખી ધૂમકેતુ, ચુ. વ. શાહ અને ગુણવંતરાય આચાર્ય ઇત્યાદિએ ગુજરાતના ચૌલુક્ય વંશના રાજ્યો, ભારતના ગુપ્ત વંશના રાજ્યો અને વિજયનગરના સામ્રાજ્યના રાજ્યોની કથાઓ આલેખી છે. ગાંધીયુગની સામાજિક ઐતિહાસિક નવલકથાઓ શિષ્ટ સરળ અને બોધક તેમજ રોચક વાચન પૂરું પાડે છે.

મુનશી અને ર. વ. દેસાઈની અસર નીચે લખાયેલી ગાંધીયુગના પ્રથમ દાયકાની નવલકથાઓ વાસ્તવલક્ષી છે. એના પાત્રો સમાજના મધ્યમ વર્ગમાંથી આવતાં રજેગુણી પાત્રો છે. એમના પ્રશ્નો મુખ્યત્વે પ્રણય અને લગ્નની આસપાસ ધૂમરાતા રહ્યા છે.

આ જ યુગના ખીજ ગાળાના લેખકોમાં ઈશ્વર પેટલીકર, પીતાબર પટેલ, પન્નાલાલ પટેલ અને ચુનીલાલ મડિયા મુખ્ય છે. આ ચારે નવલકથાકારો પોતપોતાના પ્રદેશના ગામડાના અનુભવના નિયોક્ષરે તે તે ગ્રામપ્રદેશના લોકોના હૈયાની વાત ખુલ્લી કરે છે. ગામડાના લોકોનાં રહેણીકરણી રીતરિવાજ વટવહેવાર ઈર્ષાદિપ આનંદપ્રમોદ ઇત્યાદિનુ આબેહૂબ ચિત્રણ આ લેખકો પોતપોતાની નિજ સૂઝ સમજ દ્વારા કરે છે. પેટલીકર રોજઅરોજ જિવાતા જીવનનુ તાદશ ચિત્ર કથનશૈલીના વિવિધ પ્રયોગો દ્વારા આલેખે છે, પરંતુ પેટલીકર સમાજસુધારક હોવાથી એમની નવલકથાઓ હેતુપ્રધાન બની ગઈ છે. પીતાબર પટેલ ગ્રામજીવન સાથે શહેરી જીવનનુ પણ આલેખન કરે છે. એમની કથાઓમાં જીવનની શ્રદ્ધા અને મગલતા પ્રગટ થાય છે. આ સૌમાં પન્નાલાલ પટેલ વાસ્તવિક જીવનના આલેખન દ્વારા વ્યાપક માનવતા પ્રગટ કરી સાચા સર્જકના તાટસ્થ દ્વારા ઉત્તમ કલાકૃતિઓ આપે છે. ચુનીલાલ મડિયાની નવલકથાઓમાં સૌરાષ્ટ્રી રંગ હૃદયસ્પર્શી રીતે આલેખાયા છે. મેઘાણીના બળ અને ઓજસ પ્રગટ કરતી મડિયાની શૈલી એમની નવલકથાઓને નાટ્યાત્મક ઢબે રજૂ કરે છે.

‘દર્શક’ના તખલ્લુસથી બાણીતા થયેલા આ ગાળાના સમર્થ નવલકથાકાર મનુભાઈ પચોળા ‘ઝેર તો પીધાં છે બાણી બાણી’ દ્વારા સંસ્કૃતિ-ચિંતનનો અર્ક પ્રગટ કરતી કૃતિ આપે છે. ગાંધી-યુગના આદર્શોથી પ્રેરણા પામેલા શ્રી દર્શકે આ નવલકથામાં યુદ્ધના મૈત્રી કરુણા મુદ્દિતા અને ઉપેક્ષાના ભાવોને વિશ્વ-

યુદ્ધની પશ્ચાદ્ભૂમિકામાં વિવિધ કલ્પિત અને ઇમ્પિનિસ્ટિક પાત્રોના આલેખન દ્વારા મૂર્ત કર્યા છે. શ્રી દર્શકે ‘દીપનિર્વાણ’ નામની નવલકથા દ્વારા ઐતિહાસિક નવલકથાનો આદર્શ નમૂનો પૂરો પાડ્યો છે.

આ ઉપરાંત નિરંજન વર્મા, જયમદન પરમાર, મોપાન, યશોધર મહેતા, જયંતી દલાલ, પુષ્કર ચંદ્રવાકર વગેરે આ ગાળાના બાણીતા નવલકથાકારોએ ગાંધીયુગના નવલકથાના દિગ્વિખેરે સમૃદ્ધ કરવામાં કાળો આપ્યો છે.

ગાંધીયુગના આ ખીજ દાયકાની નવલકથા મુખ્યત્વે જનપદી નવલકથાઓ છે. ગાંધીયુગની ત્રીસીના સર્જનમાં નીચલા થરના પાત્રોને સાહિત્યના દરેક સ્વરૂપમાં પ્રવેશ મળ્યો એમ આ ગાળામાં ગ્રામજીવનને નવલકથામાં સાકાર કરવામાં આવ્યું. આ પ્રકારની નવલકથાઓમાં પ્રાદેશિક ભાષાના તળપદા રૂઢિ-પ્રયોગો કહેવતો આદિનો ઉપયોગ વિપુલ પ્રમાણમાં થયો છે. એના પરિણામે ગુજરાતી ભાષાને લોકબોલીનુ જેમ પ્રાપ્ત થયું.

પડિતયુગના ઉત્તરાર્ધમાં ‘ચંદ્ર’ ‘સાહિત્ય’ ‘મુદરી મુળોધ’ અને ‘વાર્તાવારિધિ’ જેવા માસિકોમાં ટૂંકી વાર્તાઓ લખાવી શરૂ થઈ હતી. નારાયણ હેમચંદ્ર, રણજિતરામ વાવાભાઈ, રામમનોહર દેસાઈ, શિવુભાઈ પડિત, ડાહ્યાભાઈ પટેલ ‘મલયાનિલ’ આદિ લેખકોએ ટૂંકી વાર્તાને કલાસ્વરૂપ આપવા પ્રયાસો કર્યા હતા. એ સૌમાં સુદર કલામય વાર્તાઓ આપવાનો યશ ‘ગોવાલણી અને ખીજ વાર્તાઓ’ના સર્જક ‘મલયાનિલ’ના કાળે જાય છે. એ પછી મુનશીએ ‘મારી કમલા અને ખીજ વાર્તાઓ’માં પશ્ચિમની ઢબની ટૂંકી વાર્તાઓ આપી આ પ્રકારના વિકાસમાં યશસ્વી પ્રદાન કર્યું. ધનમુખલાલ મહેતાએ પણ હાસ્યપ્રધાન ટૂંકી વાર્તાઓ અને અગ્રેજી વાર્તાઓના અનુવાદો આપી આ સ્વરૂપને કલામય સ્વરૂપ આપવામાં કાળો આપ્યો છે.

ટૂંકી વાર્તાને કલામય ઘાટ સૌ પ્રથમ ગાંધીયુગમાં ધૂમકેતુના હાથે મળ્યો. ગાંધીયુગનો વિશાળ સમભાવ પહેલવહેલો ટૂંકી વાર્તામાં ધૂમકેતુએ ઝીલી બતાવ્યો જોડી કોટિનુ કલાસંવિધાન, વૈવિધ્ય-સભર પાત્રસૃષ્ટિ, ભાષાનુ લાલિત્ય, શૈલીની મોહકતા, જોડી માનવતા, રંગદર્શી આસમાની વાતાવરણ ઇત્યાદિ લક્ષણોના લીધે ધૂમકેતુની વાર્તાઓએ ગુજરાતી સાહિત્યની વાર્તાકલાને માત્ર વિકાસમય જ નહિ, સ્થિર પ્રકાશમય પણ બનાવી ગાંધી-યુગની ભાવનામયતા અને આદર્શપરચણતા ધૂમકેતુની નવલકથાઓમાં પગલે રીતે પ્રવેશ છે, પણ તેઓ ગેમેન્ટિક પ્રકૃતિના લેખક છે તેથી એમની વાર્તાઓમાં જીર્ણવતા પ્રવેશી ગઈ છે.

૧૯૨૮ માં રા. વિ. પાંડક ધૂમકેતુની મર્યાદાઓ વ્યાદ કરી ‘દિવેદની વાતો’નો ૧ લો ભાગ આપે છે. દિવેદની વાર્તાઓની

શૈલી સોદી સર્જન અને સૌધી છે. દિગ્દેશની લખાવટ શાંત સ્વસ્થ તટસ્થ અને સંયમી છે. ગાંધીજીની અસહકારની લડત અને એમની રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ દિગ્દેશની વાર્તાઓમાં પ્રત્યક્ષ રીતે પ્રતીત થાય છે. ધૂમકેતુએ ટૂંકી વાર્તાને ઊર્મિનું તત્ત્વ આપી કાવ્યમયતા બક્ષી, તો દિગ્દેશ ટૂંકી વાર્તામાં યુક્તિતત્ત્વનો પ્રવેશ કરાવી એને યથાલક્ષી બનાવી. આ બે ગાળામાં મેઘાણીએ ‘સૌરાષ્ટ્રની રસધાર’માં લેખિકાના કંઠે રમતી વાર્તાઓને અથસ્થ કરી વાર્તામાં શૌર્ય બલિદાન ત્યાગ અને જીવનરસનું પૂર વહેવડાવ્યું. એ સાથે એમણે ‘ચિતાના અગારા’ સગ્રહની મૌલિક વાર્તાઓમાં રશિયન ક્રાન્તિએ આણેલી સમાનતાની લાંબના મૂર્ત કરી.

૧૯૩૦-૩૨ ની ગાંધીજીની આદેશોથી લડતો દરમિયાન જેલ-નિવાસ ભોગવતા આપણા લેખકોએ લેનિનના ક્રાંતિકારી સાહિત્યનો તેમજ ક્રોધક આદિનો અભ્યાસ કર્યો. એના પરિણામે આ ગાળાની ટૂંકી વાર્તા વધારે વાસ્તવલક્ષી, જીવનની વિષમતાએની વધારે સ્પર્શતી અને માનવ-મનનાં ઊંડાણોને વધારે તાગતી બની. ર. વ. દેસાઈ અને સ્નેહરશ્મિની વાર્તાઓ અનુક્રમે કુમાશવાળી અને કાવ્યમય છે, પરંતુ ક્રોધકની અસર વાર્તામાં દેખાય છે ઉમાશંકર અને સુદરમ્ના સમયમાં આ બંને વાર્તાકારો વાર્તાના વિષયમાં વૈવિધ્ય, આલેખનમાં સખળતા અને સચોટતા, અને વાતાવરણમાં ગ્રામજીવનની વાસ્તવિકતા આણે છે. સંવિધાનની પ્રયોગશીલતા એ ઉમાશંકરનું આગવું લક્ષણ છે, તો જાતીય પ્રશ્નોને વિવિધ રીતે નિરૂપણ એ સુદરમ્ની વિલક્ષણતા છે. સુદરમ્ની ‘ખોલકા’ વાર્તા આપણા વાસ્તવદર્શી સાહિત્યની પહેલી છતાં અજોડ કૃતિ છે.

ગાંધીયુગના ખીજ ગાળામાં ઉદ્ભવેલા નવા વાર્તાકારોમાં સર્વશ્રી પન્નાલાલ પટેલ, ઈશ્વર પેટલીકર, પીતામ્બર પટેલ, ચુનીલાલ મડિયા, જ્યોતી દલાલ આદિ ટૂંકી વાર્તાના અવનવા પ્રયોગો કરી આ સ્વરૂપની અનેકવિધ શક્યતાઓ તરફ અગુલિ-નિર્દેશ કરે છે. પ્રથમ ચાર લેખકોએ મહદ્ અંશે ગ્રામજીવનના વિવિધ પ્રશ્નો રજૂ કરતી અને ગૌણ અંગે શહેરી જીવનને સ્પર્શતી વાર્તાઓ પણ આપી છે. ગ્રામજીવનને વાર્તામાં સૌ પ્રથમ પ્રવેશ કરાવનાર ધૂમકેતુની દૃષ્ટિમાં આદર્શમયતા હતી, ભાવનાશીલતા હતી, એટલે ધૂમકેતુની વાર્તાઓમાં આવતું ગામકુ ધૂમકેતુની ભાવનાશીલ દૃષ્ટિએ કલ્પેલું ગામકુ છે, વાસ્તવિક ગામકુ નહિ, બ્યારે ગામડાના સીધા પરિચયમાં આવેલા આ અનુભવી વાર્તાકારો ગામડાને એના વાસ્તવિક સ્વરૂપમાં નિર્ચાજ રીતે વ્યક્ત કરે છે.

પડિતયુગની અપેક્ષાએ આ યુગની ટૂંકી વાર્તા અત્યંત વિકાસ પામી છે વિષય અને નિરૂપણ-અતસ્તત્ત્વ અને આકાર બંને દૃષ્ટિએ આ યુગની ટૂંકી વાર્તા એક સ્વનત્ર કલાસ્વરૂપ બની.

ટૂંકી વાર્તા એ લખાવેલો ટૂંચકો કે ટૂંકાવેલી વાર્તા નથી, પણ એક વિશિષ્ટસાહિત્ય સ્વરૂપ છે અને એના સર્જનનું કાર્ય દોરી પર ચાલતા નરની સાવધાની ને કુશળતા માગી લે છે એ સત્ય આ ગાળામાં સિદ્ધ થાય છે.

ગાંધીયુગના વિવેચન-સાહિત્યમાં થયેલો વિકાસ અત્યંત નોંધપાત્ર છે. સ્વ. રા. વિ. પાઠક, સ્વ. નવલરામ ત્રિવેદી, વિપણપ્રસાદ ત્રિવેદી, સ્વ. ડાહરરાય માંકડ, સ્વ. વિજયરાય વૈદ્ય, અનંતરાય રાવળ આદિની વિવેચનાત્રીસીના દાયકાથી આરંભાઈ અને એમાંના છેલ્લાકની આજ પર્વત ચાલુ રહી છે. રા. વિ. પાઠકમાં વિવેચક તરીકે સર્જકની સ્ફુર્તિ અને તાજગીભરી ચેતના જોવા મળે છે. સાહિત્ય તત્ત્વના જ્ઞાતા, તત્ત્વચિંતક અને ઉત્તમ સર્જક એવા રા. વિ. પાઠક શિક્ષક અને દ્વિલચ્છક હોવાથી વિવેચક તરીકે સંપૂર્ણ રીતે ખીલી ઊઠે છે. એમની સમગ્ર વિવેચન-પ્રવૃત્તિમાં સરકૃત આલંકારિકો અને પાશ્ચાત્ય વિવેચકોના અભ્યાસનો નિયોડ જોવા મળે છે. કાવ્યની શક્તિ, કાવ્યમાં વર્ણનું મહત્ત્વ અને રસસિદ્ધાંતની ચર્ચા કરતાં એમણે જતાવેલાં તર્કશુદ્ધતા, ઊંડાણ અને આકાર-સૌષ્ઠ્યતા નોંધપાત્ર છે વિષયને નવીનતાજગી-ભરી રીતે રજૂ કરવાની અને વિષયના પડેપડને ઉમેગતા એકાએક નવા અભિગમ વડે વિષયની ક્ષિતિને વિસ્તારવાની એમની પદ્ધતિ વિવેચનને સર્જનની ક્રાંતિએ પહોંચાડી દે છે. આમ તેમનું વિવેચન તત્ત્વદર્શનની કક્ષાનું બની જાય છે. રા. વિ. પાઠકના વિવેચનથી ગુજરાતી વિવેચન-સાહિત્યને એક નવો વળાંક મળે છે.

સ્વ. નવલરામ ત્રિવેદીનાં વિવેચનો પૃથક્કરણ-પ્રધાન અને ઝીણી ઝીણી વિગતોથી ભરેલાં છે નિર્ભીક અભિપ્રાય આપવાની એમની પદ્ધતિ નોંધપાત્ર છે, પરંતુ એમના વિવેચનમાં ઊંડાણ નહિ હોવાથી અને તુલના કરવાથી એ આગળ નહિ વધતાં હોવાથી આજે એ જુલાતાં જાય છે વિવેચનને રસલક્ષી અને રોમેન્ટિક બનાવવાનો યશ શ્રી વિજયરાય વૈદ્યને કાળે જાય છે. નવી શૈલી અને દૃષ્ટિગાળા તેમનાં વિવેચનો વ્યક્તિગત રુચિ અને ઉપમાના લીધે વાચક સાથે સીધા સંબંધ બાંધી લે છે. નિર્લયતા ચચળતા આનંદલક્ષિતા પ્રયોગશીલતા અને તટસ્થતા એ એમના વિવેચનનાં આગળ તરી આવતા લક્ષણો છે.

સર્જન વિશદ સર્વગ્રાહી અને તટસ્થ છતાં સમભાવસંયુત મતદર્શન એ વિ. મ. ભટ્ટના વિવેચનના વિશિષ્ટ લક્ષણો છે. અતિ પ્રસ્તાર અને દીર્ઘસૂત્રિતા એ એમના વિવેચનની મર્યાદાઓ છે. વિદ્યતા બહુચુતતા અને સ્પષ્ટવાદિતાના કારણે એમના વિવેચનો નોંધપાત્ર બન્યાં હોવા છતાં એમના છેલ્લાક પૂર્વગ્રહોના લીધે એ કચિત્ પક્ષવાદી થયા હોવાની શ્લેષ ઊભી થાય છે. ગલીર અને પ્રસન્ન ભાવે વિવેચન કરતા શ્રી વિપણપ્રસાદ વિવેચનમાં અનેક સાહિત્યિક પ્રશ્નોની મૌલિક નવા મળે છે. સૌંદર્યદર્શી સર્જકની તાજગી વેચનને

આકર્ષક બનાવે છે. ડોલરરાય માંકડના વિવેચનમાં રચયતા, વિશદ પર્યાયો અને અરૂઢ મતદર્શન જોવા મળે છે, તો અનનરાય રાવળ શિષ્ટ સમતોલ તટસ્થ અને સમન્વયવાદી વિવેચન આપે છે. આ બંને વિવેચકોની પદ્ધતિ પૃથક્કરણ-પ્રધાન છે, પણ બંનેના વિવેચનક્ષેત્રો ભિન્ન ભિન્ન છે. ડોલરરાય મુખ્યત્વે સંસ્કૃત સાહિત્યને અભ્યાસ-વિષય બનાવે છે, તો અનનરાય રાવળનું લક્ષ્ય અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય તરફ સંવિશેષ છે.

આ ઉપરાંત મનસુખલાલ ઝવેરી, ઉમાશંકર, સુદરમ, ભાઈલાલ ક્રેડારી, યશવંત શુક્લ આદિના વિવેચન-કાર્યની પણ નોંધ લેવી જોઈએ એમા ઉમાશંકર જોશીના વિવેચનમા સંસ્કૃત અને પાશ્ચાત્ય સાહિત્યનો અભ્યાસ અને અધ્યાપક તરીકેના અનુભવનો નિચોડ માર્મિક રીતે નિરૂપાયેલો દેખાય છે. એમના વિવેચન-લેખોમા સરળતા અને ગૌરવ, નમ્રતા અને નિખાલસતા, પાઠિત્ય છતાં સરળતા, માર્મિકતા છતાં વસ્તુલક્ષિતા અને રાચકતા અને સંશોધનાત્મકતા દષ્ટિગોચર થાય છે. ‘અર્વાચીન કવિતા’ નામે ગુજરાતી કાવ્યસાહિત્યનો આકર ગ્રંથ આપનાર સુદરમના વિવેચનમા વિશદતા અને માર્મિકતા છે, પરંતુ એમના કેટલાક અભિપ્રાયો ચર્ચાસ્પદ બને એવા છે. એમના અભ્યાસપૂર્ણ વિવેચનમા ઉમાશંકર જોશી જેટલી વ્યાપકતા અને ગહનતા નથી.

સમગ્રતયા જોતા પડિતયુગના વિવેચન-સાહિત્યના મુકાબલે ગાંધીયુગના વિવેચને નોંધપાત્ર પ્રગતિ સાધી છે. સ્પષ્ટવસ્તુત્વ વિશદતા સરળતા અને સર્જક જેવો અભિનિવેશ એ આ યુગના વિવેચનના વિશિષ્ટ લક્ષણો છે. આ યુગના મોટા ભાગના વિવેચકો વ્યવસાયે અધ્યાપકો હોવાથી એમના વિવેચનમા અધ્યાપકીય દષ્ટિકોણ રહેલો હોય છે. પરિણામે સરળતા અને સ્પષ્ટતા આ આ વિવેચનના મુખ્ય ગુણો બને છે.

આ યુગના ચરિત્ર-સાહિત્યમા પણ નોંધપાત્ર પ્રગતિ થઈ છે. ગાંધીજીએ ‘એક સત્યવીરની કથા’ નામે લખેલા સોફ્ટિસના ચરિત્રથી આ યુગના ચરિત્રસાહિત્યનો આરંભ થયો ગણાય. કિશોરલાલ મશરૂવાલાના ‘રામ અને કૃષ્ણ’ ‘બુદ્ધ અને મહાવીર’ ‘સહજનનદ સ્વામી’ અને ‘ઈશુ ખ્રિસ્ત’ના ચરિત્રોમા સ્પષ્ટ પૃથક્કરણ અને એ સતોને ચમત્કારી પુરુષો કરતા માનવો તરીકે જોવાની એમની દષ્ટિ નોંધપાત્ર છે. મહાદેવભાઈ દેસાઈએ ‘વીર વલ્લભભાઈ’ ‘પ્રદાઈ ખિદમતગારો’ અને ‘સત ક્રાન્સિસ ના ચરિત્રો’ સુધંડ શૈલીમાં લખ્યાં છે. નરહરિ પરીખે પણ સરદાર અને કિશોરલાલ મશરૂવાલાના ચરિત્રો આપી આ સાહિત્યમા નોંધપાત્ર ફાળો આપ્યો છે.

મુનશીના ‘વીર નર્મદ’ અને ‘નરસૈયો : ભક્ત હરિનો’ એ બે ચરિત્રો એમની સર્જનાત્મક શૈલીના લીધે ચરિત્ર-નાયકને જીવંત અને મૂર્ત બનાવી ચરિત્ર-સાહિત્યને એક વિશિષ્ટ વળાંક આપે છે.

ગ. વિ. પાટક અને વિ. મ. ભટ્ટે આખેલા નર્મદનાં ચરિત્રો પ્રગાળ્યાં-ભૂત માહિતીદર્શન અને એ જમાનાના સંજ્ઞા આલેખનના લીધે નોંધપાત્ર બન્યા છે. અલબત્ત વિ. મ. ભટ્ટે લખેલા નર્મદના ચરિત્રમાં અહોભાવ સંવિશેષ દેખાય છે, આ ઉપરાંત ‘નરસૈયો ચરિત્ર’ (વિનાયક મહેતા), ગાંધીજીના જીવનના પ્રયત્નોને આલેખતી ‘બાપુની ઝાળી’ (કાલેલકર), ‘જીવનનું પગલું’ (પ્રભુદાસ ગાંધી) ઇત્યાદિ ચરિત્ર-સામગ્રી આ યુગમા મળી આવે છે.

ગાંધીયુગના ચરિત્ર-સાહિત્યમા ગાંધીજીની સત્યપ્રિયતાનો આગ્રહ દષ્ટિગોચર થાય છે. છુદ્ધિપૂત દષ્ટિએ આલેખાયેલાં આ ચરિત્રોમા સંશોધન, સૂઢમ વિવેક અને તટસ્થ દર્શન જોવા મળે છે. ચરિત્ર-નાયક સાથે એના જમાનાનું વર્ણન આપી લેખકો ઐતિહાસિક સામગ્રી પૂરી પાડે છે, એ એમનું દસ્તાવેજ મૂલ્ય પૂરું પાડે છે.

ચરિત્ર સાથે આત્મચરિત્રના સાહિત્યનો પણ ઉદ્દેખ થયો ઘટે. ‘સત્યના પ્રયોગો દાગ’ ગાંધીજીએ આત્મકથાનો આદર્શ નમૂનો પૂરો પાડ્યો. નિર્ભીક સત્યકથન, પોતાના ગુણદોષનું તટસ્થ અવલોકન, આત્મમથન અને પશ્ચાત્તાપનો વેધક ચિતાર ઇત્યાદિ ખાસિયતો ધરાવતી ગાંધીજીની આત્મકથા માત્ર આ યુગની જ નહિ, સમગ્ર ગુજરાતી સાહિત્યની સર્વાંગમ અને જગત-સાહિત્યની ઉત્તમ આત્મકથાઓમાની એક ગણાઈ છે. સત્યસ્વરૂપ પરમાત્માના દર્શનવાદ્યુ આત્માની વિકાસયાત્રા એ ગાંધીજીની આત્મકથાનું સચોટ વર્ણન છે.

ગાંધીશાસનના લેખકોમા કાકાસાહેબ કાલેલકરે ‘રમણ-યાત્રા’મા પોતાના બાળપણના સ્મરણો તાટસ્થથી આલેખ્યા છે ઉત્કટ સત્યલક્ષિ છતાં રસિકતા એ આ સ્મરણોના વિશિષ્ટ લક્ષણો છે. આ સ્મરણોમા સળગસૂતતા નથી, પણ એની રસવત્તા એથી જરા પણ ઓછી થતી નથી.

ઇન્દુલાલ યાજ્ઞિકની ચાર ભાગમા પ્રસિદ્ધ થયેલી આત્મકથા ‘એક દિશા દોર વિનાના સૈનિક’ના અલગારી જીવનની વંધિયપૂર્ણ પ્રવૃત્તિઓનો ચિતાર આપે છે. એમની આત્મકથા સ્વાતંત્ર્ય-સંગ્રામનો ઇતિહાસ પૂરો પાડે છે. ગાંધીજીના સત્યકથનના આગ્રહ સાથે ઇન્દુલાલ યાજ્ઞિક એમના જીવનના બાહ્ય અને આંતરિક સંઘર્ષોનું તાદૃશ ચિત્ર આ કથામા આલેખ્યું છે.

શ્રી મુનશીની ‘અડધે રસ્તે’ ‘સીધા ચઢાણ’ ‘મધ્વરણ્ય’ અને ‘સ્વપ્રસિદ્ધિની શોધમા’ એ ચાર શીર્ષકો નીચે પ્રગટ થયેલી લાગમા લાગી આત્મકથા ગુજરાતી આત્મકથાસાહિત્યને નવો વળાંક આપે છે. મુનશીની આ સર્જનાત્મક આત્મકથા નવલકથા જેવો રસ પૂરો પાડી સત્યપ્રિયતાના ગાંધીજીના આદર્શને સરસતા તરફ વાળે છે, પરંતુ સરસતાનો લેખકનો આગ્રહ એમના અહોભાવને પોષણ આપી આત્મકથાના આદર્શને કલકિત કરે છે.

‘ગઈ કાલ’ અને ‘મધ્યાહ્નના મૃગજળ’ નામે પ્રસિદ્ધ થયેલા ર. વ. દેસાઈના આત્મચરિત્રમા લેખકના વ્યક્તિત્વવિકાસ કરતાં આનુષંગિક બાબતોને વિશેષ મહત્ત્વ અપાયું છે. આત્મ-નિરીક્ષણ અને પ્રમાણભાવના અભાવે આ કૃતિ ખાસ નોંધપાત્ર બની નથી ધૂમકેતુની ‘જીવનપથ’ નામની અને ચંદ્રવદન મહેતાની ‘બાધ ગરિયા’ ને ‘છોડ ગરિયા’ નામની આત્મકથાઓ એમની વિશિષ્ટ શૈલીના પ્રતાપે આકર્ષક બની છે.

આ ગાળામા આત્મકથાઓ વિપુલ પ્રમાણમા લખાઈ છે. ગાંધીજીના આત્મનિરીક્ષણના આગ્રહે આત્મકથામા જીવનના લૌતિક બાહ્ય પ્રસંગોના આલેખન કરતા આત્મિક મનોમથનોના આલેખનનું મહત્ત્વ વધાર્યું છે, એથી તાદાત્મ્ય સાધીને તટસ્થ રહેવાનું મુશ્કેલ કામ આ યુગના આત્મકથાકારોને કરવું પડ્યું છે. બધા એ કાર્યમા એકસરખા સફળ ન થાય એ સ્વાભાવિક છે, પણ એ પ્રકારનું વલણ પણ આ યુગના આત્મકથાસાહિત્યને ઓછું ઉપકારક નથી નીવડ્યું.

ગાંધીયુગના સાહિત્યમા પત્રસાહિત્ય અને નેઝીનીશીના સાહિત્યનું પણ વિપુલ પ્રમાણમા ખેડાણ થયું છે. ગાંધીજીએ વિવિધ વ્યક્તિઓને અને આત્મવાસીઓને લખેલા પત્રો પત્રસાહિત્યને સાહિત્યિક મૂલ્યવત્તા બક્ષે છે હૃદયસ્પર્શી શૈલીમાં લખાયેલા ગાંધીજીના સાર્વજનિક અને સંક્ષિપ્ત પત્રો એમના સ્વ-હૃદયની ઋજુ લાગણીઓને અદ્ભુત રીતે વ્યક્ત કરે છે. પંડિતયુગમા નરસિંહરાવે રાજનીશી લખી હતી, પણ એમા નરસિંહરાવ પોતાને કેન્દ્રમા રાખી રાજમંત્રેજીના પ્રસંગો આલેખે છે, બ્યારે ગાંધીજીના બહુમુખી જીવનનો ચિત્રાર આપતી ‘મહાદેવભાઈની ડાયરીઓ’ અને ‘દિલ્હી ડાયરી’ આ યુગના એ પ્રકારના સાહિત્યનું અમૂલ્ય પ્રદાન બને છે. ‘મહાદેવભાઈની ડાયરીઓમા’ ગાંધીજી અને એમના અતેવાસીઓના પારદર્શક ચરિત્રો અને એ જમાનાનું રાજકારણ આલેખાયા છે, તો ‘દિલ્હી ડાયરી’ મા સ્વરાજ્ય પછીના સમયમા થયેલાં ક્રોધી હુદ્ડોડો દરમિયાન ગાંધીજીએ કેટલા પ્રાર્થના-પ્રવચનો આર્ત વાણીમાં સ્થાન પામ્યા છે.

આ યુગના પ્રવાસ-સાહિત્યમા પણ સ્થળની લૌગીસિક કે ઐતિહાસિક માહિતીના બદલે પ્રવાસી ચિત્રમા બગેલા સ્વેદનોને સાકાર કરતા સર્જનાત્મક અંશે પ્રવેશ્યા છે એ નોંધપાત્ર હકીકત છે. આ બાબતમા કાકાસાહેબ કાલેલકરના ‘હિમાલયના પ્રવાસ’ને પ્રથમ કક્ષાનું સ્થાન મળી શકે. પંડિતયુગમાં કલાપીએ ‘કાશ્મીરનો પ્રવાસ’ પુસ્તક આપીને એમના કાવ્ય-મય વર્ણનો અને લયયુક્ત ગદ્યનો પરિચય કરાવ્યો હતો, પરંતુ પ્રવાસપુસ્તકનો માનદડ તો ‘હિમાલયનો પ્રવાસ’ જ છે. આ અને આવા ત્રણ (અફઘેશ, પૂર્વ આફ્રિકા અને જાપાનના) પ્રવાસનાં પુસ્તકો આપીને તેમણે સૌદર્યદર્શન અને સસ્કારોદ્-

બોધનનો ચીલો પાડ્યો છે. ‘કલાકારની સસ્કારયાત્રા’, ‘દક્ષિણાચન’ અને ‘મદારની પરકરમા’ આ ગાળાના ખીજ નોંધપાત્ર પ્રવાસ-વર્ણનો છે. મુનશીની યુરોપયાત્રા ‘ભારી બિનજવાબદાર કહાણી’ નામે રસાત્મક શૈલીમા આલેખાઈ છે, તો ચંદ્રવદન મહેતાના વિદેશપ્રવાસો અને ગુલાબદાસ છોદરનો ‘નવા ગળનની નીચે’ નામનો પ્રવાસગ્રંથ ચિત્રાત્મક વર્ણનો અને રોચક શૈલીના લીધે આકર્ષક બન્યા છે. આમ આ ગાળાનું પ્રવાસસાહિત્ય સર્જનના અંશે ધરાવતું હોવાથી નીરસ માહિતીના બદલે પ્રવાસીનું વ્યક્તિત્વ પ્રગટ કરી વાચકને સતત ખેંચી રાખી શકે છે.

આ યુગના સંશોધન સંપાદન સાહિત્યમા બહુ મૂલ્ય ફાળો આપવાનો યશ સ્વ મેઘાણીના લાગ્યે લખાયો છે. સૌરાષ્ટ્રના સતો, બહારવટિયા, અને અન્ય શરૂઆતી કથાઓ, લોકોના કંઠે સચવાયેલા લગ્ન વ્રત નવરાત્ર મૃત્યુપ્રસંગ આદિ અંગેના ગીતો રાસ અને ગરબા ઇત્યાદિ લોકસાહિત્યનાં સંશોધન અને સંપાદનના કાર્યોમાં એમણે ઉઠાવેલી જહેમત અને દર્શાવેલો વિવેક અનોખા અને અદ્વિતીય છે. લોકસાહિત્યના આ સંશોધનની—સંપાદનની શિષ્ટ સાહિત્ય પર પ્રભાવક અને પ્રેરક અસર પડી છે અને ગુજરાતી ભાષામાં એણે જોમ-બળ પૂરા પાડ્યા છે. મેઘાણી પછી ગોકુલદાસ રાયચૂરા, મનુભાઈ જોધાણી, મધુભાઈ પટેલ અને પુષ્કર ચંદ્રવાકરે સંશોધન-કાર્યને આગળ ધપાવી યથાશક્તિ ફાળો આપ્યો છે.

બાલસાહિત્ય એ ગાંધીયુગની વિશિષ્ટ દેન છે પંડિત યુગમા આ પ્રકારના સાહિત્યને બહુ મહત્ત્વ અપાયું નથી. બાલસાહિત્ય પીરસવામા પહેલ ડરનાર ગિજુભાઈ બધેકા અને નાનાભાઈ ભટ્ટે બાલસાહિત્યનો આદર્શ પૂરો પાડી એ દ્વારા બાલશિક્ષણના કાર્યને વેગવત બનાવ્યું છે બાલસ્વભાવને અનુરૂપ અને એમના ચારિત્ર્યઘટકરમા ઉપકારક એવું બાલસાહિત્ય વાર્તા નાટક અને કાવ્ય-સ્વરૂપે આપી આ બંને લેખકોએ એ પ્રકારની ઉચ્ચ ગ્રણાલીનો આરભ કરી આપ્યો છે. એ પછી આ યુગમા બાલસાહિત્યમા રમણલાલ ના. શાહ, રમણલાલ સોની, જીવરામ જોશી, જયલિખ્ખુ, જીગતરામ દવે, ધીરુ બહેન પટેલ, સુરેશ દલાલ, બાલમુકુદ દવે, વેણીભાઈ પુરોહિત આદિએ વિપુલ પ્રણાણમા વાર્તા નાટક અને કાવ્ય દ્વારા ફાળો આપ્યો છે, પરંતુ આ ગાળાનું બાલસાહિત્ય જેટલું મનોરંજક છે એટલું પ્રેરક નથી. પરિણામે બાળકોના માનસને સમજી એમના ચારિત્ર્યનું ઘડતર કરે એવું પ્રેરક સાહિત્ય લખાવું હજી બાકી રહે છે.

પંડિતયુગનાં ‘શુદ્ધિપ્રકાશ’ ‘વસંત’ ‘સમાસોચક’ ‘સુદર્શન’ ‘પ્રિયવદા’ ‘વસત’ ‘ચંદ્ર’ ‘વાર્તાવારિધિ’ ‘સાહિત્ય’ અને ‘વીસમી સદી’ જેવાં સામયિકોએ એ યુગના સાહિત્યસર્જનમાં અમૂલ્ય ફાળો આપ્યો હતો એમ ગાંધીયુગમાં ‘હરિજનબંધુ’ ‘નવજીવન’

‘કુમાર’ ‘ગુજરાતી’ ‘સસ્કૃતિ’ ‘નવચેતન’ ‘પ્રસ્થાન’ ‘ઊર્મિ’ અને નવરચના’ ‘વિશ્વમાનવ’ આદિ અનેક સામયિકોએ તેમજ ‘પ્રભાવધુ’ જેવા સાપ્તાહિકે અને ‘સંદેશ’ ‘ગુજરાત સમાચાર’ જેવાં દૈનિકોએ નોંધપાત્ર ઢાળો આપ્યો છે.

ગાંધીયુગના સમગ્ર સાહિત્યને એક વિહંગ-દષ્ટિએ જોતા એમ કહી શકાય કે આ ગાળાના સર્જનમાં વૈવિધ્ય અને વિપુલતા ઘણી છે. અગાઉના યુગના મુકાબલે આ ગાળાને પાકિત્યનો લાભ ઓછો મળ્યો હશે, પણ સંજ્ઞતા સર્જકતા અને વિશાળ સહૃદયતાનો લાભ વિશેષ મળ્યો છે. ‘વ્યક્તિ મટીને જનુ વિશ્વ-માનવી, માથે ધરુ વસુધરાની’ એ આદર્શ આ ગાળાના સમગ્ર સાહિત્યને લાગુ પાડી શકાય એમ છે. આ ગાળાનું સાહિત્ય વાસ્તવલક્ષી હોવા છતાં એમાં વિશ્વપ્રેમની લાવના ધમક છે.

ત્રીજો તબક્કો સ્વાતંત્ર્યોત્તર સાહિત્ય

ખીજું વિશ્વયુદ્ધ અને એના પરિણામે થયેલી સધિઓ, આઝાદી અને એ પછી થયેલા કોમી હુલ્લડો, ગાંધીજીની શહાદત અને ભારતમાં શરૂ થયેલી વ્યાપક ચૂંટણીઓ, પચ-વર્ષીય યોજનાઓ અને એના પરિણામો છતાંદિ તેમજ ભાષાવાર પ્રાંતરચના અને એના પરિણામે થયેલા તોફાનો, અને પાકિસ્તાન સાથેના ભારતના યુદ્ધો વગેરે બનાવો સ્વાતંત્ર્ય પૂર્વેના અને પછીના ગાળાના મુખ્ય મુખ્ય બનાવો છે, પણ આવા ઐતિહાસિક બનાવોએ આ યુગના સર્જક ચિત્ત પર ભારે મોટા આઘાત આપ્યો હોય એવું ખાસ જણાવું નથી. આ ગાળાના સર્જકો પર આવી બાહ્ય ઘટનાઓની અસર પડવાના બદલે સમગ્ર જગતના અને ખાસ કરીને પશ્ચિમના સાહિત્ય પર પડેલી અસ્તિત્વવાદી વિચાર-સરણીની અસર સવિશેષ પડેલી જણાય છે.

ખીજા વિશ્વયુદ્ધ સર્જેલા વિનાશના પરિણામે યુગેપની છુદ્ધિજીવી પ્રજા પર ભારે આઘાતજનક અસર થઈ, એ વર્ષની જીવનશ્રદ્ધા પાયામાં હ્યમચી ગઈ વિજ્ઞાનના વિકાસે ધર્મ અને ઈશ્વર પરની શ્રદ્ધા તો કચારની ખલાસ કરી નાખી હતી. જીવનમાં પ્રગટેલી આ હતાશાના પરિણામે અસ્તિત્વવાદી વિચાર-સરણી આરભાઈ. આ વિચાર-સરણીની અસર જગતના લગભગ તમામ દેશો પર થઈ છે. ગુજરાતી સાહિત્યમાં કવિતા નવલકથા નવલિકા અને નાટક પર આ વિચાર-સરણીની વ્યાપક અસર જોવા મળે છે.

૧૯મી સદીના આરભના વર્ષોમાં ડેનિશ વિચારક ફ્રોડેગોર્ડ અસ્તિત્વવાદનો પાયો નાખ્યો. એના વિચાર મુજબ મનુષ્યનું અસ્તિત્વ એક નક્કર વાસ્તવિકતા છે. અસ્તિત્વ ધરાવના પ્રત્યેક માનવીને પોતાના કાર્ય અંગે નિર્ણય કરવાનું સ્વાતંત્ર્ય

મળેલું છે, પણ અદ્ય સમયમાં કરવાના એ નિર્ણયના પરિણામ વિશે એ કશું બાબતો ઘોતો નથી મનુષ્ય પોતાના કર્તવ્ય વિશે નિશ્ચિત હોતા નથી. એથી દરેક માનુષ્યને ભગવાન સામે નગ્ન રાખી પોતાના કાર્યની પચ્છગી કરવી પડે છે. કાર્લ દેર-સ્પર્સ અને હોગરે આ સિદ્ધાંતને આગળ ધપાવ્યો છે.

ફ્રેન્ચ તત્ત્વજ્ઞાની સાર્ત્રે ફ્રીડેગોર્ડના સિદ્ધાંતમાંથી ઈશ્વરના અસ્તિત્વને ખસેડી કાઢે છે. એના મત મુજબ પ્રત્યેક માનવીની દુનિયા અલગ હોય છે, એથી દરેક જણ પોતાની જુદી પરિસ્થિતિ સર્જે. એને મળેલું નિર્ણયવાન્ય એ જ એની મોટી મુશ્કેલી થઈ પડે છે. પોતાને પસંદ કરવાની દુનિયાનો વિચાર કરતાં એને વ્યર્થતાનો અનુભવ થાય છે. એ વ્યર્થતા અને નિરાશામાંથી પ્રગટેલી વેદના અતે વિગતિમાં પરિણમે છે.

આ અસ્તિત્વવાદી વિચારસરણીમાં મનુષ્યની પાયાની લાચારી, એની જન્મજાત એકલતા, અને આ બધાને પરિણામે એના ચિત્તમાં ઉદ્ભવતી હતાશા અંગે વિચારણા કરવામાં આવી છે. આ વિચારણાએ વિશ્વયુદ્ધ પછીના પાશ્ચાત્ય સર્જકો પર ઘેરા પ્રભાવ પાડ્યો છે. આ સર્જકોએ સાહિત્યમાં નિરૂપાયેલા નાયક ઘટના તર્કબદ્ધતા આદિ તત્ત્વોને ગાળી નાખી એમના સ્થાને અતિવાસ્તવિક પ્રતીકો રચવા માડ્યા છે. પાશ્ચાત્ય સાહિત્યની અસરથી ગુજરાતી સાહિત્યમાં પણ આ અસ્તિત્વવાદી વિચાર-સરણી વિવિધ સ્વરૂપોમાં પ્રતિબિંબિત થવા લાગી છે.

સ્વાતંત્ર્યોત્તર કવિતામાં રચના પરત્વે ગાંધીયુગના ખીજા દાયકાની કવિતા કરતા જુદો જ વળાંક પ્રિયકાત અને હસમુખ પાઠકની કવિતામાં જોવા મળે છે. પ્રિયકાત મણિયાર બેલાતી ભાષાની વધુ નજીક રહેલા હોવાથી ભાષાની પ્રતીક-શક્તિનો સહજ પ્રયોગ કરીને અને હસમુખ પાઠક ભાષામાંની પ્રતીક-નિર્માણશક્તિનો કસ કાઢીને છેક ૧૯૫૩ માં કવિતાની રચના-કળામાં એક નવો વળાંક આણે છે. આમ આ ગાળાની કવિતામાં આકાર પરત્વે સ્વતંત્રનો આગ્રહ દેખાય છે અને અતસ્તત્ત્વ પરત્વે સ્વ-વાચકનો વિનિયોગ થતો જોવા મળે છે.

અતસ્તત્ત્વની વાત કરીએ તો અસ્તિત્વવાદની છાયા ધ્યાન ખેંચે છે. ઉમાશંકર જોશીના ‘છિન્નલિપ્ત છુ’ કાવ્યમાં ૧૯૩૧ થી આરભાઈ ૧૯૪૭ સુધીમાં પૂરા થતા ગાંધીયુગની કવિતામાં વ્યક્તિ મટીને વિશ્વમાનવી બનવાની લાવના રાખનાર ઉમાશંકર જોશી પોતે જ ૧૯૫૬ માં પોતાના વ્યક્તિત્વમાં પ્રવેશી ગયેલી છિન્નલિપ્તતાનું સવેદન અનુભવે છે અને એને ‘છિન્ન-લિપ્ત છુ’ કાવ્ય દ્વારા વ્યક્ત કરે છે. ‘છિન્નલિપ્ત છુ’ કાવ્ય સાથે આ ગાળાની કવિતાની સ્વ-વાચકની શોધ શરૂ થાય છે. વ્યક્તિનો સામાજિક સદર્ભ તૂટી ગયો હોય અને એનું પોતાનું વ્યક્તિત્વ ખડિત થઈ ગયું હોય એવી વિલક્ષતા આગળની

કવિતામા જોવા મળે છે. વિશ્વ અનેથી વાસ્તવિકતામાં હિંસક સ્પર્શથી આ ગાળાની કવિતાનો જન્મ થાય છે. જીવનની ગૂંચળામણ અને મૃત્યુની ગમગીની આ કવિતામા સતત અનુભવવા મળે છે. આધુનિક જીવનની વિપક્ષતા અને જટિલ પરિસ્થિતિ વચ્ચે પોતાનું વ્યક્તિત્વ ગુમાવી ખેડેલા માનવીની અસહાયતા એકલતા અને અનાથતાએ પ્રેરેલી વેદના આ કવિતાનો વિષય બને છે આ સંવેદન કવિને નિર્ભ્રાન્ત સત્ય-દર્શન કરાવવા પ્રેરે છે પરિણામે આજનો કવિ સમાજે નિશ્ચિત ફરેલા ધર્મ અને નીતિના નિયમોને 'ધુમ્મસના પહાડ' ગણી એને તોડી નાખવાની હાકલ કરે છે. તમામ કૃતક વ્યવહાર પ્રયોજો તિરસ્કાર એને આદર્શ કે ભાવનાના ઓપ વિનાનું નિર્લેખ આત્મકથન કરવાનો ઉન્સાહ આપે છે.

આ સંવેદન પ્રગટ કરવા માટે આજનો કવિ, આગળ કહ્યું તેમ, સ્વ-તંત્રનો આગ્રહ સેવે છે અને કવિતાનો ઝંક અઘાદસ રચનાઓ તરફ વળતો જાય છે. હદના ત્યાગ બાદ લઘુકૃત ગદ્યનો પ્રયોગ શરૂ થાય છે. પરંપરાના હદ સાથે અનુસંધાન જાળવી ચૂકેલા કવિઓ પણ અસ્તિત્વવાદની છાયા વ્યક્ત કરતા કાવ્યોમાં લયાન્વિત ગદ્યની વિવિધ લક્ષણોનો વિનિયોગ કરે છે.

આ ગાળાની અસ્તિત્વવાદી કવિતામા પ્રતીકોનો ઉપયોગ પુષ્કળ પ્રમાણમા થયો છે. સૂર્ય ધ્રુવક સાપ તડકા હબસી કાર્યોડિ ઇત્યાદિ ભાવપ્રતીકોના ઉપયોગ દ્વારા આજનો કવિ જીવનની વ્યથિતા તેમ વેદનાને વાચા આપવાનો પુરુષાર્થ કરે છે.

ટૂંકમાં, આ ગાળાની કવિતાએ સામાજિક સદર્ભ અને હદ બનેતો ત્યાગ કર્યો છે, ભાષા કે શબ્દ શાયે જોડાયેલા અર્થનો પણ ત્યાગ કરવા પ્રયત્ન કરે છે ભાષા કે શબ્દ સિવાયના કોઈ પણ સદર્ભથી મુક્ત એવી 'શુદ્ધ' કવિતાની શોધ એ આજનો કવિનો મુખ્ય પુરુષાર્થ છે.

આ ગાળાના કવિઓમાં સર્વશ્રી લાલશકર ડાકર, ચિત્ર મોદી, સિતાશુ મહેતા, આદિલ મન્સૂરી, ચંદ્રાન્ન શેઠ, મણિલાલ દેસાઈ, ગવજી પટેલ, ચુવીર ચૌધરી, રાજેન્દ્ર શુક્લ આદિ પરંપરાના હદોનો ઉપયોગ પણ કરે છે અને અનેક પ્રકારના ગદ્યલઘુવિવ્યને પણ સિદ્ધ કરે છે. આમાના મણિલાલ દેસાઈ ને ગવજી પટેલ જેવા કવિઓની કવિતામા જૂના લોકગીતોના લયનો થયેલો નવીન વિનિયોગ નોંધપાત્ર બને છે.

સુરેશ જોશી આ ગાળાની કવિતાના અગ્રણી છે. નવીન કવિતાનાં તમામ લક્ષણો એમની કવિતામા જોવા મળે છે, છતાં એ આ કવિતાની રચનામાં થતા સ્વ-તંત્રના આગ્રહને 'કુષ્કિત સાહસ' તરીકે ઓળખાવે છે એ કઈક અંશે સાચું લાગે છે. ૧૯૬૬ પછીની કવિતામાં ગીત અને ગઝલનો સનહર મોદી, રમેશ

પાંગેખ, અનિલ જોશી, માધવ રામાનુજ, મનોજ ખંડેરિયા આદિએ તેમજ ગવજી પટેલ, ચિત્ર મોદી, આદિલ મન્સૂરી આદિએ કંગેલા પ્રયોગો આ ગાળાની કવિતાને ધૂધળાં પ્રતીકો અને ગદ્યની શુદ્ધતામાંથી મુક્ત કરતા જણાય છે.

અઘાદસ કાવ્યોમા વ્યક્ત થતા ભાવો ખુબ મર્યાદિત થઈ ગયાનો આક્ષેપ તથ્યવાળો છે. એ ભાવો ધૂધળા છે અને સાવ નજીવા વિષયોની આસપાસ ચક્રરાતા લાગે છે. બાહ્ય જગતના પ્રવેશથી કવિતા અશુદ્ધ બની જવાના લયથી આ કવિઓએ પોતાના સંવેદન-તંત્રને મર્યાદિત બનાવી મુક્યુ લાગે છે. અસ્પષ્ટ પ્રતીકો, તરંગીપાત્ર, વાચકની કલ્પના પર મુડાતો બોંજો, કિલ્લટ રૂપકો ઇત્યાદિ આ ગાળાની કવિતામાં તરત આપે ચડે છે.

સ્વાતંત્ર્યોદ્ધર કવિતાના ઉપર્યુક્ત વિદુગ્દર્શન પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે આ ગાળાની કવિતામા બે પ્રવાહો સાથે વહેતા જણાય છે: એક પ્રવાહ અસ્તિત્વવાદની અસર ઝીલતા અઘાદસ, નવીન ભાવપ્રતીકો પ્રયોજતા શબ્દની સાધના કરતા કાવ્યોનો છે, બીજો પ્રવાહ હલેખક કાવ્યો, ગીતો અને ગઝલનો છે. આ બંને પ્રકારના કાવ્યો એકના એક કવિ સમર્થ રીતે સર્જતો હોય એવાં પણ ઘણાં ઉદાહરણો છે, પણ એકદમ પ્રયોગશીલ કવિતાનાં હોળંગાયેલા નીર હવે કઈક સ્વચ્છ બનતાં જઈ શબ્દ સાથે અર્થની સાધનાને પણ સંયોજતા જણાય છે.

કવિતા પછી અસ્તિત્વવાદનું નિરૂપણ સૌથી વધારે નોંધ પાત્ર રીતે ટૂંકી વાર્તામા થયું છે. આ પ્રકારની નવી ટૂંકી વાર્તા નો પ્રયોગ પણ સૌ પ્રથમ સુરેશ જોશીએ કર્યો છે. '૧૯૫૦-૫૫ની આસપાસમાં આપણા સાહિત્યક્ષેત્રમા સર્જન તેમજ વિવેચન બંનેમા યુરોપીય આધુનિકતાવાદની પ્રેરણા તેમ પ્રભાવ હેઠળ જે નવા વિચારવલણો પ્રગટ થવા લાગ્યા હતાં તેનો જ ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ આલિસાવ આ ગાળાની ટૂંકી વાર્તામાં રચનારીતિની દૃષ્ટિએ ઘણું વેવિધ્ય અને વેચિત્ર્ય ધરાવે છે.

આ ગાળાના સર્વશ્રી સુરેશ જોશી, મધુ રાય, ચંદ્રાન્ન બક્ષી કિશોર બદવ, બ્યોતિષ બની, હવા ડેવ, વિમ્બૂત શાહ, સુધી દલાલ, સરોજ પાઠક, શશી શાહ, સુવર્ણા, મહેશ દવે ઇત્યાદિ અનેક જીવાન સર્જકોએ નવી નવલિકાની આતરિક ક્ષમતા તાગ જોવાના સલાહ પ્રયાસો કર્યા છે. જૂની નવલિકાનો દેહ વસ્ત્ર કે ઘટનાનો બનેલો હતો અને લેખકનું વક્તવ્ય પ્રસંગ પાત્ર રહેત્યના ગર્ભમાં છુપાઈ રહેતું, પરંતુ આજની નવલિકાને મિત્તજ બુદ્ધિ જ છે. ઘટના કે રહસ્યના બદલે અ જની નવલિકામાં મનુષ્યના ચિત્તમાં ચાલતા સંવેદનને પ્રતીક દ્વારા નિરૂપી વાતનિ આકાર આપવાનો પુરુષાર્થ કદાચ રચ્યો છે. પહોં ઘટનાનું આકર્ષણ હતું, હવે શૈલીનું આકર્ષણ છે, એથી આજની નવલિકા ભિન્નિત્ય પ્રતિ ગતિ કરી રહેલી લાગે છે.

આજની નવલિકા એ માત્ર આપણા જુવાન સર્જકોનાં બદલાયેલાં રુચિતર કે કલાદષ્ટિનો જ આવિર્ભાવ નથી. ભેદ જીવન પ્રત્યેના બદલાયેલા અભિગમને આભારી છે. આધુનિક અસ્તિત્વવાદી વિચારસરણી—માનવીની અસહાયતા એકલતા અને દિશાશૂન્યતા આ વાર્તાઓમાં તાર સ્વરે ઉચ્ચારાય છે. જીવન પ્રત્યેની અશ્રદ્ધા, પ્રભુ માટેની અનાસ્થા અને માનવીય પરિસ્થિતિની વિષમતા આલેખવા માટે આજનો વાર્તાકાર ‘સ્વ’ની અંદરની નક્કર ભૂમિકા શોધવા મથે છે. બાહ્ય પદાર્થોના સદર્શમાં સવેદનરૂપે થયેલા ‘સ્વ’ના પરિચયને એ સ્વછીય સત્ય તરીકે પ્રતિષ્ઠિત કરવા માગે છે, એથી નવા નવલિકાકારો રૂઢ સ્વરૂપને અવગણી નવા પ્રયોગ તરફ વળે છે.

આ નવલિકાના પ્રથમ પુરસ્કર્તા સુરેશ જોશી કહે છે કે ‘કૃતિમાં વર્ણ્ય વસ્તુનું તિરોધાન થવું જોઈએ. પ્રશ્ન વર્ણ્ય વસ્તુના સાધારણીકરણનો નહિ, પણ વિલીનીકરણનો છે. કળાના ક્ષેત્રમાં અનુભવ-જગતની ચિરપરિચિત ઘટનાઓ કે લાગણીઓના રૂપનું યથાતથ પુનર્નિર્માણ કરવાનો પ્રશ્ન જ નથી, અહીં તો પરિચિત ઘટના કે લાગણીનું પણ પુનર્નિર્માણ કરવાનું છે. કલાકારે તો પરિચિત ઘટનાને પણ તિર્થંક દષ્ટિએ નિહાળીને તેનું અપરિચિત રૂપ છતું કરવાનું છે.’

આ રચનારીતિના નવા પ્રયોગના લીધે આજની વાર્તામાં ઘટના તત્ત્વનો હ્રાસ થયો છે, પાત્રનો પૂર્વ પરિચિત ચહેરો ભૂસાઈ ગયો છે, અભિવ્યક્તિની શૈલીમાં નવીનતા આવી છે, અને પ્રતીકોનો વિશિષ્ટ વિનિયોગ થયો છે. આજની નવલિકામાં માનવીય સદર્શ બદલાયો છે તેથી નિરૂપ્ય વિષય તરીકે સામાજિક-આર્થિક પ્રશ્નો કે એમાંથી નીપજતી વિષમતા આવતા નથી, પરંતુ એને સ્થાને હવે અસ્તિત્વની વિચિત્રતા કે હ્રાસની કથા કેન્દ્રમાં આવી છે. આજની નવલિકામાં માનવ-વૃત્તાત પોતે અભિપ્રેત રહ્યો નથી, એમાં હવે એકાદ બે ક્ષણની ઐતિહાસિક ગતિ પણ રચનાનો હેતુ બની શકે છે.

સમગ્ર રીતે જોતાં સ્વાતંત્ર્યપ્રાપ્તિ પછીના સમયની નવલિકા બહિરંગ તેમજ અતરંગ બન્ને દષ્ટિએ બદલાઈ ચૂકી છે. એમાં માનવીના જીવનના બાહ્ય પ્રશ્નો કરતાં એના અસ્તિત્વ સાથે સંકળાયેલાં સવેદનોને વર્ણ્ય વિષય બનાવવામાં આવે છે. એની સાથે સાથે પ્રતીક કલ્પન પુરાકલ્પ આદિનું મૂલ્ય વધ્યું છે.

ઉપર નિર્દેશેલા તમામ વાર્તાકારો આ એક જ રચના-રીતિથી વાર્તાનું સર્જન કરતા નથી. ઉદાહરણ તરીકે ચંદ્રકાન્ત બક્ષી અને મધુરાય રૂઢ શૈલીના ઘટનાનિરૂપણનો આશ્રય લઈને પરિચિત ઘટનાઓને તિર્થંક દષ્ટિએ નિહાળી તેનું અપરિચિત રૂપ છતું કરી આપે છે, તો ધ્રુવા ઉવ, સરોજ પાઠક અને સુવર્ણ માનવ-ચિત્તની સૂક્ષ્મ વ્યાપારોનું આલેખન કરે છે.

ચંદ્રકાન્ત રાવળની વાર્તાઓ પણ એ રીતે ધ્યાનપાત્ર બને છે. આમ આ દરેક નવલિકાકારને પોતાની આગવી રચનારીતિ અને શૈલી છે, એથી આજની નવલિકા માટે ગતિશીલ વિવેચનની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

આ નવીન શૈલીની વાર્તાઓ સાથે પત્રાલાલ પટેલ, સ્નેહરશ્મિ, ઈશ્વર પેટલીકર, પીતામ્બર પટેલ, ચુનીલાલ મડિયા, શિવકુમાર જોશી, કિશનસિંહ ચાવડા, શ્યામદાસ ઘોષ્ટર, ચંદુલાઈ પટેલ, મોહનલાલ પટેલ, બુદ્ધદેશ, સ્વપ્નસ્થ, પૃથ્વીનંદ ભટ્ટ, વિનોદિની નીલકંઠ, ધીરજબહેન પટેલ, ધીરુબહેન પટેલ ઇત્યાદિ ત્રીસીના નવલિકાકારોમાંથી કેટલાક પરંપરાગત શૈલીની વાર્તાઓ લખવાનું ચાલુ રાખે છે. એમાંના કેટલાંક પર નવી શૈલીની થોડી અસર પડેલી પણ જણાય છે. દાખલા તરીકે સ્નેહરશ્મિની આ ગાળાની વાર્તાઓ પ્રતીકાત્મક બનેલી જણાય છે.

આ ગાળાની નવલકથામાં પણ અસ્તિત્વવાદ ઠાકિયા કરી જાય છે. અસ્તિત્વવાદને વિષય બનાવતી આ નવલકથાઓનું સવિધાન પણ વિશિષ્ટ પ્રકારનું હોય છે. નવલકથામાં સર્જનથી બુદ્ધ એવો કોઈ સામાજિક કે નૈતિક હેતુ સિદ્ધ કરવાનો હોતો નથી, સવિધાનની કળા જ વાચક માટે આસ્વાદનો વિષય બને છે. પાત્રનું ચરિત્રમાં રૂપાંતર થવું આવશ્યક છે, આમ કહીને આ મતના પુરસ્કર્તા સુરેશ જોશીએ રચ્યું ને સૂક્ષ્મ બને ભૂમિકાઓ લાવકના ચિત્તમાં યુગપદ્ધ રચાતી આવે એવી સંવિધાન-પદ્ધતિની હિમાયત કરી છે.

આ સૃષ્ટિમાં મનુષ્યના સ્થાન અંગે મોટો સશય ઉદ્ભવ્યો છે. માણસ એક કીટાણું જોવા છે, એથી એને અનુભવની પકતી યાતના પણ ગૌરવહીન બનતાં એ કુરુણું સાચું અવલંબન રહેતો નથી. પાત્ર પરિસ્થિતિને વશ રહીને વર્તે છે, એથી પાત્ર કરતા પરિસ્થિતિનું આલેખન જ મહત્ત્વનું થઈ પડે છે. પરિસ્થિતિ અને પાત્રના ચિત્તની સ્થિતિ વચ્ચેનો સંબંધ વાતાવરણમાંથી સ્ફુટ થવો જોઈએ. દરેક સર્જકે બાહ્ય વાસ્તવિકતા છોડીને પોતાની આગવી વાસ્તવિકતા સર્જવાની હોય છે. ઘટનાતત્ત્વ ઘટાડી દઈને તેને પ્રતીક કક્ષાએ લઈ જવામાં આવે એ આવશ્યક છે.

નવી નવલકથામાં સર્જકનું ધ્યેય નિશ્ચિત ન હોવાથી એની ગતિ સીધી રહેવાના બદલે આવર્તો રચે છે, એથી પ્રતીકોની જરૂર પડે છે. આજની નવલકથા એના વસ્તુના આધારે નહિ, પણ એના આકારના આધારે ઉપભોગવાની હોય છે.

નવલકથાની આ નવી વિભાવના પ્રમાણે સુરેશ જોશીએ ‘છિન્નપત્ર’ નવલકથા આપી છે. ‘લખવા ધારેલી નવલકથાના આ મુસદ્દા’માં એકલતા વિફલતા શૂન્યતા અને વિરતિનાં સવેદનો ઊર્મિમય સંવાદોમાં રજૂ થાય છે. એમાં પ્રણયનું

આલેખન થાય છે, પણ એની રજૂઆત સીધી ગતિએ થતી નથી. સ્ત્રી અન્ય પુરુષોનો સપર્ક ચાલુ રાખતી હોવાથી એનો પ્રેમી નિરાશા ને એકલતાથી ત્રાસી આપઘાત કરે છે. મનુષ્યના વ્યક્તિત્વની છિન્નભિન્નતા એમાં સૂચવાય છે, પણ નવલકથાનો ચોક્કસ આકાર બધાંતો નથી. એમ છતાં એના પાસાદાર ગદ્યના લીધે આ કૃતિ વાચ્યી ગમે છે.

ચદ્રકાન્ત બક્ષી, રઘુવીર ચૌધરી, મધુરાય, ઇત્યાદિ આ ગાળાના અન્ય અસ્તિત્વવાદી નવલકથાકારો મુકાબલે વધારે સફળ થયેલા લાગે છે. ચદ્રકાન્ત બક્ષીની ‘આકાર’ નવલકથામાં ઘટના અને પાત્રના કાર્યમાં નિર્ભ્રાન્ત દશાનુ આલેખન થયું હોવાથી એનો નાયક એકલતા અને નિરાશામાં માત્ર એક આકારરૂપે ભટકતો દેખાય છે. ઘટનાનો હ્રાસ કર્યા સિવાય અહીં લેખક અસલ નિરાશા અને વેદનાના સવેદનને પાત્રના કાર્યમાં નિરૂપવામાં સફળ થયા છે.

મધુરાયની ‘ચહેરા’ નવલકથામાં પણ અસ્તિત્વવાદી વલણ જોવા મળે છે. એનો નાયક પણ નિર્લેપ-લાવે જીંદગીને નિહાળે છે. નાયકને જુદા જુદા ચહેરા સાથે જીવવું પડતું હોવાથી તે જીડો અવસાદ અનુભવે છે. અહીં પાત્રો અને પ્રસંગો પરથી નહિ, પણ સવેદન દ્વારા કથાનુ પોત ધડાય છે.

રઘુવીર ચૌધરીની નવલકથા ‘અમૃતા’ માંનો ઉદયન ઈશ્વરમાં માનતો નથી; એ ઇન્દ્રિયોથી અનુભવી શકાય એટલા જગતને જ સાચુ માને છે અને પોતે જે માને છે એ રીતે જીવે છે. ઉદયનના પાત્ર દ્વારા લેખકે અસ્તિત્વવાદી વિચારસરણી રજૂ કરી છે, પણ લેખક આ નવલકથામાં વિઘટનમાંથી સાચુજ્ય અને સંયોજનનો સંદેશ આપવા માગે છે.

આ ઉપરાંત રાધેશ્યામ શર્મા (‘કેરો’), હરીન્દ દવે (‘અનાગત’ ‘પળપળના પ્રતિબિંબ’ ‘માધવ કયાય નથી’), લાલશકર ડાકર (‘અકસ્માત’), રાવજી પટેલ (‘અશ્રુધર’ ‘ઝઝા’), શ્રીકાન્ત શાહ (‘અસ્તા’), પિનાકિન દવે (‘વિવર્ત’), મોહમ્મદ માંકડ (‘ધુમ્મસ’), જયત ગાડીત (‘આવૃત્ત’), અને શશી શાહ (‘ભૂરા આકાશ નીચે’) ઇત્યાદિ આ ગાળાના નોંધપાત્ર નવલકથાકારો છે.

આ નવી નવલકથાનો પ્રવાહ ગુજરાતી નવલકથામાં એક નવી તરાહ જોવા મળે છે. પ્રતીકયોજના, અર્થ તાજગીભરી અને કાવ્યમય ગદ્યશૈલી, ચમત્કારી-ભર્યા સંવાદો, ઉત્કટ સવેદન અને ભતીય વૃત્તિનુ પ્રગલ્ભ નિરૂપણ આ નવી નવલકથાનાં વ્યવર્તક લક્ષણો છે. આજના માનવીના આત્મ ચિત્તને સમજવાનો પ્રયાસ કરતી આ નવી શૈલીની નવલકથા ગુજરાતી નવલકથાના સાહિત્યમાં મુક્ત હવાનો સંચાર કરે છે.

નવી નવલકથા સાથે પરંપરાગત શૈલીની નવલકથા પણ

આ ગાળામાં લખાતી રહી છે. ત્રીસીના પન્નાલાલ પટેલ, ઈશ્વર પેટલીકર, પીતાંબર પટેલ ઇત્યાદિની સાથે આ ગાળાના શિવકુમાર જોશી, મોહમ્મદ માંકડ, ભગવતીકુમાર શર્મા, ચંદુલાલ સેલારકા, વિક્રમ પટ્ટના ઇત્યાદિ અનેક નવલકથાકારો આ સ્વરૂપ પર હાથ અજમાવ્યે જાય છે. એમાંના કેટલાકના સર્જનમાં નવી શૈલીની અસર વરતાય છે, તો કેટલાક ભૂતકાળની પ્રતિજ્ઞા પર પોતાની આરભની સફળ કૃતિઓના નિષ્ફળ અનુકરણો કરી રહ્યા છે. કેટલાક માત્ર બજારુ માંગને પહોંચી વળવાનો પ્રયત્ન કરતા હોય એમ પણ લાગે છે.

નવીનકવિતા વાર્તા અને નવલકથાની જેમ આ ગાળાના નાટકના સાહિત્યમાં પણ એબ્સર્ડ નાટકના પ્રયાસો થયા છે. લાલશકર ડાકર, ચિતુ મોદી, આદિલ મન્સૂરી, વિનોદ જાની, સુભાષ શાહ આદિના આવા પ્રયાસો નોંધપાત્ર છે. ‘જંદુનાથ અને ઉંદર’ જેવું એબ્સર્ડ રીતિનું નાટક ભજવાયા પછી એબ્સર્ડ નાટકને ભજવવાના પ્રયાસો ખાસ થયા નથી, પરંતુ અસ્તિત્વવાદી વિચારસરણી વ્યક્ત કરતા એકાદો ફીક ફીક પ્રમાણમાં લખાયાં છે. અલબત્ત, એબ્સર્ડ નાટકની સાચી વિભાવના હજી આપણા સાહિત્યમાં સિદ્ધ થઈ જણાતી નથી.

આ નવીન લલિત સાહિત્ય સાથે એના વિવેચનની તરાહો પણ બદલાવા લાગી છે. પડિતયુગ કે ગાંધીયુગની જેમ આ ગાળાના વિવેચકો કૃતિનું પૃથક્કરણ કરવામાં અને એના અગેઅગતુ વિઘટન કરવામાં માનતા નથી. આજનું વિવેચન કર્તાલક્ષી નહિ, પણ કૃતિનિહિત બન્યું છે. વિવેચનક્ષેત્રે પણ સુરેશ જોશીનું પ્રદાન વિશિષ્ટ અને નોંધપાત્ર છે. એમણે વર્ણ્ય વિષયનું સાધારણીકરણ નહિ, પણ વિલીનીકરણ કરવાનો અને સર્જનમાં તિગેધાન સાધવાનો આગ્રહ સેવ્યો છે. સામગ્રી કરતા તેઓ અભિવ્યક્તિને અને આકારને વધારે મહત્ત્વ આપે છે. આ ગાળાના વિવેચનમાં પૃથક્કરણ નહિ, પણ સંયોજનનો પ્રયોગ થતો જોવા મળે છે. આ ગાળાના વિવેચકની વાણી આણીદાર, વક્તવ્ય ધારદાર, અને મતદર્શન નિર્ભીક અને સ્પષ્ટ બન્યા છે. સુષુ સુષુ બોલવાની અને આડખર કરવાની આજના વિવેચકને સૂઝ છે, એથી વિવેચનમાં વ્યગ્ર કટાક્ષ આદિનું પ્રમાણ વધ્યું છે. સામાન્ય રીતે આ ગાળાના મોટા ભાગના સર્જકો વિવેચકો પણ છે અને ભૂતકાળના સર્જકો તેમજ સમકાલીન સર્જકોની કૃતિઓના અવલોકનો તેઓ લખે છે. આ ગાળાના સર્જકોના સાહિત્યપદાર્થને વિવેચન દ્વારા સમજાવવાનો અને સાહિત્યસ્વરૂપોની વિભાવના સ્પષ્ટ કરવાનો પુરુષાર્થ ધ્યાનપાત્ર છે. સ્વાતંત્ર્યોત્તર સાહિત્યમાં ચરિત્ર આત્મકથા નિબંધ ઇત્યાદિ સ્વરૂપોમાં કશી ખાસ વિશેષતા જણાતી નથી અને એકદરે એ પ્રકારના સાહિત્યનું પ્રમાણ પણ

ઘટયું છે. અલબત્ત, નિબંધિકાના સાહિત્યમાં કંઈક વેગ આવ્યો છે અને ચિત્રભાઈ પટવા, બકુલ ત્રિપાઠી, વિનોદભટ્ટ, ‘પ્રિયદર્શી’ ઇત્યાદિ લેખકો ખાસ કરીને આપણા સમાજ અને રાજકારણને લક્ષ્ય બનાવી હાસ્ય-કટાક્ષયુક્ત રચનાઓ કરે છે.

‘કૃતિ’ ‘ભૂહાપોહ’ ‘અનુભૂતિ’ ‘અભિવ્યક્તિ’ ‘ઉન્મૂલન’ ‘કવિતા’ ‘કવિલોક’ ‘ક્ષિતિજ’ ‘અથ’ ‘નચિકેતા’ ‘રુચિ’ ‘રે’ ‘સ્વાધ્યાય’ ‘પથિક’ ઇત્યાદિ સામયિકોએ સ્વાતંત્ર્ય પછીના સાહિત્યના સર્જનમાં નોંધપાત્ર ફાળો આપ્યો છે. એમાના મોટા ભાગના સામયિકો નવી શૈલીની વાર્તા-કવિતાના પુરસ્કર્તા છે અને એમના સર્જન-પ્રકાશનમાં એમનો પ્રત્યક્ષ ફાળો છે.

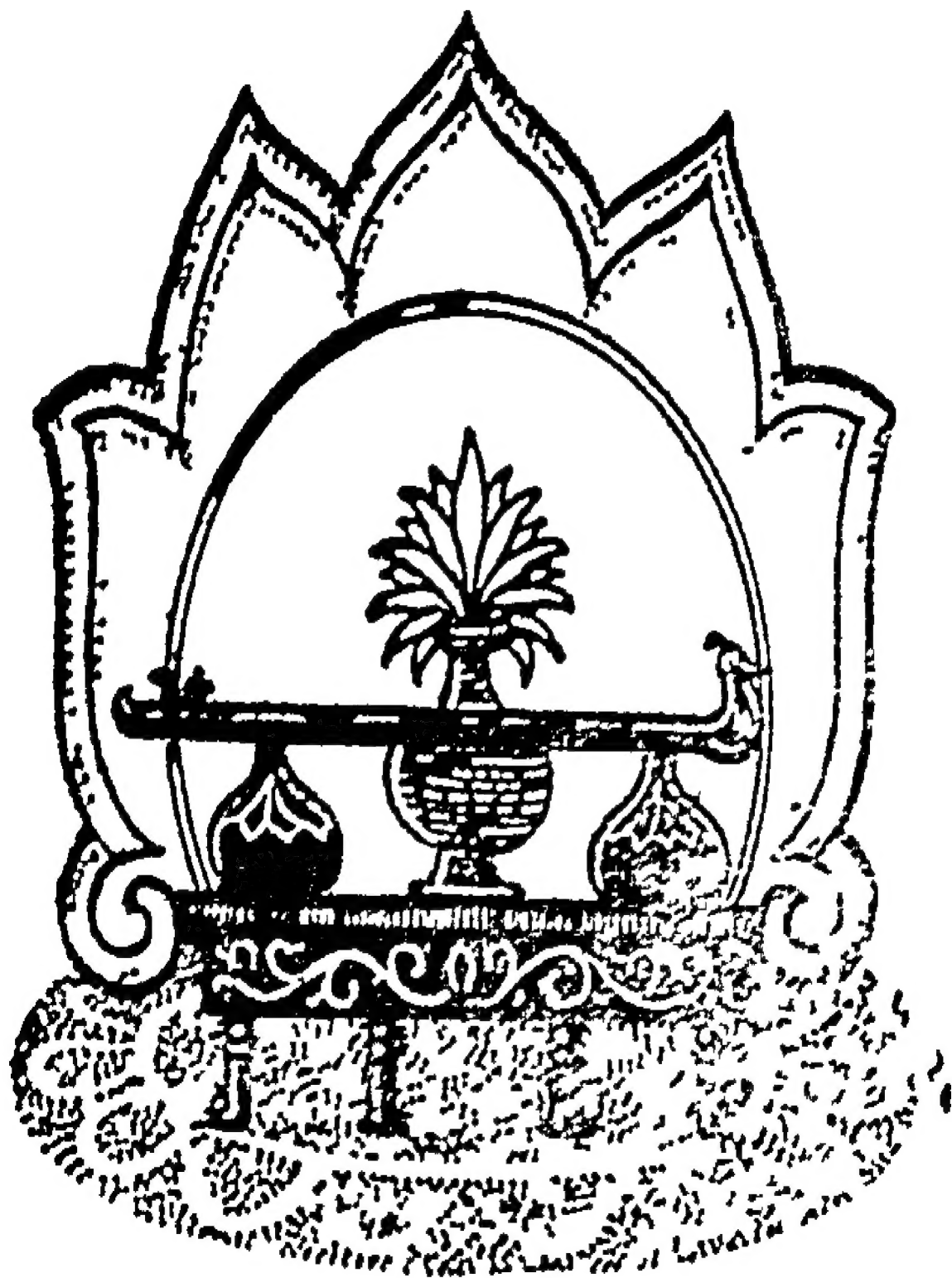
આમ ૨૦મી સદીના પોણા ભાગના ગુજરાતી સાહિત્યનું સિંહાવલોકન કરતા એમ લાગે છે કે આ સાહિત્યના વિવિધ સ્વરૂપો અંગ્રેજી સાહિત્યમાંથી લેવામાં આવ્યા છે, એટલું જ નહિ, પણ એનાં આકાર અને સંવિધાન પર પાશ્ચાત્ય સાહિત્યની ઘેરી અસર પડી છે. પડિતયુગના હેતુપ્રધાન સાહિત્ય અને ગાંધીયુગના વાસ્તવલક્ષી સાહિત્ય પછી અદ્યતન યુગનું સાહિત્ય કેવળ આકારલક્ષી અને સૌંદર્યલક્ષી બન્યું છે અને

સાહિત્યની ગતિવિધિ જીવનની સપાટી પરની ઘટનાઓને અનિક્ષ્મી માનવીના આત્મ જેતનમાં પડેલી નિગૂંદ વૃત્તિઓ નિરૂપવા તરફ સચારિત થઈ છે, આધુનિક યવ પ્રધાન સંસ્કૃતિના પરિવેશમાં જીવતા માનવીની સંકુલ જીવદગીના અટપટા રહસ્યો સાહિત્યમાં વૈચિત્ર્ય ઠાગ પ્રતિબિંબિત થઈ રહ્યા છે.

અદ્યતન સાહિત્યના કવિતા નવલિકા નવલકથા નાટક આદિ પ્રકારો પ્રયોગદશામાંથી પસાર થઈ એક વિશિષ્ટ સ્વરૂપો સિદ્ધ કરી રહ્યા છે, છતાં પરંપરાગત શૈલીનો પ્રવાહ પણ ચાલુ જ રહ્યો છે. આ બંનેના મિશ્રણથી નવા તાજગીભર્યા સ્વરૂપો પણ ઉદ્ભવી રહ્યા છે. સ્વાતંત્ર્યોત્તર ગુજરાતી સાહિત્યના સર્જકોની સજ્જતા પ્રગલ્ભતા નિખાલસતા અને વિશ્લેષ-વાદિતાએ આરભમાં કેટલાક પ્રાણુલિકાવાદીઓને ચોકાવી દીધા હતા, પરંતુ આ લેખકો પણ હવે સ્વસ્થ બની આરભના આવેશને લગામ ચડાવી રહ્યા હોય એમ લાગે છે. પ્રણાલિકા-વાદીઓ પણ આ નવસર્જકોને સહાનુભૂતિથી સમજવા અને સ્વીકારવા સજ્જ થયા છે. પરિણામે સ્વાતંત્ર્યોત્તર સાહિત્યના નવા પ્રવાહને ચોક્કસ દિશા પ્રાપ્ત થઈ રહેલી જણાય છે.

૯૬૬૧૧

૧૫ દિવસ : આ પુસ્તક વધુમાં વધુ ૧૫ દિવસ
માટે રાખી શકાશે

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ સંચાલિત
શ્રી ચી. મં. ગ્રંથાલય, નવરંગપુરા
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬

R

૪૬૪. ૦૦૪

16611

શાસ્ત્રીજી

(ગુજ)

ગુજરાતના સ્વાસ્થ્યજો - શાસ્ત્રી,
કેશવરામ હાથીરામ.

R

૪૬૪ ૦૦૪

શાસ્ત્રીજી (ગુજ)

16611

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ગ્રંથાલય

અમદાવાદ - ૬